

Nov 2/489

128

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARŞİVCİLİK BÖLÜMÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BURSA A-119 NUMARALI ŞER'İYYE SİCİLİ
TAHLİL VE TRANSKRİPSİYONU

ZÜLEYHA YÖRDEM SÖNMEZİŞİK

9625010001

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Tez Danışmanı
PROF. DR. NEZİHİ AYKUT

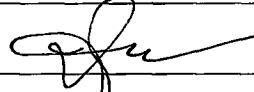

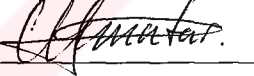

(DÜZELTİLMİŞ TEZ)

104989

İSTANBUL 2001

TEZ ONAYI

ARŞİVCİLİK Anabilim Dalında ders dönemindeki Eğitim - Öğretim Programını başarı ile tamamlayan 9625010001 numaralı **ZÜLEYHA YÖRDEM SÖNMEZİŞİK**'İN hazırladığı " **BURSA 119 NUMARALI ŞER'İYYE SİCİLİ TAHLİL VE TRANSKRİPSİYONU** "konulu Yüksek Lisans Tezi ilgili Tez Savunma Sınavı, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 10.Maddesi uyarınca **09.05.2002 PERŞEMBE** günü saat **11.00**'de yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **...Kabulü.....**'ne (1) **OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA** karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI (2)	İMZA
PROF.DR.NEZİHİ AYKUT	Kabul	
PROF.DR.İLHAN ŞAHİN	Kabul	
DOÇ.DR.MEHMET CANATAR	Kabul	
DOÇ.DR.AYŞE ÜSTÜN	Kabul	
YRD. DOÇ.DR. GÜLDEN SARIYILDIZ	Kabul	

DÜZELTMELER HAKKINDA...

11 Aralık 2001 tarihinde yapılan “Bursa A-119 Numaralı Şer’iyye Sicil Defteri’nin Tahlil ve Transkripsiyonu” konulu tez savunma sınavında, tezin I.bölümü olan “XVI. YY. Sonlarında Osmanlı Devleti’ne ve Hüdâvendigâr Sancağı’na Genel Bir Bakış” başlığı altında incelenilen kaynakların yetersiz olduğu saptanmış; jüri üyelerinin önerileri ışığında Osmanlı Devleti’nin idarî-içtimaî-iktisadî hayatını ve dış siyasetini ele alan yeni eserlere yer verilmiştir.

Tezin IV. ana bölümünde yer alan “A-119 Numaralı 988-991/1580-1583 Tarihli Bursa Şer’iyye Sicili’nin Transkripsiyonlu Metni” adlı alt bölümünde ise, tezin diğer bölümleriyle bütünlük sağlaması açısından yazı karakteri Arial fontundan Bookman Old Style fontuna çevrilmiş; transkripsiyon metni üzerinde ilk teslimde yer almayan noktalama işaretleri kullanılmış; daha önce okunamayan Arapça belgeler ve kelimeler yeniden incelenerek ve anlamları belirtilerek yazılmış; bunların neticesinde çözülemeyen kelimelerse Osmanlıca karakterli orjinal haliyle ifade edilmeye çalışılmıştır.

TEZ ONAYI

..... Bilim Dalında numaralı
.....'in hazırladığı “.....
.....”
konulu YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZİ ile ilgili **TEZ SAVUNMA
SINAVI**, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 10. Maddesi uyarınca
..... günü saat’de yapılmış, sorulan sorulara
alınan cevaplar sonunda adayın tezinin’ne
OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA

ÖZ

Yaptığımız çalışma, Bursa Şer'iyeye Sicilleri arasında yer alan A-119 numaralı deftere göre, 1580-1583 yılları arasında Hüdâvendigâr Sancağı'nın, Bursa şehrinin, en az Bursa kadar konumu itibarı ile önem kazanmış Kite Kazası'nın ve sancağa bağlı diğer kazaların idarî, içtimaî ve iktisadî niteliklerini içermektedir.

Böyle bir konunun seçilmesinin başlıca nedeni; Bursa'da tutulan ve henüz tam anlamıyla gün ışığına çıkarılamamış zengin kadı sicillerinin tahliline katkıda bulunabilmek, XVI. yy. son çeyreğine ait Hüdâvendigâr Sancağı'nın Osmanlı tarihi içindeki fizikî, idarî, içtimaî ve iktisadî konumunu saptayabilmek amacına dayanmaktadır.

Bu araştırmada, sözü edilen defter transkripsiyon ve tahlil edilmiş, ayrıca dönemi aydınlatacak literatürlerden yararlanılmıştır. Konu bütünlüğü sağlamak gayesiyle önce, yerli ve yabancı araştırmacıların eserleri ışığında XVI. yy. sonlarındaki Osmanlı devlet yapısı ve Hüdâvendigâr Sancağı hakkında bilgi verilmiş, ardından defter değerlendirilmiş, son olarak sicillerin mahiyeti ve önemi açıklanarak belgeler transkrib edilmiştir.

Sonuç olarak;

1- Sancaktaki idarî teşkilatlanma, devletin taşra idaresinde güttüğü merkezi-otorite siyasetinin ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Padişahın yürütme gücünü, ehl-i örf sınıfından sancakbeyi, kapıkulu askerleri, tımarlı sipahiler, subaşılar, eminler; yargı gücünü ilmiye sınıfından kadılar üstlenmiştir. Bunlar, yardımcılarıyla birlikte sancak ve kazaların yönetiminde söz sahibidirler.

2- Hüdâvendigâr Sancağı'nın Bursa, Kite, İznik ve Yenişehir kazaları, serbest tımarlar olarak padişah hâsları arasında yer almaktadır. Bu yerlerin padişah adına yönetimini, Bursa Hâssa Harcı Emîni üstlenmiştir.

3- Şehirli, köylü veya göçebe olarak yönetilen sınıfa giren reâyâ ise geçimini, ziraî ve sınaî üretimden veya bunların ticaretinden sağlamaktadır.

4- Gerek müslüman, gerekse gayr-ı müslimler arasında sosyal statü bakımından hiçbir ayırım gözetilmemektedir. Toplum, gayr-ı müslimlere tanınan ayrıcalıklar dışında, şerî ve örfî kanunlara göre yönetilmektedir. Yönetici sınıf ve reâyâ içtimaî hayatta karşılaştıkları sorunları, mahkemede, kadı huzurunda çözebilmektedir.

5- Bu dönemde, Hüdâvendigâr Sancağı'nda "ehl-i fesad" olarak nitelendirilen eşkıya olaylarının yaygınlaştığı ve halkın güvenliğini tehdit ettiği görülmektedir. Sancak sakinleri kadar merkezi yönetim de bu durumdan rahatsızlık duymakta, alınması gereken önlemler için sık sık emirler çıkarmaktadır.

6- Devletin vakıf kurumları aracılığıyla halka hizmet götürmeyi amaçladığı, Bursa ve Kite Kazaları'nda pek çok vakfın bulunmasından anlaşılmaktadır.

7- Yine sancak kazaları arasında yer alan Bursa ve Kite, coğrafi konumları itibariyle, gerek İstanbul ihtiyaçlarının karşılanmasında, gerekse Osmanlı Devleti'nin ticari gelişmesinde önemli roller üstlenmiştir. Ancak döneminin içinde bulunduğu İran Savaşları, ekonomik kriz, sosyal ve idari yapıdaki bozulmalar, ticareti de olumsuz etkilemiş, özellikle Bursa ipek ticaretindeki verimliliğin düşmesine neden olmuştur.

8- Her ne kadar bu dönemde, devlet ve toplumun klasik idari yapılanma içinde yer almaya çalıştığı görülse de, Hüdâvendigâr Sancağı'nı ve dolayısıyla Osmanlı Devleti'ni yansıtan bu tarihi kaynak, imparatorluğun en geniş sınırlarına ulaştığı, ancak aynı zamanda bunalımlı bir evrenin de başlangıcı olduğu konusunda tarih araştırmacılarının hemfikir olduğunu destekler niteliktedir.

ABSTRACT

In this work, the administrative, economic and social properties of Bursa, Kite that had become as important as Bursa in respect of location and other towns in Hüdâvendigâr Region between 1580-1583 will be explained according to the A-119 numbered Bursa Court Records.

The main reason for choosing such a subject is contributing to analyse Kadı (Moslem judges) records of Bursa which had never been investigated before. Furthermore, it is aimed to analyse the physical, administrative, social and economic position of Hüdâvendigâr Region in Ottoman History.

In this research the above-mentioned records are transcribed and analysed. In addition to this, the literature is investigated. First of all some information is given about Ottoman government and Hüdâvendigâr Region at the end of XVI. century, according to native and foreign investigators. After this Kadı records are analysed and then the importance and contents of records are explained. At the end, these records are transcribed.

As a result;

1- The administrative organization in this region is a sample of centralizative policy that is used by the government on the provinces. The administrative units of the Sultans are Sancakbeyi (Chief of subdivision of province), Tımarlı Sipahi (cavalry soldiers), Subaşı (police superintendents), Emin (superintendents) and the judgment units are Kadı (Moslem judges). These units with their assistants form the administrative group in provinces (sancak) and towns (kaza).

2- Bursa, Kite, İznik and Yenişehir towns of the Hüdâvendigâr Region are the free fief towns of Sultan's properties (hâs). The management of these towns are given to Bursa Hâssa Harcı Emîni. The main income of the people as townsman, villager or nomads

comes from agricultural and industrial production and trading their products.

3- There is no difference as social status between the Moslem non-Moslem people. Societies being managed in compliance with the Moslem religious and conventional laws. Moreover some advantages are given to non-Moslem people. The administrative class and the public problems in social life solved by Kadı (Moslem judge).

4- At that time it can be seen that rebellion events that are called as “ehl- fesad” are increasing and threatening people in Hüdâvendigâr Region. In many documents there are some preventive orders, which had been sent from the government against the rebellion activities.

5- In Bursa and Kite towns, many foundations are established. It can be seen that the government aimed to serve the public by this foundations.

6- Bursa and Kite were very important towns because of their location. These cities were the supplier Istanbul and they had very important role in Commercial Development of Ottoman Empire.

7- However because of Persia wars, Economical crisis, bad situation in social and administrative life, affected the trade negatively. Because of this reason, the silk trade in Bursa reduced.

8- At that time it can be seen that government and society are in classical administrative structure. This historical source that explains Hüdâvendigâr Region and Ottoman Empire, shows that while the Ottoman Empire reaches the largest area, as many historians said this time also the start of a critical period.

ÖNSÖZ

Dünya üzerinde yaşadığını gördüğümüz bütün toplumların oluşumlarını, geçmişten günümüze uzanan sürece borçlu oldukları herkesçe bilinen bir gerçektir.

Bugün National Geographic ve Discovery gibi araştırmacı-yayıncı kanalların bir toplumu ifade edebilmek için en ufak ipuçlarından, bir saç ya da dokuma telinden, bıraktıkları eşyalardan, inşa ettikleri yapılardan, vb. delillerle, hatta ihtimallerle sonuca ulaşmalarını hayranlıkla izlemekteyim. Ancak son birbuçuk yıldır hayranlıkla izlediğim ve maalesef birçok insanımızın habersiz olduğu tarihi kaynaklarımız arasında yer alan şer'îye sicillerinin -kendi dönemlerinin ihtiyaçlarına cevap verebilmek amacıyla hazırlanmış olsalar bile-, geçmişimizi keşfetmemiz açısından toplumumuzu şanslı bir kategoriye taşıdıkları düşüncesindeyim.

Kendine özgü bir devlet anlayışı sayesinde yüzyıllarca hüküm sürmeyi başarabilmiş Osmanlı İmparatorluğu'nun varoluş felsefesini ve çöküntüye uğrama sebeplerini, bizlere bıraktıkları nadide eserlerle anlama imkanına sahibiz.

Bu yüzden, sayı ve muhteva bakımından İstanbul'dan sonra ikinci sırada yer alan Bursa sicilleri arasından seçilen A-119 numaralı defter ile, ayrıntıdan genele doğru giderek, XVI. yy. sonlarındaki Hüdâvendigâr Sancağı ve Osmanlı Devleti'nin idarî ve toplum yapısını tarif etme çabasına girdik.

Böyle bir çalışma yapmanın, tarih birikimine ve yorum gücüne dayandığı ve büyük bir sorumluluk gerektirdiği tarafımda bilinmektedir. Ancak tez çalışmamız, değerli araştırmacıların, bu alana adımını ilk defa atmış bir kişinin hata ve eksikliklerine hoşgörüyüyle yaklaşacakları umud edilerek hazırlanmıştır.

Çalışmam sırasında yardım ve alakalarını esirgemeyerek beni destekleyen saygıdeğer hocam Prof. Dr. Nezih'i Aykut'a; Osmanlı Devlet Teşkilatını ve Bursa'yı anlamama yarayacak kaynaklarından istifade etmemi sağlayan, hatta çoğu kez değerli zamanını bizzat benim için ayırarak, üstlendiğim sorumluluğa bir tarihçi gözüyle bakabilmem konusunda yardımcı olmaya çalışan sevgili alçakgönüllü hocam Prof. Dr. Yusuf Oğuzoğlu'na; yine, Bursa şehri, Osmanlı tarihi ve hukuku ile ilgili kaynakların incelenmesinde yol gösteren Dr. Hasan Basri Öcalan'a; arapça belgelerin okunmasında büyük yardımları olan Sn. Şilan Nakşibendi'ye; yaşamsal amacımı sadece tezime kanalize ettiğim bu dönemde, bana katlanma zahmetini gösteren ve bilgisayardaki teknik sorunlarla başetmemi sağlayan eşime; Araştırma görevlileri Sn. Murat Candemir, Sn. İshak Keskin, Sn. Sevil Pamuk, Sn. Fatmagül Demirel ve Sn. Kamil Doğançı'ya; benim sosyal hayata dönmeme sabırla bekleyen aile ve arkadaşlarıma sonsuz teşekkür ederim.

Züleyha SÖNMEZİŞİK

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLO VE HARİTALAR LİSTESİ	xvi
KISALTMALAR LİSTESİ	xvii

GİRİŞ

A. Amaç	1
B. Kavramsal Çerçeve	3
C. Yöntem	3
D. Düzen	4

BİRİNCİ BÖLÜM

XVI. YY. SONLARINDA OSMANLI DEVLETİ'NE VE HÜDÂVENDİGÂR SANCAĞI'NA GENEL BİR BAKIŞ

I. XVI. YY. SONLARINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN GENEL DURUMU	6
A. İç Siyaset	12
B. İçtimâî Durum	20
C. İktisadî Durum	26
D. Dış Siyaset	29

6. İngiltere İle İlişkiler	33
7. Portekiz İle İlişkiler	33
8. Venedik İle İlişkiler	34
9. Ceneviz İle İlişkiler	34
10. Floransa İle İlişkiler	34
11. İran İle İlişkiler	35

II. XVI. YY. SONLARINDA HÜDÂVENDİĞÂR SANCAĞI, BURSA VE KİTE KAZALARININ GENEL DURUMU	36
A. Fiziki Durum	37
B. Nüfus	45
C. İdari Durum	45
D. İktisadî ve İçtimaî Durum	49

İKİNCİ BÖLÜM

A-119 NUMARALI ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NE GÖRE HÜDÂVENDİĞÂR SANCAĞI, BURSA VE KİTE KAZALARININ FİZİKÎ İDARÎ VE HUKUKÎ DURUMU

I. FİZİKÎ DURUM	56
A. Genel	56
B. Doğal Çevre	58
II. İDARÎ DURUM	63
A. İdarî Taksimat	63
B. Şehir Yöneticileri	72
1. Sancakbeyi	72
2. Kapıkulları-Dergah-ı âlî Çavuşları-Yeniçeriler	73
3. Subaşı	74
4. Hâssa Harcı Emîni	76
5. Havvâs-ı Hümâyûn Katibi	77

6. Zâim	77
7. Sipahi	79
8. Mültezim	83
9. Beytü'l-mâl Emîni	84
10. Yava Beytü'l-mâl Emîni	86
11. Câbî	87
C. Merkezî Devletle İlişkiler	88
III. HUKUKÎ DURUM	100
A. Mahkeme Görevlileri	100
1. Kadı	100
2. Diğer Yetkililer	103
a. Naib	103
b. Muhtesib	103
c. Muhzır	104
d. Dergâh-ı âlî çavuşu	105
B. Mahkeme	106
C. Mahkeme Sonucu	111

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

A-119 NUMARALI ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NE GÖRE HÜDÂVENDİGÂR SANCAĞI, BURSA VE KİTE KAZALARININ İÇTİMAÎ KÜLTÜREL VE İKTİSADÎ HAYATI

I. İÇTİMAÎ HAYAT	115
A. Genel	115
B. Şehirli	118
C. Köylü	119
D. Göçebe	125
E. Gayr-ı Müslim	128
F. Kadın	132

H. Hizmetli ve Köle.....	134
1. Hizmetli	134
2. Köle	135
I. Nişanlanma, Evlilik ve Boşanma Meseleleri	138
1. Nişanlanma	138
2. Evlilik	139
3. Boşanma	141
J. Miras Meseleleri	144
1. Aile Hukuku İle İlgili Hususlar	145
2. Yetimler İle İlgili Hususlar	147
a. Vasî Tayini	147
b. Nafaka Bağlanması	148
3. Vasî İle İlgili Hususlar	148
4. Miras Davaları İle İlgili Diğer Hususlar	150
a. Miras Davalarında İhtilafların Çözümü	150
b. Miras Davalarında Borçlunun Borcunun Tahsili	151
c. Miras Davalarında Hisselerin Paylaşımı ...	152
d. Miras Davalarında Vekillerin Rolü	153
e. Miras Davalarında Vakfa Ait Mülkiyetin Paylaşımı	153
5. Tereke Kayıtları İle İlgili Hususlar	154
K. İçtimaî Bozukluklar	158
II. VAKIF MÜSSESESİNİN İŞLEYİŞİ	162
A. Başlıca Vakıflar	162
1. Aîşe Hatûn Evkafı	162
2. Ali Bey Evkafı	162
3. Cem Sultan Evkafı	163
4. Dâru'l-Kurrâ Evkafı	163
5. El-Hacc Abdullah Efendi Zâviyesi Evkafı	163

6. El-Hacc Mahmud Evkafı	163
7. Emir Sultan Evkafı	164
8. Esleme Hatun Evkafı	164
9. Gazi Hüdâvendigâr Evkafı	164
10. Hacı Abdullah Kurrası Evkafı	166
11. Hacı Ferhad Evkafı	166
12. Hamza Bey Evkafı	166
13. Has Boğa Çavuş Evkafı	166
14. Hacı İlyaszâde Evkafı	167
15. Hazret-i Emirgazi Evkafı	167
16. İlyas Bey Evkafı	167
17. İmamzâde Evkafı	167
18. İzzeddin Bey Evkafı	167
19. Kasabzâde Evkafı	167
20. Kasım Paşa Vakfı	168
21. Medîne-i Münevvere Evkafı	168
22. Muallimzâde Vakfı	168
23. Mükrim Hâtûn Evkafı	168
24. Pars Bey Evkafı	169
25. Piri Paşa Evkafı	169
26. Selcuk Hâtûn Evkafı	169
27. Sultan Alaeddin Evkafı	169
28. Sultan Mehmed Han Evkafı	170
29. Sultan Murad Han Evkafı	171
30. Süleyman Paşaoğlu Derviş Mehmed Bey Evkafı	171
31. Şehzâdegân Vakfı	171
32. Şakir Hacı Evkafı	172
33. Umurbey Evkafı	172
34. Yıldırım Han İmâret-i Âmireleri Evkafı	173
35. Kefen İğnesi Mahallesi Mescidi Evkafı	174
36. Kirvaslı Mustafa Evkafı	174

37. Nasuh Vakfı	174
B. Müteveli	175
C. Vakıfların İktisadî ve İçtimaî Katkıları	176
III. KÜLTÜREL HAYAT	180
IV. İKTİSADÎ HAYAT	181
A. Esnaf Teşkilatı ve Üretim	181
B. Ticaret	184
C. Fiyatlar	185
D. Para	190
1. Genel	190
2. Borçlanma Meseleleri	190
3. Mukataalar	198

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

A-119 NUMARALI 988-991/1580-1583 TARİHLİ BURSA ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NİN TAVSİFİ, TASNİFİ VE TRANSKRİPSİYONLU METNİ

I. ŞER'İYYE SİCİLLERİ	214
A. Şer'iyeye Sicillerinin Mahiyeti Ve Önemi	214
B. Türkiye'deki Şer'iyeye Sicilleri	216
C. Bursa Şer'iyeye Sicilleri	217
D. Bursa Şer'iyeye Sicillerini Ele Alan Çalışmalar	217
II. A-119 NUMARALI 988-991/1580-1583 TARİHLİ BURSA ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NİN TAVSİFİ VE TASNİFİ	222
A. Tavsifi	222
B. Tasnifi	223

1. Kadılar Tarafından Verilen Hükümler	223
a. Hücçet	223
b. İ'âm	225
c. Ma'rûz	226
d. Muhallefat	226
2. Mahalli Yöneticilerden Gönderilen Hükümler	227
a. Mürâsele	227
b. Temessük	227
3. Merkezden Gönderilen Hükümler	228
1. Ferman	228
2. Berat	229

III. A-119 NUMARALI 988-991/1580-1583 TARİHLİ BURSA

ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NİN TRANSKRİPSİYONLU METNİ .. 230

SONUÇ

595

BİBLİYOGRAFYA

598

TABLO-HARİTA LİSTESİ

Tablo-1	XVI. yy. Sonlarında Osmanlı Padişah ve Sadrazamları	10
Tablo-2	XVI. yy.'da Bursa Yapıları	41
Tablo-3	XVI. yy.'da Bursa Mahalleleri	42
Tablo-4	1573 yılında Bursa Kazası'na Bağlı Köyler	43
Tablo-5	XVI. yy.'da Kite Kazası'na Bağlı Köyler	44
Tablo-6	A-199 Numaralı Defterde Yer Alan Hüdâvendigâr Sancağı'na Bağlı Köyler	65-71
Tablo-7	A-119 Numaralı Defterde Yer Alan Tereke Sahiplerinin Varis Listesi	156
Tablo-8	A-119 Numaralı Defterde Yer Alan Tereke Sahiplerinin Mal-Mülk Listesi	157
Tablo-9	984-990(1576-1582) Yıllarında Hüdâvendigâr Sancağı'na Bağlı Kaza ve Köylerde Tespit Edilen İltizama Verilmiş Gelir Kaynakları	210-213
Harita	Hüdâvendigâr Sancağı Haritası	609

a.g.e.	: adı geçen eser
b.	: bin (oğul)
B.	: Receb
bkz.	: bakınız
BOA.	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
bsk.	: baskı
BşS.	: A-119 Numaralı Bursa şeriyye Sicili
bt.	: bint (kız)
c.	: Eserin cilt sayısı
C.	: Eserin cilt numarası
Ca.	: Cumâde'l-ûlâ
ev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
Haz.	: Yayına hazırlayan
ks.	: kısım
L.	: şevvâl
M.	: Muharrem

N.	:	Ramazân
Proj. bşk.	:	Proje başkanı
R.	:	Rebîü'l-âhire
Ra.	:	Rebîü'l-evvel
s.	:	sayfa
S.	:	Safer
Ş.	:	Şa'bân
TTK.	:	Türk Tarih Kurumu
t.y.	:	basım tarihi yok
Ünv.	:	Üniversite
vb.	:	ve benzeri
v.d.	:	ve diğerleri
vs.	:	ve saire
Yay. yön.	:	Yayın yönetmeni
y.y.	:	basım yeri yok
Z.	:	Zi'l-hicce
Za.	:	Zi'l-ka'de

GİRİŞ

Altı asır boyunca içinde çeşitli ulus ve dinleri barındırarak hüküm süren Osmanlı Devleti'nin hukuku, diğer Türk ve İslam devletlerinde olduğu gibi, İslam hukuku temeli üzerine bina edilmiştir. İslam hukukun uygulandığı yargı organları olan şer'iyye mahkemeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kurulmasıyla birlikte tarihe karışmış ancak, ardında devletin çeşitli dönemlerdeki idarî, dinî, hukukî, içtimaî ve iktisadî müesseselerine kaynaklık edecek tarihî belgeler bırakmıştır. Bu belgeler, Osmanlı devletinin eyalet, sancak, kaza gibi idarî birimlerinin şer'î mahkemelerinde tutulan şer'iyye sicilleridir.

Şer'iyye sicilleri, esas itibariyle toplum hayatının yapısını, yaşantısını, şehir ve kasabalarda etkili zümreler ile halk tabakalarının oluşturduğu bünyenin işleyişini, zaman zaman bunların nerelerde ve nasıl tıkandığını yansıtmaktadır. Çalışmamızın son bölümünde de değineceğimiz bu kayıtlardan, fert-fert, fert-cemiyet, fert-devlet arasındaki çok yönlü ve oldukça karmaşık ilişkileri takip etmek mümkündür.

A. Amaç

İçerdiği zengin bilgilere karşılık şer'iyye sicilleri, uzun yıllar lâayık olduğu ilgiyi görememiş, ancak son zamanlarda her alandaki araştırmacının başvurduğu vazgeçilmez kaynaklar arasına yerleşmiştir. Siciller tam olarak incelenmedikçe, Osmanlı devlet tarihi hakkında yapılan iktisadî ve içtimaî araştırmaların yetersiz kalacağı kanaatindeyiz.

İşte bu bağlamda ele alınan defter örneği ile temel gaye;

- 1- XVI. yy. sonlarındaki Hüdâvendigâr Sancağı'nın merkezîyetçi sistem içindeki yerini incelemek,
- 2- Sancak ve sancağın merkezi olan Bursa Kazası'nın fizikî konumunu ve idarî bölünmelerini belirlemek,
- 3- Sancağın yönetiminde söz sahibi bulunan askerî sınıfın görevlerini tespit etmek,
- 4- Sancaktaki yargı yetkisini elinde tutan kadı ve yardımcılarını tanıyarak, hukukî sorunları ve bunların çözülüş şekillerini araştırmak,
- 5- Müslüman ve gayr-ı müslim reâyâ arasındaki ilişkileri, sahip oldukları köleler üzerindeki hakları ayrıca, yerleşim durumuna göre bölümlenmiş şehirli, köylü ve göçebe toplumların yaşam biçimlerini ve devlete karşı olan sorumluluklarını ortaya koymak,
- 6- Diğer tüm konularda olduğu gibi, İslam hukukuna göre uygulanan aile ve miras hukuku işlemlerinin örneklerini sergilemek,
- 7- Sancaktaki vakıfları ve vakfa ait malların işletilme yollarını saptamak,
- 8- Kültürel hayatı yansıtan belgeleri incelemek,
- 9- Sancağın Osmanlı Devleti'ndeki ticarî rolünü, saray ihtiyaçlarının teminine olan katkısını ve mukataa sisteminin uygulanışını açıklamak,
- 10- Dönemin sosyal, idarî ve iktisadî yapıdaki bozulma nedenlerini ortaya çıkarmaktır.

B. Kavramsal çerçeve

Araştırmaya konu olan sicil defteri, XVI.yy. son çeyreğinde (1580-1583 yıllarında), III. Murad'ın saltanatı döneminde meydana getirildiği için, çalışmalar da bu dönem üzerine yoğunlaştırıldı.

Ancak sicilin hazırlandığı yıllar içindeki koşulların daha iyi belirlenebilmesi için Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan, XVII. yy. ilk çeyreğine kadar olan idarî ve içtimaî yapısı özetlenmeye çalışıldı. Dış siyasetteki ve iktisadî hayattaki faaliyetlerinde ise, konunun özünü dağıtmamak için XVI. yy. ikinci yarısı ile XVII. yy. ilk çeyreğinin ele alması uygun görüldü.

Başlangıçta, Bursa kenti ve içinde yer aldığı Hüdâvendigâr Sancağı araştırmanın temel konusunu oluşturmuşken, sicil okundukça, Kite Kazası'nı yansıtan belgelerin çokluğu, bu kazanın da incelenmesi gerekliliğini doğurdu.

Böylece tez çalışması, XVI. yy. sonu Hüdâvendigâr Sancağı, Bursa ve Kite kazaları üzerine yapılandırıldı.

C. Yöntem

Sicil defterinin değerlendirilmesine geçmeden önce, araştırmanın amacına ulaşabilmesi için, ulusal ve yabancı akademik çevrelerin Osmanlı Devleti'ni ele aldıkları kaynaklar taranarak, döneme ait bilgiler edinilmiştir. Eserlerin sayıca çokluğu, özellikle yakın geçmişte yayınlanmış olanların tercih edilmesine neden olmuştur.

Osmanlı Devleti'nin genel tarihine ait kaynak araştırmalarının ardından, çalışmanın yönü XVI. yy.'daki Bursa şehrine çevrilmiş, kentin fizikî yapısı ve tarihî eserleri ile ilgili çok sayıda yerel yayına rastlanmıştır. Bu yayınların yanısıra, şehrin idarî, içtimaî ve iktisadî niteliklerini içeren çalışmalar araştırılmış ancak, bir çoğunun Osmanlı Devleti'nin kuruluş dönemine veya XVII. yy.'a ait olduğu görülmüştür. XVI. yy. zaman dilimini inceleyen araştırmacıların ise genellikle, Bursa'nın iktisadî hayatına eğildikleri tespit edilmiştir. Bu yüzden Bursa'nın idarî ve

içtimaî açıdan değerlendirilmesinde kullanılan kaynaklar, çalışmamızda da görüleceği üzere sınırlı sayıdadır.

Bu çalışmalardan sonra Bursa Şer'îyye Sicili A-119 No'lu defterin değerlendirilmesine geçilmiştir. Değerlendirmede iki yol takip edilmiştir. Birincisi, defterde bulunan belgeler okunarak transkripsiyonları yapılmıştır. İkincisi ise, yine her belge tek tek incelenerek tahlil edilmiştir

Ayrıca kolay erişim için defterde geçen her belge sırayla numaralandırılmış, transkripsiyon ve tahlil referanslarında bu numaralar kullanılmıştır. İncelenen defter tek olduğu için atıflarda, defter numarasının tekrarına gerek duyulmamıştır.

D. Düzen

Tez konumuz giriş ve dört ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde; Konunun önemi ve bizi bu çalışmaya yönelten sebepler, araştırmanın kapsadığı alan ve dönem, izlenen yöntem ve tez düzeni hakkında bilgi verilmiştir.

I. Bölümde; XVI. yy. sonlarındaki Osmanlı Devleti'nin iç ve dış siyaseti, iktisadî ve içtimaî durumu ele alınmış, aynı bağlamda Hüdâvendigâr Sancağı'nın genel durumu özetlenmeye çalışılmıştır.

II. Bölümde; A-119 numaralı deftere göre, Hüdâvendigâr Sancağı, Bursa ve Kite kazalarının fizikî idarî ve hukukî durumu incelenmiştir. Fizikî durumu başlığı altında, doğal çevre; idarî durumu başlığı altında, şehrin yönetiminde söz sahibi olan kişiler ve merkezî devletle olan ilişkiler; hukukî durumu başlığı altında, sancak ve kaza mahkemelerinde görev alan kişiler ve mahkemelerin işleyişi tespit edilmeye çalışılmıştır.

III. Bölümde; A-119 numaralı deftere göre, Hüdâvendigâr Sancağı, Bursa ve Kite kazalarının sosyal, iktisadî ve kültürel hayatı mercek altına alınmıştır. İçtimaî hayat içinde, şehirli, köylü,

göçebe, gayr-ı müslim ve kölelerin yaşam şekilleri, aile hukuku, miras meseleleri ve sancağın bu dönemdeki güvenliği işlenmiştir. Vakıf müesseselerinin iktisadî ve sosyal hayata katkıları ele alınmış ayrıca, dönemin iktisadî ve ticarî yapısı ve bu yapıdaki bozulmalara değinilmiştir.

IV. Bölümde; Şer'îyye sicillerinin tarifi, mahiyet ve önemi, Cumhuriyet döneminde şer'îyye sicillerinin durumu ve yapılan katalog çalışmaları, Bursa sicilleri üzerinde yapılan çalışmalar, A-199 numaralı şer'îyye sicil defterinin tavsifi, tasnifi ve defterin latin harflere çevrili ele alınmıştır.

II., III. ve IV. bölümlerde yapılan değerlendirmeler ışığında varılan neticeler ise, "sonuçlar" başlığı altında verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

XVI.YY. SONLARINDA OSMANLI DEVLETİ'NE VE HÜDÂVENDİGÂR SANCAĞI'NA GENEL BİR BAKIŞ

I. XVI.YY. SONLARINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN GENEL DURUMU

13.yy sonlarında bir aşiret iken uygun bir örgütlenme ve genişleme siyaseti güderek devlet niteliği kazanan Osmanlılar, 16.yy sonlarına gelindiğinde üç kitaya egemen ideal sınırlarına ulaşmış, içinde çok çeşitli toplumları barındıran ve yöneten, topraklarının en ücra bölgelerine kadar nüfuz edebilen bir askerî-idarî yapılanma ile karşımıza çıkmaktadır.¹

Osmanlı Devleti, Osman ve Orhan Gazi dönemlerinden itibaren Selçuklu-Bizans bölgelerinde, bir yandan sınırlarını genişletmekte, diğer yandan uçlarda bulunan bölgesel güçlere karşı varlığını sürdürürebilmek için aldığı tedbirlerle merkezileşmeye, devlet yapısını şekillendirmeye çalışmaktadır.²

Nitekim I. Murad döneminde, Çandarlı'nın önderliğinde bir yeniçeri ordusu kurulmuş, devlet hizmetleri padişah kullarına verilmiş, kadıların merkezde kazaskere tâbiyeti sağlanmıştı.³

I. Bayezid devrinde ise devletin şekillenme çabaları daha kesin bir çizgiye oturtulmuştu. Önemli askerî ve idarî görevler doğrudan kendisine bağlı kapıkullarına tahsis etmiş, devşirme usulü ile

¹ Stanford Shaw, **Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye**, 2 c., İstanbul, E yay., C.II, 1982, s.166-167.

² Feridun Emecen, "Osmanlı Siyasi Tarihi: Kuruluştan Küçük Kaynarca'ya", **Osmanlı Devleti Tarihi**, Ed., Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, Feza Gazetecilik A.Ş., C.I, 1999, s.10-21.

³ Yaşar Yücel, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Desantralizasyona (Adem-i Merkeziyet) Dair Gözlemler" **Bellekten**, C.XXXVIII, No:152, 1974, s.659.

yeniçerilerin sayısını arttırmış, İlhanlı geleneğine dayanan mali usullerin tatbiki gibi devlet kontrolünde çalışan örgütler oluşturmuştu. Ancak merkezî devlet yolunda görülen bu gelişme, Ankara Savaşı'nda uğranılan mağlubiyet ile başarısızlığa uğrayacak, gerçek anlamda merkezîleşme, Fatih Sultan Mehmed (II. Mehmed) döneminde sağlanacaktı.⁴

Dünya tarihini ve haritasını değiştiren Fatih döneminde Osmanlı topraklarına 2 imparatorluk (Doğu Roma ve Trabzon) 4 krallık (Kırım, Karaman, Bosna ve Sırbistan), 2 prenslik ve dukalık olmak üzere toplam 17 devlet katılmıştı.⁵

Bu genişleme beraberinde radikal önlemler alma zorunluluğunu getirdi. Fatih Sultan Mehmed, bütün dini ve siyasi kuvvetleri, devlet selahiyetlerini elinde toplayarak güçlü bir merkezîleşme programı uyguladı. Yeniçeri Ordusunu, İmparatorluk ordusunun esas kuvveti haline soktu. Uç beylerini kendisine itaat eden sancak beyleri konumuna getirdi. Fethettiği ve hristiyan sipahilere verdiği kalelere yeniçerileri, garnizon olarak yerleştirdi. Bu yöntem hem merkez ile taşra arasında bağlantı kurulmasını hem de merkezî otoritenin uygulanmasını kolaylaştırdı. Fetihlerde duyulan mali ihtiyaçları karşılamak için iktisadî tedbirler aldı. Ticareti, devlet tekeline aldı. Vakıf ve mülk topraklarını, mîrî arazi içine kattı. İktidara karşı koyan ya da koyabilecek kişi ve unsurları ortadan kaldırdı.⁶

İdarenin her türlü kademesini kullarına verdi. Valiler, sipahiler, vergi tahsildarları, yasakları uygulayan tüm görevli memurlar kullarından oluşuyordu. Kullar yani ehl-i örf, daha çok devşirme

⁴ Emecen, **a.g.e.**, s. 18-19.

⁵ Ahmet Akgündüz, **Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri**, 8 c., İstanbul, Fey Vakfı Yayınları, C.I, 1990, s.306.; Ayrıca geniş bilgi için bkz.: Selâhattin Tansel, **Osmanlı Kaynaklarına Göre Fatih Sultan Mehmed'in Siyasî ve Askerî Faaliyeti**, Ankara, TTK. yay., 1999.

⁶ Yücel, "Desantralizasyon" **a.g.e.**, s. 659-661.; Emecen, **a.g.e.**, s. 22-26.; Shaw, **a.g.e.**, C.I, s.96-98.

sistemi ile yetiştiriliyordu. Fatih'in tasfiye hareketi ile devşirmeler ön plana çıkarken, o döneme kadar söz sahibi olan ahi ve tekke kökenli ilim erbabı ikinci plana itiliyordu.⁷

İmparatorluk kuran Türk ve Moğol hanları, kendi yasa ve törelerini tesbit ve ilan ederdi. İslam dünyasına girince Türk hükümdarları siyaset ve yönetimde kurallar tesis etme konusundaki yetkilerini bırakmadılar. Böylece şeriat yanında hükümdar yönetiminden doğan örfî kanunlar ortaya çıktı. Sultan II. Mehmed bu yetkiye dayanarak birçok kanunnâme ve yasaknâmeler çıkardı.⁸ İşte bu yolla oluşturulan Kanunnâme-i Al-i Osman, 3 bâbdan oluşmaktaydı. I. Bâb'da devlet ricâlinin protokoldeki yerleri, kimlerin padişaha arzda bulunabileceği ve kadıların dereceleri, II.Bâb'da Divan, Hâs oda teşkilâtı ve saray hizmetkarlarının görevi, kısaca saltanat umûru tanzimi, III. Bâb'da ise devlet erkânının işledikleri bazı suçların tazir cezaları ile devlet memurlarının maaş ve tahsîsatları , devlet erkânına yazılacak yazılarda kullanılması gereken elkab (unvanlar) zikrediliyordu. Kanunnâme, padişahın ülkeyi nasıl yöneteceğini ve bu yönetim süreci içinde devletin rolünü belirliyordu.⁹

II. Bayezid döneminde, Fatih devrinde oluşturulan dinamik yapı yavaşlamış gözüke de, Yavuz Selim Sultan (I. Selim), doğu seferleri sonucunda halifelik pâyesini alarak devlete yeni bir kimlik kazandırdı. Her iki dönemde de eyalet ve sancaklara ait yeni kanunnâmeler çıkarıldı.¹⁰

Kanuni Sultan Süleyman (I. Süleyman), devletin iktidarını daha da sağlamlaştırdı. Devlet, padişahın hane halkı ile büyük bir bürokrasi tarafından yönetilen, karmaşık pazarlıkların, karar alma aşamalarının ve siyasi manevraların istisna olmaktan çıkıp kaideye

⁷ Yusuf Oğuzoğlu, **Osmanlı Devlet Anlayışı**, İstanbul, Eren Yayıncılık, 2000, s.34.

⁸ **A.e.**, s.38.

⁹ Akgündüz, **a.g.e.**, C.I, s.315.

¹⁰ Emecen, **a.g.e.**, s. 2-33.; Ayrıca geniş bilgi için bkz.: Selahattin Tansel, **Yavuz Sultan Selim**, Ankara, Milli Eğitim Yayınları, 1969.

dönüştüğü bir kurum haline geldi. Eyalet düzeni oluşturuldu ve sistematize edildi.¹¹

Kanuni Sultan Süleyman, kırk altı yıllık hükümlerini süresince din adamları, askeri sınıfı ve sanatçıları, kısaca devletini adaletle yürütmeye, o döneme kadar yapılan kanunları düzeltmeye ve yenileştirmeye çalıştı. Kendisine Kanunî denilmesinin asıl nedeni budur.¹² Çünkü, kendisinden sonra yapılan kanunların çoğu bu kanunların tekrarı şeklindedir.¹³

II. Selim, 8 senelik saltanatı boyunca devlet idaresini geniş yetkilerle damadı ve sadrazamı olan Sokollu Mehmed Paşa'ya bırakmış; hem kendisi, hem devlet, O'nun sayesinde rahat bir dönem geçirmişti. Sokollu Mehmed Paşa'dan sonra sadrazamlar sık sık değişmeye başlamış, pek azı makamına layık kimseler olup, çoğu, devletin idari boşluklarına paralel olarak servetleri sayesinde işbaşına geçmişlerdi.¹⁴

Kendine özgü bir devlet yapısıyla XVI. yy.'ın ilk yarısında Yakın Doğu ve Balkanlar'ın, XVII. yy.'da dört kıtanın sahibi konumuna gelen Osmanlı Devleti, ne yazık ki XVII. yy. başlarından itibaren idarî, askerî, sosyo-ekonomik alanda bunalımlı bir evreye girmişti. Merkezîyetçi mutlak yönetime sahip devlette, desantralizasyonun (adem-i merkezîyet) belirginleşmeye başlaması yine bu devreye aittir. Genellikle araştırmacılar bu dönemin başlangıcını Kanunî'ye kadar indirerek III. Murad'ın saltanatı ile kesin bir şekilde belirlendiği hususunda hemfikirdirler.¹⁵

¹¹ Karen Barkey, **Eşkiyalar ve Devlet: Osmanlı Tarzı Devlet Merkezileşmesi**, Çev. Zeynep Altok, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999, s. 30-31.

¹² Albert Howe Lybyer, **Kanuni Sultan Süleyman Devrinde Osmanlı İmparatorluğu'nun Yönetimi**, Çev. Seçkin Cılızoğlu, İstanbul, Sarmal Yayınevi, 2000, s. 148-149.

¹³ Akgündüz, **a.g.e.**, C.I, s.260.

¹⁴ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, IVc., 2. bsk., TTK. yay., C.III/1, 1973, s. 40,118-119.; Ayrıca dönemin sadrazamları için bkz.: Tablo-1.

¹⁵ Yücel, "Desantralizasyon" **a.g.e.**, s.689.

XVI. YY. SONU ve XVII.YY. BAŞI OSMANLI PADİŞAH VE SADRAZAMLARI*

PADİŞAH	DOĞUM	TAHTA ÇIKIŞ	VEFAT	SADRAZAMLAR	
II. Sultan Selim	24 Receb 930 (28 Mayıs 1524)	15 Rebiü'l-evvel 974 (30 Eylül 1566)	1 Ramazân 982 (15 Aralık 1574)	Sokullu Mehmed Paşa	29 Zil'ka'de 972-1 Ramazân 982 (28 Haziran 1565-15 Aralık 1574)
III. Murad	5 Cumâde'l-ülâ 953 4 Temmuz 1546	8 Ramazân 982 22 Aralık 1574	4/5 Cumâde'l-ülâ 1003 15/16 Ocak 1595	Sokullu Mehmed Paşa	1 Ramazân 982-20 Şa'bân 987 (15 Aralık 1574-12 Ekim 1579)
				Ahmed Paşa	21 Şa'bân 987-13 Rebiü'l-evvel 988 (13 Ekim 1579-28 Nisan 1580)
				Koca Sinan Paşa	14 Receb 988-10 Zil'ka'de 990 (25 Ağustos 1580-6 Aralık 1582)
				Kanjeli Siyavuş Paşa	28 Zil'ka'de 990-17 Receb 992 (24 Aralık 1582-25 Temmuz 1584)
				Özdemiroğlu Osman Paşa	20 Receb 992-5/6 Zil'hicce 993 (28 Temmuz 1584-29/30 Kasım 1585)
				Hadım Mesih Mehmed Paşa	8 Zil'hicce 993-24 Rebiü'l-âhır 994 1 Aralık 1585-14 Nisan 1586
				Kanjeli Siyavuş Paşa (2.defa)	25 Rebiü'l-âhır 994-16 Cumâde'l-ülâ 997 (25 Nisan 1586-2 Nisan 1589)
				Koca Sinan Paşa (2.defa)	16 Cumâde'l-ülâ 997-10 Şevvâl 999 (2 Nisan 1589-1 Ağustos 1591)
				Ferhad Paşa	10 Şevvâl 999-21 Cumâde'l-âhıre 1000 (1 Ağustos 1591-4 Nisan 1592)
				Kanjeli Siyavuş Paşa (3.defa)	21 Cumâde'l-âhıre 1000-24 Rebiü'l-evvel 1001 (4 Nisan 1000-28 Ocak 1593)
				Koca Sinan Paşa (3.defa)	24 Rebiü'l-evvel 1001-6 Cumâde'l-âhıre 1003 (28 Ocak 1593-16 Şubat 1595)
				Ferhad Paşa (2.defa)	6 Cumâde'l-âhıre 1003-29 Şevvâl 1003 (16 Şubat 1595-7 Temmuz 1595)
				Koca Sinan Paşa (4.defa)	29 Şevvâl 1003-16 Rebiü'l-evvel 1004 (7 Temmuz 1595-19 Kasım 1595)
				Lala Mehmed Paşa	16 Rebiü'l-evvel 1004-25 Rebiü'l-evvel 1004 (19 Kasım 1595-28 Kasım 1595)
III. Mehmed	7 Zil'ka'de 973 (28 Haziran 1566)	16 Cumâde'l-ülâ 1003 (27 Ocak 1595)	16/17 Receb 1012 (20/21 Aralık 1603)	Koca Sinan Paşa (5.defa)	28 Rebiü'l-evvel 1004-4 Şa'bân 1004 (1 Aralık 1595-3 Nisan 1596)
				Damat İbrahim Paşa	5 Şa'bân 1004-5 Rebiü'l-evvel 1005 (4 Nisan 1596-27 Ekim 1596)
				Cağaloğlu Yusuf Sinan Paşa	5 Rebiü'l-evvel 1005-14 Rebiü'l-âhıre 1005 (27 Ekim 1596-5 Aralık 1596)
				Damat İbrahim Paşa (2.defa)	14 Rebiü'l-âhıre 1005-23 Rebiü'l-evvel 1006 (5 Aralık 1596-3 Ocak 1597)
				Hadım Hasan Paşa	23 Rebiü'l-evvel 1006-3 Ramazân 1006 (3 Ocak 1597-9 Nisan 1597)
				Cerrah Mehmed Paşa	3 Ramazân 1006-8 Cumâde'l-âhıre 1007 (9 Nisan 1597-6 Ocak 1599)
				Damat İbrahim Paşa (3.defa)	8 Cumâde'l-âhıre 1007-9 Muharrem 1010 (6 Ocak 1597-10 Temmuz 1601)
				Yemişçi Hasan Paşa	21 Muharrem 1010-27 Rebiü'l-âhıre 1012 (22 Temmuz 1597-4 Ekim 1603)
I. Ahmed	12 Cumâde'l-âhıre 998 (18 Nisan 1590)	17 Receb 1012 (21 Aralık 1603)	22/23 Zil'ka'de 1026 (21/22 Kasım 1617)	Malkoç (Yavuz) Ali Paşa	10 Cumâde'l-ülâ 1012-28 Safer 1013 (16 Ekim 1603-26 Temmuz 1604)
				Lala Mehmed Paşa	9 Rebiü'l-evvel 1013-14 Safer 1015 (5 Ağustos 1604-21 Haziran 1606)
				Derviş Mehmed Paşa	14 Safer 1015-8 Şa'bân 1015 (21 Haziran 1606-9 Aralık 1606)
				Kuyucu Murad Paşa	10 Şa'bân 1015-25 Cumâde'l-ülâ 1020 (11 Aralık 1606-5 Ağustos 1611)
				Nasuh Paşa	12 Cumâde'l-âhıre 1021-13 Ramazân 1023 (22 Ağustos 1611-17 Ekim 1614)
				Öküz Kara Mehmed Paşa	13 Ramazân 1023-8 Zilka'de 1026 (17 Ekim 1611-17 Kasım 1617)
				Halil Paşa	8 Zilka'de 1026-1 Safer 1028 (17 Kasım 1617-18 Ocak 1619)

Tablo-1

*İsmail Hami Danişmend, **İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi**, 4 c., İstanbul, Türkiye Yay., C.III-IV, 1972-1974.;
İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, 4 c., 2. bsk., TTK. yay., C.III/1-2, 1973-1977.

Osmanlı Devleti'ndeki en vahim bozulmanın bizzat padişahların devlet yönetimindeki yetersizlikleriyle başladığını söyleyebiliriz. Artık Osmanlı padişahları bizzat ordusunun başında cephelerde uğraşan bir başkumandan değil, saraya kapanmış, memleket ahvalinden, hakiki durumlardan habersiz şahsiyetlerdir. Bunlar sarayda cariye ve dalkavukların, nedim ve musahiplerin terbiyesiyle yetişmişler ve bilfiil dışarıyla bağlantıları olmadığı için etkileri altında kalarak hareket etmişlerdir. Hükümet sıfatıyla vezir-i âzamların kendi işlerine lüzumsuz müdahaleleri yanında itiraza cesaretleri veya o mevkiye liyakatleri olmaması sebebiyle işler karışmaya başlamıştır.¹⁶

III. Murad'ın ilk dönemleri, Sokullu Mehmed Paşa'nın idaresi sayesinde iyi gittiyse de, Sokullu'nun öldürülmesinden sonra o kudrette bir hükümet başkanının bulunmamasından dolayı devlet idaresine valide, haseki sultanlar, paşalar, saray ağaları, ulemalar müdahale eder olmuşlardı.¹⁷

III. Murad dönemine kadar Osmanlı padişahları hatt-ı hümayunlarını ancak çok önemli durumlarda divan-ı hümayuna gönderirlerken bu dönemde, padişah üzerinde etkili şahısların sayesinde sık sık hatt-ı hümayunlar çıkmaya başlamıştı. Daha önceleri vezir-i âzamanın telhisiyle padişaha sunulan arzlar işlem görürken, hatt-ı hümayunların ön plana çıkmasıyla vezir-i âzamanın nüfuzuna büyük bir darbe vurulmuştu.¹⁸

III. Mehmed'in saltanatı zamanında da, babası devrinde alışılan devlet işlerine müdahale, geniş ölçüde devam etmişti. Özellikle validesi Safiye Sultan'ın üzerindeki etkisi büyüktü. Seneşkerliğinden saltanata gelen son Osmanlı padişahıydı.¹⁹

Yeniçerilerin ısrarıyla, Eğri seferine çıkmış ve Haçova meydan muharebesini kazanmıştı.²⁰

I. Ahmed, Avusturya, İran seferleri ve Celâlilerin çok faaliyetli bir zamanında, on dört yaşında tahta geçmişti. Çocuk denecek yaşta olması ve hiçbir deneyi bulunmaması sebebiyle, devlet işlerinde çevresindekiler güvenmek zorundaydı. Bu dönemde devlete en büyük hizmetleri geçen sadrazamlardan birisi Estergon fatihi Lala Mehmed Paşa, diğeri Celâli isyanlarını bastıran Kuyucu Murad Paşa'dır.²¹

1580-1583 tarihli şer'iyeye sicil defterimiz, III. Murad'ın saltanatı döneminde vücuda getirilmiştir. Ancak yine de biz dönemi, öncesi ve sonrasıyla ele alarak iç ve dış siyasetini, iktisadi ve içtimai durumunu aydınlatmaya çalışacağız.

A. İç Siyaset

Osmanlı Devleti'nin idarî yapısı merkez ve taşra teşkilatı olarak iki grupta teşekkül etmiştir. Taşra teşkilatını oluşturan eyaletler hâslı, yani salyâneli (yıllıklı) ve sâlyânesiz (yıllıksız) olarak iki kısma ayrılıp, merkezden idare edilmekte idi. Bu eyaletler dışında serbest mîr-i mîranlıklar ve yurtluk-ocaklıklar sancaklar da vardı. Bunlar, merkeze karşı sorumlu olmak üzere kendi kendilerine idare ediliyorlardı. Tüm tayinler ve aziller de merkeze aitti. Kısacası bütün kuvvet ve idare Osmanlı Devleti'nin merkezinde yapılandırdığı Divân-ı Humayun kurumunun elinde bulunuyordu.²²

Bu kurum ümera sınıfı (vezir-i azam, vezirler, nişancı, defterdar, yeniçeri ağası, kaptan-ı derya) ile ulema sınıfının

²⁰ Shaw, a.g.e., C.1, s. 255-256.

²¹ A.e., s. 258-263.

²² Yusuf Halaçoğlu, **XVI.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı**, Ankara, TTK. yay., 1991, s. 76-77.; Mehmet İpşirli, "Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilatı", **Osmanlı Devleti Tarihi**, Ed., Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, Feza Gazetecilik A.Ş., C.I, 1999, s.224.; Fehameddin Başar, **Osmanlı Eyâlet Tevcihâtı (1717-1730)**, Ankara, TTK. yay., 1997, s. 5.

(şeyhülislam, kazaskerler) temsilcilerinden oluşuyor, yasama, yürütme ve yargı fonksiyonlarını hükümdar adına yürütüyordu.²³ Padişahın vekili olan vezir-i âzam devletin egemenlik hakkını, kazaskerler yargı gücünü, defterdarlar yürütme gücünün iktisadî-malî yüklerini, nişancı ise örfi hukuku, kubbealtı vezirleri, yeniçeri ağası ve kaptan paşa yürütme gücünü temsil ediyordu.²⁴ Fatih Sultan Mehmed dönemine kadar divana padişah başkanlık etmiş, bu dönemden sonra toplantılar vezir-i azam başkanlığına bırakılarak yürütülmüştür.²⁵

Divan-ı Humâyun en mükemmel dönemine Kanunî Sultan Süleyman zamanında kavuşmuştur. Bu güçlü dönemi XVII. yy. ortalarına kadar sürmüştür. Bir müddet sonra sadrazamların kendi konaklarında yaptıkları divân, Divan-ı Humâyun'un yerini almaya başlamıştır. Tanzimatın ilanı ile birlikte "paşakapısı" daha sonradan "Bab-ı âlî" diye anılan divan merkezi bürokrasinin yürütüldüğü önemli bir kurum haline gelmiş, XIX.yy.'a gelindiğinde sadece elçilerin ağırlanması ulûfe dağıtımını ve yeni tayin edilen devlet ricalinin eskiden beri sürdürdüğü bir âdet olarak padişah tarafından arzların kabulü merasiminden ibaret kalmıştır.²⁶

Osmanlı Devleti'nin eyalet teşkilatı hâşlı, salyâneli, yurtluk-ocaklık, hanlık-voyvodalık şeklinde dağılım göstererek başlıca iki âmir arasında idare olunurdu. Bunlardan ilki sultanın yürütme gücünün temsilcisi olan ehl-i örf zümresinden "bey" (beylerbeyi, sancakbeyi), diğeri ise hukukî gücün temsilcisi olan ehl-i şer' zümresinden "kadı"dır.²⁷ İki temsilci de birbirine bağlı olarak

²³ Mehmet V. Seyitdanlıoğlu, "Divan-ı Humâyûn'dan Meclis-i Meb'usan'a Osmanlı İmparatorluğu'nda Yasama" **Osmanlı: Teşkilât**, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, C.VI, 1999, s.17-18.

²⁴ Ahmet Mumcu, **Divan-ı Humayun**, 2.bsk., Ankara, Birey ve Toplum Yayınları, 1986, s.71.

²⁵ Recep Ahışhalı, "Divan-ı Humâyûn Teşkilâtı", **Osmanlı: Teşkilât**, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, C.VI, 1999, s.24.

²⁶ **A.e.**, s.24-25.

²⁷ Düzeltme : Osmanlı idarî yapısı için kaynak olarak bkz.: Yaşar Yücel, "XVI.-XVII.

çalışırdı. Bey, kadının hükmü olmadan kimseyi cezalandıramaz, kadı da beyin kuvvetine dayanmadan hükmünü uygulayamazdı.²⁸

Taşra teşkilatının en büyük idari birimi olan eyaletin askerî ve idarî âmiri beylerbeyi idi. Merkezden beratla tayin edilen daha sonraları “vali” olarak anılan beylerbeyileri; reâyâyı korumak, askeri nizamı sağlamak, zulmü önlemek, kendi divanı ile eyaleti idare etmek, seferlere katılmak ve tımar tevcih etmekle görevliydi. Paşa sancağı olarak adlandırılan yerin de yöneticisi konumundaydı.²⁹ Beylerbeyi divanında hazine (mal) defterdarı, tımar işlerine bakan tımar defterdarı, şer’î-hukukî işlere bakan eyalet kadısı (kadının üyeliği tartışmalıdır), divan efendisi, tezkireci, çavuşlar, muhızrlar, ruznâmecî ve katipler bulunurdu.³⁰

Eyaletleri oluşturan sancakların yönetimi sancakbeylerine verilmişti. Onların da tayini beylerbeyi gibi gerçekleşmekteydi. Sancağındaki tımarlı sipahilerin ve zaimlerin komutanı olan sancakbeyi, bunlarla birlikte kendi kapu halkı ve cebelülerle sefere katılmak zorundaydı. Sefere katıldığında yerine serdar, kethüda veya yasakçıbaşı atardı. İdari görevleri arasında reâyânın huzurunu, sancağın yönetimin ve emniyetini sağlamak, bu hususda kadı ile birlikte hareket etmektir. Tımar sahibinin topladığı bâd-ı hevâ, âşâr, raiyyet rüsûmu vergilerinin ve cerîmelerin yarısı sancakbeyine aitti. Mukataa gelirlerinin iltizama alınmasında da rol oynardı.³¹

Sancaklar subaşılıklar ve kazalara ayrılmıştı. Subaşılıkların tayini XVI. yy.’a kadar merkezden yapılırken, bu tarihten sonra,

Yüzyıllarda Osmanlı İdarî Yapısında Taşra Ümerasının Yerine Dair Düşünceler”, **Bellekten**, C.XLI, No: 163, 1977, s.495-506.

²⁸ Bahaeddin Yediyıldız, “Osmanlı Toplumunu”, **Osmanlı Devleti Tarihi**, Ed., Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, Feza Gazetecilik A.Ş., C.II, 1999, s.473-474.

²⁹ Nejat Göyünç, “Osmanlı Devleti’nde Taşra Teşkilâtı: Tanzimat’a Kadar” **Osmanlı: Teşkilât**, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, C.VI, 1999, s.78-82.; Halil İnalçık, “Eyalet”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C.XI. 1995, s. 550.

³⁰ İpşirli, “Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilâtı”, **a.g.e.**, s. 226.

³¹ Mehmet Ali Ünal, “Osmanlı Devleti’nde Merkezî Otorite ve Taşra Teşkilâtı” **Osmanlı: Teşkilât**, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, C.VI, 1999, s.114-116.

sancakbeyinin kadıya yolladığı bir mektubla gerçekleştirilmekteydi. Subaşılar, şehirde sancakbeyinin yardımcısı olarak kolluk vazifesini yürütür ve vergileri toplardı.³²

Taşra yönetiminde önemli bir yeri olan idareci de kadı idi. Merkezde kazaskere bağlı olarak çalışırdı. XVI. asrın ikinci yarısından itibaren tayinleri kazaskerlerin elinden alınarak şeyhülislama verildi. Kaza kadılarının görev süreleri 2 sene (sonradan 20 aya indirildi), eyalet ve sancak kadılarının ise 1 sene idi. Kadılar merkezde derecelerine ve sıraya göre bir deftere kaydededilirler, sıraları gelince görev yerlerine tayin edilirdiler. Bir makamda görevde buldukları sürece mansıb, bulunmadıkları ancak ünvanlarının kullanıldığı zaman zarfında pâye ile anılırlardı.³³ Reâyâ ve askerî sınıfın anlaşmazlıklarını şer'î ve örfî kanunlara göre çözmekle yetkiliydiler. Bunun yanısıra idarî, askerî, malî, beledî, görevleri de bulunuyordu. Geçimlerini yaptıkları işler karşılığında ahâlden aldıkları para ile sağlıyorlardı.³⁴

Devletin egemenliği altında bulunan toprakların büyük bir bölümü, hükümdarın mutlak otoritesi altındaki mîrî arazidir.³⁵ Bu yerlerde, imparatorluğun temel kurumlarından birini oluşturan tımar (dirlik) sistemi ve hazineye nakit gelir sağlayan iltizâm usulü uygulanıyordu. Mîrî arâzinin yıllık geliri 100.000 akçeden fazla olan bölümüne hâs (şehzade, vezir, beylerbeyine tahsis edilen dirlik), 20-99.999 akçelik bölümüne zeâmet (subaşı, eyalet merkezlerindeki defterdarlar, sancaklardaki alabeylerine tahsis edilen dirlik), 19.999

³² A.e., s. 117.

³³ İpşirli, "Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilâtı", a.g.e., s. 263-267.; Akgündüz, a.g.e., C.I, s.230-231.; Halaçoğlu, a.g.e, s.109-114.

³⁴ Düzeltme : Kadıların görevleri için kaynak olarak bkz.: Davut Dursun, **Yönetim-Din İlişkileri Açısından Osmanlı Devletinde Siyaset ve Din**, İstanbul, İşaret Yay., 1989, s. 265-275.

³⁵ Diğerleri mülk, mevat (ölü), metruk (kamu tasarrufunda kullanılan mera, yaylak, yollar, caddeler), ve vakıf arazilerdir. Bkz.: Akgündüz, a.g.e., C.I, s.139-140.

akçeye kadar olup hizmet karşılığı askerlere verilen dirliklere ise tımar denirdi.³⁶

Osmanlı Devleti kuruluş aşamasında ve ardından fethettiği topraklarda, toprak köleliğine dayalı düzensiz bir derebeylik nizamı ile karşılaşmıştı. Bu nizama son vermek için mevcut toprak düzenine süratle müdahale etmiş, toprağı işleyenleri serf olmaktan çıkarmış; derebeylik yerine tımar sistemini, serf yerine de tımar sahibi sipahi ile arasında sadece akdî bir münasebet olan, bir nevî hak sahibi kiracıya benzer toprak mutasarrıflarını ikame etmiştir.³⁷

Toprak üzerindeki bu hak, babadan oğula intikal edebilir ancak, tımar sahibinin toprağı satması, hibe etmesi veya miras olarak bırakması mümkün değildir.³⁸

Mîrî arazi mülkiyeti devlete ait olup bir kısım asker ve yüksek derecedeki hizmetleri karşılığında tımar (dirlik) olarak verilirdi. Dirlik sahiplerine sipahi ya da sahib-i arz denirdi. Sipahi, reâyânın işlediğı toprağın mahsulünden ve kendisinden devletin alacağı vergileri toplar, bu gelirle orantılı olarak asker besler, donatır, bizzat onlarla sefer katılırdı. Topladığı gelirin “kılıç” denilen bölümünü maaş olarak tasarruf ederdi. Böylece devlet hem maaş ödemekten hem de vergi toplama masraflarından kurtulmuş olurdu.³⁹ Tımar sahiplerinin topladıkları vergiler, rüsûm-ı şer'îye (zekat, öşür, madenlerden alınan vergiler, cizye haraç, gümrük ve ağnâm vergilerini içeriyordu) ve rüsûm-ı örfiye⁴⁰ (Bâd-ı hevâ -ki tahsil zamanı belli olmayan genellikle

³⁶ Halil Cin, **Miri Arazi ve Bunun Mülk Haline Dönüşümü**, Konya, Selçuk Üniversitesi yay., 1988 s.79.

³⁷ Halil İnalçık, “Çiftliklerin Doğuşu, Devlet, Toprak Sahipleri ve Kiracılar”, **Osmanlı'da Toprak Mülkiyeti ve Tarım**, Ed. Çağlar Keyder, Faruk Tabak, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998, s.17-18.; Düzeltme : Tımar sistemi için kaynak olarak ayrıca bkz.: Nicoară Beldiceanu, **XIV. Yüzyıldan XVI. Yüzyıla Osmanlı Devleti'nde Tımar**, Çev.Mehmet Ali Kılıçbay, Ankara, Teori Yay., 1985, s.25-47.

³⁸ Düzeltme : Kaynak olarak bkz.: Halil Bayrakçı, **Osmanlı Toprak Sistemi, Miri Hukuk**, İstanbul, Marifet Yay., 1990, s.65-67.

³⁹ Düzeltme : Kaynak olarak bkz.: **A.e.**, s.135-145.

⁴⁰ Tekâlif-i divâniye de rüsûm-ı örfiyeye girmektedir. Ancak bu vergileri toplamakla kadı görevlidir. Bkz.: Akgündüz, **a.g.e.**, C.I, s. 192.

zuhurata bağı vergilerdir-, resm-i tapu (ekilen yer tapusu), resm-i dühan (tımara arazisine hariçten gelip kışlayanların vergisi), deşt-bânî, otlak ve kışlak resmi, kul ve cârîye müjdegânisi, muştuluk ve yava-kaçgun resmi, resm-i arûsâne (gerdek resmi), bâc vergileri,) ve kadı hükmü ile kesinleşen cerîmelerdi. ⁴¹

Kuruluşundan itibaren tımar rejimi ile birlikte görülen iltizam usulü önceleri padişah hâslarından hazineye nakit temin etmek için uygulanıyordu. Daha sonra tüm dirlik sahipleri bu uygulamayı benimsediler. İltizam usulü, bir gelir kaynağının (maden ocağı, tuzla, darphane, gümrük, dalyan, ispence vs.) yıllık gelirinin asgari değeri genellikle maliye tarafından tespit edilmiş hazine defterlerinde yer alan mukataaların, muayyen bir yıl için temin edebileceği azamî kıymeti de düşünülerek, arttırma usulü ile peşin belli bir meblağ alınarak mültezimlere bırakılması demektir.⁴² Mültezim teklifini yapar, hazîne en yüksek teklifi yapana 3,6,9 yıl tahvil devresi içinde mukataayı iltizama verirdi. Mültezim bu sürede kanunî sınırlar içinde mukataayı işletir, arttırmada belirlenen miktarı hazineye öder, artan miktarı kendisine kullanırdı.⁴³ Sistem giderek süistimal bir hal almaya başlayınca, yani sık sık değişen mültezimler vergi kaynaklarını korumaktan ziyade kâr peşine düşüp zarar ettiğinde ise ortadan kaybolmaya başlayınca, 1695 yılında devlet, mültezimlere kayd-ı hayat şartıyla iltizam vermeye başladı. Bu sisteme de malî-mâlikâne sistemi denildi.⁴⁴

Mîrî arazi dışında kalan mülk ve vakıf arazilerinin tasarrufu daha değişikti. Mülk sahipleri dilerse mülkünü satabilir, dilerse

⁴¹ Cin, **a.g.e.**, s.56-75.

⁴² Düzeltme : İltizâm usulü için kaynak olarak bkz.: Ahmet Tabakoğlu, **Türk İktisat Tarihi**, İstanbul, Dergah Yay., 1986, s.269-273.

⁴³ Mübahat S. Kütükoğlu, "Osmanlı İktisadi Yapısı", **Osmanlı Devleti Tarihi**, Ed., Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, Feza Gazetecilik A.Ş., C.II, 1999, s.513 650.

⁴⁴ **A.e.**, s. 545.

vakfedebilirdi. Bunların topladıkları şer'î ve örfî vergilere mâlikâne, devlete verdikleri vergilere ise dîvânî denirdi.⁴⁵

Görülüyor ki devletin bütün idarî teşkilatını askerî sınıf oluşturuyordu. Üretim yapan ve vergi veren reâyâ ise bu askerî sınıf tarafından yönetiliyordu. Merkezî otoriteyi güçlendirmek üzere yaratılan bu sistem, XVI. yy. sonlarından itibaren bölgesel güçlerin lehine işlemeye başlamıştı. Şöyleki; Yüksek devlet görevlileri kendilerine hâs olarak verilen bölgelere gitmiyorlar, "voyvoda" denilen adamlarını gönderiyorlardı. Onlar da çoğu zaman vergi toplama işini iltizam yoluyla mültezimlere bırakıyor, bazen de ayrıca subaşı tayin ederek güvenlik hizmetlerini yerine getirmeye çalışıyorlardı. Tabii bu durum padişah ile reâyâ arasındaki görevli zincirinin artmasına neden oluyordu. XVII. yy. başlarında hâs ve zeametler "ber vech-i arpalık" olarak verilmeye başlamıştı.⁴⁶ Vezirler, paşalar, sancakbeyleri, dergâh-ı âlî çavuşları, müteferrikalar, arpalık üzere tımar tasarruf ederek bu yerleri kendi namlarına başkalarının uhdesine bırakmaya başladılar. Bu sistem de reâyâ ile padişah arasındaki uçurumun büyümesine neden oldu.⁴⁷

Devletin içinde bulunduğu çöküntüyü dönemin aydınları da kavramış, padişah ve devlet adamlarına çöküntünün sebeplerini ve alınacak önlemleri içeren risaleler, layihalar sunmaya itmişti. Uyarı mahiyetindeki bu eserlerde özellikle, Osmanlı devlet düzeninin ve eski kanunların bozulmasına asıl neden olarak padişah otoritesinin zayıflaması ve padişahın bunlara kayıtsız kalması gösterilmiş; emirlerin icrasına vezir-i âzam vekil olduğu halde padişah adına

⁴⁵ Ömer Lütü Barkan, "Türk- İslam Toprak Hukuku Tatbikatının Osmanlı İmparatorluğu'nda Aldığı Şekiller : I., Mâlikâne-divânî Sistemi" **Osmanlı Devleti'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi**, Yay. Haz., Hüseyin Özdeğer, İstanbul, İ.Ü. Rektörlük Yay., C.II, 2000, s. 1174-1180.

⁴⁶ Arpalık usulü, muayyen bir görev karşılığı, geçimini sağlamak gayesi ile görev mahallinin dışında bir yerin gelirinin, bir devlet hizmetlisine tahsisi demektir. Bkz.: Mithat Sertoğlu, "Arpalık", **Osmanlı Tarih Lûgatı**, 2. bsk., İstanbul, Enderun Yayınları, 1986. s. 18-19.

⁴⁷ Yücel, "Desantralizasyon", **a.g.e.**, s. 677-678.

doğrudan emir veren kişilerin türediği; sorumsuzca davranan bu kişilerin yetkilerini çıkarları için kullandığı; devlet memurlarının rüşvetle işbaşına gelerek devlet gelirlerini diledikleri kişilere tahsis ettikleri, fermanlara uyulmadığı, bütün bunların eyaletlerde kargaşalığa yol açtığı; kapı-kullarının baskıları nedeniyle eyalet yöneticilerinin işlerini yapamadıkları; devşirme-kul sisteminin bozulduğu, reâyânın askerî sınıfa girdiği; III. Murad döneminden itibaren reâyânın silah taşımalarını yasaklayan, onların kapıkulu olmasını veya doğrudan doğruya sipahi tımarı almasını meneden kanunlara uyulmadığı; askerinin kalitesinin düştüğü, disiplinin bozulduğu; çiftçilerin topraklarını işlemeyi bıraktıkları, levend, sekban ve bir çoğunun celâlî olduğu; saray halkı ve yüksek devlet görevlilerinin tımar ve zeametleri kendi tasarrufuna alarak sipahi ailelerinin dirliksiz bıraktıkları, tımarlı sipahi ordusunun önemini yitirdiği; devletin çözüm olarak kapıkullarını çoğaltma yoluna gittiği, ancak ulûfe ve maaşları yetiştiremediği için mali sıkıntıların başgösterdiği açıkça dile getirilmişti.⁴⁸

Toplumun temel unsuru olan ulemâ sınıfı da, bir takım teferruat ve merasimler içerisinde asıl benliğini ve etkisini yitirmeye başlamıştı. Teşrifatta kimin önde yer alacağı, protokol sırasının nasıl olacağı hususundaki anlaşmazlıklar nedeniyle, bir çok faydalı toplantıya katılmaktan uzak durmuşlardı. En önemlisi sanat ve fen alanında değerli eserler vucuda getirildiği halde, Ebussuud Efendi haricinde hiçbir ilmiye mensubunun verimli bir çalışmasının bulunmamasıydı. Bu dönemde görülen kötü bir uygulama, ilim alanında adam kayırılması bir kadılık veya müderrislik boşaldığında liyakat yerine adayın hangi devletlûnun adamı olduğuna

⁴⁸ III.Murad, III.Mehmed, I. Ahmed ve II. Osman devirlerinde yaşadığı anlaşlan, II. Osman'a sunulduğu zannedilen ancak müellifi belli olmayan *Kitab-ı Müstetâb* isimli eser, dönemi aydınlatan en önemli kaynaklar arasında yer almaktadır. Geniş bilgi için bkz.: Yaşar Yücel, **Osmanlı Devlet Teşkilâtına Dair Kaynaklar: Kitâb-i Müstetâb, Kitabu Mesâlihî'l-Müslimîn ve Menâfi'î'l-Mü'minîn, Hırzû'l-Mülûk**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1998, s.IX-49.

bakılmasıydı. Bir diğerk bozukluk ise bilhassa kadılıklarda değişik isimler altında da olsa rüşvetin cârî olmasıydı. Kadılar mansıp almak için verdiklerini ziyadesiyle, göreve başladıktan sonra yazdıkları hüccet ve tezkirelerden almaya çalışmaktaydılar.⁴⁹

Aslında devlet ve toplum yapısındaki değişiklikler, özellikle askerî sınıfın reâyâ üzerindeki baskıları, Kanunî döneminde farkedilerek bir adaletnâme yayınlanmıştı. Ancak gelişmelere bakılacak olursa 1595'te III. Murad'ın, 1596'da II. Mehmed'in, 1609'da I. Ahmed'in yayınladıkları adâletnâmeler de, askerî sınıfa söz geçirilemediğini göstermektedir.⁵⁰

B. İçtimaî Durum

Osmanlı toplumunun yönetilen sınıfını oluşturan reâyâ, devletin mîrî arâzisi üzerinde tapulu veya mukataalı topraklarda üretim yapıp vergi verirdi. Mukataalı topraklara daha önce değinmiştik. Tapulu topraklar, köylü ailelerine devredilen aile çiftlikleriydi. Bu hakka yalnızca köylüler sahipti. Askerî-idarî yöneticiler tapulu toprak alamazdı. Tapu arazisi sadece hububat ekimi için verilir, bağ ya da bahçe yapılamazdı. Çünkü devletin geçimi ve ordunun iaşesi için hububat çok önemliydi ve devamlı kontrolü altında tutuluyordu.⁵¹

Bir çift öküzü olan her aileye işletme olarak bakılmış, işletme bozulmaması için kanunî önlemler alınmıştı (çift-bozan resmi gibi).

⁴⁹ Gelibolulu Mustafa Âli, 1581'de kaleme aldığı *Nushatu's-selâtin*'de ilmiye mensupları hakkındaki bozulmaları ayrıntılı olarak dile getirmektedir. Geniş bilgi için bkz.: Mehmet İpşirli, "Osmanlı Ulemâsı" **Osmanlı**, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, C.VIII, 1999, s.75-81.; Mehmet İpşirli, "Osmanlı İmiye Mesleği Hakkında Gözlemler (XVI.- XVII. Asırlar)", **Osmanlı Araştırmaları**, C.VII-VIII, 1988, Ayrı Basım s. 276.

⁵⁰ Yücel, **Osmanlı Devlet Teşkilâtına Dair Kaynaklar**, s.XV.

⁵¹ Halil İnalcık, "Köy, Köylü ve İmparatorluk" **Osmanlı İmparatorluğu: Toplum ve Ekonomi**, 2.bsk., İstanbul, Eren Yayınları, 1996, s.3.

Kurulan sosyal düzene çift-hane denirdi. Alınan vergi ise çift-resmi diye adlandırılırdı.⁵²

Toplumun çiftlik tasarruf eden ailelerinin yanısıra, toprağını kaybetmiş topraksız aileler veya yeterince toprağı bulunmayan aileler de vardı. Devlet bunları çift resmi içinde emek kapasitelerine göre ayrı bölümlerde sınıflayarak vergi alıdı. Bu sınıflandırma, çiftliğe sahip köylü aileleri (çiftler), çiftlik topraklarının yarısı kadar araziye sahip aileler (nîm çiftler), aile emeğı esas alınarak belirlenen çiftçiler (bennâkler), evli olmadıkları halde bir gelir kaynakları işleten bekârlar (mücerred, kara veya cabalar), kocasının çiftliğini işletebilen dul kadınlar (bîveler) şeklinde idi. Oluşturulan bu sınıflandırma sistemine raiyyet rüsûmu denilmekteydi.⁵³

Osmanlı köylüsünün toprak sahibine karşı kanunlarda belirtilenlerin dışında hiçbir yükümlülüğü yoktu. Köylü ailenin, devlet toprağında yalnızca tasarruf hakkı vardı ancak, meyvelik ve bahçelerin yanısıra ev ve ahırların sahibi olabiliyordu. Köylü bölünmez bir birim üstünde ömürboyu kiracı olarak kalıyor, ölümü halinde oğulları müşterek olarak toprağı işlemeye devam ediyordu. Topraksız ya da toprağı az olan köylüler, toprak sahipleri tarafından istihdâm edilebildiğı gibi, varlıklı köylüler de mukataa topraklara talip olabiliyordu. Devlet tarımsal üretimi dengede tutabilmek için ard arda 3 yıl nadasa bırakılan toprakları geri alacağı tehdidiyle engellemeye çalışıyordu.⁵⁴

Reâyâ, sipahinin topladığı bu vergilerin yanısıra, üç ila on haneden oluşan aileler bir avâriz hanesi sayılarak sefer zamanlarında avâriz-ı dîvâniye (imdad-ı seferiye); sefersiz vakitlerde, imdad-ı hadariye; iane-i cihâdiye -ki imdad-ı seferiyeden farklı olarak

⁵² A.e., s. 1-5.; Ayrıca bkz.: Yedi yıldız, a.g.e., s.478.

⁵³ İnalçık, "Köy, Köylü ve İmparatorluk", a.g.e., s.4. ; Ayrıca bkz.: Halil İnalçık, "Devlet Toprak ve Köylü", **Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi**, 3.bsk., İstanbul, Eren Yayınları, 2000, s.145-153.; Düzeltme : Toprak sistemi için kaynak olarak ayrıca bkz.: Bayrakçı, a.g.e., s.65-67.

⁵⁴ Yedi yıldız, a.g.e., s. 478-479.

doğrudan merkeze giderdi-; avâriz akçesi -ki önceleri olağanüstü durumlarda, sonra ise sürekli olarak avâriz hanesi başına alınırdı-, sefer menzillerinde zahire ihtiyacının temini için, nüzul ve sürsat; nüzul ve sürsat bulunamayınca zahire alınması için, iştirâ vergisi vermekle yükümlüydü.⁵⁵

Köylü nakdî vergilerini ödeyebilmek, toprak sahibinin tahılını satabilmek için kurallara göre en fazla bir günlük yolculuk mesafesinde olabilecek en yakın pazara taşımak ve satmakla yükümlüydü. Bu pazarlar, ticari ilişkilerinin yanısıra sosyal ilişkilerini de geliştiriyordu.⁵⁶

Toplumu oluşturan diğer bir kesim göçebelereydi. Bunlar genellikle hayvancılıkla uğraşıyor, yaylak-kışlak arasında yaşıyorlardı. Devletin iç pazarına et, yağ, peynir ve at, deve, katır sağlıyorlardı.⁵⁷ Ancak devlete vergi vermekten sürekli kaçıyor, bir yere bağlı kalmadan yaşayabilmeleri onları bu harekette özgür kılıyordu. Devlet de göçebelerin iskânı için askerî görevler, nakliye, madencilik, ağaç kesimi ve benzeri hizmetleri yerine getirmeleri karşılığında olağanüstü vergilerden muaf tutuyordu.⁵⁸

Gayr-ı müslimler, hiçbir dinsel baskı görmeden devletin koruyuculuğu altında ve İslam hukukunun zımmilere ilişkin kuralları çerçevesinde özel bir statüye sahiptiler.⁵⁹ Müslümanların öşrüne karşılık cizye adında vergi ödüyorlar, devşirme sistemi ile en üst

⁵⁵ Akgündüz, **a.g.e.**, C.I, s.192-194.; Düzeltme : Vergi sistemi için kaynak olarak ayrıca bkz.: Bruce Mc Gowan, "Osmanlı Avarız-Nüzul Teşekkülü (1600-1830)", **Türk Tarih Belgeleri Dergisi**, No.:II, 1981, Ayrı Basım, s.1327-1331.

⁵⁶ Suraiya Faroqhi, **Osmanlı'da Kentler ve Kentliler: Kent Mekânında Ticaret Zanaat ve Gıda Üretimi 1550-1650**, Çev. Neyir Kalaycıoğlu, 3. bsk., İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2000, s. 69.; Düzeltme : Sosyal yapı için kaynak olarak ayrıca bkz.: Bayrakçı, **a.g.e.**, s.136-137.

⁵⁷ Halaçoğlu, **a.g.e.**, s.99-103.; Oğuzoğlu, **a.g.e.**, s.144.; Yediyıldız, **a.g.e.**, s.480-481.

⁵⁸ Barkey, **a.g.e.**, s.118-127.

⁵⁹ Düzeltme : Gayr-ı müslimler için kaynak olarak bkz.: Bilal Eryılmaz, **Osmanlı Devletinde Gayr-ı müslim Teb'anın Yönetimi**, İstanbul, Risale Yay., 1990.

yönetici kadrolarına çıkabiliyorlardı. Vaftiz, nikah, boşanma gibi aile hukukuyla ilgili işlemlerini kiliselerinde gerçekleştiriyorlardı.⁶⁰

Şehirli ve kasabalılar toplumsal yapıya örgütlü bir şekilde üretim ve ticaret yaparak katılıyorlardı. Ait oldukları meslek çeşitlerine göre kurdukları esnaf teşkilatı ile, iç denetimlerini sağlıyorlardı. Yine bunlar arasından “eşraf ve âyan” olarak anılan şehrin ileri gelenleri, şehri ilgilendiren meselelerde söz sahibi olarak yerel yönetime katılabiliyorlardı. Bu insanlar genellikle zengin tüccarlar, esnafın yaşlı ve güngörmüşleri, imam, hatib, tekke veya zaviye şeyhiydi.⁶¹ Eşraf ve âyanın yönetim ve toplum içindeki rollerini; Şehir ve devlet ilişkilerinde reâyânın temsilcisi olan şehir kethüdasının seçimi, mahalle ihtiyaçlarının karşılanması, mahalle avâız akçesi vakıflarının ve diğer evkafların tevliyet ve nezaretinin yürütülmesi, ürünlerin ve pazar fiyatlarının saptanmasında kadı ve muhtesibin yanında yer alması, reâyânın dirlik ve vakıf tarafından zarara uğramaması için mahsulün toplanacağına dair tanıklık etmesi (âyan-ı vilâyet), şehrin korunması ve şehir yöneticilerinin seçilmesinde etkileri olarak sayabiliriz.⁶²

Şehirdeki mahalle sakinleri de, yaşadıkları mahallenin düzen ve asayişinde sorumluluk üstlenmişlerdi.⁶³

Sağlık (timarhâne, daru’s-şifa), eğitim (medreseler), din (cami, mescid v.b.), bayındırlık (yol, köprü, çeşme, sebil, kervansaray v.b.) hizmetleri sağlamak amacıyla toprak ve gayrimenkuller gelirinin bağlanmasıyla oluşan vakıflar, sosyal yapıda önemli bir yere sahipti.⁶⁴ Vakfedilen mal satılamaz, miras bırakılamaz, kimse tarafından müdahale edilemez ve devlet tarafından korunurdu.

⁶⁰ Geniş bilgi için bkz.: T. Tankut Soykan, **Osmanlı İmparatorluğu’nda Gayrimüslimler**, İstanbul, Ütöya Kitabevi Yayınları, 1999.

⁶¹ Yücel, “Desantralizasyon”, **a.g.e.**, s. 684-688.; Yediyıldız, **a.g.e.**, s. 502.

⁶² İpşirli, “Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilâtı” **a.g.e.**, s. 237-239.

⁶³ Oğuzoğlu, **a.g.e.**, 136-137.

⁶⁴ Düzeltme : Vakıflar için kaynak olarak bkz.: Mehmet Şeker, **İslâmda Sosyal Dayanışma Müesseseleri**, Ankara, Diyanet Yay., 1987, s.110-137.

Vakfın yönetimini mütevellî sağlardı. Vakıfdan gelir alan kişilere ise mürtezika denirdi.⁶⁵

Toplum din ve inanç bakımından iki farklı eğilim içinde yaşıyordu. Bunlardan birincisi ulema tarafından temsil edilen ortodoks İslam, devlete sıkı bir şekilde bağlı, halktan ise uzaktı (kadı ve imam hariç). İkincisi mistik tasavvufu dile getiren tarikatlardı. Tarikatın temsilcileri "baba" olarak anılan ve eski Türk şamanlarını hatırlatan Türkmen şeyhleri, dervişler ve abdallardı.⁶⁶ Özellikle Malazgirt Zaferi, ve daha sonraları Moğol istilasından kaçarak Anadolu'ya yerleşmişlerdi ve birçok zaviye kurmuşlardı. Osmanlı devletinin kuruluşuna ve daha sonraki yıllarda devletin siyasal ve toplumsal hayatına önemli etkileri olmuştu. Osman Gazi'nin ünlü ahi şeyhi Edebali'ye olan yakınlığı ve zaviyesine birçok defalar gittiği bilinmektedir. Yerine geçen oğlu Orhan Gazi'de Bursa fethine katılan ve manevi destek veren Abdal Musa için bir zaviye yaptırmıştır.⁶⁷ Devlet, dervişlere savaşlara katılmaları karşılığında toprak veriyor onlar da buralara zaviye kuruyorlardı. Gelirleri çevre köylerden veya merkezden sağlanıyor, avârız-ı divâniye ve tekâlif-i örfiye gibi yüksek vergilerden muaf tutuluyorlardı. İdari ve mali bağımsızlığa sahip bu yerlere askeri sınıf müdahale edemezdi. Halk üzerinde etkili bir nüfuza sahiptiler.⁶⁸

Bütün sosyal zümreler ve yöneticiler hukukî-adlî meselelerini mahkemede kadıya intikal ettirirerek çözüme kavuşturabiliyorlardı.⁶⁹

Ne var ki XVI. yy.'da başlayan nüfus yoğunluğundan, devletin merkezileşme çabalarından kaynaklanan vergi artışlarından ve

⁶⁵ Oğuzoğlu, **a.g.e.**, s.153-154.; Ayrıca geniş bilgi için bkz.: Bahaeddin Yediyıldız, "Vakıf", **İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, MEB.yay., C.XIII, 1986, s. 153-172.; Ziya Kazıcı, **İslamî ve Sosyal Açıdan Vakıflar**, İstanbul, Marifet yay., 1985.

⁶⁶ Barkey, **a.g.e.**, s.127-128.

⁶⁷ Hasan Basri Öcalan, **Bursa'da Tasavvuf Kültürü**, Bursa, Gaye Kitabevi, 2000, s.181-184.

⁶⁸ Yücel, "Desantralizasyon", **a.g.e.**, s. 674.

⁶⁹ Mehmet Âkif Aydın, "Osmanlıda Hukuk", **Osmanlı Devleti Tarihi**, Ed., Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, Feza Gazetecilik A.Ş., C.VI, 1999, s. 391.

yönetimin meşru-gayrimeşru görevlilerinin yağmalarından, eşkıya baskınlarından, reâyâ olumsuz derecede etkileniyordu.⁷⁰ Nüfus artışının bir sonucu olarak toprakla bağını yitiren işsiz güçsüz gençler ya taşradaki medreselere, ya bölgesel askeri birliklere, ya da devletin doğu ve batı sınırlarına yaptığı seferlere katılıyorlardı.⁷¹ Kırsal kesim XVI.yy sonlarından XVII yy. ortasına kadar devletin iki sınırdaki savaşıyor olmasından faydalanan “celâlî” adı verilen eşkıyaların tahribatına maruz kaldı.⁷² İlk kez 1519’da çıkan “Şeyh Celal” isyanından sonra tüm asilere, eşkıya ve haydutlara, devlet “celâlî” adını vermiş ve celâlî muamelesi yapmıştı.⁷³ Karayazıcı, Deli Hasan, Tavail Ahmed, Canboladoğlu, Kalenderoğlu hatta Köroğlu⁷⁴, XVI yy. sonlarında devlete karşı isyan ettiler. Medreselere yığılan gençler (suhte) mezun olunca mesleklerinde çok az iş olanağı görüp köylülere zulm etmeye, askeri sınıfa dahil olup seferlerden sonra ortada kalan levend ve sekbanlar, eşkıyalara katılmaya başladılar. Artan eşkıyacılık hareketleri beraberinde bölgesel huzursuzlukları getirdi. Devletin emriyle kendi kendini koruyabilmesi için köylüye silah verildi. Önce “celâlî serdârı” denilen birliklerle düzen sağlanmaya çalışıldı. Sonra suhdelerle celâlîler karşı karşıya getirilmek istendi. Ardından taşra idaresinde mevkiler önerilerek isyancılar sisteme dahil ettirildi. 1606’da Avusturya ile yapılan Zitvatoruk anlaşmasından sonra devlet, isyancılar üzerine ordusunu gönderdi. Vezir-i âzam Kuyucu Murad Paşa tarafından bütün celâlî ayaklanmaları bastırıldı. 1590-1611 yılları arasında beliren bu

⁷⁰ Mustafa Akdağ, **Türkiye’nin İktisadî ve İçtimai Tarihi (1453-1559)**, 2.c., 2. bsk., İstanbul, Tekin Yayınevi, C.II, 1979, s. 443-462.

⁷¹ Shaw, **a.g.e.**, C.1, s. 236-239.; Emecen, **a.g.e.**, s. 46.

⁷² Mustafa Akdağ, **Celâlî İsyancıları (1550-1603)**, Ankara, Ankara Üniversitesi yay., 1963, s. 112-114.

⁷³ Mücteba İlgürel, “Celâlî İsyancıları”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C.VII, 1993, s. 252.; Barkey, **a.g.e.**, s.147, 157-158.

⁷⁴ 1580-1581 yıllarında isyan etti.Bkz.: **A.e.**, s.187.

isyanlar, 1623-1648 yıllarında tekrar başgösterdi ve IV. Murad'ın müdahalesiyle sona erdirildi.⁷⁵

Osmanlı padişahları önceleri çıkan isyanlar için zor kullanmayıp, bu yenilikçi çıkışları pazarlık fırsatı olarak değerlendirdiler ve yeni oluşan muhalefeti satın almak ya da başka bir tarafa yöneltmek amacıyla devlet gelirlerinden mansıp verdiler. Ancak daha sonraki dönemlerde zora başvurularak muhalifler evcilleştirildiler.⁷⁶ Devlet için esas tehlike, servet sahibi eşraf âyânların gittikçe güçlenerek ordular kurmasıyla başlayacaktı.⁷⁷

C. İktisadî Durum

XV. asır sonlarında Osmanlı Devleti'nde, Avrupa ve Akdeniz memleketlerinde büyük bir kıymetli maden ve para darlığı başgöstermiş, Gümüş ihraç yasağı ve piyasadaki gümüşün paraya dönüştürülmesi yolunda devletleri tedbirler almaya itmişti.⁷⁸

Bu arada, Osmanlı Devleti tımarlı ordusu işe yaramaz hale gelip ulûfeli askerleri artmış; bunlara ulûfe, bahşiş, terakkî yetiştirmek derdine düşmüştü. Nakit ihtiyacı arttığı için birçok hizmet ve cezalar nakdi bedele çevrilmeye başlanmıştı. İmparatorluğun "kıymetli madenler açlığı" daimi olduğundan XVI. asırda bunların kıymeti garp hristiyan memleketlerinden daima daha yüksekti. Böylece kıymetli madenler, ucuz olan taraftan pahalı olan tarafa akmaya başladılar.⁷⁹

⁷⁵ A.e., s. 195-210.; İlgürel, "Celâli İsyânları", a.g.e., s. 252-257.

⁷⁶ Barkey, a.g.e., s.2.

⁷⁷ Yücel, "Desantralizasyon" a.g.e., s. 695-697.

⁷⁸ Şevket Pamuk, **100 Soruda Osmanlı-Türkiye İktisadî Tarihi 1500-1914**, 2.bsk., İstanbul, Gerçek Yayınevi, 1990, s. 89-92.

⁷⁹ Halil İnalçık, "Türkiye'nin İktisadî Vaziyeti Üzerine bir Tetkik Münasebetiyle" **Osmanlı İmparatorluğu: Toplum ve Ekonomi**, 2.bsk., İstanbul, Eren Yayınları, 1996, s.158-162.; Düzeltme : İktisadî yapı için kaynak olarak ayrıca bkz.: Tabakoğlu, a.g.e., s.303-308.

Amerika'nın keşfi ile Avrupa'ya ucuz ve bol gümüş gelmeye başladı. Para buhranını sona erdirdi. Kısa sürede garbte, Osmanlı ülkelerinde fazlaya satmak suretiyle kolayca elde edilen kâr, bütün tüccarları bu ticarete çekti.⁸⁰ Bu durum ise Osmanlı İmparatorluğu'nda İspanya'da olduğu gibi devletin iktisadî-malî hayatını ve kurumlarını alt üst eden akçe değerinin düşüp fiyatların arttığı bir devalüasyon yarattı.⁸¹

Orhan Gazi döneminden XVII. yy.'a kadar gümüşten darbedilen akçenin 1425 yılında 1.182 gram olan değeri, 1481 yılında 0,768 grama indirilmiş, Kanuni döneminin sonuna kadar 0,683 gramı bulmuştu. XVI. yy.'ın son çeyreğinde ise hızla değer kaybetmiş, 0,365 grama kadar gerilemişti. Darphanelere gelen gümüş miktarının azalması ve devletin içinde bulunduğu malî sıkıntılar nedeniyle, darphaneler birer birer kapatılmaya başlanmıştı. Akçe, giderek önemli alışverişlerde terkedilmiş, yerini daha ağırca bir gümüş para olan guruşa bırakmıştı.⁸²

Mali düzenin bozulması ve hayat pahalılığı, askeri-idari sınıfın çeşitli suistimallerine vesile oldu. Kapıkulları yalnız büyük şehirlerin garnizonlarında değil, köy, kasaba v.b. yerlerde çift-çubuk, faizcilik, esnafılık gibi özel işlerin başında adli bağımsızlıkları olan, bol imtiyazlı, malî kaynakları kontrolünde tutan bir sınıf oluşturular. Kanunlarda yer alan vergilerin hiç değişmeden kalması, dirlik sahiplerinin gelirlerinin de sabit kalmasına ve fakirleşmelerine neden oldu. Yapılan sefer çağrılarında olumlu yanıt veremeyen dirlik sahiplerinin kanun gereği tımarlarına el konulması, onları asi ve eşkiyalar sınıfına itti.⁸³ Ayrıca, eyaletlerdeki memurlar da halkı

⁸⁰ İnalçık "Türkiye'nin İktisadi Vaziyeti Üzerine bir Tetkik Münasebetiyle" a.g.e., s.164.

⁸¹ Suraiya Faroqhi, "İktisat Tarihi (1500-1600)", **Türkiye Tarihi**, Yay. yön., Sina Akşin, 4. bsk., İstanbul, Cem Yay., C.II, 1995, s. 194-197.

⁸² A.e., s. 194-195. Ayrıca geniş bilgi için bkz.: Şevket Pamuk, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Paranın Tarihi**, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999, s. 156-161.

⁸³ Yücel, **Osmanlı Devlet Teşkilâtına Dair Kaynaklar**, s.XI.

soymaya, dirlik sahipleri yükümlülüklerinin üzerinde vergi istemeye başlamışlardı. Bu da çiftçiyi içinde bulunduğu şartların ağırlığından çiftini çubuğunu bozmaya kadar itmişti.⁸⁴

Devaluasyon, devleti yeni gelir kaynakları bulmaya zorladı. Bu arayış reâyânın üslendiği vergilere yeni eklemeler ve düzenlemeler getirilmesinden başka bir şey değildi. Buna göre, olağanüstü ihtiyaçları karşılamak üzere avâriz-hânelerden hâne başı hesabıyla alınan avâriz-ı divaniye vergisi, XVI. yy. sonunda her yıl toplanan ve miktarı sürekli arttırılan bir vergiye dönüştü.⁸⁵ Ayrıca devlet, beylerbeyinin de sekban askeri toplamak için “salma” yolu ile halktan aynı mahiyette vergi toplamalarına izin verdi. Geliri arttırmak için tımar dirlikleri doğrudan kontrol altına alınmak istenildiyse de, bunlar hazineye gelir getirecek mukataalar olacak yerde saray mensupları, kapıkulları ve nüfuzlu şahıslar elinde arpalık ve başmaklık haline dönüştüler.⁸⁶

Devlet içeride olduğu kadar dışarıda da en önemli ticaret yollarını kaybetmemek için mücadele ediyordu. İran, Osmanlı imalathânelerinde işlenen ipeğe kaynaklık ediyordu. Şah Abbas, İran ipeğinin Osmanlı memleketine girmesini yasaklayınca, tepki olarak, Osmanlılar da altın ve gümüşün İran’a gitmesini yasakladı. Aralarındaki bu iktisâdî savaş, 1639’da uzun bir devre için son buldu. Öte yandan İngilizler, Hind baharat yolunu ellerine geçirmek için Portekizliler ve İspanyollarla girdikleri mücadeleden başarılı çıkmıştı. Osmanlı İmparatorluğu XVII. yy.’da İran ipek ticaretini kısmen kurtarabildiyse de, Hind baharat ticaretini 1630’a doğru tamamiyle kaybetti.⁸⁷

⁸⁴ Akdağ, **Türkiye’nin İktisadi ve İctimai Tarihi**, s. 457-461.

⁸⁵ Pamuk, **Osmanlı İmparatorluğu’nda Paranın Tarihi**, s. 140.

⁸⁶ Yücel, **Osmanlı Devlet Teşkilâtına Dair Kaynaklar**, s. XII.

⁸⁷ İnalçık, “Türkiye’nin İktisadi Vaziyeti Üzerine bir Tetkik Münasebetiyle” **a.g.e.**, s.170-179.

İç siyaset bu süreçte devam ederken, Osmanlı Devleti'nin XVI. ve XVII. yy.'da diğer devletlerle olan ilişkisini de gözler önüne sermenin yararlı olacağı kanısındayız.

D. Dış Siyaset

Osmanlı Devleti XVI. yy.'da da yayılmacı siyasetini güdüyor, "i'lây-ı kelimatullâh" gayesiyle fethettiği topraklar üzerinde, ırka ve maddî sömürüye dayanan bir ayırımı gitmiyordu. Topraklarının dahilinde bulunan her yer dâr'ül-islâm sayılıyor ve bütün gayr-ı müslim-müslüman ahali de bu ülkenin aslı vatandaşı kabul ediliyordu. Dış devletlerin İstanbul'da elçi bulundurmasına karşın Osmanlı Devleti, kendisini dışarıda temsil edecek bir memura ihtiyaç duymuyor, onlara tanıdığı çeşitli ticarî ve hukukî imtiyazlarla varlığını korumaya çalışıyordu.⁸⁸

Şimdi XVI. ve XVII. asırda ilişkide olduğu devletleri başlıklar altında inceleyelim.

1. Rusya ile İlişkiler

Osmanlı Devleti, nüfuzu altındaki Güney Kafkasya'nın Rus taarruzuna uğraması ve gelen şikayetlerin artması üzerine Astragan'ı almak, iktisadî açıdan büyük yarar sağlayacak Don ve Volga nehirleri arasında bir kanal açarak, Karadeniz ile Hazer Denizi'ni birleştirmek gayesiyle 1569' da faaliyete geçmişti.⁸⁹ Astragan alındıysa da, Rus taaruzları ve Kırım hanı Devlet Giray'ın gizli müdahaleleriyle Don-Volga kanal projesi hayata geçirilemedi. 1570'de II. Selim ile Müthiş İvan arasında dostluk muahedesi yapılmıştı.⁹⁰ 1585'te ise, Çar

⁸⁸ İpşirli, "Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilâtı", a.g.e., s. 198-200.

⁸⁹ Düzeltme : Osmanlı-Rus ilişkileri için kaynak olarak bkz.: Süleyman Kocabaş, **Kuzeyden Gelen Tehdit: Tarihte Türk-Rus Mücadelesi**, İstanbul, Vatan Yayınları, 1989, s.33.

⁹⁰ Düzeltme : Kaynak olarak bkz.: Reşat Ekrem Koçu, **Osmanlı Muahedeleri ve**

tarafından gönderilen bir Rus elçisi, ticaret ve iyi dostluk için nâme ve hediye getirmişti. Osmanlı Devleti daha sonra Rusya ile Lehistan arasındaki anlaşmazlıklara, kendi iç sorunları yüzünden tarafsız kalacaktı.⁹¹

2. Lehistan ile İlişkiler

II. Selim'in cülûsunda Lehistan kralı tarafından bir nâme gönderilmişti. II. Bayezid döneminden beri süregelen ahidnâmenin yenilenmesi, Tatarlar ile Moldovya'nın Lehistan topraklarına girmemesi, Osmanlıların yanından kaçanların iade edilmemesi, her sene Kırım Hanlığı'na verdikleri verginin kaldırılması, Lehistan'dan muvafakat almadıkça Boğdan'a voyvoda tayin edilmemesi isteniyordu. Teklif kabul edilmeyerek sadece eski ahidnâme tasdik edildi.⁹² Ancak Lehistan'ın sık sık Boğdan, Eflak ve Erdel işlerine karışmaları, Habsburglarla ilişkileri, kuzey Karadeniz kıyılarında Kırım Tatarları ile çekişmeleri, Tatar ve Osmanlı topraklarına Kazak atlılarını saldırmaları, Özi kazaklarının ise Lehistan'a saldırıları, Osmanlılarla Lehlileri karşı karşıya getirecek⁹³, gerginlikler III. Murad ve I.Ahmed dönemlerinde yapılan anlaşmalarla tekrar dostluğa bürünecekti.⁹⁴

3. Avusturya (Habsburg) ile İlişkiler

Osmanlı Devleti XVI. yy.'da Fransa'ya başeğdirmek suretiyle Avrupa İmparatorluğu'nu kurmak isteyen V. Şarl'ın planlarını

Kapitülasyonlar 1300-1920 ve Lozan Muahedesi 24 Temmuz 1923 , İstanbul, Türkiye Matbaası, 1934, s.47.

⁹¹ İpşirli, "Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilâtı", **a.g.e.**, s. 207-208.; Ali Kemal Meram, **Türk-Rus İlişkileri Tarihi**, İstanbul, Kıtış yay. 1969, s. 44-46.; Ayrıca geniş bilgi için bkz.: Akdes Nimet Kurat, **Türkiye ve Rusya**, Ankara, Kültür Bakanlığı Yay., 1990.

⁹² Uzunçarşılı, **a.g.e.**, C.III/2, 1977, s. 166-168.; Düzeltme : Osmanlı-Lehistan ilişkileri için kaynak olarak ayrıca bkz.: Koçu, **a.g.e.**, s.47.

⁹³ Shaw, **a.g.e.**, C.1, s. 262.

⁹⁴ Düzeltme : Kaynak olarak bkz.:Koçu, **a.g.e.**, s.50-57.

bozmuştu. 1568'de sekiz senelik bir muahede yapılarak harplere son verilmişti.⁹⁵ 1574'te bitecek olan sürenin tekrar uzatılması istenmiş, muahedenin yenilenmesiyle iki taraf arasındaki dostluk 1592 tarihine kadar devam etmişti.⁹⁶ Ancak bu tarihten sonra aradaki anlaşma, bazı vezirlerin etkisiyle Osmanlı Devleti tarafından ihlal edilmiş, her iki tarafı on üç yıl sürecek olan bir savaşa sürüklemişti. III. Murad, II. Mehmed ve I. Ahmed dönemini içine alan savaşlar 1606 yılında Jitva Boğazı (Zitvatorok) anlaşmasıyla son bulmuştu.⁹⁷

4. İspanya ile İlişkiler

Akdeniz'de ve Kuzey Afrika'da rakibi olan İspanya'ya karşı devlet, her zaman ihtiyatlı davranıyordu. XVI. yy.'in ilk yarısından başlayarak süregelen husûmetli ilişkiler, 1563'te 8 senelik bir muahede ile son bulmuştu. İspanya 1571'de Venedik ve Papa ile birleşerek İnebahtı (Lepanto) Savaşı'na katıldı. Bu savaştan galip çıktıysa da, 1574'te Tunus fethedilerek Kuzey Afrika'daki etkisi sona erdirildi. Anlaşmaların iki tarafça kabulü beş sene gibi uzun bir zaman aldı. Sonuçta üç senelik bir sulh yapıldı. Bu sürede İspanya, Kuzey Afrika Vadi's-sebil'de, Portekizlilerle savaşa girdi. Portekizlilerin savaş için Osmanlı Devleti'nden yardım isteği, anlaşmaya sadık kalınarak geri çevrildi. Öte yandan İngiltere kraliçesi Elizabeth'de Sultan III. Murad'ı İspanya'ya karşı olmaya çağırıyordu ama, reddedildi. İngiltere ile İspanya arasındaki sorunlar aralarını açmış ve savaşa girişmişlerdi.⁹⁸ Savaş sırasında kendisini güvence altına almak isteyen İspanya, Osmanlı Hükümeti ile 1581'de üç yıllık anlaşma yapmaya muvaffak olmuştu. 1584'te aynı anlaşma yenilenmişti. Ancak, 1587'de yapılan iki yıllık muahede de Osmanlı

⁹⁵ Düzeltme : Osmanlı-Avusturya ilişkileri için kaynak olarak bkz.: **A.e.**, s.46.

⁹⁶ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, C.III/2, s. 189-190.

⁹⁷ Kemal Beydilli, "Avusturya : Tarih", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C.IV, 1991, s.174.; Emecen, **a.g.e.**, s. 44-45.; Shaw, **a.g.e.**, C.1, s.254-258.

⁹⁸ Uzunçarşılı **a.g.e.**, C.III/2, s. 216-221.

Devleti'nin İspanya ile olan Akdeniz çekişmelerini sona erdirememiştir. 1625 yılında Napoli kralı ve Almanya imparatoru arâ buluculuk yapmak istemişse de, işlerine gelmeyen İngiliz ve Fransızlar buna mani olmuşlardır.⁹⁹

5. Fransa ile İlişkiler

1559'da ölen Fransa kralı II. Henry'den sonra eski ilişkiler devam etmiş, Fransa, İnebahtı savaşı sırasında Osmanlı Devleti'ne cephe almadığı gibi, İspanya ile olan savaşında Osmanlılardan yardım görmüştü. III. Murad döneminde Osmanlı Hükümeti desteğiyle Lehistan kralı olan III. Henry'nin hemen ardından Fransa kralı olması aradaki samimiyeti bozmuştu. Osmanlı Devleti kralın cülusunu tebrik etmediğinden, İstanbul'daki Fransa elçisi ayrılarak yerine bir maslahatgüzar bırakmıştı.¹⁰⁰ 1577'de elçi Jak Jermini sayesinde soğukluk giderilmiş, Kanuni ve II.Selim döneminde imzalanan kapitülasyonlar yenilenmişti (1581).¹⁰¹ Ardından elçi, diğer devletlere gösterilen imtiyazlardan daha fazlasını Fransa için istemiş, teklifi geri çevrilmişti. 1589'da III. Henry, bir rahip tarafından öldürüldü. Yerine protestan mezhebinden olan Navar kralı IV. Henry kral oldu. Bu dönemde İstanbul'daki Fransa elçisi katolik Lanskom'du. Yeni kralın Osmanlı hükümeti tarafından tanınmaması için çalıştıysa da mezhep mücadeleleriyle ilgilenmeyen devlet, Lanskom'u dikkate almayarak IV. Henry'nin krallığını tebrik için elçi gönderdi. Bu sırada Eğri kalesi fethedilmişti.¹⁰²

⁹⁹ Düzeltme : Osmanlı-İspanya ilişkileri için kaynak olarak bkz.: Koçu, **a.g.e.**, s.50-51.

¹⁰⁰ İsmail Soysal, "Fransa : Türk-Fransız İlişkileri", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C.XIII, 1996, s. 182.

¹⁰¹ Düzeltme : Osmanlı-Fransa ilişkileri için kaynak olarak bkz.: Necdet Kurdakul, **Osmanlı Devleti'nde Ticaret Antlaşmaları ve Kapitülasyonlar**, İstanbul, Döler Neşriyat, 1981, s.55-60.; Koçu, **a.g.e.**, s.50.

¹⁰² Uzunçarşılı, **a.g.e.**, C.III/2, s. 203-206.; Düzeltme : Kaynak olarak ayrıca bkz.: Süleyman Kocabaş, **Tarihte Türkler ve Fransızlar**, İstanbul, Vatan Yayınları, 1990, s.53-55.

6. İngiltere ile İlişkiler

Osmanlı-İngiliz ticarî ve siyasî ilişkileri XVI. yy.'da Sokullu Mehmed Paşa zamanında başlamıştı. 1580'de Fransa ve Venedik'in itirazlarına rağmen İngiltere kraliçesi Elizabeth, Türk limanlarında serbest ticaret yapma hakkını kazandı.¹⁰³ Daha önce Doğu Akdeniz'de Fransız bayrağı altında ticaret yaptıkları için elde ettikleri imtiyazla, Fransız nüfuzunu kırmış oldular ve ilk defa İstanbul'da bir elçi bulundurmaya başladılar. İngiltere kraliçesi İspanya'ya karşı Osmanlı Devleti'ne savaş açma teklifi getirmiş, İran ile olan savaşlar sebep gösterilerek teklifi nazikçe reddedilmişti. İngiltere'nin ticarî hakları 1581'de Fransa etkisiyle iki yıl kadar geri alınmış, bu tarihten sonra tekrar geri verilerek uzun bir süre dostluklar devam etmişti.¹⁰⁴

7. Portekiz ile ilişkiler

Portekiz donanmalarının Hind sularında ve Kızıldeniz'de faaliyette bulunması, Osmanlı Devleti'nin siyasî ve ticarî hayatına darbe vurmuştu.¹⁰⁵ Hindistan ticaretinde daha etkili olabilmek için 1568'de Sokullu Mehmed Paşa'nın önerisiyle Süvey kanalı projesi ortaya atıldı. Ancak proje gerçekleştirilemedi. Bu arada Portekizliler Fas üzerine saldırmaya başlamışlardı. Vadis's-sebil'de Osmanlı Devleti yardımıyla Fas, Portekiz'i yenilgiye uğrattı. 1580-1640 yılları arasında Portekiz krallığı ile İspanya krallığı birleşik idare edilmeye başlanmıştı. Zamanla Portekizliler denizlerdeki eski nüfuzunu kaybettiler.¹⁰⁶

¹⁰³ Düzeltme : Osmanlı-İngiltere ilişkileri için kaynak olarak bkz.: Koçu, a.g.e., s. 50.

¹⁰⁴ Shaw, a.g.e., C.1, s. 251-252.; Düzeltme : Kaynak olarak ayrıca bkz.: Süleyman Kocabaş, **Türkiye ve İngiltere**, İstanbul, Vatan Yayınları, 1985, s.11-12.

¹⁰⁵ Düzeltme : Osmanlı-Portekiz ilişkileri için kaynak olarak bkz.: Yakup Mughul, "Portekiz Tehlikesi Karşısında Osmanlı-Hind Münâsebetleri (1517-38)", **İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., C.VI, No:1-2, 1975, Ayır Basım, s. 37.

¹⁰⁶ Geniş bilgi için bkz.: Salih Özbaran, "Osmanlı İmparatorluğu ve Hindistan Yolu: XVI. yy.'da Ticaret Yolları Üzerinde Türk-Portekiz Rekabet ve İlişkileri", **Tarih Dergisi**, No:XXXI, Mart 1977, Ayır Basım, s. 66-143.

8. Venedik ile İlişkiler

1571 İnebahtı yenilgisinden sonra III. Murad ve II. Mehmed döneminde Venedikle ilişkiler dostça devam etti. Bu süre içinde İstanbul'da daimi oturan Venedik elçileri (balyozlar) ve ayrıca gönderilen elçilerle muahedeler yenilendi.¹⁰⁷ Bu siyasî tutumda III. Murad'ın eşi ve III. Mehmed'in validesi Venedikli Safiye Sultan'ın etkisi büyüktü. I. Ahmed'in cülûsunda ahidnâme ve beratlar yenilenirken Venedikliler ticaret ve konsolosluk işleri hakkında 19 maddelik bir ahidnâme almayı başarmıştı. Korsanlar tarafından alınan esirlerin iadesi, korsanların liman ve adalarda himaye edilmemesi, Venedik tüccarları arasındaki ihtilafların sefir ve konsoloslar aracılığıyla çözülmesi, Osmanlı gemilerinin almakta olduğu şeker, yiyecek gibi hediyelerin bundan sonra almaması, müslümanların Haleb, Bağdad, Kahire konsoloslarıyla olan davalarının divan-ı hümayun tarafından görülmesi, vergi memurlarının ve kassamların Venedik tüccarlarının işlerine karışmaması başlıca maddeler arasında yer alıyordu.¹⁰⁸

9. Ceneviz ile İlişkiler

Bu dönemde Ceneviz Cumhuriyeti, Akdeniz'in önemli bir ticaret gücü olarak kalmakla birlikte, vatandaşlarının büyük zenginliklerine rağmen deniz gücünü yitirmişti. Artık hiçbir ehemmiyeti kalmayan Cenevizliler ile eski ahidnâme zaman zaman yenilenerek dostça ilişkilere devam edilmişti.¹⁰⁹

10. Floransa ile İlişkiler

¹⁰⁷ Düzeltme : Osmanlı-Venedik ilişkileri için kaynak olarak bkz.: Koçu, **a.g.e.**, s.49-52.

¹⁰⁸ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, C.III/2, s.138-140.

¹⁰⁹ Aldo Gallotta, "Ceneviz", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C.VII, 1993, s. 365.

Münasebetler Kanuni dönminde yapılan ahidnâme ile sürdürülmüş, 1574'te yapılan yeni bir anlaşma ile iki taraf arasındaki ticaret serbestisi karşılıklı olarak kabul edilmişti. Akdeniz'de korsanlık yapan gemiler ise anlaşma dışında tutulmuştu. Floransa elçisi teşrifatta orta elçilerle voyvodalar arasında bir yere tabi tutulmuştu.¹¹⁰

11. İran ile İlişkiler

Osmanlı Devleti'nin İran'la yaptığı savaşlar, 1555'de Amasya anlaşmasıyla sona ermişti. Devlet, 1576'da Şah Tahmasb'la olan anlaşmasını yeniledi. Ancak İran şahı II. İsmail'in kürt beylerini kışkırttığı gerekçesiyle vezir-i azâm Sokullu Mehmed Paşa'nın tüm itirazlarına rağmen İran'a savaş açıldı. 1577-1589 yılları arasında süren savaş, Ferhad Paşa'nın başarıları sayesinde 1590'da anlaşma ile noktalandı.¹¹¹ İran'ın anlaşmayı bozmasıyla 1603'te savaşlar tekrar başladı.1612 Şah Abbas döneminde anlaşma sağlandı. Fakat bir yandan Avrupa devletleriyle birlik olup, diğer yandan Anadolu'daki Kızılbaş hareketlerini destekleyen Şah Abbas'ın iki yönlü siyâsetini Osmanlı Hükümeti dikkatle takip ediyor ve tetikte bekliyordu. Şah Abbas 1615'te sulhu bozarak savaşları tekrar başlatacak, İran Devleti en ağır darbesini VI. Murad'ın Bağdad'ı fethetmesiyle ve Kasr-ı Şirin anlaşmasını imzalamasıyla alacaktı.¹¹²

¹¹⁰ Uzunçarşılı, **a.g.e.**, C.III/2, s.146-147.

¹¹¹ Düzeltme : Osmanlı-İran ilişkileri için kaynak olarak ayrıca bkz.: Koçu, **a.g.e.**, s.45-52.

¹¹² Metin Kunt, "Siyasal Tarih (1300-1600)", **Türkiye Tarihi**, Yay. yön., Sina Akşin, 4. bsk., İstanbul, Cem Yay., C.II, 1995, s. 126-130.; Ayrıca geniş bilgi için bkz.: Bekir Kütükoğlu, **Osmanlı-İran Siyâsi Münasebetleri (1578-1612)**, İstanbul, İstanbul Fetih Cemiyeti Yay., 1993.

II. XVI.YY. SONLARINDA HÜDÂVENDİGÂR SANCAĞI, BURSA VE KİTE KAZALARI'NIN GENEL DURUMU

Bilindiği üzere XIII. yy.'ın ilk yarısından itibaren Söğüt ve Domaniç arasında yaşayan Türkmen aşiretinin lideri Osman Gazi önce Eskişehir'i almış, ardından Bilecik ve İnegöl'ü fethetmiş, buna bağlı olarak Yenişehir'i kurmuş, Bapheon'da Bizans kuvvetlerini, Dimboz'da Bursa yöresi tekfurlarını saf dışı bırakarak Bursa sınırlarına dayanmıştı.¹¹³

6 Nisan 1326 (2 Cumâde'l-ülâ 726) tarihinde Orhan Gazi Bursa'yı aldı ve Osmanlı Devleti'nin başkenti yaptı. Gün geçtikçe Rumeli sınırları büyüdü ve burada bir beylerbeyilik kuruldu. Adına Rumeli Beylerbeyiliği dendi. 1393'te I. Bayezid tarafından tüm Anadolu'yu kapsayan Anadolu Beylerbeyilik kuruldu. Ardından 1402'de başkent Edirne'ye nakledildi. Osmanlı Devleti, imparatorluğa geçiş süreci içinde Anadolu'da bulunan topraklarını, içlerinden biri Anadolu Beylerbeyiliği olmak üzere eyaletlere ayırdı (Anadolu, Karaman, Sivas (Rum), Diyarbakır, Erzurum ve Maraş). Anadolu Beylerbeyiliği, bu eyaletlerden en geniş alana sahip olma özelliği taşıyordu ve 18 sancağa ayrılıyordu. (Alâiye, Ankara, Aydın, Biga, Bolu, Hamid-ili (Isparta), Hüdâvendigâr (Bursa), Karahisâr-ı Sâhib

¹¹³ Oğuzoğlu, **Osmanlı Devlet Anlayışı**, s.27.

(Afyon), Karesi (Balıkesir), Kastamonu, Kengiri (Çankırı), Koca-ili, Kütahya (Paşa Livası), Menteşe, Saruhan, Suğla, Sultanönü, Teke-ili).¹¹⁴

A. Fizikî Durum

Hüdâvendigâr Sancağı'nın sınırları doğuda Beypazarı, Mihaliçlik ve Sivrihisar; batıda Ege denizi kıyıları; kuzeyde Akyazı, Ak-hisar, Yenişehir, Bursa, Mihaliç, Aydıncık ve Tuzla; güneyde Bergama, Tarhala ve Kepsud'u içine alıyordu.¹¹⁵

1530 tarihli tahrir defterine göre Hüdâvendigâr'a bağlı kazalar; Bursa, İnegöl, Yar-hisar-, Ermeni Pazarı, Domaniç, Yenişehir, Söğüd, Göl, Yenice-Taraklu, Geyve, Ak-yazı, Ak-Hisar, Göynük, Beypazarı, Sivrihisar, Kite, Mihaliççık, Mihaliç, Aydıncık, Gönen, Tuzla, Atranos, Kepsud, Tarhala, Bergama olmak üzere 25 taneydi.¹¹⁶

Bursa, Uludağ'ın kuzeybatı eteğinde, Mudanya dağlarının denizden ayırdığı bir ovanın güneyinde, deniz yüzeyinden 150-300 m. yükseklikte, Gökdere ile Nilüfer nehirlerinin arasında kurulmuştu.¹¹⁷

Fethedildiğinde Bursa, üç tarafı kayalar üzerinde kurulu bir hisar ve kenar mahallelerden oluşan bir kasaba görünümündeydi. Zamanla Osmanlı padişahlarının hisar içine ve dışına yaptırdıkları cami, bedesten, imaret vs. gibi dinî ve ticarî yapılarla ve halkın bu yapılar çevresinde oluşturdukları mahallelerle, klasik Osmanlı şehri niteliğine büründü.¹¹⁸ Hisar, reâyânın da içinde bulunduğu, ancak

¹¹⁴ Özer Ergenç, "XVI. yy'ın Sonlarında Bursa: Yerleşimi, Yönetimi, Ekonomik ve Sosyal Durumu Üzerine Bir Araştırma", **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara, Basılmamış Doktora Tezi 1979, s.121; III. Murad döneminde Alâiye, Saruhan ve Suğla eyaletleri görülmemektedir. Bkz : Akgündüz, **a.g.e.**, C.VIII/1, 1994, s.160.

¹¹⁵ Bkz.: Ekte verilen Hüdâvendigâr Sancağı Haritası

¹¹⁶ **166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530)**, Haz., Ahmet Özkılınç, Ali Coşkun, v.d., Ankara, BOA. Yay., 1995, s.15-28

¹¹⁷ Besim Darkot, "Bursa", **İslam Ansiklopedisi**, MEB. yay., C.II, 1970, s.806-808.

¹¹⁸ Bkz.:Tablo-2,3.; Ergenç, **a.g.e.**, s.19-94.

çoğunlukla askerî sınıfın ikamet ettiği yer olup, tehlikeli durumlarda sığınılabilir özellikte sahipti. Hisarın Debbağhane Kapısı (kuzey), Yer Kapısı (doğu), Kaplıca Kapısı (batı) olmak üzere üç büyük kapısı; Uludağ'a bakan yönünde Zindan Kapısı ve Su Kapısı adında iki küçük kapısı vardı. Düzlüğe bakan duvar kısmı (Pınarbaşı-Cilimboz deresi arası) kuvvetlendirilerek önüne hendek çekilmişti. İçinde Orhan Gazi'nin fethettiği dönemde yaptırdığı, yerinin bugünkü Devlet Hastahanesi olduğu zannedilen bir de saray mevcuttu.¹¹⁹

Orhan Gazi, Bursa'ya girince, şehri surların dışına taşıyarak cami, han, hamam, imaret, aşhane, medrese, zaviye, mektep gibi içinde sosyal ve dîni tesislerin bulunduğu bir külliye yaptırdı. Külliyenin etrafını yüksek bir duvarla çevirdi ve buraya "Aşağı Kale" adını verdi.¹²⁰

Hisar iç ve dış gelişimini, I. Murad devrinde sürdürmeye devam etti. Çekirge'de yaptırılan Hüdâvendigâr Külliyesi ve vakıflar, şehrin bu bölümünü önemli bir mevkiye taşıdı.¹²¹

Yıldırım Bayezid, işlevini yitirmiş olan Aşağı Hisar'ın taşlarını kullanarak önce Orhan külliyesi içinde Ulucami'yi, ardından şehrin doğusuna kendi külliyesini kurdurdu. Külliyenin etrafını surla çevirerek yanına ilk Osmanlı darüşşifasını yaptırdı.¹²²

Karamanoğulları'nın saldırdığı ve siyasî bakımdan karışık bir dönem olan Çelebi Mehmed döneminde, şehre fazla uzak olmayan Yeşil semti mekan seçilerek bir külliye yapıldı. Eski İpek Hanı da bu devirde inşa edildi.¹²³

Edirne'nin ve ardından İstanbul'un başkent olması, Bursa'daki imar faaliyetlerinin hızını kesemedi. I. Murad, hisar içinde Şehadet

¹¹⁹ A.e., s.7-18.

¹²⁰ Kazım Baykal, **Bursa ve Anıtları**, Bursa, Bursa Eski Eserleri Sevenler Kurumu Yay., 1950, s. 15.

¹²¹ Kamil Kepecioglu, **Bursa Kütüğü I**, Bursa, Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi, y.y., No: 4519, t.y., s. 296.

¹²² A.e.

¹²³ Baykal, a.g.e., s. 20.

Cami'ini inşa ettirdi. Bu arada hayırsever devlet adamları ve zengin halk, yaptıkları eserlerle şehrin gelişmesine katkıda bulundular.¹²⁴

Bursa'ya son büyük külliye kazandıran ve "Muradiye" semtinin doğmasına vesile olan padişah ise, III. Murad oldu.¹²⁵

Böylelikle Bursa şehri, Gökdere ile Cilimboz akarsuları tarafından üçe bölünmüştü. Cilimboz'un batısındaki Muradiye bölgesi, hisar ve ticaret kesiminin yer aldığı orta bölge, Gökdere'nin doğusunda uzanan bölge. Çekirge, kaplıca ve hamamlar arasında Bursa'nın en batı ucunda yer alıyordu. Birbirinden uzak mesafedeki bu mekezler, oluşturulan yol ağlarıyla bütünleşiyordu.¹²⁶

Bursa'ya bağlı köylerin 5'i padişah hâssı, 6'sı mir-liva, 14'ü zaim ve sipahiye verilmişti. Selâtin evkafı arasında yer alan Orhan Bey Evkafı'na 7, Gazi Hüdâvendigâr Evkafı'na 19, Yıldırım Bayezid İmareti Evkafı'na 4, Emir Sultan ve Medine-i Münevvere Evkaflarına 1'er, diğer sultanlara ait vakıflara ise 7 köy geliri tahsis edilmişti. 2 köy emlak olarak, 21 köy ise amme evkafına hizmet veriyordu. Ayrıca 2 yörük cemaatinin biri Padişah Hâssına, diğeri Emir Sultan Evkafı'na aitti. Abdal Mehmed Zaviyesi ise selatin evkafına bağlıydı.¹²⁷

Şimdiki ismi Nilüfer İlçesi'ne bağlı Ürünlü olan Kite, Bursa şehrinde çok önce, 1303'lü yıllarda Osman Gazi'nin fethetmesiyle ve buralara Türkmenleri yerleşirmesiyle teşekkül etmişti. XVI. yy.'da yerleşim birimlerinin büyümesiyle güneyde Kite Ovası ve çevresi, kuzey batıda Nilüfer vadisi ve çevresini içine alarak Triye-Mudanya kıyılarına kadar uzanan Bursa'nın hemen doğusunda bir yönetim

¹²⁴ Geniş bilgi için bkz.: A. Memduh Turgut Koyunluoğlu, **İznik ve Bursa Tarihi: Anadolu'da Türkler, Eti, Frik, Lidya, Bitinya, İran, Roma, Bizans, Büyük Selçuk, Anadolu Selçuk ve Osmanlı zamanında Bursa**, Vilayet Matbaası, 1937.

¹²⁵ Kepecioğlu, **a.g.e.**, s. 296.

¹²⁶ Ergenç **a.g.e.**, s.3.

¹²⁷ Bkz.: Tablo-4; Ö.Lütfi Barkan-Enver Meriçli, **Hüdâvendigâr Livası Tahrir Defterleri I**, Ankara, TTK yay., 1988, s.10-73.

birimi merkezi haline geldi.¹²⁸ 1530 yılına ait tahrir defterine göre Kite Kazası'nda 1 kasaba (Mudanya), 13 mahalle 91 köy, 5 çiftlik, 3 cemaat, 14 mezraa, bulunuyordu. Köylerin 1'i padişah hâssına, 31'i zaim ve sipahi tımarına, 1'i bazdârân (avcılar) tımarına, 1'i eşküncüli evkafına, 74'ü selâtin evkafına, 9'u amme evkafına hizmet veriyordu. Mudanya kasabası selâtin evkafına dahildi.¹²⁹

¹²⁸ Yusuf Oğuzoğlu, "Bursa'nın Yanı Başında Yükselen Bir Yönetim Merkezi: Kite (Ürünlü)" **Bursa Defteri**, Yay. yön., Yılmaz Akkılıç, No:8, Eylül 2000, s.70-75.

¹²⁹ Bkz.: Tablo-5; **166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri**, s.22.

XVI.YY.'DA BURSA YAPILARI*

MEDRESELER	HANLAR	HAMAMLAR	ÇARŞILAR	İMARETLER	KULLİYELER
Abdi Bey	Bali Bey	Ali Paşa	At pazarı	II. Murad	Orhan
Ali Paşa	Bayezid Paşa	At pazarı	Attarlar	Çelebi Mehmed	II. Murad
Bayezid Paşa	Bedesten	Başı İbrahim	Bakırcılar	Hamzabey	Yıldırım
Çendik	Bezir	Çakır Ağa	Bedesten	Kasım Paşay-ı	Sultaniye
Esediye	Doğangözü	Çömlekçiler	Bıçağçılar	Cezri	(Yeşil)
Fazlullah Paşa	Emir	Davud Paşa	Eski tahte'l-kal'a	Murat Hüdavendigâr	Muradiye
Ferhadiye	Eski tahıl pazarı	Efdalzade	Gelincik	Orhan Gazi	
Gökdere	Eski Yeni	Emir Sultan	Gön pazarı	Timurtaşpaşa	
Gülüçek Hatun	Hacı İvaz Paşa	Eski Kaplica	Hacı İvaz Paşa	Yıldırım Bayezid	
Hamzabey	Han harabesi	Eski Yeni	Haffaflar		
Hançeriye	Han harabesi	(iki ayrı yerde)	İğneciler		
Hasan Paşa	Han-ı cedfd	Eyne Bey	Kebeciler		
İsa Bey	Harir	Hallaclılar	Ketenciler		
İvaz Paşa	İpek	Hançerli Sultan	Leblebiciler		
Kadri Efendi	Kanberler	Haydarhane	Pabuççular		
Kaplica	Kapan	İbrahim Paşa	Sipahi		
Kasım paşa	Karacabey	(Hisar Tefsirhan mh.)	Taftacılar		
Ma'uluzâde	Katır	İbrahim Paşa	Tavuk pazarı		
Manastır	Kuşbazlar	(Mahekeme hamamı)	Uzunçarşı		
Molla Çelebi	Kütahya	İncirli	Yeni Tahte'l-kal'a		
Molla Fenaî	Mahmud Paşa	Kadı			
Molla Hüsrev	Orhan camii	Kara Mustafa			
Molla Yegân	Pirinç	Kaygan			
Muradiye	Sandıkçılar	Kaynarca			
Müfti Ahmed Paşa	Şerafettin Paşa	Kiremitçi			
Subaşı Eyne	Tuz	Kükürtü kaplıcası			
Sultaniye	Ulucami	Mesih Paşa			
Şahin Lala	Yeni Harir	(Nasuh Paşa)			
Vaz'ıyye	Yeni Tahıl Pazarı	Muallimzade			
Veliyüddinzâde	Yolgeçen odaları	Muradiye			
Mehmed Paşa					
Yıldırım					

Tablo-2

Özer Ergenç, "XVI. yy'in Sonlarında Bursa: Yerleşimi, Yönetimi, Ekonomik ve Sosyal Durumu Üzerine Bir Araştırma", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara, Basılmamış Doktora Tezi, 1988.

XVI. YY.'DA BURSA MAHALLELERİ*

Abdal Mehmed (Deveciler- Cemellan)	Çakallar Çarköşe Çardak	Gökdere Habib Hoca (Habiboğlu)	Isabey Fenârî İshak Paşa İstabl-ı Bayezid	Mizan-oğlu Molla Arab Molla Fenârî Molla Gürânî	Şeyh Hamid (Somuncubaba) Şeyh Paşa Şeyh Şibî Şeyh Tacüddin
Abdullah Bey	Çerağ Bey Çıkrıkçızade	Hoca Hasan Hoca Mehmed	Kale-i Umurbey Kanberler	Muradiye Musallâ	Şirvanî
Abdullatif	Çınarlı	el-Karamânî	Kapan Musa	Musallâ	Şirvanî
Acem Reis	Çırakbey	Hoca Menteş	Kaplıca	Muslihiddin	Tahıl Pazarı
Ahmed Paşa (Araba Yatağı)	Çıra Pazarı Çifte Mescid	Hoca Tabib (Tayyib Hoca)	Karaağaç Karagöz	Mücellid Müfessir	Tahta Mescid Tahte'l-kal'a
Ahmed-i Dâî	Çoban Bey	Hoca Yunus	Karakedi	(Ortapazar)	Taşcılar
Akkaz	Çömlükçiler	Hacı Halife	Karakürü	Nakkaş Ali	Taşkun Hoca
Akminare	Çukur	Hacı Hızır	Karamazak	Nalbandoğlu	Tatar Mehmed
Aktürbe	(Kademerî)	Hoşkadem	(Kara Abdürrezzak)	Namazgâh	Tatarlar
Alaaddin Bey	Çukur Mescid	Makramavî	Karaşeyh	Narlı	(Tatar Hâce)
Alaca Hırka	(Hoca Şerof)	Hacı İvaz Paşa	Kara Yakub	Nasuh İmam	Tefsirhan
Alaca Mescid	Darphane	Hacı İlyas	(Kız Yakub)	(Nasuh Paşa)	Tekke Mescid
Alaca Kaya	Darüşşifa	Hacı İskender	Kassab Hüseyin	Orhaniye	Tekyecik
Ala Çardak	Dayahatun	Hacı Sevinç	Kavaklı	(Orhan Bey)	Temenna
Ali Paşa	Debbağan	Hacı Sevindik	Kayabaşı	Oruç Bey	(Temenyeri)
Ali Paşa Köşkü	Dedendüzü	(Başçı Hacı)	(Simaviyan)	Ömer Bey	Timarhane
Altıparmak	Değirmenbaşı	Hacı Seyfeddin	Kayan	Pınarbaşı	(Bimarhane)
Arablar (Konuralp)	Demirkapı	Hacı Yakub	Kazzâz-oğlu	(Serpınar)	Timurtaş
Arab Mehmed	Doğan Bey	Hacılar	Kefen	Resu'l-ayn	Tuz Pazarı
Atpazarı (Suk-ı Feres)	Duhter-i şerif	Hakim Şirvani	(Süzenkefen)	Reyhan	(Suk-ı Milh)
Azeb Bekir	Ebu İshak	Hamzabey	Kepenekçiler	Reyhan Paşa	Türbe-i Fenârî
Azeb Bey	Ebu Şahme	Hatibzade	Kepezler	Sağrıncı Sungur	Üçkoz
(Azeboğlu)	(İnebey, Eynebey)	Hasan Paşa	Kısıkköşme	(Sabuncu)	Ulgarlar
Baba Zâkir (Aygudalp)	Ekinci	Hayreddin Paşa	Kızılcabayır	Saraçlar	Umur Bey
Bahadır Ağa	Ekmekçi Hamza	Helvacıoğlu	Kirişçi Kızı	Sarayzade	Veled-i
Balabancık Hisarı	El-Hacc Dursun	(Veled-i Helvâyî)	Kiremitçioğlu	(Sarayaltı)	Abdurrahman
Balık pazarı (Suk-ı Semek)	El-Hacc Hüsam	Hisar Cami	Koca Naib	Sarraf Mescid	Veled-i Bezzaz
Başçı İbrahim (İbrahim Errevas)	El-Hacc İskender	Hoca Ali-zâde	Konyalıoğlu	Sarı Abdullah	Veled-i Harîrî
Bayezid Paşa	El-Hacc Seyfeddin	Hoca Arabşah	Kozoğlu	Sedbaşı	Veled-i Kurd
Bedreddin Mevlana (Şehzade)	El-Hacc Sevindik	Hoca Dursun	Köseler	Selçuk Hatun	Veled-i Vezîrî
Benlû Ahmed	El-Hacc Yakub	Hoca Enbiya	Köşk-i Ali Paşa	Simidçi	Veled-i Yanıç
Bevvabzade (Kapıcı-oğlu)	El-Hacc Yusuf	Hoca İshak	Kurdoğlu	Simkeş	Veled-i Yiğid
Bezirci	Elmalık	Hoca Mehmed	Kurşunlu	(Sirmakeş)	Veli Şemseddin
Bilecikler	Elvan Bey	Karamanî	Kuru çeşme	Sivasiler	Yahşi Bey
Boyacıyan	Emir Efendi	İbn-i Bedreddin	Küçük İmam	(Tahtalı Mescid)	Yeni Bezzâz
Bulgarlar	(Emir Sultan)	İbn-i Bezîrî	Kükürtlü	Sofî Fakih	Yeni Pazar
Cami-i Kebir (Ulucami)	Emir Seyyid	İbn-i İğneci	Küşteri	Sofular	Yerkapı
Cami-i Sarayî (Kaleiçi)	Enarlı	İbn-i Kayapan	Lal Şahin Paşa	Yeni Mahalle	(Bâb-ı zemîn)
Cami-i Sagır (Sarayaltı)	(Narlı, İnarlı)	İbn-i Kazzaz	Lökçü Hamza	(Yenice)	Yiğid-i Cedîd
Cebe Ali	Enbiya	İbn-i Kuşaksuz	Mahmud Ağa	Sultan İmareti	Yiğid-i Köhne
Cedîd (Yenice)	Ermeniyan	İbn-i Naal	Maksem	(Yeşil)	Yıldırım
	Eski Bezzazistan	İbn-i Nizam	(Maksem-i Gökdere)	Sungur Kemhal	Zağanos Paşa
	Eşrefiler	İbn-i Nizam	Manastır	Sükket Hoca	Zağfıranlık
	Fazlullah Paşa	İbn-i Şahköhne	Mantıcı	Şehabeddin	Zindankapı
	Fenariolu İsa Bey	İbn-i Şible	Mecnûn Dede	(Çatalfırın)	(Bab-ı zindan)
	Fenari Türbesi	İbrahim Paşa	(Mahbûb Dede)	Şehreküstü	(Babü's-sicin)
	Filboz	İmad Hoca	Memluk	Şeker Hoca	
	Galle Pazarı	İmâret-i İsa Bey	Mesih Paşa	Şemle	
	Garipler	(Saray)	Mesud	Şerafeddin Paşa	
	Gazlalp	İmâret-i Sultan	Makramavî	Şeref Hoca	
	Gelincik	İncegizler	Meydancık	Şeyh Abdullatif	
		İncirli	(Alancık)		

Tablo-3

*Özer Ergenç, "XVI. yy'ın Sonlarında Bursa: Yerleşimi, Yönetimi, Ekonomik ve Sosyal Durumu Üzerine Bir Araştırma", Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Basılmamış Doktora Tezi, 1988.; Neşet Köseoğlu, Tarihte Bursa Mahalleleri, XV. ve XVI. Yüzyıllarda Bursa, Bursa, Bursa Halkevi Yayınları, 1946.; Raif Kaplanoğlu, Bursa Yer Adları Ansiklopedisi, İstanbul, Bursa Ticaret Borsası Kültür Yayınları, 1996.

1573 YILINDA BURSA ŞEHİRİNE BAĞLI KOYLAR*

Ada	(Zaim ve sipahi)	Kelesan	(Amme Evkafı)	MEZRAALAR
Ak	(Diğer sultanlara ait vakıflar)	Kelesan	(Emlak)	Abid-yeri
Akçaköy	(Diğer sultanlara ait vakıflar)	Kestel	(Padışah hasası)	Ahı Tuzcu
Ak-Sungur	(Diğer sultanlara ait vakıflar)	Kırca-Hasan	(Amme Evkafı)	Ak-bınar
Ali-Şir	(Diğer sultanlara ait vakıflar)	Kırk Söğüd	(Zaim ve sipahi)	Araşa
Armut (Emrud)	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Kırvasil	(Amme Evkafı)	Balıklu
Avdancık	(Zaim ve sipahi)	Kızık-Hamamı	(Orhan Bey Evkafı)	Ballı Umur
Bacala	(Zaim ve sipahi)	Kızık-Hamamı	(Amme Evkafı)	Barak Fakih
Bademlü	(Amme Evkafı)	Kızıl-Şihlar	(Orhan Bey Evkafı)	Boyacı
Bağçeler	(Amme Evkafı)	Koçı	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Çağalu
Balados	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Köprü-başı	(Amme Evkafı)	Çerçi Sinan
Balıklu	(Padışah hasası)	Kurşunlu	(Mir-liva)	Derecik
Balıklu Pınar	(Zaim ve sipahi)	Kuzca	(Amme Evkafı)	Dereköy
Bayat	(Zaim ve sipahi)	Lala	(Amme Evkafı)	Göynüklüoğlu
Çağırışan	(Amme Evkafı)	Mazur	(Amme Evkafı)	Hacı İlyas
Çavuş Paşa	(Padışah hasası)	Misi	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Hacı İvez
Çavuş Paşa	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Mudanya	(Mir-liva)	Hacı Koçı
Çeltükçi	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Mümin-Ece	(Diğer sultanlara ait vakıflar)	Hasboğa
Çonkara	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Mürsellers-i Büzürk	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Hoca Arabşah
Demür-kapı	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Narköy	(Medine-i Münevvere Evkafı)	İlî yazıcısı Halil Bey
Denişler	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Öküzlük	(Zaim ve sipahi)	İncirlik
Depecik-i Diğer	(Orhan Bey Evkafı)	Penaye	(Orhan Bey Evkafı)	İt-Eşen
Dere-kızık (Değirmenlikızık)	(Amme Evkafı)	Samanlu	(Yıldırım Bayezid İmareti Evkafı)	Kadı
Dikencik	(Amme Evkafı)	Saruca Bergos (Burgaz)	(Zaim ve sipahi)	Kapan Musa
Dirikle	(Mir-liva)	Serme	(Padışah hasası)	Kara Ahmed
Dudaklu	(Amme Evkafı)	Serme	(Emir Sultan Evkafı)	Kara cevahir
Dür-dane	(Orhan Bey Evkafı)	Siği (Kumyaka)	(Mir-liva)	Kara-göl
Engürcek (Engürücük)	(Zaim ve sipahi)	Siğirlik	(Yıldırım Bayezid İmareti Evkafı)	Kasap Hacı
Erdek	(Mir-liva)	Sofı	(Amme Evkafı)	Kılıç Çiftliği
Eşek-Yedi	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Timurtaş	(Amme Evkafı)	Mahmud Çelebi
Fidye (Fidyekızık)	(Amme Evkafı)	Yahşi Bey	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Mısırşahoğlu
Fidyecik	(Yıldırım Bayezid İmareti Evkafı)	Yenice	(Orhan Bey Evkafı)	Mustafa Ayas
Filador	(Orhan Bey Evkafı)	Yenice	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Ören
Gemlik	(Mir-liva)	Zenberekçi	(Zaim ve sipahi)	Paşacık
Gök-bınar	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)			Rahman-yeri
Gökçe-ıvan	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	ÇİFTLİKLER	YÖRÜKLER	Saruca
Hacı Mümin	(Zaim ve sipahi)	İskender Bey	Akça-koyunlu	Sayyad Aslıhan
Halifelü	(Diğer sultanlara ait vakıflar)	Ali Paşa	Serhanlar	Seydi Çelebi
Hamidler	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Hisar Beyi		Sungur-yeri
Hasköy	(Amme Evkafı)	Danışmend	ZAVİYE	Şihlar
İğdir	(Amme Evkafı)	Aslıhan	Abdal Mehmed	Tavuk Hamza
İlyaslar	(Diğer sultanlara ait vakıflar)	İlyas		Vasıl
Izvat	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)	Güvendik Lala		Yakup-yeri
Kadıköy	(Zaim ve sipahi)			
Kalamine	(Amme Evkafı)			
Kara Hıdır	(Zaim ve sipahi)			
Kara Mustafa	(Zaim ve sipahi)			
Karaman	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)			
Karkın	(Emlak)			
Kavak	(Gazi Hüdavendigâr Evkafı)			
Kavaklu	(Yıldırım Bayezid İmareti Evkafı)			
Kazancıoğlu	(Amme Evkafı)			
Kazıklı	(Padışah hasası)			

Tablo-4

*Ö. Lütfi Barkan, Enver Meriçli Hüdavendigâr Livası Tahrir Defterleri 1, Ankara TTK, 1988.

XVI.YY.'DA KİTE KAZASI'NA BAĞLI KÖYLER*			
Ada	Gökçe-viran	Orta	ÇİFTLİKLER Cüneyd Eyerçi Hacı
Ak	Gök-öz	Polad	
Akça	Göynüklü	Sasa	MEZRAALAR Ağ-bahçe Değişler Hatib Hatun İskender Kadı-Köy Karaca Kar-yağdı Kılınç-yeri Mansur Melikşah Süleyman Tekeler
Akça-Kilise	Günderet	Siği	
Ak-köy	Güneylü	Sipahiler	
Anahor	İlyaslar	Somya	
Atlaslu	İne-gazi	Subaşı	
Ayas	İnesi	Şeyhler	
Badırğa	Kadı-yer	Tağdı	
Badra	Kanlı çukuru	Tobyalar	
Bahşi	Kapaklu	Tuzaklu	
Balabancuk	Karacalar	Tuz-Hisar	
Balıklu	Kara-göl	Virükle	
Bandırma	Kar-yağdı	Yağlı	
Baraklu	Katırlı	Yakup	
Bohyalu	Kavacık	Yayla	
Budaklu	Kavaklu	Yenice Köy	
Budamya	Kayapa	Yerce	
Çalık	Kılıçlar	Yorgi	
Çalışlar	Kıraslu	Zembürekçi	
Çeltükci	Kite		
Çepni	Kızıl		
Dansara	Kızılıklı		
Delüler	Kızıllar		
Demürciler	Koçaç		
Derecik	Korucu		
Doğan	Köpek		
Domalı	Kumlu		
Ekserye	Kurd-çavuş		
Eriş	Kurşunlu		
Erkelic	Kürekli		
Ermiri	Mahmut-Kumluğu		
Eşkel	Mendalya		
Evciler	Menteşe		
Fodra	Mise-bolu		
Frenk-ili	Narlu		
Gemlik	Naz-İli		
Gençlü	Nısf-kumlu		
Göbelye	Olgar		

Tablo-5

166 Numaralı Muhasebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri, Ankara, BOA. yay., 1995.

B. Nüfus

1530 tarihli Hidavendigâr Livası tahrir defterindeki kayıtlar, Bursa şehrinde 147 mahalle, 6.068 hâne, 1827 mücerred (evlenmemiş ancak vergi vermekle yükümlü kimse) bulunduğunu göstermektedir. 1573 tahrir defterine göre ise mahallelerin 174'e çıktığı, 12.832 hâne (bunların 12.097'si müslüman, 308'i yahudi, 427'si hristiyan) ve 60 mücerred bulunduğu tespit edilmiştir. Özer Ergenç, yaptığı araştırma ve hesaplarla, bekâr ve vergiden muaf olanlarla birlikte hâne nüfusunu ortalama 5 kabul ederek, Bursa nüfusunun 1530'da 35-40 bin, 1573'te ise 70 bini aşmış olabileceğini belirtmektedir. Gerçekten de o zamanın nüfusunu hesaplamak için tahrir defterlerinin verileri yetersiz kalmakta, tüm araştırmacıların ortak olarak benimsediği bu sistem uygulanmaktadır. XVI. yy. sonlarında 70 bini aşan nüfusuyla Bursa, Kuzey Batı Anadolu'nun en büyük şehridir. Bu sebeple nüfusun beslenme ihtiyacı merkezden çok uzakta olmasına rağmen tarımsal kaynakları geniş Mihaliç, Bergama, Beypazarı, Sivrihisar gibi kazaların sancağa bağlanmasıyla giderilmeye çalışılmıştır.¹³⁰

1530 sayımında Kite Kazası sınırları içinde 1.235 hâne, 995 mücerred, 1615 muaf tespit edilmiştir. Biz de aynı yöntemleri kullanırsak (hâne başına ortalama 5 kişi düştüğünü kabul ederek), kaza nüfusunun 9 bin civarında olduğunu söyleyebiliriz.

C. İdarî Durum

Daha önce de değindiğimiz gibi Osmanlı idarî teşkilâtı, merkezde kazalara bağlı eyaletler, eyaletlere bağlı sancaklar, sancaklara bağlı kazalardan oluşuyordu. Bu birimlerin başında

¹³⁰ Ergenç, a.g.e., s.105-113.

askerî-idarî (beylerbeyi, sancakbeyi), şerî-idarî (kadı) yöneticiler bulunuyordu.¹³¹

Hüdâvendigâr Sancağı'nın başında da bir sancakbeyi bulunuyor, sancağın yönetiminin yanısıra tımar sahiplerinin topladığı vergilerin yarısını alıyordu. Ancak bâd-ı hevâ resimlerinin alınma hakkı olmadığı serbest tımarlara (padişah hâsları, hâs ve zeametler, sultan vakıfları, mülk araziler) sancakbeyi ve adamlarının girmesi yasaktı.¹³² Sancakbeyi ancak Bursa çevresine (Söğüd, Domaniç, Yenice, Taraklı, Beypazarı, Gönen, Tarhala, Kite, Ak-yazı) mutasarrıftı. Bursa şehri, Yenişehir, Bergama ve Mihaliç padişah hâsları arasında yani, serbest tımarlar arasında bulunuyordu. Padişah hâssının yönetimini Hâssa Harcı Emini yürütmekteydi. Bunun dışında İnegöl ve Doğancı, Süleyman'ın zeameti; Yarhisar, yaya-beyi Ali Bey'in; Ermeni Pazarı, Bursa seraskeri Ali'nin; Gölpazarı, Ankara yaya-beyi Hüseyin'in; Yenice Taraklı, zaim Selim'in; Geyve, Bayezid Çelebi'nin; Akhisar, İmrahor, Musazade Mustafa Çelebi'nin; Göynük, zaim Umur'un; Karahisar-ı Na'llu, Ankara sancakbeyi İskender Bey'in; Mihaliççık, Hamza Çelebi oğulları Abdullah ve Hasan'ın; Sivrihisar, Şah Bey'in; Aydıncık, zaim Davud'un; Tarhala, Behram Bey'in; Atranos Şah Veli'nin; Bergama şehzadelerin hâs ve zeameti idi.¹³³

Hüdâvendigâr Sancağı'nın yönetimi yukarıda belirttiğimiz gibi sadece sancakbeyine bırakılmamış, bu çok geniş bölgenin idaresini kolaylaştırmak ve gelir kaynaklarını korumak için böyle bir dağılım uygulanmıştı. Ancak sancakbeyi padişah hâssı olmasına rağmen sancağın merkezi Bursa'da oturuyor, bu da padişah hâssı yöneticisi Hâssa Harcı Emini ile sürtüşmelerine neden oluyordu. Çözüm olarak

¹³¹ Halaçoğlu, **a.g.e.**, s. 72-77.

¹³² Cin, **a.g.e.**, s.81.

¹³³ Ergenç, **a.g.e.**, s.132-133.

sancakbeyine ya zeamet mukataasından 50.000 akçelik hisse, ya da bu mukataa kendisine iltizam olarak veriliyordu.¹³⁴

Hüdâvendigâr Sancağı'nda;

1581 (28 Şa'ban 989)'de Ahmed Paşa (1595'te Budin beylerbeyi oldu), 1594 (Evâhır-ı Şa'ban 1002)'de Mehmed Bey, 1595 (27 Şa'ban 1003)'de Mahmud Bey (Siverek sancakbeyliğinden gelmişti), 1595 (20 Zilka'de 1003)'de tekrar Mehmed Bey sancakbeyi görevini üstlenmişti.¹³⁵

Hâssa Harcı Emîni kapıkullarından seçilirdi ve padişah adına iltizam verme yetkisine sahipti. 1580 (989)'de Dergâh-ı âlî Ahmed Çavuş, 1582 (990)'de Mehmed Çavuş, 1594 (1003)'te Ahmed Çavuş, 1595 (1004)'te Piri Çavuş Bursa Hâssa Harcı Emînleriydi.¹³⁶

Serbest tımarların yönetimi sahiplerine aitti. Sancakbeyi ise yetkileri dahilindeki yerlerin yönetimini, tayin ettikleri subaşılar aracılığıyla sağlıyorlardı. Sefere çıktığında yerine kethüda, serdar ya da yeniçerilerin başı olan yasakçıbaşıyı bırakıyordu (sancaktaki yeniçeriler yasakçı olarak Bursa kale garnizonunda görev yapıyorlardı).¹³⁷ Subaşının yanında kolluk hizmeti gören asesler geceleri dükkanları bekler, dükkan sahiplerinin verdikleri parayla geçinirlerdi. Padişah hâsalarından birisi olan ases kethüdalığı Bursa Hâssa Harcı Emîni tarafından iltizam yoluyla veriliyordu.¹³⁸

Bursa'nın bugünkü anlamda belediyeçilik hizmetlerini muhtesibler, çeşitli emînler (yava ve kaçgun, beytûmal, damga, boyahane v.b.) üstlenmişlerdi. Hisbe, muhtesibin uyması gereken kuralları ihtiva ediyordu. Şehrin sanat ve ticaret hayatının düzenleyicisi olan muhtesib, ihtisab rûsûmunu toplardı. Bunlar esnaf geleneklerine uymayanlardan alınan cerîmelerle, çarşı ve

¹³⁴ A.e., s.150.

¹³⁵ A.e., s.137.

¹³⁶ A.e., s.68.

¹³⁷ Ünal, "Osmanlı Devleti'nde Merkezî Otorite ve Taşra Teşkilâtı", a.g.e., s.114-116.; İpşirli "Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilâtı", a.g.e., s. 232-235.

¹³⁸ Ergenç, a.g.e., s.172.

pazara gelen ve parakende olarak satılan maddelere konan vergilerdi.¹³⁹ Muhtesibin faaliyet gösterdiği daire Bursa'da, Ulucami yanındaydı. İhtisab gelirlerini iltizam yoluyla üzerine alan muhtesibin Bursa'daki ilk amiri dolayısıyla Hâssa Harcı Eminiydi.¹⁴⁰ Esnafın ticarete uyması gereken kurallar ihtisab kanunlarında belirtilmişti. Bursa'nın da 1502 tarihli bir ihtisab kanunnamesi vardı.¹⁴¹ İhtisab kurallarının uygulanmasına her zaman özen gösterilirdi. Bunun nedeni, reâyânın dirlik ve düzenine gelecek zararların önüne geçmek ve vergilerin kaybını önlemektir.¹⁴²

Şehir yönetiminde önemli yetki ve statüye sahip eminler (âmil olarak da anılır) genellikle emaneten aldığı mukataayı yönetir, bazen de bu mukataayı iltizama alırlardı. Böylelikle hem emin, hem de mültezim sıfatını birleştirerek "emin ü mültezim" görevinde bulunurlardı.¹⁴³ Bursa eminleri de tabiatıyla Bursa Hâssa Harcı Emini'ne bağlılardı.¹⁴⁴

Bursa'da şehrin sorunlarıyla ilgilenen, İstanbul ile ilişkilerde bir nevi köprü vazifesi gören şehir kethüdası, eşraf ve âyan arasından seçiliyordu. Bir yandan reâyâyı temsil ediyor, diğer yandan padişah emirlerinin Bursa halkına iletilmesini sağlıyordu.¹⁴⁵

Öte yandan mahalleli de sosyal yaşantıları gereği karşılıklı sorumluluk içeren bir yönetim sistemi kurmuştu. Mahalle yöneticileri imam, kethüda ve âvarız akçesi mütevellisi idi. Bu mütevellî mahalleden toplanan âvarızların oluşturduğu fonu yönetiyordu. Mahallelinin ortak masrafları: Cami, mescit, sıbyan mektebi gibi yerlerin onarımı, bu yerlerin mum, kandil v.b. ihtiyaçlarının

¹³⁹ Mübahat S. Kütükoğlu, "Osmanlı İktisadî Yapısı", **a.g.e.**, s. 543, 565.; Pamuk, **100 Soruda Osmanlı-Türkiye İktisadî Tarihi**, s. 62.

¹⁴⁰ Ergenç, **a.g.e.**, s.159-161.

¹⁴¹ İstanbul Topkapı Müzesi Revan Kütüphanesi'nde bulunan bu kanunnâme, Türk Standartları Enstitüsü tarafından 1988 yılında Ankara'da metin ve ebat ölçülerine uyularak ve bugünkü dile uyarlanarak basılmıştır.

¹⁴² Kütükoğlu, "Osmanlı İktisadî Yapısı", **a.g.e.**, s. 564-565.

¹⁴³ **A.e.**, s. 543-544.

¹⁴⁴ Ergenç, **a.g.e.**, s. 168.

¹⁴⁵ Yediyıldız, "Osmanlı Toplumunu", **a.g.e.**, s. 476.

karşılanması, İmam, müezzin, muallim gibi görevlilerin ücretleri, ve avâriz-ı divâniyenin toplanması idi. (Daha önce de belirttiğimiz gibi bu vergi, başlangıçta olağanüstü durumlarda alınırdı. Ancak iktisadî ve sosyal bunalımlar nedeniyle devlet bu vergiyi sürekli almaya başlamıştı. Üç veya beş gerçek hane bir âvarız hanesi addedilirdi).¹⁴⁶

Şerî ve örfî meselelerin çözümünde hem reâyânın hem de yönetici sınıfın başvurduğu kadılar, idarî, malî, adlî, beledî ve noter görevlerini üstlenmişlerdi. Bursa kadısı hükmünü uygulayabilmek için (yargı), sancak beyinin gücüne (yürütme) dayanmaktaydı. Kadının yardımcıları nâib (kadı vekili), kâtib, kassam (vefat eden şahısların terekeleri taksim eden), bevvâb (kapıcı) ve muhızrlar (davacı ve davalıyı mahkemeye getiren) dı. Bursa kadısı, İstanbul'da Anadolu kazaskerine tabiydi.¹⁴⁷

Kite Kazası'nda da bir kadı oturuyor, kendi kaza alanı içinde görevlerini yürütüyordu. 1593 yılında Kite kadılığına Hüseyin Çelebi Efendi atanmıştı. Mudanya ve bağları Mihaliç İskelesi, Kurşunlu Köyü, Trilye ve bağları, Filedar (Gündoğdu) Köyü'nü kapsayan kıyı sahasında Yeniçeri Ocağı'na mensup askerler, yasakçılık hizmetinde bulunarak güvenliği sağlamaya çalışıyorlardı.¹⁴⁸

D. İktisadî ve İçtimaî Durum

1530 tarihli tahrir defterine göre Hüdâvendigâr Sancağı'nın tımar sistemine tabi topraklarının geliri şöyleydi : Padişah hâsına ayrılmış olan Bursa şehri, 3 kasaba (Yenişehir, Mihaliç, Bergama), 111 köy, 4 cemaat, 9 mezraa, 2 zemin, 15 enhâr-ı çeltik, bir çayır, 8 kuru, bir memliha (Kızılca Tuzla memlihası) 6.320.548 akçe ile sancağın toplam 13.197.327 akçelik hasılatının önemli bir bölümünü

¹⁴⁶ Ergenç, **a.g.e.**, s.182.; Düzeltme : Sosyal yapı için kaynak olarak ayrıca bkz.:

Şeker, **İslâm'da Sosyal Dayanışma Müesseseleri**, s. 145-146.

¹⁴⁷ Aydın, **a.g.e.**, s.393-401.; Akgündüz, **a.g.e.**, C.I, s. 231-232.

¹⁴⁸ Oğuzoğlu, "Kite", **a.g.e.**, s.71-72.

oluşturuyordu. Sancakbeyinin hâsları 5 kasaba (Domaniç, Yenice Taraklı, Beypazarı, Gönen, Tarhala), 59 köy, 6 cemaat, 2 çiftlikten oluşuyordu. Hâsılatı 284.084 akçeydi. Zaîm ve sipahilere sancaktan 10 kasaba, 1141 köy, 13 cemaat, 85 çiftlik, 439 mezraa, 7 bahçe, 2 zemin, 15 yaylak, 1 kışlak, 1 dalyan tahsis edilmişti. Bunların toplam hâsılatı 2.751.736 akçe idi. 65 köy ve 137 mezraaya sahip bâzdârlar 161.851 akçe; 14 karye, 2 mezraa, 1 çiftlik sahibi kale erleri, 37.750 akçe hasılat elde etmişti. 33 köy, 63 mezraa, 15 çiftlik, 2 çayır, 2 bahçe, 44 zemin, 1 hamam, 31 dükkan özel mülk halindeydi ve toplam hâsılatı 199.020 akçeydi. Sancağın genel hasılatını oluşturan vakıf gelirleri de büyük yer tutmaktaydı. Buna göre; 7 köy, 1 mezraa, 22.193 akçe; 4 kasaba, 22 mahalle, 228 köy, 7 çiftlik, 15 mezraa, 18 cemaat, 680 dükkan, 14 bahçe, 66 zemin, 38 enhâr, 5 zâviye, 3 otlak ile selâtin evkâfı (sultan vakıfları) 2.683.887 akçe hasılat getirmişti. Bunun dışında 209 karye, 147 mezraa, 759 çiftlik, 113 zemin, 440 dükkan, 22 hamam, 30 enhâr, 47 bahçe, 4 kervansaray, 1 cami, 3 cemaat amme evkâfı hizmetinde 1.336.259 akçe gelir getirmişti.¹⁴⁹

Sancağın kazası olan Bursa'nın hasılatını ise 1530 ve 1573 tarihli sayımlara göre karşılaştırmalı olarak şöyle gösterebiliriz :

	1530 (akçe)	1573 (akçe)
Nefs-i Bursa	2.776.662	1.657.476
Mir-Liva	16.000	16.000
Zaîm ve Sipahi Tımarları	42.117	295.660
Selâtin Evkafı	1.168.870	1.263.001
Amme Evkafı	142.010	154.744
Emlak	8.632	3.300
TOPLAM	3.003.996	3.142.026

¹⁴⁹ 166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri, s.28-29.

1573 tarihinde yine toplam hasılatın büyük bölümünü oluşturan sultan vakıfları içinde Orhan Bey Evkâfı 295.660, Hüdâvendigâr Evkâfı 280.076, Yıldırım Bayezid Evkâfı 134.149, Emir Sultan Evkâfı 122.420, Medine-i Münevvere Evkâfı 63.613, diğer sultan vakıfları 367.083 akçe olmak üzere toplam 1.263.001 gelir getirmişlerdi. Yine bu tarihte buğday 16.238, arpa 9.410, yulaf 10.102, darı 1.466, muhtelif 1.007 kilelik mahsul öşür olarak toplanmıştı. 28.377 çift resmi, 27.512 bâd-ı hevâ resmi, 4.510 soğan, 18.690 bağ, 13.812 bostan, 1.215 kovan geliri nakit olarak alınmıştı.¹⁵⁰

Kite Kazası'na gelince 1530 tarihli tahrîr defterine göre 1 köy, 1 çayır mukataası padişah hâssı olarak 6.752 akçe; 31 köy, 9 mezraa, 4 çiftlik, 1 mukataa, 1 bağ, zâim ve sipahi tımarı olarak 45.768 akçe; 1 köy, 1 mezraa, bazdârân (avcılar) tımarı olarak 6.437 akçe; 1 köy, eşküncilü efkâfı olarak 6.437 akçe; 1 kasaba (Mudanya), 74 köy, 3 mezraa, 2 cemaat, 3 zemin olarak 449.160 akçe; 9 köy, 1 çiftlik, 2 mezraa, 1 cemaat amme evkafı olarak 37.689 akçe olmak üzere, toplam 548.453 akçe hasılat getirmişti.¹⁵¹ Bu tarihte büyük kazalar arasında olan Gönen'in vergi geliri 132.815 akçe, İnegöl'ün vergi geliri 327.995 akçe, Geyve'nin vergi geliri 205.034 akçeydi. Kite'nin vergi gelirinin bu kazaların vergi gelirlerinden fazla olması dikkat çekicidir.¹⁵²

Mukataalar, önemli gelir kaynaklarıydı. Bursa şehrinin güvenlik ve yönetim hizmetleri içinde gelir getiren niyâbet, zeâmet, ihzâriye, beytü'l-mâl mukataaları, şehirdeki üretim ve ticarete gelir getiren mîzân-ı harîr, ihtisab, gümrük ve damga mukataaları, saray masraflarının hemen hemen tamamını karşılamak için, Bursa Hâssa Harcı Emîni tarafından iltizama veriliyordu. Ancak savaşların ve

¹⁵⁰ Barkan-Meriçli, **Hüdâvendigâr Livası Tahrîr Defterleri I**, s.74-80.; **166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri**, s.17.

¹⁵¹ **A.e.**, s.22.

¹⁵² Oğuzoğlu, "Kite" **a.g.e.**, s.73.

iktisadî krizin yarattığı olumsuz etkiler, bu gelir kaynaklarına da yansımış, Bursa Hâssa Harcı Emîni mukataalardan elde ettiği geliri, saray masraflarına denk düşürememeye başlamıştı¹⁵³. Tarıma dayalı gelir getiren bâc-ı pazar-ı galle, kaban-ı meyva, şem-hâne, bozahâne, öşr-i hamr mukataaları da padişah hâsları içinde yer alıyor, ihtisab ve damga mukataaları kadar gelir getirebiliyordu.¹⁵⁴

Bursa şehrinde üretime katılan herkesin kurduğu bir esnaf teşkilâtı vardı. Temeli âhiliğe dayanan ve “hîrfet” olarak anılan bu teşkilâtın her loncasının başında genelde iki idareci bulunurdu. Zâviyelerde iken şeyh ve nakîb adını taşıyan bu idareciler, XI. yy. dan itibaren yerlerini kethüdâ ve yiğitbaşına bırakmışlardı. Bunlarla birlikte her sanat dalının bilirkişisi (ehl-i hibre, ehl-i vukûf), oy birliği ile seçilerek kadı tarafından sicile kaydedilmekte, merkezden gönderilen beratla görevlerine başlamaktaydılar.¹⁵⁵ Askerî sınıftan sayılmayan ancak merkezî çıkarları gözeterek çalışan bu teşkilâta, bir sanat kolunun üyeleri, belli sayıda bir grup oluşturarak faaliyette bulunuyorlardı. Bu teşkilat bir bakıma usta olmayanların zenaat icra etmelerini önlemeye, ihtiyaçtan fazla üretim yapılarak her ustanın payına düşecek kazancın azalmasına, dolayısıyla kalitenin düşmesi ve esnafın zaafa uğramasına engel olmak üzere alınmış bir tedbirdi.¹⁵⁶

Esnaf, aynı zamanda savaş zamanında üyelerinden bir kısmını “orducu” adıyla sefere göndermek zorundaydı. 1584’te Bursa esnafından 4 kassâb, 8 ekmekçi, 4 başçı, 6 bakkal, 2 çuhacı, 4 attar, 4 saraç, 4 pabuçcu, 4 çizmeci, 6 terzi, 4 kazzâz, 4 berber, 2 hallâc, 2 nalçacı, 4 bozacı, 6 na’l-band, 8 arpacı, 4 çağşırıcı, 2 mumcu, 4

¹⁵³ Ergenç, **a.g.e.**, s. 237-240

¹⁵⁴ **A.e.**, s.254-256; Ayrıca mukataa gelirlerinin yıllara göre seyri için bkz.: Akdağ, **Türkiye’nin İktisadî ve İhtimâî Tarihi**, s. 408-419.

¹⁵⁵ Kütükoğlu, , “Osmanlı İktisadî Yapısı”, **a.g.e.**, s. 608-609.; Düzeltme : Esnaf teşkilâtı için kaynak olarak ayrıca bkz.: Şeker, **a.g.e.**, s.140-145.

¹⁵⁶ Kütükoğlu, “Osmanlı İktisadî Yapısı”, **a.g.e.**, s.613.; Düzeltme : İktisadî yapı için ayrıca bkz.: Tabakoğlu, **Türk İktisat Tarihi**, s. 404-406.

muytab, 4 semerci, 4 eskici, 2 yaycı 2 kılıççı, 2 bezzâz toplam 108 nefer esnafın orducu olarak gönderilmesi istenmişti.¹⁵⁷

Orhan Gazi tarafından başkent yapılan Bursa, devletin en önemli siyasal merkezlerinden biri olmuştu. Buna paralel olarak kısa sürede tipik bir Türk kentine dönüşmüş, kalabalıklaşmış ve böylece büyük bir tüketim şehri haline gelmişti. Çok önemli bir üretim bölgesinin ortasındaki başkentlik ve tüketicilik, Bursa'yı alışveriş bakımından yoğun bir ticaret kenti de yapmıştı. Öte yandan eskiden Konya ya da Ankara'dan gelip Anadolu'yu Bizans başkentine bağlayan ticaret yolları İznik üzerinden geçerken, bunları İznik'den önce Bursa'ya uğratmak zorunluluğu ortaya çıkmıştı. Bilindiği gibi Osmanlı yöneticileri, ülkenin doğu ve batı uçları arasında ulaşım ve iletişimi sağlayabilmek için başkentlerini sınır boylarına bağlamaya çok büyük önem veriyorlardı. Bu, yönetsel olduğu kadar, askeri yönden de üzerinde durulan bir konu idi. Osmanlı ordusunun Anadolu'daki ilk toplanma merkezi, Bursa yakınındaki Yenişehir olarak saptanmıştı. İşte bu nedenlerle Bursa, XIV.yy. boyunca bir yandan İç Anadolu'ya, öte yandan Gelibolu üzerinden Edirne'ye bağlanmıştı. Böylece XV.yy. başlarında Selçuklu dönemindeki Anadolu yollarına ek olarak, Edirne'den başlayıp Gelibolu-Marmara güneyi-Bursa-Bolu üzerinden Kastamonu güneyini izleyerek doğuya uzanan yeni bir kuzey yolu açılmıştı. Bu suretle yalnız Osmanlı sınır boylarına değil, geleneksel kervan yollarıyla Tebriz'e, Bağdat'a ve Şam'a bağlanan Bursa, yerli ve yabancı tüccarların kolaylıkla uğrayıp her türlü malı bulabilecekleri güvenli bir ticaret merkezi niteliğini kazanmıştı.¹⁵⁸

Çok zengin olan Bursa pazarlarında, her türlü ipekli kumaşlar, inciler, kıymetli taşlar, pamuklu ve yünlü dokumalarla çeşitli

¹⁵⁷ Ergenç, **a.g.e.**, s. 214.

¹⁵⁸ Şerafettin Turan, **Türkiye-İtalya İlişkileri I: Selçuklular'dan Bizans'ın Sona Erişine**, İstanbul, Metis Yayınları, 1990, s.337-338.

sabunlar satılmaktaydı. Ayrıca hristiyan esirlerinin satıldığı özel bir yer (esir pazarı) de vardı.¹⁵⁹

Bursa pazarına gelen başlıca Hint eşyası, mensucat, baharat ve kumaş boyası idi. Baharat çeşitleri arasında birinciliği daima biber (fülfül) tutmaktaydı. Yalnız mutfakta değil, birçok ilaçların imalinde de kullanılan baharatlar karanfil, zencefil, tarçın, 'üdü'l-karh, sinâmekî, havlican, zerdeçal v.s.den oluşuyordu.¹⁶⁰

Bursa, tüm bunların yanısıra İstanbul saray ihtiyaçlarının (kumaş, altın para, mutfak ihtiyaçları v.s.) karşılanması için mukataalarda da bahsettiğimiz gibi, kaynak rolünü üstlenmişti. Bursa ile İstanbul arasındaki ticari nakliyat, Kite'deki Mudanya ve Gemlik iskelelerinden veya İznik-İzmit-Hereke-Üsküdar üzerinden yapılırdı.¹⁶¹

Bursa'nın sanayi ve ticari hayatındaki en önemli yerini, kuşkusuz ipek dokumacılığı ve ticareti yer almaktaydı. Başlangıçta Şam ve Halep'ten geri olan Bursa ipekçiliği kısa zamanda gelişerek zirvedeki yerini almıştı. İran'ın çeşitli bölgelerinden kervanlarla Bursa'ya nakledilen ham ipek, Bursa'da işlenerek dünyanın en üstün ipekli kumaşları imal ediliyordu.¹⁶² İran'dan gelen tüccarlar, Bursa'ya geldikleri zaman, belirlenen yerlere yüklerini boşaltıp, ağırlığı mikdarınca "mîzân-ı harîr resmi" öderlerdi.¹⁶³

Bursa dokuma sanayi, doğal olarak bir yan sanayi gelişmesine neden olmuştu. İpek, Bursa'da üretiliyordu. Boyası Bursa'da yapılıyordu. Bazı kumaşlara altın ve gümüş karıştırıldığı için sırma ve simi de Bursa'da çekiliyordu.¹⁶⁴

¹⁵⁹ A.e.

¹⁶⁰ Halil İnalçık, " Bursa I: XV.Asır Sanayi ve Ticaret Tarihine Dair" **Osmanlı İmparatorluğu: Toplum ve Ekonomi**, 2.bsk., İstanbul, Eren Yayınları, 1996 s.205.

¹⁶¹ Ergenç, **a.g.e.**, s.213.

¹⁶² Necdet Sevinç, **Osmanlı Sosyal ve Ekonomik Düzeni**, İstanbul Erenler Matbaası, 1985, s. 129.

¹⁶³ Ergenç, **a.g.e.**, s.240

¹⁶⁴ Sevinç, **a.g.e.**, s. 131-132.

İpek ticaretindeki yoğunluk, mîzân-ı harîr mukataasının Bursa mukataaları içinde en çok gelir getiren mukataa olmasına vesile olmuştu. İpek, çekilip boyanıncaya ve dokumacıya satılıncaya kadar, mîzan emîninin kontrolü altındaydı. Bu işi gerçekleştiren hamcılar mîzan eminine vergi öderlerdi. İpekten dokuma işleminin sonuna kadar muhtesib, dokumacıları denetler, belirlenen niteliklerin dışında kumaş üretilmesini önlerdi. Dokunan kumaşlar satışa çıkarıldığında da, damga emîni, damga resmi alırdı.¹⁶⁵

Osmanlı Devleti'nin yükseliş devrinde yollar üzerinde kurdukları güvenlik sistemleri, rahat ve emniyetle ticaret yapılabilecek hanları (Bursa'da Koza Han, İpek Hanı, Kapan Hanı, Hacı Ivaz Hanı v.s.), İranlı tüccarları dolayısıyla İran ipeği'ni Bursa pazarlarına çekmiş, buradaki yabancı tüccarlarla Avrupa ülkelerine yayılma olanağı bulmuştu. Ancak hatırlanacağı gibi 1578-1639 yılları arasındaki Osmanlı-İran savaşları ve ekonomik çekişmeler, İran ipeğinin Hint Denizi yoluyla doğrudan İngilizlere satılması buradaki ticareti önemli ölçüde zarara uğrattı.¹⁶⁶ Bursa'ya gelen tüccarların İzmir'in Foça bölgesine yönelmesine ve Foça'nın Bursa'ya rakip olmasına yol açmıştı.¹⁶⁷ Buna bağlı olarak XVI.yy.'dan itibaren Hint ticareti de Bursa ile birlikte Orta-Doğu pazarlarını terketti. Artık baharat Bursa'dan Galata'ya değil, Galata'dan Bursa'ya gelmeye başlamıştı.¹⁶⁸

¹⁶⁵ Ergenç, **a.g.e.**, s. 225.

¹⁶⁶ Faroqhi, "İktisat Tarihi" **a.g.e.**, s. 168-171.; İnalçık, "Türkiye'nin İktisadi Vaziyeti Üzerine Bir Tetkik Münasebetiyle" **a.g.e.**, s. 175-176.

¹⁶⁷ Ergenç, **a.g.e.**, s.235.

¹⁶⁸ İnalçık, "Bursa I: XV. Asır Sanayi ve Ticaret Tarihine Dair" **a.g.e.**, s. 208.

İKİNCİ BÖLÜM
A-119 NUMARALI ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NE GÖRE
HÜDÂVENDİGÂR SANCAĞI, BURSA VE KİTE
KAZALARININ FİZİKÎ İDARÎ VE HUKUKÎ DURUMU

I. FİZİKÎ DURUM

A. Genel

İncelediğimiz defter, muhteviyatı bakımından Bursa ve Kite kazalarının fizikî özelliklerini belirtmemize yardımcı olamamaktadır. Ancak defterde geçen yer isimleri , döneme ait kaza, köy, mahalleleri tanımamıza kaynaklık etmektedir.

Defterimizde fiziksel özellikleri hakkında bilgi sahibi olamadığımız 67 mahalle ismiyle karşılaşmaktayız. Bursa Şehri'ne bağlı mahalleler; Ahmed Paşa¹, Alacahırka², Çukur³, Çukur Mescid⁴, Doğan⁵, Emir Sultan⁶, Enarlu⁷, Enbiyaoğlu⁸, Fenari⁹, Hacı Yakub¹⁰, Hacılar¹¹, Havace Ali¹², Hisar¹³, İbrahim Paşa¹⁴, İsa Bey¹⁵, Kapluca¹⁶,

¹ Bursa Şer'iyye Sicili, 300.

² BŞS., 235.

³ BŞS., 21, 41.

⁴ BŞS., 71, 76, 78.

⁵ BŞS., 486, 727, 728.

⁶ BŞS., 231, 232.

⁷ BŞS., 485.

⁸ BŞS., 1223.

⁹ BŞS., 101.

¹⁰ BŞS., 964.

¹¹ BŞS., 545.

¹² BŞS., 315, 888.

¹³ BŞS., 315, 423.

¹⁴ BŞS., 101, 116, 174.

¹⁵ BŞS., 33, 296, 849, 1213.

¹⁶ BŞS., 413.

Karaca Naib¹⁷, Karamanlar¹⁸, Kayabaşı¹⁹, Koca Naib²⁰, Kumla-i Kebir²¹, Kükürtlü²², Maksem²³, Manastır²⁴, Mecnun Dede²⁵, Murad Bey²⁶, Muradiye²⁷, Nakkaş Ali²⁸, Oruçbey²⁹, Pınarbaşı³⁰, Reyhan³¹, Saray³², Sedbaşı³³, Selçuk Gazi³⁴, Şehreküstü³⁵, Şerafeddin Paşa³⁶, Şeyh Paşa³⁷, Tekke³⁸, Timur Kapı³⁹, Timurtaş⁴⁰, Yağcıoğlu⁴¹, Yeniçeri⁴², Yıldırım⁴³, Zindan Kapusu⁴⁴ olarak belirtilmiştir.

Ayas⁴⁵ ve Penaye⁴⁶ mahalleleri Mudanya'da, Yukarı⁴⁷ ve Papa Maverodi⁴⁸ mahalleleri Gemlik'de, Koyun Pazarı⁴⁹ ve Türbe⁵⁰ mahalleleri Konya'da, Mustafa Ağa⁵¹ ve Havace Paşa⁵² mahalleleri

-
- 17 BŞS., 881.
18 BŞS., 9.
19 BŞS., 937.
20 BŞS., 100, 101, 117, 130, 184, 225.
21 BŞS., 706.
22 BŞS., 98, 196.
23 BŞS., 763.
24 BŞS., 629.
25 BŞS., 319.
26 BŞS., 706.0
27 BŞS., 1000.
28 BŞS., 123, 255.
29 BŞS., 689.
30 BŞS., 232.
31 BŞS., 131, 132, 300, 452, 486, 706, 727, 728.
32 BŞS., 36.
33 BŞS., 888.
34 BŞS., 20.
35 BŞS., 300, 627, 900, 1223.
36 BŞS., 183.
37 BŞS., 116, 230, 761, 116.
38 BŞS., 573, 1000.
39 BŞS., 921.
40 BŞS., 572.
41 BŞS., 121.
42 BŞS., 706.
43 BŞS., 489, 824.
44 BŞS., 282.
45 BŞS., 14.
46 BŞS., 603.
47 BŞS., 599.
48 BŞS., 863, 864.
49 BŞS., 26.
50 BŞS., 26.
51 BŞS., 1053.
52 BŞS., 1053.

İstanbul'da, Kurşunlu Mescidi Mahallesi⁵³ Kütahya'da bulunmaktadır.

Arnavud⁵⁴, Cuma Bey⁵⁵, El-Hacc İlyas Mehmed Bey⁵⁶, Emir Hasan Efendi⁵⁷, Hacı Mehmed⁵⁸, Hüsna⁵⁹, Na'iband⁶⁰, Kalbur⁶¹, Pınar⁶², Rıdvan Ali⁶³, Sovucak Pınar⁶⁴, mahalelerinin hangi şehirde olduğu belirtilmemiştir.

B. Doğal Çevre

Osmanlı Devleti'nin mîrî arazi toprak rejimi, askeri sınıfı ve halkı besleyebilmek için hububat ekimine dayalı bir sistemi zorunlu kılmıştır. Bu arazilerde bağ ve bahçe yapılamamaktadır. İncelediğimiz dönemde miri arazi dışında köylünün tasarrufunda olan bir çok bağ ve bahçenin olduğunu müşahede etmekteyiz.

Buna göre, Umurbey ⁶⁵, Kurşunlu⁶⁶, Göbelye⁶⁷, Engürücük⁶⁸, Yörükler⁶⁹, Misedbolı⁷⁰, Çalık⁷¹, Kumla-i Sagîr⁷², Görükle⁷³, Umurbey⁷⁴, Gencellü⁷⁵, Göynük⁷⁶, Gemlik⁷⁷, Çepni⁷⁸, Mudanya⁷⁹,

⁵³ BŞS., 1119.

⁵⁴ BŞS., 727.

⁵⁵ BŞS., 136.

⁵⁶ BŞS., 255.

⁵⁷ BŞS., 343.

⁵⁸ BŞS., 1158.

⁵⁹ BŞS., 100.

⁶⁰ BŞS., 485.

⁶¹ BŞS., 230.

⁶² BŞS., 531, 900.

⁶³ BŞS., 423.

⁶⁴ BŞS., 864.

⁶⁵ BŞS., 226.

⁶⁶ BŞS., 235, 770.

⁶⁷ BŞS., 157.

⁶⁸ BŞS., 93, 235.

⁶⁹ BŞS., 66.

⁷⁰ BŞS., 43.

⁷¹ BŞS., 36.

⁷² BŞS., 303.

⁷³ BŞS., 270.

⁷⁴ BŞS., 281.

⁷⁵ BŞS., 283, 452, 554, 665, 844, 862, 1123.

İnesi⁸⁰, Dođan⁸¹, Gynkl⁸², Demrciler⁸³, Kurşunlu⁸⁴, Altuntaş⁸⁵, Çalı⁸⁶, Balıklı⁸⁷, Kızıl⁸⁸ köylerinde ve Büyükkumla İskelesi⁸⁹, yakınlarında bağlar bulunduğunu görmekteyiz.

Bursa Karamanlar Mahallesi (bahçe ve bağ)⁹⁰, Bursa Zindankapısı Mahallesi (bahçe, bağ, tarla)⁹¹, Gemlik ve Kurşunlu (zm bağları)⁹², Gemlik içinde (Bkli⁹³, Çukur⁹⁴ ve Urumi⁹⁵, adındaki bağlar), Gemlik Yağcıoğlu Mahallesi⁹⁶, Mudanya Ayas Mahallesi⁹⁷ ve Kite Kazası⁹⁸, merkez niteliği taşıyan bölgeler olmalarına rağmen evlerin çevresi, köy hayatını yansıtan bağlardan oluşmaktadır.

Göynük Köyü'nde, Fınduk ukuru yerinde Almalu Bahçe adında meyve ve diğer ağaçlarla dolu bir yer⁹⁹, Dirikle Köyü'nde fındık baheleri¹⁰⁰, Mudanya'da zeytin baheleri¹⁰¹ yer almaktadır. Bahçelerin bulunduğu diğer köyler, Ermiri¹⁰², Gencell¹⁰³,

⁷⁶ BŞS., 314, 659.

⁷⁷ BŞS., 121, 403, 724, 770, 1205.

⁷⁸ BŞS., 505, 514, 547, 548.

⁷⁹ BŞS., 603.

⁸⁰ BŞS., 628.

⁸¹ BŞS., 721, 722.

⁸² BŞS., 837, 838.

⁸³ BŞS., 855.

⁸⁴ BŞS., 883, 969, 999.

⁸⁵ BŞS., 885.

⁸⁶ BŞS., 899.

⁸⁷ BŞS., 1089.

⁸⁸ BŞS., 74.

⁸⁹ BŞS., 238.

⁹⁰ BŞS., 9.

⁹¹ BŞS., 282.

⁹² BŞS., 244.

⁹³ BŞS., 994.

⁹⁴ BŞS., 1205.

⁹⁵ BŞS., 1205.

⁹⁶ BŞS., 121.

⁹⁷ BŞS., 14.

⁹⁸ BŞS., 227.

⁹⁹ BŞS., 689.

¹⁰⁰ BŞS., 402.

¹⁰¹ BŞS., 747.

¹⁰² BŞS., 187.

¹⁰³ BŞS., 93.

Kurşunlu¹⁰⁴, Polad¹⁰⁵, Bağlu¹⁰⁶, İlyaslar¹⁰⁷, Ebceler¹⁰⁸, Doğan¹⁰⁹, Polad¹¹⁰, Tuzaklı¹¹¹ ve Erikli¹¹²'dir.

Ayrıca Baraklı ve Ebceler Köyü'nde elma ağaçları¹¹³, Altuntaş Köyü'nde armut ağaçları¹¹⁴, İlyaslar¹¹⁵, Aşıklar¹¹⁶, Gencellü¹¹⁷ ve Balıklı¹¹⁸ köylerinde meyve ağaçları yetiştirilmektedir.

Göbelye¹¹⁹, Görükle¹²⁰, Gencellü¹²¹, Çalık¹²², İnesi (Kasım Çiftliği)¹²³ Mürsel-i Kebir¹²⁴, Badırğa¹²⁵, Kite (Kadı mezraasında)¹²⁶ ise çiftlikler yer almaktadır.

Umurbey'de Şeyh Paşa Tuzlası¹²⁷, Kite¹²⁸ ve Baraklı¹²⁹'da mezraalar; Kite¹³⁰, Göbelye¹³¹ ve İnesi'de (Çavuş Çayırı)¹³² çayırlar; Göbelye¹³³, Siği¹³⁴, Hasanağa'da¹³⁵ değirmenler; Görükle¹³⁶, Ermiri¹³⁷,

¹⁰⁴ BŞS., 69, 595.

¹⁰⁵ BŞS., 331.

¹⁰⁶ BŞS., 338.

¹⁰⁷ BŞS., 349.

¹⁰⁸ BŞS., 368, 765.

¹⁰⁹ BŞS., 721, 722.

¹¹⁰ BŞS., 748.

¹¹¹ BŞS., 809.

¹¹² BŞS., 139.

¹¹³ BŞS., 848, 917.

¹¹⁴ BŞS., 1011.

¹¹⁵ BŞS., 349.

¹¹⁶ BŞS., 703.

¹¹⁷ BŞS., 854.

¹¹⁸ BŞS., 1089.

¹¹⁹ BŞS., 163.

¹²⁰ BŞS., 216.

¹²¹ BŞS., 217, 671.

¹²² BŞS., 36.

¹²³ BŞS., 260.

¹²⁴ BŞS., 276.

¹²⁵ BŞS., 712, 713.

¹²⁶ BŞS., 870.

¹²⁷ BŞS., 348.

¹²⁸ BŞS., 321, 322.

¹²⁹ BŞS., 612.

¹³⁰ BŞS., 227.

¹³¹ BŞS., 33.

¹³² BŞS., 722.

¹³³ BŞS., 163.

¹³⁴ BŞS., 30.

¹³⁵ BŞS., 316.

¹³⁶ BŞS., 216.

¹³⁷ BŞS., 187.

Fodra¹³⁸, Umurbey (Şeyh Paşa)¹³⁹, Gencellü¹⁴⁰, Hasanağa¹⁴¹, Çepni¹⁴², Mudanya¹⁴³ ve Polad'da¹⁴⁴ tarlalar; Kurşunlu¹⁴⁵, Misebolı¹⁴⁶, Görükle¹⁴⁷, Doğan¹⁴⁸ ve Balıklı'da¹⁴⁹ harmanlar; İlyaslar'da¹⁵⁰ otlaklar; Ermiri¹⁵¹ve Gencellü'de¹⁵² dereler; Çepni¹⁵³ ve Göbelye'de¹⁵⁴ mezarlıklar bulunmaktadır.

Bazı tarla ve çiftliklerin buldukları konuma ve özelliklerine göre çeşitli isimlerle anıldığını, Kite kazasına bağlı Hasköy'de Kabasakal isminde beş parçadan oluşan çiftlik ve tarlalara Bayırtarla, Sulakçiftliği gibi verilen adlardan anlaşılmaktadır. Kimi yerlere ise, renkleri çağrıştıran Saruyer, Karatoprak gibi isimler verilmiştir.¹⁵⁵

Göynük'de bir gölün¹⁵⁶, Göbelye¹⁵⁷ ve Badırğa¹⁵⁸ köylerinde köprülerin bulunduğu, Dirikle¹⁵⁹ ve Büyükkumla¹⁶⁰ köylerinin denize sınırı olduğu, kayıtlar arasında rastladığımız özellikler arasındadır.

Mudanya Köprüsü yakınında Nehr-i kadın Köprüsü adıyla geçen köprünün, Nilüfer Hatun Köprüsü olması büyük ihtimaldir.¹⁶¹

¹³⁸ BŞS., 37.

¹³⁹ BŞS., 281, 348.

¹⁴⁰ BŞS., 283, 840.

¹⁴¹ BŞS., 421, 1158.

¹⁴² BŞS., 456.

¹⁴³ BŞS., 603.

¹⁴⁴ BŞS., 955.

¹⁴⁵ BŞS., 69.

¹⁴⁶ BŞS., 43.

¹⁴⁷ BŞS., 673.

¹⁴⁸ BŞS., 726.

¹⁴⁹ BŞS., 1089.

¹⁵⁰ BŞS., 80.

¹⁵¹ BŞS., 187.

¹⁵² BŞS., 452.

¹⁵³ BŞS., 505.

¹⁵⁴ BŞS., 832.

¹⁵⁵ BŞS., 67.

¹⁵⁶ BŞS., 314.

¹⁵⁷ BŞS., 159.

¹⁵⁸ BŞS., 642.

¹⁵⁹ BŞS., 465, 469.

¹⁶⁰ BŞS., 238.

¹⁶¹ BŞS., 84.

Köyler dışında şehrin dokusunu oluşturan mahallelerde, bir ya da iki katlı evler bulunmaktadır. Ayrıca "mülk-i menzil" adı verilen yerleşim mekanlarının da sıkça geçtiği ve bunların fırın, bağ, ahır, anbar, kiler, su kuyusu, anbar, şarabhane, asma, ağaç, samanlık ya da avlu bölümlerinden oluştuğunu görmekteyiz. "...fevkânî ve tahtânî evlerimi fırını ve bir mikdâr bağım"¹⁶², "...bir ahuru ve bir fırını ve bir kiremit örtülü evi müstemil olan mülk-i menzili..."¹⁶³ "firûn ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerimi"¹⁶⁴, "...bir harmanı ve bir samanlığı ve bir evi müstemil olan mülk-i menzili..."¹⁶⁵, "...olüb iki bab tahtânî ve bir bab fevkânî evi ve ahuru ve fırını ve mâ-i cârii ve anbarı şarâbhânesi ve mengenesi ve sâyir hırdavatı ve eşcâr-ı müsmiresi müstemil olüb..."¹⁶⁶ "...havlîmiz içinde vâkı' olan mülk-i ağaç çatma iki göz ambarımızı kiremit örtüsüyle ve havliden cânibe olan divârî ve yeriyle..."¹⁶⁷, "...saz örtülü süfli evimi ve iki saz damları ve havlisi ile ve dâhilinde olan dut ağacı asmasıyla..."¹⁶⁸ "...olan süfli kiremit örtülü evimi..."¹⁶⁹ "...Kite Köyü haddî hisâr ve iki haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî yine kendü yerümüz ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerden ve anbarlardan..."¹⁷⁰, "...Hüseyin mülkü ve bir haddî arz-ı hâliye ile mahdûd olan evlerini ve anbarlarını ve bir kıt'a çayırını ve iki su kuyusunu bu cümle esbâb emlâke..."¹⁷¹, "...mülk bir bâb ulvî ve bir bâb âhırıyla ve selamlığıyla ve tevâbi' ve levâhıkıyla olan mülk-i evlerimizi..."¹⁷², "...ağaçlı evimi bir dâmı ve havlisi ile..."¹⁷³, "...muttasıl olan bir ev çardağıyla ve firunuyla ve bir hudûd ağacıyla..."¹⁷⁴, "...ev ve bir samânlık ve iki anbar ve bir fırını ile..."¹⁷⁵, "...olan süfli kiremit örtülü evimi havlisi ve bir saman dâm ve dâhilinde olan bağçesiyle..."¹⁷⁶, "...haddî Hızır mülkü ve bir haddî Ali mülkü ve bir haddî tarîk-i

¹⁶² BŞS., 673.

¹⁶³ BŞS., 158.

¹⁶⁴ BŞS., 688.

¹⁶⁵ BŞS., 194.

¹⁶⁶ BŞS., 255.

¹⁶⁷ BŞS., 342.

¹⁶⁸ BŞS., 350.

¹⁶⁹ BŞS., 384.

¹⁷⁰ BŞS., 389.

¹⁷¹ BŞS., 525.

¹⁷² BŞS., 453.

¹⁷³ BŞS., 835.

¹⁷⁴ BŞS., 842.

¹⁷⁵ BŞS., 1089.

¹⁷⁶ BŞS., 876.

'âm ve bir haddi yine tarik-i 'âm ile mahdûd olan iki sufli evlerimi bir ağaç çatma ve biri kiremit ile yabuludur havlisi ile..."¹⁷⁷ vb. örnekleri sayabiliriz.

Görüldüğü üzere evler, ağaçlar¹⁷⁸, mülkler¹⁷⁹ ya da yollar¹⁸⁰ ile çevrili olup, ağaçtan yapılmadır. Damları ise, kiremit ya da saz örtülüdür.

II. İDARÎ DURUM

A. İdarî Taksimat

Osmanlı Devleti'nin taşra teşkilatı daha önce de belirttiğimiz gibi eyaletler, eyaletlere bağlı kazalar, kazalara bağlı nahiye ve köylerden oluşuyordu. Sicil defterimizde Anadolu Eyaleti'nin sancaklarından biri olan Hüdâvendigâr Sancağı'na bağlı başta Bursa¹⁸¹ ve Kite¹⁸² olmak üzere 16 kaza ismi geçmektedir. Sancağa

¹⁷⁷ BŞS., 655.

¹⁷⁸ BŞS., 436.

¹⁷⁹ BŞS., 67, 278 431, 533, 599, 636, 722, 849, 878, 887, 947 , 954, 986, 997, 1089.

¹⁸⁰ BŞS., 235, 411, 533, 598, 849, 887, 947, 954, 986.

¹⁸¹ BŞS., 1, 6, 9, 13, 20, 21, 33, 36, 41, 45, 69, 71, 76, 77, 78, 79, 83, 98, 101, 117, 121, 122, 152, 154, 174, 180, 181, 183, 184, 227, 230, 231, 232, 235, 282, 296, 311, 312, 314, 315, 316, 319, 320, 321, 323, 326, 328, 346, 347, 355, 385, 389, 391, 394, 403, 414, 423, 429, 431, 437, 439, 444, 449, 450, 453, 454, 479, 490, 507, 517, 525, 536, 541, 545, 546, 550, 553, 554, 555, 572, 573, 580, 585, 596, 603, 609, 617, 629, 649, 650, 653, 654, 655, 660, 670, 686, 689, 690, 706, 707, 708, 709, 714, 848, 852, 856, 862, 881, 882, 887, 912, 913, 914, 917, 919, 921, 927, 930, 932, 935, 937, 941, 942, 951, 952, 962, 969, 996, 1013, 1017, 1024, 1025, 1029, 1044, 1052, 1053, 1055, 1057, 1058, 1067, 1078, 1123, 1156, 1158, 1162, 1164, 1165, 1167, 1172, 1189, 1190, 1191, 1204, 1205, 1223.

¹⁸² BŞS., 1, 4, 7, 10, 11, 13, 14, 21, 41, 47, 67, 78, 80, 81, 83, 84, 88, 119, 153, 201, 227, 230, 251, 275, 279, 296, 309, 315, 326, 328, 423, 429, 431, 436, 447, 452, 453, 461, 462, 463, 471, 531, 545, 552, 557, 603, 604, 677, 690, 691, 704, 705, 706, 738, 742, 753, 760, 761, 765, 784, 785, 810, 840, 841, 842, 844, 846, 847, 856, 870, 872, 877, 903, 904, 919, 921, 924, 932, 933, 939, 942, 962, 1017, 1024, 1029, 1060, 1087, 1091, 1103, 1144, 1147, 1154, 1176, 1185, 1190, 1193, 1206, 1222.

bağlı diğer kazalar; Ak-yazı¹⁸³, Atranos¹⁸⁴, Aydıncık¹⁸⁵, Bey-bazarı¹⁸⁶, Bilecik¹⁸⁷, Göl-bazarı¹⁸⁸, Gönen¹⁸⁹, İnegöl¹⁹⁰, İznik¹⁹¹, Kirmastı¹⁹², Mihaliç¹⁹³, Tuzla¹⁹⁴, Yar-hisar¹⁹⁵ ve Yenişehir¹⁹⁶'dir.

Bazı davaların görülmesi sırasında Hüdâvendigâr Sancağı'na bağlı olmayan kaza isimlerine de rastlamaktayız. Antalya (Teke Livası)¹⁹⁷, Balıkesir (Karesi Livası)¹⁹⁸, Bazarcık (Aydın Livası)¹⁹⁹, Viranşehir (Bolu Livası)²⁰⁰, Ayaş²⁰¹, Gürle²⁰², Isparta²⁰³, Kastamonu²⁰⁴, Manavgat²⁰⁵, Mudurnu²⁰⁶, Raban²⁰⁷, Selve²⁰⁸, Sultanönü²⁰⁹, Uşak²¹⁰ ve Yalak Abad²¹¹ kazaları gibi.

Belgelere görülen davalar sırasında tarafların aidiyeti, sâkin oldukları köyler ile belirtilmiştir. Defterin kimi yerinde Mudanya, Gemlik ve Kurşunlu köy²¹² statüsünde geçerken, kimi yerinde

¹⁸³ BŞS., 952, 1150.

¹⁸⁴ BŞS., 705.

¹⁸⁵ BŞS., 6.

¹⁸⁶ BŞS., 248.

¹⁸⁷ BŞS., 506, 872, 873.

¹⁸⁸ BŞS., 248.

¹⁸⁹ BŞS., 462, 1048.

¹⁹⁰ BŞS., 7, 478, 766, 1069, 1079, 1082, 1096.

¹⁹¹ BŞS., 7, 448, 1005, 1062.

¹⁹² BŞS., 1145.

¹⁹³ BŞS., 12, 41, 84, 167, 510, 706, 889, 892.

¹⁹⁴ BŞS., 256.

¹⁹⁵ BŞS., 1048.

¹⁹⁶ BŞS., 57, 546, 1189, 1190.

¹⁹⁷ BŞS., 313.

¹⁹⁸ BŞS., 443, 789.

¹⁹⁹ BŞS., 110, 144.

²⁰⁰ BŞS., 279.

²⁰¹ BŞS., 1062.

²⁰² BŞS., 57.

²⁰³ BŞS., 753.

²⁰⁴ BŞS., 248.

²⁰⁵ BŞS., 978.

²⁰⁶ BŞS., 1110.

²⁰⁷ BŞS., 323.

²⁰⁸ BŞS., 856, 864.

²⁰⁹ BŞS., 248.

²¹⁰ BŞS., 83, 144.

²¹¹ BŞS., 6, 448, 516.

²¹² Mudanya için bkz.: BŞS., 603.; Gemlik için bkz.: BŞS., 733, 753, 770, 781, 856, 987, 1025.; Kurşunlu için bkz.: BŞS., 1, 90, 136, 180.

kasaba²¹³, kimi yerinde ise Mudanya ve Gemlik nahiye²¹⁴olarak anılmıştır. Kite kazası için de bazı yerlerde nahiye²¹⁵ olarak bahsedilmiştir. Sayısı 137'yi bulan bu köylerin bir çoğunda nereye tabi oldukları yazılmamıştır. Biz de aynen nakletmek yerine, tahrir ve muhasebe defterleriyle karşılaştırma yaparak 1580-1583 tarihlerinde nereye ait olabileceklerini tespit etmeye çalıştık.

A-119 NUMARALI ŞER'İYYE SİCİLL DEFTERİNE GÖRE HÜDÂVENDİGÂR SANCAĞI'NA BAĞLI KÖYLER

Köy Adı	Sicilde Bağlı Olduğu Yer	1530 Tarihli Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri'ne Göre	1573 Tarihli Hüdavendigâr Livası Tahrir Defteri'ne Göre
Ak ²¹⁶		Kite	Bursa
Ak Sungur ²¹⁷		Bursa - Bergama	Bursa
Akça ²¹⁸		Kite - Bursa	Bursa
Aksakal ²¹⁹	Mihaliç	Uluabad Nahiyesi	
Alağaç ²²⁰	Akyazı	Akyazı	
Altuntaş ²²¹	Kite	Ak-hisar	
Anahor ²²²		Kite	
Apalyont ²²³		Mihaliç	
Aşıklar ²²⁴			
Atanos ²²⁵	Balıkesir	Balıkesir	

²¹³ Mudanya için bkz.: BŞS., 1183, 14, 103, 224, 234, 935, 1001, 1183, 1223.;

Gemlik için bkz.: BŞS., 45, 114, 234, 244, 265, 344, 599, 682, 731, 864, 912, 913, 985.; Kurşunlu için bkz.: BŞS., 244, 344.

²¹⁴ Mudanya için bkz.: BŞS., 25, 29, 30, 31, 42, 44, 92, 688, 823.; Gemlik için bkz.: BŞS., 279, 1010, 1207.

²¹⁵ BŞS., 42, 457, 492, 1184.

²¹⁶ BŞS., 576, 577, 906.

²¹⁷ BŞS., 756.

²¹⁸ BŞS., 1174.

²¹⁹ BŞS., 892.

²²⁰ BŞS., 952.

²²¹ BŞS., 255, 290, 885, 920, 992, 1003, 1007, 1011.

²²² BŞS., 134, 1023.

²²³ BŞS., 714, 715.

²²⁴ BŞS., 694, 703, 927, 1069.

²²⁵ BŞS., 789.

Köy Adı	Sicilde Bağlı Olduğu Yer	1530 Tarihli Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri'ne Göre	1573 Tarihli Hüdavendigâr Lîvası Tahrir Defteri'ne Göre
Atlaslı ²²⁶		Kite	
Aydınbey ²²⁷		Mihaliç	
Badırğa ²²⁸		Kite	
Bağlı ²²⁹	Cebel Nahiyesi		
Balabancık ²³⁰		Kite	
Balıklu ²³¹		Bursa-Kite-Akyazı-Beypazarı-Mihaliç	Bursa
Baraklı ²³²	Kite	Kite-Göl	
Bilaloğlu ²³³	İnegöl	İnegöl	
Bozburun ²³⁴		Bergama	
Bulad-ı Yunus (Biled-i Yunus) ²³⁵			
Çakaroz ²³⁶	Mihaliç		
Çakır-canlı ²³⁷		Yar-hisar	
Çalı ²³⁸			
Çalık ²³⁹	Kite	Kite	
Çandarlar ²⁴⁰	Viranşehir		
Çekirce ²⁴¹			
Çepni ²⁴²		Aydıncık-Kite-Tuzla	
Danişmendlü ²⁴³	Mihaliç	Göynük	
Dansara ²⁴⁴		Kite	
Dede ²⁴⁵		Kite	
Deliler ²⁴⁶		Kite	

²²⁶ BŞS., 472, 632, 687, 819.

²²⁷ BŞS., 175, 177, 798.

²²⁸ BŞS., 207, 371, 574, 605, 648, 712, 713, 802, 803, 910, 911, 1087, 1131, 1139, 1142.

²²⁹ BŞS., 4, 5, 320, 337, 338, 653, 752.

²³⁰ BŞS., 108, 129, 294, 295, 296, 360, 457, 695, 804, 888, 1065.

²³¹ BŞS., 95, 96, 127, 143, 481, 720, 741, 839, 842, 866, 1088.

²³² BŞS., 83, 106, 315, 423, 611, 612, 677, 841, 848, 1069, 1079, 1080, 1081, 1201, 1218.

²³³ BŞS., 1069, 1079.

²³⁴ BŞS., 242.

²³⁵ BŞS., 921.

²³⁶ BŞS., 892.

²³⁷ BŞS., 1048.

²³⁸ BŞS., 890, 899.

²³⁹ BŞS., 11, 30, 261, 520, 521, 572, 675, 799, 876.

²⁴⁰ BŞS., 279.

²⁴¹ BŞS., 562, 604, 606, 723, 821, 1120.

²⁴² BŞS., 123, 129, 137, 236, 294, 295, 446, 456, 505, 514, 547, 548, 1152, 1153, 1173.

²⁴³ BŞS., 892.

²⁴⁴ BŞS., 60, 64, 80, 81, 125, 126, 187, 289, 334, 342, 372, 382, 384, 386, 411, 412, 413, 491, 710, 849, 921, 986, 997, 1044, 1144, 1149, 1156.

²⁴⁵ BŞS., 928.

²⁴⁶ BŞS., 311, 476, 555, 582.

Köy Adı	Sicilde Bağlı Olduğu Yer	1530 Tarihli Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri'ne Göre	1573 Tarihli Hüdavendigâr Lıvası Tahrir Defteri'ne Göre
Delüce ²⁴⁷		Atranos	
Demürçü ²⁴⁸			
Demürciler ²⁴⁹		Kite	
Demürler ²⁵⁰	Uşak		
Derecik ²⁵¹		Bergama-Beypazarı-Göl-Kite	
Dirikle ²⁵²	Mudanya		Bursa
Doğan ²⁵³		Gönen-Kite	
Ebceler ²⁵⁴	Kite		
Emrudlu ²⁵⁵		Atranos-Bergama	Bursa
Engürücük ²⁵⁶	Gemlik	Atranos	Bursa
Erdek ²⁵⁷	Aydıncık Kazası	Aydıncık	Bursa
Erikli ²⁵⁸		Aydıncık-Beypazarı	
Ermiri ²⁵⁹		Kite	
Eşkel ²⁶⁰		Kite	
Eşkel-i Kebir ²⁶¹		Kite	
Eşkel-i Sağır ²⁶²		Kite	
Evciler ²⁶³	Kite	Kite	
Eyerci ²⁶⁴	Kite	Bergama-Kite'de Eyerci çiftliği	
Flador ²⁶⁵			Bursa
Fodra ²⁶⁶	Kite	Kite	
Frenklü ²⁶⁷		Kite	
Gedelek ²⁶⁸	Gürle		

²⁴⁷ BŞS., 589, 629.

²⁴⁸ BŞS., 945, 946, 963, 993, 1022.

²⁴⁹ BŞS., 152, 253, 288, 335, 339, 340, 356, 374, 383, 400, 617, 638, 655, 788, 835, 855, 876, 1015, 1019, 1090, 1154.

²⁵⁰ BŞS., 144.

²⁵¹ BŞS., 691.

²⁵² BŞS., 16, 29, 91, 92, 307, 344, 402, 465, 743, 777, 781, 987, 1171.

²⁵³ BŞS., 61, 271, 397, 451, 714, 715, 721, 722, 726, 1209, 1211.

²⁵⁴ BŞS., 368, 694, 765.

²⁵⁵ BŞS., 511, 515, 761, 1071.

²⁵⁶ BŞS., 18, 246, 274, 766, 1017, 1207.

²⁵⁷ BŞS., 6.

²⁵⁸ BŞS., 139.

²⁵⁹ BŞS., 92, 187, 208.

²⁶⁰ BŞS., 510.

²⁶¹ BŞS., 29, 424, 791, 851, 943, 944.

²⁶² BŞS., 684, 743, 797, 1133, 1135, 1137.

²⁶³ BŞS., 84, 166, 168, 170, 172, 794, 795.

²⁶⁴ BŞS., 463.

²⁶⁵ BŞS., 770.

²⁶⁶ BŞS., 37, 65, 119, 120, 272, 413, 475, 758, 852, 857, 948, 960, 1038, 1067, 1163, 1182.

²⁶⁷ BŞS., 467.

²⁶⁸ BŞS., 57.

Köy Adı	Sicilde Bağlı Olduğu Yer	1530 Tarihli Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri'ne Göre	1573 Tarihli Hüdavendigâr Livası Tahrir Defteri'ne Göre
Gemlik ²⁶⁹	Kite	Kite	Bursa
Gencellü ²⁷⁰ (Gençlü)	Kite	Kite	
Göbelye ²⁷¹	Kite	Kite	
Görükle ²⁷²	Kite		
Göynük ²⁷³		Atranos	
Göynüklü ²⁷⁴	Mudanya	Kite	
Hamidler ²⁷⁵	Kite	Bursa	Bursa
Has ²⁷⁶		Bursa	Bursa
Hasanağa ²⁷⁷			
Hisar ²⁷⁸			
İçler ²⁷⁹			
İlyas ²⁸⁰			
İlyaslar ²⁸¹		Bursa-Kite-Mihaliç	Bursa
İnesi ²⁸²	Kite	Geyve-Kite-Mihaliç	
İşbaşı ²⁸³			
İvrindi ²⁸⁴	Balıkesir	İvrindi kaza olarak geçiyor.	
Kafir Subaşı (Zımmi Subaşı) ²⁸⁵			
Kanlı çıkuru ²⁸⁶	Kite	Kite	

²⁶⁹ BŞS., 344, 733, 753, 770, 856, 987, 1025.

²⁷⁰ BŞS., 93, 217, 245, 254, 282, 283, 297, 300, 454, 485, 486, 489, 545, 546, 553, 554, 579, 585, 660, 662, 663, 665, 671, 674, 685, 727, 728, 754, 813, 850, 854, 862, 900, 961, 980, 1123, 1196.

²⁷¹ BŞS., 33, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 164, 268, 269, 359, 471, 714, 715, 832, 833, 834, 1078, 1094, 1181.

²⁷² BŞS., 20, 42, 89, 92, 213, 216, 221, 270, 292, 301, 238, 330, 387, 388, 422, 429, 601, 616, 639, 649, 650, 668, 673, 676, 820, 894, 958, 1039, 1103, 1140.

²⁷³ BŞS., 314, 324, 325, 689.

²⁷⁴ BŞS., 44, 98, 201, 203, 204, 229, 284, 363, 367, 513, 659, 692, 693, 729, 759, 816, 817, 837, 838, 847, 1007.

²⁷⁵ BŞS., 461.

²⁷⁶ BŞS., 72, 73, 163, 165, 224, 602, 1070.

²⁷⁷ BŞS., 291, 316, 421, 624, 791, 952, 1002, 1033, 1044, 1092, 1105, 1124, 1146, 1150, 1151, 1158.

²⁷⁸ BŞS., 506.

²⁷⁹ Düzeltme : Daha sonraki tetkiklerde bu köy isminin Ebceler olduğu tesbit edilmiştir. Bkz.: BŞS., 917,918.

²⁸⁰ BŞS., 872.

²⁸¹ BŞS., 145, 341, 349, 401, 488, 513.

²⁸² BŞS., 23, 39, 40, 75, 260, 266, 289, 355, 373, 415, 416, 610, 627, 628, 652, 658, 666, 667, 714, 715, 716, 717, 739, 740, 778, 782, 790, 826, 827, 828, 830, 831, 915, 919, 956, 998, 1117, 1172.

²⁸³ BŞS., 1096.

²⁸⁴ BŞS., 949.

²⁸⁵ BŞS., 174, 197, 200, 281, 404, 410, 593, 651, 1001.

²⁸⁶ BŞS., 407, 409, 434, 1040, 119, 1222.

Köy Adı	Sicilde Bağlı Olduğu Yer	1530 Tarihli Muhasebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri'ne Göre	1573 Tarihli Hüdavendigâr Livası Tahrir Defteri'ne Göre
Kapaklı ²⁸⁷		Kite-Beypazarı	
Karaağaç ²⁸⁸	Mihaliç	Mihaliç-Bergama-Göl-Sivrihisar Yarhisar-Tarhala	
Karaca ²⁸⁹	Kite	Kite'de mezraa	
Karacaali ²⁹⁰		Yenişehir'de mezraa	
Karaman ²⁹¹		Bursa	Bursa
Karkın ²⁹²	Kite	Sivrihisar	
Katırlı ²⁹³	Kite	Kite	
Katırlı ²⁹⁴	Yenişehir	Yenişehir	
Katırlı ²⁹⁵	Yalak Abad		
Kayapa ²⁹⁶	Kite	Kite	
Keles ²⁹⁷	Cebel Nahiyesi		
Kirashlı ²⁹⁸	Kite	Kite	
Kite ²⁹⁹	Kite	Kite	
Kızıl ³⁰⁰	Cebel Nahiyesi	Bursa-Sivrihisar-Yenişehir-Göynük-İnegöl-Kite	
Köçek Kafir ³⁰¹			
Kumla ³⁰²		Kite	
Kumla-i Kebir (Büyük Kumla) ³⁰³			
Kumla-i Sağır (Küçük Kumla) ³⁰⁴	Kite		
Kurşunlu ³⁰⁵	Kite	Kite-Mihaliç	Bursa
Kuzbudak ³⁰⁶			

²⁸⁷ BŞS., 47.

²⁸⁸ BŞS., 12.

²⁸⁹ BŞS., 625, 626, 877.

²⁹⁰ BŞS., 238, 678, 681, 685.

²⁹¹ BŞS., 1176.

²⁹² Düzeltme : Daha sonraki tetkiklerde bu köy isminin Katırlı olduğu tesbit edilmiştir. Bkz.: BŞS., 21.

²⁹³ BŞS., 21, 41, 71, 77, 78, 79, 84, 546, 714, 715, 784, 794, 924, 1113.

²⁹⁴ BŞS., 57, 256.

²⁹⁵ BŞS., 516.

²⁹⁶ BŞS., 80, 81, 313, 390, 429, 501, 607, 654, 870, 932, 933, 1197.

²⁹⁷ BŞS., 219, 311, 580, 926, 940, 1202.

²⁹⁸ BŞS., 436.

²⁹⁹ BŞS., 278, 389, 390, 525, 578, 678, 707, 708, 772, 947, 1006, 1008, 1118.

³⁰⁰ BŞS., 74, 613, 1125.

³⁰¹ BŞS., 377, 378, 385, 688, 983.

³⁰² BŞS., 874.

³⁰³ BŞS., 685, 1157.

³⁰⁴ BŞS., 47, 248, 251, 252, 431, 437, 737, 775, 880, 965.

³⁰⁵ BŞS., 1, 69, 90, 136, 180, 183, 231, 235, 267, 344, 432, 492, 531, 532, 533, 542, 544, 545, 585, 595, 596, 597, 598, 600, 686, 733, 762, 770, 836, 883, 887, 895, 938, 941, 969, 972, 973, 975, 978, 999, 1000, 1012, 1013, 1014, 1025.

³⁰⁶ BŞS., 1107.

Köy Adı	Sicilde Bağlı Olduğu Yer	1530 Tarihli Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri'ne Göre	1573 Tarihli Hüdavendigâr Livası Tahrir Defteri'ne Göre
Misebolı ³⁰⁷	Mudanya	Kite	
Misi ³⁰⁸		Bursa	Bursa
Mudanya ³⁰⁹	Kite		Bursa
Mürsel-i Kebir ³¹⁰			
Mürsel-i Sağır ³¹¹		Kite	
Mürseller ³¹²	Bursa		
Müslüman Subaşı ³¹³			
Na'allar ³¹⁴	Kite		
Orta ³¹⁵	Kite	Kite-İncgöl	
Polad ³¹⁶	Kite	Kite	
Runkuş ³¹⁷		Mihaliç	
Sarı ³¹⁸	Gönen	Gönen-Sivrihisar	
Sarı ³¹⁹	Atranos	Gönen-Sivrihisar	
Saruca Burgaz ³²⁰	Bursa	Bursa	Bursa
Savcibüki ³²¹			
Selim ³²²		Yenice-Taraklu	
Sığı ³²³	Mudanya	Kite-Kepsud	Bursa
Sipahiler ³²⁴		Kite	
Siyahlar ³²⁵			
Su Sığırlık (Sığırlık) ³²⁶		Bursa	Bursa

³⁰⁷ BŞS., 42, 43, 644, 806, 807.

³⁰⁸ BŞS., 819.

³⁰⁹ BŞS., 6, 14, 25, 29, 30, 31, 42, 44, 59, 66, 68, 80, 80, 84, 91, 92, 100, 101, 103, 104, 116, 117, 140, 153, 154, 184, 224, 234, 304, 323, 344, 350, 377, 404, 449, 493, 494, 517, 571, 603, 688, 807, 810, 823, 881, 883, 935, 936, 938, 959, 964, 971, 974, 976, 984, 988, 992, 1001, 1013, 1223.

³¹⁰ BŞS., 140, 276, 519, 755, 1219, 1220, 1221.

³¹¹ BŞS., 1216.

³¹² BŞS., 380, 536, 541, 714, 715, 1065, 1215, 1217.

³¹³ BŞS., 593.

³¹⁴ BŞS., 393, 699, 700, 701, 704, 705, 1075.

³¹⁵ BŞS., 1206.

³¹⁶ BŞS., 298, 299, 331, 375, 453, 484, 748, 757, 763, 843, 906, 925, 955, 982, 989, 1193, 1212.

³¹⁷ BŞS., 743, 776, 777, 888, 889.

³¹⁸ BŞS., 462.

³¹⁹ BŞS., 1102.

³²⁰ BŞS., 513.

³²¹ BŞS., 761, 1056.

³²² BŞS., 1027.

³²³ BŞS., 30, 31, 181, 427, 987, 1177.

³²⁴ BŞS., 690.

³²⁵ BŞS., 112, 145, 146.

³²⁶ BŞS., 532.

Köy Adı	Sicilde Bağlı Olduğu Yer	1530 Tarihli Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri'ne Göre	1573 Tarihli Hüdavendigâr Livası Tahrir Defteri'ne Göre
Subaşı ³²⁷		Kite	
Tahtalı ³²⁸	Bursa		
Toba ³²⁹			
Tomalı ³³⁰		İnegöl (Toma)	
Trilye ³³¹	Kite		
Tuzaklı ³³²		Kite-Akyazı	
Uluabad ³³³		Mihaliç	
Umurbey ³³⁴	Kite	Yenişehir	
Uyucek ³³⁵ (?)	Kirmasti		
Veledler ³³⁶	Cebel Nahiyesi		
Yakacık ³³⁷		Akhisar	
Yaman ³³⁸			
Yaylacık ³³⁹		Tuzla	
Yazır ³⁴⁰		Sivrihisar	
Yenice ³⁴¹	Mudanya	Bursa-Yenişehir-Sivrihisar-Mihaliç-Atranos-Kite-Tarhala-İnegöl-Göl-Beypazarı	Bursa
Yerce ³⁴²		Kite	
Yerköy ³⁴³	Ayaş		
Yorgile (?)	Balıkesir		
Yörük ili ³⁴⁴			
Yörükler ³⁴⁵	Mudanya		
Zilal ³⁴⁶	Manavgat		
Zindancık ³⁴⁷	İnegöl	İnegöl	

Tablo-6

³²⁷ BŞS., 25, 870, 909, 981.

³²⁸ BŞS., 336, 535, 780, 870.

³²⁹ BŞS., 21, 195, 366, 379, 442, 656, 714, 715, 835, 957, 1009, 1034, 1035, 1036, 1112, 1121, 1154.

³³⁰ BŞS., 891.

³³¹ BŞS., 872.

³³² BŞS., 590, 591, 592, 809, 1026, 1164.

³³³ BŞS., 513, 889.

³³⁴ BŞS., 218, 225, 226, 332, 348, 468, 493, 494, 496, 497, 685, 742, 754, 874, 954, 1189, 1191.

³³⁵ BŞS., 1145.

³³⁶ BŞS., 859.

³³⁷ BŞS., 636.

³³⁸ BŞS., 440, 750, 751.

³³⁹ BŞS., 381, 392, 526, 527, 618, 620, 670, 683, 929, 930, 1127.

³⁴⁰ BŞS., 742.

³⁴¹ BŞS., 108, 130, 131, 132, 350, 352, 506, 926, 995.

³⁴² BŞS., 309, 570.

³⁴³ BŞS., 1062.

³⁴⁴ BŞS., 764, 1083, 1192, 1194, 1195.

³⁴⁵ BŞS., 66, 897.

³⁴⁶ BŞS., 978.

³⁴⁷ BŞS., 1096.

B. Şehir Yöneticileri

1. Sancakbeyi

Taşradaki sancaklarda padişahın yürütme yetkisini temsil eden en büyük idareci ümerâ sınıfından olan beylerbeyinden sonra sancakbeyidir. Sancağın düzeni ve güvenini sağlamada, kadı ile birlikte çalıştıkları görülmektedir. Bu, sancakbeyinin yürütme, kadının ise yargı yetkisini birbirine bağlı kullanmaları zorunluluğunun tabii sonucudur.

10-20 N. 990 (28.09.1582-18.10.1582) tarihli kayıta Hüdâvendigâr Sancakbeyi Mustafa Bey'dir.³⁴⁸ 1-10 Za. 990 (27.11.1582-06.012.1582)'da Hüdâvendigâr sancakbeyi tarafından Mustafa isimli şahıs Kite Kazası'na subaşı tayin edilirken, "ehl-i fesâd ve eşkıyanın ele getirilmesi" bâbında kadıdan yardım istemesi bu konuya güzel bir örnektir.³⁴⁹

Sancakbeyi sancak güvenliliğinin sağlanmasını, bād-ı hevâ, cürm ü cinâyet gibi resimlerin toplanmasını, tayin ettiği subaşılar aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Subaşı tayinini, kaza kadısına bir mektup göndererek bildirmektedir.³⁵⁰

17 Z. 990 (12.01.1583)'da Kite kadısına yazdığı mektupta Kite Kaza'sındaki düzenin sağlanması, "bād-ı hevâ ve cürm ü cinâyet ve kıtâ'u't-tarik bi-hasbi's-şer' ve'l-kânûn cürümleri" toplanması görevinin kendilerine bırakıldığını, o da kendisini temsilen Ayvaz isimindeki "adamını" subaşı tayin ettiğini bildirmiştir. Mektupta Ayvaz için "üzerinden nazar-ı şerifleriniz eksilmesin" sözleri ile kaza makamının üstünlüğünü, "hukuk-ı şeriyye ve rüsûm-ı örfiyeden her ne vâkı' olursa zabt ve kabz itdüresin" diyerek, yürütme kuvvetinin yargı kuvveti sayesinde görevini yapabileceğini

³⁴⁸ BŞS., 889.

³⁴⁹ BŞS., 1029.

³⁵⁰ BŞS., 1166.

zimmen işaret etmiştir. Mektupta subaşının görev süresi belirtilmemiştir. “Ol-vilayetin ahalisi dahi mezbûrı üzerlerine subaşı bulub sözüne muhalefet itmeyüb mürâca‘at eyleyeler” şeklindeki subaşının yetkilerini pekiştiren ibare de dikkat çekmektedir.³⁵¹

2. Kapıkulları-Dergah-ı âlî Çavuşları-Yeniçeriler

Beylerbeyi ve sancakbeyinden sonra taşrada görevli bulunan ümera takımı kapıkulları, dergah-ı âlî çavuşları ve yeniçerilerdir. Şehirlerde bulunan garnizonlarda veya sancakbeyinin kapısında görevli bulunan ya da çeşitli eminlikleri tasarruf eden bu grup mensuplarının itibar gördükleri, çoğunun buldukları yerlere mülk ve arazi olarak yerleştikleri ya da reâyâ ile ticari ilişkilerde buldukları görülmektedir. 20-30 M. 989 (24.02.1581-06.03.1581)'da Yeniçeri Mehmed b. Abdullah, Yaylacık Köyü'ndeki sipahi toprağına ait bir çiftliği, Cennet bt. Torbalı'dan bin akçeye tasarruf hakkını satın almıştır.³⁵² 1-10 S. 989 (7-16.03.1581)'da Yeniçeri Mustafa b. Abdullah, Dirikle arazisindeki iki akçe mukataali fındık bahçesini Mehmed b. Mahmud'a iki yüz akçeye vermiştir.³⁵³ Dergâh-ı 'âlî çavuşlarından Mehmed Bey b. Abdullah, 1-10 N. 990 (19-28.09.1582)'da Kurşunlu Köyü'nden 2 aded ev ve 2 kıt'a bağ almıştır.³⁵⁴ Yine dergâh-ı âlî kullarından Çaşnigîr Mehmed Bey b. Abdullah 20-30 Z. 990 (16-26.12.1582) tarihli kayıta bağını, seneliği 10 akçeye bir gayr-ı müslime kiraya vermiştir.³⁵⁵

Yeniçeri ile köylü arasında zaman zaman anlaşmazlıkların olduğu da gözlemlenmektedir. Bu anlaşmazlığın 10-20 S. 990 (06-16.03.1582)'da Mehmed b. Bali'nin, sipahi Hüseyin'den aldığı altı

³⁵¹ Her iki belgede de subaşı tayinlerinin bir ay geçmeden yapılması akla Kite Kazası'nda birden fazla subaşının görev yaptığını getirmektedir. Bkz.: BŞS., 1024, 1060.

³⁵² BŞS., 392.

³⁵³ BŞS., 402.

³⁵⁴ BŞS., 883.

³⁵⁵ BŞS., 1014.

tay, Ahmed Bey b. Abdullah adındaki yeniçeri “çalıntıdır” diyerek elinden almıştır. Mehmed, şahidiyle birlikte çalmadığını satın aldığı ispatlamıştır.³⁵⁶ Aynı tarihli başka bir kayıta yeniçeri, kaybolan iki tayının evsafını bildirerek kendisinin olduğuna şahitler göstermiş, mahkeme 2 tayın yeniçeride bulunmasına hüküm vermiştir.³⁵⁷

Yeniçeri ocağında ağa bölüklerinin en kıdemlisine bölükbaşı denilmektedir.³⁵⁸ Sancakbeyinin asayişini sağlamasında bir nevi vekili olarak görev yaptıkları görülmektedir. 1-10 Z. 989 (27.12.1581-05.01.1582)'da İnesi Köyü'ne bağlı Karaağaç denilen yerin yakınlarında ölü bulunan Seyyid Hüseyin için kardeşi Seyyid Mehmed b. Mustafa gidilip görülmesini istemiş, sancakbeyinin kethüdası tarafından mübâşir tayin edilen Receb Bölükbaşı, maktulün annesi, ve ilgili cemaat olay yerine giderek “başında ve a'zâsında muhkem-i çomâk yarasıyla maktûl” olduğunu görmüşlerdir.³⁵⁹

Taşrada bulunan yeniçeriler, sancağın çeşitli bölgelerine yasakçı olarak görevlendirilmektedir. Bu tayin, sancakbeyinin subaşı atamasına benzer şekilde gerçekleşmektedir. Örneğin, Yeniçeri alayından Hüseyin Kethüda Mudanya Emni yanına yasakçı gerekli olduğu için yeniçeri 44. bölüğünden Mustafa'nın yasakçı tayin olduğuna dair Kite kadısına mektup göndermiştir.³⁶⁰

3. Subaşı

Subaşılar, sancaklarda sancakbeyinin ücretli adamı ve emniyet âmiri, kaza ve daha küçük merkezlerde ise kadıların emri altında icrâ ve infaz memuru olarak çalışmakta, reâyâ haklarının koruyuculuğunu üstlenmektedirler.

³⁵⁶ BŞS., 756.

³⁵⁷ BŞS., 760.

³⁵⁸ M. Zeki Pakalın, “Bölükbaşı”, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, 3.c., 3. bsk., İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, C.I, 1983, s. 242.

³⁵⁹ BŞS., 715.

³⁶⁰ BŞS., 1185.

Örneğin, Kite Kazası, Cebel Nahiyesi, Bağlı Köy'ünden Yusuf bin Ali, köyde kadınlara ve çocuklara gayr-ı ahlaki fiillerde bulunduğundan, bu konuyu köylü adına imam Yusuf bin Ali ile birlikte bazı kişiler mahkemeye iletmiştir. Nahiye subaşı da duruma müdahale edenler arasındadır. Subaşı burada hem gerekli rusûmu almak üzere hem de emr-i ma'rûfun işleyişinde (mahkeme görevlileri bölümünde daha geniş belirteceğiz), bir bakıma ihtisab müessesesinin temsilcisi gibi müdâhil olmuştur.³⁶¹

3 Ca. 989 (05.06.1581)'da Kite subaşı Mehmed, Osman ismindeki şahsı tutuklamış, davacıları olmadığı için kadı, serbest bırakılmasına izin vermiştir.³⁶²

Sancak subaşlarının suçluları zindana atması için mahkemeden kadı tarafından hüccet verilmektedir. Nitekim sancak subaşı Mehmed Bey'in üç ayrı köyden dört kişiyi haps etmesi için hüccet çıkmıştır ³⁶³

1-10 Cumâde'l-âhire 989 (03-12.07.1581)'da Kite Kazası Subaşı Mehmed Bey, üç dört neferin yarak ile saldırısına uğrayan ve koyunları çaldıran Akçakoyunlu taifesinden Pir Ali'nin çobanını mahkemeye getirerek, suçluların tespiti için çobanın ve Pir Ali yanında çalışan diğer kişinin ifadesine başvurmuştur.³⁶⁴ 4 Cumâde'l-âhire 1581 (06.07.1581) tarihli bir başka belgede aynı subaşı, çobanın ifadesi ile suçlanan Akçakoyunlu taifesinden Mehmed b. Hamza'yı mahkemeye getirmiş, ancak sadece çobanın ifadesine dayanmayarak, karyesi halkının Mehmed b. Hamza hakkında görüşlerini alarak çok yönlü araştırma yoluna gitmiştir.³⁶⁵

10-20 R. 988 (25.05.1580-04.06.1580)'de Bursa (Hüdâvendigâr) Sancağı tarafından Kite subaşı olan Korkut Subaşı, Doğan Köy'de oturan Behram b. Abdullah'ın Mehmed adındaki ırgadı

³⁶¹ BŞS., 4.

³⁶² BŞS., 631.

³⁶³ BŞS., 108.

³⁶⁴ BŞS., 552.

³⁶⁵ BŞS., 557.

kayıp olduğu için Behram'ı mahkemeye getirerek ifadesini almıştır. O da Mehmed'in 40 gün önce 90 akçe aldığını, geriye kalan 110 akçe hakkını harman zamanında gelip alacağını söylemiştir.³⁶⁶ Yaşadığını bildiğine ve öldürmediğine dair subaşı Behram'a yemin ettirmiştir.³⁶⁷

Subaşı, reâyâ haklarını korurken kaybolan bir işçinin sahibi zimmetindeki parasına da el koyabilmektedir. 1-10 Ca. 989 (03-12.06.1581)'da Kite Nahiyesi subaşısı Kara Mehmed b. Pir Veli, Kurşunlu Köyü'nden Karaman'ın zimmetinde olan kaybolan işçisi Deymo'nun yüz akçesini mahkemede almıştır.³⁶⁸

Sancak subaşısı Mehmed'in, 20-30 Cumâde'l-âhire 988 (2.-11.08.1580)'de mahkemede Evciler Köyü'nden Divane Hamza'nın, Aişe bt. Ahmed'i eşi Topçu Muslı nöbetteyken "hilâf-ı şer'-i şerif tasarruf" ettiğini bildirmesi, subaşılardan ahlâkî ve şer'î konularda da etkili olduğunu göstermektedir. Divane Hamza ise Aişe ile birlikte olma gerekçesini, "zevcim Muslı beni boşadı al beni dimeğin aldum" sözlerine dayandırmıştır.³⁶⁹

Subaşı ile reâyâ arasında borç alışverişi gözükmemektedir. 10-20 Ş. 988 (30.09.1580)'de Mehmed subaşı Ali b. Hızır'a bir çûka kaftan behâsından dört yüz akçe borç vermiştir.³⁷⁰

4. Hâssa Harcı Emîni

Osmanlı Devleti'nin taşrada bulunan toprakların büyük bir bölümünü mîrî arazi oluşturmaktadır. Bu toprakların yönetimi tımar sistemi ya da iltizam usulü ile sağlanmaktadır. Tımar sisteminin uygulanması esnasında bazı bölgeler, saray harcamalarının karşılandığı padişah hâssı olarak ayrılmıştır. Hüdâvendigâr Sancağı'nda Yenişehir, Kite, Bursa, İznik ve çevresi padişah hâsları

³⁶⁶ BŞS., 1209.

³⁶⁷ BŞS., 1210.

³⁶⁸ BŞS., 492.

³⁶⁹ BŞS., 168.

³⁷⁰ BŞS., 237.

arasında yer almaktadır.³⁷¹ Padişah hâslarının yönetimini Bursa Hâssa Harcı Emmini üstlenmektedir ve bölgesi dahilindeki mukataaları padişah adına iltizama verme yetkisine sahiptir. Örneğin, 20-30 N. 990 (18-28.10.1582) tarihinde Bursa'da Hâssa Harcı Emmini Şah Çavuş, padişah hâslarını yönetmek için görev yapmaktadır. Örneğin bu emin, Gemlik İskelesi mukataasını "ber-vech-i iltizâm mübâşir" Abraham'a adındaki yahudiye vermiştir.³⁷² Hâssa harcı emininin incelediğimiz dönemdeki faaliyetlerini iktisadi hayatta daha detaylı ele alacağız.

5. Havvâs-ı Hümâyûn Katibi

Devlet hissesi olarak ayrılan hasların kâtipliğini yürüten Havvâs-ı Hümâyûn kâtibinin, şehirin asayîşi ile ilgili konularda etkili olduğu görülmektedir. Nitekim 23 Cumâde'l-âhıre 988 (05.08.1580)'de Havvâs-ı Hümâyûn Kâtibi Ömer Çelebi , Ermiri Köyü'nde oturan Dimitri'nin iki kızını hamal alıkoyduğunu, Dimitri'nin onları mahkemeye getirip cemaat huzurunda sorulmasını talep etmiştir.³⁷³

6. Zâim

Mîrî arazinin diğer bir yönetim biçimi zeâmetlerdir. Genellikle yüksek ulûfeli hizmet sahiplerine tevcîh olunan zeâmetler, merkezde çeşitli hizmetlerde çalışan dîvân çavuşları, müteferrikalar, dîvân kâtiblerine verilmekte³⁷⁴, zeâmet sahiplerine "zâim"³⁷⁵ denilmektedir. Klasik anlamda tanımını yaptığımız zeâmet görevi aynı zamanda, padişah hâslarının içinde bulunduğu serbet tımarların (Bursa, Kite, Yenişehir, İznik gibi) genel güvenlik hizmetleri, kolluk görevleri ve

³⁷¹ BŞS., 1062.

³⁷² BŞS., 912, 913, 914.

³⁷³ BŞS., 210.

³⁷⁴ Sertoğlu, "Zeâmet", **Osmanlı Tarih Lûgatı**, s.372-373.

³⁷⁵ BŞS., 604, 606, 952, 1206, 789.

vergilerin tahsili demektir. Yani sancakbeyi karşısında subaşının konumu ne ise, padişah karşısında zâimin konumu aynıdır.

Sancakbeyi ve subaşuların müdahale edemediği serbest tımar statüsündeki bu topraklar, zâimlerin kendi görevlendirdikleri adamlar ile yönetilmekte ve şer'î-örfî resimler toplanmaktadır. 10-20 Cumâde'l-âhire 988 (23.07.1580-02.08.1580)'de Dergâh-ı âlî kâtibi Abdi Çelebi'nin zeâmetinden biri olan Kite Kazası'ndaki Topçu İskender Mezrarası'nın "öşr ve resmi"ne, sipahi İbrahim Bey'in dört yıldır müdahale ettiğini öğrenerek birâderi Ali Çelebi'yi vekil tayin etmiş; berat ve defterlerden, ayrıca köylülerin şahitliğinden yararlanılarak sipahi İbrahim'in haksızlığı ispatlanmıştır.³⁷⁶

Defterimizde zâimlerin taşrada buldukları yerin asayişî ile yakından ilgilendiklerine dair örneklere raslanmaktadır.

10-20 Ş. 989 (09-19.09.1581)'da Kite Kazası'nda sancak zâimi olan Mehmed b. Biruni, Çekirge Köyü'nden Yani veled-i Kosta'nın anbarında ölü bulunan Terendefilos için Yani'yi mahkemeye getirerek dava etmiş, O da bunu inkar etmiştir.³⁷⁷ Aynı dava için aynı gün, yine aynı köyden Kostantin veled-i Yorgi katlin olduğu gece anbarda bulunduğu için sancak zâimi tarafından mahkemeye getirilmiştir. Kostantin, haramilerin anbarı bastığını, kendisinin ise saklandığını, daha sonra bağırarak köy halkını çağırdığını, bu sırada katilin kaçmaya çalıştığını ve köylülerin katili gördüğünü söylemiştir. Köylüler ise hiç kimseyi görmediklerini bildirmişlerdir.³⁷⁸ 10-20 Ş. 990 (30.08.1582-09.09.1582)'da Mahmud b. Hacı'nın kaybolan atını Kite sancak zâimi Kurd, Hacı Memed b. Seydi Ali'nin elinde Gemlik'de yakalamıştır.³⁷⁹

³⁷⁶ BŞS., 201, 202.

³⁷⁷ BŞS., 604.

³⁷⁸ BŞS., 606.

³⁷⁹ BŞS., 942.

Zâimler işlerini vekilleri aracılığıyla görebilmektedirler.³⁸⁰ 20-30 Cumâde'l-âhire 990 (12-22.07.1582)'da Balıkesir Kazâsı'na tâbî Atanos nâm karyede sâkin olan Hüseyin Çelebi ibnu Ali Bey nâm za'ım Hamza b. Hüseyin ve Mehmed b. Nebi şehâdetleriyle Hamza b. Musa'yı vekil kılmıştır.³⁸¹

Zâimlerin dirliklerinin kullanışsız bölgelerini dahi değerlendirebildiklerini görmekteyiz. 10-20 R. 988 (25.05.1580-04.06.1580)'de Bali Bey ibnu Nasuh Bey Kite Kazası'na bağlı Ortaköy denilen tımara 988 yılında zâim olmuştur. Vekili Mehmed b. İsa, tımar arazisinde bulunup ziraat yapmaya elverişli olmayan yerleri otlak ve kışlak olarak kullanmaları için Korkutlu cemaatinden bazı kişilere 570 akçe tapu resmi ile yılda 50 akçe mukataaya vermiştir.³⁸²

7. Sipahi

Mirî arazinin bir diğer yönetim şekli olan tımarlar yani dirlikler, "sipahi"³⁸³ ya da "sâhib-i arz"³⁸⁴ adı verilen kişilere merkezden gönderilen beratla tevcih edilmektedir.

20-30 Ca. 990 (11-21.06.1583) Çakırçatlı Köyü'ndeki tımara 13.000 akçeye mutasarıf olan Abdullah Çavuş şark seferine gitmiştir. Tımarı boş kalınca Anadolu Çavuşlarından Dede Çavuş'a bir beratla bu tımar tevcih edilmiştir. İki yıl boyunca Dede Çavuş'un tasarrufunda bulunan tımara Abdullah Çavuş geri döndüğünde zorla zabt etmek istemiş, ancak merkez tarafından izin verilmemiştir.³⁸⁵

İlyasoğlu Selman Aydın Sancağı'nda 5.000 akçe tımandan azledilerek, padişah yanında sünnet törenleri düzenleme hizmetinde bulunmuş, 1000 akçe terakkî almıştır. Hüdâvendigâr Sancağı'nda

³⁸⁰ BŞS., 1206.

³⁸¹ BŞS., 789.

³⁸² BŞS., 1206.

³⁸³ BŞS., 197, 201, 256, 299, 386, 392, 446, 484, 516, 594, 605, 713, 753, 756, 761, 858, 864, 878, 911, 952, 953, 1005, 1049, 1087, 1193.

³⁸⁴ BŞS., 33, 37, 39, 421, 671, 870, 955, 1023.

³⁸⁵ BŞS., 1048.

Kızılcaturuzla Nâhiyesi'nde katib Abdi'den boşalan tımarı padişahın rica etmiş, 1 Z. 990 (27.12.1582)'da verilen terakkî geri alınarak tımar tevcihi için emir gönderilmiştir. Bu arada yanlışlıkla olsa gerek 1300 akçelik bir terakkî daha Selman'a gönderilmiş, Selman'ın durumu bildirmesiyle 7300 akçe tımarın, verilen iki terakkî yani 2300 akçe noksanıyla tekrar düzenlenmesi istenilmiştir.³⁸⁶

Tımar sahipleri, tımar arazisini halka belli bir süre için kiralamaktadır. 20-29 S. 991 (15-24.03.1583)'de Kite Kazası, Pulad Köyü civarında bulunan mezraaya padişah beratı ile sipahi olan Selman Bey, vekilleri olan Bekir Kasab b. Yusuf ve Kara Mustafa ve Hasan'a tımar arazisinde ziraat yapmaya elverişli olmayan yerlerin otlığını senede 150 akçe mukataaya vermiştir.³⁸⁷

Sipahinin izni olmadan arazi el değiştirememektedir.³⁸⁸ 1-10 Z. 989 (27.12.1581,.05.01.1582)'da Badırğa Köyü'nden Süleyman b. Mehmed, Sipahi toprağına ait 4 müdlük yerini Armağan b. Şaban'a satarken sipahi izni almıştır.³⁸⁹

Sipahi, tımarını İstanbul'dan adamları aracılığıyla yönetebilmektedir. Ayrıca sefere katılma yükümlülüğü vardır. Tımar sahibi herhangi bir sebeple öldüğünde, tasarruf hakkı oğluna geçebilmektedir. 1-10 N. 988 (10-19.10.1580)'de İstanbul'da Tuzla Kazası'nda tımarı olan Mustafa b. Mehmed seferde vefat etmiş, küçük oğlunun vesâyetini annesi Aişe üstlenmiştir. Eşinin seferde öldüğü süre içindeki tımarın mahsulünü Katırlı Köyü'nden dergâh-ı âli çavuşu Hüseyin Çavuş almıştır. Mahkemede tımar mahsulüne

³⁸⁶ BŞS., 1085.

³⁸⁷ BŞS., 1193.

³⁸⁸ Bu konu ile ilgili III. Murad Dönemi'nde yayınlanan kanun maddesi: "Ve dahi re'âyâ ra'ıyyetlik yerin birbirine satmak ve almak kanuna muhalifdir; meğer ki, sipahi ma'rifetiyle hakk-ı kararın ve hakk-ı tasarrufun bir mikdâr akçe alub verse câizdir. Amma sipahi ol akçenin öşrin alalar ve illâ sipahi ma'rifeti olmadan bey' câiz değildir". Akgündüz, **Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri**, C.VIII/1, 1994, s.123.

³⁸⁹ BŞS., 713.

karşılık Hüseyin Çavuş'tan ikibin akçe alarak durum açıklığa kavuşturulmuştur.³⁹⁰

Dirlik sahibi kiracısının ölmesi durumunda önce varisleri olup olmadığına bakmakta, yoksa, taliplisine resm-i tapu³⁹¹ ücreti olarak tefvîz etmektedir. 20-29 Ş. 990 (09-18.09.1582) Kite'ye bağlı Kadı Mezraası'na sipahi olan Hasan b. Şeyh, tımarından Koca Hızır'ın ölmesiyle ve çocuklarının olmaması nedeniyle Mehmed adındaki kişiye 1000 akçe resm-i tapusunu alarak mutasarrıf kılmıştır.³⁹²

Sipahi ölünce de aynı usul tatbik edilmektedir. 1-10 Ş. 989 (30.08.1581,09.09.1581)'de Sanorcı, Yarbükü ve Oğul Paşa tımar mezraalarına yayabaşı olan İmirza b. Mümin, sipahi Hızır Bey'in tasarrufunda olan Yarbükü'ndeki çiftliğini –ki bu çiftlik, Geçit Tarla, Odun Tarla, Çukuryer, Budakbaşı ve Kensiya tarlalarından oluşmaktadır- ölümü üzerine ve evladı bulunmaması nedeniyle, tasarruf hakkını ve tapusunu Badırğa Köyü'nden İskender Bey b. Abdullah'a üçyüz akçeye satmıştır.³⁹³

Sipahi, reâyânın işlediği toprağın mahsulünden ve kendisinden devletin alacağı vergileri toplamakla yükümlüdür. 10-20 Ş. 990 (21-30.08.1582)'da Bacala Mezraası sipahisi Dede Bey, 989 yılının mahsulünden 275 akçeyi Abdi b. Mehmed elinden aldığını bildirmiştir.³⁹⁴

Tımar sahibi, tımarına ait mahsulünü taliplisine satarak gelir kazanmaktadır. 20-29 S. 991 (15-24.03.1583)'de İnegöl Kazası'na bağlı Virenler tımarı mutasarrıfı Ali Çelebi b. Bali, 990 (1582-1583)

³⁹⁰ BŞS., 256.

³⁹¹ Resm-i tapu (çiftlik tapusu, ev yeri tapusu, tapuy-ı zemin, tapu hakkı da denir), toprağın satış kıymetidir. Miktarı kesin olmayıp, boz ve hali olan yerleri açan bir kimseden alınacak tapu ücreti ile , ziraat olunan ya da üzerine ev veya ahır inşa edilecek yerlerden alınacak tapu ücreti arasında farklar bulunmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz.: Barkan, **Türkiye'de Toprak Meselesi**, İstanbul, Gözlem yay., 1980, s. 305.; İnalçık, "Devlet Toprak ve Köylü", **Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi**, s.150-153.

³⁹² BŞS., 870.

³⁹³ BŞS., 605.

³⁹⁴ BŞS., 858.

senesine ait tımar mahsulünü Yenişehirli Ahmed Çavuş'a 7.000 akçeye vermiştir.³⁹⁵

Sipahiler vergilerin toplanmasını yanlarında kâhya mahiyetinde görevli olan kethüdaları aracılığıyla da yapabilmektedir. 20-30 N. 990 (18-28.10.1582)'da Badırğa Köyü'nde Ahmed Bey'in Hamzabüki tımarında yörükler sakin olup, yılda 80 akçe resm-i otlak vermektedirler. Resimleri toplamak için sipahi Ahmed kethüdası Himmet b. Mahmud'u memur etmiştir.³⁹⁶

20-30 Cumâde'l-âhire 989 (22.06.1581-02.07.1581)'da Karagöl ve Bahşi Köy tımarına mutasarrıf olan Kasım Bey b. Abdulah mahkemeye gelerek, Badırğa köylüsü Şaban b. Ali'nin tımarına haksız yere 3 yıldır karıştığını bildirmiş, Şaban'da onu doğrulamıştır. Bu belge, dirlik sahibinin elinde berati olmasına rağmen, dirliğini haksız yere kullanan kişilerin bulunduğunu göstermektedir.³⁹⁷ Haksızlıklar öylesine çoğalmış olacak ki, 24 Cumâde'l-âhire 988 (06.08.1580)'de konu ile ilgili merkezden bir ferman gönderilmiştir. Şöyle ki, padişah adına tımar yada arpalık üzere mîrî araziye tasarruf eden şahincilerin başı "şahincibaşı" padişaha mühürlü bir tezkire götürerek Kite Kazası Göynük Köyü'nde Doğancı adında tımarının bulunduğunu, defterde kayıtlı olduğunu ancak, kanuna aykırı bazı kişilerin tasarrufuna karıştıklarını bildirmiştir. Padişah, men edilmesi ve "eslemeyenleri sekdürüb 'inâd ve muhâlefet idenleri esâmileri ve resimleri ile vukû'u üzere mufassal ve meşrûh yazub derse'âdetime 'arz eyleyesiz" diyerek Kite kadısına emir yollamıştır.³⁹⁸

Mîrî arazinin boş bırakılması yasaktır. 10-20 Ra. 989 (14-24.04.1581)'da Çepni Köyü'nden Ali, dört kıt'a tarlalarını vefâen Murad'a satmış, o da aynı şekilde Ahmed'e satmıştır. Ali hakkını istemek için mahkemeye başvurduğunda "arâzi-i miriyeden olıcak bey'i

³⁹⁵ BŞS., 1082.

³⁹⁶ BŞS., 911.

³⁹⁷ BŞS., 574, 575.

³⁹⁸ BŞS., 1186.

ıtlâkı sahîh olmaz” denilerek arazinin tasarrufu, on üç yılı aşkın bir süredir “öşri ve rusûmunu sipâhiyâne edâ” eden Ahmed’e bırakılmıştır.³⁹⁹

8. Mültezim

Mirî arazinin yönetim şekillerinden birisi de iltizam yoluyla devlete nakit gelir sağlamaktır. İltizam usulü, bir gelir kaynağının tespit edilen asgari değerdeki yıllık gelirinin, arttırma usulü ile bir miktar peşin para alınarak belli bir süre için (3, 6, 9 yıl) mültezimlere bırakılması demektir. Mültezim, tahvîl adı verilen bu sürede hazineye veya mukataa sahibine ödemeyi üstlendiği meblağın bir kısmını peşin vermek; zarar etmesi ve sözünü yerine getirememesi, halinde borçlarını ödemek, “nefsine” ve “malına” kefil göstermek zorundadır.⁴⁰⁰

Şehir yönetiminde önemli yetki ve statüye sahip eminlerin de, genellikle emaneten aldıkları mukataayı yönettikleri, bazen de bu mukataâyı iltizama aldıkları görülmektedir. Böylelikle hem emin, hem de mültezim sıfatını birleştirerek “emin ü mültezim” görevini ifa etmektedirler.⁴⁰¹

İltizamı alan mültezimin, mukataayı tekrar iltizam ettiğine de rastlanmaktadır. 1-10 Cumâde'l-âhire 988 (14-23.07.1580)'de Hüdâvendigâr Sancağı'nda Yenişehir Hâslarını iltizâm eden mültezim Kara Mehmed Bey tarafından yava beytû'l-mâli iltizâm edilmiştir.⁴⁰²

Bir mültezim, iltizamına ortak alabilmektedir. 1 M. 989 (05.02.1582) tarihinde Kite Mahkemesi ihzâr ve ihtisâbını iltizama alan Abdulkadir b. Mustafa, Mehmed b. Hasan'ı “şerik” eylemiştir.⁴⁰³ Bu konuyu mukataa bahside tekrar işleyeceğimiz için bu konuyu kısa kesiyoruz.

³⁹⁹ BŞS., 456.

⁴⁰⁰ BŞS., 6, 13, 457, 973, 1053, 1055, 1058.

⁴⁰¹ BŞS., 1053, 1054.

⁴⁰² BŞS., 135.

⁴⁰³ BŞS., 365.

9. Beytül-mâl Emîni

Önceleri devlet hazinesi olarak kullanılan “beytül-mâl” terimi, sonraları iç hazine ve enderun hazinesinin kurulmasıyla varissiz vefat edenlerin terekesinin ve hayatı ve ölümü hakkında haber alınamayan kişilerin mallarının (mâl-i mefkûd) devlet hazinesine alınması için kullanılmaya başlanmıştır. Bu görevi yerine getiren kişiye “beytül-mâl emîni”⁴⁰⁴ ya da “beytül-mâl âmini”⁴⁰⁵ denilmektedir. Kanunnâmelerde beytül-mâlin işlevi, “Bir yerde beytül-mâl vâkı’ olduğu gibi kadı defterine yazılıb beytül-mâlcıya teslim oluna. Eğer varisi ma’lûm olub ol vârisin dâhil-i memleketde mekânı ma’lûm olursa, defî beytül-mâlcıya verilmeye, belki vasî elinde altı ay mikdârı dura. Eğer vâris gelmez ise, beytül-mâlcıya teslim oluna. Sonra vâris gelürse, beytül-mâlcıdan ala. Ve eğer vâris hâric-i memleketde olub mekânı ma’lûm olmazsa, ol kimesneye mefkûd derler, bir yıl mikdârı vasî elinde dura, sonra vâris zâhir olmazsa beytül-mâlcıya teslim eyleye. Eğer bir kimesne fevt olub zâhirde vâris-i ma’rûfı kalmayub vâkı’ olan muhallelâtı beytül-mâl için zabtolunmak lâzım geldikde, müteveffânın vâkı’ olan muhallelâtını hâssa beytül-mâl emîni ve âmme beytül-mâl emîni ma’rifetleriyle fûrûht etdürüb, eğer müteveffâ olan kimesne kapı kullarından ise veyahud ehl-i berât ise, cüzî ve küllî vâkı’ olan muhallelâtını hâssa beytül-mâl emînine zabt etdürülür. Ve eğer avâm halkından ise, muhallelâtı ikisi ma’rifetleri ile değer behâsı fûrûht etdürüb eğer onbin ve onbinden ziyâde ise hâssa beytül-mâl emîni zabteder ve onbinden ekall olüb kanun üzre âmme beytül-mâlına âid olmuş ise, âmme emîni zabteder” şeklinde anlatılmıştır⁴⁰⁶.

Sicilimizde de hâssa beytül-mâl emîni, beytül-mâl emîni ya da mübaşirinin, yaptıkları araştırmalar sonucu kayıp olduğu anlaşılan kişi ya da kişilerin mallarına el koyduğunu gösteren örnekler mevcuttur. Mesela, 1-10 N. 989 (29.09.1581,08.10.1581) tarihli bir belgede “gâib” olub “hayâtı ve memâtı nâ-ma’lûm” Mehmed’i, kardeşi Receb b. Halil mahkemeye bildirerek bir süre Cennet b. Torbalı’nın sürülerini güttüğünü sonra Hızır’ın hizmetinde çalıştığını

⁴⁰⁴ BŞS., 135, 556, 1204.

⁴⁰⁵ BŞS., 1, 48, 107, 109, 125, 126, 135, 279, 414, 439, 457, 466, 1013, 1167.

⁴⁰⁶ Akgündüz, a.g.e., C.I, s.181-182.

bildirmiştir.⁴⁰⁷ Hemen ardından, Mehmed'in Demür b. Yunus'un hizmetinde bulunduğu ve hizmetine karşılık müdü ikişer yüz akçeden iki müd arpa iştirâ ettikleri anlaşılmış, beytü'l-mâl ve mâl-i gâ'ib mübâsirî olan Ömer Çelebi'nin isteğiyle sicile kaydettirilmiştir.⁴⁰⁸ Bir başka örnekte, 4 Cumâde'l-âhire 989 (06.07.1581)'da Akçakoyunlu taifesinden El-Hacc Mümin b. Mahmud'un, Mümin İsa ismindeki çobanı bir seneliğine aylığı bir altına tuttuğu halde, süresi dolmadan ortadan kaybolduğu anlaşılmış, beytü'l-mâl emini Kara Mehmed, beytü'l-mâl'e aktarılması gereken çobanın 160 akçe hakkını talep etmiştir.⁴⁰⁹ Emin olabilmek için Mehmed subaşı, çobanın başka hakkı kalıp kalmadığına dair El-Hacc Mümin'den yemin etmesini istemiştir.⁴¹⁰ Yine 20-30 Ca. 988 (03-13.07.1580) tarihli kayıta beytü'l-mâl âmili Mehmed, Behram adındaki şahsın ırgad Mehmed'le, 6 ay hizmetine karşılık 200 akçeye anlaştıklarını ancak, 90 akçesini alıp gittiğini, zimmetinde 110 akçe hakkı kaldığını belirtmesi üzerine Behram'ın elinden ırgadına vermesi gereken 110 akçeyi kabz ederek ziyâde olmadığına yemin ettirilmiştir.⁴¹¹

Hâssa beytü'l-mâl emini Ömer Çelebi b. Mehmed, 1-10 Ca. 989 (03-12.06.1581)'da kızkardeşleri tarafından seferde öldüğü bildirilen Umurbey köylüsü Mustafa b. Mahmud'un, sefer arkadaşlarından sorularak doğrulanmasını istemiş, onların şهادetiyle Mustafa'nın öldüğüne kani olunmuştur.⁴¹²

Beytü'l-mâl emini vârisi bulunmayan maktûl kişilerin kan cürmünü isteyebilmekte, hatta zanlı kişinin hapsedilmesine sebep olabilmektedir. 20-29 S. 991 (15-24.03.1583)'de Bursa beytü'l-mâl emini Seydi Ali Bey b. İbrahim'dir. Mehmed b. Mümin adındaki oğlan, Bucak Köy'den Süleyman'ı bıçağıyla öldürmüş, Süleyman'ın varisi

⁴⁰⁷ BŞS., 619.

⁴⁰⁸ BŞS., 621, 622.

⁴⁰⁹ BŞS., 556.

⁴¹⁰ BŞS., 559.

⁴¹¹ BŞS., 107, 109.

⁴¹² BŞS., 497.

olmadığı için beytül-mâl tarafından kan cürmü istenmiştir.⁴¹³ 20-29 Cumâde'l-âhire 989 (22-31.07.1581)'da Beytül-mâl emini Kara Mehmed ise, Gencellü bağlarında maktul bulunan Arnavudların kan cürmü hususunda, zan altındaki Çalık Köyü'nden Behram'ı hapsedirmiştir.⁴¹⁴

10. Yava Beytül-mâl Emini

Yavacılar, "abd-ı âbık"⁴¹⁵ veya "kaçkun"⁴¹⁶ denilen kölelerin ve "yava" olarak adlandırılan sahipsiz hayvanların ve kaybolan malların zabtına, sahibi gelirse teslimine ya da satışına bakmaktadır. Osmanlı kanunnâmelerinde konu ile ilgili hükümler şöyle belirtilmektedir. "...abd-ı âbık tutulsa, yavacı olan abd-ı âbıkı tutub âbıkın mevlâsı gelicek bir günlük yoldan kaçmış ise 60 akçe (13 dirhem) ve üç günlük yoldan kaçmış ise dahî ziyâde kaçmış ise 100 akçe (40 dirhem) muştuluk verir ve kulun kadı takdir eyledüğü nafakasin virür.... Cu'l (muştuluk), kulun kaçtuğı yerden tutulduğı yere değın her deve konağına 30'ar akçe müjde virülür.... Müddet-i örfiye kul ve cârîyede tamam 3 aydır, atda kırk gündür, koyunda yirmi gündür, sığırda ve sâir davarda tamam 1 aydır.... Tamam olıcak kadı ma'rifeti ile yavacılar bazara koyub mezâda satub akçesin hıfzedeler... Sâhibi zuhûr edicek yavacıdan akçesin alalar."⁴¹⁷

21 N. 988 (30.10.1580)'de, Umurbey'de ticaret yaparlarken saldırıya uğrayan tüccarların katır ve yağına Kite Kazası yava beytül-mâl âmili olan Mehmed el koymuştur.⁴¹⁸ Bahsi geçen "yava beytül-mâl âmili", Kite Kazası'nda, genellikle sahibinden kaçan kölelerle ilgili işlere bakmaktadır. Belgelerde sık sık karşılaştığımız kaçak köle vakaları, Kite Kazası'na bağlı Gemlik, Mudanya, Kurşunlu ve Trilye gibi iskelelerin köleler için kolay kaçış yolu olabileceği düşüncesini akla getirmektedir. Bu bölgede bir yava beytül-mâlinin kurulmasının

⁴¹³ BŞS., 1204.

⁴¹⁴ BŞS., 572.

⁴¹⁵ BŞS., 506, 618, 784, 844, 845, 952, 1094, 1095, 1096, 1097, 1111, 1113, 1114, 1117, 1119, 1120, 1121, 1122, 1126, 1127, 1129, 1130, 1140, 1141, 1144, 1145, 1147, 1149, 1150, 1151.

⁴¹⁶ BŞS., 1, 13.

⁴¹⁷ Akgündüz, a.g.e., C.I, s.183.

⁴¹⁸ BŞS., 49, 279, 280.

ise düşüncemizi destekler mahiyette olduğunu göstermektedir.⁴¹⁹ Konuyla ilgili örnekleri köleler bahsinde de inceleyeceğimiz için fazla uzatmadan sahipsiz hayvanlara yapılan muamelelere geçiyoruz.

Kayıtlarda başıboş gezen hayvanı yakalayan kişi “evsafını” tarif ederek sahibi için yavaya kaydettirmektedir. “...bir gök tosun arkası siyâh ve karnı altı siyâh ve ayakları siyâh ve kuyruğı siyâh ...”⁴²⁰, “... siyâh kuyruğı ucu ve ayâğı yanında damğalu yava su sığır ineğı ...”⁴²¹ gibi. Bu bildirim yapması, onun, kanunlarda belirtilen zâyî olan malın sahibi çıkması halinde zararını tazmin etmekten kurtulmasını sağlamaktadır.

Uygulamada sahipsiz hayvanın yavacıdan çok, yakalayan kişiye teslim edildiği görülmektedir. Özellikle vakıf toprağında yakalanan bir hayvan, sahibi bulununcaya kadar vakıf görevlilerine verilmiştir. Örneğin, Sultan Murad Han Evkafı toprağında “ahz” edilen katır câbî ve nâzır Mustafa Bey’e ⁴²², Alaaddin Bey Evkafı toprağında yakalanan at ve bargir, mütevellî Nasuh b. İbrahim’e⁴²³ teslim edilmiştir. Yine sahibi çıkıncaya kadar, hayvanlara bakabilmek için günlük 1-3 akçe arasında nafaka bağlanmaktadır.⁴²⁴ Sahibi gelirse, tanıklarla sahipliğini ispat etmesi istenmektedir.⁴²⁵ Hayvanın kanunlarda belirtilen süre içinde sahibi gelmezse, “müdde-i örfiyesi temâm olûb bey’ olunmasına izin virüldi” ifadesi kullanılarak satışa çıkarılmaktadır.⁴²⁶

11. Câbî

Asıl görevi, cizye, haraç ve vakıf icarelerini toplamak olan câbîler⁴²⁷, halkta gördüğü usulsüzlükleri mahkemeye intikal ettirerek

⁴¹⁹ BŞS., 126.

⁴²⁰ BŞS., 1104.

⁴²¹ BŞS., 1124.

⁴²² BŞS., 623.

⁴²³ BŞS., 948.

⁴²⁴ BŞS., 475, 502, 503, 623, 678, 679, 890, 948, 1099, 1104, 1124, 1133, 1135, 1137, 1139, 1142, 1146, 1207, 1208.

⁴²⁵ BŞS., 624, 949, 950, 953.

⁴²⁶ BŞS., 504, 1100, 1104, 1134, 1136, 1138, 1143.

⁴²⁷ Pakalın, “Câbî”, a.g.e, C.I, s.253.

elindeki mala el koyabilmektedir. 20-29 Ş. 988 (30.09.1580-09.10.1580)'de Gencellü câbisi Süleyman Halife, Demürciler Köyü'nde oturan Ali b. İbrahim'in kardeşi hamallık yapan ve üzüm çeken Resul'u üzüm çaldı diyerek tutuklatmış, bâgîrine el koymuştur. Suçsuzluğu anlaşılınca Resul'un bârgîrini kardeşi Ali b. İbrahim'e iade etmiştir.⁴²⁸ Aynı câbî, Küçük Kumla'da oturan İbrahim b. Halil'in elinde bağı ve bahçesi olmadığı halde "üç aded hamr kabakları ve iki tanbûr ve beş sepet mikdâr a'lâ ayva ve elma ve iki sepet mikdarı üzüm ile" bulmuş, ellerindeki mala el koyarak "emânete vaz" olunmuştur.⁴²⁹

C. Merkezî Devletle İlişkiler

Osmanlı Devleti idari yapısı, padişahın mutlak-merkeziyetçi otoritesini gerçekleştirme amacına dönük işleyişleri içermektedir. Öyle ki merkezdeki en büyük bölgeden, en ıssız köylere kadar ülkenin bütün yöneticileri padişahın kullarıdır. Üretime elverişli toprakların mülkiyet hakkı devlete aittir. Yönetim kadrosu, ümerâ ve ülemâ olarak iki sınıftan oluşmakta ve vergiden muaf tutulmaktadır. Yönetim kadrolarının dışında kalan reâyânın yaşantısına ise, padişahın buyurduğu örfî kanunlar ile ulemâ sınıfının şer'î uygulamaları yön vermektedir.⁴³⁰

Merkez adına taşrada görevli bulunan kişilerin özelliklerini şehir yöneticileri konusunda işlemiştik. Bu kişiler, işlerini bizzat kendileri görebildikleri gibi, adamları, yakınları ve vekilleri vasıtasıyla da görebilmektedirler.⁴³¹ Konuyla ilgili "... mezbûr Hüseyin Çavuş'un kethüdâsı ve vekil-i şer'îsi olan Balaban b. Abdullah ..." ⁴³² ya da "... Mir-Livâ-i

Hüdâvendigâr Hazretleri'nin kethüdâları cânibinden husûs-ı mezbûra mübâşir ta'yin olunan Receb Bölükbaşı..."⁴³³ kayıtlarını misal gösterebiliriz.

Sefer kararı verildiğinde -ki bu dönemler İran ile yapılan savaşların en kızıştığı anlardır- padişah, taşrada bulunan askerlerini bir ferman yollayarak çağırmaktadır. " taht-ı hükûmetinizde sakın ve mütemekkin ne mikdâr yeniçeri kullarım var ise bazârlarda ve cem'-nâs olan yerlerde cümlesine tenbih ve nidâ itdiresiz ki fermân-ı şerif-i sâbıkım mücebince hâzır olüb inşaallah te'âlâ ol beharda cümlesi ağaları yanında mevcûd bulunub sefer-i hümâyûna tevcih olunalar".⁴³⁴

Merkez tarafından belli bir hizmet mukabilinde verilen dirliklere karşılık, dirlik sahibinin sefere katılma mecburiyeti vardır. Bir yıl tımarının başında bulunuyorsa, bir yıl sefere gitmek zorundadır. Emre uymayan kişinin dirliği elinden alınarak cezalandırılmaktadır. Kütahya Sancağı'nda 50.000 akçe tımara mutasarrıf olan Murad b. Abdullah'ın arzuhali üzerine, Çepni Köyü'nde 2500 akçe tımar sahibi Mehmed, daha önce emir varid olmuşken emre uymayarak ikinci yıl da şark seferine katılmamıştır. Bu tımar Mehmed elinden alınarak, Anadolu Beylerbeyisi Cafer'in tezkiresi üzerine 19 N. 987 (09.11.1579)'den başlamak ve 3500 akçe noksanı düşenden tekmil olmak üzere beratla Murad'a verilmiştir.⁴³⁵

28 N. 988 (06.11.1580) tarihli diğer bir kayıta, Rum ilinden 15.000 akçe tımara mutasarrıf olan ve dört defa (her birisi için hükümle) 1000 akçe terfi eden saray kapıcılarından Kasımoğlu, padişaha yaptığı arzda; Hüdâvendigâr Sancağı'nda Bursa Nahiyesi'nde Burgaz ve başka köylerden 20.000 akçe zeâmete mutasarrıf olan Hamzaoğlu İbrahim şark seferine gitmeyerek "nâ-bedid" (kayıp) olduğunu, dolayısıyla zeâmetinin boşaldığını anlatmaktadır. Bu

⁴³³ BŞS., 715, 716.

⁴³⁴ BŞS., 1059.

⁴³⁵ BŞS., 446, 447.

arzin akabinde, 1000 akçe ziyâdesiyle Kasımoğlu'na tevcih olunmak üzere berat verilmiştir.⁴³⁶

Askerî sınıfın sefere katılma zorunluluğunun yanısıra halk; mükellef olduğu vergiler dışında, sefer için gerekli ihtiyaçları karşılamakla sorumludur.1-10 S. 991 (4.02.1583-05.03.1583)'de deftere kaydı yapılan fermana göre 20-30 M. 991 (13-23.02.1583)'de beylerbeyine Dergâh-ı âlî çavuşu olan Ali Çavuş eliyle ferman gönderilmiştir. Beylerbeyine ulaşan fermanın suretinin yazılıp, mühürlenip, Anadolu kadılarına gönderilmesi istenmektedir. Şark seferi için gerekli zahîre ihtiyacı, bir kısmı un ve iki kısmı arpa olmak üzere üç kısımdan oluşan her 30 hânedan 1 müd tereke alınması gerekmektedir. Ancak emrin varması gecikebileceğinden zahîrelerin toplanmasına bir an önce başlanması için bir de Emir Çavuş gönderilmiş, kadıların "hükm-i şerif gelmedi deyû ta'allel ü behâne itmeyüb" emri geciktirmeden çalışmaya başlamaları istenmiştir.⁴³⁷

Tekâlif-i divâniye, âvarız-ı divâniye olarak da anılan avâriz vergileri, devletin savaş harcamalarını finanse etmek için konulmuştur. Müslümanların cihada malları ile katılmaları sevap olduğundan, avâriz vergileri makul ve meşrû sınırlarda kaldığı sürece, şer'an câizdir.⁴³⁸ 1-10 Ra. 989 (05-14.04.1581)'da Sefer Çavuş eliyle Hüdâvendigâr Sancakbeyine ferman gönderilmiştir. Bundan önce Hüdâvendigâr Sancağı kadılarından avâriz ve kürekçi bedel akçesinin toplanması için ferman gittiği halde geç kalınmış, acilen sancakbeyninin adamlarını kadılara göndererek akçenin toplanmasına çalışması istenmiştir.⁴³⁹

Anadolu Beylerbeyisi tarafından Hüdâvendigâr Livası'ndaki kadılıklara gönderilen mektubun sicile kaydedilen suretinde, 16 Za. 987 (04.01.1580)'de saray çavuşlarından Serdar Çavuş yediyle

⁴³⁶ BŞS., 513.

⁴³⁷ BŞS., 1068.

⁴³⁸ Akgündüz, a.g.e., C.I, s.192.

⁴³⁹ BŞS., 1051.

Beylerbeyine hitaben bir ferman gelmiştir. Vezir Sinan Paşa şark seferi için gönderileceğinden sefer mühimmatı için Beylerbeyiliğe bağlı yerlerde nüzûl ihracı istenmiştir. Fermanda beylerbeyine “bizzat kendin mukayyed ol” denilmiştir. Kadıların nüzûl zahiresini temin ve nüzûl defterini tevzî ettirmeleri; sefere memur olan ümerâ, zuemâ ve erbâb-ı tımarı müretteb şekilde hazır hale getirmeleri emredilmiştir. Emirde her haneden ne kadar nüzul talep edildiği yer almamaktadır. Sadece toplandığı belirtilmiştir.⁴⁴⁰

Osmanlı donanmasında, yelkenle yürüyen gemilerde kürek çekmekle görevli kişilere kürekçi denilmektedir. Forsalar (harp esirleri), cürüm cezası olarak bulunanlar, vazifeli olanlar ve bir bedel karşılığında gönüllü olanlardan oluşmaktadır.

Kürekçi toplamak için mübâşirler çalışmaktadır. 20-30 M 990 (26.01.1582,04.02.1582)'da Kite Kazası'ndan kürekçi ihracı için mübâşir Osman Bey memur edilmiş, o da giderken yerine Ali'yi vekil bırakmıştır.⁴⁴¹

Kürekçi bedeli⁴⁴² de avârız-ı divâniye vergileri arasındadır. 987 (1579-180) yılında Donanma-i Hümayun kürekçileri mühimmatı için toplanan kürekçi bedelini, Kite kadısı Yakub b. Şemseddin Efendi'nin nâibi Abdurrahman Halife, 56.000 akçe olarak Galata Hâssa Harcı Emmini'ne teslim etmiştir.⁴⁴³

Sefer zamanı sancağın, merkez isteklerini yerine getirdiği belgelerden biri de beygir ihtiyacıdır. 25 Za. 990 (21.12.1582)'da sefer için top arabalarına “bârgir” gerekmiş, Kite ve İnegöl kadılıklarından 150 baş beygir alınması için hâssa top arabacıları bölükbaşlarından Mehmed b. İlyas ve Hasan görevlendirilmiştir. Bu iş için hazineden 37.500 akçe ayrılmıştır. Tımar ve zeamet sahibi olanların ve diğer

⁴⁴⁰ BŞS., 1030.

⁴⁴¹ BŞS., 738.

⁴⁴² Yirmi hânedeki bir kürekçi veren bölgelerde, diğer on dokuz hânenin vermeye mükellef oldukları hâne başına 24 akçedir. Sertoğlu, “Kürekçi Bedelisi”, a.g.e., s. 196.

⁴⁴³ BŞS., 1032.

kapukullarının dışında, ata binen veya at yetiştiren halktan, yörüklerden, sağ ve salim olan beygirler 500 akçeye alınacaktır. 150 beygirin her biri 500 akçeden 75.000 akçe demektir. Oysa hazineden bu meblağın yarısı kadar para verilmiştir. Yetmeyen miktarın hâssa mukataasından alınması istenmiştir. Satın alınan beygirlerin sahipleri bir deftere kaydedilecek, imzalanıp, mühürlenip beygirler ile birlikte padişaha gönderilecektir.⁴⁴⁴

Hüdâvendigâr Sancağı, merkez ihtiyaçlarının yalnızca savaş dönemlerinde değil, sulh zamanlarında da karşılandığı önemli bir merkez konumundadır. Bunun en mantıklı izahını, sancağın İstanbul'a hem karadan, hem de denizden yakın olmasına bağlayabiliriz. Saray mutfağı için; odun⁴⁴⁵, üzüm⁴⁴⁶, yumurta⁴⁴⁷ ve buğday⁴⁴⁸, saray ahırını için; saman ve çayır⁴⁴⁹, sünnet törenleri için çıra⁴⁵⁰ ihtiyacı Bursa ve özellikle Kite Kazası'ndan sağlanmaktadır.

Taşradaki yöneticilerin ve hatta reâyâ sınıfının zaman zaman uğradıkları haksızlıklarda merkez adaletine sığındıkları görülmektedir. Bunun için ya bizzat padişahın huzuruna gitmekte, ya da bir arzla mağduriyetlerini ifade etmektedirler. Halka tanınan bu hak, onların merkezî otoriteye bağlılıklarını güçlendirmektedir.

Örneğin, Hüsrev adındaki yeniçeri, hakkındaki adam öldürme iddiasını, divana başvurarak ferman çıkartıp, davanın yeni tanıklarla yeniden görülmesini sağlamıştır.⁴⁵¹

22 Z. 989 (17.01.1582)'da Mudanya mukataasına emîn-i mültezim olan Yasef, padişaha adam gönderip, İnegöl'de bulunan çeltiklerin mukataaya ait olduğunu, buna rağmen Hamza Bey Evkâfi mütevellisi Bekir'in 40-50 yıldır çeltiğe akan suyu şer'e ve kanuna

⁴⁴⁴ BŞS., 1061.

⁴⁴⁵ BŞS., 7.

⁴⁴⁶ BŞS., 233, 234.

⁴⁴⁷ BŞS., 1050.

⁴⁴⁸ BŞS., 1031.

⁴⁴⁹ BŞS., 487.

⁴⁵⁰ BŞS., 1057.

⁴⁵¹ BŞS., 12.

aykırı olarak vakıf değirmenine akıttığını, bu yüzden çeltiğin işlenmez halde olduğunu ve men edilmesini istemiştir. Padişah, Kite, İnegöl ve Bursa Hâssa Harcı Eminine ferman gönderip, doğru ise mütevellinin menedilmesini emretmiştir.⁴⁵²

Haksızlığa uğrayan bir başka kişi ise Musa adındaki bir köylüdür. 25 Ra. 991 (18.04.1583)'de Savcibüki Köyü'nden olan Musa, bir zımmiden 4.000 akçelik koyun aldığını, 40 gün vade ile 2.000 akçe borcu olduğunu ancak, Cem Sultan Evkâfı mütevellisi Kara Mehmed'in zımminin öldüğünü, koyunların beytü'l-mâle oradan vakfa geldiğini söyleyerek kendisini ve oğlunu hapsedtiğini, bizzat padişaha giderek anlatmıştır. Tutuklu buldukları sırada Halil isimdeki şahsın koyunlarına zarar verdiğini ve kabzettiğini, ayrıca öldü denilen zımminin de yaşadığını bildirmiştir. Kite kadısına ferman gönderilerek eğer husus şer'î açıdan görülüp neticelendirilmemişse teftiş edilip, zımmî hayatta değilse zararın karşılanması, hayatta ise zararın müteveli ve câbîden alınmasını emredilmiştir.⁴⁵³

Adalet uygulayıcısı kadının dahi bazen usulsüzlüklerle başedemediğini, çareyi merkezde aradığını şu kayıtle anlamamız mümkündür. 11 B. 988 (22.08.1580) tarihinde Kite Kadısı, reâyâdan gelen şikayet üzerine mîrî ahûr zâbitinin (sarayın ahır görevlisinin temsilcisi) biçilmesi gereken çayırlara özen göstermediğini; mîrî çayır biçenlere kanunda belirtilen kişi başına 1, araba başına 5 akçeyi vermediğini; üstelik çayırı biçdirmek yerine şehir ve bezirgân acemlerinden aldığı parayla çayıra 150 at bağladığını; kasap tairesinden aldığı parayla koyunlarını çayıra salıverdiğini; çayırdan ot biçmenin zorlaştığını; hatta durumun çözümü için yeni otlaklar alınması gerektiğini ahûr zâbitine bildirdiğini ancak, kendisini

⁴⁵² BŞS., 1054.

⁴⁵³ BŞS., 1056.

oyalayıp durduğunu merkeze yazmıştır.⁴⁵⁴ Bu saray görevlisinin çıkarları doğrultusunda iş görüyor olması, dönemin yönetici kesimindeki bozulmaları açıkça ortaya koymaktadır.

Bir ortodoks din adamı olan Kiryazi'nin saraya giderek kendi metropolitliğine ait hakların yönetici kadro tarafından suistimal edildiğini söylemesi yönetim sınıfının durumunu sergileyen çarpıcı bir örnektir. Şöyle ki önceleri kendisi ve hizmetinde bulunan papazlar bölgelerindeki mîrî vergisini toplayarak devlete harac verirlerken, sancakbeyleri, subaşları, mütevelliler, sipahi ve yeniçerilerin engellemeleriyle karşılaşp rencide olmuşlardır. Yava haraççıları, hizmetçi ve keşişlerinden haraç almaktadırlar. Yine ölen keşiş ve papazlarından varisi bulunmayanların terekeleri metropolitliğe aktarılması gerekirken, beytü'l-mâl el koymaktadır. Manastır, kilise ve diğer metropolite bağlı yapılar için haraç verdikleri halde yönetici sınıf, "atamızdan ve dedemizden bize intikal etmiştir" diyerek tasarruflarına engel olmaktadır. Müslümanlar kendi dini işlerine de karışmakta, caiz olmadığı halde kefereyi nikahlamaktadır. Bu iş kadı huzurunda gerçekleşmekte, kadıların şer'î konularda ehl-i örfü tutarak kendilerinin rencide olmasına sebep olmaktadır. Müslümanların iftira ve canlarına kasdıyla karşılaşmaktadırlar. Padişah, rahibin papazlarıyla birlikte topladığı vergilere karışılmaması, mîrî için gerekli haracın alınması, ve kendisine şikayet gelmemesi için gerekenlerin yapılması konusunda İznik, Kite, Yenişehir, Yarhisar ve Akhisar kadılarına ferman göndermiştir.⁴⁵⁵

10-20 M. 990 (04-14.02.1582) tarihli ferman da yukarıda bahsedilen eminler, mutasarrıflar ve yöneticiler içindir. Bu kişiler içinden kimisine iltizama aldıkları mukataalar yanında zeâmet, tımar, çavuşluk ve terakkî verilmektedir. Tahvilleri bittiğinde iltizam şartları gereği miriye ait para talep edildiğinde ise "fürûht eyledüğüm ümenâ ve

⁴⁵⁴ BŞS., 227.

⁴⁵⁵ BŞS., 1005.

‘ummâl zimmetlerindedür’ diyerek ve karışık işler çevirerek iflas ve borçlu olan tahsil etmeye imkansız kişiler gösterilmektedir. Kimisi de ödemeye gücü olduğu halde ödemekten kaçmaktadır. Taksidde bağlandıkları halde bu durum istismar edilmiştir. Bazı yöneticiler ise topladıkları hasılat tamam olduğu halde “henüz tahsil olmadı” ifadesinde bulunmaktadır. Merkezden gönderilen Dergâh-ı âlî müteferrikalarından Yusuf, bunun temini için emlaklerinden, esbablarından, kefillerinden, onların gösterdiği müflis ve medyûnlardan, kaçak âmillerden toplayacak, kadı da yardımcı olacaktır. Ödemeye gücü olmayanların borcu, kendilerine mukataayı satan yöneticilerden tahsil edilecektir. Toplanan akçe keselenip, mühürlenip korumalarla hazineye teslim ettirilecektir.⁴⁵⁶

Yönetim sınıfı içinden bazı kişilerin mukataaya dahil oldukları veya çıktıkları anda, mîrîye ait para ile birlikte kendi emlak ve esbablarını alıp, yakınlarına faydalandırıp, kul ve câriyelerini azâd ederek ellerine hisse verdikleri anlaşılmaktadır.⁴⁵⁷

Sicilde geçen 984 (1576) tarihli bir başka fermanın anlaşılacağına göre, hazine mültezimleri serbest olması gereken vakıf köylerine el atarak bazı vergileri kendilerine ayırmışlardır. Bu konudaki durumun düzeltilmesi istenen fermana rağmen “mîrî cânibinden” yani ehl-i örf devlet görevlileri tarafından buna uyulmadığı görülmektedir. Padişah teorik olarak hukukun uygulanmasından yanadır ancak, alt kademedeki görevlilerin fermana uymadıkları gözlemlenmektedir.⁴⁵⁸

Yönetim sınıfındaki bozulmalar halkın tepkilerine yol açmaktadır. Ehl-i örf karşı verilen şu tepki dikkati çeken bir örnektir. 20-30 Cumâde’l-âhıre 988 (02-11.08.1580)’de Kite Kazası, Evciler Köyü’nde “sâkin” Dergâh-ı âlî yeniçerilerinden Sefer Bey, Mihaliç Kazası’nda “sâkin” kardeşleri Süleyman Bey, Cafer Bey ve Mehmed

⁴⁵⁶ BŞS., 1167.

⁴⁵⁷ BŞS., 1165.

⁴⁵⁸ BŞS., 1, 6.

Bey ile birlikte şark seferine giderlerken, Mudanya yolunda parasıyla kuzu satın almak istemişlerdir. Ancak dört nefer çoban tarafından kendilerine güvenilmemiş olmalı ki saldırıya uğramışlar, bağlanıp soyulmuşlardır.⁴⁵⁹

Asayişin temini hususunda gönderilen fermanların çokluğu, Hüdâvendigâr Sancağı'ndaki güvenliğin sağlanmasında güçlük çekildiğini göstermektedir. 10 R. 989 (14.05.1581)'da Anadolu Beylerbeyine gelen ferman üzerine, o da beylerbeyiliğe bağlı kadılara mektup göndermiştir. Mektubun içinde ferman aynen nakledilmiştir. Son zamanlarda eşkiyanın ve suhde taifesinin güvenliği tehdit ettiği bildirilerek, haklarından gelinmesi için gereğinin yapılması istenmiştir. Padişahın ferman metninde, "saltanatı boyunca herkesin adalet üzere yaşaması" gerektiği ifadesi de bulunmaktadır.⁴⁶⁰

İzник, Kite, Yalak Âbad ve Gegbuze kazalarında, "ehl-i fesâd" yani eşkiyaların bulunduğu anlaşılmaktadır. Rodos Kalesi'nin ihtiyacı karşısında bölge kadıları "ehl-i fesâd" yüzden yükümlülüklerini yerine getirememektedirler. 20-30 M. 989 (24.02.1581,06.03.1581) tarihli fermanla Yalak Âbad kadısı bu hususta müfettiş tayin edilmiştir. Ancak Yalak Âbad kadısına bu bahane ile "kendi hallerinde olanlara" yani masum halka baskı yapılmaması, mâlî yönden yüklenilmemesi istenmiştir.⁴⁶¹

Kite Kazası'ndan ismi belirtilmeyen bir hatun da "ehl-i fesad"dan etkilenen mağdurlar arasındadır. Divân-ı Hümâyûn'a yaptığı arzda, eşinin Yalak Âbad Kazası'na bağlı Katırlı Köyü'nde maktûl bulunduğunu belirtmiş, mevcut fetvâ hükmüne göre gereğinin yapılmasını talep etmiştir. Padişah tarafından bu husus üzerine Kite ve Yalak Âbad kadılarına 1-10 R. 989 (5-14.05.1581) tarihli bir ferman ile birlikte Kite kadısına, saray çavuşlarından olan Hüseyin Çavuş gönderilmiştir. Olayın üzerinden onbeş yıl geçmemişse,

⁴⁵⁹ BŞS., 84.

⁴⁶⁰ BŞS., 1045.

⁴⁶¹ BŞS., 448.

katillerin yakalanarak ihzar edilmesi istenmiştir. Eğer sipahi taifesinden ise hapsedilip durumun arz edilmesi bildirilmiştir. Uygulamaya göre üzerinden 15 yıl geçen olaylar için zaman aşımı sözkonusu olmakta ve dikkate alınmamaktadır.⁴⁶²

Mümtaz eyaletler (Suriye, Bağdat, Yemen, Girid gibi) dışındaki eyaletlerde bulunan reâyâdan, idari masraflar, bina, yol, köprü gibi inşaların masrafları için de vergi toplanmaktadır. Her sene vali, voyvoda ve kadılar ma'rifetleriyle senede iki taksit olacak şekilde tevzî defterleri düzenlenmektedir.⁴⁶³ Defterler mühürlü olarak, toplanan paralar ise kese içinde korumalar ile birlikte hazineye gönderilmektedir. Defterlerin düzenli tanzimi için büyük titizlik gösterilmiş, konu ile ilgili merkezden ferman gönderilmiştir. 12 M. 990 (06.02.1582)'da Anadolu Vilayeti'nde olan eminler, mutasarrıflar ve yöneticiler vs. zimmetlerinde olan "bekâyâ ve kiste'l-yevm" malının tahsili için veziriazam Mesih Paşa salahiyetiyle hazine defterdarları tevzi defteri hazırlayıp nişanlayıp Dergâh-ı âlî müteferrikalarından Yusuf'a havale görevi verilerek Kite kadısına emir gönderilmiştir. Tevzî defterine göre malın tahsili sağlanıp keselenip, mühürlenip, Yusuf'a verilecektir. Korumalar için tayin edilen adamlarla her on yük akçe "akçe-i havâlenün âdemi, yarar âdemleri ve kifâyet kadarı hisâr erenleri" hazineye gönderilecektir. Noksan çıktığında zararın temini ise şu şekilde belirtilmiştir. Nişanlı bekâyâ defterinde kayıtlı bulunan eminler, mutasarrıflar ve yöneticiler vs. den emre uymayanlar bulunup, kendi mallarından tahsil edilecek, ölenlerin ise muhallefatları sük-i sultânîde mezada çıkarılarak tahsil olunacaktır. Yine emre uymayanların kaydı çıkarılarak, padişaha gönderilecektir. Kadı için; "bir vechile beyân idücek özrin makbûl olmayub 'itâb ve 'ikâbıma müstahik olursun", Yusuf için; "dirliğin alınmak ile koyulmayub envâ'-i hakâret ile 'itâb ve 'ikâbıma makarrdur", kadı ve sancakbeyi için; "kadılıklarınız ve

⁴⁶² BŞS., 516.

⁴⁶³ Akgündüz, a.g.e., C.I, s.192.

sancaklarınız varlığınız alınmak ile konulmayub 'itâb ve 'ikâbıma müstahik olursuz âna göre bâsiret ve intibâh üzre olub bâb-ı ikdâm ve ihtimâmında dakika fevt eylemeyesüz" şeklinde kullanılan tabirler, padişahın otoritesinin korunması ve tevzi defteri için toplanan paralar üzerindeki hassasiyetini ifade etmektedir.⁴⁶⁴

Gayr-ı müslimlerden alınan cizye ve haraç vergileri için merkezden özel görevliler tahsis edilmekte, defterleri ayrı tutulmaktadır. Belirlenen miktardan fazla cizye ve haraç alınmasına, vergilerini ödemekle yükümlü gayr-ı müslimlerin zorluk çıkarmasına kesinlikle müsaade edilmemektedir. Nüfus artışı olan bölgelerde, ispençe defterlerinden kontrol edilerek, nev-yafte defterleri hazırlanmakta, kadı imzası ve mührü ve bir sureti kendisinde kalma şartıyla hazineye teslim edilmektedir. Haraç vermekle yükümlü fevt olmuş kişiler içinde ayrı bir defter tutulup, nev-yafte gibi imzalı ve mühürlü hazineye teslim edilmektedir.1 N. 989 (29.09.1581) tarihli fermanla bu konuyu açıkça görmek mümkündür:

9 Cumâde'l-âhire 988 (14.07.1580)'den 8 Cumâde'l-âhire 989 (10.07.1581)'e kadar gereken cizyelerin toplanması gerekmektedir. Bunun için silâhtarlardan 50. bölükde günlük 10 akçe ulûfeli Mehmed b. Yusuf Emin, ve silâhtarlardan 223. bölükde günlük 10 akçe ulufe ile vazifeli Yusuf b. Mehmed'e sonbaharda cizye defteri verilerek katip tayin edilmiştir. Görev yerlerine gittiklerinde, kadı marifetiyle, haraç veren gayr-ı müslimlerin defterlerini ayrı tutmaları gerekmektedir. Kadılar da bununla ilgili defter tutmakla yükümlüdür. Her iki defter tamamlanınca kadı tarafından imzalanıp mühürlenerek merkeze gönderilecektir. Toplanan asıl cizyenin dışında 1 akçe kadı, 1 akçe emin, 1 akçe katip alacaktır. Haraç toplamak için 28 Ş. 989 (27.09.2581)'den itibaren 4 aylık süre verilmiştir. Getirip hazineye teslim edecekler ve teslim ettiklerine dair temessük alcaklardır. Sancakbeyi adamları, subaşlar, sipahiler ve

⁴⁶⁴ BŞS., 1165.

onların vekilleri harac toplarken halka zulüm etmeyeceklerdir. Cizye defterinde belirlenen akçeden fazlasına rıza gösterilmemektedir. Sahte akçe alınmamasına dikkat edilecektir. Verilen emre uymayanların görevleri ellerinden alınmakla kalmayıp hakarete maruz kalacaklardır. Harac akçesi yeniçeri masraflarının dışında başka bir işte kullanılmayıp cizye-i âmireye teslim edilecektir. Harac vermekte zorluk çıkaran yeniçeri, sipahi vb. ve bazı kefere inad ederlerse isimleri ve buldukları yerler yazılıp padişaha iletilecektir. Buldukları yerden başka köylere taşınan kefere, haracını ödemek için eski yerlerine gitmek zorundadırlar. Hazineye toplanan para gönderilirken korumak için yanına gerektiği kadar adam verilecektir. Zarar gelirse hesabı kadılardan sorulacaktır. Bu yıl önceki tahrir göre nüfus artışı olmuşsa, zu'ama, sipahi ve zabitlerin ispençe defterleri kontrol edilerek, harac vermekle yükümlü kişilerin isimleri, oturdukları yerlerin kaydedildiği ayrı bir nev-yafte defteri tutulacaktır. Bir sureti mahkemede saklanacak, diğer sureti imzalanıp, mühürlenip merkeze gönderilecektir. Ayrıca harac vermekle yükümlü olup ölenler için de, şahitlerle kesin tespiti yapıp ayrı bir defter tutulacaktır. Bu da nev-yafte defteri gibi bir sureti kadıda, bir sureti merkeze gönderilmek üzere imzalı ve her varakı mühürlü olacaktır. Şahit olmadan tespit edilen ölümler kabul edilmeyecektir. Haraç toplayanlar bu kurallara uygun olmayan defterleri merkeze getirmeyeceklerdir. Bu defterlere kanaat getirmeyip 2-3 defter tutup, bir defteri tamamlayıp hazineye teslim etmeden, vilayet cizyesini toplamaya gidenlerin görevlerine son verilip cezalandırılacaklardır.⁴⁶⁵

Merkezden gönderilen her emrin kadı tarafından sicile kaydedilmesi özellikle istenmektedir. Bunun sebebi, başka yere tayin olduklarında yerlerine gelen kadıların emirden haberdar olmalarını

⁴⁶⁵ BŞS., 1049.

sağlamak, “bilmiyordum” diyerek özür ve bahanede bulunmalarını önlemek içindir.⁴⁶⁶

Kulları ve reâyâ üzerinde Padişahın gücünü temsil eden bir uygulama, cuma günleri camide okunan hutbede isminin geçmesi zorunluluğudur. Bu yüzden mescitlerde cuma namazı kılınamamaktadır. Mescitlerde cuma namazının kılınabilmesi için bir minberin olması, minberin olması için de padişah izni gerekmektedir. Okunan hutbenin kontrol altında tutulabilmesi, devlet için böyle bir yol düşünülmüştür.⁴⁶⁷

III. HUKUKÎ DURUM

A. Mahkeme Görevlileri

1. Kadı

Osmanlı Devleti'nde çok geniş yetkileri bulunan, şer'iyeye mahkemelerinde yargı görevini ifa eden şahıslara kadı denmektedir. Devletin idarî taksimatında nahiye ve köyler dışında kalan tüm idari bölgeleri, aynı zamanda yargı bölgeleridir. Her yargı merkezinde bir kadı bulunmaktadır. Osmanlı adli teşkilatının temel unsuru olan kadılar, buldukları yerin hem hâkimi, hem belediye başkanı, hem emniyet âmiri, bazen hem mülkî âmiri ve hem de halkın müracaat ettiği sosyal güvenlik makamıdır.⁴⁶⁸ 12 M. 990 (06.02.1582) tarihinde, Kite kadısı Mevlana Muhyiddin aynı zamanda Bursa mukataalarının müfettişi konumundadır.⁴⁶⁹

⁴⁶⁶ BŞS., 1049, 1165, 1167.

⁴⁶⁷ BŞS., 1033.

⁴⁶⁸ BŞS., Akgündüz a.g.e., C.I, s.227.

⁴⁶⁹ BŞS., 1165.

Kaza kadılarının tayini, kazaskerin merkezden yolladığı beratla gerçekleşmektedir. Bilindiği gibi, kadı adayları yani mülâzımlar, nevbet denilen kadılık görevlerini alabilmek için matlab, tarık ya da ruznâmçe-i hümâyun denilen defterlere sırayla kaydedilmekte, ancak sıraları geldiğinde tayin emri verilmektedir. 16 N. 988 (25.10.1580) salı günü Kite Kazası'na ismi belirtilmeden kadı tayin edilmiş, ardından üç gün sonra yani 19 N. 988 (28.10.1580)'de mahkemeye mektubu gelmiştir. Kadı göreve hemen gelmemekte, beratı çıktıktan sonra mahkemeye mektubu gelmekte ve "sicill-i mahfuza" kaydedildikten sonra işine başlamaktadır.⁴⁷⁰ Aynı sistem tatbik edilerek Kite kadılığına 15 Cumâde'l-âhire 990 (07.07.1582)'da Mevlana Mehmed Efendi mahkemeye gelen mektupla atanmıştır.⁴⁷¹

Sicil defterimizde Bursa'da 980 (1572) yılında Bursa kadılığında Mevlana Abdullah'ın görev yaptığı belirtilmiştir.⁴⁷² Kite Kazası'nda ise, 989 (1581) yılı içinde Mevlana Mehmed Efendi⁴⁷³ ve Mevlana Muhyiddin⁴⁷⁴, 990 (1582) yılında Mevlana Lami-zâde Mehmed Efendi⁴⁷⁵ ve Mevlana Mehmed Efendi⁴⁷⁶ görev yapmıştır. Bu saptama, kaza kadılarının iki sene olan görev sürelerine ters düşmektedir. 989 ve 990 yıllarında ikişer kadının görevde bulunması, kazalarda kadıların sık aralıklarla ma'zûl edildiklerini göstermektedir.

Kadılar, maaşları⁴⁷⁷ dışında mahkemede tuttıkları kayıtların çeşitlerine göre belli bir ücret almaktadırlar.⁴⁷⁸ 10-20 Ş. 988 (20-

⁴⁷⁰ 275.

⁴⁷¹ 785.

⁴⁷² 1053.

⁴⁷³ 3.

⁴⁷⁴ 1058.

⁴⁷⁵ 936.

⁴⁷⁶ 785.

⁴⁷⁷ Mertebelerine göre sancak kadılarının ücretleri 300-500 akçe arasında değişmektedir. Kaza kadılarının ücreti ise, 150 akçedir. Sertoğlu, "Kadı", **a.g.e**, s.167.

⁴⁷⁸ Bu ücretler, kanunnâmede şöyle belirtilmiştir. "...akd-i nikâh ve hüccet-i şer'îye ve nakl-ı şehâdet ve arzlardan binde 25 akçe; 20'si kadının, 5'i hademe-i mahkemenin ola. Ve 'ıtıkânâmeden 66 akçe; 50'si kadının, 10'u nâibin ve 6'sı kâtib ile emînidir. Ve mürâseleden 16 akçe ve sicillâta sebt olunan kazâyâdan resm-i sicil 8 akçe; 6'sı kadının, biri nâibin, biri emînidir. Ve müteveffâ

30.09.1580) Bursa şehri kadısı Mevlana Abdi Efendi, halkın elinde olan akçesinin toplanması için kardeşi oğlunu günde yarım akçe ile vekil kılıp, yarım akçe ile de kâtibini görevlendirmiştir.⁴⁷⁹

Osmanlı diplomatığında yüksek bir makamdan kadınlara gönderilen yazılarda kadının mertebesine göre bir hitab cümlesi kullanılmaktadır. Hitablar genellikle 500 akçelik kadılar için, “Akzâ-yı kuzâtü'l-müslimîn, evlâ-yı vülâtü'l-muvahhidîn, ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn, vâris-i 'ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselin, hüccetü'l-hakkı 'ale'l-halkı'l-ecma'în el-muhtassu bi-mezîdi 'inâyeti'l-Meliki'l-Mu'în”⁴⁸⁰, 150 akçelik kadılar için “Kıdevetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm”⁴⁸¹, “Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hukkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm el-muhtassu bi-mezîdi 'inâyeti'l-Meliki'l-'Allâm”⁴⁸² şeklinde olmaktadır. Padişah tarafından Anadolu beylerbeyine gönderilen emirler kadınlara, içinde ferman metni olan bir mektupla bildirilmektedir.⁴⁸³ Alt makamdan gönderilen yazıların usulünü ise sicilimizdeki şu örnek açıklamaktadır. Mudanya, Gemlik ve Kurşunlu iltizam emini Mehmed Çelebi b. Hüsam, Gemlik, Siği ve Dirikle mukataalarının parasal sorunları hususunda Kite kadısına hitaben mektub yazmıştır. Mektup “Sultanım Hazretlerine” şeklinde başlamıştır. “Arz-ı bende-i bi-mikdâr budur ki” hürmet ifadesinin ardından mektubun içeriğine geçilmiştir. Kite Kadısı emine daha önce bu konuyla ilgili bir yazı gönderdiğinden “bu kulunuza mürâsele-i şerifeniz gelüb” şeklinde konuya girilmiştir. Mektubun bitiminde “Fermân seâdetlü sultânımındur” ifadesi yer almıştır.⁴⁸⁴

Reâyâdan birinin cürm ü galîzi sâdır olup, salb ve siyâsete müstahık olduğunda, kadının hükmü sicile yazılmaktadır. Salb ve siyasete memur olanlar ise görevlerini, o kadılıkta icra ederek ceza

muhallefâtı kısmet olundukda binde 15 akçe alınub; 10'u kadının, 5'i nâible emindir ve 5 akçe dahî kassâm için kânundur. Cem'an binde 20 akçe olur.” Akgündüz, **a.g.e.**, C.I, s.123.

⁴⁷⁹ BŞS., 243.

⁴⁸⁰ BŞS., 1, 439, 1057, 446, 487, 516, 1061, 1165, 1167, 1186.

⁴⁸¹ BŞS., 6, 7, 12.

⁴⁸² BŞS., 1045.

⁴⁸³ BŞS., 1045.

⁴⁸⁴ BŞS., 988.

vermektedir. Bu konuyla ilgili 985 (1577) tarihili bir ferman mevcuttur.⁴⁸⁵

2. Diğer yetkililer

a. Nâib

Kadının mahkemede vekili ve yardımcısı, “nâibü’s-şer” dir ve kadı tarafından tayin edilmektedir. 20-30 Ca. 989 (22-31.07.1581) tarihli kayıta bir katlı olayı incelenirken, Bursa kadısı tarafından Mevlana Derviş Mehmed nâib tayin edilmiştir.⁴⁸⁶

b. Muhtesib

Klasik Osmanlı idari yapısında kadının yardımcılarında birisi olan muhtesib, çarşı ve pazarların işleyişi ile ilgili bir görevlidir. Ölçü ve tartı kurallarının işleyişine, aldanma ve aldatma ile ilgili davalara, borcun ifası konusunda çıkan uyuşmazlıklara bakmaktadır. Bu işlemler için alınan resme de, ihtisab resmi denilmektedir. Muhtesib, Kur’an-ı Kerim’in Ali İmran Suresi’nin 104. ayetinde geçen “Emr-i bi’l-ma’rûf nehy-i ‘ani’l-münker” (iyiliği emretmek, kötülükten sakındırmak) emri uyarınca görevlerini yerine getirmektedir.⁴⁸⁷ Ancak yukarıda da bahsettiğimiz Kite Mahkemesi’nde sosyal olaylarla ilgili işlemlerden de ihtisâbiye resmi alınmasının nedenini, “Emr-i bi’l-ma’rûf nehy-i ‘ani’l-münker” emrinin sadece muhtesib tarafından değil, bir İslam Devleti olan Osmanlı Devleti’nin hayatın her aşamasında yerine getirilmesi gereken bir farz olarak benimsemesine bağlayabiliriz.⁴⁸⁸

⁴⁸⁵ BŞS., 439.

⁴⁸⁶ BŞS., 545.

⁴⁸⁷ Akgündüz, **a.g.e.**, C.I, s.234.

⁴⁸⁸ Celâlüddin el-Umerî, **Emr-i Ma’rûf Nehy-i Münker**, İstanbul, İnsan Yayınları, 1997, s. 134-135.

c. Muhzır

Davacı ve davalıları mahkemeye celb ve tebliğ eden mahkeme görevlileri muhızrlar veya bir diğer anlamı olan mübâşirlerdir.⁴⁸⁹ 20-30 Cumâde'l-âhire 988'de İmamgöz Ali, kadının mektubunu (mürâsele) Evciler Köyü'nden Hamza'ya okuyup mahkemeye çağırduğunda, İmam ve gayr-ı ehillerin şehâdetleriyle "mürâseleyi getirenin de avradını falan edeyim, gönderenin de" diyerek küfür ettiği ve mahkemeye çağrılan sürede gelmediği anlaşılmaktadır.⁴⁹⁰

Mahkemede görevli muhızırbaşı ve muhızrlar tarafından davalıyı mahkemeye getirme masrafı olarak "ihzâriye resmi" talep edilmektedir. Örneğin, Kite Mahkemesi'ne işi düşen şahıslardan ihzâriye ve ihtisâbiye resmi alınmıştır.⁴⁹¹

İhzâr ve ihtisâb resimlerinin toplanması için en yüksek ücreti ödeyen mahkeme görevlilerine iltizâm edildiği görülmektedir. Saray kapıcılarından Hüsrev Bey b. Abdullah Kite Mahkemesi ihzâr ve ihtisâbının iki bin akçe hissesine mutasarrıftır.⁴⁹² 1 L. 990 (29.10.1582) tarihinden itibaren Kite Mahkemesi'nin ihzâr ve ihtisâbını, sene sonuna kadar önce muhızır Mehmed b. Bali'ye "ber-vech-i maktû"⁴⁹³ 1600 akçeye iltizam etmiş,⁴⁹³ ancak daha sonra, Mehmed üzerinden alarak 200 akçe fazla veren muhızır Ahmed'e 1800 akçeye iltizama vermiştir.⁴⁹⁴ Muhızır Ahmed iltizamından feragat ederek, 1600 akçe veren muhızır Mehmed b. Bali'ye bırakmıştır.⁴⁹⁵ Mehmed b. Bali'de, 1 L. 990 (29.10.1582)'den itibaren mahkeme muhızrlarını iltizamına ortak etmiştir.⁴⁹⁶

⁴⁸⁹ Mübâşir, muhızır kelimesiyle eş anlamlı olduğu kadar, devletçe görülmesi veya soruşturulması gereken bir iş için görevlendirilen memur anlamına da gelmektedir. Akgündüz, **a.g.e.**, C.I, s.232.

⁴⁹⁰ BŞS., 173.

⁴⁹¹ BŞS., 2.

⁴⁹² BŞS., 939.

⁴⁹³ BŞS., 902.

⁴⁹⁴ BŞS., 897.

⁴⁹⁵ BŞS., 905.

⁴⁹⁶ BŞS., 1016.

1-10 M. 989 (05-14.02.1581) tarihinde Kite Mahkemesi ihzâr ve ihtisâbına iltizâm üzere muhızırbaşı olan Abdulkadir b. Mustafa, Mehmed b. Hasan'ı tasarrufuna ortak ettiğini açıklamıştır.⁴⁹⁷

İltizâmın mahkeme görevlileri dışındaki kişilere de verildiği anlaşılmaktadır. 23 Z. 990 (18.01.1583)'da Gemlik'te Kapıcı Osman'nın, ihzâr ve ihtisâbdan 2 akçe hissesi vardır. Bunu Mahmud b. Mercan'a bir yıllık 1200 akçeye iltizam etmiştir.⁴⁹⁸ 10-20 M. 991 (03-13.02.1583)'de Muhzır Mehmed Cebel Nâhiyesi'ne ait ihzâriyeyi Akça Köy'den Mahmud b. Ali'ye her üç ayda 40 akçe vermek üzere 160 akçe iltizâma vermiştir.⁴⁹⁹

Muhızırların reâyâyaya borç para verdiği görülmektedir.1-10 L. 988 (9-18.11.1580) Göçebe taifesinden Sadık b. Ahmed'e Muhzır Mehmed b. İsa borç vermiş, geri getirdiğinde kendisini bulamazsa nâibü's-şer'e bırakmasını istemiştir.⁵⁰⁰ 10-20 Z. 988 (16-26.01.1581) Demürciler köyünde oturan Osman'a ise aynı muhızır 200 akçe,⁵⁰¹ 20-30 Z. 988 (26.01.1581-04.02.1581)'de Göynüklü Köyü'nden Yahya b. Yakub'a üç kile buğday ile iki yüz akçe,⁵⁰² 1-10 M. 989 (05-14.02.1581)'de aynı köyden Hızır b. Bayram'a on kile buğday vermiştir.⁵⁰³

d. Dergâh-ı âlî çavuşu

Dergâh-ı âlî çavuşları⁵⁰⁴, kadı ya da merkez tarafından bir işe mübâşir tayin edilebilmektedir.⁵⁰⁵ "Kadıyye oldur ki Kaza-i Kite'ye tâbî Karye-i Katırlu'da sâkin dergâh-ı 'âlî çavuşlarından Hüseyin Çavuş'un vekil ve

⁴⁹⁷ BŞS., 365.

⁴⁹⁸ BŞS., 1010.

⁴⁹⁹ BŞS., 1174.

⁵⁰⁰ BŞS., 291.

⁵⁰¹ BŞS., 340.

⁵⁰² BŞS., 363.

⁵⁰³ BŞS., 367.

⁵⁰⁴ Bu adli memurlar, mahkeme ilamlarının icrası, borçlunun mallarını satarak borcunu ödemesi, gerekirse borçlunun hapsi, hukuken kesinleşen nakdi ve bedeni cezaların infazı görevini üstlenmişlerdir. Akgündüz, **a.g.e.**, C.I, s.232.

⁵⁰⁵ BŞS., 12, 1028, 1055.

kethüdâsı olan Balaban b. Abdullah nâm kimesne....”⁵⁰⁶, “... dergâh-ı âli çavuşlarından Fahru’l-emâsil ve’l-akran Hüseyin Çavuş -zîde kadruhûnun- âdemi vekil olan Sinan’a teslim olunub ...” kayıtlarından, kendi yerlerine vekil tayin ettikleri de görülmektedir.

B. Mahkeme

Adlî, idârî, iktisâdî, içtimâî her türlü sorunun çözüme kavuşturulduğu yer mahkemelerdir. Sorunu mahkemeye aksettiren davacı, davalıdan hakkını talep etmektedir. Ancak üzerinden onbeş yıl geçmiş bir davanın görülmesi “emr-i pâdişâhiye muhâlif olunmağın istimâ’ına ikdâm olunmayüb” dava düşmektedir.⁵⁰⁷ 10-20 N. 989 (08-18.10.1581)’da Mehmed Çelebi’nin İstirati ve oğlu Yani’ye verdiği zahire ve nakid akçe borcunun üzerinden onbeş yıl geçtiği şahitlerle ispatlanması üzerine davası düşmüştür.⁵⁰⁸

Mahkemede önce davacı dinlenmekte, ardından olayın doğruluğu davalıdan sorulmaktadır.⁵⁰⁹ 20-30 Cumâde’l-âhire 988 (02-11.08.1580)’de Aydın Bey Köyü sâkini İskender b. Bahtiyar ve Mehmed b. Piri, aynı köyden Davud b. Ali’nin harmanında harman döğerlerken kavga etmişler, Mehmed, İskender’in sağ kolunu yaralamıştır. İskender dinlendikten sonra olayın konusu bir de Mehmed’den dinlenmiştir. Sağ kolu yaralanan İskender “mücebin taleb iderüm” dediği halde Mehmed, hiç bir “da’va ve talebi” olmadığını belirtmiştir.⁵¹⁰

Yine mahkemeye aksetmiş içtimâî olaylarda davacıdan şahit göstermesi istenmekte, davacının tanık gösterebilmesi için, 3 gün müddet verilmektedir.⁵¹¹ Şahit gösteremeyince zanlıya yemin teklif

⁵⁰⁶ BŞS., 41.

⁵⁰⁷ BŞS., 885, 1197

⁵⁰⁸ BŞS., 667.

⁵⁰⁹ BŞS., 732.

⁵¹⁰ BŞS., 175, 176.

⁵¹¹ BŞS., 276, 705.

edilmektedir. Yemin ederek suçu inkâr etmesine rağmen dava kapanmamakta, şahitler çağrılarak davalının “keyfiyet-i hâli” sorulmaktadır.⁵¹²

Davacı mahkemede dava konusuna sebep olan mesele için haklılığını ispatlamak gayesiyle, bizzat kendisi davalıdan yemin isteyebilmektedir.⁵¹³ Örneğin, 20-30 Cumâde'l-âhıre 988 (02-11.08.1580)'de Korkutlu Cemaati'nden Bali, kardeşi Ali'den aldığı dört filori altın için “bana hibe itmüş idi hibe itmedüğüne yemin virülsün” sözleri üzerine Ali'den yemin etmesi istenmiştir.⁵¹⁴

Davacı, davanın görülmesinde, yerine vekil tayin edebilmekte ancak, bunun için mahkemede iki şahidin huzurunda vekil tayinini bildirmesi gerekmektedir.⁵¹⁵ 10-20 Cumâde'l-âhıre 988 (23.07.1580-02.08.1580) yılında Bursa Kükürtlü Mahallesi'nde sâkin Ümmi, Musa ve İlyas huzurunda babasından “ırsle intikal” eden akçeyi dava edebilmek için Mehmed'i vekil tayin etmişti.⁵¹⁶

Katl olunan kişinin yakınları kimden ya da kimlerden diyet talep edeceklerini hükûken tespit etmek için mahkemeye başvurmaktadırlar. Bu konuda köy halkı da suçlanabilmektedir.⁵¹⁷ Varislerin ve katillerin huzurunda olay açığa çıkarılmakta, bu noktada ilgili köy halkının veya göçebe cemâatin suçsuzluğu da ibrâz edilmiş olunmaktadır⁵¹⁸. Mehmed'le yaptığı bir kavgada yaralanan İskender, eğer ölürse, kan cürmünün sadece Mehmed'den alınmasını, varislerinin köy halkından şikayetçi olmamasını mahkemeye kaydettirmiştir.⁵¹⁹ 1-10 M. 990 (26.01.1582-04.02.1582)'da İnesi Köyü'nün Karaağaç mevkiinde ölü bulunan Seyyid Hüseyin'in

⁵¹² BŞS., 5.

⁵¹³ BŞS., 551, 508.

⁵¹⁴ BŞS., 191.

⁵¹⁵ BŞS., 457, 497, 696, 789, 943, 965, 966, 1063, 1072, 1073, 1157, 1159, 1187, 1188, 1222.

⁵¹⁶ BŞS., 196, 215.

⁵¹⁷ BŞS., 531.

⁵¹⁸ BŞS., 71.

⁵¹⁹ BŞS., 179.

yakınları, kan cürmü için köy ahalisini dava etmişler, arabulucular sayesinde köy halkıyla ondört bin akçeye anlaşmışlardır.⁵²⁰

Reâyâ, ehl-i örf sınıfını dava etme hakkına sahiptir. 10-20 Ra. 988 (25.04.1580-05.05.1580)'de Bursa'da Çukur Mescid Mahallesi'nde oturan Mehmed b. Divane Çoban, Katırlu Köyü'nde Dergah-ı âlî çavuşlarından Hüseyin Çavuş'un -ki dirlik sahibi ve kapıkuludur- odasında öldürülmüştür. Hüseyin Çavuş'un mahkemede vârislerine kimi dava edecekleri sorusu üzerine "karye-i mezbûre halkından da'vâ iderüz" cevabını almıştır. Çavuşun "bizden mi da'vâ idersüz yoğsa âhar kimesneden mi?" şeklinde sorusu, bize, bu katli olayında kapıkulu yani ehl-i örfün de suçlanabileceğini göstermektedir.⁵²¹

Suçlular, suç işledikleri alan dışında bir başka kadılık toprağında yakalanınca, davalarına ilgili kadı bakmaktadır. Örneğin, Kite alanında adam öldüren iki köle Mihaliç tarafında yakalanınca, Mihaliç Mahkemesi'nde ilk tespit yapıldıktan sonra ilgili mahalle gönderilmiştir.⁵²²

Bursa Kazası haricindeki bir kazada oturan şahıslar, Bursa Mahkemesi'nde, buldukları mahal ile ilgili hukuki işlemlerini sonuçlandırıp hüccet çıkarabilmektedir.⁵²³

Töhmet altında bulunan kişi hapsedilebilmektedir. Hapisten kurtulabilmek için kendisine "yarâr-ı kefil" olacak kişi ya da kişiler bulmak zorundadır. 10-20 N. 990 (28.09.1582-18.10.1582)'de İbrahim b. Ali Dede, ev bastığı yönünde suçlanan kardeşinin bulunması için sancakbeyinin vekili tarafından hapsedilmiş, kendisine kefil bularak kardeşinin yakalanmasına yardım edeceğini söyleyince serbest bırakılmıştır.⁵²⁴ 16 N. 990 (04.10.1582) Aynı konu için olsa gerek bu defa da Ali b. Abdullah yakalanarak hapsedilmiş,

⁵²⁰ BŞS., 739, 740.

⁵²¹ BŞS., 76.

⁵²² BŞS., 78.

⁵²³ BŞS., 26, 872, 949, 950.

⁵²⁴ BŞS., 889.

kardeşi Mustafa kefil olmuş, ona da iki kişi kefil olmuş, hepsine Şehzadegan Evkâfı mütevellisi kefil olarak serbest bırakılmıştır.⁵²⁵

Kavgada yaralanan kişi, saldırganın mahkemeye getirilmesi için kefil isteyebilmektedir.¹⁰ Za. 988 (17.12.1580) Eşkel-i Kebir Köyü'nden İskender, kendisinin başını mecrûh eden Kosta'nın bulunması için kefil istemiştir.⁵²⁶

Belgeler arasında yarar-ı kefil için bir başka örnek , 20-29 L. 990 (17-26.11.1582)'da Toba Köyü'nden Ümmi bt. Yunus, Mustafa b. İmirza ve İmirza b. Veled'in evini Nasuh ve Halil b. Abdullah gece "âlet-i harbile" basıp yaralamışlardır. Şahitleri olmadığı için yarar-ı kefil talep etmişler, Nasuh'un nefesine babası, kardeşi ve iki kişi kefil olmuştur.⁵²⁷

Halil ismindeki köylünün hırsızlık yaptığı gerekçesiyle köy dışında yaşayan kişilerce suçlanmasına karşılık ilgili köyden "kefil" talep edildiği örneğinde ise, köylünün Halil'e kefâlet vermediği görülmektedir.⁵²⁸

Yine Ferruh isimli şahıs "Kara Mehmed nâm çobanın" bulunmasına beş gün vade ile kefil olmuştur ⁵²⁹

Mahkemede kefil olan kişiye de kefil çıkan olabilmektedir.⁵³⁰ Konur b. Resul'e kefil olan Nazar b. Ahmed'e, zımmî Rüstem kefil olmuştur.⁵³¹

Mahkemelerden hak talep edenlerin dışında, aralarındaki ikrara dayalı sözleşmeleri sicile kaydettirerek resmîlik kazandıran kişilere de rastlanmaktadır.Sözleşmeler arasında en sık rastlanan kira ve satış akitlerinde, taliplinin güvenilirliği için mahkemede kefil talep edilmektedir.⁵³² Mesela; Gemlikli bir gayr-ı müslim (Kosta veled-

⁵²⁵ BŞS., 892.

⁵²⁶ BŞS., 424.

⁵²⁷ BŞS., 957.

⁵²⁸ BŞS., 83.

⁵²⁹ BŞS., 141.

⁵³⁰ BŞS., 681, 888.

⁵³¹ BŞS., 563, 564.

⁵³² BŞS., 438, 474, 480, 485, 486, 489, 493, 511, 512, 536, 537, 538, 539, 540,

i Nikola) bağı, Bursa'da oturan Ali Çelebi'ye 2000 akçeye sattıktan sonra 250 akçe kira ile kullanmaya devam etmiştir. Bunun için kendisine, Bursa'da oturan Yakub kefil olmuştur ⁵³³

Arazi ve mülk alış-verişlerinde, sonradan meydana gelebilecek anlaşmazlıkları önlemek için, mülk sahibinin yakınlarına danışılmaktadır. 10-20 N. 989 (08-18.10.1581)'da Bursa'da sakin Mustafa Çelebi, Dimitri'nin babası Nikola'nın Mustafa Çelebi b. Mehmed Efendi'ye sattığı evini, kendi üzerine alırken Dimitri'nin itirazı olup olmadığını sordurmuştur. ⁵³⁴

Alacaklı-borçlu davalarında, alacaklı hakkını alabilmek için borçluyu hapsedirebilmektedir. Korkud Cemâ'ati'nden Habib b. Osman'ın Mustafa b. Durmuş zimmetinde olan 940 akçe öküz behâsından hakkı olup "li-eceli'l-kabz" hapsedirmiştir. ⁵³⁵

Mahkemede dava sırasında bir üçüncü şahıs borçlunun borcuna miktar belirterek kefil olabilmektedir. Bu durum borçluyu yaptırımından kurtarıp, borç süresini uzatmaya yarayabilmektedir. ⁵³⁶

Alacaklı, artık hakkının kalmadığını mahkemede "bir akçe ve bir habbe hakkım yokdur" ifadeleriyle belirtmektedir. ⁵³⁷

Mahkeme, uygun görmediği bir satışı iptal edebilmektedir. Kayıtlarda "hilesi zuhur eyledi, makbul değildir" denilerek bir satış iptal edilmiştir. ⁵³⁸ Bir vasi ve nazır tayininin geçtiği kayıt da sebebi belirtilmeyerek iptal edilenler arasındadır. ⁵³⁹

Mahkemede görülen şer'i muamelelerden birisi de verâset meseleleridir. Vesâyet altındaki çocuklar 16-17 yaşına geldiklerini

558, 563, 564, 572, 573, 620, 646, 657, 681, 692, 717, 718, 737, 763, 790, 798, 806, 819, 824, 951, 979, 1000, 1078, 1080, 1081.

⁵³³ BŞS., 121.

⁵³⁴ BŞS., 636.

⁵³⁵ BŞS., 774.

⁵³⁶ BŞS., 104, 325.

⁵³⁷ BŞS., 786, 787, 879, 881, 956.

⁵³⁸ BŞS., 767, 768.

⁵³⁹ BŞS., 769.

“âkil ve bâliğ” olduklarını beyan ederek “cem’-i emvâlini” kullanmaya kadir olduklarını söyleyerek vasîlerini azledilmektedir.⁵⁴⁰

Görükle Köyü zımmilerinden Kablan, kayın atası ile arasında olan miras davasından feragat etmiştir. Gayr-ı müslimlerin din ve aile hukukuna ait işlemleri, kendi kiliselerinde görmelerine izin verildiği halde, şer’î mahkemede çözüme istekleri, tanıklar arasında bir papas ile ikinci bir gayr-ı müslimin bulunması dikkate değer bir konudur.⁵⁴¹

C. Mahkeme Sonucu

Kadının karar vermesi sırasında eski fermanlar, vakıf kayıtları, tahrir kayıtları, hüccet kayıtları veya belgeleri gibi vesikalar delil olarak kullanılmaktadır.⁵⁴²

Mahkemede davacıdan öncelikle tanık göstermesi istenmekte, tanık gösterebilen davacılar, dava konusunu lehlerine dönüştürebilmektedir.⁵⁴³ 10-20 Cumâde’l-âhire 988 (23.07.1580-02.08.1580)’de Hadice, babasından kalan “müşâ’ ve müşterek” bahçedeki hissesini eşi Bahşayış’i vekil kılarak dört şahitle isbatlamıştır.⁵⁴⁴ Arazi mülkiyeti anlaşmazlıklarında bir yeri yirmi yıldır tasarruf eden ve burasını iki tanık ifadesiyle satın aldığını doğrulatan Yorgi veled-i Satiroz mülkün sahibi kabul edilmektedir. Özellikle köylerde bu gibi kişisel beyanla tanıkların huzurunda satın alma gerçekleşebilmekte, mahkemeye gitmeden ve hüccet almadan satış yapılabildiği anlaşılmaktadır.⁵⁴⁵

⁵⁴⁰ BŞS., 72.

⁵⁴¹ BŞS., 89.

⁵⁴² BŞS., 1, 400.

⁵⁴³ BŞS., 662, 663, 680, 700, 729, 795, 822, 852, 872, 970, 994, 1001, 1008, 1079, 1087, 1161, 1212.

⁵⁴⁴ BŞS., 194, 488.

⁵⁴⁵ BŞS., 64.

Davacı tanık gösteremezse, davalıya yemin teklif edilmektedir. Davalı yemin ederse dava düşmekte, eğer yemin etmekten kaçınırsa (yeminden nukûl) dava, davacı lehine sonuçlandırılmaktadır.⁵⁴⁶

20-30 S. 988 (06-15.04.1580)'de Ünzile bt. Hüdayi, kendisini dövdüğü ve küfür itdüğü için Mümin b. Süleyman'ı dava etmiş; inkar edince, davacı Ünzile bt. Hüdâyî'den tanık göstermesi istenmiş, tanık gösteremesi üzerine de davalı Mümin'e yemin teklif edilmiştir. Yeminle olayı inkâr edince dava düşmüştür.⁵⁴⁷

Bir başka örnekte Korkulu Cemaati'nden İsa Bali, Mümin'i döğüp,taş ile gözüne vurarak yaralamıştır. Davalı, olayı doğrulamıştır. Davada geçen "taleb ederim" kaydı diyet talebini akla getirmektedir.⁵⁴⁸

1 N. 988 (10.10.1580) tarihli kayıta, Gencellü Köyü'nden Süleyman b. Halife'ye 5 filoriye anbar ağacı satan Müstecab b. Satılmış, ikiyüz yirmi akçesini almış ancak geriye 80 akçe alacağı kalmıştır. Müstecab tanık gösteremeyince Süleyman'nın yemin etmesi istenmiş, o da yeminden kaçınca dava Müstecab lehine sonuçlanmıştır.⁵⁴⁹

Bazen dava sırasında arabulucular devreye girip, davacı ve davalı arasında bir taahhüt ile ya da belli bir meblağ üzerinden anlaşmaya varmaları sağlanmaktadır.⁵⁵⁰ Balıklı Köyü'nden Vasıl veled-i Yani ismindeki gayr-ı müslim Apostolos ve oğlu Yarsekut tarafından döğülüp yaralanmış, dava edeceği sırada arabulucuların devreye girmesiyle "Orağım biçüb harmanım döğüb samanımı samanlığa ve hâllini ambarıma koyuvmesini boyunlarına alüb kabul itdükleri" taahhudiyle

⁵⁴⁶ BŞS., 357, 361, 527, 565, 577, 614, 626, 633, 634, 635, 648, 651,871, 1027, 1212.

⁵⁴⁷ BŞS., 54.

⁵⁴⁸ BŞS., 53.55. Doğrulan bu tür yaralama-öldürme vakaları sonunda ilgili dirlik sahibi, subaşı marifetiyle davalıdan kan cürmü-kan öşrü adı altında bâd-ı hevâ resimleri içine giren bir vergi almaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz.: Akgündüz, **a.g.e.**, C.I, s.185.

⁵⁴⁹ BŞS., 254, 274, 373.

⁵⁵⁰ BŞS., 514, 570, 580, 600, 601, 683, 821, 864, 976, 1012, 1034, 1173.

anlaşmaya varmıştır.⁵⁵¹ Bir yaralama vakasında davacı İskender Bey davalı Mustafa'dan 60 akçe alarak davadan ferâgat etmiştir ⁵⁵²

Vakfa bağlı köyde vakıf mütevellisi, kavga eden ve adam yaralayan kişiden, vermesi gereken kan cürmünü alabilmektedir. Böyle bir olayda bir kişiyle kavga eden, bir başka kişiyi döven Ali Reis ibnu El-Hacc İmirza 600 akçe vererek vakıf mütevellisi Mehmed Çelebi'nin davadan feragatını sağlamıştır. ⁵⁵³

Arazî mülkiyeti anlaşmazlıklarında davaya konu olan yerin kimin tasarrufunda olduğu, mahkeme yoluyla çözülmektedir.⁵⁵⁴ Davanın seyrini kendi lehine işlemlerini bu yolla sağlayan Cafer b. Abdullah, Subaşı Köyü'nde Yorgi'den aldığı çiftliği tasarruf etmek isteyen damadı Satiroz'u mahkemeye vermiş, "ma'rifet sipâhi ile mi tasarruf ider ve Yorgi'den satun aldı mı?" sorusuna, "ne sipâhiden iznüm vardır ve ne satun aldum kayın atâm mezbûr merdûd Yorgi tasarruf idüb deynimi edâ it dedi" cevabı karşısında şer'e ve kânuna muhalif hareket ettiği tespit edilip, men' ettirilmiştir.⁵⁵⁵

Tutuklu bulunan şahsın ahvâli, yaşadığı yerin sâkinlerinden sorularak tutuklu bulunup bulunmamasına dair karar verilmektedir. 10-20 S. 989 (16-26.03.1581)'da oniki gündür hapiste tutuklu bulunan İbrahim'e kendi köylüleri ve çevre köy halkından temsilciler gelip, "mezbûr İbrahim kendi hâlinedür ne bir haber ne bir söz işitdük yaramazlığın görmedük ve işitmedük doğru kimesnedür ve nefsine dahî kefil olduk" sözleriyle şehâdet etmişlerdir. ⁵⁵⁶

Küfür ettiği için dava edilen kişi, mahkemede şahitleriyle haklılığını ispatlayabilmektedir. Ancak mahkeme görevlileri bununla

⁵⁵¹ BŞS., 96.

⁵⁵² BŞS., 85.

⁵⁵³ BŞS., 58.

⁵⁵⁴ BŞS., 476.

⁵⁵⁵ BŞS., 197.

⁵⁵⁶ BŞS., 311.

da yetinmeyip şahit gösterildikten sonra, ilgili yerlerden diğer asayiş olaylarında olduğu gibi, davalının “keyfiyet-i hâli”ni öğrenmektedir.⁵⁵⁷

Herhangi bir kişi, mahkemeye intikal eden davasından vazgeçtiğinde, “eğer da’vâ ve nizâ idersem, ‘inde’l-hükkâm mesmû’ olmaya” , “...husûsunda olan da’vâmdan ferâgat eyledüm, hâliyân ve min ba’di vechen mine’l-vucûh da’vâm ve nizâ’ım yokdur. Eğer ba’de’l-yevm bi’z-zât ve bi’l-vâsıta nizâ’ idersem, ‘inde’ş-şer’ makbûl olmasın.”, “...husûsunda da’vâm ve nizâ’ım yokdur.”, “...cemî’-i davâmdan ibrâ ve iskât itdüm” sözleriyle bir daha bu konuda davacı olmayacağını ya da hakkını terkederek bağışladığını bildirmektedir.⁵⁵⁸

⁵⁵⁷ BŞS., 796.

⁵⁵⁸ BŞS., 218, 294, 295, 358, 413, 455, 531, 544, 550, 580, 584, 613, 682, 683, 693, 697, 739, 761, 762, 775, 839, 861, 929, 996, 1066, 1178.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
A-119 NUMARALI ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NE GÖRE
HÜDÂVENDİGÂR SANCAĞI, BURSA VE KİTE
KAZALARININ İÇTİMAÎ KÜLTÜREL VE İKTİSADÎ
HAYATI

I. İÇTİMAÎ HAYAT

A. Genel

Mahalle ya da köy sâkinlerinin, herhangi bir davaya konu olan kendi meskenlerinde yaşayan kişiler için şahitlikte bulunarak, mahkeme seyrini etkileyen sosyal bir sorumluluk üstlendiklerini bir gerçektir. "... mezkûr Hüseyin'in ahvâli sâbıkan sâkin olduğu Karye-i Katırlu ve el-ân mütemekkin olduğu Karye-i Gencellü ahâlileründen su'âl olundukda Mahmud Çelebi ibnu Murad ve Mansur Çelebi ibnu Mustafa ve Receb b. Mümin ve Mehmed b. İsa Bani Mehmed b. Ahmed ve Derviş b. Mehmed ve İlyas b. Gökçe ve Yunus b. Mehmed ve Ali b. Mustafa ve Mehmed b. Ali ve İmam Ebu Bekir Halife ibnu Fahru'l-akrân İsmail Çavuş deyû mezkûr Mustafa Yeniçeri muvâcehesinde edâ-i şehâdet itdüklerinde..."¹ ve "ahâli-i ve sâîrden mu'temed ve müslümanların mezbûr Emrullah'ın merkûme hâtûna itdüğü gayr-ı vâkı'dır doğru ve müstakim ve müslümân hâtûndur deyû haber virdüklerinden..."² örnekleri bu durumu açıklayan örnekler arasındadır.

Taşra yöneticileri ve ileri gelenleri de mahkemede bir şahsın nefsine kefil olabilmektedir. Mahmud isimli çobanın bulunmasına

¹ BŞS., 546.

² BŞS., 625.

kefil olarak kendisine beş gün vade verilen Ferruh'un nefesine, İmam Mustafa Halife ile birlikte aynı köyden bir çok şahıs "keflü'l-emr" olmuşlardır.³

Zaman zaman belgelerde küfürle ilgili davalara da rastlamak mümkündür.⁴ İsa isimli bir şahıs Mehmed'i kendisine "sen bellü gidisin" dediği için dava etmiştir. Burada "gidi" sözcüğü küfür anlamında kullanılmıştır. Ancak Mehmed inkar ederek, " Ben gidisin demedim koyunum ve keçim uğurlarsın dedim" diyerek cevap vermiştir. "Gidi" sözcüğünün hırsız ithamından daha ağır olduğunu düşünmekteyiz.⁵ Bu kelimeyle ilgili bir dava daha görüyoruz. 29 Za. 988 (04.02.1581)'de Mustafa b. Habib, kardeşi Mehmed'i "gidisün" dediği için dava etmiş, hakkını istemiştir.⁶ 8 Ra. 989 (12.04.1581)'da Sefer b. Abdullah, Müberra Hatun bt. Mümin'in "bana kâfiri müslümanı bilürsün senin müslümanlığından kâfirin kâfirliği yeğdür" sözlerini şahitleriyle ispatlayarak hakkını talep etmiştir.⁷ 1-10 N. 989 (29.09.1581,08.10.1581)'da Kayapa Köyü'nden Ali, Görükle Köyü'nden Puleynos'un "ağzımı avretini filân itdügüm kel başlusı" diye küfür ettiğini tanıklarıyla ispatlayarak hakkını talep etmiştir. ⁸

Erkeğin, evlilik akdinin bozulmasına sebep olan "talâk-ı selâse" gibi önemli bir mevzuyu sözüne güven duyulmasını sağlamak amacıyla kullandığı görülmektedir.⁹ Gayr-ı müslimler de, aynı amaçla dinlerini terkedip İslam dinini kabul edeceklerini vurgulamaktadırlar.¹⁰ 23 Cumâde'l-âhire 988 (05.08.1580)'de Ermiri

³ BŞS., 142, 535.

⁴ BŞS., 518, 576, 641, 643, 794, 795.

⁵ BŞS., 146.

⁶ BŞS., 327.

⁷ BŞS., 473.

⁸ BŞS., 615.

⁹ BŞS., 589, 609, 1006.

¹⁰ BŞS., 719.

Köy'ünde oturan Süleyman'ın, Dimitri'nin evine giren oğullarını ayın yirmialtısında mahkemeye getireceğine dair "talâk-ı selâseye şart" koşmuştur.¹¹ Yine bir Dimitri'nin davaya konu olan iki kızını ayın yirmialtısında mahkemeye getireceği sözünü kanıtlamak için "mahkeme-i şerife getürmez isem bâtil dinden çıkub hâk dîni kabûl itdüm" sözleri ilgi çekicidir.¹² 27 Cumâde'l-âhire 988 (09.08.1580)'de söz verdikleri gün çocuklarını mahkemeye getirmeyen Dimitri imana davet olunmuş, Süleyman'dan isc evine varmaması istenmiştir.¹³

Orduya katılan ya da sefere giden kişilerin mallarını geri dönmedikleri takdirde hayır kuruluşlarına bağışladıklarını ya da bizzat vakıf kurduklarını görüyoruz. 20-30 M. 989 (24.02.1581,06.03.1581)'da Donanmây-ı Hümâyûn'a katılmak isteyen Doğan Köy'den İsmail, geri gelmediği takdirde malından olan ikibin akçeyi vakfetmesi ve işletmesi için, köy mescidi imamına vasiyette bulunmuştur.¹⁴

Gıybet etmek hoş karşılanmamaktadır. Bunun için teftişler gerçekleştirilmekte, gıybeti yapan kişi, bulunmadığı takdirde de yakınları mahkemeye çağrılmaktadır. 20-30 Ra. 989 (24.04.1581-04.05.1581)'da Yusuf ve Lütfi'nin gıybet ettikleri öğrenilmiştir. Yakınları kendilerini bulmak için mahkemeye çağrılmıştır. Bir ay süre ile bu yakınlar için de kefil bulunup gıybet edenlerin bulunması istenmiştir.¹⁵

¹¹ BŞS., 208.

¹² BŞS., 210.

¹³ BŞS., 214.

¹⁴ BŞS., 397.

¹⁵ BŞS., 467.

B. Şehirli

Şehrin kenar mahallelerinde köy hayatı yaşandığı anlaşılmaktadır. Karaman Mahallesi'nden Mehmed b. Mustafa'nın bağ içinde iki katlı evi, samanlık ve ahır vardır.¹⁶

Bursa şehrinde oturduğu halde çeşitli köylerde mülk sahibi olan kişileri şöyle sıralayabiliriz;¹⁷ Bunlar arasında "Çelebi" sanı taşıyan kişilerin kırsal kesimde geniş arazileri bulunmaktadır. Kite Kazası Çalık Köyü'nde Bursa Saray Mahallesi'nde Mustafa Beyin (babası sipahidir) çiftliği, kölesi, iki mandası, beş öküzü, sekiz ineği, altı manda yavrusu ve danası, çiftlik araç-gereçleri, üç ahır, bir oda, fırın, su kuyusu, meyve ağaçları, çevresinde bağı olan mülke sahip olup ayrıca bir de korusu vardır.¹⁸ Yine Bursa'da oturan Mustafa Bey'in Medine-i Münevvere Evkafı'na bağlı bir köyde çiftliği bulunmaktadır.¹⁹ 1-10 L. 990 (29.10.1582-07.11.1582)'da Bursa Timurkapı Mahallesi'nden müezzın Mahmud b. Yusuf, Dansara Köyü zımmilerinden Yorgi'nin köydeki çardağı olan evini 1000 akçeye satın almıştır.²⁰ Bursa Yağcıoğlu Mahallesi'nden Ali Çelebi'nin Gemlikli Kosta'dan satın aldığı Gemlik yakınlarındaki bir bağı, beher sene 250 akçe ile tekrar kendisine icar yoluyla bırakıldığını görmekteyiz.²¹

Şehirli ile köylü arasında borç alışverişi de olmaktadır. Bunun için de Bursa Kükürtlü Mahallesi'nde oturan bir hanımın, Kite Göynüklü Köyü'nde oturan babasına 1100 akçe borcu olduğunu belirterek karşılığında, müdü 300 akçeye üç müd buğday vereceğini,

¹⁶ BŞS., 9.

¹⁷ BŞS., 848, 862, 917.

¹⁸ BŞS., 36.

¹⁹ BŞS., 38.

²⁰ BŞS., 921.

²¹ BŞS., 121.

geriye kalan 200 akçe borcunu nakit olarak ödeyeceğini tasdik ettirmesi örneğini gösterebiliriz.²²

Şehirlilerin mülkleri yanısıra, mallarını da kayıtlardaki örneklerden tesbit etmek mümkündür. Bursa'da oturan ancak Katırlu Köyü'nde öldürülen Mehmed b. Divane Çoban'ın bir gök kese içinde paraları, kırmızı ferâcesi, yağmurluğu ve kılıcının olduğu anlaşılmaktadır.²³

Ayrıca Bursa'da çıra pazarında kira ile kalınabilecek odalar bulunmaktadır. Genellikle askeri sınıfın oturduğu bu odalardan birinde kalan Mahmud b. Hacı'nın 10-20 Ş. 990 (30.08.1582-09.09.1582)'da kaybolan 700 akçelik atını bulmaya çalıştığını öğrenmekteyiz.²⁴

C. Köylü

Köylüler toprak mahsulüne ve şahsî sınıflandırmaya dayanan öşr ve çift resmini sipahiye vermekle mükelleftir.²⁵ 20-29 Cumâde'l-âhire 990 (12-21.07.1582)'da Sipahi Hasan b. Şeyh tasarrufundaki araziye başka bir köylüye devrederken, yükümlü olduğu vergileri "sâhib-i arza" vermesini vurgulamıştır.²⁶ 10-20 Cumâde'l-âhire 988

²² BŞS., 98.

²³ BŞS., 78.

²⁴ BŞS., 942.

²⁵ Normal tımar sahipleri, rüsûm-ı şer'îye (zekat, öşür, madenlerden alınan vergiler, haraç, gümrük ve ağnâm vergilerini içeriyordu), serbest tımar sahipleri rüsûm-ı şer'îyenin yanında rüsûm-ı örfiye (bâd-ı hevâ (Tahsil zamanı belli olmayan genellikle zuhurata bağlı vergilerdir), resm-i tapu (ekilen yer tapusu), resm-i dühan (tumar arazisine hariçten gelip kışlayanların vergisi), deştibânî, (otlak ve kışlak resmi) kul ve câriye müjdegânisi, muştuluk ve yava-kaçgun resmi, resm-i arûsâne (gerdek resmi), bâc vergileri ve kadı hükmü ile kesinleşen cerimeleri toplamaktadır. Normal tımarlarda rüsûm-ı örfiye, subaşılar, sancakbeyleri ve kethüdalar tarafından tahsil edilmektedir. Akgündüz, **Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tablilleri**, C.I, s. 203.

²⁶ BŞS., 870.

(23.07.1580-02.08.1580) tarihli belgede Göynüklü köylülerinin "... mutasarrıf olduğumuz çiftliğimizün biri Tobçu İskender'dür, ile'l-ân mezbûr Abdi Çelebi'nün zamânına gelince sipâhimüz olanların dahi berâtları ve sûret defterleri Mezra'a-i Tobçu İskender tâbi'-i Kite yazub, mezra'a-i mezbûrenün 'öşr ve resmini berâtları ve defterleri mücebince alurlar idi"²⁷, 20-30 L. 990 (17-27.11.1582) tarihli belgede ise Pulad Köyü'nden Hamid b. Seferşah, Mehmed b. Mustafa'ya tarlasını satarken "sâl be sâl eküb, 'öşrini ve resmini sâhib-i arza vire"²⁸ ifadeleri geçmektedir.

Ayrıca müslüman ve gayr-ı müslim ayırdedilmeksizin, reâyânın sahip olduğu koyun ve keçiler üzerinden (iki baş hayvan için bir akçe resm) resm-i ağnâm adıyla bir vergi alınmaktadır²⁹. Hüseyin b. Yusuf, 988 (1580-1581) yılına ait resm-i ağnâm vergisi olan 150 akçeyi emin Osman Bey b. Mustafa'ya mahkemede teslim etmiştir.³⁰

Köylülerin sahip oldukları mülkiyetlere misal vermek gerekirse; Mudanya Misebolu Köyü'nde oturan Todoros veled-i Karaca'nın iki katlı iki ev, bir fırın, meyve ağaçları, ve başka ağaçlar, üç bağ, iki manda, iki öküz, dört inek ve dört keçi malı ve mülkü vardır.³¹ Hatice adlı hanım da Erikli Köyü'nde babasından intikal etmiş bahçesini müşterek olarak tasarruf ettiği Mehmed'e altı altına satmıştır.³² Bir başka örnek de; Kite Kazası Mudanya Nahiyesi'nde Yorgi denilen köylü, Görükle ile Dansara arasında saldırıya uğradığında üzerinde 5 filori (altın) kıymetli bir gümüş bıçak, 12 filori kıymetli bir körüklü siyah çizme ve üç filorilik bir kırmızı muhtem kumaşlık ve bir Şam

²⁷ BŞS., 201.

²⁸ BŞS., 955, 1023.

²⁹ Kütükoğlu, "Osmanlı İktisadî Yapısı" **Osmanlı Devleti Tarihi**, s.538.

³⁰ BŞS., 482.

³¹ BŞS., 43.

³² BŞS., 139.

kutnîsine sahip olmasını gösterebiliriz. Zikredilen köylünün varlıklı birisi olduğu anlaşılmaktadır.³³

Varlıklı köylüler yanlarında bir meblağ karşılığında ırgat çalıştırabilmektedir. Aydın Bey Köyü'nden İskender b. Bahtiyar ile Mehmed b. Piri, aynı köyden Davud b. Ali'nin harmanında çalışmaktadır.³⁴ 10-20 Ca. 988 (23.06.1580-30.07.1580)'de Kite'ye bağlı Doğan Köy'de bir şahsın yanında altı ay 200 akçeye ırgatlık yapan birisi 90 akçesini almış 1100 akçesi geriye kalmıştır. ³⁵ (200/6=ayda yaklaşık 33 akçe) Irgadın yövmiyesi yaklaşık 1 akçeye tekâbül etmektedir. Halil b. İbrahim'in yetimesi Fatıma'ya bağlanan günlük 2 akçe nafakayı³⁶, Küçük Kumla Köyün'de sâkin El-Hacc Ramazan b. Receb'in yanında çalıştırdığı ırgatlarına ise günde beş akçe yevmiye verdiğini³⁷ düşünürsek, ırgadın boğazı tokluğuna çalıştığı sonucuna varabiliriz. Ayrıca son örnek bize sancak köylerinde, çevre kaza ve köylerden gelip çalışanların bulunduğunu belgelemektedir.

Köylüler hizmetleri mukabelesinde yanlarında çalıştırdıkları adamlarına ücret dışında, tasarruflarında bulundurdıkları yerlerden de verebiliyorlardı. 20-29 Z. 990 (15-24.01.1583) Altuntaş köylüsü Mehmed, hizmeti karşılığında Mehmed b. Mustafa'ya 3 akçe mukataalı yerini vermiştir. ³⁸

³³ BŞS., 80.

³⁴ BŞS., 175.

³⁵ BŞS., 107.

³⁶ BŞS., 339.

³⁷ BŞS., 248.

³⁸ BŞS., 1008.

Aynı köyde oturan şahıslar birbirlerine herhangi bir sebepten kefil olmaktadır. 10-20 M. 989 (14-24.02.1581)'da Badırğa Köyü'nden Musa b. Hızır, aynı köyden Ramazan b. Ali'ye kefil olmuştur.³⁹

Kira sözleşmelerinde de bu durum geçerlidir. 20-29 Cumâde'l-âhire 988 (02-11.08.1580)'de Kite'nin Göbelye köyü sakinleri, buradaki köprü'nün onarımı için vakfedilen akçeye mütevellî olan Sefer b. Karagöz'e mülklerini sattıktan sonra kendi köylülerinin kefilliği ile tekrar kiraya almışlardır. Buna göre Kasım b. Kasım'a, Hasan b. Mehmed; Yusuf b. Mustafa'ya, Mehmed b. Ali; Hasan b. Mehmed'e, Kasım b. Kasım, Osman b. Hüseyin'e ye Mustafa b. Ali'ye, Receb Bey b. Abdullah; Mehmed b. Ali'ye, Yusuf b. Mustafa kefil olmuştur.⁴⁰

Köylüler dirlik sahiplerinden borç para alabilmektedir. Hasan b. Abdullah 20-29 Cumâde'l-âhire 988 (02-11.08.1580)'de mahkemeye gelerek, Mehmed Bey b. Mehmed Paşa'ya 5.000 akçe borcu olduğunu kaydettirmiştir.⁴¹

Köylüler kendi aralarında mahsul ya da nakid akçe üzerinden borç alışverişinde bulunmaktadırlar. 10-20 Ca. 988 (23.06.1580-30.07.1580)'de Göynüklü Köyü'nden Himmet b. Mehmed'in, aynı köyden İbrahim b. Oruç'a bir müd buğday borcu vardır.⁴² 1-10 Ca. 988 (14-23.07.1580)'de Umurbey Köyü'nden Kapıcı Mehmed b. Abdullah, aynı köyden Hadice isimli kadından aldığı 5500 akçeyi, Yukarı Tuzla yakınlarındaki bir bağı Mehmed Çelebi'den almak için kullanmıştır. Ancak sözü edilen bağı bir ay sonra 6600 akçeye Papa Manol'a satması dikkat çekicidir. Bu kadar yüksek bir meblağa

³⁹ BŞS., 371.

⁴⁰ BŞS., 157, 158, 159, 160, 161, 162.

⁴¹ BŞS., 164.

⁴² BŞS., 204.

satıyor olması akıllarda soru işareti bıraksa da, aldığı borcun bağın gerçek fiyatının altında olabileceği gerçeği göz önünde bulundurulmalıdır.⁴³

Köylüler yalnızca para, mülk ve mahsul alışverişinde bulunmuyor, hayvanlarını da alıp satabiliyordu. 20-30 Za. 988 (27.12.1580,06.01.1581)'de Göynük Köyünde sâkin Ali b. Bayram bin akçe üste vermek şartıyla "bir su sığır çiftini" Mustafa b. Yahya'nın "bir kara sığır çifti" ile değiştirmiştir.⁴⁴

Köylüler bir yerin tasarrufunu ortaklaşa yürütebilmektedir.⁴⁵ Mehmed b. Dedebali, Ahmed b. Budak, Kalgal b. Musa vekil olarak mahkemede bulunarak, Kite Kazası, Kanlı Çukuru Köyü yakınlarında atalarından intikal eden 20 ve 30 akçe mukataalı bir yerler ile, Soğanlık Bakkal Hasan denilen 20 akçe mukataalı yerlerin tasarrufunu ortak yürüteceklerini belirtmişlerdir.⁴⁶ Fodra Köyü'nden Mustafa b. Abdullah, Derviş Çelebi b. Paşa Çelebi ile Bostan Tarlasını ve Hendekli tarlasını beraber tasarruf etmektedirler.⁴⁷

Baba ile oğul da arazi yerini ortak olarak işletebilmektedir. 20-30 B. 990 (10-20.08.1582)'da Görükle Köyü'nden Şodos, babası ile ortak işlediği yerin mahsulünden kendisine ait miktarını vermediği için dava etmiştir.⁴⁸

Köylüler mahkemede herhangi bir husus hakkında şahitlik yapabilmektedir. 20-29 Cumâde'l-âhıre 988 (02-11.08.1580)'de Evciler Köyü'nden Oruç b. Yusuf, aynı köyden Divane Hamza adındaki şahsın kendi zevcesine "fî'l-i şeni" kastında bulunduğunu ve

pencereden kaçtığını bildirmiş; köy halkına sorulduğunda ise “köyde hâzır olanlardan ve hâtûnlarımızdan böyle işitdik ve lâkin biz görmedik” cevabı verilmiştir.⁴⁹ 16 Ş. 991 (04.09.1583)’de Cebel Nahiyesi, Bağlı Köyü’nden Yusuf b. Ali, köyden bir kadına fi’l-i şeni’ ettiği iddiasıyla mahkemeye getirilmiş, etmediğine dair yemin etmesine rağmen köylüler “daima fesad ve şenâ’at üzre olduğuna” şهادet etmişlerdir.⁵⁰

Köy ahalisi topluca dirlik ve düzenini bozan kişilerden şikayette bulunabiliyorlardı. 20-30 Cumâde’l-âhire 988 (02-10.08.1580)’de Evciler köyü halkı, aynı köyden Divane Hamza’nın yaptığı zararlardan üzüntü duymaktadırlar. Bir gece teravîh namazlarını kılarken camiye basarak Ali ismindeki kişiyi dövdüğünü, korkularından namazlarını bozarak kaçtıklarını bildirmişlerdir.⁵¹ 30 Ra. 990 (24.04.1582)’da Yörükli köylüleri kendi arazilerinde koyun güden Pir Ali b. Yusuf’u şikayet etmişler, Emir Çelebi’nin otuz gün süre sonuna kadar izin vermesiyle, Pir Ali de götürüleceğine “götürmez isem bin bir akçe borcum olsun” ifadesiyle söz vermiştir.⁵²

Köylülerin bütün sığırlarını güden çobanı vardır. 10-20 N. 988 (19-29.10.1580)’de Doğan Köy’ün sığırlarını güden İsmail b. Emrullah, köylü Aişe Hatun’un ineğinin balçığa batıp ölmesiyle derisini yüzüp kendisine teslim etmiştir.⁵³

Kite Kazası’ndaki köylerinin koruculuğunu üstelenen günlüğü 2 akçe vazîfe ve her sene Burusa müdü ile iki müd buğday ve iki müd arpa alan Rüstem b. Abdullah adında bir görevli bulunmaktadır. Hatırlanacağı üzere Kite Kazası, Yenişehir hâslarına tabidir. Bu yüzden göreve padişah beratıyla gelmiştir. Ölünce oğlu Mustafa’yı ve

⁴⁹ BŞS., 170.

⁵⁰ BŞS., 5.

⁵¹ BŞS., 171.

⁵² BŞS., 764.

⁵³ BŞS., 271.

Durmuş b. Nasuh'u yerine vekil kılmış, ancak Mustafa kendi isteğiyle görevi Durmuş'a devretmiştir.⁵⁴

D. Göçebe

Belli bir meskenleri olmayan göçebelerin yaylak-kışlak arasında süregelen bir hayat tarzı bulunmaktadır. “Erbâb-ı timârdan Sinan nâm sipâhî, Yörük tâifesinden Konurdede nâm kimesneyi Meclis-i şer'c ilzârdan sonra, muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, mezkûr Konur timârında bir sene yaylayub, yayla hakkın taleb eyledüğümde...”⁵⁵ örneğinde görüldüğü üzere, göçebelerin yaylada yaşamaları, sipahi izni ve kalacakları süreye göre verecekleri yaylak resmi ile mümkündür.

Göçebeler, özellikleri bakımından istedikleri yere gidebildiklerinden bazen konakladıkları yerin sahibi olan köylüler ile aralarında sorunlar çıkmaktadır. 1-10 Cumâde'l-âhire 989 (03-12.07.1581)'da Çekirge halkından bir grub insan, göçebelerin kendi meralarında konakladıklarını ve men olunmalarını istemişlerdir. Bunun üzerine, taife halkı, sipahiye bir miktar para verip oturmak için müsaade aldıklarını belirtmişlerdir. Konaklama şartlarına uygun bulunmadığından mahkeme, yerlerinden ayrılmaları için karar çıkarmıştır.⁵⁶

Göçebe cemaatler arasında bulunan yörüklerin “levend” sıfatıyla anıldığını, Bursa civarında çeşitli cemaatlere mensup sekiz yörüğün bir kişiyi katl etmesinin ardından Balabancık köylüsü olan Ahmed'in yanındakiler için “yedi nefer levendler” tabirini kullandığından

⁵⁴ BŞS., 1176.

⁵⁵ BŞS., 594.

⁵⁶ BŞS., 562.

anlamaktayız.⁵⁷ 20-30 Ca. 989 (22.06.1581,02.07.1581)'da Yörük taifesinden Yorgi adındaki gayr-ı müslimin, bir-iki nefer "levendler" ile Nebi b. Ali'nin sürüsünden iki koyununu aldığını belirten bir kayıt mevcuttur.⁵⁸ Yörüklerin ayrıca, sığırtmaçlık ile uğraştığını "... karye-i mezbûrede sığırtmac olan yörük nâm kimesneye ..."⁵⁹ örneğinden müşahade etmekteyiz.

Göçebeler, aralarındaki adi yaralama olaylarını mahkemede çözümleyebilmektedir.⁶⁰ Kite'ye bağlı arâzide yaşayan Kabasular Cemamati'nden Ali b. Halil öldürülünce, zevcesi Huri bt. Süleyman mahkemeye gelerek Çakırlar Cemaati'nden Yakub'u dava etmiştir. İfadesine göre Yakub üç kişi ile evlerini basmış, zevcini katletmiştir. Yakub Bökrüce'de "Keçili Yörügü'nden Bayram, Güvercinlik Obası'ndan Mahmud, Bazarcık Kazası'ndan Bekir nâm yoldaşlarum ile" evini bastığını ve zevcini katlettiklerini "gayr-ı kimsenin medhali yokdur" sözleriyle Huri'yi doğrulamıştır.⁶¹

Göçebe varisler, kendilerine intikal eden miras haklarından bölüşmek ve yararlanmak için mahkemeye başvurumaktadırlar. 20-30 Cumâde'l-âhire 988 (02-11.08.1580) tarihinde Korkutlu Cemaati Köse Veliler'den Ali, Bali, ve Resul kardeşler anne ve babalarından kalan mirasın hisselerini kardeşleri Mehmed'in hibe etmesiyle aralarında bölüştüklerini kaydettirmişlerdir.⁶² Göçebe cemaatlerin vasîleri kendi içlerinden seçilmektedir. Aynı tarihli bir başka kayıta, Korkutlu Cemaati'nden Resul'e anne ve babasından kalan malların

⁵⁷ BŞS., 129.

⁵⁸ BŞS., 543.

⁵⁹ BŞS., 269.

⁶⁰ BŞS., 52.

⁶¹ BŞS., 110.

⁶² BŞS., 188, 189.

“zabt ve hıfzı” için kardeşleri Ali vasî, Mehmed’de nâzır tayin edilmiştir.⁶³

Yine göçebeler, aralarında alacak-verecek anlaşmazlıklarını mahkemeye intikal ettirmektedirler. 20-30 Cumâde’l-âhıre 988 (02-11.08.1580)’de Eyne Hace b. Ferhad, Ali b. Bahşayış’e koyun behâsından 824 akçe olan borcunu tamamen teslim etmiştir.⁶⁴ Aynı tarihte Korkutlu Cemaati’nden Ali, kardeşi Bali’ye borç olarak verdiği koyun behâsından dört filoriyi, daha sonra hibe ettiğini açıklamıştır.⁶⁵

Göçebeler, yerlerine vekil tayin edebilmektedirler. Korkud Cemaatinden Habib b. Osman, Mustafa b. Durmuş zimmetinde olan 940 akçe hakkını alması için Hasan b. Abdullah’ı vekil kılmıştır.⁶⁶

Alacak ve borç işlemlerini belirli bir meskenleri olmadığı için mahkeme görevlileri yardımıyla halletmektedirler. 20-30 M. 990 (14-24.02.1582)’da Uhbiye taifesinden Bayram, Badırğa’daki bir gayr-ı müslimden alacağı olan üç bin yüz akçeyi, Muhzır Mehmed b. Musa aracılığıyla temin etmiştir.⁶⁷

Göçebeler, birbirlerine kefil olabilmektedirler.⁶⁸ 1-10 Cumâde’l-âhıre 989 (03-12.07.1581)’da Uhbiye taifesinden Konur b. Resul’e aynı taifeden Nazar b. Ahmed kefil olmuştur.⁶⁹

⁶³ BŞS., 193.

⁶⁴ BŞS., 211, 212.

⁶⁵ BŞS., 190, 192.

⁶⁶ BŞS., 773, 774.

⁶⁷ BŞS., 741.

⁶⁸ BŞS., 630, 884.

⁶⁹ BŞS., 563.

E. Gayr-1 müslim

Osmanlı Devleti, gayr-1 müslimlere çeşitli yönetim kademelerinde görevler verilmiştir. Kite'ye bağlı Dansara Köyü'nün kethüdası İstirati adlı gayr-1 müslimdir. Adının İstirati olması, gayr-1 müslimlerin temsilcileri aracılığıyla işlerini gördüklerini işaret etmektedir. Kethüda İstirati, beytü'l-mâl emini Kara Mehmed huzurunda, sahibinden kaçmış bir köle için iki filori (altın) verdiğini beyan etmiştir.⁷⁰

Gayr-1 müslimlerin ödemekle yükümlü oldukları cizye (harac-ı ruûs) ve haraç (harac-ı arz)⁷¹ vergilerinden cizye vergileri, tımar sahiplerince değil, hazine görevlilerince toplanmaktadır. 1-10 Ca. 989 (03-12.06.1581)'da Hâssa beytü'l-mâle ber-vech-i emânet emin olan Ömer Çelebi b. Mehmed, mahkemede bir gayr-1 müslimin oğlundan iki yıllık haracını talep etmiştir.⁷²

Gayr-i müslimlere her alanda olduğu gibi adli olaylarda da eşit muamele sağlandığı 20-30 Ca. 988 (03-13.07.1580) tarihli belgede, müslümanlarla gayr-1 müslimlerin birlikte sâkin olduğu Dansara Köyü'nde maktul olmuş bir gayr-1 müslimin, aynı köydeki bir müslümandan alacağı olup olmadığının tahkik edilmesinden anlaşılmaktadır.⁷³ 23 Cumâde'l-âhire 988 (05.08.1580)'de Ermiri Köyü zımmîlerinden Dimitri, Süleyman'ın iki oğlunun evine girdiğini

⁷⁰ BŞS., 125.

⁷¹ Cizye, gayr-1 müslim vatandaşlardan askerî hizmete karşılık alınan şer'î bir vergidir. Zengin olanlardan yıllık 48 dirhem (190 akçe), orta hallilerden 24 dirhem (90 küsür akçe), fakir olanlardan 12 dirhem alınmaktadır. Fethedilen gayr-1 müslim topraklarındaki halktan alınan vergilere harac-ı arazî denilmektedir. İki kısımdan oluşur. Harac-ı muvazzaf (dönüm başına alınan vergi), Harac-ı mukâseme, arazinin verimliliğine göre zirâî ürünlerden alınan 1/10'dan 1/2'ye kadar olan vergilerdir. Akgündüz, a.g.e., C.I, s.169-181.

⁷² BŞS., 498.

⁷³ BŞS., 126.

Süleyman'ın da bulunduğu mahkemede iddia etmiş, şahitleri olmadığı için çocuklarının mahkemeye gelip yemin etmelerini istemiştir.⁷⁴

Zımmîler, mahkemede görülen davalarında kendi inançlarına uygun yemin "âyin-i bâtl" etmektedirler. 20-30 Ca. 989 (22-30.06.1581)'da Yunus Yahudi'nin, Nikola'nın babasına verdiği iddia ettiği parayı Nikola, Yunus'tan parayı geri almadığına ve hibe etmediğine dair yemin etmesini istemiş, "âyin-i bâtl" üzere yemin teklif edilmiştir.⁷⁵

Gayr-ı müslimlerle müslümanlar birlikte yaşamakta, hatta aralarında ticaret yapmaktadırlar. Kasım Bey gayr-ı müslim nüfusunun çoğunlukta olduğu Kurşunlu'da bir bahçeyi Harsefine bt. Aleki adlı gayr-ı müslimden satın almıştır.⁷⁶ Kurşunlu Köyü zımmîlerinden Duka, Bursa Alacahırka'da oturan Bekir b. Cemal'e Engürücük Köyü'ne yakın bağını yediyüz akçeye satmıştır.⁷⁷ 10-20 N. 988 (19-29.10.1580) Papas Nestori Kite Köyü'nde olan mülk-i menzil ve iki evi, Kutbeddin Çelebi'den beşyüz akçeye satın almıştır.⁷⁸

Yine gayr-ı müslimler, müslümanlar ile borç alışverişinde bulunabilmektedirler.⁷⁹ Kurşunlu zımmîlerinden Kiryakuz Bursa'da oturan Emine'ye bağ behasından bin akçe borçlu bulunmaktadır.⁸⁰ 20-29 Cumâde'l-âhıre 988 (02-11.08.1580)'de Çavdar adındaki zımmî, Kafir Subaşı Köyü'nden Mehmed b. Abdullah'a 600 akçe olan

⁷⁴ BŞS., 208,209.

⁷⁵ BŞS., 508

⁷⁶ BŞS., 69.

⁷⁷ BŞS., 235.

⁷⁸ BŞS., 278.

⁷⁹ BŞS., 334, 346, 354, 355, 432, 826, 827, 829, 894, 910, 915.

⁸⁰ BŞS., 122.

borcunu teslim etmiş, o da Bursa'da İbrahim Paşa Mahallesi'nden El-Hacc Mehmed b. El-Hacc Mustafa'ya vermiştir.⁸¹

Müslümanlar ile borç alışverişlerinde mallarının rehin bırakıldığı görülmektedir. 1-10 N. 988 (10-19.10.1580) Kurşunlu zımmîsi Apostolos veled-i Papas, Mustafa Seydi'ye olan esbab behâsından ve nakden 1900 akçesine karşılık Engürücük yakınındaki bağını rehin bırakmıştır.⁸²

"Papas Aleki muvâcehesinde Mehmed b. Abdullah nâm ikrâr idüb, Yarbüki dimekle ma'rûf değirmenin nısf-ı hissesini mezbûr zımmiye altı bin akçeye bey' itdüm..."⁸³ sözlerinden müslümanlarla bir yerin tasarrufunu ortaklaşa yürütebildikleri anlaşılmaktadır.

Kendi aralarında satış akti gerçekleştirebilmektedirler.⁸⁴ 1-10 Ca. 988 (14-23.06.1580)'de Kurşunlu Köyü'nden Todora, etrafında mülkler olan yerini oğlu İngülüs'e 1000 akçeye satmış ve parasını almıştır⁸⁵. 23 Cumâde'l-âhire 988 (05.08.1580)'de Görükle Köyü zımmîlerinden Kosta, Neşdori'ye bir harman, bir samanlık ve bir evden oluşan mülkünü 2100 akçeye kesin satış yapmıştır.⁸⁶

Kendi aralarında da borç alışverişinde buldukları görülmektedir.⁸⁷ 20-30 Cumâde'l-âhire 988 (02-11.08.1580) tarihinde Siği köyünden Dimitri veled-i Yani, Bursa'da oturan Dede veled-i Arslan'a oğlunun kefilliği ile on iki filori borcu olduğunu beyan

⁸¹ BŞS., 174, 263, 264, 265.

⁸² BŞS., 267.

⁸³ BŞS., 1175.

⁸⁴ BŞS., 842, 846.

⁸⁵ BŞS., 136.

⁸⁶ BŞS., 213.

⁸⁷ BŞS., 783.

etmiştir.⁸⁸ 20-30 Ş. 988 (30.09.1580-9.10.1580)'de Dirikle Köyü'nden Kosta, Kalos'dan binyüz elli akçe almıştır.⁸⁹

Gayr-ı müslimler, kendi aralarındaki mülk anlaşmazlıklarını yine gayr-ı müslim tanık ifadeleriyle çözdüklerini "...meblağ-ı merkûmı bi't-temâm virüb, yirmi yıl mikdârı tasarrufumda idüğine beyyine taleb olundukda, İstirati veled-i Satiroz ve Mihâl veled-i Yehayani nâm zimmiler, li-ecli's-şehâdet hâzırân olüb, mezbûr Yorgi mesfûr ahurın yerini mezbûr-i merdûd zimmetinden yirmi yıl mikdârı vardır, bin yüz akçeye bey' idüb, aldı, ahur yabdı, tasarrufundadır, şâhidüz, şehâdet dahî iderüz" kaydından anlıyoruz.⁹⁰

Mahkemede arabulucuların etkisiyle anlaşma yapabilmektedirler.1-10 Ca. 988 (14-23.06.1580)'de Balıklı Köyü'nden Vasıl veled-i Yani, Apostolos veled-i Satiroz ve oğlu Yarsekut tarafından döğölüp yaralanmış, dava edeceği sırada arabulucuların devreye girmesiyle davalılarla anlaşmaya varmıştır.⁹¹

Birbirlerine kefil olabilmektedirler.⁹² 24 S. 989 (30.03.1581)'da Siği'den Engelü'nün nefsine, aynı köyden iki gayr-ı müslim kefil olmuştur.⁹³

Bir gayr-ı müslim, mahkemeye kızını evlendirdiğini kaydettirebilmektedir. 1-10 Cumâde'l-âhire 988 (14-23.07.1580)'de Balıklı Köyü'nden Vasıl veled-i Mihâl "kızını Bulgara'yı Aryaroz veled-i Lani'nin oğlu Malkoç'a "avratlığa virdüm" şeklindeki beyanı, babaların hukuken taraf konumunda olduğunu göstermektedir. Büyük aile tipi ve mülkiyetin baba elinde toplanmış olmasının bunun bir izahı olabileceği düşüncesindeyiz.⁹⁴

⁸⁸ BŞS., 181, 182.

⁸⁹ BŞS., 307.

⁹⁰ BŞS., 64.

⁹¹ BŞS., 96.

⁹² BŞS., 676.

⁹³ BŞS., 427.

⁹⁴ BŞS., 143.

Gayr-ı müslimler, mahkemede miras davasından feragat edebilmektedirler. 0-30 R. 988 (05-15.05.1580)'de Görükle Köyü zimmîlerinden Kablan kayın atası ile arasında olan miras davasından feragat etmiştir.⁹⁵

“... Kayapa nâm karye kurbunda Çınarlıdere dimekle ma'rûf mevzı'de vâkı' olub, merhûm Gazi Hüdâvendigâr -'aleyhi rahmetü'l-Melikü'l-Gaffâr-Evkafı'ndan olan değirmenden değirmenci olan Aleki veled-i Yorgi...”⁹⁶ örneğinde de görüleceği üzere, gayr-ı müslimler vakfa aid bir değirmende değirmenci olarak çalışabilmektedirler.

F. Kadın

O dönemde kadının mal-mülk edinmede serbest bir durumda olduğu görülmektedir.⁹⁷ 10-20 M. 989 (14-24.02.1581)'da Dansara Köyü'nden Mehmed'in zevcesi Kostantıniyye, eşinin aynı köydeki evini 2000 akçeye satın almıştır.⁹⁸ 20-30 988 (26.01.1581-04.02.1581)'de Yenice Köyü'nden Selcik bt. Mehmed, süflî evini, iki saz damını, avlusu ve içindeki dut ağacı asmâsıyla birlikte 600 akçeye; iki öküzünden birini 3 altın, diğerini 2 filoriye satmış, bir kara sığır ineğini de Mahmud isimindeki çocuğa hibe etmiştir.⁹⁹

Kadın istediği zaman mal ve mülküne, ya da herhangi bir davasına iki şahit huzurunda vekil tayin edebilmektedir.¹⁰⁰ Kite Kazâsı merkezinde “Fahru'l-muhadderat” Fatma Hatûn, zevci Hasan Çelebi'yi vekil tayin etmiştir. Fatma Hatûn'un rızâsıyla anbarından

⁹⁵ BŞS., 89.

⁹⁶ BŞS., 80.

⁹⁷ BŞS., 878, 947, 1011.

⁹⁸ BŞS., 384.

⁹⁹ BŞS., 350, 351, 352.

¹⁰⁰ BŞS., 297, 303, 411, 497, 608, 689, 731, 814, 880, 886, 907, 922, 945, 966, 994, 1063, 1159, 1187, 1188.

bir miktar tahıl Hasan Bey'e (sipahi) satılmıştır.¹⁰¹ 20-30 Cumâde'l-âhire 988 (02-11.08.1580)'de Amine bt. İmirza, Bekir Çelebi'yi vekil tayin ederek, Kurşunlu Köyü zımmîsi Kıryakuz veled-i Duka'da olan bağ behâsından bin akçeyi teslim almıştır.¹⁰² 10-20 Cumâde'l-âhire 988 (23.07.1580-02.08.1580)'de Hadice, babasından intikal eden "müşâ' ve müşterek" kullanılan bahçedeki hissesine Ali isimdeki kişinin şer'e aykırı müdahale ettiğini, eşi Bahşayış'ı vekil kılarak dava etmiştir.¹⁰³ Gencellü Köyü'nden Ayşe'nin ölen eşinden bahçesi ve bağı bulunmaktadır. Yeni eşine bu taşınmazların tasarrufu için vekâlet vermediğini mahkemeye gelerek kaydettirmiştir. ¹⁰⁴

Bazen kadın da bir işin görülmesi hususunda vekil olabilmektedir. Bunun için mahkemede iki şahsın huzurunda vekilliğini isbât etmesi gerekmektedir.¹⁰⁵ 20-30 Cumâde'l-âhire 988 (02-11.08.1580)'de Ermiri Köyü'nden Selime bt. Sinan, kızının vekâletini üstlendiğini mahkemede iki şahit huzurunda isbat ederek, Dansara Köyü'ndeki bahçesini Hüseyin Bey'e 1220 akçeye kesin satış gerçekleştirmiştir.¹⁰⁶ 10-20 Cumâde'l-âhire 989 (12-22.07.1581)'da Hamza b. Emirşah, Mehmed b. Şahkulu ile olan davasına iki tanık huzurunda zevcesi Şami bt. Abdülkerim'i vekil kılmıştır.¹⁰⁷

Ayrıca kadın kefil olabilmektedir. 17 B. 988 (27.08.1580)'de Görükle Köyü'nden Mustafa'ya, Ferhadiye Vakfı'ndan aldığı bir miktar para ve buğdaya karşılık, zevcesi Leyla kendisine kefil olmuştur.¹⁰⁸

¹⁰¹ BŞS., 97, 349.

¹⁰² BŞS., 180.

¹⁰³ BŞS., 194.

¹⁰⁴ BŞS., 93.

¹⁰⁵ BŞS., 496, 877.

¹⁰⁶ BŞS., 186, 187.

¹⁰⁷ BŞS., 569.

¹⁰⁸ BŞS., 229.

Kadın, tasarruf ettiği mala müdahale eden şahsı mahkemeye şikayet edebilmektedir. 20-30 Cumâde'l-âhire 988 (02-11.08.1580)'de Evciler Köyü'nden Şems bt. Ahmed, babasından intikal eden ev, bağ, dam ve sârpûnunun Hamza b. Dedeali'nin "hilâf-ı şer'-i şerif tasarruf" ettiğini bildirmiş, mahkeme tarafından Hamza'ya sorulduğunda ise, Şems'e kötü muamele göstermeden tasarruf ettiğini doğrulamıştır.¹⁰⁹

H. Hizmetli ve Köle

1. Hizmetli

Bir köylü, çocuğunu belirlenen bir süre için başka biri kimsenin hizmetine kul olarak verebilmektedir. Misal olarak, "...Suvaşduş veled-i Yorgi Meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve takrîr-i kelimât idüb mezbûr zımmînün oğlı dört yıl hıdmet itmesine kul idüb ..." ¹¹⁰ kaydını verebiliriz.

Hizmetli ile ilgili olarak misal vermek gerekirse; Mudanya'ya bağlı Misebolu Köyü'nden Todoros veled-i Karaca Görükle Köyü'nden Saladnoz veled-i Dimitri'yi senelik 600 akçeye yanaşma "hizmetkâr" olarak almış, ancak 15 yıl hiç para vermemiş, borçlu olduğunu Kite Mahkemesi'nde beyan etmiştir. Ancak yıllık 600 akçelik bedel günlük yaklaşık iki akçeye tekabül ettiğinden yanaşma gelen kişinin kimsesiz, yoksul, boğaz tokluğuna bakılmayı kabul eden biri olduğu anlaşılmaktadır. Aldığı yevmiye, bu tarihlerde bir işçinin yevmiyesi karşısında küçük bir rakam olarak kalmaktadır.¹¹¹ 10-20 Za. 990 (06-16.12.1582)'da Ali b. Mümin, Haydar b. Abdullah'a bir yıllık hizmeti neticesinde tüm hakkını aldığını beyan etmiştir.¹¹²

¹⁰⁹ BŞS., 172.

¹¹⁰ BŞS., 935.

¹¹¹ BŞS., 42.

¹¹² BŞS., 977.

2. Köle

Şeriyeye sicil kayıtlarında kölelerin zaman zaman sahiplerinden kaçtıkları ve hatta onları öldürmeye teşebbüs ettikleri görülmektedir. 20-30 M. 988 (07-17.03.1580)'de Dergâh-ı âlî çavuşlarından Hüseyin Çavuş'un Kite'ye bağlı Katırlu Köyü'ndeki evinde iki arap köle, bu evde kalmakta iken sahipleri Mehmed'i öldürmüş ve kaçmışlardır. Çavuşun kethüdası, firar eden köleleri Mihaliç yakınında yakalamış, suçlarını itirâf etmişlerdir.¹¹³ 20-30 Ca. 988 (03-13.07.1580)'e ait bir kayıta 26 R. 988 (10.06.1580) gecesi Çepni Köyü'nde bir evi basarak sahipleri Ömer'i öldüren yedi yörük yakalanmış ve mahkemede suçlarını i'tirâf etmişlerdir Tarihlerden yola çıkarak, suçluların bir ay sonra yakalanıp, mahkeme huzuruna çıkarıldığı anlaşılmaktadır.¹¹⁴

Köleler efendilerinden izinsiz bir yere ayrılamamaktadır. Eğer bir köle kaçarsa abd-ı âbık veya kaçgun olarak nitelendirilmekte, kanunda belirtilen hükümlere uygun işlem görmektedir. Yakalandığı sancağın hâkimine, yavacıya ya da yakalayan kişiye teslim edilmekte ve yava defterine kaydedilmektedir. Müddet-i örfi süresince (90 gün) günlük bağlanan bir mikdar para ile (genellikle günlük 2 akçe) teslim alan kişi köleye bakmakta, sahibi gelirse masrafını alıp teslim etmektedir.¹¹⁵

Sahibinden kaçan köle yakalandığında, sahibi şahitlerle onun kendi mülkünde olduğunu isbat etmek zorundadır.¹¹⁶ 24 S. 989 (30.03.1581)'da Hüseyin Çavuş b. Ahmed Çavuş'un tımarında

¹¹³ BŞS., 21, 41.

¹¹⁴ BŞS., 129.

¹¹⁵ BŞS., 1091, 1092, 1094, 1095, 1097, 1101, 1103, 1105; 1106, 1108, 1109, 1110, 1111, 1112, 1113, 1115, 1117, 1118, 1121, 1122, 1125, 1127, 1129, 1130, 1131, 1140, 1144, 1147, 1149, 1150, 1151.

¹¹⁶ BŞS., 443, 464, 466, 478, 506, 952, 1096, 1098, 1102, 1106, 1107, 1114, 1116, 1119, 1120, 1126, 1132, 1145.

yakalanan Geydan ismindeki kaçak kölenin sahibi olduğunu söyleyen Himmet b. Ramazan'dan tanık gösterilmesi istenmiş, ayrıca mülkünden ihrâc edip etmediğine (azat etmediğine) dair, şahitlerden yemin istenmiştir. Sonuçta Himmet'in mülkü olduğuna karar kılınmıştır.¹¹⁷

Yenişehir Hâsları, padişah hasları içinde bulunmaktadır. Emîni Mehmed Çelebi'dir. 1-10 N. 989 (29.09.1581-08.10.1581)'da vekilleri tarafından Yenişehir'e bağlı Yaylacık Köyü'nde iki kaçak köleyi bulup sahibine teslim eden Demür'e hesap sorulmuştur. Oda evinde kalan esircinin yanında bulunan iki kölenin kaçtığını, bulup sahibine mücdegânisini alarak teslim ettiğini, ancak kadı izniyle yapmadığını söylemiştir.¹¹⁸ Kaçan kölenin, yakalayan kişi tarafından sahibine teslim edilmesi, hakim ve yavacı statüsündeki emînler gözetiminde gerçekleşmesi gerekirken bu köylünün başına buyruk iş yaptığı, risk aldığını göstermektedir. Ayrıca, yakaladığı köleyi sahibine teslim eden kişi 40 dirhem cu'l adıyla bir bedel "muştuluk"¹¹⁹ talep eder ki, belgede geçen mücdegâni teriminin, bu terimle eş anlamlı olduğu sonucunu çıkarabiliriz.

Sahibi gelmezse sük-i sultanîde kazancı kendisine kalmak üzere talibine satmaktadır.¹²⁰

Sahibinden kaçan köle şöyle tanımlanmaktadır; "Orta boylu, açık kaşlı, buğday anlu, kara gözlü, sakallı"¹²¹, "...ahz olunan sarûşın orta boylu, sarı alagözlü, köse sakallı, sağ elinin serçe barmağı ve sağ ayağının serçe barmağının üstü mecrûh, üstünde köhne beyâz 'aba ve bir dahî 'aba-i zibûn beyâz ve beyâz

¹¹⁷ BŞS., 426.

¹¹⁸ BŞS., 618.

¹¹⁹ Akgündüz, **a.g.e.**, C.I, s. 183.

¹²⁰ BŞS., 425, 441, 472, 477, 481, 499, 501, 784, 844, 845, 1093, 1103, 1128, 1141, 1148.

¹²¹ BŞS., 115.

Urus kalpağı Yavan b. Abdullah Ruûsi'l-asl gulâmı..."¹²², "... ala gözli sarı sakallu ve sarışın çatık kaşlı orta boylu arkasında bir âk kuzı derisi kürk ve bir âk gömlek ve bir âk don ve ... Macari'l-asl..."¹²³, "...'abd-ı âbık ki sol belinde cerâhat orta boylu arkasında köhne kebe ve eski beyâz gömlek ve don ve başında kalpak Rus oğlanı Ahmed'i..."¹²⁴ gibi.

Vakıf arazisinde yakalanan köle, vakfın görevlisine teslim edilmekte, sahibi gelene kadar vakıf görevlisi ona bakmaktadır.¹²⁵ 5 S. 989 (15.03.1581)'da Sultan Mehmed Han Evkafına bağlı Kite Kazası Yerce Köyü'nden Emir, Abdullah isimindeki şahsı yakalayınca mahkemeye getirmiş, yevmî iki akçe nafaka bağlanarak sahibi gelinceye kadar vakfın câbîsi Süleyman b. Molla Celal'e teslim edilmiştir.¹²⁶

Bazen kölelerin aidiyeti (birden fazla sahibinin olabildiği) konusunda karışıklıklar görülmektedir. Bu da köle kaçtığında, ortaya çıkmaktadır. Zira köle yakalandığı zaman kanuna aykırı şekilde, mahkemeye getirilmeden ve yavaya haber verilmeden tekrar satılabilmektedir. Bu durumda oluşan iki sahipten birisine zarar ödenerek iş çözüme kavuşturulmaktadır. ¹²⁷ "Mehmed b. Şaban Ali b. El-Hacc İmirza muvâcehesinde ikrâr idüb 987 senesinde "mezbûr Ali yedinden Kapaklu önünde denüzde bir kul aldum.." ifadesi, kıyıda yakalanan kulların beytül-mâle ya da âmile teslim edilmeden, kayıtdışı kullanıldığı örneğimizi güçlendirmektedir.¹²⁸

Sahibi kölesinin ölümü durumunda mirasçısı yoksa malına sahip olabilmektedir. 1-10 B. 990 (22-31.07.1582)'da Hüseyin isimli

¹²² BŞS., 1091.

¹²³ BŞS., 1094.

¹²⁴ BŞS., 1097.

¹²⁵ BŞS., 440, 442, 491, 500, 844, 845

¹²⁶ BŞS., 309

¹²⁷ BŞS., 1189, 1190, 1191, 1192.

¹²⁸ BŞS., 50.

kölenin ölümü üzerine sahibi Osman Çelebi, metrûkatını ve evini 400 akçeye Balabancık cabisi Hüseyin b. İbrahim'e satmıştır.¹²⁹

Sahibi kölesini azad ettiği halde, öldüğü zaman alacağı olan parayı, borçludan alabilmektedir. 10-20 Cumâde'l-âhire 989 (12-22.07.1581)'da Pir Ahmed, azad (ı'tâk) ettiği Ahmed'in ölmesiyle, Hüseyin üzerinde olan 200 akçe hakkını talep etmiştir. Hüseyin borcunu kabul etmiş, ancak Ahmed'i azad ettiğini ispatlamasını istemişti. Pir Ahmed tanıklarıyla azad ettiğini ispatlamış ve Hüseyin üzerindeki 200 akçe hakkını almaya muvaffak olmuştur.¹³⁰

Köleler sahipleri tarafından belli bir müddet sonrasında hizmetlerine karşılık olarak, azat edilebilmektedir.¹³¹ 1-10 Re. 989 (5-14.04.1581)'da Kite Göbelye Köyü'nden Mehmed b. Hızır, kulunun on yıl hizmet ettikten sonra azad edeceğini bildirmiştir.¹³²

I. Nişanlanma, Evlilik ve Boşanma Meseleleri

1. Nişanlanma

Nişanlanma ve evlilikler sonradan çıkabilecek problemleri önlemek amacıyla sicile kaydedilmektedir. 0-30 M. 988 (07-17.03.1580)'de Yörük Cemaati'nden kız sahibi baba İbrahim b. Kara Fakih kızı Cennet'i, Adil b. Ömer adlı tanığın huzurunda Mümin'in oğluna nişanladığını ikrâr etmiştir. Burada nişanlanan kız ve erkek hukuki taraf olarak görünmemektedir. Babalarının beyanı ve tanıklar ile hukuki kaydın belirlendiği anlaşılmaktadır.¹³³ Evlilik akitleri de

¹²⁹ BŞS., 804.

¹³⁰ BŞS., 566.

¹³¹ BŞS., 587, 758, 788, 857, 924.

¹³² BŞS., 471.

¹³³ BŞS., 27, 28.

çocukların velileri tarafından gerçekleştirilebilmekte ve sicile kaydedilmektedir.¹³⁴

Nişanlanma sırasında, kız tarafının erkek tarafından hediye aldığı gözlemlenmektedir. Sicilde rastladığımız bir belgede kız babası İbrahim b. Kara Fakih, oğlan babası Ömer b. El-Hacc Hasan'ın huzurunda mahkemede kızı Cennet'i nişanladığını beyan edip, aldığı hediyeleri (375 akçe nakid, 6 çift başmak) kayda geçirmiştir¹³⁵

2. Evlilik

Osmanlı toplumunda şer'î kaideler içinde nikahlar, kadı ve mahalle imamları tarafından kıyılmaktadır. Gayr-ı müslimler, aile hukukunda, dinlerinin emrettiği hükümleri uygulamada serbesttirler. Dolayısıyla evlilikleri, kendi din adamları tarafından gerçekleştirilmektedir. Ancak istedikleri taktirde evlilik işlemlerini, müslüman yetkililer huzurunda da yapabilmektedirler. Fakat bu tür hukuki muameleler, zimmîlerin kendi cemaatleri tarafından kabul görmeyerek tepkilere yol açmaktadır.¹³⁶ Örneğin defterde rastladığımız bir kayıta, Ortodoks dini lideri Kiryazi, müslümanların kendi dini işlerine karıştıklarını, caiz olmadığı halde kefereyi nikahladıklarını padişaha iletmekle birlikte, bu işin kadı huzurunda gerçekleştiğini ve bu yüzden rencide olduklarını belirtmektedir.¹³⁷

Defterimizde bir gayr-ı müslim hanımın müslüman bir erkekle evlendiğine dair kayıt vardır. 10-20 M. 989 (14-24.02.1581)'da Yaylacık Köyü'nden Yani, Cennet'in oğluna kızını vermeyi "müslümanlar araya girüb envâ'î tazarru' eyledikleri ecilden" razı olmuş, mehr-i

¹³⁴ BŞS., 1169, 1170

¹³⁵ BŞS., 32.

¹³⁶ Soykan, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Gayrimüslimler**, s.108-117.

¹³⁷ BŞS., 1005.

mu'accelini görüşmeye hazırlandığını bildirmiştir.¹³⁸ Bu durum, gayr-ı müslim hanımın İslam dinini kabul ettiği sonucunu çıkarmaktadır. Zira, toplum içinde onay görülmeyen bir evliliğe müslümanların ön ayak olamayacağı bir gerçektir.

Evlilikler vekiller yoluyla da gerçekleşebilmektedir. 1-10 M. 991 (25.01.1583-03.02.1582)'de Yörük Tâ'ifesi'nden Mehmed b. Hızır, Şemse bt. Mustafa'yı nikâhladığı zamanda, Şemse dayısı Ahmed'i, Ahmed'de Ferhad adındaki yeniçeriye vekil kılmıştır.¹³⁹

Nikah akdi sırasında erkeğin kadına belli bir miktar para veya eşya vermesi İslam hukukunun bir geleneğidir. "Mehr" adı verilen bu hediye nin nikah akdi sırasında verilmesine "mehr-i mu'accel" denilmektedir. 1-10 Z. 990 (27.12.1582-05.01.1583)'da Rüstem b. Abdullah adındaki yeniçeri, Emine ile evlenirken Büklü adındaki bağı nı mehr-i mu'accel olarak vermiştir. Ancak anlaşıldığına göre bu bağı daha sonra bir gayr-ı müslime satmış, Emine de şahitleriyle bağı nı kendi mehri olduğunu ispat ederek geri almıştır.¹⁴⁰

Nikah akdi sırasında kadına mehrin daha sonra ödenmesine mehr-i müeccel denilmektedir. Erkek yaşamı süresince bu meblağı ödeyebildiği gibi, ödeyemeden öldüğünde kalan mirasından kadın mehr-i müeccelini talep edebilmektedir.¹⁴¹ 20-30 Ş. 988 (30.09.1580-09.10.1580)'de Aişe ölen zevci Ali'den kalan mirasında mehr-i müeccelinin 1000 akçe olduğunu bildirmiştir.¹⁴² 10-20 L. 990 (07-17.11.1582)'da Kite Kazası'na bağı Göynüklü Köyü'nde oturan Mihri bt. Hüseyin, zevci Hüseyin b. Bayezid'de olan 6.000 akçe mehr-i

¹³⁸ BŞS., 381.

¹³⁹ BŞS., 1171.

¹⁴⁰ BŞS., 994.

¹⁴¹ BŞS., 946, 963, 967, 982, 1011, 1021, 1161, 1162.

¹⁴² BŞS., 247.

müeccelinin 4800 akçesini hibe ederek, karşılığında 2 keçi almıştır.¹⁴³

Kadın mehr-i müeccelini boşandığı zaman da alabilmektedir. Bu hususla ilgili misal vermek gerekirse; 1-10 S. 989 (7-16.03.1581)'da Hatice bt. Musa, eski eşinde olan bin akçe mehr-i müeccelini istemek için dava etmiştir. Arabulucuların devreye girmesiyle sâbık zevciyle 114 akçeye anlaşarak davasından feragat etmiştir.¹⁴⁴

1-10 S. 990 (25.02.1582-06.03.1582)'da Mahmudlar Cemaati'nden Mümin, eşini başka birisiyle yakalayıp talak verdikten sonra, eşi Şahane Hatun mehr-i müeccelini talep etmiştir.¹⁴⁵

Evliliklerin her zaman şer'î kaidelere uyulmadan gerçekleştiğine dair elimizde örnekler mevcuttur. 20-29 Cumâde'l-âhire 988 (02-11.08.1580)'de Evciler Köyü'nden Divane Hamza, köyün imam ve hatib, ve halkının rızası olmadığı halde nikahlı Aişe bt. Ahmed'in "Ben boşun sana vardum didi, ben dahî aldum" ifadesinde bulunuyor.¹⁴⁶ Usulsüzlüğe imamın karıştığı şu belge de düşündürücüdür. 16 N. 990 (04.10.1582)'da Tomalı Köyü'nden Osman b. Yusuf'un kızı Gülnaz'ı, kızın ve babasının haberi yok iken köy imamı Mustafa Fakih yardımıyla fuzuli 600 akçe mehir ile nikahlamış, onların itirazı ile nikahtan feragat etmiştir.¹⁴⁷

3. Boşanma

Evlilik mahkemede yapıldığı gibi, boşanma istekleri de mahkemeye intikal etmektedir. 10-20 Z. 988 (16-26.01.1581)'de Selvi

¹⁴³ BŞS., 847.

¹⁴⁴ BŞS., 405.

¹⁴⁵ BŞS., 744, 745, 746.

¹⁴⁶ BŞS., 169.

¹⁴⁷ BŞS., 891.

bt. İsa, mahkemeye gelerek kendisini talâk veren (boşayan) eşi Durmuş b. Üveys'ten bin akçe mehrini talep etmiştir. Durmuş Selvi'nin mehrinden feragat ettiğini bildirmiştir. Selvi ise "Beni darb-ı şedid eyleyüb, envâ'ı te'addi ve tahvif itmek ile kerre ile olmuştur" sözleriyle eşinin eziyet ettiğini mehrinden feragat etmediğini iddia etmiştir. Mahkeme kuralları gereği şahit göstermesi istenmiş, şahit gösteremeyince, bu sefer yine adet ve kanun üzre Durmuş'a yemin teklif edilmiştir. Durmuş'un yeminiyle mahkeme Durmuş'un lehinde karar kılmıştır.¹⁴⁸

Boşanmalar makul sebeplere bağlı olabildiği gibi, günümüzde örneklerini görmediğimiz nedenlere dayandırılarak da gerçekleşmektedir. Şimdi her iki konuya örnek olabilecek belgeleri görelim. 1-10 S. 990 (25.02.1582-06.03.1582)'da Yörük taifesinden Mahmudlar Cemaatinden Mümin b. Hamid, eşini kendi evinde başka birisiyle bulduğu için boşamıştır.¹⁴⁹ 10-20 L. 990 (07-17.11.1582)'da Kite'ye bağlı Kayapa Köyü'nden Mustafa b. İbrahim, zevcesi Selime bt. Oğul Bey'e "Şart idüb eğer sana ben Burusa üzümü getirürsem boş ol" demiş, kadın, zevcinin kızkardeşleri evinde bilmeden boşanmalarına neden olacak üzümü yiyerek boş olmuştur.¹⁵⁰

10-20 Za. 989 (06-16.12.1581)'da Na'allar Köyü'nden Durkadın bt. Ömer annesi evine rızasız gittiği için zevci Mehmed b. Hüseyin'in muhızır ve naiblik vazifesini bir arada yapan görevliyi getirdiğini, ancak rızasız bir iş yapamadığını söylediği halde naibin kendisini dinlemediğini "Zevcinden kaçüb anan evine varmışsın deyü benî muhkem tekdir itdü" sözleriyle bildirmiştir. Zevci Mehmed'in ise "Mehr-i mü'eccelden ve nafakadan ve mehr-i mu'accel behâsından olan esbâbdan ve sâ'ir da'vândan ferâgat

¹⁴⁸ BŞS., 345.

¹⁴⁹ BŞS., 744.

¹⁵⁰ BŞS., 932, 933, 934.

eyle yoğsa, sana hakâret itdürürün” tehdidinden korktuğu için hiçbir şey isteyemeden boşandığını anlatmıştır. Eşi Mehmed ve muhızır Hüseyin durumu kabul etmiştir.¹⁵¹ Ardından Durkadın, mehr-i mü’eccele, nafaka ve mehr-i mu’accele behâsından olan esbâbını talep ederek , şahitlerinin “Her ne zemânda murad idersen anan evine vâr deyû icâzet virdü” sözleriyle annesinin evine rızalı gittiğini ispatlamıştır.¹⁵² Dava bununla da kapanmamış, Mehmed, zevcesi Durkadın’ın doğduğu ve annesinin evinin bulunduğu Atranos Kazası naibi Mevlânâ Muhyiddin Efendî’nin bu hususta hüccet verdiğini göstermiş, mahkemece verilen 3 günlük sürenin ardından şahitleriyle birlikte hüccetini ispat etmiştir. Durkadın’ın karşılık vermemesi üzerine, mahkeme muhyiddin lehinde karar kılmıştır.¹⁵³

İslamda talak (boşanma) hakkı erkeğe aittir. Talak-ı bâin¹⁵⁴ suretiyle boşamada erkek, boşadığı hanımını bir başkasıyla normal evlilik geçirip ondan boşanmadıkça alamamaktadır. 10-20 B. 990 (31.07.1582-10.08.1582)’da Göynüklü Köyü’nden Yusuf, zevcesi Selime’yi üç talakla boşamıştır. 20-29 Cumâde’l-âhire 990 (12-21.07.1582)’da Hani bt. Yani’yi zevci Davud Bey b. Abdullah “bâin-i talâk” boşamış, Hani 800 akçelik mehrini talep etmiştir. Davud ise bunun 600 akçe olduğunu söylemiştir. ¹⁵⁵

Talak-ı selâse¹⁵⁶ (3 talak) Bu boşanma çeşidinde, erkek sahip olduğu üç boşanma hakkından sadece bir veya ikisini kullanmışsa,

¹⁵¹ BŞS., 699.

¹⁵² BŞS., 700.

¹⁵³ BŞS., 705.

¹⁵⁴ Pakalın “Talak”, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, C.III, s.389-390. ; Konu ile ilgili örnekler için bkz.: BŞS., 813, 815, 860.; Düzeltme: Kaynak olarak ayrıca bkz.: M. Akif Aydın, **İslâm-Osmanlı Aile Hukuku**, İstanbul, Marmara Üniv., İlahiyat Fak, Yay., 1985, s. 40.; Osman Karabulut, **İslamda Evlilik ve Mahremiyetleri**, Ankara, Uysal Kitabevi, 1989, s.68.

¹⁵⁵ BŞS., 793.

¹⁵⁶ Pakalın, **a.g.e.**, C.III, s.389-390.

tekrar yeni bir nikah akdi ve mehirle karısına dönebilmektedir. 1-10 S. 990 (25.02.1582-06.03.1582)'da Bağlu Köyü'nden Mümin b. Ramazan, köy halkının mirî için tavuk istemeleri üzerine vermemekte ısrar eden eşi Ünzile'ye "Eğer sen cemâ'ate muhâlefet idüb mirî için tavuk virmez ise benden üç talak boş ol" demiş, eşi de muhalefet etmemiştir.¹⁵⁷

Erkeğin diğer bir boşama çeşidi talak-ı ric'îdir. Kocanın, hanımının iddeti içinde kendisine yeniden dönebilecek şekilde yaptığı boşamadır¹⁵⁸. Bu boşanma çeşidi ile ilgili elimizde örnek mevcut değildir.

Kadının kocasının ölümü (4 ay, 10 gün) veya boşaması (3 ay 10 gün) üzerine bir müddet zarfında evlenmemesine iddet denilmektedir.¹⁵⁹ Boşandıkları zaman bu süre zarfında koca, kadının ihtiyaçlarını "nafaka-i iddet" adı altında karşılamak zorundadır. 10-20 Ş. 990 (30.08.1582-09.09.1582) tarihinde, Aişe hatun, eşi Abdülgani ile olan "mehrinden ve nafaka-i iddetinden ve cemî-i davâ ve nizâ'ından" feragat eyleyerek karşılığında bir kaç esbab almıştır.¹⁶⁰ 10-20 B. 990 (31.07.1582-10.08.1582)'da Yusuf'tan boşanan Selime bt. Bayram, mehri ve nafaka-i iddeti karşılığında bir tosun ve 12 kile buğday almıştır.¹⁶¹ 10-20 L. 990 (07-17.11.1582)'da Oğul b. Osman, boşanan kızkardeşine baktığı süreler için, eski kocasının vermesi gereken nafakayı talep etmiştir.¹⁶²

J. Miras Meseleleri

¹⁵⁷ BŞS., 752.

¹⁵⁸ Pakalın, **a.g.e.**, C.III, s.389-390. ; Düzeltme : Ric'î talak için kaynak olarak ayrıca bkz.: Aydın, **a.g.e.**, s. 39.

¹⁵⁹ Pakalın, "İddet", **a.g.e.**, C.II, s. 36.

¹⁶⁰ BŞS., 860.

¹⁶¹ BŞS., 816.

¹⁶² BŞS., 933.

1. Aile Hukuku İle İlgili Hususlar

Fevt olan kişinin terekesi, şer'î miras kaidelerine göre, 9 kademelik bir miras sırası ile taksim edilmektedir.

- a. Eshâb-ı ferâiz: Birinci dereceden mirasçılardır. Baba, babanın babası, ana bir erkek kardeş, ana, ana ya da babanın anası, öz kız, oğulun kızı, ana-baba bir kız kardeş, baba bir kız-kardeş, ana bir kız kardeş, eşler (koca-karı).
- b. Asaba-i nesebiyye: Birinci zümredeliklerin hissesi terekenin tamamını kapsamazsa bunlara da miras düşmektedir.
- c. Asaba-i sebebiye: Azat edilmiş kölenin eski sahibi olup ölenin daha yakın mirasçısı yoksa, eski sahibi almaktadır.
- d. Neseben eshâb-ı ferâize reddet: İkinci ve üçüncü dereceden miras alan yoksa, belli makyaslarda hissesini arttıran birinci derecedeki mirasçılardır.
- e. Zevi'l-erhâm: Ana tarafını akrabalarını içine alır.
- f. Mevle'l-muvâlât: Bir kimse, müslüman olurken himayesine girdiği veya köle iken diyetini ödediği mevlâsı stasüsündeki kişinin mirasına girmektedir.
- g. Mukırrun leh binneseb ale'l-gayr: Vefat eden kimsenin sağlığında akrabası olduğunu iddia ettiği şahıstır.
- h. Musa leh bimâ zâde ale's-sülüs: Yukarıda sayılanlardan hiç bir mirasçısı olmayanların, vasiyetinde 1/3'de faydalanacak olanlardır.
- i. Beytü'l-mâl: Vefat eden şahsın hiç bir mirasçısı yoksa veya mirasçılardan arta kalan mallar varsa buraya kalmaktadır.¹⁶³

¹⁶³ Hüseyin Özdeğer, **1463-1640 Yılları Bursa Şehri Tereke Defterleri**, İstanbul, İ.Ü. yay., 1988, s. 14.; Ayrıca geniş bilgi için bkz.: Ömer Lütü Barkan,

Şimdi bu usulleri içeren miras kayıtlarımızı incelemeye çalışalım. Ölen kişinin yakınları olmadığı tespit edildiğinde, ya da birisi çıkıp gelinceye kadar malları mevkûfat ve hâric-i ez-defter olan reâyâ beytül-mâline alındığı görülmektedir. 10-20 S. 989 16-26.03.1581) Kanlıçukuru Köyü'nde ölen Sefer b. Karagöz'ün metrûkâtı için aynı işlem uygulanmıştır.¹⁶⁴

Ayşe zevcesi ölünce Yusuf'un kardeşi Mümin ile evlenmiştir.¹⁶⁵ 1-10 Ca. 988 (14-23.06.1580)'de Mümin'in mahkemede "Nefs-i Gemlik'de fevt olan karındaşım Yusuf'un metrûkâtı iki kızları ile benüm ve zevcesi mezkûre Aişe mâ-beyninde kalmak ile üç bin üç yüz akçeye bey' itdüm" ¹⁶⁶ sözlerinden yola çıkarak ölen erkeğin eşi ve çocukları bulunduğu halde, mirasından erkek kardeşinin yararlandırılmasının sebebi, mirasın "asabe-i nesebiyye" sınıfından işlem gördüğü düşüncesini akla getirmektedir. Yine bu miras taksimine uygun başka bir örnekte, ölen evli kadının mirasından, kızkardeşinin de yararlandığını anlamaktayız. 20-30 Z. 988 (26.01.1581-04.02.1581)'de kardeşi ölen Ziyade, onun eşi Yunus ile metrukâtı hususunda bozuşmuşlar, arabulucuların yardımıyla, Yunus Ziyade'ye dört yüz akçe vermeye razı olmuştur. Ziyade bu parayı bir müd buğday vermesi karşılığında, Yunus'a geri vermiştir.¹⁶⁷

Eshâb-ı ferâiz yani birinci dereceden mirasçılara örnek olarak da kadının oğlu, eşi, ve annesinin, mirasından yararlandığını görülmektedir. 20-30 M. 989 (24.02.1581,06.03.1581)'da Mehmed b.

"Edirne Askerî Kasamı'na Âit Tereke Defterleri (1545-1659)", **Türk Tarih Belgeleri Dergisi**, C.III, No:5-6, 1966, s.19-23. ; Düzeltme : Miras hukuku için kaynak olarak ayrıca bkz.: Ali Himmet Berki, **İslam Hukukunda Feraiz ve İntikal**, Ankara, Diyanet Yay., 1986.

¹⁶⁴ BŞS., 408.

¹⁶⁵ BŞS., 93.

¹⁶⁶ BŞS., 94.

¹⁶⁷ BŞS., 358, 359.

Hüseyin, küçük oğlu Ali için annesinden kalan 900 akçeyi kayınvalidesi Sultan'dan borç almıştır.¹⁶⁸ 10-20 Za. 989 (6-16.12.1581)'da Na'allar Köyü'nden Mehmed b. Hüseyin, küçük oğlu Ali'nin annesinden kalan 700 akçe, Ali'nin zabt-ı emvâline bakan Sultan Hatun'dan 900 yüz akçe toplam 1900 akçe aldığını ve bunların borcu olduğunu söylemiştir.¹⁶⁹ Aynı tarihte Sultan, damadı Mehmed b. Hüseyin üzerinde, ölen kızından kendisine kalan hakkından ve torunu Ali'nin nafakasından 150 akçe hakkı olduğunu, Mehmed ise ödediğini bildirmiştir.¹⁷⁰

2. Yetim İle İlgili Hususlar

a. Vasî tayini

Buluğa ermemiş çocukların velisi vefât ettiğinde, mallarının kullanımı için yetimin yakın akrabaları, eğer yoksa uygun bir kişi vasî tayin edilmektedir.¹⁷¹ Duka'nın eytâmına "vasî lâzım ve mühim olmağın" denildiği için, İstirati veled-i Todor'a vasîlik verilmiştir.¹⁷²

Vasî yanında bazen bir de nâzır atandığı görülmektedir. 10-20 M. 989 (14-24.02.1581) Demürciler Köyü'nde fevt olan Halil'in kızına vasî olarak Mustafa tayin edilmiş, "zabt eyledüğü emvâle nâzır lâzım oldukda" denildiğinden, Mustafa b. Hüseyin nâzırlığa getirilmiştir.¹⁷³

Babası ölen kız çocuğu "yetîme" olarak adlandırılmaktadır. Fatîma'ya babasından intikal eden "hakkını hıfz u zabt" için "vasî lâzım ve mühimm olmağın" çocuğun anası Selcik bt. Şevki "vasıyye" atanmıştır. Genelde vasî olarak çocuğun annesi değil de ailenin bir erkek büyüğü

¹⁶⁸ BŞS., 393.

¹⁶⁹ BŞS., 701.

¹⁷⁰ BŞS., 702.

¹⁷¹ BŞS., 591, 755, 930, 1007, 1037, 1041, 1043, 1076.

¹⁷² BŞS., 329.

¹⁷³ BŞS., 383.

atanırken, yukarıdaki örnek dikkat çekicidir.¹⁷⁴ Diğer bir kayıt olan 10-20 B. 990 (04-14.05.1582)'de İbrahim'in yetimine Rabia vasî olarak tayin edilmiş, o da Mehmed ile olan davası için Fatıma bt. Emirşah'a vekalet vermiştir.¹⁷⁵ 3 Cumâde'l-âhıre 989 (05.07.1581)'da Gencellü Köyü'nde eşinin vefatı üzerine yetimlere vasiyye olan Cihan isimindeki kadın da, eşinin bağını tımar yapmaya gücü olmadığı için büyük oğluna vekillik vererek satmıştır.¹⁷⁶

b. Nafaka Bağlanması

Velisi vefat eden çocuğa, "mu'temedun 'aleyh" kişilerin haber vermesi ile, ihtiyacı olduğu tespit edildikten sonra nafaka bağlanmaktadır.¹⁷⁷ 1-10 Z. 988 (7-16.01.1581)'de Demürciler Köyü'nde babası ölen Fatıma'nın "nafakaya ve kisveye ihtiyacı olduğu zâhir ve ma'lûm olduktan sonra" ifadesinden anlaşıldığına göre, babasının malından günlüğü iki akçe nafaka bağlanmıştır.¹⁷⁸ Öte yandan nafaka bağlanan Şahkulu adındaki yetime, vasiyyesi olan Elif adındaki kadın iki yıldan fazladır nafakasını vermediği için yakınları mahkemeye şikayet etmişlerdir.¹⁷⁹

3. Vasî İle İlgili Hususlar

Vasîler malını kullandıkları çocukların taşınmazlarını başkalarına ve genellikle aile büyüklerine çıkar sağlayacak şekilde kullandırmaktadırlar. Bunun için gerek gördükleri zaman tasarruf konusu olan mal ve mülk için ya da alacaklı olduğu meblağ için, dava

¹⁷⁴ BŞS., 128.

¹⁷⁵ BŞS., 812.

¹⁷⁶ BŞS., 553, 554.

¹⁷⁷ BŞS., 720, 797, 958, 1077.

¹⁷⁸ BŞS., 339, 653.

¹⁷⁹ BŞS., 588.

açabilmektedir.¹⁸⁰ 20-30 B. 989 (20-30.08.1581)'da Tuzaklu Köyü'nde ölen Mehmed b. Seydi Han'ın yetimlerine vasî olan Abdülkadir b. Muhyiddin, Mehmed'in bir çiftlik ve içinde meyve ağaçlarına ortak olan kardeşi Mustafa'nın, bu mallar üzerindeki tasarrufuna engel olduğunu belirtmiştir.¹⁸¹

Bir çocuğun vasîsi ona miras olarak kalan mal ve mülkü satma ya da kiraya verme yetkisine sahiptir.¹⁸² 20-30 Za. 990 (16-26.12.1582)'da Demürce Köyü'nden Osman Bey'in fevt olmasıyla, çocuklarına vasî olan Hızır b. Mustafa terekesine ait iki öküzü mezada çıkarmış, ancak kimse değeri olan meblağı önermemiştir. Kendisi çocuklara daha iyi bir gelir sağlamak amacıyla, öküzleri 300 akçeye üzerine almış, mahkemeden bu iş için icazet istemiştir.¹⁸³

Bir çocuğun vasîsi ona miras kalan parayla yer veya mülk alabilmektedir. 10-20 Ş. 990 (30.08.1582-09.09.1582)'da vasî Mustafa b. İbrahim, Pir Ali b.Nebi'nin Demürciler Köyü'nde olan bağını, 500 akçeye satın alarak senede 50 akçeye icareye vermiştir.¹⁸⁴

Bir çocuğun vasîsi ona miras olarak kalan parayı şer'î olarak işletmeye muktedir olduğunu,¹⁸⁵ "... mezbûrân vasî ve nâzır-ı mezkûr Ahmed sâdır olan ikrârında tasdik itdüklerinden sonra meblağ-ı merkum mesfûr Ahmed 'uhdesine onda onbir buçuk hesabı üzre târih-i kitâbdan ilâ temâmi's-sene mu'âmele-i şer'îyye olunüb..."¹⁸⁶ kaydından anlıyoruz.

Bir çocuğun vasîsi ona miras kalan parayı, başka birisi zimmetinde ise para ya da mülk olarak geri alabilmekte, borçlu durumda ise tam tersi bir işlemi uygulayabilmektedir. 1-10 S. 990

¹⁸⁰ BŞS., 662, 663, 931, 975, 978..

¹⁸¹ BŞS., 592.

¹⁸² BŞS., 39, 321, 323, 421, 778, 835, 850, 876.

¹⁸³ BŞS., 993.

¹⁸⁴ BŞS., 855.

¹⁸⁵ BŞS., 919.

¹⁸⁶ BŞS., 704.

(25.02.1582-06.03.1582)'da fevt olan Gencellü köylüsü Hasan b. Hüseyin'in küçük çocuğunun Umurbey Köylüsü Cafer üzerindeki 1450 akçelik hakkını, vasîsi Ali b. Hasan, 600 akçesini nakit, 850 akçelik borcunu da Tuzla'daki mülkünü alarak kapatmıştır.¹⁸⁷ 10-20 Za. 988 (17-27.12.1580)'de Mustafa b. Nebi'nin Bursa'da El-Hacc Mahmud Vakfı'na borcu bulunmaktadır. Ölünce çocuğuna vasî olan Ahmed Halife b. Nebi, Hasanağa Köyü'nde bulunan ortak kullandıkları değirmenin Mustafa'ya düşen yarı hissesini vakfın mütevellisi Ahmed Çelebi'ye 7.000 akçeye satmıştır. Mustafa'nın 4.800 akçelik borcunu satış üzerinden takas etmiş, geriye kalan 2.200 akçesini mütevellî elinden almıştır.¹⁸⁸

4. Miras Konusundaki Diğer Hususlar

a. Miras Davalarında İhtilafların Çözümü

Miras konusunda anlaşmazlıklar, arabulucuların devreye girmesiyle ve / veya taraflardan birine belli bir miktar para ya da yer verilmesiyle çözülebilmektedir.¹⁸⁹ 27 Cumâde'l-âhıre 988 (09.08.150)'de Gemlik'te Estornos, kızkardeşi Diyane ile olan miras davasından arabulucular sayesinde, altıbin akçe alarak çekilmiştir.¹⁹⁰ 27 L. 988 (05.12.1580)'de Dansara Köyü'nden Sakine , babasından intikal eden miras hissesine karşılık köydeki bir damı alarak kardeşi Ahmed ile olan davasından vazgeçmiştir.¹⁹¹ 1-10 Ş. 989 (31.08.1581,09.09.1581)'da Has Köy'den Mustafa b. Pir Ali ile kardeşi Durmuş arasında, babalarından kalan otuz kilelik yer hususundan

¹⁸⁷ BŞS., 754.

¹⁸⁸ BŞS., 316, 317.

¹⁸⁹ BŞS., 389, 525, 544, 613, 834, 908, 1023, 1034.

¹⁹⁰ BŞS., 215.

¹⁹¹ BŞS., 412.

anlaşmazlık çıkmış, daha sonra, on kilelik yeri Durmuş, yirmi kilelik yeri Mustafa ziraat etmek üzere anlaşmışlardır.¹⁹²

Vasî ile miras sahibi arasında da anlaşmazlıklar olabilmektedir. 10-20 N. 989 (08-18.10.1581)'da Gencellü Köyü'nde ölen İlyas'ın eşi Raziye, vekili aracılığıyla vasî Cafer Çelebi b. Mehmed'i dava etmiştir. İlyas, sipahi izniyle Cafer'e çiftliğini satmış ancak, nadaslarının tasarrufunu kendisine vermemiştir. Ancak Cafer Çelebi, nadasları da zabtettiği için mahkeme tarafından men edilmiştir.¹⁹³ Yine aynı ayda görülen davada, ölen eşi İlyas'ın terekesinde bulunan bir çift sığır öküzünün Raziye'ye babası tarafından hibe edildiği vasî Cafer huzurunda şahitlerle ispatlanmış ve Raziye'nin mülkü olduğu tespit edilmiştir.¹⁹⁴

b. Miras Davalarında Borçlunun Borcunun Tahsili

Borçlu olarak ölen gayr-ı müslimlerin borçlarının terekesinin tahsili için geçici bir vasî tayin edilmektedir. Kite Kazası İnesi Köyü'nden Yorgi Veled-i Aryoroz 3900 akçe borçlu olarak öldüğünden mahkeme, dirlik sahibi Yusuf Bey'i, onun vasîsi olarak tayin etmiştir. O da köydeki iki katlı evinin çevresindeki tarla ve bağı, çiftlik araç ve gereçlerini "sûk-i sultânî"de satışa çıkarmıştır. Alacaklı Mehmed Bey dışında talip çıkmamıştır. Bu örnekteki vasî tayini usulü ve müteveffanın ev-bağ-tarla gibi taşınmazlarının sadece 3900 akçelik borç karşılığı el değiştirmesi dikkati çekmektedir.¹⁹⁵

¹⁹² BŞS., 602.

¹⁹³ BŞS., 671.

¹⁹⁴ BŞS., 674.

¹⁹⁵ BŞS., 40.

Borçlu öldüğünde, alacaklı hakkını çocuklarından istemektedir.¹⁹⁶ 9 Cumâde'l-âhire 988 (22.07.1580)'de Mudanya Kasabası'ndan Mehmed b. Abdullah, Has Köy'den Mustafa'da olan 600 akçe hakkını, fevt olunca oğlu Durmuş'tan istemiş, inkar edince gösterdiği iki tanıkla alacağını mahkemede doğrulatmıştır.¹⁹⁷ 14 Za. 988 (21.12.1580) Kayapa Köyü'nden Ahmed b. Durmuş, Mehmed'e verdiği 2.000 akçe borcu, öldükten sonra oğlu Seydi'den istemiştir.¹⁹⁸

Alacaklı, haklaşmadan öldüğünde, bu hak, çocuklarına¹⁹⁹, onlar da vefat ettiğinde ise miras almaya sahip akrabalarına intikal etmektedir.²⁰⁰ 20-29 Cumâde'l-âhire 988 (02-11.08.1582)'de Bursa'da Şerafeddin Mahallesinde oturan Mahmud'un amcası, Kurşunlu Köyü'nden Kara Çomak lakaplı Pulmar'a verdiği kırk filori borcunu alamadan ölmüş , bu hak çocuklara miras kalmış, onlar da alamadan vefat edince kırk filoriyi Mahmud almıştır.²⁰¹

c. Miras Davalarında Hisselerin Paylaşımı

Miras davalarında hisselerin paylaşılmasında mahkemece verilen hüccetin yanında, alınan fetvâların da büyük önemi vardır. Gayr-ı müslimlerin de bundan yararlandığı görülmektedir. 1-10 B. 988 (12-21.08.1580)'de Gemlik'de oturan Estornos, anne, baba ve kardeşlerinin ölümüyle geriye kalan kardeşi Diyane ile arasında hisse paylaşımından dolayı anlaşmazlık meydana gelmiş, "Kısmet-i 'âdile ile kısmet oluna" şeklinde fetva almış, ancak üzerinden çok zaman geçtiği

¹⁹⁶ BŞS., 337, 338, 378, 525, 675, 927.

¹⁹⁷ BŞS., 224.

¹⁹⁸ BŞS., 313.

¹⁹⁹ BŞS., 686, 754.

²⁰⁰ BŞS., 368, 601.

²⁰¹ BŞS., 183.

için (müddet-i medîd-i mürûr) dava açamamış, tekrar aldığı fetva ile mahkemede kendisinin dinlenmesini sağlamıştır.²⁰²

d. Miras Davalarında Vekillerin Rolü

Miras davalarında da vekiller ile işlerin yürütülebildiği görülmektedir. 20-30 Ş. 988 (30.09.1580-09.10.1580)'de Gencellü Köyü'nden Kerime babası Ali'den miras kalan mal ve mülkünün kardeşi Bekir ile olan davasına, iki şahit huzurunda Mustafa b. Dursun'u vekil tayin etmiştir.²⁰³ O da müvekkilesi Kerime'nin babasından intikal eden 2.630 akçelik hissesi karşılığında kardeşi Bekir ve annesi Aişe Hatun'un tasdiğiyle Engürücük'te bulunan 30 akçe mukataalı 6.000 akçe kıymetli bağdan (Kerime Hatun'un elindeki hisse bunun 1/3'üne tekabül etmektedir) 10 akçe mukataalı yer ve kardeşi Bekir'den 630 akçe almasını sağlamıştır.²⁰⁴

Ebeveynlerinden intikal eden miras hisselerini ya da malları, varisler birbirlerine ya da başka birine satabilmektedirler.²⁰⁵ 20-30 Ca. 990 (12-22.06.15852) Mahmud b. Ali ve Ünzile bt. Cihanşah, mahkemede kendilerine ait olan hisseleri, Fahriye bt. Cihanşah'a 400 akçeye satmışlardır.²⁰⁶ 1-10 Ra. 989 (05-14.12.1581) Kite Kazası'na bağlı Küçükkuşla Köyü'nden Kara Hasan b. Cevher, zevcesi Meryem bt. Nasuh'tan kalan evlerden kendisine düşen hissesini 800 akçeye satmıştır.²⁰⁷

e. Miras Davalarında Vakfa Ait Mülkiyetin Paylaşımı

²⁰² BŞS., 230.

²⁰³ BŞS., 245.

²⁰⁴ BŞS., 246.

²⁰⁵ BŞS., 1194, 1195.

²⁰⁶ BŞS., 776.

²⁰⁷ BŞS., 431.

Vakfa ait mülkiyeti tasarrufunda bulunduran kişi vefat ettiğinde, yakınları hisselerini ancak vakıf görevlilerine şahitleriyle ispatladıktan sonra tasarruf edebilmektedir. 20-30 Ş. 990 (09-18.09.1582)'da Yıldırım Bayzid Evkafı'na bağlı Trilye Köyü'nden Ahmed fevt olmuş, Bilecik Kazası'nda oturan kardeşleri, terekesine hissedar olduklarını vakıf mütevellisinin vekili Hasan Halife huzurunda şahitlerle ispatlayarak haklarını nakden almışlardır.²⁰⁸

Mirasçıları mevcut olan bir kimse, mirasının vakfedilmesini vasiyyet edebilmektedir. 10-20 Ş. 988 (20-30.09.1580) Emrudlu Köyü'nde ölen Habib Reis tek katlı ve iki katlı 6 ev, bir fırın, meyve ağaçları ve diğer meyveleri içeren mülkünü ayrıca bir bağını oğlu Ahmed için vakfettiğini kızlarına vasiyyet etmiştir.²⁰⁹

5. Tereke Kayıtları İle İlgili Hususlar

Sicilimizde ölen kimselerin terekelerinin kaydedildiği 16 örnek mevcuttur. Genel olarak terekeler için ayrı bir defter tutulduğu herkesçe malumdur. Bu kayıtların, mirasçılar arasında çıkan hak iddiasında, ya da ölenin borcunun olduğu ortaya çıkması sonucunda, mahkemeye intikal eden davalara delil teşkil etmesi açısından sicile alındığı anlaşılmaktadır.

Tereke kayıtları incelendiğinde²¹⁰, ölenlerin 11'i erkek, 5'i kadındır. Bunlardan 3'ü Görükle, 2'si Has, 2'si Toba, 2'si Kanlıçukuru, diğerleri Yaylacık, Emrudlu, Na'allar, Balıklı, Fodra, Siği ve Demürciler köyündendir.

²⁰⁸ BŞS., 872, 873.

²⁰⁹ BŞS., 1074.

²¹⁰ Bkz. Tablo 7-8.

Öldüğünde 5 kadından 4'ünün zevci; 2'sinin bir kızı; 2'sinin bir oğlu; 2'sinin babası; 3'ünün annesi; 1'nin iki erkek kardeşi; 1'inin bir kızkardeşi bulunmaktadır.

11 erkekten 7'sinin bir, 1'inin iki zevcesi; 3'ünün bir, 3'ünün iki, 1'inin dört kızı; 7'sinin bir, 1'inin iki, 1'inin üç oğlu; 1'inin babası, 1'inin annesi bulunmaktadır.

Yine ölen kadınların 5'inin 190-6140 akçe arasında değişen ev eşyası; 1'inin 3000 akçe değerinde evi ve 6500 akçe değerinde bağı; 1'inin 900 akçe nakit parası; 1'inin 300 akçe değerinde şarabhanesi, 4'ünün 15-1050 akçe arasında değişen hayvanı olduğu görülmektedir.

Erkeklerden 1'inin 270 akçe nakit parası; 11'inin 80-1030 akçe arasında değişen ev eşyası; 2'sinin 1500 ve 3000 akçe değerinde kölesi; 6'sının en az 200, en fazla 12.000 akçe değerindeki evi; 1'inin 1200 akçe değerinde odası; 6'sının en az 400, en fazla 77.300 akçe değerindeki bağı; 1'inin 300 akçelik harmanı, 150 akçelik korusu, 67 akçelik baklalığı; 1'inin 100 akçelik nadas yeri; 2'sinin 120 ve 200 akçe değerindeki şarabhanesi; 1'inin 600 akçe değerinde keçihanesi; 1'inin 500 akçelik hırdavathanesi; 2'sinin 100 akçe ve 1600 akçe değerinde damı; 2'sinin 100 ve 200 akçelik anbarı; 4'ünün 60-1000 akçe arasında değişen saman ve samanlığı; 7'sinin en az 50 en fazla 3980 akçelik tahılı; 7'sinin en az 500, en fazla 5750 akçe değerinde hayvanı; 2'sinin alacağı; 2'sinin borcu olduğu anlaşılmaktadır.

A-119 NUMARALI DEFTERDE YER ALAN TEREKE SAHIPLERİNİN VARİS LİSTESİ

Belge No	Tereke Tanzim Tarihi	Tereke Sahibinin İsmi	Köy Adı	Zevci	Zevcesi	Kızı	Oğlu	Mirasçılar		
								Babası	Anası	Erkek kardeş
328	Za. 988 (Aralık 1580-Ocak-1581)	Duka veled-i Lefter	Görükle		Döne	Mürmad Arkonca Maverole	Yorgi			
330	Za. 988 (Aralık 1580-Ocak-1581)	İstirati	Görükle		Yulid		Yani			
407	10-20 L. 988 (19-28.10.1580)	Sefer b. Burhan	Kanlı Çukuru							
930 931	10-20 L. 990 (07-17.11.1582)	Londa veled-i Kosta	Yaylacık			Güleste	Lami Anastas			
1019 1021	1-10 N. 990 (19-28.09.1582)	Alımşah b. Pir Ali	Demürçiler		Kamer bt. Seydi		Ölümünden sonra bir oğlu oluyor			
1035	20-30 Z. 988 (26.01.1581-04.02.1581)	Selime bt. Abdullah	Toba	X*						XX
1036	20-30 Z. 988 (26.01.1581-04.02.1581)	Şaban	Toba		X	XX	X	X		
1038	20-30 Z. 988 (26.01.1581-04.02.1581)	Şemniye bt. Dimitri	Fodra	X		X				
1039	20-30 Z. 988 (26.01.1581-04.02.1581)	Avrankos veled-i Dimitri	Görükle		X	XX	X	X		
1040	20-30 Z. 988 (26.01.1581-04.02.1581)	Şehriban bt. Süleyman	Kanlı Çukuru	X		X	X	X		
1042	20-30 Z. 988 (26.01.1581-04.02.1581)	Alımşah b. Ali	Has		Kadınsah	Kamer Aişe Döne Sabire	Selim Ali Hamza			
1070	1-10 C. 988 (14-23.07.1580)	Mustafa b. Durmuş	Has		XX	Fatma	X			
1071	10-20 Ş. 988 (20-30.09.1580)	Habib Reis b. Mehmed	Emrudlu		Emine bt. Süleyman	Ümmihani Aişe	Ahmed			
1075	20-30 M. 989 (25.02.1581-06.03.1581)	Turpaşa bt. Ömer	Na'a'llar	X			X			
1088	1-10 C. 989 (03-12.07.1581)	Terenos veled-i Şone	Baltıklı		X					
1177 1179	20-29 Ş. 989 (19-28.09.1581)	Angelü	Siği					Yani		

*X İsimleri yazılmamış kişi sayısını göstermektedir.

A-119 NUMARALI DEFTERDE YER ALAN TEREKE SAHİPLERİNİN MAL-MÜLK LİSTESİ

Belge No	Tereke Sahibinin İsmi	Tereke Sahibinin Mal ve Mülkünün Akçe Olarak Değeri																					
		Nakit	Eşya	Köle	Ev	Oda	Bağ	Bahçe	Harman	Koru	Bakalık	Nadas	Şarab-hane	Keçi-hane	Hirdavat-hane	Dam	Anbar	Samanlı	Tahıl	Hayvan	Yekün	Belge Yekünü	
328	Duka veled-i Lefter		270		3000		600									200	1000	3980	1300	10350	11960		
330	Istirati		80		500		500													1080	1080		
407	Sefer b. Burhan*	270	135																60	220	720	1400	170
930	Londa veled-i Kosta**		200		200																		
931																							
1019	Alimşah b. Pir Ali***		876		1500		1100									1600	100	70	191		5557	8217	
1021																							
1035	Selime bt. Abdullah		222																				
1036	Şaban		450		1000																		
1038	Şemniye bt. Dimitri		190																				
1039	Avrankos veled-i Dimitri		104		2500		400												300	280	620	4204	4400
1040	Şehriban bt. Süleyman		6140																				
1042	Alimşah b. Ali		200	1500																			
1070	Mustafa b. Durmuş****		150		1000		90	300	150	67													
1071	Habib Reis ibnu Mehmed		956	3000	12000	1200	77300																
1075	Turpaşa bt. Ömer	900	1455																				
1088	Terenos veled-i Şone*****		1030																				
1177	Angelü		5990		3000		6500																
1179																							

*100 akçelik merkeb, 200 nakid akçe, 30 akçelik köhne astar ve 1atun alacağı bulunmaktadır. BŞS., 409.

**25 kile buğday alacağı vardır. BŞS., 930.

***217 akçe teçiz ve tekfinine, 750 akçe zevcesinin hissesine ayrılmıştır. Ayrıca zevcesine 1500 akçe mehr borcu bulunmaktadır. BŞS., 1021.

****Zevcesine 249, oğluna 110, kızına 599 akçe hisse ayrılmıştır. BŞS., 1070.

*****Toplam 250 akçe borcunun olduğu tespit edilmiştir. BŞS., 1088.

Tablo-8

K. İçtimaî Bozukluklar

Devletin bu dönemlerde içinde bulunduğu ekonomik kriz ve nüfus artışı, geçim kaygısına düşen gençlerin bir çoğunu orduya katılmaya itmiş, ancak sefer sonraları yurduna dönen bu gençler, işsiz güçsüz bir sınıf oluşturmuşlardır. Yaşadıkları sıkıntıları serkeşliğe vererek halka zulüm etmeğe, haydutluk, eşkıyalık yapmaya başlamışlardır. Nitekim halkın “Ehl-i fesad” tarafından uğradıkları zulme dair bir çok örneğe rastlamaktayız.²¹¹ 20-29 Cumâde'l-âhire 988 (02-15.08.1580)'de Evciler köyü sâkini Mehmed b. Ali ve eşi Şems b. Ahmed, köy yakınındaki bağlarında Divane Hamza ve içinde iki acemi oğlanının bulunduğu beş neferin saldırısına uğramışlar, Mehmed'in başı yarılmış, Şems'e “fî'l-i şeni” kasdında bulunulmuştur. Mehmed ve Şems, aynı köyün yiğitbaşısı olan Ahmed b. Latif ile Mehmed b. Abdi, Hasan b. Cafer ve Mustafa b. Nasuh yardımıyla kurtarılmışlar, bu kişilerin mahkemede yaptıkları şehâdet üzerine Divane Hamza suçunu itiraf etmiştir.²¹² 20-29 L. 990 (17-26.11.1582)'da Nasuh ve Halil b. Abdullah adındaki iki genç; Toba Köyü'nden Ümmi bt. Yunus adlı bir kadınla, Mustafa b. İmirza ve İmirza b. Veled adlı iki erkeğin evlerini gece silahla basarak, bu kişileri yaralamışlardır. Yaralı kimseler şahitleri olmadığı için yarar-ı kefil talep etmişler, Nasuh'un kendisine babası, kardeşi ve iki kişi kefil olmuşlardır.²¹³ 10-20 B. 990 (31.07.1582-10.08.1582)'da Kite Kazâsı'na tâbi mîrî çayır yakınında Şerefeddin Köprüsü yanında yeniçerilerin yolları basılıp, eşyaları yağma edilmiştir.²¹⁴

²¹¹ BŞS., 546, 572, 573, 777, 644, 694, 1212.

²¹² BŞS., 166, 167.

²¹³ BŞS., 957.

²¹⁴ BŞS., 810.

Gayr-ı müslimlerin ve göçebelerin pek baskılı bir ortamda yaşamadıkları, üstelik adam toplayıp çevre güvenliğini tehdit ettiklerini şu belgelerle ifade etmek mümkündür: 20-29 Cumâde'l-âhire 990 (12-21.07.1582)'da Badırğa Köyü'nden Manol babasına "acemi oğlanı yazılmaya gidiyorum" diyerek yolda bir kıza tecavüz etmiştir.²¹⁵ Kayapa Köyü'nde değirmencilik yapan Aleki veled-i Yorgi "on nefer adam ile" İstirati veled-i Kosta'nın evini basmıştır.²¹⁶ 13 Ca. 988 (26.06.1580)'de Kabasular Cemaati'nden Emine'yi, Çakır Cemaati'nden Yakub Bökrüce yedi arkadaşıyla kaçırarak on gün alıkoymuş, sonra evine bırakmıştır. Emine mahkemeye gelerek davacı olmuş, kaçanlar yakalanmışlardır. Olayı onlar da doğrularak elebaşı olan Yakub Bökrüce "tasarrufuna benden gayrı kimesne dahl itmedi" ifadesini kullanmıştır.²¹⁷ 2 Cumâde'l-âhire 989 (04.07.1581) Yörük taifesinden zimmî Yorgi, koyunlarını güderken üç dört nefer levend çobanların saldırısına uğrayıp yaralanmıştır.²¹⁸

Hırsızlık olaylarının²¹⁹ bazen ölümle sonuçlandığı vâkidir. 1-10 Ca. 988 (14-23.06.1580)'de Balabancık Köyü'nden Ahmed, Kör Hasan ve kardeşi Cafer, Ömer adındaki kişiyi, 400 filorisi olduğu için öldürdüklerini beyan etmiştir.²²⁰

Başiboş gezen ve zararda bulunan bu kişilere karşılık halkın kimi zaman yetkili makamlara güvendiği, kimi zaman ise bizzat tepki gösterdiği görülmektedir. 1-10 B. 989 (01-10.08.1581)'da İlbasan Sancağı'na bağlı Solak Kazası'nın bir köyünde oturan Yecüc adındaki zimmî Kite Mahkemesi'ne gelerek, oğlunun Gemlik Köyü'nde ölü

²¹⁵ BŞS., 801.

²¹⁶ BŞS., 81.

²¹⁷ BŞS., 111.

²¹⁸ BŞS., 549.

²¹⁹ BŞS., 743, 802, 851, 943, 944, 1069.

²²⁰ BŞS., 137.

bulduğunu, bu konuda dava etmek ve işlemleri yürütmek üzere Yusuf Bey isimli sipahiye vekil tayin ettiğini belirtmiştir.²²¹

1-10 Z. 989 (27.12.1581-05.01.1582)'da İnesi Köyü'ne bağlı Karaağaç denilen yerin yakınlarında ölü bulunan Seyyid Hüseyin için, kardeşi Seyyid Mehmed b. Mustafa oraya gidilip görülmesini istemiş, sancakbeyinin kethüdalarından olan Receb Bölükbaşı, maktulün annesi, ve ilgili cemaat olay yerine giderek "başında ve a'zâsında muhkem-i çomâk yarasıyla maktûl" olduğunu görmüşlerdir.²²² Konu araştırıldığında ise köy papazı Papa Estafanos veled-i Manol, maktul ile 4 kişinin olayın olduğu yerde şarap içtikten sonra maktulün tüfeği ile bir kaz öldürdüğünü görmüştür. Daha sonra kaz sahibi ve köy halkı ile aralarında kavga çıkmış, Papaz ayırmak istemişse de muvaffak olamamıştır. Akşam namazından önce 10 kişinin köyden ayrıldığı görülmüş, sabah olunca da Seyyid Hüseyin'in ölüsü bulunmuştur.²²³ Maktulün yoldaşı Mehmed b. Hacı Ali de benzer ifadeyle olayı doğrulamıştır.²²⁴

Bu dönemde önemli bir ticaret şehri olan Bursa ve çevresinde, ticaret yolları üzerinde güvenliğin kurulamadığını, kervanların saldırıya uğradıkları görülmektedir. 1-10 Ca. 988 (14-23.06.1580)'de El-Hacc İdris mahkemede, kervanla Uşak'tan gelirken, Yakup adlı eşkıyanın uyurlarken kendilerine baskın yaptığını; iki kişiyi okla, bir kişiyi silahla vurduklarını, bir kişiyi ise bıçkladıklarını ayrıntılı olarak saymış, eşyalarını da aldıklarını beyan etmiştir. Yakalanan Yakup, söylenenleri doğrulamıştır. Hücetin üzerinde bulunan kayıttan Yakup'un asılarak idam edildiği anlaşılmaktadır.²²⁵ 20-30

²²¹ BŞS., 753, 856, 864.

²²² BŞS., 714.

²²³ BŞS., 715.

²²⁴ BŞS., 716.

²²⁵ BŞS., 144.

Za. 988 (27.12.1580-06.01.1581) tarihlerinde İstanbul'dan gelen kervan da aynı akibete uğrayanlar arasındadır.²²⁶ Tarihi kaydı bulunmayan bir belgede, Beylik Çayırı mekiinde Mehmed b. Hacı Pir Ahmed isimindeki yolcu gecelerken bir denk bezi "otuz beş para" değerinde malı kaybolmuş, ve o civardaki bir çobandan şüphelenmiştir.²²⁷ 10-20 N. 988 (19-29.10.1580)'de Bolu Sancağı'nda Viranşehir Kazası'na bağlı Çandarlı Köyü'nden İsmail b. İsa; kardeşi Cafer ve yoldaşları Kadırlu ve Canağa adındaki kişilerle birlikte yağ ticaretiyle uğraşmaktadırlar. İsmail, kardeşi ve yoldaşlarına satmaları için, katırlarını ve iki yük yağını emanet etmiştir. Onlar da Gemlik Nahiyesi'ne ticaret yapmaya giderlerken, Umurbey Köyü'nde gece yattıklarında kendilerini harâmiler basmış, Cafer'i öldürülmüş, diğerleri yaralanmışlardır.²²⁸

Bütün bu karışıklıklara rağmen, köylünün silah taşınması tasvip edilmemektedir. 1-10 B. 989 (01-10.08.1581)'da Mustafa b. Nazar, ok ve yay ile bulunmuş, durumu araştırılarak serbest bırakılmış, oku ve yayı geri verilmiştir.²²⁹ Demek ki çıkabilecek sorunlara önceden tedbir alabilmek için çalışmalar yapılmaktadır.

²²⁶ BŞS., 323.

²²⁷ BŞS., 114.

²²⁸ BŞS., 279.

²²⁹ BŞS., 579.

II. VAKIF MÜSSESESİNİN İŞLEYİŞİ

A. Başlıca Vakıflar

Defterimizde 37 vakfın varlığını tespit ettik. Bunlardan bazılarının nerede kurulu olduğunu ve hangi gelir kaynaklarıyla beslendiklerini tespit etmek imkanı varsa da, bazen mütevellisinin bile isimlerini öğrenmek mümkün olmamaktadır. Bu vakıflar sırasıyla şunlardır:

1. Aişe Hatun Evkafı

20-29 Ş. 988 (19-28.09.1581)'de vakfın mütevellisi Fethullah b. Mahmud'dur. Gencellü Köyü'nden El-Hacc Hamza b. Ali'nin vakfa olan 2.000 akçe borcuna karşılık, aynı köydeki değirmenini rehin almış, ödeyince geri bağışlamıştır.²³⁰

1-10 Ş. 989 (31.08.1581-09.09.1581)'da ise vakfın mütevellisi Mevlana Hasan b. Abdullah'tır. Gemlik'te Yukarı Mahalle'den fırını ve bağı ile iki ve tek katlı bir evi Sinan b. Abdullah'tan vakıf için satın almıştır.²³¹

2. Ali Bey Evkâfı

20-30 B. 989 (20-30.08.1581)'da Kafir Subaşı Köyü arazisinde bir çiftlik yeri bu vakfa bağlanmıştır. Mütevellisi Ahmed ibnu Fethullah'tır.²³²

²³⁰ BŞS., 300.

²³¹ BŞS., 599.

²³² BŞS., 593.

3. Cem Sultan Evkafı

1-10 N. 988 (10-19.10.1580)'de Gencellü Ovası'nda 4 akçe mukataalı bir bağ, bu vakfa bağlanmıştır.²³³ 10-20 N. 990 (18-28.10.1582)'da mütevellisi Mehmed Çelebi b. Seydi Ali'dir.²³⁴ 1-10 Za. 990 (27.11.1582-06.12.1582)'da Kurşunlu Köyü'nde bulunan Mendelye adındaki yer, bu vakfa tahsis edilmiştir. Aynı yerde bulunan 30 akçe mukataalı bir bağ, 7000 akçeye el değiştirmiştir.²³⁵

4. Dâru'l-Kurrâ Evkafı

Bursa'da merhûm Mahmud Bey tarafından binâ edilmiştir. Muhasebesi "Evkâf müftüsü Molla Efendi Hazretleri" ünvan-ı şerifleriyle görülmektedir. 1-10 Cumâde'l-âhire 988 (14-23.07.1580)'de Hacı Abdullah Evkafı'nda müteveli Mehmed b. Hüsam'a ait vakfın tevliyeti, Hacı Abdullah Evkafı ile birlikte Mevlana Muhiddin'e devredilmiştir. Yine bu tarihte vakfın halk zimmetinde 140.000 akçelik vakıf malı, 6.174 akçe zevâyidi bulunmaktadır.²³⁶

5. El-Hacc Abdullah Efendi Zâviyesi Evkâfı

Mudanya Kasabası'nda kurulmuştur. Kafir Subaşı Köyü'nden Yani veled-i Yorginin bir kile buğdaylık tarlası bu vakfa hizmet etmektedir.²³⁷

6. El-Hacc Mahmud Evkafı

²³³ BŞS., 259.

²³⁴ BŞS., 882.

²³⁵ BŞS., 969.

²³⁶ BŞS., 154.

²³⁷ BŞS., 1001.

10-20 Za. 988 (1727.12.1580)'de mütevellisi El-Hacc Ahmed Çelebi'dir. Hasanağa Köyü'nde ki bir değirmenin yarı hissesi bu vakfa aittir.²³⁸

7. Emir Sultan Evkafı

1-10 S. 991 (24.02.1583-05.03.1583)'de mütevellisi Mehmed Bey'dir. Mehmed b. Hüseyin ise bâd-ı hevâ ve yavasına "ber-vech-i iltizâm mübâşir" dir.²³⁹

8. Esleme Hatun Evkafı

Siroz'da bulunmakta olup, Mütevellisi Ahmed Efendi buradan günlük 7 akçe almaktadır. Vefat edince yerine, vakıf evladiyet üzere olduğu için kadı arzı üzerine 14 Za. 990 (10.12.1582)'da merkezden gönderilen bir beratla aynı akçeye Mehmed Çelebi müteveli tayin edilmiştir.²⁴⁰

10-20 Z. 990 (05-15.01.1583)'da 1/3 hisse vazife ile Mahmud Halife ibnu Mehmed, 1/3 hisse vazife ile Ümmi Hatun mütevellilerdir. Mahmud Halife 983 yılından bugüne kadar 7 yıllık hakkı olan yılda 500 akçeden 3500 akçeyi, Ümmi Hatun'dan almıştır.²⁴¹

Altuntaş Köyü'ndeki vakfa bağlı bir çiftlik, sahibi Mehmed b. Himmet vefat ettiğinden ve erkek evladı bulunmadığından, mezad yoluyla Mehmed ve Hüseyin kardeşlere 500 akçeye verilmiştir.²⁴²

9. Gazi Hüdâvendigâr Evkafı

²³⁸ BŞS., 316.

²³⁹ BŞS., 1155.

²⁴⁰ BŞS., 991, 992.

²⁴¹ BŞS., 1004.

²⁴² BŞS., 1003.

Bursa'da kurulmuştur.²⁴³ 10-20 N. 988 (19-29.10.1580)'de mütevellisi Abdullah Çelebi'dir.²⁴⁴

Sultan I. Bayezid, Kurşunlu Köyünü bu vakfa tahsis etmiştir.²⁴⁵ Kite Kazası'na tabi Sipahi Köyü'de bu vakfa aittir. 20-29 L. 989 (18-26.11.1581)'da Muharrem b. Halil adlı şahıs, köy yakınında Oğullucam ve Kükrecik adlarındaki yerleri eski müteveli Hüsam Bey'e resm-i tapû için 1.000 akçe vererek temessük düzenlemiştir, ancak hudutları belirtilmediği için Hüsam Bey yerine gelen yeni mütevelliyeye 400 akçe daha vererek hudutları belli yeni temessük almıştır.²⁴⁶

Kite Kazası Kayapa Köyü yakınında bir değirmen ve Ebceler Köyü'nden bir bahçe²⁴⁷ bu vakfa aid bulunmaktadır. ²⁴⁸

1-10 Ca. 989 (03-12.06.1581)'da vakfın müteveliliğini Cafer Bey yürütmektedir.²⁴⁹ 1-10 Ş. 989 (31.08.1581,09.09.1581)'da müteveli Cafer, Estefan veled-i Nikola'nın ölümü üzerine, mirasçısı olmadığından, vakfa aid ev, bağ, bahçe ve arazilerini – ki Mudanya Mahallesi'nde tek katlı ev ve çevresi, aynı mahallede senede 9 akçe mukataalı bağı; evkaf toprağına bağlı senede 40 akçe mukataalı bağı, aynı yerde tarlasını; merhum Ali Çelebi toprağında tarlasını, senelik 15 akçe mukataalı tarlasını, senelik 9 akçe mukataalı bağı; merhum Han Çelebi toprağında senelik 10 akçe mukataalı bağı, aynı yerde yine 10 akçe mukataalı bağı- toplam 5.000 akçeye Uzgori veled-i Fellalid'e satarak vakfa kazanç sağlamıştır.²⁵⁰

²⁴³ BŞS., 603, 690.

²⁴⁴ BŞS., 276.

²⁴⁵ BŞS., 1. †

²⁴⁶ BŞS., 690.

²⁴⁷ BŞS., 765.

²⁴⁸ BŞS., 80.

²⁴⁹ BŞS., 519.

²⁵⁰ BŞS., 603.

10. Hacı Abdullah Kurrası Evkafı

Kite Kazası'na bağılı Mudanya Kasabası'nda yer almaktadır. Muhasebesi "Evkâf müftüsü Molla Efendi Hazretleri" ünvan-ı şerifleriyle görölmektedir. 1-10 Cumâde'l-âhire 988 (14-23.07.1580)'de Mehmed b. Hüsâm'a ait vakfın tevliyeti, kendi rızası ile Mevlana Muhiddin'e tevcih edilmiştir. Vakfın 65.500 akçesi halk zimmetinde ma'mûl (ribâ) ile işletilmektedir. 2.981 akçesi de gayr-ı ma'mûl durumdadır. Ayrıca 3150 akçesi zevâyiddir.²⁵¹

11. Hacı Ferhad Evkafı

21 N. 990 (19.10.1582)'da Mütevellisi Mesih b. Abdullah'dır. Vakıf için evini Bekir b. Sağır'a sonradan borcunu temin ettiğinde geri almak üzere 1000 akçeye satarak, bir senelik tutarı olan 100 akçeye kiralamıştır.²⁵²

12. Hamza Bey Evkafı

22 Z. 989 (17.01.1582)'da mütevellisi Bekir'dir. Mudanya mukataasına bağılı İnegöl'de bulunan bir çeltiğe akan suyu, vakıf değirmenlerine akıttığı için, padişaha şikayet edilmiştir.

13. Has Boğa Çavuş Evkafı

23 Ca. 990 (15.06.1582)'da Toba Köyü'nün gelirleri bu vakfa aittir. Vakfa, evlâdiyet yoluyla Dergâh-ı âli çavuşlarından Hüseyin Çavuş mutasarrıftır.²⁵³

²⁵¹ BŞS., 153.

²⁵² BŞS., 901.

²⁵³ BŞS., 442.

14. Hacı İlyaszâde Evkafı

Bursa'da kurulmuştur. 988 (1580-1581)'de mütevellisi Abdullah b. Osman'dır.

15. Hazret-i Emirgazi Evkafı

1-10 L. 990 (29.10.1582,07.11.1582)'da Kite Kazası'na bağlı Gencellü Köyü bu vakfa bağlanmıştır. Mütevellisi Pir Ali b. Bali Bey'dir.²⁵⁴

16. İlyas Bey Evkafı

Balat'da kuruludur. 18 Za. 988 (25.12.1581)'e kadar mütevellisi, 20 akçe ile görev yapan Zeynelâbidin'dir.²⁵⁵

17. İmamzâde Evkafı

10-20 Z. 988 (16-26.01.1581) Mütevellisi Osman Çelebi b. Abdusselam'dır.²⁵⁶

18. İzzeddin Bey Evkafı

Badırğa Köyü'nde bulunmaktadır. 10-20 Cumâde'l-âhire 988 (23.07.1580-02.08.1580)'de mütevellisi Nasuh Halife'dir.²⁵⁷

19. Kasabzâde Evkafı

Mahrûsa-i Burusa'da kurulmuştur. 1-10 M. 991 (25.01.1583-03.02.1583)'de mütevellisi El-Hacc Mehmed b. Yusuf'dur.²⁵⁸

²⁵⁴ BŞS., 840.

²⁵⁵ BŞS., 312.

²⁵⁶ BŞS., 347.

²⁵⁷ BŞS., 203.

20. Kasım Paşa Vakfı

Vakfın nerede kurulduğuna ve mütevellisinin kim olduğuna dair bir bilgi geçmemektedir. Ancak 989 (1581)'da câbîlerinin Mustafa b. Mahmud ve Ali b. Mümin olduğunu biliyoruz.²⁵⁹

21. Medîne-i Münevvere Evkafı

Kite'ye bağlı İnesi Köyü bu vakfa tayin edilmiştir.²⁶⁰ 1-10 N. 988 (10-19.10.1580)'de mütevellisi Mustafa Çelebi'dir. İnesi Köyü'nde Kasım Çiftliğini tasarruf eden Kasım, vakfa 600 akçe olan borcunu ödeyemeyince, Papa Estafanoz çiftliği kendisinden 600 akçeye satın almıştır.²⁶¹

1-10 Za. 988 (8-7.12.1580)'deki kayıttan katibinin Edhem b. Mehmed olduğunu öğreniyoruz.²⁶²

22. Muallimzâde Vakfı

Göynüklü Köyü'nde bulunmaktadır. 10-20 Cumâde'l-âhîre 988 (23.07.1580-02.08.1580)'de vakıf akçesine Nasuh Halife müteveli olmuştur.²⁶³

23. Mükrime Hâtûn Evkafı

20-19 Cumâde'l-âhîre 989 (22-31.07.1581)'da "kâim-mekâm" mütevellisi Osman Çelebi ibnu Abdüsselam'dır.²⁶⁴

²⁵⁸ BŞS., 1017.

²⁵⁹ BŞS., 435.

²⁶⁰ BŞS., 75.

²⁶¹ BŞS., 260.

²⁶² BŞS., 415.

²⁶³ BŞS., 207.

²⁶⁴ BŞS., 571.

24. Pars Bey Evkafı

Kite Kazası'na bağı Umurbey Köyü'nde kuruludur. 20-30 M. 990 (14-24.02.1582)'da mütevellisi Mehmed Çelebi b. Danyal'dır. Vakfa ait Yazır Köyü'nde Mehmed b. Hacı'nin senede 50 akçe mukataa ile tasarruf ettiği kışlağı, müteveli, Mehmed b. Oruc'a 300 akçe tapu resmi ve senede 300 akçe mukataaya vermiştir.²⁶⁵

25. Piri Paşa Evkafı

Mudanya'da kuruludur. 1-10 R. 988 (16-25.05.1580)'de Câbîsi Çelebi b.Süleyman'dır. Bu görevli, vakfa ait Mudanya'da bulunan bir kervansaray, Bursa'dan Mustafa b. Mehmed'e 3.000 akçe sermaye ile 1 R. 988 (16.05.1580)'den itibaren 3 yıllığına 8.000 akçeye ve 3 ayda bir ödemek şartıyla kiralamıştır.²⁶⁶

26. Selcuk Hatun Evkafı

10-20 Re. 989 (14-24.04.1581)'da mütevellisi Bostan Bey'dir. Vakfa ait Gölcük denilen çayır, Kite Hamidler Köyü'nden Ali b. Murad'a 5 aylığına 2.800 akçesini alarak kiralamıştır. Bu kişi, çayırın deşt-bânî gelirini ve yavasını da alabilecektir.²⁶⁷

27. Sultan Alaeddin Evkafı (Orhan Beyin Oğlu)

Mudanya Nahiyesine bağı Misedolu Köyü bu vakfa tahsis edilmiştir.²⁶⁸ 1 Ra. 988 (16.04.1580)'de mütevellisi Nasuh b.

²⁶⁵ BŞS., 742.

²⁶⁶ BŞS., 1223.

²⁶⁷ BŞS., 461.

²⁶⁸ BŞS., 43.

İbrahim'dir.²⁶⁹ Nasuh Halife, Fodra ve Demirciler köylerinin deşt-bânî gelirini toplatmak üzere altmış akçe için Kasım b. İbrahim ile anlaşma yapmıştır.²⁷⁰

28. Sultan Mehmed Han Evkafı (Çelebi Sultan Mehmed)

Kite Kazası'nda Çalık²⁷¹, Yerce²⁷² ve Dansara²⁷³ köylerinin gelirleri, Görükle Köyü'nde gayr-ı müslim Kosta'ya ait çiftlik tarlalarının bir müd yulaf ve bir müd arpa geliri²⁷⁴, aynı köyden Papa İstirati'ye ait beş çiftlik tarlasının gelirleri²⁷⁵, Kayapa Köyü sınırında dört kıt'a tarla²⁷⁶ bu vakfa tahsis edilmiştir.

Yenişehir Kazası Katırlı Köyü'nde oturulduğu halde, Gürle Kazası'na tabi Gedelek Köyü'nde aynı vakfa bağlı bir değirmen ve döğen yılda 1500 akçeye işletilmektedir.²⁷⁷

10-20 Cumâde'l-âhire 988 (23.07.1580-02.08.1580)'de Kite Kazası Dansara Köyü zimmîlerinden Yani, Hasanağa Köyü'nden Abdi'ye vakfa bağlı çiftliğini bir seneliğine 16 kile buğday ve 16 kile arpa vermek üzere kiraya vermiş, daha sonra sorunsuz olarak geri almıştır.²⁷⁸

Nefs-i Kite, Kayapa, Görükle, Dansara köylerinin resm-i arûsâne, cürm ü cinâyet, bâd-ı hevâ, yava, kaçkûn, beytü'l-mâl, içki ve sazlık vergileri bu vakfa ait olup, 991-994 (1583-1586) yılları arasında Mehmed adındaki kişiye üç yıllık 50 bin akçeye iltizam

²⁶⁹ BŞS., 948.

²⁷⁰ BŞS., 65.

²⁷¹ BŞS., 36.

²⁷² BŞS., 309.

²⁷³ BŞS., 1144.

²⁷⁴ BŞS., 216.

²⁷⁵ BŞS., 221.

²⁷⁶ BŞS., 429.

²⁷⁷ BŞS., 57.

²⁷⁸ BŞS., 1044.

edilmiş, ancak Kite cabisi Süleyman Çelebi'nin 100 akçe ziyade ile iltizamı üzerine almıştır.²⁷⁹

Vakfın mütevellileri sırasıyla,

10-20 M. 989 (14-24.02.1581)'da Mustafa Bey b. Mehmed²⁸⁰,

25 Ca. 989 (27.06.1581)'da Süleyman Çelebi²⁸¹,

1-10 S. 991 (24.02.1583-05.03.1583)'da İsmail Bey'dir.²⁸²

Ayrıca 20-30 Ş. 988 (30.9.1580-9.10.1580)'de vakfın câbisinin Süleyman Çelebi b. Molla Celal olduğunu öğrenmekteyiz.²⁸³

29. Sultan Murad Han Evkafı

Tarihsiz bir kayıтта câbîlik görevi İbrahim b. Ali²⁸⁴, 24 Ca. 989 (07.07.1580)'da câbî ve nâzırlık görevinin Mustafa Bey tarafından ifa edildiği anlaşılmaktadır.²⁸⁵

30. Süleyman Paşaoğlu Derviş Mehmed Bey Evkafı

Kite Kazası'nda gelirleri vardır. 10-20 L. 989 (07-17.11.1581)'de mütevellisi Mehmed Çelebi'dir. ²⁸⁶

31. Şehzâdegân Vakfı

Bursa şehrinde kuruludur. Vakfın mütevellisi Mehmed b. Seydi Ali'dir.²⁸⁷ Mendelye'de vakfa bağlı bulunan çiftliğin tasarrufu Ahmed ve Sinan kardeşlerde iken Sinan öldüğünden, onun hissesi mütevellî

²⁷⁹ BŞS., 13.

²⁸⁰ BŞS., 389.

²⁸¹ BŞS., 624.

²⁸² BŞS., 1156.

²⁸³ BŞS., 302, 491.

²⁸⁴ BŞS., 890.

²⁸⁵ BŞS., 623.

²⁸⁶ BŞS., 3.

²⁸⁷ BŞS., 308.

tarafından satışa çıkarılmıştır. Ahmed, 400 akçe resm-i tapu ile üzerine almış, ancak Cafer adındaki kişinin 1000 akçe vermesiyle hak, Cafer'e geçmiştir. Ahmed'de 1500 akçe vererek yeniden mutasarrıf olmuştur.²⁸⁸ Aynı mütevellî Sinan'ın vakıf arazisinden Cem Sultan toprağına ait yerini kardeşi Ahmed'e 600 akçeye vermiştir.²⁸⁹

18 Za. 988 (25.12.1580)'de mütevellî Mehmed b. Seydi Ali'nin zimmetinde 60.000'den çok akçe bulunduğu ve vakfa olan borcunu ödemediği için yerine 20 akçe vazife ile Balat'daki İlyas Bey Evkafı mütevellîsi Zeynelâbidin getirilmiştir. Daha sonra gönderilen bir beratla yevmiyesi 25 akçeye arttırılmıştır. Eski mütevellî Mehmed için, zimmetindeki paranın 10 bin akçesinin hazineye teslim edilip, kalanı için evini satarak tahsili konusunda ferman ve kayıt vardır.²⁹⁰

32. Şakir Hâce Evkafı

1-10 Za. 990 (27.11.1582-06.12.1582)'da mütevellîsi El-Hacc Şaban b. Karlı'dır. Mudanya'dan Todora b. Dimitri'den 3500 akçe karşılığında evini ve çevresini alarak, 350 akçeye icareye vermiştir.²⁹¹

33. Umurbey Evkafı

1 L. 988 (9.11.1580) tarihli kayıda göre Kuru Tarla, Kiremitlik Tarla, İskender şehir, Çelebi yeri ve İncir Tarla isimindeki tarlaların gelirleri bu vakfa bağlanmıştır. Bu tarihten 1-10 Z. 990 (27.12.1582-

²⁸⁸ BŞS., 882.

²⁸⁹ BŞS., 836, 941.

²⁹⁰ BŞS., 312.

²⁹¹ BŞS., 959.

05.01.1583)'a kadar mütevellî Ali Bey'in görevini ifa etmekte olduğunu görmekteyiz.²⁹²

34. Yıldırım Han İmâret-i Âmireleri Evkafı

Bursa'da kuruludur. Yaman²⁹³, Eşkel-i Sagir²⁹⁴, Balabancık²⁹⁵ Dirikle²⁹⁶, Siği²⁹⁷ ve Gemlik²⁹⁸ köylerinin gelirleri bu vakfa tahsis edilmiştir.

979 (1571)'da mütevellî Murad, Küçük Eşkel'de Hızır çiftliği yanında bulunan boş yeri, Korkudlar Cemâ'atinden Ali b. Lütfî ve Mustafa b. Rahmetullah'a 75 akçe tapu resmi ile yılda 12 akçe mukataya verdiğini kadiya gönderdiği mektupla bildirmiştir.²⁹⁹

Muhtemelen 989 (1581-1582) tarihli kayıta, Yıldırım Han Evkafı mütevellisi tarafından vekil olan İshak b. Mehmed, vakfa ait Balabancık Köyü'nün cürm ü cinâyet, yava, resm-i 'arûsâne ve diğer gelirlerini El-Hacc Mehmed b. Hüseyin'e 3 yıllığına 2640 akçe peşin, gerisi 6 aya bölünmek üzere 8100 akçeye iltizama vermiştir. Kite Nâhiyesi subaşısı Mehmed b. Biruni meblağa kefil olmuştur.³⁰⁰

1-10 Cumâde'l-âhire 990 (23.06.1582-02.07.1582)'da mütevellisi Ebûlbeka Efendi'dir. Vakfa bağlı Dirikle, Siği ve Gemlik köylerinin bâd-ı hevâsı için Yasef ismindeki yahudi "ber-vech-i iltizâm emîn" tayin edilmiş, vekil Mevlana Mustafa, 6.000 akçelik meblağın zararına kefil olan Nikola veled-i Yani'den bu parayı teslim almıştır.³⁰¹

²⁹² BŞS., 1001.

²⁹³ BŞS., 440.

²⁹⁴ BŞS., 1133.

²⁹⁵ BŞS., 457.

²⁹⁶ BŞS., 781.

²⁹⁷ BŞS., 781.

²⁹⁸ BŞS., 781.

²⁹⁹ BŞS., 1052.

³⁰⁰ BŞS., 457.

³⁰¹ BŞS., 781.

Bursa'da Sultan Yıldırım Bayezid İmaretı Evkafı'na bağlı Kite Kazası'ndan Gemlik, Siği (Kumyaka) ve Dirikle köyülerinin bâd-ı hevâ resmi bundan önce 990 Safer'inin 6. gününden, yani mart iptidâsından (06.03.1582), 3 sene tamamına kadar, 10.000 akçe peşin David isimli yahudiye 60.000 akçeye iltizam edilmiştir. Mutasarrıflığını yaptığı bu resimlere daha sonra Hasan isimli bir şahıs 3 yıllığını 2000 akçe artırarak 63.000 akçe ile üzerine almıştır.³⁰²

35. Kefen İğnesi Mahallesi Mescidi Evkafı

1-10 Ş. 990 (21-30.08.1582)'da Müttevellişi Hacı Sinan b. Abdullah'dır. Göynüklü Köyü'nden Yahya b. Yakub 4 adet evini ve senede 25 akçe mukataalı bağını müttevelliye vakıf için 2000 akçeye satarak, senede 200 akçe kiraya almış, Hızır b. Bali de kiranın zararına kefil olmuştur.³⁰³ Aynı gün Hızır b. Bali, senede 10 akçe mukataalı bağını, müttevelliye bin akçeye satarak senede 100 akçe icareye almış, Yahya b. Yakub kefil olmuştur.³⁰⁴

36. Kirvaslı Mustafa Evkafı

Bursa'dadır. 1-10 Z. 989 (27.12.1581-05.01.1582)'da müttevellişi Hızır Çelebi ibnu Hamza'dır.³⁰⁵

37. Nasuh Vakfı

³⁰² BŞS., 962.

³⁰³ BŞS., 837.

³⁰⁴ BŞS., 838.

³⁰⁵ BŞS., 727.

Vakfın mütevellisi El-Hacc b. Abdullah'tır. 1-10 Ra. 988 (16-25.04.1580)'de Mudanya'da, Mudanya merkezine ait paranın faiz gelirini yürütmek üzere mahkemede Katavilinoz'u görevlendirmiştir.³⁰⁶

B. Müteveli

Vakfın üst düzey yönetici konumunda bulunan kişilerine, "müteveli" denilmektedir. Tayin usulleri ya ölümleriyle; ya herhangi bir sebeple azledilmeleriyle; ya da kendi rızalarıyla görevden çekilmeleriyle gerçekleşmektedir. Siroz'da Esleme Hatun Evkafı mütevellisi Ahmed Efendi ölünce, yerine Mehmed Çelebi,³⁰⁷ Şehzadegân Evkafı mütevellisi Mehmed b. Seydi Ali'nin zimmetinde 60.000 akçe borcu olduğu için, yerine Zeynelâbidin,³⁰⁸ Hacı Abdullah Kurrası Evkafı mütevellisi Mehmed b. Hüsam'ın kendi rızası ile de Mevlana Muhiddin³⁰⁹ müteveli olmuşlardır.

Müteveli tayini, kadının padişaha yaptığı arz ile tevliyet beratının verilmesi sonucunda gerçekleşmektedir. Esleme Hatun Evkafı'na Ahmed Efendi bu yolla müteveli olmuştur.³¹⁰

Bir vakfı iki mütevellinin yönetmesi de vâkidir. Nitekim Esleme Hatun Evkafı'nı 10-20 Z. 990 (05-15.01.1583)'da 1/3 hisse vazife ile Mahmud Halife ibnu Mehmed, 1/3 hisse vazife ile Ümmi Hâtûn yönetmektedir.³¹¹

³⁰⁶ BŞS., 68.

³⁰⁷ BŞS., 991, 992.

³⁰⁸ BŞS., 312.

³⁰⁹ BŞS., 312.

³¹⁰ BŞS., 992.

³¹¹ BŞS., 1004.

Vakıf görevlilerinin aldıkları ücretlerin, vakfın büyüklüğüne göre olduğunu düşünmekteyiz. Çünkü elimizde bulunan iki kayıta, Eslime Hatun Evkafı mütevellisi günlük 7 akçe³¹², Şehzadegan Evkafı mütevellisi önce 20, sonra 5 akçe daha arttırılarak günlük 25 akçe³¹³ almaktadır.

Vakfın muhasebe işlerini yürüten kâtipler ve vakfa bağlı yerlerin mahsülünü toplayan câbiler, vakfın kontrolünü üstlenen nâzırlar, mütevellinin yardımcıları arasında bulunmaktadır.³¹⁴

Vakfın mütevellî, câbî ve nâzırlığı tek elden yürütülebilmekte, mütevellî, yerini vekâleten vakıf kaymakamına bırakabilmektedir. 20-29 R. 988 (04-13.06.1580)'de Dirikle Köyü'nde hatiplik yapan Alaaddin Halife, evlâdiyet üzere kurduğu vakfın mütevellîliğini câbîliğini ve nâzırlığını yürütmektedir. Ayrıca ribâ ile işletildiğini sandığımız vakıf akçesi mevcuttur. Vakfın parasının kullanımı için "kaymakam" atandığını mahkemede beyân eden Hasan Bey isimdeki şahıs, vekâleten kaymakamlık vazifesini üstlenmiştir.³¹⁵

20-19 Cumâde'l-âhıre 989 (22-31.07.1581)'da Mükrim Hâtun Evkafı'nın "kâim-mekâm" mütevellisi Osman Çelebi ibnu Abdüsselam'dır.³¹⁶

C. Vakıfların İktisadî ve Sosyal Katkıları

Allah'a yakın olma amacıyla kişinin menkul veya gayr-ı menkul mülk veya emlakini dinî, hayrî ve içtimaî bir gayeye hizmet için tahsis

³¹² BŞS., 992.

³¹³ BŞS., 312.

³¹⁴ BŞS., 302, 415, 435, 623, 890, 1223.

³¹⁵ BŞS., 91.

³¹⁶ BŞS., 571.

etmiş olduğu vakıfların, Osmanlı Devleti'nin sosyal yapısında önemli bir yeri vardır.

Kişinin vakfettiği malları hemen elden çıkarmayarak ölünceye kadar ve öldükten sonra evlat ve akrabasının kullanabilmesine, evlatlık vakıflar denilmektedir.³¹⁷ 20-30 B. 989 (20-30.08.1581) tarihli kayıta Tuzaklı Köyü'nden Ramazan b. Süleyman'ın çiftliğe evlatlık vakıf üzere mutasarrıf olduğu anlaşılmaktadır.³¹⁸

Vakıf mütevellisinin mahkeme işlerini adamları ve vekilleri yoluyla yürütebildiğini,³¹⁹ "Merhûm Yıldırım Han Evkâfı'na mütevellî olan Ebûlbeka cânibinden husûs-ı âti-i'z-zikr Meclis-i şer'-i şerîfde Beyazıd b. Halil ve Hüsrev b. Abdullah şehâdetleri vekâleti sâbit bi's-şer' olan İshak b. Mehmed..."³²⁰, ifadesinden ve "Merhûm Sultân Mehmed Han Evkâfı'na hâlen mütevellî olan Mustafa Bey tarafından vekil-i şer'isi ve evkâf-ı mezbûreye mekâtib olan Mustafa Çelebi..."³²¹ örneklerinden müşahede etmekteyiz.

Vakıflara bağlı bir yerdeki arazi ve mülk tasarruf hakkının satış yoluyla el değiştirmesi mümkündür ancak; mahkemede bu işlemin kesinlik kazanabilmesi için ilgili vakıf mütevellîsinin muvâfakatı gerekmektedir.³²² Ayrıca mütevellî satış sırasında bir miktar ücret alabilmektedir. 1-10 Z. 989 (27.12.1581,05.01.1582)'de İzzettin Bey Evkafı mütevellîsi Nasuh Halife, Süleyman'ın 1400 akçeye sattığı çiftlikten iki yüz akçe almış, eline mühürlü temessük vermiştir. ³²³

Ancak bazen vakıf mütevellîsinin izni olmadan satış yapıldığı da görülmektedir. 1-10 N. 988 (10-19.10.1580)'de İnesi Köyü'nde sâkin Papas Estefanoz, İbrahim b. Abdullah isimindeki yeniçerinin

³¹⁷ Barkan-Meriçli, **Hüdavendigâr Livası Tahrir Defterleri I**, s. 127.

³¹⁸ BŞS., 590.

³¹⁹ BŞS., 781, 872, 1160, 1161, 1162, 1164, 1155.

³²⁰ BŞS., 457.

³²¹ BŞS., 654.

³²² BŞS., 9, 216, 221, 276, 284, 390, 391, 392, 429, 593, 599, 712, 840, 926, 955.

³²³ BŞS., 712.

tasarrufunda olduğu çiftliğin yarısını, vakıf mütevellisi Mustafa Çelebi'den ma'rifet almadan üçyüz altmış akçeye almıştır.³²⁴

Vakıf görevlilerinden mültezimler, vakıf arâzisindeki her türlü işletim hakkına sahip olup, kendi izinleri olmadan köylü arazisini satamadığını belirtmiştik. Bu yetkileri onların kötü yollara başvurmasına sebep olmadığı halde, Ca. 989 (Haziran 1581)'da Gazi Hüdâvendigâr Evkafı mütevellisi Cafer'in Kebir-i Mürseller Köyü'nden İlyas'ın samanlığını, Mehmed isimindeki köylüye bozdurtması dikkat çekicidir.³²⁵

Vakfa bağlı araziyi işleten kişi öldüğünde evladı yok ise vakfı üzerine geri almakta³²⁶, arttırma yoluyla başka birinin tasarrufuna vermektedir.³²⁷ 10-20 N. 990 (28.09.1582-18.10.1582)'da Cem Sultan Evkafı Mütevellisi Mehmed b. Seydi Ali, vakfa bağlı yeri tasarruf eden Sinan ölünce, önce Cafer'e, daha sonra, daha fazla para vermesiyle kardeşi Ahmed'e vermiştir.³²⁸

Vakıf mütevellisi vakfa aid gelirlerin toplandığı sahada gayr-ı müslimler oturuyorsa, oradan bir gayr-ı müslimi vekil tayin edip paranın "muâmelesini" (ribâya verilmesini) rehin tespit edip yetkili kılabilir. Nasuh Vakfı'na mütevellî olan El-Hacc Ferhad b. Abdullah bu işlemi uygulayarak vekil olan Katavalinoz'u yetkili kılmıştır.³²⁹

Vakıf mütevellisi, kendi bölgesinde çalışan yönetim sınıfını kontrol etme hakkına sahiptir. Bozukluk gördüğünde mahkemeye başvurabilmektedir. 20-30 Ş. 988 (30.09.1580-30.10.1580)'de Seyyid

³²⁴ BŞS., 266.

³²⁵ BŞS., 520.

³²⁶ BŞS., 654.

³²⁷ BŞS., 882, 1003, 1160, 1164.

³²⁸ BŞS., 882.

³²⁹ BŞS., 68.

Mehmed El-Buhari vakfının mütevellîsi olan Mehmed Bey, Küçük Kumla câbîsi (vakıf gelirlerini toplayan) Ömer Receb'in elinde iki çift delikli, yedi çift deliksiz na'1 bulmuş, nereden geldiğini öğrenmek üzere mahkemeye başvurmuştur.³³⁰

Vakıf paraları için belirlenen meşru faizin %15'i geçemeyeceğini de belirtmekte fayda vardır. Vakıf mütevellîsi bu meşruiyete uyararak, vakıf parasını işletmek için borç verebilmekte, borcun ifasını vadelandirebilmektedir.³³¹ Kite Köylüsü Sinan, Bursa'da Hacı İlyaszade Evkafı mütevellîsi Ahmed bin Osman'dan maldan 3.700, çûka behâsından Zilka'de ayında aldığı 452 akçeyi, 990 Receb ayına kadar vade ile almıştır.³³² 10-20 Cumâde'l-âhire 988 (23.07.1580-02.08.1580)'de Göynüklü Köyü'nden Himmet b. Mehmed, merhûm Muallimzade Vakfı akçesine mütevellî olan Nasuh Halife'den asıl 3.000 ve râyıcı 300 olmak üzere toplam 3.300 akçe borç almıştır.³³³ Aynı tarihte Badırğa Köyü'nden zimmî Uzgori ve kardeşi Terendefiloz ile, İzzettin Bey Evkafı mütevellîsi Nasuh Halife'den 986-987 senesinde aldıkları 140 kile buğdayın 105 kilesini; 40 kile arpanın 30 kilesini ödediklerini, geriye 35 kile buğday ve 10 kile arpa borçları kaldığını bildirmişlerdir.³³⁴ 17 B. 988 (28.08.1580)'de Göynüklü Köyü'nden Mustafa b. Mehmed Bursa mahkemesinde Muharrem Çelebi b. Pir Ahmed elinden Ferhadiye Vakfı'na ait 1100 akçe ve 8 kile buğday aldığını, bir ay sonra ödeyeceğini, zevcesi Leyla'nın kendisine kefil olduğunu bildirmiştir.³³⁵

³³⁰ BŞS., 249.

³³¹ BŞS., 782, 1017, 1156.

³³² BŞS., 326.

³³³ BŞS., 203.

³³⁴ BŞS., 207.

³³⁵ BŞS., 229.

10-20 Ş. 988 (20-30.09.1580)'de Bozburun Köyü'nde Pir Ahmed Çelebi'nin yaptırdığı caminin vakıf akçesine mütevellî olan Abdulkadir Halife b. Abdi Ramazan, Mustafa b. Budak'a verdiği 500 akçe borcunu eksiksiz olarak geri almıştır.³³⁶

Vakıf mütevellisi vakfa borçlu olan şahıs ölünce vârislerden borcunu talep edebilmektedir. Bursa Debbağlar Mescidi Vakfı'na Demirci Köyü İmamı Bayram'ın 300 akçe borcu olup, vakfın mütevellisi Mehmed b. Ahmed imam ölünce borcunu, oğlu Hızır'dan istemiştir. Mütevelliden tanık talep edilmiş, iki tanık "vakf-ı mezbûra beşyüz akçe deynim vardır, didi" şeklinde beyan etmişlerdir.³³⁷

III. KÜLTÜREL HAYAT

Kültürel hayatı yansıtacak belgelerimiz maalesef yetersizdir. İlmiye mensuplarına ilişkin bulduğumuz kayıtlar sadece aşağıdaki örneklerden ibarettir.

İlmiye sınıfına mensup kişilerin, yüksek dercedeki memurları vekil kılarak arazi ve mülk edindiklerini görmek mümkündür. 20-30 Ş. 988 (30.09.1580-09.10.1580)'de Molla Efendi, Defterdar Mustafa Çelebi'yi vekil tayin ederek, Karacaali Kasabası'ndan bir evi, Büyük Kumla İskelesi yakınlarındaki üç bağ ve bir evi, Halil b. İbrahim'in vekili El-Hacc b. Mustafa elinden 20.000 akçeye almış; yılda 2.000 akçeye vekil El-Hacc Ali ve diğer iki kişinin kefil olmasıyla Halil'e kiraya vermiştir.³³⁸ Yine aynı tarihte Defterdar Mustafa Çelebi, Molla Efendi'nin vekili olarak İskele yakınındaki bağlarını Hüsam Reis b.

³³⁶ BŞS., 242.

³³⁷ BŞS., 152.

³³⁸ BŞS., 238.

Cüneyd'den 6.000 akçeye almış; iki kefil şهادetiyle aynı yeri Hüsam'a, 600 akçeye kiraya vermiştir.³³⁹

Cami musallisi, kadı tarafından atanmaktadır. 10-20 Ra. 989 14-24.04.1581) Kite Kazâsı'na tabi Emrudlu'da merhûm Pir Ahmed Çelebi Câmî-i Şerîf'inde, cuma gününde günlüğü yarım akçe vazife ile musallî olan İdris ölünce yerine, aynı paraya Mevlana Abdulkadir Halife getirilmiştir. ³⁴⁰

IV. İKTİSADÎ HAYAT

A. Esnaf Teşkilatı ve Üretim

Osmanlı şehirlerinde üretime katılan herkesin kurduğu bir esnaf teşkilâtı bulunmaktadır. Temeli âhiliğe dayanan ve "hırfet" olarak anılan bu teşkilâtın her loncasının başında bir şeyh, bir kethüda ve bir yiğitbaşı merkezden gönderilen beratla görev yapmaktadır. Askerî sınıftan sayılmayan ancak merkezî çıkarları gözeterek çalışan bu teşkilâta, bir sanat kolunun üyeleri, belli sayıda bir grup oluşturarak faaliyet göstermektedirler. Üretimin düşmemesi, yapay darlıkların önlenmesi, fiatların artmaması ve dolayısıyla reâyânın zarara uğramaması için çalışmaktadırlar.³⁴¹

10-20 Za. 989 (06-16.12.1581)'da eh-i fesadı (eşkıya) yakalamak için "yiğitbaşı" tayin olunan Ebceler Köyü'nden Divanşah b. Ömer, Aşıklar Köyü'nden Mehmed b. Ayvaz ve Ali b. Sefersah'ı mahkemeye getirerek, "İbrahim-alanı" denilen yerde Mehmed b. Süleyman'ı balta ile yaraladıklarını ve halen Mehmed'in yatalak

³³⁹ BŞS., 239.

³⁴⁰ BŞS., 458.

³⁴¹ Ergenç, a.g.e., s.138-212.

olduğunu bildirmiştir. ³⁴² Temel görevi yukarıda saydıklarımızdan ibaret olan yiğitbaşının, subaşı konumunda “ehl-i fesad”ı yakalamakla görevlendirilmesi, artan eşkiyacılık olaylarının “emr-i bi’l-ma’ruf nehy-i ani’l-münker” ilkesi ile önlenmek istenmesini akla getirmektedir.

Bursa esnafları arasında halkın giyim ihtiyaçlarına yardımcı olan hayyâtların (terzilerin);³⁴³ Bursa’da Taviil Çarşısı’nda bezzâzların (manifaturacıların);³⁴⁴ Bursa Balık pazarında poğaçacıların³⁴⁵ varlığını tutulan kayıtlardan anlamaktayız.

Ulaşım itibariyle uygun bir konuma sahip olan Bursa ve Kite kazaları, İstanbul’da bulunan saray için verimli bir kaynaktır. İstenen zahire genellikle ferman ya da görevlendirilen bir memurla temin edilmekte, masrafları da Bursa’da bulunan Hâssa Harcı Emîni tarafından ödenmektedir. Hüdâvendigâr Sancağı kazalarının sarayın hangi ihtiyaçlarına karşılık verebildiğini belgeler biz göstermektedir.

Örneğin saray ahırını için gerekli saman, Bursa ve Kite kazalarından sağlanmaktadır. Kite ahalisi, ziraat yerine genellikle bağ, bahçe ve bostan ile geçinmekte olup, 11 B. 988 (22.08.1580)’de merkezce istenen 4.000 çuval samanı Kite kadısı karşılamayacağını bildirmesine rağmen;³⁴⁶ altı ay sonra 17 S. 989 (21.02.1581)’de merkezin bu uyarıyı dikkate almadığı, otun zamanında biçilip bağlatılması hususunda hâssa saraçlardan Mehmed’i görevlendirdiği görülmektedir. ³⁴⁷

³⁴² BŞS., 694.

³⁴³ BŞS., 304, 305, 306, 406.

³⁴⁴ BŞS., 426.

³⁴⁵ BŞS., 1078.

³⁴⁶ BŞS., 227.

³⁴⁷ BŞS., 487.

1-10 Ca. 991 (23.05.1583-01.06.1583)'de Kite köylerinin saray mutfağı için her yıl 1000 çeki odun sattığı, ancak temin edilen yerlerde orman tahribatı dolayısıyla ağaç kalmadığından, bu yükümlülüğün olduğundan daha fazla paraya İnegöl ve İznik yörelerinden odun alınarak ve katırla İstanbul'a nakledilerek getirildiği kayıtlıdır.³⁴⁸ Bu yöreler için yeni iş alanlarının açıldığı bir gerçekse de, sarayın, odunu biten Kite Kazası yerine neden daha yakın bir yerden ucuz odun temin etme yoluna gitmediği şaşırtıcıdır. Uygulanan bu çözüm bizde, saray masraflarının gereksiz yere arttırıldığı kanaatini uyandırmaktadır.

Yine Kite Kazası, İstanbul zahiresi için Mudanya Kasabası, Gemlik ve Kurşunlu Köyleri'nde üzüm üretmektedir. Bu işle çoğunlukla zimmiler uğraşmaktadır. Ne var ki, üzümlerin yola olan dayanıksızlığı çoğu zaman sıra olmalarına yol açmaktadır. Mesela 1-10 Ş. 988 (11-21.09.1580)'de üzümlerin sıra yapılmadan İstanbul'a ulaştırılması istenildiği halde, kasabalıların bildirdiğine göre üzümler çoktan sıra olmuştur. Bunun sonucunda durumun gerçekliğinin tespiti için, gayr-ı müslim ve müslümanların teftiş edilmesi hususunda kadiya emir gönderilmiştir.³⁴⁹

Saray kilerinin yumurta ihtiyacının Kite Kazası tarafından karşılandığını da şu belge ile anlamaktayız. 14 N. 989 (12.10.1581)'da Hâssa tavukçularından Muharrem Kite'ye gönderilerek 40.000 tane yumurta tedarik etmesi beklenilmiş, yumurtaların günlük narh üzerinden alınıp, paranın hâssa mukataasından temini istenilmiştir.³⁵⁰

³⁴⁸ BŞS., 7.

³⁴⁹ BŞS., 234, 244.

³⁵⁰ BŞS., 1050.

Padişahın sünnet düğünü törenlerinde kullanılan çıra, Bursa ve Kite kazalarından sağlanmaktadır. 2 R. 990 (27.03.1581)'da Sûr-ı Hümâyûn'a çıra gerekli olduğu için 4000 tomruk çıra kestirilip gönderilmesi emredilmiş, fakat bu miktarın çok az bir kısmı yani 913 aded ve çoğu yarım tomruklar olarak gitmiştir. Tomruklar, merkezden istenen özellikleri taşımamaktadır. Bu sebeple Mehmed Çavuş görevlendirilerek, Bursa ve Kite kadılarına ferman gönderilmiştir. Birlikte çalışarak istenen tomrukları en iyisinden temin etmek, balyalar halinde kesilip bağlanarak 10 günde yetiştirmek zorunluluğu şart koşulmuştur. Parası Hâssa Harcından alınacak, ne miktar gönderildiği kadı tarafından kaydedilip, Mehmed Çavuşla birlikte İstanbul'a ulaştırılacaktır.³⁵¹

Yine 7 M. 988 (23.02.1580)'de saray için simitçibaşının kullanacağı kaliteli buğdayın bir bölümü Kite Kazası'ndan karşılanmaktadır. Satın alınması ve gönderilmesi için ise bizzat simitçibaşı gönderilmiştir. Emirde miktar belirtilmemiş, gerekli paranın Bursa Hâssa Harcı Emîni tarafından sağlanması istenilmiştir.³⁵²

B. Ticaret

Bursa, tekstil ürünleri ve ticareti bakımından önemli bir pazar payına sahiptir. Bursa-Uşak güzergâhı kullanılarak tekstil ürünleri ticareti yapan tüccarların varlığı görülmektedir. Kervan, 1-10 Ca. 988 (14-23.06.1580)'de yanlarında kalabalık kişiler olduğu halde yolda

³⁵¹ BŞS., 1057.

³⁵² BŞS., 1031.

eşkiyanın baskınına uğramış, ok, tüfek, bıçak gibi aletlerle yaralananlar ve ölenler olmuştur.³⁵³

Ticaret, meblağ üzerinden yapılabildiği gibi ölçü ve eşya olarak da gerçekleştirilebilmektedir. 1-10 Ca. 988 (14-23.06.1580)'de Nefs-i Kite'den Mehmed b. Enbiya, Ali b. Ömer'den 560 akçeye bir doru bargir, Bursa kilesiyle 10 kile lâciverdî dolama çûka satın almanın yanısıra 240 akçe de borç almıştır. Neticede 800 akçe ve 10 kile buğday zimmetinde kalmıştır. Bunun için Mehmed Bey adındaki şahıs vekil tayin edilerek, Mehmed b. Enbiya'ya borçlarını ödemesi için iki ay vade verilmiştir. Sözü edilen buğday sadece ölçüyle, dolama çûka da eşya olarak, fiyatları belirtilmeden kaydedilmiştir.³⁵⁴

C. Fiyatlar

Defterimizde rastladığımız satış örneklerinde arazi, mal ve mülk fiyatlarının, özellik ve büyüklük bakımından değişiklik gösterdiği anlaşılmaktadır.³⁵⁵

Arazi satışlarına örnek olarak, Dansara Köyü'nde bir müdlük yer 46 kuruşa;³⁵⁶ Mudanya Subaşı Köyü'nden üç tarla 1.000 akçeye;³⁵⁷ Kite Fodra Köyü'ndeki çiftlik tarlaları 700 akçeye;³⁵⁸ Kite Kazası Çalık Köyü'ndeki çiftlik ve mülkler 18.700 akçeye;³⁵⁹ Kite

³⁵³ BŞS., 144.

³⁵⁴ BŞS., 147.

³⁵⁵ BŞS., 290, 342, 454, 459, 463, 465, 468, 469, 494, 548, 585, 595, 627, 628, 640, 647, 659, 665, 673, 688, 689, 703, 712, 713, 721, 722, 724, 726, 727, 728, 729, 747, 748, 765, 792, 809, 837, 838, 842, 843, 846, 848, 854, 855, 862, 867, 886, 887, 898, 899, 900, 917, 947, 954, 955, 986, 999, 1002, 1158, 1175, 1205.

³⁵⁶ BŞS., 386.

³⁵⁷ BŞS., 25.

³⁵⁸ BŞS., 37.

³⁵⁹ BŞS., 36.

Göbelye Köyü'nde 50 dönüm çayırın tasarruf hakkı 1500 akçeye;³⁶⁰
Pulad Köyü sınırındaki tarla 1000 akçeye satılmıştır.³⁶¹

Ev satışlarında karşılaştığımız kayıtlardan bazılarına misal olarak, Mudanya Eşkel-i Kebir Köyü'nde bir eski ev 300 akçeye;³⁶² İnesi Köyü'nde 1.000 akçeye;³⁶³ Dansara Köyü'nde bir ev, 2.750 akçeye satılmıştır.³⁶⁴

20-30 N. 988 (29.10.1580-8.11.1580)'de Bursa şehrinde Zindankapısı Mahallesi'nde oturan Ömer b. Bekir, Gencellü Köyü'nden Receb b. Oruc'a Gencellü Köyü'ndeki senede 5 akçe mukata'alı mülkünü 540 akçeye³⁶⁵, senede 30 akçe mukata'alı tarlasını 800 akçeye satmıştır.³⁶⁶

1-10 N. 988 (10-19.10.1580)'de Görükle Köyü zimmîlerinden Uzgori, Bursa şehrinden Ahmed Çelebi'ye mülk-i evlerini ve iki kıt'a mülk-i bağı 1500 akçeye satmış, sonra bağı senelik 225 akçeye kiralamıştır.³⁶⁷ 10-20 S. 988 (27.03.1580-06.04.1580) tarihli kayıta ise, Mudanya Misebolu Köyü'nde Todoros veled-i Karaca'ya ait iki katlı iki ev, bir fırın, meyve ağaçları ve başka ağaçları olan mülk ile üç bağ, iki manda, iki öküz, dört inek, dört keçi 9.000 akçe borç karşılığı bir başka gayr-ı müslime satılmıştır.³⁶⁸

20-30 Cumâde'l-âhire 988 (02.08.1580 - 11.08.1580) tarihli sicilde Kite Kazası'nın Göbelye Köyü'nde bulunan köprünün onarımı için Mehmed Bey b. Mehmed Paşa'nın vakfettiği akçeye müteveli olarak Sefer b. Karagöz tayin edilmiştir. Bu şahıs, aynı köyde oturan

³⁶⁰ BŞS., 33.

³⁶¹ BŞS., 299.

³⁶² BŞS., 29.

³⁶³ BŞS., 289.

³⁶⁴ BŞS., 411.

³⁶⁵ BŞS., 282.

³⁶⁶ BŞS., 283.

³⁶⁷ BŞS., 270.

³⁶⁸ BŞS., 43.

Kasım b. Kasım'dan bir ev ve bir dönüm bağını 1000 akçeye satın alarak senelik 100 akçe kiraya;³⁶⁹ Yusuf b. Mustafa'dan bir ahır, bir fırın, bir ev den oluşan "mülk-i menziline" 500 akçeye satın alarak senelik 50 akçe kiraya;³⁷⁰ Hasan b. Mehmed'den bir evi 1.000 akçeye satın alarak senelik 100 akçe kiraya;³⁷¹ Osman b. Hüseyin'den bir ev, bir anbar, bir kiler, bir oda, bir ahır, bir su kuyusundan oluşan "mülk-i menziline" 2.000 akçeye satın alarak senelik 200 akçe kiraya³⁷²; Mustafa b. Ali'den bir evi 1.000 akçeye satın alarak senelik 100 akçe kiraya;³⁷³ Mehmed b. Ali'den bir evini 500 akçeye satın alarak senelik 50 akçe kiraya; ³⁷⁴ Yusuf b. Abdullah'dan kiremit örtülü ahır 500 akçe icareye alarak 50 akçe kiraya;³⁷⁵ Piri b. Piri'den bağını 1.000 akçeye satın alarak 100 akçe kiraya vermiştir.³⁷⁶

1-10 N. 988 (10-19.10.1580) Altıntaş Köyü'nde Hacı Menteş'in vefatıyla zevcesi Pervane bt. Abdullah, miras kalan mülkünü kardeşi vekaletiyle satışa çıkarmıştır. El-Hacc İlyas Mehmed Mahallesi'nden Hüseyin b. El-Hacc Ali, Hacı Menteşle ortak olduğu Altıntaş Köyü'ndeki iki tane tek katlı ev, bir tane iki katlı ev, bir ahır, fırın, akarsu, anbar, şarabhane ve mengenesi, hırdavatı, meyve ağaçlarından oluşan mülk-i menziline ve mülk-i bağını; Nevroz Pınarı'ndaki bağını 7.000 akçeye satın almıştır.³⁷⁷

³⁶⁹ BŞS., 157.

³⁷⁰ BŞS., 158.

³⁷¹ BŞS., 159.

³⁷² BŞS., 160.

³⁷³ BŞS., 161.

³⁷⁴ BŞS., 162.

³⁷⁵ BŞS., 832.

³⁷⁶ BŞS., 833.

³⁷⁷ BŞS., 255.

20-29 Z. 988 (26.01.1581-04.02.1581) Yenice Köyü'nde saz örtülü tek katlı bir ev, iki saz damı ve avlusu içinde olan dut ağacı asmasıyla 600 akçeye satılmıştır.³⁷⁸

10-20 Ra. 989 (15-24.04.1581) Pulat Köyü'nde iki katlı ev, ahır, selamlığı ve çevresiyle birlikte 8.700 nakit akçeye satılmıştır.³⁷⁹

Bahçe satışlarına örnek olarak, Mudanya'da Kondostefanos veled-i Horbaç, Osman Çelebi b. Abdüsselam'a bahçesini 1800 akçeye satıp parasını aldığını, ardından 225 akçeye kiraladığını beyan etmiştir³⁸⁰. Bu konuda diğer bir örnek de, Mudanya Nahiyesi Yörükler Köyü'nden bir bahçe yıllık 2 akçe kiraya verilmiştir. Tereke yoluyla hissedar olan Fatıma bt. İsa, hissesini 50 akçeye satmıştır.³⁸¹ Ayrıca Kurşunlu Köyü'nde bir bahçe 420 akçeye³⁸², İlyaslar Köyü'nden bir bahçe 900 akçeye³⁸³, Erikli Köyü'nde yer alan bahçelerden birisi 6 altına satılmıştır.³⁸⁴

Kayıtlarda Mudanya Nahiyesi Siği Köyü Sögüt Pınar mevzisinde bir değirmenin 13.000 akçeye³⁸⁵, Kite Kazası'nın Gencellü karyesinde bir değirmenin de 2.000 akçeye³⁸⁶ satıldığını görmekteyiz.

Zahire satışlarına ilişkin rastladığımız bir belgede, Kite merkezinde Fatıma Hâtûn'a ait anbarda beş müd iki kile buğday ve bir kile alef, her bir kilesi 12'şer akçeden 1.200 akçeye satılmıştır.³⁸⁷

Pulad Köyü'nde seneliği birbuçuk alçe olan bağ, 250 akçeye;³⁸⁸ aynı köyden içinde meyve ağaçları bulunan bağ, 400 akçeye;³⁸⁹

³⁷⁸ BŞS., 350.

³⁷⁹ BŞS., 453.

³⁸⁰ BŞS., 14.

³⁸¹ BŞS., 66.

³⁸² BŞS., 69.

³⁸³ BŞS., 341.

³⁸⁴ BŞS., 139.

³⁸⁵ BŞS., 30.

³⁸⁶ BŞS., 452.

³⁸⁷ BŞS., 97.

Küçükkuşla Köyü'nde bir bağ, 3.000 akçeye;³⁹⁰ Göynük Köyü'nde bir dönüm bağ, 200 akçeye³⁹¹ satılmıştır.

Umurbey Köyü'nde senede 60 akçe mukata'alı bir memlehanın da, 25.000 akçeye satıldığını görmekteyiz.³⁹²

Sicilde incelenilen tarihlerde çalıştırılan ırgatların günlük yevmiyesinin tesbiti için şu misali vermenin yerinde olacağı kanaatindeyiz. Kite'ye bağlı Doğan Köy'den Behram b. Abdullah'ın yanında 6 aylığı 200 akçeye ırgatlık yapan Mehmed isimdeki şahıs, 90 akçesini almış, geriye 1100 akçesi kalmıştır (Ayda yaklaşık $200/6=33$ akçe).³⁹³ Irgadın yevmiyesi 1 akçeden biraz fazlaya tekâbül etmektedir. Irgat, boğazı tokluğuna çalışmaktadır. Başka bir belgede Akçakoyunlu taifesinden El-Hacc Mümin b. Mahmud, Mümin İsa isimdeki çobanı aylığı bir altına (Yani $60/30=2$ akçeye) bir senelik tutmuştur.³⁹⁴

1-10 Ca. 989 (3-12.06.1581)'da Bursa şehrinden Hüsrev, bağı için gündeliği 10 akçeden ırgad tutmuştur. Bu meblağ ırgatlar için verilen ücretler içinde karşılaştığımız günlük en yüksek fiyattır.³⁹⁵

Kanunlarda ise bir işçinin yevmiyesi, kişi başına 1 akçe olarak belirlenmiştir. Nitekim 11 B. 988 (22.08.1580)' de saray ahırının saman ihtiyacının karşılanması için merkezden gönderilen fermanda, gündeliğin işçi başına 1 akçe, araba başına 5 akçe olduğu geçmektedir.³⁹⁶

³⁸⁸ BŞS., 331.

³⁸⁹ BŞS., 298.

³⁹⁰ BŞS., 303.

³⁹¹ BŞS., 314.

³⁹² BŞS., 348.

³⁹³ BŞS., 107.

³⁹⁴ BŞS., 556.

³⁹⁵ BŞS., 490.

³⁹⁶ BŞS., 227.

D. Para

1. Genel

Bu dönemde merkezi hükümetin yeni akçe kestirerek akçenin içindeki gümüşü azalttığı anlaşılmaktadır. Eski akçe kırık akçe olarak kaydedilmiş, bu konuda Kütahya'da bulunan Anadolu Beylerbeyi'ne 987 (1579) yılında ferman gönderilmiştir. O da beylerbeyilik içindeki kazalara (kadılara) mektupla, artık Anadolu Beylerbeyi'nde kırık akçe ile muamele olunmayıp yeni kesilen akçenin 100 dirhem 450 akçe değeri ile geçerli olduğunu belirtmiştir. Beylerbeyilik olan yerlerde muhkem tenbih ve nidâ edilmesi istenmiştir. Burada para ile ilgili bu emrin doğrudan kadılıklara gönderilerek uygulamanın onlardan istenmesi yerine, beylerbeyine gönderilerek onun "ehl-i seyf" gücünden yararlanılması dikkate değerdir. Yüklerden ve piyasadaki alışveriş yerlerinden kırık akçe toplanması, bunlardan resm-i darphane alındıktan sonra darphanelere teslim edilmesi, kırık akçe bulunduranların haps edilmesi ve sonra durumun merkeze bildirilmesi istenmiştir.³⁹⁷

Manisa darphane nazırı ise halkın getirdiği akçenin "kimi beş ve kimi on dirhem" değerinde olup tek tek işlem görmesinin imkansızlığını ve bu durumun mîriye zarar vereceğini, kırık akçenin her dirheminin üç buçuk akçeye alındığında zararın ortadan kalkacağını bildirmesiyle uygulamanın bu yönde yapılacağına dair padişahın konuyla ilgili yeni bir fermanı daha bulunmaktadır.³⁹⁸

2. Borçlanma Meseleleri

³⁹⁷ BŞS., 1028.

³⁹⁸ BŞS., 1047.

Osmanlı tatbikatında uygulanan işletme usûllerinden en önemlisi, İslam hukukçularının çelişkili yorumlarını taşıyan “muâmele-i şer’iyye” veya “murâbaha-i şer’iyye” denen usûldur. Bu şekilde elde edilen gelire, “ribh (kâr)”, “nema (gelir)”; parayı gelir getirmek üzere vermeye “istirbah (kâr getirmek üzere paranın işletmeye verilmesi)”, “ilzâm-ı ribh veya ilzâm(kâr şartı koşulması)”, “istiğlâl (gelir getirme) denilmektedir.³⁹⁹

Faiz, İslam dininde yasak olmasına rağmen, iktisadî zarûretler gereği Osmanlı hukukçularınca “şer’-i şerife” uygulanabilir bir hale getirilmiş, devlet, %15’i geçmeyen faiz haddini meşrû kılınmıştır.⁴⁰⁰ Muâmele-i şer’iyyenin caiz olması için, “hile-i şer’iyye” adı verilen bir uygulamaya müracaat edilmiştir. Bu uygulama; borç almak isteyen kişinin malını, semaye sahibine satıp, %15’i aşmayan yüksek bir fiyatla geri alması (mülkün satılıp tekrar kiraya alınması gibi) ya da, sermaye sahibinden veresiye bir mal alarak, üçüncü bir şahıs aracılığı ile aynı malı alacaklıya peşin olarak geri satması şeklinde gerçekleşmektedir.⁴⁰¹

Belgelerimizde şer’î ribayla ilgili bir çok borç alışverişi örneği geçmektedir.⁴⁰² S. 989 (1581)’da Mudanya Kasabası’ndan Hasan b.

³⁹⁹ Geniş bilgi için bkz.: Neşet Çağatay, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Ribâ-Faiz Konusu, Para Vakıfları ve Bankacılık" **Makaleler ve İncelemeler**, Konya, Selçuk Üniversitesi yay., 1983. s.145-173.

⁴⁰⁰ Su’âl : “Zeyd, otun, 12’ye (%20), 13’e (%30), dahi ziyade akçaya mu’amele eylese, fi’l-zemâninâ emr-i sultânî ve şeyhülislam müfti-z-zamân hazretlerinin fetvâ-i şerifleri olub otun onbir buçuktan (%15) ziyâdeye verilmemek üzeredir deyü beyyine olunduktan sonra ısgâ etmeyip ısrar eylese şer’an ne lâzım olur? El-cevâb : “ Ta’zîr-i şedid ve habs-i medid lâzımdır. Tevbesi zâhir olucak itlâk olunur.”; M. Ertuğrul Düzdağ, **Şeyhülislâm Ebussuûd Efendi Fetvaları Işığında 16. Asır Türk Hayatı**, 2. bs., İstanbul, Enderun Kitabevi, 1983, s. 161.

⁴⁰¹ Barkan, “Edirne Askerî Kassamı’na Âit Tereke Defterleri”, (1545-1659)”, **Türk Tarih Belgeleri Dergisi**, s. 32- 33.

⁴⁰² BŞS., 220, 332, 333, 356. 360, 369, 394, 428, 433, 479, 483, 509, 510, 520, 521, 522, 526, 528, 532, 534, 555, 561, 567, 568, 571, 578, 581, 586, 596, 597, 609, 610, 611, 616, 629, 632, 637, 639, 649, 650, 652, 656, 658, 667, 668, 670, 677, 680, 682, 684, 687, 695, 701, 702, 704, 707, 710, 711, 730,

Ali'nin vekili, Abdurahim b. Abdurrahman, Kafir Subaşı Köyü'nden Hasan'la ortaklaşa kullandığı tek ve iki katlı evleriyle, anbarından oluşan mülk-i menzili Arslan veled-i Aleksi'ye , 2.000 akçeye satmış, senelik 300 akçeye kiralamıştır.⁴⁰³ 20-30 Za. 989 (16-26.12.1581)'da Kite Kazası'na bağlı Na'allar Köyü'nde ölen Durpaşa bt. Ömer'in küçük oğlu Ali'ye vasî olan babası Mehmed b. Hüseyin ve nâzire olan anneannesi Sultan, miras olarak intikal eden maldan iki bin akçeyi, aynı köyden Ahmed b. Hüseyin'e senede onda onbir buçuk mu'âmele-i şer'iyye ederek borç olarak vermişlerdir.⁴⁰⁴ 10 Za. 988 (17.12.1580)'de Görükle Köyü'nden Morodi evini Penayos'a 500 akçeye sattıktan sonra 75 akçeye kiralamıştır.⁴⁰⁵ 1-10 S. 989 (7-16.03.1581)'da Mustafa Çelebi b. Sinan, Yaylacık Köyü'nden Yani veled-i Dürzi'ye karz-ı hasenden 300, mu'âmele-i şer'iyyeden cem'an 1.300 akçe borç vermiştir.⁴⁰⁶

Birisine "faizsiz ödünç para verme"⁴⁰⁷ demek olan karz-ı hasen ile ilgili örneklerimiz de mevcuttur.⁴⁰⁸ 10-20 Z. 988 (16-26.01.1581)'de Demürciler Köyü'nden Osman b. Hasan, Muhzır Mehmed b. İsa'dan karz-ı hasen 200 akçe almış, 50 akçesini ödemiştir.⁴⁰⁹ 10-20 L. 988 (18-28.11.1580)'de Göynüklü Köyü'nde sakin Yusuf b. Bali'nin, Mehmed b. İsa'ya karzdan 8 aya varıncaya kadar 200 akçe müeccel

733, 734, 735, 736, 741, 750, 751, 757, 759, 771, 772, 773, 774, 778, 782, 783, 791, 799, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 841, 866, 868, 874, 883, 894, 895, 906, 910, 915, 918, 925, 928, 936, 937, 956, 960, 961, 968, 989, 995, 998, 1009, 1015, 1018, 1064, 1067, 1086, 1090, 1163, 1181, 1196.

⁴⁰³ BŞS., 404.

⁴⁰⁴ BŞS., 704.

⁴⁰⁵ BŞS., 422.

⁴⁰⁶ BŞS., 399.

⁴⁰⁷ Düzeltme : Karz-ı hasen ile ilgili kaynak olarak bkz.: Süleyman Uludağ, **İslamda Faiz Meselesine Yeni Bir Bakış**, İstanbul, Dergah Yay., 1988, s.219.

⁴⁰⁸ BŞS., 165, 370, 375, 379, 380, 382, 385, 388, 395, 582, 664, 666, 723, 725, 759, 1064, 1086, 1196.

⁴⁰⁹ BŞS., 340.

borcu vardır.⁴¹⁰ Aynı köyden Mustafa b. Bayram'ın da Mehmed'e karzdan ve öküz behâsından 720 akçe nakit ve dokuz kile buğday borcu bulunmaktadır.⁴¹¹ 20-30 Z. 988 (26.01.1581,04.02.1581)'de Hasan Çelebi b. İlyas, Pir Nazar b. Ali'de olan karz-ı hasenden 60 akçesini talep etmiştir.⁴¹² 20-30 Z. 988 (26.01.1581-04.02.1581)'de Göynüklü Köyü'nden Yahya b. Yakub, Mehmed b. İsa'ya 3 kile buğday ile 200 akçe karz-ı hasenden borcu bulunmaktadır.⁴¹³ Mudanyalı Mihal veled-i Muskıyani'nin Kasım Bey'e 1.000 akçe, ayrıca kumaş ticaretinden 125 akçe borcu vardır. 442 akçesini vermiş, zimmetinde 663 akçe kalmıştır.⁴¹⁴ Bir başka davada vekil İbrahim b. Hasan'a Nefs-i Mudanya'dan Balalogoz veled-i Fellalid, 900 akçe teslim ederek zimmetinde 3500 akçe kaldığını bildirmiştir. Daha sonra 750 akçe daha teslim ederek geriye 2.750 akçe kaldığını beyan etmiştir.⁴¹⁵

Bazergânzade Vakfı mütevellisi Osman Çelebi Mudanya Siği köyünden Kabaryanoz veled-i İngülüs'e ait bir evi 1.000 akçeye satın alarak aynı kişiye yıllık 125 akçe kiraya vermiştir. Şer'î ribâyâya göre 1.000 akçenin yıllık faiz geliri %15 olması gerekirken %12,5 lik bir gelir beklentisi söz konusudur. Yasal faizin altında gerçekleştirilen bu satış akla, şer'î hile uygulandığını getirmektedir.⁴¹⁶

Genellikle borçlanma, iki tarafın bizzat mahkemeye gelerek beyan etmeleriyle sağlanmaktadır.⁴¹⁷ Mahkeme dışında şahitler huzurunda da borç alışverişi yapılabilmektedir. Örneğin, Koca Naib

⁴¹⁰ BŞS., 286.

⁴¹¹ BŞS., 287, 288.

⁴¹² BŞS., 353.

⁴¹³ BŞS., 363.

⁴¹⁴ BŞS., 59.

⁴¹⁵ BŞS., 117, 118.

⁴¹⁶ BŞS., 31.

⁴¹⁷ BŞS., 16, 59, 220.

Mahallesi'nde oturan Mahmud b. Abdullah, Mudanya zimmîlerinden Balalogoz veled-i Fellalid'e Hüsna Mahallesi Yerkapı Mescidi önünde iki şahit önünde 4400 akçe borç vermiş, aralarında çıkan anlaşmazlık neticesinde durumu mahkemeye intikal ettirmiştir.⁴¹⁸

Borçlunun borcunun bir kısmı, tahıl karşılığı olarak düşülebilmektedir. 20-30 M. 989 (24.02.1581-06.03.1581)'da Yaylacık Köyü'nden Yani veled-i Dürzi, Mustafa Çelebi'ye olan 1000 akçe borcu karşılığında 7,5 müd arpa vermiştir.⁴¹⁹ Ya da tam tersi, tahıl borcu bulunan bir kişi, borcunu nakden ödeyebilmektedir. 1-10 Ş. 988 (11-20.09.1580)'de Subaşı Köyü'nden Çavdar 30 kile buğday borcunu 500 akçe ödeyerek ifa etmiştir.⁴²⁰ Tahıl borcu ile ilgili olarak kayıtlardaki diğer örnekler şunlardır:⁴²¹ 1-10 Z. 988 (7-16.01.1581)'de Tahtalı Köyü'nden Yani'nin Apastolos'a müdü 175 akçeden iki müd şa'ır yani toplam 350 akçe,⁴²² 20-30 Z. 988 (26.01.1581-04.02.1581)'de Gevindik b. Ahmed'in, Mehmed b. Piri'ye buğday ve arpa behasından 60 akçe borcu bulunmaktadır.⁴²³

Borç karşılığında mülk, arazi veya hayvan takası da yapılabilmektedir.⁴²⁴ 1-10 N. 988 (10-19.10.1580)'de Fatıma bt. Mehmed'in Çalık Köyü'ndeki Murad b. Hacı'ya olan 1.000 akçelik borcuna karşılık, zevci Kutbuddin Hacı b. Mehmed vekâletiyle mülk-i anbarını 1.300 akçeye takas etmiş, 300 akçesini nakden almıştır.⁴²⁵

İkinci bir hüccet ile geriye kalan borç, nakit para şeklinde ödenerek ortadan kalkabilmektedir. 1-10 Ca. 988 (14-23.06.1580)'de

⁴¹⁸ BŞS., 100, 101.

⁴¹⁹ BŞS., 396.

⁴²⁰ BŞS., 293.

⁴²¹ BŞS., 366, 372, 434, 529.

⁴²² BŞS., 336.

⁴²³ BŞS., 362.

⁴²⁴ BŞS., 533, 598, 612, 655, 708, 754, 770, 867, 869, 959.

⁴²⁵ BŞS., 261.

Ümmi adındaki kadın, babası Karabaş Ali'nin Mustafa ismindeki şahısta olan 1.100 akçesini tamamamen geri almıştır. ⁴²⁶

Bazen borçlu, alacaklıya borcunu ödemediği takdirde daha yüksek bir meblağa razı geleceğini bildirebilmektedir. 1-10 Ş. 990 (21-30.08.1582)'da Mustafa b. Receb, 400 akçe borcunu Durmuş b. Hüseyin'e üç gün sonrasında halen vermemiş ise, borcunun 600 akçe olmasını istemiştir. ⁴²⁷

Alacaklı borçluyu mahkemede dava ettiğinde şahitler ve belgelerle alacağını ispat etmesi gerekmektedir. Borçlu iki şahit göstererek borcunu tamamen ödediğini beyan ettirdiğinde ise dava düşmektedir. ⁴²⁸ 10-20 Za. 988 (17-27.12.1580)'de El-Hacc Mahmud Vakfı'na mütevellî olan Ahmed Çelebi, müteveffâ Mustafa b. Nebi'nin çocuklarına vasî tayin edilen Ahmed Halife huzurunda Eyyüb Çelebi b. David Bey ve Hüsrev Bey b. Abdullah'ı şahit göstererek alacağını isbat etmiştir. ⁴²⁹

Alacaklı borcunu tahsil için vekil tayin edebilmektedir. ⁴³⁰ 20-29 Cumâde'l-âhire 988 (22-31.07.1580)'de Bursa'da Koca Naib Mahallesi'nde sâkin Mahmud b. Abdullah, Mudanya zimmîlerinden Balalogoz veled-i Fellalid zimmetinde olan 4.450 akçe hakkının 2.857 akçesini "ahz ve kabza vekil-i şerî" kıldığı İbrahim Çelebi b. Hasan elinden aldığını ve Balalogoz zimmetinde 1.543 akçe hakkı kaldığını belirtmiştir. ⁴³¹ 20-30 B. 988 (31.08.1580-10.09.1580)'de Bursa

⁴²⁶ BŞS., 99.

⁴²⁷ BŞS., 829.

⁴²⁸ BŞS., 11, 205, 206, 374.

⁴²⁹ BŞS., 317, 318.

⁴³⁰ BŞS., 335, 377, 805.

⁴³¹ BŞS., 184.

şehrinden Timurhan, Seyyid Hüseyin'e vekâlet vererek Kurşunlu Köyü'nden Suvasdus'a verdiği 1.200 akçe borcunu geri almıştır.⁴³²

Kimi zaman alacaklı, verdiği borcun tamamından ya da bir kısmından feragat edip mahkemeye kaydettirmektedir.⁴³³ Örneğin yukarıdaki örnekte bahsettiğimiz Mahmud b. Abdullah, Balalogoza verdiği 4.400 akçenin, 3.000 akçesini teslim almış, geriye kalan 1.400 akçeden feragat etmiştir.⁴³⁴

Borçlu ise, borç aldığı meblağın zararına kefil göstermektedir.⁴³⁵ 27 Cumâde'l-âhire 988 (09.08.1580)'de Cebel Nahiyesi'ne bağlı Keles Köyü'nden Durali, Bağlı Köyü'nden Göynüm Mustafa'nın, Yusuf'dan aldığı 400 akçeye kefil olmuştur.⁴³⁶

Borçlu öldüğünde ya da borcunu ödemediğinde kefil borcunu ödemek zorundadır.⁴³⁷ 1-10 N. 988 (10-19.10.1580)'de Göbelye Köyü'nde oturan Yunus Kethüda, kefil olduğu Mustafa ölünce, alacaklı Duka ve Kostantinoz'a bir müd buğdayın on kilesini ödemiş, on kile borcu kalmıştır.⁴³⁸ 1-10 N. 989 (29.09.1581,08.10.1581)'da Bursa'dan Mehmed b. Hasan, Demürciler Köyü'nden Osman b. Hasan ve Şahbende'ye verdiği 1.300 akçe hakkını kefil olan Hacı Mustafa'dan talep etmiştir. ⁴³⁹

Kefil borcu karşıladıktan sonra, ölen kişinin yakınlarından parasını isteyebilmektedir. Gencellü Köyü'nden İlyas b. Abdullah, daha önceden Sinan adlı kişiden 660 akçe borç almış ve Bursa'dan Ali b. Hüseyin kefil olmuştur. İlyas ölünce, borcunu kefil ödemiştir.

⁴³² BŞS., 231.

⁴³³ BŞS., 364, 749.

⁴³⁴ BŞS., 185.

⁴³⁵ BŞS., 367, 530, 571, 709, 763, 826, 874, 919, 921, 937, 979, 1065, 1067, 1174, 1182, 1205.

⁴³⁶ BŞS., 219.

⁴³⁷ BŞS., 398, 881.

⁴³⁸ BŞS., 268.

⁴³⁹ BŞS., 617, 660.

Bu meblağı varislerinden talep ederek, mahkemece edası için hüküm çıkmıştır.⁴⁴⁰

Borçlu aynı zamanda alacaklı durumda ise (yani sırayla alacaklı, borçlu, boçluya borçlu), ilk borçlu aradan çekilerek ikinci borçlu ile alacaklı karşı karşıya gelebilmektedir.⁴⁴¹ 10-20 L. 990 (07-17.11.1582) Bursa'dan Mehmed b. Pir Mehmed, Kite'ye bağlı Baraklu Köyü'nden Mustafa b. Ali'ye 3.000 akçe borç vermiş, o da aynı miktardaki parayı Ciğerim Mustafa'ya borç vermiştir. Mustafa b. Ali, borcunu Ciğerim Mustafa'ya havale ederek aradan çekilmiştir. Mehmed b. Pir Mehmed ile Ciğerim Mustafa birbirlerine karşı alacak-borçlu konumuna düşmüşlerdir.⁴⁴²

Alacaklı, borcun ödenmesine kadar borçlunun mülkünü rehin alabilmektedir.⁴⁴³ Aişe Hatun Evkafı mütevellisi Fethullah b. Mahmud, Gencellü Köyü'nden vakıf akçesine 2.000 akçe borcu olan Hacı Hamza'nın değirmenini rehin almıştır. Borcunu ödediğinde ise değirmeni kendisine teslim etmiştir.⁴⁴⁴ 10-20 L. 990 (07-11.11.1582)'da Dansara Köyü'nden Bazarlı veled-i Kostantinos, köydeki evini yeniçeri Hızır'a 1500 akçeye satmış, sene sonuna kadar 225 akçeye rehin yoluyla kiraya almıştır.⁴⁴⁵

Alacaklı verdiği borcu havale yoluyla geri alabilmektedir. Bu iş için genellikle muhızrlar kullanılmaktadır. 10-20 N. 989 (08-18.10.1581)'da Hacı Bekdaş verdiği borcun tahsili için Muhzır Mahmud'a havale edilmesini istemiş, o da kabul etmiştir.⁴⁴⁶ 1-10 L. 990 (29.10.1582-07.11.1582) Mustafa b. Bali, subaşı Kara

⁴⁴⁰ BŞS., 660, 661.

⁴⁴¹ BŞS., 895.

⁴⁴² BŞS., 841.

⁴⁴³ BŞS., 326, 505, 923, 961, 1152, 1153.

⁴⁴⁴ BŞS., 300.

⁴⁴⁵ BŞS., 849.

⁴⁴⁶ BŞS., 669.

Mehmed'de olan 7 kuruş hakkını almak için muhızır Mehmed b. Bali'yi vekil kılmıştır.⁴⁴⁷

Kayıtlarda görülen bey' bi'l-vefâ satışları ise, aslında mal veya mülkün rehin verilmesinden başka bir şey değildir.⁴⁴⁸ Satıcı, bedelini geri ödediği takdirde, malını geri alabilmektedir. Yani kesin satış sözü konusu değildir.⁴⁴⁹ 1-10 S. 989 (7-16.03.1581) Gemlik'den Bali b. Musa, Bursa'dan Ahmed Çelebi b. Mehmed'e bin üçyüz akçe borcu için , aynı köyde olan senede beş akçe mukataalı bağını vefâen 1300 akçeye satmıştır.⁴⁵⁰

3. Mukataalar

Osmanlı maliyesinde, hazinenin nakit ihtiyacını karşılayabilmek üzere oluşturulan iltizam sistemine ait örneklerle, belgelerimizde sık sık tanık olmaktadır.⁴⁵¹ Bu sistemde, devlete ait mukataaların (maden ocağı, tuzla, darphane, gümrük, dalyan, ispence vs.) işletilmesi veya vergi gelirlerinin tahsili, muayyen bir yıl için temin edilebilecek azamî kıymet belirlenerek açık arttırmaya çıkarılmaktadır. İltizama talip olanlar (mültezimler) arasından en yüksek fiyatı veren kişi, önce peşin belli bir meblağ vermekte ve kalan kısmı için ise kefil göstererek görevi üstlenmektedir.⁴⁵²

İşletme veya vergi toplama hakkını devretme anlamına gelen bu satış, tahvil adı verilen belirli süreler içinde gerçekleştirilmektedir. Belgelerimizde genellikle 3 yıl⁴⁵³ olarak geçen tahvil devresinin,

⁴⁴⁷ BŞS., 916.

⁴⁴⁸ Düzeltme : Bey' bi'l-vefâ satışları için kaynak olarak bkz.: Uludağ, **a.g.e.**, s.156.

⁴⁴⁹ Mübahat S. Kütükoğlu, **Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)**, İstanbul, Kubbealtı Neşriyatı, 1994.s. 356

⁴⁵⁰ BŞS., 403.

⁴⁵¹ Bkz.: Tablo-8.

⁴⁵² Kütükoğlu, "Osmanlı İktisadî Yapısı" **Osmanlı Devleti Tarihi**, s.543-545.

⁴⁵³ BŞS., 6, 706, 903, 972, 987, 988, 1025, 1053, 1055, 1058, 1062.

“mahsûl süresi tamam oluncaya kadar”⁴⁵⁴, 2 yıl⁴⁵⁵ veya kazançlı olabileceği görülmesi durumunda 5 yıl⁴⁵⁶ ya da 6 yıl⁴⁵⁷ gibi sürelerle de iltizam edildiği vakidir. Mültezim bu süre zarfında kanunî sınırlar içinde mukataayı işletmekte, arttırmada belirlenen miktarı belirli şartlar üzere hazineye ödemekte, artan miktarı kendisine kullanmaktadır.⁴⁵⁸

Kite Kazâsı'nın kebîrân-ı yava cizyesi ve sâir rusûmu 20 Za. 989 (16.12.1581)'da 3 yıllığına Mehmed Subaşı'ya iltizam edilmiştir. Mehmed Subaşı, Anadolu yava emini el-Fakîr Mehmed b. Abdullah'a 10-20 Ca. 990 (02-12.06.1582)'da 7.000 akçe, 1-10 Ş. 990 (21-30.08.1582)'da 6.000 akçe teslim etmiştir.⁴⁵⁹

20-29 Z. 990 (15-24.01.1583)'da Gazi Hüdâvendigâr Evkâfi'na bağlı Mudanya ve Kurşunlu Köylerinin bâd-ı hevâ, yava, beytü'l-mâl ve resm-i 'arûsâne vergileri Rabi adındaki yahudiye 2 yıllığına iltizama verilmiştir. O da 1 Z. 988 (07.01.1581)'den 30 Za. 990 (26.12.1582)'a kadar yıl başına 20.000 akçeden 40.000 akçe hesabı teslim etmiştir.⁴⁶⁰

Yenişehir, Kite, Bursa, İznik ve çevresi mukataası 987 (1579)'de 3 yıla 13 kere 100.000 ve 50.000 akçeye sipahi Pir Mehmed Çelebi'ye iltizam edilmiştir. Sipahi, beratıyla birlikte sancakbeyine gelerek mukataanın zabtı için kadıya mürasele gönderilmesini istemiştir. Demek oluyor ki, herhangi bir göreve atanan kişilerin ellerinde beratları olsa bile, sancakbeyinin kadıya gönderdiği mürasele sonucunda tasarruf hakkına sahip olabilmektedirler.⁴⁶¹

⁴⁵⁴ BŞS., 938.

⁴⁵⁵ BŞS., 973, 1013.

⁴⁵⁶ BŞS., 1055.

⁴⁵⁷ BŞS., 1053.

⁴⁵⁸ Kütükoğlu, , “Osmanlı İktisadi Yapısı”, a.g.e., s.544.

⁴⁵⁹ BŞS., 903.

⁴⁶⁰ BŞS., 1013.

⁴⁶¹ BŞS., 1062.

985 (1577) yılında Bursa'da bulunan yava keferesinin ve azadlı kulların cürm ü cinâyeti, bâd-ı hevâsı, beytü'l-mâl, mâl-i gâib, mâl-i mefkûd, yava ve rusûm-ı sâiresin toplamak üzere bir mültezim görevlendirilmiştir. Ancak kendisine sancakbeyi, subaşları, has eminleri, emlak ve evkaf zabitleri karıştığundan men olunmaları için ferman gönderilmiştir.⁴⁶²

Bursa'nın en yüksek gelir getiren mukataaları padişah hassına bağlanmış, burada görevli bulunan Hâssa Harcı Emmini padişah adına iltizam verme konusunda yetkili kılınmıştır. 20-30 N. 990 (18-28.10.1582) tarihinde Bursa'da Hâssa Harcı Emmini Şah Çavuş, padişah hâslarını yönetmek için görev yapmaktadır ve Gemlik İskelesi mukataasını "ber-vech-i iltizâm" Abraham'a vermiştir. Cizye-i sakız mukataasını ise "ber-vech-i iltizâm" Mayer adındaki kişiye iltizam etmiştir. Mayer'in Abraham üzerinde sakız behasından 42.000 akçesi bulunmaktadır. David b. İsmail ise meblağın zararı için Abraham'a kefil olmuştur. İltizam bedelini ödeyemeyenlerin mallarına devlet tarafından el konulduğu, gösterdiği kefillerden bedelin tahsiline gidildiği anlaşılmaktadır. Nitekim Abraham ölünce malı mezdad olunub 8.000 akçe çıkarılmış, geriye kalan 35.000 akçe borcunu kefil David'e senede 2.000 akçe ödemek üzere süre verilmiştir.⁴⁶³

Gemlik ve Kurşunlu İskeleleri mahsûlünün bir kısmı Sultan Yıldırım Bayezid Han Evkâfı'na bağlanmıştır. Vakfın nâzırı Mevlana Muslihuddin Efendi, bu vakfa ait mahsulü mübâşir Hasan b. Abdullah'a "ber-vech-i iltizâm" vermiştir. Zararına ise Mehmed Bey ibnu Hüsam kefil olmuştur. Ancak eski mübâşir Musa veled-i Yasef üzerinde vakfa ve mîriye ait 6 aylık 27.000 akçe bulunmaktadır. Kefil Mehmed Bey bu meblağın 15.570 akçesini Musa veled-i Yasef'ten,

⁴⁶² BŞS., 439.

⁴⁶³ BŞS., 912, 913, 914.

11.430 akçesini Vahid ve İshak adlı kişilerden alarak borcu kapatmıştır.⁴⁶⁴

Mevkûfât ve hâric-i ez defter reâyâ beytü'l-mâli iltizâm üzere işletilmektedir. Mübâşiri, 10-20 S. 989 (16-26.02.1581)'da Mihaliç Kasabası'ndan Osman Bey b. Mustafa'dır.⁴⁶⁵

Mukataalar, devletin maaşlı memurları (eminler) aracılığıyla emaneten de yönetilebilmektedir. Örneğin, Bursa'da bulunan gümrük mukataasını işleten eminin 20-30 Ra. 989 (24.04.1581-04.05.1581)'da vadesi dolmuş, 1 R. 989 (05.05.1581)'den itibaren harîr emîni bu görevi üzerine almıştır.⁴⁶⁶ Hatta kimi zaman eminler, emaneten yürüttükleri mukataayı iltizama alarak, eminlik ile mültezimlik vasfını birleştirebilmektedirler. Bu tür idare şekline ise "ber-vech-i iltizâm emânet" denilmektedir. 1-10 Za. 990 (27.11.1582-06.12.1582)'da Gemlik, Mudanya, Dirikle, Siği, Kurşunlu ve diğer mukataalardan miriye ait olan mahsulleri eminler tarafından emanet yoluyla işletilmektedir.⁴⁶⁷

27 Ra. 990 (21.04.1582)'da Anadolu Vilayeti cizye-i kebîrân yava âzâdegânı için çıkan fermanda; Rum, Dulkadir, Diyâr-ı Bekir, Arabistan, Sakız ve Midillü hâric ez-defter olan cizye-i çingân ve mâl-i gâib ve mâl-i mekfûd ve cürm-i cinâyet ve resm-i 'arûsâneleri mukâta'ası daha önce 986 (1578)'da Kaliçe Hasan'a 3 yıla 550.000 akçeye iltizam edildiği ve 4 ay geçtiği halde kimse talip olmamıştır. Nihayet Bursa'dan Mehmed b. Abdullah, padişah huzurunda yeni bir tahvil düzenlenerek 23 Za. 989 (19.12.1581)'dan 3 yıla eski meblağ olan 550.000 akçe ile mukataanın kendisine verilmesini istemiştir.

⁴⁶⁴ BŞS., 964.

⁴⁶⁵ BŞS., 409.

⁴⁶⁶ BŞS., 449, 450.

⁴⁶⁷ BŞS., 964.

Diğer şartları arasında günde 19 akçe ulufe almak, dilediği kişiyi katib yapabilmek vardır. 104.000 akçe mal zararına Kite Kadısı Mevlana Muhiddin huzurunda 12 nefer kişi kefil göstermiştir. Fermanda emin Mehmed b. Abdullah'ın 17 Ra. 990 (11.04.1582)'da emanet yoluyla ve şartları kabul edilerek tayin olunduğu bildirilmiştir. İltizama uzun süre kimsenin talip olmaması ve talip olan kişinin eski meblağ üzere iltizamı merkeze kabul ettirmesi, o dönemin ekonomik koşullarında mukataaların pek fazla kâr getirmediğini göstermektedir.

Devlet, tahvil süresi dolmadan o mukataa için daha yüksek bir fiyatla karşılaşırca, ilk iltizamı iptal ederek kiste'l-yevm (tasarruf edilen süre) üzerinden hesap görmekte ve yüksek fiyat veren kişiye iltizam etmektedir. 20-30 Ca. 990 (12-22.06.1582)'da Anadolu Vilayeti'nde bulunan yava kefare harâcına, beytü'lmâl, mâl-ı gâib ve mâl-ı mağfûruna emanet yoluyla emîn olan Mehmed Bey ibnu Abdullah mahkemeye gelerek, Kite ve Mihaliç kadılıkları mahsulüne önce mübaşir Mehmed Subaşı b. Pir Veli'nin "ber vech-i iltizâm" tayin edildiğini, daha sonra Arslan adındaki yahudinin 5.000 akçe daha fazla vererek iltizam görevini üzerine aldığını bildirmiştir. Yahudinin hizmeti yerine getirmesinin mümkün olmadığını anlaşıldığını, bu yüzden iltizamın tekrar Mehmed Subaşı'ya verildiğini açıklamıştır.⁴⁶⁸

25 M. 991 (18.02.1583)'de Mudanya İskelesi mukâta'ası, Kite Kazası'nda bulunan Gemlik ve Kurşunlu köylerinin bâcı ve 'örfiyesi, Yıldırım Han Evkafı'na bağlı Kite Kazası'nda Gemlik Köyü bâd-ı hevâsı, 26 R. 990 (20.04.1582)'dan 3 yıla 163.000 akçeye David veled-i Şemail'e iltizama verilmiştir. Ancak Musa veled-i Yasef, 5.000 akçe daha fazla vererek 3 yıl için 168.000 akçeye iltizamı üzerine

⁴⁶⁸ BŞS., 779.

almıştır. Bunun için eski mültezim David'in hesabı görülecek, eksiklik varsa David tamamlayacaktır. Kıste'l-yevmde eksiklik görülürse, vakıf ya da mirî ayrılmayarak Musa bunu kendi cebinden ödeyecektir. Ayrıca Mudanya emini Mehmed Çelebi b. Hüsam'a "ber vech-i peşin" 3.000 akçe nakit verecek, geri alıncaya kadar başka birisine iltizam verilmeyecektir.⁴⁶⁹

Sultân Mehmed Han Evkafı'ndan Kite Kazâsı'na bağlı Kite, Kayapa, Görükle, Dansara ve Yerce köylerinde bulunan resm-i 'arûsâne, cürm ü cinâyet, bâd-ı hevâ ve yava ve kaçkûn, beytül-mâl vergilerinin tahsili Mehmed adındaki zata 1 Cumâde'l-âhıre 991 (22.06.1583)'den 3 yıla 6.000 akçeye iltizam edilmiş, vakıf cabisi Süleyman Çelebi, 1000 akçe arttırarak iltizamı üzerine almıştır.⁴⁷⁰

Bir mültezimin, birkaç mukataayı bir arada iltizama alması ve dolayısıyla birinin ziyanını diğerinin kârı ile telafi etmesi de mümkündür.

2 Cumâde'l-âhıre 989 (04.07.1581)'da Bursa'da hâssa ihracatına emîn ve mukata'ât nâzırı olan dergâh-ı (âlî) çavuşlarından İbrahim padişaha gönderdiği arzda, Mudanya İskelesi mukâta'ası, Gazi Hüdâvendigâr ve Sultan Yıldırım Han Evkâfı'ndan cürm ü cinâyet, bâd-ı hevâ ve diğer bağlı mukataalardan 984'ten (1576) – 989 (1581)'a kadar kıst-el-yevm gereği 2 yıl, 4 ay, 25 gün 336.548 akçe; 3 yıl 420.000 akçe Yasef adındaki yahudiye iltizam edildiğini bildirmektedir. Yasef, eski mültezim İsak'ın 54.000 akçe zararını kabul ve 20.000 akçe ziyade ile iltizamı kabul etmiştir. Mukâta'anın bâd-ı hevâ ve bir kısım mahsûlü Gazi Hüdâvendigâr, bir kısmı da Sultan Yıldırım Han Evkâfı'na ait olduğundan eski mültezim bunları zabtetmiş ve bir yolla bir ferman çıkarttırmıştır. Mütevelliler de

⁴⁶⁹ BŞS., 1025.

⁴⁷⁰ BŞS., 13.

tasarufalarını 'ummâla satmışlardır. Bu yüzden Yasef, 2 yılda 46.000 akçe, toplam 100.000 akçe zarar etmiş, cürm ü cinâyet ve bâd-ı hevânın mukataa ile birleştirilip Hâssa Harcı Emîni eliyle mütevellilere verilmesi için yeni bir ferman istemiştir. Ferman olduğu tarihten itibaren tahvilinin yenilenmesini, Mudanya mukâta'asını 26 R. 989 (30.05.1581)'dan geriye eski iltizam üzere 3 yıl 420.000 akçenin yanında, vakıf mütevellileri idare amillerine sattıklarından dolayı 3 yıla 30.000 akçe ziyade ile tekrar iltizamı kabul etmek istemektedir. İltizama alma şartları şunlardır; İdare amillerinin mütevellilerden satın aldıkları zamandan başlamak üzere hesapları defterlerde incelenip, şüpheli konularda idare amillerinden kabzettikleri mallar geri alınarak, mütevellilere teslim edilecek, kiste'l-yevm zararı kendisi ödeyecektir. 100.000 akçelik zarar için de kumaş verecektir. Eğer kendisinden yüksek bir meblağla talip çıkarsa, taliplinin 100.000 akçelik zararı ödemeyi kabul etmesi gerekecektir. Kendisi günlük 10 akçe ile katib ve kabz-ı mal olup, günlük 10 akçe ile Mustafa adındaki kişi emin olacaktır. Adamlarını kendisi seçecektir. Bunlara uyulmaz ise mukataa tümünden zarar edecektir. Yeni fermanında şartların kabul edildiği anlaşılmaktadır.⁴⁷¹

984-987 (1576-1579) yılları arasında Mudanya, Gemlik, Kurşunlu, Dirikle, Siği, Burgaz ve Yalak Âbâd Kazası'na bağlı Kavak, Kara Mürsel, Samanlı ve Aydıncık Kazası'na bağlı Erdek gibi kıyı limanlarının borç vergisi 400.000 akçeye iltizama verilmiştir.⁴⁷²

1-10 Za. 990 (27.11.1582-06.12.1582)'da Gemlik İskelesi mahsûlünden vakfa ve mîriye, Kurşunlu İskelesi mahsûlünden mîriye ait mahsûlü mübâşir David veled-i Şemail "ber-vech-i iltizâm" tasarrufuna almıştır. Tasarrufunda olan mahsulün 162.000

⁴⁷¹ BŞS., 1055.

⁴⁷² BŞS., 6.

akçesinden Kurşunlu İskelesi mahsûlünden mîriye 'âid olan 22.000 akçesini Mudanya, Gemlik, Dirikle ve Siği İskeleleri mukataalarını "ber-vech-i iltizâm" alan Mehmed Bey ibnu Hüsam'a havale yoluyla teslim etmiştir.⁴⁷³

1-10 Za. 988 (08.17.12.1580) Bursa ve Kite ve İnegöl kadılıklarının bâ-y-i bâc-ı ağnâm (Pazar ve panayır yerlerinde satılan koyun ve keçilerden alınan bâc resmi)⁴⁷⁴ ve mürdebâcı (şehir ve kasabalarda kesilen koyun, keçi, kuzu, oğlak vb. hayvanlardan her yerin tarifesine göre 2'şer paradan 10 paraya kadar alınan resimler)⁴⁷⁵ Yunus'a iltizâma verilmiştir. ⁴⁷⁶

Mukataayı iltizama alan kişi veya kişiler varlıklı oldukları için, şehir dışında veya İstanbul'da ikamet edebilmekte, mukataanın bulunduğu yerde bir başka kişiyi görevlendirebilmektedirler. Mültezim iltizama aldığı mukataayı, tekrar bir başka mültezime iltizama verebilmektedir. Yani mültezim, devlete karşı sorumlu bulunurken, uygulamada görevi yapan, onun adamları ya da mültezimleri olmaktadır. 1-10 Za. 990 (27.11.1582-06.12.1582)'da Kurşunlu İskelesi mahsûlünden vakfa ve mîriye ait olan mahsûlü "ber-vech-i iltizâm" tasarruf eden Haydar b. Abdullah, aynı iltizamı, Hayyam veled-i İshak adındaki yahudiye 40.000 akçeye "ber-vech-i maktû" olarak vermiştir. Zararına ise Musa veled-i Yasef adındaki kişi kefil olmuştur.⁴⁷⁷

1-10 Za. 990 (27.11.1582-06.12.1582)'da Kurşunlu İskelesi mahsûlünden vakfa ait olan mahsûlü mübâşir Mehmed Bey ibnu Hüsam, Kurşunlu İskelesi mahsûlünden vakfa ve mîriye ait olan

⁴⁷³ BŞS., 971, 974.

⁴⁷⁴ Akgündüz., **a.g.e.**, C.I, s.190.

⁴⁷⁵ **A.e.**, s.189.

⁴⁷⁶ BŞS., 414.

⁴⁷⁷ BŞS., 973.

mahsûlü Haydar b. Abdullah'a 3 ayda bir ödemek üzere 3 yıllığına iltizâm etmiştir.⁴⁷⁸

10-20 Ş. 990 (30.08.1582-09.09.1582)'da mübâşir Mehmed Bey ibnu Hüsam, Mudanya İskelesi ve çevresi bâcının "ber-vech-i iltizâm" üzere mutasarrıfıdır. O da Gemlik İskelesi bâc ve bâd-ı hevâsını, Kurşunlu İskelesi bâcını Musa veled-i Yasef'e 161.000 akçeye iltizam etmiştir. İltizam, 1 Ca. 990 (24.05.1582)'dan mahsûl tamam oluncaya kadar her 3 ayda bir ödemek şartıyla verilmiştir.⁴⁷⁹

Hüdâvendigâr, Sultanönü, ve Ankara nâzırı Mehmed Bey b. Süleyman'ın vekîli Mehmed Bey b. Abdullah, nezârete bağlı Kite ve Mihaliç Kazaları'nın yava kebîrân, azâdegân cizyesî, beytü'l-mâl, cürm-i cinâyet ve diğer bâd-ı hevâ vergilerini, Bursa Kumla-i Kebir Mahallesi'nden Mehmed b. Piri'ye 26 Za. 989 (22.12.1581)'dan 3 yıl tamamına kadar her yıl haklaşmak ve vaktinde ödemek şartıyla 55.000 akçeye iltizam olarak vermiştir. Kiste'l-yevmden (tasarruf edilen süre) mala gelecek zarar için Bursa Yeniçeri Mahallesi'nden Mehmed b. Ali, 5.000 akçesine, Bursa Murad Bey Mahallesi'nden Mehmed b. Hüseyin 5.000 akçesine, aynı mahalleden Aydın b. Mehmed 4.000 akçesine, yine aynı mahalleden Ali b. Ahmed 6.000 akçesine kefil olmuşlardır.⁴⁸⁰

10-20 Z. 988 (16-26.01.1581)'de Mudanya İskelesi bâc ve bâd-ı hevâ resimlerine iltizâm üzere mübâşir Yasef veled-i Salamon'dur. Gemlik, Kurşunlu ve Dirikle Köyleri bâc ve bâd-ı hevâ resimlerinin mîriye ve vakfa aid olan mahsûlünü Avraham veled-i Yagob'a 129.333 akçeye iltizam etmiştir. Kendisi de bu meblağın 30.000 akçelik

⁴⁷⁸ BŞS., 972.

⁴⁷⁹ BŞS., 938.

⁴⁸⁰ BŞS., 706.

kısmını Mudanya İskelesi vergileri için üzerine almış, tüm hesapların belirlenen miktarlarda tamamlandığını belirtmiştir.⁴⁸¹

Mukataaların önem derecesine göre iltizam ortak olarak işletilebilmektedir. 20-30 Za. 990 (16-26.12.1582)'da Mudanya, Gemlik ve Kurşunlu iltizam emini Mehmed Çelebi, David ve İshak adındaki iki yahudinin 23.000 akçeye iltizam üzere aldığı Gemlik ve Kurşunlu İskeleleri'nin belirlenen miktarını ödemedikleri için merkezden gelen bir emirle ve Kite kadısının isteği üzerine işin takibini üstlenmiştir. Emin , bu paranın 11.000 akçesini almış ve "sicile yazdırmak" istemiş, bu sırada kadının müraselesi gönderilmiştir. Emin Kite kadısına bağlı bulunan onun bir bakıma vekili olan Mudanya'daki "nâib efendi" ye giderek durumu sicil ettirmiştir.⁴⁸²

İstanbul'da Mustafa Ağa Mahallesi'nden Mehmed b. Abdullah ile Hacı Paşa Mahallesi'nden Ramazan b. Abdullah, Bursa'da bulunan damgâ-i akmişe ve rusûm ihzâriye mukâta'asına 986 (1578)'dan 3 yıla 782.000 akçeye; şem'hâne mukâta'asına 986 (1578)'dan 3 yıla 60.000 akçeye; gümrük ve kantar ve dingîn mukâta'asına 986 (1578)'dan 3 yıla 435.000 akçe toplam 12 kere 100.000 ve 77.000 akçeye, ber-vech-i iltizâm iştirâk ve iltizâm emînler tayin edilmişlerdir.⁴⁸³

Bu dönemde mukataaların fazla kâr getirmediğini daha önce de belirtmiştik. Bunun en önemli nedeni, İran Savaşı sırasında ticaret yollarının güvenilirliğinin azalmasıdır. Bu yüzden sancak, dolayısıyla hazine gelirlerinin en önemli kaynağı olan ipek ticareti zarar görmüş, tüccarların eskisinden daha az gelmesine neden olmuştur. Bu yüzden ipek bedellerini artmış, kumaş işleyen birçok tezgah çalışamaz hale

⁴⁸¹ BŞS., 343, 344.

⁴⁸² BŞS., 987, 988.

⁴⁸³ BŞS., 1053.

gelmiştir. Dolayısıyla mukataalar zarar etmeye başlamıştır. Nitekim yukarıda bahsi geçen örnekte iltizamı ortak işleten mültezimler, durumu Bursa Hâssa Harcı Emîni Ahmed Çavuş ve Bursa Kadısı Mevlâna Abdullah huzuruna gelerek izah etmişler, iltizam tarihinden 29 L. 988 (07.12.1580) tarihine kadarki hesapların incelenmiş ve 645.960 akçe zarar ettikleri anlaşılmıştır. Mültezimler, zararın indirilmesi ya da 2 tahvîl bağlanıp damgâ-i akmişe ve resm-i ihzâriye mukâta'asının tahvîlini 1 B. 989 (01.08.1581)'dan 6 yıl 15 kere 100.000 ve 64.000 akçeye; şem'hâne mukâta'asını 1 Ra. 989 (05.04.1581)'dan 6 yıl 120.000 akçeye; gümrük ve kantârın ve dingîn mukâta'asını 1 N. 989 (29.09.1581)'dan 6 yıl 870.000 akçeye; toplam 6 yıla 25 kere 100.000 ve 54.000 akçeye iltizama verilmesini istemişlerdir. Eğer yine zarar olursa mîriye yarâr Burusa kumaşî ile haklaşılacak, İstanbul kadısı Giryan huzurunda kefiller gösterilecek, mukataalar ortak işletilecek, birinin zararı diğerinin kârı ile karşılanacaktır. İltizam için başka bir talip çıkarsa, zarar için verilen kumaşlar iade edilmeden başka birisine iltizam edilmeyecektir. Bu şartları içeren Bursa Hâssa Harcı Emîni ve Bursa kadısının arzına karşılık padişah fermanı gönderilmiş; 600.000 ve 9.000 akçeye zarara karşılık 21 ve 42 nefer kefil, peşin olarak 100.000 akçe değerinde verilen Bursa kumaşî kabul edilmiştir. 6 S. 989 (12.03.1581)'da Mehmed b. Abdullah için günlük 35 akçe (20 akçesini damgâ-i akmişe ve rusûm-ı ihzâriye mukâta'asından, 5 akçesini şem'hâne mukâta'asından, 10 akçesini gümrük ve kantârın ve dingîn mukâta'ası mahsûlünden karşılamak üzere) Ramazan b. Abdullah için yevmî 30 akçe (15 akçesini damgâ-i akmişe ve rûsûm-ı ihzâriye mukâta'asından, 5 akçesini şem'hâne mukâta'asından ve 10 akçesini

gümrük ve kantârin ve dingîn mahsûlünden karşılamak üzere) ortak iltizam ve eminlik nasbedilmiştir.⁴⁸⁴

⁴⁸⁴ BŞS., 1053.

984-990 (1576-1582) YILLARINDA
HÜDAVENDİGAR SANCAĞI'NA BAĞLI KAZA VE KÖYLERDE TESPİT EDİLEN İLTİZAMA VERİLMİŞ GELİR KAYNAKLARI

Bege no	Tarih	Süre	İltizam Alan	İltizam Çeşidi	İltizam Miktarı (akçe)
1058	986 (1578)	3	Kaliçe Hasan	Rum, Dulkadir, Diyar-ı Bekir, Arabistan, Sakız ve Midilli hâric ez-defter olan cizye-i çingân ve mâl-i gâib ve mâl-i mekfüd ve cürm-i cinâyet ve resm-i 'arûsâneleri mukâta'ası	550.000
1058	23 Za. 989 (19.12.1581)	3	Mehmed b. Abdullah	Rum, Dulkadir, Diyar-ı Bekir, Arabistan, Sakız ve Midilli hâric ez-defter olan cizye-i çingân ve mâl-i gâib ve mâl-i mekfüd ve cürm-i cinâyet ve resm-i 'arûsâneleri mukâta'ası	550.000
779	20-30 Ca. 990 (12-22.06.1582)	yok	Mehmed Bey ibnu Abdullah	Anadolu Vilayeti'nde bulunan yava keferre harâcı, beytû imâl, mâl-i gâib ve mâl-i mağfûru	belirlenmemiş
1062	987 (1579)	3	Sipahi Pir Mehmed Çelebi	Yenişehir ve Kite ve Burusa ve İznik ve çevresi mukataası	1.350.000
414	1-10 Za. 988 (08.17.12.1580)	yok	Yunus	Bursa ve Kite ve İnegöl kaduluklarının bâ-yi bâc-ı ağnâm ve mürdebâcı	belirlenmemiş
903	20 Za. 989 (16.12.1581)	3	Mehmed Subaşı	Kite Kazası'nın kebîrân-ı yava cizyesi ve sâyir rusûmu	10-20 Ca. 990 (02-12.06.1582) 7.000 akçe, 1-10 Ş. 990 (21-30.08.1582) 6.000 akçe
706	26 Za. 989 (22.12.1581)	3	Mehmed b. Piri	Kite ve Mihaliç Kazaları'nın yava kebîrân, azâdeğân cizyesi, beytû l-mâl, cürm-i cinâyet ve diğerr bâd-ı hevâ vergileri	55.000
779	20-30 Ca. 990 (12-22.06.1582)	yok	Mehmed Subaşı b. Pir Veli	Kite ve Mihaliç kaduluklarının mahsulü	belirlenmemiş

TABLO-9

984-990 (1576-1582) YILLARINDA
HÜDAVENDİGAR SANCAĞI'NA BAĞLI KAZA VE KÖYLERDE TESPİT EDİLEN İLTİZAMA VERİLMİŞ GELİR KAYNAKLARI

Belge no	Tarih	İltizam Alan	İltizam Çeşidi	İltizam Miktarı (akçe)
1053	986 (1578)	İstanbul'dan Mehmed b. Abdullah ve Ramazan b. Abdullah	Bursa damgâ-i akmişe ve rusûm-ı ihzârîye mukâta'ası	782.000
1053	1 B. 989 (01.08.1581)	İstanbul'dan Mehmed b. Abdullah ve Ramazan b. Abdullah	Bursa damgâ-i akmişe ve rusûm-ı ihzârîye mukâta'ası	1.564.000
1053	986 (1578)	İstanbul'dan Mehmed b. Abdullah ve Ramazan b. Abdullah	Bursa şem'hâne mukâta'ası	60.000
1053	1 Ra. 989 (05.04.1581)	İstanbul'dan Mehmed b. Abdullah ve Ramazan b. Abdullah	Bursa şem'hâne mukâta'ası	120.000
1053	986 (1578)	İstanbul'dan Mehmed b. Abdullah ve Ramazan b. Abdullah	Bursa gümrük ve kantar ve dîngîn mukâta'ası	435.000
1053	1 N. 989 (29.09.1581)	İstanbul'dan Mehmed b. Abdullah ve Ramazan b. Abdullah	Bursa gümrük ve kantar ve dîngîn mukâta'ası	870.000
770	1-10 R. 990 (25.04.1582-04.05.1582)	Avraham veled-i Yasef	Gemlik işkelesi bâcı ve bâd-ı hevâsı	belirtilmemiş
912 913 914	20-30 N. 990 (18-28.10.1582)	Avraham veled-i Yasef	Gemlik işkelesi mukataası	belirtilmemiş
987 988	20-30 Za. 990 (16-26.12.1582)	David ve İshak	Gemlik ve Kurşunlu işkeleleri	23.000
938	1 Ca. 990 (24.05.1582)	Musa veled-i Yasef	Kurşunlu işkelesi bâcı	161.000

TABLO-9

984-990 (1576-1582) YILLARINDA
HÜDAVENDİGAR SANCAĞI'NA BAĞLI KAZA VE KÖYLERDE TESPİT EDİLEN İLTIZAMA VERİLMİŞ GELİR KAYNAKLARI

Belge no	Tarih	İltizam Alan	İltizam Çeşidi	İltizam Miktarı (akçe)
343	10-20 Z. 988 (16-26.01.1581)	Yasef veled-i Selimon	Mudanya İskelesi bâc ve bâd-ı hevâ resimleri	belirtilmemiş
344	26 R. 989 (30.05.1581)	Yasef	Mudanya mukâta'ası	420.000
1055	10-20 Ş. 990 (30.08.1582- 09.09.1582)	Mehmed Bey ibnu Hüsam	Mudanya İskelesi ve çevresinin bâcı	belirtilmemiş
938	984- 987 (1574-1579)	İsak veled-i Selimon	Mudanya, Gemlik, Kurşunlu, Kavak, Kara Mürsel, Samanlı, Erdek	400.000
6	20-30 Za. 990 (16-26.12.1582)	Mehmed Çelebi b. Hüsam	Mudanya, Gemlik ve Kurşunlu	belirtilmemiş
987	1-10 Za. 990 (27.11.1582- 06.12.1582)	Menmed Bey ibnu Hüsam	Mudanya, Gemlik, Dirikle, Sığı, Kurşunlu ve diğer mukataalardan mirye ait olan mahsul	belirtilmemiş
964	1-10 Za. 990 (27.11.1582- 06.12.1582)	Mehmed Bey ibnu Hüsam	Mudanya, Gemlik, Dirikle ve Sığı İskeleleri mukataaları	belirtilmemiş
971	1-10 Za. 990 (27.11.1582- 06.12.1582)	Hasan b. Abdullah	Sultan Yıldırım Bayezid Han Eykâf'ına bağlı, Gemlik ve Kurşunlu İskeleleri mahsülünün bir kısmı	belirtilmemiş
974	20-29 Z. 990 (15-24.01.1583)	Rabi	Gazi Hüdâvendigâr Eykâf'ına bağlı Mudanya ve Kurşunlu köylerinin bâd-ı hevâ, yava, beytü'l-mâl ve resm-i 'arûsâne vergileri	40.000
964	1-10 Za. 990 (27.11.1582- 06.12.1582)	Haydar b. Abdullah	Kurşunlu İskelesi mahsülünden vakfa ait olan mahsüle	40.000
1013	1 C. 991 (22.06.1583)	Süleyman Çelebi	Kite Kazâst'ına bağlı Kite, Kayapa, Görükle, Dânsara ve Yerce köylerinde bulunan resm-i 'arûsâne, cûrm ü cinâyet, bâd-ı hevâ ve yava ve kaçkûn, beytü'l-mâl vergileri	7.000

TABLO-9

984-990 (1576-1582) YILLARINDA
HÜDAVENDİGAR SANCAĞI'NA BAĞLI KAZA VE KÖYLERDE TESPİT EDİLEN İLTIZAMA VERİLMİŞ GELİR KAYNAKLARI

Belge no	Tarih	İltizamı Alan	İltizam Çeşidi	İltizam Miktarı (akçe)
343 344	10-20 Z. 988 (16-26.01.1581)	Avraham veled-i Yagob	Gemlik, Kurşunlu ve Dirikde Köyleri bāc ve bād-ı hevā resimlerinin mürîye ve vakfa ait olan mahsûlünü	129.333
971 972 974	1-10 Za. 990 (27.11.1582- 06.12.1582)	David veled-i Şemal	Gemlik İskelesi mahsûlünden vakfa ve mürîye, Kurşunlu İskelesi mahsûlünden mürîye ait mahsûle	162.000
973	1-10 Za. 990 (27.11.1582- 06.12.1582)	Hayyam veled-i İshak	Kurşunlu İskelesi mahsûlünden vakfa ve mürîye ait olan mahsûle	40.000
1055	984 (1576) - 989 (1581)	Yasef	Mudanya İskelesi mukâta'ası, Gazi Hüdâvendîgâr ve Sultan Yıldırım Han Evkâf'ından cürm ü cinâyet ve bād-ı hevā mukâta'ası ve diğer bağı mukataaalar	2 yıl 4 ay 25 gün 336.548 akçe, 3 yıl 420.000 akçe
1025	26 R. 990 (20.04.1582)	David veled-i Şemal	Mudanya İskelesi mukâta'asına Kaza-i Kite'den bulunan Gemlik ve Kurşunlu köylerinin bācı ve 'örfiyyesi Yıldırım Han Evkâf'ına bağı Kite Kazası'nda Gemlik Köyü bād-ı hevâsı	163.000
1025	26 R. 990 (20.04.1582)	Musa veled-i Yasef	Mudanya İskelesi mukâta'asına Kaza-i Kite'de bulunan Gemlik ve Kurşunlu köylerinin bācı ve 'örfiyyesi Yıldırım Han Evkâf'ına bağı Kite Kazası'nda Gemlik Köyü bād-ı hevâsı	168.000

KIYI KÖYLERİ
vakfa ve mürîye ait olan

TABLO-9

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

A-119 NUMARALI 988-991/1580-1583 TARİHLİ BURSA ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NİN TASNİFİ, TAVSİFİ VE TRANSKRİPSİYONLU METNİ

I. ŞERİ'İYYE SİCİLLERİ

A. Şer'iyye Sicillerinin Mahiyet ve Önemi

Şer'iyye sicilleri, Osmanlı medreselerinde eğitim gören padişah iradesiyle eyalet, sancak ve kazalara tayin edilen kadılar¹ tarafından şer'î mahkemelerde tutulan kayıtlardır.²

İnsanlarla ilgili bütün hukuki olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları ihtiva eden defterlere "şer'iyye sicilleri (sicillât-ı şer'iyye)", "kadı defterleri", "mahkeme defterleri", "zabt-ı vekâyı' sicilleri" veya "sicillât defteri" denmektedir.³ Şer'î mahkemeler tarafından verilen her çeşit ilâm, hüccet ve şer'î evrak, istisnasız asıllarına uygun olarak bu defterde kaydedilmektedir. Hakim mahkemede mutlaka bir sicillât defteri bulundurmakta ve vereceği ilâm ve hüccetleri

¹ Kadılar hakkında bkz.: İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Devleti'nin İlimiye Teşkilâtı**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1984, s.87.; Sertoğlu, "Şer'î Mahkeme Sicilleri" **Osmanlı Tarih Lügati**, s.166.

² Şer'î mahkeme sicilleri: Şer'î mahkemelerin tarih sırasıyla tutulan kayıtlarına verilen addır. Bunlar şöyle sıralanabilir: 1. Kadı tarafından verilmiş hükümler; 2. Herhangi bir hadiseyi, bir ikrarı, bir hibeyi resmîyetle rabt olunması istenen bir hususu zaptedenler; 3. Devlet merkezinden gelen bütün fermanlar, emirler ve tebliğler kadı tarafından tetkik olunub doğru oldukları tespit edildikten sonra hûlasaları deftere yazılanlar.; Pakalın, "Şer'î Mahkeme Sicilleri" **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, C.III, s.343. ; Ayrıca bkz.: Sertoğlu, "Şer'î Mahkeme Sicilleri", **a.g.e.**, s.324.

³ Abdülaziz Bayındır, **İslâm Muhâkeme Usulü**, İstanbul, İslami İlimler Araştırma Vakfı Yay., 1986, s. 1.

tahriften korunacak şekilde muntazam olarak söz konusu deftere kaydetmektedir. Bu defterler, belli bir usule göre uzun boylu, dar ve enli olurlardı. Mesela 40 cm. boyunda olan bir sicillât defterinin 16-17 cm eni olurdu. Ancak bütün sicillât defterlerinin aynı ölçülerde olduğu söylenemez. Mahkemelere bazen de hakimlere göre defterlerin ebatları da değişmiştir. Yazıları çok zaman talik kırması denilen yazı şeklidir. Kağıt çok sağlam parlak ve mürekkepleri de bugün bile parlaklığını muhafaza edecek kadar sabittir. Çoğunlukla defterlerin üzerlerinde kadıların isimleri mevcuttur. Şer'îye sicillerinin tetkikinden, bir kadının göreve başlar başlamaz ilk işinin, adını sanını ve vazifeye başladığı tarihi bu deftere yazmak olduğu ve vazifesi sona erince de söz konusu defteri, halefi olan hâkime devir ve teslim ettiği anlaşılmaktadır.⁴

Kadıların devlet merkeziyle yaptıkları yazışmaları, merkezden gönderilen hükümleri, halkın arasında doğan da'va ve niza'ları içermesi bakımından şer'iye sicilleri ilmî araştırmalara birinci derecede kaynaktır. Bu kayıtlar, kişi ve yetki isimlerini içermesiyle döneminin idârî teşkilâtını, yer adlarıyla fizikî durumunu, çeşitli anlaşmazlıkların mahkemeye intikal etmesiyle kadının görevlerini, şer'î uygulamaların mahkemede nasıl görüldüğü ve sonuçlandırıldığını anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Yine şer'iye sicilleri aile yapısı; eşler arasındaki nişanlanma evlenme, boşanma ve miras davaları; müslüman tebanın karşısında gayr-ı müslim tebanın yeri; göçebe cemaatler; kadınların sosyal statüsü; köle ve hizmetlilerin tasarrufu ile ilgili meseleler; dönemin asayiş ile ilgili olaylar vb. hakkında muhtelif kayıtları ihtiva etmekte ve içtimaî hayata ışık tutmaktadır.

Görülen davalarda günlük yaşama dolayısıyla, kültürel hayata dair bizlere tafsilatlı olarak bilgi vermektedir.

⁴ Akgündüz, **Şer'îye Sicilleri**, 2 c., İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, C.I, 1988, s.17-18.

Ayrıca kira ve satış akitleriyle borçlu-alacaklı davaları, ölen şahsın terekesinin kaydı vb. belgelerle halkın sahip olduğu mülk ve eşyaları, geçim tarzını, mevcut sanat ve meslek çeşitlerini , ticaret ve paranın tarihi seyrini, halktan toplanan vergileri kısaca iktisadî hayatı incelememize delil teşkil etmektedir.

B. Türkiye'deki Şer'iyeye Sicilleri

Zamanımıza kadar ulaşabilen siciller XV. yy.'ın ikinci yarısından itibaren başlamaktadır. Şer'iyeye sicillerinin muhafazası için 1894 yılında, II. Abdülhamid'in emriyle sadece İstanbul ve çevresindeki mahkemelere ait bir "Şer'iyeye Sicilleri Arşivi" kurulmuşsa da, diğer siciller, Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Adliye Vekaleti'nin emri altında vilayet ve kaza merkezlerindeki mahkeme anbarlarında ve uygun olmayan koşullarda kendi hallerine terk edilmişlerdir. 1941 yılında Maarif Vekâleti'nin emriyle müze ve kütüphanelere aktarılmış, Ocak 1991'de Ankara Milli Kütüphane'ye nakledilerek bir araya getirilmelerine çalışılmıştır.⁵

Şer'iyeye sicillerinin katalog çalışmaları hususunda bugüne kadar Osman Ersoy⁶, Müctebâ İlgürel⁷, Yusuf Halaçoğlu'nun⁸ gösterdiği kişisel gayretleri, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı desteğiyle Ahmet Akgündüz'ün hazırladığı 2 ciltlik eseri sayabiliriz.

Ayrıca çeşitli üniversitelerde, şehirlerin idarî, sosyal, iktisadî ve kültürel hayatının şer'iyeye sicilleri temel alınarak incelendiği yüksek lisans ve doktora çalışmalarının olduğu da bilinmektedir.

⁵ A.e., s. 61-62.

⁶ Bkz.: "Şer'iyeye Sicilleri'nin Toplu Kataloğuna Doğru", **Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Dergisi**, C.XXI, No:3-4, 1963, s.33 vd.

⁷ Bkz.: "Şer'iyeye Sicilleri'nin Toplu Kataloğuna Doğru", **Tarih Dergisi**, No: 28-29, 1975, s. 123-166.

⁸ Bkz.: "Şer'iyeye Sicilleri'nin Toplu Kataloğuna Doğru", **Tarih Dergisi**, No:30, 1976, s.30-99.

C. Bursa Şer'iyeye Sicilleri

Bursa şer'iyeye sicilleri hem muhteva, hem sayı, hem de eski tarihlere dayanması bakımından İstanbul sicillerinden sonra ikinci sırada yer almaktadır. Toplam 897 defteri içermekte olup, Türkiye'de mevcut siciller arasındaki en eski sicil, 1455 tarihli Bursa şer'iyeye sicilidir.

Bursa'daki müzeye toplandıkları dönemde tasnif yapılırken sicillere birer envanter numarası verilmiş, ancak daha sonra yapılan ikinci tasnifte defterlerin muhtevasına bağlı kalmaksızın, daha çok boylarına bakılarak A, B, C, D şeklinde 4 gruba ayrılmış ve boyu kısa olanlar -ki XV. ve XVI. yüzyıllara ait defterlerdir- A, diğer yüzyıllardakiler, B, C, ve D olarak gruplandırılmıştır. Bu ikinci tasnifte kronolojik sıraya fazla dikkat edilmemiş, eski tasnifteki numaralar ile birlikte yeni envanter numaraları verilmiştir. İkinci tasniften sonra müzeye intikal eden defterler için ise tek numara kullanılmıştır.

Ocak 1991'de Bursa Arkeoloji Müzesi'nde bulunan siciller, mikrofilmleri alınarak, Türkiye'deki diğer siciller gibi Ankara Milli Kütüphane'ye devredilmiştir.

D. Bursa Şer'iyeye Sicillerini Ele Alan Çalışmalar

Bursa şehri, yerel, ulusal ve yabancı birçok araştırmacının Bursa şer'iyeye sicilleri üzerinde yaptıkları çalışmalar ile, en çok incelenen kentler arasında yer almaktadır.

Bu çalışmaların, 1930'lu yıllardan itibaren Halkevi araştırmacılarının Uludağ dergisinde yayınladıkları sicil özetleri ile başladığı görülmektedir.⁹ 1940'ta Hikmet Turhan Dağlıoğlu'nun,

⁹ Bkz.: "Bursa Şer'i Mahkeme Sicilleri", **Uludağ Dergisi**, No:4, 1935, s.8.; No:5,

merkezden Bursa'ya gönderilen fermanların transkripsiyonuna ilişkin bir eseri mevcuttur.¹⁰

Bu arada siciller, akademik araştırmalara kaynaklık etmeye devam etmiştir. Nitekim Ömer Lütfi Barkan, 1943 yılında Bursa iktisadî hayatını yansıtan bir ihtisâb kanunnâmesi yayınlamıştır.¹¹ Ardından Halil İnalçık, Bursa sicillerinden aldığı örneklerle, Bursa'nın pamuk, yün, ipek ve baharat ticaretindeki uluslararası konumunu, dolayısıyla Osmanlı sosyal ve ekonomik tarihini aydınlatacak değerli çalışmalar gerçekleştirmiştir.¹² Mustafa Akdağ da, Türk iktisadî ve içtimaî hayatını Bursa sicillerinden yola çıkarak açıklamaya çalışmıştır.¹³ Fahri Dalsar, Bursa ipek tüccarlarının ve dokumacılarının çalışma prensiplerini;¹⁴ Murat Çızakça, Bursa zanaatlarının krizi ve Bursa ipek piyasasının fiyat yapısını;¹⁵ Necdet Sevinç, Osmanlı iktisadî ve idarî yapısındaki

1936, s.9-32.; No:7, 1936, s.49-80.; No:8, 1936, s.81-128.; No:9, 1937, s.129-192.; No:11, 1937, s.193-200.; No:16, 1938, s. 201-216.; No:20, 1939, s. 96-116.; No:21, 1939, s. 26-88.; No:23, 1939, s. 42-49.; No:25, 1940 s. 52-58.; No:26, 1940, s.71-80.; No:28, 1940, s. 51-59; No:31, 1941, s.46-47.

¹⁰ Bkz.: **XVI. Asırda Bursa 1558-1559**, Bursa, Bursa Halkevi Neşriyatı, 1940.

¹¹ Bkz.: "XV. Asrın Sonunda Bazı Büyük Şehirlerde Eşya ve Yiyecek Fiyatlarının Tespit ve Teftişi Hususlarını Tanzim Eden Kanunlar: Kanunnâme-i İhtisâb-ı Bursa (1502)", **Tarih Vesikaları**, C.II, No:7, 1943, s.15-40.

¹² Bkz.: Bursa Şer'iyeye Sicillerinde Fatih Sultan Mehmed'in Fermanları, **Belleten**, C.XI, No:44, 1947, s.693-708.; "Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluş ve İnkişafı Devri'nde Türkiye'nin İktisadi Vaziyeti Üzerinde Bir Tetkik Münasebetiyle", **Belleten**, C.XV, No:60, 1951, 629-660.; "XV. Asır Türkiye İktisadi ve İçtimaî Kaynakları", **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası**, C.XV, No:1-4, 1953-1954, s.51-67.; Bursa I: XV. Asır Sanayi ve Ticaret Tarihine Dair Vesikalar, **Belleten**, C.XXIV, No:93, 1960, s.45-66, 224-258.; "Osmanlı İdare, Sosyal ve Ekonomik Tarihiyle ilgili Belgeler: Bursa Kadı Sicillerinden Seçmeler II", **Belgeler**, No:17, 1988, s.1-43.; "Osmanlı İdare, Sosyal ve Ekonomik Tarihiyle ilgili Belgeler: Bursa Kadı Sicillerinden Seçmeler III", **Belgeler**, No:19, 1993, s.23-169.

¹³ Bkz.: "Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluş ve İnkişafı Devrinde Türkiye'nin İktisadi Vaziyeti" **Belleten**, C. XIII, No:51, 1949, s. 497-571.; **Türkiye'nin İktisadî ve İçtimaî Tarihi (1453-1559)**, 2.c., 2.bs., İstanbul, Tekin Yayınevi, 1979.

¹⁴ Bkz.: **Türk Sanayi ve Ticaret Tarihinde Bursa'da İpekçilik**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, 1960.

¹⁵ Bkz.: "Bursa İpek Sanayiinin Maliyet Yapısı Üzerine Düşünceler ve Ham İpek Fiyatları (1559-1650)" **Türkiye İktisat Tarihi Üzerine Araştırma Geliştirme Dergisi**, Özel Sayı, 1978.

çözümleri;¹⁶ sicillerden yararlanarak aydınlatan araştırmacılarıdır. Halil Sahillioğlu, kölelerin atölyelerde çalıştırılmasını ve tüccarların işlerinde kullanabilecekleri para dışı ödeme biçimlerini yayınladığı makalelerle dile getirmeye çalışmıştır.¹⁷ Bursa'nın iktisadî ve içtimaî tarihi yabancı araştırmacıların da dikkatini çekmiş, Haim Gerber¹⁸ ve Klaus Liebe Harkort¹⁹ tarafından Bursa'daki esnaf örgütlenmeleri etraflıca incelenmiştir.

M. Tayyib Gökbilgin, Kanuni dönemi idaresini yine Bursa sicilleriyle ifadelendirmiştir.²⁰ Yine Süheyl Ünver, Bursa'daki askeri sınıfa ait hükümler ile Osmanlı idarî sistemini incelemeye çalışmıştır.²¹

Osmanlı mimarî tarihini Ekrem Hakkı Ayverdi;²² İznik ve Bursa tarihini A. Memduh Turgut Koyunluoğlu;²³ Bursa tarihi ve

¹⁶ Bkz.: **Osmanlı Sosyal ve Ekonomik Düzeni**, İstanbul, Erenler Matbaası, 1985.

¹⁷ Bkz.: "Bursa Kadı Sicillerinde İç ve Dış Ödeme Aracı Olarak Kitâbü'l-Kadı ve Süfteceler" Ankara, **Hacettepe Üniversitesi Yayınları**, 1975.; "XV. Yüzyılın Sonu İle XVI. Yüzyılın Başında Bursa'da Kölelerin Sosyal ve Ekonomik Hayattaki Yeri", **ODTÜ Gelişme Dergisi**, No:86, 1979-1980, Özel Sayı.; "Osmanlı İdare, Sosyal ve Ekonomik Tarihiyle ilgili Belgeler: Bursa Kadı Sicillerinden Seçmeler I." **TTK. Türk Tarihi Belgeler Dizisi**, C: X., No: 14, 1981.; "Onbeşinci y.y. Sonunda Bursa'da Dokumacı Köleler", **Atatürk Yıllık Konferansları**, C.VIII, 1983, Ayrı Basım, s. 217-229.

¹⁸ Bkz.: "Guilds in Seventeenth- Century Anatolian Bursa", **Asian and African Studies**, C.XI., No:1, 1976, s. 59-83.; "Social and Economic Poation of Women in an City, Bursa 1600-1700", **International Journal of Middle East Studies**, C.XII, 1980, s. 231-244.; "Sharia, Kanun and Custom in the Ottoman Law: The Court Record of 17 th. Century Bursa", **International Journal of Turkish Studies**, C.II, Spring-Summer 1981. s. 131-147.; **Economy and Society in an Ottoman City: Bursa, 1600-1700**, Israel, Institute of Asian and African Studies The Hebrew University of Jarusalem, 1988.

¹⁹ Bkz.: **Beitrag zur sozialen und wirtschaftlichen Lage Bursas am Anfang des 16.Jahrhunderts**, Hamburg 1970.

²⁰ Bkz.: Kanuni Sultan Süleyman Devri Müesseseler ve Teşkilâtına Dair Bursa Şer'îye Sicillerinden Örnekler", **Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı'ya Armağan**, Ankara, TTK. yay., 1998, s. 91-112.

²¹ Bkz.: "Bursa Şer'îye Sicillerinde Askeri Hükümler ve Kayıt Defterleri", **Belleten**, C.28, 1964, s.769-772.

²² Bkz.: **İstanbul Mi'mârî Çağının Menşei, Osmanlı Mi'mârîsinin İlk Devri I**, İstanbul, İstanbul Fetih Cemiyeti İstanbul Enstitüsü Yay., 1966.; **Osmanlı Mi'mârîsinde Çelebi ve II. Sultan Murad Devri II**, İstanbul, İstanbul Fetih

yapılarını Kamil Kepecioğlu;²⁴ Bursa anıtlarını Kazım Baykal;²⁵ Bursa mahallelerini Neşet Köseoğlu;²⁶ sicillerde geçen kişi adlarını Ahmet Halit Ongan;²⁷ Bursa'daki yer adlarını Raif Kaplanoğlu²⁸ araştırarak, bizlere değerli bilgiler sunmuşlardır.

Mustafa Kara²⁹, Mefail Hızlı³⁰ ve Hasan Basri Öcalan³¹ Bursa'nın ilim ve kültürel hayatını aydınlatan diğer araştırmacılarıdır.

Osman Çetin, 1456-1923 yılları arasındaki 887 defteri ele alarak, Bursa'daki etnik grupları ve gayr-ı müslimler arasında müslümanlığı kabul edenleri incelemiştir.³²

Bütün bu çalışmaların yanısıra Bursa kadı sicilleri, çeşitli tezlere konu olmuştur. Bunlar arasında Özer Ergenç'in XVI. y.y.

Cemiyeti İstanbul Enstitüsü Yay., 1972, **Osmanlı Mi'mârisinde Fatih Devri III**, İstanbul, İstanbul Fetih Cemiyeti İstanbul Enstitüsü Yay., 1973.

²³ Bkz.: **İznik ve Bursa Tarihi: Anadolu'da Türkler, Eti, Frik, Lidya, Bitinya, İran, Roma, Bizans, Büyük Selçuk, Anadolu Selçuk ve Osmanoğulları Zamanında Bursa**, Bursa, Vilayet Matbaası, 1937.

²⁴ Bkz.: **Bursa Hanları**, Bursa, Yeni Basımevi, 1935.; **Bursa Hamamları**, Bursa, Yeni Basımevi, 1935.; "Tarihi Bilgiler ve Vesikalar", **Vakıflar Dergisi**, No:II, 1942, s.405-421.; **Bursa Kütüğü**, I-IV c., Bursa Yazma Eserler Kütüphanesi, y.y., No: 4519, 4520, 4521, 4522. t.y.

²⁵ Bkz.: **Bursa Kozahanı ve Mescidi**, Bursa, Bursa Eski Eserleri Sevenler Kurumu Yay., 1946.; **Tarihte Bursa Yangınları**, Bursa, Bursa Eski Eserleri Sevenler Kurumu Yay., 1948.; **Bursa ve Anıtları**, Bursa, Bursa Eski Eserleri Sevenler Kurumu Yay., , 1950.

²⁶ Bkz.: **Tarihte Bursa Mahalleleri, XV. ve XVI. yüzyıllarda Bursa**, Bursa, Bursa Halkevi Yayınları, 1946.

²⁷ Bkz.: "XV. Yüzyıla Ait Bursa Sicillerinde Geçen Bazı Türkçe Kişi Adları", **Türk Etnografya Dergisi**, Ankara, C.IV, 1962. Ayır Basım.

²⁸ Bkz.: **Bursa Yer Adları Ansiklopedisi**, İstanbul, Bursa Ticaret Borsası Kültür Yayınları, 1996.

²⁹ Bkz.: **Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler I**, Bursa, 1990.; "Bursa Tekkelerinde Şeyhlik Yapan Mutasavvıflar" **Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, C.III, No:3, 1991.s.120-135.

³⁰ Bkz.: **Bursa Mahkeme Sicillerine Göre Osmanlı Klasik Döneminde Bursa Sibyan Mektepleri**, Bursa, y.y., 1995.; Bursa Medreselerinde Eğitim Öğretim: Mahkeme Sicillerine Göre Osmanlı Klasik Dönemi, Bursa, Esra Fakülte Kitabevi, 1997.

³¹ Bkz.: **Bursa'da Tasavvuf Kültürü**, Bursa, Gaye Kitabevi, 2000.

³² Bkz.: "Bursa Şer'i Mahkeme Sicillerinden Notlar", **Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Bursa, C.II, No:2, 1987, Ayır Basım. **Sicillere Göre Bursa'da İhtida Hareketleri ve Sosyal Sonuçları (1472-1909)**, Ankara, TTK. yay., 1994.

Bursa'sının fizikî, idarî, içtimaî ve iktisadî hayatını³³, Mefail Hızlı'nın XIV. ve XVI. yy.'daki Bursa medreselerini³⁴ araştırdıkları eserler, engin bir bilgi kaynağı oluşturmaktadır.

Diğer tez çalışmalarını sırasıyla vermek gerekirse, Sabahattin Uçar sicillerdeki boşanma meselelerini araştırmış;³⁵ Sezai Sevim, B.118 No'lu defterin tahlil ve transkripsiyonunu;³⁶ Salih Pay, B.131 No'lu defterin analiz ve değerlendirmesini;³⁷ Mustafa Asım Yediyıldız, B.130-B.132 No'lu defterlerin tahlillerini;³⁸ Şevket Barcadurmuş B.189 No'lu defterin tahlilini;³⁹ Osman Özsoy B.343 No'lu defterin tahlilini;⁴⁰ Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyeleri ve öğrencilerinin yaptıkları proje çalışmasında, A.151 No'lu defterin belge özetlerini ve konu indekslerini;⁴¹ Hasan Albayrak, A.139 No'lu defterin tahlilini;⁴²

³³ Bkz.: "XVI. yy'ın Sonlarında Bursa: Yerleşimi, Yönetimi, Ekonomik ve Sosyal Durumu Üzerine Bir Araştırma", , **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara, Basılmamış Doktora Tezi, 1988.

³⁴ Bkz.: "XVI. Asır Bursa Medreseleri", **Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Bursa, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1986.; "XIV.-XVI. Yüzyıllarda Bursa Medreseleri: Bursa Mahkeme Sicilleri'ne Göre", **Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Bursa, Basılmamış Doktora Tezi, 1991.

³⁵ Bkz.: "Bursa Şer'iyeye Sicillerinde Ahkâm-ı Talak", **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Erzurum, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1986.

³⁶ Bkz.: "Bursa'nın 118/332 Numaralı Şer'iyeye Sicili (Merkezî Yazışmalar Transkripsiyon ve Değerlendirme) 1027-1028 (1617-1618)", Ankara, **Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 1987.; "Bursa'nın Demografik Yapısı", **Yediiklim Dergisi**, Temmuz 1993, s.72-76.;

³⁷ Bkz.: "1069-1070/1659-1660 Tarihli Bursa Şer'iyeye Sicili (Analiz ve Değerlendirme)", **Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Bursa, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1987.

³⁸ Bkz.: "Bursa'nın Sosyo-Ekonomik Yapısı (1655-1658)", **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1988.

³⁹ Bkz.: "Bursa Şer'iyeye Sicillerindeki Hicri 1117-1121 Tarih ve B 189/412 No'lu Defterin İslam Hukuku Açısından Tahlili," **Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü**, Bursa Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1989.

⁴⁰ Bkz.: "1242/1821 Tarihli Şer'iyeye Sicili İncelemesi", **Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Bursa, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1990.

⁴¹ Bkz.: **Bursa Mahkeme Sicillerinden XVI. Yüzyıla Ait A-151 No'lu Defterin Muhteva Analizi (Araştırma Projesi)**, Proj. bşk.Günay Tamer, İzzet Er, Osman Çetin, v.d., Bursa, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 1990.

⁴² Bkz.: "982-994/1574-1585 Tarihinde Bursa'da Sosyal Düzen, (A139/166 No'lu BŞS.'ne Göre)", **Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Bursa,

Hasan Basri Öcalan, B.97 No'lu defterin tahlil ve transkripsiyonunu;⁴³ Şaban Çetin, A.39 No'lu defterin tahlilini;⁴⁴ Zeynep Yılmaz, A.153 No'lu defterin 50a ile 62b varaklarının transkripsiyon ve tahlillerini⁴⁵ yapmışlardır.

II. A-119 NUMARALI 988-991/1580-1583

TARİHLİ BURSA ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NİN TAVSİFİ VE TASNİFİ

A. Tavsifi

Tez konumuzun temel kaynağı olan şeriye sicili, orijinali Ankara Milli Kütüphane'de, mikrofilmi Bursa Arkeoloji Müzesi'nde bulunan A-119 numaralı defterdir.

Hicri 988-991/1580-1583 tarihleri arasında düzenlenen defterde geçen kayıtlar tarih sırası gözetilerek yazılmış, ancak merkezden gelen emir ve hükümlerde zaman zaman bu sıralama bozulmuştur.

Defter 12x35,5 cm. ebadında, 119 yapraktan oluşmuştur. Cildi deri olup vişne çürüğü rengindedir. Cilt kalınlığı 2mm., ciltle birlikte defterin kalınlığı ise 1,9 cm.'dir. Sonradan cildin sırt kısmı hariç ön ve arka tarafına 11x34 cm. ebadında siyah renkte karton yapııştırılmıştır. Yine daha sonra defter üzerinde 1236 kayıt olduğu

Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1991.

⁴³ Bkz.: "B 97/302 Nolu Bursa Şer'îyye Siciline Göre Bursa'da Hayat (Sosyal ve Dini)", **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İstanbul, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1992.

⁴⁴ Bkz.: "Sicillere Göre Bursa'nın Sosyo-Ekonomik Yapısı (950/1542-1543)", **Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Bursa, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 1995.

⁴⁵ Bkz.: "A Tertibi 153 No'lu Bursa Şer'îyye Sicili'nin 50a-62b Varaklarındaki Türkçe Kayıtların Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi", **Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi**, Basılmamış Bitirme Tezi, Bursa, , 1999.

tek tek işaretlenerek gösterilmişse de, bazı atlama ve yanlışlıklar nedeniyle -arka sayfaya devam eden belgeye iki ayrı numara vermek gibi- toplam 1223 kayıt bulunduğu tespit edilmiştir.

Kayıtların 7 tanesi çeşitli nedenlerle iptal edilmiş, 3 tanesi ise yarım bırakılmıştır. Ayrıca 74 belge de Arapça olarak yazılmıştır.

Yazı genel olarak tâlik kırmacı, kısmen dîvânî hatlıdır. Defter yazılarındaki farklılıklardan, defterin değişik katipler tarafından yazıldığı anlaşılmaktadır. Kağıd beyaz olup normal kalınlıktadır. Defterin kenar kısımlarında yıpranmalar nedeniyle kimi yazılar siliktir.

B. Tasnifi

Şer'iyeye sicillerinin muhtevâsı hüccet, i'âm, ma'rûz, mürâsele, vakfiye ferman, berat, buyruldu, tezkire, temessük vd. hükümleri içerdiği için, bu belge çeşitlerinin tanınmasında fayda vardır. Belgeleri, kadı tarafından yazılanlar, mahalli yöneticilerden ve merkezden kadıya gönderilen belgeler olmak üzere üçe ayırarak A-119 numaralı şer'iyeye sicilimizde en çok rastlanan kayıt çeşitleri hakkında bilgi verelim.

1. Kadılar Tarafından Verilen Hükümler

a. Hüccet

Şer'î mahkemeler tarafından verilen fakat i'âmından farklı olarak hüküm ihtiva etmeyen⁴⁶ sadece kadı huzurunda iki tarafın anlaşmaya vardıklarına dair kadının tasdikini ihtiva eden belgedir.

⁴⁶ Hüccet ve ilam terimlerinin anlamlarının karıştırılmasıyla ilgili bkz.: Uzunçarşılı, **Osmanlı Devleti'nin İlimiye Teşkilâtı**, s. 108.

Günümüzdeki noter belgeleri olarak da kabul edilebilir. Kadı huzurunda ilgili kişiye verilen hüccet metninin ileride delil olabilmesi açısından bir sureti de sicile kaydedilirdi. Yapılan tesbitlere göre, alım, satım, kira, nafaka, vekâlet, vasiyet, kefâlet, şehâdet, ferağ (kat'î veya şartlı), borç, hibe, rüşdün isbatı, keşif, sulh, irsâliye vs. konularda hüccetler bulunmaktadır.⁴⁷ Sicillerde geçen hüccet kayıtlarının genel olarak rükünlerini şöyle ifade edebiliriz :

1. İlgili şahıslara verilen hüccetlerin başında kadının imzası ve mührü bulunur. Bazen kadının göreve başladığı tarih de buradadır. Suretleri çıkarılan sicillerde bu ibareler yer almaz.
2. Davacı/davalı, ikrar eden/lehine ikrarda bulunan, satıcı/alıcı, kiralayan/kiraya veren, vasiyyeti yapan/vasiyyeti yerine getirecek olan, vekaleti veren/ vekaleti alan, feragat eden/ lehine feragat edilen sırasıyla taraflar takdim olunur.
3. Hüccetin konusu önce birinci, sonra ikinci şahsın ifadesi olmak üzere yazılır.
4. Sicile kayd edilir.
5. Arapça yazı ile tarih atılır.
6. Mahkemede hâzır kimselerin adlarının bulunduğu Şuhûdü'l-hâl kısmı yer alır.⁴⁸

⁴⁷ Kütükoğlu, **Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)**, s. 350.; Bayındır, **a.g.e.**, s.12-18.

⁴⁸ Bu tür belgelere örnek olarak bkz.: Bursa Şeriyeye Sicili, 2, 3, 9, 14, 15, 16, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50 vs.

b. İ'âm

Şer'î bir hükmü ve altında karar veren kadının imza ve mührünü taşıyan belgedir.⁴⁹ Osmanlı diplomatliğinde kadıların Şer'î mahkemeye intikal eden bir davanın kararının tasdikini temin maksadıyla Şeyhülislamlığa veya herhangi bir konuda bilgi vermek üzere üst makamlara yazdıkları resmi yazılar için de i'âm tabiri kullanılmıştır. Bir konuda bilgi vermek üzere üst makama yazılan i'âm, arz mahiyetindedir. Kadının kararını ihtiva etmiş olanlar i'âm ismini alır.⁵⁰

İ'âm konularına göre genellikle şu isimlerle anılırlar : Borç ikrarı ile ilgili i'âm, alacağın isbâtına ilişkin i'âm, karşı tarafa yemin teklifini ihtiva eden i'âm, hürriyetin isbâtıyla ilgili i'âm, tazminatlara dair i'âm, icâre i'âm, vakıf i'âm, evlenme ve boşanmaya dair i'âm, iffete iftira (kazf), içki içme (şü'rb) ve zina cezası, hadler ile ilgili i'âm, sû-i hâl i'âm, bina keşif i'âm, maktulün keşif i'âm, diyet i'âm, kısas i'âm, müslüman olma veya dinden çıkma (irtidad) i'âm, sulh i'âm, Ramazan Ayı'nın tesbitine ilişkin i'âm, hırsızlık suçu ve cezası (hadd-i sirkat) ile ilgili i'âm ve benzerleri.⁵¹

İ'âm da hüccetler gibi sicile şu sırayla kaydedilirdi:

1. Hakimin imza ve mührü (sicilde bulunmaz) hüccetlerin tersine orjinal belgenin alt tarafında yer alır.
2. Taraflar ve hüviyeti davacı/davalı sırasıyla tanıtılır.
3. Davacının dava konusu anlatılır.
4. Davalının cevabına yer verilir.
5. Davalının inkarı vuku' bulmuşsa davacıdan isbat delili istenir. (Yazılı veya şahitli)

⁴⁹ Akgündüz, a.g.e., C.I, s.29.

⁵⁰ Kütükoğlu, a.g.e., s.345.

⁵¹ Akgündüz, a.g.e. C.I, s.32.

6. Hakimin kararı açıklanır.
7. Hakim davanın icrâsı için, icrâ makamına yazılan i'fâm yer alır.
8. Tarih Arapça yazı ile yazılır.
9. İsbat vasıtası şahitliğe dayalı ilk dönem i'fâmlarının içinde veya sonunda şahitlerin isimleri geçebilmektedir. Ancak hüccet ile i'fâm arasındaki en ayırtedici özellik, hüccetlerde şahitlerin ismine yer verilirken, i'fâmlarda şuhûdü'l-hâl bölümü bulunmamaktadır.⁵²

c. Ma'rûz

Kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararını ihtivâ etmeyen ve hüccet gibi hukûki bir durumun tesbiti açısından yazılı delil olarak kabul edilmeyen ve sadece kadının icrâ makamlarına idârî bir durumu arzettiği yazılı kayıtlara veya halkın icrâ makamına yahut kadıya yazdığı şikayet dilekçelerine denir. Kısaca astın üste yazdığı bir isteği veya bir durumun arzına hâvî yazılı belge ve kayıtlardır.⁵³

d. Muhallefat

Kadınların vazîfe ve selahiyetleri arasında, amme velâyetini hâiz bir otorite olarak yetim ve gâiplerin haklarını korumak veya vesâyetlerinin yerine getirilip getirilmediğini kontrol etmek maksadıyla ölenlerin mirasına el koyup muhallefatın tespiti ve mirasçıların hisselerini tayin etmektir. Bu sûretle, mirasçılar arasında küçük yaşta çocuklar bulunduğu takdirde bunların hisseleri vasîlerine teslim edilir, vasînin muâmeleleri kadı

⁵² Bayındır, **a.g.e.**, s.3-12.; Akgündüz, **a.g.e.**, C.I, s.31-32.; Örnek olarak bkz.: BŞŞ., 18, 41, 65, 80, 81, 135, 136, 153, 197, 253, 254, 274, 290 vs.

⁵³ Bayındır, **a.g.e.**, s.18-20. ; Örnek olarak bkz.: BŞŞ., 234.

tarafından devamlı olarak kontrol edilip icabettiği takdirde azil ve yerlerine başkaları tayin olunurdu. Bunun dışında mirasçılar arasında mirasın taksimi hususunda anlaşmazlık hallerinde veya ölenin alacak veya borçlarının mahkeme kararıyla ispat, takip, ve tahsili icabeden karışık ve umûmiyetle ticârî muâmeleler bahis mevzû olan vaziyetlerde bizzât alâkalıların vaki mürâcaatları üzerine mahkeme huzurunda tespiti ve taksimi gerçekleştirilir, ardından sicile kaydedilirdi.⁵⁴

2. Mahalli Yöneticilerin Gönderdikleri Hükümler

a. Mürâsele

Kadiya yüksek rütbedeki makamlardan, kendi rütbesine denk şahıslardan veya alt makamlardan gelen, ya da kendisinin bunlarla yaptıkları yazışmalardır.⁵⁵

b. Temessük

Bir borcun ödenmesinin kabul edilmesi, bir şeyin teslim alındığının gösterilmesi gibi hususlarda karşı tarafa verilen bir nevi senettir. Bu terim bazen tahvil olarak kullanılmış, zamanla yerini “sened” e bırakmıştır. Temessüklerin başlıca kullanım alanları:

- a) Bir harb sonrasında muâhedeyi yapan taraflar arasında alınıp verilen mühürlü kağıtlardır.
- b) Sâhib-i arz olarak bilinen tımar ve zeâmet sahiplerinin , mültezim ve muhassıllarının, vakıf mütevellîlerinin tasarruflarında bulundurdıkları

⁵⁴ Barkan, “Edirne Askerî Kassamı’na ait Tereke Defterleri (1545-1659)”, **Türk Tarih Belgeleri Dergisi**, s.2. ; Örnek olarak bkz.: BŞŞ., 328, 330, 407, 447, 931, 1019, 1035, 1036, 1038, 1039, 1040, 1042, 1070, 1071, 1075, 1088, 1177, 1179.

⁵⁵ Örnek olarak bkz.: BŞŞ., 449, 450, 451, 988, 1024, 1029, 1048, 1060, 1062, 1166, 1185.

malları belgeleyen vesikalardır. Günümüzdeki “tapu” tabirine karşılıktır.

c) Borç için alınan senettir.⁵⁶

3. Merkezden Gönderilen Hükümler

Ferman ve beratlar için özel defterler tutulduğu gibi bazen şcriyye sicillerine de bu belgeler aynen kaydedilirdi. Kadı sicillerinde aslı bozulmadan dîvânî hattıyla yazılan yazılan ferman ve emirler diğer kayıtlardan farklı olarak hemen göze çarpmaktadır.

a. Ferman

Ferman, Divân-ı Hümâyûn veya Paşakapısı'ndaki divânlarda alınan kararlara uygun olarak yazılan ve tuğra bulunan padişah emirlerine verilen addır.⁵⁷

Bu belgeler ya padişahın düzenlenmesi gereken bir hususu kadıya emretmesi ya da şer'î meselelerin icrasında gönderdiği i'âmı üzerine verilen cevap şeklinde gerçekleşirdi.

Kadı sicillerinde görülen fermanların başlıca özellikleri:

- a. Orjinal belgelerde Allah'ın adının zikri ve padişah tuğrası bulunmaktadır.
- b. Fermanın muhatabı olan şahsın elkabı ile başlar. Birden fazla kişi muhatab alınıyorsa elkab, mevki sırasına göre yazılır.
- c. Elkabdan sonra mutlaka dua rüknü yer alır.
- d. Fermanın yazılma sebebi anlatılır.
- e. Sebep özetlendikten sonra emre geçilir.

⁵⁶ Pakalın, “Temessük”, a.g.e., C.III, s.453. ; Kütükoğlu, a.g.e., s.281.; Örnek olarak bkz.: BŞŞ., 13, 1052.

⁵⁷ Kütükoğlu, a.g.e., s.99.

- f. Emrin ardından klişe sözler içeren te'kid, tehdit rüknü yer alır.
- g. Tarih arapça yazı ile atılır. .
- h. Fermanın nereden gönderildiği belirtilir.⁵⁸

b. Berat

Padişah tarafından bir memuriyete tayin, bir gelirden tahsis, bir şeyin kullanılma hakkı, bir imtiyaz veya muâfiyetin verildiğini gösteren ve padişah tuğrasını taşıyan belgelerdir. Bu mânâ dolayısıyla de beratlı kelimesi, müsaadeli veya imtiyazlı; eli beratlı tabiri ise selâhiyet sahibi olma mânâsı taşımaktadır.

Beratlar da fermanlar gibi hemen hemen aynı özelliklerde yazılırlar. İkisini birbirinden ayıran en önemli özellik; beratlarda padişah tuğrasından sonra kullanılan nişan veya sebep-i tahrîr formüllerinin kullanılması ve elkabın beratın muhtelif yerlerinde geçmesidir.⁵⁹

⁵⁸ Örnek olarak bkz.: BŞŞ., 1, 6, 7, 12, 312, 439, 446, 448, 487, 516, 1005, 1031, 1033, 1047, 1049, 1050, 1051, 1054, 1056, 1057, 1058, 1059, 1061, 1068, 1165, 1167, 1186.

⁵⁹ Kütükoğlu, **a.g.e.**, s.124-145. ; Örnek olarak bkz.: BŞŞ., 312, 447, 513, 991, 1053, 1055, 1085, 1184.

sayfa 230

Yıl=1580-1583

**III. A-119 NUMARALI 988-991 / 1580-1583 TARİHLİ
BURSA ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU**

1

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn, evlâ vülâtü'l-muvahhidîn, ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn, vâris-i 'ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselîn, hüccetü'l-hakkı 'ale'l-halkı'l-ecma'în, el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în, Mevlânâ El-Hâkim Bi-Kazâ-i Burusa -zîdet fezâiluhû- tevki-'î refi-'î humâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki,

Hâlen sūdde-i sa'âdetime arz gönderüb, merhûm u mağfûrun leh Gâzi Hüdâvendigâr -tâbe serâhû- İmâret-i Evkâfi'na mütevellî olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Cafer -zide mecduhû- yedinden fermân-ı şerif vârid olub, mazmûn-ı hümâyûnunda Kaza-i Kite'ye tâbi' Sahra-i Cedîd Konstantıniyye dimekle ma 'rûf mevzi' ve kadıyyede evkâf-ı mezbûreye mukayyed olub ve Kurşunlu nâm karyeyi merhûm u mağfûrun leh Sultan Yıldırım Han -aleyhir'r-rahmetu ve'l-gufrân tâbe serâhû- evkâf-ı mezbûreye zamîme idüb, vilâyet defterinde zikr olunan karyeler serbestisi üze mukayyed u mastûr olub, feth-i hâkâniden berû hâricden kimesne dahl itmeyüb, vakf için tasarruf olunur iken, bundan akdem evkâf-ı mezbûre mütevellisi olub, mahfel-i mezbûrede hâssa harcına¹ mutasarrıf olan Abdullah, zikr olunan karyeler re'âyâsınun rûsûm-ı 'arûsâne ve bād-ı hevâsın ve yava ve kaçkûn ve sâ'ir hukûk-ı serbestiyyesün ayurub hassa hazîne 'âmillerine zapt ittürmekle, hâlen dahî mirî tarafından 'âmilleri zapt idüb mahsûl-i vakfa zarar olmağın, husûs-ı mezbûrun görölüb 'arz olunması fermân olmağın, mütevellî-i mezbûrun elinde olan ma'mûl bihâ-i vakfiyyeye nazar olundukda, zikr olunan karye vakf idüğü mastûr olub, vilâyet defterinde dahî serbestisi üze mukayyed olub, işbu vukûftan istifsâr olundukda "Zikr olunan karyeler kadîmden 'imâret-i mezbûre evkâfından olub tekaddümden hukûk-ı serbestiyyesi vakf için zapt olunagelmüşdür" deyû şehâdet itdüklerün i'lâm eylemişsün. İmdî buyurdum ki, hükm-i şerif-i vâcibü'l-ittibâ 'ım vardukda, bi'l-fi'l Kite Hâslarına mültezîm ve 'âmil olanun tahvîli âhar oluncaya değın mirî için mahsûlünü kabz itdürüb ve tahvîl âhar olduğı gündən evkâf-ı mezbûre mütevellisi ve zâbitlerine ve ellerinde olan ma'mûl bihâ-i vakfiyye ve kapumuza ağalık olunmuş sahîh ve cedid mir-livâ vilâyet defterleri mücebince vakf için zapt itdüresüz deyû, fi erba'ın ve semânine ve tis'i-mi'etin Receb'inin yirmi dördüncü günü târihle müverrih hükm-i şerîfim virülmüş imüş, hâliyâ, evkâf-ı mezbûre mütevellisi dersa'âdetime âdem gönderüb zikr olunan evkâfın² ı³ yazularına mirî cânibinden dahl olunduğın i'lâm eylemeğın buyurduğı hükm.

Vardukda göresüz fi'l-vâkı' kadıya i'lâm olunduğı gibi ise fermân-ı sâbıkam mücebince 'amel idüb, fermân-ı sâbıkama ve ma'mûl bihâ-i vakıfnâme ve vilâyet defterlerine mugâyir ve kara bâcına ve sâ'ir mâl-ı vakfa zarar gelmekten ve kimesneye zulm ve hayf³ olmakdan bi-gâyet hazer idüb, hakk-ı sarîha⁴ tâbi' olasız ve kadıya muhtâc-ı 'arz olursa yazûb, kapuma 'arz idesiz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerifeme i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî min şehri Recebi'l-Mürecceb
Senete ihdâ ve tis'in ve tis'i-mi'etin

Be makam-ı
Konstantıniyye

2

Vech-i tahrîr-i sicill oldur ki, Kite Mahkemesi ihzâr ve ihtisâbından iki bin akçe hisseye mutasarrıf olan Fahru'l-akrân Hüsrev Bey ibnu Abdullah meclis-i şer'î şerife gelüb, bâ'isü's-sicill Mehmed b. İsâ ve Mehmed ibnu Mustafa muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Mahkeme-i mezbûrede vâkı' olan ihzâr ve ihtisâb mahsûlünden bana 'âid olan hissemi, işbu <senete> tis'in ve semânine ve

¹ Düzeltme: Daha önce okunamayan bu kelime "saray vergisi" anlamına gelmektedir.

² Düzeltme: Daha önce okunamayan bu kelime "vakıflar" anlamına gelmektedir.

³ Düzeltme: Daha önce okunamayan bu kelime "haksızlık, zulüm" anlamlarına gelmektedir.

⁴ Düzeltme: Daha önce okunamayan bu kelime "gerçek hak" anlamına gelmektedir.

tis'i-mi'etin Şevval'inin guresinden ilâ temâmi's-sene mezbûran ber vech-i iştirak bin altıyüz akçeye maktû'an virdüm" didükde, mukırrı-ı mezkûrî merkûman Mehmed ve Mahmud dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdükleri bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr
Senete minhû (Atif 1)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin Emîn-i Mahkeme
ve Muharriru'l-hurûf Halil

3

Fahrul-akrân Süleyman Paşa oğlu Derviş Mehmed Bey Evkâfi'na mütevellî olan Fahru'l emâsil Mümin Çelebi İbn-i Mustafa, Meclîs-i şer'î şerife gelüb, hâliyâ Kite Efendisi olan Eşrefü'l-kuzat Mevlânâ Mehmed Efendi muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Evkâf-ı mezbûre malından müşârün-ileyh zimmetlerinde olan re's maldan bin altı yüz akçeyi bi-kusûr alub kabz eyledüm" didüğü, mûmâ-ileyh talepleri ile kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâl senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mevlana Mehmed Çelebi ibnu Piri en-Nâibü's-şer'
Ve Ahmed Çelebi İbn-i Hasan
Ve Halil b. İsa
Ve Usta Mehmed b. Abdullah
Ve gayruhum

4

Sebeb-i tahrîr-i sûret-i sicill oldur ki,
Kaza-i Kite muzâfâtından Cebel Nâhiyesi'ne tâbi' Bağlu nâm karye sâkinlerinden Yusuf b. Ali nâm emred, müslümânların 'avretini ve oğlanlarını çeküb, dâimâ fil-i şeni' üzre olduğuna karye-i mezbûre imamı Yusuf b. Ali ve Mümin b. Ali ve Mustafa b. Nebi ve Ahmed b. Ramazan ve sâ'ir müslümânlardan cem'i gafir Meclîs-i şer'e gelüb ihbâr eylemeğin, mâ-hüve'l-vâkı' nâhiye-i mezbûre sübâşısı Mehmed b. Abdullah talebi ile kayd olundu.

Tahrîren fi 16 Şa 'bân
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Mahmud b. El-Hacc Ali
Bayram b. Ahmed
Mehmed b. Ahmed
Ahmed b. Mehmed
Mümin Muhzır
Rasul Muhzır

5

Kazâ-i Kite muzâfâtından Cebel Nâhiyesi'ne tâbi' Bağlu nâm karye sâkinlerinden olüb, Mustafa b. (silik) ve Bayram b. Hamza nâm kimesneler şehâdetleri ile zevcesi Fatıma bt. Hüseyin nâm hâtûn kibelinden vekâleti sâbit olan Hüseyin b. Yusuf nâm kimesne, mahfel-i kazâda Yusuf b. Ali nâm emred mahzarında takrîr-i dâvâ idüb, "Mezbûr Yusuf merkûme hâtûnuma fil-i şeni' eylemüŝ, vekâletim hasebiyle da'vâ ve tâleb iderüm" didükde, gibbe's-su'âl mezbûr Yusuf inkâr ile cevâb virücek, mûmâ-ileyh Hüseyin beyyineden 'âciz olüb, mezbûr Yusuf'a yemin teklif oluncak yemin eyledükde, mezbûr Hüseyin merkûm Yusuf'un keyfiyyet-i hâli ahâli-i karyeden su'âl olunsun diyücek, karye-i mezbûre imamı Yusuf b. Ali ve Mehmed b. Ali ve Mustafa b. Nebî ve Ahmed b. Ramazan ve sâ'ir cem'i gafir müslümânlar Meclîs-i şer'e hâzırûn olüb, "Müşârûn-ileyh Yusuf müslamânların oğulların ve 'avretlerin çeküb dâimâ fesâd ve şenâ'at üzredür" deyü ihbâr eyledükleri bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi t-târihi'l-mezbûr (Atif 4)

Suhûdü'l-hâl :
Es-sâbikûn (Atf 4)

6

Kıdevetü'l-kuzât ve'l-hükkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm, Kite Kadısı -zîde fazluhû- tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olcâk ma'lûm ola ki,

Hâliyâ taht-ı kazâya tâbî' Mudanya ve Gemlik ve Kurşunlu ve Dirikle ve Siği ve Burgaz ve Yalak Âbâd Kazâsı'na tâbî', Kavâk ve Kara Mürsel ve Samanlı ve Aydınçık Kazâsı'na tâbî', Erdek nâm karyelerün bi'l-cümle ve rûsûm-ı bâcına <senete> erba'a ve semânine ve tis'i-mi'etin Zilhicce'sinin guresinden üçbuçuk yıla⁵ dört yüz bin akçeye iltizâm idüb, mültezim olan İsâk veled-i Salamon nâm yahûdî dergâh-ı mu'allâma gelüb, zikr olunan kurânun cürm-i cinâyet ve bâd-ı hevâları Burusa'da vâkı' merhûm u mağfûrun leh Sultan Yıldırım Han ve Gazi Hüdâvendigâr -tâbe serâhû- Evkâfı'na ilhâk olunmağla, karye-i mezbûreye karadan giden hımarun, kadîmden mirîyçün her yolundan alungelen altışar akçe bâcı ve Gemlik İskelesi'nde alınugelen müddet-i hakkına evkâf-ı mezbûre mütevellileri dahl idüb kadıya mürâca'ât olunduğumuzda, "Bundan akdem, vakf-ı mirî ile halt olmazdan mukaddem dahî zikr olan hakk-ı müddet ve kara bâcı mirî için alungeldüğü sâbit olub hüccet olmuş iken, hâliyâ zikr olunan hüccete 'amel olmayub, gerü dahl ider, iltizâma zarar ve mâl-ı mirîye gadr iderler" deyü bidirmeğın, hazâne-i 'âmirem defterine nazar olunub görüldükde, zikr olunan kurânun, merhum u mağfûrun leh Gâzî Hüdâvendigâr ve Sultân Yıldırım Hân -tâbe serâhû- Evkâfı için zabt olunan ancak, cürm ü cinâyet ve bâd-ı hevâ olub mâ'adâsı bunun iltizâmına dâhil bulundu. İmdî buyurdum ki, hükm-i şerifim vardukda göresiz, fi'l-vâkı' kadıya i'lâm olunduğı gibi ise, mezbûrân mütevellileri men' ve def idüb, bi'vechi dahl itdürmeyüb, şöyle ki, bunun iltizâmına dâhil ve tahviline 'âid ve râci' mahsûlden nesne zabt u kabz eylemişler ise, ba'de's-subût bi-kusûr mirîye olan deyni için alıvrüb, bu bâbda elinde olan hüccet-i şer'iyeye muhâlif ve iltizâmına kadar hazer idüb, eslemeyüb 'inâd iderlerse ve kadıya muhtâc-ı arz olursa yazub, kapuma arz idesiz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmi't-tâsi' şehri Rebî'îl-evvel
Senete hamsin ve semânine ve tis'i-mi'etin

Be-makâm-ı
Kostantıniyye

7

Kıdevetü'l-kuzât ve'l-hükkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm, Mevlânâ Kite Kadısı -zîde fazluhû- tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olcâk ma'lûm ola ki,

Hâlen Kite Kazâsı'na vâkı' olan kurâ ahâlisi sūdde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl olüb, Matbâh-ı 'âmirem mühimmâtı için her yıl bin çekî odun satugelüb, lâkin odun kesilegelen dağlarda ağaç kalmayub, ziyâde irak yerlere varmak lâzım olmakla, odun ziyâde behâya satub, mirî cânibinden çekî bâşına virülen beş akçe kifâyet eylemeyüb, yanumuzdan yirmişer akçe dahî zamm idüb, her çekîsine otuz akçe olüb, odunu İznik ve İnegöl Kazâları'ndan kâtır ile getürüb, her yıl mirî cânibinden odun için gelen yedi sekiz pâre at gemilerine tahliye olunub gönderilür. Vâkı' olan hıdmetümüz mukâbelesinde bir 'arz dahî olmayub, sâ'ir re'âyân 'avârız-ı dîvâneye ve tekâlif-i 'örfiyye çeküb külli şikâyet târi olmağla "Mütehammil olmayub her birümüz fakîrül-hâl olduk" deyü i'lâm eyledükleri ecilden buyurdum ki, hükm-i şerif-i vacibül-ittibâ'im vusûl buldukda bi'z-zât mukayyed olub göresiz, fi'l-vâkı' odun irak olmağla⁶ re'âyân vech-i meşruh üzre (silik) olduğı vâkı' ise bu husûs-ı vâkıf ve muttalı' olduğı üzre vâkı' hâli arz eyleyesiz. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Tahrîren fi evâil-i Cumâde'l-ûlâ
Senete ihdâ ve tis'ine ve tis'i-mi'etin

Be-makâm-ı
Kostantınıyye

8

Kefela Mehmed b. Dulkadir bi-nefs-i 'abduhû ve memlûkehû Balaban b. Abdullah li'l-ihzâr vakt'l-istihdâr ilâ Meclis-i'l-'âli bi-taleb-i Murad Subaşı kefâleten sahîhan şer'ıyyen cerâ zâlik.

Ve tahrîren fi'l-yevm hâmise min şehr-i' Şa'bân
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Abdi Halife
Rasul Mahmud
Usta Hüseyin b. Ali

9

Mahrûsa-i Burusa'da Karamanlar Mahallesi'nde sâkin olan Mehmed b. Mustafa, Meclis-i şer'-i şerife gelüb, Medîne-i Münevvere Evkâfi'na mütevellî olan Fahru'l-akrân Mustafa b. Ali cânibinden husûs-ı âtiye vekil-i şer'ileri olan Hacı Ali b. Ahmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede iki haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî Dul kızı mülkü ve bir haddî bağlâr ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerimi, bir ahûr ve bir samân dâmı dâhilinde olan bâğımı ve bir araba çayır⁷ hissesiyle mütevellî-i mûmâ-ileyhe iki bin altı yüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslîm-i mebi' ve kabz-ı semen eyledüm" didügi gıbbe't-tasdîk, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Cumâde'l-ûlâ
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Hatib Bostan Halife ibnu Emin
ve Abdi b. Himmet
ve İbrahim b. Mehmed
ve Rasul b. Çelebi
ve gayruhum

10

Kethûda Rüstem Bey ibnu Abdullah el-ma'rûf Bazğarcı ve Mustafa Reis ibnu Abdullah ve Hüdaverdi Reis ibnu Abdullah ve Hüsrev Reis ibnu Abdullah bi-mahzarı min zımmî Es-Seyyid El-Hacc Ivaz ibnu El-Hacc İlyas el-vâdı' yedehû Ali el-gulâm el-âti zikruhû mer'ıyyen innehû istirâhû min Ali Bey ibnu Abdullah es-sâkin bi-karyeti Tirilye min tevâbi'-i Kazâ-i Kite bi-meblağî erba'i-mi'etin dirhem ve bi'l-câriyeti'r-Rusiyye el-müdde'ût devke gıbbe'l-istifsâr bi'd-da'vâ es-sahîhatü's-şer'ıyye es-sâdik 'an Fahru'l-emâsîl ve'l-eşyâh Aydın Bey ibnu Abdullah el-vekil bi'da'vâ ve'l-isbât ve'l-kabz ve'l-isâl 'ale'l-vechi'l-âti zikr 'an kabeli'l-vezîri'la'zâmi'l-mükerrem ve'l-müşîrû'l-emcedû'l-efham minâti'n-nizâm fi'l-'âlem müdâri'l-islâh beyne kâffetû'l-ümem el-muhtass bi-mezîdi'l-inâyeti'l-mükerremetân Hazret-i Siyavuş Paşa ibnu Abdurrahman li-izâli vezn ve müşîren ilâ inkrâz li-zemâni'l-kitâbet ve kelimeti'l-muhabbet bimâ hüve tarîki's-sübût şer'ıyyen bâne'l-gulâm el-müdde'û evvelen hâl-i keferihû Martın ve el-'ân Osman b. Abdullah lemmâ cerâ et-tavîlû'l-efrak el-eşherû'l-asfer mülk-i muhass ve hakk- sarf li'l-müvekkili'l-mezbûr kad âbık min mülk-i şehâdet sahîhaten şer'ıyyeten makbûleten bi-kader-i 'âyet şerâitû'l-kabûl mahkûmen bi-mevcibihâ cerâ zâlik .

Ve hurrîre fi evâsıt-ı Şa'bâni'l-Mu'azzam
Senete ihdâ ve tis'in ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

El-Hacc Kemal b. Hüseyin
İbrahim b. Durduhan

⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Kadri b. Ahmed
El-Hacc Rüstem b. Mehmed
ve gayrum mine'l-hâzırın

11

Cafer b. Hızır nâm kimesne, mahfel-i kazâda Kite Kazâsı'na tâbi' Çalık nâm karye sâkinlerinden Süleyman b. Dursun nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ idüb, "Mezbûr Süleyman'un zimmetinde karzdan dört yüz elli akçe hakkım vardır şer'yle da'vâ ve taleb iderüm" didükde, gıbbe's-su'âl mezbûr Süleyman i'tirâf ile cevâb virüb "ve lâkin edâ eyledüm" deyû da'vâ idücek, da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukta, Rasul b. Ahmed ve İbrahim b. Durduhan nâm kimesne li-ecli's-şehâdet Meclîs-i şer'e hâzırân olüb, "Mezbûr Süleyman meblâğ-ı merkûmı bi't-temâm mûmâ-ileyh Cafer'e teslim eyledüğüne biz şahidlerüz, şehâdet dahî iderüz" diyücek, şehâdetleri hayyız-ı kabûlde vâkı' olmağın, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi 23 şehr-i Şa'bân
Senete ihdâ ve tis'ine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

Abdi b. Ali
Keyvan⁸ b. Abdullah
Muharriru'l-hurûf Ahmed
Abdi Halife Emîn-i Mahkeme

12

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keâm, Kite ve Mihaliç Kadıları -zide fazluhû-, tevkî'i refi'i-hümâyûn vâsıl olcâk ma'lûm ola ki,

Dârende-i fermân-ı şerif Hüsrev nâm yeniçeri dersa'âdete 'arz-ı hâl idüb, Mihaliç Kazâsı'nda, Kara Ağaç nâm karye kurbunda vâkı' olan maktûl kimesne içün, "tevâbî' bana sen katl eyledün deyû isnâd idüb ve şer'an şehâdetleri makbûl olmayan kimesneleri getürüb şehâdet itdürüb, bu bâbda şuhûd-ı 'adullu üzerime sâbit olmadan şer'e muhâlif rencide iderler" deyû bildirdi. Buyurdum ki, hükm-i şerifim vardukda, ol vechile dahl olundukda hasmânı berâber idüb, bir def'a fasl olunmayub ve onbeş yıl terk olunmamuş ise şer'le teftiş idüb göresün. Kadıyye vâkı' ise ol-bâbda, emr-i şer'le 'âmîl-i 'amel olüb, mädâm ki şuhûd-ı 'adullu birinin üzerine nesne sâbit olmadan kimesneye vâcib-i 'orf tâ'ifesine min ba'd rencide itdürmeyesün, şer'le men' ve def' idesün, memnû' olmayanları 'arz idesün, tekrâr şikâyet olunmalu eylemeyesün, tezvîr⁹ u telbîsden ve şuhûd-ı zordan hazer idüb ve kadıyyeden medhâl olmayamı dahl itdürmeyesün, ihtiyâc-ı 'ârz bildüresün deyû, emr-i şerifimi yedinden ibkâ idesün, 'alâmet-i şerife i'timâd kılasun ve bu bâbda dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Fâhru'l-akrân Sinan Çavuş -zide kadruhû- bile mübâşir ola.

Tahrîren fi evâil-i Cumâde'l-ülâ
Senete ihdâ ve tis'ine ve tis'i-mi'etin

Be-makâm-ı
Kostantiniyye

13

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı sıhhat-nisâb oldur ki,

Mahrûsa-i Burusa'da asûde olan -garîku'l-bahr ğufrân merhûm u mağfûrun leh- Sultân Mehmed Hân -tâbe serâhû- Evkâfi'ndan Kite Kazâsı'na tâbi', Nefs-i Kite ve Kayapa ve Görükle ve Dansara ve Yerce¹⁰ nâm karyelerün vâkı' olan resm-i 'arûsâne ve cürm ü cinâyet ve bâd-ı hevâ ve yava ve kaçkûn وشبوزدن اشقه beytü'l-mâl ve mâl-i gaybî ve hâricden gelen humar bâcı ve mahsûl sazlık ve bi'l-cümle koruculuk¹¹ sâ'ir mültezîmin zabt idegeldüklerü üzre, bundan evvel Mehmed nâm

⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁹ Düzeltme: Daha önce "tenvîr" olarak okunmuştu. Doğrusu tezvîr olan bu kelime "yalan, dolan" anlamlarına gelmektedir.

¹⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

kimesne, işbu dokuzyüz doksanbir Cumâde'l-âhıra'sının ibtidâsından üç yıl temâm olunca, ellibin akçeye iltizâm ve kabûl itmüş idi. Hâlen Kite câbîsî olan hâmil-i kitâb Süleyman Çelebi, zikr olunan mukâta'aya vech-i meşrûh üzere bin akçe dahî ziyâde idüb, minhû Cumâde'l-âhır guresinden üç yıl temâmına deġin yedibin akçeye iltizâm ve kabûl itmeġin, her altı ayda bir haklaşmak şartıyla mukâta'a-ı mezbûr Süleyman Çelebi'ye virülüb, bu hurûf-ı ber-sebîl temessük ketb olunub, yedine virüldüġi hâricden kimesne dahl ve ta'arruz eylemeye.

Tahrîren fi evâsıt-ı Cumâde'l-âhır
Senete 991

Hasan bin El-fakîr İsmail
El-Mütevelli

14

Kite Kazâsı'na tâbî' Kasaba-i Mudanya'dan Kondostefanos veled-i Horbaç nâm zımmî, mahfel-i kazâda Osman Çelebi b. Abdüsselam mahzarında takrîr-i merâm kılub, "Kasaba-i mezbûre mahallâtından Ayâs Mahallesi'nde vâkı', bir tarafı Kurruli veled-i İstimad ve bir tarafı Balologoz veled-i Fellalid ve bir tarafı Vireyolod veled-i Kosta Horbaç ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile mahdûd olan bağçemî, mezbûr Osman Çelebi'ye bin sekiz yüz akçeye bey' idüb, meblâġ-ı merkûmu dahî kabz idüb, yine Receb guresinden iki yüz yirmibeş akçeye icâreye aldum" deyû eyledüġi ikrâr, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Mustafa b. Mihal
Uzgori veled-i Fellalid
Yorgila veled-i Kosta
Kosta veled-i (silik)

15

Oldur ki, Deyri veled-i Arab nâm zımmî Koloklu veled-i Sari nâm zımmiye "Bin yüz elli akçe virdüm" didüġi, kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atif 14)

16

Oldur ki, Karye-i Dirikle'den Koloklu veled-i Sari nâm zımmî, mahfel-i kazâda Siġi'den Kosta Doyos veled-i Yalcima¹² nâm zımmî muvâcehesinde, "Bin yüz elli akçe virdüm" didükde, mezbûr Kosta Doyos ikrârı kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Leyro veled-i Şemasdol
Deyri veled-i Arab
Mehmed b. İsa

17

Şehîd Mustafa b. Yusuf ve Ramazan b. Mustafa bi-mahzar-ı Hamza b. Abdullah ġibbe'd-da'vâ es-sâdır vassî Yusuf b. İhtiyar bi-ennehu'l-müdde'î 'aleyhi'l-mezbûr kad ukırra meblâġ-ı bâkî 'aleyhi'l-müdde'î'l-mezbûr meblaġ-ı selâse mieh dirhem nakden râyic-i fi'l-vakt mine'l-vassî Ali b. Eş-şehîr (silik)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
(silik)

18

¹² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Karye-i Engürücük'de, sâbikan fevt olan Ali nâm müteveffânın zevcesi ve evlâd-ı sığarına vasiyye olan Rukiyye bt. nâm hâtûn, müteveffâ-i mezbûrun âhar oğlı Mehmed nâm kimesneyi Meclîs-i şer'e ihzâr idüb didükde, "Müteveffâ-i mezbûr Ali, hâl-i hayâtında oğlı mezbûr Mehmed'i everüb, ondan bir tahtânî evin mezbûr Mehmed hissesine tutan hayâtında virüb, ba'dehû fevt olüb, mezbûre Rukiyye'den Hasan, Fatıma ve Aişe'ye koyub anası¹³ tayin olunmuş iken mezbûr Mehmed bizüm fevkânî fevkânî evin virüb fevt oldukda, mezbûr Mehmed kabûl idüb bânileri fasl olundukda, benüm bir tarikle aklım uğurlayub, fevkânî evi mezbûr Mehmed alüb, sâkin olüb, tahtânî evine bizi koyub, hâlâ mezbûre Rukiyye âhara tezvîç idüb, sana havâledür deyû ayırımı virmeyüb ta'allül ider, şer'le taleb iderüm" didükde, mezbûr Mehmed'e su'âl olunub, mezbûreyi tasdik idüb, mezbûr Mehmed'e fevkânî evi bi't-temâm teslim idüb, tahtânî kemâ-kân¹⁴ mezbûr Mehmed mülkü olüb, havâlesini mezbûre Rukiyye def idüb 'uhdesine almağın mâ-cerâ kayd olundu.

Tahrîren fi evâhîr-i Muharremi'l-Harâm
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Abdulkadir b. Cafer¹⁵ Ali b. Mehmed
Cafer¹⁶ b. Mehmed
Mehmed b. İsa
Hızır b. Mustafa¹⁷
İlyas b. Mehmed
Mehmed b. Rıdvan
ve gayruhum

19

Müteveffâ Ali'nün, Hasan nâm sagîr oğlunun, "Anamız Rukiyye mezbûr Ali'nin Mehmed nâm kebîr oğluna ihzâr idüb, mezbûr Ali fevt olmazdan mukaddem, bağın¹⁸ bir mikdârın mezbûr Mehmed'e ve bir mikdârın dahî mezbûr Hasan'a bildirüb virmüş iken, hâlen mezbûr Ali fevt oldukda, Mehmed'e virdüğü bağı Mehmed alüb kabz idüb, hissesine düşen hissesini virmeyüb inkâr ider, babamız mezbûr Ali kablül- fevt bi't-temâm mikdârın mezbûr Hasan'a hibe idüb, virmedüğün bilmeyüb ve işidmedüğüne yemîn-i billâh itmesin <taleb> idücek, mezbûra yemîn-i billâh itdürüb, yemînden nükûl idücek mâ-vâka'a bi't-taleb kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikun (Atıf 18)

20

Karye-i Görükle'de yiğitbaşı olan Yorgıla b. Samenan¹⁹, Hüseyin b. Mehmed nâm kimesne ile Mahrûsa-i Burusa'da Selçuk Gâzî Mahallesi'nde sâkin Kerim b. İsa nâm sagîr oğlan ile Meclîs-i şer'e ihzâr idüb, mahzarında takrîr-i kelâm eyleyüb, "İşbu mezbûr Hüseyin mezbûr oğlanı karye-i mezbûra ayardub gelüb, serhoş olüb, ne mekûle kimesnedür? istifsâr olunub, şer'le görölmesin taleb iderüm" didükde, mezbûr Hüseyin'den su'âl olundukda "Benüm Mihaliç'de börekci dükkânım olüb onda şagirdanlığ²⁰ için Kapluca kurbunda rast gelüb, alüb gitdüm" deyû cevâb virüb, mezbûr oğlandan su'âl olundu ol-dahî mezbûrun takrîrine muvâfik "Bana Kapluca yanunda rast gelüb, sana kırmızı çûka alıvirüb ve dülbend sarıvereyüm deyû, beni aldayub alüb gitdi" deyû cevâbı, bi't-taleb kayd olundu.

¹³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁴ Daha önce okunamayan bu kelime "evvelden olduğu gibi" anlamına gelmektedir.

¹⁵ Düzeltme: Daha önce "Muslu" olarak okunmuştu.

¹⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁰ Düzeltme: Daha önce "şagird" olarak okunmuştu. Şagirdân "ehl-i hirefin yanında çalışan çıracılar" demektir.

Suhûdü'l-hâl :

Musa²¹ Halife b. Musa
Abdülkadir b. Mustafa
Mevlana Hüsâm Efendi El-Müderriş

21

Kite Kazâsı'na tâbi` Karye-i Katırlu'da²² sâkin dergâh-ı âli çavuşlarından Fahru'l-akrân Hüseyn Çavuş, evi üzerinde, kethüdası Balaban b. Abdullah Meclis-i şer'e gelüb, takrîr-i kelâm idüb, "Mahrûsa-i Burusa'da sâkin Çukur Mahalle'den Mehmed b. Delü Çoban nâm kimesne, dün gece ahşama karîb iki zencî siyâh arab ile, üçü dahî salt atlu olüb, gelüb, çavuş-ı mezbûrun selâmlığına konub, ta'amlanub gıtdüğümüzde kalkub, üçümüz me'an yatub, sabâhdan gelüb gördüğümüzde, mezbûr Mehmed mecrûhan maktûl yatur bulunub, arabların ikisi iki ata binüb firâr itmüşler. Maktûl-i mezbûrun kibel-i şer'le üzerine varub görünmesin taleb iderüz" didükde, maktûl-i mezbûrun zevcesi Bağdad bt. Ali ve karındaşı Ramazan b. Delü Çoban ve dahî müslümânlardan cem'-i gafir varub, karye-i mezbûrda çavuş-ı mezbûrın selâmlarında mezbûr Mehmed mecrûhan maktûl olunub, ağzının üst dişlerinin çalunub ayrılmış ve üç yerde yüzünde yaraları olüb ve iki yerde göğsünde bağlanmış ve sol gözü üstünde ve iki kollarında ve bi'l-cümle elinde turnak cerâhat olüb, vâkı'-ı hâl, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharremi'l- Harâm
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Abdulkadir b. Cafer
Cafer b. Mehmed
Cafer b. Yusuf El-İmam Bi-Karye-i Toba
Mehmed Bey b. Abdi
Ali b. Mehmed
Emrullah b. Hüseyn
Ahmed Halife b. El-İmam

22

Ukırra ve itirâf Yunus b. Abdullah el-müddeî Ali Yanya veled-i Yorgi el-müteveffâ âbıku'l-mezbûr bi-ennehû kad kâne 'ale'l-müteveffâ'l-mezbûr Mehmed Bey ibnu Abdullah es-sipâhî tektibuhû'l-ân dirhem-i Osmanî ve'-tekâ ve'-rusûm fi' hadr ve el-ân Salih min Ali tektibuhû'l-ân dirhem ve mâet dirhem kazâ-i Osmanî ve sadaka Mehmed Bey el-murakkam bi-ennehû kad Salih me'a Ali el-vechi's-şerâyir ve innehû yebka 'ale'l-müteveffâ muslihaten sahihan şer'iiyen tasdikân vicâhen ve şifâhen.

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Abdullah
Bali Bey ibnu Nasuh
Durmuş b. Yusuf
Abdi b. Ali
Mehmed b. Abdullah
Pir Veli Bey b. Abdullah
Sefer b. Karagöz

23

İlâ min Ali Kosta veled-i İstokoros min Karye-i İnesi meblâğ-ı işrîn hıdemen min dessi'l-mezra'a ve sittine dirhem fi'l-hazn ve 'aşrate'l-ekyâz min ilâ el- ma'rûf el-bekâ fi Evkâfi'l-Medîneti'l-Münevvere bi-talebi câbi-i Mehmed b. Ferhad fi karye-i ilzâmen şer'iiyen.

²¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²² Düzeltme: Daha önce "Karkın" olarak okunmuştu.

Suhûdü'l-hâl :

Mümin Reis b. Abdulhamid
Mehmed b. İsa El-Muhzır
Cenabettin

24

Lekad 'an Kosta veled-i İstokoros 'alâ müste'cerâ Mahmud b. Abdullah bi-
ennehû kad iste'cerâ nefsihi'l-hidmeti 'indehû 'alâ meblâg-ı erba'imi'etin dirhem-i
Osmânî fi senetet-i kâmileti bi-karye-i ba'de âhir hidmetü'l-lâzime 'aleyhi meblâg-ı
erba'in denânîr el-bâkiye ve bekâ 'aleyhi mâ'ada lehû bi-ennehû defa min sittîn
dirhemen el-merra ihâliye (silik) 'ilmuhû mâ cerâ.

Suhûdü'l-hâl :

Abdulkadir El-Muhzır
Mehmed b. İsa El-Muhzır
Cenabi el-Fakîr

25

Oldur ki, Kazâ-i Kite nevâhilerinden, Nâhiye-i Mudanya'ya Subâşı nâm
karyenün hâlen sipâhisi olan Fahru'l-akrân Bali Bey ibnu Nur, Meclîs-i şer'e hâzır
olub, işbu bâ'isü's-sicill Cafer b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb,
"Karye-i mezbûr arâzisinden Bademli nâm karye sınırunda vâkı' Hatib Çiftliği
dimekle ma'rûf çiftliği mutasarrıf iken, fevt olan Yorgi veled-i Sarandefiloz nâm
zimmî-i mezbûrun çiftlik dâhilinde vâkı' tarlalarından, bir cânibi karındaşı Dimitri
tarlasıyla ve cânibin tarik-i 'âm ile ve Pınar nâm mevzi'de vâkı', dört cânibi mezbûr
Dimitri tarlalarıyla ve Ormancık nâm mevzi'de vâkı', bir cânibi Bâli ve bir cânibi ve
bir cânibi mezbûr Dimitri ve bir cânibi mezkûr Cafer tarlalarıyla ve Melik Yatağı
nâm mevzi'de, bir cânibi ka'lebend ve bir cânibi mezbûr tarlalarıyla ve cânibin
tarik-i 'âm ile işbu hudûdlar ile mahdûd ve müntehi²³ olan tarlalarını, hâl-i
hayâtında mezkûr Cafer'e bin nakd akçeye bey' idüb, semen-i merkûmı bî-kusûr
alüb kabz eyledükden sonra, zikr olunan tarlaların tasarrufunu tefviz için bizüm
cânibimizden izin lâzım olmağın, biz dahî mezbûrun tarlaların hakk-ı tasarrufları
tefviz için müşârün-ileyh Cafer'ün yüz akçesün alüb, hırâset ve zirâ'ata târîh-i
kitâbdan iki yıl mukaddem izin virdük" diyücek, mukrr-ı mezbûrı bi'l-muvâcehe
mezkûr Cafer tasdik idücek, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Muharremi'l-Harâm
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Seyyid Mehmed b. Abdülkerim
Aydın b. Yusuf
Abdulkadir b. Mustafa
Mehmed b. İsa
ve gayruhum mine'l-hâzırın

26

Oldur ki, Mahrûsa-i Konya'da, Koyun Bazarı Mahallesi'nden Hızır b.
Nurullah Eş-şehîr Bağaşah, Meclîs-i şer'e hâzırân olub, işbu bâ'isü's-sicill
mahrûsa-i mezbûreden Mahalle-i Türbe'den Mehmed b. Hacı muvâcehesinde
batû'an ikrâr idüb, "Mezbûr Mehmed'e râyic evin behâsından onbir bin akçe
deynim vardır" didüğü bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Muharremi'l-Harâm
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Emrullah b. Musa
Süleyman b. Mehmed
Ali b. Hüdâvendigâr
Receb b. Kara

²³ Daha önce okunamayan bu kelime "sona eren" anlamına gelmektedir.

Mümin Reis ibnu Hamid
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

27

Oldur ki, Cemâ'at-ı Kara Hacı'dan İbrahim b. Kara Fakih, Meclis-i şer' de Adil b. Ömer muvâcehesinde ikrâr idüb, "Kızım Cennet'i Mümin nâm kimesnenin oğluna ikrâr itdüm" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 26)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Rasul
Savcı b. Pir Ali
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

28

Ba'dehû mezbûr Adil, mezkûr İbrahim muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezkûr İbrahim'ün niyet itdügüm kız davâsından ferâgat itdüm, her kime virirse virsün" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 26)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 27)

29

Oldur ki, Nâhiye-i Mudanya'ya tâbi' Dirikle nâm karyede sâkin Mustafa b. Abdullah, Meclis-i şer'-i şerife hâzır olüb, bâ'isü's-sicill Eşkel-i Kebîr zımmîlerinden Luka veled-i İstirati muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i Eşkel-i Kebîr'de vâkı' bir tarafı Ahmed Bey mülkü ve bir tarafı tarîk-i 'âm ve bir tarafı Tartimur ve bir tarafı Tarfoz mülkü ile muttasıl emrud ağacı ile mahdûd harâbe mezbûr Tarfoz'dan aldugum dam yerimi, mezkûr Luka'ya sekiz yüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblâğ-ı merkûmu bî-kusûr alüb kabz itdüm" didükde, müşteri-i mezbûr dahî bi'l-muvâcehe tasdik idüb, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri Muharremi'l-Harâm
Senete 987

Suhûdü'l-hâl :

Cafer Bey İlyas Abdullah
Ömer Bey ibnu Abdullah
Sufi Kasım b. Abdullah
Mümin Reis ibnu Hamid
Hamza b. Şaban
ve gayruhum

30

Oldur ki, Nâhiye-i Mudanya'ya tâbi', Siği nâm karye zımmîlerinden Kabaryanoz veled-i İngülüs nâm zımmî, Meclis-i şer'e hâzır olüb, işbu bâ'isü's-sicill Hızır Bey ibnu Abdullah ve Rüstem Bey ibnu Ali muvâcehelerinde batû'an ikrâr idüb, "Söğüt Pınarı demekle ma'rûf mevzi'de vâkı', bir tarafı Kosta değirmenine ve bir tarafı Fellalid değirmeni ve bir tarafı mezbûr Rüstem Bey mülkü ile ve bir tarafı yine benüm mülküm ile mahdûd mülk-i değirmenimi, mezbûrân Hızır ve Rüstem Beylere beher sene altmış iki akçe mukâta'sıyla on üç bin akçeye bey' idüb, semen-i mezbûru bî-kusûr alüb, kabz itdüm" didükde, bi'l-muvâcehe müşteri-i mezbûrânlar tasdik ve tahkik itdükden sonra, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 29)

Suhûdü'l-hâl :

Fahru'l-akrân Osman Çelebi ibnu Abdüsselam
Mahmud Bey ibnu Cafer
Mümin Reis ibnu Hamid
Arslan b. Mesud 'an Karye-i (silik)
İstirati veled-i Kosta

Panayut veled-i Kosta

31

Oldur ki, Nâhiye-i Mudanya'ya tâbi', Siği nâm karye zimmîlerinden Kabaryanoz veled-i İngülüs, Meclîs-i şer'de, Bazergân-zade Mehmed Çelebi Vakfî'na mütevellî'ül-vakt olan Fahru'l-akrân Osman Çelebi muvâcehesinde ikrâr idüb, "Osman Çelebi, mütevellîsi olduğı Bazergânoğlı Vakfî'ndan bin akçeye, karye-i mezbûrda vâkı', bir tarafı Rüstem Bey ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile, bir tarafı Todoros ve bir tarafı Apostolos veled-i İngülüs mülkleri ile mahdûd evimi bin akçeye bey' idüb, semen-i mezbûrı alüb, kabz itdükden sonra yine, beher sene yüz yirmi beş akçeye icâreye aldum" didükden sonra, hâtûnı Atalyos bt. Efsari "Zikr olunan evin icâresine kefil-i bi'l-mâl oldum" didüği, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 29)

Suhûdü'l-hâl :

Hızır Bey ibnu Abdullah
Rüstem Bey ibnu Ali Bey
Kosta veled-i Zergule
Foti veled-i Sari Yani
Apostolos veled-i Pavlos
ve gayruhum

32

Oldur ki, İbrahim b. Kara Fakih, Meclîs-i şer'de hâzır olüb, iş bu bâ'is Ömer b. El-Hacc Hasan muvâcehesinde ikrâr idüb, "Bundan akdem, mezbûr Ömer'in oğlı Nebi'ye kızım Cennet'i namzet idüb, üç yüz yetmiş beş akçe ve altı çift başmak aldum" deyü itdüği ikrârı, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi 3 Muharremi'l-Harâm
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Bey ibnu Abdullah
İbrahim Bey ibnu Abdullah
Yusuf b. Abdullah
Mehmed b. Rasul
Savcı b. Pir Ali
ve gayruhum

33

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki, Mahrûsa-i Burusa'da İsa Bey Mahallesi'nde sâkin olan Mehmed Bey ibnu Abdullah, Meclîs-i şer'de, işbu hâmilü'l-kitâb Mehmed Bey ibnu İbrahim Bey tarafından vech-i âti üzre, iştirâya vekâleti bimâ hüve tarîk-i's-sübût şer'an sâbit olan El-Hacc Ali b. El-Hacc Mahmûd muvâcehesinde batû'an ikrâr idüb, didi ki "Kite ahâlisinden Göbelye nâm karye kurbunda saha yerlerinden 'inde'l-ahâli hududı ma'lûme olan tahminen elli dönüm çayırımı, beher sene dört yüz akçe mukâta'asıyla ve sâhib-i arz İbrahim Bey izniyle hakk-ı tasarrufumı, mezbûr bin beş yüz akçeye bey' idüb, virüb, meblâğ-ı merkûmı mezbûr El-Hacc Ali yedinden bi't-temâm ve'l-kemâl alüb, kabz itdüm. Ba'de'l-yevm ve keyfe mâ yeşâ' ve yahtâr sâ'ir mülkü gibi tasarruf ide" diyücek, mukırr-ı mezbûrı mukarrun lehül-mesfûr 'alâ bi'l-vekâle tasdik ve tahkik itdükde, mâ-veka'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Saferi'l-Muzaffer
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mustafa Bey ibnu Abdullah Ez-za'ım
Sinan Efendi ibnu Mahmûd Fakih El-İmam
Yusuf Bekir ibnu Abdullah Er-râcil²⁴
Mümin Reis ibnu Hamid El-Muhzır
Hüseyn b. Sefer

²⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve gayruhüm

34

Lemmâ dellâ el-kitabü's-şer'î 'an kıbeli a'lem-ül-'ulemâüd'-dîn efdalül-füdelâi'l-muvahhidîn yenbe'u'l-fazl ve'l-yakîn (silik) 'ulûmül-enbiyâ-i ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlana Abdülgani Efendi ibnu Emirşah el-kâme bidâd Asitâne-i kostantiniyye el-mahmiyye ilâ mazmûne Ali ibnu Mehmed El-Fakir ve't-tahvîl fî mahalli (silik)

35

Yürîdü küllin Mehmed b. Salih ve enâbe münâb bi-efsi hâmil bi hâzâ'l-kitâb el-müdde'î Ahmed b. Caferullah 'âdi ve'l-husûmât deyn mâat ve't-tâlibât el- mütevellî bi'l-gulâm el-mezkûr me'a hasmihi'l-merkûm İlyas b. Abdullah min karyeti Ahmed Bey bi-Kaza-i İnegöl ellezî kad bâ'a minhû meblağ-i kaderet vekîl el-müttefik 'aleyh istircâ' el-mümkin 'alâ'l-vechi'l-ekser duyûnihi bimâ 'alâ zâlik tevkîlen ve kabûlen sahîhan şer'iyen.

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn

36

Kıssa Mustafa Çelebi, Mehmed Çelebi ye çiftlik ve sâ'ir mülkü bey' itdüğüdür.

Vech-i tahrîr-i sicill budur, Mahrûsa-i Burusa'da Saray Mahallesi'nde sâkin Mustafa Çelebi ibnu Sinan, Meclîs-i şer'de, Fahru'l-akrân Mehmed Çelebi ibnu Mustafa Bey muvâcehesinde batû'an ikrâr idüb, "Kite ahâlisinden, Çalık nâm karyede, merhûm Sultân Mehmed Han -tâbe serâhû- Evkâfi'ndan yedimde ve taht-ı tasarrufumda olan Buçuk çiftliği ve dokuz yılı kalmuş mekâtib İskender b. Abdullah nâm gulâm ve bir çift su sığırı öküzü ve beş 'aded kara sığır öküzlerin ve iki su sığır ineği ve altı 'aded kara sığır ineği ve altı 'aded su sığırı ve kara sığır danalarını ve bir humârı ve çift âletini ve karye-i mezbûrda vâkı', üç tarafı tarîk ile ve bir tarafı Papazoğlu Mehmed mülkü ile mahdûd menzil -ki müştemildür- iki evi, üç ahuru ve bir odası ve bir firunu ve bir su kuyusunu ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresi ve karye-i mezbûre kurbunda iki kıt'a bağı, bir tarafı Talib-zade Bekir Çelebi bağıyla ve bir tarafı Meno Ali²⁵ bağıyla ve bir tarafı tarîk-i 'âm ve bir tarafı Mustafa bağıyla, kıt'a-i bağ bir tarafı Kasab Ramazan ve bir tarafı Murad Kethûda ve bir tarafı Halil mülkleriyle ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile mahdûd olan bağları ve 'inde'l-ahâli hudûdı ma'lûme kadimül'eyyâmdan tasarrufumda olub, beher sene beş akçe mukâta'lı koruyu, bu cümle zıkr olunan fî cemî'-i tevâbi' ve levâhıkıyla mezbûr Mehmed Çelebi'ye, on sekiz bin yedi yüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, virüb, semen-i merkûmı mezbûr Mehmed Çelebi yedinden bi't-temâm ve'l-kemâl alüb, kabz itdüm". Bi'l-batû' ve'r-rızâ itirâf idücek, mukarr-ı mezbûr Mustafa Çelebi, mukarrun lehül-mesfûr Mehmed Çelebi bi'l-mukâbele cemî'-i kelâmında tahkîk ve tasdik itdükden sonra, mâ-veka'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâil-i şehr-i Saferi'l-Muzaffer

Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Bostan Çelebi ibnu Asaf

Abdullah Çavuş ibnu Ahmed Bey

Nurullah Efendi ibnu Hafız Abdi

Mehmed Bey ibnu Abdullah

Bostan Çelebi ibnu El-Hacc Mehmed

Rüstem b. Ahmed

Süleyman b. İbrahim

Ömer b. Mehmed

Ömer b. Mustafa

²⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Mehmed b. İsmail
Mehmed Rasul b. Hamid
Üstâd Hadım²⁶ b. Abdullah
Ahmed b. Cafer
ve gayruhum

37

Ba'dehû mezbûr Mustafa Çelebi ibnu Sinan, mezkûr Mehmed Çelebi muvâcehesinde ikrâr idüb, "Kite'ye tâbi', Karye-i Fodra'da Sultân Alaeddin Evkâfi'ndan yedimde ve tasarrufumda olan hudûdî 'inde'l-ahâli ma'lûme Buçuk çiftliği tarlalarımın hakk-ı tasarrufumı sâhib-i arz izniyle, mezkûr Mehmed Çelebi'ye yedi yüz akçeye bey' idüb, virüb semen-i merkûmı bi't-temâm alüb, kabz itdüm" deyû bi'l-batû' ve'r-rızâ i'tirâf 'alâ vukû'a bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 36)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atf 36)

38

Oldur ki, mezkûr vâsî, mezbûr Mehmed Bey muvâcehesinde ikrâr idüb, "Medîne-i Münevvere Evkâfi'ndan karye-i mezbûr kurbunda vâkı' bir çiftlik -ki hudûdî 'inde'l-ahâli ma'lûmedür- mütevellîsi Mustafa Çelebi ma'rifetiyle, beher sene yüz yirmi akçe icâreye virdüm" didüğü bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 36)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atf 36)

39

Oldur ki, Karye-i İnesi'de olan Yorgi'nün yetimine, kibel-i şer'den vasî olan Yusuf Bey ibnu Abdullah, Meclîs-i şer'de, Mehmed Bey ibnu Abdullah muvâcehesinde bi'l-vesâye ikrâr idüb, "Mezbûr Rüstem'e babasından intikâl itmüş karye-i mezbûre kurbunda hudûdî 'inde'l-cirân ma'lûme tahmînen iki buçuk hadlik tarlanın hakk-ı tasarrufumı, sâhib-i arz marifetiyle, mezkûr Mehmed Bey'e icâreye virdüm" deyû i'tirâfi, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 36)

Suhûdü'l-hâl :

İbrahim Bey ibnu Abdullah
Mustafa Bey ibnu Abdullah Ez-za'ım
Mümin Reis ibnu Hamid
Hüseyin b. Sefer
ve gayruhum

40

Vech-i tahrîr-i sicill budur ki, Karye-i İnesi'de mürd olan Yorgi Veled-i Aryoroz'un Yasef ve sâ'ir umûruna kibel-i şer'den vasî olan Yusuf Bey ibnu Abdullah muvâcehesinde, Mehmed Bey ibnu Abdullah üç bin dokuz yüz akçe deyn isbât idüb, deyn-i mezbûrun edâsı lâzım ve mühim olmagn, merdûd-ı mezbûrun karye-i merkûmda vâkı' bir cânibi Kosta ve bir cânibi tarik-i 'âm ve bir cânibi tarla ile mahdûd fevkânî ve tahtânî evini, cemî'-i tevâbî'yla ve karye-i mezbûre kurbunda bir cânibi Komanoz²⁷ ve bir cânibi Amra²⁸ ve bir cânibi Kosta ve bir cânibi ile mahdûd bağını ve bir arabayı²⁹ ve bir küpü³⁰ ve bir sârpünü³¹ ve iki döğeni Sûk-ı Sultânî'de bey'-i müzâyede³² itdürüb, diğêr behâsıyla diğêr behâsıyla bey' idüb, deynine edâ itmesüne vasî-i mezkûra kibel-i şer'den izin virüldükden sonra, vasî-i

²⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³¹ Daha önce okunamayan bu kelime "zahire saklanan toprağa kazılmış çukur veya omuzda ekmeğ hamuru taşımak için kullanılan tahta" anlamlarına gelmektedir.

³² Daha önce okunamayan bu kelime "açık arttırma yoluyla satış" anlamına gelmektedir.

mezkûr Meclis-i şer' de, mezbûr Mehmed Bey muvâcehesinde ikrâr idüb, "Zikr olunanları Sûk-ı Sultânî' de nice eyyâm mûmâ-ileyhe bey'-i müzâyede itdürüb, âhar bey' de üç bin yüz akçe de mezbûr Mehmed Bey üzerinde karâr idüb, râğbet-nâs mukatta' olüb, âhar tâlib ve râğib olmağın merkûm Mehmed Bey deyn-i mezkûr için 'alâ tarîk-i's-sulh üç bin yüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, aramızda icâb ve kabûl bulunub, teslim-i mebi' itdüm" didükde, merkûm Mehmed Bey vasî-i mezbûrî, cemî'-i kelâmında bi'l-muvâcehe tahkîk ve tasdîk itdükden sonra, mâ-veka'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Saferi'l-Muzaffer
Senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

İbrahim Bey ibnu Abdullah
Hüdaverdi b. Bayezid
Recep Bey ibnu Abdullah
Ali Bey ibnu Abdullah
Çerkes Mehmed Bey ibnu Abdullah
Yusuf b. Abdullah
ve gayruhum

41,

Kadıyye oldur ki, Kaza-i Kite'ye tâbi', Karye-i Katırlu'da sâkin dergâh-ı 'âli çavuşlarından Hüseyin Çavuş'un vekil ve kethüdâsı olan Balaban b. Abdullah nâm kimesne, Hayrullah ve Mübârek nâm siyâh zenci 'arabları Meclis-i şer'e ihzâr ve mahzarlarında takrîr-i merâm kılub didi ki, "Mâh-ı Muharrem'in yirmiikinci gicesi, Mahrûsa-i Burusa'da, Çukur Mahalle'de sâkin Mehmed nâm kimesne, mezbûrân 'arablar ile birer ata binüb, mezbûr çavuşun selâmlığına gelüb, konub, ta'âmlanub gitdügümüzde³³, yatub, sabâhan gelüb, mezbûr Mehmed'i mecrûhan maktûl yatur bulub, mezbûr 'arablar birer ata binüb firâr itmüşler idi. Hâlen mezbûrânlar Mihaliç Kazası'nda tutub, huzurunuz getürdük. Bi-hasbi's-şer' su'âl olunub, maktûlün vârisleri gelince habs olunub, zabt oluna" diyücek, mezbûrân 'arablardan kıssa istintâk olundukda, cevâb virüb "Bizüm ikimüz de maktûl-ı mezbûrun kullarıyuz, katl itdük, gayrı kimesne dahl yokdur" deyü meclis-i şer' de, muhızır-ı müsliminde ikrâr ve itirâf itdükleri sebebden kayd-ı sicill olunub, habs olundılar.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 40)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Bey ibnu Mustafa
Mehmed Bey ibnu Abdullah
Mahmud Bey ibnu Mehmed Bey
İbrahim Bey ibnu Mehmed Bey
Ali b. Nasuh
ve gayruhum

42,

Vech-i kadıyye oldur ki, Mudanya Nâhiyesi'ne tâbi', Misebolı nâm karyeden Todoros veled-i Karaca nâm zımmî, Meclis-i şer'e hâzır olüb, bâ'isü's-sicill Kite Nâhiyesi'ne tâbi', Görükle nâm karyeden olüb, hâlen karye-i mezbûrda sâkin olan Saladnoz veled-i Dimitri muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Dimitri Saladnoz beher sene altışar yüz akçeye bana yanaşub, onbeş yıl bi't-temâm ve'l-kemâl hıdmet idüb lâkin, meblâğ-ı mezbûr beher sene altışar yüz akçeden dokuz bin akçe olüb, bir akçe ve bir habbe virmeyüb, fi'l-ân zımmetimde deynimdür" deyü bi'l-batû' itirâfi, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Saferi'l-Muzaffer
Senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

³³ Düzeltme: Daha önce "gütdükde üçü" olarak okunmuştu.

Piri Bey ibnu Abdullah
İmirza Bey ibnu İskender
Sinan Bey ibnu Mustafa
Kasım b. Mustafa El-Muhzır
Kosta veled-i Yorgi
Luka veled-i Dimitri
Dimitri veled-i Kiryazi
Balalogo³⁴ veled-i Yalesinos
Panayut veled-i Yorgi
Yani veled-i Yorgi
Yani veled-i Haraski³⁵
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

43

Oldur ki, mezbûr Todoros veled-i Karaca, mezkûr Saladnoz veled-i Dimitri muvâcehesinde ikrâr idüb, “Merhûm Sultan Alaeddin Evkâfi’ndan Karye-i Misedbolı’da vâkı’, bir tarafı Kosta eviyle ve bir tarafı ‘arab eviyle ve bir tarafı Morematı eviyle ve bir tarafı tarik-i ‘âm ile mahdûd menzil -ki müştemildür- ve karye-i mezbûrede vâkı’, bir tarafı Dimitri ve bir tarafı Arab ve bir tarafı tarik-i ‘âm ve bir tarafı Dimitri harmanı ile mahdûd damı, fevkânî ve tahtânî iki evleri ve bir furını ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresi ile ve Ayazma kurbında vâkı’ bir tarafı Musa Bey bağçesi ile ve Satoroz bağıyla ve bir tarafı Satoroz ve Hirastotorus bağıyla ve bir tarafı Karatbakoz³⁶ bağıyla ve bir kıt’a dahî bir tarafı Kosta bağıyla ve bir tarafı Menol bağıyla ve bir tarafı Araboğlu bağıyla ve bir tarafı Koştonor bağıyla ve Kiraslı bağı dimekle ma’rûf bağın, bir tarafı takıyyeci Seryanoz bağıyla ve bir tarafı Dimitri bağıyla ve bir tarafı Kite³⁷ bağıyla ve bir tarafı Murad tarlasıyla mahdûd üç kıt’a bağları ve bir çift su sığırını ve bir çift kara sığır öküzünü ve dört ‘aded kara sığır ineklerini ve dört keci ve bir kübü bu cümle zikr olunan mezbûr Saladnoz’a olan dokuz bin akçe deynim için bey’ idüb virdüm” deyû bi’l-batû’ ve’r-rızâ لبالكره ve’l-cezâ itirâf idücek, mukırr-ı mezbûr Todoros cemî-i kelâmında mukarrun lehû’l-mesfûr Saladnoz bi’l-muvâcehe tasdik ve tahkik itdükden sonra, mâ-veka’a bi’t-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi’l-mezbûr (Atıf 42)

Suhûdü’l-hâl :

El-Mezbûrûn (Atıf 42)

44

Oldur ki, Mudanya Nâhiyesi’ne tâbi’, Göynükli nâm karyede sâkin Mustafa b. Bayram, Meclis-i şer’de Mehmed b. İsa muvâcehesinde ikrâr idüb, “Mezbûr Mehmed’e sekiz yüz akçe karzdan diğer altı kile buğday deynimdür” deyû batû’an itirâfi, mezbûr Mehmed talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Saferi’l-Muzaffer
Senete 988

Suhûdü’l-hâl :

Mehmed Ağa b. Abdullah
Abdurrezzak b. İbrahim

45

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa yahûdîlerinden İsak veled-i Musa, Meclis-i şer’de, Yagob veled-i İsmail muvâcehesinde ikrâr idüb, “Bundan akdem, mezbûr Yagob’ı Pir Ahmed Çelebi’ye olan yirmisekiz akçe deynimi edâ için Kasaba-i

³⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Gemlik'de yedi fuçı³⁸ hamrımı bey'e vekil itmiş idüm. Mezbûr Yagob, vech-i meşrûh üzre vekâleti kabul idüb, mezkûr yedi fuçı³⁹ hamrdan bir mikdâr hamr bey' idüb edâ itmiş kabûlümdür" didüğü bi'l-batû' i'tirâfi, sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 44)

Suhûdü'l-hâl :

Rum Ahmed Çelebi
Ahmed Çelebi ibnu Mustafa Çelebi
Muharrem Çelebi
ve gayruhum

46

Farada ve kadera El-hâkimu'l-mevki' a'lâm li-nefsihi's-sağireti'l-müdde'ût Aişe bt. Emir ve likisvetihâ ve sâ'ir havâcihâ'l-aslıyyeh ve mühimmâti'hâ'z-zarûriyyeh külli yevmin dirhemeyn min târih-i hâzâ'l-kitâb min cânibi ebîhâ'l-mezbûr Emir bitalebi ümmiha'l-müdde'ût Kamer bt. Timur ve hiye fi hicrihâ ve tertîbihâ ve izn-i lehâ inne tasarrufu'l-meblağû'l-mefrûz iznen sahîhen şer'iyyen cerâ zâlik.

Tahrîren fi 23 şehr-i Saferi'l-Muzaffer
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Rasul Halife ibnu Ali El-İmam
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

47

Oldur ki, Kazâ-i Kite'ye tâbi', Kumla-i Sağır'den Mehmed b. Şaban, Meclis-i şer'e hâzır olüb, işbu bâ'isü's-sicill Karye-i Kapaklu'dan Ali Reis ibnu El-Hacc İmirza muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Ali Reis'den sene 987 yavadan bir kul alüb, Alim Bey nâm kimesneye teslim itdüm" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Saferi'l-Muzaffer
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

El-Hacc Mehmed b. Ramazan
Mehmed b. Sefer Hâce
Mehmed b. İsa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

48

Oldur ki, Kumla-i Sağır'de sâkin Alim Bey ibnu Mehmed, Meclis-i şer'de, Mehmed b. Şaban muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Mehmed elinden emânet-i tarîk ile alüb, Nefs-i Gemlik'de yava 'âmili Kara Mehmed'e teslim itdüm" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Saferi'l-Muzaffer
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atf47)

49

Oldur ki, İbrahim Bey Vakfı'na mütevellî olan Mehmed Çelebi Ali b. El-Hacc İmirza, Meclis-i şer'e ihzâr idüb ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüb didü ki, "Mezbûr Ali bundan akdem, vakfında bir kul tutub, zâyî' itmiş. Evsâfi istifsâr olunsun" diyücek, mezbûr Ali'den istintâk olundukda, Ru'ûsi'l-asl evâsıtû'l-kâme, كوثب اللحية diyüverdüğü cevâbı, 'alâ vukû'a kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi'l tarîhen mezbûr
şuhûdü'l hâl (Atf 48)
El mezbûrûn (Atf 48)

³⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 48)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 48)

50

Oldur ki, Mehmed b. Şaban Ali b. El-Hacc İmirza muvâcehesinde ikrâr idüb, "987 senesinde mezbûr Ali yedinden Kapaklu önünde denüzde bir kul aldum" didüği, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 48)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 48)

51

Oldur ki, Cemâ'at-i Korkutlar'dan Mümin b. Süleyman Ali, İsa Bali b. Arslan muvâcehesinde, "Mezbûr İsa Bali'yi urmadum" didüği, mezbûr İsa Bali talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 48)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 48)

52

Oldur ki, mezkûr Mümin'e yemîn müteveccih olüb teklif olundukda, nükûl itdüği kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 48)

Suhûdü'l-hâl :

Durali Halife b. Süleyman

Mehmed b. İsa

Hızır b. Musa

ve gayruhum

53

Oldur ki, Mümin b. Süleyman, İsa Bali b. Arslan nâm kimesneyi, Meclis-i şer'e ihzâr ve mahzârında takrîr-i merâm kılub, "Mezbûr İsa Bali beni muhkem döğüb let itdüğinden mâ'adâ, tâş ile gözümü urdı, beni mecrûh itdi, bi-hasbi's-şer'i's-şerîf taleb iderüm" diyücek, gıbbe'l-istifsâr mezbûr İsa Bali, "tâş ile urdum" deyü ikrâr ile cevâbı tahrîr olunub, takrîr olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 48)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûr (Atıf 48)

54

Oldur ki, Ünzile bt. Hüdayi, Mümin b. Süleyman nâm kimesneyi, Meclis-i şer'e ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm kılub, "Mezbûr Mümin beni döğüb ve şer'-i şerîfeye muhâlif kelimât itdü, taleb iderüm" didükde, gıbbe'l-istifsâr inkâr ile cevâb virüb ve mezbûre Ünzile beyyineden 'âciz olüb, mezbûr Mümin'e yemîn virülüb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 48)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûr (Atıf 48)

55

Oldur ki, Korkutlu Cemâ'ati'nden Veli b. Süleyman, Meclis-i şer'de, İsa Bali b. Arslan muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr İsa Bali'yi yumruk ile urdum" didüği, kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şefr-i Saferi'l-Muzaffer

Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi El-Mütevelli

Mehmed b. İsa

Mümin Reis ibnu Hamid

Mahmud b. Mustafa

56

Oldur ki, mezbûr Veli'ye, Ünzile bt. El-Hacc Hüdâyî hâtûnı urmayub ve şer'e muhâlif kelimât itmedüğine yemin virülüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Saferî'l-Muzaffer
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûr (Atıf 55)

57

Yenişehir Kazâsı'na tâbi', Katırlu nâm karyede sâkin olüb, merhûm Mehmed Çelebi Evkâfı'ndan Gürle Kazâsı'na tâbi', Karye-i Gedelek'de vâkı' bir göz değirmene ve döğene mütevellî olan Mahmud Çelebi, Meclis-i şer'de, Karamanlı Ali nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr idüb, zıkr olunan değirmenin ve döğenin üç ve nihâyet birine⁴⁰ dört akçe-i hurda lâzım gelen hâracından mâ'adâ, ahırcı vakf cânibinden olmak üzere târih-i kitâbdan üç yıl temâmına varınca, beher seneden bin beş yüz akçeye mezbûr Ali'ye icâreye virücek bi'l-muvâcehe mezbûr Ali dahî kabûl ve tasdik idüb bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Saferî'l-Muzaffer
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mümin Reis ibnu Hamid El-Muhzır
El-Hacc Mehmed b. Ramazan
Mehmed b. Sefer
Mehmed b. İsa El-Muhzır
Siyami⁴¹ Bezci
Cafer b. İsa
Budak b. Çıra⁴²
Mehmed Çelebi ibnu Danyal

58

Oldur ki, merhûm İbrahim Bey -tâbe serâhû- Evkâfı'na mütevellî olan Mehmed Çelebi, Meclis-i şer'de, Ali Reis ibnu El-Hacc İmirza muvâcehesinde ikrâr idüb, "Bundan akdem mezbûr Ali Reis, evkâf-ı mezbûre dâhilinde kul tutub zâyî' itmiş, deyû ve 'acemiöğlanıyla gavgâ itmiş, deyû ve müteveffâ Mahmud Sufi nâm kimesneyi döğüb bunun darbından öldi, deyû da'vâ kılmuş idüm. Hâliyân mezbûr Ali, vakf-ı merkûm için altı yüz akçe virüb kul ve 'acemiöğlan ve Mahmud Sufi husûslarına müte'allik da'vâdan ferâgat idüb, mezbûr Ali Reis'in zimmetin ibrâ' ve iskât itdüm" didüğü, mezbûr Ali Reis talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Saferî'l-Muzaffer
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mehmed
El-Hacc Mehmed b. Ramazan
Mehmed b. Sefer
Mehmed b. İsa
Mümin Reis ibnu Hamid
Mahmud b. Mustafa
Mehmed b. Ali
ve gayruhum

59

Oldur ki, Nefs-i Kite'ye tâbi', Mudanya Nahiyesi'nden Mihal veled-i Muskiyani, Meclis-i şer'de, Kasım Bey ibnu Abdullah muvâcehesinde ikrâr idüb, "Bundan akdem mezbûr Kasım Bey'den, bin akçe karzdan ve yüz yirmi beş akçe çûka behâsından cem'an bin yüz yirmi beş akçe deynim olüb, dört yüz kırk iki

⁴⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

akçesin virüb, bâki zimmetimde altı yüz altmış üç akçe deynim vardur” deyü batû’an i’tirâfi, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Saferi’l-Muzaffer
Senete 988

Suhûdü’l-hâl :

Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

60

Oldur ki Karye-i Dansara zimmîlerinden Lanyo veled-i Kiryakoz, Meclîs-i şer’de, Mihal veled-i Muskıyani muvâcehesinde ikrâr idüb, “Mezbûr Mihal’e altı yüz akçe deynim vardur” deyü i’tirâfi, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Saferi’l-Muzaffer
Senete 988

Suhûdü’l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 59)

61

Ukırra Sefer Bey ibnu Abdullah es-sâkin fi Karye-i Doğan min tevâbı’-ı Kite biennehû kâtib ‘abduhû ve memlûkehû Keyvân b. Abdal tavîlu’l-kâmme (silik) fi re’sihî eser-i cerâhaten Ruûsi’l-asl ‘alâ hıdmeti isnâ ‘aşere min târihi makbûleten minhû ikrâren sahihan şer’iyyen cerâ zâlik .

Fi’l-yevmi’s-sâdis min şehr-i Rebî’l-evveli’l-Mübârek
Senete 988

Suhûdü’l-hâl :

Mustafa Çelebi ibnu Ahmed
Behram b. Abdullah
Mustafa b. Ömer
Hüseyn b. Mehmed
Mümin Reis ibnu Hamid

62

Ukırra Sefer b. Abdullah el-mezkûr fi’s-sâbık biennehû kâtib ‘abduhû ve memlûkehû Pervane b. Abdullah el-evsâtu’l-kâmete esfaru’l-levn ve fi re’sihî eser-i cerâhateyn Ru’ûsi’l-asl ‘alâ hıdmeti selâsîn ‘aşere senete min târihi makbûleten minhû vicâhen ikrâren sahihan şer’iyyen cerâ zâlik .

Fi’t-târihi’l-mezbûr (Atıf 61)

Suhûdü’l-hâl :

El-mezkûrûn (Atıf 61)

63

Ukırra Ahmed b. İmirza es-sâkin fi Karye-i Kite biennehû kâtib ‘abduhû ve memlûkehû Keyvan el-evsatu’-esfaru’l-efrak ve fi cihet-i eser-i cerâhateyn ve Hırvati’l-asl ‘alâ hıdmeti ahedâ ‘aşere ‘âmmen min târihi makbûleten minhû vicâhen ikrâren sahihan şer’iyyen cerâ zâlik .

Tahrîren fi gurre-i Rebî’l-evveli’l-Mübârek
Senete 988

Suhûdü’l-hâl :

Ahmed b. Durmuş
Eyne Cevad ibnu Ferhad
Mehmed b. Süleyman
Hasgüli b. Dursun
Emirşah ibnu Salı
Haydar b. Mehmed
Başçı-zade Mustafa Çelebi
ve gayruhum

64

Oldur ki Nefs-i Kite'ye tâbi' Dansara nâm karye zimmîlerinden Yorgi veled-i Foti, Yorgi veled-i Çastori nâm kimesneyi Meclîs-i şer'e ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüb, "Mezbûr nâm-ı merdûd babam mülkü, iki tarafı tarîk-i 'âm ile ve bir tarafı Ahmed Bey mülküne ve bir tarafı Kamer'in⁴³ mülkü ile mahdûd olan⁴⁴ mülkünü mezbûr Yorgi veled-i Satoroz elinde buldum gibbeş's-şer'-i's-ş şerif taleb iderüm" diyücek, mezbûr Yorgi'den istintâk olundukda, bi'l-muvâcehe cevâb virüb, "Mezkûr mahdûd ahurın yeri hâli virâne olüb, yirmi yıl mikdârı vardur merkûm Yorgi'nin babası mezbûr Foti'den bin yüz akçeye bey' idüb aldum ve ahur yapub tasarruf iderüm" didükde, mezbûr merdûdun hâl-i hayâtında bin yüz akçeye satun alüb, küllî meblağ-ı merkûmı bi't-temâm virüb, yirmi yıl mikdârı tasarrufunda idüğine beyyine taleb olundukda, İstirati veled-i Satoroz ve Mihâl veled-i Yehayani nâm zimmîler li-ecli's-şehâdet hâzırân olüb, "Mezbûr Yorgi, mesfûr ahurın yerini mezbûr merdûd zimmetinden yirmi yıl mikdârı vardur bin yüz akçeye bey' idüb aldı, ahur yabdı, tasarrufundadır. Şâhidüz, şehâdet dahî iderüz" didüklerinde, hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, bi't-taleb tahrîr olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atf 63)

Suhûdü'l-hâl :

(silik)

(silik)

İstirati veled-i (silik)

Duka veled-i (silik)

Kiryazi veled-i (silik)

65

Oldur ki Sultan Alaeddin mütevellisi Nasuh Halife Meclîs-i şer'de, işbu bâ'isü's-sicill Kasım b. İbrahim muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mütevellisi olduğum evkâfdan Karye-i Fodra'nun ve Demirciler'ün deşt-bâniyesi için, mezbûr Kasım'dan vakf için altmış akçe alüb, deşt-bâniyesin virdüm. Kîbel-i şer'den zabt için yedine temessük virülsün" dimeğın tahrîr olunub, yedine vaz' olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 63)

Suhûdü'l-hâl :

Mümin Reis ibnu Hamid

Mustafa Çelebi ibnu Ali Bey

Mahmud b. Mustafa

Mehmed b. İsa

ve gayruhum

66

Vech-i kadıyye oldur ki, Mudanya Nahiyesi'ne tâbi', Yörükler nâm karye sâkinlerinden Fatıma bt. İsa, Meclîs-i şer'de, Mustafa b. Ali muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûre kurbunda vâkı' bir tarafı Pir Ali b. Yusuf bağçesiyle ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile ve bir tarafı Macar⁴⁵ Mümin tarlasıyla ve bir tarafı mezkûr Mustafa bağçesiyle mahdûd babam mezbûr İsa'dan intikâl itme beher sene iki akçe mukâta'alı bağçede olan hisse-i şây'amı, mezbûr Mustafaya elli akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, semen-i merkûmı bi-kusûr alüb, kabûl ve kabz itdüm" didüğü, mezbûr Mustafa talebiyle, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 63)

Suhûdü'l-hâl :

Ali Hâce b. Abdi

Mehmed b. İsa

Mahmud b. Mustafa

Mehmed b. Murad

⁴³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁵ Düzeltme: Daha önce "Hacı" olarak okunmuştu.

Vech-i kadıyye oldur ki, Kite Kazası'na tâbi', Hasköy sâkinlerinden Durmuş b. Mustafa Meclis-i şer'î şerife hâzır olüb, işbu bâ'isü's-sicill emmîsi Hasan b. Durmuş muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm kılub, "Mezbûr emmim Hasan, babam mezkûr Mustafa'dan intikâl iden Kabasakal Çiftliği dimekle ma'rûf beş kıt'a tarlay-ı müşt Emil çiftliği -ki tarlasının biri karye-i mezbûre kurbunda vâkı', bir tarafı Durmuş b. Pir Ali ve Bostan b. İsa ve Mehmed Çelebi ibnu İbrahim tarlalarıyla ve tarîk-i 'âm ile mahdûd ve ikincisi Bayır Tarla dimekle ma'rûf, Mehmed b. Veli ve Mehmed Çelebi ibnu İbrahim ve Mustafa b. Beşir ve Murad⁴⁶ tarlalarıyla ve mişe-zâr⁴⁷ ile mahdûd ve üçüncü dahî orta yerinde iki tarîk-i 'âm geçüb, Nilüfer Nehri ve Mehmed Çelebi ve Bostan ibnu İsa tarlalarıyla mahdûd ve dördüncü karye-i mezbûrenün makberesi kurbunda, bir tarafı yine benüm tarlam ve Bostan ibnu İsa ve Mehmed Çelebi ibnu İbrahim tarlalarıyla mahdûd ve beşinci Maldere dimekle ma'rûf tarla ki, bir tarafı tarîk-i 'âm ve bir tarafı ve bir tarafı Mehmed Çelebi ve bir tarafı Durmuş b. Pir Ali ve bir tarafı Enbiyâ tarlalarıyla mahdûd çiftliğimi- ve karye-i mezbûrede vâkı' olüb, şarkan ve kıbleten tarîk-i 'âm ile ve şimâlen Mehmed Çelebi ibnu İbrahim mülki ile ve garben Gözüm Ali nâm kimesne mülkiyle mahdûd olan mülk-i menzilümün cânib-i şarkıyyesinde vâkı' olan bir bâb büyük evimi, mezbûr emmim Hasan ve bi-gayr-ı hakk tasarruf idüb şer'îyle taleb itdüğümde mezkûr Hasan bi'l-muvâcehe, "Benüm babam Durmuş ve emmim Göynüklü Receb muhallefâtından bana intikâl iden üç bin akçemi babam mezkûr Mustafa alüb, kendi mesârifına harc idüb, edâsına kâdir olmayub, mezkûr çiftliği hâl-i hayâtında zikr olan üç bin akçe mukâbelesinde mütevellî ma'rifetiyle hakk-ı tasarrufunu 'alâ tarîku't-takâs bana tefvîz idüb ol-zemândan berû tasarrufumdudur" deyü hüccet ve temessük ibrâz idüb, ben dahî temessüklerin ibtâle sa'iden hâli olmayub, müddet-i medide aramızda münâza'ât-ı kesire ve muhâsamât-ı şedide vâkı' olduğu sebebeden, mâ-beynimize müslimün-i muslihün tevassut eyleyüb, mezbûr çiftliği mütevellî ma'rifetiyle mezbûr Hasan hakk-ı tasarrufunu bana tefvîz eyleyüb ve ben dahî yine babam mezbûr müteveffâ Mustafa'dan intikâl idüb hâlen tasarrufumda olan Sulak Çiftlik dimekle meşhûr beş kıt'a tarlay-ı müşt Emil -ki bir kıt'ası Saruyer nâm mevzi'de vâkı', bir tarafı Mehmed Çelebi ve bir tarafı Hızır tarlalarıyla ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile ve bir tarafı çayır ile mahdûd ve ikinci dahî iki tarafı Mehmed Çelebi tarlalarıyla ve iki tarafı tarîk-i 'âm mahdûd ve üçüncü Çukur nâm mevzi'de vâkı', iki tarafı Mehmed Çelebi tarlalarıyla ve tarîk-i 'âm ile mahdûd ve dördüncü Karatoprak nâm mevzi'de vâkı', bir tarafı Reyhan ve bir tarafı Veli ve bir tarafı Mehmed Çelebi tarlalarıyla ve bir tarafı tarîk-i hâss ile mahdûd ve beşinci Maldere nâm mahalde vâkı', iki tarafı Mehmed Çelebi ve bir tarafı Durmuş tarlalarıyla ve tarîk-i 'âm ile mahdûd çiftliğimin- ve karye-i mezbûrda vâkı' olüb, şarkan ve kıbleten tarîk-i 'âm ile ve şimâlen Mehmed mülki ile ve garben Gözüm mülkiyle mahdûd olan menzilümün cânib-i garbiyyesinde vâkı' olan bir bâb küçük evimin hakk-ı tasarrufunu, mezkûr Hasan'a mütevellî izniyle tefvîz eyledüm. Min ba'di mezbûr emmim Hasan'dan çiftliğe müte'allik davâ ve nizâ'im yokdur. Eğer davâ idersem 'inde'l-hukkâm mesmû' olmaya" didükde, mezkûr Hasan, mukarr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzre ikrâr-ı mastûruna vicâhen tasdik ve kabûl eyleyüb, mâ-veka'a bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri Rebî'îl-evvel
Senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed Çelebi b. Mehmed
Mehmed Çelebi b. İbrahim
Hasan b. Ziya

⁴⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁷ Daha önce okunamayan bu kelime "meşelik" anlamına gelmektedir.

Sevindik b. Bostan
Mehmed b. Hasan
Veli b. Mehmed
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

68

Oldur ki, Hazret-i⁴⁸ Nasuh Vakfı'na mütevellî olan El-Hacc Ferhad b. Abdullah, Meclis-i şer'ede, Nefs-i Mudanya zimmîlerinden Katavilinoz nâm zimmîyi Nefs-i Mudanya'da olan vakıf akçenün mu'âmelesini ve rehinlerinün icâresini ahza ve kabza vekil itdüği, mezbûr Katavilinoz kabûli ve talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 67)

Şuhûdü'l-hâl :

(silmek)

69

Oldur ki, Karye-i Kurşunlu zimmîlerinden olub, Mahrûsa-i Burusa'da sâkin olan Harsafine bt. Aleksî⁴⁹ Meclis-i şer'e hâzır olub, işbu bâ'isü's-sicill Kasım b. Abdullah muvâcehesinde ikrâr idüb, "Harmanlar kurbunda vâkı', bir tarafı Kosta ve bir tarafı Yeroz ve bir tarafı Dimitri ve bir tarafı Satori bağçeleriyle mahdûd olan mülk-i bağçemi, mezbûr Kasım Bey'e dört yüz yirmi akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen itdüm" didüğü, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 67)

Şuhûdü'l-hâl ::

Sağayanoz veled-i Kosta
Dimitri veled-i Sevatinoz
Peraşkuke veled-i Serandeno⁵⁰
Kosta veled-i Uzgori
ve gayruhum

70

Kefela Papa İngülüs ve Kostantin es-sâkin bi-Mudanya bi-nefsi Yani veled-i Moskot ve bi-talebi Derviş El-Muhzır cerâ zâlik

Tahrîren fi evâil-i Rebî'îl-evvel

Şuhûdü'l-hâl :

Abdurrezzak Mehmed Ağa

71

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'da, Çukur Mescid Mahallesi'nde sâkin olub, maktûlen fevt olan Mehmed b. Divane Çoban yetimlerine vasiyye olan zevcesi Bağdad bt. Ali ve maktûl-i mezbûrun li-ebin ve ümmün karındaşı Şaban b. Divane Çoban nâm kimesneler Meclis-i şer'ede, Mübarek nâm zencî 'araba su'âl idüb, "Efendinüz Mehmed b. Divane Çoban'ı katil eyledüğünüzde Hayrullah ile hemân ikinüz mü eyledünüz yoğsa, âhar kimesne var mıydı?" didüklerinde, mezbûr Mübarek 'arab "Hemân ikimüz idük, âhar kimesne yok idi ve Karye-i Katırlu Cemâ'atinin medhali yokdur" didüğü, karye-i mezbûre cemâ'ati talableriyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 70)

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed El-Müderris Şeca⁵¹ Efendi
Mustafa Bey ibnu Sinan Bey
Derviş b. Haletvermiş⁵²

⁴⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁵⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁵¹ Düzeltme: Daha önce "Şema" olarak okunmuştu.

⁵² Düzeltme: Daha önce "Allahvermiş" olarak okunmuştu.

Keyvan Bey ibnu Abdullah
Hüsam b. Mustafa El-İmam
ve gayruhum

72

Oldur ki, Has nâm karye sâkinlerinden Durmuş b. Mustafa, Meclis-i şer' de, İsa Hasan b. Durmuş muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i merâm kılub, "Bundan akdem fevt olan babam mezbûr Mustafa'dan bi-hasbi's-şer' bana 'âid ve râci' olan metrûkâtı ahz ve kabz için, kâbel-i şer'den Receb Halife ibnu Ali nâm kimesnenün vasî nasb olunub, benüm hakkımı kabz ve tasarrufda tekâsül (kayıtsızlık) idüb, küll-i gadr itdüğinden mâ'adâ, babamdan intikâl iden Kabasakal Çiftliği dimekle ma'ruf çiftliğimi, mezbûr emmim Hasan'a bilâ sebep tasarruf itdürüb, yedine temessük vermüş. Hâlen onaltı ve onyediy yaşımı girüb 'âkil ve bâliğ oldum, cemî'i umûrumu tedbir ve tasarruf iderüm. Vasî-i mezbûr Receb Halife'yi vesâyetden 'azl itdüm" didüğü, mezbûr Hasan talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed Çelebi ibnu Mehmed
Mehmed Çelebi ibnu İbrahim
Hasan b. Ziya
Sevindik b. Bostan
Mehmed b. Hasan
Veli b. Mehmed
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa

73

Kadıyye oldur ki, Has nâm karye sâkinlerinden Durmuş b. Mustafa ve İsa Hasan b. Durmuş, Meclis-i şer'-i şerife hâzırân olüb, biribirleri muvâcehelerinde ikrâr ve takrîr-i merâm kılub, "Hâlen ellerimiz 'alâ tarîk-i'l-islâh ketb olunan hüccet-i şer'iyye mücib⁵³ olüb, mâlikâne mutasarrıf olduğumuz çiftliklerimizden ve evlerimizden mâ'adâ, karye-i mezbûrda ve karye-i mezbûre kurbunda vâkı' olüb, hudûdları 'inde'l-ahâlî ma'lûme olan dört dam ve bir harman ve bir mikdâr baklalık ve bir bağçe ve bir harâbe bağ yeri ve bir kurı odunluk ve bir sârpün işbu zikr olunan damlar ve harman ve baklalık ve bağçe ve harâbe bağ yeri ve odunlu kurısı ve sârpün, ile'l-ân ikimüz mâbeyninde müşâ' ve müşterek tasarrufumuzdadur. Min ba'di dahî mâbeynimizde müşâ' ve müşterek olmak üzre, sicill-i mahfûza kayd olunsun" didükleri sebebden, talableriyle tahrir olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 70)

Şuhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 72)

74

Oldur ki, Kızıl nâm karyeden Fatıma bt. Emirşah, Meclis-i şer' de, Mahmud Bey ibnu Abdullah muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı', iki tarafı benüm kendi bağım ile ve bir tarafı Mustafa b. Ramazan çayırı ile ve bir tarafı Sultan bt. Hamza mülki ile mahdûd olan erikliği⁵⁴ benümdür deyü da'vâ itmüş idim. Min ba'di da'vâdan ferâgat itdüm" didüğü mezbûr Mahmud Bey talabiyle, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 70)

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed b. Mehmed
Sinan Efendi b. Mahmud El-İmam
Turgud b. Turhan
Osman b. Pir Baba
Mahmud b. Mustafa

⁵³ Daha önce okunamayan bu kelime "gerekli" anlamına gelmektedir.

⁵⁴ Düzeltme: Daha önce "azıklık" olarak okunmuştu.

ve gayruhum

75

Oldur ki, Nefs-i Kite'ye tâbi', İnesi nâm karye[den] İbrahim b. Abdullah nâm yeniçeri, Meclis-i şer'de, işbu bâ'isü's-sicill Yorgi veled-i Uzgori muvâcehesinde ikrâr idüb, "Medîne-i Münevvere Evkâfi'ndan karye-i mezbûre kurbunda vâkı' beş kıt'a tarlalarım -ki hudûdı 'inde'l-cirân ma'lûmedür- buçuk çiftlik tarlalarımın hakk-ı tasarrufını izn-i mütevellî ile mezbûr Yorgi'ye dört yüz seksen akçesin alüb, tefvîz eyledüm" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 70)

Suhûdü'l-hâl :

Panayut veled-i Uzgori

Koma⁵⁵ veled-i Kosta

İstirati veled-i Yani

Yorgi veled-i Yero⁵⁶

ve gayruhum

76

Tahrîr-i sicill oldur ki, dergâh-ı 'âlî çavuşlarından Hüseyin Çavuş -zîde kadruhû-, Mahrûsa-i Burusa'da, Çukur Mescid Mahallesi'nde sâkin olüb, mecrûhan maktûl fevt olan Mehmed b. Divane Çobanın yetimlerine kibel-i şer'den vasiyye nasb olunan Bağdad bt. Ali ve karındâşı Şaban nâm kimesneler, Meclis-i şer'e ihzâr ve mahzarlarında takrir-i kelâm idüb, "Mezbûr-ı maktûl odamızda fevt olan Mehmed'ün da'vâsını bizden mi da'vâ idersüz yoğsa, âhar kimesneden mi?" deyü su'âl eyledükde, bi'l-muvâcehe cevâb virüb, "Karye-i mezbûre halkından da'vâ iderüz" didükleri, mezbûr Hüseyin Çavuş talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehri-i Rebî'î'l-evvel
Senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

Fahru'l-Müderris Şeca⁵⁷ Efendi

Mustafa Bey ibnu Sinan Bey

Derviş b. Haletvermiş⁵⁸

Hûsam b. Mustafa

Keyvan Bey ibnu Abdullah

Mehmed b. İsa

Mahmud b. Mustafa

Mümin Reis ibnu Hamid

ve gayruhum

77

Vech-i kadiyye oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'da sâkin olüb, Katırlı nâm karyede Fahru'l-akrân Hüseyin Çavuş'un odasında mecrûhan maktûl olan Mehmed b. Divane Çoban'ın yetimlerine kibel-i şer'den vasiyye nasb olan zevcesi Bağdad bt. Ali li-ebin ve ümmin karındâşı Şaban nâm kimesneler Hayrullah nâm zencî 'arabı Meclis-i şer'e ihzâr ve muvâcehesinde takrir-i merâm kılub mezbûr Hayrullah mezkûr Hüseyin Çavuş'un odasında efendisi olan mezbûr Mehmed'i katl itmüşdür keyfiyyet-i ahvâl su'âl olunsun didüklerinde mezbûr Hayrullah'dan kadiyye istintâk olundukda mezkûr efendim Mehmed'i gice ile mezbûr Hüseyin Çavuş'un odasında evvel tâş ile başına urub sonra bıçağla ve kılıc ile urub katl itdügümden sonra akçesini ve esbâbını yoldaşum Mübarek 'arab ile alüb kaçduk akçe bir gök kîse ile idi ve ferâceyi ve kılıcı beni tutan âdem aldı efendüm maktûl-i müteveffâ Mehmed'ün kâtili mezbûr Mübarek 'arab ile ikümüzüz âhar kimesnenün medhali yokdur deyü ikrâr ve itirâf eyledüğü mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 76)

⁵⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁵⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁵⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁵⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atf 76)

78

Vech-i kadıyye oldur ki Mahrûsa-i Burusa'da Çukur Mescidi Mahallesi'nde sâkin olub Kite Kazâsına tâbi' Karye-i Katırlu'da sâkin dergah-ı 'âli çavuşlarından Fahru'l-akrân Hüseyin Çavuş -zîde kadruhû- 'un odasında mecrûhan maktûl olan Mehmed b. Divane Çoban'un li-ebin ve ümmün karındaşı Şaban ve yetimlerine kibel-i şer'den vasiyye nasb olan zevcesi Bağdad bt. Ali nâm kimesneler Meclis-i şer'-i şerife hâzırân olub, işbu bâ'isü's-sicill mezbûr Hüseyin Çavuş'un kethüdâsı ve vekil-i şer'isi olan Balaban b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm kılub didiler ki, "Mezbûr-i maktûl Mehmed Hayrullah ve Mübarek nâm zenci 'abd-ı memlûkû 'arablarını satmak niyetine gidüb, ba'de zemân karye-i mezbûrda mezkûr Hüseyin Çavuş'un odasında mezbûr Mehmed maktûl bulunub, merkûm Balaban'dan su'âl olundukda, "Mezbûr-ı maktûl Mehmed, iki zenci 'arabları ile ahşâm vakti gelüb, odamuza konuk olub, sabah kalkub, mezbûr Mehmed'i maktûl bulub, mezbûrânlar ayak itmüşler" deyü cevâb virmegin, karye-i mezbûre cemâ'ati ve mezkûr Balaban bi'l-ittifâk mezbûrân 'arabları teccessüs ider iken, Ulubad nâm karyede tutulub, Mihaliç Efendisi huzûruna ihzâr olunub, "keyfiyyet-i ahvâl su'âl olunsun" didükde, bi'l-muvâcehe mezbûrân Hayrullah ve Mübarek nâm 'arablardan su'âl olundukda, ikrâr ve itirâf idüb didiler ki, "Mezbûr efendimüz Mehmed ve biz ikimüz, mezbûr Hüseyin Çavuş'un odasında misâfir olub, gice ile üçümüz bir odada yatur iken kalkub, biz ikimüz mezbûr efendimüz Mehmed'i evvelâ tâş ile başına urub, ondan bıçağla ve kılıc ile urub, ikimüz katl itdük ve koynundan bir gök kise ile akçesin ve bir kırmızı ferâcesin ve yağmurluğunu ve kılıcını alub, birer ata binüb, kaçduk. Maktûl-i mezbûr efendimüz Mehmed'i biz ikimüz katl itdük, gayrı kimesnenün medhali yokdur" deyü ikrâr ve itirâflarını, mezbûr Mihaliç Efendisi bizüm talebimüz ile sicille kayd idüb, mezbûrân 'arabları bize teslim itdükden sonra biz dahî, mezbûrânları mahrûsa-i mezbûre zindanına habs itmek ecli için 'alâ tarîku'l-emânet mezbûr Balaban'a teslim idüb, mezbûr Balaban ehl-i şer' ma'rifetiyle mezbûrânları zindana habs virdükden sonra, yine biz ikimüz mezbûrânlardan Mübarek nam kâtil 'arabımızı zindandan alub kabz itdük ve Hayrullah nâm kâtil 'arabı dahî hâlen makâm-ı kazâda mezbûr Katırlu'dan Mahmud Kethüdâ elinden alub kabz itdük" deyü ikrâr ve itirâfları mâ-hüve'l-vâkı' mezbûrân Balaban ve Mahmud talepleriyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 76)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atf 76)

79

Vech-i kadıyye oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'da sâkin olub, Karye-i Katırlu'da Fahru'l-akrân Hüseyin Çavuş -zîde kadruhû- odasında mecrûhan maktûl olan Mehmed b. Divane Çoban'ın yetimlerine kibel-i şer'den vasiyye nasb olunan zevcesi Bağdad bt. Ali ve karındaşı Şaban nâm kimesneler, Hayrullah nâm zenci 'arabı Meclis-i şer'-i şerif e ihzâr idüb, "Mezbûr-i maktûl efendin Mehmed 'i katl eyladüğünüzde Mübarek nâm 'arab ile ikinüz mi katl eyledünüz yoğsa, karye-i mezbûreden âhar kimesne var mıydı?" deyü su'âl eyledüklerinde, mezkûr Hayrullah 'arab "Hemân⁵⁹ ikimüz katl itdük, âhar kimesnenün medhali yokdur" didüğü, mezbûrânlar talepleri ile kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 76)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atf 76)

80

Değirmenci Aleksî nâm zımminin kadıyyesidür.

⁵⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Değirmenci Aleksî nâm zımmînin kadıyyesidir

Vech-i kadıyye oldur ki, Kite Kazâsından Nefs-i Mudanya'da Yorgi veled-i Yani nâm zımmî, Meclîs-i şer'î şerîf vâcibü'ş-şerifede, kazâ-i mezbûrdan Kayapa nâm karye kurbunda, Çınarlıdere dimekle mâ'rûf mevzî'de vâkı' olub, merhûm Gazi Hüdâvendigâr -'aleyhi rahmeti'l-meliki'l-gaffâr- Evkafî'ndan olan değirmenden değirmenci olan Aleksî veled-i Yorgi nâm zımmî üzerine takrîr-i da'vâ kılub, "Mezbûr Aleksî, Görükle ve Dansara nâm karyeler ortasında âlet-i harb ile benüm yolum basub, cebren ve kahran beş filori kıymetlü bir gümüşli bıçağım ve oniki filori kıymetlü bir körüklü siyah çizmem ve üç filorilik bir kırmızı muhtem kumaşluğum ve bir Şam kutnîmi aldı. Tefahhus olunmasun taleb iderüm" diyücek, mukâbelede mezbûr Aleksî inkâr ile cevâb virüb, müdde'-i mezbûrdan sıdk-ı makâline beyyine taleb olundukda, Karye-i Dansara'dan Kosta veled-i İstirati ve Yani veled-i Kostaninoz nâm zımmîler hâzırân olub, "Biz şâhidlerüz ve şehâdet dahî iderüz ki, mezbûr Aleksî, merkûm Yorgi'den mevzî'-ı mezkûrda yoluna gelüb, zıkr olunan esbâbı âlet-i harb ile cebren ve kahran çeküb alüb, yolun basdı. Biz gördük" didüklerinde, şehâdetleri gibbe't-tezkiye ve'ta'dil makbûl olunub, mücebiyle hükm olunub, bi't-taleb ketb-i tahrîr olundu.

Tahrîren fi şehr-i Rebî'î'l-evvel
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Fahru'l-akrân⁶⁰ Mehmed Çavuş b. Fuad Çavuş
Halku'l-âyân⁶¹ Cafer Bey ibnu Abdülmennan 'alâ vakfî'l-merhûm Sultan Mehmed
El-Hacc Mehmed b. Lutfullah
Mustafa Çelebi b. Hüseyin
Ali b. Halil

81

Vech-i kadıyye oldur ki, Kite Kazâsından, Dansara nâm karyeden, İstirati veled-i Kosta nâm zımmî, Meclîs-i şer'î şerîfde, kazâ-i mezbûrdan Kayapa nâm karye kurbunda, Çınarlıdere dimekle mâ'rûf mevzî'de vâkı' olub, Gazi Hüdâvendigâr -'aleyhi rahmetü'l-gaffâr-Evkafî'ndan olan değirmende değirmenci olan Aleksî veled-i Yorgi nâm zımmî üzerine takrîr-i da'vâ kılub, "Mezbûr Aleksî, karye-i mezbûrda olan evim gündüzün âlet-i harb ile on nefer levend ile basub feryâd ü figân itdügümde, cemâ'at gelüb hücum eyledüklerinde, çıkub kaçdular. Şer' ile görölmesin taleb iderüm" diyücek, mukâbelede mezbûr Aleksî'ye istintâk olundukda, inkâr ile cevâb virüb, müdde'-i mezbûrdan sıdk-ı mekâline beyyine taleb olundukda, Koşevi⁶² veled-i Sinan ve Mihâl veled-i Yorgi nâm zımmîler mahzarında edâ-i şehâdet idüb, "Biz şâhidlerüz ve şehâdet dahî iderüz ki, mezbûr Aleksî, merkûm İstirati'nin evini gündüzün on nefer levend ile basdı, gördük" didüklerinde, şehâdetleri ba'de ri'âyet-i şerâitu'l-kabul olunub, mücebiyle hükm olunub kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 80)

Suhûdü'l-hâl :

Mevlana Mustafa Çelebi ibnu Mehmed El-müştehirü bi'l-hacc⁶³
Mevlana bani Çelebi ibnu Mustafa
Keyvan Bey ibnu Abdullah
Ali b. Abdi
Ali b. Emir
Yusuf b. Mehmed
Hasan b. Kasım
Mehmed b. İsa
Mustafa b. Veli
ve gayruhum

⁶⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁶¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁶² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁶³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

82

Ukırra Tarantolo veled-i Kortaş ez-zımmî es-sâkin bi-karyet-i evkûf biennêhû kad bâ' min hâmil-i hâze'l-kitâb Yorgi veled-i Kortaş el-mezbûr ve hüve İstirati minhû mâ-hüve lehû ve mülkehû ve biyedihî ve zâlike cemî'ü'l-menzi'lü'l-kâ'in fi karyet-i evkûfi'l-mezbûr min tevâbi' Kite el-müştemil 'alâ beyt-i süflâ ve anbar ve mahzen-i tebn ve mevzi'-ı ganem ve cineyne ve hâdika ve mahût ve eşcâr-ı müsmire el-mahdûd bi-mülki Uzgori ve bi-mülki el-Münir el-müşteri'l-mezbûr bi-semeni ve mu'ayyen kaderuhû elfe dirhem ve selâsin mi'etin dirhem ve semânüne dirhemen ve fihâ'l-icâri'l-makbûz ve şirâen min sahihin ikrâren sahihan musaddıkan min kabli'l-mezbûr vicâhen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 80)

Suhûdü'l-hâl :

Fotor veled-i Yorgila
Todor veled-i Terenoz
Kosta veled-i Mihâl
Mihâl veled-i Kasım
İstirati veled-i Mihâl
ve gayruhum

83

Oldur ki, Uşak Kazâsı'ndan Cafer b. El-Hacc İsmail ve Ali b. Cafer ve Durmuş b. Süleyman ve (silik) Hüseyin nâm kimesne, Kite Kazâsı'na tâbi', Karye-i Baraklı'dan Halil b. Mehmed nâm kimesneyi Meclîs-i şer'e ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm idüb, didiler ki, "Mahrûsa-i Burusa'da ticârete gelürken, Ağrâz nâm bilde kırk sekiz nefer kimesne gice ile yaturken bizi harâmi basub esbâbımız gâret itmüşler idi. Mezkûr Halil dahî onlar ile beraberdi, haber aldük ve mazınne dahî iderüz" deyû kefil taleb itdüklerinde, cemâ'atinden ve gayriden kimesne kefil olmaduğı sebebden talebleriyle kayd-ı sicill olunub, mezbûr Halil habse virüldi.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Rebi'î'l-âhir
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Osman Halife El-İmam
Musluhiddin Halife b. Ali
Musa b. Ali
Mehmed b. İsa
ve gayruhum

84

Oldur ki, Kite Kazâsı'na tâbi' Karye-i Evciler'de sâkin, dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden Sefer Bey ibnu Mehmed Bey ve Mihaliç Kazası'nda sâkin karındaşı Süleyman Bey ve Cafer Bey ve Mehmed Bey nâm kimesneler Meclîs-i şer'de takrîr-i kelâm idüb, "Diyâr-ı şark seferine giderken, Mudanya Köprüsü kurbunda, Nehr-i kadın Korısu'nda, bir kaç çobanlara rast gelüb, İskender nâm yoldaşımız bir dâne kuzuları tutub akçesin viriyom dirken, içlerinden birisi mezbûr İskender'i urub,, mecrûh idüb, let itdüklerinden mâ'adâ, bizüm dahî dördümüzü dört nefer çobanlar kol değnekleri ile döge döge Katırlı nâm karyeye gelince kovdılar. Bilâhare karye-i mezbûre cemâ'ati yetişüb mezbûrün çobanlardan ikisin tutub, bağlayub, elimize virdiler. El-ân mezbûrân çobanları ve mezkûr İskender'i mirî çayır kurbuna götürdük, mecrûhludur. Kibel-i şer'den üzerine varulub görölmesin taleb iderüz" didüklerinde, zeyl-i kitâbda mastûr olan müslümanlar ile üzerine varulub nazar olundukda, fi'l-vâkı' mezkûr İskender başında mecrûh ve elinde mecrûh ve mezkûr çobandan Mustafa nâm çoban dahî başında bıçak ile urulmuş mecrûh olüb, Meclîs-i şer'de mezkûr İskender'den su'âl olunub, "Mezbûr Mustafa değnek ile çalub beni mecrûh itdi, gayrı kimesnenün dahlı yokdur. Ölürsem demm-i diyetim mezbûr Mustafa'dan taleb itsünler" deyüb ve mezbûr Mustafa'dan su'âl olundukda, "Mezkûr İskender'in yoldaşı mezbûr Sefer Bey bıçak ile çaldığı kimesneler da'vâ ve taleb yokdur" didükleri kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Rebi'î'l-âhir

Suhûdü'l-hâl :

İsender Bey ibnu Abdullah
 Receb Bey ibnu Abdullah
 Hızır Bey ibnu Abdullah
 Yusuf b. Abdullah
 Mehmed b. Süleyman
 Piri b. Mustafa

85

Oldur ki, mezkûr İskender Bey, mezkûr Mustafa muvâcehesinde makâm-ı kazâda ikrâr idüb, “Bundan akdem, benüm cârım mezbûr Mustafa’dur deyû iddi’â itmüş idüm. Hâlen itdüğim da’vadan ferâgat idüb, terk-i da’vâ mukâbelesinde altmış akçesün aldum” didüğü, bi’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 84)

Suhûdü'l-hâl :

İskender Bey ibnu Abdullah
 Cafer Bey ibnu Abdullah
 Yusuf Bey ibnu Abdullah
 Mustafa Bey ibnu Abdullah
 Cafer Bey ibnu Abdullah
 Süleyman Bey ibnu Abdullah
 Sefer Bey ibnu Abdullah
 Mehmed Bey ibnu Abdullah
 Mehmed b. Hayreddin⁶⁴
 Mehmed b. Osman
 Mustafa b. İbrahim
 Timur b. Abdullah

86

Ba’dehû mezbûr Mustafa, mezkûr Sefer Bey muvâcehesinde ikrâr idüb, “Mezkûr Sefer Bey’den itdüğüm da’vadan min külli’l-vücûh ferâgat itdüm” didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 84)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 85)

87

Ba’dehû mezbûr Sefer Bey, mezkûr Mustafa muvâcehesinde ikrâr idüb, “Mezkûr Mustafa’dan beni urdu, deyû itdüğüm da’vadan ferâgat itdüm” didüğü, kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 85)

88

Kad kefela Derviş b. Ömerşah ‘an Karye-i Çağrısan bi-nefs-i Mustafa b. Hüseyin bi-talebi Sefer Bey ibnu Mehmed Bey bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer‘î şerîf metâ taleb kefâleten sahîhan şer‘iyyen.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Rebî‘îl-âhir
 Senete semân ve semânine ve tis‘i-mi’etin

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 85)

89

Oldur ki, Karye-i Görükle zimmîlerinden Kablan veled-i Uzgori nâm zimmî, Meclis-i şer‘de, kâyn atası Uzgori veled-i İstirati muvâcehesinde ikrâr idüb, “Mezbûr kâyn atam ile mîrâs husûsuna müte’allik olan da’vâ ve talebimden ferâgat itdüm” didüğü, kayd olundu.

⁶⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 84)

Suhûdü'l-hâl :

Papas İstirati veled-i Kiryazi
Neşdori veled-i Labrayanoz⁶⁵
ve gayruhum

90

Oldur ki, Karye-i Kurşunlu zimmîlerinden Dimitri veled-i Nikola, Meclîs-i şer' de, karye-i mezbûrede sâkin Mihâl veled-i Seder cânibinden husûs-ı âtiye vekil-i şer'î olan Toma veled-i Andarniko muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Dimitri'ye, karzdan altı yüz akçe deynim vardır" deyû itdüğü i'tirâfi, kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 84)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
Mehmed b. Murad
ve gayruhum

91

Vech-i kadiyye oldur ki, Nefs-i Mudanya'ya tâbi', Dirikle nâm karyede sâkin Fahru'l-akrân Hasan Bey, makâm-ı kazâda, karye-i mezbûrede bi'l-fi'l hatîb olan Fahru'l-hatîbân Alaeddin Halife muvâcehesinde ikrâr idüb, "Hâlen zimmetimde olüb, evlâdîma ve karye-i mezbûrede binâ itdüğüm cam'îye⁶⁶ vakf idüb, hâl-i hayâtımda mütevellisi ve câbisi ve nâzırı olduğum vakf akçeye mezbûr Alaeddin Halifeye cemîf husûsuna vekil-i mutlak ve kâim-makâm nasb itdüm. Kibel-i şer'den yedime hüccet virülsün" didükde, mezbûr Alaeddin Halife dahî bi'l-mukâbele mezkûr Hüseyin Bey'in vech-i meşruh üzre itdüğü vekâlet ve kâim-makâmlığını kabûl idüb, mâ-hüve'l-vâkı' tahrîr olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 84)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
Mümin Reis ibnu Hamid
Ferhad Bey ibnu Abdullah
Yusuf b. Abdullah
Hancı Behram Bey ibnu Kasım
Süleyman Bey ibnu Mehmed
diğer Süleyman Bey ibnu Abdullah
Mehmed b. Murad
ve gayruhum

92

Oldur ki, Nâhiye-i Mudanya'dan, Dirikle nâm karyede sâkin Hasan Bey, Görükle nâm karyeden Moli⁶⁷ nâm zimmîde olan iki bin yüz yetmiş beş akçesini ve Balabancık nâm karyeden Mehmed nâm Karye-i Emiri'de sâkin Sururi'de⁶⁸ olan akçeden aldūğu üç yüz ve kendide olan üç yüz akçe cem'an ikibin yediyüz yetmişbeş akçesini tahsile Muhzır Mehmed'i vekil idüb, kabûl ve talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 84)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 91)

93

Oldur ki, Karye-i Gencellü'de sâkine Aişe bt. Hasan, Meclîs-i şer' de, hâlen zevci olan Mümin b. Ali muvâcehesinde ikrâr idüb, "Bundan akdem fevt olan

⁶⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁶⁶ Düzeltme: Daha önce "cem'îye" olarak okunmuştu.

⁶⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁶⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

zevcim Yusuf'dan intikâl itme bağçemi bey'e ve Engürücük toprağındağ⁶⁹ bağı benüm için iştirâya zevcim mezbûr Mümin'i vekil itmedüm" didüğü, kayd olundu.
Tahrîren fi evâil-i şehri-i Cumâde'l-ülâ
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Mustafa
El-Hacc Mehmed⁷⁰ b. Yusuf Bey
Mehmed b. El-Hacc Seydi Ali
Bekir Halîfe ibnu Yusuf El-İmâm
El-Hacc Ali b. Ahmed
El-Hacc Hasan b. Mahmud
ve gayruhum

94

Oldur ki, mezbûr Mümin, mezkûr Aîşe mahzarında ikrâr idüb, "Nefs-i Gemlik'de fevt olan karındaşım Yusufun metrûkâtı, iki kızları ile benüm ve zevcesi mezkûre Aîşe mâbeyninde kalmak ile ben, üç bin üç yüz akçeye bey' itdüm" didüğü, mezkûre Aîşe talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 93)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 93)

95

Oldur ki, Karye-i Balıklu'dan Seryanos veled-i Yorgila⁷¹ ve Manasi veled-i Maladanos şehâdetleriyle, Vasıl veled-i Yani'nun oğlu tarafından vekâleti sâbit olüb, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 93)

Suhûdü'l-hâl :

Ali Hâce ibnu Abdi
Halil Çelebi ibnu İsa
Mahmud b. Ahmed
ve gayruhum

96

Oldur ki, Karye-i Balıklu zimmîlerinden Apastolos veled-i Sataroz⁷², Meclis-i şer'de, Vasıl veled-i Yani muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Apastolos, bundan akdem oğlu Yareskut ile me'an beni döğüb, kolumu atmuşlar idi. Ben de da'vâ taleb ider iken, mâbeynimiz muslihûn tevassut idüb, mezbûrânlar benim orağım biçüb ve harmanım döğüb, samanımı samanlığa ve hâllini ambarıma koyuvirmesini boyunlarına alüb kabul itdüler. Ben de dâ'va ve talebden ferâgat idüb, islâh oldum. Mezbûrânların zimmetlerini ibrâ' ve iskât itdüm" deyü i'tirâfı, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 93)

Suhûdü'l-hâl :

Mustafa Bey ibnu Abdullah
Mehmed Bey ibnu Hamza Bey
Mahmud b. Abdullah
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
Mümin Reis ibnu Hamid

97

Oldur ki, Nefs-i Kite'de sâkin Hüseyin Bey ibnu El-Hacc Bey, Meclis-i şer'de, Fahrû'l- muhadderât Fatıma Hâtûn tarafından vekil-i şer'i olan zevci Hasan Çelebi muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Hasan Çelebi'nin müvekkilesi talebiyle ve

⁶⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁷⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁷¹ Düzeltme: Daha önce "Yorukle" olarak okunmuştu.

⁷² Düzeltme: Daha önce "Satalos" olarak okunmuştu.

rızâsıyla anbarından beş müd, iki kile buğday ve bir kile alef Ramayoz nâm zimmîye beher kilesini onikişer akçeden bin iki yüz akçeye virdüm didüğü kayd sicill olundu.
Tahrîren fî evâil-i şehri-i Cumâde'l-ülâ
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mahmud b. Mustafa
Mehmed b. Cihan
Mehmed b. İsa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

98

Vech-i kadıyye oldur ki Mahrûsa-i Burusa'ya tâbi' Mahalle-i Kükürtlü'de sâkine Ümmî b.t Karabaş Ali nâm hâtûn Meclîs-i şer'de Kite Kazasına tâbi' Göynüklü nâm karyede sâkin Mustafa b. Bayram muvâcehesinde ikrâr idüb babam Karabaş Ali'nün mezkûr Mustafa'da olan bin yüz akçesinden beher müdünü üç yüz akçeye üç müd buğday alüb, kabz itdüm. Bâki zimmetinde iki yüz akçe hakkım kaldı" deyü itdüğü i'tirâfi, kayd olundu.

Tahrîren fî evâil-i şehri-i Cumâde'l-ülâ
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Hamza Halife ibnu Mehmed El-İmam
Veli b. Ali
Mehmed b. İsa
Mustafa b. Mehmed
Ahmed b. El-Hacc Mehmed

99

Ba'dehû mezkûre Ümmî bt. Karabaş Ali, mezbûr Mustafa muvâcehesinde ikrâr idüb, "Babam mezbûr Karabaş Ali'nün, mezkûr Mustafa'da olan bin yüz akçesini mezkûr Mustafa elinden bi't-temâm alüb, kabz itdüm. Bâki zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım kalmadı" deyü itdüğü i'tirâfi, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî târihi'l-mezbûr (Atf 98)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 98)

100

Oldur ki, Koca Naib Mahallesi'nde sâkin Mahmud b. Abdullah, Nefs-i Mudanya zimmîlerinden Balologoz veled-i Fellalid muvâcehesinde edâ idüb, "Mezbûr Balologoz'a Hüsna Mahallesi'nde, Yerkapı Mescidi önünde sermâye için dört bin dört yüz akçe karz virdüm ve dört yüz akçe mu'âmele itdüm. İbtidâ-i Muharrem'den idi. Senesi temâm olalı dört aydur hakkımı virmez" deyücek, mezbûr Balologoz takrîr-i dâ'vasını sicill olunmasın taleb idüb, kayd olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı şehri-i Cumâde'l-ülâ
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

(Yazılmamış)

101

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa mahallâtından Koca Nâib Mahallesi'nde sâkin Mahmud bin Abdullah nâm kimesne, Nefs-i Mudanya zimmîlerinden Balologoz veled-i Fellalid nâm zimmîyi Meclîs-i şer'e ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm kılub didi ki, "Bundan akdem, Hisar içinde, Yerkapı kurbunda, mescid önünde mezbûr Balologoz'a dört bin karz akçe virüb ve dört yüz akçe bir yıla mu'âmele itdüm. Senesi Muharrem'den Muharrem aydı. Senesi geçeli dört aydur ne asl ve ne râyic virmedi. Cümlesin bi-hasbi's-şer'i's-şerîf taleb iderüm" diyücek, kadıyye-i müdde-i 'aleyh Balologoz'dan istintâk olundukda, 'alâ vechi'l-inkâr cevâb virücek, müdde-i merkûm Mahmud'dan dâ'vasını müsbet beyyine taleb olundukda, 'udûl-i müslimînden, İbrahim Paşa Mahallesi'nden El-Hacc Muharrem b. Abdullah ve Koca Nâib Mahallesi'nden Mehmed b. Ahmed nâm kimesneler li-ecli's-şehâdet hâzîrân

olub, didiler ki, "Tahkik bizler şahidlerüz ve şehadet dahî iderüz. Müdde'-i mezbûr Mahmud, müdde'-i 'aleyh zımmî Balologoz'a sene 988 Muharremü'l-Harâm'ınun evâilinde, Yerkapı kurbunda vâkı' mescidin önünde, karzân dört bin akçe virdi ve tekrâr mor çûka ile devr idüb bir yıla dört yüz akçeye mu'âmele itdi ve mezbûr Balologoz dahî alüb, kabz idüb, husûs-ı mezbûra bizüm ikimüz şahid tutsunlar. Husûs-ı mezbûra şahidlerüz" didüklerinde, şehadetleri bâ'de't-tezkiyye-iş-şerif hayyiz-ı kabülde vâkı' olunub, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 100)

Şuhûdü'l-hâl :

El-Hacc Emir b. El-Hacc Mustafa An Mahalle-i İbrahim Paşa
İbrahim Çelebi ibnu Hasan An Mahalle-i Şeyh Paşa
Mustafa Çelebi ibnu Ali Bey Sofi Fakih Mahallesi
İlyas b. Mahmud An Mahalle-i Fenâri
Hamza Halife ibnu Mehmed El-İmam
Mustafa b. Mehmed El-Müezzin
Ahmed Çelebi b. El-Hacc Mehmed
Mustafa b. El-Hacc Ramazan

102

Oldur ki, Mustafa b. Mehmed ve İlyas b. Mahmud şehadetleri ile Mahmud b. Abdullah'ın Balologoz'a zimmetinde olan dört bin dört yüz akçe da'vasına İbrahim Çelebi b. Hüsnâ vekil itdüğü sâbit olub kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 100)

Şuhûdü'l-hâl :

Mümin Reis ibnu Hamid
Hızır Bey ibnu Abdullah
Mehmed b. İsa

103

Kad kefela Luka veled-i Likoz Kasaba-i Mudanya bi-nefs-i Balologoz veled-i Fellalid el-kasabatü'l-mezbûre bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer'-i şerif bi-talebi İbrahim Çelebi ibnu Hasan el-vekil metâ taleb kefâleten sahihan şer'iyyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr

Şuhûdü'l-hâl :

Mümin Reis ibnu Hamid
Mehmed b. İsa
Mehmed b. Murad
Halil b. Evhad
Ali b. Halil
ve gayruhum

104

Oldur ki, Nefs-i Mudanya zımmilerinden Luka veled-i Likoz, İbrahim Çelebi b. Hasan muvâcehesinde ikrâr idüb, "Balologoz veled-i Fellalid zimmetinde, mezbûr İbrahim Çelebi'nün müvekkili Mahmud'un dört bin ondokuz akçesine kefil-i bi'l-mâl oldum" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 100)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 103)

105

Ukirra İzzettin b. Ali Ahmed b. bi-enne lehü 'aleyhi deyn meblağ-ı mieti dirhemin ve hamsin ve erba'in dirhemen min ciheti el-Hac Ahmed el-mezbûr kad kefela bi'l-mâl an zimmetihî deyni'l-merkûm kefâleten minhû 'aleyhi ve'l-kabûl i'âdetuhû bihâ 'aleyhi mine'l-kefâleti el-murakkama ikrâren sahihan şer'iyyen.

Şuhûdü'l-hâl :

Ramazan b. Hasan
Yusuf b. Ali
Osman b. Mehmed

Hasan b. Adil
Hüseyin b. Hamza

106

Kefela Osman b. Mehmed 'an Karye-i Gök Uz ve Ahmed b. Mehmed 'an Karye-i Baraklu bi-nefsi Halil b. Mehmed 'an Karye-i Baraklu fi kefeli Musluhiddin b. Ali ve Hamza b. Abdullah ve İlyas b. Ali bi-nefsi'l-kefela el-medyûn bi-talebi hıdmeti'l-müdde'û El-Hacc Ahmed b. Beşe El-Hacc Hasan metâ tûlibâ min meblaği صون ملصفر والالحغ ve'l-meblaği 'aleyh.

Şuhûdü'l-hâl :

Mümin Reis ibnu Hamid
Abdürrezzak (silik)
Cenabettin
ve gayruhum

107

Oldur ki, Kite ahâlisinden, Doğan Köy'den Behram b. Abdullah, Meclis-i şer'de, beytül-'âmili Mehmed Bey muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mehmed nâm kimesne altı ay bende iki yüz akçeye ırgadlık idüb, doksan akçesin alüb, gitdi. Bâki zimmetimde yüz on akçe hakkı kaldı" didüği, kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Abdi b. Ali
Hasan b. Mehmed El-İmam
Mehmed b. İsa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

108

Oldur ki, Karye-i Balabancık'dan Ahmed b. Hızır, Karye-i Yenice'den Mehmed b. Ali ve Gündoğdu b. Turgud ve Ivaz b. Mustafa nâm kimesne, hasımları Osman gelince sancak sübâşısı Mehmed Bey habs virüldi.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 107)

Şuhûdü'l-hâl :

Haydar Bey⁷³ ibnu Abdullah
Mümin Reis ibnu Hamid
Mehmed b. Süleyman
ve gayruhum

109

Oldur ki, Kite beytül-mâl 'âmili Mehmed Bey makâm-ı kazâda, Behram b. Abdullah muvâcehesinde ikrâr idüb, "Bundan akdem mezbûr Behram, benüm muvâcehemde ikrâr idüb, ırgadım Mehmed'in zimmetinde yüz on akçe hakkı vardır, demiş idi. Meblağ-ı merkûmı mîri için mezbûr Behram elinden alüb kabz itdüm, dahî ziyâde değıl idüğine yemin itsün" didükde, kelâm-ı kadîme yemin virülüb, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 107)

Şuhûdü'l-hâl :

Haydar Bey⁷⁴ ibnu Abdullah
Mümin Reis ibnu Hamid
Mehmed b. Süleyman
ve gayruhum

110

Yakub b. Bökrüce'nün husûslarıdır.

⁷³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁷⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Oldur ki, اخبیه tâ'ifesinden, Kabasular Cemâ'atinden maktûlen fevt olan Ali b. Halil yetimlerine kibel-i şer'den vasiyye nasb olan zevcesi Huri bt. Süleyman nâm hâtûn, Meclis-i şer'-i şerîfde, Çakırlar Cemâ'atinden Yakub b. Bökrüce mahzarında takrîr-i da'vâ kılub didi ki, "Mezbûr Yakub, bundan akdem üç nefer kimesne ile dahî evimiz basub, zevcim mezbûr Ali'yi katl itdi. Bi-hasbi's-şer'i's-şerîf mücebin taleb iderüm" deyücek, kadıyye-i müdde'-i 'aleyh mezbûr Ali'den istintâk olundukda, 'alâ vechî'l-ikrâr cevâb virüb, "Keçili Yörügünden Bayram b. Veli ve Güvercinlik Obasından Mahmud ve Bazarcık Kazâsı'ndan Bekir nâm yoldaşlarum ile, me'an mezkûre Huri'nin evin basub, zevci maktûl-i mezbûr Ali'yi biz dördümüz katl itdük. Mezbûr Ali'nin kâtili benüm ve benüm yoldaşlarum mezbûrânlardır, gayrı kimesnenün medhali yokdur" deyü itdüğü i'tirâfı, mezbûre Huri talebiyle 'alâ vukû'â kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi 13 şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed b. Ali
Ahmed b. Nebi
Hamza Halife ibnu Mahmud El-İmam
Piri b. Kara
Hamza b. Acem
El-Hacc Ebu b. Ahmed
Cafer b. Abdullah
Ali b. Mustafa

111

اخبیه tâ'ifesinden, Kabasular Cemâ'atinden, Emine bt. Hamza nâm bikr⁷⁵ Meclis-i şer'de, Çakır Cemâ'atinden Yakub b. Bökrüce Ali mahzarında takrîr-i da'vâ kılub didi ki, "Mezbûr Yakub, yedi nefer kimesne ile evimiz basub, cebren beni çeküb alüb, on gün mikdârı beni yanlarınca bile gezdürüb, yine getürüb, evimize salıverdiler" deyü, bi-hasbi's-şer'i's-şerîf mucebin taleb idücek, kadıyye-i müdde'-i 'aleyh Yakub'dan istintâk olundukda, 'alâ vechî'l-ikrâr cevâb virüb, "Deveci Mahmud ve Hüseyin Bekir ve Bayram ve diğer Mahmud ve Ahmed ve Mustafa nâm yoldaşlarım ile me'an mezbûre Emine'nün evlerün basub, mezbûre Emine'yi cebren çeküb, on gün mikdârı bizim ile gezdürdük ve lâkin tasarrufuna benden gayrı kimesne dahl itmedi, ancak ben tasarruf itdüm" deyü itdüğü i'tirâfı, 'alâ-vukû'â kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atf 110)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 110)

112

Oldur ki, Karye-i Siyahlar'dan Veli b. Mümin, Meclis-i şer'de, Ahmed b. Yusuf muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Ahmed, beş yüz akçe esbâb behâsinun ve dört yüz kırk akçe nakdden cem'an dokuz yüz kırk akçe deynim olüb, iki yüz on iki akçesini edâ idüb, bâkî zimmetimde sekiz yüz yirmi sekiz akçe deynim kaldı" deyü i'tirâfı, mezbûr Ahmed talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Abdülkadir b. (silik)
Osman (silik)
El-Hacc Cafer b. Abdullah
ve gayruhum

113

⁷⁵ Daha önce okunamayan bu kelime "bülüğa ermemiş genç" anlamına gelmektedir.

Ukırra Todor veled-i Vasıl bi-ennehû 'aleyh ve fi zimmetihî hâfız-ı sicill Hasan Bey ibnu Abdullah elfe dirhem mine'l-karzi's-şer' ikrârân sâhîhan musaddikan makbûlen min kabli vekil el-mezbûr Mehmed b. Hasan cerâ zâlik.

Fî 21min Cumâde'l-ülâ

Şuhûdü'l-hâl :

El-hâzirûn (Atıf 112)

114

Vech-i tahrir-i hurûf oldur ki, Vilâyet-i Manavgad'dan Mehmed b. Hacı Pir Ahmed, yerinde sâbit⁷⁶ Musa nâm çobanı Meclis-i şer'e ihzâr ve mahzârında takrîr-i merâm idüb, "Kite Ovası'nda, Beylik Çayır kurbunda, işbu mâh-ı Cumâde'l-ülâ'nun yirminci gicesi sâkin olüb, berdelik bez -ki otuz beş pâredür- zâyi' oldu, mezbûrdan zann iderüm, tefahhus olunsun" didükde, mezbûr çobana su'âl olundukda, "Benüm bir yoldaşum var idi. Kara Mahmud dirler. Bir gece gâib olüb selâsin leyde gelüb benden almak isteyüb, şikârimuz var, sana gömleklik bez virelüm deyû, bezi ve yoldaşları görmedüm" didügi kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

İbrahim b. Hamza

Hamza b. Kasım

Mümin Reis ibnu Hamid

ve gayruhum

115,

Oldur ki, Şemseddin Çelebi ibnu Mehmed, Meclis-i şer'de, اشبدرجه mütevellisi olan Mehmed Bey muvâcehesinde takrîr-i merâm idüb, "Bundan mukaddem yirmi gün vardır ki, orta boylu, açık kaşlı, buğday anlu, kara gözli, sakallı, Macari'l-asıl⁷⁷ Hasan nâm kulum mülkünden gayb idüb, mezkûr mütevellî vakf-ı mezbûrda tutub, el-ân zabtındadır, taleb iderüm" didükde, mezbûr Mehmed Bey, mezkûr gulâm mülkünden gayb idüb, mülki idiği inkâr ile cevâb virücek, Mevlana Ahmed Efendi ibnu Ahmed ve Mevlana Mehmed ibnu Hacı Ali "Zikr olunan oğlan, mezbûr Şemseddin Çelebi'nün mülkünden gayb itmüşdür" deyû şehâdet idüb, şehâdetleri hayyız-ı kabülde vâkı' olüb, merkûm gulâm Şemseddin Çelebi'ye teslim olundukda, bi't-taleb kayd olundu.

Fî 21⁷⁸mine'l-Cumâde'l-ülâ

Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Hacı Mehmed b. Hacı Ali

Mehmed b. Mahmud

Kutbeddin Çelebi

ve gayruhum

116

Ukırra Yorgila veled-i Yani min Nefs-i Mudanya bi-ennehû 'aleyh ve fi zimmetihî li-vakfi'l-merhûm Mustafa Çelebi ibnu Nasuh senete elfe dirhem kazâ râyic-i fi'l-vakti mine'l-karzi's-şer'i ikrâren sahîhan şer'iyen musaddikan makbûlen min mütevellî El-Hacc Ferhad b. Abdullah cerâ.

Şuhûdü'l-hâl :

İbrahim b. Yusuf

Mustafa b. El-İmam

Mustafa b. Hasan

Musli b. Ali Bey

El-Hacc Emre b. El-Hacc İbrahim

El-Hacc Emre b. El-Hacc Mustafa An Mahalle-i İbrahim Paşa

⁷⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁷⁷ Daha önce okunamayan bu kelime "Macar asıllı" anlamına gelmektedir.

⁷⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

İbrahim Çelebi ibnu Hasan An Mahalle-i Şeyh Paşa
Mustafa Çelebi ibnu Ali Bey An Mahalle-i Sofi Fakih
İlyas b. Mehmed An Fenari
Hamza Halife ibnu Mehmed El-İmam An Mahalle-i Fenari
Mustafa b. Mehmed El-Müezzin
Ahmed Çelebi ibnu El-Hacc Mustafa
Mustafa b. El-Hacc Ramazan

117

Nefs-i Mudanya'dan Balologoz⁷⁹ veled-i Fellalid nâm zımmî, Meclis-i şer' de, Mahrûsa-i Burusa'da, Koca Naib Mahallesi'nde sâkin Mahmud b. Abdullah'ın vekil-i şer'isi olan İbrahim b. Hasan muvâcehesinde bi'l-batû' ikrâr idüb, "Mezkûr Mahmud'dan bundan akdem dokuz yüz seksen yedi senesi Muharremül-Harâmî'nun gurreesinde dört bin akçe karz alüb ve dört yüz akçe çûka behâsından cem'an dört bin dört yüz akçe deynim olüb, hâlen dokuz yüz akçesin vekil-i merkûma teslim idüb, bâki zimmetimde üç bin beş yüz akçe lâzîmül-edâ deynim vardur" didükde, bi'l-muvâcehe vekil-i merkûm tasdik idüb, bi't-taleb kayd olundu.

Fî 23⁸⁰ mine'l-Cumâde'l-ülâ
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 116)

118

Oldur ki, sicill-i sâbıkda mezkûr olan vekil-i merkûm İbrahim b. mezbûr⁸¹ Balologoz veled-i Fellalid muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf idüb, "Mezkûr zimmetinde olan üç bin beş yüz akçeden yedi yüz elli akçesin bi'l-vekâle alüb, kabz idüb, bâki iki bin yedi yüz elli akçe kaldı" didükde, mezkûr zımmî bi'l-muvâcehe tasdik-i kabul idüb, bi't-taleb kayd olundu.

Fî 23 mine'l-Cumâde'l-ülâ
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed b. Mehmed
Hacı Hüsrev b. Abdullah
Mahmud b. Mustafa
El-Hacc Ferhad ibnu Abdullah
Ahmed b. Mahmud
ve gayruhum

119

Oldur ki, Nefs-i Kite'ye tâbi', Karye-i Fodra'da sâkine Gürce⁸² bt. Teranoz nâm zımmiyye, Meclis-i şer' de, karye-i mezbûrede sâkin Hasan b. Mustafa muvâcehesinde ikrâr idüb didükde, "Bundan akdem mezbûr Hasan, bana fi'l-i şeni' kaskına giçe Cum'a günü kuşluk zemânında yalnız bağçe surar iken üzerime gelüb, bana yanaşub, nice te'addî eyledi diye, davâ itmüş idüm. Hâlen mezbûr Hasan'dan itdüğim davâyı ferâgat itdüm. Min ba'di dahî davâ ider isem, 'inde's-şer'-i's-şerif istimâ' olunmasun" deyü itdüği i'tirâfı, mezbûr Hasan talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mustafa Fakih ibnu Mehmed El-İmam
Hüseyn b. Şaban
Ahmed b. Ali
Kasım b. İbrahim
İlyas b. Mustafa

⁷⁹ Düzeltme: Daha önce "Baloz" olarak okunmuştu.

⁸⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁸¹ Daha önce okunamayan bu kelime "adı geçen" anlamına gelmektedir.

⁸² Düzeltme: Daha önce "Kerce" olarak okunmuştu.

Hamza b. Hızır
ve gayruhum

120

Kad kefela İlyas b. Mustafa ve Hamza b. Hızır ve Bani b. Derviş bi-nefsi Hasan b. Mustafa min Karye-i Fodra bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer'-i şerif bi-talebi Kerce bt. Terenoz metâ taleben kefâleten sahîhan şer'iyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 119)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 119)

121

Oldur ki, Nefs-i Gemlik zimmîlerinden Kosta veled-i Nikola, Meclis-i şer'de, Mahrûsa-i Burusa'da sâkin Yağcıoğlu Mahallesi'nden Ali Çelebi b. El-Hacc Hamza muvâcehesinde ikrâr idüb, Buçuk⁸³ nâm mevzi'de vâkı', bir tarafı Penayut veled-i Manol bağıyla ve bir tarafı Kiryakoz veled-i Morodi bağıyla ve bir tarafı Kiryakoz veled-i İsbertenoz bağıyla ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile mahdud mülk-i bâğı mezbûr Ali Çelebi'ye, iki bin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebî' ve kabz-ı semen itdügümden sonra yine, mahdûd-ı mezkûr bağı beher sene iki yüz elli akçeye icâreye aldum" didükde, mahrûsa-i mezbûrede, Mahalle-i Nakkaşali'de sâkin Yakub b. Tayyib dahî bi'l-muvâcehe makâm-ı kazâda mezbûr Ali Çelebi talebiyle ikrâr idüb, "Zikr olunan bağı ve icârenün zararına kefil-i bi'l-mâl oldum" didüğü, 'alâ-vukû'a kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ

Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

El-Hacc Rıdvan b. Abdullah
Bezci Yakub b. Pir Ali
Mehmed Reis ibnu Pir Ali
Şeyh b. Abdullah
Mehmed b. Murad
El-Hacc Mehmed b. Sinan
ve gayruhum

122

Oldur ki, Kurşunlu zimmîlerinden Kiryakoz veled-i Duka, Meclis-i şer'de, Mahrûsa-i Burusa'dan Amine bt. Mirza muvâcehesinde akranın vekîli ve zevci Ebu Bekir Çelebi muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûre Amine'ye bâğ behâsından bin akçe deynim vardır" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 121)

Şuhûdü'l-hâl :

Mümin Reis ibnu Hamid
Abdurrahman Efendi ibnu Yusuf El-Müladim⁸⁴
Abdulkadir b. Mustafa
ve gayruhum

123

Kefela Murad b. Hasan min Karye-i Çepni bi-nefsi Cafer b. Evhad min Cemâ'ati Korkut bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer'-i şerif bi-talebi Osman b. Ömer min karyeti'l-mezbûreti metâ taleben kefâleten sahîhan şer'iyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 121)

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa b. Mehmed
Ali b. Ramazan
Mustafa b. İlyas
Mehmed b. ۴۴ Bali

⁸³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁸⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Ali b. Piri
ve diğ er Mustafa b. Mehmed
ve gayruhum

124

Kad kefela İshak b. Hacı min Mahalle-i Azeb Bey Mustafa b. Turhan min Cemâ'ati Korkut bi-nefsi Hasan ibnu Evhad bi-cemâ'ati'l-mezbûre bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer'î şerîf bi-talebi Osman b. Ömer metâ taleben kefâleten sahîhan şer'îyyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 121)

Şuhûdü'l-hâl :
(Atıf 123)

125

Oldur ki, Karye-i Dansara Kethüdası İstirati, Meclis-i şer'de, beytü'l-âmilî Kara Mehmed mahzarında ikrâr idüb, "Çite nâm yava zımmînin zimmetimde iki filori olüb, yine kendi sağhğında virdüm" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 121)

Şuhûdü'l-hâl :
Abdulkadir b. Mustafa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

126

Yava beytü'l-mâl 'âmilî Mehmed Bey, Karye-i Dansara sâkinlerinden Mümin b. Kasım nâm kimesneyi Meclis-i şer'e ihzâr idüb, "Maslûb-i maktûl zımmî Aleksi'nün sende hakkı var mıdur?" didükde, "Aslen bir habbe hakkı yokdur" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 121)

Şuhûdü'l-hâl :
Es-sâbikûn (Atıf 125)

127

Karye-i Balıklı zımmîlerinden Vasıl, Meclis-i şer'de, Apastolos muvâcehesinde "İki yüz akçe deynim vardur" deyü itdüğü ikrârı, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 121)

Şuhûdü'l-hâl :
Cafer Bey ibnu Mustafa Bey
İbrahim Bey ibnu Mustafa Bey
Hüseyin Bey ibnu Abdullah
Mahmud b. Abdullah
Abdullah b. Abdullah

128

Oldur ki, bundan akdem fevt olan Mustafa Bey'in yetimesi Fatıma'ya babası mezbûr müteveffâ Mustafa'dan intikâl iden hakkını hıfz u zabt vasî lâzım ve mühimm olmağın, işbu hâmil-i bâ'isü's-sicill yetime-i mezbûrenün anası Selcik bt. Şevki, kibel-i şer'den vasiyye nasb olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ min şuhûr
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :
Mümin Reis ibnu Hamid
Mehmed b. İsa
Ali Bey ibnu Halil
ve gayruhum

129

Karye-i Çepni'de katl olunan Ömer'in husûsudur.
Oldur ki, Kite Kazâsı'na tâbî Çepni nâm karyede maktûlen fevt olan Ömer b. Yahya'nun sulbî oğlı Osman'un Karye-i Balabancık'dan Ahmed b. Hızır nâm kimesneyi Meclis-i şer'î şerîfe ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm klub, "Mezbûr

Ahmed işbu mâh-ı Rebî'îl-âhir'inin yirmialtıncı gicesi yedi nefer levendler ile evimiz basub esbâbımızı gâret idüb, babam mezbûr Ömer'i katl itdiler. Bi-hasbi's-şer'i's-şerif mücebin taleb iderüm" diyücek, gıbbe's-su'âl mezbûr Ahmed 'alâ tarîki'l-inkâr cevâb virüb didü ki, "Fî'l-vâkı', mâh-ı mezbûrun yirmialtıncı gicesi yörükândan Güreşçi Muslihiddin ve Sinan Halife ve Hasan Halife ve Korkut Cemâ'atinden Bani b. Gök Yusuf ve Mümin b. Selim ve Tavîl Yusuf ve Mehmed b. El-Hacc Ivaz nâm yedi nefer yoldaşlarum ile basub, esbâbınız gâret idüb, baban mezbûr Ömer'i katl itdük" didüğü i'tirâfi, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 128)

"Ve maktûl-i mezbûrun evine bulunan bir çift ليموي fulâr dahî benümdür, bilmeden düşmüş" didüğü, kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed Çelebi ibnu Ali
Mehmed b. Mahmud
Mustafa b. Hamid
Osman b. Ramazan
Yakub b. Tayyib
Sinan Çelebi ibnu İskender
Ali b. Emir Ahmed
Yunus Bey ibnu İlyas
Mehmed b. Ahmed
Davud Bey ibnu Abdullah
Mustafa Bey b. Ahmed
İlyas b. Mahmud El-Kayyim⁸⁵
ve gayruhum mine'l-hâzırın

130

Kefela Ali b. Emir Ali min Mahalle-i Reyhan ve Ali b. Piri min Karye-i Yenice bi-nefsi Gündoğdu b. Turgut bi-talebi Osman b. Ömer bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer'-i şerif metâ taleben kefâleten sahihan şer'iyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 128)

Suhûdü'l-hâl :

Abdulkadir b. Mustafa
Mehmed b. İsa
Emirşah b. Murad
Hüseyn b. Enbiya
Mehmed b. Mahmud An Mahalle-i Koca Naib
Mümin Reis ibnu Hamid

131

Kefela Turgut b. Yunus 'an Karye-i Yenice ve Ali b. Emir Ali 'an Mahalle-i Reyhan bi-nefsi Ivaz b. Mustafa bi-talebi Osman b. Ömer bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer'-i şerif metâ taleben kefâleten sahihan şer'iyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 128)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 130)

132

Kefela Ali b. Emir Ali 'an Mahalle-i Reyhan ve Turgut b. Yunus 'an Karye-i Yenice bi-talebi Osman b. Ömer bi-nefsi Mehmed b. Ali bi-talebi Osman b. Ömer metâ taleb bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer'-i şerif kefâleten sahihan şer'iyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 128)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 130)

⁸⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

133

Oldur ki, Buhari veled-i Variloz ve Mehmed b. İsa şehâdetleriyle Bani b. Yani'nün Senadnoz veled-i Papas'ı vekil itdüği, kayd olundu.

Tahrîren fi min şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Veli
Mahmud b. Mustafa
Mûmin Reis ibnu Hamid
Muhyiddin Halife ibnu Musa
ve Mehmed Bey ibnu Hamza

134

Oldur ki, Karye-i Anahor'dan Yani veled-i Dimitri Meclis-i şer'îyye hâzır olub, işbu bâ'is-i sicill Bali veled-i Senadnoz tarafından vekil olan mezbûr Bali muvâcehesinde batû'an ikrâr idüb, "Mezbûr Senadnoz'a beş yüz akçe deynim vardur" didüğü, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 133)

135

Vech-i tahrîr-i sicill budur ki, Yenişehir Hâsları'na ber-vech-i iltizâm emîn olan Fahru'l-akrân Mehmed Bey, sancak cânibinden yava beytû'l-mâline bi-iltizâm 'âmil olan Kara Mehmed nâm kimesneyi Meclis-i şer'î şerîfe ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm kılub, "İltizâmın dâhilinde vâkı' hâssa karyelerde hâricden gelüb fevt olan yavanun, vakıfda ve gayrîde vâkı' olan zimmetlerin ve gayr-ı muhalledâtların bilâ sebeb ahz ider. Bâ-husûs vilâyet tahrîrinde hâricden gelenler sancak defterinde mahsûl-kayd olunmuş değül iken hilâfet-i kânûna dahl ider" didüğü 'âmil-i mezbûrdan kadıyye-i istifsâr olundukda bi'l-mukâbele cevâb virüb, "Mezbûr Mehmed Bey'in iltizâmı dâhilinde hâricden gelüb fevt olanların beytû'l-mâl-i 'âmme beytû'l-mâl emînindür, benüm dahlim yokdur. Lâkin gayrî toprağı bulunan mâlını sancak için ben kabz iderüm" diyücek, hâricden gelüb sancağa mahsûl-kayd olunmayub, vilâyet defterinde mevcût olmayan yavanun beytû'l-mâl-i 'âmme beytû'l-mâlına alınmak kânûn-ı kadim olduğı makarr olmağın, zikr olunan hâssada vâkı' olan yava müteveffânun vakıfda ve gayrîde vâkı' olan beytû'l-mâlına dahl ve ta'arruzdan 'âmil-i mezbûr men' ve def olunub, mezkûr Mehmed Bey'e hükmolunub, mâ-hüve'l-vâkı' sicill olundukdan sonra sûret ihrâc olunub, yed-i tâlibe def ve vaz' olundu.

Tahrîren fi evâil-i Cumâde'l-âhır
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Halife b. Musa El-Hatib
Mahmud b. Ahmed Elmüezzin Bınarbaşı
Mehmed b. Mehmed Eş-şehîr Beşe-zade
ve gayruhum mine'l-hâzırın

136

Vech-i tahrîr-i sicill oldur ki, Karye-i Kurşunlu zımmîlerinden Todora bt. Fehami⁸⁶ Meclis-i şer'e hâzır olub, oğlu İngülüs nâm zımmî mahzarında ikrâr idüb, "İtdüğü hudûdun bir tarafı Kiryazi ve bir tarafı âhar Kostantinos mülküne ve tarafı âhar Mahmud Bey mülküne ve bir tarafı tarîku'l-'âm bir hudûd ile mahdûd olan yeri işbu oğluma bin akçeye bey' idüb, bi't-temâm aldum, kabz eyledüm. Ba'de'l-yevm mülk-i müşterisidür" deyücek, mukarr-ı mezbûrun müşterî-i merkûm İngülüs bi'l-mukâbele tasdik itmeğın, sıhhat-i bey' ve cevâz-ı şirâyâ hükmolundu.

Tahrîren fi evâil-i Cumâde'l-âhır
Senete 988

⁸⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Şuhûdü'l-hâl :

El-Hacc Ali b. Nasuh An Mahalle-i Cum'a Bey
İsa b. Abdullah
Turhan b. Karagöz
Evranos b. Karagöz
Ayvaz⁸⁷ b. Karagöz
Deyakoz b. Kalayanos zımmî
Kiryazi b. Manol
Kosta b. İstirati
ve gayruhum

137

Oldur ki, Balabancık nâm karyeden Ahmed b. Hızır, Meclis-i şer' de, Kôr Hasan ve karındâşı Cafer muvâcehesinde takrîr-i merâm idüb, "Karye-i Çepni'de maktûlen fevt olan Ömer b. 'ün evi basulub katl olundukda, yedi nefer kimesnenin ikisi bunlardır. Evi basmağa sebep bu ikisidir. Dört yüz filorisi vardur deyû tahrîk idüb, ihlâl eyledi" didükde mezkûrânlar inkâr ile cevâb virdükleri kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 136)

Şuhûdü'l-hâl :

Osman b. Ramazan
Mümin Şah b. Ali
Hacı Ali b. Abdullah
Sefer b. Abdullah
Süleyman b. Abdullah
ve gayruhum

138

Şehidâ Ali b. Haydar ve Mehmed b. Abdi bi-ennehû kad vekîleti Hadice bt. Menteş zevcihâl med'ût Bahşayış b. Hüseyin bi-husûmeti Mehmed b. Ahmed şehâdeten sahihâten şer'iyeten cerâ zâlik.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 136)

Şuhûdü'l-hâl :

Hüseyin b. Abdullah
Abdi b. Menteş
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

139

Bâ'dehû vekîl-i mezbûr Bahşayış⁸⁸ b. Hüseyin, Mehmed b. Ahmed mahzarında takrîr-i da'vâ idüb, "Müvekkîlem mezbûre Hadice'nün Karye-i Erikli de vâkı' babasından intikâl itmüş müşterek bağçesini âhar kimesne bey' itdüm deyû, tasarrufuna manî olur. Taleb iderüm" didükde, mezbûr Mehmed fi'l-vâkı'a "Zikr olunan bağçe mezkûr Hadice ile müşterek idi. Lâkin rıza verildi deyû, elli altuna bey' itdüm. Akçesinden dahî almadum. Bağçesin zabt itsün" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 136)

Şuhûdü'l-hâl :

Osman b. Rasûl
Behram b. Abdullah
Üstad Hasan b. Abdullah
ve gayruhum

140

Ukırra Balologoz veled-i Fellalid min nefsi Mudanya bi-ennehû 'aleyh ve fi zimmeti li-vakfi'l-merhûm Mustafa Çelebi selâsete elfe dirhem kazâ râyic-i fi'l-vakti mine'l-karzi's-şer'î ikrâren sahihan şer'iyen.

⁸⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁸⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 136)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 139)

141

Ferruh b. Abdullah, Meclis-i şer'îde, Kara Mahmud nâm çobanın bulmasına kefil olub, târih-i kitâbdan beş güne va'de olunduğı, Hamza Çavuş talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 136)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atf 139)

142

Ba'dehû mezkûr Ferruh'un nefsine, Toba imamı olan Mustafa Halife ibnu Yusuf ve karye-i mezbûre'den Mustafa b. Yusuf ve Mustafa b. Hasan ve Nebî b. Mehmed ve Mustafa b. İmirza ve Ahmed b. El-Hacc ve Ömer b. Ahmed ve Murad b. Ali ve Göcek b. Ali Mehmed ve Hasan b. Yusuf ve Ahmed b. Mümin ve Ahmed b. Lütî ve Süleyman b. Hızır nâm kimesne "Hîn-i mutâlebede Meclis-i şer'e ihzârına kefil-i bi'l-emr olduk" didükleri kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 136)

Suhûdü'l-hâl :

İbrahim Bey ibnu Hamza

Mahmud b. Mustafa

ve Mahmud b. İsa

ve gayruhum

143

Nefs-i Karye-i Baluklu zımmîlerinden Vasıl veled-i Mihâl Meclis-i şer'îde Aryaroz veled-i Lanî⁸⁹ muvâcehesinde ikrâr idüb, "Kızum Bulgarayı mezbûr Aryaroz'un oğlu Malkoç'a avratlığa virdüm" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 136)

Suhûdü'l-hâl :

Ali b. (silik)

Mustafa b. (silik)

(silik) b. İsa

Mehmed b. İsa

Abdülkadir b. (silik)

144

Dağda tutulan harâmîlerden⁹⁰ salb olunan Yakub'un sicillidür.

Oldur ki, El-Hacc İdris b. El-Hacc Hasan 'an Karye-i Demürler min Kaza-i Uşak "Bundan akdem kervanla Uşak'dan gelürken, Ağras nâm mevzi'de işbu Yakub b. Bökrüce Ali ve birkaç kimesne dahî ilk uyhu zemânında yaturken gelüb, üzerimize gelüb, Mustafa Bey nâm kimesneyi ve Ali nâm kimesneyi okla urub, yarak arkasıyla urub ve bıçağla Davud nâm katırcımuza urub berelediler. Benüm bir mor ferâcemi ve kırmızı kemhâ sencefil ve ard eteğinde barmak mikdârı⁹¹ siyâh çûka nessâceğizi⁹² vardır, bir mâî resmî bogasımı bir 'avret libası bir bey kaftanımı ve bir siyâh ferâcemi ve üç dâne سرسالة dülbendimi ve bir kîsemi ve sekiz kıta yeni gömleğimi ve üç pâre tenekemi⁹³ ve bir dâne siyâh nakışlu makrememi alüb Akkeseli⁹⁴ köyünden Hüseyin nâm kimesneyi uyluğundan ok ile urub, çıkub gitti ve bir yigidi dahî gözünden urdular" didükde mezbûr Yakub'dan istifsâr olundukda, bi'l-muvâcehe cevâb virüb "Fi'l-vâkı' اخبیه tâ'iffesinden, Çakır Cemâ'ati'nden ben ve

⁸⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁹⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁹¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁹² Daha önce okunamayan bu kelime "dokuma" anlamına gelmektedir.

⁹³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁹⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Bazarcık Kazâsı'ndan Yukarı⁹⁵ Köy'den Bekir ve Keçili Yörüğünden Bayram b. Veli ve Güvercinlik'den Mahmud ve Çatoz'un⁹⁶ çobanı Deveci Mahmud ve Hasan ve diğer ve Ahmed nâm kimesneler ile mezkûr El-Hacc İdris ve yoldaşlarını basub, ba'zı mecrûh idûb ve zikr olunan esbâbları alduğumuzdan mâ'adâ, Kabaş Cemâ'atinden Amine bt. Hamza nâm kızı çekûb, ben tasarruf itdüm ve emmisi Oruç Ali'yi dahî ben katl itdüm ve Suludere nâm bülde⁹⁷ Ali nâm kimesneyi kuşluk zemânında basub, öldürüb, bir başıyla ferâcesini ve oğlancıklarını, iki kırmızı ferâcesini ve İnayet nâm hâtûnun zâde⁹⁸ ve benefiş atlasını ak sâdesini ve al tafta topuk zibûnı و كوزى نود kuşağın ve çatma incüsün ve al gönleğini ve birkaç çenber ve dest-i mâlların alûb ve Ali'nün yeşil çûka ve beneviş⁹⁹ çûka ve altı dülbend مركدوتبت beş gömlek ve üç don biri gök ikisi ak ve gök don el-ân ayağumdudur" deyû, ikrâr idûb ve bundan akdem dahî nice âdemler katl itdüğü makarr olûb ve kendi dahî 'alâ-vukû'a ikrâr itmeğın, vâkı'-ı hâl tahrîr olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 136)

Suhûdü'l-hâl :

Muharrem Çelebi
Eyyüb Efendi
Fahru'l-Müderresîn Mustafa Çelebi
Hacı Efendi
Ahmed b. Ali
Ahmed b. Nebi
Hamza Halife El-İmâm
Piri b. Kara
Hamza b. Acem
El-Hacc Eyne¹⁰⁰ b. Ahmed
Cafer b. Abdullah
Ali b. Mustafa
ve gayruhum

145

Oldur ki, Cebel Nâhiyesi'nden, Karye-i İlyaslar'dan Mehmed b. Cafer ve Bilal b. Hasan ve Seyran b. Yakub ve Veli b. Hüseyin ve Pir Ali b. Ivaz ve gayrileri, Meclîs-i şer'îde, "Karye-i Siyahlar'dan Mehmed b. Piri mahlûl olûb, mütevellisi Cafer Bey'in hanı olûb, otlak olan yerlerini beher sene on akçe mukâta'a ile bize virüb ve zırâ'at-ı hırâset olunan yerlerini Muharrem b. nâm kimesneye tapûya virdü" deyû ikrârları, mezbûr Muharrem talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 6)

Suhûdü'l-hâl :

Muslihiddin Halife b. Ali
Yusuf b. Durmuş
Şahkulu Yusuf
Ahmed b. Yusuf
Osman b. Mustafa
İbrahim b. Mustafa
ve gayruhum

146

Oldur ki, Nahiye-i Cebel'den, Karye-i Siyahlar'dan İsa b. Meşeli,¹⁰¹ Mehmed b. Kemal nâm kimesneyi Meclîs-i şer'î ihzâr idûb, mahzarında takrîr-i davâ idûb,

⁹⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁹⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁹⁷ Daha önce okunamayan bu kelime "belde" anlamına gelmektedir.

⁹⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁹⁹ Daha önce okunamayan bu kelime "mor" anlamına gelmektedir.

¹⁰⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁰¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

“Mezbûr Mehmed bana, sen bellü gidisin didi” didükde, mezbûr Mehmed'den istifsâr olundukda, “Ben buna bellü gidisin dimedüm, koyunum ve keçim uğurladın didüm” didügi, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 136)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 145)

147

Nefs-i Kite'den Mehmed b. Enbiya, Meclîs-i şer'ede, Ali b. Ömer mahzarında ikrâr idüb, “Bundan akdem merkûm Ali'den beş yüz altmış akçe bir doru bârgîr ve iki yüz kırk akçe karz ve Burusa kilesiyle on kîle buğdây, bir lâciverdi dolama çûkasun satun almuş idüm. Zikr olunan sekiz yüz akçe ve on kîle buğdây el-ân zimmetimde lâzîmü'l-edâ deynimdür” didügi, merkûm Ali'nün tasdîk ve talebiyle defter olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri Cumâde'l-âhır
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Ali Hâce ibnu Abdi
ve Bayezid¹⁰² b. Ahmed
ve Mehmed b. Abdi
ve gayruhum

148

Ba'dehû mezkûr Ali, meblağ-ı mezbûrun kabzına Fahru'l-akrân Pir Mehmed Bey ibnu Sinan'ı vekîl idüb, Cumâde'l-âhır gurrasinde iki ay temâm olunca va'de virdügi, merkûm Mehmed'in kabulüyle defter olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 147)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 147)

149

Kad kefelü Hüseyin b. İbrahim ve Receb b. Hızır ve Zeyneddin Veliyüddin 'an Karye-i Mürsel-i Kebir bi-nefsi Bali b. Hasan fi-karyeti'l-mezbûreti bi-şarti enne yahzer Meclîs-i şer'-i's-şerîf bi-talebi Mehmed metâ taleben kefaleten sahîhan şer'iyyen.

Tahrîren fi şehri Cumâde'l-âhır
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Kutbeddin Çelebi ibnu Şehzade
Mahmud b. Mustafa
Mehmed b. İsa
ve gayruhum

150

Ba'dehû mezbûr Bali, mezkûr Mehmed Çelebi'nün koyunun basub, kovmaduğına kelâm-ı kadîme yemîn virülüb, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 149)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 149)

151

Kefela Bostan b. Mahmud ve bi-nefsi Mehmed Çelebi bi-talebi Bali b. Hasan bi-şarti enne yahzer Meclîs-i şer'-i's-şerîf metâ taleben kefaleten sahîhan şer'iyyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 149)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 149)

152

¹⁰² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'da, Debbağlar Mescidi'nün vakf akçesine mütevellî olan Mehmed b. Ahmed, Karye-i Demircü imamı olub fevt olan Bayram nâm kimesnenün oğlu Hızır'ı Meclis-i şer'ê ihzâr idüb ve mahzarında takrîr-i merâm idüb, "Mezbûr Hızır'un babası mütevaffâ Bayram'da vâkf-ı mezbûr akçesinden üç yüz akçe vardur" diyücek, mezbûr Hızır'dan istintâk olundukda inkâr ile cevâb virücek, müdde'-î mezbûrdan beyyine taleb olunub, 'udûl-i müsliminden Abdî b. Mirza El-Hacc, Mahmud b. Mustafa muvâcehesinde ikrâr idüb, "Vakf-ı mezbûra beş yüz akçe deynim vardur, didi" deyü itdükleri şehâdetleri hayyız-ı kabûlde vâkı' olub, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atif 149)

Şuhûdü'l-hâl :

Mümin Reis ibnu Hamid
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

???

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'da sâkin olan El-Hacc Ali b. Mehmed Meclis-i şer'de, Karye-i Kurşunlu zimmîlerinden Pulma veled-i Yorgi Eş-şehîr Bakara Çomak¹⁰³ nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr idüb, "Bundan akdem müevakkıtdan olub, Mahrûsa-i Burusa 'da fevt olan El-Hacc Ali b.

Müdde'inün kavli sahîh olmayub, noksan kalmuşdur.

153

Dâru'l-kurrâ Şeyh Muhyiddin Efendi'nün husûsudur.

Kite Kazâsı'nda, Nefs-i Mudanya'da vâkı' olan merhûm Hacı Abdullah Defteri Evkâfı'na bi'l-fi'l mütevellî olan Mevlana Muhyiddin, Meclis-i şer'-i şerife hâzır olub, "Bundan akdem evkâf-ı mezbûreye mütevellî iken hüsn-i ihtiyâriyle ferâgat idüb, tevliyet-i mezbûreyi merkûm Muhyiddin'e viren Mehmed b. Hüsam mahzarında takrîr-i merâm idüb, hâlen mütevellîsi olduğum Hacı Abdullah Evkâfı'nun târihü'l-kitâbda görölüb, -haber-i a'zam tahrîr-i efham 'alâme-i 'âlim-evkâf müftisi olan Molla Efendi Hazretleri'nin ünvânı şerifleriyle mazmûn¹⁰⁴ muhâsebesinde kayd olunan üzre altmış beş bin beş yüz akçe zimem-i nâsda ma'mûl ve iki bin dokuz yüz seksen bir akçe gayr-ı ma'mûl bulunub ve üç bin yüz elli sekiz akçe zevâ'id bulunub, zikr olunan altmış beş bin beş yüz akçe ma'mûl ve iki bin dokuz yüz seksen bir akçe gayr-ı ma'mûl ve üç bin yüz elli sekiz akçe zevâ'idi mezbûr Mehmed b. Hüsam'dan yerlü yeründe gösterüb, bi'tâbi'-temâm ve'l-kemâl bana teslîm eyledi. Cümlesini görüb, hüsn-i kabûl ile kabûl eyledüm. Ba'de'l-yevm 'atîk ve cedîd zimem-i mezbûrenün ahvâli benden su'âl olunsun. Mezbûr Mehmed'in zimmetin vakfa müte'allik davâ ve husûmâtdan ibrâ-i 'âm ile ibrâ' itdüm" diyücek, mukâbeledde mezbûr Mehmed, merkûmu tasdik idüb, evvelki¹⁰⁵ vâkı'u'l-hâl ve celse-i¹⁰⁶ makaldur kayd olunub, yed-i tâlibe def olunduğu 'inde kıyâmi'l-hâce kâşif mâ-cerâ ola.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Cumâde'l-âhr
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Alaeddin Halife ibnu Kasım İmâm Câmî'-i Kebîr¹⁰⁷
Muhyiddin Halife ibnu Mirza İmâm Halvayî
Abdullah Halife ibnu Halil İmâm Güreşçi
Muslihiddin Halife ibnu İmâm Abdal Mehmed
Mustafa Halife ibnu İmâm Alacamescîd

¹⁰³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁰⁴ Daha önce okunamayan bu kelime "ödenmesi lazım gelen şey" anlamına gelmektedir.

¹⁰⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁰⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁰⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

İmâm Hevaili
Şeca b. El-Hacc Sinan
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
Ali b. Halil
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum mine'l-hâzırın

154

Mahrûsa-i Burusa'da merhûm Mahmud Bey'in binâ itdûği Dâru'l-kurrâ Evkâfi'nun mütevellisi olan Mevlana Muhyiddin, Meclis-i şer'î şerîfe hâzır olub, bundan akdem evkâf-ı mezbûreye mütevellî olan Mehmed b. Hüsam mahzarında takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm idüb, "Evkâf-ı mezbûrenün tevliyeti Nefs-i Mudanya'da vâkı' olan Hacı Abdullah Defteri Evkâfi'na mütevellî olanlara meşrût olmağın, evkâf-ı mezbûrenün tevliyeti, hakk-ı meşrûtum olmağla bana tevcih olunduğuna binâen, mezbûr Mehmed'in hesabı görölüb, evkâf müftisi olan fehâme-i devrân Sultanü'l-'ulemâü't-ticâriyye, burhânü'l-füzelâü'l-meşâhîr Molla Efendi Hazretleri ünvan-ı şerîfleriyle mazmûn¹⁰⁸ olan muhâsebesi mucebince, zımem-i nâsda olan yüz kırk bin akçe emvâl-i vakfı ve altı bin yüz yetmiş dört akçe zevâ'idi yerlü yeründen bana gösterüb, bi-kusûr teslim eyleyüb, ben dahî cümlesün hüsn-i kabûl eyledüm. Ba'de'l-yevm benüm uhdemdedür, bana su'âl olunsun ve mezbûr Mehmed'in zimmetini husûsu mezbûra müte'allik da'vâ ve husûmatdan ibrâ-i 'âmla ibrâ' itdüm" diyücek, mukâbele ve mezbûr Mehmed mukurr-ı mezbûrı vicâhen tasdik itdûği, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 153)

Suhûdü'l-hâl :

Mümin Reis ibnu Hamid
Mehmed b. İsa
ve gayruhum

155

Göbelya kurbunda vâkı' köbrünün ta'miri içün vakfolunan akçenün vakıfnâmesidür.

Elhamdü lillâhillezî erşede ibâdehü ilâ vücûhi'l-hayrât muvaffik vakfu'l-irâdeti'l-mü'minin es-sülûk bi-sebîli'l-müberrâti'l-hasenât ve min 'alâ ba'duhum bi-kabûli hayru'l-müteharî's-sâdrân halku'n-nebât 'alâ ba'di fi hukmi'l-kitâbihî 'azâmi'l-âyât ve'l-beyyinât inne'l-hasenât yezhebne es-seyyi'ât ve innehü yeczi el-mütesaddikîne ve'l-mütesaddikât sümme ve's-salavât 'alâ seyyide'l-kâinat ve's-seyyidi'l-mevcûdât Muhammed ellezî hüve şefî'l-mahlûkât yevme'l-'arasât ve merfât el-münâhic el-esrâr ez-zât ve's-sıfât ve 'alâ 'âlihi ve eshâbihî hümmâ hüdâti'l-halk ve hamâti'l-bâriyât ve ba'de tağiri mastûr 'alâ men lehü ednâ ve insâf inne'd-dünyâ ed-dinyeti evvâbe'l-yetim ve mesvâ ez-zarûriyyeti dâru'l-fenâin lâ meskene bekâi ve sürûra lezzetihâ mesvebeten bi'l-elemi sıhhatihâ makrûretin bi's-sakami fe'l-müstakbel (silik) sarfû'l-minzâdi 'alâ mühimmâti ilâ vücûhi'l-hayrâti ve bi-zillihâ fadlu farzî müberretâtihi ilâ ciheti el-hayrâti ve kâle te'âlâ sübhânehü sâhib-i mine'l-kitâb müzâbitü'z-zâki es-saferu'l-müstetâb fahru'l erbâb el-'izzu'l-ikbâl zahr-ı esbâb mecîd-i ve'l-iclâl kıdvetâ el-esrafî ve'l-a'yân 'umdetü'l-emâsil ve'l-erkân Mehmed Bey ibnu merhûm el-mebrûr eş-şehîd Mehmed Paşa -dâmet me'âlihû- fe hazârâ bi-Meclis-i Şer'î Şerîf eş-şâmih erkânî mevkûfi'd-dîni'l-hânif er-râsil bünyânehü ve ukırra i'tirâfa bi-ennehü kad vakafa ve habese beneynehü beniyetin vâfiyetin ve tarikâti'l-halîfâ sâfiyâ fi halet (silik) kâffeten teberrü'âtihi ba'demâ efreze min hâlisi mâlehü ve yezinnu yahıssu mânâ lehü mebâliğ-i seb'a âlâf dirhem kazâ terâyic câr fi esbâb el-havâic ve selemehü min nefsi 'aleyhi ve mine'r-ricâl el-müdde'ût Sefer b. Karagöz min Karye-i Göbelye min kazâ-i Kite ve ukırra Sefer el-mezbûr bi-teslimihî min teslimen ve tesellümen sahîhin şer'iyyen ve bi-şarti enne yesteğî'l-meblağ el-mezbûr 'alâ vechihî yekûn küllü 'aşera min 'aşrihâ

¹⁰⁸ Düzeltilme: Daha önce meznûn olarak okunmuştu.

fi'am vâhid lâ nâkıs minhû ve lâ zâ'id ve yu'âmil bi'd-dihri'l-kavî ve'l-kefil bi'l-mâl bi-ahadihumâ hasebemâ yaktazî el-hâl femâ rızkahullâh te'âlâ erbâh ve mâ yasrîf külli seneteti sivâ vazîfete-hû et-tevelliyeti'l-âtî zikruhâ ilâ merfeti'l-cisr el-vâkı' fi hudûdi'l-karyeti'l-mezbûreti ellezi kad kâne bennâhû ebîhi Mehmed Paşa el-mezbûr 'aleyhi min hamdu'l-meliki'l-gafûr 'inde'l-ihdiyâc ile'l-merremâti ve 'inde âdemi'l-ihdiyâc yazm ile'l-asl ve yu'âmil bihi min gayrı kıt'a ve fasli ve şarti et-tevelliyet 'aleyhi es-sefer el-mezbûr mâdâma hayyen sümme limen yerâhû el-hâkim ve ayyine vazîfeten tevelliyeten bi-mukâbiletin hıdme limâ zimmetehû 'aleyhi külli senetetin meblaği mi'etin dirhemini ve hamsîne dirhemen Osmanıyyen ve şart en yakine Mehmed Bey ibnu İbrahim min Karyet-i Has bi-kazai el-mezbûr nazran 'alâ vakfihî ve lâ yu'âmil el-meblaği'l-mezbûr illâ bi-ma'rifetihî mâdâma hayyen nâzıran hasîben rızallâhû te'âlâ sümme cemâ'atû'l-karye Göbelye el-mezbûr vakfen sahîhan şer'ıyyen ve habben sarîhan mer'ıyyen felemmâ ilâ el-emr ilâ hâzâ'l-mâl a'raza'l-vâkıf el-mezbûr 'ammâ vakafehû velehû mâbeyne el-mütevelli binâen 'alâ bi-talâbi vakfiyyetihî en-nukûd 'alâ mâbeyne el-meşhûr ve'l-ma'hûd cer'ıyyen 'alâ sine'l-kıyâsi'l-cârî fimâ beyne'n-nâs vâsi el-mütevelli mine'r-reddi kablen iyyâhû yettehız en-nukûd 'inde'l-imârât fe rabbemâ lâ yerka ve yenkûr ve tehâsamâ ve terâfa'a fi zâliki ile'l-hâkim el-'âdil er-rabbânî ve'l-müvellâ ve'l-mevlâ es-samedânî'l-hâkim el-muvakka' a'lemü'l-kitâb bi-tevkîhi 'azizü'l-müstetâb şükran lillâh sa'îd yevme'l-hisâbi ve talebi minhû el-hukmu 'alâ mezhebi'l-hukm bi-sıhhati vakfiyyeti en-nukûd 'inde'l-imâm el-ma'hûd sahîh ve meşrû' lâkin lâ 'alâ yüced (silik) bâb-ı mercû' el-mezbûr 'alâ vechi'l-meşrû' hukmen şer'ıyyen ve ba'de zâlike 'atefe'l-vâkıf el-mezbûr kitâb ilâ semen âhır min difâ' ve'l-hısâm fe kâle habbe ileyke vakf en-nukûd 'inde'l-imâ el-ma'hûd sahîh ve meşrû' lâkin lâ 'alâ vechi niyyeti bâbı'r-rucû' yektâ sıhhatihû vakfu'n-nukûd 'indehû leyse 'alâ tarîkati'z-zulm ve'd-devâm ve lehû hakkı'r-rucû' inde fe icâb el-mütevelli bi-enne sıhhati'l-vâkıf en-nukûd el-merkûm ve min kânet âribâ 'an sıfâtı'z-zûr ve inne hukmü'l-hâkim 'alâ mis hâzâ'l-ma'hûd lem bi-gayrı 'indehu'z-zûr ve'l-lezi hüve el-maksûd lâkinnehû kad ifâde 'indehu'l-imâmeyn ileyhimâ (silik) ve kul in'akada el-istimâ'alâ inne'l-hukmü'l-hâkim el-âtî ecel el-müştehid fihi fi innehû 'inde'l-cemâ nâfiz mâzin gayrı kâbil linfisâh ve'l-intikâz ve talebi'l-hukm mine'l-hâkim 'alâ ra'yihima'r-reşîd ve kad hasbehümâ el-hadîd muhakkimü'l-hâkim el-mümâ ileyh bi'l-lüzûm 'ale'l-vechi'l-merkûm fesâra'l-meblağ el-merkûm vakfen sahîhan lâ mütehattimen lâ yecüz tebdîlehû ve tağîtahû bi-vechi mine'l-vücûh ve sebebi mine'l-esbâb femen beddelehû ba'dehâ fe ba'ad fe innemâ esemin 'ale'z-zemîn yübeddilühühû vallâhu's-semî'un 'âlimün ve ecru'l-vâkıf 'ale'l-hayyu'l-kerim cerâ zâlik.

Tahrîren fi evâil-i şehri Cumâde'l-âhır
Li-seneteti semân ve semânine ve tis'i-mi'etin el-Hicri

Suhûdü'l-hâl :

Osman Bey ibnu Hüseyin
Hüseyin b. Mehmed
Kasım b. Kasım
Mustafa b. Ali
Mehmed b. Ali
Mehmed b. Dede
ve gayruhum

156

Ukurra Mehmed Bey ibnu Mehmed Paşa bi-ennehû kad itak 'abduhû ve memlukehû bâ'isi hâzâ's-sicill el-müdde'û Hasan b. Abdullah el-erzaku 'aynîn ve ahmeru'l-hayya ve fi yedihi'-esâbi'l-yemîni a'rac ve fi sadrihi eser-i cerâha vâsıtü'l-kâme Bosnavi'l-asl itâkan sahîhan şer'ıyyen hasbetullâhi te'âlâ ve taleben li-merzan fsâd hüve hurran kesâyiru'l-ahrâr li-mukâlibihim ve 'aleyhi ve â 'aleyhüm.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 155)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atf 155)

157

Oldur ki, Kite ahâlisinden Karye-i Gøbelye'de sâkin Kasım b. Kasım, Meclis-i şer'de, karye-i mezbûre kurbunda vâkı' köbrünün meremmâtına, Mehmed Bey ibnu Mehmed Paşa vakf itdüğü akçeye mütevellî Sefer b. Karagöz muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir tarafı Mehmed b. Ali ve bir tarafı Hüsrev b. Abdullah ve bir tarafı Receb Bey ibnu Abdullah mülkleriyle ve tarîk-i 'âm ile mahdûd mülk-i evimi ve bir tarafı Mehmed b. Hasan ve bir tarafı Mehmed b. Ayas ve bir tarafı Abdullah b. Cafer ve bir tarafı yine benüm kendi mülküm ile mahdûd bir dönüm mülk-i bağımı, mezbûr mütevellîye vakf-ı mezbûr için bin râyicü'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebî' ve kabz-ı semen itdüm" didükde, "Yine, târih-i mezbûreden beher sene yüz akçe icâreye alüb kabul itdüm" diyücek, mütevellî-i mezbûr talebiyle zıkr olunan evin ve bağın ve icârelerinin zararına Hasan b. Mehmed "Kefil-i bi'l-mâl oldum" didükde, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 155)

158

Oldur ki, Nefs-i Kite'ye tâbi', Karye-i Gøbelye'de sâkinlerinden Yusuf b. Mustafa Meclis-i şer'de, karye-i mezbûre kurbunda vâkı' köbrünün meremmâtına, Mehmed Bey ibnu Mehmed Paşa vakf itdüğü akçeye mütevellî olan Sefer b. Karagöz muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı', bir tarafı Osman Bey ibnu Hüseyin ve bir tarafı Yusuf Hüseyin ve bir tarafı Hüseyin b. Mustafa ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile mahdûd olüb, bir ahurı ve bir firunı ve bir kiremit örtülü evi müstemil olan mülk-i menzilimi mezbûr mütevellîye vakf-ı merkûm için, beş yüz akçe bey'-i bâtt-ı bey' kabz ve teslim-i müsemmen itdüğümden sonra, yine, sene 988 mâh-ı Cumâde'l-âhır'ınun guresinden beher sene elli akçe icâreye alüb, kabul ve kabz itdüm" didükde, mezkûr dahi bi'l-muvâcehe tasdik idüb, kefil taleb itmeğin, zıkr olunan evin ve icârenün zararına Mehmed b. Ali "Kefil-i bi'l-mâl oldum" diyücek, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 155)

159

Oldur ki, Nefs-i Kite'ye tâbi', Karye-i Gøbelye'de sâkinlerinden Hasan b. Mehmed Meclis-i şer'de, karye-i mezbûre kurbunda vâkı' köbrünün meremmâtına, Mehmed Bey ibnu Mehmed Paşa vakf itdüğü akçenün mütevellîsi Sefer b. Karagöz muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı', bir tarafı Hasan b. Mehmed ve bir tarafı Mehmed b. Hızır ve tarafeyn tarafı tarîk-i 'âm ile mahdûd mülk-i evimi mütevellî-i mezbûra vakf-ı merkûm için, bin râyicü'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen itdüğümden sonra, yine, sene 988 mâh-ı Cumâde'l-âhır'ınun guresinden beher sene yüz akçeye icâreye alüb, kabul ve kabz itdüm" didükde, mezbûr mütevellî tasdik idüb, zararlarına kefil taleb idücek, karye-i mezbûrdan Kasım b. Kasım bi'l-muvâcehe "Zıkr olunan evin ve icârenün zararlarına kefil-i bi'l-mâl oldum" diyücek, mâ-hüve'l-vâkı' kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 155)

160

Oldur ki, Karye-i Gøbelye'den Osman Bey ibnu Hüseyin, Meclis-i şer'de, karye-i mezbûre kurbunda vâkı' köbrünün meremmâtına, Mehmed Bey ibnu Mehmed Paşa vakf itdüğü akçeye mütevellî olan Sefer b. Karagöz muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı', tarafeyni Yusuf b. Mustafa mülkleriyle ve

tarafeyni tarîk-i 'âm mahdûd olub, bir çâr-¹⁰⁹ dam evi ve bir anbarı ve bir kilân ve bir odası ve bir ahûrı ve bir su kuyusunu müstemil olan mülk-i menzilimi, bi-cümleti'l-hudûd ve kâffeti'l-hukûk, mütevellî-i merkûma vakf-ı mezbûr için, iki bin râyicü'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen itdügümden sonra, yine, sene 988 mâh-ı Cumâde'l-âhır'ınun guresinden beher sene iki yüz akçe icâreye alub, kabûl ve kabz itdüm" didükde, mezbûr mütevellî tasdik idüb, zararlarına kefil taleb idücek, Receb Bey ibnu Abdullah bi'l-muvâcehe, "Zikr olunan menzilin ve icârenün zararlarına kefil-i bi'l-mâl oldum" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atf 155)

161

Oldur ki, Karye-i Gøbelye'den Mustafa b. Ali, Meclîs-i şer'de, karye-i mezbûre kurbunda vâkı' köbrünün meremmâtına, Mehmed Bey ibnu Mehmed Paşa vakf itdüğü akçenün mütevellîsi Sefer b. Karagöz muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir tarafı Hüseyin b. Mustafa ve bir tarafı Mehmed b. Hızır Bani mülkleriyle ve tarafeyni tarîk ile mahdûd mülk-i evimi, mezbûr mütevellîye vakf-ı merkûm için, bin râyicü'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen eyledügümden sonra, yine, sene 988 mâh-ı Cumâde'l-âhır'ınun guresinden beher sene yüz akçe icâreye alub, kabûl ve kabz eyledüm" didükde, mütevellî-i mezbûr, zikr olunan evin ve icârenün zararlarına kefil taleb idüb, Receb Bey ibnu Abdullah ve Kasım b. Kasım "Biz ikimiz zikr olunan evin ve icârenün zararına kefil-i bi'l-mâl olduk" didükleri, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atf 155)

162

Oldur ki, Karye-i Gøbelye'de sâkin Mehmed b. Ali, Meclîs-i şer'de, karye-i mezbûre kurbunda vâkı' köbrünün meremmâtına, Mehmed Bey ibnu Mehmed Paşa vakf itdüğü akçenün mütevellîsi Sefer b. Karagöz muvâcehesinde ikrâr idüb, karye-i mezbûrede vâkı', bir tarafı Kasım b. Kasım ve bir tarafı zımmî Dimitri ve Hasan b. Ahmed mülkleriyle ve bir tarafı tarîk ile mahdud olan mülk-i evimi vakf-ı mezbûr için, mezbûr mütevellîye beş yüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen eyledügümden sonra, yine, sene 988 mâh-ı Cumâde'l-âhır'ınun guresinden beher sene elli akçeye icâreye alub, kabûl ve kabz itdüm" diyücek, mezbûr mütevellî tasdik idüb, evin ve icârenün zararlarına kefil-i bi'l-mâl taleb idücek, Yusuf b. Mustafa bi'l-mukâbele i'tirâf idüb, "Zikr olunan evin ve icârenün zararına kefil-i bi'l-mâl oldum" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 155)

163

Oldur ki, Mahrusa-i İstanbul'da sâkin olub, Kite kazâsı'na tâbi' Gøbelye'de çiftlik ve değirmenlere mutasarrıf olan Fahru'l-emâsil Mehmed Bey ibnu Mehmed Paşa, Meclîs-i şer'-i şerife hâzır olub, işbu bâ'isü's-sicill Karye-i Has'da çiftlik mutasarrıfı olan Kıdvetü'l-akrân Mehmed Çelebi ibnu İbrahim muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûre Has kurbunda vâkı', Gøbelye nâm mevz'ide vâkı', bir tarafı tarîk-i 'âm ve bir tarafı mezbûr Mehmed Çelebi çiftliği ile ve tarafeyni nehir ile mahdûd olan beş bâb değirmenlerüm -birisi hâlen battaldur- mezbûr Mehmed Çelebi'ye beher sene yüz altmış akçe mukâta'asıyla, otuz beş bin râyicü'l-vakt akçeye bey'-i kat'î ile bey' idüb, teslim-i mehbî' ve semen-i merkûm bi't-temâm ve'l-kemâl alub, kabûl ve kabz itdüm" didükde, mezbûr Mehmed Çelebi bi'l-mukâbele, mukırrun kelâmını tasdik idüb, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

¹⁰⁹ Daha önce okunamayan bu kelime "tuğla ve çanak çömlek fırını" anlamına gelmektedir.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. El-Hacc Seydi Ahmed
Ahmed Halife ibnu Hamza
Mahmud b. Ahmed
Nurullah b. Ahmed
Mehmed b. İsmail El-Müezzin
Mehmed b. Abdülmümin¹¹⁰
Mehmed b. Ahmed
Sinan Çelebi ibnu Ahmed
Rüstem b. Ahmed
El-Hacc Kurd b. Mustafa
Eh Kasım b. Mehmed
Mustafa Bey ibnu Mehmed El-Mütevelli

164

Oldur ki, Karye-i Göbelye'de sâkin Hasan b. Abdullah, Meclis-i şer'ede, Fahrü'l-akrân Mehmed Bey ibnu Mehmed Paşa muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mevâli-i mu'takım¹¹¹ Mehmed Bey'e karzdan beş bin akçe vâcibü'l-edâ deynimdür" deyü itdüğü i'tirâfi, bi't-taleb mahzar-ı müsliminde kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

Osman Bey ibnu Hüseyin
ve Hasan b. Mehmed
ve Kasım b. Kasım
ve Mehmed b. Ali
ve gayruhum

165

Vech-i kadıyye oldur ki, Karye-i Has sâkinlerinden Mehmed Çelebi ibnu İbrahim, Meclis-i şer'e hâzır olüb, işbu bâ'isü's-sicill Hasan b. Abdullah muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Hasan'a karz-ı hasenden beş bin akçe vâcibü'l-edâ deynimdür" didüğü, mezbûr Hasan talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 164)

166

Divâne Hamza'nın husûsudur.

Oldur ki, Karye-i Evciler'den Mehmed b. Ali nâm kimesne, karye-i mezbûreden olüb, gâh topculuk ve gâh cebelik nâmıyla zikr olan Divâne Hamza nâm kimesneyi Meclis-i şer'e ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm kılüb, "Hâtûnum Şems ile karye-i mezbûre kurbunda vâkı' bağımızda mesâlihamız görürken mezbûr Hamza, beş nefer yoldaşları ile ve alet-i harbıyla üzerimiz gelüb, beni katl idüb ve hâtûnuma fi'l-i şenî kasdın itdüklerinde feryâd idüb mukâbele itdügümüzde, mezbûr Hamza benûm urub, başımun mecrûh idüb ve yoldaşları hâtûnum Şems'i muhkem döğüb, let itdüler" didükde, kadıyye mezbûr Hamza'dan istifsâr olundukda, gıbbe'l-inkâr 'udul-i müsliminden karye-i mezbûrede fermân-ı pâdişâhi mucebince yiğitbaşı olan Ahmed b. LAtf ve Mehmed b. Abdî ve Hasan b. Cafer ve Mustafa b. Nasuh nâm kimesneler liecili's-şehâdet hâzırûn olüb didiler ki, "Tahkîk bizler şahidlerüz ve şehâdet dahî iderüz. Mezbûr Mehmed ve zevcesi Şems feryâd itdüklerinde, feryâdlarına varub gördük. Mezkûr Hamza, dört nefer yoldaşlarıyla mezbûrânları orta almuşlar cenk iderler iken bizi görüb, mezbûr Hamza urub, mezkûr Mehmed'in başı mecrûh idüb ve bir 'acemiöğlanı mezbûre Şems'e urub kaçdılar. Mebde-i fesâd mezbûr Hamza idüğün bilüb, cümlemiz mezbûr Hamza'yı kovduk. Bir sazlıkda gizlenüb yaturken bulub, tutub,

¹¹⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹¹¹ Daha önce okunamayan bu kelime "azad edilmiş" anlamına gelmektedir.

huzurunuz getürüldi. Şâhidlerüz ve şehâdet dahî iderüz” didüklerinde, şehâdetleri hayz-ı kabülde vâkı’ olub, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed Halife İmam Hüseyin Ağa
Şeyhü'l-kurrâ¹¹² Muhyiddin Efendi
Muhyiddin Halife ibnu Veli
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

167

Ba'dehû mezbûr Hamza, makam-ı kazâda, mezbûr Mehmed b. Ali ve hâtûnı Şems bt. Ahmet muvâcehelerinde ikrâr idüb, “Fi'l-vâkı', zikr olunan bağa mezbûrânlar üzerlerine dört nefer yoldaşlarum ile vardum. Lâkin bâğ benüm olmağın, mezbûrânları men' itmek için vardum idi. Men' olunmayub, muhâlefet itdükleri sebebden ben urub, mezbûr Mehmed'in başın mecrûh itdüm ve dört nefer yoldaşlarımın biri Kanlı Çukuru'ndan Mehmed b. Ali ve Mihaliç Kazâsı'ndan Çeşnigir'den Mehmed b. Hüseyin Çelebi ve iki 'acemioglanlarının birisi Kanlı Çukuru'nda Süleyman'ın kızına yavuklıdır hâtûnı onlar urdular.¹¹³ Şehâdet iden mezbûrânlar feryâda geldükde, ben kaçdum, bir sazlıkda gizlenüb onda beni tutdular” deyû itdüğü itirâfi kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 166)

168

Oldur ki, Sancak Subaşısı olan Mehmed Bey, Karye-i Evciler'den Divâne Hamza nâm kimesneyi Meclis-i şer'e idüb ve mukâbelesinde takrîr-i merâm kulub didi ki, “Mezbûr Hamza, karye-i mezbûreden topcu Musli¹¹⁴ nâm kimesne nöbette iken, hâtûnı Aişe bt. Ahmed'i hilâf-ı şer'-i şerif tasarruf itmüş. Su'âl olunsun” didükde, gıbbe'l-su'âl cevâb virüb didi ki, “Mezbûre hâtûn, zevcim Musli beni boşadı, al benî dimeğın, aldum” didüğü, kalimâtı kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 166)

169

Ba'dehû mezbûr Hamza'ya su'âl olunub, “Mezbûre hâtûnı sana kim nikâh itdü?” dinüldükde, “Aslen kimesne nikâh itmeyüb, karyemüz imamı ve hatîbi olan ve sâir cemâ'at boş değıldür, bizüm nikâha rızamız yokdur didüklerinde hâtûn, ben boşun, sana vardum, didi. Ben dahî aldum, didüm. Nikâhımız dahî budur” didüğü, kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

Şuhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 166)

170

Ba'dehû Karye-i Evciler'den Oruç b. Yusuf, makâm-ı kazâda, mezbûr Hamza muvâcehesinde da'vâ idüb, “Mezbûr Hamza, benüm evime girüb, hâtûnuma fi'l-i şenî-i kasd itdükde, pencereden çıkub, kaçdı” diyücek, gıbbe'l-su'âl 'alâ vechi'l-inkâr cevâb virüb, beyyine taleb olundukda, karye-i mezbûr cemâ'ati bi'l-mukâbele cevâb virüb, “Köyde hâzır olanlardan ve hâtûnlarımızdan böyle işitdik ve lâkin biz görmedik” didükleri kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

¹¹² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹¹³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹¹⁴ Düzeltme: Daha önce “Musalli” olarak okunmuştu.

Suhûdü'l-hâl :
Es-sâbikûn (Atf 166)

171

Ba'dehû, karye-i mezbûre cemâ'ati bi'l-ittifak mezbûr Hamza muvâcehesinde şikâyet ve tazallûm idûb didüler ki, "Ve'l-hâsıl, mezbûr Hamza'nın mazarratından bizüm halimüz mükedderdür. Câmî'de terâvîh kılurken câmî'î basub, Ali nâm kimesneyi döğüb, let itdû. Havfımızdan nâmazı bozub, evlerimize kaçdık" didükleri, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :
Es-sâbikûn (Atf 166)

172

Oldur ki, Karye-i Evciler'de sâkine Şems bt. Ahmed nâm hâtûn, Meclîs-i şer'de, Hamza b. Dedebali nâm kimesneyi Meclîs-i şer'-î şerife ihzâr ve mahzârında takrîr-i merâm kılub, "Babam mezbûr müteveffâ Ahmed'den intikâl itme evimi ve bağımı ve dâmı ve sârpünümü hilâf-ı şer'-î şerif tasarruf idûb, benim tasarrufuma mâni' olur" didükde, kadıyye mezbûr Hamza'dan su'âl olundukda, bi'l-mukâbele cevâb virüb, "Zikr olunan evde ve bağda ve dâmda ve sârpûnda bî vech-i mine'l-vucûh benüm dahlim ve ta'arruzum yokdur lâkin, hâtûnum benüm hakkım vardur didüğü ecilden tasarruf iderüm. Şimden gerü ferâgat itdüm" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :
Ahmed b. Latif
Mehmed b. Abdi El-İmam
Nuri¹¹⁵ b. Ahmed
Hüseyn b. Cafer
Oruç b. Yusuf

173

Ba'dehû, mezbûr Hamza'ya su'âl olunub, "Sana kâbel-i şer'den varan mürâseleleri imamınız¹¹⁶ olan Abdî okuyuvermedi mi?, niçün şer'-î şerife itâ'at idûb, gelmedün" dinöldükde, makâm-ı kazâda, mahzar-ı mülümünde ikrâr idûb, cevâb virdi ki, "Mürâseleyi gördüm ve imam okuyuvirüb var şer'e didi. Ben gelmedüm, bundan evveldi" didüğinden mâ'ada, mezbûr imam Abdi Halife ve gayri ehil şehâdet idûb didüler ki, "Mürâsele okundukda, muvâcehede şetm-i gâliz idûb, mürâseleyi getürenün de avradın falan ideyim ve gönderenin de" didi, deyû mezbûr Hamza muvâcehesinde itdükleri şehâdetleri, 'alâ vukû'a kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :
El-mezbûrûn (Atf 172)

174

Oldur ki, Karye-i Kafır Subaşı sâkinlerinden Mehmed b. Abdullah, Mahrûsa-i Burusa'da, İbrahim Paşa Mahallesi'nde sâkin El-Hacc Emrullah b. El-Hacc Mustafa'ya, "Çavdar nâm zımmide olan altı yüz akçe hakkımı, kabz u teslim itdüm" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :
Mehmed b. Veli
Mehmed b. Mustafa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

175

¹¹⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹¹⁶ Düzeltme: Daha önce "İmamgöz" olarak okunmuştu.

Oldur ki, Karye-i Aydınbey sâkinlerinden Tatar İskender b. Bahtiyar, karye-i mezbûreden Mehmed b. Piri nâm kimesneyi Meclîs-i şer'î şerîfe ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm kılub, "Karye-i mezbûrda Davud b. Ali nâm kimesnenin harmanında harman dögerken, mezbûr Mehmed ile gavga idüb, mezbûr Mehmed benüm sağ kolumu urub, mecrûh itdü. Bi-hasbi'ş-şer'i'ş-şerîf mücebîn taleb iderüm" didükde, kadıyye mezbûr Mehmed'den istifsâr olundukda, 'alâ vechi'l-ikrâr cevâb virüb, "Fi'l-vâkı'a, mezkûr İskender ile harmanda gavga idüb, hiddet ile urub, sağ kolunu mecrûh itdüm" didügi, mezbûr İskender telebiyle, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

Dede b. Ali
Hüseyn b. Bekdaş
Mehmed b. Ali
Osman b. Bekdaş
Piri b. Oruç
ve gayruhum

176

Ba'dehû, mezbûr Mehmed'e su'âl olunub, "Senün dahî mezkûr İskender'den da'vâ ve talebin var mı?" dinildikde, "Aslen da'vâ ve talebim yokdur" didügi, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atf 175)

177

Kefela Davud b. Ali Karye-i Aydınbey bi-nefsi Mehmed b. Piri bi-şarti enne yahzer Meclîs-i şer'î şerîf bi-talebi İskender b. Bahtiyar metâ taleben kefâleten sahîhan şer'iyyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 175)

178

Kefela Piri b. Oruç 'ani'l-karyeti'l-mezbûre bi-nefsi Davud b. Ali bi-şarti enne yahzer Meclîs-i şer' bi-talebi İskender metâ taleben kefâleten sahîhan şer'iyyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atf 175)

179

Ba'dehû mezbûr İskender, makâm-ı kazâda, karye-i mezbûre cemâ'ati muvâcehesinde ikrâr idüb, "Benim cerâhatım mezbûr Mehmed'dendür, cârım olur. Ölüsem de demm-i diyetim ondan taleb olunsun. Sâir ehl-i karyede da'vâ ve taleb yokdur, ölüsem dahî vârislerüm da'vâ itmesünler" didügi, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 175)

180

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'da, Amine bt. Mirza tarafından vekîl-i şer'isi olan Bekir Çelebi ibnu, Karye-i Kurşunlu zımmîleründen Kiryakuz veled-i Duka muvâcehesinde ikrâr idüb, "Müvekkilem mezbûre Amine'nün, mezbûr Kiryakuz'da bağ behâsından bin akçesini, mezbûr Kiryakuz elinden bi't-tamâm bi'l-vekâle alüb, kabûl ve kabz itdüm" didügi, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

Mustafa b. İlyas
El-Hacc Mehmed b. Ahmed Bakkal
Mehmed b. Sefersah
Mümin Reis ibnu Hamid

Mahmud b. Mustafa
Çerkez Bey ibnu Sinan Çelebi Saray Ağası

181

Oldur ki, Siği nâm karye zimmîlerinden Dimitri veled-i Yani, Mahrûsa-i Burusa'da, Dede veled-i Arslan muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Arslan'a oniki filori vâcibü'l-edâ deynim vardır" didüği, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
Atamos veled-i Kalyone¹¹⁷
ve gayruhum

182

Ba'dehû mezbûr Dimitri'nün oğlu Uzgori,¹¹⁸ "Meblâğ-ı merkûm oniki filoriye kefil-i bi'l-mâl oldum" didüği, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atf 181)

183

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'da, Şerafeddin Paşa Mahallesi'nde sâkin olan Mahmud b. Mehmed, Meclîs-i şer'de, ba'is-i sicill Karye-i Kurşunlu zimmîlerinden Kara Çomak dimekle ma'rûf Pulmar veled-i Yorgi muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mahalle-i mezbûrede sâkin olüb, li ebin ve ümmîn emmim Bıyıklı Ayvaz'ın¹¹⁹ kırk filori hakkı olüb, fevt oldukda, oğlu Bekir'e ve kızı Ümmi'ye intikâl idüb, onlar dahî mezbûr zimmiden alüb, kabz itmeden fevt olduklarında, metrûkâtları alâ tarîki'l-'asabûye¹²⁰ bana intikâl etmeğîn, meblâğ-ı merkûm kırk filoriyi mezbûr Pulmar elinden bi't-tamâm ve'l-kemâl alüb, kabûl ve kabz itdüm. Bâki bir akçe ve bir habbe hakkım kalmadı" didüği, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

Hüseyin b. Hüseyin
El-Hacc Mustafa b. Hızır
İmirza b. Süleyman
El-Hacc Veled b. Mahmud
İsmet b. Hüseyin
El-Hacc Ali b. Mehmed

184

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'da, Koca Naib Mahallesi'nde sâkin Mahmud b. Abdullah, Meclîs-i şer'de, Nefs-i Mudanya zimmîlerinden Balalogoz¹²¹ veled-i Fellalid zimmetinde olan dört bin dört yüz akçe hakkını ahz ve kabz vekil-i şer'î kılduğu İbrahim Çelebi ibnu Hasan muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Balalogoz zimmetinde olan dört bin dört yüz akçe hakkımdan, kabza vekil itdüğim İbrahim Çelebi elinden iki bin sekiz yüz elli yedi akçesini alüb, kabz itdüm. Bâki mezbûr Balalogoz zimmetinde bin beş yüz akçe hakkım, kırk üç akçe hakkım kaldı" didüği, mezbûr İbrahim Çelebi talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 157)

Suhûdü'l-hâl :

İbrahim Bey ibnu Abdullah
ve Hızır Bey ibnu Abdullah
Ahmed b. Mahmud

¹¹⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹¹⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹¹⁹ Daha önce okunamayan bu kelime "baba tarafından akraba olanlar" anlamına gelmektedir.

¹²⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹²¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

El-Hacc Ferhad b. Abdullah
Cafer b. Abdullah

185

Ba'dehû mezbûr Mahmud b. Abdullah, Meclis-i şer'ede, mezkûr Balologoz veled-i Fellalid muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Balologoz zimmetinde olan dört bin dört yüz akçe cem'-i hakkımdan, üç bin akçesini alüb, kabz idüb, ıslâh oldum. Bâkî kalan bin dört yüz akçesinden ferâgat itdüm. Min ba'di da'vâ ve talebim yokdur ve eğer da'vâ dahî ider isem, 'inde's-şer'-i's-şerif makbûl ve mesmû' olmasun" didükde, mezbûr Balologoz bi'l-muvâcehe tasdik idüb, mâ-hüve'l-vâkı' kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

Şuhûdü'l-hâl :

Fahru'l- Müderrisin Şeca Efendi El-mufassal bi-Medrese-i صحى
Muharrem Çelebi El- Mütevellî
İbrahim Çelebi ibnu Hüseyin
Mehmed b. Hüseyin El-Müezzin
El-Hacc Ferhad b. Abdullah
Ahmed b. El-Hacc Mehmed
Musli b. Ali Bey
Ahmed b. Mahmud

186

Oldur ki, Selime bt. Sinan nâm hâtûn, Ahmed Bey ibnu Abdullah ve Süleyman b. Sinan şehâdetleriyle kızı Mihma¹²² tarafından vekâletini isbât idüb, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
Çataklu¹²³ b. İlyas
Mehmed b. Abdullah
El-Hacc Ahmed Mustafa

187

Oldur ki, Karye-i Ermiri'de sâkine olüb Ahmed b. Abdullah ve Süleyman b. Sinan nâm kimesneler şehâdetleriyle kızı Mihma bt. Mümin tarafından husûs-ı âti-i'z-zıkr için vekâleti sâbit olan Selime bt. Sinan, Meclis-i şer'ede, Karye-i Dansara'da sâkin Hüseyin Bey ibnu Abdullah muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûre kurbunda Köprübaşı'nda vâkı', Kıl Şone¹²⁴ tarlasıyla ve dere ile ve Süleyman bağçesiyle ve tarik-i 'âm ile mahdûd olan müvekkilemin mülk-i bağçesini, bi'l-vekâle mezbûr Hüseyin Bey'e bin iki yüz yirmi akçeye bey-i kat'-i ile bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen itdüm" didükde, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 186)

188

Oldur ki, Korkut Cemâ'ati'nden, Köse Velîler'den Bali b. Güvendik ve Ali b. Güvendik karındaşları Mehmed muvâcehesinde ikrâr idüb, "Babamız mezbûr müteveffâ Güvendik'den¹²⁵ ve anamız müteveffiye Haskadın'dan intikâl iden hisse-i şer'iyyelerimizi, ikimüz bile karındaşımız merkûm Mehmed elinden alüb, kabul ve kabz itdük. Bâkî bir akçe ve bir habbe hakkımız kalmadı" didükleri, mezbûr Mehmed talebiyle kayd olundu.

¹²² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹²³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹²⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹²⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

Suhûdü'l-hâl :

İbrahim Çelebi ibnu Hüseyin
Mehmed b. İsa
Mümin Reis ibnu Hamid
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

189

Ba'dehû mezbûr Mehmed, karındâşları mezbûrânlar ve diğerkarındâşları Rasul muvâcehelerinde ikrâr idüb, "Babam mezbûr müteveffâ Güvendik'den ve anam müteveffiye Haskadın'dan intikal iden hisse-i şer'iyyemi, mezbûrün karındâşlarıma hibe itdüm" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 188)

190

Oldur ki, mezbûr Bali, mezkûr Ali muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Ali'ye koyun behâsından dört filori vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü itdüğü itirâfi, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 188)

191

Ba'dehû mezbûr Bali, mezkûr Ali muvâcehesinde da'vâ idüb didü ki, "Meblağ-ı merkûmı bana hibe itmüş idi, hibe itmedüğine yemin virülsün" didükde, mezbûr Ali'ye hibe itmedüğine kelâm-ı kadîme yemin virülüb, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 188)

192

Ba'dehû mezbûr Ali, mezkûr Bali'nün zimmetini, cemî-i da'vâ ve husûmâtdan ibrâ ve iskât idüb, "Bi-vech-i mine'l-vücûh mirâs husûsuna müte'allik ve dört filori meblağ-ı merkûma müte'allik da'vâ ve telebim yokdur" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 188)

193

Oldur ki, bundan akdem Korkut Cemâ'ati'nden fevt olan Güvendik'ün sağır oğlu Rasul'e, mezbûr müteveffâ Güvendik'den ve anası müteveffiye Haskadın'dan intikâl iden metrûkâtı zabt ve hıfz için vasî lâzım olmağın, yetim-i mezbûrun karındâşı Ali, kibel-i şer'den ba'de'l-kabûl vasî nasb olunub ve diğerkarındâş Mehmed nâzir nasb olunub, kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 157)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 188)

194

Oldur ki, Hadice bt. Menteş nâm hâtûn tarafından husûs-ı âti-i'z-zikr için sâbitü'l-vekâle olan zevci Bahşayış b. Hüseyin, Ali b. Nasuh nâm kimesneyi Meclîs-i şer'e ihzâr ve mahzarında takrir-i da'vâ kılub didi ki, "Müvekkilem mezbûre Hadice'nün babası mezkûr müteveffâ Menteş'den vâris şer'iyile intikâl itme müşâ' ve müşterek bâğçede olan hisse-i şer'iyyesini, mezbûr Ali hilâf-ı şer'-i şerif bi-gayri tasarruf idüb, bizüm tasarrufumuza mâni' olur" didükde, kadıyye mezbûr Ali'den istintâk olundukda, bi'l-mukâbele cevâb virüb, "Da'vâ olunan bâğçeyi Mehmed b.

Ahmed nâm kimesne bey' idüb, aldum. Mezbûre Hadice'ye hissesin virdüm" didi. "Fî'l-vâkı' oluşub,¹²⁶ hisse almışdur. Bâkı¹²⁷ hissesi olduğuna beyyine kâmet olunsun" diyücek, Ömer b. Bali ve Abdi b. Mentеш ve Ali b. Abdi ve Ali b. Haydar nâm kimesneler şehâdet idüb, "Mezkûr-i müteveffâ Mentеш fevt olüb, oğlu müteveffâ Ahmed ve mezbûre Hadice mâ-beynlerinde zıkr olunan babamızın meyvesi 'alâ tariki'l-müşâ'dur, 'ale'l-iştirâk yerler" didükleri hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

(sîlik) b. Ali
Ramazan b. Davud
Hasan ve Hüseyin b. Abdullah
Hamza b. Abdullah
Mehmed b. Abdi
ve gayruhum

195

Oldur ki, Karye-i Toba'dan Mustafa b. Mirza, Meclis-i şer'de, Ömer b. Ahmed muvâcehesinde ikrâr idüb, "Hımâr behâsından mezbûr Ömer'e iki yüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Kutbeddin Çelebi
Mahmud b. Mustafa
Mehmed b. İsa
Mümin Reis ibnu Hamid

196

Oldur ki, Mahalle-i Kükürtlü'de sâkine Ümmi bt. Karabaş nâm hâtûn tarafından babasından ırsle intikâl idüb, zimemde olan akçesini da'vâ ve taleb itmeğe Musa b. İlyas ve İsmail b. Piri şehâdetleriyle Mehmed b. Durağ'un vekâleti sâbit olüb, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 195)

Suhûdü'l-hâl :

Mevlana Yahya Çelebi
Kutbeddin Çelebi
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

197

Oldur ki, Cafer b. Abdullah, Çavdar Satoroz veled-i Aleksî nâm zımmiye Meclis-i şer'e ihzâr idüb, "Karye-i Kafir Subaşı'da mürd olan Yorgi nâm zımmiden aldum çiftliğimi, mezbûr Satoroz hilâf-ı şer'-i şerif tasarruf idüb, benüm tasarrufuma mâni' olur. Ma'rifet sipâhi ile mi tasarruf ider ve Yorgi'den satun aldu mı?, der-su'âl olunsun" didükde, gibbe'l-istintâk cevâb virüb didi ki, "Ne sipâhiden iznüm vardır ve ne satun aldum. Kayın atâm mezbûr-i merdûd Yorgi tasarruf idüb, deynimi edâ ikrâr-ı tav'î, didi. Ona binâen tasarruf iderüm" diyücek, kelâm-ı şer'e ve kânûna muhâlif olmağın men' olunub, mezbûr Cafer'e hükmolundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Esseyyid Hüseyin b. Esseyyid Veli
Yusuf b. Abdullah
Mümin Reis ibnu Hamid

¹²⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹²⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve gayruhum

198

Ba'dehû mezbûr Çavdar Satoroz, mezkûr Cafer muvâcehesinde ikrâr idüb, "Zikr olunan çiftliği kayın atâm mürd olduktan sonra, ondört kile alef aldum" didüği, kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 197)

199

Ba'dehû mezkûr Cafer, mezkûr Satoroz muvâcehesinde ikrâr idüb, "Zikr olunan çiftliği, kayın atân sağlığında müşâ' eküb, tasarruf iderdüm" didüği, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 197)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 197)

200

Oldur ki, Kafir Subaşı nâm karyeden Mehmed b. Abdullah, Çavdar Satoroz veled-i Aleksî nâm zimmîyi Meclis-i şer'e ihzâr idüb, "Karzdan altı yüz akçe hakkım vardır, taleb iderüm" diyücek, gibbe's-su'âl mezbûr Satoroz 'alâ vechi'l-ikrâr cevâb virüb "Ve lâkin, edâ itdüm" didüği, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 197)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa

Mehmed b. Hüsâm

ve Mahmud b. Mustafa

ve Mümin Reis ibnu Hamid

ve gayruhum

201

Oldur ki, Dergâh-ı 'âlî kâtiblerinden Kıdvetü'l-emâsil Abdi Çelebi taraflarından husûs-ı âti-i'z-zikr içün, vekîl-i şer'ileri ve birâderleri Fahru'l-akrân Ali Çelebi İbrahim Bey nâm sipâhîyi, Meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve mahzarında takrîr-i davâ kılub, "Müvekkilim mezbûr Abdi Çelebi'nün ze'âmetünden bir mezra'ası -ki Mezra'a-i Tobçu İskender, tâbi'-i Kite- deyü berât-ı hümâyûnlarında ve defterleri sûretinde mukayyed iken, mezbûr İbrahim Bey dört yıldan mütecâvizdür gelen subaşılarumuzun zabt ve tasarruflarına mâni' olüb, hilâf-ı şer' ve kânûn kendi zabt idüb, mahsûlini alır. Bi-hasbi's-şer' ve'l-kânûn, bi'l-vekâle taleb iderün" diyücek, müdde'-i 'aleyh İbrahim Bey'den istintâk olundukda, 'alâ vechi'l-inkâr cevâb virüb, "Min ba'di benüm mutassarîf olduğum timârımda Tobçu İskender Mezra'ası yokdur" didükde, Kazâ-ı Kite ahâlisinden Karye-i Göynüklü'den İsmet ve Mustafa veled-i Mehmed nâm kimesneler Meclis-i şer'de mezbûrânlar muvâcehelerinde ikrâr ve takrîr-i merâm kılub didiler ki, "Karye-i mezbûre ebün 'an ceddün¹²⁸ mutassarîf olduğumuz çiftliğimizün biri Tobçu İskender'dür. İle'l-ân mezbûr Abdi Çelebi'nün zamânına gelince sipâhimüz olanların dahî berâtları ve sûret defterleri Mezra'a-i Tobçu İskender, tâbi'-i Kite yazub, mezra'a-i mezbûrenün 'öşr ve resmini berâtları ve defterleri mücebince alurlar idi. Lâkin dört yıldur 'öşr ve resmimizi mezbûr İbrahim Bey alır" deyü itdükleri i'tirâfları, mezbûr İbrahim Bey dahî tasdik ile'l-ân "Bilmedüm, Tobçu mezra'ası idüğü hâlen bana dâll-ı 'ilm gelüb, ferâgat itdüm" diyücek, mâ-hüve'l-vâkı' kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Cumâde'l-âhr

Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Piri b. Musa

Hüdaverdi b. Hızır

İbrahim b. Oruç

¹²⁸ Daha önce okunamayan bu kelime "atadan babaya" anlamına gelmektedir.

Dede b. Hüseyin
Mehmed b. İsa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

202

Ba'dehû mezbûr Himmet, mezkûr İbrahim muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karındâşım merkûm Mustafa ile ikimüz iki çiftliğe mutasarrıflaruz. Birisi Tobçu Mezra'ası nâmiyla ve birisi gayrîdür" didüği, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 201)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 201)

203

Oldur ki, Karye-i Göynüklü'den Himmet b. Mehmed, Meclîs-i şer'ede, merhûm Muallim-zâde Efendi'nün vakf akçesüne mütevellî olan Nasuh Halife muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Nasuh Halife'ye mütevellisi olduğı vakf akçeden asıldan üç bin ve râyicden üç yüz cem'an, üç bin üç yüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü itdüğü i'tirâfi, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Piri b. Musa
Dede Bali b. Hüseyin
İbrahim b. Oruç
Mehmed Bey ibnu Biruni
Mümin Reis ibnu Hamid
Mehmed b. İsa

204

Ba'dehû mezbûr Himmet b. Mehmed, Karye-i Göynüklü'den İbrahim b. Oruç muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr İbrahim'e bir müd buğday vâcibü'l-edâ deynim vardır" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 203)

Şuhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 203)

205

Ba'dehû mezbûr İbrahim, mezkûr Himmet'den iki müd buğday iddi'â idüb, mezbûr Himmet inkâr ile cevâb virücek, Piri b. Musa ve Dede Bali b. Hüseyin şehâdetleriyle sâbit olüb, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 203)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 203)

206

Ba'dehû mezbûr Himmet, mezkûr İbrahim muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr İbrahim'e, iki müd arpa deynim vardır" deyü itdüğü i'tirâfi, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 203)

Şuhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 203)

207

Oldur ki, Karye-i Badırğa zimmîlerinden Uzgorî veled-i Kortaş, Meclîs-i şer'ede, hâlen İzzeddin Bey Evkafı mütevellisi olan Nasuh Halife muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karındâşım Terendefiloz ile ikimüz zimmetinde dokuz yüz seksen altı ve seksen yedide vâki' olan yüz kırk kile buğdaydan ve kırk kile arpadan, yüz beş kile buğday ve otuz kile arpa virüb, mezbûr mütevellîye teslim idüb, bâkî zimmetimizde vâcibü'l-edâ otuz beş kile buğday ve on kile arpa deynimiz vardır" didükde, mukırr-ı mezbûrı, mezkûr mütevellî tasdik idüb, mâ-hüve'l-vâki' kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl
Kutbeddîn b. Azebî,
Mümin Reis ibnu Hamid
Mehmed b. İsa
Mehmed b. Mustafa

Suhûdü'l-hâl :

Kutbeddin b. Çelebi
Mümin Reis ibnu Hamid
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

208

Oldur ki, Karye-i Ermiri zimmîlerinden Dimitri veled-i Yorgi, karye-i mezbûreden Süleyman b. nâm kimesneyi Meclîs-i şer'e ihzar ve mahzarında takrîr-i merâm kılub, "Mezbûr Süleyman'un iki oğlanları gice ile evime gelüb, içeri girmeden tûyüb çıkdıgumda, kaçub, ikisi de mezbûr Süleyman'un evine düşdiler. Meclîs-i şer'e gelmelerin taleb iderüm" didükde, mezbûr Süleyman târîh-i kitâbdan mâh-ı Cumâde'l-âhır'ın yirmi altıncı gün pazar gün iki oğullarını Meclîs-i şer'e getürüb ihzâr itmesine talâk-ı selâseye şart idüb, mâ-hüve'l-vâkı' kayd olundu.

Tahrîren fi 23 şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Hüseyn Bey ibnu Abdullah
Ali Bey ibnu Abdullah
Rüstem Bey ibnu Ali
Ferhad Bey ibnu Abdullah
ve gayruhum

209

Ba'dehû mezbûr Dimitri, mezkûr Süleyman muvâcehesinde takrîr idüb, "Mezbûr Süleyman'un mazanne itdüğüm oğulları üzerine şahidlerüm yokdur. Gelüb, Meclîs-i şer'de yemîn itsünler" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 208)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 208)

210

Ba'dehû Havâss-ı Hümâyûn Kâtibi Ömer Çelebi, mezbûr Dimitri'yi Meclîs-i şer'e ihzâr idüb, "Mezbûr Dimitri'nün iki kızları hamal vaz' itmüş. Meclîs-i şer'e gelüb, cemâ'atden su'âl olunsun" didükde, mezbûr Dimitri dahî târîh-i mezbûrde iki kızlarını "mahkeme-i şerife getürmez isem bâtil dinden çıkub, hak dini kabûl itdüm" didüğü, mezbûr Ömer Çelebi talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 208)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 208)

211

Oldur ki ^{سلى} cemâ'atinden Eyne Hâce ibnu Ferhad, Meclîs-i şer'de, Ali b. Bahşayış muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Ali'ye, koyûn behâsından sekiz yüz yirmi dört akçe deynim vardur" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 208)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

212

Oldur ki, Ali b. Bahşayış, Eyne Hâce ibnu Ferhad muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Eyne Hâce zimmetinde olan sekiz yüz yirmi dört akçe hakkımı, mezbûr Eyne Hâce elinden bi't-temâm alüb, kabûl ve kabz itdüm" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezkûr (Atıf 208)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 208)

213

Oldur ki, Karye-i Görükle zımmîlerinden Kosta veled-i Karaca, Meclîs-i şer'îde, Neşdori veled-i Labranyoz muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûre kurbunda vâkı', bir tarafı Veloti¹²⁹ eviyle ve bir tarafı Demürçi Yorgile dükkânıyla ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile ve bir tarafı Kostantinoz harmanıya mahdûd olüb, bir harmanı ve bir samanlığı ve bir evi müştemil olan mülk-i menzîlimi, mezbûr Neşdori'ye iki bin yüz akçeye bey'-i kat'i ile bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen itdüm" didükde, mukırr-ı mezbûrı, mukarrun lehu'l-mesfûr vicâhen tasdik idüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 208)

Suhûdü'l-hâl :

Süleyman Çelebi ibnu Molla Celal
Mümin Reis ibnu Hamid
Mahmud b. Mustafa
Mehmed b. İsa
ve gayruhum

214

Oldur ki, mâh-ı mezbûrun yirmi üçünden yirmi altısına şart alınub, müseccel olan Süleyman ve Dimitri nâm kimesneler, yirmi altıncı gün oğulların ve kızların mahkeme-i şerife getürmeyüb, şartların itirâf idüb, yirmi yedinci gün gelmek ile Dimitri imâna dâvet olunub ve Süleyman'un "evine varma" deyû, mahzar-ı müsliminde beyyine olüb, kayd olundu.

Tahrîren fi 27 şehr-i Cumâde'l-âhr
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed b. El-Hacc Mahmud
Mahmud b. İbrahim
Mümin Reis ibnu Hamid
Abdurrezzak b. İbrahim
ve gayruhum

215

Vech-i tahrîr-i oldur ki, Nefs-i Gemlik zımmîlerinden Estoronos veled-i Torki Arya, Meclîs-i şer'-i şerife hâzır olüb, işbu bâ'isü's-sicill husûs-ı âti-i'z-zikr için kız karındâşı Diyanı bt. Torki Arya tarafından Papas Manol veled-i Papas Yani ve Manol veled-i Satoroz Kasab şehadetleriyle sulha vekil vekâletleri sâbit olan zevci Yani muvâcehesinde bi'l-batû' ve'r-rızâ ikrâr idüb, "Vekil-i mezbûr Yani'nün müvekkilesi olan kız karındâşım ile mirâs husûsuna müte'allik mâ-beynimizde münâza'at-ı kesire olüb, hâliyan muslihûn araya girüb, bana altı bin akçe alvirüb, ben dahî meblağ-ı merkûmı mezbûr Yani elinden alüb, mirâs-ı husûsa müte'allik da'vâ ve talebden ferâgat itdüm" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 214)

Suhûdü'l-hâl :

Süleyman Halife ibnu Hanefi El-İmam
İbrahim Çelebi ibnu Hasan
Hacı Mehmed b. Hamza
Cihanşah b. Piri
Murad b. Müstecab
Mehmed b. İsa

216

Oldur ki, Karye-i Görükle'de sâkin Kosta veled-i Karaca, Meclîs-i şer'îde, işbu bâ'isü's-sicill Neşdori veled-i Labranyoz muvâcehesinde ikrâr idüb, "Sultan Mehmed Han -tâbe serâhû- Evkafi'ndan yedimde mutasarrıf olduğum bir müd buğday ve bir müd alef kesimli çiftlik tarlalarımın -her bir yerinün hudûdları 'inde'l-cirân ma'lûmedür- hâliyan mütevellisi olan Cafer Bey ma'rifetiyle mezbûr

¹²⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Neşdori'ye beş yüz akçeye hakk-ı tasarrufunu bey' itdüm. Semen-i merkûmı bi't-temâm alûb, kabz itdüm. Ba'de'l-yevm evkâf-ı mezbûre zabtına, beher sene zikr olunan bir mûd buğday ve bir mûd alef virûb, keyfe mâ-yeşâ' mutasarrıf ola" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 214)

Suhûdü'l-hâl :

Süleyman Çelebi ibnu Molla Celal
Mümin Reis ibnu Hamid
Mahmud b. Mustafa
Mehmed b. İsa
ve gayruhum

217

Oldur ki, Karye-i Gencellü'de sâkin Mehmed b. Dede, makâm-ı kazâda, Ferhad b. Abdullah muvâcehesinde ikrâr idüb, "Bundan akdem Kara Musaoğlu mutasarrıf olüb, onbeş yıldur mu'attal kalmuş bayırda vâkı' çiftlikden bir mikdâr yeri nadas idüb, mezbûr Ferhad'a emeğimi iki yüz akçeye bey' idüb, altmış akçe almış idüm. Elimde temessük olmaduğı ecilden, mütevellî alüb âhara tapuya virdi" deyü itdüğü ikrârı, kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Budak b. Mahmud
Yusuf b. Ahmed
Halil b. Ömer
ve gayruhum

218

Oldur ki, Karye-i Umurbey'de Cihanşah b. Piri, Meclis-i şer'de, Sefer b. Mehmed muvâcehesinde ikrâr idüb, "Yenişehir toprağında vâkı' bir tarafı Ramazan b. Mustafa ve bir tarafı Şaban b. Mehmed ve bir tarafı yine benüm kendü mülküm ve tarık-i 'âm ile mahdûd olan bağı, mezbûr müteveffâ Mehmed benüm mülküm iken hilâf-ı şer'-i şerîf elimden aldı deyü, da'vâ-ı şurû' itmüş idüb, hâliyan mezbûr-ı mahdûd bağından ferâgat idüb, mezbûr Sefer'in zimmetin ibrâ-i külli ibrâ itdüm. Min ba'di dahî da'vâ ider isem, 'inde'l-hükkâm makbûl ve mesmû' olmasun" deyü itdüğü i'tirâfı, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren min şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa El-Muhzır
Mümin Reis ibnu Hamid El-Muhzır
Süleyman Halife ibnu Hanefi El-İmam
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

219

Vech-i kadiyye oldur ki, Nahiye-i Cebel'den Karye-i Keles'den Durali b. Mehmed, Meclis-i şer'de, Yusuf b. İhtiyar muvâcehesinde ikrâr idüb, "Bağlu nâm karyede Göynüm Mustafa b. Mehmed'de mezbûr Yusufun dört yüz akçesin olüb, meblağ-ı merkûmun zararına ben kefil-i bi'l-mâl oldum" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 218)

Suhûdü'l-hâl :

Ahmad b. Yusuf
Mümin Reis ibnu Hamid El-Muhzır
ve Timur b. Mustafa
Mustafa b. Hızır
ve gayruhum

220

Ba'dehû mezbûr Durali, mezkûr Yusuf muvâcehesinde makâm-ı kazâda ikrâr idüb, "Mezbûr Yusuf'a dört yüz otuz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 218)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 219)

221

Oldur ki, Karye-i Görükle zimmîlerinden Penayut veled-i Yani Sığrtmac,¹³⁰ Meclis-i şer'ede, Papas İstirati veled-i Kıryazi muvâcehesinde ikrâr idüb, "Sultan Mehmed Han -'aleyhi'r-rahmetu ve'l-ğufrân- Evkafi'ndan karye-i mezbûre kurbunda vâki' olüb, mezbûr merdûd babam Yani mutasarrıf olduğı hudûdları 'inde'l-cirân ma'lûme olan beş kıt'a tarlalarımın ma'rifet mütevellî ile hakk-ı tasarrufını Papas'a tefvîz idüb, mukâbelesinde beş yüz akçesin aldum" didüğü, mezbûr Papas talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Yani veled-i Karagöz
Papas Yorgile veled-i İstirati
Emir Ali veled-i Kasım
Kostantin veled-i Karagöz
Neşdori veled-i Labranyoz
Kostantin veled-i Karagöz

222

Ukırra ve itirâfa Hüseyin Bey ibnu El-Hacc Mehmed Bey 'an Karyet-i Kite bi-ennehû kad kâtib 'abduhû ve memlûkehû bâ'isü's-sicill Keyvan b. Abdullah el-esferu levn el-erzaku 'aniyyen er-Ruûsi aslen 'alâ hıdmeti erba'in ısrın min târihi'l-kitâb kitâbeten şer'ıyyeten makbûleten minhû vicâhen ve el-tezimü'l-'abd el-mezkûru'l-mevsûf bi-adâibihâ feminnî addâ ilehi'l-hıdmeti'l-mezbûre tâmmeten kâmileten yasıru hurren kesâyirü'l-ahrâre'l-aslın cerâ-zâlik.

Ve Tahrîren fi evâil-i şehr-i Recebi'l-Mürecceb
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Fahru'l-Müderrisîn Sani Efendi
Osman Bey ibnu İbrahim
Mahmud Eş-şehir Bakbaba
Mehmed b. İsa El-Muhzır
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

223

Oldur ki, Selcik nâm hâtûn, makâm-ı kazâda, Durmuş b. Mustafa muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr-i müteveffâ Mustafa'nun metrûkâtundan dört aded sığırlar alüb, gitdüm" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 222)

Şuhûdü'l-hâl :

Fahru'l-Müderrisîn Hâmilu'l-Vucûd¹³¹ Efendi
Alaeddin b. Kasım
İvaz b. Mahmud
Ferhad b. Abdullah
ve gayruhum

224

Oldur ki, Kasaba-i Mudanya sâkinlerinden Mehmed b. Abdullah, Karye-i Has'dan Durmuş b. Mustafa nâm kimesneyi Meclis-i şer'e ihzâr idüb, "Mezbûr

¹³⁰ Düzeltme: Daha önce "Sığrtimac" olarak okunmuştu.

¹³¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Durmuş'un babası müteveffâ Mustafa'da at behâsından altı yüz akçe hakkım olub, mezbûr Mustafa'nın metrukâtı mezkûr Durmuş'a intikâl idüb, taleb iderüm" diyücek, gibbe's-su'âl inkâr ile cevâb virüb, beyyine taleb olundukda, Mehmed b. Hasan ve Mehmed Çelebi ibnu İbrahim li-ecili's-şehâdet hâzırûn olub, mezkûr Mehmed'in da'vâsına mutâbık şehâdetleri hayyiz-ı kabûlde vâkı' olub, kayd olundu.

Tahrîren fi 9 şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Fahru'l-Müderrisîn Hâmilu'l-Vucûd¹³² Efendi
Alaeddin b. Kasım
İvaz b. Mahmud
Ferhad b. Abdullah
ve gayruhum

225

Oldur ki, Karye-i Umurbey'de sâkin Kapıcı Mehmed b. Abdullah, Meclîs-i şer'de, karye-i mezbûrede sâkine Hadice b. Hâce Çelebi tarafından vekîl-i şer'î olan Ali b. Ahmed muvâcehesinde <ikrâr> idüb, "Mezbûre Hadice'nün zimmetimde beş bin beş yüz akçe hakkı olub, meblâğ-ı merkûmu Mehmed Çelebi ibnu Danyal nâm kimesneye Yukarı Tuzla kurbunda vâkı' 'inde'l-cirân ma'lûme'l-hudûd bağa virdüm" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

El-Hacc Hasan b. Ali 'an mahalle-i Koca Nâib
Bali b. Kasım 'an mahalle-i Koca Nâib
Mehmed b. Ahmed 'an mahalle-i Koca Nâib
Davud Bey ibnu Elvan Bey 'an cemâ'at-i اطار
Ali b. Hamza 'an mahalle-i قرجاسى
ve gayruhum

226

Oldur ki, Karye-i Umurbey'de sâkin Kapıcı Mehmed b. Abdullah, Meclîs-i şer'de, Papa Manol muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Papa Manol'a Yukarı Tuzla kurbunda vâkı' olub, Mevlânâ Musa Halife ibnu Mehmed imzâsıyla mûmzî ve meşhûr sene 980 mâh Rebî'î'l-evvelî'nün evâhırıyla müverrih hudûd-ı mastûr ve mezkûr bağı altı bin altı yüz akçeye bey' idüb, meblâğ-ı merkûmu bî-kusûr aldum" deyü itdüğü i'tirâfi, kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Recebül'l-Mürecceb
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 225)

227

Dergâh-ı felek-medâr ve bargâh-ı gerdûn Efendi türâb-ı kimyâ 'iyâllerine arz-ı bende-i bî-mikdâr budur ki, Kaza-i Kite re'âyâsından cem-i gafir Meclîs-i şer'-î şerife gelüb, takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' olan mîrî çayır biçilmek lâzım geldükde, biçenlere günde birer akçe ve araba başına beşer akçe virmek kanûn-ı kadîm iken, hâlen mîrî ahûr zabıtı olan kimesne, kanûn-ı kadîme muhâlif, kimesneye bir akçe virmeyüb ve mahrûsadan ve bezirgân'acemlerden nice kimesnelerün akçelerün alüb mîrî çayıra yüz elli re's atların bağlayub ve kasab tâifesinden dahî nice kimesnelerün akçelerün alüb, koyunların çayıra salıvirdüklerinden mâ'ada olan iki araba mikdârı çayırdan otluk biçdirmekle, mîrî otluğa noksan müterettib olıcak mezbûr ahûr zabıtine tenbih idüb, bu sene otluk müzâyaka üzre olmağın erkenden tedârik idüb, onu akçe ile a'lâ çayırlar almak

¹³² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

kâbildür. Sonra sonra¹³³ müzâyaka lâzım gelücek, hem re'âyâya ve hem mâl-ı mîriye zarar müterettib olur didüğümüzde, bugün yarın deyû te'hîr ve tasdik idüb, hâlen muzâyaka lâzım gelücek Burusa Kazası'ndan dört bin çuval samân cem'ine fermân-ı hümâyûn vârid olmuş iken, Burusa Kadılığında bir tarıkla ref olunub, bizüm üzerümûze tahmîl dilerler. Bize hayfdur. Kite Kazası halkı zırâ'at ve hırâset ider kimesne olmayub, ekserî bağ ve bağçe ve bostan ile geçinürler, fukarâyadur. Cemî'an Kite Kazası'nın samanını cem'-i murâd oluna dört bin çuval samân çıkmak ihtimâli yokdur. Zira ancak, bir nâhiyesinde ekin biçen olur, fukarâyaya muhkem hayfdur deyû ihzâr-ı teşekkî¹³⁴ itmeğın, hâricden ehl-i vukûf müslûmanlar istihbâr olundukda, fi'l-vâkı' Kite Kazası halkı ekser bağ ve bağçe ile mukayyed olüb, zırâ'at ve hırâset iden ancak bir nâhiyesi halkıdır deyû haber virüb ve bu bendeleri dahî hâlen zâbit-ı ahûr olan kimesne evvel zamanda re'âyâdan mâ'ada tenbîh ve te'kid idüb, sonra muzâyaka çekilmek vardır. Erkenden a'lâ çayırlar tedârikî kâbildür. İhmâl ve gaflet ile sonra¹³⁵ müşkil olur didüğümde, bugün yarın deyû oyalayub, ihmâl eyledi. Bakî ferman hemîşe-i âliyenündür.

Tahrîren fi 11 şehri Recebi'l-Mürecceb
Senete 988

228

Oldur ki, Gemlik muhzırı Kurd, Boyacı¹³⁶ Kosta muvâcehesinde ikrâr idüb, "Bundan akdem, mezbûr Kosta üzerine yirmi beş filoriyi üç yüz akçeye üzüm zemânına mu'âmele idüb, va'de itdüm" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 225)

Suhûdü'l-hâl :

Mustafa Çelebi (silik)
Hüdâyî Efendi
Ali Bey
ve gayruhum

229

Oldur ki, Karye-i Göynüklü'de sâkin Mustafa b. Mehmed, makâm-ı kazada, Muharrem Çelebi b. Pir Ahmed muvâcehesinde ikrâr idüb, Ferhâdiye Vakfı'ndan bin yüz akçe nakd ve üç müd sekiz kile buğday mezbûr Muharrem Çelebi elinden aldum, zimmetimde deynimdür. Târih-i kitabdan otuz gün şehâdetine varınca va'dem vardır" didükde, hâlen taht-ı nikâhında zevcesi olan Leyla bt. Hızır dahî "Zarar-ı mala kefil oldum" diyücek, mezbûr Muharrem Çelebi bi'l-muvâcehe tasdik idüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi 17 şehri Recebi'l-Mürecceb
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Kasab Kara Yusuf
Ramazan b. Hüsam El-Müezzin
Perver b. Abdullah
Abdülkadir b. Mustafa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

230

Kite Kazası'na tâbi', Nefs-i Gemlik'de sâkin olan Astoranos¹³⁷ veled-i Torki Arya nâm zimmî, Meclîs-i şer'-î şerîfde, husûs-i mirâsa müte'allik olan de'âvî u husûmata ve ahz u kabza ve sulh u ibrâya ve ikrâr u i'tirâfa Papa Manol veled-i Papa Yani ve Manol veled-i Todoros nâm zimmîler şehâdetleriyle, Diyane¹³⁸ bt.

¹³³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹³⁴ Düzeltme: Daha önce "şekî" olarak okunmuştu. Doğrusu teşekkî olan bu kelime "şikayet etme" anlamına gelmektedir.

¹³⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹³⁶ Düzeltme: Daha önce "Kurbuyacı" olarak okunmuştu.

¹³⁷ Düzeltme: Daha önce "Asturnos" olarak okunmuştu.

¹³⁸ Düzeltme: Daha önce "Deyyane" olarak okunmuştu.

Torkî Arya nâm zımmîye tarafından vekâleti sâbit olan zevci Yani veled-i Çaryaşgi nâm zımmî muvâcehesinde tav'an ikrâr u itirâf idüb, "Bundan akdem, babam mezbûr Torkî Arya ve li-ebî ve ümmin kız karındaşım olan Engeline ve diğer kız karındaşım Döğne mürd olüb, ba'de zemân anamız Erdöge dahî mürd oldukda, mezbûrün terekelerden kız karındaşım mezbûr Diyane ile mâbeynimizden âyîn-i bâtil ve uslûb-ı âtilamuz üzre kısmet itdürüb, mezbûre Diyane'ye ziyâde hisse virülüb, müddet-i medîde-i mürûr ve 'ubûr itdükden sonra ben, muhallefât-ı mezbûrenin şer'î şerîf-i Muhammedî¹³⁹ mücebince kısmet-i 'âdile ile olunmasını murâd idünüb istiftâ' itdüğümde, "kısmet-i 'âdile ile kısmet olma" deyü, fetvây-ı şerîf ihrâc idüb, mücebiyle 'amel olunmasın davâ ve taleb idücek, "mezbûr Yani müddet-i medîd-i mürûr itmüşdür, davâsı istimâ' olunmaya" deyü hükm-i şerîf ibrâz idüb, ben dahî tarafeynden rızâlarıyla kısmet-i 'âdile ile kısmet olunmağın, cevâzına müceddiden emr u fetvâ getürüb, davâmız tarafının rızâsıyla istimâ' olunub, kısmet-i 'âdile ile kısmet olduğımı şer'le isbât idüb, hükmü'l-vaktü'l-veche hüccet virüb, mâbeynimüz fasl olunduktan sonra tekrar mezbûr Yani vekâleti hasebiyle yine davâya başlayub, "müddet-i medîd-i mürûr idüb, istimâ' itmeyesün" deyü, A'lemü'l-ulemâ ve'l-âmilîn Burusa Efendisi'ne ve Kıdvetü'l-kuzâtü'l-ezkiye Kadısı Ehilci-zâde Efendi'ye hitâben bir emr ü şerîf ibrâz idüb mürâfa'a olduğumuzda, hüsn-i rızâyla kısmet olduğına şahidler hâzır olmaduğı ecilden, mukaddeman bana hükm olunan hisse-i zâyideyi mezbûr Yani'ye ben ihzâr-ı beyyine idinceye dek hükm olunub, bi'l-cümle iki taraftan münâza'at-ı vâfire¹⁴⁰ ve murâfa'at¹⁴¹ ve muhâsemât-ı kesîre vâkı' olmuşdu. Lâkin şimdiki hâlde muslihün mâbeynimüze tevassut idüb, mezbûr Yani bi'l-vekâle bana bedel-i sulh altı bin akçeye virüb, ben dahî mezbûrî alüb, bi-kusûr kabz u tesellüm idüb, mezbûr Yani bi'l-vekâle birbirümüzün zimmetini umûmen husûs-ı ırse müte'allik davâ ve husûmâtdan ibrâ'-i 'âmla ibrâ itdük. Ba'de'l-yevm eğer ben ve eğer mezbûr Yani asâleten ve vekâleten birbirümüzün ırse müte'allik vicâhen mine'l-vücûh davâ ve taleb idersek, lede'l-hükkâm istimâ' olunmaya" didükde, mezbûr Yani dahî mukırr-ı mezbûrî cemî'-i kelîmâtında tasdik idücek, bi't-taleb kayd-ı sicill olundı.

Tahrîren fi şehri Recebi'l-Mürecceb
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Mevlana Süleyman Halife ibnu Hanefi El-İmam bi-Mahalle-i Kalbur
İbrahim Çelebi ibnu Hasan an Mahalle-i Şeyh Paşa
El-Hacc Mehmed b. Hamza an Mahalle-i Fener¹⁴²
Cihan Şah b. Piri an Karye-i Umurbey
Murad b. Müstecab¹⁴³ an Karye-i Umurbey
Mehmed b. İsa El-Muhzır
Papa Morodi veledi Esebnobiloz
Papa İngülüs veled-i Papa Mihâl
Uzgori veled-i Todoros
Papa İngülüs veled-i Papa Musodi
ve gayruhum

231

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'da, Timurhan ibnu Hacı Mehmed kibelinden vekâleti sâbit olan Seyyid Hüseyin b. Seyyid Kemal, Karye-i Kurşunlu'da Suveydus b. Mihâl muvâcehesinde ikrâr ve itirâf idüb, "Vekîlim olan Timurhan'ın mezbûr Suveydus zimmetinde mirî behâsından bin iki yüz akçe olüb, hâlen mezbûr Suveydus yedinden mezkûr bin iki yüz akçeyi bi'l-vekâle bi kusûr ve lâ kesûr alüb, kabûl ve kabz itdüm. Aslen zimmetimde bir akçe ve bir habbe kalmadı" didükde,

¹³⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁴⁰ Daha önce okunamayan bu kelime "bolca çekişme" anlamına gelmektedir.

¹⁴¹ Daha önce okunamayan bu kelime "mahkemelik olma" anlamına gelmektedir.

¹⁴² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁴³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

merkûm zımmî dahî vekîl-i mesfûrun kelâmı hüccetsiz vicâhen ve şifâhen tasdik idüb, sebt ve sicill oldu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Receb
Senete semân ve semânine ve tis'î-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Ayvaz¹⁴⁴ Mehmed b. Abdurrahîm
Ebu Dede Mehmed b. Mahmud
ve gayruhum mine'l-hâzırın

232

Ukırra ve itirâfa Himmet b. Mehmed es-sâkin bi-Karye-i Göynük min tevâbî-i Kite bi-ennehû kad bâ'a min bâ'is-i hâzâ's-sicill Nasuh b. İbrahim el-mütevelli bi-evkâfî'l-merhûm el-magfûrun leh Mevlana Ahmed Efendi Eş-şehîr bi-makallem-zâde ve iştirâ minhû bimâli'l-evkâfî'l-mezbûr mâ hüve leh ve mülkehû ve taht-ı tasarrufa ilâ hayyız-ı sudûr hâzâ'l-bey' minhû ve zâlik cem'ü'l-menzilü'l-kâ'in fimâ karyet-i'l-mezbûr el-müştemil 'alâ selâse büyût 'ulviyye ve mahzen-i süflâ ve estableyn el-mahdûd bi-garveti'l-müşterek beyne'l-bâyi'ü'l-mezkûr ve Mustafa b. Mehmed ve bi-mülki İbrahim b. Oruç ve Hüdaverdi b. Hızır ve bi tarîki'l-'âm bi-cümle'l-mahdûd bi-semeni ve meblağ-ı mebgîr kadruhû selâse âlâf dirhem kazâ rayic-i fi'l-vakti bey'an ve şirâen sahîhin ve şer'ıyyin sümme isticâre minhû ve hüve âhıra iyyâhe ba'de'l-celbiyyi ve't-tekâbiz min gurre-i şehr-i Muharremi'l-Haram senete semân ve semânine ve tis'î-mi'etin ilâ temâm senete kâmileten bi ecrin ma'ıyyenâ kaderuhâ selâsinmi'etin dirhem mezbûr ikrâren sahîhan şer'ıyyen musaddikan makbûlen min kıbeli'l-mütevelli'l-merkûm vicâhen ve şifâhen ve kefelen bi'z-zamâni'-derek Mustafa b. Mehmed es-sâkin bi-karyeti'l-mezbûre ve Yusuf b. Behram es-sâkin bi mahalle-i Emir Sultan min mahallât Burusa el-mahmiyye müştemilen bi'l-emri ve'l-kabûl ve cerâ zâlik.

Tahrîren fi evâhır-ı Recebi'l-Mürecceb min şuhûr
Senete semân ve semânine ve tis'î-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Mümin Reis ibnu Hamid
ve Hızır b. Abdullah
ve Abdurrezzak b. İbrahim an Mahalle-i Pınarbaşı
ve Ahmed b. Mehmed Çekirce
ve gayruhum

233

Kefelü bi-nefsi Mustafa b. Müstecab Mehmed b. Seydi Ali el-mütevelli bi-evkâfî şehr-i erkân ve Mehmed b. Ahmed ve Hasan b. Mehmed bi-talebi Fahru'l-akrân Ahmed Çavuş el-emru bi haraci'l-hassa.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bâni'l-Mu'azzam
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed b. Mehmed
Rasul b. Velî
Mehmed b. Abdullah
Piri Mehmed b. Ali
ve gayruhum

234

Oldur ki, Kasaba-i Mudanya zımmileri hâzırın olub, emr-i pâdişâhî ibraz eyleyüb, mazmûn-ı münifinden derc olunmuş -ki bundan akdem emr-i şerifim vârid olub, mazmûnunda¹⁴⁵ İstanbul zahîresi için hâmile olan bağların üzümelerini şıra eylemeyüb, İstanbul'a gönderüle- denmişdi. Kasaba-i mezbûre keferesi dergâh-ı mu'allâma gelüb, "Bizüm bağlarımızun kadimü'l-eyyâmdan şıra olagelmüşdür, İstanbul zahîresi olmağa kabiliyet yokdur" deyü bildirdükleri bâ'isden buyurdum

¹⁴⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁴⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ki, emr-i şerîfim vardıkda teftiş idüb gidesün kadîmü'l-eyyâmdan şıra olagelmiş ise olageldüğü üzre yine şıra itdüresüz olageline muhâlif ve emr-i hümâyunuma mugâyir iş itdürmeysesün, deyû buyurmuş imişler¹⁴⁶. Li'l-emri'l-'âli ehl-i vukûfunu arz müslümanlar da teftiş olunub, "Fi'l-vâkı', mezbûr Mudanya ve tevâbi'asının bağları şıra olagelmişdür, zahîre¹⁴⁷ olmağa kâbiliyeti yokdur" deyû haber virdükleri, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 988

235

Oldur ki, Karye-i Kurşunlu zımmîlerinden Duka veled-i Yani hâzır olüb, Burusa'da Alacahırka Mahallesi'nde sâkin olan Bekir b. Cemal muvâcehesinde takrîr idüb, "Karye-i Engürücük kurbunda vâkı', Mustafa ve yine mezbûr Bekir ve Mihâl bağları ve tarîk-i 'âm ile mahdûd olan beher sene yirmi akçe mukâta'alı bir bağı, mütevellî-i mezbûr Bekir'e yedi yüz yirmi akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebî' ve kabz-ı semen eyledüm" didükde, mukırr-ı merkûmı mezbûr Bekir dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşrûh tasdîk idüb bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bali ibnu Abdullah
Ve Mayer b. Mustafa
Dimitri veled-i Gedez
Yani veled-i Yerbez
Todoros veled-i Mihâl
ve gayruhum

236

Karye-i Çebni'den Mustafa b. İlyas ve Muharrem ibnu El-Hacc Bayram li-ecili's-şehâdet hâzırân olüb, karye-i mezbûreden Sitti bt. İbrahim nâm hâtûn işbu Ahmed b. Hızır kadiyye-i efendiye önünde¹⁴⁸ zevci olan Ömer müteveffânın dahî davâsından ferâgat idüb, "Mezbûr Ahmed'in zimmetini ibrâya işbu Nasuh b. Ali nâm kimesneyi vekil eyledi" deyû edây-ı şehâdet idüb, mezbûr Nasuh dahî bi'l-muvâcehe tasdîk eyleyüb, bi't-taleb kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Çıkmamış ibnu kasım
Mehmed b. İsa
Osman

237

Oldur ki, Ali b. Hızır nâm kimesne, Mehmed Subaşı mahzarında ikrâr idüb, "İşbu mezbûr Mehmed'e, bir çûka kaftan behâsından dört yüz akçe üzerimde lâzîmü'l-edâ deynüm vardır" deyüb, bi'l-muvâcehe mezbûr Mehmed dahî tasdîk idüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bânî'l-Mu'azzam
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa Çelebi El-Mütevellî
Mehmed b. İsa
Mahmud
ve gayruhum

238

Kıssa, Karacaali'de sâkin Hacı Ali ile Molla Efendi'nün akçe husûsudur.

¹⁴⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁴⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁴⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Vech-i tahrîr-i sicill oldur ki, Karacaali nâm karyede sâkin Halil b. İbrahim Reis tarafından Hüseyin b. Mahmud Reis ve Mustafa b. İbrahim Reis nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbitü'l-vekâle olan El-Hacc Ali b. Mustafa, Meclîs-i şer'-î şerîfe hâzır olüb, işbu bâ'isü's-sicill Sultanü'l-'ulemâü't-ticâriyye, burhânü'l-füzelâü'l-meşâhîr Molla Efendi Hazretleri tarafından husûs-ı akçeye vekil olan Fahrü'l-emâcid ve'l-ekârim Defterdâr Mustafa Çelebi Efendi Hazretleri muvâcehesinde batû'an bi'l-vekâle ikrâr idüb, "Müvekkilim mezbûr Halil'in karye-i mezbûrda vâkı' bir tarafı Süleyman Reis ve bir tarafı Katırcı Mümin ve bir tarafı Cihan İbrahim mülkleriyle ve bir tarafı benüm mülküm ile mahdûd mülk evini ve Büyükkumla İskelesi kurbunda vâkı' bir tarafı deryâ ile ve bir tarafı Mustafa Çelebi ve bir tarafı Hamidoğlı bağlarıyla ve bir tarafı tarîk ile mahdûd mülk-i bağını ve mezkûr bağ kurbunda vâkı' bir tarafı Cüneydoğlu ve bir tarafı Divane Piri ve bir tarafı Mehmed Çelebi bağlarıyla ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile mahdûd mülk bağını ve Akalan nâm mevzi'de vâkı' bir tarafı Ürdünoğlı ve bir tarafı Balı Reis ve bir tarafı Mustafa Reis bağlarıyla ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile mahdûd mülk bağını, işbu hudûdlar ile mezkûr olan üç kıt'a bağlar ve bir evi vekil-i mezbûr Mustafa Çelebi'ye bi'l-vekâle yirmi bin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen itdügümden sonra yine, sene 988 Recebü'l-Mürecceb'inün guresinden beher sene iki bin akçe icâreye alıvirdüm" didükde, vekil-i mezbûr Mustafa Çelebi bi'l-muvâcehe vekil-i mezbûr El-Hacc Ali'nün cemî'-i kelâmını tasdik idüb, zikr olunan bağların ve evin ve icârelerün zararına kefil-i bi'l-mâl taleb eyledikde, şâhidân-ı mezkûrân Hüseyin b. Mahmud Reis Mustafa b. İbrahim Reis ve yine vekil-i mezbûr El-Hacc Ali b. Mustafa bi'l-muvâcehe ikrâr idüb, "Zikr olunan bağların ve evin zararlarına ve icârelerine 'alâ haddi kefil-i bi'l-mâl olduk" didükleri, ba'de'l-kabûl 'alâ-vukû'a bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 237)

Şuhûdü'l-hâl :

Fahru'l-akrân Mehmed Bey El-Mütevelli an Hazret-i Emir
Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin El-vekil-i harc¹⁴⁹
Süleyman Bey ibnu Abdullah Kumla-i Sağır
Osman Çelebi El-Kâtib
Mevlana Selahaddin Efendi El-Kadı
Mustafa Mehmed b. Şehri

239

Oldur ki, Hüsam Reis b. Cüneyd tarafından vekâleti sâbit olan Ahmed b. Mehmed, Meclîs-i şer'de, Fahru'l-'ulemâ Molla Efendi tarafından vekil olan Fahru'l-akrân Defterdâr Mustafa Çelebi muvâcehesinde ikrâr idüb, "İskele kurbunda vâkı' bir tarafı İbrahim Reis ve bir tarafı oğulları bağıyla ve bir tarafı deryâ ile ve bir tarafı Divane Piri bağıyla ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile mahdûd bağın ve Çeltikkor'da¹⁵⁰ vâkı' bir tarafı bir tarafı Evci¹⁵¹ Mümin ve bir tarafı Receboğlı¹⁵² ve bir tarafı Dürzioglı bağlarıyla ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile mahdûd mülk bağlarını, mezbûr Mustafa Çelebi'ye altı bin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen itdügümden sonra yine, sene 988 Recebü'l-Mürecceb'inün guresinden beher sene altı yüz akçe icâreye aldum" didükde, mezbûr Mustafa Çelebi bi'l-muvâcehe tasdik idüb, kefil taleb itdükde, Hacı Mustafa ve Ahmed b. Mustafa bi'l-muvâcehe ikrâr idüb, "Zikr olunan bağların ve icârelerinün zararlarına 'alâ haddi kefil-i bi'l-mâl olduk" didüklerinde, ba'de'l-kabûl bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 237)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 237)

240

¹⁴⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁵⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁵¹ Düzeltme: Daha önce "Üç" olarak okunmuştu.

¹⁵² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Kad kefela Hüseyn Çelebi ibnu Abdülgani bi-nefsi Hasan b. Gevher bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer'-i ş-şerif metâ taleben bi-talebi Mehmed Bey el-mütevelli bi-evkâfi Hazreti Emir kefâleten sahihan şer'iyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 237)

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed Bey ibnu Mehmed
Demirci Veli b. Kabil
Ömer b. İlyas
ve gayruhum

241

Kad kefela El-Hacc Ali b. Mustafa bi-nefsi Ahmed b. Mehmed bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer'-i ş-şerif metâ taleb kefâleten sahihan şer'iyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 237)

Suhûdü'l-hâl :

Ali b. Halil
Halil Çelebi b. İsa
Ömer b. Abid
ve gayruhum

242

Oldur ki, Karye-i Bozburun'da vâkı', Pir Ahmed Çelebi binâ itdüği câmi'in vakf akçesine mütevellü'l-vakt olan Abdülkadir Halife ibnu Abdi Ramazan Meclis-i şer'de, Mustafa b. Budak muvâcehesinde ikrâr idüb, "Vakf-ı mezbûrun mezkûr Mustafa zimmetinde olan beş yüz akçeyi bi't-temâm alüb, kabûl ve kabz itdüm" deyü itdüği i'tirâfi, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 237)

Suhûdü'l-hâl :

İdris Halife ibnu Receb
Mustafa Reis ibnu Abdi
Musli b.

243

Oldur ki, Fahru'l-kuzât Mevlana Abdi Efendi, zımem-i nâsda olan akçesinün cemî' husûsuna karındaşıoğlı Mustafa nâm kimesneyi beher gün yarım akçe vazife ile vekil idüb ve nîm akçe dahî kâtibe takdîr itdükleri, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 237)

Suhûdü'l-hâl :

İbrahim Halife ibnu Ramazan El-İmam
Hüsam Reis ibnu İsa
Mustafa b. Abdi

244

Oldur ki, Kasaba-i Gemlik ve Kurşunlu zımmileri bağların ve üzümün kadimden olageldüğü üzre bozmak için emr-i şerif var olub, ne tevcihle olagelmışdür?. Bağlarında olan üzümün İstanbul zahiresine kâbil midür?. Ehl-i vukûf olub, İstanbul'a gemiler ile üzüm çekin re'islerin vesâir ehl-i vukûfdan istifsâr olundukda, zeyl-i kitâbda mastûr olan ehl-i vukûf re's-i müslümânlar ve gayriler şehâdet idüb didiler ki, "Kasaba-i merkûma ve karye-i mezkûre halkınun üzümün siyâh üzüm gâyet kaba yufka¹⁵³ üzümdür. İstanbul zahiresine kâbil değıldür. Selâtin-i mâziyyeden Sultan Süleyman Han -tâbe serâhû- zemânında 'azîm-i yasak oldukda, mezbûrân cemâ'at şıra idemeyüb, bize gemi navlını virüb, İstanbul'a alüb gitdük ama, İstanbul'a varınca vasfı¹⁵⁴ kalmayub, gemide şıra oldu. Ol zemândan berû kimesne getürmez. Aslen İstanbul'a varmuş değıldür. Lâkin civârlarında olan kara halkı gidüb, kasaba-i merkûmede olan yahûdîlere¹⁵⁵ bey' eyledükleri üzümün İstanbul zahiresine kâbildür ve bir zahire alüb, gidegelmüşdür.

¹⁵³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁵⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁵⁵ Düzeltme: Daha önce şuhûdiler olarak okunmuştu.

Bu minvâl üzere bilürüz” deyü haber virüb şehâdet itdükleri, İstanbul mütecessis¹⁵⁶ âdemleri muvâcehelerinde bi’t-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi’l-mezbûr (Atıf 237)

Şuhûdü’l-hâl :

Kumla-i Sağır’dan Şâhidler:
El-Hacc Mümin Reis ibnu Abdullah
Pir Mehmed b. Rüstem
Şemseddin Halife ibnu İlyas
El-Hacc Ramazan Reis ibnu Receb
Mehmed b. El-Hacc Receb
Osman b. Pir Ali
Mustafa b. Yusuf
Hamza b. Receb
ve gayruhum

245

Oldur ki, Karye-i Gencellu’de sâkine olan Kerime bt. Ali, babası mezbûr Ali’den ırs şer’iyle intikâl iden emvâl ve ‘âkarını karındâşı Bekir’den da’vâ ve taleb idüb, ba’de’t-tahsîl kabzının Mustafa b. Dursun nâm kimesneyi vekîl itdügüne Hacı Bali ibnu Bektaş ve Hüseyin b. Musa şehâdet idüb, bi’t-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa’bân
Senete 988

Şuhûdü’l-hâl :

Osman Çelebi El-Katib
Ali Bey ibnu Abdullah
Bekir Halife ibnu Yusuf El-İmam
Mehmed b. Mahmud
ve gayruhum

246

Ba’delhû Mustafa b. Dursun, Bekir b. Ali ve anası Aîşe Hâtûn ibnu Abdullah muvâcehelerinde ikrâr idüb, “Müvekkilem mezbûre Kerime Hâtûn müteveffâ babası Ali’den ırs şer’iyle intikâl iden iki bin altı yüz otuz akçelik hissesi mukâbelesinde Karye-i Engürücük geçidünde vâkı’, -Hacı Hüseyin bağı ve Sinan Bey tarlası ve garben mezkûr Bekir bağı ve şimâlen yine mezkûr Bekir tarlası ile mahdûd olüb, beher sene otuz akçe mukâta’ası olüb, altı bin akçe kıymet ider- bağına işbu hudûd-ı erba’ası zikr olunan iki bin akçe behâlu hisseyi beher sene on akçe mukâta’asıyla kabûl ve kabz idüb ve altı yüz otuz akçe dahî mezbûr Bekir yedinden nakd-ı akçe alüb, kabûl-ı kabz idüb, mezbûr Bekir’ün ve anası mezbûre Aîşe’nün zimmetini husûs-ı mezkûre müte’allik da’vâ ve nizâ’da bi’l-vekâle ibrâ itdüm” didükde, bi’l-mukâbele mezbûrân Bekir ve Aîşe dahî tasdîk eyleyüb, bi’t-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa’bân
Senete 988

Şuhûdü’l-hâl :

Bekir Halife ibnu Yusuf El-İmam
Mehmed b. Mahmud
Seyyid Mehmed ibnu Seyyid Ali
Mehmed Çelebi El-Meşhûr Şeşbeş

247

Ba’delhû merkûme Aîşe bt. Abdullah, vekîl-i mezbûr Mustafa ve oğlu mesfûr Bekir mukâbelelerinde ikrâr idüb, “Müteveffâ-i mezkûr zevcim Ali zimmetinde olan bin akçe mehr-i müeccel bin yüz on iki akçe hisse-i şer’iyyem mukâbelesinde karye-i mezbûre vâkı’ hududı ‘inde’l-cirân ma’lûm olüb, dört bin akçe kıymetlü evden iki bin yüz oniki akçelik hisse alüb, kabûl ve kabz idüb, mezbûrân Bekir ve

¹⁵⁶ Daha önce okunamayan bu kelime “gizli şeyleri öğrenmeye çalışan” anlamına gelmektedir.

Aişe'nün zimmetini husûs-ı merkûma müte'allik da'vâ ve nizâ'dan ibrâ itdüm" didükde, bi'l-muvâcehe mesfûrân-ı vekil ve Bekir dahî tasdik idüb bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 246)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 246)

248

Oldur ki, Karye-i Kumla-i Sağır'de sâkin El-Hacc Ramazan b. Receb makam-ı kazâya gelüb, ilâm-ı hâl idüb, kara¹⁵⁷ ve denizden¹⁵⁸ oniki divân kazâsından ve İznik¹⁵⁹ nâm karyeden Mürsel b. Piri ve Şaban b. İbrahim ve Kazâ-i Kastamoni'den Karye-i İlsuyu'dan¹⁶⁰ Receb b. Hüseyin ve Kazâ-i Ermenek'den¹⁶¹ Başdere nâm karyeden Mustafa b. Ahmed ve Kazâ-i Sultanönü'nden Karye-i Çeribaşı'ndan Hamza b. İbrahim ve Kazâ-i Gülbazar'dan Karye-i Kızılkum'dan Hüseyin b. Yusuf ve Kazâ-i Beypazarı'ndan Karye-i Kırca¹⁶² Viran'dan Turgud b. Veli nâm kimesneyi yevmî beşer akçe icâreye ırgad itmüş idim. Hâliyân içlerinden Gani b. Durmuş nâm ırgadı toprak basub, sol kolunu ve sol baldırını kırmuş. Toprağın altından çıkardım. Hâliyân dahî sağdur. Varılıb su'âl olunsun" didükde, zeyl-i kitâbda mastûr olan cemâ'atden mâ'adâ, karye-i mezbûre mütevellisi Mehmed Bey ile me'an üzerine varılıb nazar olundukda, mezbûr mecrûh katl olunmuş bulunub, fi'l-vakt zikr olunan azâları kırılmış ve ensesinde dahî mecrûh bulunub, böyle olüb, zikr olunan ırgadlardan su'âl olundukda, "Yalnız mecrûh toprak kazarân¹⁶³ üzerine toprak yıkıldı" deyû virdükleri haberleri, bi't-taleb tahrîr olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 246)

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Receb

Bekir b. Mustafa

Seyyid Cafer b. Seyyid Ahmed

Hüseyin b. Celal

Hüsrev Bey ibnu Abdullah

Ahmed Bey ibnu Mehmed

Mehmed b. Hüseyin

Mustafa b. İbrahim

Molla Emrullah ibnu Mustafa

Molla Hüseyin b. Ali

ve gayruhum

249

Oldur ki, Seyyid Mehmed el Buhârî -'aleyhi rahmetu- Evkâfi'na mütevellü'l-vakt olan Fahru'l-akrân Mehmed Bey, İbrahim b. Alim Bey nâm kimesneyi Meclis-i şer'e ihzâr idüb, muvâcehesinde takrîr idüb, "Bundan akdem, Kumla-i Sağır Câbisi olan Ömer Receb nâm levend elinde iki çift delikli na'l ve yedi çift deliksiz na'llar bulub su'âl olundukda, "Mezbûr İbrahim virdi" deyû cevâb virmeğın, kefil olunub, salıverilmişdür. Mezbûr İbrahim'e su'âl olunsun" didükde, gibbe's-su'âl cevâb virüb, "Babam mezbûr Alim Bey Karacaalî nâm karyeden getürüb, zikr olunan na'lları ben helvâciye virdüm idi" deyû itdüğü ikrârı tav'isi, mütevellî-i merkûm talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 246)

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed Çelebi El-Hatib

¹⁵⁷ Düzeltme: Daha önce "karye" olarak okunmuştu.

¹⁵⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁵⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁶⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁶¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁶² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁶³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Demürce Veli b. Kabil
Osman b. Pir Ali
Mustafa b. Mehmed Reis
ve gayruhum

250

Kad kefela Mehmed b. Derviş bi-nefsi Ali b. Ahmed 'an Kumla-i Sağır bi-talebi Abdül'aziz bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer'î şerif metâ taleb kefâleten sahihan şer'iyyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 246)

Suhûdü'l-hâl :

Mahmud Halife ibnu Mehmed
Mehmed b. Murad
Kurd b. Ramazan
ve gayruhum

251

Ukırra ve itirâfa Sofyan b. Receb 'an Karye-i Kumla-i Sağır min tevâbîi Kazâ-i Kite bi-ennehû kad kâtib abduhu ve memlûkehû bâ'isû's-sicill Yusuf b. Abdullah el-esferû'l-ayn el-ahmeru levnâ el-evsâtû'l-kâmme Ruûsi'l-asl 'alâ hidmeti aşera a'vâm kâmileten ve haza'l-kitâbetihi'l-mezbûre ve iltizâm bi-edâibihâ fe metâ edâ ileyhi el-hidmetû'l-mezbûre yasîru hurren kesâyiru'l-ahrarû'l-aslîn cerâ zâlik.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 246)

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed b. Şehri
Seyyid Cafer b. Seyyid Mehmed
Ömer b. Mustafa
El-Hacc Mümin Reis ibnu Abdullah
Mehmed b. Hasan
Yusuf İdris ibnu Celaledin

252

Oldur ki, Karye-i Kumla-i Sağır câbisi olan Ömer, İbrahim b. Halil nâm kimesneyi üç aded hamr kabakları ve iki tanbûr ve beş sepet mikdâr a'lâ ayva ve elma ve iki sepet mikdârı üzüm ile Meclis-i şer'e getürüb, "Bunları kande buldun bağın ve bağçen var mıydı?" dinildükde, "Yokdur" deyû itdüği kelimâtu kayd olunub, mezbûre esbâblar emânete vaz' olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 246)

Suhûdü'l-hâl :

İbrahim b. Hüseyin
Davud Reis ibnu Mustafa Demürce Veli b. Kabil
Mehmed b. Ali
ve gayruhum

253

Oldur ki, Karye-i Demürçiler'de sâkin Ali b. İbrahim, Gencellü câbisi olan Süleyman Halife nâm kimesneyi Meclis-i şer'e ihzâr ve mahzarında da'vâ kılub, "Bundan akdem karındaşım Rasul hamallık idüb üzüm çekirken, ba'zı bekçiler "üzüm serika itdi" deyû tutub, mezbûr câbiye teslim idüb, hâliyan karındaşım mezbûr Rasul eve gelüb, bargîrini mezbûr cânibden taleb iderüm" didükde, gibbe's-su'âl mezbûr câbi 'alâ vechi'l-ikrâr cevâb virmeğin, mezbûr Rasûl'ün bargîri merkûm İbrahim'e hükm olunub, bi'l-emânet teslim olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 246)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed bey ibnu Abdullah
Hacı Veli b. Mahmud
Mehmed Çelebi ibnu El-vekîl-harc
ve gayruhum

254

Oldur ki, Gencellü nâm karyeden Müstecâb b. Satılmış, Süleyman Halife b. Mahmud nâm kimesneyi Meclis-i şer'e ihzâr idüb, "Bundan akdem mezbûr Süleyman Halife'ye beş filoriye anbar ağacı satub, iki yüz yirmi akçesin alüb, bâkî seksen akçe hakkım kaldı. Bi-hasbi's-şer'i's-şerif taleb iderüm" didükde, gibbe's-su'âl 'alâ vechi'l-inkâr cevâb virüb, mezbûr Müstecâb beyyineden 'âciz olüb, mezkûr Süleyman yeminden nükül itmeğin, hükmolunub, kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Osman Çelebi El-Katib
Ali Bey El-Katib
Debbağ Receb
ve gayruhum

Gurrehû Ramazâni'l-Mübârek
Senete 988

255

Oldur ki, Karye-i Altuntaş'da sâkin olüb, fevt olan Hacı Menteş nâm kimesnenün sulbî oğlu olan Mehmed ve kızı Aişe ve zevcesi Pervane bt. Abdullah nâm kimesneler hâzır olüb, El-Hacc İlyas Mehmed Mahallesi'nde Hüseyin b. El-Hacc Ali nâm kimesne mahzarında ikrâr ve itirâf idüb, "Mezbûr Hacı Menteş'in ırs şer'iyle intikâl idüb, karye-i mezbûrede vâkı' bir tarafı Hızır Bali mülkü ve etrâf-ı selâsesi tarîk-i 'âm ile mahdûd olüb, iki bab tahtânî ve bir bab fevkânî evi ve ahurı ve fırını ve mâ-i cârii ve anbarı şarâbhânesi ve mengenesi ve sâyir hırdavatı ve eşcâr-ı müsmiresi müstemil olüb, mâ-beynimizde müşâ' olan mülk-i menziligimizi ve Basmacı ve Muhyiddin ve Ata Hâtûn bağları ve deryâ ile mahdûd olan mülk-i bağımızı ve Nevroz Pınarı nâm mevzı'de vâkı' bir tarafı Süleyman bağı ve etrâf-ı selâsesi tarîk-i 'âm ile mahdûd olan mülk-i bağımızı, işbu mesfûr Hüseyin'e ve müteveffây-ı merkûmun oğlu Yusuf tarafından karındâşım merkûm Mehmed vekâletiyle bi'l-asâle ve bi'l-vekâle yedi bin râyicü'l-vakt akçeye bey-i bâtt-ı bey' itdük. Meblağ-ı merkûm yedi bin akçeyi mesfûr Hüseyin yedinden bi't-temâm alüb, kabûl ve kabz itdük. Zimmetinde bir akçe bâkî kalmadı" didükde, mukarrûn-ı mezkûrünü ikrâr-ı meşrûhlarında mukarrun lehül-mesfûr vicâhen ve şifâhen tasdik eyleyüb ve Nakkaş Ali Mahallesi'nden Hacı Mehmed ibnu Hüseyin nâm kimesne zamândır¹⁶⁴ ki kefil olüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Hacı Mustafa Emir Bali
Celal b. Musa
Hüseyin b. Pervâne
Pir Ali b. Mehmed
Yusuf b. Abdullah
Hacı Ahmed ibnu Hacı Mehmed
Mehmed b. Mahmud
Hacı Mehmed b. Abdî

256

Oldur ki, Kaza-i Tuzla tevâbı'ndan Akça ٥٠١ nâm karyede hisse-i timara mutasarrıf olüb, Mahrusa-i İstanbul mahâllatından Koğacıdede¹⁶⁵ Mahallesi'nde sâkin olüb, seb'ı ve semânine ve tis'-ı mi'etin senesinde sefer-i hümâyûnda fevt olan Mustafa ibnu Abdullah nâm sipâhînün sağır oğlu Mehmed'e kibel-i şer'den vasiyye nasb olunan anası Aişe bt. Yardım nâm hâtûn hâzır olüb, Karye-i Katırlu'da sâkin Fahru'l-akrân Hüseyin Çavuş mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb, "İşbu merkûm Hüseyin Çavuş, müteveffâ-i mezkûr Mustafa'nun karye-i mezbûrede olan

¹⁶⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁶⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

hisse-i mesfûresinün sene-i merkûmede vâkı' olan mahsûlünü zabt ve kabz itmüşdü. Şimdiki hâlde mezbûr Hüseyn Çavuş yedinden tîmâr-ı mezbûr mahsûlü mukâbelesinde iki bin râyicü'l-vakt akçe alüb, merkûm Hüseyn Çavuş'un zimmetini tîmâr-ı mezbûr mahsûlüne müte'allik davâ ve nizâ'm bi'l-vesâye ibrâ-i külli ile ibrâ itdüm. Merkûm Hüseyn Çavuş üzerinde mahsûl-i mezbûrdan bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı" didükde, bi'l-muvâcehe mesfûr Hüseyn Çavuş dahi tasdik eyleyüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Muhyiddin ibnu Yakub
Hacı Ahmed b. Ali
Abdi b. Ali
Hacı Ali b. Hüseyn
Mustafa b. Mehmed
ve gayruhum

257

A'tekka Yunus b. Abdullah 'abduhû ve memlûkehû Karagöz ibnu Abdullah el-ahvâlû'l-esfarû'l-erzak ve fi re'sihi eser-i cerâhatin Ruûsi'l-asl hasbetullah te'âlâ yesâr-ı hurren kesâyirü'l-ahrâr.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Receb Bey ibnu Abdullah
Sfer b. Karagöz
Cafer b. Abdullah
ve gayruhum

258

Ukrıra Mümin b. Emirşah bi-ennehû 'aleyh ve fi zimmeti li-ba'isi's-sicill Yunus b. Abdullah meblağan kadruhû mi'etin dirhem ve hamsin derâhim min semeni'l-hınta ve hüve sadaka vicâhen ve şifâhen cerâ zâlik.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Yazılmamış

259

Muvakkıtdan Ali b. İbrahim Meclis-i şer'de, Dur Sinan b. Karagöz muvâcehesinde ikrâr idüb, "Gencellü Ovası'nda Cem Sultan Evkafı'nda vâkı' kıbleten İvaz, şarkan Mehmed Bey, garben Baba Bali, şimâlen tarık ile mahdud mülk-i bağımu beher sene dört akçe mukâta'asıyla mezbûr Dur Sinan'a yedi yüz yirmi akçe virüb teslim idüb ve kabz-ı semen itdüm" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

İvaz b. Sufi
Pir Ahmed b. Hamza
Keyvan b. Abdullah
Veli Çelebi ibnu Abdullah
Mehmed Bey ibnu Abdullah
Ayvaz b. Karagöz

260

Oldur ki, Karye-i İnesi<den> Papas Estefanoz¹⁶⁶ nâm zımmî Meclis-i şer'de, Medine-i Münevvere mütevellisi Fahru'l-akrân Mustafa Çelebi muvâcehesinde ikrâr idüb, "Bundan akdem karye-i mezbûre kurbunda vâkı' Kasım Çiftliği'ni mezbûr

¹⁶⁶ Düzeltme: Daha önce "İstağnoz" olarak okunmuştu.

Kasım'dan, vakfa altı yüz akçe deynî olub, benüm üzerime salyâne ile mezbûr Mustafa Çelebi'den mezkûr çiftliği altı yüz akçeye bey' idüb, aldum. Meblağ-ı merkûm müccel deynimdür" deyu itdügi i'tirâfi, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 259)

Suhûdü'l-hâl :

Mahmud b. Mustafa
Mümin Reis ibnu Hamid
Mehmed b. Ferhad
ve gayruhum

261

Oldur ki, Fatıma bt. Mehmed tarafından bimâ hüve tarîku's-subût şer'an vekâleti sâbit olan zevci Kutbuddin Hacı ibnu Mehmed hâzır olub, Karye-i Çalık'dan Murad b. Hacı nâm kimesne mukâbelesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb, "Müvekkilem mezbûre Fatıma'nun بليد ağacından yapılmış bir mülk-i anbarını mezbûr Murad'a bin üç yüz akçeye bi'l-vekâle bey' idüb, bin akçesini mezbûr Murad'a mukaddeman mezkûre müvekkilem zimmetinde olan bin akçe lâzimü'l-edâ deynine takas idüb ve üç yüz akçesini merkûm Murad yedinden bi'l-vekâle alub, kabûl-i kabz itdüm" didükde, mukırr-ı mesfûr vekili, ikrâr-ı meşrûhunda merkûm Murad dahî vicâhen ve şifâhen tasdik eyleyüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Ali b. Mümin
Oruç Kethûda ibnu Timur¹⁶⁷
Mümin b. Mustafa
Hüseyin b. Hacı Bayram
ve gayruhum

262

Ukrıra İsak veled-i Musa bi-ennehü 'aleyh ve fi zimmeti li-bâ'isi's-sicill Pir Ahmed ibnu El-Hacc Seyyid meblağan kadruhû sitte alâf dirhem ve semâni-mi'etin dirhem min semeni eldir ve akmişe ve hüve musaddikan vicâhen ve şifâhen cerâ zâlik .

Tahrîren fi Ramazân
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Yazılmamış

263

Mezbûr İsak, "Mezkûr Pir Ahmed nâm kimesneye üç bin iki yüz akçe dahî kumaş behâsından üzerimde lâzimü'l-edâ deynimdür. Cem'an on bin akçe Pir Ahmed'e lâzimü'l-edâ deynimdür" didügi, bi't-taleb kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Yazılmamış

264

Mezbûr İsak, "Mezkûr Pir Ahmed'e on bin akçe deynim vardır, didüm. Eski ve yeni borcum zikr itmedüm. Müslümânlar önünde mezbûr Pir Ahmed'e on bin akçe deynimdür deyu, ikrâr itdüm" didügi, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mustafa Çelebi ibnu Burak
Bostan Çelebi ibnu El-Hacc Mehmed
El-Hacc Mehmed b. Mustafa

¹⁶⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Musa b. Mehmed
Hüseyin b. Abdullah
Kasım b. Abdullah
Hacı b. Ali

265

Kasaba-i Gemlik'de Papa İngülüs hâzır olub, Hadice bt. Mehmed Çelebi cânib-i vekil-i şer'î olan Mustafa Çelebi ibnu Piri muvâcehesinde ikrâr ve itirâf idüb, "Mezbûr Hadice'ye karz-ı şer'iyyeden altı bin akçe deynim olub, sene 988 Şa'bân'un guresinden bir sene temâmına varınca va'de ile bir kürkli çûka kaftan behâsından altı yüz akçe dahî cem'an altı bin altı yüz akçe zimmetimde lâzımül-edâ deynimdür" deyüb, bi'l-muvâcehe vekil-i mezbûr Mustafa Çelebi dahî tasdik eyleyüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :
Mustafa b. Ali
Mehmed b. İsa
Mahmud b.
Mûmin Reis
ve gayruhum

266

Kadıyye oldur ki, Karye-i İnesi Papas Estefanoz nâm Meclis-i şer'de, Medine-i Münevvere mütevellisi Fâhru'l-akrân Mustafa Çelebi muvâcehesinde ikrâr idüb, "İbrahim b. Abdullah nâm-ı yeniçeri mutasarrıf olduğu Buçuk çiftliğimizün nısfını, mezkûr yeniçeriden üç yüz altmış akçeye aldum. Lâkin mütevelliden ma'rifet almadum" deyü itdüğü itirâfı, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 265)

Suhûdü'l-hâl :
Hüseyin b. Ramazan
Mahmud b. Ramazan
Mahmud b. Mustafa
Sinan Halife ibnu Mahmud El-İmam
Mahmud Sufi b. Ahmed

267

Oldur ki, Karye-i Kurşunlu zımmilerinden Apostolos veled-i Papas, Meclis-i şer'de, Mustafa b. Seydi muvâcehesinde ikrâr idüb, "Esbâb behâsından ve nakden mezbûr Mustafa'ya bin dokuz yüz akçe deynim vardur deyü ve Engürücük yanında vâkı' bağım rehindür" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 265)

Suhûdü'l-hâl :
Hüseyin b. Ramazan
Mahmud b. Mustafa
Mehmed b. Murad
ve gayruhum

268

Oldur ki, Karye-i Göbelye'de sâkin Yunus Kethüdâ, Meclis-i şer'de, Duka ve Kostantinoz nâm zımmiler muvâcehelerinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûrede müteveffâ Mustafa'nun hıdemâtlarun bir müd buğdaylarına kefil ve semen idüm. On kilesinü virüb edâ itdüm, bâkî on kile kaldı" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 265)

Suhûdü'l-hâl :
Mahmud b. Mustafa
Mûmin Reis ibnu Hamid
Mehmed b. İsa
Mehmed b. Murad

269

Oldur ki, Karye-i Göbelye'de skin Yunus Kethd, Meclis-i Şer'de, Duka ve Kostantinoz nm zmmiler muvcehelerinde ikrr idüb, "karye-i mezbrede sĞitnac olan Yörük nm kimesneye mezbrnlar bir md buğday virüb, mezbr yrk, mezkr buğdaya dahl itmeyüb, koyub ĖitmeĖin, Receb Bey nm solağın odasında Mmin nm kimesneye ben, fuzl beş kilesini virdüm. Bki kalan onbeş kileden haberim yokdur" didüği, kayd olundu.

Tahriren fi trihi'l-mezbr (Atıf 265)

Őuhd'l-hl :

Es-sbikn (Atıf 267)

270

Oldur ki, Karye-i Görükle zmmilerinden Uzgori veled-i Őone, makm-ı kazda Ahmed Ćelebi ibnu Mehmed muvcehesinde bat'an ikrr idüb, "Karye-i mezbrede vki' olb, hudd 'inde'l-cirn ma'lm olan mülk-i evimi ve karye-i mezbre kurbunda vki' 'inde'l-ahli huddu ma'lme olan iki kıt'a mülk-i baĖlarımı, mezbr Ahmed Ćelebi'ye bin beŐ yüz akçeye bey'-i btt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen itdüĖümden sonra, trih-i kitbdan yine beher sene iki yüz yirmibeŐ akçeye icreye alb, kabl ve kabz itdüm" didükde, mukarr-ı mezbr, ikrr-ı mastrunda mukarrun lehl-mesfr Ahmed Ćelebi bi'l-muvcehe tasdik idüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahriren fi trihi'l-mezbr (Atıf 265)

Őuhd'l-hl :

El-Hacc HabeŐ¹⁶⁸ b. Ali Hce

Ali Hce ibnu Abdi

Mehmed b. Haydar

Mehmed İmam Kaplıca¹⁶⁹

Mehmed b. İsa

ve gayruhum

271

Oldur ki, Karye-i DoĖan'da skin İsmail b. Emrullah, Meclis-i Őer'de, AiŐe Htn bt. muvcehesinde ikrr idüb, "Karye-i mezbrenn sĖirların Ėderdm. Mezbre htnunun bir ineĖi balçıĖa ćekb ölmüŐ, derisini yzb Ėtrdm. Kendne teslim itdüm" didüĖi, kayd olundu.

Tahriren fi evsıt-ı Şehr-i Ramazni'l-Mbrek
Senete 988

Őuhd'l-hl :

Süleyman Halife ibnu Sufi El-İmam

Hüseyin b. Veli

Mmin b. Ali

Mehmed b. İsa

Mmin Reis ibnu Hamid

272

Oldur ki, Karye-i Fodra'da skin Mustafa Bey ibnu Abdullah, Meclis-i Őer'de, Derviş Ćelebi ibnu PaŐa Ćelebi muvcehesinde ikrr idüb, "Bostan Tarlası dimekle ma'rf olb, mutasarrıf olduĖum tarlanın nısfı mezbr Derviş Ćelebi'nindir¹⁷⁰. İle'l-n, mezbr Derviş Ćelebi'den mukaddem dah mezbrun mutasarrıf olduĖu ćiftliĖi mutasarrıf olanlar ile mŐ' itdüm" didüĖi, bi't-taleb kayd olundu.

Tahriren fi evsıt-ı Şehr-i Ramazni'l-Mbrek
Li-seneteti semn ve semnine ve tis'i-mi'etin

Őuhd'l-hl :

Nasuh Halife ibnu İmam

Ahmed b. Ramazn

Abdulkadir b. Mustafa

¹⁶⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁶⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁷⁰ Düzeltme: Daha önce "mŐ'dur" olarak okunmuştu.

Mehmed b. İsa

273

Ba'dehû mezbûr Mustafa Bey, mezkûr Derviş Çelebi muvâcehesinde ikrâr idüb, "Hendekli dimekle ma'rûf tarlamız dahî mezkûr Derviş Çelebi ile müşâ'dur" deyû itdüğü i'tirâfı, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 265)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 272)

274

Oldur ki, Karye-i Engürücük'de sâkin Mustafa b. Musa, Hasan b. Emir nâm kimesneyi Meclîs-i şer'e ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm kılub, "Bundan akdem mezbûr Hasan ile birer öküz istibdâl idüb, ben otuz beş akçe üste virüb, bir kaç gün çift koşub kullandığımızdan sonra, mezbûr Hasan yine benüm elimden aldı" diyücek, mezbûr Hasan'dan kadıyye istintâk olundukda, "Mezkûr Mustafa'nun öküzünü ben sağ aldum ve sağ deyû değışdimeğyüb, çıkub, çiftde itdüğü sebebden pişmân idüm" deyû cevâb virücek, mezkûr Mustafa'ya kendü çiftde itdüğünü görmeyüb, bilmediğine yemîn teklîf olunub, nükûl idücek, mezbûr Hasan'a öküzü hükmolunub, kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Abdülkadir b. Mustafa

Mehmed b. İsa

Mehmed El-İmam بدليار

Mahmud b. Mustafa

ve gayruhum

275

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn ve'l-hükkâm, menbe'îs-sirâc ve'l-ahkâm¹⁷¹, bâsitü'n-nizâm rahmetullah efendi Hazretlerine Ramazan-ı Şerîfin onaltıncı günü seşenbe gün Kazâ-i Kite sadaka olunub, ondokuzuncu günü cum'a gün mahkeme-i şerife mektûb-i şerifleri gelüb, sicill-i mahfûza kayd olundu.

Senete 988

276

Oldur ki, Karye-i Mürsel-i Kebir'de sâkin Mustafa b. Mehmed Fakîh, Mehmed b. Divâne Hasan nâm kimesne Meclîs-i şer'e ihzâr ve mahzarında takrîr-i merâm kılub, "Bundan akdem, mezbûr Mehmed'in babası mezkûr Divâne Hasan Gazi Hüdâvendigâr Evkafından mutasarrıf olüb, hudûd-ı 'inde'l-cirân ma'lûme olan bir çiftlik yerinin hakk-ı tasarrufunu iki yüz kırk akçeye bana bey' idüb, mütevellîü'l-vakt olan Fahru'l-akrân Abdullah Çelebi huzurunda hüsn-i ihtiyârîyle ferâgat idüb, mezbûr mütevelliden ve cânib-i şer'den elüme hüccetler virüb, ile'l-ân sekiz yıldır resm-i zemîn ve öşrün virüb tasarrufumda iken, hâliyan hilâf-ı şer' ve'l-kânûn mezbûr Mehmed "Babam yeridür" deyû, tasarrufuma mâni' olur" diyücek, kadıyye mezbûr Mehmed'den istintâk olundukda, "Babam mezkûr Divâne Hasan bey' idüb ve hüsn-i ihtiyârîyle ferâgat itmeyüb pîr-i fertût¹⁷² olmağın, merkûm Mustafa'ya beher sene altmış akçe icâreye virmüşdür" deyû cevâb virücek, merkûm Mustafa'nun elinde olan hüccetlerinin mazmûnuna beyyine taleb olunub, üç güne ikâmet-i beyyine idiceye dek mehîl virilüb, kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Ramazânî'l-Mübârek

Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

El-Hacc Mustafa b. Mehmed

Hüseyin b. Said

Davud b. Ali

¹⁷¹ Düzeltme: Daha önce "hükkâm" olarak okunmuştu.

¹⁷² Daha önce okunamayan bu kelime "düşkün, zayıf, çaresiz, ihtiyar" anlamlarına gelmektedir.

Mustafa b. Hüseyin
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

277

Ba'dehu mezkûr Mehmed'e su'âl olunub, "Merkûm Mustafa'ya icâreye virüldüğü zamanda mütevellî ma'rifet virdü mi?" diyücek, bi'l-mukâbele "Aslen mütevelliden icâzet yokdur ve mütevellî huzuruna varılmadı" deyü itdüğü kelimâtı, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 276)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 275)

278

Oldur ki, Fahru'l-akrân Kutbeddin Çelebi ibnu Mehmed Meclis-i şer'de Papas Nestori muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i Kite vâkı' bir tarafı Aleksi ve bir tarafı Mihâl ve bir tarafı mezkûr Nestori mülkleriyle ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile mahdûd mülk-i menzîlimi, içinde iki eviyle mezbûr Nestori'ye beş yüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen itdüm" deyü itdüğü i'tirâfi, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 276)

Suhûdü'l-hâl :

Sinan Halife ibnu Mahmud

Mehmed b. İsa

Hallac Ahmed b. İmirzâ

Ahmed b. Durmuş

ve gayruhum

279

Oldur ki, Bolu Sancağı'nda Virân Şehir Kazâsı'na tâbi' Çandarlar nâm karye<den> İsmail b. İsa, Kite Kazâsı'nda yava beytül mâl âmîli olan Mehmed b. Pir Veli'nün vekîli olan Mehmed b. nâm kimesneyi Meclis-i şer'e ihzâr idüb, "Bundan akdem karındaşım Cafer ve Kadırlu ve Canağa nâm yoldaşlarım ile ticâret üzere yağ satar iken, mezkûr karındaşım Cafer'e ve bir siyâh ve bir kula katırlarımla iki yük yağ emânet virüb, mezbûrân Kadırlu ve Canağa ile Nâhiye-i Gemlik'e ticâret için gitmişlerdi. Nâhiye-i mezbûre karyelerinden Umurbey nâm karyede üçü yaturlar iken harâmî basub, karındaşım mezbûr Cafer'i katl idüb ve mezbûrân yoldaşlarını mecrûh itmeğın kabl-i şer'den üzerine varılıb, mâ-vâkı'a yazılıb, mezbûrân katırlar elli vukıyye yağ ile beytül-mâle teslim olunmuş. Ber-müceb-i şer'-i şerif taleb iderüm" diyücek, vekil inkâr ile cevâb virüb, 'udül-ı müsliminden müdde-î mezbûrun da'vasını müsbet beyyine Karye-i Çandar'dan Kadırlu ve Köçek ve Kadırvirdi veled-i Gevvab nâm kimesneler şehâdet itdükleri, şehâdetleri hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 276)

Suhûdü'l-hâl :

Kutbeddin Mustafa ibnu Mehmed

Sinan b. Mahmud

Abdulkadir b. Mustafa

Mahmud b. Mustafa

Mustafa b. Mehmed Hâce

280

Ba'dehû, maktûl-ı mezbûr Cafer'ün bir ak katırı mezbûr İsmail talebiyle ve beytül-mâl vekîli Mehmed ma'rifetiyle târih-i kitâbdan otuz gün nihâyete varınca Cafer b. Abdullah nâm hancıya emânet vaz' olunub, kayd olundu.

Tahrîren fi 21 şehr-i Ramazani'l-Mübârek

Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Molla Şeca' Efendi Danişmendi Bahaeddin-zâde Efendi

Mehmed Çelebi

Oldur ki, Fahru'l-akrân Umurbey Evkâfi'na mütevellî olan Ali Çelebi ibnu İbrahim Meclîs-i şer'de, işbu hâmilâtü'l-kitâb İbrahim ve Rüstem ibnu Cafer nâm kimesneler muvâcehelerinde takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm kılûb, "Bundan akdem mezbûr İbrahim sağırân karındaşları Evranoz ve Hızır Bali taraflarından vekîl olûb Zımmî Subaşı nâm karyede mutasarrıf oldukları beş kıt'a tarlaları ve üç kıt'a bağ yerlerini, Kızıl Ahmed nâm zımmîye ma'rifet mütevellî' yok iken asâleten ve vekâleten bey' idûb, yedine hüccet virdükden sonra, mütevellî mârifet yok iken bey'î şer'e ve kanûna muhâlif ve mugâyir olûb mahlûl olmağın, âhara tapuya virmüş idüm. Hâliyân mezbûrân Evranoz ve Hızır Bânî vekîl itdüklerini inkâr idûb, beyyineden 'âciz olûb, yemin itdüklerinden sonra, mezbûrân İbrahim ve Rüstem'in hisselerini müşâfikân tâlib olmağın yine, mezbûrân İbrahim ve Rüstem ellerinden vakf için dokuz yüz akçe alûb zıkr olunan beş kıt'a tarlaların ve üç kıt'a bağ yerlerinin tasarrufuna izin virdüm. Ba'de'l-yevm evkâf-ı mezbûre zabtına sâl besâl¹⁷³ 'öşr-i şer'iyyesin ve rusûm-ı örfiyyesin virûb, uslûb-ı sâbık üzre yine dördü müşâ'an keyfe mâ-yeşâ' mutasarrıf olalar" deyû itdüğü i'tirâfı, âlâ vukû'a talepleriyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Ramazani'l-Mübârek
Li-seneti semân ve semânine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Mustafa
Mustafa b. Mustafa
Ali Haâce ibnu Abdî
Abdî b. Muharrem an Karye-i Umurbey
Mehmed b. İsa
ve gayruhum

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'da Zindankapısı Mahallesi'nde sâkin Ömer b. Bekir Meclîs-i şer'de, Karye-i Gencellü'de sâkin Recep b. Oruç muvâcehesinde batû'an ikrâr idûb, "Karye-i mezbûre kurbunda vâkı' olûb, hudûdu kıblen zımmî Kara Yanî bağçesiyle ve şarkan Karaoğlan tarlasıyla ve garben yine mezbûr Receb tarlasıyla ve şimâlen İvaz Hâce bağıyla mahdûd beher sene beş mukâta'a mülk-i emrûdluğumu¹⁷⁴, mezbûr Receb'e beş yüz kırk akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idûb, kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen itdüm" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 280)

Suhûdü'l-hâl :

Hazer b. Abdullah
Cafer b. Abdullah
Yusuf b. Abdullah
Hüseyn b. Abdullah
Mahmud b. Mustafa

Oldur ki, mezbûr Ömer mezkûr Receb muvâcehesinde ikrâr idûb, Karye-i Gencellü kurbunda vâkı' bir tarafı Müezzîn Karaali bağıyla ve bir tarafı tarîk-i 'âm ve tarafı âhar tarîk ve bir tarafı Karaoğlan bağıyla mahdûd olûb, beher sene otuz akçe mukâta'alı tarlamı mezbûr Receb'e sekiz yüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idûb, kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen itdüm" deyû itdüğü i'tirâfı, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 281)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 282)

¹⁷³ Daha önce okunamayan bu kelime "yıldan yıla" anlamına gelmektedir.

¹⁷⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Oldur ki, Kite ahâlisinden Umurbey Evkâfi'ndan çiftlik mutasarrıfı olan Hasan Meclis-i şer'de, karye-i mezbûre cemâ'atine Mehmed b. Mustafa Mehmed b. İlyas ve Halil b. Ali ve Kasım b. Abdullah nâm kimesneler muvâcehelerinde batû'an ikrâr idüb, "Evkâf-ı mezbûre arâzisinden Kuritarla dimekle ma'rûf bir kıt'a tarafı kavak ile ve bir tarafı köprü ile ve Kiremitlik tarla dimekle ma'rûf bir kıt'a ve bir kıt'a dahî İskender Şehir dimekle ma'rûf bir kıt'a dahî köy üstünde Çelebi Yeri dimekle ma'rûfdur ve bir kıt'a dahî Söğüdcük¹⁷⁵ dimekle ma'rûf ve bir kıt'a İncir Tarlası dimekle ma'rûf cem'an altı kıt'a tarlalarını -ki hudûdları 'inde'l-cirân ma'lûmedür- mezbûrunlar üç bin akçeye evkâf-ı mezbûre mütevellisi Ali Çelebi ma'rifetüyle hakk-ı tasarrufunu tefvîz idüb, meblâğ-ı merkûmı bi't-temâm alüb kabûl ve kabz itdüm" deyü itdüğü i'tirâfı, mezbûrunlar talepleriyle kayd olundu.

Tahrîren fi gurre-i şehr-i Şevvâli'l-Mükerrerem
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

El-Hacc Ali b. El-Hacc Hamza
Yusuf b. İvaz
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

285

Oldur ki, Karye-i Mürsel'de¹⁷⁶ sâkin Hasan b. Mümin Meclis-i şer'de Mehmed b. Mustafa ve Mehmed b. İlyas ve Halil b. Ali ve Kasım b. Abdullah kimesne muvâcehelerinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' olüb, hududları 'inde'l-cirân ma'lûme olan iki mülk evlerimi, karındaşım Hamza ile müşâ' olan dâirede¹⁷⁷ olan nisf-ı hisse-i müşâ'im ile ba'de't-tahliye mezbûrunlara iki bin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen itdüm" deyü itdüğü i'tirâfı, kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Şevvâli'l-Mükerrerem
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 284)

286

Oldur ki, Karye-i Göynüklü'de sâkin Yusuf b. Ali Bali, Meclis-i şer'de Mehmed b. İsa muvâcehesinde batû'an ikrâr idüb, "Mezbûr Mehmed'e karzdan târîh-i kitâbdan sekiz ay nihâyetine varınca, iki yüz akçe müeccel deynim vardır" didüğü, mezbûr Mehmed talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şevvâli'l-Mükerrerem
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa b. Bayram
Mahmud b. Mustafa
Halil Çelebi ibnu İsa
Muharrem El-İmâm

287

Oldur ki, karye-i mezbûrede sâkin Mustafa b. Bayram, Meclis-i şer'de muhzır¹⁷⁸ Mehmed b. İsa muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Mehmed'e karzdan ve öküz behâsından yedi yüz yirmi akçe nakd ve dokuz kile buğday vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr ve i'tirâf itdüğü, kayd olunub ve zarâr-ı mala karındaşı Ali "Kefil-i bi'l-mâl oldum" didüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 286)

¹⁷⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁷⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁷⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁷⁸ Düzeltme: Daha önce "mahzar" olarak okunmuştu.

Suhûdü'l-hâl :

Derviş Çelebi ibnu Paşa Çelebi
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
Mümin Reis ibnu Durali
ve gayruhum

288

Oldur ki, Karye-i Demürciler'den Rasul b. İbrahim, Meclis-i şer' de Mustafa Çelebi ibnu Merdum'un muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Mustafa Çelebi'ye at behâsından yedi yüz akçe deynim vardır" deyü itdüği ikrârı, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr

Suhûdü'l-hâl :

Derviş Çelebi ibnu Paşa Çelebi
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

289

Karye-i İnesi zimmîlerinden İstirati veled-i Yani, Karye-i Dansara zimmîlerinden Çakır veled-i Yani muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i İnesi'de vâkı' bir tarafı Çakılcı eviyle ve bir tarafı İvaz eviyle ve bir tarafı tarîk-i 'âm ve bir tarafı vakıf ve su kuyusuyla mahdûd mülk evimi, ba'de't-tahliye mezbûr Çakır'a bin nakd râyicü'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen itdüm" deyü itdüği i'tirâfı, kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Yânî veled-i İsmed
İsmed veled-i Salarhan
Komnetuz veled-i Yorgile¹⁷⁹
Yânî veled-i Estevranos
ve gayruhum

290

Karye-i Altuntaş'dan Velî b. Eyyûb Meclis-i şer' e gelüb, karye-i mezbûreden Mustafa b. Hüseyin muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre arazisinde vâkı' bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî yine mezkûr Mustafa mülki ve bir haddî cebel ve bir haddî vâdî ile mahdûd olan beher senede on akçe mukâta'alı bağımı, mezkûr Mustafa'ya bin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb teslim-i mebî' ve kabz-ı semen eyledüm" didükde, makarr-ı mezkûrı mûmâ-ileyh Mustafa bâ'îsden sıhhat-i bey'e ve şirâya hükm olunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Hüseyin b. Yunus
ve Mahmud b. Mustafa
ve Rüstem b. Sefer
ve Halil b. İsa

291

Karye-i Hasan Ağa kurbunda sâkin olan ^{الحبيبي} tâ'ifesinden Sadık b. Ahmed nâm kimesneyi, muhzır Mehmed b. İsa "cum'a gün¹⁸⁰ iki yüz yetmiş beş akçeyi bana, beni bulamaz isen nâ'ibü's-şer' olan kimesneye teslim eyle" deyü şartlayüb, mezkûr Sadık dahî meblâğ-ı mezkûrı yevm-i mezkûrda getürüb, muhzır Mehmed

¹⁷⁹ Düzeltme: Daha önce "Yörükle" olarak okunmuştu.

¹⁸⁰ Düzeltme: Daha önce "cem'an gün" olarak okunmuştu.

(silik) bulunmağın, meblâğ-ı mezkûr merkûm Sâdık yedinden alınub kabz olunduğı, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Sefer b. Velî
ve Mehmed b. İbrahim
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

292

Ukırra Londa veled-i Mastori Yorgi 'an Karye-i Görükle bi-ennehû 'aleyhi zimmî zimmetin libâ'is's-sicill Musa b. Kayser tis'i-mi'ete dirhem ve 'ısrûne kadiyyen dirhemen min semeni'l-bakar ikrâren sahihan şer'iyyen ve musaddıkan vicâhen ve şifâhen cerâ zâlik.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Yahya Çelebi ibnu Mevlâna (silik) Efendi
ve Osman b. İbrahim
Mehmed b. Ali
ve gayruhum

293

Oldur ki, Hürrem bt. Abdullah hâzır olub, Subaşı Köyü'nden Çavdar veled-i Aleksî nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Çavdar zimmetinde otuz kile buğday hakkım olmuşdu. Hâlen mezkûr buğday mukâbelesinde mezbûr Çavdar yedinden beş yüz akçe alub, ibrâ-i zimmet eyledüm. Mesfûr Çavdar üzerinde mesfûr otuz kile buğdaydan ve behâsından bir akçe ve bir kile buğday hakkım kalmadı" didükde, bi'l-muvâcehe mezbûr Çavdar tasdik eyleyüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Osman Çelebi ibnu Abdusselâm
Mehmed b. İsa
Mûmin Reis
Ali Bey
ve gayruhum

294

Oldur ki, Karye-i Çepni'den Osman b. Ömer hâzır olub, Karye-i Balabancık'dan Ahmed b. Hızır mukâbelesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb, "İşbu mezbûr Ahmed benim babam Ömer'i katl eyledi deyü, davâ ve nizâ eylerdüm. :in ba'di evvel davâdan ferâgat idüb, merkûm Ahmed'in zimmetini ibrâ-i küllî ile ibrâ eyledüm. Vicâhen mine'l-vucûh ve sebeben mine'l-esbâb, mesfûr Ahmed ile husûs-i mezkûre müte'allik davâ ve nizâ'ım yokdur. Eğer davâ dahî eylessem, 'inde'l-hukkâm mesmû' olmaya" didükde, bi'l-muvâcehe merkûm Ahmed dahî tasdik eyleyüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa'bân
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa b. İlyas
Ali b. Hızır
Mehmed b. Hüseyin
Muharrem ibnu Hacı Bayram
Mûmin b. Abdî
ve gayruhum

295

Oldur ki, Mustafa b. İlyas ve Muharrem ibnu Hacı Bayram şehâdetleri ile Karye-i Çepni'de sâkine olan Siti bt. İbrahim nâm hâtûn tarafından kadıyye-i âtiyyeye vekâleti sâbit Nasuh b. Ali Meclîs-i şer'de hâzır olub, Karye-i Balabancık'da Ahmed b. Hızır muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb, "İşbu mezbûr Ahmed, müvekkilem mezkûre Siti hâtûnun zevci Ömer'i katl eyledi deyû, da'vâ ve nizâ' eyleridük. Min ba'di evvel da'vâdan ferâgat idüb, mezbûr Ahmed'in zimmetini husûs-ı mezkûre müte'allik da'vâ ve niza'dan bi'l-vekâle ibrâ-i külli ile ibrâ eyledüm. Vicâhen mine'l-vücûh ve sebeben mine'l-esbâb, mesfûr Ahmed ile husûs-ı mezkûre müte'allik da'vâ ve niza'ım yokdur. Min ba'di benden ve müvekkilem mesfûre Siti hâtûndan husûs-i merkûma müte'allik da'vâ dahî sâdır olursa, 'inde'l-hükkâm mesmû' olmaya" didükde, bi'l-muvâcehe mezkûr Ahmed dahî tasdik eyleyüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 294)

296

Kefelâ El-Hacc Musa ibnu El-Hacc Bâyezid es-sâkin bi-mahaleti Koca Nâib ve Ali b. Hızır es-sâkin fi mahaleti İsa Bey min mahallâti Burusati'l-Mahmiyye bi-nefsi Ahmed b. Hızır es-sâkin fi Karyet-i Balabancık min kurrâ Kazâ-i Kite ve kefel-i sicill vâhid minhûmâ bi-nefsi'l-âhır bi-talebi Mehmed el-vekîl an kibel-i Mir-Livâ-i Hüdâvendigâr kefâleten müştemiletan bi'l-emr ve'l-kabûl cerâ-zâlik.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa Çelebi El- Mütevellî
Hüseyn b. Hasan
Mehmed b. İsa
Mahmud

297

Oldur ki, Mehmed b. El-Hacc Hasan ve Hasan b. Veys şehâdetleriyle husûs-ı âtiye Zahide¹⁸¹ bt. Yakub Çelebi tarafından vekâleti sâbit olan Musa b. Mahmud hâzır olub, Yusuf b. Ivaz nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr ve itirâf idüb, "Müvekkilem mezbûre Zahide Hâtûn'un Karye-i Gencellü'de vâkı' Bayramoğlu ve Koca Veys ve iki tarafı dahî tarîk-i 'âm ile mahdûd olub, bir ahur ve üstünde iki oda ve bir avlı-i müştemil olan mülk-i menzilimi, işbu mezbûr Yusuf'a bin râyicü'l-vakt akçeye bey' bi'l-vekâle bey' idüb, semen-i mezbûr bin akçeyi bilâ kusûr bi'l-vekâle alüb, kabz itdüm" didükde, bi'l-muvâcehe mesfûr Yusuf dahî tasdik eyleyüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa'bân
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Bayram¹⁸²
Mehmed b. Mustafa
Ali b. Reis
ve gayruhum

298

Oldur ki, Ahmed Çelebi ibnu Mehmed Bey hâzır olub, Hasan b. Emrullah¹⁸³ muvâcehesinde ikrâr ve itirâf idüb, "Karye-i Pulad sınırunda vâkı', Gedik Hasan ve Hüseyn Subaşı ve biri Hanefi¹⁸⁴ Halife ve Divâne Mustafa bağları ile mahdûd olan

¹⁸¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁸² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁸³ Düzeltme: Daha önce "İbrahim" olarak okunmuştu.

¹⁸⁴ Düzeltme: Daha önce "Sunu" olarak okunmuştu.

mülk-i bağını, içinde eşcâr-ı müsmiresi ile dörtyüz râyicü'l-vakt akçeye bey'-i bâtile işbu mezbûr Hasan b. Emrullah nâm kimesneye bey' idüb, meblağ-ı mezbûrî bî-kusûr alüb kabûl-i kabz itdüm" didükde, merkûm Hasan dahî vicâhen ve şifâhen tasdik eyleyüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa'bân
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Hasan Kethûda b. Abdullah
Hanefi Halife El-İmam
Mümin Reis ibnu Hamid
Ali b. İlyas

299

Oldur ki, Ali b. İlyas hâzır olüb, Hasan b. Emrullah muvâcehesinde ikrâr ve itirâf idüb, Karye-i Pulad sınırunda vâkı' olüb, Kara Mustafa ve Gedik Hasan ve Köse¹⁸⁵ Hüseyin yerleri ve tarik-i 'âm ile mahdûd olan bir kıt'a tarlayı ve Şems Paşa ve yine Hüseyin tarlaları ile ve tarik-i 'âm ile mahdûd olan bir kıt'a tarlanın dahî hakk-ı tasarrufını, sipâhî ma'rifetiyle işbu mezbûr Hasan'a bin râyicü'l-vakt akçesin alüb tefviz eyledüm. Merkûm bin akçeden mezkûr Hasan'ın zimmetinde bir akçe bâkî kalmadı" didükde, mesfûr Hasan dahî vicâhen ve şifâhen tasdik eyleyüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa'bân
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed Çelebi ibnu Mehmed Bey
Es-sâbikûn (Atıf 298)

300

Oldur ki, Aişe Hâtûn Evkafı'na mütevellî olan Fethullah b. Mahmud hâzır olüb, Karye-i Gencellü'de sâkin El-Hacc Hamza b. Ali muvâcehesinde ikrâr idüb, işbu mezbûr Hamza zimmetinde vakf-ı mezbûr akçesinden ikibin akçe alüb, karye-i mezbûrede vâkı' bir değirmenini rehin almışdı. Hâlen zikr olan ikibin akçeyi mezbûr Hacı Hamza yedinden bi't-temâm alüb kabz idüb, üzerinde bir akçe bâkî kalmadı ve rehin olan değirmeni yine mezbûr Hamza'ya teslim itdüm" didükde, mezbûr El-Hacc Hamza dahî vicâhen mütevellî-i merkûmu ikrâr-ı meşrûhunda tasdik idüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa'bân
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Hızır b. Hamza an Mahalle-i Yeni¹⁸⁶ Bezzâz
Piri Halife ibnu Ebu Bekir an Mahalle-i mezbûre
Süleyman Çelebi ibnu Molla Celal an Mahalle-i Abdal Mehmed¹⁸⁷
Molla Haydar b. Aydın an Mahalle-i Mantıcı¹⁸⁸
Şeyh b. Abdullah Katib Orhan
Mahmud b. Ali an Mahalle-i Şehreküstü
El-Hacc Mehmed b. Yusuf an Mahalle-i Reyhan
Mustafa ibnu El-Hacc Reyhan an Mahalle-i Reyhan
Hüseyin b. Abdullah an Mahalle-i mezbûre
Mümin b. Abdullah Sermedi¹⁸⁹
Yusuf b. Ivaz an Mahalle-i Ahmed Paşa

¹⁸⁵ Düzeltme: Daha önce "Göbe" olarak okunmuştu.

¹⁸⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁸⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁸⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁸⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

301

Faraz u kaderü'l-hükkâm li-nafakati's-sağirati'l-müdde'üt Sultâne bt. Yani el-merdüde es-sâkinete fi karyeti Görükle ve li-melbûsihâ ve sair havâcihâ'z-zarûriyyeh külli yevm min târihi fi zeyli dirhemini kadıyyin min mâliha'l- (silik) min iyyâhi'l-mezbûr bi-talebi ciddetiha'l-müdde'üt Engeline ve hiye fi hicrihân ve tertibihan ve izn-i lehâ bi-sarfi'l-meblaği'l-mefrûz ileyhâ rızan sahîhan şer'iiyen cerâ zâlik.

Tahrîren fi'l-yevm es-sâmini işrine min şehr-i Şa'bân
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Mahmud b. Mustafa
Mehmed b. Ali
ve Mûmin Reis
ve gayruhum

302

Oldur ki, Görükle'de Hasan b. Ali hâzır olub, Sultan Mehmed Han Vakfı'na câbî olan Süleyman Çelebi b. Molla Celal muvâcehesinde ikrâr idüb, "Vakf-ı mezbûr arâzîsinden tasarrufda olan yerler mukâta'asından yirmibeş kîle buğday, yirmibeş kîle 'alef üzerimde vakf-ı mezbûre lâzimü'l-edâ deynimdür" didükde, bi'l-muvâcehe câbî-i mezbûr Süleyman Çelebi tasdik idüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa'bân
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

İbrahim Bey ibnu Abdullah
Mehmed b. İsa
ve gayruhum

303

Oldur ki, Kumla-i Sağır'de sâkin Ahmed Bey ibnu Mehmed Meclis-i şer'de Mihriban Hâtûn bt. Ramazan tarafından vekâleti sâbit olan zevci El-Hacc Mûmin ibnu Abdullah muvâcehesinde ikrâr idüb, يوم بيري kaya nâm mevzi'de vâkı' bir tarafı Turgut bağı ve üç tarafı tarik-i 'âm ile mahdûd beher sene üç akçe mukâta'alı mülk-i ehâsiye bağımı üçbin râyicü'l-vakt akçeye bey-i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı merkûm ve üçbin akçeyi mezbûr vekil elinden bi't-temâm alüb kabz itdüm" didükde, bi'l-muvâcehe mezbûr-i vekil Hacı Mûmin dahî tasdik eyleyüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa'bân
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Mûmin Reis b. Receb
Mahmud b. Ahmed
İbrahim b. Hüseyin
Davud b. El-Hacc Musa
Derviş b. Hüseyin

304

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Bali b. Abdullah şer'-i şerif meclisine Dirzû veled-i İstimad nâm zimmîyi şer'î şerif meclisine ihzâr ve takrîr-i da'vâ idüb, "Bundan sâbık, Filo nâm zimmî hayyâta bir Selânik لدرزبه سی lâciverd çûka virmüş idim dikivirmeğe, mezbûr hayyâtın şâkirdi olan işbu Dirzû, zikr olunan çûkayı bilâ-ma'rifet dükkânından alüb gayb idüb gittükde, Mudanya'ya vardukda, mezbûri tutub habs itmüşler" deyücek "müslümanların dahî esbâbiyle" deyü da'vâ eyleyüb, ve mezbûr Bali dahî "Mezbûr Dirzû nâm zimmî bir nefti kemhâ zinciflik¹⁹⁰ mezbûr hayyâta virmüş idim" deyü

¹⁹⁰ Düzeltme: Daha önce "cibinlik" olarak okunmuştu. Doğrusu "zinciflik" olan bu kelime, "elbiseye kenar olarak dikilen kürk" anlamına gelmektedir.

da'vâ itdükde, hayyât-ı mezbûr "Fi'l-vâkı' iledür. Zıkr olunan çûka Mustafa'nun ve kemhâ mezbûr Bali'nündür" deyüb mezbûr Dirzû'ye su'âl olundukda, "Fi'l-vâkı' çûka Mustafa'nun ve kemhâ-i mezbûr Balinün'dür. Mezbûr hayyâtın dükkânında bilâ-ma'rifet zıkr olunan esbâbı aldum. Mudanya'ya vardukda ma'lûm olüb beni habs itdüler" deyü ikrâr itmeğın, zıkr olunan kemhâ Bali'ye ve çûka Mustafa'ya hükmolunub, mâ-vâkı'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Gurre-i fi târihi'l-mezbûr (Atıf 303)

Şuhûdü'l-hâl :

El-muhzıru'l-mezbûrın (Atıf 303)

305

Mezbûr Dirzû'nün yedinde bir mâi zinciflik tafta ve bir pâre al tafta bunları dahî Ahmed Halife b. İlyas mezbûr Dirzû muvâcehesinde vech-i meşrûh üzre da'vâ itdükde, mezbûr Dirzû "Fi'l-vâkı' zıkr olunan zinciflik taftalarıyle bilâ-ma'rifet aldum. Mezbûr Ahmed Halife'nindür" deyü ikrârıyla hükmolunub, kayd-ı sicill olundu.

306

Zıkr olunan Dirzû nâm zımmiye neredensün deyü su'âl olundukda Rum İli'nden Yeni Diyar'dan¹⁹¹ geldüm deyüb, Yeni Diyar'dan idüğını ba'zı kimesneler ihbâr idüb yok idüğü ma'lûm olmağın, yavacı Kara Mehmed¹⁹² talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 303)

Şuhûdü'l-hâl :

El-muhzıru'l-mezbûrın (Atıf 303)

307

Oldur ki, Karye-i Dirikle'den Kosta veled-i Devlos nâm zımmî, mahfel-i kazada Kolos veled-i Sari zımmî muvâcehesinde ikrâr u itirâf idüb, "Bedel akçesinden bin yüzelli akçe aldum zimmetimdedür" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 303)

Şuhûdü'l-hâl :

Yani Kosta

Mahmud El-muhzır

308

Oldur ki, Şehzâdegân Vakfı'na mütevellî olan Mehmed b. Seydi Ali nâm kimesne mahfel-i kazaya hâzır olüb, Hüseyin b. İsa nâm kimesne mahzarında takrîr-i da'vâ idüb, "Yava kul¹⁹³ behâsından ikibin kırk akçe hakkım vardur, taleb idülsün" didükde, gibbe's-su'âl mezbûr Hüseyin b. İsa nâm kimesne ikrâr idüb, "Didüğim gerçek, ikibin kırk akçeye aldum idi, yine akçesin virdüm. Şâhidlerüm vardur" didükde, bi't-taleb kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Ömer b. Yunus

Hüseyin b. İbrahim

Mahmud El-Muhzır

309

Oldur ki, Sultan Mehmed Han Evkafı'ndan Kite Kazası'na tâbi' Yerce nâm karyede sâkin Emir b. Ahmed nâm kimesne, âbık olan Bilal b. Abdülgani nâm 'arabı Meclis-i şer'e ihzâr idüb, "Kayapa kurbunda mezbûr 'arabı ahz itdük. Başında bir köhne sarığı olüb ve ensesinde ve sol yüzünde ve sağında eser-i cerâhat olüb ve bir omuz keffiyesi¹⁹⁴ ve içinde bir köhne ak 'abâsı zibunluk bezinden bir donu olüb ve ayağında kara pabucu olan mezbûr Bilal, yevmî iki akçeye nakd

¹⁹¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁹² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁹³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁹⁴ Düzeltme: Daha önce "kebesi" olarak okunmuştu. Doğrusu "keffiyeye" olan bu kelime, "omuzları örten püsküllü erkek başörtüsü" anlamına gelmektedir.

takdir idüb, vakf-ı mezbûrun câbisi ola Süleyman b. Molla Celâl nâm kimesneye teslim olundu.

Tahrîren fi şehr-i Saferi'l-Muzaffer
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Rıdvan b. Abdullah
Haydar b. Abdullah

طراسى b. Yahya

310

Kefela Mehmed b. Süleyman bi-nefs-i Mendelye b. Hüdâverdi bi-talebi İbrahim b. Mustafa lede'l-hâce fi-mevzi'-i yekûnu ihzâr ilâ meclîs-i'ş-şerîf kefaleten sahîhan cerâ zâlik.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Saferi'l-Muzaffer
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mahmud El-Muhzır
Mümin b. Mahmud
Cafer b. Abdullah

311

Fahru'l-emâsil ve'l-ekârim Mahrûsa-i Burusa benî âdemlerinden Gazanfer Bey ibnu Abdullah nâm kimesne Mahfel-i kaza-i münife İbrahim b. Mustafa nâm kimesneyi ihzâr idüb, karındâşı olan Osman b. Mustafa nâm kimesneye mukaddemân siyâset olunub, "Oniki gündür ki, mezbûr İbrahim habisinde yatür, gelüb mezbûrdan kimesne şikâyet itmedi. Mezbûr İbrahim'in ahvâli karyesinden sâir karyeler¹⁹⁵ ahâlisinden istifsâr olunsun" didükde, Karye-i Keles'den Ahmed b. Mustafa ve Mehmed b. Ali ve Karaca b. Piri ve Karaca b. İmirza ve Karye-i Deliler'den Mehmed b. Ali ve Osman b. Seyfî ve Karye-i El-Yağlu'dan Hasan b. Musa ve cem'-i gafir müslümanlar mahfel-i kazâda hâzırûn olüb haber virdiler ki, "Mezbûr İbrahim kendi hâlinedür, ne bir haber ne bir söz işitdük, yaramazlığın görmedük ve işitmedük, doğru kimesnedür ve nefesine dahî kefil olduk. Hin-i talebde Meclîs-i şer'-î şerife dahî ihzâr iderüz" didüklerinde, mezbûr Gazanfer talebiyle kayd-ı sicill olunub, ba'dehû ricâsıyla tahrîr olundu. Lede'l-hâce müzekker mâ-cerâ ola.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 310)

Suhûdü'l-hâl :

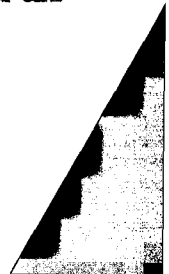
Ahmed b. Ali
ve Mehmed b. Ahmed
Hamza b. Mahmud
Fazlullah b. Abdurrahman

312

Nefs-i Balad'da vâkı' merhûm İlyas Bey evkâfına sâbıkan mütevellî olan Eş-şehîr Zeynelabidin nâm kimesne divân-ı hümâyûnuma gelüb, Mahrûsa-i Burusa'da merhûmun Şehzâdegân -tâbe serâhüm- Evkâfî mütevellîsi Mehmed, mütevellî-i sâbık zimmetinde olan altmışbinden ziyâde akçeyi Balat'da olan evin bey' idüb ve kalan meyâmı¹⁹⁶ vazifesinden edâ eylemek mülzem olmuşiken, meblâğ-ı mezbûrı tahsil itmeğe mukayyed olmayub vakf-ı mahallî düşüş eylemişdür. Bi'l-fi'l Balat'da vâkı' İlyas Bey tevliyeti yirmi akçe ile 'uhdemde olüb şöyle ki, zıkr olan tevliyet yirmibeş akçe ile tebdil buyrulub, mütevellî-i sâbık zimmetinde olan bekâyânın onbin akçesin hâliyân kendü malından hazîneye teslim idüb, mâ'adasın şart-ı sâbık üzre mütevellî-i merkûmun evini satub, mümkün el-mahsûl olanı tahsil idüb, bî-kusûr cevâbın viresün deyû tâlib olüb, sadâkat ve istikâmeti Balat Kadısı arz

¹⁹⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁹⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

eyleyüb, zikr olunan onbin akçeyi senete semân ve semânine ve tis'imi'etin Zi'l-hicce'sinün defterinde hazâne-i 'âmire teslim eylemeğin arz olundukda, şartı üzre tebdil olunan fermân-ı şerifin olmağın, işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn meşreb-i makrûn-i hâkânî وِنَمَا bende-i mensûb-i meşhûr mücebi's-surûr-i sultâni mezbûr Eş-şehîr Zeynelabidin virüb ستاربه kıdvet-i kuzâtü'l-müslimîn Balat Kadısı Mevlâna Muhyiddin -zîde fazluhû- arz-ı mücebince istibdâl eyleyen merkûm Mehmed yerine senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin Zi'l-ka'de'sinün onsekizinci gününden yevmî yirmibeş akçe ile mütevellî nasb idüb, bu berât-ı hümâyûnu virdüm ve buyurdum ki, varub şöyle ki vezâyif-i hıdemât-ı tevliyet ve sa'y-ı istikâmetdür bi kusûr mer'î ve müeddî kıldukdan sonra tayîn olunan yevmî beş akçe vazifesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alüb mutasarrıf ola. Şöyle bileler 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar.

Tahrîren fi yevmî erba'in 'aşere
Senete 988

313

Oldur ki, Karye-i Kayapa'da sâkin Ahmed b. Durmuş Meclis-i şer'î şerife Mehmed b. Seydi nâm kimesneyi ihzâr idüb, "Mezbûr Mehmed'in babasına ikibin akçe virdüm, 'alâ ciheti'l-karz şimdi mezbûr Mehmed'in babası fevt oldu. Metrûkâtı bunlara intikâl itdi. Bi-hasbi's-şer' hakkım taleb iderüz" didükde, mezbûr Mehmed meblağ-ı mezbûrî ikrâr idüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 312)

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed b. İmirza¹⁹⁷
Mustafa b. Abdal
Mahmud El-Muhzır

314

Oldur ki, Karye-i Göynük'de Hüseyin b. Bayezid Meclis-i şer'î şerife hâzır olüb, Mahrûsa-i Burusa'da sâkin Mustafa b. Cihânşâh mahzarında takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm kılub, "Karye-i mezbûre sınırunda vâkı' olan bir dönüm bağımı ki cânibin Münir b. Hızır¹⁹⁸ bağıyle muttasıl ve bir cânibi Mustafa b. Bayezid bağıyle ve bir cânibi göl ile mahdûd zimmetimde olan mülk-i bağımı mezbûr Mustafa b. Cihânşâh nâm kimesneye ikiyüz nakdî râyicü'l-vakt akçeye bey-i bâtt-ı bey' idüb kabz-ı semen ve teslim-i mebi' olmuşdur" didükde, müşterîi'l-mezbûr, bâyı'-ı mezbûrî vicâhen tasdik idüb, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 312)

Suhûdü'l-hâl :

Mustafa b. Mehmed
Cihan b. Ahmed
Dede b. Hüseyin
Piri b. Musa¹⁹⁹
ve Mustafa b. Karin

315

Fahru'l-ekârim Mahrûsa-i Burusa benî âdemlerinden İbrahim b. Hamza, Meclis-i şer'î şerife Mustafa b. Ali nâm kimesneyi ihzâr idüb, "Mezkûr Mustafa nâm kimesnenün nefsine kefil taleb iderüz" didükde, Mahrûsa-i mezbûr mahallâtından Hisar Mahallesi'nde sâkin Keyvan b. Abdullah ve Hâce Ali Mahallesi'nden Mustafa b. İbrahim ve Kite Kazası'ndan Karye-i Baraklı'da sâkin Musa b. Ali ve Deliler'den Seyfullah b. Osman nâm kimesneler Meclis-i şer'î şerifde, "Mezbûr Mustafa'nun nefsine biz kefil olduk, hîn-i talebde dahî mahkeme-i şerife ihzâr iderüz" didükde, müşârün-ileyh İbrahim talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 312)

¹⁹⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁹⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

¹⁹⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Suhûdü'l-hâl :

Yusuf b. İhtiyar
Veli b. Nazar
Mehmed b. Veli
Reyhan b. Hüseyin

316

Oldur ki, Karye-i Hasanağa'da fevt olan Mustafa b. Nebi nâm kimesnenün eytâmına ve sâir umûruna kibel-i şer'den vasî nasb olunan Ahmed Halife ibnu Nebi Meclis-i şer'de, Mahrûsa-i Burusa'da merhûm El-Hacc Mahmud evlâdiye vakf itdüğü akçenin mütevellisi olan El-Hacc Ahmed Çelebi muvâcehesinde ikrâr idüb, "Müteveffâ-i mezbûrun karye-i mezbûre kurbunda vâkı' hudûdu 'inde'l-ahâli ma'lûm olüb, benimle müşâ' ve müşterek olan değirmende olan nısf-ı hissesini kibel-i şer'den izin virüldükden sonra, zarûre deyn için bey'-i min mezîd²⁰⁰ idüb yedibin akçede karâr idüb, ziyâdeye tâlib rağbet olmamağın, mezbûr Ahmed Çelebi'ye vakf-ı merkûme için yedibin akçeye vesâyetim hasebiyle bey'-i bâtt-ı bey' idüb, dörthbin sekizyüz akçesini vakf-ı merkûm için müteveffâ üzerine isbât olunan deyne takas idüb, bâki ikibin ikiyüz akçesini mezbûr Ahmed Çelebi elinden bi'temâm alüb kabûl u kabz itdüm ve teslim-i mebi' dahî itdüm" didükde, mukarr-ı mezbûrı, vech-i meşrûh üzre itdüğü ikrâr-ı mastûrunda mukarrun lehû'l-merkûm vicâhen ve şifâhen tahkik ve tasdik idüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehri-i Zi'l-ka'dei's-şerife
Senete semân ve semânine ve tis'imi'tin

Suhûdü'l-hâl :

Şeyh Mustafa Dede ibnu Dede b. Ali
Eyyub Halife ibn Mehmed
Eyyub Çelebi ibn Davud Bey
Süleyman Çelebi ibnu Davud Bey
Ali Foti veled-i Elvan an Karye-i Hasanağa
Hızır b. Hamza
Mustafa b. Musa
Ali b. Hüseyin
Abdi b. Piri
Mehmed b. Piri
Mustafa b. Hüseyin
Mahmud b. Mustafa
Mehmed b. İsa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

317

Oldur ki, vasî-i mezbûr Ahmed Halife muvâcehesinde mütevellî-i merkûm Ahmed Çelebi, müteveffâ-i mezbûr üzerinde Eyyub Çelebi ibnu Davud Bey ve Hüsrev Bey ibnu Abdullah şehâdetleriyle dörthbin sekizyüz akçe isbât idüb, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 316)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrun (Atıf 316)

318

Ba'dehû mezbûr Hüsrev Bey, vasî-i merkûm muvâcehesinde müteveffâ-i merkûm üzerinde olüb, Çelebi ibnu Davud Bey Ahmed Çelebi ibnu Mahmud şehâdetleriyle bin akçe isbât idüb, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 316)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 316)

319

²⁰⁰ Daha önce okunamayan bu kelime "mezdad yoluyla satış" anlamına gelmektedir.

Kefela El-Hacc Hasan b. Hızır 'an Mahrûsa-i Burusa 'an Mahalle-i Mecnun Dede bimâ hüve deyn 'alâ Nikola veled-i Yani li-vakfî'l-Medineti'l-Münevvere bâ'is-i hâzâ's-sicill Molla Edhem Çelebi ibnu Mehmed El-Hacc li-vakfî'l-merkûm ve hüve meblaği elf ve hamse-mi'etin ve hamsine dirhemen mine'l-kesmi ve'l-cizyeh kefâleten sahîhan şer'iyen müstemiletan 'alâ kabûli'l-mekfûli'l-mezkûr ve emri'l-mekfûl 'an Nikola el-mastûr cerâ zâlik.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zi'l-ka'dei's-şerîf min şuhûr
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Sinan Halife ibnu Mahmud
Halîl Çelebi ibnu İsa
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa

320

Faraz u kadera li-nafakati's-sağîr el-yetimû'l-mezbûr Nasuh b. el-müteveffâ fi karyeti Bağlu ve li-melbûsihâ ve sâir havâcihâ ez-zarûriyyeh külli yevm min târihi'l-kitâb fi zeyli dirhemin (silik) yemin min hâl sâbitû'l-müsemma bi Davud b. Abdullah es-sâkin an mahalle-i min mahallât-i Burusa'l-Mahrûsa bi-talebi ve hüve'l-ân fi hücceh ve tertîbeh ve izn-i leh bi-sarfi'l-meblaği'l-mağrûfen ileyh karzan ve takdîran.

Tahrîren fi'l-yevm es-sâdisi 'aşere şehr-i Zi'l-ka'de
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Süleyman b. Hızır
İbrahim b. Mustafa
Mahmud El-Muhzır
Mehmed El-Muhzır

321

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Mehmed ve Mustafa ibnu Seyyid Ali, Meclîs-i şer'-i şerîfe Nefs-i Kite'de sâkin Ahmed b. Durmuş nâm kimesneyi ihzâr ve bi'l-muvâcehe takrîr-i kelâm idüb, "İşbu mezbûr Ahmed, karye-i merkûmede vâkı' müteveffâ babamız mezkûr Seyyid Ali'den şer'iyile intikâl iden müşâ' ve müşterek gayr-ı maksûm 'indel'l-ahâlî ma'rifetü'l-mahdûd kıyâsen ikibuçuk çiftlik mikdârı mezra'ayı, Mahrûsa-i Burusa'da merhûm Sultan Mehmed Evkâfî'na mütevellî-i sâbık olan Fahru'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa ile bey' itmüş bizüm rızâmız yoğiken ve her birümüzün hisse-i şer'iyyesi mümtâz ve müte'ayyin²⁰¹ olmadan ne tarikle bey' itmüşdür? Ber-müceb-i şer'-i şerîf görölmesin taleb iderüz" didüklerinde, mezbûr Ahmed'e su'âl olundukda, "Bey'-i mezbûrden benüm haberüm yokdur" deyû inkâr ile cevâb virdükde, hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a gibbe't-taleb kayd olundı.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-ka'dei's-şerîf
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed b. İmirza
Abdulkadir El-Muhzır
ve Mehmed El-Muhzır
Ve Hüsâm Efendi

322

Oldur ki, Mehmed ve Mustafa, Meclîs-i şer'-i şerîfe Süleyman Çelebi ibnu Mevlana Celal nâm kimesneyi ihzâr ve bi'l-muvâcehe takrîr-i merâm idüb, "İşbu Nefs-i Kite'de babamız müteveffâ Seyyid Ali'den irs şer'iyile intikâl iden 'indel'-cirân ma'rûfû'l-hudûd mezra'alarını vech-i hilâf-ı şer'-i şerîf zabt u hıfz itmüş, ba'dehû âhara bey' itmüş. Müşâ' gayr-ı maksûm yeri ne keyfiyetle tasarruf ider?. Şer'iyile

²⁰¹ Düzeltme: Daha önce "mebîn" olarak okunmuştu. Doğrusu "müte'ayyin" olan bu kelime, "meydana çıkan" anlamına gelmektedir.

görülmüşün taleb iderüz” didüklerinde, mezkûr Süleyman Çelebi’den su’âl olundukda, “Müteveffâ-i mezbûr Seyyid Ali’nün eytâm-ı sığarına kibel-i şer’de vasi olan Nefs-i Kite’de sâkin Ahmed b. Durmuş mübâşeretıyla izn-i hâkim ile zarûriye deyn için bey’ olunub, ben dahî iştirâ itdüm” deyü cevâb virücek, mâ-hüve’l-vâkı’ ‘alâ vukû’a bi’t-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi’l-mezbûr (Atıf 321)

Suhûdü’l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 321)

323

Oldur ki, Yenişehir’den Mehmed b. Mustafa ve Yakub b. Abdi ve Bostan b. Hasan ve Hamza b. Sevindik ve Antalya Kazası’ndan Şa’bân b. Hızır Meclis-i şer’î şerîfe hâzırûn olub, Mahrûsa-i Burusa’da Muhzır Mehmed b. Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mahrûsa-i İstanbul’dan gelür iken Kazâ-i Raban’a erişüb, Mudanya İskelesi’nde sefinemüz karaya düzüb, esbâbımız gice içinde olmağla perişan oldukda, yağma ve gâret idüb hayf ve zulüm iden kimesnelerün ellerinde bulunan esbâbımızun bi-hasbi’s-şer’î’s-şerîf davâ ve taleb idüb lede’s-şer’î’l-kavim sâbit olanı alüb, kabz ve hıfz itmeğe vekîl-i mutlakımız olsun” didüklerinde, vekâlete merkûme-i mezkûr Mehmed tav’an ve rızâ’en bi’l-muvâcehe kabûl ve iltizâm itdükde, mâ-hüve’l-vâkı’ ‘alâ vukû’a gibbe’t-taleb kayd olundu. Lede’l-hâce müzekker hâl ve musaddikan mekâl²⁰² ola.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi’l-ka’de
Senete 988

Suhûdü’l-hâl :

İbrahim b. Mustafa
Süleyman b. Sefer
Mehmed El-Muhzır
Mahmud El-Muhzır
Mümin Reis El-Muhzır

324

Budur ki, Karye-i Göynük’de Ali b. Bayram Meclis-i şer’î şerîfe hâzır olub, tav’an ve rızâ’en ikrâr idüb, “Mustafa b. Yahya nâm kimesneden bir su sığır çiftini bir kara sığır çiftiyle istibdâl itdüm. Bin akçe üste virmek şartıyla meblağ-ı mezbûrun yediyüz akçesini kendüye teslim ve edâ itdüm. Hâlen zimmetimde üçyüz akçesi vâcibü’l-edâ ve lâzımü’l-kazâ deyndür” didükden sonra, mezkûr Mustafa’nun müşterisi Ali b. Mehmed talebiyle mâ-hüve’l-vâkı’ ‘alâ vukû’a sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi’l-ka’dei’l-Mübârek
Senete 988

Suhûdü’l-hâl :

Mehmed El-Muhzır
Abdulkadir El-Muhzır
Mahmud El-Muhzır
Mümin Reis El-Muhzır

325

Budur ki, Karye-i Göynüklü’de Yahya b. Yakub Meclis-i şer’î şerîfe hâzır olub, Ali b. Bayram zimmetinde olan üçyüz akçenün sâhibü’l-dîn Mustafa’ya edâya ve vakt-i mutâlebede ihzâra kefil-i bi’l-mâl ve’n-nefs olub, Zi’l-ka’de-i Mübâreke’nün yirmialtıncı gününden otuz gün te’cîl olunub, mâ-hüve’l-vâkı’ ‘alâ vukû’a bi’t-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi’l-mezbûr (Atıf 324)

Suhûdü’l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 324)

326

²⁰² Daha önce okunamayan bu kelime “söz, lakırdı” anlamlarına gelmektedir.

Budur ki, Kaza-i Kite tevâbi'inden Sinan b. Piri Meclis-i şer'î şerife hâzır olub, Mahrûsa-i Burusa'da Hâce İlyas-zâde Evkafî'na hâlen mütevellî olan Abdullah b. Osman mahzarında tav'an ve rızâ'en ikrâr idüb, "İşbu mezbûr Abdullah mütevellîye vakf-ı mezbûr için ecl-i mâldan üçbin yediyüz râyicü'l-vakt ve çûka-i müşteri behâsından dörtyüz elliiki akçe deynim olub, târîh-i kitâbdan senete tis'in ve tis'ine Receb-i Mübârek'ine varınca va'de ile" didikde, mukarr-ı mezbûr mukarrun lehu'l mesfûr kibel-i meşrûhunda vicâhen ve şifâhen tasdîk idücek, sıhhat-i ikrâr ve tasdîka hükmolunub, meblağ-ı mezbûr zararına Halil Çelebi ibnu İsa kefil-i bi'n-nefs-i ve'l-mâl olub mukarr-ı mezbûrun beyne'l-ahâlî meşrûh ve müte'arif olan memlû-i cedide mülkünü rehin virüb, tarafından ihzârları bi't-taleb kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Süleyman Çelebi ibnu Molla Celal
Kasım halife ibnu Abdullah
Abdulkadir b. Mustafa
Mehmed b. İsa

327

Vech-i tahrîr-i sicill budur ki,
Mustafa b. Habib şer'î şerîf meclisine karındaşı Mehmed nâm kimesneyi ihzâr idüb, "Mezbûr Mehmed bana itâle-i lisân idüb, gidisün" didi. Hakkım taleb iderüm" deyü davâ itdükde, mezbûr Mehmed'e su'âl olundukda, "Fi'l-vâkı', gidisün didüm" deyü ikrâr itdükde, mezbûr Mehmed'in ikrârı Sefer b. Mustafa talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi selh-i Zi'l-ka'de
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Mustafa
ve Hamza b. Hüseyin
ve Yunus b. Mümin
ve gayruhum

328

Muhallefât
Duka veled-i Lağter el-müteveffâ fi Karye-i Görükle min muzâfât Kaza-i Kite el-vâkı' fi şehri Zi'l-ka'de min şuhûr senete 988 kad mâte ve tereke ibnen ve Yorgi ve benât Mürmad ve Arkonca ve Maverole ve zevciyye Döne.

Beyt	Su sığırı	Kara sığırı			
<u>Kıymet</u>	<u>Kıymet</u>	<u>Kıymet</u>	<u>Arpa</u>	<u>Anbar</u>	<u>Kit'a-i bağ</u>
3000	1000	100	300	200	600

<u>Samanlık samaniyle</u>	<u>İnek</u>	<u>Döğen</u>	<u>Hınta (müd 2)</u>	<u>Şe'ir (müd 1)</u>
bin	200	60	1000	180

<u>Hınta-i cedid</u>	<u>Alef-i cedid</u>	<u>Burçak</u>	<u>Çanak</u>	
<u>(müd 3)</u>	<u>(müd iki)</u>	<u>(kile iki)</u>	<u>(aded iki)</u>	<u>Balta</u>
1600	300	600	30	20

<u>Kazma</u>		<u>Küp</u>		
<u>(aded)</u>	<u>Bel</u>	<u>(aded 3)</u>	<u>Alât-ı çift</u>	<u>Yekûn</u>
30	10	60	60	11960

329

Vech-i tahrir-i huruf budur ki,
Mezkur eytam için vasi lâzım ve mühimm olmağın, işbu bâ'isü's-sicill
İstirati veled-i Todoros'a kibel-i şer'-i şerifde vasi nasb ve ta'yin olunub, gibbe't-
taleb kayd olundu.

Tahriren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 327)

Suhûdü'l-hâl :

Halil Çelebi ibnu Mustafa
Mehmed b. İsa
Kasım Halife ibnu Abdullah
Abdulkadir b. Mustafa

330

Muhallefât

İstirati kad heleke fi Karye-i Görükle ve tereke ibnâ Yani ve zevciye Pulid.

Fî't-târîhi'l-mezbûr

Beyt	Bağ					
<u>Kıymet</u>	<u>Kıymet</u>	<u>Çanak</u>	<u>Balta</u>	<u>Bel</u>	<u>Küp</u>	<u>Yekûn</u>
500	500	20	20	10	30	1080

331

Budur ki, Karye-i Pulad'dan Piri b. Mehmed Meclis-i şer'e hâzır olub, Hasan
b. Abdullah mahzarında ikrâr ve itraf idüb, "Karye-i mezkûrede vâkı' bir tarafı Ali
Kethûda ve bir tarafı Hasan ve bir tarafı Hüseyin Subaşı ve bir tarafı müşteri-i
mezbûr emlakine muntehi beher senede birbuçuk akçe mukâta'alu taht-ı
tasarrufumda olan bağımı, işbu mezbûr Hasan'a ikiyüz elli akçeye bey' idüb,
meblağ-ı merkûmı bi't-temâm alüb, kabz idüb, teslim-i mebi' itdüm. Ba'de'l-yevm
keyfe mâ-yeşâ tasarruf itsün" didükde, mukarr-ı mezbûr, mukarrun lehül-mesfûr
kavl-i meşrûhunda bi'l-muvâcehe tasdik idücek, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ-vukû'a bi't-
taleb kayd olundu.

Tahriren fi evâhır-ı-i Zi'l-ka'de
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Halil Çelebi ibnu Mustafa
Seyyid Mehmed b. Ali
Mehmed b. İsa
Mehmed b. Mehmed
Hasan b. Hasan
Abdulkadir El-Muhzır

332

Budur ki, Karye-i Umurbey'den Mustafa b. Maruf, Meclis-i şer'-i şerife hâzır
olub, işbu bâ'isü's-sicill Kurd b. Ramazan muvâcehesinde tav'an ve rızâ'en ikrâr ve
i'traf idüb, "Mezkur Kurd'a, el-ân zimmetimde vâcibü'l-edâ ba'de'l-hesâb sekizyüz
kırk akçe deynim vardır" didükde, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a, bi't-taleb kayd
olundu.

Tahriren fi evâil-i Zi'l-hiccei's-şerife
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Yusuf b. İhtiyar
Ahmed b. Yusuf
Mehmed b. İsa
Abdulkadir b. Mustafa

333

Kurd b. Ramazan, Meclis-i şer'-i şerifde Yusuf b. İhtiyar mahzarında bi't-t-
tav'i ve'r-rızâ ikrâr ve i'tiraf idüb, "İşbu mezbûr Yusuf'a, karz-ı hasenden bin akçe

vâcibü'l-edâ lâzimü'l-kazâ deynim vardır" didükde, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a gibbe't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 331)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 332)

334

Vech-i tahrîr-i sicill budur ki,

Karye-i Dansara'dan Sari veled-i Balalogo Meclîs-i şer'î şerife hâzır olub, Fahru'l-akrân Hasan Bey ibnu Hacı Bey mahzarında tav'an ve rızâ'en ikrâr ve itirâf idüb, "İşbu mezbûra, buğdây behâsından yûzyirmi akçe vâcibü'l-edâ ve lâzimü'l-kazâ deynim vardır" didükde, mukırr-ı mezbûrı, mukarrun lehü'l-mesfûr kavli-meşrûhunda vicâhen ve şifâhen tasdik idücek, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a gibbe't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Zi'l-hicce's-şerife

Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

El-Hacc Haydar b. Abdullah

Abdulkadir b. Mustafa

Mahmud b. Mustafa

Mümin Reis ibnu İsa

335

Vech-i tahrîr-i sicill budur ki,

Karye-i Demürce'den Mustafa b. İbrahim Hasan b. Anyo²⁰³ nâm kimesnede olan ikiyüz otuz akçe hakkını, davâ ve husûmata ve ba'de's-subût ahz u kabzına vekil itdüğüne Mümin Reis ibnu Hamid ve Mahmud b. Mustafa şehâdet itdüklerinde, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 334)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 334)

336

Karye-i Tahtalu'dan Yani veled-i Kosta Meclîs-i şer'î şerife hâzır olub, bi't-tav'i ve'r-rızâ ikrâr ve itirâf idüb, "İşbu bâ'isü's-sicill Apostolos veled-i Karagöz nâm zimmîye, iki müd şe'ir behâsından her müdü yüzyetmişbeşer akçe üzre üçyüz elli akçe vâcibü'l-edâ ve lâzimü'l-kazâ deynim" deyüb, ikrâr-ı mesfûrı, gibbe't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Zi'l-hicce

Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Mustafa

Mümin Reis ibnu Hamid

337

Budur ki, Karye-i Bağlu'da Yusuf b. Ali Bali Meclîs-i şer'î şerife hâzır olub, tav'an ve rızâ'en ikrâr ve takrîr-i merâm idüb, "İşbu bâ'isü's-sicill Yusuf b. İhtiyar nâm kimesneye, babam müteveffâ Ali Bali hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhatinde üçyüz seksen akçe deynim vardır deyû, vasiyyet ve ikrâr itmüşdür. Hâlen meblağ-ı merkûm benüm de zimmetimde vâcibü'l-edâ ve lâzimü'l-kazâ deynimdir. Müteveffâ-i mezbûr babamın vasiyyeti makbûlümdür" didükde, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a gibbe't-taleb kayd olundu. Lede'l-hâce müzekker mâ-cerâ ola.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 336)

Suhûdü'l-hâl :

Mustafa b. El-Hacc Abdi

Ahmed b. Yusuf

İlyas b. Ali

Mahmud El-Muhzır

²⁰³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

338

Budur ki, Bağlu nâm karyede sâbıkan fevt olan Ali Bali ibnu El-Hacc Bayram nâm müteveffânın veresesinde veled-i sulbî olan akıl ve bâliğ Yusuf Meclîs-i şer'î şerife hâzır olub, işbu bâ'isü's-sicill ikrâr ve itraf idüb, "Babam müteveffâ-i mezbûr Ali Bali fevt oldukda, Mahrûsa-i Burusa'da Yusuf b. İhtiyar nâm kimesnenün üçyüz seksen akçe hakkı olub, bi-hasbi's-şer'î's-şerif isbât itdükde, edâsı lâzım olmağın, karye-i mezbûrede vâkı' bir tarafı tarîk-i 'âm ve bir tarafı Erikci nâm kimesne mülküne ve her iki tarafı Çakıroğlu emlâkiyle mahdûd eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmireyi müştemil mülk-i bağçeyi beyne't-tâlibeyn mezâd olunub, deyn-i merkûmun edâsı içün artuğa kâtib ve râğıb olmamağın, sâlifü'z-zikr Abdulkadir beşyüz on akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı mezbûrı bi't-temâm alüb kabz itdüm ve teslîm-i mebi' itdüm" didükde, mukırr-ı mezbûrı mukarrun lehü'l-mesfûr kavlı-i meşrûhunda vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkîk idücek, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a, gibbe't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fî evâil-i şehri Zi'l-hiccei's-şerife
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa b. El-Hacc Abdi
Yusuf b. İhtiyar
Ahmed b. Yusuf
Mahmud b. Mustafa

339

Budur ki, Demürciler dimekle meşhûr olan karyede fevt olan Halil b. İbrahim nâm kimesnenün yetîme-i sağîresi Fatıma'nın nafakaya ve kisveye ihtiyacı olduğu zâhir ve ma'lûm oldukdan sonra, müteveffâ-i mezkûrdan intikâl iden mâlından hacrinde²⁰⁴ olduğu emmisi Mustafa b. İbrahim talebiyle târih-i kitâbdan yevmî iki akçe takdir olunub, meblağ-ı merkûm yetîme-i mezbûrenün nafakasına ve kisvesine sarf olunmasına izin virüldüğüne mezkûr Mustafa taleb eylediği ecilden bu vesîka tahrîr olunub yedine def' olunduğu, lede'l-hâce ihtiyâc edine, cerâ zâlik.

Tahrîren fî evâil-i Zi'l-hicce min şuhûr
Senete semân semânine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Abdulkadir b. Mustafa
Mehmed b. Mustafa
Mehmed b. İsa
ve Muharriru'l-Hurûf Halil

340

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Muhzır Mehmed b. İsa, Karye-i Demürciler'den Osman b. Hasan muvâcehesinde Meclîs-i şer'î şerifde, "Mezbûr Osman uhdesinde karz-ı hasenden iki yüz akçem olub, meblağ-ı mezbûrun elli akçesin aldum. Bâkî zimmetinde yüz elli akçe hakkım kaldı" didükde, bi'l-muvâcehe mezbûr Osman tasdik idüb, "Fî'l-vâkı' meblağ-ı mezbûrun ellisin virüb, bâkî yüz elli akçe deynim kalmışdur" didüğü ikrârı, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Abdulkadir b. Mustafa
Mehmed b. Hüseyin Muhzır
ve gayruhum

341

Budur ki, Karye-i İlyas'lardan Göcek b. Piri Meclîs-i şer'î şerife hâzır olub, tav'an ve rızâ'en ikrâr ve i'tirâf idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' hudûdu erba'ası

²⁰⁴ Daha önce okunamayan bu kelime "kucak, himaye" anlamlarına gelmektedir.

tarık-i 'âm ile 'inde'l-ahâli ma'rûfe'l-mahdûd müteveffâ-i mezbûr babamdan intikâl iden bağçenin içinden hisse-i şâyı'amı, dâhilde ve hâricde olan beş eşcâi, işbu bâ'isû's-sicill Ali b. Mustafa'ya dokuzyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' semen-i müsemmâ kabz ve teslim-i mebi' itdüm. Bade'l-yevm sâyir emlâki mülk olub, keyfe mâ-yeşâ tasarruf itsün" didügi, gibbe't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri Zi'l-hiccei's-şerife
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

El-Hacc Yusuf b. İsmail
Mehmed b. El-Hacc Yusuf
Mehmed b. Mustafa
Hüseyin Dede ibnu Hasan Dede
Mümin b. Cafer
Mehmed b. El-Hacc Mustafa

342

Karye-i Dansara'dan Yani veled-i Papas ve karındaşı Diyyane Meclis-i şer'e gelüb, Petro veled-i Yani mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede havlimiz içinde vâkı' olan mülk-i ağaç çatma iki göz ambarımızı, kiremit örtüsüyle ve havliden cânibe olan divârı ve yeriyile mezkûr Petro'ya yüzon akçe bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblâg-ı mezbûru alüb kabz idüb, teslim-i mebi' eyledüm" didügi, gibbe't-tasdîk bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zi'l-hicce
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Hızır Bey b. Vahid
ve Mehmed b. İsa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Muharriru'l-Hurûf Halil
ve gayruhum

343

Mudanya İskelesi bâcına ve bâd-ı hevâsına ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Yasef veled-i Salamon Meclis-i şer'-i şerife gelüb, Abraham veled-i Yagob mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Gemlik'de ve Kurşunlu ve Dirikle nâm karyeler bâcı ve bâd-ı hevâsı mahsûlünden mezkûr Abraham zimmetinde yirmidörtbin beşyüz akçe hakkım kalmuş idi. Hâlen meblâg-ı mezkûru dahî alüb, kabz eyledüm" deyü ikrâr eyledügi, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zi'l-hicce
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Abdülkadir b. Mustafa
Mehmed b. İsa
ve Muharriru'l-Hurûf Halil
Mustafa Fakih ibnu Mehmed
İbrahim Fakih ibnu Abdurrahim El-İmam fi Mahalle-i Emir Hasan Efendi
Mustafa b. Mehmed an Engürücük
İlyas b. Recep an karye-i'l-mezbûr
ve Ahmed b. Habib an karye-i'l-mezbûr

344

Mudanya İskelesi'nde ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Yasef veled-i Salamon Meclis-i şer'-i şerife gelüb, Avraham veled-i Yagob mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Budun sâbık Kasaba-i Gemlik ve Kurşunlu ve Dirikle nâm karyelerün bâcın ve bâd-ı hevâsından mirîye ve vakfa âid olan mahsûlü mezkûr Avraham'a yüzyirmidokuzbin üçyüz otuzüç akçeye ber-vech-i maktû' virmüş idim. Mezkûr Avraham dahî Kasaba-i Mudanya İskelesi mahsûlünden vakfa âid olanı bana otuz bin akçeye virmüş idi. Tahviller tamâm olub, zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmadı. Zikr olunan yüzyirmidokuzbin üçyüz otuzüç akçenin otuzbin akçesin

Mudanya İskelesi'nden vakfa âid olan mahsûlden alûb ve doksandokuzbin üçyüz otuzüç akçesin mezkûr Avraham yedinden alûb, kabz eyledüm. Merkûm Avraham zimmetinde hakkım kalmadı. Husûs-ı mezkûra müte'allik da'vâm ve nizâ'm dahî yoktur. Eğer ba'de'l-yevm nizâ' idersem, 'inde's-şer'-i maktûl olmasun" deyû ikrâr-ı tav'î eyledügi, gibbe't-tasdik bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-1 Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

İbrahim Halife ibnu Abdurrahim El-İmam
Mustafa Fakih ibnu Mehmed
Mustafa b. Mehmed an Engürücük
ve Ahmed b. Habib an karyei'l-mezbûr
ve İlyas b. Recep an karye-i'l-mezbûr
Abdülkadir b. Mustafa

345

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Selva bt. İsa nâm hâtûn, zevci olan Durmuş b. Üveys nâm kimesneyi Meclîs-i şer'e ihzâr ve takrîr-i merâm idüb, "Mezbûr Durmuş bana talâk virdü, bin akçe mehrim vardur" deyû da'vâ itdükde, bi'l-vicâhiye mezbûr Durmuş'a su'âl olundukda, "Fi'l-vâkı' bin akçe mehri var idi. Mehrinden ferâgat idüb, ba'dehü talâk virdüm" didükde, mezbûre hâtûn "Ferâgatı terk itmemüşdüm. Beni darb-ı şedid eyleyüb envâ'ı te'addî ve tahvîf itmek ile kerre ile olmuşdur" didükde, takrîrine muvâfik beyyine taleb olundukda, ifâde-i beyyineden 'âciz olüb yemîn taleb itmeğin, mezbûr Durmuş'a yemîn teklîf olundukda, "Mehrinden ferâgat ile deyû mezbûre hâtûna darb-ı şedid itmedüm" deyû yemîn-i billâh itmeğin, mehr-i mezbûrdan berât-ı zimmeti mezkûr Durmuş'a hükm olunub, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-1 Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Yunus b. Elvan
Ömer b. Musa
Ahmed Bey b. Abdal
Hasan b. Ahmed
Rasul b. Ali
ve gayruhum

346

Mahrûsa-i Burusa'da sâkin olan Osman Çelebi ibnu Abdusselam Meclîs-i şer'-î şerife gelüb, Gemlik zimmîlerinden Papa Fellalid veled-i Yorgi mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Kendi malımdan zimmî-i mezkûr zimmetinde ikibin ikiyüz elli akçe hakkım var idi. Meblâğ-ı mezkûrun binyüz yirmibeş akçesin Hırsafine nâm zimmîye yedinden havâle tarîkiyle aldum. Binyüz yirmibeş akçesin dahî hâlen mezkûr Papa Fellalid yedinden alûb, kabz eyledüm. Malımdan zimmetinde bir akçe hakkım kalmadı" deyû ikrâr itdükde, mukurr-ı mezkûru Fellalid dahî vicâhen vech-i meşrûh üzre tasdik itdükden sonra, vâkı'a-ı hâl bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-1 şehri Zi'l-hicce min şuhûr
Senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Piri Halife ibnu Ebubekir
ve Osman Bey ibnu Abdullah
ve Abdulkadir b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

347

Mahrûsa-i Burusa'da sakîn olan Osman Çelebi ibnu Abdusselam Meclîs-i şer'e gelüb, Gemlik zimmîlerinden Papa Fellalid veled-i Yorgi mukâbelesinde takrîr-i

kelâm idüb, “Mütevellisi olduğum İmam-zâde Evkâfi’ndan mezkûr Papa Fellalid zimmetinde olan ikibin ikiyüz akçeyi bi’t-temâm alüb, kabz eyledüm. Zimmetinde mâl-ı vakıfıdan bir akçe kalmadı” deyû ikrâr itdükde, mukırr-ı mezbûrı merhûm Fellalid dahî bi’l-muvâcehe vech-i meşrûh üzre tasdık itdükden sonra, berât-ı zimmeti zâhir olduğı, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zi’l-hicce min şuhûr
Senete semân ve semânine ve tis’i-mi’etin

Suhûdü’l-hâl :

Piri Halife ibnu Ebubekir
ve Osman Bey ibnu Abdullah
ve Abdulkadir b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

348

Karye-i Umurbey’den Yusuf b. Gökçe Meclis-i şer’-i şerife gelüb, Mehmed Çelebi ibnu Seydi Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Karye-i Gencellü kurbunda vâkı’ iki haddî tarîk-i ‘âm ve bir haddî merhûm Şeyh Paşa tarlaları ve bir haddî Şems Çelebi tuzlası ile mahdûd olan beher senede altmış akçe mukâta’alı memlehamı, ağaç çatma kiremit örtülü dâm ile mezkûr Mehmed Çelebi’ye yirmibeşbin akçeye bey’-i bâtt-ı bey’ idüb, meblâğ-ı mezkûru bi’t-temâm alüb, kabz idüb, teslim-i mebi’ eyledüm” didüğü, gıbbe’t-tasdık bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zi’l-hicce
Senete 988

Suhûdü’l-hâl :

Seyyid Hasan b. Seyyid Yahya
ve Derviş Çelebi ibnu Şahsuvar El-Müderriş
Bostan Çelebi b. Hacı Mehmed
Hacı Mehmed b. Nimetullah
ve Hasan b. İmirza
Hacı Mehmed b. Sinan
Hasan Bey ibnu Abdullah
Hacı Ali b. Hamza
ve Mustafa b. Müstecab
ve gayruhum

349

Karye-i İlyaslar’dan Aişe bt. Yakub tarafından bey’-i âtiye Hüseyin Dede b. Hasan ve Bekir b. Hasan şehâdetleri ile vekâleti sâbit zevci Maden b. Şaban Meclis-i şer’-i şerife gelüb, Ali b. Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Müvekkilem mezbûre Aişe’nün karye-i mezbûre kurbunda vâkı’ iki haddî tarîk-i ‘âm ve iki haddî Hüseyin Dede mülkleri ile mahdûd olan bağçeden ve hudûd-ı mezkûrdan hâric olan perâkende meyve ağaçlarından hisse-i şâyı’asını, mezkûr Ali’ye bin üçyüz elli akçeye bey’-i bâtt-ı bey’ idüb, teslim-i mebi’ ve kabz-ı semen eyledüm” didükde, mukırr-ı mezkûru, merkûm Ali dahî vicâhen vech-i meşrûh üzre tasdık itdükden sonra, mâ-cerâ ‘alâ vukû’a bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zi’l-hicce
Li-seneti semân ve semânine ve tis’i-mi’etin

Suhûdü’l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Seydi Ali
ve Nasuh b. Ali
ve Abdülkadir b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
Hacı Yunus b. Ayvaz²⁰⁵
Hacı Hamza b. Veli
ve gayruhum

²⁰⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

350

Mudanya Nahiyesi'ne tabi' Yenice nâm karyeden Selcik bt. Mehmed Meclis-i şer'e gelüb, Bayram b. Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî yine tarîk-i 'âm ve bir haddî yine mezkûr Bayram mülkü bir haddî mescid havlisine muttasıl olan saz örtülü süflî evimi ve iki saz damları ve havlisi ile ve dâhilinde olan dut ağacı asmasıyla mezkûr Bayrama altıyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen eyledüm" didüğü, gibbe't-tasdîk bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Ömer b. Hasan
ve Haydar b. Abdullah
ve Hüsrev b. Abdullah
ve Abdi b. Mehmed
ve Mustafa b. Ahmed
ve Mehmed b. Durmuş
ve Ahmed b. Himmet
ve gayruhum

351

Sicill-i evvelde mastûr olan Selcik Hâtûn bt. Mehmed Meclis-i şer'e gelüb, Bayram b. Ali ve Ali b. Piri muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Bundan sâbık, mezkûr Bayram'a üç altuna bir öküz bey' idüb, mezkûr Ali'ye iki filoriye bir öküz bey' itmüş idüm. Zikr olunan Bayram yedinden üç filoriyi ve Ali yedinden iki filoriyi bi't-temâm alüb, kabz eyledüm" deyû ikrâr eyledüğü, mezbûrân talebleriyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbıkûn (Atıf 350)

352

Karye-i Yenice'den Selcik bt. Mehmed Meclis-i şer'e gelüb, Mahmud b. Ali nâm sağırin babası Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mülküm olan mezkûr kara sığır ineğini, mezkûr Mahmud'a hibe-i sahiha ile hibe eyledüm" didükde mezkûr Ali, "Ben dahî oğlum Mahmud için velâyete alüb, kabûl ve kabz eyledüm" didükden sonra, tarafeynden sâdır olan ikrâr ve tasdîk makbûl olüb, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbıkûn (Atıf 350)

353

Hasan Çelebi ibnu İlyas Meclis-i şer'e gelüb, Pir Nazar b. Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Pir Nazar zimmetinde karz-ı hasenden altmış akçe hakkım vardır taleb iderüm" diyücek, mezkûr Pir Nazar dahî "vardur" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Mümin Reis ibnu Hamid
ve Muharriru'l-Hurûf Halil

354

Ali Bey ibnu Abdullah Meclis-i şer'e gelüb, Eşkel-i Kebîr nâm karyeden Pereşkük veled-i Dimitri mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Zimmî-i mezkûr üzerinde yüzelli akçe hakkım vardır, taleb iderüm" diyücek, mezkûr Pereşkük dahî vech-i meşrûh üzre makarr olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Hasan Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed b. Abdullah
ve diğeri Mehmed b. İsa
ve gayruhum

355

Mahrûsa-i Burusa'da sâkin olan Boyacı Mehmed b. Abdullah Meclîs-i şer'î şerife gelüb, Karye-i İnesi'den Nikola veled-i Yani mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûrun üzerinde bin üçyüz akçe hakkım var idi. Bin yüz akçesin alüb, kabz eyledüm. İkiyüz akçe hakkım kaldı, hâlen taleb iderüm" diyöcek, mezkûr Nikola dahî vech-i meşrûh üzre makarr olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 354)

356

Demürçiler nâm karyeden Pir Ali b. Nebi Meclîs-i şer'de, "Sâhibü's-sicill Hasan'a elliüç akçe vâcibü'l-edâ deynim vardur" deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Hasan talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Abdulkadir b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

357

Eşkel-i Kebir'den Keveflos veled-i Yani Meclîs-i şer'î şerife gelüb, Kıryakuz veled-i Penayut mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, karye-i mezbûre ile Küçük Eşkel arasında,²⁰⁶ bir aba²⁰⁷ kaftanım ile ikibin akçe düşürdüm idi. Mezkûr Kıryakuz buldu deyü, zann iderüm" didükde, mezkûr Kıryakuz'dan su'âl olundukda, inkâr ile cevâb virüb, gıbbe'l-inkâr mezkûr Keveflos'dan beyyine taleb olunub, 'âciz olüb, yemîn virülmesin taleb idüb, mezkûr Kıryakuz'dan yemîn teklif olundukda, yemîn itdükden sonra, mezkûrdan berât-ı zimmeti zann olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Mevlana Ahmed Çelebi En-Nâ'ibü's-şer'
ve Abdulkadir b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve Muharriru'l-Hurûf Halil
ve gayruhum

358

Ziyade bt. Bali Meclîs-i şer'î şerife gelüb, Yunus bey ibnu Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Yunus Bey'in fevt olan hâtûnı Zeliha benüm li-ebin ve ümmin kız karındâşım olüb, metrûkâtı husûsunda aramızda münâza'at-ı kesîre vâkı' olmuş idi. Hâliyân muslihûn araya girüb, ıslâh idüb, bedel-i sulh için mezkûr Yunus Bey yedinden dörtüüz akçe alüb, kabz eyledüm. Husûs-ı merkûma müte'allik mezkûr Yunus Bey ile da'vâm ve nizâ'ım yokdur. Eğer ba'de'l-yevm niza' idersem, makbûl olmasun" didükde, mukirre-i mezbûreyi, mesfûr Yunus Bey dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşrûh üzre tasdik idüb, "Benüm dahî bedel-i sulh

²⁰⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁰⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

içün virdüğüm dörtyüz akçe husûsunda mezbûre Ziyade ile vicâhen mine'l-vucûh nizâm yokdur" diyücek, tarafından sâdır olan ikrârı makbûl görûlûb, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-1 Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Hüseyn b. Mustafa
ve Mehmed b. Hasan
ve Ali b. Mehmed
ve Abdulkadir b. Mustafa

359

Ziyade bt. Bali Meclîs-i şer'î şerife gelüb, Karye-i Göbelye'den Yunus b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Yunus Bey'e dörtyüz akçe virdüm, harman zemânında bana bir müd buğday virmek üzre" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-1 Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 358)

360

Karye-i Balabancık'dan Mehmed b. Eyne, "Gevindik b. Ahmed nâm kimesneye çift behâsından yediyüz elli akçe deynim vardur" deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Gevindik b. Ahmed talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-1 Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Abdulkadir b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

361

Mehmed b. Eyne Meclîs-i şer'e gelüb, Gevindik b. Ahmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Gevindik'e, çift behâsından yediyüz elli akçe deynim vardur. Lâkin sekiz ay va'demüz vardur" diyücek, mezkûr Gevindik inkâr idüb, mezbûr Mehmed'e yemîn virülmesün taleb idüb, mezkûr Gevindik va'de virmedüğüne yemîn itdükden sonra, edâsına hükm olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-1 Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 360)

362

Gevindik b. Ahmed, "Mehmed b. Piri'ye buğday ve arpa behâsından altmış akçe deynim vardur" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-1 Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 360)

363

Karye-i Göynüklü'de sâkin olan Yahya b. Yakub Meclîs-i şer'e gelüb, muhızır Mehmed b. İsa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Mehmed'e karz-ı hasenden üç kîle buğday ile iki yüz akçe vâcibül-edâ deynim vardur" deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Mehmed talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-1 Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Hasan b. Ali

Abdulkadir b. Mustafa
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. Pir Ali
ve Mehmed b. Hasan El-Muhzır
ve gayruhum

364

Vech-i tahrir-i huruf budur ki,
Hasan b. Ali ve Hasan b. Abdullah Şer'î şerif meclisine hazır olduklarında, mezbûr Hasan b. Ali, mesfûr Hasan b. Abdullah muvâcehesinde ikrâr-ı şer'î ve itirâf-ı mer'î idüb, "Bundan sâbık mezbûr Hasan b. Abdullah için bir كودى لم ve bir ferâcem²⁰⁸ ahz idüb, benüm ma'rifetüm yok iken alûb gitmişdür deyû, taleb itmüş idim, öyle olma. Zikr olunan da'vâdan ferâgat itdüm. Husûs-ı mezbûreye müte'allik mesfûr Hasan b. Abdullah'dan da'vâ ve nizâ'im yokdur" didükde, mezbûr Hasan'ın vech-i meşrûh üzere zikr olan ikrârı, 'inde's-şer'e mugâyir görülmeyüb, mâ-vâkı' bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Dede bey b. Mustafa
Ali b. Abdullah
Abdulkadir b. Mustafa
ve gayruhum

365

Kite Mahkemesi ihzâr ve ihtisâbına muhzırbaşısı olan Abdulkadir b. Mustafa Meclis-i şer'e gelüb, Mehmed b. Hasan muvâcehesinde tahrir-i kelâm idüb, "Ber-vech-i iltizâm mutasarrıf olduğum ihzâr ve ihtisâb hıdmetine târih-i sicilden mezkûr Mehmed'i şerik eyledüm" didükde, mezkûr Mehmed dahî merkûm Abdulkadir'i vech-i meşrûh üzere kabûl ve tasdik idüb, "Ben dahî hıdmet-i mezbûreyi kabûl eyledüm" didükden sonra hasb-i hâl, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Abdulbaki b. Abdullah
ve Halil b. İsa
Ve Hızır Bali b. Ali
ve gayruhum

366

Karye-i Toba'dan Mustafa b. Hasan, "İşbu İmirza b. Veled'e dokuz kile buğday, bir kile arpa vâcibü'l-edâ deynim vardur" deyû ikrâr eyledüğü, mezkûr İmirza talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Muharrem
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Sefer b. Karagöz
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhumâ

367

Karye-i Göynüklü'den Hızır b. Bayram, "İşbu sâhibü's-sicill Muhzır Mehmed'e on kile buğday deynim vardur" deyû ikrâr idüb, mezkûr Mehmed dahî kefil taleb eyledikde, karye-i mezbûreden Mustafa b. Bayram "Ben dahî mezkûr Hızır'ın emri ile kefil-i bi'l-mâl oldum" didüğü, mezbûr Mehmed talebiyle sicill olundu.

²⁰⁸ Daha önce okunamayan bu kelime "geniş ve kolları yarık pelerine benzeyen elbise" anlamına gelmektedir.

Şuhûdü'l-hâl :

Hüsâm Reis ibnu Hamid
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve Abdi

368

Oldur ki, Karye-i Ebceler'den Mûmin b. Hacı Bayram Meclîs-i şer'e gelüb, Ali b. Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Emmim olan Seyran fevt olüb, muhallelâtı bana intikâl itmüş idi, öyle oluna. Mezkûr Seyran, Ebceler nâm karyede sâkin olduğu evi kurbunda vâkı' hudûd-ı erba'ası tarîk-i 'âm ile mahdûd olan alma bağçesini ve benüm kendü mülk-i bağçem içinde mezbûr Seyran mülkü ile mutasarrıf olduğu dört aded alma ağaçlarını, yediyüz kırk akçeye bey' idüb, beşyüz kırk akçesin alüb, kabz idüb, ikiyüz akçesin dahî ben alüb, kabz eyledüm" deyü, mukırr-ı mezbûrı merkûm dahî vicâhen ve şifâhen tasdîk itdüği, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hüseyn Dede b. Hasan
Seydi Ali b. Emirşah
ve Bayram b. Sinan
ve Mehmed b. İsa
ve Yusuf b. İsmail
ve Rasul Beşe Çolak²⁰⁹
ve gayruhum

369

Yusuf b. Hasan, "işbu bâ'isû's-sicill Mustafa b. Mahmud'a altmış akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Ali b. Mustafa
ve Hızır b. Mûmin
ve gayruhum

370

Mustafa b. Hasan, "Bâ'isû's-sicill Ali b. Sinan'a karz-ı hasenden yüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atf 369)

371

Karye-i Badırğa'dan Musa b. Hızır nâm kimesnenün nefesine, lede'l-hâce ihzârına, karye-i mezbûreden Ramazan b. Ali "Kefil oldum" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem
Li-seneti tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Yusuf b. Hasan
ve Mustafa b. Mahmud
ve Sinan b. Ali
ve gayruhum

372

²⁰⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Karye-i Dansara'dan Dimitri veled-i Yorgi, karye-i mezbûreden Nikola veled-i Yorgi mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Nikola zimmetinde alef behâsından seksen akçe hakkım vardır, taleb iderüm" diyücek, merkûm Nikola'dan su'âl olundukda, "Merkûm Dimitri'ye alef behâsından seksen akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 369)

373

Karye-i İnesi'den Yani veled-i Yorgi Meclîs-i şer'e gelüb, Nikola veled-i İstimad mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Nikola veled-i İstimad beni dögüb müte'addi eyledi. Hakkım taleb iderüm" diyücek, mezkûr Nikola'dan su'âl olundukda inkâr idüb, gıbbe'l-inkâr merkûm Yani'den davâsına mutâbık beyyine taleb olunub, beyyineden 'âciz olüb, mezkûr Nikola'ya yemîn teklif olundukda, yemîn itdükden sonra, husûs-ı mezbûrdan berât-ı zimmeti zâhir olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Mustafa b. Ahmed
ve Yusuf b. Hızır
ve Yorgi veled-i Yani
ve Manol veled-i Yorgi
ve gayruhum

374

Karye-i Demürciler'den Ali b. Yusuf Meclîs-i şer'e gelüb, karye-i mezbûreden Veli ibnu Nasuh muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Veli zimmetinde karz-ı hasenden yüz akçe hakkım vardır, taleb iderüm" diyücek, mezkûr Veli'den su'âl olundukda inkâr idüb, gıbbe'l-inkâr mezkûr Ali'den beyyine taleb olundukda, Mustafa b. Piri ve Yusuf ibnu Nasuh "Mezkûr Ali'nün merkûm Veli zimmetinde karz-ı hasenden yüz akçe hakkı vardır. Husûs-ı mezbûre şahidlerüz, şehâdet dahi iderüz" didüklerinde, şahidân-ı mezbûrânın şehâdetleri ba'de't-tezkiye ve't-ta'dil hayyiz-ı kabûlde vâkı' olüb, meblâğ-ı mezkûrun edâsına hükm olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Ahmed b. Hızır
ve Cafer b. Veli
ve İsa b. Mahmud
ve Hızır b. Ali
ve gayruhum

375

Karye-i Pulad'dan Ali b. Mehmed, "İşbu bâ'isü's-sicill Sinan b. Piri'ye karz-ı hasenden yetmiş akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Sinan talbiyle sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Hızır b. Ali
ve Veli b. Cafer
Mahmud b. Hasan
ve Hasan b. Hızır
ve gayruhum

376

Ahmed b. Zekeriyya Meclis-i şer'e gelüb, Mudanya azabı²¹⁰ olan Savanyani veled-i Pervez mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr zımmî beni bedel tutmuş idi. Bedel akçesinden beşyüz on akçe alüb, kabz eyledüm" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Bali
ve fazlı b. Mümin
ve Mehmed b. Ali
ve gayruhum

377

"Mudanya'da sâkin olan Hasan b. Ali, Köçek Kâfir demekle mâ'rûf karyede sâkin olan Arslan veled-i Aleksî nâm zımmide olan iki bin akçe hakkını talep itmek için Abdurrahim b. Abdurrahman vekil eyledü" deyü, Ali b. Mahmud ve Mahmud ibnu Ahmed nâm kimesneler zımmî-i merkûm Arslan muvâcehesinde edâ-i şehâdet-i şer'îye itdükleri, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mümin Reis ibnu Hamid
ve Muharriru'l-Hurûf Halil

378

Karye-i Köçek Kâfir'den Arslan veled-i Aleksî Meclis-i şer'e gelüb, Hasan b. Ali tarafından vekil-i şer'isi olan Abdurrahim b. Abdurrahman muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Hasan'ın babasından intikâl iden iki bin akçe benüm mürd olan babam Aleksî zimmetinde olüb mürd oldukda, benüm zimmetime nakl idüb, ben dahî meblâğ-ı mezkûr için karye-i mezbûrede vâkı' inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd evimi ve bağımı mezkûr Hasan'ın vekiline bey' idüb, yine icâreye alüb hüccet virüb dururum" deyü ikrâr eyledüğü, vekil-i merkûm talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Abdulkadir b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

379

Karye-i Toba'dan Mustafa b. Ali, "İşbu bâ'isü's-sicill Mehmed b. Hasan nâm kimesneye karz-ı hasenden seksen akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, mezbûr Mehmed talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Veli b. Abdullah
ve Hasan b. Nasuh
ve gayruhum

380

Karye-i Mürsel'den Mehmed b. Hasan Meclis-i şer'î şerife gelüb, Ahmed b. Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Ahmed zimmetinde karz-ı hasenden yüzyirmi akçe hakkım vardır, talep iderüm" diyücek, mezkûr Ahmed'den su'âl olundukda, "Fî'l-vâkı' merkûm Ahmed'e karz-ı hasenden yüzyirmi akçe

²¹⁰ Daha önce okunamayan bu kelime "tanzimattan önce deniz tüfekçi eri" anlamına gelmektedir.

vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eyledüğü, mezkûr Mehmed talebiyle sicille kayd olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 379)

381

Karye-i Yaylacık'dan Yani veled-i Dimitri Meclis-i şer'î şerife gelüb, oğlu Mehmed tarafından vekil-i şer'isi olan anası Cennet mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Bikr-i bâliğim olan Vatatma'yı, müslümanlar araya girüb envâ'ı tazarru' eyledikleri ecilden mezbûre Cennet'in oğluna nikâh-ı şer'î ile virmeğe makarr oldum. Varub anası ile müşâvere ideyim, mehr-i mu'accel her ne tayîn iderse olzemânda nikâh olsun" deyû ikrâr-ı tav'î eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Abdi

ve Hasan b. Mustafa

ve Mehmed b. İsa

ve Mehmed b. Mustafa

ve Mehmed b. Hasan

ve gayruhum

382

Karye-i Dansara'dan Yorgi veled-i Yani Meclis-i şer'e gelüb, karye-i mezbûreden Dimitri b. Nikola mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Dimitri zimmetinde karz-ı hasenden yüz akçe hakkım vardır, taleb iderüm" diyücek, mezkûr Dimitri'den su'âl olundukda, mezkûr Yorgi'ye karz-ı hasenden yüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eyledüğü, mezkûr Yorgi talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa b. Ali

ve Sinan b. Yunus

ve Yorgi veled-i Yani

ve gayruhum

383

Karye-i Demürciler'de fevt olan Halil b. İbrahim nâm müteveffânın yetimesi Fatıma'ya, kibel-i şer'den vasî olan Mustafa'nun zabt eyledüğü emvâle nâzır lâzım oldukda, işbu Mustafa b. Hüseyin nâm kimesne nâzır nasb olunub, mezkûr Mustafa b. Hüseyin dahî hidmet-i mezbûreyi kabûl idüb, hasb-i hâl bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Hüseyin

ve Mehmed b. İsa

ve Mümin Reis ibnu Hamid

ve gayruhum

384

Karye-i Dansara'dan Mehmed b. Abdullah Meclis-i şer'î şerife gelüb, zevcesi Kostantniyye bt. Nikola muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî Ali Bey mülkü ve iki haddî tarık-i 'âm ve bir haddî Marola mülkü ile mahdûd olan süflî kiremit örtülü evimi, mezkûre hâtûnum Kostantniyye'ye iki bin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblâğ-ı mezkûru alüb kabz idüb, teslim-i mebi' eyledüm" didüğü, gibbe't-tasdik bi't-taleb sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Hızır Bey ibnu Davud
Arslan b. Hasan
Mehmed b. İsa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

385

Karye-i Köçek Kâfir'den Çavdar veled-i Aleksî Meclîs-i şer'e gelüb, Mahrûsa-i Burusa'da sâkin olan Hûsam b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Hûsam Bey'e dörtyüz akçe iki re's inek behâsından ve ikiyüz akçe dahî burçak behâsından cem'an altıyüz akçe ile on kile buğday deynim vardur" deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Hûsam Bey talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mahmud b. Mustafa
ve Abdulkadir b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

386

Karye-i Dansara'dan Yani veled-i Papas Meclîs-i şer'e gelüb, Terenos veled-i Astalyanoz mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre civârında Köhne Kerbansaray kurbunda vâkı' bir haddî va'di ve bir haddî hâs toprağına ve bir haddî çeşme ile mahdûd olan yerin beş müdlük yeri -ki benüm hisse-i şâyı'amdur- hakk-ı tasarrufunu izn-i sipâhî ile mezkûr Terenos'a tefvîz idüb, mukâbelesinde kırkaltı aded guruş aldum" didükde, mukırr-ı mezkûr lede'l-mesfûr Terenos dahî vicâhen vech-i meşrûh üzre tasdîk itdükden sonra, zikr olunan yere ber-vech-i timâr mutasarrıf olan İbrahim Bey ibnu Mustafa, "Ben dahî zikr olunan tefvîzi câ'iz gördüm" didükden sonra, hasb-ı hâl bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

İstirati veled-i Kosta
Papa Andon veled-i Dimitri
Kiryazi veled-i Bali
Yani veled-i Apastolos
ve gayruhum

387

Görükle nâm karyeden Kiryazi veled-i Kosta Meclîs-i şer'-i şerîfe gelüb, Papa İstirati veled-i Kiryazi, Eş-şehir Basar Papas mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Eski Bağlar dimekle ma'rûf mevzi'de, vâkı' 'inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd iki kı'ta yerlerimün ve Sağır Malkoç nâm zımmî mülkü kurbunda, Kostantin nâm zımmî ile müşâ'-ı tasarruf eyledüğüm hudûdı 'inde'l-cirân ma'lûm olan yerden ve hisse-i şâyı'amın hakk-ı tasarrufunu, târîh-i kitâbdan yedi ay mukaddem izn-i mütevellî ile mezkûr İstirati'ye tefvîz idüb, mukâbelesinde ikiyüz on akçesin alüb, kabz eyledüm" didükde, mukırr-ı mezkûr merkûm Saru Papas dahî bi'l-mukâbele vech-i meşrûh üzre tasdîk itdükden sonra, hasb-ı hâl bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Muharremi'l-Harâm
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hasan Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed b. Abdullah
Sadori veled-i Labranyoz
Kiryaki veled-i Karagöz

Karye-i Görükle'de müşîr²¹¹ olan Buleydi veled-i Kosta Meclis-i şer'î şerîfe gelüb, Mahmud b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Mahmud'a karz-ı hasenden on kile buğday vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr-ı tav'î eyledüğü, mezkûr Mehmed talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Abdulkadir b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

Bundan sâbık Nefs-i Kite nâm karyede fevt olan Seydi Ali b. Süleyman'ın kebir oğlu Mahmud, bülûğuna münhâl olan diğeri oğlu Mustafa Meclis-i şer'î şerîfe hâzırân olüb, Mahrûsa-i Burusa'da vâkı' merhûm u mağfûrun leh Sultan Mehmed Han Evkâfi'na mütevellî olan Fahru'l-akrân Mustafa Bey ibnu Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Babamız Seydi Ali fevt oldukda, karındâşım Mustafa sağır olmak ile emmimiz olan Ahmed b. Durmuş kibel-i şer'de vasî nasb olunub, emlâkini zabt idüb, ba'dehû müteveffâ-i mezkûrun Ahmed b. İmirza'ya dörtbin beşyüz akçe deyni zahir olüb, edâsı lâzım oldukdan sonra, müteveffâ-i mezkûrun karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî hisâr ve iki haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî yine kendü yerümüz ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerden ve anbarlardan mezkûr emmimiz ile olan hisse-i şâyı'amızı, ben hâzır değil iken ikibin akçeye Süleyman Çelebi ibnu Mevlana Celal'e bey'-i bâtt-ı bey' idüb, semen-i merkûmu alüb, kabz idüb ve babamız mutasarruf olduğu çiftlikden dahî olan hisse-i şâyı'amızın hakk-ı tasarrufını dahî ma'rifet mütevellî ile mûmâ-ileyh Mustafa Bey mûmâ-ileyh Süleyman Çelebi'ye tefvîz idüb, mukâbelesinde bin akçesin alüb, kabz idüb, mezkûr Süleyman Çelebi dahî zikr olunan emlâki ve çiftliği müşârün-ileyh Mustafa Bey'e bey' idüb, tasarrufunda iken hâlen nizâ' itmüş idik. "Muslihûn araya girüb, es-sulh hayr-ı havvâsıyla 'amel idüb, husûs-ı mezbûreden mûmâ-ileyh Mustafa Bey'in zimmetini ibrâ-i 'âm ile ibrâ ve iskât idüb, bedel-i sulh için mezkûr Mustafa Bey yedinden yirmi flori alüb, kabz eyledük. Hâliyâ min ba'di vicâhen mine'l-vücûh husûs-ı mezbûre müte'allik mezkûr Mustafa Bey ile nizâ'm yokdur. Eğer ba'de'l-yevm bi'z-zât ve bi'l-vâsita da'vâ idersenüz 'inde'ş-şer' makbûl olmasun" didüklerinde, mukırrân-ı mezbûrânı, merkûm Mustafa Bey dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşrûh üzere tasdik idüb "Benüm dahî bedel-i sulh için yirmi altun husûsunda mezbûrân ile nizâ'm yokdur" didükden sonra, tarafeynden sâdır olan ikrâr ve tasdik makbûl olüb, hasb-ı hâl bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharremi'l-Harâm
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hüsam Halife ibnu Mehmed fi Mahalle-i İbnu Na'iband²¹²
ve Derviş Bey ibnu Karagöz Sipahi
ve Arslan Bey ibnu Hasan Sipahi
ve Mustafa Halife b. Mehmed El-Katib
Halil b. Hasan
Derviş Bey ibnu Mustafa
ve Abdullah Bey ibnu İsmail
ve Gazanfer Bey Sipahi
ve gayruhum

²¹¹ Daha önce okunamayan bu kelime "emir ve işaret eden" anlamına gelmektedir.

²¹² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Karye-i Kayapa sâkinlerinden Ahmed b. Durmuş Meclis-i şer'e gelüb, Süleyman Çelebi ibnu Mevlana Celal muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Nefs-i Kite nâm karyede vâkı' müteveffâ karındâşım Seydi Ali ile müşâ' ve müşterek mutasarrıf olduğum evlerden, bir haddî hisar ve iki haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî yine kendü yerimüz ile mahdûd olan evlerden ve anbarlardan bana 'âid olan nisf-i hisse-i şâyı'amı, ikibin akçeye ve yine müteveffâ-i mezkûr ile mutasarrıf olduğumuz 'inde'l-cirân ma'lûmü'l-hudûd çiftlikden olan hisse-i şâyı'amın hakk-ı tasarrufını, mezkûr Süleyman Çelebi'ye izn-i mütevellî ile tefvîz idüb, mukâbelesinde bin akçesin alüb, kabz eyledüm" didükde, mukırr-ı mezkûrı merkûm Süleyman Çelebi dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşrûh üzre tasdik itdülden sonra, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharremi'l-Harâm
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 389)

391

Süleyman Çelebi ibnu Mevlana Celal Meclis-i şer'e gelüb, Mahrûsa-i Burusa vâkı' merhûm Sultan Mehmed Han Evkafı'na mütevellî olan Fahu'l-akrân Mustafa Bey ibnu Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Nefs-i Kite nâm karyede vâkı' Ahmed b. Durmuş nâm kimesneden kendü hissesin asâleten ve müteveffâ karındâşı Seydi Ali hissesin vesâyeten iştirâ eyledüğüm bir haddî hisâr ve iki haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî yine kendü yerimüz ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerden ve anbarlardan müşârün-ileyh Mustafa Bey'e bundan mukaddem dört bin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' itdüm. Teslîm-i mebi' ve kabz-ı müsemmen idüb ve mezkûr Ahmed'den ma'rifet mütevellî ile aldığım 'inde'l-ahâli ma'ûmü'l-hudûd olan çiftliğin hakk-ı tasarrufını dahî vasî-i mûmâ-ileyh Mustafa Bey'e tefvîz idüb, mukâbelesinde ikibin akçe alüb, kabz eyledüm" didükde, mukırr-ı mezkûrı mûmâ-ileyh Mustafa Bey dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşrûh üzre tasdik itdüğü bâ'isden, hasb-ı hâl bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharremi'l-Harâm
Li-seneti tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

Hüsâm Halife ibnu Mehmed fi Mahalle-i İbnu Na'iband
ve Arslan Bey ibnu Hasan Sipahi
ve Derviş Bey ibnu Karagöz Sipahi
ve Mustafa Halife b. Mehmed El-Katib
ve Halil b. Hasan
ve Derviş Bey ibnu Mustafa
ve Abdullah Bey ibnu İsmail
ve Gazanfer Bey Sipahi
ve gayruhum

392

Cennet bt. Torbalı Meclis-i şer'e gelüb, Mehmed b. Abdullah nâm yeniçeri mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i Yaylacık kurbunda sipâhî toprağına tâbi' olan 'inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd olan bir haddî çiftlik yerimün hakk-ı tasarrufını mezkûr Mehmed'e tefvîz idüb, mukâbelesinde bin akçesin alüb, kabz eyledüm" didükde mukırr-ı mezbûreyi merkûm Mehmed dahî vicâhen vech-i meşrûh üzre tasdik itdülden sonra, zikr olunan yere ber-vech-i tîmâr-ı sipâhî olan Hasan b. Şeyhi "Ben dahî tefvîzi kabûl idüb, izin virdüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharremi'l-Harâm
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Abdulkadir b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Mahmud b. Mustafa

ve gayruhum

393

Na'allar nâm karyeden Mehmed b. Hüseyin Meclis-i şer'e gelüb, kayımanası olan Sultan bt. Hasan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Sağır oğlu Ali'nin anasından intikâl iden mâlından, mezkûre hâtûn zimmetinde olan dokuz yüz akçeyi bi't-temâm alüb, kabz eyledüm. Meblâğ-ı mezkûrun mezbûr Sultan zimmetinde bir akçe kalmadı" deyü ikrâr eyledüğü, gibbe't-tasdîk bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa b. Yakub
Ahmed b. Hüseyin
Oruç b. Mustafa
Osman b. Halil
ve gayruhum

394

Mahrûsa-i Burusa'da sâkin olan Mustafa b. Yakub Meclis-i şer'e gelüb, Na'allar imamı olan Ahmed b. Hüseyin muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Ahmed zimmetinde keçi behâsından yirmi filori hakkım var idi. Bî-kusûr alüb, kabz eyledüm. Meblâğ-ı mezkûrden zimmetinde bir akçe hakkım kalmadı" deyü ikrâr eyledüğü, gibbe't-tasdîk bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Osman b. Halil
Oruç b. Mustafa
Abdulkadir b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

395

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Şaban b. İsa Meclis-i şer'-i şerîfde, İbrahim b. El-Hacc Halil nâm kimesne muvâcehesinde best-i kelâm kılub, "Mezbûr İbrahim uhdesinde karz-ı hasenden yediyüz akçem vardır" didükde, mezbûr İbrahim bi'l-muvâcehe tasdîk idüb, "Fi'l-vâkı'a karzdan mezbûr Şaban'a yediyüz akçe deynim vardır" deyü ikrâr-ı şer'î itmeğin, mâ-vâkı'a Şaban mezbûr talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharremi'l-Harâm
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 389)

396

Yaylacık'dan Yani veled-i Dürzi Meclis-i şer'de, "Merdimek-zâde Mustafa Çelebi'ye bin akçe deynim var idi. Edâsı için yedi buçuk müd arpa virdüm. Lâkin kendüsüne virmedüm, âdemi Rasul'e virdüm. Behâsın ta'yîn eylemedüm" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Abdulkadir b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve diğer Mehmed b. Hasan
ve gayruhum

397

Karye-i Doğan'da sâkin olan İsmail b. Emrullah Meclis-i şer'e gelüb, karye-i mezbûreye hâliyâ imâm olan Hasan b. Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb,

“Hâlen Donanmâ-i Hümâyûn’a niyet eyledüm. Eğer anda fevt olursam mâlımdan ikibin akçe karye-i mezbûre mescidine her kim imam olursa ona hibem olsun. On-onbir akçe iki yol üzre mu’âmele-i şer’iyye olunub, şer’iyyesinden hâsıl olanı karye-i mezbûr imâmı alûb, mesârifına sarf eylesün ve hem karye-i mezbûre imâmı olan kimesne meblâğ-ı mezkûra mütevellî olûb, yarar-ı mu’temedun ‘aleyh kimesnelere mu’âmele-i şer’iyye eylesün” didükde, mukırr-ı mezkûrı, müşârûnileyh Hasan Fakih dahî bi’l-muvâcehe vech-i meşrûh üzre tasdık itdükden sonra, sıhhat-i ikrâr ve cevâz-ı tasdika hükmolunub, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü’l-hâl :

Muharrem²¹³ b. Abdullah
ve Abdulkadir b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve bekir b. Mustafa
ve gayruhum

398

Mayer veled-i Yasef Meclis-i şer’e gelüb, Todori veled-i Yani mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezkûr Todori ile karındâşı Mihal’e bin dörtyüz seksen akçe virdüm idi. Kebe virmeleri gerek idi, hâlen virmedüler. Mezkûr Todori meblâğ-ı mezkûra kefil-i bi’l-mâldur. Hâlen taleb iderüm” diyücek, mezkûr Todori’den su’âl olundukda, “Fi’l-vâkı’a yahudî-i merkûm karındâşım Mihal’e kebe almak için bin dörtyüz seksen akçe virdü, ben kefil-i bi’l-mâl oldum” deyü ikrâr eyledüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharremi’l-Harâm
Senete 989

Şuhûdü’l-hâl :

Mahmud b. Mustafa
Piri b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve diğeri Mehmed b. Hasan
ve gayruhum

399

Mustafa Çelebi ibnu Sinan Meclis-i şer’e gelüb, Yaylacık’dan Yani veled-i Dürzi mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, “Zimmî-i merkûmun zimmetinde bin akçe karz-ı hasenden üç yüz akçe mu’âmele-i şer’iyyeden, cem’an bin üç yüz akçe hakkım vardır, taleb iderüm” diyücek, zimmî-i mezkûrdan su’âl olundukda, “Müşârûnileyh Mustafa Çelebi’ye bin akçe karz-ı hasenden, üç yüz akçe mu’âmele-i şer’iyyeden cem’an bin üç yüz akçe vâcibü’l-edâ deynim vardır” deyü ikrâr eyledüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 989

Şuhûdü’l-hâl :

Bi-esbak (Atf 397)

400

Budur ki, Ali b. İbrahim Meclis-i şer’e gelüb, Himmet b. Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezkûr Himmet Karye-i Demürciler’de vâkı’ olan ‘inde’l-cirân ma’lûmü’l-hudûd evini, karındâşı Ali ile bana bin iki yüz akçeye bey-i bâtt-ı bey’ idüb meblâğ-ı mezkûrı alûb, kabz idüb, yedime hüccet-i şer’iyye virüb, on yıl vardır tasarruf iderken, hâlen tasarrufuma mâni’ olur” deyüb, yedinde olan hüccet-i şer’iyyesin ibrâz idüb görüldükde, tasarrufına muvâfik bulunub, mezkûr Himmet’den su’âl olundukda, “Karye-i mezbûrda vâkı’ olan evimi mezkûr Ali’ye vech-i meşrûh üzre bey’ idüb, semen-i mezkûrı alûb, kabz eyledüm” deyü mazmûn-ı hüccete makarr olduğı, bi’t-taleb sicill olundu.

²¹³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Şuhûdû'l-hâl :

Murad b. Hacı
ve Mustafa Çelebi ibnu Mehmed
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

401

Karye-i İlyaslar'dan Abdulgani b. Veli nâm kimesnenün nefesine, lede'l-hâce ihzârına, karındâşı Hüseyin "Kefil oldum" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 989

Şuhûdû'l-hâl :

Hacı İbrahim b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve Mehmed b. Mustafa
ve gayruhum

402

Karye-i Dirikle'den Mustafa b. Abdullah nâm yeniçeri Meclîs-i şer'e gelüb, Mehmed b. Mahmud muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Dirikle arâzisinde vâkı' Servi nâm mevzi'de vâkı' bir haddî Hüseyin mülkü ve bir haddî Bali Çavuş mülkü ve iki haddî arz-ı hâliye ile mahdûd olan beher senede iki akçe mukâta'alı fındık bağçemi, mezkûr Mehmed'e ikiyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblâğ-ı mezkûrî bi-kusûr alüb, kabz idüb, teslim-i mebi' eyledüm" didükde, mukırr-ı mezkûrî merkûm Mehmed dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşruh üzre tasdik itdüğü ecilden sıhhat-i bey'e ve şirâya hükmolunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 989

Şuhûdû'l-hâl :

Mehmed b. Abdullah
ve İskander Bey ibnu Abdullah
ve Osman Bey ibnu Rüstem
ve gayruhum

403

Gemlik'den Bali b. Musa Meclîs-i şer'e gelüb, Mahrûsa-i Burusa'da sâkin olan Ahmed Çelebi ibnu Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Ahmed Çelebi'ye olan bin üçyüz akçe deynim için, Gemlik toprağında vâkı' bir haddî Todoros mülkü ve bir haddî tarik-i 'âm ve bir haddî cebel ile mahdûd olan beher senede beş akçe mukâta'alı bağımı, müşârünileyh Ahmed Çelebi'ye bin üç akçe bey' bi'l-vâfiye bey' itdüm" didükde, mukırr-ı mezkûrî merkûm Ahmed Çelebi dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşruh üzre tasdik itdükden sonra, mâ-vâkı'a bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 989

Şuhûdû'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Salih
ve Hüsrev ibnu Abdullah
ve Mustafa b. Abdullah
Hacı Mehmed b. Kasım
Hasan b. Abdullah
Hacı Mehmed b. Kasım
Hasan b. Abdullah
Hüseyin b. Mustafa
ve gayruhum

404

Budur ki, Nefs-i Mudanya'dan Hasan b. Ali tarafından husûs-ı âti-i'z-zikr vekâleti sâbitü's-şer' olan Abdurrahim b. Abdurrahman Meclis-i şer'-i şerîfde, Karye-i Kafir Subaşı'dan Arslan veled-i Aleksî nâm zımmî muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Arslan karye-i mezbûrede olan mülk-i menzilinî -ki müştemildür- bir haddî fevkânî ve tahtânî evlerini, selle²¹⁴ anbarını, hudûdî 'inde'l-cirân mâ'lûme olan menzilinî müvekkilim Hasan, mezbûra ikibin akçeye bey'-i kat'î bey' eyleyüb, kabz-ı semen ve teslim-i mebi' itdükdün sonra, mezkûr Arslan'a menzil-i mastûrî yılda üçyüz akçe icâreye virdü. Ba'dehû karındâşı Todori'dür -ki sâhib olmuştur- hâlen yine mastûr Arslan'a târîh-i kitâbdan menzil-i mezbûrî ilâ temâmî's-sene üçyüz akçe icâreye virdüm" didükde, merkûm Arslan, vekîl-i merkûm Abdurrahim'i kelâm-ı meşrûhunda tasdik itdükdün sonra, karındâşı mezkûr Todori Meclis-i şer'de bi'l-vicâhiye merkûm Abdurrahim'i tasdik idüb, mâveka'a Abdurrahim talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi'l-yevm البار şehr-i Safer
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Seyyid Mustafa b. Seyyid Sa'îdî
ve Mehmed Halil b. Seydi Ali Mütevellî'l-Mezbûr
Süleyman Halife ibnu Hanefi El-İmam
ve El-Hacc Mustafa ibnu Receb
ve Yusuf b. Veli
ve gayruhum

405

Hadice bt. Musa Meclis-i şer'e gelüb, sâbikan zevcî olan Hamza b. Seferşâh muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Hamza ile bin akçe mehir ve ba'zî esbâbım husûsunda aramızda münaza'ât-ı kesîre vâkı' olmuş idi. Hâliyâ muslihûn araya girüb, ıslâh idüb, bedel-i sulh için mezkûr Hamza yedinden yüz ondört akçe alüb, kabûl u kabz idüb, zimmetini ibrâ-i 'âm ile ibrâ eyledüm. Hâliyâ ve min ba'dî vicâhen mine'l-vucûh da'vâm ve nizâ'm yokdur. Eğer ba'de'l-yevm idersem, 'inde's-şer' makbûl olmasun" deyü ikrâr eyledüğü, gibbe't-tasdik bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâl-i Safer
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hamza b. Hüseyin
ve Mûmin b. İsa Bali
ve Mehmed b. Nuri
ve Mehmed b. İsa
ve Mehmed b. Mustafa
ve gayruhum

406

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Dervîş Halife b. Hüseyin, Şer'-i şerîf meclisine zımmî-i Dirzû veled-i İstimad'ı ihzâr ve takrîr-i da'vâ idüb, "Bundan sâbık, Filo veled-i Yorgi nâm hayyâta bir ibrişim alaca kaftanlık dikdür deyü, virmüş idim. Mezbûr hayyâtın şakirdi olan işbu Dirzû nâm zımmî mezbûr Filo nâm hayyâtın haberi yoğiken bilâ ma'rifet zikr olunan alaca ibrişim alaca kaftanlığı bilâ ma'rifet alüb, gayb idüb gitdükde, Mudanya'ya²¹⁵ vardukda, mezbûr Dirzû yedinden dahî ba'zî esbâb ile tutub habs itmüşler. Bu alaca ibrişim kaftanlık benümdür, taleb iderüm" didükde, hayyât-ı mezbûr dahî "Fi'l-vâkı'a mezbûr Dervîş Halife bana dikmeğe virmüşdür. Bu alaca mezbûrun mülkü müdür?" deyüb, merkûm Dirzû'ye su'al olundukda, "Fi'l-vâkı'a zikr olunan alaca Dervîş Halife'nündür. Ben mezbûr Filo'nun şakirdi idüm. Bilâ ma'rifet dükkanından zikr olunan işbu ibrişim alacayı aldum. Dervîş

²¹⁴ Daha önce okunamayan bu kelime "koyun, keçi" anlamına gelmektedir.

²¹⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Halife'nündür" deyüb, ikrâr ile zikr olunan ibrişim alaca mesfûr Derviş Halife'ye hükmolunub, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Çıkmamış

Çıkmamış

Ali b. Ebu Bekir

ve Mehmed b. Mahmud

ve gayruhum

407

Muhallefât

El-merkûm Sefer b. Burhan mâte fi Karye-i Kanlıçukurı elverese leh el-ân
Veka'a't-tahrîr Fî evâsıt-ı Şevvâli'l-Mûkerrem
Senete 988

<u>Bir kûb</u>	<u>Nakd</u>	<u>İki köhne</u>	<u>Köhne</u>	<u>Defa nukûd</u>	<u>Yekûn</u>
<u>Kıymet</u>	<u>akçe</u>	<u>kebe kaftan</u>	<u>astar</u>	<u>bir altûn</u>	
100	200	30	5	70	405

408

Zikr olunan metrûkât, mevkûfât ve hâric-i ez-defter olan re'âyâ beytû'l-mâline mübâşir olan Osman Bey ibnu Mustafa tarafından husûs-ı mezbûra vekil idüğü, Şaban b. Abdullah ve Mümin Reis ibnu Hamid şehâdetleri ile "Vekâleti sâbit olan Abdulmuttalib b. Hasan Bali b. Ali yedinden alûb kabz eyledüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâl
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Yusuf b. Piri

ve Usta Ali b. Sinan

ve gayruhumâ

409

Kasaba-i Mihaliç sâkinlerinden olûb, mevkufât ve hâric-i ez-defter olan re'âyâ beytû'l-mâline ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Osman Bey ibnu Mustafa nâm kimesnenün vekil-i şer'isi olan Abdulmuttalib ibnu Hasan Meclîs-i şer'-i şerife gelüb, Kanlıçukurî demekle ma'rûf karyeden Bali b. Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede fevt olüb, metrûkâtı beytû'l-mâl olan hâric-i ez-defter tâbi'asından Sefer b. Burhan nâm kimesnenün Bali yedinde olan yüz akçe kıymetlü bir haddî merkeb ve iki yüz nakd akçesin ve yava zâbiti olan Kara Mehmed b. Pir Veli nâm kimesnenün âdemi Mehmed yedinde olan otuz akçe kıymetlü iki kebe kaftan ve beş akçe kıymetlü bir köhne astâr ve bir dâne nakd altun bu cümle metrûkâtı alûb, kabz eyledüm" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâli'l Mûkerrem
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Yusuf b. Piri

ve usta Ali b. Sinan

ve Mümin Reis ibnu Hamid

ve gayruhum

410

Oldur ki, Karye-i Kafir Subaşı'da sâkin Mehmed b. Abdullah, Kasım b. Abdullah muvâcehesinde ikrâr idüb, mezbûr Kasım'dan üçyüz akçe karz aldum. Târîh-i kitâbdan beher sene üzre onbir akçe mu'âmele-i şer'iyye itdüm" deyü itdüğü i'tirâfi, kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
ve Mehmed b. Nasuh
Mümin Reis ibnu Hamid
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

411

Oldur ki, Karye-i Dansara zimmilerinden Arslan b. Hasan ve Şone veled-i Vasıl şehâdetleriyle zevcesi Yavone bt. Yorgi tarafından vekâleti sâbit olan Mihâl veled-i Şone Meclîs-i şer'îde, Hızır Bey ibnu Davud Bey muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir tarafı Hüseyin Bey eviyle ve bir tarafı yine benüm mülküm ile yine benüm sathımdan müşâ' yol ile ve iki tarafı yol ile mahdûd olüb, mezbûre zevcem Yavone ile müşâ' ve müşterek olan mülk-i evimizi ba'de't-tahliye bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikibin yediyüz elli akçeye mezbûr Hızır Bey'e bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen itdüm" deyü itdüğü i'tirâfı, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 410)

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi b. Mehmed
Mahmud b. Mustafa
Koloyani veled-i Dimitri
Derviş b. Sinan
Yani veled-i Papas
ve gayruhum

412

Oldur ki, Karye-i Dansara'da sâkin Sakine Marole bt. Kosta Meclîs-i şer'îde, karındâşı Ahmed b. Abdullah muvâcehesinde ikrâr idüb, "Babam mezbûr Kosta'dan irs şer'îyle intikâl iden hisse-i şer'îyem mukâbelesinde karye-i mezbûrede vâkı' 'inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd olan bir dâmı alüb, kabûl idüb, karındâşım mezbûr Ahmed'in zimmetinde mirâs husûsuna müte'allik da'vâdan ibrâ ve iskât idüb, ıslâh oldum" didükde, bi'l-mukâbele mezbûr Ahmed dahî cemî-i kelâmında tasdik idüb, bi't-taleb tahrîr olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr
Senete 988 (Atıf 410)

Şuhûdü'l-hâl :

Hızır Bey ibnu Davud Bey
Mehmed b. İsa
Yusuf b. Mustafa
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

413

Oldur ki, Kapluca Mahallesi'nde sâkine Ünzile bt. Murad makâm-ı kazada, Karye-i Fodra'da sâkin Hasan b. Ali muvâcehesinde ikrâr idüb, "Bundan fevt olan Mümin b. Karagöz mezbûr Hasan ma'rifetiyle Karye-i Dansara'da sâkin iken, Kasım nâm yeniçeriye ırgâd tutuvirdü. Hakkı üzerinde kalub fevt oldı deyü, da'vâ itmüş idim. Hâliyâ itdüğim da'vâmdan ferâgat idüb, mezbûrun zimmetin ibrâ itdüm" deyü itdüğü i'tirâfı, kayd olundu.

Tahrîren fi gurre-i şehr-i Zi'l-ka'de
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa Bey ibnu Abdullah
Yusuf b. Mustafa
Mehmed b. İsa

Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

414

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa ve İnegöl kadılıklarının bâ-yi bâc îlâm mukâta'asına ve mürdebâcına iltizâmen 'âmil olan Yunus, Gemlik 'âmili olan Avraham'ı Meclis-i şer'e ihzâr idüb, mukâbelesinde da'vâ idüb, "Mezbûr Avraham hilâf-ı şer' benüm mürdebâcıma dahl ider" diyücek, mezbûr Avraham vakıf subaşım serbestdür" diyücek, mezbûr Yunus'un elinde olan emrinde mürdebâcı müstakıl kalemdür deyü kayd olmağın, mezbûr Avraham men' olunub, mezbûr Yunus'a hükmolunub, kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Zi'l-ka'dei's-şerif
Senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Sinan Efendi ibnu Davud Bey
Ahmed b. Abdullah
Mehmed Çelebi ibnu Musa Halife
ve gayruhum

415

Oldur ki, Karye-i İnesi zımmîlerinden Panayut veled-i Uzgori Meclis-i şer'de, Medine-i Münnevver Evkafı Kâtibi Edhem ibnu Mehmed muvâcehesinde ikrâr idüb, "Evkâf-ı mezbûre kesimden dört yüz kırk sekiz akçe deynim vardır" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Zi'l-ka'de
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Hızır Bey ibnu Davud Bey
Ali b. Mehmed
ve gayruhum

416

Oldur ki, Karye-i İnesi zımmîlerinden İstirati veled-i Yani meclis Medine-i Münnevver Kâtibi Edhem Çelebi muvâcehesinde ikrâr idüb, "Vakf-ı mezbûreye yediyüz altmışsekiz akçe deynim vardır" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 415)

Şuhûdü'l-hâl :

Halil Çelebi ibn İsa
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

417

Oldur ki, karye-i mezbûreden Manol veled-i Yani, mezbûr kâtib muvâcehesinde "Bin beşyüz elli akçe deynim vardır" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 415)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 416)

418

Oldur ki, Yani veled-i Antos, Yani veled-i İstimad muvâcehesinde "Yediyüz yetmiş akçe<ye> inek virdüm" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 415)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 416)

419

Ba'dehû mezbûr Yani veled-i İstimad, Yani veled-i Antos muvâcehesinde "Altıyüz altmış akçeye inek aldum" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 415)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 416)

420

Ba'dehû mezbûr Yani veled-i Antos mezbûr Yani veled-i İstimad muvâcehesinde "Altiyüz altmışın nısfını virdüydüm" deyû itdüği ikrârı, kayd olundu.
Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 415)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 416)

421

Oldur ki, Karye-i Hasanağa'da sâkin Durmuş b. İbrahim Meclîs-i şer'de, Mûmin b. Haydar nâm yetimin vasîsi olan Mustafa muvâcehesinde ikrâr idüb, Karye-i mezbûre kurbunda Büyükdere'nün iki yakasında vâkı' olüb, hududları 'inde'l-ahâli mâ'lum olan iki kıt'a tarlalarını sâhib-i arz ma'rifetiyle mezbûr Mustafa'ya yetim-i mezbûrun üçyüz akçesi için hakk-ı tasarrufını bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen itdüğümünden sonra yine, mezbûrânlar tarlaları beher senede otuz akçe icâreye aldum" didüğü, mezbûr Mustafa talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi 9 şehr-i Zi'l-ka'de
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed Hâce El-İmam

Mehmed b. İsa

Mehmed b. Piri

Abdi veled-i Piri

ve gayruhum

422

Oldur ki, Karye-i Görükle'de sâkin Morodi veled-i Yezküti Meclîs-i şer'de, Peyanoz veled-i Yorgi muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' olüb, hudûdu 'inde'l-cirân ma'lum olan mülk-i evimi, mezbûr Peyanoz'a beşyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen itdüğümünden sonra yine, beher sene yetmişbeş akçe icâreye aldum" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi 10 şehr-i Zi'l-ka'de
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Mahmud b. Mustafa

Mûmin Reis ibnu Hamid

Mehmed b. İsa

ve gayruhum

423

Fahru'l-ekârîm Mahrûsa-i Burusa benî âdemlerinden İbrahim b. Mûmin, Meclîs-i şer'-î şerife Mustafa b. Ali nâm kimesneyi ihzâr idüb, "Mezkûr Mustafa nâm kimesnenün nefisine kefil taleb iderüz" didükde, Mahrûsa-i Burusa mahallâtından Hisar Mahallesi'nde sâkin Keyvan Abdullah, Rıdvan Ali Mahallesi'nde sâkin Mustafa b. İbrahim ve Kite Kazası'ndan Karye-i Baraklu'da sâkin Musa b. Ali Deliler'den Seyfullah b. Osman nâm kimesneler mahfel-i münifde hâzırûn olüb, "Mezbûr Mustafa'nun nefisine kefil olduk. Hîn-i talebde mahkeme-i şer'-i şerife ihzâr iderüz" didüklerinde, müşârunileyh İbrahim talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 422)

Şuhûdü'l-hâl :

Yusuf b. İhtiyar

Veli b. Nazar

Rıdvan b. Hüseyin

ve gayruhum

424

Oldur ki, Eşkel-i Kebîr'den İskender b. Abdullah, Meclîs-i şer'-î şerife "Yine karye-i mezbûreden Yelumasto veled-i Andarya nam zımmînin karındâşı Kosta

benüm başım yardı. Kefil taleb iderüz. Karındâşımı buldursun” didükde, karye-i mezbüreden Nebi veled-i Peresketu nâm zımmî kefil olub, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atif 422)

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa b. İbrahim
Solak b. Abdullah
Haydar b. Abdullah

425'

Hüseyin Çavuş âdemlerinden Balaban b. Abdullah takrîr-i kelâm idüb, “Ağamız olan mezbûr çavuşun tîmârında açık kaşlı ve gök ala gözlü ve orta boylu başında kalbağı ve üstünde ak omuz ve içinde ak aba kaftanı ve ayağında ak aba çakşırı olan Keyvan nâm âbıkı ahz itdük” didükde, âbık-ı mezbûra iki akçe nafaka takrîr olunub, zabt ve hıfz için mezbûr Balaban'a teslim olundu.

Tahrîren fi yevmî selâsin ve 'ısrîn min şuhûr Saferi'l- Muzaffer
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Emirhan b. Yusuf
Mustafa b. Hüseyin

426

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Manavgat²¹⁶ Kazası'nda Himmet b. Ramazan Meclîs-i şer'î şerîfde mezbûr Hüseyin Çavuş bin Ahmed Çavuş tarafından vekîl-i şer'î olan Osman b. Yahşi muvâcehesinde, işbu evsâf-ı mezbûr ile mevsûf olan Keyvan nâm âbıkı Meclîs-i şer'e ihzâr olundukda, mezbûr Himmet, “Mezkûr-i mevsûf Keyvan nâm âbık benüm mülkümünden ayak itmüş, bi'l-fi'l mülk kulumdur” deyû da'vâ ve taleb itdükde, mezbûr Himmet nâm müdde'iden kelâmına mutâbık beyyine taleb olundukda, 'udûl-i müsliminden İvaz b. Mustafa nâm bezzâz 'an çehârşüy-i Tavîl ve Hüseyin b. Yusuf nâm bezzâz 'an çehârşüy-i mezbûr, şer'î kavim meclîsinde “İşbu âbık-ı mezbûr Keyvan, mezbûr Himmet mülkünden ayak itme bi'l-fi'l memlûkidür. Vech-i mezkûr üzre şâhidlerüz, şehâdet-i şer'iyye iderüz” deyû şehâdet-i şer'iyye eyledüklerinde ba'de't-ta'dîl, mezbûrânın şehâdetleri hayyız-ı kabûlde vâkı' olub ve mesfûr Himmet'e âbık-ı mezbûrî hiç bir vechile ihrâc-ı mülk itmedüğüne yemîn teklîf olundukda, hiç bir vechile ihrâc-ı mülk itmedüğüne yemîn-i bi'l-lâh eyleyüb, ba'de's-sübût âbık-ı mezbûr mesfûr Himmet'in bi'l-fi'l memlûkû idüğüne hükmolunub, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi 'l-yevm-i'r-râbı'-i 'ısrîn min Safer
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

İbrahim b. Mustafa
ve Hacı b. Cemal
Ömer b. Ramazan
ve Mehmed b. Mustafa
El-Muhzır
ve gayruhum

427

Oldur ki, Siği'den Engelü veled-i Yani nâm zımmînin nefsine, yine Karye-i Siği'den Hirastatolos veled-i Yanci ve Aride veled-i Kosta nâm zımmîler kefil olub, Muhzır Mahmud talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atif 426)

Şuhûdü'l-hâl :

Haydar b. Abdullah
Solak b. Abdullah

428

²¹⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Oldur ki, Yusuf b. İhtiyar nâm kimesne, Meclis-i şer'î şerife Yakub b. Ahmed nâm kimesnenün ihzâr-ı mahzârında takrîr-i kelâm ve da'vâ idüb, "Mezbûr Yakub'da dülbend behâsından ve karz-ı akçeden beşyüz otuz akçe hakkım vardır. Gıbbe's-şer' taleb iderüz" didükde, 'inde's-su'âl mezbûr Yakub "Gerçek, dülbend behâsından ve karz-ı akçeden meblâğ-ı mezbûr vardır" deyû itirâf idüb, kayd-ı defter olundu.

Fî ibtidâ-i Rebi'îl-evvel
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Ali b. Veli
Haydar b. Abdullah

429

Mahrûsa-i Burusa'da -merhûm u mağfûrun leh- Sultan Mehmed Han Evkâfî'na mütevellî olan Fâhru'l-emâsîl Muslihuddin b. Mehmed cânibinden bi'l-vekâle Osman b. Hasan, Kite Kazası'na tâbi' Görükle nâm karye zimmîlerinden Yani veled-i Kıryazi mahzarında takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm kılub, "Hüdaverdi nâm kimesnenün tasarrufunda olan evkâf-ı mezbûreden Kayapa nâm karye sınırında vâkı' tahmînen dört kıt'a tarla -ki hudûd-ı erba'ası 'inde'l-ahâli ma'lume olan yerler-müstahakk²¹⁷ tapu olmağın, mezbûr yerlerin hakk-ı tasarrufunu zimmî-i mezbûr Yani veled-i Kıryazi nâm zimmîye tefviz idüb, mukâbele-i tefvizinde evkâf-ı mezbûr için üçyüz akçeye tapu olunub, beher sene on kile buğday ve on kile alef virmek üzere tefviz itdük" didükde, zimmî-i mezbûr, mezbûr Osman nâm kimesneyi bi'l-muvâcehe kelâmına tasdik idüb, kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fî evâil-i şehr-i Rebi'îl-evvel
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

Mahmud b. Mustafa
Mehmed b. İsa
Mehmed b. Şehri
Mehmed b. İsa
ve gayruhum

430

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Meclis-i şer'î şerife Hırastatolos veled-i Yanci nâm zimmî, Tolokos veled-i Sari, Deyri veled-i Arab nâm zimmîler muvâcehelerinde takrîr-i merâm kılub, "Bundan evvel mezbûrân zimmîler kürekcilerin bedelleri olan iki nefer kürekciler -ki sicilde isimleri mukayyedir- mezbûrân bedeller sâbit kefil-i bi'l-mâl olmağın, bende ile bedel akçesinden ikibin üçyüz akçe konulmuş idi. Emânet-i tarik ile mezbûrân bedeller gayb itmeğın, bi'l-fi'l kürekciler olan mezbûrân Tolokos ve Deyri nâm zimmîler meblâğ-ı mezbûru taleb itmeğın, bin akçe mezbûr Tolokos'a ve bin akçe mezbûr Deyri nâm zimmîlere virdüm" didükde, mesfûrân Tolokos ve Deyri merkûm Hırasta'yı kelâm-ı meşrûhunda ikibin akçe alüb, kabz itdük" deyû tasdik idüb, mâ-veka'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâil-i Rebi'îl-evvel
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Ahmed b. Hacı
ve Hanefi b. Rasul
ve Solak b. Abdullah
Ömer b. Ahmed
Sinan Beşe b. Hasan

431

Mahrûsa-i Burusa'da sâkin Mustafa b. Veli nâm kimesne, Meclis-i şer'î şerife "Kite Kazası'na tâbi' Karye-i Küçükkumla ahâlisinden Kara Hasan b. Cevher

²¹⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

nâm kimesnenin müteveffîye zevcesi Meryem bt. Nasuh'un karye-i mezbûrede vâkı' olan mülk-i evin -ki bir cânibi Hacı Yusuf b. Abdullah eviyle ve bir cânibi Hüsrev b. Abdullah eviyle ve bir cânibi Mahmud Reis eviyle ve tarîk-i 'âm ile mahdûd olan evlerden- irs şer'îyle intikâl iden hisse-i şayı'amı sekizyüz nakd râyic-i fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt ile bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i mebi' itdüm" didükde, müşteri-i mezbûrı, bâyı'-ı mezbûrun kelâmına vech-i meşrûh üzre bi'l-muvâcehe tasdik idüb, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atf 430)

Şuhûdü'l-hâl :

İsa b. Uğurlu
Osman b. Beybaba
Yusuŕ²¹⁸ b. Mehmed
Mehmed b. Ali

432

Derviş b. Mustafa ve Mehmed b. İsa nâm kimesneler mahfel-i kazaya hâzırân olüb, Karye-i Kurşunlu'dan Yani veled-i Dimitri muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Bedel akçesinden binyüzyetmiş akçe mezbûr zimmîye teslim eyledüm" didükde, zimmî-i mezbûrun ikrârıyla kayd olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atf 430)

Şuhûdü'l-hâl :

Ali b. Ahmed
Mahmud El-Muhzır
Haydar²¹⁹ b. Abdullah

433

Mehmed b. Zekeriyya nâm kimesne, Mümin b. Timur nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Bedel akçesinden binyüzelli akçe teslim eyledüm" didükde, mezbûr Mümin b. Timur nâm kimesnenün ikrârıyla kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed El Muhzır
Seyyid Mustafa b. Seyyid Cafer
Seyyid Mahmud b. Seyyid Mustafa
Mehmed b. İsa
Derviş b. Mustafa

434

Karye-i Kanlıçukuru ahâlisinden Mehmed b. Lütfi, Meclis-i şer'-î şerîfde Karagöz Yorgi nâm zimmî muvâcehesinde takrîr-i da'vâ idüb, "Onaltı buçuk kile buğday ve sekiz kile alef ve yüz akçe karz virdüm, taleb iderün" didükde, zimmî-i mezbûrdan bi'l-muvâcehe su'âl olundukda, "Gerçek, onaltı kile buğday ve sekiz kile alef ve yüz akçe deynim" deyü, "Zikr olunanları emânet kodılar²²⁰" deyü, ikrâr ile kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed Çelebi ibnu Ahmed
Mehmed b. Abdi

435

Merhûm Kasım Paşa Vakfı'na câbî olan Mustafa b. Mahmud, Ali b. Mümin müteveffâ Kara Mustafa b. Süleyman nâm yetimlerün kıbelinden vasî olan Mustafa b. Mehmed nâm kimesneler muvâcehelerinde da'vâ idüb, "Vakf-ı mezbûrdan Hasköy Otağı'nı mezbûrân kimesnelere her sâl yüzelli akçe otlak bend olundu.

²¹⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²¹⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²²⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Vakf-ı mezbûr için yüzelli akçe talep iderün” didükde, mezbûrân kimesnelerün ikrârıyla kayd olundu. Ve sekiz akçe de çiftlikden cem’an yüz ellisekiz akçedür.

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 433)

436

Kite Kazası'na tâbi' Kiraslı nâm karye ahâlisinden Ramazan b. Veli, zevcesi Sünbüle bt. Ahmed nâm hâtûn muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm kılub, “Karye-i mezbûrede vâkı' bir bâb ulvî ve bir bâb sülî mülk-i evlerimi ve bir anbarımı -ki bir cânibi karındâşım Hasan mülküne ve bir cânibi Mûmin mülküne ve bir cânibi Seyyid Ahmed mülkü ve bir cânibi cebel ile mahdûd- mülklerimi ve Akyar demekle ma'rûf mevzi'de bir ağaç alma ve kiras ağaçlarını mezbûre hâtûnuma nasb ve temlik idüb kabz itmüşdür. Yarın ben fevt olunca, bana ri'âyet idüb, teslim ve karındâşım Hasan ile müşâ'-ı müşterek tasarrufumuzda olan küllî bağçesinün içinde olan ağaçlarını hâtûnuma ikiyüz nakd râyic-i fi'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i mebi' itdüm” didükde, mezbûre hâtûn zevci olan nâm kimesnenün kelâmını tasdik idüb, bi't-taleb kayd olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 433)

Suhûdü'l-hâl :

Hüseyin b. Veli

Mehmed b. İsa

Mehmed b.

Mûmin Reis El-Muhzır

437

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'dan Mustafa b. Veli, Kite Kazası'na tâbi' Küçükkumla'dan Kara Hasan b. Cevher muvâcehesinde takrîr-i da'vâ kılub, “Mezbûr Kara Hasan'ın müteveffâ zevcesi Meryem bt. Nasuh nâm hâtûnun vârisiyim. Merhûmenün emmisi oğlu olub, şer'-i şerif üzre intikâl iden hakkımı talep iderün” didükde, ‘udûl-i müslimînden beyyine talep olundukda, karye-i mezbûrdan Yusuf b. Mahmud ile ve Mehmed b. Veys nâm kimesneler li-ecli's-şehâdet Meclîs-i şer'-i şerifde hâzırân olub, “Biz şahidüz ve şehâdet dahî iderüz ki, mezbûr Mustafa vârisdür, merhûmenün emmisi oğludur” didüklerinde şehâdetleri hayyiz-ı kabûlde vâkı' olub, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 433)

Suhûdü'l-hâl :

Hüseyin Çavuş ibnu Ahmed

Mustafa b. Sinan

Mehmed b. İsa

438

Nasuh Halife ibnu İbrahim, Osman yedinden bir yağız bârgir benüm yanında iki damgası olan bârgiri Meclîs-i şer'e ihzâr idüb, dokuzyüz seksendokuz Rebî'l-evvelü'nün yirmisekizinci gün üçer akçe nafaka takdir olunub, mezbûr Nasuh Halife'ye teslim olundu

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 433)

Suhûdü'l-hâl :

Mahmud b. Mustafa

İbrahim b. Ahmed

439

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn, evlâ vülâtü'l-muvahhidîn, ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn, vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselîn, hüccetü'l-hakkı 'ale'l-'ulûmî'l-ecma'in, el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'in, Mevlânâ El-Hâkim Bi-Mahrûsa-i Burusa -dâmet fezâiluhû- tevki-'î refi-'î humâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki,

Hâlen Hasan b. Mahmud nâm kimesne Degâh-ı mu'allâma gelüb ben Nefs-i Burusa'da vâkı' ola yava keferenün ve azadlu kulların cürm ü cinâyetin ve båd-ı hevâ ve beytül-mâl ve mâl-ı gayb ve mâl-ı mekfûd ve yava ve rusûm-ı sâyiresün Vilayet-i Anadolu ve Karaman ve Rum ve Dulkadırbey'de olan yava kefere ve azadlu

kulların mültezîmi olan Hasan'dan senete erba'in ve semânine ve tis'i-mi'etin Rebi'l-evvelü'nden üç yıla yetmiş bin akçeye iltizâm idüb, ayak 'âmili olmuş âdem ile ona iltizâm itdügüm re'âyânın rusûmuna bâ'zı sancakbeyi ve subaşları ve âhar hâs eminleri ve evkâf ve emlâk zâbitleri ve gayriler dahl olüb, mâl-1 miriye ve iltizâma zarar iderler deyû, bildirdi. İmdi havâss-1 humâyûnum ve re'âyâsı min külli'l-vucûh serbest olüb, hâricden dahl olunmak kat'an câ'iz değıldür. Buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda göresüz. Kadiya i'lâm olduğı gibi ve didüğü ise sancakbeyi ve subaşların ve âhar hâs emînlerün ve evkâf ve emlâk zâbitlerün ve gayrileri bunun iltizâm itdüğü re'âyânın zikr olunan rusûmunu min ba'di dahl itdürmeyüb, bunun iltizâmına zarar itdürmeyesüz. Şöyle ki bunun tahvil içinde iltizâm itdüğü re'âyânın rusûmu mahsûlünden her kim ne mikdâr nesne almış ise, ba'de's-subût bî-kusûr girû buna alıviresün. Eslemeyüb inad idenleri isimleriyle yazub, kapuma arz idesün. Meğer kim zikr olan re'âyâdan birinün cürm ü gâzîzi sâdır olüb salb ve siyâsete müstahık olundukda, hükm-i kadı lâ-hak olüb, sebt-i sicill olundukdan sonra, salb ve siyâsete me'mûr olanlar bunun ma'rifetiyle yerinde icrây-ı şer' itdürüb, hârice itdürmeyüb, bedel-i siyâset deyû hilâfi ve kânûn bir akçe ve bir habbesini aldurmayasun ve bâ'zı zimmiler ikibin akçe esbâbla geldiklerinde evvel usûllerden kânûn üzre yava haracın talep itdükde, ben bâzîrgânım deyû yerlerinde haraclarını virdüklerine temessükleri yoğıken virmezler ve dahî göresüz vâkı' ise evvel seneden yerlerinde yava haraclarını virdüklerine ellerinde temessükleri olmayan evvel asıl kefereden kânûn üzre iltizâm-ı mücebince yava haracını bî-kusûr buna alıvirüb, te'allel ve nizâ' itdürmeyesün. Emr-i şerîfe muhâlif inâd ve muhâlefet idüb, mâlîma zarar idenleri ve muhtâc-1 arz olan kadıyyeleri yazub kapuma arz idesüz. Şöyle bilesüz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasuz.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdisin ve 'ısrûn ve Safer
Senete Hamsin ve semânine ve tis'i-mi'etin

Be-makâm-1
Kostantınıyye

440 "

990 Cumâde'l-ülâ'sının guresinde merhûm Yıldırım Han Evkâfi'ndan Yaman nâm karyede ihzâr olunan orta boylu, sarûşun, gök gözlü, açuk kaşlı, saru ve sakallu Ruûsi'l-asl abd-1 âbık, evkâf-1 mezbûr re'âyâlarından karye-i mezbûrede sâkin olan Ali yedinden evkâf-1 mezbûr cabîsi Hüseyin Çelebi'ye teslim olunub, nafakası ve hıfz için tarih-i sicilden yevmi iki akçe takdîr olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr minhû (Atıf 439)

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Ferruḫşad²²¹
ve Rasûl b. Ahmed
ve Halil b. İsa

441 "

Mezkûr-i mevsûf kulun müdet-i 'örfiyesi temâm olüb, bey' olunmasına izin virüldüğü, sicille kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-1 Şa'bâni'l-Mu'azzam
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve Halil b. İsa

442 "

990 Cumâde'l-ülâ'nun yirmiüçüncü gününde merhûm Has Boğa Çavuş Evkâfi'nda, Toba nâm karye toprağında tarîk civârında ahz olunan uzun boylu, saruşun, köse sakallu, saru ala gözlü, çatık kaşlı, yüzünün sağ cânibinde eser-i cerâhatlu ve sol tarafında benlü, Bosnavi'l-asl abd-1 âbık Hasan ve Hüseyin nâm

²²¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

kimesneler bulunub, evkâf-ı mezbûreye evlâdiyet tarîkiyle mutasarrıf olan dergâh-ı âli çavuşlarından Fâhru'l-emâsîl ve'l-akran Hüseyn Çavuş -zîde kadruhûnun-âdemi vekîl olan Sinan'a teslim olunub, nafakası ve hıfz için târîh-i sicillden yevmî iki akçe takdîr olunub, kayd olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 441)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Bey ibnu Abdullah
ve Osman b. Yahşi²²²
ve Mehmed b. Hasan
ve Rasul El-Muhzır
ve gayruhum

443.

Zîkr olunan abd-ı âbık, Balıkesir Kazası'na tâbi' Atenaz²²³ nâm karyede sâkin olan Hüseyn Bey ibnu Ali Bey nâm za'îmin mülkü olüb, mülkünden ayak eyledi deyû, Hamza b. Mehmed ve Mehmed b. Nebi şehâdetleri ile sâbıkan teslim olunan Sinan muvâcehesinde sâbit olüb, teslimine izin virüldüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Hacı Mehmed b. Veli
Meram veled-i Mustafa
ve Dede b. Oruç
ve Mehmed b. Halil
ve gayruhum

444

Ba'dehû mezkûr kulun, âhardan bir kimesne dahî zuhûr idüb da'vâ iderse, buluvirmesüne Mahrûsa-i Burusa mahâlâtından Kayaganoğh²²⁴ Mahallesi'nde sâkin olan Hamza b. Mehmed "Kefil oldum" didüğü, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 443)

445

990 Cumâde'l-âhır'unun yirmisekizinci gününde, Fâhru'l-akrân Hüseyn Çavuş köyünde ahz olunan orta boylu, kumrâl sakallu, saru ala gözlü, açık kaşlu, Ruûsi'l-asl, Türkçe bilmez abd-ı âbık, müşârünileyin âdemi Balaban'a teslim olunub, nafakası ve hıfz için târîh-i sicillden yevmî iki akçe takdîr olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 444)

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Sinan b. Abdullah
ve Murad b. Mehmed
ve gayruhum

446

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hukkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keâm, mümeyyizü'l-helâl 'ani'l-harâm, el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'in, Mevlânâ Kite Kadısı -zîde fazluhû- tevki-'î refi-'î humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki,

Dârende-i femân-ı şerife Murad nâm sipâhî gelüb, arz-ı hâl idüb, sâbıkan ve hâliyan fermân olunan şark seferlerine gelmeyen Mehmed tahvilinden taht-ı kazaya tâbi' Çepni nâm karye ve gayrîden ikibin beşyüz akçeye bir timâr tevcih olunub

²²² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²²³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²²⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

zabtı için varduğunda, “Ben emir ile muhafazaya kaldum” deyû, zabtına tâbî olduğunu bildirmeğın ve bundan akdem emr-i şerifim vârid olub, bir sene muhafazaya kalan bir sene dahî kalmasun deyû fermânım olmuş iken, eslemeyüb bir sene dahî kalduğunu bildirmeğın, imdi buyurdum ki, hükm-i şerifim vâcibü'l-inkiyâdım ile vardukda, verilen emrim üzre ihrâc olunan tezkiresi târihinden tahviline düşen masûlünü re'âyâdan bî-kusûr ve lâ kesûr hükm idüb, ilâ viresüz sipâhî-i sâbık re'âyâdan mahsûli kabz alınmuş ve re'âyâya dahî haklarun habs idüb ve yedinde muhafaza için bir tarikke hükm-i şerifim dahî bulunur ise, yedinden alüb kabz idüb, bu hükm-i humâyunüm ile 'âmil olub, tekrâr bana yine şikâyet itdürmeden ziyâde hazer eylesesün ve ba'de'n-nazar bu hükm-i humâyunum yerinde ibkâ idüb, 'âlâmet-i şerife i'timâd kılâsuz.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâli'l-Mükerrrem
Senete semânin ve semânine ve tis'i-mi'etin

447

Nişân-ı şerif-i âlişân-ı sultânî ve tuğrây-ı garrây-ı cihân-sitân-i hâkânî hükmü oldur ki,

Hüdâvendigâr Sancağı'nda, Kite Kazası'nda, işbu ikibin beşyüz akçe timâra sâbıkan ve hâliyân vâkı' olan şark seferlerine gelmiyen Mehmed tahvîlinden mahlûl olmağın, mukaddemân Kütahya Sancağı'nda ellibin akçe timârdan makrûn olan râfî'-ı tevki'-i refi'ü's-şân Murad b. Abdullah yarâr olmağın, zıkr olan timâr dokuzyüz seksenyedi Ramazan'ınun ondokuzuncu gün tevcih idesün deyû, hükm-i şerifim virmeğın tevcih olunub, yerinden²²⁵ üçbin beşyüz akçe noksanı düşenden tekmiil olunmak Anadolu Beylerbeyisi Cafer -dâme ikbâluhû- tezkiresi mücebince lâyk görüb, virdüm ki zıkr olunur.

Karye-i Çepni tâbî-i mezbûr	Beşe Koçi yeridür (silik) tâbî-i Mihaliç	Hüseyn'ün yeridür tâbî-i Kite	Yekûn	Hisse	Ber vech-i tekmil
3100	173	325	2999	2500	6000

Ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub mutasarrıf kılub şöyle ki, vezâif-i hıdemât-ı müdevvere, medfûne-i mesâ'î meşkûre asâkir-i mansûredür. Bermüceb-i defter-i hâkânî bî-kusûr müeddî kılalar. Hiçbir adem mâni' olmayalar. Şöyle bileler 'âlâmet-i şerife i'timâd kılalar.

Tahrîren fi Saferi'l-Muzaffer
Senete 989

Be-Makâm-ı
Kostantiniyye

448

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm, me'âdinü'l-fazl ve'l-keâm, İznik ve Kite ve Yalak Âbad ve Gegbuze kadıları -zide fazluhûm- tevki'-i refi'-i humâyün vâsil olcâk ma'lûm ola ki,

Rodos Kal'ası'nun kumbaracıları vâsılları ile taht-ı kazanızda nâ-bedid olmağın teftiş olunub zuhûra getürmek için, dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Sinan Çavuş eliyle hükm-i şerife gönderülmüş iken, ehl-i fesâd zuhûra getürülmedüğü mahzarınızın 'adem-i²²⁶ ihtimâmınızda mıdır?. Bu bâbda ziyâde mes'ul u merâtib olmuşsuzdur. Zâyi' olan hazîne ve ehl-i fesâd ele getürülmesün emr idüb ve sen ki Yalak Âbad kadısısın bu husûsa sen müfettiş tayin olunmuşsundur. Buyurdum ki, bu def'a hükm-i şerifle dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsıl ve'l-akrân Sinan Çavuş -zide kadruhû- vardukda, asla te'hîr ve terâhî itmeyüb, her birinün taht-ı kazanızda şerret u şikâk ile²²⁷

²²⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²²⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²²⁷ Daha önce okunamayan bu kelime grubu, “geçimsizlik ve anlaşmazlık” anlamlarına gelmektedir.

ma'rûf olub, mazanne ve mühimm olanlar ile getürüb, ahvâllerin vakt ve ihtimâm ile hakk üzre teftiş ve tefahhus idüb, muktezây-ı şer'î kadim üzre görüb, ehl-i fesâdı bu defa zuhûra getürmeyünce olmayasuz. Emmâ bu bahane ile kendü hallerinde olanlara mücerred celb ve ahz için dahl ve te'addî olunmakdan ve ehl-i fesâda humâyet olunmakdan ziyâde hazer idesin ve ehl-i fesâdı ele getürmek için illeri lâzım olursa kitâbet mikdârı illeri ihrâc idüb, her ne tarik ile mümkün olursa ile götürüb, beher mâl bu defa hazineyi zuhûra getürmeyünce olmayasun. Şöyle bilesün 'alâmet-i şerife i'timâd kılusun.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharremi'l-Harâm
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

449

El-Hâkim Efendi bi-Kaza-i Mudanya zâhir kaza-i ilâ yevmi'l-va'di'l-(silik)

Dürer-i da'vât-ı sâfiyât-ı muhabbet-füzûn ve gurer-i teslimât-ı vâfiyât-ı meveddet-nümûn ki muhass-ı ihlâs ve 'iyâli meveddetden çağ u lâğ olur kavâid u dâd ve revâcili't-tekrîm birle müstahıkk ve mühtedi kıldıkdan sonra ilâm-ı muhibbâne olunan budur ki,

Taht-ı kaza ve 'adâlet şî'ârınızda vâkı' olan gümrük mukâta'sınun Musli Çelebi'nün dokuzyüz seksendokuz Rebi'î'l-evvel'inün âhirinde va'deleri temâm olub, Burusa'da harîr emîni olan Ramazan ve Mehmed senete dokuzyüz seksendokuz Rebi'î'l-âhir guresinde mezkûrlere virilüb mektûb tesvîr olunub, irsâl olundılar. Huzûr-ı şerifenüze vardukda, mukâta'a-i mezbûreyi mezkûre zabt itdürmek bâbında inâyet buyrula ki, mâl-i pâdişâhiye zarar-ı zulümlü olmaya. Bâki izzet ü se'âdet, der-seccâde-i şerifet müstahkem bâd bi-rabb-i'l-'ibâd.

El-Muhzır Ali Çavuş
Emîn-i Gümrük

450

Cenâb-ı fazilet-meâb, şer'at-nisâb Hazret-i Efendi kâmbîn ü kâmyâb

El-Hâkimu'-'adl bi-Kaza-i Mudanya zâhir kazâ-i ilâ yevmi'l-(silik)

Dürer-i da'vât-ı sâfiyât-ı muhabbet-füzûn ve gurer-i teslimât-ı vâfiyât-ı meveddet-nümûn ki muhass-ı ihlâs ve 'iyâli meveddetden çağ u lâğ olur kavâid u dâd ve revâcil-i tekrîm birle müstahıkk ve mühtedi kıldıkdan sonra ilâm-ı muhibbâne olunan budur ki,

Taht-ı kaza ve 'adâlet şî'ârınızda vâkı' olan gümrük mukâta'sınun Musli Çelebi'nün dokuzyüz seksendokuz Rebi'î'l-evvel'inün âhirinde va'deleri temâm olub, Burusa'da harîr emîni olan Ramazan ve Mehmed senete dokuzyüz seksendokuz Rebi'î'l-âhir guresinde mezkûrlere virilüb, mektûb tesvîr olunub, irsâl olundılar. Huzûr-ı şerifenüze vardukda, mukâta'a-i mezbûreyi mezkûr yerin zabt itdürmek bâbında inâyet buyrula ki, mâl-i pâdişâhiye zarar-ı zulümlü olmaya. Bâki izzet ü se'âdet, der-seccâde-i şerifet müstahkem bâd bi-rabb-i'l-'ibâd.

El-Muhzır Ali Çavuş
Emîn-i Gümrük İstanbul

451

Cenâb-ı se'âdet-nisâb, rifat-meâb Hazret-i Efendi kâmbîn ü kâmyâb

Şid (silik) bünyân ikbâluhü ilâ yevmi'l-va'di الحار

De'âvi ki müşîr-i kavâid-i devlet-i 'izzet-kâmrânî, ve senâli ki ki mezîd-i rifat der-cihânî vazîfelerinden ve erzeyânî ve ve sıhhat-i cenân kılmakdan sonra intihâ-i muhlisâne olunan oldur ki,

Bu muhlisânemüzün ze'âmetinde taht-ı kaza adâlet şî'ârınızda vâkı' olan Doğan nâm karyenün ve Rafne nâm mezra'anun mahsûlün ve sâyir bâd-ı hevâsun zabt idüb, görüb gözetmek için, işbu hâmilü'l-hurûf bizüm Hacı Baba kadimden emekdârımız olduğına binâen irsâl olunduğı vusûl müesser oldukda atanmalu²²⁸ nihâyeleründen mercû ve mütezarrî'dur ki, üzerinden nazar-ı inâyetinüz ve eser-i

²²⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

bi mâyetinüz derî buyurulub, ber-müceb-i şerî şerîf ve kânûn-i kadîm mezbûr karyenûn ve mezra'anun mahsûlûn ve sâyir cürm ü cinâyetün zabt ve tasarruf itdürülmek bâbında onây işâretleri²²⁹ derî buyrulmayub, sâyir subaşılara kıyasla olunmaya. Bâkî hemîşe-i 'ömr-i devlet, ve kadr-i izzet-i müstedâm ve müstahkem bâd bi-rabb-i'l-'ibâd.

Bende Kadir Çavuş
Dergâh-î âli

452

Kite Kazası'na tâbî, Gencellü nâm karyeden El-Hacc Himmet b. Ali Meclis-i şer'-î şerîfde Ahmed b. Mehmed muvâcehesinde ikrâr-ı şer'-î ve itirâf-ı mer'î kılûb, "Karye-i mezbûre dâhilinde vâkı' mezbûr mülk-i âsiyânımı tevâbî ve levâhıkıyla -ki bir cânibî Ahmed bağula ve bir cânibî Todori zımmî bağıyla ve bir cânibî dere ile ve bir cânibî tarîk-i hâss ile mahdûd zıkr olunan âsiyânımı- ikibin akçeye bey'-i bât ile mezbûr Ahmed'e bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i mebî' itdüm" didükde, mukırr-ı merkûmun ikrârını, mezbûr Ali vech-i meşrûh üzre tasdîk idüb, bi't-taleb kayd olundu.

Fî evâsıt-ı Rebî'î'l-evvel
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Yusuf el-Mahalle-i Reyhan
Ali b. Ahmed
Mahmud b. İsa
Hamza b. Murad
Ebu Bekir b. Sinan
Yusuf b. İvaz

453

Kite Kazası'na tâbî, Karye-i Pulat'da sâkin Fatıma Hâtûn bt. Piri kibelinden husûs-ı âti'z-zikre vekil olub, vekâleti bi-hasbî's-şer'î's-şerîf Mustafa b. Mehmed ve Hanefî b. Mehmed nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit olub, diğêr Mustafa b. Musa ve merkûme hâtûnun oğulları olan Ahmed b. Mehmed ve Piri Mehmed asâleten Meclis-i şer'-î şerîfde Mahrûsa-i Burusa'da sâkin Bekir b. Yusuf muvâcehesinde ikrâr-ı şer'-î ve itirâf-ı mer'î kılûb, "Karye-i mezbûrede vâkı' mülk bir bâb ulvî ve bir bâb ahırıyla ve selamlığıyla ve tevâbî ve levâhıkıyla olan mülk-i evlerimizi -ki bir cânibî Deli Mustafa mülküne ve etrâfî selâsesi tarîk-i 'âm ile mahdûd- sekizbin yediyüz nakd rayic-i fi'l-vakt kazâ akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i mebî' itdük" didüklerinde, mukırrûn-ı merkûmünün kelâmıların bi'l-muvâcehe müşterî-i mezbûr Bekir tasdîk ve tahkîk idüb, bi't-taleb sicill olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 452)

Şuhûdü'l-hâl :

Murad b. Abdullah
Hasan b. Emrullah
Hasan b. Abdullah
Hasan b. Ali

454

Karye-i Gencellü'de sâkin Mehmed b. Ali, Meclis-i şer'-î şerîfde Mahrûsa-i Burusa'da sâkin Süleyman Çelebi ibnu Ali muvâcehesinde ikrâr-ı şer'-î ve itirâf-ı mer'î kılub, "Karye-i mezbûrede vâkı' mülk-i menzîlim -ki bir cânibî Rıdvan eviyle ve bir cânibî El-Hacc Bali eviyle ve bir cânibî benim evimle ve bir cânibî tarîk-i 'âmle mahdûd- dâhilinde olan bir bâb ulvî evimi ve bir bâb ahırıyla ve sundurması ile ve müşâî müşterek Rıdvan Hâtûn ile tasarrufumuzda olan furundan²³⁰ hisse-i şâyiâmı, müştemilâtı ile zıkr olan menzîlimi, mesfûr Süleyman Çelebi'ye ikibin altıyüz nakd râyicü'l-vakt kazâ akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-

²²⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²³⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

i mebi' itdüm" didükde, mukırr-ı merkûmun ikrârını, mezkûr Süleyman Çelebi bi'l-muvâcehe tasdik ve tahkik idüb, li-ecili't-temessük ketb olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 452)

Şuhûdü'l-hâl :

El-Hacc Bali b. Bekdaş

İlyas b. Abdullah

Hamza b. murad

Mehmed b. Hasan

455

Mihaliç Kazası'ndan Hasan Yeniçeri Mehmed b. Ali Eş-şehir Ziya nâm muvâcehesinde best-i kelâm idüb, "Sürümden koyunum serika olundu idi. İki koyun biri ak ve biri جلال koyunları mezbûr Mehmed'in sürüsünde buldum. Merkûm Mehmed, Kasab Ali b. Nasuh nâm kimesneden almış. Mezbûr Mehmed ile da'vâm kalmadı. Ba'de'l-yevm da'vâ ve nizâ' idersem 'inde's-şer' mesmû' olunmasun" didügi, mezbûr Mehmed talebiyle kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Cafer b. Musa

Veli b. Hazer

Murad Çelebi ibnu El-Hacc Ahmed

456

Ali b. Ramazan Meclis-i şer'-i şerîfde, Karye-i Çepni'den Ahmed b. El-Hacc İvaz muvâcehesinde best-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre kurbunda hudûd-ı erba'ası 'inde'l-ahâli ma'lûme olan dört kıt'a tarlam -ki mezbûr Ahmed'in tasarrufundadır-. Zikr olan tarlaları Murad nâm kimesneye bey' bi'l-vefâ bey' itmüş idüm. Mezbûr Murad sonra, zikr olan tarlaları mezbûr Ahmed'e bey' bi'l-vefâ bey' itmüş. On yıldan ziyâde mezbûr Ahmed'in zabtındadır, taleb iderüm" deyü kelimât itdükde, "Arâzi-i miriyeden olıcak bey'-i itlâkı sahîh olmaz" denilüb, merkûm Ahmed'e "Hudûdı beyân olunan tarlalar kaç yıldan berü zabtındadır?" deyü su'âl olundukda, "Onaltı yıldır zabt ve tasarruf idüb, öşri ve rusûmumu sipâhiyâne edâ iderüz" deyü cevâb virdükde, 'udûl-i müsliminden Mahmud b. El-Hacc İvaz ve Mehmed b. Abdullah nâm kimesneler dahî Meclis-i şer'-i şerîfde, "Zikr olunan tarlalar onüç yıldan ziyâdedür mesfûr Ahmed'in zabt ve tasarrufunda olüb, öşr ve rusûmunu sipâhiyâne edâ ider" deyü şehâdet itdüklerinde, ba'de't-ta'dîl mezbûrânın şehâdetleri hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, bu kadar²³¹ mesfûr Ahmed'in zabt ve tasarrufunda olmağın, zikr olunan dört kıt'a tarlalar merkûm Ahmed'in yedinde ibkâ olunub, 'alâ vukû'a temessük iltimâs eyledügi ecilden bu vesika ketb olunub, kayd olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 452)

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed b. Yusuf

Mümin b. Mehmed er-Reis

Mustafa b. İlyas

Osman b. Pirbaba

457

Merhûm Yıldırım Han Evkâfi'na mütevellî olan Ebulbeka cânibinden husûs-ı âti-i'z-zikr Meclis-i şer'-i şerîfde Beyazıd b. Halil ve Hüsrev b. Abdullah şehâdetleri <ile> vekâleti sâbit bi's-şer' olan İshak b. Mehmed best-i kelâm idüb, "Evkâf-ı mezbûreden Balabancık nâm karyenün vâkı' olan cürm ü cinâyet ve yava ve resm-i 'arûsâne ve sâyir rusûmumu kadımden olageldügi üzre, târih-i kitâbdan üç sene işbu hâmil-i hâzâ's-sicill sekizbin yüz akçesüne deyü ikibin altıyüz kırk akçe olüb, ve her altı ayda bir haklaşmak şartıyla virüb, mala Kite Nâhiyesi'ne hâlen subaşı olan Mehmed b. Biruni kefil olüb, virmüşdür" didükde, mezbûr El-Hacc Mehmed b.

²³¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Hüseyin bi'l-muvâcehe vekil-i mezbûr İshak'ı tasdik eyleyüb ve Mehmed nâm subaşı dahî 'âmil-i mezbûr El-Hacc Mehmed'in uhdesinde lâzım olüb, sekizbin yüz akçeye şart iltizâmı üzre kefil-bi'l-mâl oldum" deyû Meclis-i şer' de ikrâr eyleyüb, vech-i meşrûh üzre 'alâ-vukû'a mütevellî-i mesfûr cânibinden vekil İshak temessük taleb eyledügi ecilden sebt-i sicill olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Ali b. Nasuh
Osman b. Mustafa
Mustafa b. Mehmed
ve Mehmed b. Ramazan

458

Kite Kazası'na tâbi' Emrudlu'da vâkı' olan merhûm Pir Ahmed Çelebi Câmî'-i Şerifinde, yevmi'l-cum'ada, yevmi nim akçe vazîfesiyle musallî olan İdris fevt olüb yeri mahlûl olmağın, işbu hâmilü'l-kitâb Mevlâna Abdulkadir Halife mahall ve lâyık olduğı ecilden tevcih olunub, câmî'-i mezbûrda nim akçe vazife ile musallî olüb, Pâdişâh-i 'Âlipenâh Hazretleri'nin devâm-ı devletleri ed'yesine ve vâfiyenün²³² rûhu içün du'â eyleye.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 452)

Suhûdü'l-hâl :

İbrahim Halife ibnu Ramazan
Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. Hasan

459

Kasab Ali b. Nasuh, Mehmed b. Al Eş-şehîr muvâcehesinde ikrâr ve itirâf kılub, "Mezbûr Mehmed'e iki re's koyun biri ak ve biri كوز كوز koyunları ben bey' itdüm" deyû ikrârı, bi't-taleb kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Mustafa
Murad Çelebi ibnu El-Hacc Ahmed
Veli b. Mehmed

460

(silik) b. Hamza bi-nefs-i Ali b. Nasuh el-kasâb ilâ meclis-i ihzâran kefâleten sahihan Hüseyin Yeniçeri ibnu Abdullah

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atf 452)

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atf 459)

461

Merhûme Selcik Hâtûn Evkâfi'na mütevellî olan Fahu'l-emâsîl Bostan Bey, Meclis-i şer'-i şerifde, Kite Kazası'na tâbi' Hamidler nâm karyeden Ali b. Murad muvâcehesinde takrir-i kelâm idüb, "Evkâf-ı mezbûreden Gölcük dimekle ma'rûf hudûd-ı erba'ası 'inde'l-ahâli ma'lûme olan çayırlarını mesfûr Ali b. Murad nâm kimesneye, sene dokuzyüz seksendokuz Rebî'î'l-evvel'inin guresinden Şa'bân ayına varınca beş aya ikibin sekizyüz akçesin alüb, icâreye virdüm ve deşt-i bâniye ve yavasını dahî kadîmden olageldügi üzre zabt eyleye" didükde, mesfûr Ali dahî bi'l-muvâcehe tasdik ve tahkik idüb, bi't-taleb kayd olundu.

Fi târihi'l-mezbûr (Atf 452)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Piri
Mehmed b. Hasan
Ahmed b. Mehmed
Yusuf b. Abdullah

²³² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,

Kaza-i Gönen'e tâbi' Karye-i Sari'de sâkin Torbalı b. Hüseyin Meclîs-i şer'-î şerîfde, Kite Kazası'na tâbi' Balabancık'da sâkin Hızır b. Ali muvâcehesinde best-i kelâm idüb, "Bundan mukaddem mezbûr Hızır'ın işbu ak bir bârgirini bir gözünün alt tüyü siyâh bârgiri bana virüb, ben dahî mezbûr Hızır'a iki re's inek virüb, değışmiş idük. Mezbûr Hızır'ın bana virdüğü mevsûf olan bu ak bârgir midür? su'âl idün" didükde, mesfûr Hızır'a su'âl olundukda, "Fî'l-vâkı' iki inek alüb, kesüb, mezbûr Torbalı'ya virdüm ki, bârgir bu mevsûf olan ak bârgirdür" deyü ikrarı, mezbûr Torbalı talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Rebi'l-evvel
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

Selim b. Bekir²³³

Mümin Reis ibnu Hamid

Mahmud b. İsa

Kite Kazası'na tâbi' Eyerci nâm karyeden Mehmed Yeniçeri ibnu Mustafa, Beşir Bey ibnu Abdullah muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' tasarrufunda olan bir kıt'a tarlam -ki bir cânibî tarîk-i 'âm ile ve bir cânibî cebel ile ve bir cânibî tarîk-i 'âm ile mahdûd olan tarlamın- hakk-ı tasarrufunu, mezbûr Beşir Bey'e tefviz idüb, mukâbele-i tefvizde beşyüz akçesin aldum, tasarruf eylesün" didükde, bi'l-vicâhen tasdik idüb, vukû'ı bi't-taleb kayd olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 462)

Suhûdü'l-hâl :

Ali b. İnesi

Oruç b. Dedeali

Duralı²³⁴ Fakih Durmuş

Mustafa b. Bali

Mahrûsâ-i İstanbul'dan Hızır Bey ibnu Ali, Meclîs-i şer'-î şerîfde yavacı Kara Mehmed cânibinden vekâleti sâbit-i bi's-şer'i olan El-Hacc Mehmed b. Hasan muvâcehesinde da'vâ idüb, "Mezbûr El-Hacc Mehmed zabtında olan işbu uzun boylu ve sakallu ve başında eser-i cerâhatı olüb, ve sol ayağının iki barmağı yok ve üstünde köhne 'abâ ve içinde mâi taftası olan Bilal nâm arab benüm mülkümdür" deyüb, beyyine taleb olundukda, 'udûl-i müsîliminden Cafer Reis ibnu Abdullah ve Kudret Yeniçeri ibnu Abdullah nâm kimesneler li-ecili's-şehâdet hâzırân olüb, "Mezbûr arab, mesfûr Hızır Bey'in mülküdür. Biz bilürüz şahidlerüz ve şehâdet dahî iderüz" didükde, hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 462)

Suhûdü'l-hâl :

Musli²³⁵ Çelebi ibnu Cafer

Oruç b. Dedeali

Mehmed b. Hasan

Mehmed b. İsa

Karye-i Dirikle'den Yusuf Yeniçeri ibnu Hasan Meclîs-i şer'-î şerîfde, Hasan Üveys muvâcehesinde best-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrda vâkı' mezbûr Hasan'ın mülk-i evini onbin akçeye alüb, bana bey' idüb, ben dahî kabz-ı semen ve teslim-i mebî' eyledüm. Meblağ-ı merkûmun yedibin akçesin virdüm. Üçbin akçesin (silik) bir cânibi Osman eviyle ve bir cânibi Mustafa eviyle ve bir cânibi deryâ ile ve bir

²³³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²³⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²³⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

cânibi tarîk-i ‘âm ile (silik) mezbûr üç bin akçeye bey‘-i bâtt-ı bey‘ idüb kabz-ı semen ve (silik)

Tahrîren fî evâhır-ı şehr-i Rebî‘îl-evvel
Senete 989

Suhûdü’l-hâl :
(silik)

466

Fahru’l-emâsîl ve’l-ekârîm Cafer Ağa cânibinden husûs-ı âti-i’z-zikre vekâleti sâbit-i biş’s-şer‘ olan Cafer Reis ibnu Abdullah, yava ‘âmîli Kara Mehmed cânibinden vekâleti sâbit-i biş’s-şer‘ olan El-Hacc Mehmed bin Hasan muvâcehesinde da’vâ idüb, “Mezbûr El-Hacc Mehmed zabtında olan işbu uzun boylu, sağ elinde eser-i cerâhatı olüb ve üstünde bir ak abâsı olan Abdurrahman nâm arab, müvekkilim Cafer Ağa’nun mülk-i kuludur” deyû da’vâ idüb, beyyine taleb olundukda, Hızır Bey ibnu Ali ve Kurd²³⁶ Yeniçeri ibnu Abdullah nâm kimesneler li-ecili’s-şehâdet hâzırân olüb, “Mezbûr arab, mezkûr Cafer Ağa’nun mülk-i kuludur. Biz bilürüz, şahidlerüz ve şehâdet dahî iderüz” deyû edâ-i şehâdet-i şer‘iyye eyledüklerinde, şehâdetleri hayyız-ı kabûl vâkı‘ olüb, mücebince hükmolunub, bi’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Fî târihi’l-mezbûr (Atf 465)

Suhûdü’l-hâl :
Sâbikûn (Atf ?)

467

Budur ki, benî âdemlerinden Mustafa b. Hızır Meclis-i şer‘-i şerîfde best-i kelâm idüb, “Bundan sâbık ze‘amet²³⁷ isnâd olunub, gıybet iden Karye-i Firenkî’den Yusuf b. Bayram ve Lütî b. Mehmed nâm kimesnelerin teftiş olunmak için Meclis-i şer‘e huzûrları lâzım olüb, işbu Ali b. Musa ve Ahmed b. Bekir mezbûrân Yusuf ve Lütî’nün akrabâsındandır. Tenbîh idüb, Meclis-i şer‘e ihzâr itsünler” deyû, Ali ve Ahmed’in nefislerine kefil taleb idüb, bir aya dek va‘de virülüb, gıybet iden mezbûrânı bulduklarında, Meclis-i şer‘e ihzâr itsünler” didükde, karye-i mezbûrdan Ahmed b. Timur ve Ümmet Musa nâm kimesne Meclis-i şer‘de merkûmân Ali b. Musa ve Ahmed b. Bekir’in vech-i meşrûh üzre nefislerine kefil olüb, mezbûr Mustafa talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Fî târihi’l-mezbûr (Atf 465)

Suhûdü’l-hâl :

Mahmud b. İsa
Mehmed b. Hasan
Mümin Reis ibnu Hamid

468

Karye-i Umurbey’den Mehmed b. Ahmed, Meclis-i şer‘-i şerîfde Gemlik’den Papa Manol²³⁸ veled-i Maverdi muvâcehesinde ikrâr-ı şer‘i idüb, “Mermer dimekle ma’rûf mevzi’de vâkı‘ mülk-i bağçe -ki bir cânibi Papa Manol bağçesiyle ve bir cânibi Papa Aleksî bağçesiyle ve bir cânibi yine benüm bağçem ile ve bir cânibi tarîk-i ‘âm ile mahdûd olan bağçedür- bâ-cânibinden bana nısfî zımmî-i mezbûrun Altıntaş dimekle ma’rûf mevzi’de vâkı‘ olan mülk-i bağçesiyle, ve bir cânibi Mehmed Yeniçeri bağçesiyle ve bir cânibi Hızır Yeniçeri bağçesiyle ve bir cânibi Mihâl bâğiyle ve bir cânibi bizüm bağçemüz ile mahdûddur. Mezbûr zımmî ile istibdâl idüb, mezbûr zımmî üçbin akçe dahî üste virüb, vech-i mezkûr üzre istibdâl itdük” deyû ikrâr-ı şer‘i ve i’tirâf-ı mer‘i itdükde, merkûm Mehmed’in vech-i meşrûh üzre sâdır olan ikrârını bi’l-vicâhen mesfûr Papa Manol tasdik idüb, kayd-ı sicill olundu.

Fî târihi’l-mezbûr (Atf 465)

Suhûdü’l-hâl :

Abdi Çelebi ibnu Emrullah

²³⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²³⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²³⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

El-Hacc Receb b. Mehmed
El-Hacc Mehmed b. Burak
Bekir Çelebi ibnu Ali
Ahmed b. Mehmed

469

Karye-i Dirikle'den Hasan b. Üveys, Meclis-i şer'î şerifde Yusuf b. Hasan muvâcehesinde ikrâr-ı şer'î ve i'tirâf-ı mer'î idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' iki bâb ulvî ve bir bâb ahuriyle mülk-i evimin -ki bir cânibi Hüseyn eviyle ve bir cânibi Mümin eviyle ve bir cânibi deryâ ile ve bir cânibi tarîk-i 'âmla mahdûd- olan evimi, onbin akçeye bey'-i bâtt ile mezbûr Yusuf Yeniçeri'ye bey' idüb, meblağ-ı merkûmun yedibin akçesin nakd alüb, kabz idüb ve üçbin akçesin için karye-i mezbûrede vâkı' bir ev yeri -ki hudûd-ı erba'ası 'inde'l-ahâli ma'lûmedür- omı alüb, kabz-ı semen ve teslîm-i mebi' eyledüm, mülkumdür, mutasarrıf olsun" didükde, mukurr-ı merkûmun ikrârın, bi'l-vicâhen mezbûr Yusuf Yeniçeri tasdik ve tahkik eyledükden sonra, 'alâ vukû'a temessük iltimâs eyledüğü ecilden mûmâileyh Yusuf Yeniçeri talebiyle kayd olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atf 465)

Şuhûdü'l-hâl :

Sevindik b. Bostan
Mehmed b. Mustafa
Ferhad b. Abdullah
Ali b. Abdullah
Süleyman b. Mehmed
Kasım b. Ahmed
Mustafa b. Abdullah

470

.....(silik)..... tâbi' Ozan nâm timâra mutasarrıf olan Mustafa Çavuş cânibinden vekâleti sâbit-i biş's-şer'î olan Veli b. İsmail, Meclis-i şer'î şerif Tâife-i Yörükân'dan(silik)..... Bali b. Yahşi ve Veli b. Hızır ve Nebi b. Hızır nâm kimesneler muvâcehesinde ikrâr-ı şer'î ve i'tirâf-ı mer'î kılub, "Mezbûr timârın otlağına(silik)..... ve bir cânibi ve bir cânibi Gügüm Çukur Belde ve bir cânibi tarîk-i 'âm ile mahdûd olan otlağa mutasarrıf olan Hızır b.(silik)..... olüb, mezbûr otlağ hâli kalmağın, mezkûr otlağı ve Hâce Bey mirî dimekle mâ'rûf otlağa varınca(silik)..... kimesnelerden altmış akçe tapû alüb, virdüm. Beher sene elli akçe mukâta'a ile(silik)..... yerlere mutasarrıf olsunlar" didüğü, mezbûrun kimesnelerün(silik)..... kayd olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atf 465)

Şuhûdü'l-hâl :

.....(silik).....
Seyyid Mahmud b. Kara Halil
Murad b. Hasan

471

Kite Kazası'na tâbi', Göbelye nâm karyede sâkin Mehmed Bey ibnu Hızır nâm kimesne, Meclis-i şer'î şerifde "Orta boylu, sarışın, kara kaşlı, gök göz<lü>, yüzünün sol cânibinde eser-i cerâhatı olan Hasan b. Abdullah nâm kuluma -târîh-i kitâbdan on yıla kitâbete gider- mezkûr kulum kendi hâlinde olüb, on yıl hizmet idüb, on yıldan sonra mâhmdan azâd olsun" didükde, 'alâ vukû'a mezbûr Hasan bin Abdullah talebiyle kayd olundu.

Fî evâil-i şehr-i Rebî'î'l-âhir
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Sinan b. Abdullah
Hasan b. Ahmed
Mehmed b. Hasan
Mahmud b. Mustafa
Mehmed b. İsa

472 /

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,

Merhûme Selcik Hâtûn Evkâfi'na câbî olan El-Hacc İbrahim b. Mustafa, Meclîs-i şer'î şerife uzun boylu, saruşın, açuk kaşlı, gök elâ gözli, sol elinin avcunda eser-i cerâhat var, başında köhne keçe şabka, arkasında köhne keçe perniyânli aba ve ayağında ak aba, çakşır-ı kebîr Bosnavî'l-asl âbık, Atlaslu nâm karyenün ormanında Kara Ali nâm kimesne tutmuş" deyû câbî-i mezbûr ihzar itdükde, nafakası içün târîh-i kitâbdan yevmî iki akçe nafaka takdir olunub, zabt içün câbî-i mezbûr El-Hacc İbrahim'e teslim olundu.

Tarîren fi'l-yevm-i semâni şehri Rebî'î'l-evvel
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
ve Mümin b. Ramazan
ve Ahmed b. Cafer
ve Piri b. Mümin
ve Mehmed b. İsa

473

Sefer ibnu Abdullah, Müberra Hâtûn bt. Mümin muvâcehesinde da'vâ kılub, "Mezbûre hâtûn bana, senin müslümanlığından kâfirin kâfirliği yeğdür, didi. Hakkımı taleb iderün" didükde, gibbe's-su'âl mezbûre hâtûn inkâr ile cevâb virüb, beyyine taleb olundukda, 'udûl-i müslimînden Mahmud Bey ibnu Abdullah ve Hasan b. Kasım nâm kimesneler li-ecili's-şehâdet Meclîs-i şer'î şerife hâzırân olub, "Merkûm Sefer Bey'e merkûme hâtûn, bire kâfiri müslümanı bilürsün, senin müslümanlığından kâfirin kâfirliği yeğdür, didi. Biz şâhidiz şehâdet dahî iderüz" didükde, şehâdetleri hayyız-ı kabûlde vâkı' olub, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fi târihi'l-mezbûr (Atıf 472)

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa b. Ali
Ali b. Ahmed
Mustafa Bey ibnu Osman

474

Osman b. Veli nâm kimesnenün nefesine, Mustafa Çelebi ibnu Osman ve Muhzır Mahmud b. Mustafa nâm kimesneler Meclîs-i şer'î şerifde, "Merkûm Osman'a kefil olduk" didükleri, Sefer Bey ibnu Abdullah talebiyle kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 473)

475

Nasuh Halife ibnu İbrahim, "Karye-i Fodra'dan Osman b. Mustafa kestâne tüylü su sığır tosunu, yanında hâc damgasıyla, boynu ince, بيسن لك ayaklı, su sığır tosunun tutub, nafaka takdir olunsun" didükde, 981Rebî'î'l-âhir'inün altıncı günü yevmî iki akçe nafaka takdir olunub, mezbûr Osman'a zabt içün teslim olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa El-İmam
Abdulkadir b. Mustafa

476

Vech-i tahrîr-i sicill-i sûret budur ki,

Karye-i Delîler'den Mehmed b. Hasan Meclîs-i şer'î şerifde, karye-i mezbûreden İlyas b. Abdullah muvâcehesinde da'vâ idüb, "Karye-i mezbûre sınırında vâkı' olan hudûd-ı erba'ası 'inde'l-ahâli ma'lûme olan harman yerini, merhûm babam tasarruf idegeldüğü yerdür, merkûm İlyas mütevellîden tapulayub aldum deyû, tasarruf itmek ister" didükde, mezbûr Mehmed'den beyyine taleb olundukda, 'udûl-i müslimînden Alimşah b. Mustafa ve Kazgancı Yusuf b. Abdullah ve cem-i gafir müslümanlar li-ecili's-şehâdet hâzırân olub, "Müteveffâ Hasan'ın mâ-

tekaddümden tasarruf idegeldüğü harman yeridür. Biz şahidlerüz ve şehâdet dahî iderüz” didüklerinde, şehâdetleri hayyiz-ı kabûlde vâkı’ olub, ‘alâ vukû’a kayd olundu.

Şuhûdü’l-hâl :

Hasan b. Abdullah
ve Nebi b. Turgud
ve Mehmed b. Mustafa
Ali b. Mehmed
Abdulkadir b. Mustafa
Mahmud b. Mustafa

477

...(silik)... Hâtûn Vakfı’na câbî olan Ömer Reis ibnu Mustafa nâm kimesne, “Uzun boylu, gök elâ gözlü, kaşları gür, uzun sakallu Ruûsî’l-asl âbıkı, Kumla-i Kebîr’de ahz itdük” didüğü, târih-i kitâbdan yevmî iki akçe nafaka taleb olunub, Sultan Mehmed mütevellisi cânibinden Osman b. Hasan nâm kimesneye teslim olundu.

Tahrîren fi ...(silik)... şehri-i Rebî’î’l-evvel
Senete 989

Şuhûdü’l-hâl :

Abdurrahman ...(silik)...
Mehmed b. Osman

478

Kaza-i İnegöl’den Mustafa Çavuş cânibinden husûs-ı âti-i’z-zıkr vakâleti sâbit-i biş’ş-şer’ olan Ahmed b. Abdullah, Meclîs-i şer’-î şerîfde Sultan Mehmed Han mütevellisi olan Kara Mustafa’nun oğlu olan Mehmed b. Mustafa muvâcehesinde best-i kelâm idüb, “Mezbûr âbık, müvekkilim Mustafa Çavuş mâlından firâr idi. Taleb iderin didükde, ‘udûl-i müsliminden İbrahim Çelebi ibnu Hasan ve Süleyman b. Abdullah nâm kimesneler Meclîs-i şer’-î şerîfde, “Mezkûr âbık, mezbûr Çavuş’un mülküdür satmadı ve bağışlamadı. Biz şahidüz ve şehâdet dahî iderüz” didükde, şehâdetleriyle hayyiz-ı kabûl vâkı’ olub, mezbûr müvekkil talebiyle hükmolunub, kayd olundu.

Fî(silik)....

Şuhûdü’l-hâl :

Ahmed b. Osman
Hacı Ali b. Ahmed
Abdulkadir b. Mustafa
Mehmed b. İsa

479

Mahrûsa-i Burusa’da, Sinan b. Abdullah Meclîs-i şer’-î şerîfde Batak b. Mustafa muvâcehesinde takrîr-i da’vâ kılub, “Merhûm Batak zimmetinde bedel akçesinden binyetmiş akçe vardır. İki kuruş bir ve üç kuruş dahî eline virdüm, cem’an bin dörtyüz yirmi akçe hakkım olur. Bi-hasbi’ş-şer’-i şerîf taleb iderin” didükde, gibbe’s-su’âl merkûm Batak b. Mustafa, “Gerçek, binyetmiş akçe bedel ve iki kuruş bir üç kuruş dahî mezbûr Sinan b. Abdullah’dan aldum. Lâzîmü’l-edâ ve hakk, vâcibü’l-kazâ deynümdür” deyü ikrârı, mesfûr Sinan talebiyle kayd olundu.

Fî târihi’l-mezbûr (Atıf 477)

Şuhûdü’l-hâl :

Ahmed b. Ali
Hasan b. Mustafa
Abdurrahman b. Abdurrahim
Ahmed b. Hasan

480

Sefer b. Mustafa ve karındâşı Batak nâm kimesneler Meclîs-i şer’-î şerîfde, birbirininün nefsine “Kefil olduk” didükleri, Sinan b. Abdullah nâm kimesne talebiyle kayd olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 477)

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 479)

481

Fahru'l-emâsîl Muradiye Evkâfı'na mütevellî olan Ali Çelebi âdemlerinden Ahmed b. Osman, "Uzun boylu, açık kaşlı, üstünde çükadan zıbını, ayağında ak âbadan çakşır-ı kebir Abdullah el-Biruni arabı, evkâf-ı mezbûrdan Balıklı nâm karyede ahz itdük" didükde, senete 989 Rebi'l-âhir'in onuncu günü yevmî iki akçe takdîr olunub, zabt ve hıfz için mezbûr Ahmed nâm kimesneye teslim olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 477)

Suhûdü'l-hâl :
Ümmet b. Ali
Osman b. Mehmed

482

Fahru'l-emâsîl mevkûfât emîni²³⁹ olan Osman Bey ibnu Mustafa nâm kimesne, Hüseyin b. Yusuf muvâcehesinde best-i kelâm idüb, "Dokuzyüz seksensekizde vâkı' olan resm-i ağnâmnın, âdet üzre yüzelli akçe aldum" deyû ikrârı, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 477)

Suhûdü'l-hâl :
Mehmed b. İsa
Osman b. Yunus
İbrahim b. Mustafa

483

Bekir b. Yusuf, Murad b. Abdullah muvâcehesinde best-i kelâm idüb, "Çerkeşler Çiftliği demekle ma'rûf yerin otlak bahâsından, dörtyüz akçe ve ikiyüz akçe dahî Yusuf Çelebi'ye virdüm" didükde, mezbûrdan su'âl olundukda merkûm Murad, "Meblâğ-ı mezbûr dörtyüz akçe otlakdan aldum, gayri akçe almadum" didüğü, Mustafa b. Yakub talebiyle kayd olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 477)

Suhûdü'l-hâl :
Osman b. Mustafa
Mehmed b. İsa
İbrahim b. Mustafa

484

Karye-i Pulat'dan Mustafa b. Ali, Murad b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûreden Çerkeşler Çiftliği demekle ma'rûf yerin otlagını, sebkan sipâhisi olan Ivaz Bey'e kadı hükm eyledi idi." Mezbûr Ivaz Bey'in rızâsıyla ferâgat eyledüğü, Mustafa Çelebi ibnu Yakub talebiyle kayd olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 477)

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 483)

485

Karye-i Gencellü'den Budak b. Mahmud ve Nasuh b. Ahmed nâm kimesneler, nefislerine Bostan Çelebi ibnu Mehmed -an Mahalle-i Na'iband- ve Mehmed b. Mustafa -an Mahalle-i Enarlı- nâm kimesneler, "Mezbûrân kimesnelerün nefislerine kefil olduk" didükleri, Mustafa Yeniçeri ibnu Abdullah ve Hüseyin Yeniçeri b. Abdullah nâm kimesneler talebiyle kayd olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 477)

Suhûdü'l-hâl :
Mehmed b. Hüseyin
Mehmed b. Mahmud

²³⁹ Daha önce okunamayan bu kelime "sefere gitmeyen timar ve ze'âmet sahipleriyle yaya ve müsellemlerin bir yıllık mahsûlât bedelini toplamak üzere her sancakta bulunan ve mevkûfât kalemine bağı olan kimse" anlamına gelmektedir.

kulum Mehmed nâm vardukda, te'hîr ve tevakkuf itmeyüb, bu husûsa kendü nefsinle mübâşeret idüb, mîrî çayırları biçüb ve taşımak için ne mikdâr araba ve âdem lâzım olursa, olagelen âdet ve kânûn üzre re'âyâ tâ'ifesünden "Doğancı ve köprücü ve bağcıyuz" didüklerinde amel itmeyüb, kifâyet mikdârı âdem ihrâc idüb, vaktiyle ücretleri ile biçdüresüz -ki mîrî otlâğa zarar gelmeye-. Şöyle ki, zikr olunan çayırların otlâğın vaktiyle biçdürüb ve bağlatdurulmak olursa vâkı' olan zararı senden²⁴⁰ bilünür. Ona göre ikâm idüb, otluğı biçdürüb ve bağladub, 'avk ve te'hîre kalmakda gâyet hazer idesüz. Şöyle bilesüz, 'alâmet-i şerife i'timâd kılasuz.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâbi'in 'âşer şehri Safer
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Be-Makâm-1
Kostantiniyye

488

Karye-i İlyaslar'dan Kütük Osman nâm kimesne, Mustafa b. Abdullah şer'i şerife ihzâr ve mahzarında takrîr-i kelâm ve tebyîn-i merâm idüb, şöyle cevâb eyledü ki, "Mezkûr Mustafa'ya ikiyüz kırk akçeye bir dâne bârgîr satdum. Bir akçe ve bir habbe virmedi, şer'le taleb iderüm" didükde, mezkûr Mustafa'ya su'âl olundukda, "meblâğ-ı mezbûr bir akçe ve bir habbeyi virmedüm, doğrudur" deyü cevâb virdükde, mezkûr Mustafa'dan zikr olunan bârgîrün akçesiyle virdüğüne beyyine taleb olundukda, 'udûl-i müsliminden Fethullah b. Mehmed ve Mehmed b. Mustafa ve Sefer nâm kimesneler şehâdet-i şer'iyye idüb, şöyle cevâb eyledüler ki, "Mustafa'ya mezkûr zikr olunan bârgîr behâsına, ikiyüz kırk akçe merkûm Osman virdi. Şâhidlerüz ve şehâdet-i şer'iyye dahî iderüz" dinüldükde, mezkûrânın şehâdetleri hayyız-ı kabülde vâkı' <olüb>, bi't-taleb kayd-ı sicill olundı.

Şuhûdü'l-hâl :

Mümin Reis ibnu Hamid
ve Mehmed El-Muhzır
ve Ali b. Mehmed
Mahmud

489

²⁴⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Karye-i Gencellü'de Mümin b. Mehmed Eş-şehir Bıçaklı nâm kimesnenün neufsine, Seyyid Mehmed b. Yusuf nâm kimesne kefil olduğı ve İshak Bey ibnu Abdullah -an Mahalle-i Yıldırım- ol kimesne de mezbûr Mümin'e kefil olduğı, karye-i mezbûrede sâkin Ali b. Üveys nâm kimesne de kefil olduğı, yeniçeriler talebiyle kayd olundu.

Fî evâil-i şehri Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Fazlullah ibnu Abdurrahim
Cafer b. Abdullah
Nuri b. Nebi el-Hamami

490

Oldur ki, Ramazan b. Abdullah nâm Arnavud Meclis-i şer'î şerife hâzır olub, Mahrûsa-i Burusa'dan Hüsrev b. Abdullah muvâcehesinde best-i kelâm idüb, "Mezbûr Hüsrev bâğına, seksen ırgadı benüm yedimden günde on akçe icâreye tutdı. Bâğın belledük ve çapaladuk. Altıyüz yetmişdört akçe olur, taleb iderüm" didükde, gibbe's-su'âl, merkûm Hüsrev'in bu takrîrce ikrârı kayd-ı sicill olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 489)

Suhûdü'l-hâl :

Abdulkadir b. Mustafa
Mahmud b. Mustafa

491

Sultan Mehmed Han -aleyhir'rahmetu ve'l-gufrân- Evkâf'na câbî olan Süleyman b. Molla Celal, "Uzun boylu, kır sakallu, Ruûsi'l-asl âbık, evkâf-ı mezbûrdan Dansara nâm karyede ahz olundu" deyü Meclis-i şer'î şerife ihzâr olundukda, dokuzyüz seksendokuz Cumâde'l-ülâ'nun beşinci günü yevmi iki akçe nafaka takdîr olunub, zabt ve hıfz için yine mezbûr Süleyman'a teslim olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 489)

Suhûdü'l-hâl :

Abdulkadir b. Mustafa
Mehmed b. İsa

492

Karye-i Kurşunlu'dan Karaman veled-i İstirati nâm zımmî, Meclis-i şer'î şerifde Kite Nâhiyesi'ne subaşı olan Kara Mehmed b. Pir Veli nâm kimesne muvâcehesinde best-i kelâm idüb, "Hıdmetkârim olan Deymo nâm zımmî, işbu fevt²⁴¹ olub, ücretden yüz akçesi kaldı" deyü ikrâr ve i'tirâf idüb, mezbûr subaşıya meblâğ-ı merkûm hükmolundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 489)

Suhûdü'l-hâl :

Halil b. İsa
Abdulkadir b. Mustafa
Mehmed b. İsa

493

Karye-i Umurbey'den Amine bt. Abdullah nâm hâtûn, Meclis-i şer'î şerifde Badnamlu veled-i Estefani muvâcehesinde takrîr-i da'vâ kılub, "Zevcim olan Aposdol²⁴² veled-i nâm zımmînin Cafer Çelebi Vakfı'na mezbûr zevcimın ikibin üçyüz akçe deyni olub, Nefs-i Mudanya'da vâkı' inde'l-ahâli ma'lûm olan merkûm mül-i evimi bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı merkûm ikibin üçyüz akçeyi mezbûr Badnamlu'ya virdüm. Mezbûr kefil olduğundan oturvirdüm" didükde, gibbe's-su'âl mezbûr Badnamlu cevâb virdi ki, "Benüm ikibin üçyüz akçeden haberim yokdur. Ben almadum ve emmâ mezbûr Aposdol nâm zımmîye kefil oldum" didüğü, Yusuf b. Mehmed talebiyle kayd olundu.

²⁴¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁴² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Şuhûdü'l-hâl :

Halil Çelebi ibnu İsa
Ferhad b. Abdullah
Hasan b. Mehmed
Hasan b. Abdullah

494

Karye-i Umurbey sâkinlerinden Amine bt. Abdullah, Meclis-i şer'î şerifde Nefs-i Mudanya sâkinlerinden Uzgori bt. Suvasdos nâm zimmiye kıbelinden husûs-ı âti-i'z-zikr, vekâleti sâbit-i biş's-şer' olan Mehmed Yeniçeri ibnu Abdullah muvâcehesinde best-i kelâm idüb, "Nefs-i mezbûrede vâkı' 'inde'l-ahâli ma'lûmu'l-hudûd mülk-i evimi, mezbûre Uzgori'ye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslîm-i mebi' eyledüm. Zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmadı" deyû ikrârı, merkûm yeniçeri talebiyle kayd olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 489)

Şuhûdü'l-hâl :

Osman Çelebi ibnu Abdusselam
Seyyid Mustafa b. Seyyid Himmet
Yusuf b. Mehmed
Abdulkadir b. Mustafa

495

Kefela Sinan b. Abdullah bi-nefsi Badnamlu veled-i Estefani ilâ meclisi ihzâren kefâleten sahîhan kayd-ı sicill bi-talebi Yusuf b. Mehmed cerâ zâlik.

Tahrîren fi evâil-i şehri Cumâde'l-ûlâ
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 494)

496

Karye-i Umurbey sâkinlerinden Selime bt. Mahmud ve karındâşı Hani bt. Mahmud nâm hâtûnlar kıbelinden husûs-ı âti-i'z-zikre Abdulkerim b. Mehmed vekîl olüb, vekâleti Mustafa b. Mahmud ve Hasan b. Abdullah nâm kimesnelerün şehâdetleriyle Fahru'l-ekârim Emin Ömer Çelebi ibnu Mehmed muvâcehesinde sâbit-i biş's-şer' olduğu, kayd-ı sicill olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 495)

Şuhûdü'l-hâl :

Hasan b. Mahmud
Mehmed b. Mustafa
Sefer b. Musa
Hüseyn b. Abdullah
Ahmed b. Mahmud
Mehmed b. İsa

497

Fahru'l-ekârim hâssa beytû'l-mâle ber-vech-i emânet-i emîn olan Ömer Çelebi ibnu Mehmed Meclis-i şer'î şerifde, Karye-i Umurbey sâkinlerinden Selime bt. Mahmud ve Hani bt. Mahmud nâm hâtûnlar kıbelinden husûs-ı âti-i'z-zikre vekâleti sâbit-i biş's-şer' olan Abdulkerim b. Mehmed ve Ayni bt. Mahmud nâm hâtûn kıbelinden vekâleti sâbit-i biş's-şer' olan Cihanşah b. Piri nâm kimesneler muvâcehesinde takrîr-i da'vâ kılub, "Zikr olunan hâtûnların karındâşı Mustafa b. Mahmud nâm kimesne hankı seferinde Kız Ali'nün gemisünde fevt olmuş?. Fevt-i mezbûrun kimi yoldaşları vardur, su'âl olunsun" didükde ve 'udûl-i müslimînden Mümin b. Mahmud ve Hasan b. Hızır Mehmed b. Hüseyn nâm kimesneler li-ecili's-şehâdet hâzırûn olüb, "Merhûm Mustafa Kız Ali'nün gemisinde kırk nefer kimesne idük. Ol zemâda bizüm ile bilmedi, sonra vefât eyledi. Biz şahidüz şehâdet dahî iderüz" didükde, şehâdetleri hayyiz-ı kabûlde vâkı' olüb, mezbûr Ömer Çelebi talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 495)

Şuhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 496)

498 ✓

Hâssa beytû'l-mâle ber-vech-i emânet emîni olan Ömer Çelebi ibnu Mehmed Meclîs-i şer'îde, Rastol veled-i Kasım muvâcehesinde takrîr-i da'vâ kılub, "Mezbûr zımmînin oğlu Hubandelo veled-i Kasım nâm zımmînin iki yıllık harâcın taleb iderûm" didükde, mezbûr Rastol zımmî, iki yıllık harâcına makarr olub, hükmolundu.

Fi târihi'l-mezbûr (Atıf 495)

Şuhûdü'l-hâl :
Osman Çelebi b. Kara Mehmed
Mustafa b. Abdullah

499 ✓

'Abd-ı mezbûrun müdde-i örfiyesi temâm olub, bey' olunmasına izin virüldüğü kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 989

500 ✓

Sultan Mehmed Han Evkâfi'na mütevellî olan Kara Mustafa cânibinden Rıdvan b. Abdullah, Meclîs-i şer'î şerîfe orta boylu, iki kulağının uçları kesik, Macarû'l-asl âbık ihzâr idüb, yevmî iki akçe nafaka takdîr olunub, hıfz için yine mezbûr Rıdvan'a teslim olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Arslan Bey
Ömer Çelebi b. Mehmed

501 ✓

Sultan Mehmed Han Evkâfi'na mütevellî olan Kara Mustafa cânibinden Rıdvan b. Abdullah Meclîs-i şer'î şerîfe, "Orta boylu, alt dudağının ortasında eser-i cerâhatı olub ve sol kolunda eser-i cerâhatı olan Safavi'l-asl âbık Kayapa nâm karyede ahz olundu" didükde, mezbûr âbıkın sâhibi nâ-ma'lûm olmağın, sene 989 târihinin Cumâde'l-ülâ'nun onsekizinci günü yevmî iki akçe nafaka takdîr olunub, zabt ve hıfz için merkûm Ramazan'a teslim olundu.

Fi târihi'l-mezbûr (Atıf 500)

Şuhûdü'l-hâl :
Mümin Reis
Mehmed b. Abdullah
Şemseddin b. Mehmed

502

Rıdvan b. Abdullah nâm kimesne, bir kara ineği, iki boynuzu halkalı iki danasıyla Meclîs-i şer'î şerîfe ihzâr idüb, târih-i kitâbdan yevmî iki akçe nafaka takdîr olundu.

Tahrîren fi 18 şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 501)

503

Hâssa emîni Mehmed Çelebi'nin âdemlerinden Şeyh b. Abdullah Meclîs-i şer'î şerîfe, bir al bârgîr alını sığâr, arkasında semeriyle, târih-i kitâbdan yevmî üç akçe nafaka takdîr olundu. Zabıt ve hıfz için yine mezbûr Şeyh'e teslim olundu.

Tahrîren fi 18 şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Ömer Çelebi b. Mehmed
Mehmed b. Abdurrahman

504

Zikr olunan bârgîrin müdde-i örfiyesi temâm olub, bey' olunmasına izin virüldüğü bu mahalle kayd olundu.

Tahrîren fi 18 şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Ömer Çelebi b. Mehmed
ve Mehmed b. Abdurrahman
ve Abdulkadir b. Mustafa
ve gayruhum

505

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Karye-i Çepni'den Mahmud b. Mustafa, Meclîs-i şerifde, Fahru'l-emâsîl ve'l-akrân Malkoç Bey ibnu İlyas muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Malkoç Bey'den bin altı yüz akçe alub, karye-i mezbûrda vâkı' olan bir tarafı Ali Bani ve bir tarafı mezbûre mezârları ve bir tarafı karye-i mezbûre harmanları ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile mahdûd olan bağımlı mezbûr Malkoç Bey'e bin altıyüz akçeye bey' idüb, rehin-i tarîk virdi" didüğü ikrârı, mezbûr Malkoç Bey talebiyle kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi 22 şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Ali b. Ramazan
Murad b. Hasan
Cafer b. Evhad
Muhzır Abdulkadir ibnu İsa

506

Zikr olunan 'abd-ı âbık Bilecik Kazası'na tâbi' Yenice nâm karyede sâkin olan Kurd b. Veli nâm kimesnenün mülki olub, "mülkünden ayak eyledi" deyû, kaza-i mezbûrdan Balçıkhisar²⁴³ nâm karyeden Emir b. Ali ve Nefs-i Bilecik'den Ahmed b. Cihan nâm kimesneler şehâdetleri ile mütevellî-i mezbûrun câbisi olan Süleyman Çelebi muvâcehesinde sâbit olub, sâhibine teslim-i izin virüldüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Receb
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Abdullah
ve Mehmed Çelebi Emîn-i Mahkeme
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

507

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Yunus Yahudi ibnu Yakub, Mahfel-i Kaza-i Gemlik'de sâkin olan Menon Dimitri nâm zammînin kebîr oğlu Nikola muvâcehesinde da'vâ idüb, "Mezbûr Dimitri'ye, Gemlik Çarşı'sunda onbeş endâze Selanik²⁴⁴ çûkasun ve beş pâre bogasi virüb, bin ikiyüz akçe hâlen uhdesindedür, taleb iderüm, su'âl idün" didükde, ba'de's-su'âl gıbbe'l-inkâr Yakub b. Yasef İsrail b. Yakub şehâdetiyle sâbit olub, meblağ-ı merkûm mezbûr Nikola'nın şehâdetiyle sâbit olub, meblağ-ı merkûm mezbûr Nikola'nın muhalledefâtından hükm-i birle kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Haletverdi²⁴⁵ bin İsa

²⁴³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁴⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁴⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Abdulkadir b. Mustafa
Mehmed Çelebi²⁴⁶ ibnu İsa
ve Muhzır Mehmed
ve gayruhum

508

Oldur ki, mezbûr Nikola, merkûm Yunus Yahudi'ye "Menon babamda olan biniki yüz akçe almaduğuna ve hibe itmedüğüne yemin eylesün" didükde, âyin-i bâtilü üzerine mezbûr Yunus'a yemin teklif olunub, yemin eyledüğü mezbûr Yahudi talebiyle kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 507)

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 507)

509

Oldur ki, merkûm Yunus Yahudi, Mahfel-i kazâda Gemlik sâkinlerinden Nikola b. Dimitri muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Nikola, babası Dimitri'nün üzerinde olan bin ikiyüz akçesine kefil-i bi'l-mâl olmuş olub, şer'le kefâletin isbât itdükden sonra mezbûr Nikola bana, senin bin ikiyüz akçeyi bi't-temâm alub, kabz itdüm" didüğü ikrâr, mezbûr Nikola talebiyle kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 507)

Suhûdü'l-hâl :
Muhzır Mehmed b. Musa
Muhzır Abdulkadir b. Mustafa
Halil Çelebi ibnu İsa
Zımmî Dimitri b. Yakub
Sahib Attar zımmî²⁴⁷
ve gayruhum

510

Oldur ki, Mihaliç Kazası'ndan Hızır b. Veli, Mahfel-i kazaya Karye-i Eşkel'den Kulma nâm zımmiye ihzâr idüb, takrîr-i merâm kılub, "Mezbûr zımmî Kulma'ya dörtyüz doksan akçeye bir bârgîr bey' itdüm. Yetmiş akçesin aldum, dörtyüz yirmi akçe hakkım hâlen taleb iderüm, su'âl idün" didükde, ba'de's-su'âl mezbûr zımmî Kulma dahî cevâb virüb, "Fî'l-vâkı' mezbûr Hızır'a bârgîr behâsından dörtyüz yirmi akçe deynim vardır" didüğü bi't-taleb mezbûr Hızır talebiyle kayd-ı defter olundu.

Fî 21 Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Mehmed b. Durak
Mehmed b. İsa
ve gayruhum

511

Oldur ki, Karye-i Emrudlu'dan Mehmed b. Hüsâm nefsine, karye-i mezbûreden Mehmed b. Durak kefil taleb itmeğın, karye-i mezbûreden Cafer b. Nasuh "Mezbûr nefsine kefil oldum. Her ne zemânda taleb iderler ise bulmağa mültezim oldum²⁴⁸" didüğü ikrârı, mezbûr talebiyle kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Sevindik b. Bostan
Mehmed b. Nasuh
Mehmed b. Rasul
Muhzır Abdulkadir

²⁴⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁴⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁴⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve gayruhum

512

Mezbûr Mehmed, mezkûr Mehmed b. Durak'ın neufsine kefil taleb itmeğin, karye-i mezbûrdan Hızır b. Nasuh, "Mezbûrun neufsine kefil oldum" didüği, mezbûr talebiyle kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atf 511)

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atf 511)

513

Nişân-ı şerif-i âlişân-ı sultânî ve tuğrây-ı garrây-ı cihân-sitân-i hâkânî hükmü oldur ki,

Dergâh-ı mu'allâm kapucularından Kasımoğlı râfi'-i tevkî'-i refi'-i hâkânî kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Yusuf -zide kadruhü- dergâh-ı mu'allâma gelüb, kânûn üzre Rum ilinde onbeş bin akçe tímâr emr virülüb ve dört defa bin akçe terakkiler ile ahkâm-ı şerife virülüb müyesser olmaduğı ve Hüdâvendigâr Sancağı'nda Bursa Nâhiyesi'nde Saruca Burgaz nâm karye ve gayriden yirmi bin akçe ze'âmete mutasarrıf olan Hamza oğlı İbrahim şark seferine varmayub, nâ-bedid olüb, ze'âmeti mahlûldür deyü ricâ itmeğin, beş defa ahkâm-ı şerif alınub göresüz. Mezkûr bu defa şark seferine varmayub ve emirle kalmayub yoklamada mevcût olmayub nâ-bedid olmağla tímârı mahlûl ise, bedeliyle terakkileri yerin tevcih eylemeyesüz deyü hükm-i şerifim verdikden sonra, bin akçe ziyâdesiyle tezkiresi bâb-ı se'âdetimden ihrâc olunmak fermân olumağın, emrim mücebince zikr olunan yirmi bin akçelik ze'âmetin vech-i meşrûh üzre Hamzaoğlı İbrahim tahvilinden merkûm yediyle dört defa fermân olunan terâkkiler bedelin mâ'ada fermân olunan yirmi akçe ziyâdeleriyle tevcih olunub, südde-i se'âdetimden lâyıkk görüb virdümm ki, zikr olunur.

Karye-i Saruca Burgaz tâbi' mim	: 8311
Karye-i Uluabad tâbi' Kite	: 1690
Karye-i Ayas ²⁴⁹ tâbi' mim	: 3000
Karye-i İlyas tâbi'-i mezbûr	: 6627
Karye-i Kadim ²⁵⁰ tâbi'-i mezbûr	: 353
Karye-i Göynüklü tâbi'-i mezbûr	: 2000
Yekûn	: 22.000
Hisse	: 20.000

Ve buyurdum ki, ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olüb, tasarruf kılub, şöyle ki, vezâif-i hüdemât mezbûre-i medfûne-i mesâ'i, meşküre-i asâkir-i mansûredür. Bermüceb-i defter-i hâkânî bi-kusûr müeddî kıla ve ze'âmeti halkı müşârunileyhe subaşılığın subaşılığa müte'allik umûrdan mürâca'at idüb, 'alâmet-i şerife itimâd kılalar.

Fî 28 Ramazan Senete 988

Tahrîren fi 15 şehri-i Cumâde'l-ülâ

Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Be-Makâm-ı
Kostantiniyye

514

Karye-i Çepni'den Mahmud b. Mustafa, Mahfel-i kazada karye-i mezbûreden Murad b. Hasan muvâcehesinde ikrâr ve itirâf idüb, "Mezkûr babam Mustafa, karye-i mezbûre dâhilinde vâkı' bir tarafı tarık-i 'âm ve bir tarafı Mümin bağına ve bir tarafı Mustafa bağına ve bir tarafı tarık-i 'âm ile mahdûd olan mezkûr Mustafa mezbûr Murad'a yedi yüz akçeye bey' idüb kabz-ı semen itmüş. Hâliyâ mezbûr

²⁴⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁵⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Murad'dan mezkûr babam Mustafa bana senetliktür hibe itmüş idi deyû, da'vâ itmüşüm idüm. Muslihûn-i mütevassıtın araya girüb beni ıslâh itmek ile, ben dahî mezbûr Murad'dan aldığım bağın da'vâsından ferâgat itdüm" didüği ikrârı, mezbûr Murad talebiyle kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi 22 şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Malkoç Bey ibnu İlyas
Ali b. Ramazan
Cafer b. Evhad
Muhzır Abdulkadir
ve gayruhum

515

Farazu'l-hâkim el-mevkî'-ı 'alâ hâzâ'l-kitâb bi-ism-i's-sâmî ve tevkî'ahû el-müstetâb el-mudde'ût Şemse bt. Ali el-müteveffâ el-vicâhen li-mezbûr bi-karye-i Emrudlu min tevâbi'-i Kite ve li-kisvetihâ ve sâyir ve havâlihâ ez-zarûriyye külli yevmin merrât târih-i hâzâ'l-kitâb dirhemen râyic-i fi'l-vakt min ile'l-müne'akkıt lehâ bi'l-ırsi's-şer'î 'an ebîhâ el-müteveffâ el-mezbûr bi-talebi ümmihâ'l-meduvvâ Cennet bt. İbrahim ve minhû ve hicrihâ ve tertîbihâ ve izn-i lehâ bi-enne hâcet vakt-i'z-zarûret karzen ve ve takdîran sahîhan.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 514)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
Mahmud b. Ferhad
Kurd b. Ramazan

516

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm, Mevlana Kite ve Yalak Âbad kadıları -zîde fazluhûmâ- tevkî-'î refî-'î humâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki,

Dârende-i fermân-ı hümâyûna Gülsün nâm hâtûn Bâb-ı sa'âdet me'âba arz-ı hâl idüb, "Zevcim Satı Yalak Âbad Kazası'nda Katırlu nâm karyede mecrûhan maktûl bulundu. Bu bâbda fetvâ-yı şerife vardır. Şer'le görölmesin taleb iderüm" deyû, bildirdü. İmdi buyurdum ki, hükm-i şerifim vardukda bi'z-zât mukayyed olüb, ihzârı hafî²⁵¹ idüb ve gybet idenleri müfettiş ile şer'le buldurması lâzım olanları buldurub, bir def'a şer'le fasl olunmayub ve üzerinden onbeş yıl mürûr itmüş değil ise, ona göre vechile şer'le teftiş ve tefahhus idüb göresiz ve fetvâya nazar kılasız. Ba'de's-sübût ehl-i fesâd sipâhî tâ'ifesinden ise, habs ve arz eylesüz ve el-ân bu bâbda emr-i şer'le amel olüb, şer'le lâzım geleni icrâ²⁵² idüb, yerine koyasuz. Şer'le da'vâsına muvâfik fetvâya ile amel idesüz. Tenvîr ve telbîsden ve şuhûd-i zordan²⁵³ hazer idüb ve kadıyyeden medhali olmayanı dahl itdürmeysesüz. Eslemeyeni sekdürüb²⁵⁴, inâd ideni ve muhtâc-ı arz olanı yazub, bildiresüz ve bu husûs için Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Fâhru'l-emâsîl ve'l-akrân Hüseyin Çavuş -zîde kadruhu- mübâşir ola. Savben²⁵⁵ üzerine olüb, tekrâr şikâyet ollunmayasız. Bu hükm-i hümâyûnum elinde ifâ idüb, şöyle bileler, 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar.

Tahrîren fi evâil-i Rebî'î'l-âhir
Senete tis'in ve semânîne ve tis'i-mi'etin

Be-makâm-ı
Kostantniyye

517

²⁵¹ Daha önce okunamayan bu kelime "gizli, saklı" anlamlarına gelmektedir.

²⁵² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁵³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁵⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁵⁵ Daha önce okunamayan bu kelime "taraf, cihet, yön" anlamlarına gelmektedir.

Oldur ki, Nefs-i Mudanya'dan Seyyid Osman b. Seyyid Mahmud, Nefs-i Mudanya'dan Kasab Veli b. Abdi'yi Meclis-i şer'e ihzâr idüb, "Mezbûr Kasab Veli benüm koyunum gasb idüb, yine boğazlayub bey' itdi. Su'âl olunmasın taleb iderüm" didükde, ba'de's-su'âl mezbûr Veli cevâb virüb, "Mezkûr Seyyid Osman'ın koyununu izin ile boğazlayub, müslümanlara bey' idüvirdüm. Akçesin Seyyid Osman aldı" deyû ikrârı, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Mahmud
Muhzır Mehmed
ve Mehmed Çelebi ibnu Hasan

518

Ba'dehû mezbûr Seyyid Osman, mezkûr Veli'den "Canın bana ödetirsene²⁵⁶ deyû, şetm eyledi. Su'âl idün" didükde, ba'de's-su'âl gibbe'l-inkâr mezbûr Seyyid Osman beyyineden âciz olüb, yemin teklif itdükde, mezbûr Veli "yemin-i billâh itdi" didüğü ikrârı, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr
Senete 989 (Atf 517)

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atf 517)

519

Oldur ki, Karye-i Kebîr-i Mürseller'den İlyas b. Abdullah Meclis-i şer'e, karye-i mezbûreden Mehmed b. Hasan'ı ihzâr idüb, "Mezbûr Mehmed benüm samanlğım bozub, bilâ-izn-i şer'î küli zarâr eyledi. Mezbûr Mehmed'e su'âl olunmasın taleb iderüm" didükde, bi'l-muvâcehe mezbûr cevâb virüb, "Gazi Hüdâvendigâr mütevellisi olan Cafer bana haber idüb, var mezbûr İlyas'ın samanlğım boz didükde, ben dahî onun havâliyle varub, mezbûr İlyas'ın samanlğının üzerinden baskın itdüm" didüğü ikrârı, bi't-taleb mezbûr İlyas talebiyle kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

El-Hacc Mehmed b. Yusuf
Ahmed Çelebi ibnu Hüseyin
Abdurrahman Çelebi ibnu Mehmed
ve Mehmed Çelebi ibnu Hasan
ve gayruhum mine'l-hâzırın

520

Oldur ki, Karye-i Çalık'dan Bekir b. Veli, Meclis-i şer'-i şerife karye-i mezbûreden Osman b. Hasan'ı ihzâr idüb, "Mezbûr Osman'da bârgir behâsından beşyüz altmış akçe hakkım vardır. Hâlen taleb iderüm, su'âl idün" didükde, ba'de's-su'âl mezbûr Osman cevâb virüb, "Mezkûr Bekir'e beşyüz kırk akçe deynim vardır" didüğü ikrârı, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi 22 şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed Çelebi ibnu Hasan
Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
Rasul b. Mustafa
ve gayruhum

521

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'da Rasul b. Mustafa, Karye-i Çalık'dan Osman nâm kimesneyi mahfel-i kazaya ihzâr idüb, "Mezbûr Osman'a merkeb behâsından

²⁵⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve karzdan onaltı akçe nakid, cem'an üçyüz elli altı akçe olur, hâlen taleb iderüm, su'âl idülsün" didükde, ba'de's-su'âl mezbûr Osman dahî tasdik itdükde, meblâğ-ı merkûm mezbûrden hükm-i birle bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târîhi'l-mezbûr (Atıf 520)

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 520)

522

Oldur ki, erlerün bölükbaşları olan Ramazan, mahfel-i kazada muhızır Abdulkadir muvâcehesinde ikrâr ve itirâf idüb, "Hüsrev ve Yayıcı Piri nâm kimesnelerün bağların işledüğümüz ecrini mezbûrândan havâle olüb, Abdulkadir nâm muhızıra havâle olundu. Mezbûr yedinden sekizyüz seksenaltı akçe aldum" didüğü ikrârı, mezbûr Abdulkadir talebiyle kayd-ı defter olundu.

Fî târîhi'l-mezbûr (Atıf 520)

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (520)

523

Oldur ki, Selcuk Sultan Evkâfı'na yava ki Ruûsi'l-eskiye²⁵⁷ iltizâm iden Osman Bey, Meclis-i şer'e orta boylu, kır sakallu ve arkasında beyaz kebesi ve beyaz gömleği ve ayağında iç idüğü ile, başında saruğu olarak bulunan Ruûsi'l-asıl Hasan abd-ı âbıkın sâhib-i nâ-mu'allâm olmak ile, mezbûr Osman Bey'e teslim olüb, nafakası ve hıfzı için târîh-i kitâbdan yevmî iki akçe tayîn olunub, kayd-ı sicill olundu.

Havvâs-ı pâdişâhî re'âyâlârından Hasan nâm kimesneden mûmâileyh Osman Bey'e teslim olundu. Mezkûr Osman Bey'in kelimâtıyla zâhir oldı.

Tahrîren fi 22 şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Muhızır Mehmed İsa

Muhızır Abdulkadir ibnu Mustafa

ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin

ve gayruhum

524

Mezkûr-i mevsûf abd-ı âbıkın müdde-i örfiyesi temâm olüb, bey' olunmasına izin virüldüğü bu sicille kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin

ve Mehmed b. Ömer muhızır-ı mahkeme

ve Rüstem b. Mehmed Korucu

ve Hasan b. Mehmed

ve gayruhum

525

Oldur ki, Karye-i Nefs-i Kite'den Mehmed b. İlyas Meclis-i şer'e gelüb, Mahrûsa-i Burusa'dan El-Hacc Mustafa b. Sinan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Bundan akdem fevt olan babam İlyas'ın karye-i mezbûrede vâkı' olan bir haddî Hüseyin mülkü ve iki haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî Hüseyin mülkü ve bir haddî arz-ı hâliye ile mahdûd olan evlerini ve anbarlarını ve bir kıt'a çayırını ve iki su kuyusunu, bu cümle esbâb-ı emlâki, karındaşım Hüseyin müteveffâ-i mezbûrun müteferrik deyni için mezbûr El-Hacc Mustafa'ya beşbin beşyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen idüb, mezkûr El-Hacc Mustafa ol-zemândan beru tasarruf ider iken hâliyâ, ben ve karındaşım Ahmed'in oğlu Halil mezkûr Mustafa iştirâ eyledüğü emlâkden ve gayrıden hisse-i şer'iyemiz taleb

²⁵⁷ Daha önce okunamayan bu kelime "ince deri" anlamına gelmektedir.

itdügümüzde muslihûn-i mütevassıtûn araya girüb es-sulh hayr-ı fetvây-¹²⁵⁸ şerifle amel olüb, bizi ıslâh idüb, bizi doğrıdan sulh için müşârünileyh El-Hacc Mustafa yedinden sekizyüz akçe alüb, kabz idüb, zimmetini ibrâ-i iskât itdüm. Min ba'di davâ ve nizâ'ım yokdur" didükde, mezbûr Halil ve Hüseyin dahî vech-i meşrûh üzre makarr olüb, "Bizüm dahî mûmâileyh Mustafa ile husûs-ı mezbûrda nizâ'ımız yokdur. Ba'de'l-yevm bi'z-zât ve bi'l-vâsıta davâ idersenüz 'inde's-şer' makbûl <olmasın>" didükde, mukırrûn-ı mezbûrûn, mûmâileyh Mustafa Çelebi dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik idüb, "Benüm dahî bedel-i sulh için virdügüm sekizyüz akçe husûsunda mezbûrân Mehmed ve Hüseyin ile nizâ'ım yokdur. Eğer ba'de'l-yevm nizâ' idersem, 'inde'l-hükkâm mesmû' olmasun" didükden sonra, tarafeynden sâdır olan ikrârların ve tasdiklerin makbûl görölüb, li-ecli't-temessüktür sicille ketb olunüb, tâlibî yedine ref olundu. Lede'l-hâce mâ-cerâ zâlik.

Tahrîren fi 20 şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Usta Reyhan b. Abdullah
Hacı Sefer b. Hüseyin
ve Hüseyin b. Hasan
ve Derviş b. Mehmed
ve gayruhum

526

Karye-i Yaylacık'dan Hızır b. Mustafa, "Nâ-bedid olan Mehmed nâm kimesneye on kile arpa deynim var idi, virdüm. Lâkin beyyineden âcizim" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Bey ibnu Abdullah
ve Derviş b. Mehmed
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

527

Karye-i Yaylacık'da sâkin iken nâ-bedid olan Mehmed nâm kimesnenün karındaşı olan İlyas, Karye-i mezbûreden Cennet Hâtûn mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr karındaşım mezkûre Cennet üzerinde iki re's otlaklı keçisi vardur, taleb iderüm" diyücek, gibbe'l-inkâr mezkûr İlyas beyyineden âciz olüb, mezkûre Cennet'e yemin teklif olundukda, yemin-i billâh eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 525)

528

Aydın b. Yusuf Meclîs-i şer'e gelüb, Ali b. Hamza muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Ali'ye kefâletden altıyüz yirmi akçe vâcibü'ledâ deynim vardur" deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Ali talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu İlyas
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

529

²⁵⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Karye-i اورغرنته Papas olan Panayut Meclis-i şer'e gelüb, Yani veled-i Morodi mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Yani zimmetinde bir müd buğday ve bir müd alef hakkım var idi. Zikr olunan tahıldan on kile alef ve beş kile buğday aldum. Onbeş kile buğday ve on kile alef hakkım vardır, taleb iderüm" diyücek, mezkûr Yani'den su'âl olundukda, mezkûr Panayut'a bir müd buğday ve bir müd alef deynim var idi. Bî-kusûr virdüm, haklaşdum" deyû ikrâr eyledüği, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
Morodi veled-i Arab
ve gayruhum

530

Karye-i اورغرنته 'dan Yani veled-i Morodi nâm zımmînin nefesine, lede'l-hâce ihzârına, karye-i mezbûreden Morodi veled-i Arab nâm zımmî "Kefil oldum. Eğer gayb iderse, zimmetinde zâhir olan onbeş kile buğday ve on kile alefin edâsına dahî makarr olüb, kefil oldum" didüği, müdde'î olan Panayut talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi Emin-i Mahkeme
ve diğeri Mehmed b. İsa
ve gayruhumâ

531

Kite Kazası'na tâbi' Kurşunlu nâm karye imamı olan Piri Halife ibnu Hamza Meclis-i şer'e gelüb, karye-i mezbûre halkından Mehmed Bey ibnu Abdullah ve Mustafa Bey ibnu Abdullah ve Kiraki veled-i Yerpoz ve Morodi veled-i Panayut ve diğeri Morodi veled-i Dimitri ve Terendefiloz ve Papa Yani veled-i Dimitri ve Papa Mihâl ve Papa Yani ve sâyirleri mukâbelelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Fevt olan oğlum Bekir, karye-i mezbûre kurbunda müslümanlar üzerinde kendü ve akranı bir kaç nefer oğlancıklar ile ok atarken mecrûhan maktûl olüb, husûs-i mezkûrde ahâlî-i karye ile aramızda münâza'at-ı kesîre vâkı' olüb, karye-i mezbûre halkı husûs-ı mezbûra münkirler olüb, bi-hasbi's-şer'î ifâde-i beyyineden âciz olduğum ecilden zimmetlerini husûs-i mezbûrdan ibrâ-i 'âm ile ibrâ ve iskât eyledüm. Hâliyâ ve min ba'di husûs-ı mezbûrdan davâm ve nizâ'ım yokdur. Eğer ba'de'l-yevm bi'z-zât ve bi'l-vâsıta davâ idersem, 'inde's-şer' maktûl olmasun" didükde, maktûl-i mezkûrun anası Hâtûnşah bt. Hamza tarafından vekîl-i şer'isi olan Mustafa ibnu Ali, "Müvekkilem mezbûrenün dahî husûs-i mezbûrda karye-i mezbûre halkı ile vicâhen mine'l-vucûh nizâ'ı yokdur. Eğer ba'de'l-yevm ol dahî bi'z-zât ve bi'l-vâsıta davâ iderse, 'inde's-şer' maktûl olmasun" didükden sonra, sıhhat-i ikrâra hükmolundu. Ahâlî-i karye-i mezbûre talepleriyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazânî'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Fahru'l-akrân Mehmed Bey ibnu Durak²⁵⁹
ve Hüseyin Ağa ibnu Abdullah Sersemid
ve Mahmud²⁶⁰ Halife ibnu Yusuf an Mahalle-i Pınar
Mehmed Bey ibnu Abdullah an Karye-i Susıgırlık
Mehmed Çelebi ibnu Hacı Ahmed el-Kıyas
Seyyid Hasan Çelebi ibnu Seyyid İsa
El-Hacc Ahmed b. Kasım

²⁵⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁶⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Mümin Reis ibnu Hamid
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

532

Kurşunlu nâm karyeden Foti veled-i Yani Meclis-i şer'e gelüb, Mevlana Musluhiddin Halife ibnu Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müşârünileyh Musluhiddin Halife'ye karz-ı hasenden beşbin akçe lâzîmü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eyledüğü, mûmâileyh Musluhiddin Halife talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Fahru'l-akrân Mehmed Bey ibnu Durak²⁶¹
ve Hüseyn Ağa ibnu Abdullah Sersemid
ve Mehmed Bey ibnu Abdullah an Karye-i Susıgırlık
ve Mehmed Halife ibnu Hacı Ahmed el-Kıyas

533

Kurşunlu nâm karyeden Morodi veled-i Panayut Meclis-i şer'e gelüb, müfû'l-emâsıl ve'l-akrân Çaşnigir Mehmed Bey ibnu Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî Kavone mülkü ve bir haddî yine tarîk-i 'âm ile ve bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî Kıyakuz mülkü ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerimi müşârünileyh Mehmed Bey'e, karz-ı hasenden olan üçbin akçe deynimin edâsı için mahdûd-i mezbûreyi üçbin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' eyledüm" didükde, mukarr-ı mezkûrı mûmâileyh Mehmed Bey dahî vicâhen vech-i meşruh üzerine tasdik eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazânî'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi Emîn-i Mahkeme
Mehmed b. İsa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

534

Karye-i اورغرفته 'dan Seyyid b. Ali nâm kimesne Meclis-i şer'de, "İşbu Mustafa b. Yunus'a öküz behâsından üçyüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazânî'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

535

Havvâs-ı Pâdişâhî'den Yenişehir hâslarına emîn olan Fahru'l-akrân Mehmed Bey taraflarından vekil-i şer'ileri ve hem oğulları olan Ömer Çelebi, havvâs-ı mezbûreye tabî Karye-i Tahtalı'dan Ahmed b. Derviş Ali ve Mustafa b. Osman ve Boğdan b. Hasan ve Şaban b. Maden ve Kosta veled-i Morodi ve Todoros veled-i Morodi ve Todoros veled-i Morodi ve Diyani veled-i Yani ve Todoros veled-i Yani ve Yorgi veled-i Sartedmanyoz ve sâiri mukâbelelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûrunun râ'ileri²⁶² olan Ali nâm kimesne nâ-bedîd olüb hayâtı ve memâtı nâ-mâlûm iken babam katl olundu deyû istimâ' olunub, keyfiyet-i ahvâli su'âl olunmasın taleb iderüm" diyücek, mâ-cerâ mezbûrundan su'âl olundukda, "Mezkûr Ali bir yıl temâm olüb, harmân zemânına değin ücret ile râ'î itmüş idük. Harmân

²⁶¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁶² Daha önce okunamayan bu kelime "çoban, sıgırtmac" anlamlarına gelmektedir.

zemânı olub, bî-kusûr hakkını cemî' ve tahsîl idüb, alüb, kabz idüb, karye-i mezbûrede selâmet üzre çıkub, gitdi" deyû cevâb virdüklerinde, kelâmlarına muvâfık beyyine taleb olundukda, Mehmed b. Abdullah ve Hasan b. Mustafa nâm kimesneler, "Mezkûr râî olan Ali'yi hakkını ahâli-i karye-i mezbûreden bî-kusûr cem' idüb, alüb çıkub gitdi, gördük. Husûs-ı mezbûre şâhidlerüz, şehâdet dahi iderüz" didüklerinde, şehâdetleri ba'de't-ta'dil-i's-ser'î hayyız-ı kabûlde vâkı' olub, husûs-ı mezkûreden ahâli-i karye-i mezbûrenin berât-ı zimmetlerin zâhir olduğı, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa Çelebi ibnu Sinan
ve Kasım ibnu Abdullah an Karye-i Susıǵırlık
ve Hızır b. Mustafa
ve Mahmud Sufi b. Ahmed
İshak b. Mehmed
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

536

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'da sakın Hüseyin ibnu İbrahim Çelebi, Mahfel-i kazada Karye-i Mürseller'den Bali b. Hasan'ın nefisine kefil taleb itmeğın, karye-i mezbûreden Receb b. Hızır "Mezbûrun nefisine kefil oldum" didüğü ikrârı, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fi 27 şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hüseyin Çelebi ibnu İsa
Ahmed Çelebi ibnu Hasan
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve gayruhum

537

Ba'dehû mezbûr Mehmed Bey, karye-i mezbûre<de> Ahmed nâm kimesnenün nefisine kefil taleb itmeğın, karye-i mezbûreden Hüseyin ibnu İbrahim "Mezbûrun nefisine kefil oldum" didüğü ikrârı, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fi târihi'l-mezbûr (Atıf 535)

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 535)

538

Ba'dehû mezbûr Mehmed Bey, karye-i mezbûrede Kara Salah nâm kimesnenün nefisine kefil taleb itmeğın, babası Hüseyin b. İbrahim "Mezbûrun nefisine kefil oldum" didüğü ikrârı, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fi târihi'l-mezbûr (Atıf 535)

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 535)

539

Ba'dehû mezbûr Mehmed Bey, karye-i mezbûreden Kasım nâm kimesnenün nefisine kefil taleb itmeğın, karye-i mezbûreden Ali b. Mümin "Mezbûrun nefisine kefil oldum" didüğü ikrârı, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fi târihi'l-mezbûr (Atıf 535)

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 535)

540

Ba'dehû mezbûr Mehmed Bey, karye-i mezbûreden Hüseyin b. Receb Bey nefisine kefil taleb itmeğın, babası "Mezbûrun nefisine kefil oldum" didüğü ikrârı, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 535)

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 535)

541

Ba'dehû Karye-i Mürseller ahâlisi, Mehmed Bey ibnu İbrahim Çelebi'nin nefsine kefil taleb itmeğın, Mahrûsa-i Burusa'dan Na'lbandoğlu Mahallesi'nden Ahmed b. Mehmed "Mezbûrun nefsine kefil oldum" didüğü ikrârı, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 535)

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 535)

542

Oldur ki, Karye-i Kurşunlu'da zımmî Foti Meclis-i şer'e, karye-i mezbûreden Estefan nâm zımmîyi ihzâr idüb, "Mezbûr Estefan'a hudûd-ı ma'lûm olan bir kıt'a bağı virüb, müteveffâ olan Kosta'nın benüm fevt olüb vârisleri Estefan olmak ile, ben dahî mezbûra mezkûr bağı virüb ıslâh itdiydim. Su'âl idün" didükde, ba'de's-su'âl, "Mezbûra mezkûr bağı virüb, beni ıslâh itdüler. Lâkin mezbûr Foti evvel senesine mutasarrıf idi" deyü ikrârı, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahriren fi evâhır-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
Ahmed Çelebi ibnu Hasan
ve Muhzir Abdülkadir
ve gayruhum

543

Oldur ki, Nebi b. Ali, Meclis-i şer'e Yörük tâifesinden Yorgi nâm zımmîyi ihzâr idüb, "Mezbûr Yorgi bir iki nefer levendler ile sürüm üzerine çeküb, bir iki re's koyunum ahz itdüler. Su'âl idün" didükde, ba'de's-su'âl mezbûr Yorgi, "Mezkûr Nebi'nin koyununa bir nefer levend çeküb, onu bıçak urub, onun sürüsünden bir iki koyun alüb, kendileri yanında gelen kimesneleri bilmezim"²⁶³ deyü ikrârı, mezbûr Nebi talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 541)

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 541)

544

Oldur ki, Karye-i Kurşunlu'da müteveffâ (silik) nâm kimesnenin eytâmları fevt olüb, vârislerinden karye-i mezbûreden Estefan b. Yani Meclis-i şer'de müteveffâ-i mezbûrların Estefani nâm zımmîye tarafından vekil olüb, şer'an vekâleti sâbit olan Foti nâm zımmî muvâcehesinde bi'l-batû' ve'r-rızâ ikrâr idüb, "Müteveffâ-i mezbûrların muhalledâtından bana intikâl iden hisseyi tutan vekil-i mezbûr, karye-i mezbûre dâhilinde vâkı' bir tarafı Kara Çomak ve iki tarafı mezbûr Estefan Yani ve bir tarafı Kosta veled-i Uzgori bağı ile mahdûd olan bağımın nısfını 'ale's-sicilli't-târih virüb, beni ıslâh idüb, ben dahî mezbûr bağı kabz idüb, ıslâh oldum. Eğer ben dahî da'vâ idersem, 'inde'l-hükkâm mesmû' olunmasun" didükde, mukarrun lehû'l-mezbûr, mukırr-ı merkûm Estefan'ın vech-i meşrûh üzerine sâdır olan ikrârın tasdik itdükde, mezbûr Foti dahî ikrâr idüb, "Vech-i meşrûh üzerine ben dahî kabûl idüb, benüm dahi da'vâ ve nizâ'im yokdur" didükde, tarafeynin ikrârları ve rızaları ve kabûlleri ile hükmolüb, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 541)

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 541)

545

²⁶³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Oldur ki, Kite Kazası'nda, Karye-i Gencellü bağlarından Bali Yani dimekle ma'rûf bağlar arasında bundan sâbık maktûl bulunan dört nefer Arnavudlar'dan Hüseyin nâm Arnavudu "Karındaşımdır" deyû, demm ü diyetin da'vâ iden Mustafa nâm yeniçeri yedinden 'azimû'l-kadr ve's-şân Mahrûsa-i Burusa Efendisi Hazretleriyle, Eşrefü'l-kuzât Mevlana Kite Efendisi Hazretlerine hitâben emr-i şerif vâcibü'l-kabûl vârid olûb, müşârünileyh Kite Efendisi Hazretleri husûs-ı mezbûrun tefahhusu bu fakirlerine tevîz idüb, imtisâlen li'l-emri'l-'alî karye-i mezbûreye varulub, mahrûsa-i mezbûr efendisi hazretleri cânibinden nâibü's-şer' ta'yin olunan Mevlana Derviş Mehmed ile akd taleb olunub, cema'at-i kesire hâzırûn olunub, zıkr olunan bağlar arasında maktûl bulunduğu mahalle virülüb su'âl olundukda, Mevlana Ebu Bekir Halife ibnu Yusuf ve mezbûr mahrûsa mahallâtından Hacılar Mahallesi'nde sâkin olan El-Hacc Abdi b. İlyas ve Yörükân tâifesinden Osman b. Yusuf nâm kimesneler zıkr olunan dört nefer Arnavudları sâbık nâibü's-şer' ile gelüb, "Bir tarafı Mahrûsa-i Burusa'da sâkin olan Ali Hâce bağına ve bir tarafı Karye-i Kurşunlu papaslarından Papa Mihâl bağına müntehi olan tarîk-i 'âm üzerinde bulduk" deyû, 'alâ tarîk haber virdüklerini yoldaşlarından olan Nikola'nun dahî tasdik itdükde, mâ-hüve'l-vâkı' karye-i mezbûre ahâlisi talebleriyle kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Bey ibnu Abdullah
İsmail Çavuş²⁶⁴ ibnu Mahmud
Mehmed Çelebi ibnu Yusuf
Hacı Mehmed b. Yusuf
Hacı Hamza b. Ali
Hızır b. Mustafa
Mustafa b. Ali
ve gayruhum

546

Oldur ki, Karye-i Gencellü bağlarında Bali bağı arasında tarîk-i 'âm üzerinde maktûl bulunan dört nefer Arnavudlardan Hüseyin nâm Arnavudu "Karındaşımdır" deyû demm ü diyetin da'vâ iden Mustafa nâm yeniçeri yedinden azimû'l-kadr ve's-şân Mahrûsa-i Burusa Efendisi Hazretleri ile Eşrefü'l-kuzât Mevlana Kite Efendisi Hazretlerine hitâben emr-i şerif vâcibü'l-kabûl vârid olûb, müşârünileyh Kite Efendisi Hazretleri bu husûsun tefahhusunu bu fakirine tevîz idüb, imtisâlen li'l-emri'l-'alî mahrûsa-i mezbûr efendisi hazretleri cânibinden nâibü's-şer' ta'yin olunan Mevlana Derviş Mehmed ile akd taleb olundukda, mezkûr Mustafa Yeniçeri Meclis-i şer'î şerife gelüb, Yenişehir Kazası'na tâbi' olan Karye-i Katırlı sâkinlerinden olûb, el-ân Karye-i Gencellü mütemekkin olan Hüseyin b. Musa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Hüseyin husûs-ı mezkûrda sû-i zannım olûb, keyfiyet-i hâli bi-hasbi's-şer'î's-şerif su'âl olunmasun taleb iderüm" diyücek, mezkûr Hüseyin'in ahvâli sâbıkan sâkin olduğu Karye-i Katırlı ve el-ân mütemekkin olduğu Karye-i Gencellü ahâlileründen su'âl olundukda, Mahmud Çelebi ibnu Murad ve Cafer Çelebi ibnu Mustafa ve Receb b. Mümin ve Mehmed b. İsa Bani Mehmed b. Ahmed ve Derviş b. Mehmed ve İlyas b. Gökçe ve Yunus b. Mehmed ve Ali b. Mustafa ve Mehmed b. Ali ve İmam Ebu Bekir Halife ibnu Fahu'l-akrân İsmail Çavuş "Mezkûr Hüseyin eyü ve müstâkim deyû, zemâne gelince iyülüğü üzerine bildürürüz. Aslen yararsız fi'li sâdır olmuş kimesne değildir" deyû mezkûr Mustafa Yeniçeri muvâcehesinde edâ-i şehâdet itdüklerinde, şahidün-i mezbûrun şehâdetleri hayyız-ı kabûlde vâkı' olûb, husûs-ı mezkûrden mezbûr Hüseyin'in berât-ı zimmeti zâhir olduğu, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr Senete 989 (Atf 544)

Suhûdü'l-hâl :

²⁶⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Mehmed Çelebi ibnu Mustafa
Hacı Mehmed b. Yusuf
Hasan b. Mansur
Salman b. Musa
Ahmed Fakih ibnu Derviş

547

Oldur ki, Karye-i Çepni'den Cafer b. Evhad Meclis-i şer' de, karye-i mezbûreden Mustafa b. Muhammed muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Mustafa'nun karye-i mezbûrede sâkin olduğu evin tevâbi' ile ve karye kurbunda vâkı' olan bağı hudûd ile bi-tariki'r-rehin bin ikiyüz elli akçeye koyub, hâsıl olan mahsûlde ikimüz ma'rifetiyle bey' olunub, bu uslûb üzre altı ay va'de virmüş idüb, hâlen bir sene va'de virüb, mezbûr Mustafa dahi bu uslûb-ı mezbûr üzerine kabûl itdüm" didüğü ikrârları, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî 2 şehr-i Cumâde'l-âhr
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Ali b. Mehmed
El-Hacc Mehmed b. Yusuf
Mehmed b. Mahmud
Koçi²⁶⁵ Bey ibnu İlyas
Ahmed b. Mustafa
ve gayruhum

548

Oldur ki, Karye-i Çepni sâkinlerinden Mustafa b. Mehmed Meclis-i şer' de işbu sâhibü's-sicill Cafer b. Evhad muvâcehesinde bi'l-batû' ikrâr ve itirâf idüb, "Mezbûr Cafer'e karye-i mezbûre dâhilinde vâkı' Ali bağı ve bir tarafı karye-i mezbûre mezârları ve bir tarafı karye-i mezbûre harmânları ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile mahdûd olan beher sene bin akçe mukâta'alı bağı cümle'l-hudûd ve'l-mahdûd binaltı yüz râyicü'l-vakt akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen itdüm" diyücek, mukırr-ı merkûm el-mezbûr Mustafa'nın vech-i meşrûh üzerine sâdır olan ikrârı tasdik ve kabûl itdükde, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 546)

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 546)

549

Oldur ki, Yörük tâifesinden zımmî Yorgi mahfel-i kazaya, tâife-i mezbûre<den> Mustafa b. Musa'yı ihzâr idüb, "Ben koyunum güdüb karye kurbunda yüzer iken, üç dört nefer levend çobanlar gelüb, beni yarâk ile urub, mecrûh eyledi. İmdi mezbûr Mustafaya su'âl idün" didükde, ba'de's-su'âl mezbûr Mustafa cevâb virüb, "Mezkûr Yorgi'ye nefer çobanlar yarâk ile urub, mecrûh itmüşler. Beri hay deyû feryâd olüb, ben dahî beri hay vardum" didüğü ikrârı, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 546)

Şuhûdü'l-hâl :

Durmuş b. Hüseyin
Mustafa b. Receb
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve gayruhum

550

²⁶⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Oldur ki, Bali nâm zımminin nefisine kefil taleb olunmağın, Mahrûsa-i Burusa'dan Durmuş b. Hüseyin "Mezbûr çobanın nefisine kefil oldum" didüğü ikrârı, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 546)

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 546)

551

Oldur ki, (silik) Meclis-i şer'e ihzâr idüb, "Koyunum ahz eyler diye²⁶⁶ mezbûr taleb idüb, su'âl idün" didükde, ba'de's-su'âl mezbûr beyyineden âciz olüb, "Yemin virülsün" didükde, mezbûr Nebi yemin-i billâh idüb, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 546)

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 546)

552

Oldur ki, Kite Kazası'na bi'l-fi'l subaşı olan Mehmed Bey Meclis-i şer'e, "Akçakoyunlu taifelerinden Pir Ali nâm kimesnenin çobanına gice ile üç dört nefer kimesne gelüb, yârâk ile başına urub, bir iki koyunun alüb, gidüb, mezbûr çoban mecrûh olmak ile, Pir Ali nâm kimesnenin çobanı²⁶⁷ olan Yorgi nâm zımmî bilür. Bana gice ile kim geldi" denildükde, mezbûr Yorgi'ye Meclis-i şer'de su'âl olunub, "Gice gelen çobanlardan taife-i mezbûreden Mehmed b. Hamza'dır. Birini bidim, diğeri bilmedim" didükde, ikrârı bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fî evâil-i Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
Ahmed Çelebi ibnu Hasan

553

Oldur ki, Karye-i Gencellü'den Mehmed b. Mahmud Meclis-i şer'-i şerifde, Mahrûsa-i Burusa'da El-Hacc Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr idüb, "Karye-i Gencellü'de müteveffâ babamız Mahmud bağını El-Hacc Mehmed nâm kimesneye sekizbin akçeye zevcem bey' itdü dimesiyle²⁶⁸, mezbûr Mehmed'e bey' itdüm" didüğü ikrârı, bi't-taleb mezbûr Hacı Mehmed talebiyle kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fî 3 şehri Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Muhzır Abdülkadir ibnu İsa²⁶⁹
Mahmud b. Mehmed
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve Muhzır Mehmed
ve gayruhum

554

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'da El-Hacc Mehmed b. Yusuf Meclis-i şer'e, Karye-i Gencellü'den müteveffâ olan Mahmud'un oğlu Mehmed'i ihzâr idüb, "Karye-i Gencellü bağlarından mezbûr Mahmud'un bağını zevcesi olan Cihân yetimlerine vasiyye olüb, mezbûre Cihân karye-i mezbûrede olan bağını tîmâra kâdir olmayub, yetim-i mezbûrlara bey' ittifakdır deyü kebir oğlu Mehmed'i vekil idüb, ol-mahfel-i

²⁶⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁶⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁶⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁶⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

kazada bana bey' idüb, yedime hüccet virdi. Su'âl olunmasın taleb iderüm" didükde mezbûr Mehmed'den su'âl olundukda tasdîk idüb, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atf 552)

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atf 552)

555

Oldur ki, Mahrûsa-i Burusa'dan İbrahim b. Mustafa meclise, Karye-i Delûler'den Seyfullah b. Osman'ı ihzâr idüb, "Mezbûr Seyfullah'da> katır behâsından dokuzyüz yetmişiki akçe hakkım olüb, su'âl idün". Ba'de's-su'âl mezbûr Seyfullah mezkûrun kelâmın tasdîkan ikrâr idüb, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî 4 şehr-i Cumâde'l-âhr
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Abdü'l-mu'în ibnu Mehmed
ve Halil Çelebi ibnu Mehmed
ve gayruhum

556

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Kite mutasarrıflığına bi'l-fi'l beytü'l-mâl emîni olan Kara Mehmed Meclis-i şer'e Akçakoyunlu tâifesinden El-Hacc Mümin b. Mahmud'u ihzâr idüb, üzerine takrîr-i merâm kılub didü ki, "Mezbûr Mümin İsa nâm çobanı ayda bir altın ücret ile koyunun güdüb, sene temâm olmadan mezbûr çoban gâib olüb, hayâtı ve memâtı ma'lûm olmayub, beytü'l-mâle 'âid olan hukûkun mezbûr Mümin'den taleb idüb, su'âl olunmasın murâd iderüm" didükde, ba'de's-su'âl mezbûr Mümin cevâb virüb, "Mezkûr İsa'ya senemizden mukaddem benüm ile hesâb idüb, ba'de'l-hesâb yüzaltmış akçesi vardır" deyü ikrâr itdükde, mezbûr Mehmed talebiyle kayd-ı defter olundu.

Fî 4 şehr-i Cumâde'l-âhr
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Ali b. Mustafa
Sefer b. Ali
Musa b. Mümin
ve gayruhum

557

Oldur ki, Kite Kazası'na emîn olan Mehmed Subaşı Meclis-i şer'e Akçakoyunlu tâifesinden Mehmed b. Hamza 'yı ihzâr idüb, "Mezbûr Mehmed, Pir Ali nâm kimesnenin gice ile koyununa varüb, çobanın mecrûh idüb, mezbûr Pir Ali'nin çobanı ben bunu bilürüm. Bundan gayrîsin bilmem, didi. Bu kimesne yaramaz kimesnedür, eyü kimesne değüldir. Karyesi halkından su'âl olunmasın taleb iderüm" didükde, karye-i mezbûreden El-Hacc Mehmed b. Veli ve Mehmed b. Hasan ve Mümin b. El-Hacc Mahmud ve oğlu ve sâyirden nice müslümânlar ba'dehü mezbûr Mehmed'in eyülügüne ve müstakim ve yaramaz yerde yürümeyüb²⁷⁰, eyü kişidir deyü alâ tariki'ş-şehâdet haber virdüklerinden sonra, ba'de't-ta'dîl ve'l-kabûl, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr Senete 989 (Atf 555)

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atf 555)

²⁷⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

558

Ba'dehu mezbûr Mehmed'in nefsine kefil taleb olmağın, tâife-i mezbûreden İbrahim b. Yunus'un "Nefsine kefil olurum" didüğü ikrârı, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 555)

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 555)

559

Ba'dehû mezbûr Mümin'e, mezkûr Mehmed subaşı gâib olan İsa çobanın sende akçesi kalmadığına yemîn virüb, ol dahî yemîn-i billâh idüb, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 555)

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 555)

560

Ba'dehu mezbûr Mehmed subaşı, mezkûr Mehmed b. Hamza'ya "İsa çobanın sende akçesi kalmadığına yemîn eyle" didükde, ol dahî yemîn-i billâh idüb, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 555)

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 555)

561

Karye-i Arık'dan Hüseyin b. Ali Meclîs-i şer'î şerîfde, "İşbu sâhibü's-sicill Piri b. Bahşi'ye at behâsından ikiyüz kırkûç akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Fî evâil-i Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Abdülkadir b. Mustafa
ve Muharriru'l-Hurûf Halil

562

Karye-i Çekirge halkından Rüstem veled-i Yorgi ve Şone veled-i Duka ve Hırastomolos veled-i Kuraş ve Karagöz veled-i Karagöz ve Kara Yani veled-i Şone ve Yani veled-i Yorgi ve Yani veled-i Balaban Meclîs-i şer'e gelüb, اخبیه tâifesinden Konur veled-i Rasul ve Nazar b. Ahmed muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûrân kimesne iki nefer yoldaşları ile bizüm taht-ı yedimizde olan Sandal Deresi demekle ma'rûf olan mezra'amuzda yaylayub, olagelen âdet-i kadîme muhâlîf te'addî iderler. Men' olunmaların taleb iderüz" diyücek mâ-cerâ mezkûrândan su'âl olundukda, "Mevzi'-i mezkûrde kadîmden biz oturagelmedük. Lâkin bu senede bize bir mikdâr dayk gelüb, dayyık²⁷¹ olduğumuz ecilden sipâhîye bir mikdâr akçe virüb, zikr olunan mahalde oturub, yaylasına izin alduk" deyû vaz'-ı kadîme muhâlîf vaz' itdüklerüne makarr oldukları bâhisden, mahall-i mezbûrun def olmaların ahâlî-i karye-i mezbûre iltimâs eyledükleri ecilden, mezbûrân yörüklerine mahall-i mezbûrun def olunmaları için tenbîh olunub, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâil-i Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Ferhad Bey ibnu Abdullah
ve Mustafa Bey ibnu Abdullah

²⁷¹ Daha önce okunamayan bu kelime "zorluk, darlık" anlamlarına gelmektedir.

ve Abdulkadir b. Mustafa
ve gayruhum

563

اخبه tâifesinden Konur veled-i Rasul'un lede'l-hâce ihzârına, tâife-i mezbûreden Nazar b. Ahmed "Kefil oldum" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.
Tahrîren fi evâil-i Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 561)

564

Ba'dehû mezkûr Nazar'ın nefsine, lede'l-hâce ihzârına, Rüstem nâm zımmî "Kefil oldum" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.
Tahrîren fi evâil-i Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 561)

565

اخبه tâifesinden Nazar b. Ahmed, Yeniçeri Ferhad'ın terekesine davarlarından zarar ve ziyân olmaduğuna yeminden nükûl idüb, zararı mukâbelesinde bir toy tây²⁷² virmeğe makarr olduğı bi't-taleb sicill olundu.
Tahrîren fi evâil-i Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 561)

566

Budur ki, Kaza-i Simav'dan Pir Ahmed b. Cafer, Meclis-i şer'î şerife Kurşunlu'dan Hüseyin b. Ahmed nâm kimesneyi ihzâr, bi'l-muvâcehe takrîr-i kelâm idüb, "Sâbıkan abd-ı memlûküm olüb, i'tâk itdüğüm müteveffâ Ahmed nâm arabın işbu mezbûr Hüseyin'de iki yüz akçe hakkı olüb, bana intikâl itmüşdür. Şer'îyle taleb iderüm" didükde, mezkûr Hüseyin'den su'âl olundukda, "Fi'l-vâkı' zıkr olunan müteveffâ arabın bi'l-fi'l zimmetimde vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ ikiyüz akçe hakkı vardır" emmâ, mezkûr Ahmed mütevellisi olüb, mülkünden i'tâk itdüğün isbât itsün" diyücek sâlifü'z-zıkr Ahmed'den sıdk-ı makâlinde beyyine taleb olundukda, 'udül-i müsliminden Hamza b. Derviş ve Halil b. Mehmed ve Abdulkadir b. Seferşah davâsına muvâfık müdde'isine mutâbık şehâdet idüb, "Fi'l-hakîka biz şâhidlerüz, şehâdet dahî iderüz ki müteveffâ-i mezbûr Ahmed, mezkûr Pir Ahmed'in mâl ve mülki olüb i'tâk itmüşdür" didüklerinde, gıbbe'tâbi'ta'dîl ve't-tezkiye şehâdetleri hayyız-ı kabülde vâkı' olüb, meblâğ-ı mezkûr edâsına hükmolunub, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a gıbbe't-taleb ketb olundu.

Fi evâsıt-ı Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Mahmud b. İsa
İlyas b. Seferşah
Cafer b. İlyas
Mehmed b. Mustafa
Bekir b. Mustafa
Mümin Reis El-Muhzır

567

²⁷² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

İskender b. Hasan Meclis-i şer'ê gelüb, Nefs-i Kite'den Duka veled-i Karagöz mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Duka zimmetinde yirmibeş kile buğdây ile yirmi kile arpa hakkım vardır, taleb iderüm" diyücek, mezkûr zimmiden su'âl olundukda, "Mezkûr İskender'e yirmibeş kile buğdây ile yirmi kile arpa vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eyledüği, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Cumâde'l-âhır
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Ali b. Ömer
Mûmin b. Nasuh
Hüsâm b. Abdullah
ve Abdulkadir b. Mustafa
ve gayruhum

568

Sicill-i sâbıkda mastûr olan merkûm Duka veled-i Karagöz, "İşbu sâhibü's-sicill Ali b. Ömer nâm kimesneye at behâsından altıyüz elli akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eyledüği, merkûm Ali talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Cumâde'l-âhır
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Ömer b. Nasuh
Hüsâm b. Abdullah
Abdulkadir b. Mustafa
ve gayruhum

569

Hamza b. Emirşah, Mehmed b. Şahkulu ile olan da'vâsına hâtûmı olan Şami bt. Abdülkerim nâm hâtûmı vekil-i mutlak eyledüği, Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin ve Ahmed b. Abdullah nâm kimesneler şehâdetleri ile sâbit olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Cumâde'l-âhır
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. Murad
Muharriru'l-Hurûf Halil
ve gayruhum

570

Hamza b. Emirşah tarafından husûs-ı âtiye şer'isi olan hâtûnu Şami bt. Abdülkerim Meclis-i şer'ê gelüb, Karye-i Yerce'den Mehmed b. Şahkulu tarafından vekil-i şer'isi olan babası Şahkulu muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Şahkulu'nun oğlu Mehmed, zevcim olan Hamza'yı Başdeğirmen kurbunda daru tarlasında muhkem let idüb başını mecrûh idüb, şahidden âciz olüb, hâlen sâhib-i firâş olüb, mezbûr Mehmed'e yemin verülmesün vekâleti mücebince görülmesin taleb eyledüğümde, muslihûn-i mezbûr araya girüb ıslâh idüb, bedel-i sulh için mezkûr Şahkulu'nun oğlu Mehmed ile ve kendüsü ile husûs-ı mezbûra mûte'allik da'vâm ve nizâ'm yokdur. Zimmeti ibrâ ve iskât taleb eyledüm. Hâliyâ ve min ba'di vechen mine'l-vucûh da'vâm ve nizâ'm yokdur" deyû vekâlete ikrâr eyledükde mezkûr Şahkulu, "Benüm ve oğlum Mehmed'in dahî mezkûr Hamza ile vergimüz yüzseksen akçe husûsunda mezkûr Mehmed ile da'vâmız yokdur. Eğer ba'de'l-yevm nizâ' idersenüz inde'ş-şer' makbûl olmasun" didükden sonra, tarafeynden sâdir olan ikrâr ve tasdik makbûl olüb, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed b. Abdullah
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve diğeri Mehmed b. Murad
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

571

Merhûm Mükrim Hâtûn Evkafı'na kâim-mekâm mütevellî olan müfiû'l-emâsîl ve'l-akrân Osman Çelebi ibnu Abdüsselam muvâcehesinde, Nefs-i Mudanya'dan Ali Reis veled-i Yazitos takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Osman Çelebi yedinden zikr olunan vakf akçeden karz-ı hasen beşyüz akçe aldum. Mûmâileyh Osman Çelebi'ye beşyüz akçe karz-ı hasenden ve altmışüç akçe çükâ behâsından vâcibü'l-edâ deynim vardır" didükde, zımmi-i mezkûrun oğlu Aladdin dahî "Zarar-ı mâla kafîl oldum" didüğü, müşârûnilyh Osman talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Süleyman Çelebi ibnu Molla Ahmed Mütevellî-i İshak Bey
ve Mehmed b. İmirza
ve Mahmud b. Osman
ve Osman b. Abdullah
ve gayruhum

572

Gencellü bağlarında maktûl olan Arnavudların demmi husûsunda mazanne ahz idüb, bey'tü'l-mâl zâbiti Kara Mehmed yediyle Çalık nâm karye sâkinlerinden el-ân mahbûs olan Behrâm b. Hüseyin nâm kimesnenün neufsine lede'l-hâce ihzârına, Mahrûsa-i Burusa Mahallâtından Timurtaş Mahallesi'nde sâkin Kalebend Kemal b. İshak "Kefîl oldum" deyû, mezkûr Kara Mehmed tarafından husûs-ı mezbûra vekîl olan Hacı Ali talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

İbrahim Çelebi ibnu Ali
Mehmed Çelebi ibnu Murad
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

573

Gencellü bağlarında maktûl olan Arnavudların demmi husûsunda mazanne ahz olunan Mehmed b. Şaban nâm kimesnenün neufsine, lede'l-hâce ihzârına, Mahrûsa-i Burusa'da Teke Mahallesi'nde sâkin olan Usta Ali b. Mehmed "Kefîl oldum" deyû, mezkûr Ali'nin neufsine dahî mahalle-i mezbûrdan Osman b. Mustafa "Kefîl oldum" didüğü, Mirlivâ Kethüdâsı ademi Selami Çavuş b. Mustafa talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve Seydi b. Receb
ve Muharriru'l-Hurûf Halil

574

Erbâb-ı timârdan Avrat Oluğu ve Karagöl ve Yahşi Köy dimekle meşhur olan timâra mutasarrıf olan Kasım Bey ibnu Abdullah, Karye-i Badırğa'dan Şaban b. Ali

muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Benüm timarımı mezkûr Şaban üç yıldur bî-veh-i haklar mahsûlden taleb iderüm” diyücek, mezkûr Şaban’dan su’âl olundukda, “Mezkûr Kasım Bey’in berâtında mastûr olan mezra’a-i Avrat Oluğu ve Yahşi Köy nâm mezra’aların üç yıldur zapt eyledüm” deyü ikrâr eyledüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde’l-âhır
Senete 989

Şuhûdü’l-hâl :

Seydi Ali b. Hızır
ve Toygur Bey ibnu Derviş
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

575

Ba’dehû mezkûr Şaban, mezkûr Kasım Bey’ler mutasarrıf olduğı mezra’a-i Avrat Oluğu ve Bahşi Köy ve Karagöl -gayri nâm ile anılmaz- ancak bu vech ile zikr olunur” deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Kasım Bey talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde’l-âhır
Senete 989

Şuhûdü’l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 573)

576

Karye-i Ak’dan Ramazan b. Mahmud Meclis-i şer’e gelüb, Eyne Bey b. Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezkûr Eyne Bey sana bir iş ideyin ki cemî’i ‘âlem senden ürker²⁷³ olsun deyü nâ-meşrû’ kelimât eyleyüb, su’âl olunmasın taleb iderüm” diyücek, mezkûr Eyne Bey’den su’âl olundukda, inkâr idüb gibbe’l-inkâr mezkûr Ramazan’dan beyyine taleb olunub, beyyineden ‘âciz olüb, mezkûr Eyne Bey’den yemîn virülmesin taleb idüb yemîn teklif olundukda, yemîn-i billâh itdükden sonra husûs-ı mezkûrdan merkûm Eyne Bey’in berât-ı zimmeti zâhir olduğı, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde’l-âhır
Senete 989

Şuhûdü’l-hâl :

Mahmud b. Mustafa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve Ahmed Çelebi ibnu Hasan
ve gayruhum

577

Karye-i Ak’dan Ramazan b. Mahmud Meclis-i şer’e gelüb, karye-i mezbûreden Eyne Bey b. Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezkûr Eyne Bey dülbendimi yurtub ve boğazıma takub, beni sürüyüb, te’addî eyledi. Hakım taleb iderüm” diyücek, mezkûr Ramazan beyyineden ‘âciz olüb, mezkûr Eyne Bey’e yemîn teklif olundukda, yemîn-i billâh itdükden sonra, husûs-ı mezkûrdan merkûm Eyne Bey’in berât-ı zimmeti zâhir olduğı, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde’l-âhır
Senete 989

Şuhûdü’l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 575)

578

²⁷³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Ali b. Ömer Meclis-i şer'e gelüb, Nefs-i Kite nâm karyeden Mehmed b. Enbiya²⁷⁴ muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Mehmed zimmetinde at behâsından ve karz-ı hasenden sekizyüz akçe hakkım vardır, taleb iderüm" diyücek, mezkûr Mehmed'den su'âl olundukda, mezkûr Ali'ye at behâsından ve karz-ı hasenden sekizyüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill-i kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Kaplan Bey ibnu Mahmud
ve İskender b. Hasan
ve Abdulkadir b. Mustafa El-Muhzır
ve gayruhum

579

Karye-i Gencellü ahâlisinden Mehmed ve Hacı Bali nâm kimesneler Mustafa b. Nazar nâm kimesneyi Meclis-i şer'e ihzar idüb, muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Mustafa'yı Manolya Yeri dimekle ma'rûf mevzi'de ok ve yay ile bulub, Meclis-i şer'e getürdük. Ahvâli tefahhus olunmasın taleb iderüz" didüklerinde, mezkûr Mustafa ile kimesnenün nizâ'ı olmayub kendü halinde kimesne idüğü zâhir olundukdan sonra mezkûr Mustafa, "Zikr olunan kimesnede okum ve yayım var idi, aldum. Artık teslim almadular" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Receb
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Yusuf
Sinan b. Ivaz
ve Mehmed b. Mustafa
ve gayruhum

580

Mahrûsa-i Burusa'da sâkin olan erbâb-ı timârdan Seyfi Bey ibnu Hacı Sinan Meclis-i şer'e gelüb, Karye-i Keles'den Bekir b. Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Odun husûsunda ve koyun husûsunda ve akçe husûsunda mezkûr Bey ile aramızda münâza'ât-ı kesire vâkı' olmuş idi. Hâlen muslihûn araya girüb islâh idüb, bedel-i sulh için mezkûr Bey yedinden yirmi filori alüb, zikr olunan husûslardan zimmetini ibrâ-i 'âm ile ibrâ ve iskât eyledüm. Hâliyâ ve min ba'di vechen mine'l-vücûh da'vâm ve nizâ'im yokdur. Eğer ba'de'l-yevm da'vâ idersem 'inde's-şer' makbûl olmasun" diyücek, mezkûr Bey dahî tasdik idüb, "Benüm dahî bedel-i sulh için virdüğüm yirmi altun husûsunda mezkûr Seyfi Bey ile nizâ'im yokdur" didükden sonra, tarafeynden sâdır olan ikrâr ve tasdik makbûl olüb, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Receb
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

Vahid b. Mustafa
ve Pir Mehmed b. Süleyman
ve Abdülkadir b. Mustafa
ve Hâce Haydar b. Abdullah
ve Mahmud b. Mustafa
ve Muharriru'l-Hurûf Halil
ve gayruhum

581

²⁷⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Budur ki²⁷⁵, Ali b. Ömer Meclis-i şer'e gelüb, Nefs-i Kite'den Duka b. Karagöz mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Duka zimmetinde altıyüz akçe hakkım var idi. Bi-kusûr aldum, kabz eyledüm. Zımmi-i mezkûrda on kile buğdây ile bir müd arpa hakkım kaldı" didükde, mukırr-ı mezkûru zımmi-i merkûm dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşrûh üzre tasdîk idüb, "Fi'l-vâkı' mezkûr Ali'ye on kile buğdây ile bir müd arpa vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Receb
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Sinan Bey ibnu Abdullah
ve İskender b. Hasan
ve Mayer²⁷⁶ Yahudi
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

582

Karye-i Delûler'den Ali b. Mehmed Meclis-i şer'e gelüb, Karye-i Delûce'den İsa b. Ahmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr İsa'ya hâliyâ karz-ı hasen ikibin onbeş akçe virdüm. Karye-i Delûler'den Ali b. Süleyman ve Behar b. Canpaşa ve Karye-i Delûce'den Mehmed b. Ahmed kefil-i bi'l-mâl oldı. Su'âl olunmasın taleb iderüm" diyücek, mezbûr İsa'dan su'âl olundukda, "Merkûm Ali'den ikibin onbeş akçe karz aldum, lâzımü'l-edâ deynimdür" didükde mezbûrûn, "Biz dahî kefil-i bi'l-mâl olduk" didükleri, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Receb
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hacı Durmuş b. İsa
ve Mehmed b. İsa
ve Muharriru'l-Hurûf Halil
ve gayruhum

583

Mehmed b. Hasan, Hacı Durmuş b. İsa'<ya>, "İşbu Ali b. Osman nâm yetimin babası muhallefâtından olduğı bağçenin akçesin virdüğü bilmezsin" didüğü, mezkûr Ali talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Receb
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Vahid b. Himmet
ve Bekir b. Abdi
ve Yahya b. Abdullah
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

584

Hacı Durmuş b. İsa Meclis-i şer'e gelüb, Ali b. Osman muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Ali'nin babası fevt olan Osman'ın metrukâtından Cebel Nâhiyesi'nde vâkı' Kızıl nâm karye toprağında olan 'inde'l-ahâli ma'lûme'l-hudûd bağçesini beyne't-tâlibeyn mezâd oldukdan sonra, üçyüz akçe alüb akçesin teslim idüb dururum. Hâlen mezkûr Ali tasarrufuma mâni' oldukda, muslihûn araya girüb, mezkûr Ali yedinden zikr olunan bağçenin kıymeti için virdüğüm akçeyi bi-kusûr alüb kabz eyledüm. Zikr olunan bağçe husûsunda mezkûr Ali ile

²⁷⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁷⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

da'vâm ve nizâ'ım yokdur" didükde mezkûr Ali dahî, "Benüm dahî virdüğüm üçyüz akçe husûsunda ve mezkûr Hacı Durmuş'un bu zemâna gelince kabz eylediği mahsûl hususunda nizâ'ım yokdur" didükde, tarafeynden sâdır olan ikrârı makbûl olub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâil-i Receb
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 582)

585

Mahrûsa-i Burusa'dan Seyyid Hasan b. Seyyid Hüseyin Meclis-i şer'e gelüb, Karye-i Kurşunlu'dan Duraşah b. Karagöz muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i Gencellü toprağında vâkı' bir haddî Yusuf veled-i Yunus mülkü bir haddî Tabak Yeri ve bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî Dimitri Çiroz mülkü ile mahdûd olan bir buçuk dönüm yerimin hakk-ı tasarrufunu mezkûr Duraşah'a, üçyüz seksen akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb virdüm. Sâdır yerleri mülk-i tasarruf eylesün" didükde, mukırr-ı mezkûrî merkûm Duraşah dahî bi'l-muvâcehe tasdik itdükden sonra, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Receb
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Attar Mehmed Çelebi
ve Ahmed b. Mahmud
Evrenos b. Karagöz
ve Murad b. Abdullah
ve İshak Bey ibnu Abdullah
ve gayruhum

586

Mümin b. Oruç Meclis-i şer'e gelüb, Mehmed b. Hasan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Mehmed'de beşyüz akçe hakkım vardur. Alınmasın taleb iderüm" diyücek, mezkûr Mehmed'den su'âl olundukda, "Merkûm Mümin'e dörtyüz elli akçe vâcibü'l-edâ deynim vardur" deyü ikrâr eylediği, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Receb
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Mümin Reis ibnu Hamid
ve Hızır b. Abdullah
ve gayruhum

587

Hüseyin b. Hacı Ali Meclis-i şer'e gelüb, abd-ı memlûk olan orta boylu, sarışün, kumral sakallu, koyun gözlü, çatık kaşlu, Ruûsi'l-asl İskender muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr-i mevsûf kuluma târîh-i sicilden onbir yıl virüb, mekâtib 'ale'l-sene eyledüm" didükde, mukırr-ı mezkûrî abd-ı merkûm dahî vicâhen vech-i meşrûh üzre tasdik eylediği, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Receb
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Mehmed b. Cihan
ve Yakub b. Hüseyin
İsa Bali b. Hızır
Süleyman b. Mustafa
ve gayruhum

588

Hâtûnı Şehzâde tarafından vekîl-i şer'isi olan Hamza Meclis-i şer'e gelüb, Elif nâm hâtûnun vekîli ve zevci Ramazan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûre hâtûnu Şehzâde'nin sâbıkan zevci olan Turgud fevt oldukda, yetim olan Şahkulu'ya yevmî bir buçuk akçe nafaka takdîr itdürüb, iki yıldan zeylî var ki nafaka almayub, mezkûr Ramazan'ın hâtûnı vasiyyedir. Takdîr olunan nafakayı talep iderüm" diyücek, mezkûr Ramazan'dan su'âl olundukda, "Hâtûnum Elif fi'l-vâkı' yetim-i mezkûr vasiyye nasb olunmuşdur. Ol zemândan berü bir akçe nafaka virmemüşdür" deyü vekâlete ikrâr eyledügi, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Hacı İbrahim b. Hacı Mustafa
ve Hızır Bali b. Hasan
ve Hacı b. Şaban
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

589

Ba'dehû sicill-i sâbıkda mastûr olan Ramazan Meclis-i şer'de, "Târîh-i sicillden sekiz gün temâm oldukda hâtûnum Elif'i götürüb, mezkûr Hamza'nın hâtûnu Şehzâde ve yâhud vekîli ile murâfa'a-i şer' olmaz isem, hâtûnum talâkına şart eyledüm" deyü ikrâr eyledügi, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 587)

590

Karye-i Tuzaklu'dan Ramazan b. Süleyman Meclis-i şer'e gelüb, İsa oğlu olan Mustafa b. Seyyid (silik) muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre arâzisinde vâkı' olan vakfa evlâdlık ile, mutasarrıf olduğumuz çiftlikden ve içinde olan meyve ağaçlarınınun tasarrufundan mezkûr Mustafa beni men' ider. Bâ vücûd ebûn 'an cedd ile²⁷⁷ mutasarrıf olagelmışdüm" didükde, mezkûr Mustafa'dan su'âl olundukda, vech-i meşrûh üzre makarr olüb, "Zikr olunan çiftliği ve içinde olan meyve ağaçlarını mezkûr Ramazan ve babası benüm babam ile me'an tasarrıf idegelmışdür" deyü ikrâr eyledügi, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Halil b. İsa

591

Karye-i Tuzaklu'dan bundan sâbık fevt olan Mehmed b. Seydi Han nâm kimesnenün eytâmına vasî olan Hasan nâm kimesne, celâ-i vatan idüb, eytâm-ı mezbûrenin zabt-ı emlaklerine vasî lâzım olmağın, işbu öge babaları Abdülkadir kıbel-i şer'den vasî nasb olunub, mezkûr Abdülkadir dahî kabûl eyleyüb, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

²⁷⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Mehmed b. İsa
ve diğ̄er Mehmed Çelebi Emin-i Mahkeme
ve gayruhum

592

Karye-i Tuzaklu'dan bundan sâbık fevt olan Mehmed b. Seydi Han nâm kimesnenün eytâmına vasî olan Abdülkadir b. Muhyiddin Meclis-i şer'e gelüb, Mustafa'yı mezkûr karındâşı Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müteveffâ-i mezkûr Mehmed, mezkûr Mustafa ile müşâ' ve müşterek berât-ı hümâyûn ile mutasarrıf olduğı çiftlikden ve dâhilinde olan meyve ağaçlarının mutasarrıfına mezkûr Mustafa mâni' olur. Şer'le görölmesin taleb iderüm" diyücek, mezkûr Mustafa'dan su'âl olundukda, eytâm-ı mezbûrenin babaları zikr olunan çiftliğe berât-ı şerife ile ber-vech-i iştirâk mutasarrıf olageldüğine makarr olduğı, vech-i merkûm talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 590)

593

Karye-i Müslüman Subaşı'da sâkin Mehmed b. Nebi Halife Meclis-i şer'e gelüb, Karye-i Kafir Subaşı'da sâkin Mehmed b. Ramazan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i Kafir Subaşı arâzisinde vâkı' bir çiftlik yeri -ki merhûm Ali Bey Evkâfi'na müte'allıkdür. Hudûdı 'inde'l-ahâli ma'lûmdur- zikr olunan yerin hakk-ı tasarrufunu evkâf-ı mezbûreye kâim-makâm mütevellî olan Ahmed İbnu Fethullah ma'rifetleriyle mezkûr Mehmed tefviz idüb, mukâbelesinde ikibin beşyüz akçe alüb, kabz eyledüm" didükde, mukrr-ı mezkûr merkûm Mehmed dahî vicâhen vech-i meşrûh üzre tasdik idüb, "Ben dahî zikr olunan yeri alüb, kabül eyledüm" didükde, zikr olunan mezbûr evkâfa kâim-makâm mütevellî olan Fâhru'l-akrân Ahmed Çelebi İbnu Fethullah dahî, "Zikr olunan tefvize izin virdüm" didükden sonra, mâ-cerâ 'alâ vukû'a bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Bali b. Hasan
ve Mehmed b. Hamza
ve Ali b. Eyne Hâce
Bostan b. Mehmed
ve Mehmed b. İsa Bali
ve Ali b. Mümin
ve gayruhum

594

Erbâb-ı timârdan Sinan nâm sipâhî, Yörük tâifesinden Konurdede nâm kimesneyi Meclis-i şer'e ihzârdan sonra muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Konur timârımda bir sene yaylayub yayla hakkın taleb eyledüğümden, muhâlefet eyledüğü ecilden ben dahî bir at aldum deyü da'vâ itdükde, hâlen akçe ondadır. Resm-i otlağın²⁷⁸ taleb iderüm" didükde, mezkûr Konur'dan su'âl olundukda, "Benüm atımı kendü timârından almadı. Ahar timârdan aldı" deyü cevâb virdüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
AbdullAtıf b. İlyas

²⁷⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve Hacı Bostan b. Fahreddin
(silik) b. Emirşah
ve gayruhum

595

Karye-i Kurşunlu'dan Manol veled-i Yorgi Meclis-i şer'e gelüb, Yorgi veled-i Kosta muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre toprağında vâkı' bir haddî vâdî ve bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî cebel ve bir haddî yine cebel ile mahdûd olan bağımız bir mikdâr hâli yeri ile ve Ferhadiye nâm mevzi'de bir haddî tarlay-ı mülk ve bir haddî cebel ve bir haddî Mustafa Bey mülkü ve bir haddî Seryanos mülkü ile mahdûd olan bağçemiz meyvesi ile mezkûr Yorgi'ye biniki yüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblâğ-ı mezkûrî bi-kusûr alüb kabz idüb, teslim-i mebi' eyledüm" didükde, gıbbe't-tasdik bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mevlana Mehmed Çelebi en-Naibü's-şer'
ve Ahmed Çelebi ibnu Hasan
ve Mehmed Çelebi Emîn-i Mahkeme
ve Mehmed b. Dedebalı
ve gayruhum mine'l-hâzırîn

596

Karye-i Kurşunlu'dan Yorgi veled-i Kosta Meclis-i şer'e gelüb, Mahrûsa-i Burusa'da sâkin Yahudi tâifesinden Avraham veled-i Yagob mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Avraham'a nefî astarlık²⁷⁹ çûkâ behâsından bin ikiyüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyu ikrâr eyledüğü, mezkûr Avraham talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mevlana Mehmed Çelebi en-Naibü's-şer'
ve Ahmed Çelebi ibnu Hasan
ve Mehmed Çelebi Emîn-i Mahkeme
ve Mehmed b. Dedebalı
ve gayruhum

597

Karye-i Kurşunlu'dan Manol veled-i Yorgi Meclis-i şer'de, Yahudi tâifesinden Avraham veled-i Yagob mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Avraham'a çûkâ behâsından bin yediyüz akçe deynim var idi. Meblâğ-ı mezkûrun bin ikiyüz akçesin virdüm. Hâlen zimmetimde beşyüz akçe vâcibü'l-edâ deynim kaldı" deyu ikrâr eyledüğü, yahudî-i merkûm talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi en-Naibü's-şer'
ve Ahmed Çelebi ibnu Hasan
ve Mehmed Çelebi Emîn-i Mahkeme
ve Foti veled-i Yani
ve gayruhum

598

Karye-i Kurşunlu'dan Manol veled-i Yorgi Meclis-i şer'e gelüb, Yahudi tâifesinden Avraham veled-i Yagob mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre toprağında vâkı' bir haddî Terendefilos ve bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî Kalavarlı mülkü ve bir haddî yine tarîk-i 'âm ile mahdûd olan yerimi, mezkûr Avraham'a olan beş üz akçe deynim mukâbelesinde beşyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey'

²⁷⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

eyledüm. Zeyl-i kıymet üzre mezkûr Avraham bey' iderse, ziyâdesin bana virüb ve noksan iderse, ben dahî noksanımı yine edâ itmek üzre virdüm" didükde, mezkûr Avraham dahî tasdik eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 596)

599

Kasaba-i Gemlik'den Sinan b. Abdullah Meclîs-i şer'î şerîfe gelüb, merhûme Aişe Hâtûn Evkâfi'na mütevellî olan Mevlana Hasan b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Gemlik Mahallâtından Yukarı Mahalle'de sâkin bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî Hüsrev b. Abdullah mülkü ve bir haddî Hızır b. Abdullah mülkü ve bir haddî İngülüs mülkü ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerimi, firunı ve bir mikdâr bağım ile bundan sâbık müşârünileyh Hasan Halife'ye üçbin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, sene temâmına üçyüz yetmişbeş akçeye icâreye almış idüm. Hâlen icâreden dahî ferâgat eyledüm. Vechen mine'l-vucûh nizâım yokdur. Zikr olunan emlak müşârünileyhin mülk-i müşterâsıdur" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed b. Mehmed
ve diğeri Ahmed Çelebi ibnu Hasan
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

600

Bundan sâbık tarîk-i hâcda fevt olan Boyacı Mehmed b. Abdullah nâm müteveffâ'nın kebir oğlu Timur Han Meclîs-i şer'e gelüb, Kurşunlu nâm karye zimmîlerinden İngülüs veled-i Küflüs mukabelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müteveffâ babam Boyacı Mehmed'in zimmî-i mezkûrun babaları mürd olan Küflüs zimmetinde bir mikdâr hakkı kalub da'vâ ve taleb eyledüğümde, muslihûn araya girüb ikibin akçeye ıslah idüb, bedeli sulh olan ikibin akçenin bin akçesin mezkûr İngülüs virüb ve bin akçesin dahî karındâşı Kelavitos virmeğe makarr olmuşlar idi. Hâlen meblâğ-ı mezkûrun bin akçesin mezkûr İngülüs yedinden alüb kabz eyledüm. Zimmî-i mezkûr üzerinde bir akçe ve bir habbe hakkım kalmadı. Ba'de'l-yevm nizâım yokdur. Eğer ba'de'l-yevm bi'z-zât ve bi'l-vâsıt nizâ' idersem, inde şer' makbûl olmasun" deyü ikrâr-ı tav'î eyledüğü, zimmî-i mezkûr talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şaban
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Duraşah b. Karagöz
Evrenos veled-i Karagöz
ve Kasım b. Abdullah
ve Mehmed Bey ibnu Abdullah
Hızır Bali Yadni
ve Ali Bey Sipahi
ve Mehmed Çelebi ibnu ٧٧٧
ve gayruhum

oldukda" didükde, mezkur Durmuş dahı "Kabül eyledüm" deyu tasdik eyledü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şaban
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Osman Çelebi ibnu Abdüsselam
ve Mehmed b. Biruni
ve Hacı Ali Hafız Mecid
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

603

Ba'dehû Mahrûsa-i Burusa'da asûde merhûm u mağfûrun leh Gâzi Hüdâvendigâr - tâbe serâhû- Evkâfi'na hâlen mütevellî olan Fâhru'l-emâsîl ve'l-akrân Cafer Bey -zîde kadruhû- Meclîs-i şer'î şerîfde, işbu hüve'l-kitâb Uzgori veled-i Fellalid muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb itdüği "Mezkûr Gazi Hüdâvendigâr imâret-i âmiresi Evkâfi'ndan Kite Kazası'na tâbi' Mudanya nâm karyede sâkin olan Estefani veledi Nikola nâm zimmî mürd olüb, vâris-i ma'rûfu kalmayub, metrûkâtı büyüv ve bâgât ve arâziden vakfa 'âid olüb, Mudanya'da Penaye Mahallesi'nde vâkı' tarafeynden Kensiya ve bir tarafından Sebastuvar mülkü ve bir tarafından tarik-i 'âm ile mahdûd tahtânî bir bâb evi, tevâbi'-i ve levâhıkıyle ve mahalle-i mezbûrede vâkı' beher sene dokuz akçe mukâta'alı bir tarafdan Kensiya ve bir tarafdan deryâ ve bir tarafdan Dimitri veled-i Halyan mülkü ve bir tarafdan tarik-i 'âm ile mahdûd bağını, cemi'-i hukûku ve toprağıyla ve evkâf-ı mezbûre toprağında vâkı' bir sene kırk akçe mukâta'alı bir tarafdan Todoros veled-i İngülüs zimmî-i mezkûr mülkleri ile ve bir tarafdan tarik-i 'âm ile mahdûd olan bir kıt'a bağını ve bir tarafdan Süleyman ve bir tarafdan Ahmed Bey mülkleri ile bir tarafdan cebel ve bir tarafdan tarik-i 'âm ile mahdûd olan tarlasını ve merhûm Ali Çelebi yerinde vâkı' bir tarafından Manol veled-i Kostantin ve bir tarafından Kiryazi ve bir tarafdan Yorgile ve bir tarafdan Avrano nâm zimmîler mülkleri ile mahdûd olan bir kıt'a tarlasını gerü merhûm Ali Çelebi yerinde vâkı' bir tarafından Eskuka ve bir tarafından Todorî ve bir tarafından Dimitri ve bir tarafından Papa Mihâl mülkleri ile beher sene onbeş akçe mukâta'alu tarlasını ve merhûm Han Çelebi toprağında vâkı' beher sene on akçe mukâta'alu bir tarafdan İbrahim Bey mülkü ve bir tarafdan Manol mülkü ve bir tarafdan vâdi ve bir

tarafdan tarîk-i 'âm ile mahdûd bir kıt'a bağı gerü ve merhûm-i mezbûr toprağında vâkı' bir sene on akçe mukâta'alu bir tarafdan Aleksî ve bir tarafdan Peryoz ve bir tarafdan Yorgi Karagöz zimmiler mülkleri ile ve bir tarafdan tarîk-i 'âm ile mahdûd bir kıt'a bağı gerü, merhûm Ali Çelebi toprağında vâkı' beher sene dokuz akçe mukâta'alu bir tarafdan Kiryazi ve bir tarafdan Niyaki veled-i Yorgile mülkleri ile ve iki tarafdan tarîk-i 'âm ile bir kıt'a bağı ki vardır cemî'an bu hudûd-ı mezkûre ile mahdûd olan büyütl ve bâğât ve arâzî bey'-i min mezîd²⁸⁰ olub, mezbûr Uzgori'nün üzerinde beşbin akçe de eylemeğın beş bin akçeye bey' idüb, ba'de'l-icâb ve'l-kabûl semen-i müsemâyı bilâ-kusûr alub, cânib-i vakf için kabz eyledüm" deyü ikrâr-ı sahîh-i şer'-i kıldukda, mukırr-ı müşârünileyh, ikrârı meşrûhunda müşterâ-i merkûm Uzgori tasdîk itdükde, mâ-beyninden zâhir olan ikrâr ve tasdîk bi-hasbî's-şer' mugâyir görüldükden sonra, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Şabani'l-Mu'azzam min şuhûr
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa Çelebi Kapucu Dergâh-ı âli
Osman Bey ibnu Abdullah er-Racil
Musa Bey ibnu Abdullah er-Racil
Hasan Halife ibnu İmirza nâm diğeri Baklacı
ve Mehmed Bey ibnu Abdullah
ve Yunus b. Mustafa
İbrahim Bey ibnu Abdullah Kapucu
Muhyiddin Halife ibnu Veli
Derviş b. Mehmed El-Muhzir
ve Osman Çelebi ibnu Abdüsselam

604

Kite Kazası'na sancak za'îmi olan Mehmed b. Biruni, Karye-i Çekirce'den Yani veled-i Kosta nâm zimmîyi Meclîs-i şer'e ihzâr idüb, mukâbelesinde takrîr-i da'vâ idüb, "Karye-i mezbûrede kendü anbarı (silik) gice ile katli olunan Terendefilos nâm zimmînin katli husûsunda mezkûr Yani'den da'vâ iderüm. Şer'le görölmesin taleb iderüm" diyücek, mezkûr Yani'den su'âl olundukda, "Benüm bu husûsdan aslen haberim yokdur" deyü inkâr ile cevâb virdüğü ecilden, mâ-cerâ 'alâ vukû'a bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şaban
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Ali b. Abdullah
ve Ferhad Bey ibnu Abdullah
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Mehmed b. Mustafa
ve gayruhum

605

Mezra'a-i Sanorcı ve Yarbükü ve Oğul Paşa yeri dimekle ma'rûf olan timâra yayabaşı olan İmirza b. Mümin nâm yayabaşı Meclîs-i şer'e gelüb, Badırğa nâm karyeden İskender Bey b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Yarbükü dimekle ma'rûf mevzi'de vâkı' bir çiftlik yeri Geçit Tarla ve Odun Tarla ve Çukuryer ve Budak Başı ve Kensiya Tarlabası dimekle ma'rûf olan yerlerin bundan sâbık Hızır Bey nâm sipâhî mutasarrıf iken fevt olub, evlâd-ı zükûrı kalmayüb tapûsu müstehikk olmağın işbu Zi'l-hicce'<de> İskender Bey ibnu Abdullah nâm kimesnenün üçyüz akçe resm tapûsu alub virdüm ba'de'l-yevm sâ'ir tapûlu yerlerini tasarruf eylesün didüğü gibbe't-tasdîk bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şabân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl:

²⁸⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Hızır b. Musa
Bedir b. Musa
Mustafa b. Bali
Himmet b. Mahmud
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

606

Sancak za'îmi olan Kara Mehmed b. Biruni, Karye-i Çekirce'den Kostantin veled-i Yorgi nam-ı zımmîyi Meclîs-i şer'ê ihzâr idüb, mûkabelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede maktûl olan Terendefilos nâm zımmî, mezkûrun havlîsi içinde bir anbâr binâ idüb, sâkin olüb, gice ile katl olundu. Mezkûr Kostantini'den sual olunmasın taleb iderüm" diyücek, mezkûr Kostantin'den su'âl olundukda, "Maktûl-i mezbûrün katl olunduğı anbâr kendü mülküdür. Benüm medhalim yokdur. Gice ile nısfu'l-leylde yaturken harâmî basüb, katl eylediler. Ben dahî zikr olunan anbâr kurbunda evim içinde sindüm, yatdum. Harâmîler gitdü. Mülâhazâ idüb taşa çıkdum. Feryâd eyledüm, bir dahî anda imüş. Ahâli-i karyeden ba'za gelüb gördüler. Ol-dahî firâr eyledü" deyü cevâb virdükde, ahâli-i karyeden su'âl olundukda, "Biz varduk. Aslâ kimesne görmedük" deyü cevâb virdükleri, za'im-i mezkûr talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Şa'bân
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Ferhad Bey ibnu Abdullah
ve Ali b. Abdullah
ve Mehmed Çelebi Emîn-i Mahkeme
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

607

Ukırra innehû faraza ve kadera li-nefsi's-sağîretü'l-müdde'ût Kamer bt. Mustafa es-sâkin fî Karye-i Kayapa min muzâfât Kaza-i Kite ve li-melbûsihâ ve sâ'ir havâcihâ ez-zarûriyyete külli yevm min târihi ve dirhemeyn fakîr-i râciyîn min mâl ebîhi el-mezkûr bi-taleb-i ümmihâ Selîme bt. Oğul Bey vâka'a'l-ân huccehâ ve tertîbihâ ve iznihümâ ve'l-meblağü'l-mezbûr ve bi'l-istidânâ ve kaderi'z-zarûreh ve takdîran zamîrin şer'îyyen cerâ zâlik.

Tahrîren fî'l-yevm min şehri-i Şa'bânî's-Şerîf
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Oruç b. Oğul Bey
Ali b. Oğul Bey
Mümin Reis ibnu Hamid
ve Mehmed Çelebi Emîn

608

Budur ki, Fahrü'l-emâsîl ve'l-akrân Mehmed Bey ibnu Abdullah, Firenko bt. Bulata tarafından vekîl olduğı ikrâr ve itirâfiyle sâbit ve zâhir olüb, gıbbe't-taleb kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Mümin Reis ibnu Hamid
Mehmed Çelebi Emîn-i Mahkeme

609

Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Ahmed Çelebi İbn-i Mahmud Bey Meclîs-i şer'ê gelüb, Bali b. Bali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, mezkûr Bali zimmetinde bin üçyüz akçe hakkım var idi. Meblağ-ı mezkûrun hâlen dörtyüz altmış akçesin alüb, kabz eyledüm. Zimmetinde sekizyüz otuzbeş akçe hakkım kaldı. Meblağ-ı mezkûru getürüb teslim etmesine, tarih-i sicilden onbeş gün mehîl virdüm. Mezkûr Bali dahi mukırr-ı mezkûr vech-i meşrûh üzerine tasdîk idüb, ben

dahî meblağ-ı mezkûru yevm-i mezkûrda getürüb, merkûm Ahmed Çelebi'ye teslim itmesine talâk şart eyledüm" deyü ikrâr eyledüği, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi 23 Şa'bân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi Emin-i Mahkeme
ve mümin Reis b. Hamid
ve Mahmud b. Mustafa
ve Halil b. İsa

610

Karye-i İnesi'den Bali b. Kasım Meclis-i şer'de takrîr-i kelâm idüb, "İşbu bâ'isü's-sicill Ahmed Çelebi'ye ba'de'l-hesâb ikiyüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüği, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa'bân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi Emin-i Mahkeme
ve Mahmud b. Mustafa
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

611

Budur ki, Cebel Nâhiyesi'nde Baraklı nâm karyeden Göynüm Ali b. Kalgal Meclis-i şer'de hâzır olüb, Fahrü'l-akrân Seyfi Çelebi muvâcehesinde ikrâr-ı tav'î ve i'tirâfı rızâ' idüb, "İşbu mezbûr Seyfi Çelebi'ye el-ân zimmetimde vâcibü'l-edâ lâzımü'l-kazâ beşbin yüzaltmış râyicü'l-vakt akçe deynim vardır" didükde, mukkarr-ı mezbûrî, mukkarrun lehü'l-mesfûr kavlı-i meşrûhunda vicâhen ve şifâhen tasdik ve tahkik idicek, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a gibbe't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Şa'bânî's-şerîf
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi Emin-i Mahkeme
Kâtibü'l-Hurûf Ahmed ibnu Ahmed

612

Budur ki Karye-i Baraklı'dan Göynüm Ali b. Kalgal Meclis-i şer'î şerife hâzır olüb, Fahrü'l-emâsıl ve'l-akrân Seyfi Bey mahzarında i'tirâf-ı sarîh ve ikrâr-ı sahîh idüb, "İşbu mezkûr Seyfi Bey karye-i mezbûre kurbunda vâkı' bir tarafı nehr-i câri ve bir tarafı Ahmed emlakine ve bir tarafı değirmen arkına muttasıl tarîk-i 'âm ve bir tarafı Ali mülküne müntehî eşcâr-ı müsmire ve müstemil mülk-i mezra'amı altıyüz akçeye bey'î bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı mezbûru sicill-i sâbıkda zikr olunan deyn lâzımü'l-edâdan aşğa varulub, bâkî beşbin yüzaltmış kalmışdır" deyü i'tirâfı, gibbe't-taleb kayd olundu.

Fî't-târîhi'l-mezbûr (Atf 610)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 610)

613

Selime bt. Yusuf Meclis-i şer'-i şerife gelüb, Cebel Nâhiyesi'ne tâbi' Kızıl nâm karyeden Ahmed b. Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre arâzisinde vâkı' bir haddi Ahmed b. Ali mülkü ve bir haddi Nebi Mustafa mülkü ve bir haddi Üveys b. İlyas mülkü ve bir haddi tarîk-i 'âm ile mahdûd olan bağçemizi mezkûr Ahmed hakk-ı tasarruf ider. Taleb ile zikr olunan bağçe müteveffâ babam Yusuf'dan intikâl itmişdür" didükde, mezkûr Ahmed'den su'âl olundukda, "Mahdûd-ı mezbûra Selime'nin babasının mülkü idi. Hâlen muslihûn araya girüb ıslah idüb, bedel-i sulh içün mezbûre 'avret yedinden bir altûn alüb, zikr olunan bağçe husûsunda olan da'vâmdan ferâgat eyledüm. Hâliyâ ve min ba'di vechen

mine'l-vucûh nizâ'm yokdur. Eğer ba'de'l-yevm nizâ' idersem, 'inde's-şer' makhbûl olmasın" deyû ikrâr-ı sahîh-i şer'î eyledüği, mezbûre Selîme talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Nuri b. Nebi
Üveys b. Emirşah
Ali b. Aslanhan
Mustafa b. Ferhad
Mümin Reis İbn-i Hamid
ve gahruhum

614

Karye-i Görükle'den Pulinos veled-i Yani Meclîs-i şer'e gelüb, Karye-i Kayapa'dan Ali b. Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Benüm tapûlu yerimde çift sürerken mezkûr Ali gelüb, bu yer benümdür deyû, beni muhkem let idüb, yanagım mecrûh eyledi. Hakk taleb iderüm" diyücek, gıbbe'l-inkâr zimmî-i mezkûr beyyineden 'âciz olüb, mezkûr Ali'ye yemin teklîf olundukda yeminden nükûl eyledüği, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Süleyman b. Mustafa
ve Hamza b. Mahmud
Musa b. Kayser
ve Dervîş b. Mehmed
ve Mustafa b. Kayser
ve gayruhum

615

Ba'dehû mezkûr Ali mezbûr Pulinos bana, "Ağzını 'avretini filân itdügüm kel başlusu deyû, nâ-meşrû' kelimât eyledi. Hakkım taleb iderüm" didükde, gıbbe'l-inkâr Süleyman b. Mustafa ve Musa b. Kayser nâm kimesneler müdde'i mezkûrun takrîr-i kelâmına muvâfik edâ-i şehâdet eyledikleri, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Dervîş b. Mehmed
ve Mustafa b. Kayser
ve gayruhumâ

616

Bekir b. Mümin, "İşbu Hacı Mustafa'ya bostan ortaklığından altıyüz yirmi akçe vâcibü'l-edâ deynim vardur" deyû ikrâr eyledüği, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Dervîş b. Mehmed
ve Mümin Reis İbn-i Hamid
ve gahruhum

617

Mahrûsa-i Burusa'dan Mehmed b. Hasan, Karye-i Demürciler'den Hacı Mustafa b. Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûreden Osman b. Hasan ve Şahbende nâm kimesnelerde binüç yüz akçe hakkım olüb, mezkûr Hacı Mustafa ben haklaşdun deyüb, kefil-i bi'l-mâl oldı. Hâlen taleb iderüm" diyücek, mezkûr Hacı Mustafa'dan suâl olundukda, "Meblağ-ı mezkûr haklaşdırmağa kefil oldum" deyû ikrâr eyledüği, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Usta Reyhan b. Abdullah
Hacı Sefer b. Hüseyin
ve Hüseyin b. Hasan
Derviş b. Mehmed
ve gayruhum

618

Havvâs-ı hümâyûnlarından Yenişehir Hâsları'na Emin olan Mehmed Çelebi'nin vekilleri ve oğlu Ömer Çelebi, Karye-i Yaylacık'dan Demür b. Yunus muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûr Demür iki nefer 'abd-ı âbıklar ahz idüb, ma'rifet hâkim bu mahalde yine sâhibine teslim eylemiş. Su'âl olunmasın taleb iderüm" deyücek, mâ-cerâ mezkûr Demür'den su'âl olundukda, "Evimde bir gice esirci yatüb gitmiş idi. Onun esirlerinden iki nefer esir ayak itmüşler. Ben ahz eyledüm. Biri genç bir oğlân ve biri tırâş-ı Ruûs oğlanları idi. Yine sâhibi gelmedi. Ben dahî mücdegânesin alüb, teslim eyledüm. Lâkin ma'rifeti hâkim ile virmedüm" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Bey ibnu Abdullah
ve Derviş b. Mehmed
ve Hasan b. Mustafa
ve Mümin b. Kasım
ve gayruhum

619

Receb b. Halil nâm kimesne Meclis-i şer'de, Cennet bt. Torbalı muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "E'l-ân gâ'ib olan karındâşım Mehmed bir mikdâr zemân mezkûr Cennet'in koyunun güdüb, ba'dehû Hızır nâm kimesneye varüb hıdmet eyledi" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbâk (Atıf 617)

620

Karye-i Yaylacık halkından Hasan Bali b. Mustafa'nın nefesine, lede'l-hâce ihzârına, Mümin b. Kasım "Kefil eyledüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Karye-i mezbûreden Osman b. Mustafa ve Hızır b. Mustafa birbirlerinin nefesine kefil oldukları, bi't-taleb sicill olundu.

Karye-i mezbûreden Demür b. Yunus, Yani veled-i Dürzi ile birbirlerine "Kefil olduk" didükleri, bi't-taleb sicill olundu.

Karye-i mezbûreden Hasan b. Hasan, Alyaz veled-i Yorgi ile birbirlerine "Kefil olduk" didükleri, bi't-taleb sicill olundu.

Karye-i mezbûreden Kethüdâ Apasdoloz nâm zımmî, Cennet Yula ile birbirlerine "Kefil olduk" didükleri, bi't-taleb sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Bey ibnu Abdullah
Derviş b. Mehmed
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

621

Demür b. Yunûs Meclîs-i şer'ede, "Gâ'ib olub, hayâtı ve memâtı nâ-ma'lûm olan Mehmed nâm kimesneden bir müdü ikişeryüz akçeye iki müd arpa iştirâ eyledüm" deyû ikrâr eyledüğü, beytül-mâl ve mâl-i gâ'ib mübâşiri olan Ömer Çelebi talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 619)

622

Hızır b. Mustafa, nâ-bedid olan Mehmed nâm kimesneye ücret hıdmetinden olan dörtyüz akçe deyni mukâbelesinde bir müdü ikişeryüz akçe hesabı üzre iki müd arpa virüb, haklaşdı deyû, Osman b. Mustafa ve Mümin b. Kasım şehâdetleri ile mâl-i gâ'ib mübâşiri olan Ömer Çelebi muvâcehesinde sâbit olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 619)

623

Oldur ki, Sultan Murad Han '-aleyi'r-rahmeti ve'l-ğufrân- Evkâfi'na câbi ve nâzır olan Mustafa Bey Meclîs-i şer'e saru نلد قنچق katır iki omzu başı yaralı²⁸¹ olub sâhibi nâ-ma'lûm olmağın işbu bâ'isü's-sicill mezbûr Mustafa Bey'e teslim olunub nafakası ve hıfzı için yüz üç akçe ta'yin olunub kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi 24 şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Ahmed Çelebi ibnu Hasan
Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve Muhzır Mümin Reis
ve gayruhum

624

Oldur ki, Karye-i Hasan Ağa'dan Ali b. Hüseyin Meclîs-i şer'e, Sultan Mehmed Han Evkâfi'na mütevellî olan Süleyman Çelebi hizmetkârlarından Rıdvan b. Abdullah'ı ihzâr idüb, "Mezbûr Rıdvan Cumâde'l-ülâ'nun onsekizinci gününde yazılan²⁸² iki boynuzları halkalı inek iki danasıyla²⁸³ benüm mülk-i ineğimdür. Hâlen taleb iderüm, su'âl idün" didükden sonra, ba'de's-su'âl gıbbe'l-inkâr Mustafa b. Musa Rasul b. Emir şehâdetleri ile sâbit olub, mezbûr inek merkûm Ali'ye hükm-i birle kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi 25 şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :
Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
Muhzır Abdülkadir ibnu Mustafa
Muhzır Mehmed b. İsa

625

Oldur ki, Karye-i Karaca'dan Fatıma Hâtûn tarafından husûs-ı âtiye Üveys b. Emir Şâh ve Ali b. El-Hacc Ramazan şehâdetleri ile vekâleti sâbit olan Ahmed b. Ramazan, karye-i mezbûrede mezbûre Fatıma'nın zevci olan Emrullah nâm kimesneyi Meclîs-i şer'e ihzâr idüb, mezbûr Emrullah mezbûre Fâtımâ'ya iftirâ idüb talak virmek ister. Karye-i mezbûreden Mustafa nâm kimesne fi'l-i şeni' kaskına geldi. Bu yine mezbûr hâtûn rızâsıyladur" didükde mezbûr Ahmed, "Mezbûre

²⁸¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁸² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁸³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

hâtûnun evvel âhir fi'li²⁸⁴ yokdur. Ahâlî-i karyeden teftiş ve tefahhus olunmasın taleb iderüm" didükde, ahâlî-i ve sâ'irden mu'temed ve müslûmanların "Mezbûr Emrullah'ın merkûme hâtûna itdûği gayr-ı vâkı'dır. Doğru ve müstakim ve müslûmân hâtûndur" deyû haber virdüklerinden sonra, vekîl-i mezbûr Ahmed talebiyle kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

'Abdurrahman Çelebi ibnu Mehmed Çelebi
Ahmed Çelebi ibnu Hasan
Mustafa b. Abdullah
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve gayruhum

626

Vech-i tahrîr-i sicill oldur ki,
Karye-i Karaca'dan İlyas b. Abdullah, karye-i mezbûreden Âişe bt. Hasan'ı Meclis-i şer'e ihzâr idüb, "Mezbûr Âişe benüm mülk-i samanlığım bozub, nice dürlü hakâret idüb, küllî zarârı oldu. Su'âl idün" didükde, ba'de's-su'âl gibbe'l-inkâr mezbûr İlyas'dan beyyine taleb olunub, beyyineden 'âciz olüb, "Yemîn virün" didükde, mezbûr Âişe'ye yemîn teklif olunüb, yemîn-i billâh itdûği bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed Çelebi ibnu Yusuf
Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve Muhzır Abdülkadir
ve Muhzır Mehmed
ve gayruhum

627

Oldur ki, Mahrûsa-ı Burusa'da Demür ibnu İsa Bey muvâcehesinde Mehmed Bey ibnu Abdullah Meclis-i şer'e hâzır olüb, bi'l-batû' ve'r-rızâ ikrâr ve itirâf idüb, "İnesi nâm karyede vâkı' bir tarafı Kosta mülkü ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile ve bir tarafı Kondi nâm zımmî tarlaları ile mahdûd fevkânî ve tahtânî mülk-i evimi ve bir samanlığımı ve bir sığır danası ve bir arabı ve bir sârpünümü ve bir kûpümü²⁸⁵ ve iki çift harman döğenimi ve bundan gayrî karye-i mezbûre kurbunda vâkı' bir cânibi Komnoz ve bir cânibi merkûm Kosta ve bir cânibi imâret ile ve bir cânibi hâliye ile mahdûd olan mülk-i bağımı, işbû sâhibü's-sicill mahalle-i mezbûreden Kasab Mehmed b. Mustafa'ya ikibin akçeye bey'i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı merkûmu bi't-temâm alüb, kabz itdüm. Ba'de'l-yevm keyfe mâ-yeşâ' olsun" didükde, mezbûrun ikrârı, mezkûr Mehmed talebiyle kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Yusuf b. Ali 'an Mahalle-i Bezirgân²⁸⁶
Ali b. El-Hacc Bayrâm 'an Mahalle-i Ahmed Paşa
Usta 'Abdi ibnu Abdullah 'an Mahalle-i Doğan²⁸⁷
Mehmed Çelebi ibnu Dede

628

Sicill-i bâlâda mastûr olan Mehmed Bey ikrâr idüb, "Karye-i İnesi nâm mevzi'de vâkı' bir cânibi Mahmud Bey ve bir tarafı babası oğlu Kıryâkûz mülkü ile ve

²⁸⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁸⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁸⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁸⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

bir tarafı tarîk-i 'âm ile mahdûd olan mülkû bir kıt'a bağımı, işbû sâhibü's-sicill Kasab Mehmed b. Mustafa'ya sekizyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı merkûm sekizyüz akçeyi bi't-temâm mezbûr yedinden alüb, kabz itdüm. Ba'de'l-yevm keyfe mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun" didükde, mezbûrun ikrârı, mezkûr Mehmed talebiyle kayd-ı defter olundu.

Fî târihi'l-mezbûr
Senete 989 (Atıf 627)

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 627)

629

Oldur ki, Mahrûsa-ı Burusa'da Manastır Mahallâtından El-Hacc Durmuş b. İsa Meclis-i şer'e, Delüce nâm karye-i mezbûreden İsa b. Ahmed muvâcehesinde da'vâ idüb, "Mezbûr Ahmed'in odun behâsından 'uhdesinde ikibin üçyüz seksen akçem olüb, ikiyüz seksenbeş akçesin alüb, ikibin onbeş akçe hakkım vardır. Hâlen taleb iderüm, su'al idün" didükde, ba'de's-sual mezbûr İsa cevâb virüb, "Mezkûr El-Hacc Durmuş'a ikibin onbeş akçe lâzımü'l-edâ deynim vardır" didüğü ikrârı, bi't-taleb mezbûr Durmuş talebiyle kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Ahmed Çelebi ibnu Hasan
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve Muhzır Abdülkadir
ve Muhzır Mehmed
ve gayruhum

630

Oldur ki, Yörük ta'ifesinden Yorgi nâm zımmî çobanın nefsine kefil taleb olunmak ile, ta'ife-i mezbûreden Pir Ali b. Hızır "Mezbûrun nefsine kefil oldum. Her ne zemânda taleb ider ise, Meclis-i şer'e ihzâr idüverin" didüğü ikrârı, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fî evâhır-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Sinan Yeniçeri ibnu Abdullah
Halil b. Abdullah
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin Çelebi
ve gayruhum

631

Oldur ki, Kite muzâfâtına bi'l-fi'l emîn olan Mehmed subaşı izn-i şer'yle mezbûr Osman'ın da'vâcıları olmayüb, itlâk için izin virildi.

Fî 3 şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 989

632

Karye-i Atlaslu'dan Piri b. Mümin Meclis-i şer'e gelüb, Cafer b. İlyas muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Cafer'e kefâletden dörtyüz akçe deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâil-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :
Mehmed b. İsa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

633

Karye-i اورغرنته Papas olan Panayut Meclis-i şer'e gelüb, karye-i mezbûre râ'ileri olan Süleyman b. Ayas ve Kostantin nâm zımmîleri mukâbelesinde takrîr-i

kelâm idüb, “Mezbûrân râ’iler te’addi idüb bir tâyımnın²⁸⁸ ayağın mecrûh idüb, ol cerâhatdan helâk oldı. Hakkım taleb iderüm” diyücek, mezkûrândan su’âl olundukda, te’addi itdüklerine inkâr ile cevâb virüb, gibbe’l-inkâr mezkûr Papas beyyineden ‘âciz olüb mezbûrâna yemin teklif olundukda, yemin itdüklerinden sonra husûs-ı mezkûrden berât-ı zimmetleri zâhir olduğı, bi’t-taleb sicill olundi.

Tahrîren fî evâil-i Ramazân
Senete 989

Şuhûdü’l-hâl :

Hızır Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed Çelebi Emîn-i Mahkeme
Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

634

Karye-i اورغرفته Papas olan Panayut Meclîs-i şer’ e gelüb, Yani veled-i Morodi mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezkûr Yani zimmetinde bir müd buğdây ve bir müd alef hakkım vardır, taleb iderüm” diyücek mezkûr Yani, “Var idi, virdüm, haklaştım” deyü cevâb virüb, kelâmına muvâfık beyyine taleb olundukda, Hızır Bey ibnu Abdullah ve Seydi Ali b. Hızır mezkûr Yani’nin kelâmına muvâfık-ı şehâdet itdükde, şâhidân-ı mezbûrânın şehâdetleri hayyız-ı kabûlde vâkı’ olduğı, bi’t-taleb sicill olundi.

Tahrîren fî evâil-i Ramazân
Senete 989

Şuhûdü’l-hâl :

Mehmed b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

635

Karye-i اورغرفته Papas olan Panayut Meclîs-i şer’ e gelüb, karye-i mezbûreden Yani veled-i Morodi mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezkûr Yani üzerinde ücret-i hizmetden beher senede on kile buğdây ve üç kile alef hesâbı üzre yedi yıllık hakkım vardır, taleb iderüm” diyücek, gibbe’l-inkâr mezkûr Panayut beyyineden ‘âciz olüb, mezkûr Yani’ye yemin teklif olundukda, yemin itdükden sonra husûs-ı mezbûrden mezkûr Yani’nin berât-ı zimmeti zâhir olduğı, bi’t-taleb sicill olundi.

Tahrîren fî evâil-i Ramazân
Senete 989

Şuhûdü’l-hâl :

Hızır Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

636

Mahrûsa-i Burusa’da sâkin olan Mustafa Çelebi ibnu Süleyman Meclîs-i şer’ e gelüb, Karye-i Yakacık’dan Dimitri veled-i Nikola mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezkûr Dimitri’nin babası Nikola, karye-i mezbûrede vâkı’ iki ev ve bir dam - ki mahdûddur- iki haddî Todoros mülkü ve bir haddî evi ile mahdûd olan evini, Mustafa Çelebi ibnu Mehmed Efendi’ye bin akçeye bey’ idüb, mezkûr Mustafa Çelebi dahî bana bey’ idüb, el’-ân benüm tasarrufumdadır. Mezkûr Dimitri’nün nizâ’ı var mudur? su’âl olunmasın taleb iderüm” diyücek, mezkûr Dimitri’den su’âl olundukda, “Mahdûd-ı mezkûr husûsunda mezbûr Mustafa Çelebi ibnu Süleyman ile vechen mine’l-vücûh nizâ’ım yokdur” deyü cevâb virdüğü, bi’t-taleb sicill olundi.

²⁸⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Hüseyn
ve Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

637

Ba'dehû mezkûr Dimitri meclis-i mezkûrda, "İşbu Mustafa Çelebi b. Sinan'a sekizyüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 636)

638

Karye-i Demürciler'den Mustafa b. Mahmud ve karındâşı Hüseyn Meclis-i şer'e gelüb, diğer karındâşları Murad muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müteveffâ babamız Mahmud'dan ırs ile intikâl iden mezra'alarımızı bundan sâbık bir yıl vardır ki rızâmız ile taksîm idüb, her kimesne hisselü hissesine mutasarruf iken hâliyâ mezkûr Murad nizâ' ider. Görülmesin taleb iderüm" diyücek mezkûr Murad'dan su'âl olundukda, "Fi'l-vâkı' babamızdan intikâl iden mezra'alarımızı bundan sâbık bir yıl vardır ki rızâmız ile taksîm eyledük" deyü ikrâr itdüğü ecilden, zikr olunan taksîm yer karâr-ı sâbık-ı makarr kılınüb, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazânî'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hamza b. Abdi
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve diğer Mehmed Çelebi Emin-i Mahkeme
ve gayruhum

639

Karye-i Görükle'den Puleyti veled-i Kosta Meclis-i şer'de, "İşbu sâhibü's-sicill Siyaki'ye buğday behâsından üçyüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazânî'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
ve Mehmed b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

640

Yörük tâifesinden Mustafa b. Mehmed, "İşbu Hızır b. Bedir'e otuz beş re's koyun bey' eyledüm, takâşlı akçeye" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hüdayi b. Durmuş
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

641

Yörük tâifesinden Hızır b. Bedir, işbu bâ'isü's-sicill Hacı Musa'ya "Muzır deyyus"²⁸⁹ deyü şer'e muhâlif kelimât eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 640)

642

Yörük tâifesinden Mustafa b. Mehmed Meclis-i şer'e gelüb, tâife-i mezbûrdan Durali b. Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Ben Hızır nâm kimesneye otuzbeş re's koyûn bey' itmüş idim. Ba'dehû bey'î fesh idüb, koyunumu mezkûr Hızır yine bana teslim idüb, alüb giderken, Badırğa Köprüsi başında mezkûr Durali karındâşı Nuri ile gelüb, cebren elimden aldılar. Hakkım taleb iderüm" diyücek mezkûr Durali'den su'âl olundukda, "Zıkr olunan koyûnun hakkını mezkûr Hızır'dan doksan akçeye iştirâ eyledüm idi. Ona binâen mahall-i mezbûrda varüb, mezkûr Mustafa'nın cümlesin elinden alüb, okunu ve yayını dahî birağub, kendi başına kodum" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazânî'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hüdayi b. Durmuş

Emrullah b. Mehmed

ve Mahmud b. Mustafa

ve Mümin Reis ibnu Hamid

ve gayruhum

643

Hızır b. Bedir Meclis-i şer'de, Mustafa b. Mehmed'e "Pohun yirsün, kezzâbsın"²⁹⁰ deyü nâ-meşrû' kelimât eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 642)

644

Mustafa b. Mehmed Meclis-i şer'e gelüb, Durali b. Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Durali beni koyunum sürüb giderken, muhkem let eyledi. Hakkım taleb iderüm" diyücek mezkûr Durali'den su'âl olundukda, "Mezkûr Mustafa koyunum üzerine geldi, döğdüm" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 642)

645

Yörük tâifesinden müteveffâ Mehmed b. Celal'in eytâmına vasî olan Hızır b. Bedir Meclis-i şer'de, El-Hacc Musa b. Adil mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mehmed müteveffâ-ı mezkûrden oğlu Mustafa'ya intikâl iden hisse-i şer'iyyesinden altıbin üçyüz akçe kabz eyledüm. Meblağ-ı mezkûrden dörtbin akçe mezkûr Hacı Musa'ya teslim eyledüm" didükde mezkûr Hacı Musa dahî, "Mezkûr Hızır yedinden dörtbin akçe alüb, kabz eyledüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi Emin-i Mahkeme

ve Mahmud b. Mustafa

²⁸⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁹⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve Muharriru'l-Hurûf Halil

646

Yörük tâ'ifesinden Durali b. Mehmed nâm kimesnenün nefesine, lede'l-hâce ihzârına, kayın atâsı Hızır b. Bedir "Kefil oldum" didüğü, hısım olan Mustafa talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyn Emîn-i Mahkeme

647

Yörük tâ'ifesinden Hızır b. Bedir Meclis-i şer'e gelüb, râ'ileri olan Durali b. Hacı Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Bundan sâbık Mustafa b. Mehmed nâm kimesneden doksan akçeye iştirâ eyledüğüm otuz beş re's koyunların onyedî re'sini mezkûr Durali'ye doksanbir akçeye bey' idüb, akçesin bi'temâm alüb, kabz eyledüm" didüğü, gibbe't tasdik kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hacı Salih b. Hacı İbrahim
ve Murad b. Hasan
ve Durmuş b. Hasan
ve gayruhum

648

Karye-i Badırğa'dan Arslan veled-i İstirati Meclis-i şer'e gelüb, Mahmud b. Evhad muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Mahmud bana bir kıt'a yer virüb, icâresin alüb, kabz idüb, ben dahî zirâ'at idüb, hâsılât alüb, hâlen ehass tasarrufuna mâni' olür. Su'âl olunmasın taleb iderüm" diyücek, mezkûr Mahmud inkâr idüb, gibbe'l-inkâr mezkûr zımmî beyyineden 'âciz olüb, mezkûr Mahmud'a yemin teklif olundukda, yeminden nükül eyledüğü ecilden, zikr olunan yerin alüb, mezkûr zımmî tasarruf itmesine izin virüldüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazân
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

649

Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Ahmed Çelebi ibnu İmirza Meclis-i şer'e gelüb, Karye-i Görükle'den Çakır veled-i Yahuyani mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Çakır zimmetinde buğday ve alef behâsından ve kefâletden bin altıyüz elli akçe hakkım vardır, taleb iderüm" diyücek mezkûr Çakır'dan su'âl olundukda, "Mezkûr Ahmed Çelebi'ye buğday ve alef behâsından ve kefâletden bin ikiyüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazânî'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hüsrev Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed Çelebi Emîn-i Mahkeme
ve Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

650

Karye-i Görükle zimmîlerinden Çakır veled-i Yahuyani Meclîs-i şer'ê gelüb, Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Ahmed Çelebi ibnu İmirza muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Ahmed Çelebi'ye buğday ve alef behâsından ba'de'l-hesâb dokuzyüz yirmi akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eyledüğü, mezkûr Ahmed Çelebi talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hüsrev Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed Çelebi Emin-i Mahkeme
ve Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

651

Çavdar veled-i Aleksî nâm zimmî Meclîs-i şer'ê gelüb, Carullah b. Ramazân muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i Kâfir Subaşı'da vâkı' inde'l-ahâli ma'lûme'l-hudûd iki suflî evlerimi mezkûr Carullah'a bin beşyüz akçeye bey' eyledüm idi. Akçesin taleb iderüm" diyücek, gibbe'l-inkâr mezkûr zimmî, merkûm Carullah'a yemin teklîf eyledükde yemin-i billâh eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

652

Karye-i İnesi'den Bali veled-i Kasım Meclîs-i şer'de, "İşbü sâhibü's-sicill çakılcı araba²⁹¹ behâsından altıyüz akçe ve sermâye akçesinden yüzon akçe ve cem'an yediyüz ondokuz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hamza b. Seferşah
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

653

Karye-i Bağlu'da fevt olan Bostan b. Paşa Bali nâm müteveffânın yetime-i sağîresi Aynî'nün nafakaya ve kisveye ihtiyâc olduğı mu'temed 'aleyh kimesneler haberleri ile zâhir oldukdan sonra, hacrinde olduğı anası Aişe bt. Bilal talebiyle babasından intikâl eden mâlından yevmî iki akçe nafaka takdîr olunüb, mezkûr yetime-i mezbûrenin malzemesine²⁹² sarf olunmağa izin virüldüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hüsrev Bey ibnu Abdullah Bevvâb-ı sultâni
ve Mehmed ibnu Cafer Muhzır Mahkeme-i Burusa
ve Süleyman Na'lband
ve Yusuf b. Yusuf
ve gayruhum

²⁹¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

²⁹² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

654

Merhûm Sultân Mehmed Han Evkâfî'na hâlen mütevellî olan Mustafa Bey tarafından vekil-i şer'isi ve evkâf-ı mezbûreye mekâtib olan Mustafa Çelebi, Karye-i Kayapa'dan Ali ve Hüdaverdi b. Mustafa muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûrânın babaları Mustafa fevt olduğı zemânda üç karındâşlar kalub, ba'dehû karındâşları olan Çelebi'ye virdi. Fevt olub babalarından intikâl iden çiftlikden hisse-i şâyı'ası tapuya müstahikk oldı. Vakf için taleb iderüm" diyücek mâ-cerâ mezbûrândan su'âl olundukda, "Müteveffâ karındâşımız Çelebi'ye virdi. Hâlen zimmetinde babasından intikâl iden hisse-i şâyı'asını emlakden ve esbâbdan ve çiftlikden bize bey' idüb, kendüsi gelüb, Mahrûsa-i Burusa'da sâkin oldı" deyü cevâb virdükleri, bi't-taleb sicill olundı.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazânî'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hüsrev Bey ibnu Abdullah
ve Sevindik b. Gevindik
ve Mehmed Çelebi Emîn-i Mahkeme
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

655

Karye-i Demürçiler'den Selime bt. Ramazan Meclis-i şer'e gelüb, Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Cafer b. İlyas muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî Hızır mülkü ve bir haddî Ali mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî yine tarîk-i 'âm ile mahdûd olan iki suflî evlerimi -biri ağaç çatma ve biri kiremit ile yabuludur- havlîsi ile mezkûr Cafer kefâletden olan bin dörtyüz akçe deynimin edâsiçün bey'-i bâtt-ı bey' idüb virdüm" didükde makurr-ı mezbûrî, merkûm Cafer dahî vicâhen vech-i mecrûh üzre tasdîk itdükden sonra, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundı.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazânî'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Hacı Nebi b. Himmet
Hacı Ahmed b. Hacı Mehmed
ve Veli b. Nazar
ve Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

656

Karye-i İnesi'den İstirati veled-i Yani Meclis-i şer'de, Fahru'l-akrân Ömer Çelebi ibnu Mehmed Çelebi muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müşârünileyh Ömer Çelebi'ye asâleten ve kefâleten bir müd buğdây vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, mûmâileyh Ömer Çelebi talebiyle sicill olundı.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazânî'l-Mübârek
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

ve Mehmed b. İsa
ve Hasan b. Mahmud
ve diğeri Mehmed b. Hüseyin
ve gayruhum

657

Mustafa b. Seydi Ahmed Meclis-i şer'de takrîr-i kelâm idüb, "Bundan sâbık mutlakım olan Ayni uhdesinde olan kazân ve sini husûsuna bâ'isü's-sicill Hamza b. Sefersâh nâm kimesneyi vekil eyledüm" didükde, mezkûr Hamza dahî kabûl idüb, bi't-taleb sicill olundı.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazânî'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Fahru'l-akrân Ömer Çelebi ibnu Mehmed Bey
ve Hasan b. Mahmud
ve Mehmed b. İsa
ve Attar Ahmed Çelebi
ve gayruhum

658

Mehmed Çelebi ibnu Mahmud Meclis-i şer'e gelüb, "İnesi nâm karyeden İstirati zimmetinde bir müd buğday ve bir müd arpa ve otuz altı kile alef ve seksenbeş nakid akçe hakkım vardır. Mürd olan babası Yani ile me'an gelüb aldılar. Hâlen taleb iderüm" diyücek, mâ-cerâ mezkûr İstirati'den su'âl olundukda inkâr idüb, "Benüm babam mürd olalı onbeş yıldır" deyü cevâb virüb, mezkûr Mehmed Çelebi'den su'âl olundukda "Mezbûr İstirati zikr olunan alefi²⁹³ ve akçeyi vireli oniki yıldır" deyü cevâb virdüğü, bi't-taleb sicill olundı.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazân

Suhûdü'l-hâl :

AbdullAtif ibnu Abdullah
ve Mustafa b. Budâk
ve Hasan b. Ahmed
ve gayruhum

659

Karye-i Göynüklü'den Mehmed b. Halil Meclis-i şer'e gelüb, diğer Mehmed b. Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî Torbalı mülkü ve bir haddî Çavuş mülkü ve bir haddî Mustafa mülkü ve bir haddî Ahmed mülkü ile mahdûd olan bir suflî ev sâz örtülü ve bir dâm hâvlisi ile karye-i mezbûre arâzisinde vâkı' olan bir haddî Yahyâ mülkü ve bir haddî İbrâhîm yeri ve bir haddî Halil yeri ve bir haddî Hüdaverdi yeri ile mahdûd olan yer, senede beş akçe mukâta'alu bağımı ve sipâhi toprağına tâbi' olan benüm çiftlik yerimi mezkûr Mehmed b. Ali'ye ikibin beş yüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı mezkûru bi-kusûr alüb, kabz eyledüm" didüğü, gıbbe't tasdik bi't-taleb sicill olundı.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Hüdaverdi b. Hızır
ve İbrahim b. Oruç
ve Halil b. Nasuh
ve Dede Bali b. Hüseyin
ve gayruhum

660

Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Ali b. Hüseyin Meclis-i şer'e gelüb, karye-i Gencülle'de fevt olan İlyas b. Abdullah nâm müteveffânın hâtûnı hâmile olmak ile metrûkâtının zabtına kibel-i şer'den vasî olan Cafer Çelebi ibnu Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mütevaffâ-i mezbûrun Sinan Bey nâm kimesneye altıyüz altmış akçe deyni olüb, emriyle ben kefil-i bi'l-mâl olmuş idim. Kefâletim hasebiyle meblağ-ı mezkûrun müşârünileyh Sinan Bey'e edâ eyledüm. Hâlen taleb iderüm" deyü, Mahrûsa-i Burusa Mahkemesi'nden suret-i sicill ibrâz idüb görüldükde, mezkûr Ali'nin takrîr-i kelâmına muvâfik bulunduğundan mâ'adâ mazmûnı zeylinde mastûr olan Pir Ali b. Mahmud ve Hızır b. Ali şehadetleri ile sâbit oldukdan sonra, ma'mûl bihâ olüb mücebiyle 'amel olunduğı, bi't-taleb sicill olundı.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Seydi Ali
ve Hasan b. İmirza

²⁹³ Daha önce okunamayan bu kelime "yulaf" anlamına gelmektedir.

ve Mehmed b. İsa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

661

Ba'dehû mezkûr Ali meblağ-ı mezkûrî olmaduğına yemîn-i billâh itdükden sonra, meblağ-ı mezkûrun edâsına hükm olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 660)

662

Karye-i Gencellü'de fevt olan Hasan b. Hüseyin nâm müteveffânın yetim-i sağiri olan Yusuf'a kıbel-i şer'den vasî olan Arnavud Ali b. Hüseyin Meclis-i şer'e gelüb, karye-i mezbûrede fevt olan İlyas b. Abdullah nâm müteveffânın hâtûm Raziye hâmile olüb, cümle hissesine vasî olan Cafer Çelebi muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Vasîsi olduğum Yusuf'un babasından intikâl iden mâlından müteveffâ-i mezkûr İlyas'ın zimmetinde karz-ı hasenden bin üçyüz akçe hakkı vardır taleb iderüm. Hakk-ı kısmetisi kassâm meclisinde sâbit oldu" deyü zimmeti ibraz idüb görüldükde, mezkûr Ali'nin takrîrine muvâfık bulunduğundan má'adâ Süleyman Halife işbu Mahmud ve Ferhad b. Abdullah nâm kimesneler, "Mezkûr Ali, müteveffâ İlyas'a yetim-i mezkûrun babasından intikâl iden mâlından karz-ı hasen bin üçyüz akçe virdi. Şâhidlerüz, şehâdet dahî iderüz" didüklerinde, şehâdetleri ba'de't-ta'dîli's-şer'i hayyiz-ı kabülde vâkı' olüb, edâsına hükmolunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazân
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Seydi Ali
Mehmed b. Bayram
Mehmed b. Muharrem
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

663

Karye-i Gencellü'de fevt olan Hasan b. Hüseyin nâm kimesnenin yetimi Yusuf'a vasî olan Ali b. Abdullah Meclis-i şer'e gelüb, karye-i mezbûrede fevt olan İlyas b. Abdullah nâm müteveffânın hâtûmı hâmile olmak ile hisse-i cümle vasî olan Cafer Çelebi muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Vasîsi olduğum Yusuf'un müteveffâ İlyas zimmetinde mu'âmele-i şer'iyeden yüz ellibeş akçe hakkı vardır, taleb iderüm" diyücek, gıbbe'l-inkâr Süleyman Halife ibnu Mahmud ve Ferhad b. Abdullah nâm kimesneler mezkûr Ali'nin davâsına mutâbık edâ-ı şehâdet itdükleri ecilden ba'de't-ta'dîli's-şer'i şehâdetleri hayyiz-ı kabülde vâkı' olüb, mücebine hükm olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Seydi Ali

664

Karye-i Misebolı'dan Dimitri veled-i Kiryazi Meclis-i şer'e gelüb, Sinan b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Sinan'a karz-ı hasenden altıyüz on akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Sinan talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazân
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Mahmud
ve Mûmün Reis ibnu Hamid

ve Mehmed b. İsa
ve diğer Mehmed b. Ferruḥşad²⁹⁴

665

Karye-i Gencellü'den Hacı Yusuf b. Emrullah Meclis-i şer'e gelüb, sāhib-i sicill Mehmed b. Ömer muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i Gencellü bağlarında vâkı' bir haddî Nebi mülkü ve bir haddî Kasdernot mülkü ve bir haddî Attar Mehmed Çelebi mülkü ve bir haddî yine mezkûr zımmî mülkü ile mahdûd olan her senede otuz akçe mukâta'alı bağımı, mezkûr Mehmed'e altmışsekiz filoriye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, telim-i mebi' ve kabz-ı semen eyledüm" didüğü, gıbbe't-tasdîk bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Seydi Ahmed b. Sefer
Turgud b. Halil
Süleyman b. Bekir
Bali b. Mehmed
Hüsrev b. Abdullah
Hacı Mehmed b. Mustafa
ve gayruhum

666

Karye-i İnesi'den Yani b. Kasım Meclis-i şer'e gelüb, Çakılcı Hacı Mehmed b. Hacı Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Hacı Mehmed'e karz-ı hasenden bin akçe lâzımü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, mûmâileyh Hacı Mehmed talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mevlânâ Hüdaverdi b. Hamza el-İmâm
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve Hacı Hüseyin b. Hacı Musa
ve Seydi Hüseyin b. Seydi Mahmud
ve gayruhum

667

Mehmed Çelebi ibnu Mahmud, İnesi nâm karyeden İstirati veled-i Yani nâm zımmîyi meclis-i şere ihzârdan sonra muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr İstirati'nin babası Yani'ye zirâ'at için bir müd arpa ve bir müd buğday ve otuzaltı kile alef virüb ve seksenbeş nakd akçe dahî karz virdüm idi. Mezkûr Yani merkûm oğlu İstirati ile me'an gelüb aldı. Hâlen taleb iderüm" diyücek mezkûr İstirati'den su'âl olundukda, "Benüm babam mürd olalı onbeş yıldan ziyâde zemân-ı mürûr olmuşdur. Ben bu kimesneden bu zikr eyledüğü buğdâyı ve arpayı ve alefi ve akçeyi almadum" deyü inkâr ile cevâb virüb, husûs-ı mezbûrun üzerinden onbeş yıl zemân-ı mürûr eyledüğüne mezkûr Mehmed Çelebi inkâr ile cevâb virüb, gıbbe'l-inkâr Mevlânâ Hüdaverdi b. Hamza ve El-Hacc Mehmed b. Hacı Ali nâm kimesneler "Zımmî-i mezkûrun babası Yani mürd olalı onbeş yıl vardır. Husûs-ı mezbûra şahidlerüz, şehâdet dahî iderüz" didüklerinde, şehâdetleri hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, onbeş yıl zemân-ı mürûr iden husûsun istimâ'ı emr-i pâdişâhiye muhâlif olunmağın istimâ'ına ikdâm olunmayüb, hasb-ı hâl bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed Çelebi
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin

²⁹⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve Mehmed b. İsa
ve diğeri Mehmed b. Ferhad
ve gayruhum

668

Karye-i Görükle'de Çakır veled-i Yahuyani, Meclis-i şer'ede Hacı Bektaş b. Hacı Hasan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Hacı Bektaş'a öküz behâsından beşyüz seksen akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Hacı Bektaş talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazân
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. Ferhad
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

669

Ba'dehû mezkûr Hacı Bektaş, meblağ-ı mezkûrı Muhzır Mahmud'a havâleye virüb, mezkûr Mahmud dahî kabûl eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 668)

670

Karye-i Yaylacık'dan Dimitri veled-i Nikola Meclis-i şer'e gelüb, "Mahrûsa-ı Burusa sâkinlerinden Mustafa Çelebi ibnu Sinan'a altıyüz akçe ev icâresinden dörtyüz elli akçe, öküz behâsından cemî'an binelli akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, mûmâileyh Mustafa Çelebi talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Ali b. Hasan
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

671

Karye-i Gencellü'de fevt olan İlyas b. Abdullah nâm müteveffânın hâtûnı Raziye tarafından vekîl-i şer'isi olan Arnavud Ali b. Hasan Meclis-i şer'e gelüb, müteveffâ-i mezkûrun vasi-i muhtârı olan Cafer Çelebi ibnu Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mütevekkilem mezbûre Raziye'nün fevt olan zevci İlyas mâl-ı zimmetinde mutasarrıf olduğı çiftliğı sâhib-i arz ma'rifetiyle mezkûr Cafer Çelebi'ye bey' idüb, nadasların bile virmeyüb, hâlen mezkûr Cafer Çelebi nadaslarıyla zabt ider. Men' olunmasın taleb iderüm" diyücek mezkûr Cafer Çelebi'ye su'âl olundukda, nadaslar husûsunda cevâb-ı şer'isi olmadığı ecilden tasarrufundan men' olunduğı, bi't-taleb sicille kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Seydi Ali
ve Süleyman Halife ibnu Mahmud
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

672

Havvâs-ı pâdişâhiden Yenişehir hâslarına emîn olan Fahru'l-akrân Mehmed Bey'in vekîl-i şer'ileri olan oğlı Ömer Çelebi Meclis-i şer'e gelüb, Osman Bey ibnu İsa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Osman Bey ile abd-ı âbık

husûsunda mezbûrdan zimmetini ibrâ-i 'âm ile ibrâ ve iskât eyledüm" didüğü, mezkûr Osman Bey talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Hüseyn Emîn-i Mahkeme
ve Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. Ferruhşad
ve gayruhum

673

Görûkle nâm karyeden Çakır veled-i Yahuyani Meclîs-i şer'î şerife gelüb, sâhibü's-sicill Terenos veled-i Yani mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî Hasan mülkü ve bir haddî Avrankoz mülkü ve bir haddî Ahmed Bey mülkü ve bir haddî Londa mülkü ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerimi ve karye-i mezbûre kurbunda vâkı' bir haddî Avrankoz mülkü ve bir haddî Kayser mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî harman yolu ile mahdûd olan harman yerimi, samân dâmanı ile mezkûr Terenos'a bin beşyüz akçeye bey'î bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen itdükden sonra, zikr olunan evler ile harman yerini ve samân dâmanını senete 989 Şevvâl guresinden ilâ-temâmi's-sene yüz seksenyedi akçeye icâreye alüb, kabûl eyledüm" didüğü, mezkûr Terenos talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Ali b. Hasan
ve Mehmed b. İsa
ve Ahmed Çelebi El-Attar
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

674

Karye-i Gencellü'de fevt olan İlyas b. Abdullah nâm kimesnenün zevcesi Raziye tarafından husûs-ı âtiye vekil-i şer'isi olan Ali b. Hasan, müteveffâ-i mezkûrun vasî-i muhtârı olan Cafer Çelebi ibnu Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müteveffâ-i mezkûrun metrûkâtında dâhil olan bir çift kara sığır öküzleri müvekkilem Raziye'nün mülküdür. Müteveffâ-i mezkûr İlyas mâl-ı zimmetinde mezbûre Raziye'nün babası hibe eyledüğü öküzlerini bey' idüb, ona bedel akçe virdi. Hâlen taleb iderüm" diyücek, mâ-cerâ vasî-i merkûm Cafer Çelebi'den su'âl olundukda inkâr ile cevâb virüb, gıbbe'l-inkâr vekil-i merkûm Ali'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda, Süleyman Halife ibnu Mahmud ve Ferhad b. Abdullah nâm kimesne şehâdet için hâzrân olüb didüler ki, "Müteveffâ-i mezbûr İlyas mâl-ı zimmetinde mezbûre Raziye'ye babası hibe eyledüğü bir çift kara sığır öküzlerini bey' idüb, metrûkâtından el-ân dâhil olan bir çift kara sığır öküzlerini ona bedel akçe virdi. Husûs-ı mezbûra şahidlerüz, şehâdet dahî iderüz" didüklerinde, şahidân-ı mezbûrânın şehâdetleri ba'de't-ta'dîli's-şer'î hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, müteveffâ-i merkûm İlyas'ın metrûkâtında dâhil olan bir çift kara sığır öküzleri mezbûr Raziye'nin mülkü idüğü zâhir olduğı, bi't-taleb sicille kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Seydi Ali
ve Mehmed b. Bayram
ve diğeri Mehmed b. Muharrem
ve Mümin Reis ibnu Hamid

ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

675

Karye-i Çalık'dan Hüseyin ibnu Oruç Meclis-i şer' de, bâ'isü's-sicill Mehmed nâm kimesneye, "Babam müteveffâ Oruç üzerinde olan ikiyüz akçe ve yüzyetmiş akçe hakkı ben alüb, kabz idüb, cem'an üçyüz yetmiş akçe deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin Emin-i Mahkeme
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

676

Karye-i Görükle'den Arslan veled-i nâm zımmînin nefsine, lede'l-hâce ihzârına, karye-i mezbûreden Yani veled-i Kosta ve Panayut veled-i Eksiyori ve Morodi veled-i Todoros ve Bali veled-i İmralı ve Arslan veled-i Kıryazi ve Kamranos veled-i Kosta, Mîr-livâ-i Hüdâvendigâr câniblerinden husûs-ı mezbûre mübâşir olan Receb mübâşir talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Süleyman Çelebi ibnu Celal
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin Emin-i Mahkeme
ve Tadori Kethüdâ-i atık
ve gayruhum

677

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Seyfi Çelebi, Kite Kazası'ndan Karye-i Baraklu'dan işbu Ali b. Kalgâl'dan beşer yıldan beşyüz yetmiş akçe da'vâ itdükde, mezkûr Ali mezbûr Seyf Çelebi'ye günde üç yük yarma odun kesüb ve anası Mehribân Hâtûn ve karındâşı nâm kimesne kesdürmesine kefil oldukları, mezbûr Seyf Çelebi talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şevvâl
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

El-Hacc İbrahim b. Mustafa
ve Hızır Bali b. Mustafa
ve Hızır Bali b. Musa
ve Süleyman b. Molla Celal
ve Abdi b. Ali

678

Sultân Mehmed Vakfi Karye-i Kite'den Mümin nâm kimesne, Nefs-i Kite içinde siyâh dişli katır yava tutub Hacı Haydar'a teslim eylemekle, mezbûr Haydar talebiyle yevmî iki akçe nafaka ile Haydar'a teslim olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şehr-i Şevvâl
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
Ramazân b. Çavdar
Mehmed ibnu Hüseyin Emin
ve gayruhum

679

Katır mezkûr kurrâ tarafına bi-hasbi'l-kânûn kırkbeş gündür tecâvüz itmeğın, beyine izin virülmeyüb, evkâf-ı mezbûre zâbiti yedine temessük virildi.

Tahrîren fi 23 şehr-i Zi'l-ka'de
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa

Ramazân b. Çavdar

Mehmed ibnu Hüseyn Emîn

ve gayruhum

680

Karye-i Karacali'den Hacı Ali nâm kimesne Ramazan b. Çavdar ile Meclis-i şer'e gelüb, mezkûr Hacı Ali, mezbûr Ramazan'dan "Eşek behâsından üçyüz elli akçesi vardır" deyû da'vâ itdükde, mezbûr Ramazan dahî inkâr eylemeğin beyyine taleb olundukda, mezkûr Hacı Ali dahî ihzâr-ı şuhûd idüb, mezkûr Hacı Ali'nün mezbûr Ramazan'da eşek behâsından üçyüz elli akçesi isbât olmağın, Hacı Ali talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şevvâl

Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Seyfi b. Emrullah

Ahmed Çelebi ibnu Hasan

Mehmed Çelebi ibnu Hüseyn

Mehmed b. Hasan

ve gayruhum

681

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,

Karye-i Karacali'den Mûmin nâm kimesne Mehmed'in nefesine kefil olüb ve Mehmed Süleyman'ın nefesine ve Aliyye'ye nefis-i kefil olüb ve Mehmed'e ve Mûmin'e ve Süleyman'a ve Ali'ye ve Aliyye'ye ve bir nefse cümlesinin ihzârına El-Hacc Ali kefil olduğı, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed Çelebi ibnu Hasan

ve Mehmed b. İsa

ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyn

682

Bâ'is-i tahrîr-i sicill, orta boylu, açık kaşlı, kara sakallü, sol elinin bir parmâğı kütük Dimitri veled-i Yorgi Meclis-i şer'e gelüb, el-ân Kasaba-ı Gemlik'de mütemekkin olan orta boylu, açık kaşlı, sarûşın, saru elâ gözli, kumrâl sakallü, sağ kolunda bileğinde döğmesi olân Nikola veled-i Kosta mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Nikola zimmetinde bey'den ve şirâdan ba'de'l-hesâb yirmidörtbin akçe hakkım var idi. Meblağ-ı mezkûrun onikibin akçesin ıslâh tarîkıyle merkûm Nikola yedinden alüb, kabûl ve kabz eyledüm. Onikibin akçesinden merkûm Nikola'nın zimmetini ibrâ'-i 'âm ile ibrâ ve iskât eyledüm. Hâliyâ ve min ba'di vechen mine'l-vücûh da'vâm ve nizâ'ım yokdur. Eğer ba'de'l-yevm bi'z-zât ve bi'l-vâsıta da'vâ idersem, 'inde's-şer' makbûl olmasun" didükde mukırr-ı mezkûrı, merkûm Nikola dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik idüb, "Benüm dahî bi-tarik-i'l-ıslâh virdüğüm onikibin akçe husûsunda mezkûr Dimitri ile vicâhen mine'l-vücûh nizâ'ım yokdur. Kezâlik ben dahî bi'z-zât ve bi'l-vâsıta da'vâ idersem, 'inde'l-hukkâm mesmû' olmaya" didükden sonra, tarafeynden sâdır olan ikrâr ve tasdik makbûl olüb, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâl

Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Fahru'l-akrân Mehmed Bey

ve Sinan Bey ibnu Abdullah er-Racil

ve Mehmed b. İsa

ve diğeri Mehmed b. Ferruhşad

ve Mehmed b. Hasan

ve gayruhum

683

Karye-i Yaylacık'dan Yani veled-i Todor Meclis-i şer'ê gelüb, karye-i mezbûre kurbunda sâkin ^{اخبیه} tâ'ifesinden Mehmed b. Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Ali ile gavga idüb, biribirlerimizi urüb, aramızda münâza'at-ı kesire vâkı' olmuş idi. Lâkin ikâmet-i beyyineden 'âciz olüb biribirimizün yemin virmek sudûrunda iken, muslihûn araya girüb ıslâh idüb, hâliyâ ve min ba'di husûs-ı mezbûre müte'allik biribirimiz ile vicâhen mine'l-vücûh da'vâmız ve nizâ'ımız yoktur. Eğer ba'de'l-yevm nizâ' idersek, 'inde'l-hukkâm mesmû' olmaya" didükde, mukırr-ı mezkûrı merkûm Mehmed dahî bi'l-mukâbele vech-i meşrûh üzerine tasdîk itdükden sonra, tarafeynden sâdır olan ikrâr ve tasdîk makbûl görölüb, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâli'l-Mûkerrem
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Mevlânâ İbrahim b. Yusuf
ve Hacı Ali b. Mustafa
ve Hasan b. Kasım
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

684

Karye-i Eşkel-i Sağır'den Yorgi veled-i Manol Meclis-i şer'ê gelüb, Mehmed b. Hızır muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Mehmed'e onbeş kile buğday vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eyledüğü, mezkûr Mehmed talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâl
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin Emîn-i Mahkeme
ve Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

685

Karye-i Umûrbey'den Cafer Çelebi ibnu Mehmed Meclis-i şer'-i şerife gelüb, Karye-i Gencellü'den Raziye bt. Hüseyin tarafından husûs-ı âtiye vekil-i şer'isi olan Ali b. Hasan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûr Râziye'nin fevt olan zevci İlyas benûm mu'takım olüb, metrûkâtında dâhil olan 'inde'l-cirân bir kıt'a bağı mezbûre Raziye babam müteveffâ Hüseyin'indür hâl-ı hayâtında bana hibe eyledi deyû, hüccet-i şer'iyye ibraz idüb, mâ-beynimizde münâza'at-ı kesire vâkı' olmuş idi. Hâliyâ zıkr olunan bağı husûsunda mezbûre Raziye ile vicâhen mine'l-vücûh nizâ'ım yoktur. Yedinde olan hüccetinin mazmûnuna makarr oldum. Eğer ba'de'l-yevm da'vâ idersem, 'inde'l-hukkâm mesmû' olmasûn" deyû ikrâr eyledüğü, vekil-i merkûm Ali talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâli'l-Mûkerrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Danyal
ve Hacı Ali b. Mustafa an Karye-i Karacalı
ve Mehmed b. Duralı an Kumla-i Kebîr
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

686

Mahrûsa-i Burusa'da sâkin Demûr b. Hacı Mehmed Meclis-i şer'-i şerife gelüb, Kurşunlu nâm karyeden Sivasdus veled-i İstirati mukabelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Zimmi-i mezkûr üzerinde müteveffâ babam Hacı Mehmed'den intikâl

iden ikibin altıyüz akçe hakkımı bî-kusûr alûb, kabz eyledüm. Meblağ-ı mezkûrden bir akçe kalmadı” deyû ikrâr eyledüğü, gibbe’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâl
Senete 989

Suhûdü’l-hâl :

Murad Bey ibnu Abdullah
Evranos b. Karagöz
ve Ali b. Mehmed
ve Mehmed Çelebi Emîn-i Mahkeme
Mehmed Bey ibnu Abdullah
ve Evranos b. Karagöz
Kasım Bey ibnu Abdullah
ve gayruhum

687

Karye-i Atlaslu’dan Derviş b. Ramazan Meclis-i şer’e gelüb, “Öküz behâsından işbu Hamza’ya ikiyüz akçe vâcibü’l-edâ deynim vardır” deyû ikrâr eyledüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâl
Senete 989

Suhûdü’l-hâl :

Mevlânâ Mehmed Çelebi En-Nâ’ibü’ş-şer’
ve Mehmed b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

688

Cafer b. Abdullah Meclis-i şer’-i şerife gelüb, Kosta veled-i Dimitri mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mudanya Nâhiyesi’ne tâbi’ Köçek Kâfir dimekle ma’rûf karyede vâkı’ bir haddî Yorgi veled-i Balcı mülkü ve bir haddî yine müşterâ-i mezkûr ve bir haddî Aleksi mülkü ve Kensiya ve bir haddî firûn ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerimi mezkûr Kosta’ya bin altıyüz yirmi akçeye bey’-i bâtt-ı bey’ idüb, meblağ-ı mezkûr bî-kusûr alûb, kabz idüb, teslim-i mebi’ eyledüm” didükde, mukırr-ı mezkûr mesfûr Kosta dahî vicâhen vech-i meşûh üzerine tasdik itdükden sonra, tarafeynden sâdır olan ikrâr ve tasdik makbûl görölüb, mâ-cerâ bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şevvâl
Senete 989

Suhûdü’l-hâl :

Ali Bey ibnu Abdullah
ve Süleyman b. Turgud
ve Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

689

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Karye-i Göynük’den Ümmi bt. Bekir nâm hâtûn kıbelinden ikrâr-ı âtiye için vekâlet-i sâbit olan Torbalı b. Mustafa Meclis-i şer’-i şerife hâzır olüb, Mahrûsa-i Burusa’da Oruç Bey Mahallesi’nden işbu bâ’is-i hâzâ’l-kitâb Hasan b. Ömer mahzarında ikrâr ve i’tirâf idüb, “Müvekkilem olan mezbûre Ümmi hâtûnun Fınduk Çukuru nâm mevzi’de Almalu Bağçe dimekle ma’rûf inde’l-cirân ma’lûme’l-hudûd mülk bağçesin dâhilinde olan eşcâr-ı müsmire ve gayrî müsmiresi ve sâ’ir tevâbı’ ve levâhıkı ve hudûdî ve hukûkî ile bin râyicü’l-vakt akçeye bi’l-vekâle işbu müşârünileyh Hasan’a bey’-i bâtt-ı bey’ idüb, semen-i merkûmı bi’t-temâm ve’l-kemâl aldum. Kabûl ve kabz eyledüm” didükde, mukırr-ı mezbûrî mukarrun lehûl-mesfûr bi’l-muvâcehe tahkik ve tasdik itdükden sonra, hücçet-i ikrâr ve tasdika

hükmolunüb, vâkı'-ı hâl 'alâ vukû'a gibbe't-taleb mahzar-ı müsliminde kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı Şehr-i Şevvâl min şuhûr
Senete tis'in ve semânine ve tis'-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Muharrem
ve Hacı ibnu Hüseyn Mehmed
ve Ahmed Halife El Hatîb Bekâya'nın oğlu
Mehmed Halil Çelebi ibnu Halil
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve Mahmud el-Muhzır
ve Hasan Çelebi ibnu Hacı Halife
ve Mehmed b. Hasan
ve İbrahim Halife ibnu Dursûn
ve Mehmed b. Mustafa
ve gayruhum

690

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Mahrûsa-i Burusa'da âsûde olan merhûm u mağfûrun leh Gâzî
Hüdâvendigâr -tâbe serâhû- Evkâfi'ndan Kite Kazası'na tâbî' cebel-i 'atîk
cibâyetinde Karye-i Sipâhiler'den işbu hâmilü'l-hurûf Muharrem b. Halil nâm
kimesne, "Zikr olunan karye kurbunda Oğullucam ve Kükrecik dimekle ma'rûf olan
yaylâğı sâbikan vâkf-ı mezbûr mütevellî olan Hüsâm Bey zemânında vakf için
resm-i tapû bin akçe virüb tapûsîçün mütevellî-i müşârünileyhden temessük almış
miş ve lâkin zikr olunan temessükde yaylâk-ı mezkûrun hudûdî ta'yîn olunmamak
ile vakf-ı mezbûrun hâlen mütevellisine vakf için dört yüz akçe dahî virüb,
Korudere ve Sağmalgüdük ve Ballıkyokuşu, ve Denizderesi nâm mevzî'leri yaylâk-ı
merkûm hudûd bağlayüb, mütevellî-i mezbûrden yedine temessük olüb, zikr
olunan temessük mücebince kibel-i şer'den dahî temessük taleb itmeğîn, bir sahîfe
tahrîr olunüb yedine virüldiği, mâ-cerâ ola.

Veka'a't-tahrîr Fî târihi'l-mezbûr (Atıf 689)

Şuhûdü'l-hâl :

Seyfi Çelebi ibnu Hacı Sinan
ve Mahmud b. Mustafa el-Muhzır
ve Yusuf b. Musa
ve Şahkulu ibnu Yusuf
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve Kara Hasan b. Ramazân
ve Hacı İbrahim b. Mustafa
ve gayruhum mine'l-müslimîne'l-hâzırîn

691

Sebeb-i tahrîr sahîhan şer'iyen ve münif-i sarîhan mer'iyen
Ya'rabu mazmûnen ve mübeyyi-i mükevvinihâ 'an zikr-i mâ-faraza ve
kadera'l-hâkim e'l-mevkî'u a'lemü'l-kitâb li-nafakati's-sağiri'l-müdde'û Hasan b.
Osmân el-müteveffâ ileyhi bi Karye-i Derecik min muzâfâti Kaza-i Kite ve li-
melbûsihâ li-sâ'ir havâici'z-zarûriyeh külli yevm min târihi hazâ'l-kitâbi ve dirhem
ve nısf-ı dirhemeyn râyici fi'l-vakti min mâli el-mevrûs el-müntakkıl ileyh 'an
ebîhi'l-müteveffâ'l-mezbûr bi-talebi ümmihî ve hüve el-ân fi hihicrihâ ve tertîbihâ ve
karzen ve takdiren sahîhin şer'iyin ve izn-i lehâ harfî'l-meblağı'l-ma'rûf ileyh
vakti'l-ihitiyâc iznen sarîhan mer'iyen cerâ zâlik.

Tahrîren fî gurre-i min şehr-i Zi'l-ka'dei'l-Mübârek min şuhûr
Senete tis'in ve semânine ve tis'-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Nasuh
ve Musa b. Evranos
ve Yûnus b. Nebi

ve Mustafa b. Beytimur
ve Mûmin Reis El-Muhzır
ve gayruhum

692

Budur ki Karye-i Göynüklü'den İbrahim b. Oruç nâm kimesnenün neufsine, Mehmed b. Piri ve Piri b. Musa bi't-taleb kefil olub, sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atf 691)

Suhûdü'l-hâl :

İsa b. Uğurlu
Yusuf b. Ali Bali
ve Mustafa b. Ali
ve Enver b. Ali
ve Hasan b. Dede
ve Mahmud El-Muhzır
ve gayruhum

693

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,

Karye-i Göynüklü'den İlyas b. Hüdaverdi mahkeme-i şer'e gelub, gerû karye-i mezbûre İbrahim b. Oruç mahzarında ikrâr ve itirâf idub, "Bundan akdem işbu mezbûr İbrahim nısf-ı leyde²⁹⁵ evim üzerine geldi. Beni urmak kastına ok ile itdi deyû, da'vâ itmişdüm. Muslihûn-i müslihûn tevassutı ile bu husûsa müte'allik olan ve nizâ'ımdan ferâgat eyledüm. Min ba'di da'vâ ve talebim yokdur. ğer da'vâ dahî idersem, tenvîre mahmûl olub ba'de'l-yevm mesmû' olmaya" deyû cemî'i da'vâdan zimmetin berî idub, iş bu mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zi'l-ka'dei'l-Mübârek min şuhûr
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

İsa b. Uğurlu
Yusuf b. Ali Bali
ve Mustafa b. Ali
ve Enver b. Ali
ve Hasan b. Dede
ve Mahmud el-Muhzır
ve gayruhum

694

Ehl-i fesâdı ahz itmek için yiğitbaşı tayîn olunan Ebceler nâm karyeden Divanşah b. Ömer nâm kimesne, Karye-i Aşıklar'dan Mehmed b. Ayvaz ve Ali b. Seferşah nâm kimesneleri Meclîs-i şer'e ihzârdan sonra muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idub, "Mezbûrân kimesneler İbrahim Alânı dimekle meşhûr nâm mevzi'de Mehmed b. Süleyman nâm kimesneyi bâlta ile çalub, mecrûh itmüşler. "El-ân sâhib-i firâşdur. Mezbûrândan su'âl olunmasın taleb iderüm" diyücek, mâ-cerâ mezbûrândan su'âl olundukda Merkûm Ali b. Seferşah, "Merkûm Mehmed b. Süleyman mahall-i merkûmda yoluma gelub benüm başımı mecrûh idub, ben dahî Mehmed'in koltuğı altına segdüğümde mezkûr Mehmed'in yoldaşı olan Evhad balta ile beni çalmak isteyub, mezkûr Mehmed'i çaldı" ikrâr idub, mezkûr Mehmed b. Ayvaz "Ben dahî mezkûr Ali ile Mehmed b. Süleyman gavga itdükleri mahalde ben de bile idüm" deyû cevâb virdüğü, mezkûr Mehmed b. Süleyman'ın cediti olan Hacı Yusuf ibnu Hasan talebiyle kayd-ı sicill oludu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zi'l-ka'de
Senete 989

Suhûdü'l-hâl:

Ali b. Mehmed
ve İbrahim b. Turgud

²⁹⁵ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "gece yarısı" anlamına gelmektedir.

ve Sinan b. Hamza
ve gayruhum

695

Karye-i Balabancık'da Mehmed b. Hızır Meclis-i şer'ede, "Sâhib-i's-sicill Yâtık Mehmed nâm kimesneye bürçak behâsından seksendört akçe deynim vardır" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zî'l-ka'de
Senete 989

Suhûdü'l-hâl:

Mahmud b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhumâ

696

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki, Korkutlu Cemâ'ati'nden Seydi Ali b. Mehmed, iş bu bâ'isü's-sicill Mustafa'yı âti-ü'z-zikr husûsiçün vekil eyledüğü Salih b. Ömer ve Habib b. Osman şehâdetleri ile sâbit olub, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 695)

Suhûdü'l-hâl:

İlyas Çelebi ibnu Piri
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Ali b. El-Hacc Hasan
ve gayruhum

697

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki, mezbûr Seydi Ali kibelinden vekil olan merkûm Ali Meclis-i şer'e gelüb, iş bu bâ'is-i hâzâ'l-kitâb Hüseyin b. Osman mahzarında ikrâr ve itirâf idüb, "Müvekkilim olan Seydi Ali'nin iş bu müşârünileyh Hüseyin ile min ba'di da'vâ ve nizâ'ı yokdûr. Eger ba'de'l-yevm da'vâ ve nizâ' olunursa, tenvir-i mahmûl olub, 'inde'l-hukkâm mesmû' olmaya" didükden sonra mezbûr Hüseyin dahî itirâf idüb, "Benüm dahî da'vâ ve nizâ'im yokdur" deyû biribirinün zimmetinde cemî'i da'vâdan beri idüb, ibrâ ve ıslâh üzre oldukları cânibinin talepleri ile kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 696)

Suhûdü'l-hâl:

Bi-esbâk (Atıf 696)

698

Mezbûrların biribirleriyle bir vechile te'addi olmaduğuna mezbûr Hüseyin'e yemin virülüb, mâ-veka'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 696)

Suhûdü'l-hâl:

Es-sâbikûn (Atıf 696)

699

Karye-i Na'allar'dan Durkadın bt. Ömer Meclis-i şer'î şerife gelüb, bundan evvel zevci olan Mehmed b. Hüseyin muvâcehesinde takrir-i kelâm idüb, "Mezkûr Mehmed bana muhzır getürüb, Meclis-i şer'e eyleyüb, benüm rızâm yoğken anası evine vardı deyû da'vâ idüb, ben dahî rızâsı ile vardum deyû cevâb virdüğümde, nâ'ibü's-şer' olan kimesne istimâ' itmeyüb, zevcinden kaçüb anan evine varmışsin deyû benî muhkem ta'zir itdükden sonra, mezkûr zevcim Mehmed bana mehr-i mü'eccelden ve nafakadan ve mehr-i mü'accel behâsından olan esbâbdan ve sâ'ir da'vândan ferâgat eyle, yoğsa sana hakâret itdürürün deyû bi-had ikdâm idüb, ben dahî havfımdan kabûl itdüm deyüb, mezkûr Mehmed dahî talâk virdi hâlen beyyine talep iderüm" diyücek mâ-cerâ mezkûr Mehmed'den su'âl olundukda, "Mezkûre hâtûna muhzır getürüb, Meclis-i şer'e eyleyüb, vech-i meşrûh üzre ta'zir itdükten sonra ol Hüseyin'den boşayüb, huzûrunda ikrâr itdürüb virdüm" deyû itirâf eyledüğü, mezbûre hâtûn talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zî'l-ka'de
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl:

Kabil b. Abdi
ve Ahmed b. Hüseyin
ve diğêr Ahmed Fakih ibnu Hüseyin
ve Mustafa b. Yakub
ve Osman b. Halil
ve gayruhum

700

Karye-i Na'allar'dan Durkadın bt. Ömer Meclis-i şer'e gelû,b bundan sâbık zevcî olan Mehmed b. Hüseyin muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Mehmed benüm iznim yoğken anan evine vardın deyû, bana muhızr getürüb, benî Meclis-i şer'e eyleyüb, benden dahî su'âl olundukda, anam evine vardum lâkin mezkûr Mehmed'in rızâsiyle vardum didüğimde, nâ'ibü's-şer' istimâ' itmeyüb, benî muhkem ta'zir itdükten sonra, mezkûr Mehmed bana mehr-i mü'ecceleden ve nafakadan ve mehr-i mu'accele behâsından olan esbâbından ve sana üçyüz akçe dahî virmeğe makarr ol ve sâ'ir da'vândan ferâgat eyle yoğsa sana dahî çok hakâret iderüm deyû ibrâm ve ikdâm idüb, ben dahî havfımdan kabûl itdüm deyüb, mezkûr Mehmed dahî bana talak virdi. Hâlen mehr-i mü'eccelem ve nafakam ve mehr-i mu'accelem behâsından olan esbâbımı taleb itdükden mâ'adâ, anam evine mezkûr Mehmed'in izni ile varduğuma şâhidlerüm vardır. Şer'le görölmesin taleb iderüm" didükde, Mustafa b. Yakub ve Kabil b. Abdi nâm kimesneler şehâdet için hâzırân olüb, "Mezkûr Mehmed, mezbûre Durkadın'a her ne zemânda murad idersen anan evine vâr deyû icâzet virdü. Husûs-ı mezbûre şâhidlerüz, şehâdet dahî iderüz" didüklerinde, şâhidân-ı mezbûrânın şehâdetleri ba'de't-ta'dili's-şer'-i hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, mezbûr anasının evine varduğı mezkûr Mehmed'in izniyle idüğü zâhir olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zi'l-ka'de
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl:

Osman b. Halil
ve Ahmed b. Hüseyin
ve Hacı Mustafa b. Mustafa
ve Mümin Reis b. Hamid
ve gayruhum

701

Karye-i Na'allar'dan Mehmed b. Hüseyin Meclis-i şer'î şerîfde takrîr-i kelâm idüb, "Oğlum sağır Ali'nin anâsından intikâl iden yediyüz akçe ve cedde Sultan Hâtûn yedinden dokuzyüz akçe cem'an bin dokuzyüz akçe benüm zimmetimdedür. Vâcibü'l-edâ deynimdür" deyû ikrâr eyledüğü, sağır-i mezbûrun zabt-ı emvâline nâzire olan Sultan Hâtûn talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zi'l-ka'de
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl:

Kabil b. Abdi
Ahmed b. Hüseyin
ve Ahmed Fakih b. Hüseyin
ve Mustafa b. Yakub
ve gayruhum

702

Sultan bt. Hasan Meclis-i şer'e gelüb, damâdı olan Mehmed b. Hüseyin muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Mehmed zimmetinde müteveffiye kızım Durpaşa'dan intikâl iden hakkımdan ve kızım oğlu sağır Ali'nin nafakasından cem'an mezkûr Mehmed zimmetinde yüzelli akçe hakkım vardır, taleb iderüm" diyücek, mezkûr Mehmed'den su'âl olundukda, "Var idi, virdüm, haklaşdum" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zi'l-ka'de

Suhûdü'l-hâl:

Osman b. Halil
ve Ahmed b. Hüseyin
ve Hacı Mustafa b. Mustafa
ve Mümin Reis b. Hamid
ve gayruhum

703

Cebel Nâhiyesi'ne tâbi' Aşklar nâm karyeden Yusuf b. Mehmed Meclis-i şer'e gelüb, oğlı Ali b. Yusuf muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' olan mutasarrıf olduğum acı ve tatlu mülkü beher senede yetmişüç akçe mukâta'alu yer önünde meyve ağaçlarımı mezkûr oğlum Ali'ye dörtbin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, semen-i mezkûrı bi't-temâm alüb, kabz eyledüm" deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Ali talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evahir-i Zi'l-kâ'de
Senete 989

Suhûdü'l-hâl:

Mehmed b. Ramazan
ve Ramazân b. Hasan
ve Osman b. Ahmed
ve Osman b. Halil
ve Hızır b. Musa
ve gayruhum

704

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,

Kite Kazası'na tâbi' Na'allar nâm karyeden Ahmed b. Hüseyin nâm kimesne mahkeme-i şer'-i şerife hâzır olüb, karye-i mezbûrede bundan akdem fevt olan merhûm Durpaşa bt. Ömer nâm hâtûn kişinün yetim-i sağiri olan Ali b. Mehmed'e kıbel-i şer'den vasî nasb olunan vâlidî mezkûr Mehmed b. Hüseyin ve nâziresi olan ceddesi Sultân nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve itirâf idüb, "Yetim-i mezbûr ırs şer'yle merkûme-i mezbûre anâsından intikal iden mâlından hâlen zimmetimde ikibin râyicü'l-vakt akçesi olüb, lâzîmü'l-edâ deynimdür" diyücek, mezbûrân vasî ve nâzır-ı mezkûr Ahmed sâdır olan ikrârında tasdik itdüklerinden sonra, meblağ-ı merkum mesfûr Ahmed 'uhdesine onda onbirbuçuk hesabı üzre târîh-i kitâbdan ilâ temâmî's-sene mu'âmele-i şer'yye olunüb, mezkûr Ahmed'e bu minvâl-i mezkûr üzre kabûl ve iltizâm idüb, bu vesîka-i şârihayı bir yıl temessük mezbûrân vâsî ve nâzır talebiyle mahzar-ı müslihinde vukû' üzre ketb olunüb yedlerine virüldüğü müzekker mâ-cerâ olüb, 'inde'l-ihdiyâc ibrâz-ı ihtiyâc idünesüz.

Vaka'a't-tahrîr fi evâhır-ı şehri Zi'l-ka'dei'l-Mübârek min şuhûr
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl:

Hacı Mustafa b. Musa
ve Emir Ahmed b. Hüseyin
Kalgâl b. Dede
ve Ahmed Çelebi İbn-i Rasul
ve İmirza b. Ali
ve Veli b. Hüseyin
ve Osman b. Halil
ve İlyas Hâce İbn-i Mehmed
ve Rasul Fakîh İbn-i Mehmed
ve Mahmud b. Mustafa el-Muhzır
ve gayruhum

705

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,

Kite Kazası'na tâbi' Na'allar nâm karyeden Mehmed b. Hüseyin ile mukaddemân zevcesi olüb talâk virdüğü Durkadın bt. Ömer mahkeme-i şer'e

hâzırân olub, mezbûre Durkadın mezkûr Mehmed'den mehrin ve müddet-i nafakasının ve nikâha ve talâka müte'allik olan hukûkun her ne ise da'va ve taleb idüb, merkûm Mehmed dahî cevâb idüb, "Mezbûre ناشيزه olmağıyla bilâ ikrâh ve lâ cefâ cemî' nikâha ve talâka müte'allik olan da'vasından hüsn-i rızâ ile ferâgat idüb ve talâkdan üçyüz akçeye beyne'l-müslimîn iştirâ itmeğın muhâlîfe idişmişdük. Mezbûre benüm ma'rifetim yoğiken benden firâr idüb, Atranos Kazası'na tâbî' İlbeste karye -ki kendü tevellüd itdüğü karyedür- onda varmağın kaza-i mezbûre kâdısı nâ'ibî olan Mevlânâ Muhyiddin Efendî huzûrunda bu husûsı şer'le görölüb yedime hüccet-i şer'iyye virülmüşdür" deyû, nâ'ib-i müşârün-ileyhin imzâsıyla mûmzî ve mehri ile mahtûm hüccet ibrâz idüb kast olundukda, fi'l-vâkı' hüccet-i mezbûr mezmâileyh Mehmed'in didüğü üzre mastûr ve mukayyed bulunub, mazmûn hüccet mezkûre Durkadın mûnkire olıcak hüccetin mazmûnun isbât-ı beyyine için Mehmed'in huzûrda şâhidânı bûlunmayub, cânib-i şer'den isbât-ı beyyine için mezbûr Mehmed'e üç gün mehil virilmüşidi. Üçüncü gün merkûm Mehmed mazmûn hücceti şehâdet için mahkeme-i şer'-i şerife evvel meclisde bile hâzır olan Ahmed Çelebi İbn-i Rasul ve İlyas Hâce İbn-i Mehmed ve Mustafa b. Ahmed ve Rasul Hâce İbn-i Mehmed nâm kimesneleri ihzâr idüb ve lâkin mezbûre Durkadın ol dahî mukâbele gelmeyerek gybet itdüğü vâkı'-ı hâldür. Mahzar-ı müslimînden bi't-taleb kayd-ı sicill olunub sûret-i hâl ihrâc olunub taleb virüldüğü, müzekker mâ-cerâ ola.

Vâkı'-ı't-tahrîr fi evâhır-ı şehr-i Zil'ka'dei'l-Mübârek min şuhûr
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl:

Hacı Mustafa b. Musa
ve Emir Ahmed b. Hüseyin
ve Kalgal b. Dede
ve Ahmed b. Hüseyin
ve İmirza b. Ali
ve Veli b. Hüseyin
ve Osman b. Halil
ve Mümin Reis İbn-i Hamid
ve gayrum mine'l-müslimîni'l-hâzırın

706

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,

Livâ-i Hüdâvendigâr ve Sultanönü ve Ankara nâzırı olan Mehmed Bey ibnu Süleyman -zide kadruhû- tarafından vekil olan Mehmed Bey ibnu Abdullah Meclis-i şer'-i's-şerife hâzır olub, Mahrûsa-i Burusa'dan Kumla-i Kebir Mahallesi'nden Mehmed b. Piri mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve i'tirâf idüb, nezâret-i mezbûre tevâbı'ından Kite ve Mihaliç Kazaları'nda vâkı' yava kebirân ve azâdegân cizyesi ve beytül-mâli ve cürm-i cinâyetî ve sâ'ir bâd-ı hevâsı ve bi'l-cümle 'ammâl-i sâlîfe mutasarrıf oldukları mahsûlî her ne ise, sene dokuzyüz seksendokuz Zi'l-ka'desi'nün yirmialtıncı gününden üç yıl temâmına iş bu müşârünileyh Mehmed'e ellibeşbin akçeye sâl be-sâl haklaşub, bir seneyi bir seneye tedâhül itdürmemek şartıyla âhardan tâlib ve râğıb olmağın ber-vech-i iltizâm virüb, mezkûr Mehmed dahî mukâta'a-i mezbûreyi vech-i meşrûh üzre kabûl ve iltizâm eyledi" didükde, vekil-i mezbûr Mehmed Bey ikrâr-ı meşrûhunda mültezim-i müşârün-ileyh Mehmed Subaşı bi'l-muvâcehe tasdik itdükden sonra, vekil-i mûmâileyh ma'rifetiyle mültezim-i mezbûrun kıst-ı yevminden zarar-ı mâl için beşbin akçeye mahrûsa-i mezbûre mahallâtından Yeniçeri nâm mahalleden Mehmed b. Ali ve beşbin akçeye dahî Murad Bey Mahallesi'nden Mehmed b. Hüseyin ve beşbin akçeye dahî Reyhan Mahallesi'nden Şaban b. Abdullah ve dörtbin akçeye dahî Murad Bey Mahallesi'nden Aydın b. Mehmed ve altıbin akçeye dahî mahalle-i mezbûreden Ali ibnu Ahmed kefil-i bi'l-mal ve birbirlerine müzekkî olub, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ-vukû'a vekil-i müşârünileyh talebiyle bir yıl temessük mahzar-ı müslimînde kayd-ı defter olundu

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Zi'l-ka'dei'l-Mübârek min şuhûr

Suhûdü'l-hâl:

Hüseyin b.
Emrullah b. Efendi
ve Ahmed Bey İbn-i Abdullah
ve Mehmed b. Kürşad el-Muhzır
ve Mümin Reis İbn-i Hamid el-Muhzır
ve gayruhum

707

Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Attar Ahmed b. İmirza Meclis-i şer'e gelüb, Nefs-i Kite nâm karye Papası olan Todori veled-i Salasnoz mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Todori zimmetinde karz-ı hasenden ve öküz behâsından cem'an bin dörtyüz akçe hakkım vardır, taleb iderüm" diyücek, zımmî-i mezkûrdan su'âl olundukda, "Mezkûr Ahmed Çelebi karzından ve öküz behâsından bin dörtyüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evail-i Zi'l-hicce
Senete 989

Suhûdü'l-hâl:

Yorgila veled-i Foti
Yani veled-i Dürzi
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. Ferruhşad
ve gayruhum

708

Karye-i Nefs-i Kite'den Todori veled-i Salasnoz Meclis-i şer'e gelüb, Mahrûsa-i Burusa sakinlerinden Ahmed Çelebi ibnu İmirza muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' olan anbârdan firûn cânibine mülâsik olan cânibi - ki bana hisse virülmüşdür- zikr olunan ambarımı müşârünileyh Ahmed Çelebi'ye yediyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı mezkûrı mûmâileyh Ahmed Çelebi'ye olan bin dörtyüz akçe deynimin yediyüz akçesin kabz eyledüm" didükde, mukırr-ı mezkûrı mûmâileyh Ahmed Çelebi dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdükden sonra, mâ-cerâ 'alâ vukû'a bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 989

Suhûdü'l-hâl:

Bi-esbâk (Atıf 707)

709

Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Ahmed Çelebi İbn-i İmirza Meclis-i şer'e gelüb, Nefs-i Kite'de Papas olan Todori mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Todori zimmetinde öküz behâsından Dimitri'den olan yediyüz kırk akçe hakkımı, târîh-i kitâbdan altı ay va'de virdüm" didükde mezbûr Todori'nin (silik) "Ben dahî zarar-ı mâla kefil oldum" diyücek, karye-i mezbûreden Yorgi veled-i Menon "Ben dahî mezkûr Todori'nin nefesine kefil-i bi'l-mâl oldum" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 989

Suhûdü'l-hâl:

Bi-esbâk (Atıf 707)

710

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Karye-i Dansara'dan Luka veled-i Manol mahkeme-i şer'e gelüb, iş bu bâ'isû's-sicill Münkise bt. Yani mahzarında takrîr-i kelimât idüb, "İş bu mezbûreye yirmi filoriye bir kara sığır çifti bey' idüb, Yorgi veled-i Papanos kefil-i bi'l-mâl oldı idi. Ol yirmi filoriden bana yediyüz altmış akçe vâsıl oldı. Evvel hesâb üzre merkûm Münkise zimmetinde dörtyüz akçe kaldı" didüğü, sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Zi'l-hicce'i'l-Mübârek
Senete 989

Armağan'ın yedine mühürlü temessük virdüğü ecilden tarafından sâdır olan ikrâr ve tasdik makbûl olub, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 989

Suhûdü'l-hâl:

Mehmed Bey İbn-i Sinan Bey
ve Şaban b. Ali
ve Mehmed Fakih İbn-i Himmet
ve İskender Bey İbn-i Abdullah
ve Haydar Bey İbn-i Abdullah
ve gayruhum

713

Karye-i Badırğa'dan Süleyman b. Mehmed Meclis-i şer'e gelüb, sâhibü's-sicill Armağan b. Şaban muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre kurbunda Karaçayır nâm mevzi'de vâkı' sipâhî toprağna müte'allık olan 'inde'l-ahâlî ma'lûme'l-hudûd tahmînen dört müdlük yerimin hakk-ı tasarrufını, ma'rifet sipâhî ile mezkûr Armağan'a vakf toprağında olan benüm çiftlik yerim ile bin dörtyüz akçeyi bey' idüb virdüm. Meblağ-ı mezkûr müşterîsi mezkûr yedinden alub, kabz eyledüm" didükde, mukırr-ı mezkûr, merkûm Armağan dahî vicâhen vech-i meşrûh üzre tasdik itdükden sonra, hasb-i hâl bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 989

Suhûdü'l-hâl:

Bi-esbâk (Atıf 712)

714

Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Seyyid Mehmed b. Mustafa Meclis-i şer'i-ş-şerîfe gelüb, "Karındaşım Seyyid Hüseyin İnesi nâm karye kurbunda maktûl bulundı üzerine varılub görölmesin taleb iderüm" diyücek, Mîr-livâ-ı Hüdâvendigâr Hazretleri'nin kethüdâları cânibinden Receb Bölükbaşı ve maktûl olan Hüseyin'in anası Fatıma ve cemâ'at-i kesire ile üzerine varılub göröldükde, başında ve a'zâsında muhkem-i çomâk yarasıyla maktûl olub, karye-i mezbûreye muttasıl olan hizmetleri dâhilinde vâkı' olan Karaağaç kurbunda bulunduğı, mezkûr Mehmed talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce

Suhûdü'l-hâl:

Müfî'î-emâsîl ve'l-akrân Hüseyin Çavuş
 ve Fahru'l-akrân Seyfi Bey an Karye-i Doğan
 ve Solak Receb Bey an Karye-i Göbelye
 ve Osman Yeniçeri an Karye-i Göbelye
 ve Mustafa Fakîh İmâm Karye-i Toba
 ve Durak bir Mümin an Karye-i Mürsel
 ve Sinan Bey ibnu Abdullah an Karye-i Apalyont
 ve Mustafa b. Mehmed an Karye-i Doğan
 ve Mehmed b. Cemal an Karye-i Katırlu
 ve Hasan b. Kasım an Karye-i Doğan
 ve gayruhum

715

İnesi demekle meşhûr olan karye-i muttasıl olan hizmetler yedinde vâkı' Karaağaç kurbunda, başında ve a'zâsında muhkem-i çomak yarasıyla maktûl bulunan Seyyid Hüseyin b. Mustafa nâm maktûlün cemâ'at-i kesîre ve Mir-Livâ-i Hüdâvendigâr Hazretleri'nin kethüdâları cânibinden husûs-ı mezbûra mübâşîr ta'yîn olunan Receb Bölükbaşı ile üzerine varılıb keyfiyeti ahvâlınden istintâk olundukda, karye-i mezbûre papası olan Papa Estafanos veled-i Manol Meclîs-i şer'î şerîfde takrîr-i kelâm idüb, "Maktûl-i mezkûr kendüsüyle dört nefer kimesne gelüb, karye-i mezbûrede şarabı hamr idüb, ba'dehû köyden çıkub giderlerken maktûl-i mezkûrun tûfengi ile bir kaz urub öldürdükde, kazun sahibi varub bu dört nefer kimesneler ile muhkem döğüşüb gavga itdüklerinde, karye-i mezbûreden yirmi neferden ziyâde âdem var idi. Ben isem durun hasâr idersüz, didüm. "Men' eyledüm. Benüm sözüme aslen kimesne itâ'at itmeyüb, bu vechile hasâr eyledüler. Benüm köy halkından gayrı kimesne yok idi. Lâkin maktûl-i mezkûr on nefer kimesneler dahî köyden ağşâm namazundan mukaddem çıkub, gîtdiler idi. Ol gice geçüb, 'ale's-sabâh mezkûr Seyyid Hüseyin mahall-i mezbûrede maktûl bulundı" deyü ikrâr eyledüğü, maktûl-i mezbûrun anâsı Fatıma ve karındâsı Mehmed talebiyle sicill-i kayd olundı.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
 Senete 989

Suhûdü'l-hâl:

Müfî'î-emâsîl ve'l-akrân Hüseyin Çavuş
 ve Kıdvetü'l-akrân Seyfi Bey an Karye-i Doğan
 ve Solak Receb Bey an Karye-i Göbelye
 ve Osman Yeniçeri an Karye-i Göbelye
 ve Mustafa Fakîh İmâm Karye-i Toba
 ve Durak bir Mümin an Karye-i Mürsel
 ve Sinan Bey ibnu Abdullah an Karye-i Apalyont
 ve Mehmed b. Cemal an Karye-i Katırlu
 ve Hasan b. Kasım an Karye-i Doğan
 ve gayruhum

716

İnesi demekle ma'rûf karye-i muttasıl olan hizmetler yedinde vâkı' Karaağaç kurbunda, başında ve a'zâsında muhkem-i çomak yarasıyla maktûl bulunan Seyyid Hüseyin b. Mustafa nâm maktûlün cemâ'at-i kesîre ve Mir-Livâ-i Hüdâvendigâr Hazretleri'nin kethüdâları cânibinden husûs-ı mezbûra mübâşîr ta'yîn olunan Receb Bölükbaşı ile üzerine varılıb ahvâlınden su'âl olundukda, maktûl-i mezkûrun yoldâşı olan Mahmud b. Halil Meclîs-i şer'î şerîfde takrîr-i kelâm idüb, "Mehmed b. Hacı Ali ve Mustafa b. Fatıma ve ben ve maktûl-i mezkûr Karye-i İnesi'ye gelüb, Yorgi nâm kimesnenün bâğı içinde bir mikdâr oturub, mezkûr Mehmed b. Hacı Ali maktûl-i mezkûr ile şarabı hamr itdüler. Ba'dehû köyden çıkub giderken maktûl-i mezkûr tûfeng ile bir kaz urub öldürdükde, karye-i mezbûreden Kıryazi veled-i Papas on nefer kâfirler ile gelüb, maktul-i mezbûrun elinden

tüfengin çeküb, alüb, bâşına urduktan sonra, mâktûl-i mezkûr dahî kılıç çıkarub, mezkûr Kıryazi'nin elini mecrûh eyledi. Dahî memâti bir nice kâfirler dahî hücum ile urub ol darbdan maktûl oldu" deyû cevâb virüb, fi'l-vâkı mezkûr Kıryazi'nin eli mecrûh olüb soruldukdâ, "Benüm elim gavgada mecrûh oldu. Lâkin kim mecrûh eyledi bilmezsin ve maktûl-i mezkûrî hemân ben urmadum. Dahî nice nefer kimesneler urdılar deyû" ikrâr-ı tav'î eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 989

Suhûdü'l-hâl:
Bi-esbak (Atıf 715)

717

Karye-i İnesi zımmîlerinden Kamnos veled-i Yorgila nâm zımmînin neufsine, lede'l-hâce ihzârına, Osman Bey ibnu İsa "Kefil oldum" didüğü, Süleyman Dimitri b. Kara Mehmed talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 989

Suhûdü'l-hâl:
Cafer Bey ibnu Mustafa
ve Mustafa Çelebi ibnu Mehmed
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. Ferruhşad
ve gayruhum

718

Sicill-i sâbıkda mastûr olan Kamnos veled-i Yorgila dahî, karındâşı Arslan'ın neufsine, lede'l-hâce ihzârına, "Kefil oldum" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 989

Suhûdü'l-hâl:
Bi-esbak (Atıf 717)

719

Ba'dehû mezkûr Kamnos Meclîs-i şer'îde takrîr-i kelâm idüb, "Eğer husûs-ı mezbûrdan gybe idersem, dîn-i İslam'ı kabûl eyledüm" deyû ikrâr-ı tav'î eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 989

Suhûdü'l-hâl:
Bi-esbak (Atıf 717)

720

Karye-i Balıklu'da mürd olan Acem dimekle meşhûr olan zımmînin yetim-i sağıri olan Terendefilos ve Kıryakuz nâm yetimlerin nafakaya ve kisveye ihtiyâcları olduğı mu'temedun 'aley kimesneler haberleri ile zâhîren oldukdan sonra, hacrinde oldukları Hırsako talebiyle târîh-i kitâbdan her birine yevmî iki akçe nafaka takdîr olunub, meblağ-ı mezkûr yetimân-ı mezbûrânın nafakasına ve kisvesine sarf olunmak üzere virüldüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Zi'l-hicce
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl:
Meserya
Kasım Bey ibnu Abdullah
ve Hamza Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed b. Ferruhşad
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

721

Karye-i Doğan sâkinlerinden olüb, Dergâh-ı âli kullarından olan Mahmud Bey ibnu Abdullah Meclîs-i şer'î şerîfe gelüb, ibnu sulbîsi olan Mehmed

muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Karye-i mezbûrede vâkı’ iki haddi tarîk-i ‘âm ve bir haddi Seyfi Ağa mülkü ve bir haddi yine kendü mülküm ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerimi, sundurmasıyla ve bir suflî kiremit örtülü ahûrı ve sundurma ile fevkânî ev başından ve su yolundan ve amrûd ağacından ve ayva ağacından ve bağ ortasında olan dingil ağacından yeni bağçe ve (silik) ve yeni bağ dahî cümle bu hudûd ile mahdûd olan bağ ve bağçemi ve köhne bağın nısfı -ki şimâl-i cânibdûr- ve bir kıt’a ma’lûmü’l-hudûd çayırımı ve suflî ev içinde olan anbarımı, firun ve ayazmâ karındâşı Seydi Ali ile müşterek olmak üzere mezkûr oğlum Mehmed’e altıbin akçeye bey’ idüb teslim-i mebî’ ve kabz-ı semen eyledüm” didükde, mukırr-ı mezkûrı mûmâileyh Mehmed dahî bi’l-mukâbele vech-i meşrûh üzere tasdik itdükden sonra, tarafeynden sâdır olan ikrâr ve tasdik makbûl görölüb, hasb-ı hâl bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri Zi’l-hicce
Senete 989

Şuhûdü’l-hâl:

Müfû’l-emâsıl Hüseyin Çavuş
ve Fâhru’l-akrân Sefer Ağa
ve Mustafa Çelebi ibnu Ahmed
ve Mustafa Çelebi ibnu Sinan
ve Bayram b. Abdullah
ve Mustafa b. Mehmed
ve Hasan b. Mehmed
ve Hasan b. Kasım
ve Mehmed b. Hüseyin
ve Maden b. Mehmed
ve Musa b. Maden
ve gayruhum mine’l-hâzırın

722

Karye-i Doğan sâkinlerinden olüb, Dergâh-ı âlî kullarından olan Mahmud Bey ibnu Abdullah Meclis-i şer’-i şerife gelüb, ibnu sulbîsi olan Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Karye-i mezbûrede vâkı’ iki haddi tarîk-i ‘âm ve bir haddi Seyfi Ağa mülkü ve bir haddi yine kendü mülküm ile mahdûd suflî oda ve ona muttasıl olan suflî kiremit otlı evimi ve selâmlık odası ve bir yeni anbarımı ve su yolundan amrûd ağacından ve ayva ağacından ve bağ ortasında olan dingil ağacından yeni bağçemi varınca mahdûd olan nısfını ve anâr bağçemi ve İnesi vâdîsi kurbunda olan mukâta’alu Çavuş Çayırı, bu cümle emlakimi, sol kapusundan taşrada olan sulbî karındâşı Mehmed ile müşterek olmak üzere ve sâz örtülü çıkma dâmı, mezkûr Seydi Ali’ye altıbin akçeye bey’-i bâtt-ı bey’ idüb, teslim-i mebî’ ve kabz-ı semen eyledüm” didükde, mukırr-ı mezkûrı, merkûm Seydi Ali dahî vicâhen vech-i meşrûh üzere tasdik itdükden sonra, tarafından sâdır olan ikrâr ve tasdik makbûl olüb, hasb-ı hâl bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri Zi’l-hicce
Senete 989

Şuhûdü’l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 721)

723

Karye-i Çekirce’den Hırastavoloz veled-i Morodi Meclis-i şer’e gelüb, karye-i mezbûrede maktûl olan Terendefiloz nâm zımmînin dâmâdı olan Kalvine mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, “Maktûl-i mezkûr zimmetinde karz-ı hasenden sekizyüz akçe hakkı vardır” deyû ikrâr-ı tav’i eyledüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zi’l-hicce
Senete 989

Şuhûdü’l-hâl:

Sinan b. Abdullah
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. Ferruhsad

ve Mehmed Pınar
ve gayruhum

724

Nefs-i Gemlik zimmilerinden Estorinoz veled-i Torki Meclis-i şer'e gelüb, merhûme Mükrima Hâtûn Evkâfi'na kâim-makâm mütevellî olan Fahru'l-akrân Osman Çelebi ibnu Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Gemlik kubunda Fotoni nâm mevzi'de vâkı' bir haddî Burusalı Papas mülkü ve bir haddî Apostoviloz mülkü ve bir haddî Uzgori mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ile mahdûd olan her senesi elli akçe mukâta'alu bağımı, müşârûnileyh Osman Çelebi'ye bin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı mezkûrı bî-kusûr alüb, kabz eyleyüb, teslîm-i mebi' itdükden sonra, mahdûde-i mezbûreyi senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin Zi'l-hicce'sinün yirmialtıncı gününden ilâ temâmi's-sene yüz yirmibeş akçeye icâreye alüb, kabûl eyledüm" didükde, zimmî-i mezkûrun evini oğlu olan Kalvine veled-i Torki, "Ben dahî zikr olunan bağın zararına kefil-i bi'l-mâl oldum" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâil-i şehri Zi'l-hicce
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl:

Mustafa Arabacı
ve Mehmed ibnu Abdullah
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Hızır b. Köçek
ve Mehmed b. Ferruhşad
ve gayruhum

725

Nefs-i Gemlik sâkinlerinden olüb, Dergâh-ı âlî kullarından Mehmed Bey ibnu Abdullah Meclis-i şer'e gelüb, Estorinos veled-i Torki mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Zimmî-i mezkûr uhdesinde müteveffâ emmim oğlu Hüseyin nâm kimesnenün karz-ı hasenden olan ikibin akçesini zimmî-i mezkûr yedinden alüb, kabz itdüm" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâil-i şehri Zi'l-hicce
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl:

Osman Çelebi ibnu Abdüsselam
ve İsa Bey ibnu Abdullah
ve Osman Bey ibnu Abdullah
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Mehmed b. Ferruhşad
ve gayruhum

726

Karye-i Doğan'dan Mahmud Bey ibnu Abdullah Meclis-i şer'-i şerife gelüb, oğlu Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, karye-i mezbûre dâhilindeki bağ kurbunda olan etrâf-ı selâsesi tarîk-i âmdur ve girüye ve yaya varınca ve eski hamân yeri ile bir kıt'a yerimi oğlum Mehmed'e dörtyüz akçe bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı mezkûrı bi't-temâm alüb, kabz idüb, teslîm-i mebi' eyledüm" didükde, mukîr-ı mezkûrı, merkûm Mehmed dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşrûh üzre yine tasdik itdüğü bâ'isden, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâil-i şehri Zi'l-hicce
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl:

Fahru'l-akrân Hüseyin Çavuş
ve Seyfi Ağa b. Abdullah
ve Mustafa Çelebi ibnu Ahmed Bey
ve Mustafa Bey ibnu Abdullah
ve Cafer Bey ibnu Mustafa Bey
ve İbrahim Çelebi ibnu Mustafa Bey

ve Maden Bey ibnu Seyfi
ve Mehmed Bey ibnu Abdullah
ve gayruhum

727

Mahrûsa-i Burusa'da vâkı' merhûm Kirvaslı Mustafa Evkâfi'na mütevellî olan Fâhru'l-akrân Hızır Çelebi ibnu Hamza Meclîs-i şer'-i şerîfe gelüb, Karye-i Gencellü'den Ömer b. Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede sâkin fevt olan Behram b. Abdullah nâm kimesne zimmetinde mâl-ı vakıfdan olan akçenin edâsı için, karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî Süleyman Çelebi mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî Ali Hâce mülkü ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerimi, havlîsî dâhilinde olan eşcâr-ı müsmiresiyle mezkûr Ömer'e üçbin akçe bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz eyledüm" didüğü, gibbe't-tasdîk bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri Zi'l-hicce
Senete 989

Suhûdü'l-hâl:

Bekir Çelebi ibnu Sinan İmâm-ı Karye-i Gencellü
ve Mehmed Çelebi ibnu Yusuf an Mahalle-i Reyhan
ve Şeyh b. Abdullah Kâtib-i İmâret-i merhûm Orhan Sultan
ve Mehmed b. Mustafa an Mahalle-i Arnavud
Hüsrev b. Abdullah an Mahalle-i Doğan Bey
ve Hacı Ali b. Veli e's-sâkin 'an Dükkân-ı Kebîr Bâzâr-ı Tavuk
ve gayruhum

728

Gencellü nâm karyeden Mümin b. Ali Meclîs-i şer'e gelüb, Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden olüb, merhûm Kirvaslı Mustafa Evkâfi'na mütevellî olan Fâhru'l-akrân Hızır Çelebi ibnu Hamza muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî Ali Hâce mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî Usta Ahmed mülkü ve bir haddî Süleyman Çelebi mülkü ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerimi havlîsî ile ve dâhilinde olan eşcâr-ı müsmiresi ile müşârünileyh Hızır Çelebi'ye ikibin beşyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblâğ-ı mezkûrî bi-kusûr alüb, kabz idüb, teslim-i mebi' itdükden sonra, hudûdî zikr olunan evleri târîh-i kitâbdan ilâ temâmî's-sene ikiyüz elli akçeye icâreye alüb, kabul eyledüm" didükde Bostan b. İlyas, "Ben dahî zikr olunan evlerin zararına kefil-i bi'l-mâl oldum" didükde, mukırrân-ı mezbûrânı, mezkûr Hızır Çelebi dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşrûh üzerine tasdîk itdüğü bâ'isden sıhhat-i bey'e ve şirâya ve 'akd-ı icâre ve kefâlete hükmolunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Muharrem
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Bekir Çelebi ibnu Sinan İmâm-ı Karye-i Gencellü
ve Mehmed Çelebi ibnu Yusuf an Mahalle-i Reyhan
ve Şeyh b. Abdullah Kâtib-i İmâret-i merhûm Orhan Sultan
Hüsrev b. Abdullah an Mahalle-i Doğan Bey
ve Hacı Ali b. Veli e's-sâkin 'an Dükkân-ı Kebîr Bâzâr-ı Tavuk
ve gayruhum

729

Ali b. Mehmed Meclîs-i şer'e gelüb, Mehmed b. Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i Göynüklü'den Dokumacı Mehmed nâm kimesne karye-i mezbûre toprağında vâkı' bir haddî pınar ve bir haddî Dimitri yeri yine kendü ve bir haddî İbrahim yeri ve bir haddî Hüdaverdi yeri ile mahdûd olan her senede beş akçe mukâta'alu bağıni senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin Ramazan'ınun ikinci gününde dörtyüz altmış akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' idüb, tasarrufumda iken mezkûr Mehmed b. Ali tasarrufuma mâni' olur men' olunmasın taleb iderüm" diyücek, mezkûr Mehmed b. Ali'den su'âl olundukda, "Mahdûd-ı mezbûra merkûm Dokumacı Mehmed zikr olunan bağı sene-i mezbûr Ramazan'ınun

evâsıtında mezbûr Mehmed b. Ali'ye bey' itmüş bulunub, mezkûr Ali'den kelâmına mutâbık beyyine taleb olundukda, Hacı Mustafa b. Pir Ahmed ve Hacı Selim b. Mustafa b. Pir Ahmed ve Hacı Selim b. Mustafa nâm kimesne<ler> mezkûr Ali'nin da'vâsına mutâbık edâ-i şehâdet itdükleri ecilden, şahidân-ı mezbûrânın şehâdetleri ba'de't-tezkiye ve'tâbi'-ta'dîl hayyız-ı kabûlde vâkı' olub, mezkûr Ali'nin bey'i mukaddem idügi zâhir olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Muharrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Yusuf b. Bayram
ve Mehmed b. Dalyan
ve Hacı Veli b. Mehmed
ve Hacı Sinan b. Abdullah
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

730

Mustafa b. Elvan Meclîs-i şer'de, "İşbu bâ'isü's-sicill Ahmed Çelebi ibnu İmirza'ya alef bahâsından yüzdört akçe vâcibü'l-edâ deynim vardur" deyü ikrâr eyledügi, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Muharremi'l-Harâm
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mümin Reis ibnu Hamid
ve Mehmed b. Ferruhsad
ve gayruhum

731

Sultan bt. İskender tarafından husûs-ı âtiye Ferruh b. Abdullah ve İlyas b. Piri şehâdetleri ile vekâleti sâbit olan zevci Süleyman Halife ibnu Hanefi Meclîs-i şer'-i şerife gelüb, mezbûre Sultan'ın ma'dûriyesi olan Emine cânibinden tasdik-ı âtiye Ali b. Bali ve Hüsrev b. Abdullah şehâdetleri ile vekâleti sâbit olan zevci Rüstem Bey muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müvekkilem mezbûre Sultan Kasaba-i Gemlik'de vâkı' bir haddî Huban Hâtûn mülkü ve bir haddî Mevlana Mehmed Bey mülkü ve bir haddî Rüstem Bey mülkü ve bir haddî evleri tevâbı' ve levâhıkıyle ile târîh-i kitâbdan iki yıl mukaddem kızı mezbûre Emine'ye hîbe-i sahiha ile hîbe ve temlik idüb, Ali'ye teslim dahî itmüşdür" didükde, mukarr-ı mezkûrı vekil-i merkûm Rüstem Bey dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşrûh üzerine tasdik idüb, "Zikr olunan evleri, müvekkilem mezbûre Emine dahî târîh-i mezkûrde alüb, kabz idüb, el-ân taht-ı yedinde olüb, mülkü mü'eddidür" diyücek, tarafından sâdır olan ikrâr ve tasdik makbûl olüb, sıhhat-i ikrâr ve cevâz-ı tasdik hükm-i birle mâ-cerâ bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Muharremi'l-Harâm
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl:

Seyyid Mehmed b. Mustafa
ve Ali Çelebi b. Kasım
ve Şemseddin Ali b. Maksûd
ve Fethullah b. Mahmud
ve Halil b. Rasul
ve gayruhum

732

Karye-i Kurşunlu'dan²⁹⁶ Döğne bt. Yorgi Meclîs-i şer'e gelüb, Hızır b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre sinurunda vâkı' olan 'inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd babamdan intikâl iden bağımu mezkûr Cafer nâm kimesne tasarruf ider, hâlen taleb iderüm" diyücek, mezkûr Cafer'den su'âl

²⁹⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

olundukda, "Rızâ olunan bağ-ı mezkûr Döğne'nin babasının mülkü idi. Lâkin ben iştirâ eyledüm, yirmibeş yıl vardır tasarruf iderüm" deyü cevâb virdüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Mehmed b. Ferruhşad
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

733

Karye-i Kurşunlu'dan Duraşah b. Karagöz Meclîs-i şer'e gelüb, karye-i Gemlik mukâta'asına ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Avraham veled-i Yasef mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Avraham'a karz-ı şer'iyyeden bin beşyüz akçe deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

İshak b. Mehmed
ve Mehmed b. İsa
ve diğeri Mehmed b. Ferruhşad
ve Muharriru'l-Hurûf Halil
ve gayruhum

734

Avraham veled-i Yasef Meclîs-i şer'de, Duraşah veled-i Karagöz mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, mezkûr Duraşah'a dokuzyüz doksan senesi icâresinden bir yıllık dörtyüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 733)

735

Avraham veled-i Yasef Meclîs-i şer'de, Gemlik İskelesine mübâşir olan Avraham veled-i Yasef mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Avraham zimmetinde bin beşyüz akçeden gayrı hakkım yokdur" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 733)

736

Hüseyin b. Emir Meclîs-i şer'e gelüb, Derviş b. Ömerşah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Derviş Çelebi'ye dörtyüz kırk akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Ali b. Durmuş
ve Mehmed b. İsa
ve diğeri Mehmed b. Ferruhşad
ve gayruhum

737

Karye-i Kumla-i Sağır'den Muzaffer b. Mustafa'nın nefesine, lede'l-hâce ihzârına, karye-i mezbûreden Mehmed b. Mustafa ve Mahmud b. Sevindik "Kefil olduk" didükleri, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mustafa Halife ibnu Ali
ve Mehmed b. Ali
ve Halil b. İbrahim
ve Mehmed b. İsa
ve Mustafa b. Mehmed
ve gayruhum

738

Hâlen Kite Kazası'ndan kürekçi ihrâc için mübâşir-i fermân²⁹⁷ olan Osman Bey'in kendüsi âhar kazaya kürekçi ihrâcına gidüb, yine işbu Ali Bey nâm kimesneyi vekil idüb, mezkûr Ali Bey dahî kabûl eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mehmed b. İsa
ve Muharriru'l-Hurûf Halil
ve gayruhum

739

İnesi dimekle ma'rûf karyeye muttasıl olan harmânlar yerinde vâkı' Karaağaç yerinde mecrûhan maktûl olan Seyyid Hüseyin b. Seyyid Mustafa'nın anası Fatıma ve karındâşı ve kız karındâşı Gülsün'ün vekil-i şer'isi olan zevci Mahmud Meclis-i şer'-i şerife hâzırân olüb, karye-i mezbûre halkından Papa Estafanos veled-i Manol ve Apasdoloz veled-i İmre ve Nikola veled-i Yani ve Dimitri veled-i Kosta ve Kosta veled-i Kıryazi ve İstirati veled-i Yani ve Estemad veled-i Saruhan ve Kosta veled-i Sinan ve Panayut veled-i Uzgori ve Yani veled-i Estefanos ve Kamnos veled-i Arslan ve Arslan veled-i Yorgila ve sâ'ir karye-i mezbûre halkı mukâbelelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Maktûl-i mezkûrun demmi husûsunda karye-i mezbûre halkı ile aramızda münâza'at-ı kesîre vâkı' olmuş idi. Hâliyâ muslihûn araya girüb, ıslâh idüb, bedel-i sulh için karye-i mezbûre halkı yedlerinden ondörtbin akçe alüb, kabz idüb, zimmetlerini ibrâ-i 'âm ile ibrâ' ve iskât eyledük. Hâliyâ ve min ba'di vicâhen mine'l-vucûh nizâ'imuz kalmadı. Eğer ba'de'l-yevm bi'z-zât ve bi'l-vâsıta da'vâ ve nizâ' idersek, 'inde'l-hukkâm mesmû' olmaya" didüklerinde, mukırrûn-ı mezkûrun karye-i merkûme halkı dahî vicâhen vech-i meşrûh üzre tasdik idüb, "Bizüm dahî bedel-i sulh için virdüğümüz ondörtbin akçe husûsunda mezbûrûn Mehmed ve Mahmud ve Fatıma ile vicâhen mine'l-vucûh nizâ'imuz yokdur. Eğer ba'de'l-yevm nizâ' idersenüz, inde's-şer' makbûl olmasun" didüklerinden sonra, tarafeynden sâdır olan ikrâr makbûl görölüb, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Muharrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Bali Bey ibnu Nasuh
ve Nasuh Bey ibnu Abdullah
ve Receb Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed Çelebi ibnu Hızır
ve Seyfi b. Karagöz
ve Mahmud ibnu Salih
ve Hasan b. Hızır

²⁹⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve Piri b. Hasan
ve Ali b. Mahmud
ve Mehmed b. Abdullah
ve Musa b. Habib
ve Mehmed b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

740

Karye-i İnesi kurbunda maktûl bulunan Seyyid Hüseyin b. Seyyid Mustafa'nın karındâşı Mehmed ve kız karındâşı Gülsün tarafından vekil-i şer'isi olan Mahmud ve anâsı Fatıma Meclis-i şer'-i şerife hâzırûn olub, Karye-i İnesi'den Papa Estafanoz veled-i Manol ve Apastoloz veled-i İmre ve Kosta veled-i Sinan ve Dimitri veled-i Kosta ve Kosta veled-i Kıryakuz ve Nikola veled-i Yani ve Estemad veled-i Saruhan mukâbelelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûr zımmiler zimmetlerinde karz-ı şer'den olan ondörtbin akçe hakkımızı bî-kusûr alüb, kabz eyledük. Bir akçe ve bir habbe hakkımız kalmadı" deyû ikrâr eyledüğü, mezbûrûn zımmiler talebleriyle sicill-i kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharrem
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Balı Bey ibnu Nasuh Bey
,ve Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

741

چلب tâ'ifesinden Bayram b. Hacı Ali Meclis-i şer'e takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i Balıklı'da Aleksî nâm zımmiden havâle eyledüğüm üçbin yüz akçeyi, işbu sâhibü's-sicill muhızır Mehmed Bey b. İsa yedinden bî-kusûr alüb, kabz eyledüm" deyû ikrâr eyledüğü, muhızır-ı merkûm talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharrem
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Mevlana Abdi Halife İmâm-ı Karye
ve Ömer b. Yunus an karyei'l-mezbûr
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

742

Kite Kazası'na tâbi' Umurbey nâm karyede vâkı' merhûm Pars Bey Evkâfi'na mütevellî olan Mehmed Çelebi b. Danyal Meclis-i şer'e gelüb, bâ'isü's-sicill Mehmed b. Oruç mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Evkâf-ı mezbûr toprağında Yazır nâm karye arâzisinde Mehmed b. Hâce nâm kimesne beher sene elli akçe mukâta'a ile mutasarrıf olduğu kışlâk yerine, üçyüz akçe resm-i tapû ve beher senede üçyüz akçe mukâta'a ile kabûl eyledüğü ecilden vakfa ittibâ' olmamağın zikr olunan yerin tasarrufunu mezkûr Mehmed b. Oruç'a virdüm" didükde, mukırr-ı mezkûr, mezkûr Mehmed b. Oruç dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşrûh üzre tasdik itdüğü bâ'isden, mâ-cerâ bi't-taleb sicille kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharrem
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Osman Çelebi ibnu Abdusselam
ve Mahmud Çelebi ibnu Murad
ve Hacı Ramazan b. Mustafa
ve Sinan b. Gökçe
ve Mahmud b. Mustafa

ve gayruhum

743

Karye-i Runkuş'dan İlyas b. Ali Dede Meclis-i şer'î şerife gelüb, levend kefere tâifesinden Karye-i Dirikle reisi olan Estamo veled-i Kosta ve Yorgi veled-i Yani mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Gice ile ahûrumdan bir kara sığır öküzüm serika olunub, derisin Karye-i Küçük Eşkel'de Yeniçeri Mustafa'nın dâmında buldum. Mazannım mezbûrân zimmîlerinden su'âl olunmasın taleb iderüm" diyücek, mâ-cerâ mezbûrândan su'âl olundukda, Karye-i Küçük Eşkel'de sâkin olan Deymo veled-i Nikola gelüb, "Bize gel bir yerde şikâr vardır, didi. Biz dahi varduk. Gice ile mezkûr İlyas'ın dâmından öküzünü serika idüb, getirüb, Mustafa'nın dâmında boğazladuk. Mezkûr İlyas gelüb, derisin merkûm Mustafa Yeniçeri'nün dâmında buldu" deyû ikrâ-ı tavî eylediği, bi't-taleb sicille kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Demürhan Mustafa
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin Emîn-i Mahkeme
ve Ali b. Bali
ve Bali b. Hızır
Todoros veled-i Nikola
ve Yamrinos veled-i Mihâl
ve gayruhum

744

Yörük tâifesünden Mahmudlar Cemâ'atinden Mümin ibnu Hamid Meclis-i şer'e gelüb, mutallakası olan Şahane muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûre hâtûnunu Bahşayış nâm kimesne ile gice evimde buldum. Ana binâen, talâken boşadum" deyû ikrâ-ı tavî eylediği, mezbûre talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Cafer b. Ali
ve Ali b. Osman
Demürhan b. Mustafa
ve Mehmed b. Ferruşad
ve gayruhum

745

Ba'dehû mezkûr Mümin, mezbûre hâtûnun "Zimmetimde mehr-i müeccelden dörtyüz akçesi vardır" deyû ikrâr eylediği, mezbûre hâtûn talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atif 744)

746

Ba'dehû mezkûr Mümin Meclis-i şer'de mutallakası olan Şahane muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûre hâtûnun benüm zimmetimde üç inek ve iki re's tosunları vardır" deyû ikrâr eylediği, mezbûre hâtûn talebiyle sicille kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atif 744)

747

Mudanya zimmîlerinden Yorgila veled-i Yani Lugarid Meclis-i şer'e gelüb, Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Ahmed Çelebi ibnu Abdullah muvâcehesinde

takrîr-i kelâm idüb, Mudanya kurbunda merhûm Han Çelebi yerinde vâkı' bir haddî Hasan mülkü ve bir haddî Yeraki mülkü ve bir haddî Papa Erkiros mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ile mahdûd olan beher senede yirmi akçe mukâta'alu bağçem ve Ali Çelebi yerinde vâkı' bir haddî Yorgi mülkü ve bir haddî Mihâl mülkü ve bir haddî Rüstem mülkü ve bir haddî vâdî ve bir haddî ile mahdûd olan beher senede yirmi akçe mukâta'alu bağçemi ve Ayamoni nâm mevzi'de vâkı' bir haddî Senadinos mülkü ve bir haddî Kasım Bey mülkü ve bir haddî Kostantinos mülkü ve bir haddî Kosta mülkü ile mahdûd olan beher senede onbeş akçe mukâta'alu zeytûn bağçemi, müşârümileyh Ahmed Çelebi'ye altıbin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen itdükden sonra, zikr olunan emlâki senete 989 Recebi'nün guresinden ilâ temâmi's-sene yediyüz yirmi akçe icâreye alüb, kabul eyledüm" didükde, mukırr-ı mezkûrı merkûm Ahmed Çelebi dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşrûh üzerine tasdik itdükden sonra, sıhhat-i bey'e ve şirâya ve akd-i icâreye hükmolunub, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ahmed Çelebi ibnu Mahmud
ve Mehmed Çelebi ibnu Emir Ali
ve Seyyid Ahmed b. Seyyid Hüseyin
ve Hızır Bey ibnu Ali
ve Mahmud bey ibnu Ahmed
ve Panayut veled-i Kondastefanos
ve Bali veled-i Maruf
ve Uzgori veled-i Panayut
ve gayruhum

748

Ba'dehû Müfû'l-emâsıl ve'l-akrân Mehmed Çelebi ibnu merhûm Mehmed Bey Meclis-i şer'e gelüb, Bekir b. Yusuf muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Polad nâm karyede vâkı' bir haddî yine mezkûr Bekir mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî Mehmed mülkü ve bir haddî yine Bekir mülkü ile mahdûd olan suflî kiremit örtülü evimin dâhilinde olan harâbe dâm yerin ve havlisi ile ve karye-i mezbûre kurbunda vâkı' bir haddî İbrahim Bey mülkü ve bir haddî Hasan b. Emrullah mülkü ve bir haddî Mustafa mülkü ve bir haddî Kara Mustafa mülkü ile mahdûd olan beher senede iki akçe mukâta'alu bağçem -ki müteveffâ Ali Kethûda'dan intikâl itmüşdür- mezkûr Bekir'e altıyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen eyledüm" didükde, mukırr-ı mezkûrı, merkûm Bekir dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdükden sonra, sıhhat-i bey'e ve şirâya hükmolunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Abdullah Bey ibnu merhûm Ahmed Bey
ve Ahmed b. Cafer
ve Yusuf b. Ali
ve Cafer b. Abdullah
ve Mehmed Çelebi ibnu Hacı Ferhad
ve Hanefi b. Ahmed
ve Pir Ali b. Hızır
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

749

Sicill-i sâbıkda mastûr olan Mehmed Çelebi Meclis-i şer'de, Bekir muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûr Bekir'in tasarrufunda olan harman yerinde nizâ' itmüş idim. Hâlen yüz yirmibeş akçe alüb ferâgat eyledüm. Nizâ'im yokdur, sâir emlâki gibi tasarruf eylesün" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 748)

750

Karye-i Yaman'dan Hamza nâm kimesne, Hüseyin b. İbrahim muvâcehesinde Meclîs-i şer'î şerîfde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Hüseyin'in>, Pusemdoz nâm zımmiden bana havâle eyledüğü akçeden, zımmî-i merkûm yedinden beşyüz akçe aldum, kabz eyledüm" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mehmed b. Ferruḫşad
ve Halîl b. İsa

751

Karye-i Yaman'dan Seferşah oğlu Hamza Meclîs-i şer'de, Hüseyin b. İbrahim muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Hüseyin ber-vech-i maktû' mutasarrıf olduğı mukâta'a mahsûlünden Karye-i Yaman'da sâkin olan Kara nâm kimesne yedinden onaltı burçâk aldum" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 744)

752

Karye-i Bağlu'dan Mümin b. Ramazan Meclîs-i şer'î şerîfe gelüb, takrîr-i kelâm eyledü ki, "Mîrî tavuk cemî' iderken karyemiz halkı gelüb, benden dahî tavuk istedüklerinde, hâtûnum Ünzile muhâlefet idüb, ben dahî eğer sen cemâ'ate muhâlefet idüb mîrî için tavuk virmez isen benden üç talak boş ol diyücek, hâtûnum mezbûre dahî muhâlefet itmeyüb, bir dâne tavuk virdi" deyû cevab virüb, kelâmına muvâfik beyyine taleb olundukda, Bostan b. Ali ve Sinan b. Ramazan nâm kimesneler, "Mezkûr Mümin evvel vechiyle şart eyledüğü zemânda hâtûn dahî muhâlefet itmeyüb bir tavuk virdi. Husûs-ı mezbûra şâhidlerüz ve şehâdet dahî iderüz" didüklerinde şâhidân-ı mezbûrânın şehâdetleri ba'de't-ta'dîli's-şer'î hayyiz-ı kabûlde vâkı' olüb, mâ-veka'a bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mehmed b. Nasuh
ve Pir Ali b. Turgud
ve Hamza b. Seferşah
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve gayruhum

753

El-emru kemâ cerâ ve's-şân 'alâ mâ yerâ hurrيرهû'l-fakîr Ali b. Mustafa
El-Kadı Bi-Kaza-i اشباط

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı sicill oldur ki,

Kaza-i اشباط 'dan makarr olan Selve Kazası'na tâbi' برتباس nâm karye sâkinlerinden Yecûc veled-i Mehil nâm zımmî Meclîs-i şer'î şerîfe ve mahfel-i münîf meclîsine hâzır olüb, takrîr-i kelâm idüb didi ki, "Yusuf Bey ibnu Hasan Bey nâm sipâhî ki Kaza-i Kite'ye tâbi' Gemlik dimekle ma'rûf karyede Filoz Bey ve Nefri ve Yayıoğlu ve Kürk nâm zımmîlerin kapuları önünde Keyke nâm sulbî oğlum mecrûhan maktûl bulundu. Seni vekil-i mutlak tayîn itdüm." Şer'le müteveccih olanlardan bi-hasbi's-şer' merkûm Keyke'nün kısâsın da'vâ ve taleb ve ibrâ' ve

iskâtını vekîl-i mutlak vekâlete merkûm-ı mezkûr Yusuf Bey Meclîs-i şer' de kabul itdükdən sonra, ber-vech-i temessük vâkı'-ı hâl, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri Recebi'l-Mürecceb
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl:

Yeniçeri Ali
Ömer b. Mahmud
Mehmed b. Abdullah
Hacı Mustafa el-Hayyât
ve gayruhum

754

Bundan sâbık Karye-i Gencellü'de fevt olan Hasan b. Hüseyin nâm müteveffânın yetim-i sağırine kîbel-i şer'den vasî nasb olan Ali b. Hasan Meclîs-i şer'e gelüb, Karye-i Umurbey'den Cafer Çelebi ibnu Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Vasîsi olduğum mezkûr Yusuf'un babasından intikâl iden mâlından mezkûr Cafer Çelebi vasî-i muhtârî olduğı İlyas zimmetinde bin dörtyüzelli akçe hakkı olüb, meblağ-ı mezkûrun altıyüz akçesin bundan sâbık alüb ve sekizyüzelli akçesine dahî Tuzla kurbunda vâkı' bir haddî sazlık ve bir haddî Demürçioğlı mülkü ve bir haddî Anastasoğlı mülkü ve bir haddî arz-ı hâliye ile mahdûd beher senede sekizyüz akçe mukâta'alı bağı alüb, kabz eyledüm. Meblağ-ı merkûmdan mûmâileyh Cafer Çelebi'nin zimmetinde bir akçe kalmadı" deyü ikrâr-ı tavî eyledüğü, mûmâileyh Cafer Çelebi talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Hüseyin Çelebi el-mütevellî
ve Sinan b. Gökçe
ve Perver b. Abdullah
ve Hasan Çelebi ibnu Rüstem
ve İbrahim b. Ali
ve Ali b. Umur
ve Bali b. Hâce Ali
ve Hacı Ramazan b. Hacı Mustafa
ve gayruhum

755

Karye-i Mürsel-i Kebîr'de fevt olan Yusuf b. Abdullah nâm müteveffânın eytâmına vasî lâzım olmağın, bâ'isü's-sicill Veli b. Sevindik kîbel-i şer'den vasî nasb olunub, mezkûr Veli dahî "Vesâyet-i mezbûrı kabûl eyledüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Hüseyin b. Evhad
ve Cafer b. Halil
ve Mehmed b. İsa
ve diğeri Mehmed b. Ferruḫşad
ve gayruhum

756

Karye-i Eyerci'den²⁹⁸ Mehmed b. Bali Meclîs-i şer' de Muharrem b. Bali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Bundan akdem sipâhî Hüseyin nâm kimesneden iştirâ eyledüğüm siyâh, alını sığâr tây, Karye-i Aksungur'da sâkin Ahmed Bey ibnu Abdullah nâm yeniçeri benüm serika olunmuş mülkümdür deyü, elimden aldı. Zikr olunan tâyı mezkûr Hüseyin'den iştirâ eyledüğüm zemânda

²⁹⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

mezkûr Muharrem bile hâzır idi. Mezkûr Hüseyn benüm teyzem oğlıdur. Ben zararına kefil oldum, didi. Ben dahî onun itdüğü kelimâtiyle aldum” diyücek, mâcerâ mezkûr Muharrem’den su’âl olundukda fi’l-vâkı’ mezkûr Hüseyn, “Bey’de bile hâzır idüm. Zarârına dahî kefil oldum idi. Mezkûr Mehmed’in kelimâtı vâkı’dur” deyü ikrâr-ı tav’i eyledüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-1 Safer
Senete 990

Şuhûdü’l-hâl:

Vahid Halife b. Piri
ve Mustafa b. Hızır
ve Yusuf b. Piri
ve Mehmed b. Musa
ve gayruhum

757

Karye-i Polad’dan Mehmed b. Hüseyn Meclis-i şer’de, “Piri b. Mustafa’ya çift behâsından yediyüz akçe vâcibü’l-edâ deynim vardır” deyü ikrâr eyledüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-1 Safer
Senete 990

Şuhûdü’l-hâl:

Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

758

Karye-i Fodra’dan Mustafa Bey ibnu Abdullah Meclis-i şer’e gelüb, ‘abd-1 memlûk olan uzûn boylu, sarûşın, gök elâ gözli, açuk kaşlu, yüzünün sol tarafında eser-i cerâhatlu Maceri’l-asl Geyvân b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezkûr-ı mevsûf kuluma târih-i sicillden yedi yıl virüb, mekâtib-i ‘ale’s-sene eyledüm. Müdde-i mezbûreyi bi’t-temâm edâ-i hizmet itdükden sonra, sâyir ikrâr-ı aslın gibi hür olsun” didüğü, gıbbe’t-tasdîk bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-1 Safer
Senete 990

Şuhûdü’l-hâl:

Mustafa b. İbrahim
ve Yusuf b. Abdullah
ve Mehmed b. Hasan
ve gayruhum

759

Karye-i Göynüklü’den İbrahim b. Oruç Meclis-i şer’e gelüb, Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Mustafa b. Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezkûr Mustafa’ya ikibin akçe karz-ı hasenden ve on akçe kebe behâsından cem’an ikibin on akçe vâcibü’l-edâ deynim vardır” deyü ikrâr eyledüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-1 Safer
Senete 990

Şuhûdü’l-hâl:

Mehmed Çelebi En-Nâibü’s-şer’
Mustafa b. Cihan
ve Mehmed b. Hasan
ve gayruhum

760

Ahmed Bey ibnu Abdullah Meclis-i şer’-i şerife gelübü, Kite Kazası’na tâbî Eyerci²⁹⁹ nâm karyeden Mehmed b. Bali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezkûr Mehmed’in elinde bulunan siyah ve alnı sığâr, kış ayağının sol tarafı

²⁹⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

seken iki bâş tây benüm ahurumdan zâyî' olmuş mülkündür. Hâliyâ taleb iderüm" diyücek, mezkûr Mehmed'den su'âl olundukda, "Zikr olunan tâyı Hüseyin nâm kimesneden iştirâ eyledüm, mezkûr Ahmed Bey idüğün bilmezsin. Bana kendünün idüğün isbât itsün" didükde, mezkûr Ahmed Yeniçeri'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda, Ömer b. Şaban ve Mehmed b. Sefer nâm kimesneler hâzîân olüb didiler ki, "Evsâfi zikr olunan tây mezkûr Ahmed Yeniçeri'nün ahûrundan zâyî' olmuş mülkdür. Husûs-ı mezbûra şâhidlerüz, şehâdet dahî iderüz" didüklerinde, şâhidân-ı mezbûrânın şehâdetleri bâ'de't-ta'dîli's-şer'î hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, nizâ' olunan tây mezkûr Ahmed Yeniçeri'nün idüğü zâhir olduğı, bi't-taleb sicille kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Safer
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

İsa b. Uzgori ve Hamza b. Hamid
ve Abdülkerim b. Abdi
ve gayruhum

761

Mahrûsa-i Burusa'da âsûde olan (silik) ve Kite Kazası'nda (silik) Hâtûn Evkâfları'na mütevellî olan Fâhru'l-akrân Mehmed Çelebi ibnu Seydi Ali, Kaza-i Kite tevâbî'nda Emrudlu nâm karye civârında kendü çiftliğinde sâkin Mustafa b. Abdullah nâm sipâhî ile olan nizâ'ın istimâ'ı için Âsitâne-i Se'âdet'den emîrû'l-ümerâü'l-kirâm 'azimû'l-kadr ve's-şân Mir-livâ-i Hüdâvendigâr Hazretleri ile bu fakîre hitâben emr-i şerîf vâcibû'l-kabûl ibrâz idüb, imtisâlen li'l-emri'l-âli mir-i müşârünileyh hazretleri ile 'akd-i meclis idüb, istimâ'ına şurû' olundukda, mezkûr Mustafa Bey Meclis-i şer'-i şerîfde takrîr-i kelâm idüb, "Mütevelli-i mûmâileyh tarafından sâdır olan emr-i 'âli mücebince Karye-i Savcibûki imamı Abdi Halife karye-i mezbûre halkından Ömer ve Divâne Hasan ve Arnavud Mehmed nâm kimesneler ile gelüb, odada tutub, ba'zı te'addîler zuhûr itmekle mâ-beynimizde münâza'at-ı kesîre ve muhâsemât-ı şedîde vâkı' olmuş idi. Muslihûn araya girüb es-sulh hayyız-ı kahrâsiyle³⁰⁰ 'amel idüb, husûs-ı mezkûrden mezbûrunun zimmetlerini ibrâ-i 'âm ile ibrâ-i iskât da'vâ idersem, hâliyâ ve min ba'di vechen mine'l-vucûh da'vâm ve nizâ'im yokdur. Eğer ba'de'l-yevm bi'z-zât ve bi'l-vâsıtâ da'vâ idersem, inde's-şer' makbûl olmasun" didükde, müşârünileyh mütevellî, "Benüm dahî merkûm Mustafa ile nizâ'im yokdur. Eğer ba'de'l-yevm ben dahî kezâlik nizâ' idersem ve itdürürsem inde'l-hükkâm mesmû olmaya" didükden sonra, tarafeynden sâdır olan ikrârı makbûl olüb, hasb-ı hâl bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Saferi'l-Muzaffer min şuhûr
Senete tis'ine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl:

Mehmed Ali Çelebi ibnu Mehmed Eş-şehîr Beşezâde
ve Mustafa Çelebi ibnu Ahmed el-mütevelli bi-Evkâf-i Hazret-i Emir Sultan sâbikan
ve İbrahim Çelebi fi Mahalle-i Şeyh Paşa
ve Yakub b. Tabibşah
ve Mehmed b. İsa
ve Mehmed b. Mustafa
ve gayruhum mine'l-hâzırîn

762

Dergâh-ı 'âli yeniçerîlerinden Mustafa b. Abdullah, Kurşunlu dimekle ma'rûf karye papâslarından Mihal veled-i Yani bağında mecrûhan maktûl bulunan liebin ve ümmîn karındâşı Hüseyin'in demm-i diyeti husûsunda vâkı' olan nizâ'ının istimâ'ı için, Âsitâne-i Se'âdet'den emîrû'l-ümerâü'l-kirâm 'azimû'l-kadr ve's-şân Mir-livâ-i Hüdâvendigâr Hazretleri ile bu fakîre hitâben emr-i şerîf-i vâcib ibrâz idüb, imtisâlen li'l-emri'l-âli mir-i müşârünileyh ile istimâ'ına şurû' olunmak sudurunda iken, mezkûr Mustafa Yeniçeri Meclis-i şer'-i şerîfe gelüb, mezkûr Papas

³⁰⁰ Daha önce okunamayan bu kelime grubu, "sulha zorlayıcı durum" anlamına gelmektedir.

muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Maktûl-i mezkûr karındâşım Hüseyi’in demm-i diyeti husûsunda mezkûr Papas ile aramızda münâza’at-ı kesîre ve muhâsemât-ı şedîde vâkı’ olmuş idi. Husûs-ı mezkûrda merkûm Papas’ın medhali olmayub, karındâşım Hüseyin’i yabandan haramzâde levend tâifesi katl eyledüğine temâm-ı vâkıf olduğum ecilden, husûs-ı mezkûrdan merkûm papasın zimmetini ibrâ-i ‘âm ile ibrâ ve iskât idüb, haracım mukâbelesinde onikibin akçe alüb, kabz eyledüm. Hâliyâ ve min ba’di vechen mine’l-vucûh nizâ’ım yokdur. Eğer ba’de’l-yevm bi’z-zât ve bi’l-vâsıta da’vâ idersem, ‘inde’l-hükkâm mesmû’ olmaya” didükde, mezkûr Papas, “Benüm dahî haracı mukâbelesinde virdüğüm onikibin akçe husûsunda mezkûr Mustafa Yeniçeri ile da’vâm ve nizâ’ım yokdur. Eğer ba’de’l-yevm ben dahî kezâlik da’vâ idersem ve itdürürsem inde’ş-şer’ makbûl olmasun” didükde, tarafından sâdır olan ikrârı makbûl olüb, mâ-cerâ bi’t-taleb sicille kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 990

Suhûdü’l-hâl:

Fahru’l-akrân Bali Çavuş ibnu Kasım
ve Arslan Bey ibnu Hasan es-Siyami
ve Mehmed Çelebi ibnu Piri
ve İbrahim b. Abdullah
ve Sinan Bey b. Karagöz
ve Ahmed Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

763

Karye-i Polad sâkinlerinden Yafod veled-i Abdullah nâm kimesnenün nefesine, lede’l-hâce ihzârına, Mahrûsa-i Burusa’da Maksem Mahallesi’nde sâkin olan Hasan b. Emrullah “Hesâb<a> kefil oldum” deyub ve mezkûr Yafod’dan talep olunan dörtyüzkırk akçeye dahî “Kefil-i bi’l-mâl oldum” didüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Safer
Senete 990

Suhûdü’l-hâl:

Piri Çelebi ibnu Mustafa
ve Ali Hacı b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Mehmed Çelebi ibnu Hasan Emîn-i Mahkeme
ve gayruhum

764

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Yörükili nâm karyeden Pir Ali ibnu Kara Yusuf mahkeme-i şer’e gelüb, ahâli-i karye-i mezbûre mahzarında tav’an i’tirâf idüb, “Otuz re’s koyunum olüb, karye-i mezbûre mezra’asında otlar ve sulanur idi ve lâkin evvelden koyunum olmayub ve koyun gezdir olmaduğı sebebden ahâli-i karye râzı olmayub, ben dahî kendü rızâm ile otuz gün va’de aldum. Eğer otuz günden sonra oradan koyunum götürmezsem, Emir Musli Çelebi’ye binbir akçe deynim olsun” didüğü, bi’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi selh şehri-i Rebî’l-evvel
Senete 990

Suhûdü’l-hâl:

Nasuh Halife ibnu İbrahim
ve Abdurrahman Halife ibnu Mehmed Efendi
ve Mehmed Çelebi Emîn-i Mahkeme
ve Mümin Reis El-Muhzır
ve Mehmed El-Muhzır
ve gayruhum

765

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,

Kite Kazası'na tâbi' Ebceler nâm karyeden Mustafa b. Nureddin mahkeme-i şer'e gelüb, karye-i mezbûreden İbrahim b. Kasım mahzarında ikrâr ve itirâf idüb, "Karye-i mezbûrede Hüdâvendigâr Evkâfi'ndan bağçemi -hudûdı 'inde'l-ahâli ma'lûmdur- işbu müşârünileyh İbrahim'e dâhilinde iki aded elma ağacından mâ'adâ, eşcâr-ı müsmiresiyle dokuzyüz akçeye onbeş yıldan mütecâvizdür bey' idüb, akçesin aldum" didügi, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 764)

Şuhûdü'l-hâl:

Ali b. Mehmed
ve Hasan b. Mehmed
ve Mehmed b. İbrahim
ve Yusuf b. Süleyman
ve Mehmed el-muhzır
ve Mustafa b. Ali
ve gayruhum

766

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,

Dokuzyüz doksan Safer-i Muzaféri'nün onuncu gün Gemlik kurbunda ahz olunub, Karye-i Engürücük'den İlyas b. Bahşayış ve Bali b. Timur yedlerinden Gemlik mültezîmi olan Yahudi Kosta'ya teslim olunan uzun boylu ve kara yağız ve kösece sakallu Macari'l-asl Kasım b. Abdullah, Kaza-i İnegöl muzâfâtından Hamza Bey demekle ma'rûf karyede sâkin Müftü'l-ümerâ Mir-livâ Bekir Bey -dâme 'uluvvuhû- müstahıkk çıkub, cânib-i a'lâlarından vekâlet-i sâbit olan Çakal Osman'a ba'de's-subût gulâm-ı mevsûf teslim³⁰¹ olunub, mültezîm-i mezbûr talebiyle mahzar-ı müsliminde kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri Rebî'î'l-âhir min şuhûr
Senete tis'ine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl:

Mehmed b. Muharrem
ve Hasan b. Durgud
ve Mehmed El-Muhzır
ve gayruhum

767

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,

Hâlen Mahrûsa-i Burusa'da sâkine Zahide bt. Mahmud Meclîs-i şer'-î şerife hâzır olüb, işbu bâ'is-i hâzâ'l-kitâb Hasan b. Samed mahzarında ikrâr ve itirâf Nefs-i Gemlik'de bir cânibi Sinan Çavuş mülklerine ve bir cânibi tarik-i 'âm ve bir tarafı Durhan Bey mülküne muttasıl mülk-i yurdumı dâhilinde altı ve üstlü bir ev ve bir sofa ve bir firunı ve bir su kuyûsı ve bir ahûrı ve sâ'ir eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresi cümletü'l-hudûd ve kâffe'l-hukûk işbu Hasan b. Samed'e ikibin dörtyüz akçeye bey' eyledüm" didükde, karye-i mezbûre mukarrun lehü'l-mesfûr vech-i meşrûhunda vicâhen ve şifâhen tasdik idüb, hücet-i ikrâr ve tasdika hükmolunub, bu vesîka-i şâriha bir yıl temessük tahrîr olunduğı, müzekker mâcerâ ola.

Veka'a't-tahrîr fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 766)

Şuhûdü'l-hâl:

Mehmed ibnu Durhan Bey
ve Musa b. İlyas
ve Ali Bey ibnu Abdullah
ve Abdurrahman Halil ibnu Mehmed Efendi
ve Mehmed El-Muhzır
ve gayruhum

³⁰¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Hilesi zuhûr eyledi makbûl değildir.

768

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Mezbûr Hasan iştirâ eyledüğü yurdun behâsın mezbûre Zahide'ye sâliyâne idüb, mezbûre dahî zikr olunan yurdun behâsın mezbûr Durhan'dan kabûl idüb, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a mahzar-ı müsliminde bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 766)

Suhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 766)

Hilesi zuhûr eyledi, makbûl değildir.

769

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
تائفه tâifesi ve Doğancıyan (silik) bundan akdem fevt olan El-Hacc Bali'nün eytâmına vasiyye olan vâlideleri Leyla zevc-i âhir varub ve eytâmın mâlları zâyî' ve telef olmak fehimm olunmağın 'azl olüb, eytâmın Ömer b. Bahşayış vasî ve mezbûresiyle nâzır nasb olunub, sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 766)

Suhûdü'l-hâl:

Osman Çelebi ibnu Abdüsselam

ve Mahmud b. Mustafa

ve Mümin b. Hamid

ve Mehmed b. Ferruhşad

ve Mehmed b. Ali

ve gayruhum

Hilesi zuhûr eyledi makbûl değildir.

770

Budur ki, David veled-i Şimal Meclîs-i şer'î şerife gelüb, Gemlik İskeleye bâcına ve bād-ı hevâsına ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Avraham veled-i Yasef tarafından husûs-ı âtiye vekîl-i şer'îsi olan Yagob veled-i Avraham mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mübâşir-i merkûmun zimmetinde kırkûçbin lâzimül-edâ hakkım var idi. Meblağ-ı mezkûrun edâsiçün mübâşir-i merkûmun Gemlik ve Kurşunlu ve Filador nâm karyelerde mahzen³⁰² olan kırk dört aded dolu ba'zı hamr ve ba'zı koruk ve ba'zı sirke fuçların ve Gemlik'de vâkı' bir kıt'a ma'lûmül-hudûd bağın ve bunlardan mâ'adâ esvabım, esbâbdan her ne var ise alüb, kabz eyledüm. Meblağ-ı mezkûrden mübâşir-i merkûmun zimmetinde bir akçe ve bir habbe kalmadı. Bi-kusûr aldum, haklaşdum" deyü ikrâr-ı sahîh-i şer'î eyledüğü, vekîl-i mezbûr Yagob talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Rebi'îl-âhir
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Mahmud b. Mustafa

ve Mehmed b. Ferruhşad

Arslan veled-i Musa

Yevez veled-i Yagob

Avraham veled-i Hayyım

ve gayruhum

771

تائفه Tâifesi'nden Yahşiler Cemâ'ati'nden Mehmed b. Osman Meclîs-i şer'î şerifde takrîr-i kelâm idüb, "İşbu bâ'isü's-sicill Derviş Çelebi ibnu Emir Çelebi'ye koyun akçesinden ikibin yüz akçe vâcibül-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

³⁰² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Tahrîren fi evâsıt-ı Rebî'î'l-âhir
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Niyaz b. İbrahim
ve Mustafa Na'iband
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

772

Süleyman Çelebi ibnu Mevlana Celal Meclis-i şer'e gelüb, Karye-i Nefs-i Kite papası olan Todori mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Zımmî-i mezkûr zimmetinde Duka'nun üç müd buğdây ve bir buçuk müd arpa hakkı vardır. Taleb iderüm" diyücek, mezkûr Papas'dan su'âl olundukda, "Vardur" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Rebî'î'l-âhir
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Attâr Ahmed Çelebi
ve Ali b. Karaca
ve Mehmed b. Ferruhsad
ve diğeri Mehmed b. İsa
ve gayruhum

773

Korkud Cemâ'ati'nden Habib b. Osman Meclis-i şer'e gelüb, "Mustafa b. Durmuş zimmetinde olan dokuzyüz kırk akçe hakkımı kabz için Hasan b. Abdullah nâm kimesneyi vekil eyledüm" didükde, mezkûr Hasan, "Ben dahî vekâlet-i mezbûreyi kabül eyledüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Rebî'î'l-âhir
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Vahid Çelebi ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Hasan
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

774

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Korkud Cemâ'ati'nden Habib b. Osman'ın Mustafa b. Durmuş zimmetinde olan dokuzyüz kırk akçe öküz behâsından hakkı olüb, li-ecili'l-kabz habs itdürmüş idi. Mezkûr Mustafa meblağ-ı mezbûrun kabzı için Hasan b. Abdullah'ı vekil itmüşdi. Vekâleten meblağ-ı mezbûru merkûm Mustafa'dan bi't-temâm alüb, kabz eyledi." Müşârünileyh Mustafa talebiyle kayd olundu

Tahrîren fi evâhır-ı Rebî'î'l-âhir
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Mehmed b. Mustafa
ve Nuri b. İsa
ve gayruhumâ

775

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,
Küçük Kumla nâm karye ahâlisi ile Yusuf nâm kimesnenün kan husûsı için da'vâsı olüb, Meclis-i şer'e gelüb, mezbûrün ahâli mahzarında "Senin ile olan da'vâmdan ve nizâımdan ferâgat eyledüm. Yine da'vâ idersem inde'l-hukkâm mesmû' olmasun" didüğü, bi't-taleb sicille kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-ülâ
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Seyyid Cafer ibnu Seyyid Mehmed

ve Osman b. Pir Ali
ve Durmuş b. Mehmed
ve Ali b. Nebi
ve Pir Ahmed b. Mehmed
ve Ömer b. Halife
ve Hüseyin b. Mahmud
ve Mustafa b. Bekir
ve gayruhum mine'l-hâzırın

776

Karye-i Runkuş'dan Mahmud b. Ali ve Ünzile bt. Cihanşah Meclis-i şer'e hâzırân olub, Fahriye bt. Cihanşah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb didiler ki, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî Hüseyin mülkü ve bir haddî Topcı İbrahim mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî Ali Dede mülkü ile mahdûd olan iki suflî ev dâhilinde olan eşcâr-ı müsmiresi ile bize 'âid olan hissemizi, mezbûre Fahriye'ye dörtyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı mezkûrı bi't-temâm alüb, kabz eyledüm" didükde, mukırrân-ı mezbûrânı merkûme Fahriye dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşrûh üzre tasdik itdükden sonra, tarafından sâdır olan ikrâr ve tasdik bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ahmed Çelebi ibnu Hüseyin Efendi
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve Rasul
ve gayruhum

777

Karye-i Runkuş'dan Hasan b. Süleyman Meclis-i şer'e gelüb, takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûreden Topcı İbrahim nâm kimesne, Dirikle nâm karye yolunda o gice gelüb bıçak ile urub, kolumu mecrûh eyledi" deyü, fi'l-vâkı' mecrûh bulunduğı bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Murad Kethûda b. Hacı
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve Rasul Muhzır
ve gayruhum

778

Karye-i İnesi'de mürd olan Erkerosoğlı yetimine vasi olan Yusuf Bey Meclis-i şer'e gelüb, Mehmed Bey ibnu Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Vasîsi olduğum yetimin üç yıllık yer icâresinden bir senede yüzellişer akçeden dörtyüzelli akçe hakkı vardır, taleb iderüm" diyücek, mezkûr Mehmed Bey'den su'âl olundukda, yetim-i mezkûrun yerlerini beher sene yüzellişer akçeye icâyeye aldum. Lâkin ben tasarruf eyledüm" deyü cevâb virdüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Rasul Muhzır
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve Halil b. Musa
ve gayruhum

779

Vilâyet-i Anadolu'da vâkı' olan yava keferi harâcına ve beytü'l-mâl ve mâl-ı gâib ve mâl-ı mağfûruna ber-vech-i iltizâm-ı emîn olan Mehmed Bey ibnu Abdullah Meclis-i şer'-i şerife gelüb, mukâta'a-i mezbûrdan Kite ve Mihaliç kadılıklarında vâkı' olan mahsûlı ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Mehmed Subaşı ibnu Pir Veli

muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezkûr Mehmed Subaşı'nun zabt ve tasarruf eyledüğü Kite ve Mihaliç kadılıklarında vâkı' olan mahsûlî, Arslan nâm yahûdî beşbin akçe dahî ziyâde idüb, üzerine sicill olunmuşdı. Mezkûr yahûdî hıdmet-i mezbûrenün edâsına kâdir olmaduğu ecilden, bir karâr-ı sâbık yine yedinde olan hüccet mücebince yine mezkûr Mehmed Subaşı'nun üzerinde makarr eyledüm” didüğü, mezkûr Mehmed Subaşı talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-ülâ
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mehmed b. Hasan
ve diğêr Mehmed b. Ferruḫşad
ve Halil b. İsa
ve Yusuf b. İskender
ve gayruhum

780

Karye-i Tahtalu'dan Mehmed b. Süleyman ve Hamza b. Abdullah akrâbalarından Mûmine bt. Hamza nâm bıkır-ı bâliğa Meclîs-i şer'î şerîfe ihzâr idüb, muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb didiler ki, “Mezkûr Mûmine'yi kız karındâşının zevci olan Budak tehdiden evde bulub, fi'l-i şeni' idüb, bakâretin izâle itmüş. Su'âl olunmasın taleb iderüm” didüklerinde, mâ-cerâ mezbûre Mûmine'den su'âl olundukda, “Bana mezkûr Budak fi'l-i şeni' eylemedi. Bekâretim taşdan düşmek ile zâ'il oldı” deyü cevâb virdüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Kaplan Bey ibnu Mahmud Çelebi
ve Hüsâm bey ibnu Salih El-İmam
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

781

Karye-i Dirikle'den Anvala veled-i Kabrayani Meclîs-i şer'e gelüb, Mahrûsa-i Burusa'da merhûm Yıldırım Han Evkâfi'na mütevellî olan müffü'l-emâsil ve'l-akrân Ebulbeka Efendi câniblerinden husûs-ı âtiye vekil-i şer'ileri olan Mevlana Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Evkâfi mezbûre bâd-ı hevâsından Karye-i Dirikle ve ve Siği ve Gemlik mahsûlün ber-vech-i iltizâm emîn olan Yasef nâm yahûdî'nün zarar-ı mâlına Nikola veled-i Yani ile üçbin akçeye cem'an altıbin akçeye kefil-i bi'l-mâl olmuş idik. Meblağ-ı mezkûrden üçbin akçe bî-kusûr virüb, teslim eyledüm. Üç bin akçesin dahî mültezim-i mezkûr gelüb, târîh-i kitâbdan ilâ temâsi's-sene edamız ne ise, onı dahî bî-kusûr teslim eyledüm” deyü ikrâr-ı tavî eyledüğü, vekil-i mûmâileyh talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Seyfi Bey ibnu Hüseyn Bey
ve İsa Bey ibnu Mehmed
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyn Emin-i Mahkeme
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve gayruhum

782

Karye-i İnesi'den Espelyot veled-i Yani, “Medine-i Münevvere Evkâfi malından zimmetimde yüzotuz akçe vardur. El-ânü'l-edâ deynimdür” deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Rasul El-muhzır

ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve Mehmed b. Ferruḥşad
ve gayruhum

783

Yani Macerno Nikola veled-i Estefani "işbu bâ'isü's-sicill Niyaki'ye ikiyüzelli akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eylediği, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mehmed b. Ferruḥşad
ve Ali b. Mahmud
ve gayruhum

784

Kite Kazası'na tâbi' Katırlı nâm karye toprağında, dokuzyüzdoksan senesinin Cumâde'l-ülâ'nun guresinde tavilü'l-âmmе vasfi elâ gözlü, Ruûsi'l-asl Yusuf nâm 'abd-ı âbıkı, kıdvetü'l-emâsıl Hüseyin Çavuş tarafından vekil olan Balaban ahz idüb getürdükde, târîh-i mezbûrdan yevmi iki akçe nafaka te'addi olundukda, yedine virüldüğü hıfz ide.

Tahrîren fi Cumâde'l-ülâ
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey b. Mustafa
Rasul b. Ahmed
Mahmud b. Abdullah
ve gayruhum

785

990 Cumâde'l-âhır'ının onbeşinci gününde Kite Kazası eşrefü'l-kuzât Mevlana Mehmed Efendi Hazretleri'ne hademe olunduğı, âdemleri Mevlana Üveys ile mektûb-ı şerifleri gelüb mahkemeye vâsıl olduğı, bu mahalle kayd olundu.

Tahrîren fi yevmi'l-mezbûr (Atıf 784)

786

Hacı Mehmed b. Abdullah Meclis-i şer' de işbu Manol veled-i Yani mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Manol zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım yokdur" deyü ikrâr eylediğı, mezkûr Manol talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mehmed b. Ferruḥşad
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

787

Hüseyin b. Veli Meclis-i şer' e gelüb, Ali Bey ibnu Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Ali Bey zimmetinde câriye behâsından ikibin akçe hakkım olüb, meblağ-ı mezbûru Fahru'l-akrân Müderris Lutfullah Efendi kefil-i bi'l-mâl olmuş idi. Hâlen meblağ-ı mezkûrı merkûm Ali Bey yedinden bi't-temâm alüb, kabz eyledüm. Zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım kalmadı" deyü ikrâr eylediğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mehmed b. Ferruḥşad
ve Rasul El-Muhzır
ve Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve gayruhum

788

Karye-i Demürciler'den Mehmed b. Ali Meclis-i şer'e gelüb, 'abd-i memlûk olan orta boylu, sağ kolunda eser-i cerâhatlu, Burkavi'l-asıl Bilal b. Abdullah nâm arab mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr-ı mevsûf kuluma târîh-i sicilden oniki yıl virüb, mekâtib-i 'ale's-sene eyledüm. Müdde-i mezbûreyi bi't-temâm edâ-i hizmet itdükden sonra, sâ'ir ikrâr aslın gibi hür olsun" deyü ikrâr sahîh-i şer'î eyledüğü, gibbe't-tasdîk bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Sufî b. Mümin
ve Mustafa b. Ali
ve Mehmed b. Ferruhsad
ve İmirza Nasuh ibnu Nebi
ve gayruhum

789

Balıkesir Kazası'na tâbi' Atanos nâm karyede sâkin olan Hüseyin Çelebi ibnu Ali Bey nâm za'ım, işbu Hamza b. Musa'yı vekil eyledüğü, Hamza b. Hüseyin ve Mehmed b. Nebi şehâdetleriyle sâbit olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Rasul Muhzır
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

790

Karye-i İnesi'den Cafer dimekle meşhûr olan zimmînin nefesine, lede'l-hâce ihzârına, Karye-i Katırlu'dan Mahmud b. Maden "Kefîl oldum" didüğü, hısım olan Murad talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Balaban kethüda b. Abdullah
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

791

Karye-i Hasanağa'dan Sefer nâm kimesne, "İşbu bâ'isü's-sicill Mümin nâm kimesneye ba'de'l-hesâb yüzotuz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Süleyman Çelebi ibnu Davud Bey
ve Cafer Bey
ve Ahmed Fakîh ibnu
ve gayruhum

792

Karye-i Eşkel-i Kebir'den Ali Bey ibnu Abdullah Meclis-i şer'e gelüb, Nikola veled-i Dimitri mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî Vahid Bey mülkü ve bir haddî Dimitri mülkü ve bir haddî İlyas mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerimi, mezkûr zimmîye üçbin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen eyledüm" didüğü, gibbe't-tasdîk bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Cafer Bey ibnu İlyas
ve Bahadır Bey ibnu Abdullah
ve Ömer Bey ibnu Abdullah
ve Davud Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed Bey ibnu Süleyman
ve Behram Bey ibnu Abdullah
ve Ferhad Bey ibnu Abdullah
ve gayruhum

793

Hani bt. Vahid nâm hâtûn Meclis-i şer'ê gelüb, zevci olan Davud Bey ibnu Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr zevcim olan Davud Bey beni bâin-i talâk boşadı. Sekizyüz akçe mehrim vardır, taleb iderüm" diyücek, mezbûr Davud Bey'den su'âl olundukda, "Mezbûre hâtûnı bâin-i talâk boşadum. Altıyüz akçe mehri vardır" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey ibnu Abdullah
ve Bahadır Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed Çelebi ibnu Süleyman Bey
ve Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve gayruhum

794

Karye-i Evciler'den Musa b. Nasuh Meclis-i şer'de, karye-i mezbûrede imâm ve hatîb olan Mehmed nâm kimesneye "Nerde yersün bire³⁰³ kelb didüm" deyû ikrâr-ı tavî eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali b. Ahmed
ve Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve gayruhum

795

Karye-i Evciler imâmı olan Mehmed Fakîh ibnu Abdi Meclis-i şer'ê gelüb, Melike bt. Habib muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûre Melike benim hâtûnum olan Emine'ye, senün cümlen kâfirdür deyû, nâ-meşrûh kelimât eyledi, hakkım taleb iderüm" diyücek, mezkûre Melike'den su'âl olundukda inkâr ile cevâb virüb, el-inkâr Mehmed b. Nebi ve mezbûre Melike oğlu Mustafa, mezbûr Mehmed Fakîh'in kelâmına muvâfık edâ-i şehâdet eyledükleri ecilden, şâhidân-ı mezbûrânın şehâdetleri hayyız-ı kabûlde vâkı' olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Sefer Bey Racil³⁰⁴
ve Mustafa b. Dura
ve Ali b. Ahmed
ve Mehmed Fakîh İmâm-ı sâbık
ve gayruhum

796

Ba'dehû mezkûr İmâm Mehmed'in hâtûnı olan Emine'nün keyfiyet-i ahvâli cemâ'atden tefahhus olundukda, "Mezbûre Emine eyü ve mustakîme kimesnedür" deyû, Mehmed Fakîh imâm-ı sâbık ve Sefer Bey er-Racil ve Mustafa b. Dura nâm kimesne edâ-i şehâdet eyledükleri, bi't-taleb sicill olundu.

³⁰³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁰⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Şuhûdü'l-hâl:

Mehmed b. Musa
ve Ali b. Ahmed
ve gayruhum

797

Karye-i Eşkel-i Sağır'de mürd olan Mihal veled-i Todoros nâm zımmının yetim-i sağiri Yorgi'nün nafakaya ve kisveye ihtiyâc olduğu mu'temedun 'aleyh kimesneler şehâdetleri ile sâbit ve zâhir oldukdan sonra, babasından intikâl iden mâlından hacrinde bulunduğu Todoros talebiyle târih-i sicilden yevmî iki akçe nafaka takdir olunub, meblağ-ı mezkûr yetim-i mezkûrun malzemesine³⁰⁵ sarf olunmağa izin virüldüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Pulmeşdos veled-i Andorya³⁰⁶
Yani veled-i Mihal
Yorgi veled-i Todoros
ve Zımmî³⁰⁷ Bali
ve gayruhum mine'l-hâzırın

798

Karye-i Aydınbey'de sâkin olan Kalender b. Seydi nâm kimesnenün nefesine, lede'l-hâce ihzârına, karye-i mezbûreden Mehmed b. Ali "Kefil oldum" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mustafa Bey ibnu Abdullah
ve Hüseyin Bali b. Mustafa
ve Hacı İshak
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve gayruhum

799

Karye-i Çalık'dan Sole b. Dursun nâm kimesne Meclîs-i şer'ede, "İşbu Murad Kethüda'ya keçi behâsından altıyüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardur" deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Murad talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Emîn-i Mahkeme
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

800

Hızır b. Mustafa Meclîs-i şer'e gelüb, Mümin b. Kasım muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Mümin ile ber-vech-i iştirâk bir mikdâr yer eküb, hâlen mahsûlni ber-vech-i iştirâk tasarruf itmeğe ta'allül³⁰⁸ iderüz, 'alâ görölmesin taleb iderüm" diyücek, mezkûr Mümin'den su'âl olundukda, "Mezkûr Hızır ile ber-vech-i iştirâk ekdik" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-ülâ

³⁰⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁰⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁰⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁰⁸ Daha önce okunamayan bu kelime "vesîle ve bahâne arama, yalandan bahânelerle bir işten kaçınma" anlamlarına gelmektedir.

Suhûdü'l-hâl:

Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Rasul ibnu Ahmed
ve gayruhum

801

Karye-i Badırğa'dan Todoros veled-i Kosta Meclis-i şer'î şerife gelüb, karye-i mezbûreden Umur veled-i Yani mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Umûr'un oğlu Manol, bîkr-i bâliğim olan Hırsane'ye pınâr yolunda fi'l-i şenî' kâsd idüb yapuşdukda, mezbûre dahî feryâd idüb müslümanlardan ve küffârdan bazı kimesneler vardukda, mezkûr Manol firâr eylemiş. Hâlen ihzâr olunub, şer'le görölmesin taleb iderüm. Mezkûr Umur oğlu Manol'a husûs-ı mezkûr için kefil dahî olmuşdur" diyücek, mezkûr Umur'dan su'âl <olundukda>, "Mezkûr oğlum 'acemi oğlamı yazılmağa gitdi. Kefil olmuş idim sözi kabûl eylemedi" deyû cevâb virdükde, mezbûre kızın feryâdına varan kimesnelere su'âl olundukda, Hacı b. Süleyman ve Kosta veled-i Yani ve Yorgila veled-i Morodi ve Aryan nâm kimesneler hâzırın olüb, "Mezbûr Hırsane pınâr yolunda feryâd idüb, feryâdına varub, mezkûr Manol'ı yanında gördük. Biz varduğumuzda firâr eyledi. Husûs-ı mezbûra şâhidlerüz, şehâdet dahî iderüz" didüklerinde, şâhidân-ı mezbûrânın şehâdetleri hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, mezkûr Umur oğlu Manol'ın ihzârı lâzım olduğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Hasan Bey ibnu Abdullah
ve Ali Can b. Mustafa
ve İskender Bey ibnu Abdullah
ve Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve gayruhum

802

Karye-i Badırğa'dan Elif bt. Seydi Ali Meclis-i şer'e gelüb, Toma veled-i Todoros mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Bir tosunum serika olunub, mezkûr Toma'nun evinde yediler. Şer'le görölmesin taleb iderüm" diyücek, mezkûr Toma'dan su'âl olundukda, inkâr idüb, gibbe'l-inkâr mezbûre Elif beyyineden 'âciz olüb, merkûm Toma'ya yemin teklif olundukda yemin itdükden sonra, husûs-ı mezkûrdan berât-ı zimmeti zâhir olduğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 801)

803

Karye-i Badırğa'dan Alican b. Mustafa Meclis-i şer'î şerife gelüb, Osman b. Şaban muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Bana bıçak sürüb üzerime geldi. Şer'le görölmesin taleb iderüm" didükde, mezkûr Osman'dan su'âl olundukda, "Mezkûr Alican benüm üzerine geldi. Ben dahî üzerine vardum" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Receb Bey ibnu Abdullah
ve Hacı b. Süleyman
ve Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

804

Karye-i Balabancık câbisi olan Hüseyin b. İbrahim, Osman Çelebi nâm kimesne muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Karye-i mezbûrede fevt olüb, muhalledât-ı mezkûr Osman’a ‘âid olan köle Hüseyin nâm kimesnenün metrûkâtını ve evini mezkûr Osman Çelebi bana dörtyüz akçeye bey’ idüb, meblağ-ı mezkûr alüb, kabz eyledi. Hâlen nizâ’ ider. Şer’le görölmesin taleb iderüm” diyücek, mezkûr Osman Çelebi’den su’âl olundukda, “Evi ile virmedüm” deyû inkâr idüb, yemin teklif olundukda, yeminden nükül eyledüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Receb
Senete 990

Suhûdü’l-hâl:

Mahmud Çelebi En-nâibü’s-şer’
Derviş Çelebi ibnu El-Hacc Abdi
ve Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Mehmed b. Ferruhşad
ve gayruhum

805

Aişe bt. Mehmed, zevci olan Mehmed Hüseyin b. Hüseyin nâm kimesneyi Köse Sefer ile olan akçe nizâ’ına vekil idüb, mezkûr Hüseyin dahî kabûl eyledüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Receb
Senete 990

Suhûdü’l-hâl:

Mahmud Çelebi En-nâibü’s-şer’
ve Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve gayruhum

806

Karye-i Misebolu’dan Yorgi veled-i Hirastolos nâm zımmînün nefesine, lede’l-hâce ihzârına, Seyyid Osman b. Seyyid Mahmud “Kefil oldum” didüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Receb
Senete 990

Suhûdü’l-hâl:

Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Rasul El-Muhzır
ve gayruhum

807

Nefs-i Mudanya’dan Banardos nâm zımmî Meclis-i şer’de, “Karye-i Misebolu’dan Yorgi nâm zımmiden taleb eyledüğim dülbendi³⁰⁹, hizmetkârım olan Mahmud başına sarınub, kendi serika olunmuş degıldür” deyû ikrâr eyledüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Receb
Senete 990

Suhûdü’l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 805)

808

Misebolu’dan Yorgila nâm zımmî Meclis-i şer’de, “Mahmud nâm kimesne benüm gelüb, evime konub, ba’dehû kalkub, gidüb, yine gelüb, bir gice kalmuş” didükde, “Hâtûnum varmuş, ben anda değil idüm” deyû cevâb virdüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Receb
Senete 990

Suhûdü’l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 805)

809

³⁰⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Karye-i Tuzaklu sâkinlerinden İmirza b. Hızır Meclis-i şer'e gelüb, Hacı Mehmed b. Veli muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre toprağında vâkı' bir haddî (silik) mülkû ve bir haddî Ahmed b. Hızır mülkû ve bir haddî İbrahim mülkû ile mahdûd olan bağçemi, dâhilinde olan eşcâr-ı müsmiresi ile mezbûr Hacı Mehmed'e üçyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen eyledüm" didüğü, gibbe't-tasdîk bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Hacı Bostan b. Hacı Mehmed
Hacı Osman b. Hacı Mehmed
ve Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve İlyas b. Hacı (silik)

810

Kite Kazası'na sancak za'îmi olan Kurd, Çoban tâifesinden Eyne b. Ali nâm çobanı Meclis-i şer'e ihzâr idüb, muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Kite Kazası'na tâbi' mirî çayır kurbunda Şerefeddin Köprüsü yanında yolları basılıb, mâlları gâret olan yeniçeriler talebi ile ahz olunması lâzım olan Abdülgani çobanı habs iderken, mezkûr Eyne'yi yanında bir çoban ile bulub, mezkûr Eyne'yi dahi habs idüb, مزاینه kefil olmak ile anı habs eylemedüm idi, firâr eyledi. Mezkûrdan su'âl olunması taleb iderüm" diyücek, mezkûr Eyne'den su'âl olundukda, "Ol kimesne adı Abdülgani idi. Anı tebdil idüb, Kurd Subaşısına adım Veli'dür didi. Ben dahi adı Gani'dür, tebdil eyledi dimedüm" deyü cevâb virdükden sonra, "Mezkûr Abdülgani'nün bizüm kapumuzda dört aded keçi ve yedi aded koyunu vardır. Koyunun gütdüğümüz kasâb bilmez bizüm ma'rifetimüz ile korur³¹⁰ mezkûr Abdülgani benüm merkebe binüb, Mudanya'ya varduk. İstanbul'da bir karındâşı var imiş. Ondan koyunun almağa varduk idi. Andan gelürken mezkûr Kurd Subaşı bizi tutub, habs eyledi. Mezkûr Abdülgani'ye ben kefil olmak ile subaşı dahi habs eylemedi. Ol dahi firâr eyledi" deyü cevâb virdüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Seyfi Çelebi ibnu Sinan
ve Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

811

Ba'dehû mezkûr Eyne, Meclis-i şer'de sancak za'îmi olan Kurd muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Kurd Subaşı benüm ile ahz eyledüğü çobanın adı Abdülgani'dür. Bilürdüm, lâkin havfımdan diyemedüm" deyü ikrâr-ı tav'î eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Seyfi Çelebi ibnu Hacı Sinan
ve Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve gayruhum

812

İbrahim nâm müteveffânın yetimine vasî olan Rabia nâm hâtûn, Mehmed nâm kimesne ile olan nizâ'ına Fatıma bt. Emirşah nâm hâtûnı vekil idüb, mezbûre Fatıma dahi vekâlet-i mezbûreyi kabûl eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâsıt-ı Receb
Senete 990

³¹⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Halil b. İsa
ve Rasul b. Ahmed

813

Karye-i Gencellü'den Ali b. Hasan Meclis-i şer'e gelüb, Mehmed b. Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Mehmed Bey, bîkr-i bâliğası olan Rahime'yi bana nikâh-ı şer'î ile virüb, (silik) yedimde iken mezkûr Mehmed'in evine götürdüm idi. Hâlen taleb iderüm, virsün" diyücek, mezkûr Mehmed'den su'âl olundukda, "Mezbûr Ali, mezbûre Rahime'yi bâin-i talak boşadı. Su'âl olunmasın taleb iderüm" diyücek, mezkûr Ali'den su'âl olundukda, "Babam ile mâ-beynimizde bir mikdâr gavgamız olüb, ol hayatta eli virdüğine boş olsun, didüm" deyü cevâb virdüğü, bi't-taleb sicill olundı.

Tahrîren fi evâsıt-ı Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Hüseyin Efendi ibnu Mahmud
ve Hacı Seydi Ali b. Yunus
ve Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

814

Rahime bt. Mehmed hâtûn zevci olan Ali ile olan nizâ'ına işbu bâ'isü's-sicill Veli b. Ali nâm kimesneyi vekil eyledüğü, Yusuf b. İbrahim Durmuş b. Ahmed şehâdetleri ile sâbit olduğı, bi't-taleb sicill olundı.

Tahrîren fi evâsıt-ı Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 813)

815

Ba'dehû mezkûr Ali, hâtûm olan Rahime'yi bâin-i talak boşamaduğuna yemîn-i billâh eyledüğü, bi't-taleb sicill olundı.

Tahrîren fi evâsıt-ı Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Hüseyin Halife ibnu Mahmud
ve Veli b. Ali
ve Yusuf b. İbrahim
ve Durmuş b. Hasan
ve Hacı Mustafa b. İbrahim
ve Mustafa b. Emir
ve gayruhum

816

Karye-i Göynüklü'den Selime bt. Bayram Meclis-i şer'e gelüb, zevci olan Yusuf'un muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr zevcim Yusuf ile aramızda münâza'at vâkı' olmuş idüb, hâlen muslihûn araya girüb, mehrim ve nafaka-i 'iddetim mukâbelesinde bir tosün ve on kile buğdây ve beş tavuk alüb, kabz idüb, mezkûr Yusuf ile vicâhen mine'l-vucûh nizâ'im yokdur" didükde, mezkûr Yusuf, "Ben dahî mezkûre Selime'ye üç talak virdüm. Hâlen ve min ba'di da'vâm ve niza'im yokdur" deyü didükde, tarafeynden sâdır olan ikrâr ve tasdik makbûl olüb, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundı.

Tahrîren fi evâsıt-ı Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Hızır b. Bayram
ve Ali b. Bayram

ve Hasanoğlı Ahmed
ve Rasul b. Ahmed
ve Ali Bey Emin-i Mahkeme
ve gayruhum

817

Karye-i Gencellü sâkinlerinden Ali b. El-Hacc Hasan Meclis-i şer'e gelüb, mezkûr babası El-Hacc Hasan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr babam El-Hacc Hasan beni evlendirdüği zemânda ba'zı emlâk ve esbâb hibe idüb, ben dahî alüb, kabz idüb, el-ân tasarrufumda<dur>. Su'âl olunmasın taleb iderüm" diyücek, mâ-cerâ El-Hacc Hasan'dan su'âl olundukda, "Mezkûr oğlı Ali'yi evlendürdüğüm zemânda, Engürücük toprağında bir kı'ta ma'lûmü'l-hudûd bağ ve bir kı'ta bağ dahî ve karye-i mezbûrede kendüm sâkin olduğum eve muttasıl fevkânî iki ve bir çift kara öküzleri biri ak ve biri siyah ve beş müd buğdây ve iki müd arpa virdüm idi. Evler ve bağlar ve öküzler el-ân tasarrufundadır. Buğdây ile arpayı dahî teslim itmeyüb dururdum. Onı dahî teslim ideyin. Vicâhen mine'l-vucûh nizâ'm yokdur. Zikr olunan evler ve bağlar ve öküzler mezkûr oğlum Ali'nün mülkü mevhûbdur³¹¹. Nizâ'm yokdur. Sâ'ir emlâki gibi tasarruf eylesün" deyü ikrâr-ı tav'î eyledüği, mezkûr Ali talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Hüseyn Halife ibnu Mahmûd
ve Mehmed b. Hasan
ve Yusuf b. İbrahim
ve Durmuş b. Hasan
ve Hacı Mustafa b. İbrahim
ve Mustafa b. Emir
ve gayruhum

818

Rabia bt. Karagöz tarafından vekil-i şer'isi olan Fatıma bt. Emirşah Meclis-i şer'e gelüb, Mehmed b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Mehmed, müvekkiletem mezbûre Rabia ile bostanlarda³¹² zirâ'at ve hırâset idüb, cemî'i hıdmetini edâ iderlerken, mütevellî vardukda (silik) üzre şart idüb, evvel dahî mahsûlî müşterek olmak üzerine kabûl idüb, tayin itmüş iken, hâlen mezkûr Mehmed lâzım olan hıdmetlerin ba'zı (silik) hâlen su'âl olunmasın taleb iderüm" diyücek, mezkûr Mehmed'den su'âl olundukda, (silik)

Tahrîren fi (silik) Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Fahru'l-akrân Mehmed Çelebi (silik)
ve Ali Bey (silik)
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

819

Karye-i Atlaslu'dan Mümin b. İlyas nâm kimesnenün nefesine, lede'l-hâce ihzârına, Karye-i Misi'den Mehmed b. Ekilce³¹³ nâm kimesne "Kefil oldum" didüği, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey Emin-i Mahkeme
ve Rasul b. Ahmed

³¹¹ Daha önce okunamayan bu kelime "hibe olunmuş, ihsan verilmiş" anlamlarına gelmektedir.

³¹² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³¹³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve gayruhum

820

Karye-i Görükle'den Şodos nâm zımmî Meclis-i şer'e gelüb, babası Harsukı mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr babam ile iştirâk-i zirâ'at eyledüğümüz buğdây ve arpayı mezkûr Harsukı alüb, bana 'âid olan hakkımı virmesün taleb iderüm" diyücek mezkûr Harsukı'dan su'âl olundukda, "Mezkûr oğlum ile ber-vech-i iştirâk zirâ'at idüb, kendüsine 'âid olan nısf hissesine nizâ'im yokdur" deyü cevâb virdüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve Saru Papas
ve Davud veled-i Kosta
ve gayruhum

821

Şodos nâm zımmî Meclis-i şer'e gelüb, babası Harsukı mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Babam Harsukı ile ber-vech-i iştirâk-i zirâ'at eyledüğümüz arpa ve buğdây husûsunda aramızda münâza'at-ı kesire vâkı' oldukdan sonra muslihûn araya girüb, ıslâh idüb, târîh-i sicillde vâkı' olan arpayı ve buğdâyın nısfı benüm ve nısfı ol babamın olüb ve sene-i sâbıkda olan arpa da'vasından babamın zimmetini ibrâ'-i 'âm ile ibrâ' eyledüm ve iki müd buğdây dahî virmeğe makarr oldum. Babam dahî benüm hâtûnuma bir altun oniki filoriye kıymetlü bir zincir alvirmeğe makarr oldı" didükde, mukırr-ı mezbûrı, merkûm Harsukı dahî vech-i meşrûh üzerine tasdîk itdükden sonra, sıhhat-i ikrâr ve cevâz-ı tasdîka hükmolunub, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve Saru Papas
ve Demür b. Kosta
ve gayruhum

822

Şodos nâm zımmî Meclis-i şer'e gelüb, babası Harsukı mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Ceddim olan Arkonda bana hîbe-i sahiha ile bir siyâh inek hîbe idüb, ol inek mürd olüb, ondan olan siyâh ineği mezkûr babam alüb, kabz itmüş, virmez. Hâlen taleb iderüm" diyücek, mezkûr Harsukı'dan su'âl olundukda, "Zikr olunan siâh inek el-ân benüm tasarrufumdudur. Mezkûr Şodos'un atasının olüb³¹⁴ kendüsüne hîbe eyledüğün isbât eylesün" didükde, mezkûr Şodos'dan da'vasına mutâbık beyyine taleb olundukda, Saru Papa ve Yorgi veled-i Vasil nâm kimesneler mezkûr Şodos'un kelâmına muvâfik edâ-i şehâdet itdükleri ecilden, şâhidân-ı mezbûrânın şehâdetleri hayyız-ı kabûlde vâk³¹⁵' olüb, zikr olunan siyâh inek mezkûr Şodos'un mülk-i mevhubi idüğü zâhir olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve Demür b. Kosta
ve Yorgi veled-i Kosta

³¹⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³¹⁵ Daha önce okunamayan bu kelime "hîbe edilmiş mülk" anlamına gelmektedir.

ve gayruhum

823

Ali b. Ahmed Meclis-i şer'e gelüb, Müdanya Nâhiyesi'ne tâbi' Ak³¹⁶ nâm keryeden Ramazan b. Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Ramazan'ın babası Mahmûd benüm babam Ahmed ile li ebin ve ümmin karındâşlardır. Karye-i mezbûre arâzisinde vâkı' olan 'inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd çiftlikden bana 'âid olan hissemi taleb iderüm" diyücek, mezkûr Ramazan'dan su'âl olundukda, "Mezkûr Ali'nün babası Ahmed ile benüm babam Mahmûd li ebin ve ümmin karındâşlardır. Benüm tasarrufumda olan (silik)" deyû ikrâr eyledüği, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Recebi'l-Mürecceb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Reyhan Ağa ibnu Abdullah
ve Süleyman Ağa ibnu Abdullah
ve Hasan b. Abdullah
ve Mustafa b. Ferhad
ve gayruhum

824

Muharrem b. Demürçi Bali nâm kimesnenün nefesine, lede'l-hâce ihzârına, Mahrûsa-i Burusa mahallâtından Yıldırım Han Mahallesi'nde Bacdarlar kurbunda sâkine olan mezkûrun evini anası Gülli bt. Mahmûd "Kefil oldum" didükden sonra, "Eğer mezkûr Muharrem gybet ider, mezkûr Karye-i Eyerci'de³¹⁷ sâkin olan Mustafa nâm kimesneye olan deynin³¹⁸ dahî edâ eylesüne kefil-i bi'l-mâl oldum" didüğü, mezkûr Mustafa'nun vekili olan Ahmed b. Mehmed talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Fahru'l-akrân Arslan Bey
ve İshak Bey ibnu Abdullah
ve Rasul b. Ahmed
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

825

Mezbûrân İshak Bey ile Arslan Bey, mezbûre hâtûna müzekki olmuşlardır. Mezkûr Muharrem, Mezkûr Mustafa'ya olan ikiyüz elli akçe deynimin edâsıçün târîh-i sicillden vekil-i merkûma yüzbir akçe virmeğe makarr oldum" didüğü, vekî-i merkûm talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 823)

826

Karye-i İnesi'den Aposdolos veled-i Nikola nâm zımmî Meclis-i şer'de, "İşbu Hacı Mehmed b. Hacı Ali'ye 'ani'l-karzi's-şer'i üçbin akçe vardır. Vâcibü'l-edâ deynimdir. Babam Nikola dahî birbirimize kefil-i bi'l-mâl olduk" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Fahrü'l-Hatibân Haydar Çelebi ibnu Muslihuddin
ve Hacı Ahmed b. Hacı Şeyh

³¹⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³¹⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³¹⁸ Daha önce okunamayan bu kelime "borç" anlamına gelmektedir.

ve Hacı Hüseyin b. Hacı İsmail
Papa Estafanos Papas İnesi³¹⁹
ve gayrumum

827

Karye-i İnesi'den İstirati veled-i Yani, "İşbu El-Hacc Mehmed b. Ali'ye 'anil-karz ikibin beşyüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 826)

828

Karye-i İnesi'den Panayut veled-i Uzgori Meclîs-i şer'de, "İşbu El-Hacc Mehmed b. Ali'ye 'anil-karzi's-şer'î b. akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 826)

829

Mustafa b. Receb, Durmuş b. Hüseyin muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Durmuş'a olan dörtyüz akçe deynimi târih-i sicilden üç gün temâm oldukda virmez isem, altıyüz akçe deynim olsun" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Mehmed b. Ferruhsad
ve gayrumumâ

830

Karye-i İnesi'den Topal Yorgi veled-i Kıryakuz Meclîs-i şer'de, "İşbu bâ'isü's-sicill Hacı (silik) Hacı Mehmed'e 'anil-karzi's-şer'î dokuzyüz yirmi akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tarih (silik)

Şuhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 829)

831

Karye-i İnesi'den Arslan veled-i Yorgila Meclîs-i şer'de, "İşbu bâ'isü's-sicill (silik) Ali'ye 'anil-karzi's-şer'î bin akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 829)

832

Karye-i Gøbelye'den Yunus Bey ibnu Abdullah Meclîs-i şer'e gelüb, karye-i mezbûre kurbunda olan Mehmed Paşa vakf olan köprüye mütevellî olan Sefer b. Karagöz muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr karye-i mezbûrede vâkı' olan bir haddî Hasan mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî arpalık ve bir haddî mezârlar ile mahdûd olan mülkü kiremit örtülü ahûrı mütevellî-i mezbûr vakf için beşyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen itdükden sonra, mahdûd-ı mezbûr senete Cumâde'l-âhr'unun guresinden ilâ temâmi'l-kabûl elli akçe icâreye alüb, kabûl eyledüm" didükde, karye-i mezbûreden Mehmed b. Ali

³¹⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

“Ben dahî zikr olunan ahûrun zararına ve icâreye kefil-i bi'l-mâl oldum” didüğü, mütevellî-i mezkûr talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Nasuh Bey ibnu Abdullah
ve Osman Bey ibnu Hüseyin
ve Hasan b. Mehmed
ve Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve gayrum

833

Piri b. Piri Meclîs-i şer'e gelüb, Karye-i Göbelye civârında vâkı' olan Paşa Köprüsi dimekle meşhûr olan köprüye mütevellî olan Sefer b. Karagöz muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Karye-i mezbûre toprağında vâkı' bir haddî Mehmed mülkü ve bir haddî Cafer mülkü ve bir haddî Bekir mülkü ve bir haddî Yusuf Çelebi mülkü ile mahdûd beher senede dört akçe mukâta'alu bağı (silik) mütevellî-i merkûma vakf için bin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebî' ve kabz-ı semen itdükden sonra, mahdûd-ı mezbûreyi senete 990 Cumâde'l-âhır'ınun guresinden ilâ temâmis's-sene yüz akçe icâreye alüb, kabûl eyledüm” didüğü, gibbe't-tasdîk bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Receb Bey ibnu Abdullah
ve Bali Bey ibnu Nasuh Bey
ve Hasan b. Mehmed
ve Osman b. Hüseyin
ve gayrum

834

Göbelye nâm karyeden Süleyman Bey ibnu Hüseyin Meclîs-i şer'e gelüb, karındâşı Osman Bey muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Müteveffâ babam Hüseyin ve müteveffîye anam intikâl iden hisse-i şer'iyye husûsunu mezkûr karındâşım Osman Bey ile aramızda münâza'at-ı kesîre vâkı' olmuş idi. Hâliyâ muslihûn araya girüb, ıslâh idüb, bedel-i sulh için mezkûr Osman yedinden bin beşyüz akçe ile iki müd buğdây alüb, kabz idüb, husûs-ı mezkûrden zimmeti ibrâ'-i 'âm ile ibrâ' ve iskât eyledüm” didüğü, gibbe't-tasdîk bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Bali Bey ibnu Nasuh Bey
ve Receb Bey ibnu Abdullah
ve Hüseyin Bey ibnu Mehmed bey
ve Seyfi b. Karagöz
ve Mustafa Halife ibnu Ahmed
ve gayrum

835

Karye-i Toba'dan Osman b. Yunus Meclîs-i şer'e gelüb, Demürçiler nâm karyede fevt olan Halil nâm kimesnenün eytâmına vasî olan Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî karındâşım Mustafa mülkü ve üç haddî tarik-i 'âm ile mahdûd olan ağaçlı evimi bir dâmu ve havlîsi ile mezkûr Mustafa beşyüz akçe bey'-i bâtt-ı bey' idüb, târîh-i sicillden ilâ temâmis's-sene elli akçeye icâreye alüb, kabûl eyledüm” didükde, mukırr-ı mezkûr vasî-i mezbûr dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdîk eyledüğü bâ'isden, sıhhat-i bey'e ve şîrâya ve 'akd-i icâreye hükm olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Doğancı Nebi
ve Mustafa b. Yunus
ve Rasul b. Ahmed
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

836

Merhûmun Şehzâdegân Evkâfi'na hâlen mütevellî olan Fâhru'l-akrân Mehmed Bey ibnu Seydi Ali Meclis-i şer'e gelüb, bâisü's-sicill Cafer Bey ibnu Abdullah nâm yeniçeri muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Evkâf-ı mezbûre arâzisinden Cem Sultan toprağına müte'allik yerde Kurşunlu nâm karyeden Sinan b. Mahmûd fevt olüb, mutasarrıf olduğı babasından intikâl iden 'inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd yerlerin mahlûl olmağın, "İşbu hâmilü'l-hurûf müşârûnileyh Cafer Bey'den dörtyüz elli akçesin alüb, tapûya virdüm. Sâyir tapû yerleri gibi tasarruf eylesün" didükde, mukırr-ı mezkûrı mezkûr Cafer Bey dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdükden sonra, sıhhat-i ikrâr ve cevâz-ı tasdika hükmolunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bâni'l-Mu'azzam
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey ibnu Mustafa
Mevlana Ahmed b. Selim
ve Ahmed b. Rasul
ve gayruhum mine'l-hâzırın

837

Karye-i Göynüklü'den Yahya b. Yakub ve Hızır b. Bayram Meclis-i şer'-i şerife gelüb, Mahrûsa-i Burusa'da Kefen İğnesi Mahallesi Mescidi Evâfi'na Hacı Sinan b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, karye-i mezbûrede vâkı' olan bir haddi İbrahim mülkü ve bir haddi tarık-i 'âm ve bir haddi yine kendü yerüm ile mahdûd olan dört adet kiremit örtülü süflî evlerimi havlîsi ile mütevellî-i mezbûra vakf için ikibin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' itdüm ve bundan gayri karye-i mezbûrede vâkı' bir haddi Mustafa ve bir haddi Hamza mülkü ve bir haddi tarık-i 'âm ve bir haddi yine kendü yerüm ile mahdûd olan beher senede yirmibeş akçe mukâta'alu bağımın dahî bile bey'-i bâtt-ı bey' idüb, ma'lûm-ı mezkûr bi-kusûr alüb, kabz idüb, teslim-i mebi' itdükden sonra, zikr olunan ev ile bağı senete 990 Şa'bân'ınun guresinden ilâ temâmis's-sene ikiyüz akçeye icâreye alüb, kabûl eyledüm" didükde, karye-i mezbûreden Hızır b. Bayram ben dahî zikr olunan ev ile bağın ve icârenün zararına kefil-i bi'l-mâl oldum" didüğü, gibbe't-tasdik bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Seyfi Çelebi b. Hacı Sinan
Hacı Ramazan b. Yusuf
ve İbrahim Çelebi b. Durkoca³²⁰
ve Hacı Mustafa b. Pir Ahmed
ve Süleyman ibnu Molla Celal
ve gayruhum

838

Karye-i Göynüklü'den Hızır b. Bayram Meclis-i şer'-i şerife gelüb, sicill-i evvelde mastûr olan mütevellî muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddi Yahya ve bir haddi İlyas ve bir haddi Mustafa mülkü ve bir haddi Ali mülkü ile mahdûd olan beher senede on akçe mukâta'alu bağımı mütevellî-i merkûm Sinan nâm kimesneye bin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-

³²⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

i mebi' ve kabz-ı semen itdükden sonra, mahdûde-i mezbûreyi senete 990 Şa'bân'ınun guresinden ilâ temâmis's-sene yüz akçe icâreye alüb, kabûl eyledüm" didükde, karye-i mezbûreden Yahya b. Yakub "Ben dahî zikr olunan bağın ve icârenün zararına kefil-i bi'l-mâl oldum" didüğü, gibbe't-tasdîk bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atf 837)

839

Azîmü'l-kadr ve's-şân Şemseddin Efendi ibnu Molla Efendi câniblerinden husûs-ı âtiye vekî-i şer'isi olan Osman Meclîs-i şer'e gelüb, Karye-i Bahklu'dan Mustafa Fakîh ibnu Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müşârünileyhin mezkûr Mustafa Fakîh ile bin yediyüz yük odün husûsunda nizâ'ı olüb, hâlen mezkûr Mustafa Fakîh benden dörtyüz akçe alüb, zimmetini husûs-ı mezkûrdan ibrâ' ve iskât eyledüm" didükde mezkûr Mustafa Fakîh, "Benüm dahî mezkûr Osman'a virdüğüm dörtyüz akçe husûsunda vicâhen mine'l-vucûh nizâ'im yokdur" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Seyfi Çelebi ibnu Sinan
ve Ali b. Mustafa
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

840

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,
Hazret-i Emirgazi -'aleyhi'r-rahmetü'l-bâri- Evkâfi toprağında Kaza-i Kite'ye tâbi' Gencellü nâm karyede evkâf-ı mezbûreye mütevellî olan Pir Ali b. Bali Bey ve Fatıma bt. Mehmed Çelebi Meclîs-i şer'-i şerîfe hâzır olüb, İngülüs veled-i Küflüs ve Sivasdos veled-i İstirati ve Yorgi veled-i Kotoros ve Menevasiyomi veled-i Atalyod mahzarında takrîr-i kelîmât idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' iki müdlük yeri -ki şimâl tarafı Zeyni Çelebi bağıyla mahdûd ve gurûben tarîk-i 'âm ile mahdûd ve şarkan Rus Ali bağına muttasıl ve kibleten tarîk-i 'âm ile mahdûd olan tarlayı-beşbin akçeye bey' idüb, aldum. Kabz itdüm ve teslim-i mebi' itdüm. İzn-i mütevellî ile" deyü ikrâr itdükden, bâyı'-ı merkûmı mezbûrün zımmiler vicâhen ve şifâhen tasdîk itmeleriyle bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

El-Hacc Veli b. Mahmud
Nebi b. Ahmed
Ali b. Üveys
Budak b. Mahmud
Mehmed b. Mahmud
Bekdaş b. Bali
Ahmed b. Mahmud
Tur Hasan b. Karagöz

841

Vech-i tahrîr-i sicill oldur ki,
Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Mehmed b. Pir Mehmed Meclîs-i şer'-i şerîfe hâzır olüb, Kaza-i Kite'ye tâbi' Baraklu nâm karye sâkinlerinden Mustafa b. Ali mahzarında takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûr Mustafa'da üçbin akçem olüb, merkûm Mustafa'nun dahî Ciğirim Mustafa demekle ma'rûf olan kimesnede üçbin akçesi olüb, bana havâle idüb, Ciğirim Mustafa'dan kabûl idüb, medyün

Mustafa'nun zimmetini berî kıldum" deyû ikrâr ve itirâf itdükde, mukırr-ı mezbûrı mukarrun lehû'l-mezbûr cemî-i kelimâtından tasdik itdükde, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey b. Mustafa
El-Hacc Kasım b. İhtiyar
ve gayruhum

842

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,
Kaza-i Kite'ye tâbi' Balıklı nâm karye sâkinlerinden Karayani veled-i Karagöz Meclis-i şer'î şerife hâzır olub, karye-i merkûmeden zımmî Koçi veled-i Todoroz muvâcehesinde takrîr-i kelimât idüb, karye-i mesfûreden mülküm olan bir tarafı Karagöz mülküne muttasıl ve bir tarafı Şamoz mülküne muttasıl ve bir tarafı Anastas mülküne muttasıl ve bir tarafı Bahşi mülküne muttasıl ve bir tarafı Sinan mülküne muttasıl ve bir tarafı Halil mülküne muttasıl olan bir ev çardağıyla ve fırınuyla ve bir hudûd ağacıyla ve levâhık-ı tevâbî'yla bin altıyüz râyicü'l-vakt akçeye mezbûr Koçi'ye bey' idüb, teslim-i mebi' kabz itdüm" deyû ikrâr ve itirâf eyledükde, müşteri-i mezbûr Koçi bâyı'ı mesfûr Karayani'yi vicâhen ve şifâhen tasdik itmesiyle, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Şiryanoz veled-i Yorgi
Yorgi veled-i Karakul
Hamza veled-i Tiryaku
Kiryaku veled-i Lako
Manol veled-i Çavuş
İstirati veled-i Karaca

*Mezbûr Karayani, kızkarındaşı olan Yağoni müşterek olan evi bey'ine vekil itmişdür. Nısf-ı Karayani'nün ve nısfı mezbûre Yağoni'nündür.

843

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,
Karye-i Polad'dan Mehmed b. Seferşah, karye-i merkûmeden Mehmed b. Mustafa nâm kimesneyi Meclis-i şer'e ihzâr ve takrîr-i kelimât idüb, "Karye-i merkûmede dört müdlük yer aldum" didükde, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ekilce³²¹ b. Mustafa
Ali b. Budak
ve gayruhum

844

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,
Kaza-i Kite'ye tâbi' Korkud Cemâ'ati'nden Durali b. Süleyman Hazret-i Emirgazi -'aleyhi'r-rahmetü'l-bârî- Evkâfi toprağında tavilü'l-kämme esferu'l-lihye açuk kaşlu, gök elâ göz Ruûsi'l-asl Divan nâm 'abd-ı âbıkı tutub, Şevvâl'in onaltıcı günü mütevellî Mehmed b. Hüseyin vekil-i Hazret-i Emir Sultan nâm kimesneye teslim idüb, târih-i mezbûrdan yevmi iki akçe nafaka takdir olundukda, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

³²¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Ali Bey b. Mustafa
Kâtib Ali Bey
Abdülkerim b. Hüseyin
Adem b. Abdullah
ve gayruhum

845 ✓

Mezkûr-i mevsûf 'abd-ı âbıkın müdde-i 'örfiyyesi temâm olûb, bey' olunmasıçün mütevellî ve vekil ve evkâf-ı mezbûr Divan'a ber-vech-i iltizâm mübâşir Mehmed b. Hüseyin temessük taleb itdükden sonra, yedine temessük virüldüğü, bu mahalle kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 991

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Ahmed Halife ibnu
ve Üveys Halife ibnu
ve Halil b. İsa
Mehmed b. Hüseyin
ve gayruhum

846

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,

Kaza-i Kite'ye tâbi' Karye-i ترکله نسته ساکینlerinden Nikola veled-i Ebrisko Meclis-i şer'-î şerîfe hâzır olûb, Terzi Ganil veled-i Dimitri muvâcehesinde takrîr-i kelimât idûb, karye-i m ترکله نسته merkûmede vâkı' bir cânibi Papaz mülküne ve bir tarafı Uzun Nikola ve bir tarafı Tiryaku veled-i Papa Patırlu ve bir tarafı tarık-i 'âm ile mahdûd olan ve mülk-i sarîhim olan bir ev ve bir dâne asmâsıyla râyicü'l-vakt sekizyüz akçeye mezbûr Ganil'e bey' idûb, teslim-i mebi' kabz-ı semen itdüm" deyû ikrâr-ı sahîh ve itirâf-ı sarîh itdükde, bâyı'-ı merkûmı müşteri-i mezbûr Ganil vicâhen ve şifâhen cemî'-i kelimâtında tasdik itmesiyle, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Hasan Bey ibnu Abdullah
El-Hacc Behram b. Abdullah
Sefer b. Abdullah
Takşebid veled-i Yaz
Takşebid veled-i Manol
Bali veled-i Emir

847

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,

Kaza-i Kite'ye tâbi' Göynüklü nâm karye sâkinlerinden Mihri bt. Hüseyin Meclis-i şer'-î şerîfe hâzır olûb, zevci olan Hüseyin b. Bayezid mahzarında takrîr-i kelimât idûb, "Altıbin akçe mehr-i müeccelem olûb, dörtbin sekizyüz akçesin hasbetullah ve taleben li-merzâtehû mezbûr zevcim Hüseyin'e hibe itdüm ve hibe-i merkûmeden bedel iki sağmâl keçi alûb, kabz itdüm" deyû ikrâr-ı sarîh ve itirâf-ı sahîh itdükde, mevhûbun leh mezkûr Hüseyin ve hibe-i merkûme Mihri vicâhen ve şifâhen cemî'-i kelimâtından tasdik itdükde, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mustafa b. Cihan
Ahmed b. Ahmed
Mehmed b. Sari
Çerioğlu b. Mehmed

İbrahim b. Oruç
Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

848

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,
Baraklu nâm karye sâkinlerinden Muslihuddin b. Ali, Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Ali b. Mustafa nâm kimesne muvâcehesinde i'tirâf idüb, "Mülk-i sarîhim olan bağçemi ki bir tarafı Şeyh bağçesi ve bir tarafı tarîk-i 'âm ve iki cânibî Ulufî nâm nehir suyu ile mahdûddur. Eşcâr-ı müsmiresi ve havlîsi ile ve Çakroğlı çayırı dimekle ma'rûf olan mevzi'de iki ağaç canı köklü elması ile bin altıyüz akçeye bey' idüb, teslim-i mebi' kabz-ı semen itdüm" didükde, müşterâ-i mezbûr, bâyı'-ı merkûmı vicâhen ve şifâhen cemî'-i kelimâtında tasdik idüb, hükm olundukda, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atf 847)

Şuhûdü'l-hâl:

Hüseyin b. Ahmed
Hızır bey b. Vahid
Nasuh b. Ali
Mehmed b. Mustafa
Yusuf b. İvaz
Mustafa b. El-Hacc Yusuf
ve gayruhum

849

Oldur ki, Dansara nâm karye sâkinlerinden Bazarlı veled-i Kostantinos nâm zımmî Meclîs-i şer'e hâzır olüb, Hızır Bey nâm yeniçeri muvâcehesinde i'tirâf idüb, mülk-i sarîhim olan mevhûblu³²² evimi -ki bir tarafı Kasım Bey mülkü ve bir tarafı Foti nâm zımmî mülkü ve bir tarafı Yorgila evi ve bir tarafı tarîk-i 'âm ile mahdûd olan evimi- bin beşyüz akçeye bey' itdüm. Teslim-i mebi' ve kabz-ı semen idüb, ba'de'-teslim târîh-i sicilden sene âhîrine varınca ikiyüz yirmibeş akçeyi vech-i istiğlâl icâreye aldum" deyü ikrâr itdükde, müşterî-i mezbûr yeniçeri Hızır Bey, bâyı'-ı merkûmı ikrâr-ı meşrûhunda vicâhen ve şifâhen tasdik idüb, "İştirâ itdüm ba'de't-tahliye ve teslim icâreye virdüm" dimesi ile bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şevvâli'l-Mükerrerem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Tavukcı Sinan an Mahalle-i İsa Bey
El-Hacc Ferhad b. Abdullah
Muslihuddin b. Ali
Ali b. Nasuh
Hüseyin b. Mehmed

850

Oldur ki, Karye-i Gencellü'den müteveffâ Mustafa b. El-Hacc Hasan eytâmına vasî olan El-Hacc Piri b. Davud nâm kimesne ve eytâmdan Ahmed ve Vahid ve Mahmud me'an Meclîs-i şer'-i şerîfde hâzırûn olüb, mezbûr vasî bi'l-mukâbele şöyle takrîr-i kelâm idüb didi ki, "İşbu vasî olduğum eytâmın zirâ'at olunub yılda onbeş akçe mukâta'alı yerlerinden tahmînen bir müdlük yer ki iki cânibî mezbûr müşterî El-Hacc Hasan'ın tarlasına ve iki cânibî tarîk-i 'âm ile mahdûd mezbûr Hasan'a beşyüz akçeye bey' idüb, virdüm. Mutasarrıf olsun. Kimesne mâni' ve râfi' olmaya" diyücek, merkûmun yetimler dahî yerlerine mutasarrıf olüb, rızâ gösterüb ve yerün ve akçesin alüb, kabz idüb ve 'alâ müşterî-i merkûm El-Hacc Hasan tasdik ve kabûl itdükden sonr,a sıhhat-i bey'e ve 'akde hükm olunub, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şevvâl
Senete 990

³²² Daha önce okunamayan bu kelime "hîbe edilmiş" anlamına gelmektedir.

Şuhûdü'l-hâl:

İsmail Çavuş
El-Hacc Durmuş Ahmed Na'iband
Gencellü İmamı Bekir Halife b. Abdülaziz
Mümin Reis ibnu Hamid
Alaeddin b. Mustafa
Rasul b. Ahmed
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

851

Karye-i Eşkel-i Kebîr'den Sari veled-i Körtoş Meclis-i şer'î şerîfe gelüb, karye-i mezbûreden Ahmed b. Nasuh ve Mehmed b. Haydar ve Eskici İsmail ve Alagöz b. Abdullah ve Hüsnâ bt. Abdullah nâm kimesneler muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede sâkin olduğum evim gice ile açılıb sanduk ile esbâbım serika olunub, mezbûrundan zann idüb, cemâ'at ile evlerin tecessüs idüb, benüm serika olunan esbâbımdan nesne bulmadum" deyü ikrâr-ı tav'î eyledüğü, mezbûrun talepleri ile sicille kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Osman Çelebi ibnu Abdüsselam
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Ahmed Bey ibnu Mehmed
ve Mustafa Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed b. Ferruhsad
ve gayruhum

852

Mahrûsa-i Burusa'da sâkin olan Mehmed Ali Çelebi ibnu Mehmed Meclis-i şer'e gelüb, Fodra nâm karyeden İlyas b. Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr İlyas'ın yedinde olan yüz kısrâk benüm mülkümdür. Hiçbir vechile mülkümden ihrâc eyledüm. Hâlen taleb iderüm" diyücek, gıbbe'l-inkâr Ahmed Halife ibnu Hüsam Mahmud b. Seyran nâm kimesneler, "Zikr olunan kısrâk Mehmed Ali Çelebi'nün mülküdür. Husûs-ı mezbûra şahidlerüz, şahâdet dahî iderüz" didüklerinde, şahidân-ı mezbûrânın şehâdetleri ba'de't-ta'dîl-i's-şer'î hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, zikr olunan kısrâk müşârünileyhin mülkü idüğü zâhirân olduğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey b. Mustafa
ve Halil b. İsa
ve Mehmed b. Ferruhsad
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

853

Gemlik sâkinlerinden Balıkçı Ahmed Bey ibnu Abdullah Meclis-i şer'e gelüb, müftü'l-emâsîl ve'l-akrân Osman Çelebi ibnu Abdüsselam muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "İşbu Ahmed b. Mahmud nâm kimesne ile yer husûsunda olan nizâ'im olüb, mezkûr Osman Çelebi'yi vekil eyledüm" didükde, mezkûr Osman Çelebi dahî "Vekâlet-i mezbûreyi kabûl eyledüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mahmud Çelebi ibnu Nureddin
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Halil b. İsa

ve gayruhum

854

Melike bt. Osman tarafından husûs-ı âtiye vekil-i şer'isi olan zevci Mehmed b. Ferruḥşad Meclîs-i şer'î şerife gelüb, Gencellü nâm karyeden Süleyman Halife ibnu Mahmud muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müvekkilem mezbûrenün karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî Dervîş mülkü ve bir haddî sağır oğlu mülkü ve bir haddî Akçaluoğlu mülkü ile ve bir haddî yine müşteri mülkü ile mahdûd olan babamdan kalma mülk-i harâbe bağlarımı, içinde olan eşcâr-ı müsmiresi ile ve beher senede lâzım olan mukâta'asıyla mezkûr Süleyman Halife'ye sekizyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı mezkûrî bi-kusûr alüb, kabz idüb, teslim-i mebî' eyledüm" didükde, mukırr-ı mezkûrî, mûmâileyh Süleyman Halife dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdüği ecilden, tarafından sâdır olan ikrâr ve tasdik makbûl olüb, hasb-i hâl bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Ali Bey b. Mustafa
ve Ahmed b. Hamza
ve Rasul b. Ahmed
ve Mehmed b. Mahmud
ve Seydi Çelebi ibnu Ahmed Çelebi

855

Karye-i Demürciler'de fevt olan Halil b. İbrahim nâm kimesnenün eytâmına vasî olan Mustafa b. İbrahim muvâcehesinde karye-i mezbûreden Pir Ali b. Nebi nâm kimesne Meclîs-i şer'îde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre toprağında vâkı' bir haddî Mehmed mülkü ve bir haddî Ömer mülkü ve bir haddî Himmet mülkü ile mahdûd olan bağımı mezkûr vasîye beşyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı mezkûrî bi't-temâm alüb, kabz itdüğden sonra, mahdûd-ı mezbûr sene 990 Receb'inün guresinden ilâ temâmis's-sene elli akçeye icâre kabûl eyledüm" didüğü, gibbe't-tasdik bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Mustafa b. Veli
ve Ali b. Abdullah
ve Mehmed b. Ferruḥşad
ve Mehmed b. Bali
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

856

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-i şer'î ve bâ'is-i tastîr-i hitâb-i naklî oldur ki,

İlbasan Sancağı'nda Kaza-i Selve'ye tâbi' پورتياص nâm karye sâkinlerinden işbu hâmil-i hâzâ'l-kitâbü'l-müdde'î husûs-ı âti zikre Yecüc veled-i Mehil nâm zımmiden da'vâ sahife istişhâd-ı şer'î sâdır oldukdan sonra, 'udül-i müsliminden ve vesikat-ı muvahhadinden³²³ Mehmed b. Mustafa ve Ahmed b. Abdullah nâm kimesnelere nakl ve tahvîl için fi mahallî'l-harâc ve't-ta'dîl li-ecili's-şehâdet hâzırân olüb, edâ-i şehâdet-i şer'îye kılub, "Biz şahidlerüz. Şehâdet dahî iderüz. Anadolu Vilâyeti'nde Burusa Sancağı'nda Kite Kazası'na tâbi' Gemlik dimekle ma'rûf karyede Filoz Bey ve Nefri ve Yaycıoğlu ve Kürk nâm zımmiler kapularının önünde mecrûh ve maktûl bulunan Keyke veled-i Yecüc nâm zımmî, merkûm müdde'î olan Yecüc veled-i Mehil'in sulbî oğludur ve verâset-i mezkûr Yecüc muhızrdur. Lâ-na'lemü vârisen su'âl ve lâ-müstahikk bitereketi ilâ iyyâh" didüklerinde, şehâdetleri ba'de't-

³²³ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "birleştirilmiş vesika" anlamına gelmektedir.

ta'dili's-şer'i ve t-tahlifü'l-âri hayyız-ı kabülde ve mahall-i irtizâda³²⁴ vâkı' oldukdan sonra, kâti hakikatü'l-hâl ve musaddukatü'l-makâl, gibbe't-taleb ve's-su'âl ilâ efdali kuzâti'l-islâm, evlâ vülâti'l-en'âm, ma'denü'l-fazl ve'l-keâm, el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâm, el-hâkimü'l-'adl bi-Kaza-i Kite ve ilâ külli min يصل ileyh hâzâ'l-kitâb, mine'l-usûl ve't-tevvâb, hüdâhümullâhu te'âlâ sebîlü's-savâb, قالمامول min kerrihim li'-amîm ve lutfihim'l-cisimü'l-en'âm, bi'l-kabûli ve 'amel-i bi'l-medlül tilâbe's-sevâb mine'l-meliki'l-vehhâb cerâ zâlik.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Recebi'l-Mürecceb min şuhûr
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Minhüm

İlâ mecâlis-i'l-'âli'l-fakîr

Mehmed b. Mustafa El-Kadı

Bi-Kaza-i Selve

'ufiye 'anhümâ

857 ✓

Karye-i Fodra'dan Hasan b. Bahadır Meclis-i şer'î şerife gelüb, 'abd-ı memlûk olan orta boylu, yüzü bir kaç yerde eser-i cerâhatlu, hıdemkârı olan zengii'-asl Bilal b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr-ı mevsûf kuluma târih-i kitâbdan on yıl virüb, mekâtib-i 'alâ's-sene eyledüm. Müdde'î mezbûr 'alâ vechi'l-istikâmet hıdmet itdükden sonra, sâ'ir ahrâr-ı aslîn gibi hür olsun" didükde, mukarr-ı mezkûr, 'abd-ı merkûm dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdükden sonra, hasb-i hâl bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bâni'l-Mu'azzam
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Hızır Bey ibnu Abdullah

ve Süleyman Halife ibnu Mahmud

ve Ali Bey ibnu Mustafa

ve Mehmed b. Ferruşad

ve Rasul b. Ahmed

ve gayruhum

858

Mezra'a-i Bacala sipâhisi olan Fahru'l-akrân Dede Bey, Meclis-i şer'de Abdi b. Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Senete 989 mahsûlünden ikiyüz yetmişbeş akçe mezkûr Abdi yedinden bana teslim oldı" deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Abdi talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Abdullah Çelebi ibnu Ahmed bey

ve Hüseyin b. İbrahim

ve Ali Bey ibnu Mustafa

ve gayruhum

859

Cebel Nâhiyesi'ne tâbi' Veledler nâm karyeden Abdülgani b. Devletyar karındâşı Sefer'i, hâtûnuna talak virmek husûsuna vekil eyledüğü Üveys b. Emirşah ve Nurullah b. Osman şehâdetleri ile sâbit olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mehmed Ali Çelebi ibnu Mehmed

ve Ahmed b. Veli

Veli b. Sündüs

³²⁴ Daha önce okunamayan bu kelime "uygun bulunulan yer" anlamına gelmektedir.

Hacı Mahmud b. Aşık
Hacı Mustafa b. İbrahim
ve gayruhum

860

Abdülğani b. Devletyar tarafından vekî-i şer'isi olan karındâşı Sefer Meclis-i şer'-î şerife gelüb, merkûm Abdülğani'nün hâtûnı olan Aişe bt. Hasan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müvekkilem olan mezkûr Abdülğani'nün mezbûre ile zindegânileri olmayub, hâlen mezbûre Aişe mehrinden ve nafaka-i 'iddetinden ve cemî'-i davâ ve nizâ'ından ferâgat eyledi. Ben dahî bir gözi atlas kaftan ve sarû ^{تله طون} ve bir sarû kuşâk ve bir ketân bezi don ve gömlek virmek üzerine makarr olüb, mezbûre hâtûna bâ'in-i talak virdüm" didükde, mukırr-ı mezkûrı, merkûme hâtûn dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdüği ecilden tarafeynden sâdır olan ikrâr ve tasdik makbûl olüb, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 859)

861

Ve ba'dehû mezbûre Aişe, Meclis-i şer'de vekî-i merkûm Sefer muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûrun müvekkili olan Abdülğani ile ba'de'l-yevm vicâhen mine'l-vucûh davâm ve nizâ'ım yokdur" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 859)

862

Karye-i Gencellü'den Ahmed b. Mehmed Meclis-i şer'e gelüb, Mahrûsa-i Burusa'da sâkin Hacı Hüdaverdi b. Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre toprağında vâkı' bir haddî Kara Yusuf mülkü ve bir haddî Ali mülkü ve bir haddî Pir Ali mülkü ve bir haddî yine Kara Yusuf mülkü mahdûd olan beher senede otuz akçe mukâta'alu bağımı mezkûr Hacı Hüdaverdi'ye üçbin beşyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebî' ve kabz-ı semen eyledüm" didükde, mukırr-ı mezbûrı, mukarrun lehû'l-mezbûr-ı mezkûrı mezbûr Hacı Hüdaverdi dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdüğden sonra, sıhhat-i bey'e ve şirâya hükm olunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Hacı Yusuf b. İsmail
Hacı Hamza b. Veli
Hacı Ali b. Veli
Hüseyn b. Ahmed
Hacı Ahmed b. Ali
ve gayruhum

863

Gemlik Mahallatı'ndan Papa Maverodi Mahallesi halkından Kalodi veled-i Veri ve Yani veled-i Pulinos ve Yorgi veled-i Moğri ve Aptolos veled-i Dürzi nâm zimmiler, mezbûre halkının sâ'irleri taraflarından husûs-ı âtiye vekil itdükları Osman Çelebi ibnu Abdüsselam ve Mahmud Çelebi ibnu Nureddin şehâdetleri ile sâbit olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bânî'l-Mu'azzam
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Süleyman Halife ibnu Mahmud

ve Mehmed Çelebi ibnu Durmuş
ve Hayreddin b. Yusuf
ve Bali b. Abdullah
ve Cafer Bey ibnu Abdullah
ve gayruhum

864

Kasaba-i Gemlik Mahallâtı'ndan Papa Maverodi Mahallesi'nde mecrûhen maktûl bulunan Keyke nâm zımmînün demm ü diyeti da'vâsının istima'ı için, maktûl-i mezkûrun babası Yecüc veled-i Mehil nâm zımmî tarafından vekil olan erbâb-ı timârdan Yusuf b. Hasan nâm sipâhî yedinden emirü'l-'ümerâi'l-kirâm Mir-livâ-i Hüdâvendigâr Hazretleri ile bu fakîre hitâben emr-i şerîf vâcibu'l-kabûl vârid olub, imtisâlen li'l-emri'l-'âlî mir-i müşârünileyh kethüdâları olan müfiû'l-emâsîl ve'l-akrân kethüdâ mübâşiriyle ihzâr-ı hunefâ kılınub 'akd-i meclîs olundukda, mezkûr Yusuf Sipahî'nün zımmî-i mezbûr tarafından vekil-i mutlak idüğü Mehmed b. Abdullah ve Mümin b. Mahmud şehâdetleri ile sâbit olub, Yecüc veled-i Mehil nâm zımmî maktûl-i mezbûrun babası bi'l-fi'l ve râfi' kendüye muhızr idüğü, mezkûr Yusuf'un İlbasan Sancağı'na tâbi' Kaza-i Selve Efendisi olan Mevlana Mehmed Efendi ibnu Mustafa imzâları ile mûmzâ³²⁵ nakl-ı şehâdet zâhir olduktan sonra, müşârünileyh Yusuf Sipahî Meclîs-i şer'î şerîfde mahalle-i mezbûre halkından Kalodi veled-i Veri ve Yani veled-i Pulinos ve Yorgi veled-i Moğri ve Aposdolos veled-i Dürzi ve Papa Avrodi nâm zımmîler asâleten ve vekâleten vekâletleri sicill-i sâbıkda³²⁶ mastûr ve mürettib olduktan sonra, Meclîs-i şer'de hâzırûn olub, sipâhî-i³²⁷ mezbûr mukâbelelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Maktûl-i mezkûrun demm ü diyeti husûsunda mahalle-i mezbûre halkı ile aramızda münâza'at-ı kesîre vâkı' olmuş idü. Husûs-ı mezkûrden mahalle-i mezbûre halkının zimmetlerini ibrâ'-i 'âm ile ibrâ' ve iskât idüb, mukâbelesinde bedel-i sulh için dokuzbin akçe alub, kabz idüb, min ba'di da'vâm ve nizâ'im kalmadı" diyücek, mukırr-ı mezbûr, mukarrun lehü'l-mezbûr-ı mezkûr mahalle-i merkûme halkı dahî kendü taraflarından asâleten ve sâ'irleri taraflarından vekâleten tasdik idüb, "Bizüm dahî bedel-i sulh için virdüğümüz dokuzbin akçe husûsunda vekil Yusuf Sipahî ile min ba'di da'vâmız yokdur" deyü cevâb virdüklerinden sonra, sıhhat-i (silik) ve ibrâya hükm olunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Fahru'l-akrân Osman Çelebi ibnu Abdüsselam
ve Seyyid Mustafa b. Seyyid Cafer
ve Mahmud ibnu Nureddin
Hacı Hızır b. Hamza 'an Mahalle-i Sovucak Pınar
ve Mehmed b. İmirza
ve Mehmed Çelebi ibnu Durmuş
Ve Süleyman Halife ibnu Mahmud
ve bali b. Abdullah
ve Cafer Bey ibnu Abdullah
ve Hasan Çelebi ibnu Altunbohça
ve gayruhum

865

Oldur ki Karye-i (boşluk) Kostantin veled-i Yorgi nâm ve kızı Arkonya nâm zımmîler Meclîs-i şer'e Maverodi ve Peresko ibnu Kostantinos ve karındâşları Todora Fotini nâm ve anaları Marola nâm zımmîler me'an ihzâr idüb, üzerlerine vesâyet-i tarîk ile takrîr-i da'vâ idüb, "Mezbûre kızımın zevci Dimitri fevt olub, Leğri nâm sağıre kızını ve bir zevcesin ve bir anasın ve li-ebeveyn iki er karındâşın

³²⁵ Daha önce okunamayan bu kelime "imzalanmış" anlamına gelmektedir.

³²⁶ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "önceki kayıt" anlamına gelmektedir.

³²⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve bir kız karındâşın ve bir baba bir kız karındâşın terk itdi. Hâlen sağire-i merkûmeye vasî olduğum haşyetten hisse-i şer'yyesin müteveffâ babası Dimitri metrûkâtından nısf hisse taleb iderüm" diyücek, verese-i merkûmun su'âl olundukda didüler ki, "Müteveffâ-i mezbûrun elinde olan mâl ve sâkin olduğu evler babamız Kostantinos'dan intikâl itmüşdür. Kibeli'l-kısmet ma'rifeti ile anamız Morola ile me'an sâkin olurdu. Dimitri karındâşımız idi. Fevt olıcak, evler müşâ-ı müşterekdür. Bi'l-fi'l dahî mâ-beynimizde kısmet olunmamışdur, taleb iderüz" diyücek, mezbûr vasî hüccet ibrâz idüb nazar olundukda, "Mezbûrun verâse muvâcehelerinde sâkin olduğu evler bi'l-külliye babaları merkûm Kostantinos hâl-i hayâtında iken müteveffâ Dimitri'ye temlik idüb, evvel zemândan berü mutasarrıf olduğun şuhûd ile isbât itmüş bulunub, verâse-i merkûmun mazmûn hüccet inkâr idüb, haberi yokdur, kafadan olmuşdur" didüklerinde, mezbûr müdde-i vasî dahî kafadan yazulduğuna mu'terif olüb, "Ancak bir sene meclîse geldi ama, kafadan yazıldı" diyücek, ikrârı bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ahmed Halife b. Selim
Rasul b. Ahmed
Mehmed b. Bali
ve gayruhum

866

Oldur ki, Nahiye-i Cebel'e tâbî Karye-i Baraklu'dan Ali b. Kalkan nâm, Seyfi b. El-Hacc Yunus nâm kimesne için bi'l-mukâbele tav'an i'tirâf idüb, "Mezbûr Seyfi'den sâbiten tomrûk kesb itmek için alduğum akçe ba'de't-ta'dîl ve'l-hesâb asl-ı deyn altıbin ikiyüz altmışbeş akçe idi" didüğü i'tirâfı, mezbûr Seyfi'nün talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

El-İmam Kasım Halife El-muhzır
El-Hacc İbrahim b. Mustafa
Mehmed b. musa
Mahmud b. Hamza
Rasul b. Ahmed Muhzır
Mahmud b. Hasan
Osman b. Karagöz
Mustafa b. Ali
Musa b. Mustafa
ve gayruhum

867

Ba'dehû mezbûr Ali ikrâr ve i'tirâf idüb, "Subıçkısı dimekle ma'rûf mülk-i bağçem ortasundan değirmen argı giçüb, akar. Eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle -ki haddı şarkan bend ve şimâlen tarîk-i 'âm ve garben Hüseyin b. İsa bağçesi ve kibleten Nilüfer ırmağı mahdûd bağçeyi- altıyüz akçeye mezbûr Seyfi'ye bey'-i bâtt-ı bey' ile bey' itdüm ki, meblağ-ı mezbûr borcumdan aşağı varıla deyü, bey' itdüm" diyücek, mezbûr Seyfi dahî bey'-i mezbûrı kabûl ve i'tirâf idüb, "Beşbin beşyüz altmışbeş akçe asıldan kaldı" didüğü i'tirâfı, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atif 866)

Şuhûdü'l-hâl:

El-mezbûr (Atif 866)

868

Ba'dehû mezbûr Seyfi i'tirâf "Meblağ-ı mezbûr 5565'den ba'zı sâliyândan ve kesimden ikibin altmışbeş akçesin kabz itdüm. Dahî üçbin beş yüz akçem üzerinde kaldı. Geçen sene Şevvâl'inün ibtidâsından dokuzyüzdoksan Ramazân gurrasine değin haklâşcak olüb, ondan sonra târih-i mezbûrdan üçbin beşyüzi sâbıkan olan

kesim üzere haklaşmak olundu” diyücek, mezbûr Ali dahî tav’an kabûl ve’l-iltizâm ve i’tirâf bi’t-taleb kayd olundu.

Târih-i mezbûr (Atıf 866)

Suhûdü’l-hâl:
Es-sâbık (Atıf 866)

869

Ba’dehû Mehmed b. Musa muvâcehesinde mezbûr Seyfi takrîr-i merâm kılub, merkûm Ali’den olan asıl deynim taleb itdügümde mezbûr Ali merkûm Mehmed’in yediyüz yirmi akçeye tutan bir doru bârgîri -ki ayaklarında serrâc marazı vardı. Mezbûr Mehmed’in izni ile alûb, ol-kadar deyni için devir tarîkiyle bana virse gerekdi. Sonra ol-devirden ferâğ olunub, zikr olunan bârgîri sâhib-i mezbûr Mehmed zikr olunan Ali ma’rifetiyle kabz itdi. Benüm ‘alâkam yokdur” diyücek, mezbûr Mehmed “Gerçek, ferâğ olunub, bârgîr bendedür” diyücek, mezbûr Ali dahî vech-i mezbûr üzere devirden ferâğ idüb, “Bârgîri benüm ma’rifetim ile Mehmed alûb, kabz-ı devr-i mezbûrdan ittifâkımız ile ferâğ itdüğü min ba’di da’vamız ve nizâ’ımız bârgîr husûsunda yokdur” didüklerinde, mâ-cerâ bi’t-taleb sicill olundu.

Târih

Suhûdü’l-hâl:
El-mezbûr (Atıf 866)

870

Oldur ki, Kaza-i Kite’ye tâbi’ Mezra’a-i Kadı sipâhisi olan Hasan b. Şeyh nâm sipâhi, Karye-i Tahtah’dan Mehmed b. Dura Bey nâm kimesne muvâcehesinde i’tirâf idüb, “Timârumda Koca Hızır b. Abdullah nâm kimesne fevt olüb, taht-ı tasarrufunda olan yerleri evlâd-ı zükûri kalmamağın kânûn üzere tapûya müstahıkk olüb, işbu mezbûr Mehmed’in bin nafaka akçesin resm-i tapû alûb, elinde olan benüm çiftliği -ki hudûdı ‘inde’l-ahâli ma’lûmdur- virüb, bey’ ve tevfiz itdüm. Mutasarrıf olüb, sâl be-sâl vâkı’ olan a’sâr-ı şer’iyye ve rusûm-ı ‘örfiyyesin sâhib-i arza edâ itmek üzere virdüm” diyücek, mezbûr Mehmed tasdik ve kabûl itdükden sonra bi’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa’bân
Senete 990

Suhûdü’l-hâl:
Koca Yusuf El-imam b. Musa an Karye-i Subaşı
Yusuf Abdullah el-Na’lband
Ahmed b. Piri an Karye-i Kayapa
Hızır Poyraz
Osman b. Kürk Mustafa
Hasan Bali b. Mustafa
ve gayruhum

871

Oldur ki, Çekirce nâm karyeden Yani b. Balaban nâm zımmî, karındâşı Kara ve oğlı Deymor nâm zımmileri Meclis-i şer’-i şerife ihzâr ve üzerlerinde da’vâ idüb didi ki, “Mezbûr Kara ile oğlı bir ineğim helâk ve katl itdiler. Mücebin taleb iderüm” diyücek, mezbûrân Kara ve Deymor kadiyyeden su’âl olundukda, inkâr idüb, gibbe’l-inkâr müdde’i-i mezbûrun da’vâya mutâbık beyyine taleb olundukda, beyyine ‘acz-i ihzâr idüb, “Yemin itsün” diyücek, itmedüklerine yemin-i billâh itdüklerinden sonra, töhmet-i mezbûreden berî olmalarına hükmolunub, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa’bân
Senete 990

Suhûdü’l-hâl:
Rasul b. Ahmed
Mehmed b. Bali
ve gayruhumâ

872

Sicill oldur ki, Kaza-i Bilecik muzâfâtından Karye-i İlyas sâkinlerinden Kalgâl b. Hasan nâm ve kız karındâşı Muhtiyê'nin zevci Abdülkadir nâm kimesneler ve Yıldırım Han İmâret-i Evkâfî'na mütevellî olan Fâhru'l-emâsîl ve'l-akrân Ebûlbekâ Çelebi'nün vekîl ve âdemî olan Hasan Halife ile me'an Meclîs-i şer' de cem' olûb, merkûm Kalgâl takrîr idûb, "Ahmed nâm li ebin ve ümmin karındâşım Kite Kazası'na tâbî' Tirilye nâm vakf-ı karyede fevt olûb, mezbûre kız karındâşım ile vârislerüz. Vech-i mezbûr üzre verâset bize ikûmûze münhasırdur. Metrûkâtını taleb iderüz. Mezbûr Hasan Halife vech-i ta'allül ümânî' olur" diyücek, merkûm Hasan Halife müdde'îyân-i merkûmdan da'vâlarına mutâbık beyyine taleb itdükde, 'udûlden Ali Bey b. Hamza ve Ahmed b. Çırak nâm kimesneler li-ecili's-şehâdet hâzırân olûb, şöyle edâ-i şehâdet idûb didüler ki, "Şâhidlerüz. Şehâdet dahî iderüz ki, fi'l-vâkı' mezbûrân Kalgâl ve Muhtiyê ana ata bir müteveffâ Ahmed karındâşlarıdır ve hem bi'l-fi'l vârislerdür. Verâset kendülere münhasırdur ve mezbûre Muhtiyê, zevci mezbûr Abdulkadir'i verâset mâlına ve metrûkâtdan şer'le intikâl iden hissesin kabz vesâ'ir husûsa vekîl-i mutlak itdi, vekildür. Şâhidlerüz şehâdet dahî iderüz" deyû edâ-i şehâdet itdüklerinde, şehâdetleri ba'de't-tezkiye hayyız-ı kabûlde vâkı' olûb, zikr olunan metrûkâtdan ba'de't-techîz ve't-tekfîn ve harc-ı levâzım bâkî nakd ve esbâb behâsından cem'an bin beşyüz akçe olûb, mezbûr Hasan Halife yedinden merkûmân Hasan <Kalgâl olmalı> ve Abdulkadir'e meblağ-ı merkûm bi't-temâm tasarruf ve tasadduk oldukdan sonra, sıhhat-i ibrâya ve iskâta hükmlonub, li-ecili't-temesssük vesîka ketb olunub, yed-i tâlibe ref olundığı ihtiyâc idine.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

El-Hacc Celâl b. Yusuf Fakih an Bilecik
Köçek Hüseyin Bilecik
Sinan Molla Umur Bey
Hüsrev Abdullah
ve gayruhum

873

Oldur ki Kaza-i Bilecik'den Kalgâl b. Hasan ve kızkarındâşı Muhtiyê'nin zevci olan Abdulkadir nâm kimesneler, Meclîs-i şer'-î şerîfde Sefer b. Şahkulu muvâcehesinde i'tirâf idûb didiler ki, "Karındâşım li ebin ve ümmin Ahmed fevt olûb, ırsa mute'allik mezbûr Sefer ile da'vâmız ve nizâ'mız kalmadı. Eğer icâredür ve eğer ırsledür, da'vâmız mezbûr Sefer'e yokdur. Cümle metrûkâtı mütevellî-i âdem Hasan Halifeden kabz itdüm. Min ba'di Sefer ile nizâ'mız yokdur. Zimmetini ibrâ' ve iskât itdi" diyücek, mezbûr Sefer kabûl ve tasdik itdükden sonra, mâ-veka'a bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 872)

874

Vech-i tahrîr oldur ki,
Karye-i Kumla'dan Yeniçeri Ahmed Bey b. Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde Ali b. Turhan nâm kimesne i'tirâf idûb didi ki, "Mukaddemân eniştem Hüseyin b. Emir nâm Rum iline müteveccih oldukda, mezbûr Ahmed Bey'den sekizbin altıyüz akçe karz alûb, meblağ-ı mezbûr Hasan b. Emir ile ben me'an 'ale't-tansif kefil oldum idi. Hisseme makarrım, hesâb idişelüm, dahî bana düşen hisseme râzıyım, viriyom" diyücek, mezbûr Ahmed Bey dahî tasdik itdükden sonra, mâ-cerâ ve mâ kazâ bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 873)

Şuhûdü'l-hâl:

Ahmed Halife El-Hatib Cafer an Kumla
Hızır Mustafa Burusa

Mehmed İlyas
Sinan Piri an Karye-i Umurbey
Sinan Abdullah Engürücük
Hasan Hüseyin Engürücük
ve gayruhum

875

Ba'dehû meblağ-ı merkûmun tahsîl-i için mezbûr Ali b. Turhan mehîl-i şer' taleb idücek, mezbûr Ahmed Bey "Ramazân'ın ibtidâsından intihâsına değîn mehîl virdüm" diyücek, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Fî't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 873)

Şuhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 874)

876

Karye-i Çalık'dan Hasan b. Durmuş Meclis-i şer'e gelüb, Karye-i Demürçiler'de fevt olan Halil nâm kimesnenün yetimesine kibel-i şer'den vasî olan Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî Oruç mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî Ali mülkü ve bir haddî Eyyub Çelebi mülkü ile mahdûd olan suflî kiremit örtülü evimi havlîsî ve bir saman dâm ve dâhilinde olan bağçesiyle vasî-i merkûma beşyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb teslim-i mebi' ve kabz-ı semen itdükden sonra, mahdûd-ı mezbûrî sene 990 Şa'bân'ınun guresinden ilâ temâmis's-sene elli akçeye alüb, kabûl eyledüm" didüğü, gıbbe't-tasdik bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâil-i Ramazânî'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mustafa El-Attâr
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Ferruhsad
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

877

Oldur ki, Kaza-i Kite'ye tâbi' Karaca nâm karyeden Selime b. Yusuf nâm hâtûn Asale ve kız karındâşı Ünzile hâtûn tarafından vekâleten vekâlesi sicill-i sâbıkda mastûr olüb, Ahmed b. Mustafa nâm kimesnenün muvâcehesinde takrîr idüb didükde, "Babamızdan intikâl iden bir bağçe -ki hudûd-ı erba'ası 'inde'l-cîrân ma'lûmedür- otuz yıldan berü mezbûr Ahmed mahsûl-i gallesin fuzûlî ekin idüb, talebi için emr-i şerîf ve fetvây-ı münife getürüb, şer'le da'vâ itdük idi. Muslihûn araya girüb, altıyüz akçeye ıslâh olüb, meblağ-ı merkûma bedel-i sulh deyû kabz idüb, cemî'-i da'vâmdan ferâğ idüb, zimmetini ibrâ' ve iskât itdüm" diyücek, mezbûr Ahmed bi'l-muvâcehe tasdik ve kabûl idücek, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fî evâil-i Ramazân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mustafa Ahmed
Sinan³²⁸ Abdullah Alacahırka
Ali Nebi
Abdülğani Nebi
ve gayruhum

878

Oldur ki, Kumla-i Sağır'den Safiye bt. Mümin nâm hâtûn, Meclis-i şer'de Şaban b. İsa nâm kimesne muvâcehesinde ikrâr idüb, "Anam Gülsün'den irs ile intikâl iden bir mülk evimi -ki hudûd-ı erba'ası Muhyiddin Reis evine Mahmud Halife evine ve Derviş evine ve tarîk-i 'âma muttasıl evimi- cümle hukûk ve havlîsî ile ve tabî-i levâhık ile ikibin akçeye mezbûr Şaban'a bey' idüb, virdüm. Akçesini

³²⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

bi't-temâm alûb, kabz itdüm. Mutasarrıf olsun. Kimesne mâni' ve râfi' olmaya" diyücek, mezkûr Şaban, mukırre-i merkûmenün kelimâtını tasdik ve bey'-i kabûl idüb, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Arabacı Sinan Halife El-İmam
Mehmed Ali
Ömer Mahmud
Kasım Abdullah
Seyyid Cafer Çelebi
Ali Nebi
Bekir b. Hacı Ali
Mehmed Bali
Mahmud Mustafa
ve gayruhum

879

Osman b. Ramazan Meclis-i şer'e gelüb ,Mustafa b. İbrahim muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Mustafa zimmetinde kefâletden olan ikiyüz altmışdört akçe hakkımı bî-kusûr alûb, kabz eyledüm. Bir akçe ve bir habbe hakkım kalmadı" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Hasan b. Yusuf
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed El-Muhzır
ve gayruhum

880

Karye-i Kumla-i Sağır'den Safiye bt. Mümin nâm hâtûn babasından intikâl iden ev ve bâğ husûsunda nizâ'ını şer'i-şerif mücebince da'vâ ve talep itmek için, "İşbu İsa b. Yusuf nâm kimesneyi vekil-i mutlak eyledüm" didükde, mezkûr İsa, "Ben dahî vekâlet-i mezbûreyi kabûl eyledüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Hamza b. Hızır Bali
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Halil b. İsa

881

Mahrûsa-i Burusa'da Karaca Nâib Mahallesi'nde sâkin olan Hacı Rasul b. Ramazan Meclis-i şer'e gelüb, Nefs-i Mudanya'dan Yani veled-i Mihâl mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Yani'nün kızkarındaşı Eksorin'e karz-ı hasen ikibin akçe virüb, mezkûr Yani kefil-i bi'l-mâl olmuş idi. Hâlen meblağ-ı mezkûr kefil-i merkûm Yani yedinden bî-kusûr alûb, kabz eyledüm. Zımmî-i mezbûre ve kefil-i merkûm Yani zimmetinde bir akçe hakkım kalmadı" deyü ikrâr-ı tav'i eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ahmed Çelebi ibnu Mahmud
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Musa Bey ibnu Abdullah
ve Rasul Muhzır
ve gayruhum

882

Mahrûsa-i Burusa'da vâkı' merhûm Cem Sultan Evkâfı'na mütevellî olan Fâhru'l-akrân Mehmed Çelebi ibnu Seydi Ali Meclîs-i şer'e gelüb, takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Ahmed'in li ebin ve ümmin karındâşı olan Sinan fevt olüb, karye-i mezbûre civârında Mendelye nâm mevzi'de hudûd-ı 'inde'l-cirân ma'lûm müşâ' ve müşterek mutasarrıf oldukları babalarından intikâl iden çiftlikden müteveffâ-i mezkûrun hisse-i şâyi'ası evlâd-ı zükûrî olmamak ile tapûya müstahıkk oldukda, bundan sâbık mezkûr Ahmed'in altıyüz akçe resm-i tapûsın alüb, virdükde, Cafer nâm yeniçeri bin akçe resm-i tapû virmeğın, âna virülmüş idi. Hâliyâ mezkûr Ahmed, zikir olunan hisse-i şâyi'a ^{ابر منه} üzre bin beşyüz akçe resm-i tapû ile kabül eyledüğü bâ'isden, meblağ-ı mezkûr merkûm Ahmed mezkûr yedinden alüb, kabz idüb, min ba'di her kim ziyân iderse 'amel olunmayub, mezkûr Ahmed mutasarrıf olmak üzre virdüm" didükde, mukırr-ı mezkûr, mûmâileyh Ahmed dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Abdullah Bey ibnu Ahmed
ve Mahmud Çelebi ibnu Salih
ve Ali Çelebi ibnu Bekir Çelebi
ve Mahmud b. Mustafa
ve Alaeddin b. Mustafa
ve gayruhum

883

El-ân Mudanya'da sâkine Tarmakad bt. Arslan Meclîs-i şer'e gelüb, dergâh-ı 'âli çavuşlarından Mehmed Bey ibnu Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i Kurşunlu'da vâkı' hudûdları 'inde'l-cirân ma'lûm olan iki aded fevkânî evlerimi ve karye-i mezbûre civârında vâkı' olan iki kıt'a bağlarımı, bundan sâbık beş yıl vardur ki onikibin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebî' ve kabz-ı semen idüb dururum" didükde, mukırr-ı mezkûreyi, mûmâileyh Mehmed Bey dahî bi'l-mukâbele vech-i meşrûh üzerine tasdik itdükden sonra, hasb-i hâl bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Halil b. İsa
ve Muhzır Mehmed Eş-Şehir Buyurca Mehmed
ve Rasul El-Muhzır
ve gayruhum

884

Yörük Tâ'ifesi'nden, Mahmudlu Cemâ'ati'nden, Osman b. Halim nâm kimesnenün nefsine, lede'l-hâce ihzârına, cemâ'at-i mezbûreden Bahşayış b. Ali "Kefil oldum" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Mevlana Hayreddin Efendi El-İmâm
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Halil Muhzır

885

Karye-i Altuntaş'dan Mahmud b. Ahmed Meclis-i şer'î şerîfe gelüb, karye-i mezbûreden Mehmed b. Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre toprağında vâkı' bir haddî Süleyman mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî cebel ile mahdûd olan bağ benüm karındâşım Şaban'ındur. Fevt oldukda, kızına intikâl eyledi. Ol dahi fevt olüb, bana intikâl eyledi. Mezkûr Mehmed tasarruf ider. Hâlen taleb iderüm" diyücek, mâ-cerâ mezkûr Mehmed'den su'âl olundukda, "Hudûdî zikr olunan bağ mezkûr Mahmud, diğerkarındâşı Musa Hacı İlyas nâm kimesneye bey' idüb, ol dahi fevt olüb, oğlı Mustafa'ya intikâl idüb, mezkûr Mustafa dahî Ömer nâm kimesneye bey' idüb, mezkûr Ömer dahi bana seksen akçeye bey' eyledi. Onbeş yıl vardur tasarruf iderüm" deyü cevâb virdükden sonra, mezkûr Mahmud'da su'âl olundukda, zikr olunan bağ onbeş yıldan berü mezkûr Mehmed'in tasarrufunda idüğüne inkâr ile cevâb virüb, gıbbe'l-inkâr mezkûr Mehmed beyyine taleb olundukda, Mustafa b. Mehmed ve Hüseyin b. Yusuf nâm kimesneler şehâdet için hâzırân olüb didiler ki, "Mahdûd-ı mezbûrî onbeş yıl vardur mezkûr Mehmed mülkiyet üzerine tasarruf ider. Husûs-ı mezbûra şahidlerüz. Şehâdet dahî iderüz" didüklerinde, şahidân-ı mezbûrânın şehâdetleri ba'de't-ta'dilî's-şer'î hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, onbeş yıl zemân mürûr iden husûsın istiâmâ'ı emr-i pâdişâhiye muhâlif olmağın istimâ' olunmayub, hudûdî zikr olunan bağ bir karar-ı sâbık mezkûr Mehmed'in yedinde makarr olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazân
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Arabacı Sinan Halife El-İmam
Mehmed Ali
Ömer Mahmud
Kasım Abdullah
Seyyid Cafer Çelebi
Ali Nebi
Bekir b. Hacı Ali
Mehmed Bali
Mahmud Mustafa
ve gayruhum

886

Kumla-i Sağır'den Safiye bt. Mümin Meclis-i şer'e gelüb, Salih b. Davud muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Kumla-i Sağır toprağında vâkı' bir haddî Mehmed mülkü ve bir haddî Evhad mülkü ve bir haddî Maden mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ile mahdûd olan beher sene onbeş akçe mukâta'alu anâmdan intikâl iden mülk-i bâğımı, mezkûr Salih'e bin ikiyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebî' ve kabz-ı semen eyledüm" didükde, mukırr-ı mezbûrî, merkûm Salih dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdükde, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

İsa b. Yusuf
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve diğerkarındâşım Mehmed b. Ferruhsad
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

887

Karye-i Kurşunlu'dan Duraşah b. Karagöz Meclis-i şer'e gelüb, Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Hızır Bey ibnu Vahid bey muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb,

“Karye-i mezbûrede vâkı’ bir haddî Evrenos³²⁹ mülkü ve bir haddî tarîk-i ‘âm ve bir haddî yine kendü mülkü ve bir haddî İngülüs mülkü ile mahdûd olan mahzenimi³³⁰, müşârünileyh Hızır Bey’e üçbin akçeye bey’-i bâtt-ı bey’ idüb, teslim-i mebi’ ve kabz-ı semen itdükden sonra, mahdûd-ı mezbûrî senete 990 Ramazan’ınun onbeşinci gününden dörtyüz akçe icâreye alüb, kabûl eyledüm” didükde, mezkûr Evrenos’un oğlu Derviş, “Ben dahî zarar-ı mâla kefil oldum” didüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi târihi’l-mezbûr
Senete 990

Şuhûdü’l-hâl:

Mehmed b. Sefer
ve Keyvan b. Abdullah
ve Osman b. Rüstem
ve Mustafa b. Seydi Bey
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve gayruhum

888

Karye-i Runkuş’dan İbrahim Bey b. Ali Dede nâm kimesnenün nefesine, lede’l-hâce ihzârına, Mümin b. Seydi “Kefil oldum” deyüb ve mezbûr Mümin’e dahî Hacı İshak “Kefil oldum” deyüb ve mezbûr Hacı İshak’a dahî karye-i mezbûreden Tobcı İbrahim “Kefil oldum” didüğü, Mir-Livâ-i Hüdâvendigâr âdemi olan Musli talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni’l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü’l-hâl:

Hacı Kasım ibnu İhtiyâr an Mahalle-i Hâce Ali
ve Mehmed ibnu Pir Ahmed an Mahalle-i Sedbaşı
ve Mehmed b. Ali an Karye-i Balabancık
ve Ali b. Hızır an Karye-i Balabancık
ve İdris b. Abdullah
ve gayruhum

889

Runkuş nâm karyeden İbrahim b. Ali Dede Meclis-i şer’-i şerîfe gelüb, Hüdâvendigâr Sancağı Beyi emîrû’l-ümerâi’l-kirâm Mustafa Bey -zîde kadruhû-hazretleri âdemlerinden Musli b. Derviş muvâcehesinde tahrîr-i kelâm idüb, “Mihaliç Kazası’na tâbi’ Uluabad nâm karye kurbunda Yaslan Kârbân³³¹ husûsunda karındâşım Şehbende’yi mazinne ahz idüb, bulvir deyü, beni bir kaç gün habs idüb, hâlen yarar-ı kefile virüb, ben dahî tecessüs idüb, bulmasına makarr oldum. Lâkin müşârünileyh câniblerinden ve âdemleri kimesne bir akçem ve bir habbem olmadılar” deyü ikrâr eyledüğü, mûmâileyh Musli talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni’l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü’l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 888)

890

Sicill-i öküzdür ki
İşbu senete dokuz yüz doksan Ramazân-ı Şerîfin onbeşinci günü Sultan Murad Han Evkâfi câbisi olan İbrahim b. Ali mahkememe gelüb, târih-i mezbûrda

³²⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³³⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³³¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Çalı nâm karyede bir siyâh kunrul yava öküzi ahz idüb, zabt itdüm. “Sâhibi içün sicill olunsun” diyücek, bi’t-taleb kayd olundu.

Yok

Suhûdü'l-hâl:

Mevlana Ahmed Halife b. Selim
Mümin Reis ibnu Hamid

891

Oldur ki, Tomalı nâm karyeden Osman b. Yusuf nâm ve kızı Gülnaz ile Meclis-i şer'e gelüb, subaşı olan Durali nâm kimesneyi ihzâr ve üzerine tazallüm idüb didü ki, “Mezbûr subaşı haberim yok iken mezbûre kızıma tâlib olüb, fuzûli nikâhladum deyüb, bana zulm ve tezvîr ider. Hayfdur, mücebin taleb iderüm” diyücek, mezbûre kız dahi itâ idüb, “Bana er ve zevc gerekmez ve hem mezbûr subaşıya nikâhlığa varmazın” diyücek, mezbûr subaşı ikrâr ve itirâf idüb didü ki, “Fî'l-vâkı' karye-i mezbûre imâmı olan Mustafa Fakih mezbûreyi fuzûli bana altıyüz akçe mehir ile nikâh itdi. Babalığın haberi yok iken iyle ola mezbûre kız ve babası nikâh-ı fuzûliyi kabûl itmediler. Ben dahi ferâğ itdüm. Min ba'di mezbûrlar ile bu husûsda davâm ve nizâ'im kalmadı” diyücek, sıhhat-i ferâğa ve kat'-ı nizâ'a hükmolunub, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi 16 Ramazân
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Hasan Ali
Mehmed Mustafa
Mahmud Mustafa
Mümin Reis Hamid
ve gayruhum

892

Oldur ki, Mir-Hüdâvendigâr Mustafa Bey Hazretlerinin tarafından vekil Şatır Mehmed b. Abdullah nâm âdemi Meclis-i şer'e gelüb ilişince³³², Mihaliç Kazası'na tâbi' Aksakal nâm karyeden Ali b. Abdullah nâm kimesne ihzâr ve muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezbûr Ali'yi ev basdı deyü ba'zı töhmet içün habs olunub, hâlen itlâk olunub, yarâr-ı kefillere virülsün” diyücek, karındâşı Mustafa nefsine kefil olüb ve onun nefsine Karye-i Çakaroz'dan Mehmed b. Ali kefil olüb ve yine Karye-i Danişmendlü'den Süleyman b. Mehmed nâm kimesne dahi kefil olüb ve mezbûrân kefillere Şehzâdegân Evkâfi'na mütevellî olan Mehmed Bey kefil-i bi'n-nefs oldukdan sonra, mâ-veka'a mezbûr Şatır talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Fî't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 891)

Suhûdü'l-hâl:

Mümin Reis Hamid
El-Hacc Sinan Mehmed
Mehmed Ferruhsad
Ahmed Halife Selim
ve gayruhum

893

Ba'dehû mezbûr Ali tav'an itirâf idüb, “Bey hazretlerini kefillileyüb bir akçem ve bir habbem almadı ve âdemleri dahi almadı. Hemân beni kefillileyüb, itlâk itdi” didüğü ikrârı, mezbûr Şatır talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Fî't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 891)

Suhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 892)

³³² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

894

Oldur ki, Karye-i Görükle'den Uzgori b. Şone nâm zimmî dahî Meclis-i şer'îde, Hızır b. Vahid nâm kimesne için üçyüz akçe deyn i'tirâf idüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi 17 Ramazân
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Mahmud Mustafa
Mümin Reis Hamid
Rasul Ahmed
ve gayruhum

895

Oldur ki, El-Hacc Kasım b. İhtiyar nâm kimesne, Karye-i Kurşunlu'dan Todora b. Peryoz nâm zimmîyi Meclis-i şer'î şerife ihzâr ve üzerine bin beşyüz yirmi akçe deyn davâ ve taleb idücek, mezbûr zimmî tav'an ikrâr ve i'tirâf idüb didü ki, "Gerçek, meblağ-ı merkûm bin beşyüz yirmi akçe deynim vardır. Lâkin ben dahî meblağ-ı mezbûr Kosta nâm zimmîye virdüm, taleb iderüm" diyücek, mezbûr Kosta "Altıyüz akçe aldum. Meblağ-ı mezbûr deynimdir virim. Dahî nesne almadum" diyücek, ikrârları bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 894)

Suhûdü'l-hâl:

Mehmed Abdullah
Süleyman Hüseyin
İsa Abdullah
Hüsrev Bey Abdullah
Ahmed Hamza
ve gayruhum

896

Kad hazara ve ukırta Meclis-i şer'î Sefer Bey b. Abdullah Es-siyâmi bi-ennehû kad kâtib âbdühü'l-memlûk el-mu'teref bi'r-rızk hâmil-i hâzâ'l-kitâb Ferhad b. Abdullah er-Ruûsi'l-nesl ve hasbû'l-mütevassıtu'l-esfar el-ezraku'l-efrak fi re'sihî 'alâmeti'l-cerâha el-kadım 'an yesârihü bi-şarti 'ademü'l-âbâk ve's-serika ve ezrâr-i mâl el-müvellî ve gayruhü 'alâ hıdmeti isnetâ 'aşere senete min târihi'l-kitâb sahîhaten şer'iyeten makbûleten vicâhen ve şifâhen femetâ âdde'l-hıdmet el-mezkûretü'l-meşrûta yecme'u şerâitahâ harac ve atık min mâli fesâra hurren kesâyiru'l-ahrârü'l-müslimîn cerâ zâlik.

Ve Hurrîre fi's-sâbi'-in 'aşere şehr-i Ramazâni'l-Mübârek min şuhûr
Senete tis'in ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl:

Mehmed Abdullah
El-Hacc Selim İhtiyar
Süleyman Hüseyin
İsa Abdullah
Kapucı Hüsrev Bey Abdullah
Ahmed Hamza
Mahmud Mustafa
ve gayruhum

897

Oldur ki, Dergâh-ı 'âlî kapucularından Hüsrev Bey b. Abdullah nâm Meclis-i şer'î şerîfde, Ahmed nâm muhızır muvâcehesinde ikrâr idüb, "İşbu dokuzyüz doksan sene Şevvâl'inün ibtidâsından Kite Mahkemesi'nün ihzâr ve ihtisâbın sene âharına değin bin sekizyüz akçeye kat' idüb, mezbûr Ahmed'e virdüm. "Ol dahî 'âdet-i kadım üzre benüm ile haklaşmak üzre virdüm" diyücek, mezbûr Ahmed,

“Vech-i meşrûh üzere kabûl ve tasdîk itdüm” deyüb iltizâm itdükden sonra, rızâlarıyla mâ-hüve'l-veka'a kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 896)

Suhûdü'l-hâl:

Mehmed Murad
El-Hacc Selim İhtiyar
ve gayruhumâ

898

Oldur ki Karye-i Yörükler'den Suğra nâm hâtûn, oğlu Mahmud b. Mehmed nâm yeniçeri muvâcehesinde itirâf idü, “İnde'l-cirân ma'lûmü'l-hudûd bir mülk-i evimi havlîsiyle tevâbi' levâhıkıyle üçbin nakd akçeye bey' itdüm. İkbîn beşyüz akçesin alûb, kabz itdüm. Beşyüz akçesini kendüde korumağa vefâtımdan sonra techîz ve tekfîn ve sâ'ir levâzım için üzerime harc ide” diyücek, mezbûr Mahmud yeniçeri tasdîk ve kabûl itdükden sonra, bi't-taleb sicill olundu.

Suhûdü'l-hâl:

Mustafa Hasan tarafından Musa
Ahmed Süleyman
Ali Kalgâl
Mahmud Mustafa
ve gayruhum

899

Oldur ki, Karye-i Çalı'dan Ahmed b. İbrahim ve Yusuf b. Hamza nâm kimesneler Meclîs-i şer'î şerife gelüb, mezbûr Ahmed ikrâr idüb, “İnde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd bir mülk-i bağçem -tahmînen bir dönüm bağdur- ikiyüz kırk nakd akçeye mezbûr Yusuf'a bey' itdüm. Bi't-temâm akçesin alûb, kabz itdüm. Mutsarrıf olsun. Kimesne mâni' olmaya” diyücek, mezbûr Yusuf tasdîk ve kabûl itdükden sonra, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l-Mübârek min şeh'r
Senete tis'ine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl:

Mahmud Yörük Oduncı
Mustafa Ağa
Musa Ahurcı
Hacı Mustafa Dülger
Ahmed Hamza
ve gayruhum

900

Oldur ki, Karye-i Gencellü'den Bekir b. Sağır ve Mesih b. Abdullah nâm kimesneler Meclîs-i şer'e gelüb, mezbûr Mesih bi'l-muvâcehe itirâf <idüb>, “İnde'l-cirân ma'lûmü'l-hudûd ve bir mülk-i evimi tevâbi'-i levâhıkıyle mezbûr Bekir'e bin nakd akçeye bey'-i bâtt ile bey' itdüm. “Akçesini bi't-temâm kabz itdüm” diyücek, mezbûr Bekir tasdîk ve bey'i kabûl itdükden sonra, sıhhat-i akde hükmolunub, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi gurre-i Ramazân
Senete 990

Suhûdü'l-hâl:

Mehmed Çelebi b. Yusuf
Osman El-Müezzîn Rasul
Sinan b. İvaz Mahalle-i Ahmed Paşa
Hüsrev b. Abdullah Mahalle-i Doğan Bey El-Müezzîn
Hacı Ali b. Veli El-Bazârcı
ve gayruhum

901

Oldur ki, Hacı Ferhad Evkâfi'na mütevellî olan Mesih b. Abdullah nâm kimesne, Bekir b. Sağır nâm kimesne me'an Meclis-i şer'e gelüb, bi'l-muvâcehe mezbûr Mesih şöyle takrîr-i merâm idüb didi ki, "İnde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd mülk-i evimi mezbûr yeniçeriden vakf-ı mezbûr için bin akçeye bey'-i vefâ ile iştirâ idüb, alüb, kabûl itdüm. Ba'de't-tahliye ve't-teslîm zikr olan evi yine merkûm Bekir'e târîh-i sicillden sene âharına deġin ber vech-i istiġdâl yüz akçe icâreye vakf-ı mezbûr için virdüm" diyûcek, mezbûr Bekir dahî tasdîk ve icâreye vech-i meşrûh üzre kabûl itdükden sonra, sıhhat-i 'akde hükmolunub bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi 21 Ramazân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Bi-esbak (Atıf 900)

902

Dergâh-ı 'âli kapucularından Hüsrev Bey ibnu Abdullah Kite Mahkemesi'ne ihzâr ve ihtisâb mahsûlünden kendüye 'âid ve râci' olan rusûmı bundan sâbık Mehmed b. Bali nâm kimesneye ber-vech-i maktû' bin altıyüz akçeye virmüş iken, hâlen mezkûr Mehmed üzerinde işbu Ahmed nâm kimesne ikiyüz akçe dahî ziyâde eyledüġi ecilden ana virüb, üzerine sicill itdürmekde mezkûr Mehmed iltizâm-ı mezkûr üzerinden ref olunduġı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazânî'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl:

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Halil b. İsa
ve gayruhumâ

903

Vech-i tezkiye oldur ki,
İşbu sene 989 Zi'l-ka'de'sinün yirmisinden üç yıla deġin Kite Kazası'nda vâkı' olan kebirân-ı yava cizyesin ve sâ'ir rusûmun iltizâm iden Mehmed Subaşı'dan zemân-ı iltizâmında vâkı' olan meblaġdan, yedibin akçesin alüb, kabz itdüm. Yedine temessük virüldüġi vakt-i hâcetde müzekker mâ-cerâ ola.

Tecdîden fi evâsıt-ı şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 990

El-Fakîr Mehmed b. Abdullah
Emîn-i Yavâ-i Anadolu

904

Vech-i tezkiye oldur ki,
İşbu senete 989 Zi'l-ka'de'sinün yirmisinden üç yıla deġin Kite Kazası'nda vâkı' olan cizye-i kebirân-ı yava ve sâ'ir rusûmun iltizâm iden Mehmed Subaşı'dan zemân-ı iltizâmında vâkı' olan meblaġdan altıbin akçesin alüb, kabz itdüm. Yedine temessük virüldi. Vakt-i hâcetde müzekker mâ-cerâ ola.

Tecdîden fi evâhır-ı şehr-i Şa'bân
Senete 990

El-Fakîr Mehmed b. Abdullah
Emîn-i Yavâ-i Anadolu

905

Kite Mahkemesi ihzârına ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Ahmed Çelebi Meclis-i şer'e gelüb, mahkeme-i merkûmede muhızır olan Mehmed b. Bali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Hıdmet-i mezbûra mezkûr Mehmed üzerinde sene temâm olunca, bin altıyüz akçeye ber-vech-i maktû' virülmüş iken, ikiyüz akçe dahî ziyâde idüb, almuş idüm. Hâlen hüsn-i ihtiyârım ile hıdmet-i mezbûreyi bir karâr-ı sâbık sene temâmına bin altıyüz akçeye mezbûr Mehmed'e virdüm. Ben ferâgat eyledüm" didüġi, mezkûr Mehmed talebiyle sicill olundu.

Tecdiden fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

906

Karye-i Polad'dan Yakud Arab b. Abdullah Meclis-i şer' de, "Karye-i Ak'da sâkin olan Musa b. İskender nâm kimesneye çift behâsından ikiyüz akçe lâzimül-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eylediği, mezkûr Musa'nun vekili olan Mehmed talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

907

Safiye bt. Mümin zevci Mustafa'yı vekil eylediği, Ali b. Vahid ve Süleyman b. Vahid şehâdetleri ile sâbit olduğu, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhumâ

908

Hâtûnu Safiye tarafından ve husûs-ı âtiye vekil-i mutlak olan zevci Mustafa Meclis-i şer'e gelüb, Kumla-i Sağır'den Süleyman b. Vahid muvâcehesinde takrir-i kelâm idüb, Muvakkilem mezbûrenün mezbûr Vahid oğlu Süleyman ile babasından intikâl iden ma'lûmül-hudûd ve bağ husûsunda aralarında nizâ'ları olüb, mezkûr Süleyman husûs-ı mezkûr bundan evvel binelli akçe ile ıslâh olunduğuna hüccet-i şer'iyye ile ibrâr idüb, ol hüccetin mazmûniyle 'amel idüb, husûs-ı mezkûrdan mezkûr Süleyman'un zimmetini ibrâ ve iskât eyledüm" deyû vekâlet-i ikrâr eylediği, mezkûr Süleyman talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Osman b. Pir Ali
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Bali
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

909

Karye-i Subaşı'dan Evine bt. Kosta nâm zimmiye zevci olan Dikni b. Kosta ile me'an Meclis-i şer'-i şerife gelüb, mezkûr Dikni takrir idüb, "Zincir behâsından mezbûreye olan dörtyüz akçe vâcibül-edâ deynimi bi-kusûr virüb, teslim eyledüm ve bir altınlu kaftân dahî ilâ virmüş idüm, el-ân yedindedür. Ondan dahî ferâgat eyledüm ve mezbûre hâtûn dahî kendü nafakasından ve sağiresi Şimoğti'nin nafakasından ve sâ'ir nikâha müte'allik da'vâdan ferâgat itmek üzre hal' itdüm" diyücek, mukırr-ı mezkûrı, mezbûre hâtûn dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik idüb, "Ben dahî kendü nafakamdan ve sağire kızum Şimoğti'nin

nafakasından ve sâ'ir nikâha müte'allik da'vâdan ferâgat eyledüm" didükden sonra, tarafeynden sâdir olan hal'in sıhhatine hükmolunub bi't,-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Alaeddin ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Bali El-Muhzır
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhumâ

910

Karye-i Badırğa'dan Morodi veled-i Yagob Meclis-i şer'de, işbu sâhibu's-sicill Topcı Mehmed Çelebi muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müşârünileyh Mehmed Çelebi'ye ev icâresinden yediyüz seksen akçe deynim vardır" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Bali
ve Mahmud b. Mustafa
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

911

Karye-i Badırğa civârında Hamzabûki dimekle ma'rûf olan timâra sipâhî olan Ahmed Bey nâm kimesnenün kethüdâsı olan Himmet b. Mahmud Meclis-i şer'-i şerife gelüb, timâr-ı mezbûra nizâ'ı olan Ali Bey nâm sipâhî muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Hamza Bey'in taleb eyledüğü Hamza Çiftliği yoktur, bilmezim. Lâkin Hamzabûki vardır. Yörükler sâkin olurlar. Yıldı seksen akçe resm-i otlak virürler. Mezkûr Ahmed Bey cânibinden ben alüb, kabz iderin" didüğü, mezkûr Ali Bey talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mahmud b. Mustafa
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

912

Mahrûsa-i Burusa'da Hâssa Harcı Emîni olan Fâhru'l-akrân Şah Çavuş cânibinden husûs-ı âtiye vekil-i şer'isi Rıdvan b. Abdullah Meclis-i şer'-i şerife gelüb, bundan sâbık Gemlik İskelesi mukâta'asına ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Abraham nâm yahûdînin zimmetinde sakız behâsından Mayer nâm mültezimin kırkikibin akçesine kefil-i bi'l-mâl olan David b. İsmail nâm yahûdî mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Abraham mürd olüb, mezkûr Mayer'in sakız behâsından olan akçesini tahsîl itmek için, Âsitâne-i Seâdet'den vârid olan emr-i şerif vâcibü'l-kabûl mücebince mezkûr Abraham'ın Kasaba-i Gemlik'de vâkı' olan mahzeni³³³ tecessüs olunub, iki şarabhâne ve iki متوكانه ve onüç boş fuçı ve oniki fuçı ba'zı dolı ve ba'zı yarım sirke ile ve bir büyük عرنی kazanı, bu cümle esbâbı kefil-i mezbûr yedinden beyne't-tâlibeyn mezâd olunub, rağbet-nâs münkatı' olunduktan sonra işbu Arslan veled-i Noya ve Abraham veled-i Arslan nâm yahûdîlere ber-vech-i iştirâk sekizbin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı mezkûrı kefil yedinden alüb, kabûl eyledüm" didükde, mukarr-ı mezkûrı mezbûrun Arslan ve Abraham ve David nâm yahûdîler dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine

³³³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

tasdik itdüklerinden sonra, sıhhat-i ikrâra ve cevâz-ı tasdika hükmolunub, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Derviş b. Mehmed
ve Mehmed b. Bali
ve Halil b. İsa
ve gayruhumâ

913

Mahrûsa-i Burusa'da Hâssa Haracı Emîni olan Fahru'l-akrân Şah Çavuş cânibinden husûs-ı âtiye vekil-i şer'isi Rıdvan b. Abdullah Meclis-i şer'e gelüb, Dâvid b. İsmail nâm yahûdî mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Cizye-i sakız mukâta'asına ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Mayer nâm yahûdinin bundan sâbık Kasaba-i Gemlik İskelesi mukâta'asına mübâşir olan Abraham nâm yahûdî zimmetinde sakız behâsından kırkikibin akçesi olüb, mezkûr David yahûdî kefil-i bi'l-mâldur. Su'âl olunmasın taleb iderüm" diyücek, mezkûr David yahûdiden su'âl olundukda, "Fi'l-vâkı' mezkûr Mayer'in merkûm Abraham zimmetinde sakız behâsından olan kırkikibin akçesine kefil-i bi'l-mâl olüb dururum" deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Rıdvan talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 912)

914

Mahrûsa-i Burusa'da Hâssa Haracı Emîni olan Fahru'l-akrân Şah Çavuş cânibinden husûs-ı âtiye vekil-i şer'isi Rıdvan b. Abdullah Meclis-i şer'-i şerife gelüb, Dâvid b. İsmail nâm yahûdî mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Cizye-i sakız mukâta'asına mübâşir olan Mayer nâm yahûdinin bundan sâbık Gemlik İskelesi mukâta'asına mübâşir olan Abraham nâm yahûdî zimmetinde sakız behâsından kırkikibin akçesi olüb, mezkûr David veled-i İsmail kefil-i bi'l-mâl olüb, kefâleti mücebince zıkr olunan kırkikibin akçenin sekizbin akçesin mezkûr Abraham nâm yahûdinin esbâbından tahsîl itdürüb, kefil-i merkûm yedinden mirî için alüb, kabz eyledüm. Bâkî kalan otuzbeşbin akçesin târih-i sicillden her senede ikibin akçe virmek üzre mehil virdüm" didüğü, yahûdî-i merkûm David talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Derviş b. Mehmed
ve Mehmed b. Bali
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

915

Karye-i İnesi'den Apastolos ve Papa Estefanos nâm zimmîler mukâbelelerinde Musa b. Ahmed Meclis-i şer'de takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûrân zimmetlerinde yedibin yediyüz akçe var idi. İkibin altıyüz elli akçesin aldum. Beşbin elli akçe zimmetlerinde kaldı. Taleb iderüm" diyücek, mezkûrândan su'âl olundukda, vech-i meşrûh üzerine makarr oldukları bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. Bali
ve gayruhumâ

916

Karye-i Eyirci'den³³⁴ Mustafa b. Bali, Meclis-i şer' de muhızır Mehmed b. Bali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Mehmed'in subaşı Kara Mehmed nâm kimesnede olan yedi kuruş hakkımı alüb, kabz itmesine vekil eyledüm" didükde, mezkûr Mehmed dahî "Kabûl eyledüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şevvâl
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Rasul b. Ahmed
ve Halil b. İsa
ve gayruhumâ

917

Karye-i Ebceler'den³³⁵ Osman b. Mustafa Meclis-i şer' e gelüb, Mahrûsa-i Burusa'dan Ali b. Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, Karye-i mezbûrede Ali Bali bağçesi dâhilinde olan iki جانی كوینى alma ağaçlarını ve mezârlar kurbunda vâkı' olan bir dâne ekşi alma ağaçlarını müşârünileyh Ali'ye târîh-i kitâbdan bir yıla nakid elli akçeye ekşi alma ağacını ve doksan beş akçeye جانی كوینى alma ağaçlarını bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen eyledüm" didükde, mukırr-ı mezkûr merkûm Ali dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdükden sonra, mezkûr Osman'ın babası Mustafa, "Ben dahî oğlum Osman'ın eyledüğü bey'-i merkûmı kabûl eyledüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şevvâl
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa b. Hacı Yusuf
Hacı Ahmed b. Ali
ve Hüseyn b. Ahmed
ve Bayram b. Sinan
ve gayruhum

918

Karye-i Ebceler'den³³⁶ Osman b. Mustafa Meclis-i şer' de Ali b. Mustafa Eş-şehir bi-cedd Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Ali'ye karz-ı şer'iden yüz doksandört akçe lâzimü'l-edâ deynim vardur" deyü ikrâr eyledüğü, mûmâileyh Ali talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şevvâl
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Üveys Halife ibnu Ramazan
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. Bali
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

919

Oldur ki, Kaza-i Kite'ye tâbi', Karye-i İnesi sâkinlerinden Apastolos veled-i Amra ve Ayta Papaz Meclis-i şer'-i şerife hâzırân olüb, Musa b. Ahmed zımmi mahzarında takrîr-i kelimât idüb, "Dörtbin elli akçe yetim akçesinden hıdmetümüzda olüb, Burusa sâkinlerinden Rıdvan b. Abdullah meblağ-ı merkûma

³³⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³³⁵ Düzeltme: Daha önce "içler" olarak okunmuştu.

³³⁶ Düzeltme: Daha önce "içler" olarak okunmuştu.

kefil virdük" didüklerinde, mezbûr Rıdvan kefâlet-i merkûmı kabûl idüb, "Dörtbin elli akçeye kefil oldum" deyû ikrâr ve i'tirâf itmesiyle, bi't-taleb kayd-ı defter olundu. Târih-i sicillden elli güne dek va'de virülmüşdür.

Tahrîren fi evâil-i Şevvâl
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Molla Ahmed b. Selim
Hacı Ali b. Ahmed
Ali b. Mustafa
ve gayruhum

920

Oldur ki, Kaza-i Kite'ye tâbi' Altuntaş nâm karyede fevt olan Yusuf b. Uzun Mehmed'in iki oğulları -ki Mehmed ve Ramazan- ve bir kızı Mümine ki terk idüb ve ikibin akçeye behâya tutulan bir ev ve bir damı mikdâr ve ayvasıyla ve dörtyüz seksen akçe nakd -bu cümle ikibin dörtyüz seksen akçe olur- mezbûre Mümine kibelinden vekil olan Ali Meclis-i şer'-i şerife kayın anâsı olan Has Kadın'ı ihzâr idüb, "Bi-hasbi's-şer' hâtûnuma dörtyüz seksen akçeyi hâlen talep iderin. Meblağ-ı merkûmı Has Kadın zimmetinden talep iderüz" didükde, mezbûre Has Kadın'a su'âl olundukda, "Meblağ-ı mezbûr aldum, kabz itdüm" deyû ikrâr itmesiyle, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri-i Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

921

Oldur ki, Kaza-i Kite'ye tâbi' Dansara nâm karye sâkinlerinden Yorgi veled-i Papanos Meclis-i şer'-i şerife hâzır olüb, Mahmiye-i Burusa sâkinlerinden, Timurkapı Mahallesi'nden müezzin Mahmud b. Yusuf mahzarında takrîr-i kelimât idüb, "Karye-i merkûmede 'inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd olan çardağıyla bir evimi bey' bi'l-vefâ ile bin akçeye bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen itdüm" deyû ikrâr ve i'tirâf itdükde, mezbûr Mahmud bayı'-ı merkûmı vicâhen ve şifâhen tasdik itdükde, Karye-i Bulad-ı Yunus sâkinlerinden Benevşevîd veled-i Yani ve Yorgile veled-i Benevşevîd mezbûr evin behâsına kefil olüb, eğer zarar gelürse kıymetin edâ itmesine kefil oldukları, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 920)

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey b. Mustafa
Mehmed b. Bali
Ali Bali Kasım
İbrahim b. Seyyid Murad
ve gayruhum

922

Yörükle sâkinlerinden Mümine Hâtûn, zevci olan Ali b. İshak'ı, "Babamız Yusuf'dan ırs şer'iyile intikâl iden hisse-i şer'iyemün hıdmetüne ve kabzına vekil itdüm" deyû Meclis-i şer'de ikrâr ve i'tirâf itmesiyle, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri-i Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Şuhûd-i Mezbûrûn (Atıf 921)

923

Oldur ki, Altuntaş Köyü sâkinlerinden Has Kadın Meclis-i şer'-i şerife hâzır olüb, kızı olan Mümine mahzarında takrîr-i kelimât idüb, "Kızım Mümine'ye

dörtüyz seksen akçe deynim olub, karye-i merkûmede vâkı' ma'lûmü'l-hudûd olan bir kıt'a bağçemi Zi'l-ka'de ayının onuncu gününe varınca rehin kodum. Meblağ-ı merkûmı teslim idüb, bağçemi kabz itdüm" didükde, mezbûre Mûmine meblağ-ı merkûm mukâbelesinde bağçe-i mesfûri rehin alüb kabûl itmesiyle, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâli'l-Mûkerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Şuhûd-i mezbûrûn (Atıf 921)

924 ,

Vech-i tahrîr-i sicill oldur ki,

Kaza-i Kite'ye tâbi' Katırlu nâm karye sâkinlerinden Ahmed b. Hüseyin Çavuş Meclis-i şer'î şerife hâzır olüb ve takrîr-i kelimât idüb, "Abd-ı memlûküm olan tavilü'l-kämme ve asferu'l-lihye ve elâ gözlü Ruüsi'l-asl Yusufı, dokuzyüz doksan senesinün Şevvâli'nün ibtidâsından dört yıl hıdmet-i kitâbete kesüb, ba'de edâ-i hıdmet sâyir ahrâr gibi hür olsun" deyü ikrâr ve i'tirâf itdükde, 'abd-ı mevsûf mezbûr mevlâsı olan Ahmed Bey vicâhen ve şifâhen cemî-i kelimâtında tasdik idüb, dört yıl hıdmeti kabûl itmesiyle, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şevvâli'l-Mûkerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Mahmud b. Abdullah
Balaban b. Abdullah
Mehmed b. Hüseyin
Mahmud b. Maden
ve gayruhum

925

Karye-i Polad'dan Mehmed b. Sefer, karye-i merkûmeden Mehmed b. Mustafa mahzarında takrîr-i kelimât idüb, "Seksendört akçe aldum, kabz itdüm" deyü ikrâr itdükde, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 924)

Şuhûdü'l-hâl :

Bali b. Mehmed
Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

926

Keles nâm karye sâkinlerinden İslam b. Cemal Meclis-i şer'î şerife hâzır olüb ve takrîr-i kelimât idüb, "Hüdâvendigâr -rahmetullahi 'aleyh- Evkâfi toprağında bir mikdâr yerim olüb, hâlen Karye-i Yenice'den Maden b. Seydi Ahmed mâni' olur. Baban bana bey' itdi deyü izn-i mütevellî olmadan yer almak kânûna muhâlifdür. Yerimdür, kabz iderün" didükde, mezbûr Maden, "Babasından aldum. İzn-i mütevellî yokdur" deyüb ve şâhidden dahî 'âciz oldukda, mezbûr İslam'a yer hükm olunmasıyla, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâl
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Rasul b. Ahmed
Mehmed b. Ali
ve gayruhum

927

Karye-i Aşıklar'da fevt olan Ulaş nâm kimesnenün karındâşları olan Ömer ve Osman Meclis-i şer'î şerife hâzırân olüb, Mahmiye-i Burusa sâkinlerinden El-Hacc Mustafa mahzarında takrîr-i kelimât idüb, "Dörtüyz akçe ki, vakıf akçeden karındâşımız fevt olüb, zimmetinde kalub hâlen biz vârisleri olüb, merkûm dörtüyz

akçe hâlen bizüm zimmetimizdedür. Merkûm Mustafa alvirüb, onun yedine teslim idelüm” deyü ikrâr ve itirâf itmeleriyle, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey b. Mustafa
Rasul b. Ahmed
Ahmed b. Selim
ve gayruhum

928

Mütevelli oldur, Dede nâm karye sâkinlerinden Musa b. Osman Meclis-i şer'-i şerife hâzır olüb, mütevelli mahzarında takrîr-i kelimât idüb, “Vakf akçeden üçyüz akçe alüb, beher sene otuz akçe mu'amelesiyle zimmetimdedür” deyü ikrâr idüb ve meblağ-ı merkûma kefil-i bi'l-mâl karye-i merkûmeden Hüseyin İlyas ve İbrahim b. İlyas olmalarıyla, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Hüseyin Bey b. Abdullah
Ali Bey Mustafa
ve gayruhum

929

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,
Yaylacık nâm karye sâkinlerinden Mehmed yeniçeri, karye-i mezbûre sâkinlerinden Kaplan ve Yorgile mahzarında takrîr-i kelimât idüb, “Da'vâ ve nizâım yokdur” didükde, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey b. Mustafa
Ahmed b. İslam
ve gayruhum

930

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,
Yaylacık nâm karyede fevt olan Londa veled-i Kosta'nun oğulları Lami ve Anastas ve kızı Gületse'ye Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Ramazan b. Veli kibel-i şer'den eytâm-ı mezbûrdan vasî nasb olundukda, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed b. Selim
Ali Bey b. Mustafa
ve gayruhum

931

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,
Eytâm-ı merkûmuna vasî olan Ramazan, karye-i mezbûreden İlyas veled-i Yorgi'yi Meclis-i şer'e ihzâr ve takrîr-i kelimât idüb, “Eytâm-ı mezbûrünün müşterek buğdayları olüb, kendüne kabz itmüş. Nısfın taleb iderin” deyü da'vâ itdükde, merkûm İlyas'a su'âl olunub, “Cümle elli kile buğdây oldu. Nısf hakkı yirmibeş kile buğdây var” deyü ikrâr ve itirâf itdükde, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Şuhûd-i Mezbûrûn (Atıf 932)

Muhallefât-ı mezbûr Londa

Buğday kıymet 25	220
Kara sığır çifti 1	600
Köhne ev	200
Bir araba	80
Saman çit 3	60
Alât-ı çift	40
Döğen 1	80
İnek 1	120
Yekûn	170

932

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,

Kaza-i Kite'ye tâbi' Kayapa nâm karye sâkinlerinden Selime bt. Oğul Bey nâm hâtûn Meclis-i şer'î şerîfe hâzırân olub, zevci olan Mustafa b. İbrahim mahzarında tahrîr-i kelîmât idüb, "Zevcim şart idüb, eğer sana ben Burusa üzümü getürürsem boş ol didi. Ba'de zemân kız karındâşları elinden üzüm yedüm. Sonra karındâşımız köyden almış deyû, bir mikdâr üzümü yedikden sonra" deyû tahrîr itmesiyle ve bu tahrîr üzre boş oldukda, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Şevvali'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed b. Selim
Ali Bey b. Mustafa
ve gayruhum

933

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,

Kaza-i Kite'ye tâbi' Kayapa nâm karye sâkinlerinden Oruc b. Oğul Beyi karye-i merkümeden Mustafa b. İbrahim Meclis-i şer'e ihzâr ve tahrîr-i kelîmât idüb, "Kız karındâşum bir yıl, iki ay yanımda olub, nafakasına onsekiz kile buğdây virdüm. Hâlen zevci olan mezbûr Mustafa'dan talep ideriz" didükde, mezbûr Mustafa'ya su'âl olunub, onsekiz kile buğdây ve teslim itmesine makarr ve mu'teref³³⁷ olmasıyla, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvali'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed b. Selim
Ali Bey b. Mustafa
ve gayruhum

934

Vech-i tahrîr-i hurûf oldur ki,

Mezbûr Mustafa, hâtûnı olan Selime'ye talak virmedüğüne yemîn-i billâh itdüğüne, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şevvali'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Şâhidân-ı Mezbûrân (Atıf 933)

935

Vech-i tahrîr-i sicill oldur ki,

³³⁷ Daha önce okunamayan bu kelime "itiraf eden" anlamına gelmektedir.

Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Nakkaş b. Ustodri, Kasaba-i Mudanya sâkinlerinden Moşe Suvaşduş veled-i Yorgi'yi Meclîs-i şer'î şerife ihzâr ve takrîr-i kelimât idüb, "Mezbûr zımmînün oğlu dört yıl hıdmet itmesine kul idüb, yirmi floriye bir yıl sekiz <ay> hıdmet itdükde, babası olan Suvaşduş kefil olüb, oğluna bir-iki³³⁸ gün Mudanya'da bizümle dursun didükde, oğlun getürmeyüb, hâlen oğlun taleb iderüz" didükde, mezbûr zımmiye su'âl olundukda ikrâr idüb, oğlun getürmesüne makarr olmasıyla, bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şevvali'l-Mükerrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed b. Selim
Ali Bey b. Mustafa
Bali b. Murad
Dimitri veled-i Şone

936

Nefs-i Mudanya sâkinlerinden Senadniyos veled-i Papas Meclîs-i şer'de, "İşbu sâhibu's-sicill Fahru'l-kuzât Mevlana Lami-zâde Efendi Hazretlerine üçbin akçe karz-ı hasenden ve ikiyüz elli akçe mu'âmele-i şer'iyyeden, cem'an üçbin ikiyüz elli akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Fahru'l-akrân Abdullah Bey ibnu Ahmed
ve Ahmed b. Ramazan
ve İbrahim b. Mustafa (silik)
ve gayruhum

937

Mezkûr Senadniyos, Meclîs-i şer'de takrîr-i kelâm idüb, "Meblağ-ı mezkûrî uslûb-ı sâbık üzre sene 990 Muharrem guresinden ilâ temâmis's-sene üçyüz yetmişbeş akçeye cem'an mu'âmeleğe kabûl eyledüm" didükde, Mahrûsa-i Burusa'da Kayabaşı Mahallesi'nde sâkin Çohar veled-i Lağoyoloz nâm zımmî, "Ben dahî meblağ-ı mezkûr ve mu'âmele-i şer'iyyesinün zararına kefil-i bi'l-mâl oldum" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bâni'l-Muz'azzam
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Mümin Şah b. Veli
Yusuf b. Nebi
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

938

Hâlen Mudanya İskele ve tevâbî'î bâcına ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Fahru'l-akrân Mehmed Bey ibnu Hûsam Meclîs-i şer'e gelüb, Gemlik yahûdilerinden Musa veled-i Yasef nâm yahûdî mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Nefs-i Gemlik İskelesi'nün bâcın ve bâd-ı hevâsın ve Karye-i Kurşunlu İskelesi bâcın kadîmü'l-eyyâmdan ilâ yevminâ hâzâ olagelen 'âdet-i kadîme üzre, işbu 990 Cumâde'l-ülâ'sınun guresinden mahsûlüm temâm olunca, ber-vech-i maktû' yüzaltmışbirbin akçeye mezkûr yahûdiye virdüm. Her üç ayda bir kıst-el-yevm virüb, bir sene temâm oldukda, ol seneyi bi't-temâm haklaşmayınca bir sene dahl itmeye ve her kim ziâde iderse, mezkûr yahûdinün kesrin³³⁹ kabûl itmeyince

³³⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³³⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

mübâşeret eylemeye” didükde, mukırr-ı mezkûrı, yahûdî-i merkûm dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdık idüb, “Ben dahî mukâta’a-i mezbûreyi vech-i meşrûh üzerine kabûl eyledüm” didükde, Nefs-i Gemlik yahûdilerinden Selamadin veled-i Alyaz, “Ben dahî onbin akçe zarar-ı mâla kefl oldum” didükden sonra, hasb-i bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa’bâni’l-Muz’azzam
Senete 990

Suhûdü’l-hâl :

Mahmud Çelebi ibnu Abdülgani El-Kâtib-i Nâhiye
ve Mehmed Çelebi ibnu Abdülgani birâderler
ve Bostan Çelebi ibnu Mehmed Eş-şehîr Bağlu-zâde
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve gayruhum

939

Kaza-i Kite Mahkemesi ihzâr ve ihtisâbından ikibin akçe hisseye mutasarrıf olan bevvâb-ı sultânî Hüsrev Bey ibnu Abdullah Meclîs-i şer’-î şerîfe gelüb, Mehmed b. Bali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mahkeme-i mezbûrede vâkı’ olan ihzâr ve ihtisâb mahsûlünden bana ‘âid olan hisseyi, işbu 990 Şa’ban’ınun onbeşinci gününden mezkûr Mehmed b. Bali’ye ber-vech-i maktû’ virdüm” didükde, mezkûr Mehmed b. Bali, “Ben dahî mukâta’a-i mezbûreyi vech-i meşrûh üzerine alüb, kabûl eyledüm” didüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi’t-târîhi’l-mezbûr
Senete 990

Suhûdü’l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa Emin-i Mahkeme
ve Osman b. Abdullah
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

940

Cebel Nahiyesi’ne tâbi’, Keles nâm karyeden Abdülkadir b. Mustafa Meclîs-i şer’e gelüb, sâbıkan Kite Efendisi olan zîde el-emâsıl ve’l-akrân Şems Efendi âdemlerinden Osman muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezkûr Osman müşârünileyhin odun akçesinden üçbin akçe talep idüb, ben dahî deynim yokdur, varub, kendüleriyle buluşub, söyleşeyim didükde, mezkûr Osman benüm ile İstanbul’a berâber gitmeğe şart eylesün didükde, ben dahî şart itmeyüb, eğer mezkûr Osman ile İstanbul’a berâber gidüb buluşamaz isem, meblağ-ı mezkûrı bi’t-temâm teslim ideyin, da’vâm ve nizâ’m olmasun” didükde, mezkûr Osman dahî “Kabûl eyledüm” didüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa’bân
Senete 990

Suhûdü’l-hâl :

Sevindik b. Yusuf
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Halil b. İsa
ve Mehmed muhzır
ve gayruhum

941

Mahrûsa-i Burusa’da vâkı’ merhûmün Şehzâdeler Evkâfları’na mütevellî olan Fâhru’l-akrân Mehmed Bey ibnu Seydi Ali Meclîs-i şer’e gelüb, Kurşunlu nâm karyeden Ahmed b. Mahmud muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezkûr Ahmed’in li ebin ve ümmin karındâşı olan Sinan fevt olüb, evlâd-ı zükûrı olmamak ile evkâf-ı mezbûr arâzisinden merhûm Cem Sultan Evkâfı toprağına müte’allik

Mendelye³⁴⁰ nâm mevzi'de vâkı' babalarından intikâl idüb, müşâ' ve müşterek mutasarrıf oldukları 'inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd yerlerden mezkûr Sinan'ın hissesi mahlûl olüb, mezkûr Ahmed hâzır bulunmağın, Gemlik'de Cafer Yeniçeri nâm kimesnenün dörtyüz elli akçe resm-i tapûsın alüb, virmüş idüm. Zikr olunan mahlûl yer mezkûr Ahmed'in babası yeri olduğundan mâ'adâ, âhar kimesne virdüğü tapûdan ziyâde idüb, altıyüz akçe resm-i tapû ile kabûl eyledüğü ecilden meblağ-ı mezkûrı müşârünileyh Ahmed yedinden alüb, kabz idüb, müteveffâ-i mezkûrun hissesinin tasarrufuna izin virdüm" didükde, mukırr-ı mezkûrı merkûm Ahmed dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdîk itdükden sonra, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bâni'l-Mu'azzam
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Abdullah Bey ibnu Ahmed Bey
ve Ali Çelebi ibnu İsa
ve Hacı Mustafa b. Aydın
ve Mahmud b. Mustafa
ve Alaeddin b. Mustafa
ve gayruhum

942

Mahmud b. Hacı Meclis-i şer'e gelüb, Kite Kazası'na sancak za'îmi olan Kurd mübâşeretiyile Gemlik'de ahz olunan Hacı Mehmed b. Seydi Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mahrûsa-i Burusa'da Çıra bâzârında kirâ ile sâkin olduğum vakfğândan gice ile zâyi' olan ol dört ayağı şekli³⁴¹ altı ak yediyüz akçe kıymetlü mülk-i atımı mezkûr Hacı Mehmed'in elinde buldum. Taleb iderüm" diyücek, mezkûr Hacı Mehmed'den su'âl olundukda, "Zikr olunan atı bana Kahveci Musli ile Hasan nâm kimesneler virdi. Dokuz gündür elimdedür. Mezkûr Mahmud'un idügüm bilmezin" deyû cevâb virüb, mezkûr Mahmud'dan kelâmına muvâfik beyyine taleb olundukda, Süleyman b. Abdullah ve Seydi b. Abdi nâm kimesneler şehâdet içün hâzırân olüb didiler ki, "Evsâfi zikr olunub mezkûr Mehmed'in yedinde bulunan yediyüz akçe kıymetlü at, mezkûr Mahmud'un mahall-i mezbûrdan gice ile zâyi' olan mülk-i atıdır. Husûs-ı mezbûra şahidlerüz, şahâdet dahî iderüz" didüklerinde, şahidân-ı mezbûrânın şehâdetleri ba'de't-tezkiye ve't-ta'dil hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, zikr olunan at mezkûr Mahmud'un mülki idüğü zâhir olduğu, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bâni'l-Mu'azzam
Senete tis'ine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Fahru'l-akrân Ömer b. Hâce El-İmâm
ve Ali b. Mahmud
ve Hazâne-i âmireye b. Abdullah
ve Mehmed b. Ferruhsad
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

943

Eşkel-i Kebîr nâm karyeden Sari veled-i Kevertos nâm zimmî Meclis-i şer'e gelüb, karındâşı olan Hacı Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede evim açılıb, esbâbım serika olunduğu husûsı da'vâ ve taleb itmek içn mezkûr karındâşım Hacı Mustafa'yı vekil eyledüm" didükde, mezkûr Hacı Mustafa dahî "Vekâlet-i mezbûreyi kabûl eyledüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 990

³⁴⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁴¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Şuhûdü'l-hâl :

Osman Çelebi ibnu Abdüsselam
ve Ahmed Bey ibnu Mehmed
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Ferruḥşad
ve gayruhum

944

Eşkel-i Kebîr nâm karyeden Sari veled-i Kevertaş nâm zımmî Meclîs-i şer'e gelüb, "Karye-i mezbûreden Ahmed b. Nasuh ve Mehmed b. Haydar ve Alagöz b. Abdullah ve Hüsna bt. Abdullah ve Eskici İsmail nâm kimesneler muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede gice ile evim açılıb, sanduk ile esbâbım serika olundu. Husûs-ı mezkûrda mazannım zıkr olunan kimesneler ile mezkûr Alagöz'ün iki sağır kızlarıdır" deyû ta'yîn eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Şa'bân
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Osman Çelebi ibnu Abdüsselam
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Ahmed Bey ibnu Abdullah
ve Mustafa Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed b. Ferruḥşad
ve gayruhum

945

Oldur ki, Karye-i Demürçi'de fevt olan Osman'ın metrûkâtına, kıbel-i şer'den vasî olan Hızır b. Mustafa nâm kimesne muvâcehesinde Câbî Yakub b. Tayyib nâm kimesne takrîr-i merâm idüb, "Müteveffâ-i mezkûrun veresesinde li ebin ve ümmün kız karındâşı Ümmi nâm hâtûn tarafından vekil-i mutlak idüğüne mütevellî Nasuh b. İbrahim ve Hamza b. Abdi şehâdetleriyle sâbit oldukdan sonra, takrîr eylemeğe müteveffâ-i mezbûr Osman'un hâtûnı Kamer'in hâmile olüb vaz' idünce, olan menkûlâtın metrûkâtı behâsıyla beyne't-tâlibeyn fûrûht olunub, mezbûr Kamer hissesini ve mehrini aldudkan sonra mâ'adâsı vasî-i merkûm ma'rifetiyle vaz' olunmasın taleb iderüm" diyücek, mezbûr vasî dahî râzı' oludüğü, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şevvâl
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Yusuf İbrahim
İbrahim Ömer
Abdurrahman Süleyman
Maden Mustafa
ve gayruhum

946

Oldur ki, Karye-i Demürçi'de fevt olan Osman metrûkâtına kıbel-i şer'den vasî olan Hızır b. Mustafa nâm kimesneyi müteveffâ-i mezbûrun zevcesi Kamer bt. Seydi nâm hâtûn Meclîs-i şer'-i şerîfe ihzâr ve üzerine da'vâ idüb metrûkâtı tahrîr olundukda, "Binbeş yüz akçe mehr-i müeccelden hakkım merkûm Osman zimmetinde bâkî deyn olduğı şuhûd-i 'udûl ile sâbit ve zâhir olduğundan, gayrî hibe ve iskât itmedüğüne dahî bana yemîn-i billâh virülüb, sicill-i mahfûzda mukayyeddür. Şer'le hakkım taleb iderüm. Bî-vech-i ta'allül idüb, virmez" diyücek, sicille nazar olundukda, fi'l-vâkı' vech-i meşrûh üzre bulunub, sicill bulunmağın vasî-i merkûmun metrûkâtdan mezbûrenün zıkr olan hakkını bi't-temâm edâsına hükmolundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehri Şevvâli'l-Mükerrrem
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Yusuf İbrahim
İbrahim Ömer
Abdurrahman Süleyman
Maden Mustafa
ve gayruhum

947

Oldur ki, Karye-i Kite'den Emine bt. Hızır nâm hâtûn Meclis-i şer' de Mihâl b. Dimitri nâm zımmî muvâcehesinde itirâf idüb, "Mülk-i fevkânî ve tahtânî tevâbî' ve levâhık ve havlîsiyle -ki bir tarafı İsa Bali b. Hızır ve bir tarafı tarîk-i 'âma ve bir tarafı Yavan b. Aleksi nâm zımmî evine ve bir tarafı Süleyman Bey nâm yeniçeri evine muttasıl mahdûd- evimi ikibin nakd akçeye mezbûr Mihâl'e bey' itdüm. Teslîm-i mebî' ve kabz-ı semen itdüm. Mmutasarıf olsun. Kimesne mâni' ve râfi' olmaya" diyücek, zımmî-i mezbûr tasdîk ve bey' vech-i meşrûh üzre kabûl itdükden sonra sıhhatine hükmolunub, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şevvâl
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

İsa Bali Hızır
Hasan Çelebi Hacı Bey
Bali Çelebi Hüseyin
Mehmed Hüseyin
El-Hacc Sinan Halife Eş-şehîr Sığirtmac Hoca
Mümin Reis Hamid

948

Oldur ki, işbu dokuzyüz doksan sene Şevvâl'inün yirmialtıncı gününde Alaeddin Bey Evkâfi'na mütevellî olan Nasuh b. İbrahim mahkemede takrîr-i merâm idüb, "Fodra nâm karye toprağında Mustafa Reis nâm kimesne yedinden bir doru alnı sığar³⁴² ve iki cânibinde ak kılları 'alâmetlü bir bârgîr yava deyû ahz idüb, bana teslim eyledi. Ben dahî sâhibi zuhûr idünce hıfz itmek için kabz itdüm. Nafaka lâzımdur, ta'yîn olunsun" dimeğın, yevmî iki buçuk akçe nafakasuna ta'yîn olunub, bi't-taleb kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Kasım Halife El-imam
Hüsâm Halife El-İmam
Mümin Reis Hamid
Mahmud Mustafa
Hasan Ahmed
Mehmed Osman
ve gayruhum

949

Oldur ki, Balıkesir Sancağı'na tâbî İvrindi sâkinlerinden Nebi b. Yahya nâm kimesne, Meclis-i şer'-i şerîfe Karye-i Yorgile'den Hasan b. Ahmed ve Mehmed b. Osman nâm kimesneleri ihzâr ve üzerlerine takrîr-i da'vâ idüb didü ki, "Mer'amızdan otlarken bir siyâh kırsaçım çiroz şekillü³⁴³, alnı sığar³⁴⁴ siyâh tâylar ile zâyî olmuşdı. Hâlen mezbûr davarları merkûmân Hasan ile Mehmed'de buldum. Şer'le taleb iderüm" diyücek, mezbûrlar kadıyyeden su'âl olundukda, mezbûr Hasan tav'an ikrâr idüb, "Gerçek, mezbûr kırsak karyemize eviyle barkıyla bir çingâne geldikde, bir bârgirim dörtüüz akçeye ve ikiyüz nakd akçe virüb, altıyüz akçeye iştirâ itdüm" ve mezbûr Mehmed dahî itirâf idüb, "Mezbûr tâyı, üçyüz

³⁴² Daha önce okunamayan bu kelime "küçük" anlamına gelmektedir.

³⁴³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁴⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

akçeye merkûm çingâneden iştirâ itdüm. İsbât itsünler” diyücek, müdde’i mezbûrdan da’vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda, Ahmed b. Mustafa ve Bostan b. Oruç nâm kimesneler şehâdet içün hâzrân olub şöyle edâ-i şehâdet idüb, didüler ki, “Şâhidlerüz, şehâdet dahî iderüz ki, zıkr olunan kısrâk tâylarıyla mezbûr müdde’i Nebi’nün mülküdür. Otlakdan zâyi’ olub, hâlen mezbûrân Hasan ve Mehmed yedinde buldı. Bi’l-fi’l mülkü sarîhdür ve hakkıdır” deyü şehâdet idücek, şehâdetleri ba’de’t-tezkiye ve’t-ta’dîl hayyız-ı kabülde vâkı’ olub, mezbûr davârlar müdde’i merkûm Nebi’ye hükmolunub teslim olunduğı, bi’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Şevvâli’l-Mükerrem
Senete 990

Suhûdü’l-hâl :

Hacı Seyyid Ali Yusuf
Torbalı Nazar Na’lıncı
Mustafa Ahmed
Pir Ali Kara Yusuf
Osman Mehmed
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

950

Oldur ki, İvrindi sâkinlerinden Nebi b. İsa nâm kimesne muvâcehesinde Hasan b. Ahmed ve Mehmed b. Osman nâm kimesneler takrîr idüb, “Mezbûr Nebi’nün sicill-i sâbık üzre bizde siyâh üç davarları bulundu. Müstahıkk çıkub, mezbûr Nebi bizden alub, kabz itdi. Biz ol davarları karyemize ba’zı çinâneler gelüb, büyük kısrâğı küçük tâyla altıyüz akçeye ve büyük tâyı üçyüz akçeye aldük. Şâhidimiz vardur” diyücek, mezbûre karye cemâ’atinden Pir Ali b. Yusuf ve Osman b. Mehmed ve Halil b. Nasuh ve gayruhum mine’l-hâzırın şehâdet itdükleri vech-i meşrûh üzre, “Mezbûr Hasan kısrâğı küçük tâyla bir çingâneden bir bârgir dörtyüz akçe tuta ve ikiyüz akçe cümle altıyüz akçeye iştirâ itdi ve mezbûr Mahmud dahî büyücek tâyı üçyüz akçeye iştirâ itdi mezbûr çingâneden ve illâ müstakim mütedeyyin³⁴⁵ sâlih kimesnelerdür. Cemi’-i zemânda hiçbir töhmet itmüş değıldür. Şâhidlerüz, şehâdet dahî iderüz” diyücek, müdde’i mezbûr Nebi tasdik ve şehâdetlerin kabül idüb, zimmetlerin cemi’-i da’vâmdan ve nizâ’ımdan ibrâ’ ve iskât itdüm. Zimmetlerin töhmet-i sâbıkdan berâtlarına hükmolunub, bi’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Şevvâl
Senete 990

Suhûdü’l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 949)

951

Ba’dehû mezbûr Nebi’nün nefesine kefil taleb olundukda, kendü hem karyesi olan Ahmed b. Mustafa kefil-i bi’n-nefs olub ve mezbûr Ahmed’ün nefesine Burusa’da na’lıncı Torbalı b. Bekir nâm kimesne kefil olduğı, bi’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Târîh-i Şevvâl
Senete 990

Suhûdü’l-hâl :

Halil Nasuh
Mümin Reis Hamid
Mahmud Mustafa
Mustafa Hasan
ve gayruhum

³⁴⁵ Daha önce okunamayan bu kelime “dinine bağı” anlamına gelmektedir.

952

Oldur ki, Akyazı Kazası'na tâbi' Alağaç nâm karyeden Ali b. Veli nâm kimesne, Hasanağa karye sipâhisi Cafer Bey'in vekîli olan Mahmud nâm muhazır muvâcehesinde, mezbûr Ali takrîr-i davâ idüb didü ki, "Vilâyetimizde Cari Koru'dan³⁴⁶ Musa Sufi b. Abdullah nâm kayın atâmın Ruûsi'l-asl sicill-i sâbıkda mestûr-i mevsûf olan 'abd-ı âbık zindânda mahbûs olüb, mezbûr Sufi Musa'nun³⁴⁷ vekîl olduğuma şahid vardır" diyücek, mezbûr Mahmud "İsbât it" didükde, Nasuh b. Mehmed ve Himmet b. Ali nâm kimesneler şehâdetleriyle vekâlet-i mutlakası sâbit olduktan sonra, şahidân-ı mezbûrân didiler ki, "Şâhidlerüz, şehâdet dahî iderüz. Mezbûr 'abd-ı âbık, bi'l-fi'l merkûm Musa Sufi'nün mülküdür. Andan ayak itdi. Mülkünden izâle itmedi. Taleb idüb, mezbûr Ali'yi vekîl itdi" diyücek, şehâdetleri ba'de't-tezkiye ve't-ta'dîl hayyiz-ı kabûlde vâkı' olüb, mezbûr 'abd-ı âbık mezbûr vekîle hükmolunub teslim olunduktan, vekîl-i mezbûrun nefisine ve zarar-ı mâluna kefil taleb olunduktan, hâlen Burusa Efendisi âdemlerinden İslam Çavuş b. Emirşah nâm vech-i meşrûh üzre kefil olıcak, mâ-veka'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Fî't-târîhi'l-mezbûr
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Hasan Ahmed
Mehmed Osman
Ahmed Halife
Nasuh Mustafa
Hüseyn Bekir
Mustafa Bevvâb
Rasul Ahmed
ve gayruhum

953

Oldur ki, Evkâf-ı Alaeddin mütevellisi Nasuh b. İbrahim muvâcehesinde Sipâhî Ahmed Bey takrîr idüb, "Yava deyû ahz olunan bârgir benüm mülkündür. At koşuludur. Firâr itdi" didüğüne, Mahmud b. Mustafa ve Piri b. Mustafa şehâdetleriyle teslim olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Fî evâhır-ı şehri Şevvâl
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Ferruşad
Rasul Ahmed
Mümin Reis Hamid
ve gayruhum

954

Oldur ki, Karye-i Umurbey'den Ali b. Kırbalı Meclis-i şer'î şerifde Mustafa b. Müstecab muvâcehesinde takrîr-i merâm kılub, "Tahtânî ve fevkânî karşılı mülk-i evlerimi -ki üç tarafı tarîk-i 'âm ve bir tarafı Mehmed b. El-Hatib mülkü- ve bir kıta yerler -ki üç tarafı tarîk-i 'âm ve bir tarafı Cafer Çelebi mülkü-, işbu hudûd-ı mülk-i evlerimi, firunı ve kuyusı ve sârpünü havlîsi ve sâ'ir tevâbi' ve levâhık cümle hukûk ile mezbûr Mustafa'ya dokuzbin nakd akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen itdüm. Bundan akdem üç yıl vardır kim zikr olunan bey'i itdüm" diyücek, mezbûr Mustafa vech-i meşrûh üzre tasdik ve kabul itdükden sonra, mâ-veka'a bi't-taleb sicill olundu.

Fî evâhır-ı Şevvâl
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

³⁴⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁴⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Hasan El-Kasab İmirza
El-Hacc Ramazan³⁴⁸ El-Hacc Mustafa
Yakub b. Çelebi Tayyib
Mehmed Oruc
El-Hacc Emirşah Muharrem
ve gayruhum

955

Oldur ki, Karye-i Polad'dan Hamid b. Seferşah, Meclis-i şer' de Mehmed b. Mustafa muvâcehesinde ikrâr idüb, "İnde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd Sariyer dimekle ma'rûf üç müdlük tarlamı ve yine buçuk müdlük Göcek nâm tarlamdan ve Bayır nâm mevzi'de buçuk müdlük yer -ki iki tarafı tarık-i 'âm ve bir tarafı Hüseyin b. Mustafa tarlası ve bir tarafı Bekir Kasab tarlası- cem'an dört müdlük tarlamı, mütevellî izni ile mezbûr Mehmed b. Mustafa'ya bin sekizyüz akçeye bey' ve tasarrufunu tefvîz itdüm. Kimesne mâni' olmaya. Ol dahî sâl be sâl eküb, 'öşrini ve resmini sâhib-i arza vire" diyücek, mezbûr Mehmed tasdîk ve bey'i kabûl itdükden sonra, bi't-taleb sicill olundu.

Fi evâhır-ı Şevvâl
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Kara Mustafa Abdullah
Güdük Hasan Abdullah
Hüdaverdi Hasan
Mahmud Mustafa
Mehmed Hüseyin
ve gayruhum

956

Oldur ki, Karye-i İnesi'den Kosta b. Sinan nâm zımmî, muhızır Mahmud muvâcehesinde takrîr idüb, "Etimekci Oruc'a yediyüz akçe deynim vardı. Üçyüzün kendüye edâ itdüm. Dörtüzin mezbûr Mahmud'a havâle olduğı başımdan virüb, haklaşdum. Bir akçe borcum kalmadı" diyücek, mezbûr Mahmud "Dörtüüz aldum. Havâle olduğum haşyetden virsem gerekdür" didükleri ikrârları, bi't-taleb kayd olundu.

Fi evâhır-ı Şevvâl
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Bekdaş Bahşayış Gencellü
Ahmed Halife Mustafa
ve gayruhumâ

957

Oldur ki, Karye-i Toba'dan Ümmi bt. Yunus ve Mustafa b. İmirza ve İmirza b. Veled nâm kimesneler Meclis-i şer'-î şerîfe Nasuh b. Murad nâm kimesneyi ihzâr ve üzerine takrîr-i da'vâ idüb, "Mezbûr Nasuh ve Halil b. Abdullah nâm kimesneler gice ile 'âlet-i harbile gelüb, evimüz basub, muhkem mecrûh ve let idüb, hayf eylediler. Mücebin taleb iderüz. Lâkin şimdi hâzır şâhidimüz olmamağın, yarâr-ı kefil taleb iderüz" didüklerinde, mezbûr Nasuh'un nefesine babası Murad ve Ahmed b. Mustafa ve Ahmed b. El-Haccı ve karındâşı Ahmed nâm kimesneler kefil-i bi'n-nefs olduklarından sonra, mâ-veka'a Mustafa Çavuş talebiyle kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Şevvâli'l-Mükerrem
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Sinan Bey Abdullah
İbrahim Bey Mustafa Bey

³⁴⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Ahmed Halife Selim
İmirza Sufi Nebi
Mustafa Yunus
ve gayruhum

958

Budur ki, Görükle nâm karye sâkinlerinden Morodi veled-i Kalviye nâm zımmînün yetîmi Pereskû nâm sağır kisvegân kâdir olmayub, nafakaya muhtâc deyû, abası Efersine bt. Körtégi nâm zımmiye Meclis-i şer'î şerife gelüb taleb itdüğü ecilden, işbu târih-i kitâbdan yevmi iki akçe nafaka takdîr olunub, mezbûre abası Efersine nâm zımmiye استهانبه izin virülüb, mâ-hüve'l-vâkı' mezkûre zımmiye talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Fi evâhır-ı Şevvâl
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Sotori veled-i Labratos
İstirati veled-i Yorgi
Yorgi veled-i Aleksî
ve gayruhum

959

Oldur ki, Nefs-i Mudanya sâkinlerinden Todora b. Dimitri nâm zımmî, Meclis-i şer'de Şakir Hâce Evkâfi'na mütevellî olan El-Hacc Şaban b. Karlı muvâcehesinde tav'an itirâf idüb, "Vakf-ı merkûm akçesinden zimmetimde bi'l-fi'l üçbin beşyüz akçe deynim meblağ-ı merkûma fevkânî ve tahtânî 'inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd mülk-i evimi tevâbı' ve levâhıkıyla mezbûr mütevellî vakf için bey'-i vefâ ile bey' itdüm. Ba'de't-tahliye ve't-teslîm ve't-teslîm, yine zikr olan evi târih-i sicillden sene âharından üçyüz elli akçe icâreye aldum" diyücek, kız karındâşı Arkodiye nâm zımmiye kefil-i bi'l-mâl ve'z-zarar oldukda, mütevellî-i mezbûr Hacı Şaban vech-i meşrûh üzre tasdîk ve kabûl itdükden sonra, sıhhat-i bey'e ve icâreye hükmolunub, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Sinan Bey Abdullah
Mahmud Mustafa
Yakub Tayyib
Rasul Ahmed
Zımmî Yazıcı ve Tabcı³⁴⁹ Kosta
ve oğlu Sağayanos nâm zımmî
İbsiyari³⁵⁰ Papas
ve Yorgila Mustafa Bey
ve Loğra Kostantin
ve Aleksadori³⁵¹ Kostantinos
ve gayruhum

960

Karye-i Fodra'dan Yani veled-i Todoros, "İşbu sâhib-i sicill Mehmed b. Piri'ye dörtyüz sekiz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardur" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

³⁴⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁵⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁵¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Hacı Veli Atay
ve Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

961

Karye-i Gencellü'den Satı bt. Hızır Meclis-i şer'e gelüb, Ali b. Hasan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî Hacı Hasan mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ve iki haddî dahî tarîk-i 'âm ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerimi, tevâbı' ve levâhıkıyla mezkûr Ali'ye olan üçbin akçe deynim için rehin virdüm" didükde, mukırr-ı mezbûrı, mezkûr Ali dahî tasdik idüb, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

İsmail Çavuş ibnu Mahmud
ve Nasuh b. Ali
ve Hacı Hasan b. Mahmud
ve Hacı Durmuş b. Ahmed
ve Yusuf b. Ahmed
ve Yusuf b. İbrahim
ve Ali b. Mahmud
ve gayruhum

962

El-emru kemâ zükire 'ufiye'l-'abdu'l-fakîr Mustafa El-Müderriş bi Medrese-i Yıldırım Han en-Nâzır

Bâ'is-i tahrîr-i hurûf ve tenbîh-i kelimât oldur ki,

Mahrûsa-i Bursa'da âsûde olan cennet-mekân firdevs-i nişân, merhûm u mağfürun leh Sultan Bayezid Yıldırım Han -'aleyhi'r-rahmeti ve'r-ıdvân- 'İmâret-i 'Âmireleri Evkâfı'ndan, Kite Kazası'ndan, Gemlik ve Siği ve Dirikle bâd-ı hevâsın, bundan akdem dokuzyüz doksan Safer'inün altıncı gününden duhûl iden Mart ibtidâsından üç sene temâmına altmışbin akçeye David nâm yahûdiye, onbin akçe peşin virmekle ve bir seneye cevâb virdükde bir seneye dahî dâhil olmağa ve her üç ayda kıst-el-yevm virmek şartı üzre iltizâm idüb, murtasarrıf olmuş iken, hâlen işbu hâmilu'l-hurûf Hasan b. Abdullah nâm kimesne târîh-i merkûmdan üç yıl ikibin akçe dahî ziyâde idüb, altmışüçbin akçeye iltizâm ve kabûl idüb ve zarar-ı mâla bi'l-fi'l Mudanya Emîni olan Mehmed Çelebi kefil olub, a'lemül-'ulemâ-i'l-mütebahhirin Müderriş Mevlana Muslihuddin Efendi ma'rifetleriyle mukâta'a-ı bâd-ı hevâyı merkûm Hasan'a virildi. Mâdâm ki sâlifuz-zikr şartları yerine getürüb ve bâd-ı hevâyı ziyâde ider kimesne olmadukda tasarrufuna kimesne mâni' olmaya.

Tecdîden fi 25(?) mâh-ı Recebi'l-Mürecceb
Senete 990

963

Oldur ki, Karye-i Demürçi'den Kamer bt. Seydi Ali nâm hâtûn Meclis-i şer'de, müteveffâ zevci Alimşah'un metrûkâtına vasîyyedür ki, teslim-i deyne vekil olan Sinan Bey b. Abdullah muvâcehesinde itirâf idüb, "Mezbûr müteveffâ Alimşah'un zimmetinde mehr-i müeccelden bin beşyüz akçe hakkım kalub, üzerinde deyn idi. Hâlen mezbûr Sinan Bey yedinde vasî-i merkûm cânibinden vekâleti hasebiyle metrûkâtından meblağ-ı merkûmı bin beşyüz akçe mehr-i müeccilem için bi't-temâm kabz itdüm. Min ba'di mehre müte'allik hakkım ve davâm kalmadı. Vasî-i merkûmun zimmetini edâ ve iskât itdüm. Emmâ irs ile intikâl iden hakkım bâkîdür, taleb iderüm" diyücek, vekil-i mezbûr Sinan Bey tasdik ve ibrâ'-i kabûl itdükden sonra, mâ-veka'a bi't-taleb kayd-ı defter olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-ka'de
Senete tis'ine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

Sinan Çelebi Mustafa
Veli Bayram
Hacı Sinan Halife Eş-şehîr Hoca
Alaeddin Halife Bayezid
Yusuf İbrahim
ve gayruhum

964

Gemlik ve Mudanya ve Dirikle ve Siği ve Kurşunlu ve sâyirleri mukâta'alarından mîriye 'âid olan mahsûl ber-vech-i iltizâm emîn olûb, merhûm u mağfûrun leh Sultan Yıldırım Bayezid Han Evkâfî'na mûte'allik Nefs-i Gemlik ve Kurşunlu İskeleleri mahsûlünden vakfa 'âid olan bâd-ı hevâ mahsûlüne evkâf-ı mezbûreye nâzır olan Fâhru'l-emâsîl ve'l-akrân Mevlana Muslihuddin Efendi temessükleri ile ber-vech-i iltizâm mûbâşir olan Hasan b. Abdullah nâm kimesnenün zarar-ı mâlına kefil olan Mehmed Bey ibnu Hüsâm Meclîs-i şer'e gelüb, Gemlik ve Kursunlu iskelelerinden vakfa ve mîriye 'âid olan mahsûle bundan evvel ber-vech-i iltizâm mûbâşir olan Musa veled-i Yusuf nâm yahûdî mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Zikr olunan iskeleler mahsûlünden vakfa ve mîriye 'âid mahsûlden mezkûr Musa yahûdî zimmetinde altı aylık kıst-el-yevm yirmiyedibin akçe olüb, meblağ-ı mezkûrun onbeşbin beşyüz yetmiş akçesin mezkûr Musa yedinden alüb, kabz idüb, onbirbin dörtyüz otuz akçesin mezbûrân Vahid ve İshak yedlerinden kabûl eyledüm. Mezkûr Musa ile ba'de'l-yevm nizâ'im yokdur" deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Musa yahûdî talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Fâhru'l-akrân Mustafa Bey Bevvâb-ı Sultânî
ve İsmail Çavuş ibnu Mahmud
ve Hâce Veli b. Ali
ve Hamza b. Ali
ve Mustafa b. Nasuh el Mûtevellî 'an Mahalle-i Hacı Yakub
ve İmirza Bey ibnu İskender
ve Hacı Veli b. Ahmed El-Hacc
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

965

Karye-i Kumla-i Sağır'de bundan sâbık fevt olan Halil b. Mustafa nâm mûteveffânın kızkarındaşları Rıdvâne ve Fatıma ve anası Rukıye işbu Vahid Reis b. Mustafa nâm kimesneyi vekil eyledükleri, Seyyid Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin ve Hasan b. Mustafa nâm kimesneler şehâdetleri ile sâbit olduğu, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Bali
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

966

Raziye bt. Mustafa, karındaşı Hasan nâm kimesneyi vekil eyledüğü, Seyyid Mehmed Çelebi ibnu Seyyid Hüseyin ve Mehmed Bali şehâdetleri ile sâbit olduğu, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-ka'de

Suhûdü'l-hâl :

Mahmud b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

967

Raziye bt. Mustafa tarafından husûs-ı âtiye vekil-i şer'isi olan karındaşı Hasan, bundan sâbık fevt olan zevci Halil'in kızkarındaşları Rıdvane ve anası Rukiye taraflarından tasdik ve âtiye vekil-i şer'ileri olan Vahid Reis ibnu Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müvekkilem mezbûre Raziye'nün müteveffâ zevci Halil zimmetinde mehr-i mü'ecceden olan bin beşyüz akçe hakkını, vekil-i merkûm Vahid Reis yedinden bî-kusûr alüb, kabz eyledüm" deyû vekâleti ikrâr eyledüğü, mezbûrun talepleri ile kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 966)

968

Hasan b. Mustafa, "İşbu Davud Reis'e câriye behâsından bin dokuzyüz elli akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Bali
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

969

Mahrûsa-i Burusa'dan Demür Han b. Hacı Mehmed Meclis-i şer'e gelüb, Kurşunlu nâm karyeden Pulma veled-i Yorgi ve Papa Mihal veled-i Yani mukâbelelerinde takrîr-i kelâm idüb, Karye-i mezbûre kurbunda merhûm Cem Sultan evkâfına müte'allik Mendelye nâm mevzî'de vâkı' bir haddî Yani Mülkü ve bir haddî Kosta mülkü ve bir haddî Dimitri mülkü ve bir haddî Koğalık ile mahdûd olan beher senede otuz akçe mukâta'alu bağımı, mezbûrân zımmîlere yedibin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebî' ve kabz-ı semen eyledüm" didükde, mukarr-ı mezkûrı, mezbûrân zımmîler dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdüklerinden sonra, sıhhat-i bey'e ve şirâyâ hükmolunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mahmud
Hacı Hüseyin b. Abdullah
Ayvaz b. Abdullah
Keyvan b. Abdullah
Duraşah b. Karagöz
Evranos b. Karagöz
ve gayruhum

970

Fatıma bt. Abdullah Meclis-i şer'-i şerife gelüb, Gemlik zımmîlerinden Yani veled-i Kasdan mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Gemlik kurbunda Erikli nâm mevzî'de vâkı' bir haddî Arslan mülkü ve bir haddî Dugano mülkü ve bir haddî Sarucaoğlu mülkü ve bir haddî cebel ile mahdûd olan bağımı, mezkûr Yani'ye bi-

vech-i on yıl tasarruf idüb, ba'dehû taleb eyledüğümde, mahdûd-1 mezbûr benüm mülküm idüğüne makarr olüb teslim itdükden sonra, gûzeşte on yıllık mahsûli için muslihûn³⁵² tevassutıyla bin akçe dahî virmeğe makarr olüb, ben dahî bâkî mahsûl da'vâsından ferâgat itmüş idim. Hâlen meblağ-1 mezkûrî virmeğe ta'allül ider. Alınmasın taleb iderüm" diyücek, mezkûr Yani'den su'âl olundukda inkâr idüb, gıbbe'l-inkâr mezbûre Fatıma'dan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda, Mehmed bey ibnu Abdullah ve Mustafa b. Hamza ve Pervane b. Abdullah nâm kimesneler şehâdet için hâzırân olüb didiler ki, "Zikr olunan bağ-1 mezbûra Fatıma bundan evvel taleb eyledüğü zemânda, mezkûr Yani mezbûre Fatıma'ya teslim idüb, gûzeşte mahsûli için bi-tarîki'l-asl bin akçe dahî virmeğe makarr oldu. Husûs-1 mezbûra şâhidlerüz, şehâdet dahî iderüz" didüklerinde, şâhidân-1 mezbûrânın şehâdetleri ba'de't-ta'dîli's-şer'î hayyız-1 kabûlde vâkı' olüb, meblağ-1 mezkûrun edâsına hükmolunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-ka'de
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Mahmud Halife ibnu Piri el-Müezzin³⁵³
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Bali
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

971

Gemlik İskelesi mahsûlünden vakfa ve mîriye 'âid ve Kurşunlu İskelesi mahsûlünden mîriye 'âid olan mahsûle ber-vech-i iltizâm mübâşir olan David veled-i Şemail Meclis-i şer'e gelüb, Mudanya ve Gemlik ve Dirikle ve Siği İskeleleri mukâta'alarına ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Mehmed Bey ibnu Hüsâm muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Gemlik mukâta'ası mahsûlünden vakfa mîriye 'âid ve Kurşunlu İskelesi mahsûlünden mîriye 'âid olan mahsûle müşârünileyh Mehmed Bey'e olan yûzaltmışikibin akçenün yirmiikibin akçesin Kurşunlu İskelesi mahsûlünden, mîriye 'âid olan yirmiikibin akçeyi Haydar nâm mübâşir yedinden havâle eyledüm" didükde, mezkûr Mehmed Bey, "Ben dahî zikr olunan havâleyi kabûl eyledüm" didüğü, yahûdî-i mezkûr talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-ka'de
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Bali
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

972

Gemlik İskelesi mahsûlünden vakfa ve mîriye 'âid ve Kurşunlu İskelesi mahsûlünden mîriye 'âid olan mahsûle ber-vech-i iltizâm mübâşir olan David veled-i Şemail ve Kurşunlu İskelesi mahsûlünden vakfa 'âid olan mahsûle dahî kezâlik mübâşir olan Mehmed Bey ibnu Hüsâm Meclis-i şer'e gelüb, Haydar b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i Kurşunlu İskelesi mahsûlünden vakfa ve mîriye 'âid olan mahsûli, tahvilimüz ibtidâsından üç yıl temâm olunca mezkûr Haydar'a kırkbin akçe mukâta'a virdüğü şu şart üzerine ki, her üç ayda bir kıst-el-yevm virüb, mübâşeret eyleye" didükde, mezkûr Haydar dahî tasdik idüb, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

³⁵² Daha önce okunamayan bu kelime "arabulucular" anlamına gelmektedir.

³⁵³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Bali
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

973

Karye-i Kurşunlu İskelesi mahsûlünden vakfa ve mîriye 'âid olan mahsûle ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Haydar b. Abdullah Meclîs-i şer'e gelüb, Hayyam veled-i İshak nâm yahûdî mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre iskelesi mahsûlünden vakfa ve mîriye 'âid olan mahsûlû tahvîlim ibtidâsından üç yıl temâm olunca mezkûr Hayyam yahûdiye kırkbin akçeye ber-vech-i maktû' virdüm. Her üç ayda bir kıst-el-yevm virüb ve bir seneye cevâb virdükden sonra, bir seneye dahî dâhil olan ve meblağ-ı mezkûrun altıyüz akçesin alüb, kabz eyledüm ve Musa veled-i Yasef nâm yahûdî zarar-ı mâla kefil oldı" diyücek, mukırr-ı mezkûr merkûm Hayyam yahûdî dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdükden sonra, mezkûr Musa veled-i Yasef, "Ben dahî mezkûr Hayyam yahûdînin zarar-ı mâlna kefil oldum" deyü cevâb virdüğü bâ'isden, mâ-cerâ 'alâ vukû'a bi't-taleb sicille kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-ka'de
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Bali
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

974

Gemlik İskelesi mahsûlünden vakfa ve mîriye 'âid ve Kurşunlu İskelesi mahsûlünden mîriye 'âid olan mahsûle ber-vech-i iltizâm mübâşir olan David veled-i Şemâil Meclîs-i şer'e gelüb, Mudanya ve Gemlik ve Dirikle ve Siği İskeleleri mukâta'alarına ber-vech-i iltizâm emîn olan Mehmed Bey ibnu Hüsam muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Kurşunlu İskelesi mahsûlünden mîriye 'âid olan mahsûlden Haydar nâm kimesne yedinden mûmâileyh Mehmed Bey'e yirmiikibin akçe havâle eyledüm" didükde, merkûm Mehmed Bey "Bende zikr olunan havâleyi kabûl eyledüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-ka'de
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Bali
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

975

Müteveffâ Ayvaz nâm kimesnenün eytâmına vasî olan Himmet b. Ramazan Meclîs-i şer'e gelüb, Kurşunlu nâm karyeden Yani veled-i Alagöz mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Vasileri olduğum eytâmın zımmî-i mezkûr zimmetinde babalarından intikâl itmüş ikibin akçe hakları vardır, taleb iderüm" diyücek, zımmî-i mezkûrdan su'âl olundukda, "Var idi, virdüm, haklaşdum" deyü cevâb virdüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zi'l-ka'de

Suhûdü'l-hâl :

Osman Çelebi ibnu Abdullah
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Bali
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

976

Oldur ki, Mudanya sâkinlerinden Muskiyani veled-i Papa Ereklos nâm zimmî, Meclîs-i şer'î şerîfde Papa İngülüs ve Yani ve Kosta Benü Papas Muskodi nâm zimmîler muvâcehelerinde ikrâr idüb, "Kuzmodi nâm mevzi'de, onaltı akçe mukâta'ah bir tarla -ki iki tarafı benüm mülküm muttasıldur ve bir tarafı Yani ve bir tarafı Yorgi mülklerine muttasıl ve mahdûd tarlayı- mezbûrundan da'vâ ve taleb iderdüm. İsbât itmek husûsunda iki araya muslihûn girüb, ıslâh nısfî benüm olmak üzre ve mukâta'ası tansîf olmak üzre ıslâh ve birle olduk. min ba'di da'vâm kalmadı" diyücek mezbûrûn karındâşlar, mukırr-ı merkûmun kelimâtın ikrâr³⁵⁴ ve tasdik ve ibrâ'-i kabûl idüb, birbirini ibrâ' ve iskât itdükden sonra, sıhhat-i ibrâyâ ve ıslâha ve kat'-ı nizâ'a hükmolunub, mâ-veka'a bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehri Zi'l-ka'de min şuhûr
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Osman Halife Abdüsselam
Nebi Mahmud
Kasım Halife El-İmâm
Mümin Reis Hamid
Bayram Abdullah
Mahmud Ali
Rasul Ahmed
ve gayruhum

977

Oldur ki, Ali b. Mümin nâm Haydar b. Abdullah nâm cebeci muvâcehesinde ikrâr idüb, "Mezbûr Haydar Bey'e bir yıl temâm kulluk ve hıdmet itdüm. Cemî'-i hakkımı ve icâreye müte'allik nesne komayub, bana virüb, edâ itdi. Aslen ve kat'an hakkım mezbûrda kalmadı. Zimmetini ibrâ' ve iskât itdüm" diyücek, mezbûr Haydar Bey tasdik ve ibrâyı kabûl itdükden sonra, mâ-veka'a bi't-taleb sicill olundu.

Fî't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 976)

Suhûdü'l-hâl :

Kasım Halife El-İmâm
Mustafa Yusuf
Sevindik Bostan
Mehmed Karagöz
ve gayruhum

978

Oldur ki, Manavgat Kazası'na tâbî' Zülal nâm karyede, müteveffâ Ayvaz'ın eytâmı Abdurrahman ve Aişe ve Fatma ve Emine nâm yetimlere vasî-i muhtar olüb, vesâyeti Yusuf b. Ali ve Hüseyin b. Yusuf nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit oldukdan sonra, Meclîs-i şer'î şerîfde Karye-i Kurşunlu'dan Yani veled-i Alagöz nâm zimmî muvâcehesinde mezbûr vasî şöyle takrîr ve ikrâr idüb didü ki, "Mezbûrûn eytâma babalarından intikâl iden ikibin akçe ve bir bağ -ki had iki tarafı tarîk-i 'âm ve bir tarafı Yani ve bir tarafı Papas mülkü ile mahdûd bağ- mezbûr zimmîden da'vâ iderdüm. Hâlen zikr olunan ikibin akçeyi bi't-temâm alüb, kabz itdüm ve mezbûr bağa müte'allik da'vâmdan alüb, haklaşub, da'vâ ve nizâ'dan ferâğ

³⁵⁴ Daha önce okunamayan bu kelime "tasdik, kabul" anlamlarına gelmektedir.

idüb, zimmetini ibrâ' ve iskât itdüm. Min külli'l-vücûh hakkım kalmadı" diyücek, mezbûr Yani, mukırr-ı merkûmı tasdık ve ibrâyı kabûl itdükde didü ki, "Benüm dahî mezbûr vasî ile da'vâm yokdur, kalmadı. Zimmetini edâ itdüm" diyücek, sıhhat-i ibrâya ve kat'-i nizâ'a hükmolundu.

Tahrîren fi Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Ali Çelebi (silik) zâde
Mustafa Ferhad
Mehmed Mustafa
Rasul Ahmed
mah Mustafa
ve gayruhum

979

Mezbûr vasînün nefsine ve zarar-ı mâlına Yusuf b. Ayvaz kefil olduğı, bi't-taleb kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûr

980

Fahru'l-akrân İmâm Hayreddin câniblerinden husûs-ı mezbûra vekil-i şer'isi olan Usta Muharrem b. Sadi Meclis-i şer'e gelüb, Karye-i Gencellü'den Süleyman Halife ibnu Mahmud muvâcehesinde kelâm idüb, "Müşârünileyh Hayreddin Halife'nün mezkûr Süleyman Halife zimmetinde muhzıra havâle olunan ikibin üçyüz elli akçesin vekâletim mücebince alüb, kabûl eyledüm" deyü ikrâr eyledüğü, mezkûr Süleyman Halife talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve Mehmed b. Ferruhşad
ve İbrahim b. Nakkaş
ve gayruhum

981

Karye-i Subaşı'dan Çavdar nâm zımmi Meclis-i şer'de, Hüseyin b. Receb muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Hüseyin benüm ile nizâ' eyledüğü ma'lûmü'l-hudûd yer, mezkûr Hüseyin'in babası yeridür. Lâkin babası Receb ile benüm kendü yerüm ile istibdâl eyledüm" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Bali
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhumâ

982

Karye-i Polad'dan Hasan b. Ali Meclis-i şer'-i şerife gelüb, hâtûnu olan Gülli bt. muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûre hâtûnum ile mâ-beynimizde zindegânımız olmaduğı ecilden, zimmetimde olan beşyüz akçe mehr-i mü'ecceli virmeğe makarr oldum" deyü ikrâr eyledüğü, mezbûre hâtûn talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Selim b. Sefer

Yusuf b. Abdullah
Mahmud b. Ahmed
Hızır b. Hasan
Ali b. İbrahim
ve gayruhum

983

Köçek Kafir nâm karyeden Çavdar veled-i Aleksi Meclis-i şer'î şerife gelüb, Hüseyin b. Receb muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre toprağında vâkı' iki haddi yine benüm mülküm ve bir haddi vâdi ve bir haddi Saronyoz mülkü ile mahdûd olan beher senede onüç akçe mukâta'alu bağ yerini, mezkûr Hüseyin'ün babası Receb ile bir mikdâr yer virüb, istibdâl idüb, ba'dehû benüm virdüğüm yer 'arâzi-i 'öşriyeden olmak ile mütevellî kabûl itmeyüb, benüm yerimi alüb, âhara virüb, ben dahî mahdûd-ı mezbûreyi taleb iderüm" diyücek, mezkûr Hüseyin'den su'âl olundukda, zikr olunan yer babam müteveffâ Receb'in mukâta'alu yeridür. Fevt oldukda bana intikâl eyledi. El-ân tasarrufumdadır" didükde, mezkûr Çavdar dahî vech-i meşrûh üzerine makarr olmağın, hudûdı zikr olunan mezkûr Hüseyin'ün yedinde makarr kılunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Bali
ve Rasul b. Ahmed
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

984

Mudanya'dan Todoros veled-i Yafter Meclis-i şer'e gelüb, Sodon b. Yani mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mudanya yerine tâbi' Ayazma kurbunda vâkı' bir haddi Kalavin'e ve bir haddi Sufioğlı mülküne ve bir haddi İstimad mülkü ile mahdûd olan babamdan intikâl iden mülk-i bağıma, mezkûr Sodon dahl ider. Men' olunmasın taleb iderüm" diyücek, mezkûr Sodon'dan su'âl olundukda, "Hudûdı zikr olunan bağımda benüm vicâhen mine'l-vucûh da'vâ ve nizâ'im yokdur" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed b. Bali
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

985

Ukırra Kuni veled-i Yuska min Kasaba-i Gemlik bi-ennehû 'aleyh ve fi zimmeti'l-hâmili hâzâl kitâb Osman b. Abdüsselam meblağın kaderuhû samâniye elfi dirhemin fi'l-karzi's-şer'i ve elfi dirhemin min semeni'l-vücûhi'-müşteri mu'accilen 'aleyhi 'ani'l-karz 'an gur-re-i Recebi'l-Mürecceb senete tis'in ve tis'i-mi'etin ilâ senetetin kâmiletin ikrâren sahihan şer'iyyen ve inne'l (silik) el-ma'rûf bi-nugâzi't-tâbi' tefvîz 'indehû li-ecili'd-dîn el-mezkûr (silik) bilâ 'ş-şer'iyye i'tirâf kefl bi-cemi'l-meblağı Papas Manol veled-i Papas Yani ve Yorgi veled-i Papas Manol kefâleten sahihan şer'iyyen (silik) âle'l-edâ ve'l-kabûl cerâ zâlik.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Hacı Ramazan b. Mustafa

Rusuf b. Piri
Hüseyn b. Musa
Cihan b. Piri
Papaz İngülüs veled-i Papaz Mihâl
Mori veled-i Kalvadi

986

Karye-i Dansara'dan Yorgi veled-i Kosta Meclîs-i şer'e gelüb, Hızır b. Vahid muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî Yani mülkü ve bir haddî Kıryoz ve bir haddî Şone mülkü ve bir haddî tarîk-i 'âm ile mahdûd olan fevkânî evlerimi, mezkûr Hızır Bey'e bin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, kabz-ı semen ve teslim-i mebi' itdükden sonra, târîh-i sicillden ilâ temâmis's-sene yüzelli akçeye icâreye alüb, kabûl eyledüm" didükde, zıkr olunan evin zararına karye-i mezbûreden Kasım b. Mümin "Kefil oldum" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-ka'de
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Yusuf b. Mustafa
ve Hüseyn b. Ahmed
ve Ali Bey ibnu Abdullah
ve Diğeri Ali Bey ibnu Mustafa
ve gayruhum

987

Sebeb-i tahrîr oldur ki,
Mudanya ve Gemlik ve Kurşunlu İskeleleri bâcına ber-vech-i iltizâm emîn olan Mehmed Çelebi b. Hüsâm ve merhûm Sultan Bayezid Yıldırım Han Evâfından Gemlik ve Dirikle ve Siği nâm karyelerün bâd-ı hevâları mahsûlüne evkâf-ı mezbûre nâzırı efdalü'l-fudelâ Muslihuddin Efendi Hazretlerinin temessükleri ile ber-vech-i iltizâm za'ım olan Hasan b. Abdullah'ın zarar-ı mâlına kefil olan mezbûr emîn Mehmed Çelebi Mahfel-i Şer'i Şerife gelüb, David veled-i Şemail ve İshak veled-i Musa nâm yahûdiler muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb didükde, "Gemlik ve Kurşunlu iskelelerinin bâcını ve kefil olduğum evâf-ı mezbûrenün cürm ve cinâyetini bundan akdem Musa nâm yahûdiye işbu sene dokuzyüz doksan Rebî'l-âhîr'inün yirmialtıncısından üç yıla yüzaltmışbirbin akçeye maktû'an virmiş idüm. Merkûm Musa dahî altı ay zabt itmüş idi. Hâlen mezbûrân David ve İshak nâm yahûdiler bin akçe dahî ziyâde idüb, merkûm Musa'ya onbirbin akçe peşin virdile. ve bu fakîr Musa zemânından kalan Musa kesr gösteresüz. Onbin bâkî akçeyi tahsîl idesüz. Eğer bâkî bulunmazsa, kendü kîselerinden edâ idüb ve kabz-ı mâl dahî David yedinde olüb ve üç ayda bir kıst-el-yevm virüb, beher sene haklaşmak şart üzerine virdüm. Mezbûrân zemânlarında kimesne gelüb iskeleleri ziyâde iderlerse, Musa'ya virdükleri onbirbin akçeyi ve bize virücek oldukları onikibin akçeyi ve kendülerin zemânında kesr vâkı' olursa, bi'l-külliyen virmeyince kimesneye virmim ve mübâşeret itdürmim" deyü ikrâr-ı tavî kılub, mezbûrân yahûdiler, mukarr-ı mezbûrân ikrâr-ı meşrûhunu bi'l-muvâcehe tasdîk ve şerâitini kabûl itdüklerinden sonra, li-ecili't-temessük hâzâ'l-vesîka ketb ve imlâ olunub tâlibleri yedlerine vaz' olunduğı, lede'l-hâce mübeyyin-i hâl ola.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Zi'l-ka'de min şuhûr
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Mustafa Bey ibnu Sinan
İmirza Bey İskender
Hacı Veli Ahmed
Mahmud Mustafa
Hoca Veli Ali
Hamza Ali

ve gayruhum

988

Mektûb Emîn-i Mudanya Mehmed Bey

Sultânüm hazretlerinin hâk-pâye-i şerîflerine 'arz-ı bende-i bî-mikdâr oldur

ki,

Hâlen bu kulunuza mürâsele-i şerifenüz gelüb, hâmilü'l-hurûf David ve İshak nâm yahûdiler ile yirmiüçbin akçe kesr husûsunu işâret buyurmuşuz. Sümme vâkı'an onbirbin akçe bu kimesneler eski mültezime peşin virdiler idi. Bizüm rızâmızla dahî onun bize onikibin akçe virüceği vardı. Anı dahî bunlar edâ idücek oldular idi. Bizüm dahî ikrârımız kadîm olan 'âmile virdükleri onbirbin akçe bize olan deyn yevmü'l-kıstından edâ iderlerse, onikibin akçeyi cem'an yirmibirbin akçeyi kendüleri zabt-ı zemânlarında ki, kesri eğer ziyâde ider kimesne olursa bunlara teslim itmeyince iskeleyi kimesneye virmim dahî ikrârımız olmuş idi. 'An huzûrda kulunuz evvel eski 'âmile virdükleri onbirbin akçe bize teslim olmadı deyû, sicille yazdırmak idi. Hâlen mürâsele-i şerifenüz gelüb, ânda hâk-pâye da'vet olunmuş. Benüm se'âdetlü sultânüm, maslahat 'an huzûr-i şerifenüzde olmuşdur. A'lemsüz. Bizüm rızâmızla bunda nâ'ib efendiye varduk. Mektûbda tafsîl itdügümüz üze sicill itdürüb, sûretin ihrâc itdürüb, hâk-pâye-i şerifenize irsâl olundu. Lutûf sizden mercûdur ki, sûretini sicill-i mahfûza kayd itdürüb ve imzâlayub, mezbûr yahûdilere virmesine 'inâyet idesiz. Emmâ³⁵⁵ halkımızı ma'zûr göresiz. Kış³⁵⁶ olmakla ve hem iskele yalnız yarâr-ı âdemimiz olmamakla 'inâyet idüb ve Kurşunlu husûsı için buyurursanız, maslahatı bunlara virdük gerek ise zabt eylesünler, gerek satsunlar. Aralarına karışmazuz. Biz temâm akçeyi bunlardan isterüz. İskeleyi ikisine satduk. Şöylece ma'lûm-ı şerif oluna. Sûretciğin imzâlayub, mezbûrân mültezimlere viresüz. Rencide olmayalar. Fermân se'âdetlü sultânımızdır.

El-Fakîr Mehmed Emîn Abdullah

*Bu hemîşe mektûb kenârlar yazulub, mühürlenmişdür. Nefs-i emîn Mehmed Bey mührüyle olmuşdur. Anın için te'hîr olunub, bunda yazıldı.

989

Oldur ki, Musa b. Ahmed için Karye-i Polad'dan Yakut b. Abdullah nâm, tereke behâsından üç yüzelli akçe i'tirâf itdüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi 17 Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Kasım Halife El-İmam

Mahmud Mustafa

Rasul Ahmed

Mehmed Bey Abdullah

ve gayruhum

990

Oldur ki, merhûme Siti Hâtûn Vakfı'na bi'l-fi'l (silik) olan (silik) hâtûn tarafından vekil olub ve hem vakf-ı mezbûrun kâtibi olan Osman Çelebi Meclis-i şer'-î şerifde, Gemlik sâkinlerinden Yorgi veled-i Yani Tahtacı nâm zımmî muvâcehesinde takrîr-i merâm idüb, "Vakf-ı mezbûrun akçesinden merkûm zımmîye ikibin akçe virüb, ber-vech-i istiğlâl bir mülk evini -ki bir tarafı Todora veled-i Yorgi ve bir tarafı Kosta veled-i Berber ve bir tarafı Hırsoveri veled-i Berber ve bir tarafı yine bâyı'-ı mezbûr zımmî mülkleriyle mahdûd evini, cemî-i tevâbı'

³⁵⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁵⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

levâhuk-ı merâhıl³⁵⁷ ile meblağ-ı mezbûr ikibin akçeye vakf-ı mezbûr için mezbûr zimmiden iştirâ itdüm. Teslim-i semen ve kabz-ı mebi' idüb, ba'de't-tahliye ve't-teslim zikr olunan evi yine mezbûr zımmiye târih-i sicilden onbeş aya değin -ki Safer-i Muzaffer'in gâyetinden³⁵⁸ ikiyüz elli akçe icâreye kat' idübi virdüm" diyücek, merkûm dahî mukırr-ı mezbûrı tasdik idüb ve icâre-i mezbûra 'alâ vech-i meşrûh kabûl itdükden sonra, yine Todora veled-i Yorgi ve oğlu Yani ân zımmiler kefil-i bi'l-mâl olıcak, sıhhat-i 'akde ve ikrârlarına hükmolunub, mâ-veka'a bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhur-ı şehr-i Zi'l-ka'de min şuhûr
Senete tis'ine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

Piri Halife Ebubekir
El-Hacc Hızır Hamza
Mehmed Ferruşad
Osman Abdullah
Nasuh Halife İbrahim
ve gayruhum

991

Nişân-ı şerif-i âlişân-ı sultânî ve tuğrây-ı garrây-ı kiti-sitân-ı hâkanî, nefeze bi'l-avni'r-rabbânî hükmü oldur ki,

Siroz'da vâkı' Esleme Hâtûn Evkâfi'na yevmi yedi akçe ile mütevellî olan Ahmed müteveffâ olmağın, yerine ber-müceb-i şart vâkfun leh binâ-i 'atıkadan işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Mahmud mahaldur deyû kadıya 'arz eylemeğın, sadaka idüb, bu berât-ı hümâyûnı virdüm ve buyurdum ki, varub, müteveffâ mezbûr şerife mütevellî olüb, hıdmet-i lâzimesi mü'eddi kıldukdan sonra, ta'yin olunan yevmi yedi akçe vazifesine mutasarrıf olüb, vâkfenün rûhı için ve benüm devâm-ı devletüm için re'âyâ intikâl göstere ve hâne-i 'avârızdan ise, 'avârızın vire. "Şöyle bileler, 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar.

Tahrîren fi fi'l-yevmi'r-râbi' 'aşere Zi'l-ka'dei's-şerif
Senete erba'in semânine ve tis'i-mi'etin

Be-makâm-ı Kostantıniyye

992

Ve vakfetü'l-vâkıfeh el-mezbûre hissetihâ el-kâ'inete 'an Karye-i Altuntaş karibü'l-karye el-müdde'üt bi-Mudanya hâsilihâ külli senetin semâni-mi'etin dirhem mevsûfeh bi's-sıfâti'l-mezbûre

Kayd fi 27 mâh-ı Zi'l-ka'de
Senete 990

'An sâhibü'l-berât Mehmed Çelebi

Hâzihî sûret-i vakıfnâme
Esleme Hâtûn

993

Oldur ki, Karye-i Demürçi'de müteveffâ Osman Bey metrûkâtına vasî olan Hızır b. Mustafa mahkeme-i şerifeye gelüb, takrir-i merâm idüb, "Metrûkâtından iki öküzü olüb, beyne't-tâlibeyn mezâd olundu. Lâkin kimesne candan râğıb olmayub, hattâ birini doksan akçeye talep itdiler. Behâsı az olmazın kimesneye virmedüm. Yetime yazıkdur deyû, ben kendü nefsim için ikisini üçyüz akçeye iştirâ itdüm. Üzerime deyndür. Kibel-i şer'den icâzet talep iderüm" diyücek, bey'e ve şîâyâ mezbûr meşrû' görölüb izin virildüğü, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhur-ı Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

³⁵⁷ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "bütûn kısımları ve eklenen mesâfeleri" anlamına gelmektedir.

³⁵⁸ Daha önce okunamayan bu kelime "nihâyet, son" anlamına gelmektedir.

Sinan Bey Abdullah
Ahmed Halife Selim
Mümin Reis Hamid

994

Oldur ki, İmam Süleyman Halife b. Sunu' kızı Emine tarafından kadıyye-i âtiye için vekil-i mutlak idüğü Mustafa b. Mehmed ve Yunus b. Abdullah şehâdetleriyle sâbit olub, vekil-i mezbûr Gemlik sâkinlerinden Asayoz veled-i Atanaz nâm zımmî Meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve üzerine da'vâ idüb, Büklü bağı dimekle ma'rûf bağı -ki hudûdı 'inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd- Rüstem Bey b. Abdullah nâm yeniçeri, kızım Emineye mehr-i mu'accele deyû virüb, tasarruf iderken, sonra mezkûr yeniçeri zikr olunan bağı fuzûlî mezkûr zımmiye altıbin akçeye bey' itmüş. Hâlen bi-vech-i tasarruf ider. Mezbûre kızım Emine beni vekil itdü ki, şer'le taleb iderüm" diyücek, merkûm zımmî<ye> kadıyyeden su'âl olundukda, "Gerçek, mezbûr bağı mezbûr yeniçeriden altıbin akçeye satın aldum. Lâkin mehr-i mu'accel olduğunu bilmezem. İsbât itsün. Erken iken bana satdı" diyücek, müdde'i mezbûrdan da'vasına mutâbık beyyine taleb olundukda, 'udûl-i müsliminden Mehmed b. Fethullah ve Mehmed b. İlyas şehâdet idüb didü ki, "Şâhidlerüz, şehâdet dahî iderüz ki, üç yıldan mütecâvizdür kim mezbûr yeniçeri zikr olunan kızı nikâhlamak istedikde, mezbûr bağı mehr-i mu'accel ta'yîn idüb, virdi" deyû şehâdet itdüklerinden sonra, ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şehâdeti hayyiz-ı kabûlde vâki' olub, mezbûr bağı gerü mezbûre için zikr olunan vekile hükmolunub, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :
Kasım Halife El-imam
Hüseyin Abdülkerim
Mustafa Bahşayış
İlyas Berber
Mahmud Mustafa
Mümin Reis Hamid
ve gayruhum

995

Oldur ki, Dedeler'den Abdullah b. Bekir nâm kimesne, Karye-i Yenice'den Mümin b. Durgud nâm kimesneyi Meclis-i şer'-i şerife ihzâr ve üzerine da'vâ idüb didü ki, "Mezbûr Mümin'de yediyüz akçe hakkım vardır, taleb iderüm" diyücek, mezbûrdan su'âl olundukda, tav'an i'tirâf itdüğü, mezbûr Abdullah talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce'l-Mübârek
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :
El-Hacc Mustafa Aydın
Mehmed Çelebi Mehmed
Ahmed Cafer
Mevlûd Mehmed
Mahmud Mustafa
Mümin Reis Hamid
ve gayruhum

996

Oldur ki, Burusalı Hızır b. Köçek, Hüseyin b. Himmet nâm kimesne muvâcehesinde i'tirâf idüb didü ki, "Mezbûr Hüseyin'den sekizyüz otuz akçe taleb iderdüm. Hâlen haklaşdum. Alüb, kabz itdüm. Zimmetini cemî'-i da'vâdan ibrâ' ve iskât itdüm" diyücek, mezbûr Hüseyin dahî tasdik ve ibrâ' ve iskât itdükden sonra, sıhhat-i ibrâya ve iskâta hükmolunub, mâ-veka'a bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :
El-mezbûr (Atıf 995)

997

Oldur ki, Karye-i Dansara'dan Savno veled-i Vahid nâm zımmî, Meclîs-i şer' de Hızır b. Davud nâm yeniçeri muvâcehesinde itirâf idüb, "Bir mülk-i evimi -ki bir tarafı Hüseyin yeniçeri evine ve bir tarafı Mihâl nâm zımmî evine ve iki tarafı tarîk-i 'âma muttasıl evimi- cemî'-i tevâbı'-ı levâhıkıyla merkûm Hızır yeniçeriye ikibin nakd akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebî' ve kabz-ı semen bellenüb, ba'de't-tahliye ve't-teslim ve't-tesellüm yine zıkr olan evi, târîh-i sicilden sene âharına deġin üçyüz akçe icâreye aldum" didükde, babası Enderunukoz nâm zımmî ve Aslan b. Hasan nâm kimesneler meblaġ-ı merkûmun zararına ve derkine kefil olduklarından sonra, bi'l-mukâbele mezbûr Hızır yeniçeri mezbûr zımmînün kelâmın tasdik ve 'akd-i icâreyi kabûl itdükden sıhhatine hükmolunub, kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Zi'l-hicce
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :
Ahmed Hüseyin
El-Hacc Ferhad Abdullah
Haydar Abdullah
Sinan Abdullah
Mümin Reis Hamid
ve gayruhum

998

Karye-i İnesi'den Aslan Yorgi nâm Seydi Ali Bey muvâcehesinde itirâf idüb, "İkiyüz otuz akçe deynim vardur" didüġi, kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :
Mahmud Mustafa
Rasul Ahmed
Molla Ahmed Selim

999

Oldur ki, Demür Çelebi b. El-Hacc Mehmed nâm, Karye-i Kurşunlu'dan Yorgile b. Yani nâm zımmî muvâcehesinde itirâf idüb, "Bir tarafı Savri veled-i Mihâl ve bir tarafı Yani b. Kostantinoz ve bir tarafı tarîk-i 'âm ve bir tarafı mezbûr Yorgila mülküyle mahdûd baġımı, mezbûr zımmiye beşbin akçeye bey' itdüm. Akçesini aldum, haklaşdum, hakkım kalmadı. Zimmetini ibrâ' itdüm" diyücek, zımmî-i mezbûr tasdik idüb, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :
Hacı Ali Abdullah
Ömer Sinan Karagöz
Avrinoz Serador
Mehmed Bey Abdullah
Keyvan Abdullah
Mahmud Mustafa
ve gayruhum

1000

Oldur ki, Muradiye Mahallesi'nden Musa b. Ahmed nâm kimesne Meclîs-i şer'e gelüb, muvâcehesinde Teke Mahalle'sinden Rıdvan b. Abdullah nâm şöyle

itirâf idüb didi ki, “İnesi nâm karyeden Apastolos ve Papas nâm zimmilerden mezbûr Musa'nun dörtbin akçesi almak için zindana habs olüb, ben gelüb, mezbûrun mâlına rızâlarıyla kefil olüb, habsden ıtlâk itmüşdüm. Bi'l-fi'l kefilim” diyücek, mezbûr Musa tasdik ve taleb idüb, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Kasım Halife El-İmam
Ahmed Selim
Ferhad Abdullah
Mahmud Mustafa
ve gayruhum

1001

Kafir Subaşı nâm karyeden Yani veled-i Yorgi Meclis-i şer'-i şerife gelüb, Çavdar veled-i Aleksî mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, “Karye-i mezbûre bağları dâhilinde vâkı' bir haddî Kıryazi mülkü ve bir haddî Yani mülkü ve bir haddî Sarandinos mülkü ve bir haddî Yarake mülkü ile mahdûd olan tahminen bir kile buğday tohum³⁵⁹ olursa, ebün 'an ceddün³⁶⁰ yerim olüb, bir kaç yıl Aleksî nâm zimmî benüm mârifetim ile tasarruf idüb, ba'dehü yine mülküm teslim idüb, fevt olüb, ol zemândan berü dokuz yıldır benüm tasarrufumdadır. Mezkûr Çavdar, zikr olunan yer Aleksî fevt olmak ile mahlûl oldu deyû, Umurbey Evkâfına mütevellî olan Ali Bey'den tapûya aldum deyû, dahl ider. Benüm yerüm Kasaba-i Mudanya'da vâkı' merhûm El-Hacc Abdullah Efendi Zâviyesi Evkâfi'na müte'allikdür. Umurbey Evkâfi'na müte'allik değüldür” diyücek, mezkûr Çavdar'dan su'âl olundukda, inkâr idüb, gibbe'l-inkâr mezkûr Yani'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda, Dimitri veled-i Morodi ve Toma veled-i Morodi nâm zimmiler şehâdet için hâzırân olüb didiler ki, “Hudûdı zikr olunan yer mezkûr Yani'nin ebün 'an ceddün tasarruf idegeldüğü mülküdür. Husûs-ı mezbûra şahidlerüz. Şehâdet dahî iderüz” didülerinde, şahidân-ı mezbûrânın şehâdetleri hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, mahdûd-ı mezbûr yeri karâr-ı sâbık merkûm Yani'nin tasarrufunda olmak üzre makarr olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Ferruhsad
ve Rasul b. Ahmed
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

1002

Karye-i Hasanağa'da sakîn Fahru'l-akrân Süleyman Çelebi ibnu Davud Bey Meclis-i şer'-i şerife gelüb, damâdı olan erbâb-ı timârdan Cafer Bey muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Karye-i mezbûrede vâkı' bir haddî değirmen ve bir haddî tarîk-i 'âm ve iki haddî yine benüm mülküm ile mahdûd olan fevkânî ve tahtânî evlerimi tevâbî' ve levâhıkıyla müşârünileyh Cafer Bey'e üçbin akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen eyledüm” didükde, mukarr-ı mezkûrı merkûm Cafer Bey dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdükden sonra, bey'e ve şirâye hükmolunub, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Fahru'l-akrân Hüseyin Çavuş ibnu Ahmed

³⁵⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁶⁰ Daha önce okunamayan bu kelime grubu “atadan babaya” anlamına gelmektedir.

ve Ahmed Çelebi ibnu Hüseyin Çavuş
ve Mahmud Çelebi El-İmam
Sefer Bey ibnu Abdullah
Ahmed Halife ibnu Nebi
Berber Mümin b. Sinan
Mustafa b. Musa
Mustafa Bey Buğdaycı
ve Hacı Mümin Buğdaycı
ve gayruhum

1003

Merhûme Esleme Hâtûn Evkâfı'na selâse sülûsân hisse vazife ile mütevellî olan Mahmud Halife ibnu Mehmed ve Ümmi Hâtûn bt. Seca' Meclis-i şer'î şerife gelüb, Altuntaş nâm karye sâkinlerinden Mehmed b. Ramazan ve Hüseyin b. Hasan nâm li-ümmîn karındâşlar muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûreden Mehmed b. Himmet fevt olüb, evlâd-ı zükûrî olmamak ile evkâf-ı mezbûre toprağında mutasarruf olduğı bir haddî Kızılyar ve bir haddî Kadınını ve bir haddî Mümin mülkü ve bir haddî yine Müşteri Mehmed mülkü ile mahdûd olan benüm çiftlik yeri mahlûl olüb, beyne't-tâlibeyn mezâd olüb, rağbet-nâs munkatı' olduktan sonra, vakf için mezbûrân Mehmed ve Hüseyin Bey'in beşyüz akçe resm-i tapûların alüb, kabz idüb, tasarrufuna izin virdük. Ba'de'l-yevm sâ'ir tapûlı yerleri gibi tasarruf itsünler" didüklerinde, mukırrân-ı mezbûrânları, mezbûrân Mehmed ve Hüseyin dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdükleri ecilden, mâ-cerâ 'alâ vukû'a bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Zi'l-hicce
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Muhyiddin Halife ibnu Veli El-Mütevelli
ve Mehmed Çelebi ibnu Mustafa
ve Ahmed Halife ibnu Selim
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Bali
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum mine'l-hâzırîn

1004

Merhûme Esleme Hâtûn Evkâfı'na mahsûlünden selâse hisse vâzife ile mütevellî olan Mahmud Halife ibnu Mehmed Meclis-i şer'e gelüb, evkâf-ı mezbûreye sülûsân hisse vazife ile mütevellîye olan Ümmi Hâtûn bt. Seca' muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, dokuzyüz seksenüç senesinden târîh-i sicille gelince bana 'âid olan yedi yıllık hakkım ki her yılda beşeryüz akçe hesabı üzre üçbin beşyüz akçe olur, meblağ-ı mezkûrî mezbûre Ümmi Hâtûn yedinden bi't-temâm alüb, kabz eyledüm" deyü ikrâr-ı sahîh-i şer'î eyledüğü, mezbûre Ümmi Hâtûn talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zi'l-hicce min şuhûr
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 1003)

1005

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hukkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keâm, İznik ve Kite ve Yenişehir ve Yarhisar ve Akhisar kadıları -zide fazluhum- tevki-î refi-î humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki,

Hâliyâ taht-ı kazanuzda vâkı' olan kefereye medropolid olan Kiryazi nâm râhib Derse'âdetim'e gelüb, "Medropolidliğime müte'allik olan yerlerde keferetâ'ifesinden papâslardan ve sâirden mîrî rusûmı cemî' esbâb eylemek istedikde, sancakbey subâşıları ve mütevellîlerden ve erbâb-ı timârdan ve sipâhîlerden ve

yeniceri oğlanlarından mâni' olurlar. Medropolidliğime müte'allik olan harâcın tahsiline gittükde, mahvf u muhâtaralı³⁶¹ yerlerde ahz u hizmet itmek³⁶² için havfımızdan kisvemizi gayb idüb ve silâh-ı esbâbımı götürdükde, sen ve âdemin keşişler esbâbımı tagayyur³⁶³ itdün deyû, sancâkbeyi âdemleri ve sipâhiler ve yeniceriler dahl idüb, ve bindüğümüz³⁶⁴ atı ve kâtırı nâ-hakk yere elimüzden alur ve cemî' eyledüğümüz mâl-i mirî elimizden almak için beni ve âdemleri tutub, hâşâ, bizüm destimüze ve ağzumuz şetm itdünüz ve yâhüd karz akçe virün veyâ oğlanımız ayardunuz deyû, bunun emsâli nesnelere isnâd idüb, hilâf-ı şer'-i şerif rencide iderler ve olduğumuz yerde manastırında bu rusûmı cemî' itmek için karye üzerine gezdükde, yava harâcıcıları kendümden hıdmetkâr olanlardan ve keşişlerimden yava harâcın talep idüb, rencide iderler ve keşiş ve papas tâ'ifesi mürd olüb, vârisi olmayanların nesebi نِسْبُون akraba olan beytül-mâl medropolid olanlar mâ-tekaddümden zabt u kabz³⁶⁵ idecekmüşlerdür. Hâliyâ kuzâtdan ve gayrıdan nâiblerinden dahl iderler ve mürd olan keferenün terekesi mâ-tekaddümden medropolid zabt idegelmüşler iken, hâliyâ kuzzât ve gayrıdan mâni' olüb, dahl iderler ve keşiş tâ'ifesinden birisi mürd olüb imtiyâzlarımız³⁶⁶ üzerine her ne vasiyyet iderse makbûl olub ve medropolidliğime müte'allik karyelerde her kankı murâdı olüb sâkin olmak istetim, ba'zılar mâni' oldular ve medropolidliğe müte'allik manastır ve kiliselerün ve binâ yerlerün ve ez-mürdlerün vakıfları ve ez-mürdânların mahsûlü hâsıl olüb, bu cümleyi mâ-tekaddümden medropolidler zabt idegelüb ve onlar için medropolid harâc virir iken, keferâ tâ'ifesinden ba'zı râhibler ve papâslar ve sâ'ir zımmîleri manastır ve kilise için ve kimi binâ yerler vakıfları için atamızdan ve dedemizden bize intikâl itmüşdür, biz zabt iderüz deyû, da'vâ idüb ve nicesinin elinde vechile emir ve defter olüb, tasarrufumuza mâni' olurlar ve papâslar olageldüğü üzerine imtiyâzlarımıza³⁶⁷ muhâlif işler idüb akvâl-ı feshiyyesi³⁶⁸ sâdır oldukda, gayri ve kiliselerimden men' ve şer'-i şerif huzûruna takrîr lâzım oldukda, müslümânlar mâni' olüb, men' idüb, papâslık ider imüş ve kurrâ papâslarından ma'rifetsiz kefereye nikâh itmek câ'iz degül iken, nikâh iderler. Eyne mâ³⁶⁹ zımmîler husûsı nice lâzım ahvâl vardur olagelmeye muhâlif kimesnelere mâni' olurlar ve keferâ tâ'ifesinden ba'zılardan cürm ü cinâyet oldukda işlerimiz üzre tiz ve te'kid olundukda, ba'zı kimesnelere mâni' olurlar ve keferâ tâ'ifesinden ba'zıların nikâh câ'iz olmadukda, kadıya varub onlar nikâh iderler. Rûsûmumuz noksân virürler. Kâfir olmağın, onlara nikâh câ'iz olmaduğuna elimizde fetvây-ı şerife vardur ve keferâ tâ'ifesinden ba'zıları 'avretinden ve ba'zı 'avret erinden fücûr³⁷⁰ boşanmak istemeyüb ve yâhüd evlenmek istemeyüb bu makûle husûsı bizüm rızâmız müte'allik iken kadılar ehl-i 'örfî tutub rencide ideler ve celb-i mâl alıcak³⁷¹ ba'zı müslümânlar hâşâ iftirâ idüb, başumuza canumuza kasd idüb, bu fakr-ı medpoller olüb, keferâ üzerine zâbit olmağın, keşişin izni lâzım oldukda, ana dahî mâni' olurlar. Bu vechile mâni' olan husûslar men' olunub ve lâzım olan ahvâllere de emr-i şerif lâzımdur" deyû îlâm idüb, hükm-i şerif talep itdükde, bildirdi. İmdi mezkûr râhib cem' eyledüğü rusûm-ı mirîye râci'dür mezkûr papaslar hıdmetkâridur. Buyurdum ki, hükm-i şerifim vardukda zikr olunan hususlar için hilâf-ı şer'-i şerif râhib-i mezbûr kimesneye bî-vech-i rencide itdürmeyüb, zımmîlerine 'âid ve râci' olan rusûmların haracı elinde olan bir akçe mücebince ve

³⁶¹ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "korkulu ve tehlikeli" anlamına gelmektedir.

³⁶² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁶³ Daha önce okunamayan bu kelime "değişme, başkalaşma" anlamına gelmektedir.

³⁶⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁶⁵ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "tutma ve kavrama" anlamına gelmektedir.

³⁶⁶ Daha önce okunamayan bu kelime "ayrıcalık" anlamına gelmektedir.

³⁶⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁶⁸ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "bozuk sözler" anlamına gelmektedir.

³⁶⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁷⁰ Daha önce okunamayan bu kelime "günahkârlık, ahlâka aykırı durum" anlamlarına gelmektedir.

³⁷¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

âyin-i bâtilası üzerine cem' ü tahsîl itdürüb, alüb, mirî için zabt itdüresiz. Mirîye 'âid ve râcî' olan rûsûmdan kimesne zimmetinde bir akçe bâkî kodurmayub, mezkûrun tekrâr kapûma şikâyet gelmelü eylemeyesiz. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kulasız.

Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi'
Senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin

Be makam-ı
Konstantınıyye

1006

Oldur ki, Karye-i Kite sâkinlerinden hâmilü'l-hurûf Mehmed b. Enbiya nâm kimesne Meclis-i şer'-i şerîfde i'tirâf idüb, bundan akdem bir kaç gün Hacı Bey oğlu Hasan Bey benden üçyüz akçe deyn da'vâ idüb, hâzır akçem olmamağın muhızr Mehmed'e beni habs virüb, ben dahî mehîl taleb itdüm. Onlar dahî talâk ile yemîn virüb, mukâbeledede mücerred olsun inşaallah didüm. Muttasılan istisnâ itdüm. Kulluğum ile işitdüm. Hâşâ, hâtûnum Devran benden boş degüldür yemîn-i billâh dahî iderüm" diyücek, kibel-i şer'den yemîn-i billâh teklif olundukda, vech-i meşrûh üzre istisnâ ve istimâ' itdügüne yemîn-i billâh virülüb yemîn-i billâh itdükde, yemîn ile tasdik olunub, 'adem-i vukû' talâka ve töhmete merkûmeden berâtına dahî hükmolunub, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zi'l-hicce
Senete tis'ine ve ti'a-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed Halife Selim
Üveys Halife Ramazan
Hüseyn Bey Abdullah Efrenci
Musluhuddin Mehmed
Yusuf Abdullah
Kalender Bekdaş
ve gayruhum

1007

Oldur ki, Karye-i Altuntaş'da müteveffâ Mehmed'in metrûkâtına ve yetimesine kibel-i şer'den vasî lâzım olüb, Karacaalî'den Mehmed b. Murad nâm vasî nasb olüb, lâkin kifâyet itmeyüb, Karye-i Göynüklü'den Hüseyn b. Bayezid zamm olunub, 'ale'l-iştirâk vasî nasb olunduğı, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-hicce
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Ali Kasım
Hacı Osman Hacı Süleyman
Mehmed Bali
Sinan Bey Abdullah
ve gayruhum

1008

Oldur ki, Karye-i Altuntaş'da müteveffâ Mehmed'in metrûkâtına kibel-i şer'den vasî olan Mehmed b. Murad muvâcehesinde Mehmed b. Mustafa nâm kimesne takrîr idüb, "Bir tarafı tarîk-i 'âm ve bir tarafı pınarlık ve bir tarafı Budak mülkü ve bir tarafı harmanlara muttasıl yeri -ki yılda üç akçe mukâta'alı yeri-sâbıkan müteveffâ Mehmed'den hıdmetim mukâbelesinde ücret deyü şer'le almışdum. Ev binâ idüb, onbeş yıldan ziyâdedür ki sâkin olüb, tasarruf iderüm. Nâ'ib gelüb, metrûkâtımdan 'add idüb yazmağın, mezbûr vasî tasarrufuma mâni' olmak ister. Şer'le hakkım taleb iderüm" diyücek, mezbûra su'âl olunub, cevâbında da'vâya mutâbık beyyine taleb idüb, 'udûlden Ali b. Kasım ve hacı Osman b. Hacı Süleyman şehâdet idüb didiler ki, "Şehâdet iderüz ki, mezbûr mütvaffâ Mehmed hâl-i hayâtında iken hıdmet mukâbelesinde ücret deyü virüb, sümme kızını dahî

nikâh itdi. Nice yıl hâl-i hayâtında sâkin olub tasarruf itdi. El-ân zikr olunan mahdûd mülküdür. Bu kendü mâhyıla ev binâ idüb, tasarruf ider” didüklerinde, ba’de’t-ta’dîl ve’t-tezkiye şehâdetleri hayyiz-ı kabûlde vâkı’ hükmolundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi’l-hicce
Senete 990

Suhûdü’l-hâl :

Sinan Bey Abdullah
Budak Hüseyn
Hüseyn Çavuş Bayezid
Hüseyn Yusuf
Mehmed Bali
ve gayruhum

1009

Oldur ki, Karye-i Toba’dan Habib b. Nebi, havâle olan muhızr Mehmed muvâcehesinde Kasab Ali içün bârgîr behâsından sekizyüz akçe itirâf idüb, “Lâkin harmana varınca üçyüz akçesini va’de virmüşdür” didüğü ikrârı, mezbûr muhızr talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi’l-hicce
Senete 990

Suhûdü’l-hâl :

Rasul Ahmed
İsmail Emrullah
Ferruh³⁷² Abdullah
Hasan Abdullah
Ahmed Halife Selim
ve gayruhum

1010

Oldur ki, Nâhiye-i Gemlik’de Kapucu Osman Bey’ün ihzâr ve ihtisâbdan iki akçe hissesi olub, Mahmud b. Mercan nâm kimesnenün ikiyüz akçeye yılda kat’ idüb, eline mektûb virüb, mezbûr Mahmud dahî mahkeme-i şerîfeye gelüb, vech-i meşrûh üzre bin ikiyüz akçeye iltizâm idüb, sene âharında haklaşmak üzre mutasarrif olduğı, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi 23 Zi’l-hicce
Senete 990

Suhûdü’l-hâl :

Mümin Reis Hamid
Hasan Derviş
Hüsâm Abdullah
Hasan Abdullah
ve gayruhum

1011

Oldur ki, Karye-i Altuntaş’da fevt olan Mehmed b. Himmet’in zevcesi Ayn nâm hâtûn mahkemede anbarcı Mehmed Çelebi muvâcehesinde ikrâr idüb, “Müteveffâ zevcim Mehmed’den bin akçe mehr-i mü’eccel ve dörtyüz seksensekiz akçe ırs-i şer’iyyemden deyüb, meblağ-ı mezbûr mukâbelesinde emlâkinden bir emrûd bağçesi -ki bir tarafı mezkûr Mahmud Çelebi mülküne muttasıl ve bir tarafı Kasım bağı ve bir tarafı bâdemlik ve bir tarafı tarık-i ‘âm- beher senede onbeş akçe mukâta’alî işbu hudûd-ı erba’a ile mahdûd Mehmed Çelebi’ye meblağ-ı mezbûr ikibin dörtyüz seksensekiz akçeye bey-i bâtt ile bey’ idüb, virdüm. Kimesne mâni’ olmaya” diyücek, mezbûr Mehmed Çelebi kabûl ve tasdik idüb, bi’t-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi’l-hicce

³⁷² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Suhûdü'l-hâl :

Bostan Reis
 Mehmed Murad
 Hasan Tatar
 Mehmed Mütevellî
 Hasan Mustafa
 Mustafa Mahmud
 ve gayruhum

1012

Oldur ki, Karye-i Kurşunlu'da Suvasdus nâm zımmî emr-i şerif irâd idüb, İngülüs nâm zımmî bunun bir mikdâr yerini bi-vech-i dahl ider imüş. Şer'-i men' ve def oluna deyû fermân olunmağın, ihzâr-ı hasımeyn³⁷³ kılınub, teftiş mahallinde iken mezbûr Suvasdus itirâf idüb, "Nizâ' olunan yeri -ki bir tarafı Kıryazi ve bir tarafı yeniçeri Mehmed Bey tarlası ve iki tarafı mezbûr İngülüs'ün tarlasıyla başına muttasıl yeri- ikimiz açub, mezbûr İngülüs bağ itdi. Hâlen beynümüz ıslâh olunub, zikr olunan bağın nısfı benüm olmak üzre ve nısfı âhar mezbûr İngülüs'ün olmak üzre ıslâh ve kat'-ı nizâ' ve terk-i davâ itdük. Hücet olunsun" diyücek, mezbûr İngülüs tasdik ve ıslâhı kabûl itdükdün sonra, sıhhat-i sulha ve kat'-i nizâ'a hükmolunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-hicce'l-Mübârek
 Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi Anbarcı
 Mehmed Çelebi Kapıcı
 Mehmed Bey Abdullah
 Rüstem Bey Abdullah
 Çasnigir Mehmed Ağa
 ve Kikor Rumlı zımmî
 ve Yorgi veled-i Mihâl zımmî
 ve gayruhum

1013

Mahrûsa-i Burusa'da vâkı' merhûm Gazi Hüdâvendigâr Evkâfi'na tâbî' Mudanya ve Kurşunlu nâm karyelerün, båd-ı hevâsına ve yava ve beşyüz akçeye varınca ve beytül-mâline ve resm-i 'arûsâne kadîmden zabt olunduğı üzre, bundan sâbık mültezim olan Rabi nâm yahûdî Meclis-i şer'e gelüb, evkâf-ı mezbûreye hâlen mütevellî olan Fâhru'l-akrân Cafer Bey tarafından husûs-ı âtiye vekil-i şer'isi olan Hacı Veli b. Ahmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Dokuzyüz seksensekiz Zi'l-hicce'sinün guresinden dokuzyüz doksan Zi'l-ka'de'si evâhırına gelince, beher sene yirmibin akçe hesâbı üzre kırkbin akçe olur ve ayak 'âmili olan Yakub mütevellîyi mezbûra teslim eyledük. Mâ-beynimizde bir akçe ve bir habbe bâkî kalmadı. Mütevellî müşârünileyh ile ba'de'l-yevm nizâ'ımız yokdur. Eğer ba'de'l-yevm nizâ' idersenüz, târih-i mezkûr ibtidâsından ma'rifet üzre teslimâtımız³⁷⁴ görülmeğe makarr olduk "deyû ikrâr eyledükleri, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-hicce
 Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

İmam Ahmed Çelebi
 ve Murad El-Hacc Hüsâm
 ve Ali b. Mustafa
 ve Mehmed Ali b. Mehmed

³⁷³ Daha önce okunamayan bu kelime "düşmanlık, mahkemelik" anlamlarına gelmektedir.

³⁷⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve gayruhum

1014

Dergâh-ı 'âli kullarından Fahru'l-akrân Çaşnigir Mehmed Bey ibnu Abdullah Meclis-i şer'-i şerife gelüb, "Karye-i Kurşunlu'da vâkı' bir haddî Papa Aleksandoros³⁷⁵ ve bir haddî Kosta mülkü ve bir haddî yine kendü mülküm ile mahdûd olan fevkâni evim -ki tahtından tarîk-i 'âm mürûr ider- ve karye-i mezbûre bağlarından vâkı' Estaknos bağı ve bir haddî (silik) mülkü ve bir haddî yine kendü yerim ve bir haddî keşîş mülkü ile mahdûd olan beher sene on akçe mukâta'alu bağımı işbu Batyoz veled-i Andona nâm zımmîye târîh-i kitâbdan ilâ temâmis's-sene ikiyüz akçeye icâreye virdüm" didükde, mukırr-ı mezkûrı, zımmî-i mezkûr dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdîk idüb, "Ben dahî zıkr olunan (silik) bağı vech-i meşrûh üzerine icâreye alüb, kabûl eyledüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-hicce
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa Emîn-i Mahkeme
ve Rasul b. Ahmed
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

1015

Karye-i Demürciler'den Hamza b. Abdi, işbu Kamer bt. Nebi'den yüzyetmiş akçe taleb idüb, mezbûre Kamer'den su'âl olundukda, "Merkûm Hamza'ya yüz kırkdört akçe vâcibül-edâ deynim vardur" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-hicce
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Rasul b. Ahmed
ve Halil b. İsa
ve gayruhumâ

1016

Kite Mahkemesi ihzârına mübâşir olan Mehmed b. Bali, Meclis-i şer'de Mehmed b. Ferruhsad ve Mümin Reis ibnu Hamid ve Rasul b. Ahmed muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Mahkeme-i merkûma ihzârına mübâşir olduğum târîhden -ki dokuz<yüz> doksan Şevvâl guresinden mezbûrûn şerîk idüb, hüdmet-i mezbûreyi ber-vech-i iştirâk kabûl eyledüm" didükde, mukırr-ı mezkûrı, mezbûrûn dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdîk idüb, "Biz dahî mezkûrun iltizâm üzre târîh-i mezbûrdan hüdmet-i mezbûreyi kabûl idüb, mezkûr Mehmed b. Bali ile şerîk olduk" didükleri, mezkûr Mehmed b. Bali talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-hicce
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Halil b. İsa
ve gayruhumâ

1017

Mahrûsa-i Burusa'da vâkı' merhûm Kasab-zâde Evkâfi'na hâlen mütevellî olan El-Hacc Mehmed b. Yusuf Meclis-i şer'e gelüb, Kite Kazası'na tâbi' Engürücük nâm karyeden Mustafa b. Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Evkâf-ı mezbûr mâlından mezkûr Mustafa'ya karz-ı hasen bin akçe virdüm ve yüz akçe dahî çûka behâsından mu'âmele tarîkıyle cem'an binyüz akçe olüb, gayru'l-karz olan meblağa târîh-i kitâbdan ilâ temâmis's-sene mehil virdüm ve mezkûr Mehmed

³⁷⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Mustafa Bey oğlu Osman kefil-i bi'l-mâl oldı" didükde, mukırr-ı mezkûrı, mezbûrân Mustafa ve Osman dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdık itdüklerinden sonra, mâ-cerâ 'alâ vukû'a bi't-taleb sicill olundı.

Tahrîren fi evâil-i Muharremi'l-Harâm
Senete 991

Şuhûdû'l-hâl :

Sinan Bey ibnu Abdullah 'an Karye-i Engürücük
ve Mehmed Çelebi ibnu Ahmed 'an Karye-i Engürücük
ve Nebi b. Ali 'an Karye-i Engürücük
ve Hüseyin b. Abdullah 'an Mahalle-i Reyhan Paşa

1018

Hasan b. Ali, "İşbu Hasan b. Hızır'a üçyüz akçe deynim vardur" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundı.

Tahrîren fi evâil-i Muharrem
Senete 991

Şuhûdû'l-hâl :

Mehmed b. Bali
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve gayruhum

1019

Muhallefât
El-merhûm Alimşah b. Pir Ali mâte fi Karye-i Demürciler ve tereke zevcete ve hamlen.

Veka'a't-tahrîr fi evâil-i Ramazani'l-Mübârek
Senete 990

*Ba'dehû müteveffâ-i mezbûrun oğlu dünyâya gelüb, yevmî iki akçe nafaka takdîr olunduğı, hâtûmı Kamer bi't-taleb sicill olundı.

Sâkin olduğı ağaç çatma hâne kiremit örtülü	1500
Bir dâm	1200
Oda dâmı	400
Bir anbâr	100
Bir kıt'a bâğ	1000
Def'a bir kıt'a bâğ	100
Bir kara sığır çifti	500
İki yaşında bir dana	200
Buzağulı kara sığır ineği	250
Dört müd buğday	650
Üç kile arpa	30
Bir müd burçak	100
On kile 'alef	25
Beledî dōşek	80
Köhne minder	10
İki beledî yasdık	60
Köhne yemeni yorgan	50
Köhne beledî yorgan	30
Kilim	50
Bir pekmez kara sini ³⁷⁶	80
Altun sini ³⁷⁷	15
Hereni	60

³⁷⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁷⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Tencere	20
Üç sini	20
Üç küb	20
Balta	30
Âlet-i çift	30
Harman dögeni	50
Şarabhâne	120
Bir sanduk	15
Altı kile bulgur	50
İki kile tarhana buğdây	16
Oniki kile tohum buğdây	100
Demür kebçe köhne	3
Küçük tas	8
Melbûsât	40
Bir orak	5
Tahminen elli vukıyye pekmez	100
Bir küb üzüm turşusu	100
Yedi çift samân	70
Yekûn	8217
Minhâ teçhiz-i tekfîn	217
El-bakıyye	8000
Minhâ vasıyye	300
Elbise	770
Deyn-i sâbit ila'l-vucûh zimmet Kamer 'ani'l-mehr	1500
El-bakıyye	6200
Minhâ hisset-i zevce	750
El-bakıyye el-cümle deyn	5450

1020

Müteveffâ-i mezkûrun metrûkâtında dâhil olan bir beledî döşek ve bir beledi yasdık müteveffâ-i mezkûrun hâtûnı Kamer'in mülkü idüğü, metniyle³⁷⁸ zâhir olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahriren fi evâil-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Hamza b. Abdi
ve Mustafa b. İbrahim
ve gayruhumâ

1021

Müteveffâ-i mezkûrun metrûkâtı tahririne mübâşeret olundukda, hâtûnı olan Kamer bt. Seydi Ali Meclis-i şer'e gelüb, müteveffâ-i mezkûr zimmetinde bin beşyüz akçe mehr-i mü'eccelden hakkım vardır, taleb iderüm" diyücek, mezbûre hâtûnun müteveffâ-i merkûm zimmetinde bin beşyüz akçe mehr-i mü'eccelden hakkı var idüğü bi-hasbi's-şer' sâbit oldukdan sonra, hibe eylemedüğüne yemin-i billâh itdükden sonra, edâsına hükmolunduğı bi't-taleb sicill olundu.

Tahriren fi evâil-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Hamza b. Abdi
ve Mustafa b. İbrahim

³⁷⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve Mümin b. Oruc
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Ferruḥşad
ve gayruhum

1022

Mükerrer zevâyid şîd

Oldur ki, Karye-i Demürçi'de fevt olan Alimşah'ın hâtûnı Kamer ba'dehû. Seydi nâm zevcesi metrukâtı tahrir olundukda, bin beşyüz akçe mehr-i ba'dehû'eccelden müteveffa-i merkûm zimmetinde bâki vâkı' deyn olduğu şuhûd-ı 'udûl ile sâbit olduktan sonra, hibe ve iskât itmedüğüne dahî yemîn-i billâh idüb, ba'dehû'de'l-hükm ve's-sicill vasî-i merkûmun edâsına hükmolundu.

Tahrîren fi evâil-i Ramazâni'l-Mübârek
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Yusuf İbrahim
İbrahim Ömer
Abdurrahman Süleyman
Maden Mustafa
ve gayruhum

İptal Edilmiştir.

1023

Oldur ki, Karye-i Anahor'dan Penayos ve Dimitri ve karındâşı Vasıl nâm zimmîler Meclîs-i şer'î şerife me'an gelüb, mezkûr Penayos i'tirâf idüb, "Mezbûrlar ile karındâş oğulları olüb, dedelerimüzden intikâl iden çiftlikde nizâ'ımız olmuş idi. "Hâlen ıslâh olüb, 'inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd beş tarla virdüm. "Biri onsekiz kile tohum olur ve biri oniki kile ve biri on kile tohum ve biri onbeş kile ve biri onsekiz kile tohum olur. İşbu mahdûd tarlalar mezkûr karındâşlara virdüm. 'Ale'l-iştirâk mutasarrıf sâl be sâl a'sâr-ı şer'iyyesin ve rusûm-ı örfiyyesin sâhib-i arıza edâ idüb, yirmi akçe mukâta'asını çekeler. "Kimesne mâni' olmaya" diyücek, mezbûrân Dimitri ve karındâşı Vasıl tasdik idüb, vech-i meşrûh üzre biribirinin zimmetlerin ibrâ' ve iskât itdükden sonra, kat'-ı nizâ'a hükmolunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharrem
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Durgud Bey Mehmed
Ahmed Mehmed
Mehmed Ali
Üveys Yunus
Haydar Bey Abdullah
Rasul Ahmed
Derviş Kasım
Süleyman Abdullah
ve gayruhum

1024

Cenâb-ı fazîlet-meâb, şerî'at-nisâb, mürüvvet-kitâb Hazret-i Efendi kâmbîn ü kâmyâb

El-Hakimü'l-'adl bi-Kaza-i Kite -zîde fazluhû- ilâ yevm-i'l-va'di والحوان

Dürer-i da'vât-ı sâfiyât-ı muhabbet-füzûn ve gurer-i teslimât-ı vâfiyât-ı meveddet-nümûn ki muhassu dâd ve feratu't-timârdan sâdır u mütebâdir kavâid-i ta'zîm ve revâcil-i tekrim birle müstahikk ve mühtedî kılınmakdan sonra zamîr-i münîrlerine münhâ-i muhlisâne budur ki,

Haliyâ taht-ı kaza-i 'adâlet şî'ârnuзда vâkı' bâd-ı hevâ ve cürm ü cinâyet ve kıttâ'ü't-tarık-i bi-hasbî's-şer' ve'l-kânûn cürümleri üzerine sâbit ve kâin olanların istihkâklarına binâ'en haklarından gelmek için âdemlerimizden Fâhrü'l-akrân Ayvaz -zîde kadruhû- subâşı tayîn olunub, irsâl olundu. Huzûr-ı şerîflerünûze yüz sürûb vardukda, üzerinde nazar-ı şerîfenûz derî' buyurmayub muhibbânız 'âid ve râcî' olur. Hukûk-ı şer'îyye ve rusûm-ı 'örfiyyeden her ne vâkı' olursa zabt ve kabz itdürmesüne lutuflar ve servetler oluna. Bî-vech-i ferdden dahî hükm ve te'addî olunduğuna kat'î rızâmız yokdur ve ol vilâyetin ahâlîsi dahî mezbûrî üzerlerine subâşı bulub, sözine muhâlefet itmeyüb, mürâca'at eyleyeler. Bâkî hemîşe ömr-i devlet der-seccâde-i şerîfet müstedâm ve müstahkem bâd bi-rabbî'l-'ibâd.

Kayd fi 17 Zi'l-hicce
Senete 990

El-Fakîr Mustafa
Mir-Liva-i Hüdâvendigâr Burusa

1025

Oldur ki, Mudanya Emîni Mehmed Bey ve Şah Çavuş -zîde kadruhû- âdemi Rıdvan Bey me'an Meclîs-i şer'-î şerîfe hâzırân olub, mezbûr hâssa harcı tezkiresin ibrâz idüb, "Mudanya İskelesi mukâta'asına Kaza-i Kite'den vâkı' Gemlik ve Kurşunlu nâm karyelerin bâcı ve 'örfiyyesi ve Mahrûsa-i Burusa'da vâkı' Yıldırım Han İmâret-i Âmireleri Evkâfı'ndan Kite Kazası'nda Gemlik nâm karye bâd-ı hevâsı senete 990 Rebi'î'l-âhîrinün yirmialtınsından üç yıla cümle yüzaltmış üçbin akçeye David veled-i Şemail nâm yahûdî zimmetinde iken, Musa veled-i Yasef nâm yahûdî gelüb, beşbin akçe ziyâde ile ibtidâ-i târîhden üç yıla yüzaltmışsekizbin akçeye kabûl ve iltizâm idüb, emmâ şu şartla ki, mültezim-i sâbık mezbûr David nâm yahûdînin muhâsesin yerlü yerinde görüb, teftiş idüb, şer'le ve kânun ile kendü zimmetinde lâzım gelen mâl kendüden tâleb ve tahsîl olunub, andan mâ'adâ kıst-el-veyemîden kesr zuhûr ederse mezbûr Musa kendü mâlından edâ idüb, zıkr olunan mukâta'a eğer evkâfdur ve eğer gayrî birbirinden ayrulmayub sâl be-sâl³⁷⁹ kıst-el-veyem üzere haklaşub, bi'l-fi'l Mudanya Emîni olan Mehmed Çelebi b. Hüsâm nâm kimesneye ber vech-i peşin üçbin akçe nakd teslim idüb, her kim gelüb ziyâde iderse, kendü yanında virdüğü kesrî ve emîn-i mezbûra virdüğü üçbin akçe peşin kendüne verülmeyince mukâta'a âhara virilmeye ve hem Salomon veled-i Alya nâm yahûdî onbin akçe zarar-ı mâla kefil oldı. Bu şurût-ı mezkûre ile iltizâm eylemüştür . Mufassılca sicill-i mahfûza kayd olunub, hüccet virile" deyüb, bi'l-muvâcehe mezbûrân Musa ve Haydar vech-i meşrûh üzere tasdik idüb, zıkr olunan iltizâmı ve onbin akçe kefâleti kabûl ve makbûl itdüklerinden sonra, talebleriyle sicill-i mahfûza kayd olunub, bu vesika-i sâriha ber-sebîl temessük imlâ ve ketb olunub, tâlib yedine def olundu.

Tahrîren fi 25 Muharremi'l-Harâm
Senete 991

Şuhûdü'l-hâl :

Mahmud Çelebi El-Kâtib Hâssa Harcı³⁸⁰
Mustafa Çelebi
Bostan Çelebi
Mehmed Ali
Rasul Ahmed
ve gayruhum

1026

Oldur ki, Karye-i Tuzaklu'dan Ömer b. İbrahim³⁸¹ muvâcehesinde Şakir nâm kimesne tav'an i'tirâf itdüğü, "Mâ-beynimizde nizâ' olunan mülk için mütevellî Cafer Bey'e ikibin akçe virdüm, ziyâde virmedüm. Gayrî akçem almadı, yokdur.

³⁷⁹ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "yıldan yıla" anlamına gelmektedir.

³⁸⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁸¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Emmâ gayrı kimesnelere akçe virdüm” didüği ikrarı, mezbûr Ömer talebiyle sicill olundu.

Tahriren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 1025)

Şuhûdü'l-hâl :

Kasım Halife El-İmam
Sinan Halife El-İmam
Mehmed Hasan
Hacı Mehmed Veled
Mehmed Halil
ve gayruhum

1027

Karye-i Selim'den Hüseyin b. Himmet, karındâşı Ahmed Fakih ile Meclis-i şer'e gelüb, "Budan sâbık babamızdan intikâl iden ma'lûmü'l-hudûd harman yerini taksim eyledük. Hâlen yeri Ahmed yine nizâ' ider" diyücek, mezkûr Ahmed inkâr idüb, gıbbe'l-inkâr merkûm Hüseyin beyyineden 'âciz olüb, mezkûr Ahmed'e yemin teklif olundukda, yemin-i billâh itdüği bi't-taleb sicill olundu.

Tahriren fi evâhır-ı Muharrem
Senete 990

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Bali
ve Rasul b. Ahmed
ve Mehmed b. Ferruhşad
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

1028

Anadolu Beylerbeyisi emridir.

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hukkâm, ma'denü'l-fezâil mümeyyizü'l-helâl 'ani'l-harâm, el-muhtass bi-mezid-i 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm, Mevlânâ el-hâkimüne'l-'âdilün Bi-Kaza-i Mir-Livâ-i Hüdâvendigâr -zîde fazluhum- de'avât-ı zâhire ve hidemât-ı mütevârise ilhâkından sonra ilâm olunan oldur ki,

İşbu senete seb'in ve semânine ve tis'i-mi'etin Zi'l-ka'de'sinün onaltıncı gününde dergâh-ı âli çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Serdar Çavuş -zîde kadruhü- yedinden bu cânibe hitâben ve sizlere hitâben hükm-i şerif vâcibü't-teşrif vârid olüb, mazmûn-ı hümâyûnunda hâliyân Anadolu Beylerbeyliği'nde kırık akçe ile mu'âmele olumayub ve kırık akçe yürümemek emrim olmuştur. Buyurdum ki, hükm-i şerifim vardukda bir ân ve bir sâ'at te'hîr ve terâhi itmeyüb, zikr olunan Beylerbeyliği'nde olan yerlere muhkem tenbîh ve nidâ itdüresüz ki, min ba'di her kimin elinde kırık akçe bulunursa alüb, ol câniblerde olan darbhânelere getürüb, yüz dirhem dört yüz elli hesabı üzere cedid kesdürüb, 'âdet ve kânûn üzere resm-i darbhâne alındukdan sonra ne kalursa sâhibleri ellerine virdürüb, şöyle ki, ellerinde olan kırık akçeyi gizleyüb darbhâneye getürmeyüb, filân yerde geçür deyüb, ol ziyâde alüb gideler, gerektiği taht-ı hükümetünüzde bir kâfile gitmeli oldukda, cem'inün yüklerin yoklayub, göresüz. Her kimin yükünde kırık akçe bulunursa, bulunan akçeyi girift itdürüb ve getürüb habs itdürüb, bu cânibe 'arz idesüz. Emmâ bu bahâne ile müslümânları bi-vech-i rencide ve remide itdürmeyüb, nâ hak yere kimesnenün akçesin alınmakdan bigâyet ihtirâz idesüz ve bi'l-cümle her ne vechile mümkün ise kırık akçenün vücûdun mahv itmeğe sefer ve ikdâm idesüz deyü fermân olunmağın, imtisâlen li'l-emri'l-'âli Anadolu çavuşlarından Ali Çavuş ve Şaban Çavuş -zîde kadruhumâ- mübâşir ta'yîn olunub, irsâl olundığına el-vusûl ki, bu bâbda gerektiği gibi mukayyed olüb, min ba'di te'hîr-i cevâz göstermeyüb, her kimin elinde kırık akçe bulunursa alüb, ol câniblerde olan darbhânelere getürdüb, yüz dirhem dört yüz elli hesabı üzere kesdürüb, 'âdet ve kânûn üzere resm-i darbhâne alındukdan sonra ne kalursa sâhibleri ellerine virdürüb nedür bu diyârda geçmez deyü gayri ve para alüb, gitmek için taht-ı

El-Fakîr Mustafa
Mîr-Livâ-i Hüdâvendigâr Burusa

1030

Anadolu Beylerbeyi'nden nüzûl için vârid olan

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hukkâm, ma'denü'l-fezâil ve'l-ke'lâm, mümeyyizü'l-helâl 'ani'l-harâm, el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm, Mevlânâ el-hâkimüne'l-'âdilün Bi-Kaza-i Mir-Livâ-i Hüdâvendigâr -zîde fazluhum- ve Kîdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Asitâne-i Seâdet'den tayîn olunan mübâşirin -zîde kadruhum-kitâb-i sâfiyât ve teslimât-i vâfiyât ilhâkından sonra i'lâm olunan oldur ki,

İşbu senete seb'in ve semânine ve tis'i-mi'etin Zi'l-ka'de'sinün onaltıncı gününde dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Serdar Çavuş -zîde kadruhû- yediyle müstakilen bu cânibe³⁸⁵ hitâben hükm-i şerif vâcibü't-teşrif vârid olub, mazmûn-ı hümâyûnunda hâlen düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem vezirim Sinan Paşa -edâme'llâhû te'âlâ iclâluhû- Şark seferine me'mûr olan 'asâkir-i mansûre serdâr tayîn olunub, evvel-i behâr müyesser inşâallâhu te'âlâ girû ol-di-yâr sefer-i zafer eser-i mukarrer olmağın, sefer-i mezbûr mühimmâtîçün Beylerbeyliğe müte'allik olan yerlerden ihrâc-ı fermân olunan nüzûl husûsuna bi'z-zât kendün mukayyed olub, 'asâkir-i nusret ile çıkulduğı zemânda nüzûl niyetiyle olub, gidüb, nevrûz-ı firûzda serdâr-ı müşârünileyhe mülâkı olmak emr idüb buyurdum ki, hükm-i şerifim vusûl buldukda aslâ te'hîr ve terâhî eylemeyüb, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olub, Beylerbeyliğe tâbi' olub, nüzûl ihrâc-ı fermân olunan yerleri kâdılarına ve sūdde-i se'âdetimden gönderülen mübâşirlere mü'ekkid³⁸⁶ mektûblar ile yarar ve mu'temedun 'aleyh âdemleri gönderüb, nüzûl zahîresi ve bi'l-cümle ihrâc-ı fermân olunan her ne ise'adâlet üzre tevzî' idüb, her kadılığın tevzî defterin taleb idüb, alub, nevrûzdan mukaddem cümle nüzûl defteri artık cem' ve

³⁸² Daha önce okunamayan bu kelime "çekinme, sakınma" anlamlarına gelmektedir.

³⁸³ Daha önce okunamayan bu kelime "vazife, birinin üzerinde bulunan iş" anlamlarına gelmektedir.

³⁸⁴ Daha önce okunamayan bu kelime "çeviren, kuşatan" anlamlarına gelmektedir.

³⁸⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁸⁶ Daha önce okunamayan bu kelime "sağlamlaştırın, bir daha haber veren" anlamlarına gelmektedir.

ihzâr eyleyüb ve sefer mücebince me'mûr olan ümerâ ve züemâ ve erbâb-1 tîmârî defter-i müretteb ve tekmilen hâzır ve sây idüb, sefer-i mezbûre tevcih olunduğı zemânda kadılığın tevzi' defteri mücebince nüzûl ve zahîresin cümle yanlarca bile alüb, gidüb, kimesnede bir habbe mâl komayüb, cümlesin getürüb, emrim üzre nevrûz-1 firûzda Serdâr müşârünileyhe varub, cümle 'asâkir halkı ile ve nüzûl ve zahîre ile bile mülâkı olüb, vech ü münâsib görüldüğü üzre hıdmette bulunasun. Şöyle ki, bu zemânı sâir edâna kıyâs eylemeyüb, kuzzât ve mübâşirinün ta'allül ü akınlarına aldanmayub, nüzûl ahz içinde imân ile tayîn olunan zemânı cümlesün ihrâc olunmak 'avk ve te'hîr lâzım gele. Ol bâbda beyân olucak özür makbûl olmayub, cümlesinden ana göre mukayyed olasun deyü fermân olunmağın, Anadolu Çavuşlarından Fâhru'l-akrân Ali Çavuş Ramazan Çavuş - zîde kadruhumâ - imtisâlen bi'l-emri'l-'âlî irsâl olunmayub 'anhû ebû cedd me'mûldür. Bu bâbda te'hîre cevâz göstermeyüb, fermân-1 'âlişân mucebince amel eyleyüb, nüzûl ve zahîre ve bi'l-cümle ihrâc-1 fermân olunan her ne ise 'adâlet üzre tevzi' idüb, her kadılığın tevzi'-i defterin bu cânibe irsâl idüb ve tevcihle tevzi' ve tedârik olunduğın yazub, bu cânibe i'lâm idesin. Ve'l-hâsıl husûsı mezbûrî sâir seneye kıyâs itmeyüb, mübâşeret³⁸⁷ üzerine olüb, te'hîr u ihmâl eylemeyesin. Bu bâbda ma'dûr olunub, ihmâl u terâhîden ihtirâz üzre olasız. Sonra mu'âkıb olursuz. Şöyle bilesiz.

Tahrîren fi evâsıt-1 Zi'l-ka'de
Senete 987

Be-Makâm-1 Ankara

1031

Senete 988 senesinde buğday için gelen emrin sûretidür.

Kıdvetü'l-kuzâtü'l-islâm, zîdet-i vülâti'l-en'âm, Kite Kadısı - zîde fazluhû - tevki-î refi-î humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki,

Hâliyâ matbah-1 'âmirem mühimmâtı için buğday lâzım olmağın, hâssa simitçilerden Hüsrev nâm kulum irsâl olundu. Buyurdum ki, hükm-i şerifim ile vardukda, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ve tevfiiz itmeyüb, taht-1 kazanuzda bulunan yerlerden gâyet a'lâ kifâyet kadarı buğdayı narh-1 rûzî üzre satun alüb, Hüsrev nâm simitçi başına teslim idüb, mu'accelen irsâl ve isâl itdüresüz ve behâsın ve kirâsı lâzım olan akçeyi hâssa-i harâcdan alüb, erbâb-1 hukûka huzurunda virdürüb, kimesnenün bir akçe ve bir habbesin alkoydurmayasuz. Şöyle bilesin, 'âlâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

Tahrîren fi'l-yevm es-sâbi'in şehri Muharremü'l-Harâm min şuhûr
Senete semân ve semânine ve tis'î-mi'etin

Be-Makâm-1 Kostantniyye

1032

Sebeb-i tahrîr-i tevki-î hümâyûn oldur ki,

Hâliyâ Kite kadısı Yakub b. Şemseddin tahvilinden senete seb'â ve semânine ve tis'î-mi'etin târihinden, kaza-i mezbûreden ihrâcı fermân olunan kürekci bedeli akçesinden, Mevlânây-1 mezbûrun defteri mücebince nâibi olan Abdurrahman Halife yedinden ellialtının akçe Donanmâ-i Hümâyûn'um kürekçiler mühimmâtı için iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim cem'i-i 'âlî ve'l-mefâhim Galata Hâssa Harcı Emîni Hasan ibnu Mehmed'e teslim olunub ve senete semânine ve tis'î-mi'etin Muharreminin yirmialtınıcın gününde Hazâne-i âmirem defterlerine ayarlu ve musarrıf kayd olunub, temessük virilmesin, berât-1 ihrâc olunmaları, virülen temessük zâyı' olmağın, tekrar kaydınıza ihrâc olunub, işbu hükm-i şerifim virile. Şöyle bileler, 'âlâmet-i şerîfe i'timâd kılarlar.

Tahrîren fi gurre-i Şa'bâni'l Muazzam min şuhûr
Senete semân ve semânine ve tis'î-mi'etin

³⁸⁷ Daha önce okunamayan bu kelime "bir işe başlama, girişme" anlamlarına gelmektedir.

1033

Hasanağa'ya cum'a için ihrâc olunan emrin husûsudur.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keâm, Mevlâna Kite Kadısı - zîde fazlühü - tevki-î refi-î humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki,

Dergâh-ı mu'allâma mektub gönderüb, kaza-i mezbûra tâbi' Hasanağa nâm karyede ve etrâfında olan kurrâda câmi'-i şerif olmayub kemâl-i ihtiyacları olmağın, karye-i mezbûrede mescid-i şerif câmi' olmağa münâsib olub, ahâlileri izn-i hümâyûnum ricâ eyledükleri bildürdüğü benüm serir-i pâye-i ma'delet-masîrama arz olundukda, izn-i şerifim erzânî kılub buyurdum ki, emrim üzre mescid-i mezbûr câmi' olub, berât-ı hümâyûnumla hâtib nasb olundukdan sonra, eyyâm-ı cem'de ikâmet-i sâdik cum'a olub, benüm devâm-ı devletüm için ve du'ây-ı müdâvemet göstereler. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerife i'timâd kılâlar.

Tahrîren fi evâhır-ı şehri Şa'bâni'l muazzâm
Senete 988

Be-Makâm-ı Kostantıniyye

1034

Nefise bt. Hasan Toba Meclis-i Şer'e gelüb, Toba nâm karyede fevt olan Mustafa b. Hasan nâm kimesnenün yetimi olan Ali'ye kibel-i şer'den vasî olan Ömer ve mezkûr Mustafa'nun zevcesi olan Ümmi mukâbelelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Müteveffiyeye anam Mağal'un metrûkâtı husûsunda yetim-i merkûm Ali ve anası Ümmi ile aramızda münâza'at-ı kesire vâkı' oldukdan sonra, hâlen muslihûn araya girüb, ıslâh idüb, bedel-i sulh için bir döğen³⁸⁸ ve bakrâc ve bir döşek ve bir yasduk ve bir halu ve bir kilim alub, kabz idüb, husûs-ı mezkûrdan yetim-i mezkûrun ve anası Ümmi'nün zimmetlerini ibrâ'-i 'âm ile ibrâ' ve iskât eyledüm" didükde, yetim-i mezkûrun vasîyesi olan Ömer ve mezbûre Ümmi, "Bizim dahî mezbûre Nefise ile da'vâmuz ve nizâ'ımız yokdur" deyü ikrâr eyledükleri, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi Cumâde'l-ülâ
Senete 991

Subûdü'l-hâl :

Piri Çelebi ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Yusuf
ve Ali b. Hızır
Mehmed b. Hamza
ve gayruhum

1035

Muhallefât

Merhûme Selime bt. Abdullah, kad sâbit fi Karye-i Toba ve tereke ehun ve zevcen veka'a'l-kısmet.

Fî evâhır-ı şehri Zi'l-hicce
Senete 988

Döşek 'atık 'aded 3 Kıymet	100
Yasduk 'atık 'aded 4 Kıymet	80
Tebisi 'aded 4 Behâ	30
Bakrâc 'aded 1 Behâ	12
İnek 'aded 1 Behâ	150
Yekûn	372

1036

Muhallefât

³⁸⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Merhûm Şaban el-müteveffâ şehid fi Karye-i Toba ve tereke ibnen ve bintin ve ebûn ve zevcetûn veka'âl-kısmet.

Fi evâhır-ı şehri Zi'l-hicce
Senete 988

Beyt tobrak Behâ	1000
Kara sığır çifti Behâ	800
Hımâr ³⁸⁹ Behâ	300
Âlât-ı çift Behâ	50
Ferâce-i 'atık Behâ	100
Gök buğday kile 25 Behâ	625
Gök 'alef müd 1 Behâ	120
Yekûn	2735

1037

Müteveffâ-i mezbûr Şaban'un eytâm-ı sığârına intikâl iden haklarını zabt ve hıfza vasî lâzım ve mühimm olmağın, Yusuf b. Hasan kibel-i şer'den nasb olunub, mezbûr Yusuf dahî tav'an ve rızâ'en kabûl ve iltizâm idüb, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a bi't-taleb kayd olundu.

Fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 1036)

Suhûdü'l-hâl :

Mustafa b. Yusuf El-İmam
Mahmud b. Mustafa
İmirza Sufi ibnu Abdullah
Mehmed El-Muhzır
ve gayruhum

1038

Muhallefât
Merhûme Şemniye bt. Dimitri kad heleket fi Karye-i Fodra ve tereket ümmen ve binten ve zevcen veka'atû'l-kısmet.

Fi evâhır-ı şehri Zi'l-hicce
Senete 988

Gılâf-ı döşek 'atık ³⁹⁰ Aded 3 Behâ	100
Gılâf-ı yasduk 'atık Aded 2 Behâ	20
Yorgan 'atık Behâ	40
Tebsi ve tava ve sini ve tencere Behâ	30
Yekûn	190

1039

Muhallefât
Merhud Avranksos veled-i Dimitri kad heleket garıkan fi Karye-i Görükle ve tereke ibnen ve bintin ve ümmen ve zevceten veka'atû'l-kısmet.

Fi evâhır-ı şehri Zi'l-hicce
Senete 988

Hâne Behâ	2500
Samânlık samânıyla Behâ	300
Kara sığır çifti Behâ	620
Âlât-ı çift Behâ	60
Bağ-ı engür ³⁹¹ Behâ	400

³⁸⁹ Daha önce okunamayan bu kelime "eşek, merkep" anlamlarına gelmektedir.

³⁹⁰ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "eski döşek kılıfı" anlamına gelmektedir.

³⁹¹ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "üzüm bağı" anlamına gelmektedir.

Balta me´a bile Behâ	24
Gök buğday kile 10 Behâ	250
Gök ´alef kile 5 Behâ	30
Yekûn	4400

1040

Muhallefât

Merhûme Şehriban bt. Süleyman ´an Karye-i Kanlı Çukuru kad heleket ve tereket ibnen ve binten ve eben ve ümmen ve zevcen veka´atü'l-kismet.

Fî evâhır-ı Zi'l-hicce
Senete 988

Altun Zincir Behâ	600
Altun kemend Behâ	300
Kırmızı altunlu kaftân Behâ	600
Bir çift altunlu كمان Behâ	80
Kadife kırmızı döşek Behâ	300
Kadife yeşil döşek Behâ	220
Nakışlu döşek gıllarıyla ³⁹² Behâ	220
Diğer nakışlu döşek Behâ	220
Beledî döşek ´atık Behâ	60
Nakışlu minder işleme Behâ	90
İşleme yasduk safir Behâ	50
Kadife kırmızı yasduk Behâ	120
Diğer kadife kırmızı yasduk Behâ	120
İşleme yasduk Behâ	60
Diğer işleme yasduk Behâ	60
Mukaddem âl kuşak Behâ	60
İşleme yorgan Behâ	150
Kadife yeşil yorgan Behâ	100
Yemeni yorgan Behâ	80
Beyaz sâde ³⁹³ Behâ	100
Beş ´aded âk çârşeb Behâ	500
Âl nezkeb Behâ	20
كوان tafta zibûn Behâ	100
Bir çift iç-edik Behâ	10
İşleme çenbercik Behâ	10
Bir çift sandûk Behâ	60
Yorgan başı çârşebiyile Behâ	300
İşleme bohca Behâ	30
Kadife كوان yorgan Behâ	100
Sini Behâ	100
Kazan Behâ	80
Su sığır ineği buzağısıyla Behâ	550
Su sığır danası Behâ	200
Kara sığır ineği buzağısıyla Behâ	200
Kara sığır devgesi ³⁹⁴ Behâ	100

³⁹² Daha önce okunamayan bu kelime “kılflar” anlamına gelmektedir.

³⁹³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Yedi ʿaded tebsi Behâ	100
Bakrâc Behâ	20
Mehr ³⁹⁵ Behâ	500
Yekûn	

1041

Müteveffîye-i mezbûrenün eytâm-ı sığârına intikâl iden hisse-i şerʿlerini zabt ve hıfz için vasî lâzım ve mühimm olmağın, işbu bâʿisü'l-a'lâ Süleyman b. Savcı kemâl-i diyânetiyle ma'rûf vesâyet-i mezbûrenün ʿuhdesinden gelür kimesne olmamağın, kıbel-i şerʿi şerifde nasb ve tayîn olunub, mezkûr dahî bi'l-batû' ve merkûm-rızâ kabûl ve iltizâm idüb, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a bi't-taleb kayd olundu.

Fî evâhır-ı şehr-i Zi'l-hicce
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Ahmed b. lutfî
Toprak b. Hasan
Bostan b. Nasrullah
Halil b. Mûmin
Mahmud b. Mustafa
Mehmed El-Muhzır

1042

Muhallefât

Merhûm Alimşah b. Ali kad mâte ve tereke mine'l-verese selâse bintin Selim ve Ali ve Hamza ve erba'a benât Kamer ve Aişe ve Döne ve Sabire ve zevceten ismuhâ Kadınşah veka'a'l-kısmet.

Fî evâhır-ı şehr-i Zi'l-hiccei's-şerife min şuhûr
Senete 988

İki öküz bir gök bir sarı Kıymet	600
Kara sığır ineği ʿaded 5 Behâ	1000
Kara sığır danası ʿaded 3 Behâ	150
İkişer yaşında iki tosun Behâ	300
İkişer yaşında iki devge ³⁹⁶ Behâ	200
Ganem ʿaded 71 ellişer akçeye Behâ	3500
Abd-ı ʿarab Behâ	1500
Çuval çift 4 Behâ	200
Siyah keçihâne âlâtıyla Behâ	600
Yekûn	8100

1043

Budur ki, müteveffâ-i mezbûr Osman Bey'in eytâm-ı sığârına intikâl iden mâllarını hıfz ve mâllarını zabt için vasî lâzım ve mühimm olmağın, işbu bâʿisü's-sicill karındâşı Ali kendü hâlinde eyû, sâlih vesâyet-i mezbûrun ʿuhdesinden gelür kimesne olmamağın kıbel-i şerʿden nasb olunub, mezkûr dahî kabûl ve iltizâm idüb, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a gibbe't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı şehr-i Zi'l-hiccei's-Şerife
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Davud Halife ibnu Piri

³⁹⁴ Daha önce okunamayan bu kelime "genç inek" anlamına gelmektedir.

³⁹⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

³⁹⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Derviş b. Kasım
Ahmed b. Mahmud
Himmat b. Mahmud
Mehmed b. Himmet

1044

Hâzihî savbu's-sicill bi-harf-i 'ani'l-aslîn bi-gayr-i teğayyür hurrîre el-fakîr
Yusuf b. Aydın el-müvellâ bi-Kite hilâfet

Sebeb-i tahrîr-i sûret-i sicill oldur ki,

Nefs-i Kite ahâlisinden Karye-i Dansara zimmîlerinden Yani nâm zimmî,
Meclîs-i şer'îde Karye-i Hasanağa'da sâkin Abdi nâm kimesne muvâcehesinde
batû'an ikrâr idüb, "Bundan akdem Mahrûsa-i Burusa'da müteveffâ Sultan
Mehmed Han -tâbe serâhû- Evkâfî'ndan yedimde mutasarrıf olduğum benüm çiftlik
yerimi mezbûr Abdi'ye beher sene onaltı kile buğdây ve onaltı kile arpaya icâreye
virüb, mezbûr Abdi bir yıl zırâ'at ve hurâset idüb, zikr olunan onaltı kile buğdây ve
onaltı kile arpayı bi't-temâm bana teslim idüb, zikr olunan benüm çiftliğin dahî
icâre ve tasarrufundan ferâgat itdüm dimeğîn, ben dahî mezkûr Abdi'ye virdüğüm
çiftliğin icâresin fesh idüb ve tasarrufundan mezbûr Abdi'yi men' idüb, yine kendü
tasarrufuma aldum. Mezbûr Abdi bir yıldan gayrî tasarruf itmedi" deyû itdüğü
i'tirâfî, kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete semân ve semânîne ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Ayobsılıh ibnu Davud
ve Süleyman Çelebi ibnu Davud
ve Mustafa b. Musa
ve veli b. İbrahim
ve Mehmed b. Piri
ve gayruhum

1045

Cenâb-ı izzet-meâb, devlet-îsâb, rıfat-nisâb Bey Hazretleri kâmbîn ü
kâmyâb

Edâmallâhî te'âlâ 'ömr ü devlet ilâ yevmi الموغونر الحال

Dürer-i davât-ı sâfiyât muhabbet-âyât ve gurer-ı teslimât-ı vâfiyât (silik)
sâdır ve münhâ olur ve Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hukkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keâm, el-
muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm, Mevlana el-hâkimune'l-'adl olan bi-
Kaza-i Mir-Livâ-i Hüdâvendigâr - dâme fazluhum - cenâb-ı sâfiyât ü teslimât ü
vâfiyât ithâfından sonra ve a'lâm ve inhâ oldur ki,

İşbu senete tis'in ve semânîne ve tis'i-mi'etin Rebî'l-âhîrinin onuncu
gününde dergâh-ı mu'allâmdan bu cânibe hitâben dergâh-ı âli kapıcılarından
kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kapu Mustafa - zîde kadruhû - yedinden hükm-i şerîf
vârid olub, mazmûn-ı hümâyununda Beylerbeyliğe müte'âllik olan yerlerde levend,
suhte³⁹⁷ ve ehl-i fesâd eşkıya cem'in idüb, yollara inüb, evler basub, âdemler katl
idüb, müslümânların ehl-i 'iyâllerin gelüb, cebr ile malların alüb, karuşmağın³⁹⁸
eyledükleri 'ilâm olundukda, imdi buyurdum vilâyete vâli nasb olunmaktan murâd
re'âyâ ve berâyâ 'adl-i dâd ile nâir-i bilâd ve def-i mazarrat kılmakdur deyû, bu
bâbda sen Beylerbeyliğe tâbi' emrad kazada vesâyir olan ve hükkâm cümle meşhûr
olmuşlardır. Bu bâbda bizzât mukayyed olub, Beylerbeyliğe müte'âllik olan emrad
kazada vesâyir hükkâm vilâyetin her birine müstakîl mü'ekkid mektûblar ve yarâr
âdemler gönderüb, muhkem tenbih ve te'kid ve va'd-i 'abd ile tehdid eylemeyüb,
her biri bu husûsa bizzât mukayyed olub, taht-ı hükümetünüz elünüzde olan kazâ

³⁹⁷ Daha önce okunamayan bu kelime "medrese talebesi" anlamına gelmektedir.

³⁹⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve kurrâ vesâyir cemî-i nâsın olan yerlerde nidâ itdüresün. Kethüdâ ve mahalle imâmları karyelerde ve mahâllerde suhte tâ'ifesini komayub ve suhte ve sayır eşkiyâdan bâzı ۴ ve yaraklar ile gezüb, cem'ın itmek üzerine oldukların haber aldıklarında hükkâma i'lâm idüb, anlar dahî te'hîr ve terâhî eylemeyüb, mu'accelen üzerlerine varub, hüsn-i tedbir ile tedârikle getürüb, şer'le kısâs lâzım olanı bâ'de alınub kısas itdürüb, şer'le kısâs lâzım olmayânları küreğe konmak icâb ider. Hak-ı çırağı olanları savb-ı sicilleri ile yarâr âdemleri koşub ve tutub, makberesin seadetime gönderesüz. Eğer üzerlerine varılmağın mukaddemân haber alüb firâr iderler ise veya el virülüb mukâteleye mübâşir iderler ise, ol gemilerin âdemleri mahal virmeyüb, ele getürüb, haklarından geleler. İstirak kendü sancâğına³⁹⁹ müte'allik olan yerlere bizzât kendün mukayyed olüb, ibrârından⁴⁰⁰ mu'âvenet lâzım olur ise, her on nefere bir yiğitbaşı tayîn idüb, yoldaşlık idenleri hâllerine göre dirlik⁴⁰¹ arz olunur deyü, hüsn-i istimâlet virüb, bir vechile tedârik ile eylesün. Min ba'di tâife-i mezbûre memâlik-i mahrûsamda olan efrâd-ı karinden bir ferid zararunuz nidâ itdürmeyesiz. Ancak olmayub eyyâm-ı cümle karin adâlet olmağın ve kâffe-i eyyâm-ı âsûde hâl ve müreffehü'l-'iyâl dâme devlet ideler ve bu nedim du'âsına istiskâl üzre olalar. Şöyle ki, bu hükm-ü hümâyunum vüsül bulduktan sonra, yine tâife-i mezbûrun vech-i meşrûh üzre te'âddi ve tecâvüzleri istimâd oluna. Evvel bâbda beyân olcâk i'tizâl⁴⁰² cidden makbul olmayub ve azl iden ile dinlemeyüb, onlara olcâk 'akûbetin ve siyâsetin ihtimâli üzre evlây-ı hükkâma olmak makarrdur. Ona göre mukayyed olüb, her yeri bu emr-i celilü'l-kadrimin icrâsın dakîka fevt⁴⁰³ eylemeyeler deyü fermân olunmağın, imtisâlen li'l-emri'l âli Anadolu Çavuşlarından kıdvetü'l emâsil ve'l akrân Mehmed Çavuş - zîde kadruhu - irsâl olunmağın, kayd el-vusûl me'müldür. Bu bâbda sâdir olan fermân-ı hümâyunum taht-ı livâ-i adâletlerinde olan cemî'i kazâna i'lâm ve i'lâl itdüresüz ki, her biri gereği gibi mukayyed olüb onun gibi ehl-i fesâd ise hangisinin taht-ı kazalarında zuhûr iderse, ber-müceb emr-i şerif haklarından⁴⁰⁴ gelüb ve re'âyâ eyyâm-ı adâlet hâkânide asûde hâl ve müreffehü'l-'iyâl olüb, devâm-ı devletin padişâhı 'edıyyesine iştigâl gösteresüz ve'l-hâsil fermân-ı celilü'l-kadrimin ihrâcında mecd-i sâi olüb ihmâl ve müsâheleden⁴⁰⁵ ziyâde ihtiyât oluna ve mektûb-i mezkûrunda vâsıl olüb ve ne vechile tedârik⁴⁰⁶ olunduğın 'alâ vuku'a yazub 'ilâm eylesüz. Bâki hemîşe ömr-i devlet ber devâm bād.

Tahrîren fi'l yevmi'l-'aşere şehri Rebî'ül-âhir
Senete 989

Be-Makâm-ı
El-fakîr Cafer

1046

Nişân-ı şerif-i âlişân-ı sultânî ve tuğrây-ı garrây-ı cihân-sitânî hâkânî, nefeze bi'l-avni'r-rabbânî ve bi's-savbi's-samadânî hükmü oldur ki,

Müftü'l-akrân Mahrûsa-i Burusa'da ihrâcât kasta mebnî mukata'ât nâzırı dergâh-ı 'âli Çavuşlarından İbrahim - zîde kadruhü - dergâh-ı muallâma arz gönderüb,

Yarım Bırakılmıştır.

1047

³⁹⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁰⁰ Daha önce okunamayan bu kelime "yeminin doğruluğu tasdik edilme" anlamına gelmektedir.

⁴⁰¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁰² Daha önce okunamayan bu kelime "işten çekilme" anlamına gelmektedir.

⁴⁰³ Daha önce okunamayan bu kelime "dakika öldürmemek, geç kalmamak" anlamlarına gelmektedir.

⁴⁰⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁰⁵ Daha önce okunamayan bu kelime "kolay sanma" anlamına gelmektedir.

⁴⁰⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm, mukata'â müftisi Manisa kadısı Mevlana Mahmud - zîde fazlühü - ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş - zîde kadruhü - tevki-i refi-i humâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki,

Hâlen Manisa'da câri olan darphâne nâzırı kapuma âdem gönderüb, kırık akçe bulunan kimesnelerün akçelerin alûb, darbhânedede hâl eyleyüb, temâmı sâfi gümüş olduktan sonra, dirhemi vardur akçe hesâbı üzre alunub, yüz dirhem gümüş ve dört yüz akçe hesâbı üzre akçe kısta' itdürüb, elli akçesin darbhâne masrafı için dirhem zabt oluna deyû fermân olunmuşken, hâlen ekser-i nâsın getürdüğü kırık akçe olub, kimi beş ve kimi on dirhem olub, her biri müstakîl hâl olmağa mecâl olmamağın, kırık akçe (silik) olmadın dirhemi virdir. Akçe üzre alunursa, miriye külli zarar olur. Kırık akçenün her dirhemi üçbuçuk akçeye alınursa, hâsil-ı haracına ancak vefâ ider deyû emr-i şerîfîm ricâsına îlâm olunmağın buyurdum ki, hükm-i şerîfîm vardukda bu husûsa mukayyed olub göresüz. Fi'l-vâkı' kadıya îlâm olunduğı gibi hâl olmağa kâbil olmayub, cüz'î olan kırık akçeyi üçbuçuk akçe hesâbı üzre aldurub, vekîli olub, hâl olmağa kâbil olanları emr-i sâbıkım mucebince darphâne-i 'âmirede hâl eyledükden sonra, dirhemini virdir. Akçe hesâbı üzre aldurub, yüz dirhem dört yüz elli akçe hesâbı üzre darphânedede akçe kat' itdürmesüz. Bu bâbda gereğı gibi vakt ve ihtimâm idüb, emr-i şerîfime muhâlif iş itdürmeyesüz ve mâl-i miriye zarar ve kimesneye zulm ve hayf olmakdan hâzer idüb, hakk-ı sâriha tâbi' olasuz. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe itimâd kilâlar

Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmîs ve'l-ısrîn şehr-i Zi'l-ka'de min şuhûr
Senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

1048

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hukkâm, meâ'denü'l-fezâil ve'l-keîâm, mümeyyizü'l-helâl 'ani'l-harâm, el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm, Mevlânâ el-hâkimüne'l-'âdilün Bi-Kazâ-i Yarhisar ve Bazarcık ve İnegöl ve Kite ve Gönen - zîde fazlühüm- tehiyyât-ı sâfiyât ve teslimât-ı vâfiyât ابصارندن sonra inhâ olunan oldur ki,

Taht-ı kazalarınuzda Çakırçatlı nâm karye ve gayrîden onüç bin akçe timâra mutasarrıf olan Abdullah Çavuş şark seferine varub timârı mahlûl olmağın, Anadolu Çavuşlarından Dede Çavuş'a tevcih olunub, berât-ı şerîf virilüb, iki yıldan ziyâde tasarrufunda iken, hâlen mezkûr Abdullah bi vech-i dahl eyledükde bildürüb, zabtı için mektuba rağîb olmağın, tesvîd ve irsâl olundu. İnde'l-vusûl zikr olunan timârı elinde olan yerler mucebince âdemine⁴⁰⁷ zabt ve tasarruf itdürüb, bi vech-i mezbûr Abdullah min ba'di dahl ve ta'âruz itdürmeyesüz. Berâtı mucebince tahviline düşen hakkından nesnesin almuş ise ba'de's-sübût hükm idüb, âdemine bi kusûr ilâ viresüz ve ba'de nazâr bu mektubı âdemi elinde ibkâ eylesüz.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-ülâ
Senete seb'ine ve tis'i-mi'etin

1049

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sultânî ve tuğrây-ı garrây-ı cihân-sitânî hâkânî, nefeze bi'l-avni'r-rabbânî ve bi's-savbi's-samedânî hükmü oldur ki,

Vilâyet-i Anadolu perâkende keferesinin senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin Cumâde'l-âhır'ınun dokuzuncu gününde vâkı' olan Ağustos evvelinde senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin Cumâde'l-âhır'ınun sekizinci gününde vâkı' olan Temmuz ayına gelince vâcib olan cizyeleri cemî' olunmağa lâzım olmağın, bu husûs için silâhtarlar zümresinden elli bölükde yevmi on akçe ulufiye mutasarrıf olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed b. Yusuf Emin ve yine Silâhtarlar Cemâ'atî'nden ikiyüz yirmiüçüncü bölükde yevmi on akçe mutasarrıf Yusuf b. Mehmed - zîde kadruhü - kâtib ta'yîn olunub sene-i gezüştede cemî' olunan cizye

⁴⁰⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

defteri mezbûrlara virilüb, irsâl olundular. Buyurdum varduk da vilâyet-i mezbûrede olan haraçgüzâr keferenün harâcların harâcîlere virilen nişanlı defer mucebince, ol yerin kadıları mâ'rifetleri ile mahkemede aldurub ve ellerinde virilen defter gibi kendüler dahî müstakil defter ideler ve kadılar dahî kendü câniblerinden defter ideler. Temâm oluncak kadılar yazduğı defteri harâciler defteri ile mukâbele ve nush eyledükden sonra imzalâyub ve mühürleyüb kapuma göndereler. Şöyle ki, nâib imzâsıyla gelen makbûl olmayub, azillerine sebep olur ve defter mucebince her kâfirden⁴⁰⁸ asıl cizyeden gayrî üç akçe dahî alüb, bir akçesin kânun üzre ve bir akçesin emin ve bir akçesin kâtib olan kullarım alüb, mutasarrıf olalar. Vâkı' mezbûran kullarım senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin Şaban'ının yirmisekizinci gününden dört ay va'de virülmüşdür. Gerekdir ki cemî' olunan harac akçesin vâdelerinde hazâne-i amireye getürüb, teslim eyleyeler ve ol yerin sancağı ve âdemleri ve subaşları ve erbâb-ı timâr ve yerlerine duran âdemler harâcî cemî' itmek için kefereyi ihzâr itmeğın, varan haracın gereğı gibi muâvenet ideler. Emmâ bu bahane ile re'âyâdan akçe ve ağırlık almayalar ve aldırmayalar ve cemî' olunan harac akçesin kalıb virmez akçe bulunub tâblanmak lâzım olursa, haraciler ve âdemlerine tâblatdurmayub, kadı huzurunda ehl-i evlâtlara tâblatdurub, sahîh akçe alalar. Emmâ bu bahane ile kefereden hilâf-ı emr akçe almayalar ve siz ki kadıarsız hiç bir vechile re'âyânın emr-i şerife muhâlefet cizye defterinden ziyâde akçe alunduğuna rızây-ı şerif yokdur. Re'âyânın hayâtın⁴⁰⁹ yanında ve mâl-i cizyeden bir akçe beli' ve telef olmayub, hakk üzre tahsîl ve tedârik itdürülmede dakika fevt eyleyüb, hakk-ı sarîha tabî' olasuz. Şöyle ki, harâcîlere tâbî' olüb, emr-i şerifime muhâlefet cizyeden ziyâde re'âyâdan akçe aldurasuz, 'azl u halâs⁴¹⁰ olmayub, 'itâba müstahik olursuz ve siz ki haracilersüz şöyle ki, emrimden ziyâde re'âyâdan akçe alasuz ve akıncılar olasuz ve tâ'yîn olan zemânım dengeli cizye akçesin getürüb cizye-i âmireye teslim eylemeyesüz hiç vechile özrünüz makbul olmayub, 'ulüfenüz kat' olmak ile halâs olmayub, hakâret olunursuz ve harâc akçesin dahî yeniçeri çükâsı mühimmâtından gayrî sâir masrafa virmeyüb, aynıyle getürüb, cizye-i âmireye teslim eyleyesüz. Şöyle ki, hilâf-ı emr-i âhar masrafa akçe viresüz, makbûl olmayub, vilâyet kadılarından tazmîn⁴¹¹ itdürilmiş olalar ve ba'zı kurrâ keferesi celâ-i vatan⁴¹² itmekle zirâ'at eyledükleri yerlerin ve mutasarrıf oldukları pastaları yeniçeri ve sipâhî ve sâ'ir tâ'ife ve ba'zı keferesine tasarruf idüb, haracî kullarım cizye cemî'ine varduklarında celâ-i vatan iden keferesine cizyelerin yerlerin tasarruf idenlerden talep itdüklerinde, 'inâd ve muhâlefet idüb, virmezler imüş. Bu makûle celâ-i vatan iden keferenin defterde mukayyed olan cizyelerin yerlerin tasarruf idüb, eğer yeniçeri ve eğer sipâhî bî-kusûr taleb ve mezbûrân kullarıma zabt itdürüb ve mâlıma noksân gelmekden hazer idesüz. 'Inâd idenleri isimleri ve (silik) ve sâkin oldukları yerler ile muttasıl yazub, arz eyleyesüz ve ba'zı keferesine kadımden sâkin oldukları karyeden kalkub, etrâfda karyelerde mütemekkin olmak ile cizye cemî'ine varan kullarım birbirine götürmeğe ihmâl idüb, size bir kaç akçe virmek ile kadımden gûdahtedür⁴¹³ deyû ellerine 'arz virüb, harâcîler bunda gelüb kadımden gûdahtedür, harâclarun almaduk deyû, defterden ihrâc itdürmek isterler. Bu makûle âhar karyede mütemekkin olan keferesini gerü yerlerine götürmeğe sa'y ve ikdâm eyleyesüz. Şöyle ki âhar karyede mütemekkin iken gûdahtedür deyû, harâcî kullarıma 'arz viresüz. Mesûl ve mü'âtib olmanız makarrdür ve harâc temâm olüb, akçesi hazâne-i 'âmireme gelmelü oldukda, vilâyet kadıları mu'âvenet idüb, mahv u muhâtara⁴¹⁴ yerlerden geçirmek için kifâyet mikdârı yarâr âdemler çıkarub, harac-ı akçesin ol-hâl vechiyle bekletdireler

⁴⁰⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁰⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴¹⁰ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "işten çıkarma ve kurtulma" anlamına gelmektedir.

⁴¹¹ Daha önce okunamayan bu kelime "sebep olunan zarar ve ziyânı ödeme" anlamına gelmektedir.

⁴¹² Daha önce okunamayan bu kelime "yurdunu, vatanını terk etme, ayrılma" anlamlarına gelmektedir.

⁴¹³ Daha önce okunamayan bu kelime "erimiş" anlamına gelmektedir.

⁴¹⁴ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "korkulu ve tehlikeli" anlamına gelmektedir.

ki, menâzil ü merâhılda⁴¹⁵ mâhıma zarar olmaya ve illâ zararı vilâyet kâdılarında bilünür ve bu sene nev-yâfte olub vâran harâciler ma'rifet zu'amâ ve erbâb-ı timâr ve gayrî zâbitlerin ispençe defterin taleb yerlû yerinden yoklayub, harâca mütehammil olan nev-yâfte-i ale'l-esâmî her karyenün taht-ı kayd ve her yerlerünün üzerlerine harâc-ı şer'î idüb, bî-kusûr harâcların alduktan sonra, asıl cizye defterinden hâric müstakil nev-yâfte defteri yazub, cümle ne mikdâr hâne ve cizye vâre ise ve ne mikdâr akçe olur ise deftere kayd idüb, bir sûreti mahkemede hıfz olunub, bir sûreti imzâlanub ve mühürlenüb, harâcîlere ve arsanuzda dahî kaç hâne nev-yâfte yazulduğı ve cizyeleri ne mikdâr akçe olunduğı tayîn oluna ki, tebdil olunmaya kâbiliyet olmaya ve her karyenin mürdeleri harâciler muvâcehesinde şuhûdî 'udül ile sâbit ve zâhir oldukdan sonra, isimleri ile ve şâhidleri ile her kadının mürdesin müstakil defter olunub ve kaç hâne olduğı zeylinden yazulub, imzâlanub, onun dahî nev-yâfte defteri gibi bir sûreti mahkemede hıfz olunub, bir sûreti imzâlanub ve her varakına bir mühür urulub, harâcî kullarım ile irsâl oluna ki, arsanuzda ne mikdâr mürd sâbit olmuşdur aynıyle kayd oluna ki, tebdile kâdir olmayalar ve siz ki kadılsız mürd husûsunda dikkat ü ihtimâm idüb, mücerred bir karyenün sipâhisi ve zâbitleri gelüb, bu mikdâr mürd vardır demekle, ihrâc olunmakdan hazer idüb, yerlû ve yutlu bî 'arz-ı şâhidler harâciler muvâcehesinde şehâdet itmeyince istimâ idüb, mürd ihrâc itmeyesiz ve mürd nâmına zende-i⁴¹⁶ keferi ihrâc olunmakdan hazer idesiz. Şöyle ki, yazılan nev-yâfteler sâbit ola. Mürdeleri emr-i şerîfim mücebince müstakil defter itmeyesüz ve her varakına bir mühür urmayub ve defterde ve arsanuzda⁴¹⁷ ne mikdâr nev-yâfte yazulub ve ne mikdâr mürd sâbit yazılmaya 'azille⁴¹⁸ konulunmayub, redd-i ebedî⁴¹⁹ olmanız makarrdur ve siz ki harâcîlersüz şöyle ki, kuzât imzâsıyla her kadılığın asıl cizye defteri mühürlü ve zeylinde nev-yâfte ve mürdenün hâneleri ve cizyeleri mukayyed ve müstakil nev-yâfte defteri ve içinde nev-yâfte ve mürdehânesi mukayyed olan kadı arzların getürmeyesüz, kadılara birer mikdâr akçe virüb, imzâlu bir varak kâğıd alüb, cizye defterine itdükleri zarar nev-yâfte yazub ve mürde çıkarasuz, getürdükleri defter makbûl olmayub, alûkanuz kat' olunduktan sonra 'ikâb olursuz ve mukayyed ve mahbûs tekrâr teftiş olmanız makarrdur ve siz ki kadılsız bu hükm-i şerîfim sûretin sicill-i mahfûza kayd idüb, kendünüz âhar kazâyâ tebdil olüb, âhar kadı geldikde, mücebin 'amel eyleye ki sonra ben henüz geldim bu makûle emir vârid olduğundan haberdâr değılüm deyû, özür ve bahâne itmeyeler ve bazı kullarım defteri ile kanâ'at itmeyüb, iki üç defter dahî satun alüb, birin cemî idüb, akçesin ve defterin hazâne-i 'âmireye teslim itmeden bir vilâyetin cizyesi cem'ine dahî giderler imüş. Siz ki vilâyet kâdılarısız, taht-ı kazâunuzda cizye cem'ine varan kullarım cemî idüb, kat'-ı 'alâka itdükden sonra, harâcî kullarıma eğer taht-ı kazâunuzda kal'alar var ise yarâr hisâr âdemleri koşub, eğer kal'a yoğsa müslim tâ'ifesinden ve yarâr-ı âdemlerünüz koşub ve ne günde kendülerine ellerine 'arz virüb Asitâne-i Seâdetime bile gelüb, harâc akçesin hazâne-i 'âmireme teslim ideler ki sonra gönderdüğünüz kimesnelerden teslim itdüklerine mefâhirü'l-ümerâ-i ve'l-ekârim hazâne-i 'âmirem defterdârları - dâmet me'âlihîm- nişânlarıyla temessük taleb eylesesiz. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâlar .

Tahrîren fi'l-yevm gurre-i Ramazânî'l-Mübârek
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

1050

⁴¹⁵ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "menziller ve konaklar" anlamına gelmektedir.

⁴¹⁶ Daha önce okunamayan bu kelime "Zerdüş'tün kendisine indiğini iddia ettiği kitap" anlamına gelmektedir.

⁴¹⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴¹⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴¹⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Kıdvet-i kuzâti'l-islâm, zîdet-i vülâti'l-en'âm, ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm,
Mevlânâ Kite Kadısı - zîde fazluhû - tevki-î refi-î humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola
ki,

Hâliyâ kilâr-ı 'âmirem mûmimmâtı içün yumurda lâzım ve mûhimm
olmağın, hâssa tavukçılardan Muharrem nâm kulum vardukda, bir ân ve bir sâ'at
te'hîr ve tevakkuf itmeyüb, taht-ı kazanda bulunan yerlerden kırk bin aded
yumurdayı narh-ı rûzî üzre alıvirüb, behâsına ve kerâste ve navlûnuna⁴²⁰ lâzım
olan akçeyi ol cânibinde olan hâssa mukâta'atdan alüb, erbâb-ı mutasarrıfa bi-
kusûr hakların virdürüb, kimesnenin bir akçesin alıkovirmeyesüz. Husûs-ı
mezbûrânım mûhimmâtıdır. Zıkr olunan mikdâr yumurdayı ibrâ⁴²¹ içün bi't-
temâm alınmayınca matrabâz tâ'ifesine aldırmaıyub, 'avk te'hîrden hazer idesüz.
Şöyle bileler 'alâmet-i şerife i'timâd kılâlar.

Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi'î 'aşere şehri-Ramazâni'l-Mübârek min şuhûr
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

1051

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm, 'umdetü'l-küberâi'l-fihâm, zû'l-kadr ve'l-ihtrâm,
el-muhtass 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm, Hüdâvendigâr Sancağibeyi -dâme 'izzuhû-
tevki-î refi-î humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki,

Sancağında vâkı' olan kâdırlara bundan akdem cânibinden 'avârız ve
kûrekçi bedeli akçesi cem' idesüz deyü mufassılan hükm-i hümâyûnum
gönderülmüş idi. Hâlen ol hükm-i hümâyûnum mücebince mu'accilen cem' idüb,
hazâne-i 'âmireye getirilüb, ol bâbda kazâna mu'âvenet eylemek emr idüb
buyurdum ki, hükm-i şerîfim ile dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Sefer Çavuş -
zide kadruhû- vardukda, bi'z-zât mukayyed olüb, hâlen mâliye cânibinden
gönderilen hükm-i hümâyûnum zıkr olunan kadırlara müstakil yarar âdemler
gönderüb, 'avârız akçesin cemî' ve tahsîl itmek bâbında mu'âvenet eyleyüb, 'avk ve
te'hîrden ve ve ihmâl ve müsâhileden hazer idesüz. Şöyle ki, bu defa dahî ihmâl
ideler, 'azl ile kovulub, mu'âvenet olmaları makarrdur. Ana göre tenbîh ve i'lâm
eylesüz. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerife i'timâd kılâlar.

Tahrîren fi evâil-i Rebi'l-evvel
Senete tis'ine ve tis'i-mi'etin

Be-Makâm-ı Kostantıniyye

1052

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,

Mahrûsa-i Burusa'da âsûde olan merhûm u mağfûrun leh Sultan Bayezid
Yıldırım Han -'aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân- Hazretlerinin İmâret-i 'Âmireleri
Evkâfi'ndan Eşkel-i Küçük hayâtındada mer'âsı nezdinde arz-ı hâliyeden kimesne
çiftlik ve ziâ'at idecek yeri olmayan arz ki, Hızır nâm kimesnenün çiftlik kurbunda
bir mikdâr hâli yer işbu hâmilât-ı hurûf Korkudlar Cemâ'atinden Ali b. Lutfi ve
Mustafa b. Rahmetullah nâm yörükler vakf içün yetmiş akçe resm-i tapûyı rehin
virüb ve her sâl oniki akçe mukâta'a takdîr kılunub, merkûmân yörüklere zıkr
olunan ecl yeri virildi. Mâdâm ki zirâ' kimesnenün üstüne⁴²² zarar u ziyânları
olmadukda ve mukâta'a-i mezbûreyi vakf içün câbiye virdüklerinde tasarruflarına
kimesne mâni' olmaya deyü, vesîka-i 'âdiye 'alâ mâ fi'l-hakîka ketb olunub,
yedlerine virüldüğü, vakt-ı hâcetde ibrâr ideler.

Tecdîden fi 17 mâh-ı Zi'l-ka'de
Senete 979

Harrirü'l-fakîr Murad
El-Müteveli bi-İmâret-i Yıldırım Sultan

1053

⁴²⁰ Daha önce okunamayan bu kelime "gemi kirası, gemi ve vapura eşya ve yolcular için verilen ücret"
anlamlarına gelmektedir.

⁴²¹ Daha önce okunamayan bu kelime "temize çıkarılma, aklanma" anlamlarına gelmektedir.

⁴²² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Nişân-ı şerîf-i âlişân-ı sultânî ve tuğrâ-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkanî, nefeze bi'l-avni'r-rabbânî ve bi's-savbi's-samadânî hükmü oldur ki,

Akzâ kuzâtü'l-islâm Mahrûsa-i Burusa Kadısı Mevlâna Abdullah -dâmet fezâiluhû- ve kîdvetü'-emâsil ve'l-akrân dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mahmiye-i Burusa mukâta'âtı nâzırı ve Hâssa Harcı Emîni Ahmed Çavuş -zide mecduhû- derse'âdetime 'arz gönderüb, Mahrûsa-i Burusa'da vâkı' olan damgâ-i akmişe ve rusûm ihzâriye mukâta'asına senete ve sittin semânine ve tis'i-mi'etin Receb'i guresinden üç yıla yediyüzseksenikibin akçeye ve şem'hâne mukâta'asın sene-i mezbûre Rebî'l-âhır guresi'nden üç yıla altmışbin akçeye ve gümrük ve kantar ve dengîn mukâta'asına sene-i merkûme Ramazân guresinden üç yıla dörtyüzotuz beşbin akçe tevârih-i muhtelifle ile üç yıla mukâta'ât-ı mezbûreye cem'an oniki kere yüzbin ve yetmişyedibin akçeye ber-vech-i iltizâm iştirâk ve iltizâm emînler olan hâric-i Galata'da Tophane kurbunda Mustafa Ağa Mahallesi'nden Mehmed b. Abdullah ve Mahmiye-i İstanbul'da Hâce Paşa Mahallesi'nden Ramazan b. Abdullah nâm kimesneler gelüb, tahvilimiz içinde Diyâr-ı Acem sefer-i hümâyûn vâkı' olmağla harîr galebet üzre gelüb ve yollar havf ve muhâtaralu olüb mahatt olmağla, sâ'ir zemânda ticâret üzre olan tüccârın nisfî gelüb ve harîr behâsı terakkî bulmağla kumâş işleyen dezgâhların ekserî battâl olüb, işlemeğe kâdir olmadıkları ecilden mukâta'aların külli zarar ve bu kullarına hayf olmuştur. Husûs-ı mezbûrun ahvâli ehl-i vukûfdan tefahhus olunub, şer'le ve kânûn ile görölmesi için emri şerîf dahî virilüb, temâm-ı vakt ve ihtimâm üzre tefahhus olunub, mufassal 'arz olundukda, muhâsebemüz görölmedüğü ecilden tahvil âharında görüle deyü, hükm-i şerîf 'inâyet olunmuş idi. Lâkin ibtidâ-i târihden muhâsebemüz görölüb ne mikdâr kesr zuhûr iderse, der-devlete 'arz idüvirün nush⁴²³ eyledükleri ecilden ibtidâ-i târihden tevârih-i muhtelifle ile senete semân ve semânin ve tis'i-mi'etin Şevvâl'inün gayetine gelince müfredât defterlerinden muhâsabeleri görölüb, altıyüzkırkbeşbin dokuzyüz altmış akçe kesrleri zuhûr eyledükde, bize külli gadr olmuştur. Vâkı'-ı hâl 'arz idüvirün. Kesrimüz aşâğa varulsun ve yâhûd iki tahvil bağlanub damgâ-i akmişe ve resm-i ihzâriye mukâta'asının tahvil-i harîrini⁴²⁴ senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin Receb'inün guresinden altı yıla iltizâm-ı sâbık üzre onbeş kere yüzbin ve altmışdörtbin akçeye ve şem'hâne mukâta'asını sene-i mezbûre Rebî'l-âhır'i guresinden altı yıl yüzyirmibin akçeye ve gümrük ve kantarın ve dengîn mukâta'asını sene-i merkûme Ramazân'ı guresinden altı yıl sekizyüz yetmişbin akçeye cem'an mukâta'ât-ı mezbûre tevârih-i muhtelifle ile altı yıla yirmibeş kere yüzbin ve ellidörtbin akçeye iltizâm ve kabûl iderüz. Şol şartla ki, mukâta'ât-ı mezbûrenün tahvili âhar oldukda ne mikdâr kesr zuhûr iderse, da'vâsın itmeyüb, vâkı' olan kesrlerini tahvilât-ı cedîde âhar olıncaya değin miriye yarâr Burusa kumaşı ile haklaşub ve mevâcib-i kadîme kemâ-kân makarr olüb, ümenâ ve küttâb ve hudâm sâyir ve muhızrlar ve dellâllar ve hamâllar istediğümüz kimesneler olüb, mukâta'a-i mezbûre birbirinden ayrılmayub, birisinin ziyâdesi birisinin kesrine mahsûb olüb ve İstanbul Kadısı huzûrunda kifâyet kadarı yarâr-ı kefiller virüb ve mukâta'a ne ziyâde ile tâlib zuhûr iderse tahvil-i 'atik kesri için virdüğümüz ve vireceğümüz kumâş behâsı virülmeyince mukâta'a âhara virülmeye deyü, ilâm eyledükleri 'arz olundukda, vech-i meşrûh üzre virülmek emrim olüb, lâkin mültezimân-ı mezbûrânun şartları üzre Akzâ kuzâtü'l-müslimîn İstanbul Kadısı Mevlâna Giryân-dâmed fezâiluhû- huzûrunda kifâyet mikdârı yarâr-ı kefiller virmek için hükm-i şerîf ile irsâl olundukda, Mevlânay-ı mezbûrun huzûrunda altıyüzbin ve dokuzbin akçe zarar-ı mâla yirmibir kefil ve kırkiki nefer müzekkilere virdüklerine 'arz u hüccet ve Burusa'da yüzbin akçe kumâş peşin virdüklerine 'arz götördükleri ecilden, uslûb-ı mezbûr üzre tevcîh olunmak fermân-ı 'âlişân olmağın, iltizâm ve kabûlleri zikr olunduğu üzre hazâne-i 'âmire defterlerine kayd olunub, işbu dârendegân fermân-ı vâcibü'l-lâzımân ve 'inâyetgân meşhûr hilâfet-üvnân

⁴²³ Daha önce okunamayan bu kelime "nasihat, öğü"t anlamlarına gelmektedir.

⁴²⁴ Daha önce okunamayan bu kelime grubu" ipek senedi" anlamına gelmektedir.

kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mezbûrân Mehmed b. Abdullah senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin Safer'inün altısından yevmî otuzbeş akçe ve mezbûr Ramazan b. Abdullah -zîde kadruhâ- yevmî otuz akçe ile ber-vech-i iltizâm ve iştirâk mukâta'ât-ı mezbûreye emînler nasb idüb, 'ulûfeleri yevmî altmışbeş akçe olmak üzere bu berât-ı hümâyûnı virdüm ve buyurdum ki ve tâife-i hudemât emânetdür, ber-vech-i istikâmet ve sa'y ve kifâyet mer'î ve mü'eddî kıldukdan sonra mezbûr Mehmed ta'yîn olunan yevmî otuzbeş akçe 'ulûfesinün yirmi akçesin damgâ-i akmişe ve rusûm-ı ihzâriye mukâta'ası ve beş akçesin şem'hâne mukâta'ası ve on akçesin gümrük ve kantârın ve dengîn mukâta'ası mahsûlünden ve mezbûr Ramazan yevmî otuz akçe 'ulûfesinün onbeş akçesin damgâ-i akmişe ve rûsûm-ı ihzâriye mukâta'ası ve beş akçesi şem'hâne mukâta'ası ve on akçesin gümrük ve kantârın ve dengîn mahsûlünden mâh-ı bi-mâh alüb, mutasarrıflar şartları mücebince iltizâmlarına virmek bâbında cedd-i mevkur ve bezl-i makdûr eyleyeler. Ol bâbda mezbûrlara hiç ahad mâni' ve râfi' ve münâzi' olmaya ve dahl ve ta'arruz kılmaya. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerife i'timâd kılâlar.

1054

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keâm, Kite ve İnegöl kadıları -zîde fazluhumâ- ve müfû'l-emâsil ve'l-akrân Burusa Hâssa Harcı -zîde kadruhû- tevki-î refi-î humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki,

Hâliyâ Mudanya mukâta'a emîn-i mültezim olan Yasef derse'adetime âdem gönderüb, "İnegöl çeltükleri mukâta'a-i mezbûreye ilhâkdur. Hâlen Hamza Bey Evkâfi mütevellisi olan Bekir kırk-elli yıldan berü çeltüğe akan suyu hilâf-ı şer' ve kânûn satub vakf değirmenlere akıtmağla çeltük yerleri hâli ve mu'attal kalub, mâl-i mirîye gadr ve benüm iltizâma zarardur. Şer'le görilüb men' olunmasın ricâ iderüm" deyû, bildirdi. İmdi buyurdum ki, hükm-i şerifim vardukda ihzâr-ı 'arz ehl-i vukûf müslümanlardan teftiş ve tefahhus idüb, göresüz. Fi'l-vâkı'a kırk-elli yıldan beru çeltüğe akan suyu mezkûr mütevellî hilâf-ı şer' ve kânûn vakf değirmenlerine akıdıb, mirî çeltük yerleri hâli ve mu'attal kalduğı vâkı' ise men' ve def idüb, hilâf-ı şer' ve kânûn kimesneye iş itdürmeyesüz ve muhtâc-ı 'arz kadiyye olursa yazub, 'arz idesüz. Şöyle bileler 'alâmet-i şerife i'timâd kılâlar .

Tecdiden fi'l-yevmi's-sânî ve'l-ışrîn min şehr-i Zi'l-hicce
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Be-makâm-ı Kostantiniyye

1055

Nişân-ı şerif-i âlişân-ı sultânî ve tuğrây-ı garrây-ı cihân-sitânî hâkânî, nefeze bi'l-avni'r-rabbânî ve bi's-savbi's-samadânî hükmü oldur ki,

Müfû'l-emâsil Mahrûsa-i Burusa'da ihrâcât-ı hâssaya emîn ve mukata'ât nazırı Dergâh-ı <âli> Çavuşlarından İbrahim - zîde kadruhû - dergâh-ı muallâma arz gönderüb, Mudanya İskelesi mukâta'ası ve Mahmiye-i Burusa'da vâkı' olan merhûm u mağfûrun leh Gazi Hüdâvendigâr ve Sultan Yıldırım Han -tâbe serâhümâ- Evkâfi'ndan cürm ü cinâyet ve bâd-ı hevâ mukâta'asından gayri tevâbî'yle senete erba'in ve semânine ve tis'i-mi'etin Zi'l-hicce'sinün guresinden senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin Rebî'ü'l-âhir'inün yirmialtınsına gelünce, kıst-el-yevm mücebince iki yıl ve dört ay ve yirmibeş günde üçyüzotuzaltıbin beşyüz kırksekiz akçe olmak <üzre> üç yılda dörtyüzyirmibin akçeye iltizâm iden Yasef yahûdî gelüb, "Mukâta'a-i mezbûreyi mukaddemân iltizâm eyledüğümde mültezim-i sâbık İsak'ın ellidörtbin akçe kesri kabul eyledüğümden mâ'adâ, yirmibin akçe dahî ziyâde ile iltizâm eylemiş idüm. Mukâta'anun bâd-ı hevâ ve ba'zı mahsûlünü Gazi Hüdâvendigâr ve ba'zısını merhûm Sultan Yıldırım Han Evkâfi'na (aid) iken bundan akdem tahvilât-ı sâbıkada mukâta'a-i mezbûr mültezimi zabt idüb, ba'dehû bir tarik ile zabtını mütevellîlere fermân olunmağın, mütevellîler dahî 'ummâle fûrûht itmekle mâ-beynümüz nizâ'dan hâli olmaduğı ecilden mukâta'aya küllî zararı olmağın, iki senede kırkaltıbin akçe kesr vâkı' olüb, cem'an yüzbin akçe kesrim

vardur. Şöyle ki, cürm ü cinâyet ve bâd-ı hevâ gerü mukâta'a-i mezbûre ile me'ân zabt olunub, Hâssa Harcı Emîni yedinden mütevellilere virilmesi fermân olunursa, fermân olunduğu gündün eğer Mudanya mukâta'asıdır ve eğer iki evkâfdur fermân olunduğu tevârihden tahvîl-i cedîd olunub, Mudanya mukâta'asını senete tis'in ve semânin ve tis'i-mi'etin Rebî'ül-âhır'ınun yirmialtıncısından gerü ve iltizâm-ı sâbık üzere üç yıla dörtüzyirmibin akçeye ve evkâf mütevellileri 'ummâle fûrûht eyledüklerinden üç yıla otuzbin akçe ziyâde ile iltizâm ve kabûl iderüm. Şol şartla ki, 'ummâl vakfın zemân-ı mübâşeretlerinün muhâsabeleri benüm ma'rifetüm ile kâtiblerün müfredât defterlerinden ve şüphe olan mevâddı yerlerinden görüb, makbûzları 'ummaldan alınub, ber-müceb-i kıst-el-yevm lâzım gelen kesri kendü mâlumdan edâ eylemek üzere ve her üç ayda kıst-el-yevm mücebince bu kullarına teslim idüb, mütevellilerinden alalar ve Mudanya mukâta'asında vâkı' olan yüzbin akçe kesir için tahvîl-i âhar oldukda, hazâne-i 'âmireye kumâş teslim ide ve mültezim-i mezkûr Yasef yahûdî Dîvân-ı 'Âliye gelüb ve şol şartla iltizâm iderüm ki, mevâcib-i kadîme makarr olüb, yevmî on akçe ile kendüsi kâtib ve kâbız-mâl olüb ve yevmî on akçe ile Mustafa nâm kimesne ber-vech-i emânet emîn ola ve hıdâm istediği kimesneler ola ve tahvîl içinde ziyâde ile tâlib zuhûr iderse, zâhir olan yüzbin akçe kesri kabûl itmeyince mukâta'a virilmeye ve kânûn üzere zarar-ı mâla kifâyet mikdârı ve mâldâr kefiller virmeyince mukâta'aya mübâşeret eylemim ve zikr olunan şurût ile mukâta'a mültezim-i mezbûra fermân olunmaz ise mukâta'aya külli zarar olması makarrdur" deyû, nâzır-ı merkûmun 'arzı mücebince ilâm eylediği vech-i meşrûh üzere 'arz oldukda, "Zikr olunan vakf me'ân zabt olunub, kesir için yüz bin akçelik hazâneye yarâr kumâş virülüb ve sâ'ir şartları dahî makarr olmak üzere fermân olunub, mültezim-i mezbûr dîvân-ı hümâyûna gelüb, dörtüzyirmibin akçe iltizâma kânûn üzere Galata Kadısı huzûrunda yarâr-ı kefiller virüb, ba'dehû berât-ı şerif sadaka buyrula" dimeğin, dergâh-ı 'âli çavuşlarından Mehmed Çavuş -zide kadruhû- mübâşir tayîn olunub, hükm-i şerifim ile götürülmüş idi. Hükm-i hümâyûnum mücebince Galata Kadısı Mevlana Abdullah -zîdet fezâiluhû- huzûrunda yüzbin akçeye zarar-ı mâla yarâr-ı kefiller ve mâldâr beş nefer ve on nefer müzekkiler virdüğüne merkûm çavuş Mevlânây-ı mezbûrun imzâsıyla ve mühri ile kefil⁴²⁵ defteri getirüb, siz ki müfettiş ve nâzırısız. Mültezim-i mezkûrı evkâfa müte'allik olan mukâta'âtı dahî Mudanya İskelesi mukâta'ası târihinden tahvîl-i cedîd idüb, her birine hâlen mültezim 'uhdesinde olduğundan üçer yıla otuzbin akçe ziyâde ile iltizâm eylemişdür. Hâlen evkâf-ı mezbûre cânibinden mültezim olanları getürdüb, sicill mücebince iltizâmları târihinden mültezim-i yahûdiye Mudanya İskelesi'ni iltizâm eylediği târihe gelince zemân-ı mübâşeretlerinün muhâsabelerin ehl-i vukûf ve mültezim-i mezbûr ma'rifetiyle görölüb, makbûzâtından zimmetlerine lâzım mâlı onlardan talep ve tahsîl idüb, bî-kusûr mütevellilere teslim idesiz ve ber-müceb-i kıst-el-yevm lâzım gelen kesri dahî mültezim-i mezkûr yahûdiden talep idüb, kezâlik mütevellilere teslim idüb ve kânûn üzere zikr olunan evkâf için müstakilen yarâr ve mâldâr kefillerin alüb, sicill-i mahfûza kayd olunmayınca mukâta'ayı zabt itdürmemek üzere mukâta'a-i merkûm virülmek fermân-ı şerifim olüb, iltizâm ve kabûl ve şurûtu hazâne-i 'âmirem defterlerine kayd olunub, işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn merkûm Yasef yahûdî senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin Rebî'ül-âhır'ınun yirmialtıncı gününden yevmî on akçe ile ber-vech-i iltizâm kâtib tayîn idüb, bu berât-ı hümâyûnu virdüm ve buyurdum ki, varub hıdmet-i lâzimesin mü'eddi kıldukdan sonra tayîn olunan yevmî on akçe 'ulûfesin mukâta'a-i mezbûr kıstından alüb, mutasarrıf olüb, tahvîl-i âharında iltizâmına cevâb vire. Bu bâbda bir ferd mâni' ve râfi' olmaya. Şöyle bileler 'alâmet-i şerife i'timâd kılâlar.

Tecciden fil-yevmî's-sânî şehri Cumâde'l-âhır
Senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

⁴²⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-ke'lâm, Mevlâna Kite Kadısı -zîde fazluhû- tevkî-î refî-î humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki,

Savcibûki nâm karyeden Musa nâm kimesne kapuma gelüb, "Ben nâm zımmiden (dört)bin akçelik koyun alüb, ikibin akçesini teslim idüb, kırk gün virmek üzre va'de ikibin akçesi kalub, zımmi-i mezbûrun ba'zı yerlerde dahî almaları⁴²⁶ olüb gitdükde, kaza-i mezbûrede vâkı' Cem Sultan İmâret-i Evkâfi'na mütevellî olan Kara Mehmed, "Zımmi-i merkûm mürd olmuştur" deyû, "Zikr olunan koyunlar beytü'l-mâldür, vakfa râci' oldı" deyû, oğlumı tutub ve beni tutub habs eyledüğünden gayri, Halil nâm koyuncuklarımı sürüb, zulm ve hayf eylemişdür. Şer'le görölüb alvirilmesin ricâ iderüm. Me'a hâzâ zımmi-i merkûm hâlen kaza-i mezbûrededür" deyû, bilirdi. İmdi buyurdum ki, hükm-i şerifim vardıkda husûs-ı mezbûr bir defa şer'le görölüb fasl olunmuş degül ise, ihzârunu 'arz ehl-i vukûfdan hakk ve 'adl üzre teftiş idüb göresiz. Fi'l-vâkı'a mezbûr Musa,⁴²⁷ zımmi-i mezkûrdan ol-mikdâr koyun alüb ve alduğı koyunun behâsından ol mikdârın virüb mâ'adâsın kendüde ise ve zımmi-i merkûm mevcûd ise ve âhar vechile bundan şer'le ve kânûn ile mâl-ı vakf taleb olunmak icâb eylemez ise, mütevellî-i mezbûrî ve câbisini hilâf-ı şer' ve kânûn bilâ ma'rifet kadı mezbûr Musa'yı ve oğlun muhkem döğüb ve ol kadar koyunlarını alüb belîğ eyledükleri vâkı' ise ki, sâbit ve zâhir ba'de's-sübût bi-vech-i alman hakkını şer'le tevcîh idenlerden bi-kusûr alvirüb, bu husûs için tekrâr şikâyete gelmelü eylemeyesiz. Eslemeyenleri sekdürüb, muhtâc-ı 'arz olursa yazub 'arz idesiz. Şöyle bilesin, 'alâmet-i şerife i'timâd kılâsın .

Tahrîren fi'l-hâmis ve'l-ısrin şehr-i Rebi'î'l-evvel
Senete 991

Akzâ kuzâtü'l-müslimîn, evlâ vülâtü'l-muvahhidîn, ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn, vâris-i 'ulûmî'l-enbiyâ ve'l-mürselin, hüccetü'l-hakkı 'ale'l-halkı'l-ecma'in, el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-mu'in Mevlâna El-hâkimü'l-'adl Mahrûsa-i Burusa -zîde fezâiluhû- ve kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-ke'lâm Mevlâna Kite Kadısı -zîde fazluhû- tevkî-î refî-î humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki,

Sûr-ı hümâyûnuma çıra lâzım olmağla bundan akdem dört bin tomruk çıra kesdürüb gönderesiz deyû, hükm-i hümâyûnum gönderilüb, tenbih te'kid olunmuşdı. Hâlen çıra kesmeğe ma'hûd (silik)lanlar (silik) kimesne olüb, zikr olunan mikdârı çırayı kesüb, erişdürmesine kudretleri olmadıkları ilâm olundu. İmdi sûr-ı hümâyûnum karib olmağla, çıranun mu'accilen erişmesi lâzım olmağın buyurdum ki, hükm-i şerifim ile dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mehmed Çavuş vardıkda aslen te'hîr ve tevakkuf itmeyüb, bu husûsa kendünüz bi'z-zât mukayyed olüb, fermân olunan mikdârı çırayı eğer fakren ma'hûd⁴²⁸ olan kimesnelerdür ve eğer sâ'ir taht-ı kazanuzda olan kurrâ ahâlisinden tevzi' ve taksim idüb, bağlü ve a'lâsından kesdürüb, dahî tevakkuf eylemeyüb, balya itdürüb, gemilere tahmîl idüb, gönderesiz. Husûs-ı mezkûr ümem mühimmâtındur. Ana göre mukayyed olüb, ihmâlden hazer idüb, on güne değın yetişdürmesine ikdâm eyleyesiz. Şöyle ki, on güne değın erişmeyecek olursa iskeleden alınmak lâzım gelür. Hıdmetünüz makbûl olmayub, mu'âtub olmanız makarrdur. Ana göre tedârik eyleyesiz ve lâzım olan haracın Hâssa Harcından alâsız ve hâlen dokuzyüz onüç 'aded tomruk gelmişdür. Lâkin tomrukları gâyet cüz'î olüb ve ekserî yarım olüb, tomrukları bütün olmayub, zahîresi dahî bağlü olmayub, sâ'ir çam ağacından farkı yokdur.

⁴²⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴²⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴²⁸ Daha önce okunamayan bu kelime "bilinen" anlamına gelmektedir.

Bî'z-zât mukayyed olûb, tomrukları büyük kesdürüb ve çıranun gâyet bağlusun tedârik idüb, bütûn tomruklar göndermesine ikdâm eyleyesiz. Sonra mu'âtıb olursız. Ana göre mukayyed olasız ve ne mikdâr tedârik olunub gönderildüğü mezbûr ile yazub, dergâh-ı mu'allâma gönderesiz. İhtimâmda kusûr itmeyesiz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerife i'timâd kılâsız.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sânî şuhûr Rebî'îl-âhir
Senete 990

Be-Makâm-ı Kostantıniyye

1058

Bundan akdem Hasshâ-i cedîde-i evvele tâbi-i Vilâyet-i Anadolu'da cizye-i kebîrân yava ve âzâdegân ve fermân virmüş ve Rum ve Dulkadir ve Diyâr-ı Bekir ve Arabistan ve Sakız ve Midillû sancaklarında ümerâya rağbet kayd olunmayub, hâric ez-defter olan cizye-i çingân ve mâl-i gâib ve mâl-i mefkûd ve cürm-i cinâyet ve resm-i 'arûsâneleri mukâta'asınun tahvîl-i sâbıkı senete sittin ve semânine ve tis'i-mi'etin Zi'l-ka'de'sinün yirmisinde üç yıla Kalıçe Hasan nâm mültezim uhdesinde beşyüzellibin akçede tahvîli temâm olaı dört ay mikdârı zemân mürür idüb, kimesne tâlib olmayub, hâlen Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Mehmed b. Abdullah nâm kimesne dîvân-ı hümâyûnuma gelüb, mukâta'a-i merkûmenün tahvîl-i cedîde senete tis'in ve semânine ve tis'i-mi'etin Zi'l-ka'de'sinün yirmisinden üç yıla iltizâm-ı sâbık üzre beşyüzellibin akçeye iltizâm ve kabûl ider. Şol şartla ki, mevâcib-i kadîme olan yevmi ondokuz akçe 'ulûfe ile emîn-i mültezim olüb, diledüğü kimesne kâtib ola. Yüzdörtbin akçe zarar-ı mâla Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden oniki nefer yarâr ve mâldâr kimesneler kefil olduklarına Kite Kadısı Mevlâna Muhyiddin -zîde fazlühû- imzâsıyla küfelâ defteri⁴²⁹ getürdüb, sadaka buyrulmak bâbında inâyet ricâ eylemeğin 'arz olundukda, nâzır zikr olunan iltizâmı kabûl itmek şartıyla ve mukaddemân virilen keflen bilâ emr virilmeğin, kefelen müflis ve lâ mekân olüb, tahvîl-i âharında mürâca'at lâzım olursa bulunmayub veya kefil oldukları mâlın edâsına kudretleri olmaz ise kefil-i âlây-ı müflisden alınmak şartıyla ve bâkî şerâtıyla virilmek fermân-ı şerîfim olmağın, mezkûrın iltizâm ve kabûlü ve küfelâsını⁴³⁰ hazâne-i 'âmirer defterlerine kayd olunub, işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn meveddet-makrûn kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân mezbûr Mehmed b. Abdullah - zîde kadruhû- zikr olunan mukâta'ata ber-vech-i iltizâm emîn olüb, iltizâmı temâm olan Hasan Kalıçe yedinde ve mukâta'a-i mezbûreyi devlet-i 'âliyeden iltizâm olunduğı sebebden senete tis'ine ve tis'i-mi'etin Rebî'îl-evvel'inün onyedinci gününden yevmi ondokuz akçe ile emîn-i mültezim nasb idüb, bu berât-ı hümâyûnı virdüm ve buyurdum ki, varub mukâta'a-i mezbûra ber-vech-i iltizâm emîn olüb, şöyle ki, vezâif-i hıdemât emânetdür mer'î ve mü'eddi kıldukdan sonra ta'yîn olunan ondokuz akçe 'ulûfesini mukâta'a-i mezbûre kıstından mâh be-mâh alüb, mutasarrıf ola. Bu bâbda hiç ahad mâni' olmaya ve mukâta'a-i mezbûre halkı mezkûr emîn bilüb, emânete müte'allik umûrda mürâca'at idüb, sözüne muhâlefet itmeyeler ve itdürmeyesiz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerife i'timâd kılâsız.

Tecdîden fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrın min Rebî'îl-evvel
Senete 990

1059

Mefâhirü'l-ümerâi'l-kirâm, merâci'ü'l-küberâi'l-fihâm, zü'l-kadr ve'l-ihtirâm, el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-allâm, Vilâyet-i Anadolu'da vâkı' sancakbeyleri -dâme izzühüm- ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm, me'âdinü'l-fazl ve'l-kelem, Anadolu'da vâkı' kadılar -zîde fazlühüm- tevki-î refi-î humâyûn vâsil olcuk ma'lûm ola ki,

Hak sübhânehû ve teâla celle celâlühû hazretlerinin 'inâyetleriyle ol behâr⁴³¹ hüccet âsârda bi'z-zât sefer-i muzaffer âsâra niyyet olmağla, taht-ı

⁴²⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴³⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴³¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

hükûmetinizde mütemekkin olan yeniçeri kullarım dahî müretteb ve mükemmel hâzır olüb, sefer zemânında ağaları yanında mevcûd bulunalar deyû, hükm-i hümâyûn gönderilmişdi. Öyle olsa ol emr-i şerîm 'alâ mekân makarr olmağın buyurdum ki, hükm-i şerîm vâcibü'l-ittibâ'im varıcak aslî te'hîr ve tevakkuf itmeyüb, taht-ı hükûmetinizde sakîn ve mütemekkin ne mîkdâr yeniçeri kullarım var ise bazârlarda ve cem'-nâs olan yerlerde cümlesine tenbîh ve nidâ itdiresiz ki, fermân-ı şerîf-i sâbıkım mücebince hâzır olüb inşâallah te'âlâ ol beharda cümlesi ağaları yanında mevcûd bulunub, sefer-i hümâyûna tevcîh olunalar. Husûs-ı mezbûr ehemmi-mühimmâtındur. Ana göre mukayyed olüb, ihmâl ve müsâhileden hazer eylesesiz. Şöyle bilüb, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi evâhır-ı şehri Zi'l-ka'de
Senete tis'ine ve tis'-mi'etin

Be-Makâm-ı Kostantiniyye

Fi 5 mâh Zi'l-hicce

Bi-mezîd Hamza ve Mahmud nâm yeniçeri

1060

Cenâb-ı 'izzet-meâb, fazîlet-şi'âr, şerîfet-nisâb, hazret-i efendi kâmbîn ü kâmyâb

El-Hakimü'l-'adl bi-Kaza-i Kite -zîde fazluhû- ilâ yevmi الحوال

'İzz-ı huzûr-ı şerîflerine mensûbü's-sürûrlarına envâ'-i du'a ve ithâf-ı senâ i'lâmından sonra 'ilm-i şerîfe hafî⁴³² buyurulmaya ki, senete ihdâ ve tis'ine ve tis'-mi'etin Muharremü'l-Harâm'ınun onyedinci gününden Livâ-i Hüdâvendigâr cenâb-ı seâdet-meâb Mustafa Bey Hazretleri muhtâr tevcîh buyrulub, taht-ı kazayı adâletinüz zabtı için âdemlerinüzden Ayvaz subaşı bendenüz ta'yîn olunub, irsâl olundu. Lede'l-vusûl lütfunuzdan mercûdur ki, mezkûrun üzerinde nazâr-ı şerîfenüz derî' buyrulmayub, şer'-i kavîm ve kânûn-u kadîm muktezâsınca müşârünileyhe muhlisâne 'âid ve râcî' olan bâd-ı hevâyı mezkûr bendenüze zabt ve kabz idesiz. Kimesneye hilâf-ı şer' ve hilâf-ı kânûn rencide ve remîde itdürmemesine hüccet buyrula. Bey-i muhtâr bir ferde bi-vech-i te'addî olunduğuna kat'an rızâları yokdur. Oldur ki, hüsn-i 'adâlet gösterilmeye şerîf buyrula. Bâkî 'ömr-i devlet, der-seccâde-i şerîfet, müstedâm bâd, bi-rabbi'l-'ibâd.

El-fakîr Cafer Kethüdâ

Mîr livâ-i Hüdâvendigâr

1061

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keâm, Kite ve İnegöl Kadıları -zîde fazluhumâ- tevki-'î refî-'î humâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki,

Hâliyâ sefer-i hümâyûn zafer-i makrûn mühimmât için tob 'arabalarına bârgîr lâzım olmağın, taht-ı kazanuzdan yüz elli re's bârgîr satun almağın hâssa tob 'arabacıları bölükbaşlarından Mehmed b. İlyas ve Hasan nâm kimesneler ta'yîn ve hazâne-i 'amiremden otuzyedibin beşyüz akçe ihrâc ve mezbûr ile irsâl olundu. Buyurdum ki, hükm-i şerîm ile mezbûrlar vardukda bir ân ve bir sâ'at te'hîr ve tevakkuf itmeyüb, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olüb, mezbûr kulum ile ögât vechile tebliğ⁴³³ ve tecessüs idüb, sefer-i hümâyûnuma işbu zu'amâ ve erbâb-ı timâr ve sâ'ir kapukullarından mâ'adâ ata binüb ve kimesnelerde ve re'âyâda bulunan bârgîrlerden sâğ ve koşulu ve yürürken⁴³⁴ ve sâğ ve sâlim olüb, aksâk ve terk ve tecrîd vechiyle sakat ve ma'yûb olmaya. Ol makûle bârgîrlere biri biri üzre beşyüz akçe virüb, ehl-i cizye ma'rifetiyle behâların sâhiblerine virüb ve her bârgîr ne mîkdâr akçe virilüb ve her biri kimden alunduğuna ma'rifetiyle defter idüb,

⁴³² Daha önce okunamayan bu kelime "gizli, saklı" anlamlarına gelmektedir.

⁴³³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴³⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

imzâlayub ve mûhûrleyüb, mu'accelen bârgirler ile irsâl ve isâl eyleyesiz. Vefâ itmeyen akçeyi anda olan hâssa mukâta'adan alüb ve alınan akçe için emîn eline hüccet viresiz ve ne mikdâr akçe alunursa vukû'u üzre yazub, bildiresiz ve satun alunan bârgirler anda durduğı meraların ve otlakların gönderilen akçeden virüb ve haracların ve sâ'ir ihrâcat lâzimesin tedârik idüb, alüb irsâl ve isâl idüb 'avk⁴³⁵ u te'hîr ve ihmâl ü mesâheleden bi-gâyet hazer idersiz ve bi'l-cümle husûs-ı mezbûr ehemmi mühimmâtdandır. Sâ'ir umûra kıyâs eylemeyüb, bâyin-i tarîkgân mu'accelen tedârik ve ihzâr ve irsâl-i isâl eylesiz ve bu bâbda bi'z-zât mukayyed olüb ve gayr-i ihmâl mülkü ahz ve celb mâla ve cevr u zulm ve te'addiye müte'allik husûsdan (silik) firâr idüb, hakk-ı sarîha tâbi' olasız. Sonra özinüz makbûl olmaz. Ana göre basîret ve intibâh üzre olasız. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerife i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l-yevm el-hâmis ve'l-ışrin şehri Zi'l-ka'de
Senete tis'ine ve tis'i-mi'etin

Be-Makâm-1 Kostantiniyye

1062

Cenâb-ı 'izzet-me'âb, şerîfet-nisâb Hazreti Efendi kâmbîn ü kâmyâb

Edâmellâhu te'âlâ fazluhû ve ömrühû ve 'adluhû ilâ yevmi المشر والحوال

Şerîf-i tehiyyât-ı sâfiyât münib-füzûn ve teslimât-ı vâfiyât-ı meveddet-nümûn kavâfil-sübhân sulh u müşâvir ve emel-i müridân ilâ-i a'lâ meclîs, ve medîne-i mahfel-i münif kıldıkdan sonra inhâ-i mahlas bi-ıştibâh budur ki,

İşbu hâmil درء du'â ve nâfil نمته ثنيا erbâb-ı tîmârdan Ayaş Kazâsı'na tâbi' Yerköy nâm karyede sâkin Emre Bey'in kulları havvâs-ı hümâyûndan Yenişehir ve Kite ve Burusa ve İznik ve tevâbi-i mukâta'asını bundan akdem dokuzyüz seksenyedi Rebî'îl-âhır'ınun altıncı gününden üç yıl onüç kere yüzbin ve ellibin akçeye iltizâm iden inbâ-i sipâhînün Pir Mehmed Çelebi'nün tahvîli temâm olduktan sonra üslûb-ı sâbık üzre onüç kere yüzbin ve ellibin akçeye iltizâm idüb, kânûn üzre küfelâsın virüb, der-devlete 'arz olunmuş idi. Hâlen berât-ı hümâyûn ile gelüb zikr olunan mukâta'anun zabtı için mürâsele ricâ itmeğın, bu varaka tesvîd olunub, hâk-pâye-i şerife revâne olundu. Lede'l-vusûl mercûdur ki, mukâta'a-i merkûmı mezbûr bendelerine zabt itdürüb, tahvîl ve târihine düşmüş hukûkî mezbûr (silik) ve şimdîye değın ibtidâ-i tahvîlden emânete zabt iden kimesneler 'uhdesinde olan makbûzların⁴³⁶ mezbûra hükm idüb, ilâ virmek bâbında himmetler ve 'inâyetler oluna. Ve'l-hâsil emîn-i sâbık her ne tarîk üzre zabt iderse mezbûr bendeleri dahî minvâl-i mezkûr üzre zabt idüb hâricden bir kimesneyi vech-i dahl ve te'addî eylemeyüb beytül-mâl-i müsliminden telef ve zâyî' olmayub, zabt ve kabz olına. Benüm efendüm emîn-i mezbûrun bir akçe mücebince tekrâr yerlü yerinden yoklanub, der-devlete 'arz olunmuşdur. Mercûdur ki, emâneti olgelen üzre zabt itdüresiz ve ibtidâ-i târihden kendüye düşmüş her ne ise ve her kim zabt iderse yerlü yerinden yoklanub, mûmâileyh mirî için zabt itdüresiz ve hâsların sığâr ve kibâr re'âyâsı mûmâileyhi emîn bilüb, mürâca'at-ı mezkûre ideler. Bir dürlü dahî olmaya nâzırımız evine gelmeğın mektûbu't-timârı⁴³⁷ geldükde, anlardan dahî mektûb varır. Şöyle ma'lûm-ı şerîf ki, evvelâ bu husûsda sudûr bulan الطاق 'indallâh zâyî' olmamak makarr idüğü ma'lûm-i şerîfdür. Bâki hemîşe 'ömr-i devlet ve kader u rîfat der-seccâde-i şerîfet müstedâm ve müstahkem bâd bi-rabbi'l-'ibâd.

El-Fakîr Abdülkerim El-Mevellâ Bi-Ankara

1063

⁴³⁵ Daha önce okunamayan bu kelime "alıkoyma, durdurma, vazgeçirme" anlamlarına gelmektedir.

⁴³⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴³⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Sultan bt. Bali ve kız karındâşı Saliha, işbu mezbûre Sultan'un zevci Hacı Musa'yı vekil eylediği, Hasan b. Ali ve Mahmud b. Mehmed şehâdetleri ile sâbit olduğu, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Sinan Bey ibnu Abdullah
ve Mehmed Bey ibnu Mustafa
ve gayruhumâ

1064

Sultan bt. Bali ve kız karındâşı Saliha taraflarından vekil-i şer'ileri olan Musa b. Bayezid Meclis-i şer'e gelüb, Aişe bt. Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müvekkilelerüm mezbûretânun mezbûre Aişe üzerinde karz-ı hasenden üçbin yüz akçeleri vardır, taleb iderüm" diyücek, mezbûre Aişe, "Mezbûretâna ikibin beşyüz akçe deynim vardır" deyü ikrâr eylediği, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Sinan Bey ibnu Abdullah
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Hasan b. Ali
ve Mahmud b. Mehmed
ve gayruhum

1065

Karye-i Balabancık'dan Ali b. Hızır Meclis-i şer'e gelüb, Sultan ve Saliha nâm hâtûnlar taraflarından husûs-ı âtiye vekil-i şer'ileri olan Hacı Musa muvâcehesinde takrîr-i kelâm <idüb>, "Mezbûretânun Ahmed b. Hızır nâm kimesne zimmetinde olan ikibin akçelerünün bin üçyüz akçesine mâlen kefil oldum" didüğü, vekil-i merkûm talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 1064)

1066

Karye-i Mürseller'den Mehmed b. Hüseyin Meclis-i şer'e gelüb, Bağdad bt. Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûre Bağdad ile nizâ' eylediğim bağçe husûsunda târih-i kitâbdan on gün temâm oldukda, mezbûre Bağdad ile murâfa'a-i şer' olmaz isem, zikr olunan bağçe husûsunda da'vâm ve nizâ'ım yokdur. Mezbûre Bağdad'un mülkü olüb, sâ'ir emlâki gibi tasarruf eylesün" deyü ikrâr eylediği, mezbûre Bağdad talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

1067

Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Cafer Bey ibnu Mustafa Bey Meclis-i şer'-i şerife gelüb, Karye-i Fodra'dan Piri b. Mustafa muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Piri zimmetinde olan ikibin kırk akçeye târih-i sicilden otuz gün mehil-i şer'i virdüm. İşbu Ali bin Mehmed ve Selim b. Pervâne nâm kimesneler binyirmiştir akçeye kefil oldular" didükde, mukırr-ı mezkûri, mezbûrun Piri ve Ali ve Selim dahî

vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdükdən sonra, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Safer
Senete 991

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Ahmed Çelebi ibnu Ramazan
ve Mehmed b. Hüseyin
ve Halil b. İsa
ve ve gayruhum mine'l-hâzırın

1068

Mefâhiru'l-kuzât ve'l-hükkâm, me'âdinü'l-fezâil ve'l-keîâm, mezâhiru's-şerâ'iyi' ve'l-ahkâm, mümeyyizü'l-helâl 'ani'l-harâm, el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-allâm, bi-Kazâ-i Livâ-i Hüdâvendigâr -zîdet fezâiluhüm- davât-ı sâfiyât ve teslîmât-ı vâfiyât ittihâzından sonra inhâ olunan oldur ki,

Hâliyâ işbu senete ihdâ ve tis'in ve tis'i-mi'etin Muharremü'l-Harâm'ınun evâsıtıyla müverrih derse'âdetden bu cânibe ve 'umûmen⁴³⁸ Vilâyet-i Anadolu kadularına hitâben bende-i 'âlî çavuşlarından Ali Çavuş -zîde kadruhû- yedinden mü'ekkid emr-i şerîf vârid olub, mazmûn-ı hümâyûnunda hâlen şark seferine fermân olunan 'asâkir-i nusret-mü'esserin zahîresin tedârîki mühimmâtından olmağın her otuz hâneden bir müd tereke ki üç kısım olub, bir kısmı un ve iki kısmı arpa üzre mâliye tarafından mufassâl ahkâm-ı şerife yazılıb, irsâl olunmuşdur. Lâkin zikr olunan ahkâm-ı şerife giç varmak ihtimâli olub, şimdiden tedârik olunması ehemmi-i mühimmâtdan olmağın buyurdum ki, hükm-i şerîf ile çavuş-ı mezbûr vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olub, mâliye tarafından hükm-i şerîf gelmedi deyü ta'allül ü behâne itmeyüb, emrim üzre her otuz hâneden bir müd tereke üç kısım olub, iki kısmı arpa ve bir kısmı un olmak üzre 'ale'ta'cıl⁴³⁹ ihrâc ve ihzâr itdiresiz. Husûs-ı mezbûr mühimmât umûrundur. 'Avk ve te'hîrden ve fermân olunan mikdârdan ekseri cemî' olunmakdan ziyâde zarar idesiz ki, sonra gadrınız kat'an makbûl olmayub, mu'âtıb ve mu'âkıb olmanız makarrdur. Ana göre mukayyed olub, ikdâm ve ihtimâmda dakîka fevt itmeyesiz ve sen ki beylerbeyisin zikr olunan hükm-i şerîfin sûretin yazub, mühürleyüb, beylerbeyliğde vâkı' olan kadulara götürüb, muhkem tenbîh idesin ki, mücebiyle 'amel eyleyüb, ihmâl ve müsâheleden hazer ideler. Sonra mu'âtıb olmaları makarrdur. Bâb-ı ikdâmda dakîka fevt itmeyeler deyü fermân olunmağın, ber-müceb-i emr-i 'âlî sûreti yazılıb, âdemlerimizden fahru'l-emâsıl ve'l-akrân Emir Çavuş -zîde kadruhû- irsâl olundu. İnde'l-vusûl her biriniz ber-müceb-i emr-i 'âlî gereği gibi ber-müceb-i müsâra'at⁴⁴⁰ mukayyed olub, bir ân ve bir sâ'at te'hîr ve terâhiye cevâz göstermeyüb, fermân olunan üzre ber-vech-i isti'câl cem' ve imzâ itdürülüb, her vechile mecd u sâ'î olub, ihmâl ve müsâhele ziyâde ihrâz idüb, hükm-i şerîfin ecrisinde dakîka fevt olmayub, mâ-hüve'l-me'mûr bezl-i makdûr olmasına sa'y-i belîğ idesiz ve zikr olunan hükm-i şerîfin sûreti ne gün varub ve ne vechile mübâşeret ve tedârik eyledükleri 'alâ vukû'a yazub, bu cânibe i'lâm idesiz. Öylece mulâhaza oluna.

Tecdîden fi evâil-i şehri Saferü'l-Muzaffer min şuhûr
Senete ihdâ ve tis'ine ve tis'i-mi'etin

Be-Makâm-ı Kütahya

1069

İnegöl Kazası'na tâbi' Bilaloğlı dimekle ma'rûf olan karyede evleri basılıb, katl olunub, esbâbları gâret olunan Ali Çelebi ve Seyfi Çelebi ve Hüseyin Çelebi'nün

⁴³⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴³⁹ Daha önce okunamayan bu kelime "acele, ettirme, çabuklaştırma" anlamlarına gelmektedir.

⁴⁴⁰ Daha önce okunamayan bu kelime "sûrat ve acele etme" anlamlarına gelmektedir.

vârisleri taraflarından vekî-i şer'îleri olan Mustafa Bey ibnu Abdullah Meclîs-i şer'e gelüb, Baraklu nâm karyeden Ali b. Hasan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Zikr olunan maktûllerün evlerinden gâret olunan esbâbdan bir kırmızı قصبه yünlü frengi atlâs, çaprâz dikmelü kaftân, mezbûr Ali'nün elinde bulunmuş. Su'âl olunmasun taleb iderüm" diyücek, mezkûr Ali'den su'âl olundukda, "Babam Hasan kızkarındâşımı bir kimesneye nikâh-ı şer'î ile virdüğü zemânda, bir kırmızı kumâş uzûn yünlü kaftân getürdi. Karye-i Aşıklar'dan Kemal nâm kimesneden 'âdet-i tarîkyle alûb, getür<üb>, kız karındâşım giydirdi. Ba'dehû yine mezkûr Kemal'e teslim eyledi" deyü cevâb virdüğü, bi't-taleb sicill olundı.

Tahrîren fî evâsıt-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Hacı Durmuş b. İsa
ve Yusuf b. Musa
ve İsmail b. Hacı Hayya
ve Mustafa b. İbrahim
ve gayruhum

1070

Muhallefât

El-merhûm Mustafa b. Durmuş, Karye-i Has mâte ve tereke mine'l-vereseti ibnen vâhiden ve binten ve zevcetân veka'a'l-kısmet.

Fî evâil-i şehri-i Cumâde'l-âhr
Senete 988

Hane me'a havli	1000
İki dâm	100
Nısf harmân yeri	300
Nısf koru	150
Nısf bağ yeri	60
'Alef kile beş Kıymet	50
Nısf baklalık	67
ve sarpûn	Yazılmamış
Bir bağçe	30
Bir araba deyn için virülmüşdür	150
Yekûn	1957
Hisset-i ibn	110
Hisset-i bint	599
Hisset-i zevcetân	249

*Müteveffâ-i mezkûrun yetimesi Fatıma'nun metrûkâtın zabt ve hıfz için vasî lâzım ve mühimm olmağın, anası Selcik bt. Şevki kâbel-i şer'den ba'de'l-kabûl vasî nasb olundı.

1071

Muhallefât

El-merhûm Habib Reis ibnu Mehmed 'an Karye-i Emrudlu mâte ve tereke mine'l-verese ibnen ve hüve Ahmed ve bitân ve hümâ Ümmühani ve Aişe ve zevceten ve ibnün ve hiye Emine bt. Süleyman veka'atü'l-kısmet.

Fî evâsıt-ı şehri-i Şabani'l-Mu'azzam
Senete 988

Bimahzar:

İbrahim Halife ibnu Ramazan El-İmam
Mehmed Çelebi ibnu El-Hacc Musa

ve Mehmed Çelebi ibnu El-Hacc Mahmüd
Bekir b. Hamza
Hüsam Reis ibnu İsa
Pir Ahmed Çelebi ibnu El-Hacc Mustafa

Fevkânî ve tahtânî iki 'aded evler me'a havlî Kıymet	12000
Demürce dükkânı kurbunda iki oda Kıymet	1200
Demürce Bahçesi Kıymet	4000
Bir dönüm mikdârı mukâta'alı çayır Kıymet	500
Diğer tarlasında nâr ⁴⁴¹ bağçesi Kıymet	1500
Emrudcuk'da bir büyük asma ⁴⁴² bağı Kıymet	18000
Filador'da büyük berbâk ⁴⁴³ bağı Kıymet	16000
Divane Ali Bali bağı Ulubad Kıymet	22000
Kadın kurbunda Ulubad bağı Kıymet	7000
Dalyan ⁴⁴⁴ bağı Kıymet	2000
Filador'da Ağustos Bağı Kıymet	6000
Karabelen kurbunda bir dönüm mikdârı çayır Kıymet	300
Bir Rus oğlanı Kıymet	3000
İki katır Kıymet	3000
İki tosun Kıymet	500
Üç keçi	150
Üç kırma	50
Altı sini ⁴⁴⁵	100
Bir köhne çûka	200
Bir laciverdi dolama	100
İki küb	6
Hırdavathâne	500
Direk tahmînen Kıymet	500
Yekûn	106.800

1072

Ba'dehû müteveffâ-i mezbûrun sulbiye kızı Aîşe, karındâşı mezbûr Ahmed ile mîrâsa müte'allik da'vâ ve husûmâta ve ahz ve kabz ve sulh ve ibrâya ve ikrâr ve itirâfa, Pir Ahmed Çelebi El-Hacc Mustafa ve Abid b. El-Hacc Mahmüd şehâdetleriyle Fazlullah b. Mümin nâm kimesnenin vekâleti sâbit olub, kayd olundu.

Hurrîre fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1071)
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 1071)

1073

Ba'dehû müteveffâ-i mezbûrun diğer kızı Ümmühani, karındâşı mezbûr Ahmed ile mîrâsa müte'allik de'âvâ ve husûmâta ve ahz ve kabza ve sulh ve ibrâya ve ikrâr ve itirâfa zevci Mehmed b. Ali'yi vekil itdüğü, Fazlullah b. Mümin ve Pir Ahmed Çelebi ibnu El-Hacc Mustafa şehâdetleriyle sâbit olub, kayd olundu.

Hurrîre fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1071)
Senete 988

Şuhûdü'l-hâl :

⁴⁴¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁴² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁴³ Daha önce okunamayan bu kelime "arpa yemi denilen bir cins tohum" anlamına gelmektedir.

⁴⁴⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁴⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Es-sâbikûn (Atıf 1071)

1074

Emrudlu'da fevt olan Habib Reis'in kızları tarafından vekilleri, oğlu Ahmed muvâcehesinde itdükleri ikrârlarıdır.

Oldur ki, vekilân-ı mezbûrân Fazlullah ve Mehmed Meclis-i şer' de merkûm Ahmed muvâcehesinde ikrâr idüb, "Müteveffâ-i mezkûr Habib Reis hâl-i hayâtında ve kemâl-i sıhhâtinde karye-i mezbûrede vâkı' olüb, bir tarafı tarîk-i 'âm ile ve bir tarafı Büyük Ali mülkleriyle ve bir tarafı Yörük Sefer mülkleriyle ve bir tarafı Aişe Hâtûn Evrenoz Bey mülkleriyle mahdûd fevkânî ve tahtânî altı bâb evleri ve bir firını ve eşcâr-ı müsmire ve gayrî müsmire müştemil olan menzilin ve Yelender nâm mevzi'de vâkı', bir tarafı deniz⁴⁴⁶ ve bir tarafı vâdî ve bir tarafı Müncioğlı mülküyle ve bir tarafı Süleyman Reis mülküyle mahdûd mülk-i برماق bağını mezkûr Ahmed için vakf idüb ve bize dahî vasiyyet itmüşdür deyû, müvekkilelerimiz mezbûrân Aişe ve Ümmühani Meclis-i şer' de ikrâr idivirmek için bizi vekil itdiler" deyû vech-i meşrûh üzre itdükleri ikrârları, 'alâ vukû'a kayd olundu.

Hurrîre fi târîhi'l-mezbûr (Atıf 1071)

Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 1071)

1075

Muhallefât

El-merhûme Turpaşa bt. Ömer mâtet fi karye-i Na'allar ve tereket zevcen ve ümmen ve ibnen vâhiden.

Veka'a't-tahrîr fi evâhır-ı Muharrem

Senete 989

Üç beledî döşek	180
İki aba döşek	60
Üç nakuşlı yasduk	100
İki beledî yasduk	40
İki beledî yorgan	60
Bir yemeni yorgan	60
Üç kilim	150
İki sanduk	40
Beş sahan ⁴⁴⁷	100
İki hereni	50
Bir bakrac	20
Bir inek	300
Bir dana	80
Burc beden gümüş	300
Gümüş boğmak	
Kırmızı atlas kaftan	180
Paygüzin kuşak ⁴⁴⁸	60
Altunlu بداكل	55
Yekûn	2725
Nakd akçe babasından intikâl itmüş	900

1076

⁴⁴⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁴⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁴⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Müteveffiye-i mezbûrenün yetim-i sağiri olan Ali'ye anasından intikâl iden mâlinun zabtına vasî lâzım olmağın, babası Mehmed kibel-i şer'den vasî nasb olunub, mezkûr Mehmed dahî "Kabûl eyledüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Hurrîre fî evâhır-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Osman b. Halil
ve Hasan b. Ali
ve Mahmûd b. Mustafa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

1077

Müteveffiye-i mezbûrenün anası olan Sultan Meclis-i şer'e gelüb, müteveffiye-i mezbûrenün zevci olan Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûre kızum Turapaşa'nun hacrimde olan sağır oğlu Ali'nün nafakaya ve kisveye ihtiyâcı vardır. Kibel-i şer'den nafaka takdîr olunmasın taleb iderüm" diyücek, mezbûr Ali'ye anasından intikâl iden mâlundan yevmî birbuçuk akçe nafaka takdîr olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Hurrîre fî evâhır-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Osman b. Halil
ve Hasan b. Ali
ve Mahmûd b. Mustafa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

1078

Karye-i Göbelye'den Yusuf Çelebi nâm kimesnenün çobanı olan Yani veled-i Yorgi nâm zımmînün nefsine, lede'l-hâce ihzârına Mahrûsa-i Burusa'da Balıkpazarı'nda poğaçâ dükkâmı olan Pervane b. Abdullah "Kefil oldum" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Hurrîre fî evâhır-ı Muharrem
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Fahru'l-akrân Sinan Çavuş
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

1079

İnegöl Kazası'na tâbi' Bilaloğlu nâm karyede evleri basılıb, rızıkları gâret olan Ali Çelebi ve Seyfi Çelebi'nün vârisleri taraflarından vekî-i şer'leri olan Mustafa Bey ibnu Abdullah Meclis-i şer'e gelüb, kazaya tâbi' Baraklu nâm karyeden Halil Mûmin muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Zikr olunan maktûlleri katil idenler ile mezkûr Halil biledür deyû istimâ' olundu. Şer'le görölmesin taleb iderüm" diyücek, mezkûr Halil'den su'âl olundukda inkâr idüb, gibbe'l-inkâr merkûm Mustafa Bey beyyîneden 'âciz olüb, mezkûr Halil yemîn-i billâh itdükden sonra, mezkûr Halil'in keyfiyeti ahvâli karyesi halkından istifsâr olundukda, Mahmûd b. Hasan ve Ahmed b. Mehmed ve sâ'ir ahâli-i karye-i mezbûre, "Merkûm Halil eyû ve müstakim kimesnedir" deyû edâ-i şehâdet eyledükleri ecilden, mezbûr Halil'in husûs-ı mezbûrdan berât-ı zimmeti zâhir olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Hurrîre fî evâsıt-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Hacı Durmuş b. İsa
ve Yusuf b. Musa
ve İsmail b. Hacı Hayya
ve Mustafa b. İbrahim
ve gayruhum

1080

Karye-i Baraklu'dan Halil b. Mümin nâm kimesnenün nefsine, lede'l-hâce ihzârına, karye-i mezbûreden Mahmüd b. Hasan "Kefil oldum" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 1079)

1081

Karye-i Baraklu'dan Ahmed b. Mehmed nâm kimesnenün nefsine, lede'l-hâce ihzârına, karye-i mezbûreden Ali Mustafa "Kefil oldum" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Safer
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 1079)

1082

Bundan sâbık Hüdâvendigâr Sancağı'nda İnegöl Kazası'na tabî Virenler nâm tımara mutasarrıf olan Ali Çelebi ibnu Bali Meclis-i şer'-i şerife gelüb, Yenişehirli Ahmed Çavuş tarafından vekî-i şer'ileri olan Ali b. Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb didü ki, "Zıkr olunan tımarı dokuzyüz doksan senesinde vâkı' olan mahsûli ile mûmâileyh Ahmet Çavuş'a hüsn-i ihtiyâr ile virüb, mukâbelesinde yedibin akçe alüb, kabz eyledüm" deyü ikrâr sahîh-i şer'î eyledüğü, vekîl-i merkûm talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Saferi'l-Muzaffer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Rasul b. Ahmed
ve Mehmed b. Ferruhşad
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

1083

Karye-i Yörükili'nde fevt olan Turan nâm kimesnenün oğlu Bekir Meclis-i şer'e gelüb, karındâşı Muhyiddin Fakih muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Vasîmüz olan Hoca Mümin nâm kimesne yedinden mezkûr Muhyiddin kırkbeş filori alüb, kabz eyledi. Bana 'âid olan hissemi taleb iderüm" diyücek, mezkûr Muhyiddin'den su'âl olundukda, vasî mezkûr yedinden kırkbeş filori aldum. Lâkin iki (silik) ve bir kızkârındaşum ile taksim eyledük deyü ikrâr eyledüğü bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Rasul b. Ahmed
ve Mehmed b. Bali

ve Halil b. İsa
ve gayruhum

1084

Frenkili nâm karyede fevt olan Turan nâm kimesnenin oğlu Mehmed, karındası Bekir muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, “Mezkûr Bekir ile nizâ’ eyledüğüm su sığır çiftini, mezkûr Bekir Karamustafa’dan aldığı zemânda ben bile değül idüm” deyü ikrâr eyledüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Safer
Senete 991

Suhûdü’l-hâl :
Bi-esbak (Atf 1083)

1085

Nişân-ı şerif-i âlişân-ı sultânî ve tuğrây-ı garrây-ı kiti-sitân-ı hâkanî, nefeze bi’l-avni’r-rabbânî hükmü oldur ki,

Hâlen İlyasoğlu râfi’-i tevkî’-i refi’-i hâkânî Selman sūdde-i se’âdetime gelüb, Aydın Sancağı’nda müyesser olmamağla beş bin akçe ve tîmârdan ma’zûl olub sūr-i hümâyûnumda hıdmet itmeğın, bin akçe terakkiye emr-i şerif virülüb müyesser olmaduğın bildürüb ve Hüdâvendigâr Sancağı’nda Kızılcatuzla Nâhiyesi’nde beş bin akçe tîmâr divân-ı hümâyûnum kâtiblerinden âhar ze’âmet el-ân kâtib Abdî tahvîlünden mahlûldür deyü tâlib olub, ‘inâyet-i ricâ itmeğın, terakkî virilen emr-i şerif alnub, tîmâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzre mahlûl ve noksân tekmîl olunmak üzre tevcîh idesin deyü, dokuz yüz doksan Zi’l-hicce’sinün gurresi ile emr-i şerifim virülüb mezbûr Selman sūdde-i se’âdetime gelüb چنادرکی ve ferhâd-ı yararlığın ‘arz eyledükde, bin üçyüz akçe terakkiye emr virüldüğün bildürüb, ilhâk olunmasun ricâ itmeğın, ilhâk olunmak üzre bâb-ı se’âdetimden ihrâc olunmak fermân olmağın, emr-i ‘âli mücebince tîmâr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzre kâtib Abdî tahvîlinden elinden giden ile iki defa emr olunan terakkîleri bedelinden ikibin üçyüz akçe noksanıyla ber-vech-i tekmîl yedibin üçyüz akçelik üzre tevcîh olunub, sūdde-i se’âdetimden lâyıq görüb virdüm ki, zıkr olunur ve buyurdum ki, ba’de’l-yevm taht-ı yedinde olub, tasarruf kılub, şöyle ki, vezâif-i hüdemat mîridür ve müsâ’-ı meşkûre ‘asâkir-i mansûredür, ber-müceb-i defter-i hâkânî bî-kusûr te’addî kılalar. Ol bâbda hiç (silik) mâni’ ve râfi’ olmayalar. Şöyle bileler, ‘alâmet-i şerife i’timâd kılalar.

Karye-i Dere tâbi’ mim	200
Karye-i Hacı Çiftliği tâbi’-i Kite	370
Karye Tobcı İskender tâbi’-i mezbûr	200

*Mezra’a-i Kara Ahmed ‘an Mahmiye-i Burusa dört müdlük yerdür deyü, kayd olunmuşdur.

Be-Makâm-ı Kostantıniyye

1086

Nefs-i Gemlik’den Bali veled-i Musa Meclis-i şer’de, “İşbu bâ’isû’s-sicill Mehmed Çelebi’ye karz-ı hasenden ikiyüz akçe vâcibü’l-edâ deynim” vardur deyü ikrâr eyledüğü, bi’t-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Safer
Senete 991

Suhûdü’l-hâl :
Ali Bey ibnu Mustafa
ve Rasul b. Ahmed
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

1087

Kite Kazası'na tâbî' mezra'a-i Dere'ye berât-ı pâdişâhî ile ber vech-i timâra mutasarrıf olan Süleyman Bey Meclis-i şer'î şerîfe gelüb, "Mezra'a-i mezbûr Avret Öldüğü nâm mezra'aya tâbî'dür" deyü, zabt iden Kasım Bey nâm sipâhinün vekîli ve kethüdâsı Yani veled-i Yorgıla mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Benüm berât-ı pâdişâhî ile mutasarrıf olduğum mezra'adan Avret Öldüğü dimekle ma'rûf olan mezra'aya tâbî' değüldür. Ahar timârdur. İkisünün mâ-beyni mesâfe-i ba'idedür. Ehl-i vukûfdan su'âl olunmasın taleb iderüm" diyücek, husûs-ı mezkûr ehl-i vukûfdan su'âl olundukda, "Karye-i Badırğa civârında vâkı' bir haddî mezârlar ve bir haddî Karacayer ve bir haddî Denlü Mermer ve bir haddî arz-ı mîrî ile mahdûd olan mezra'ay-ı Dere'dür. Müstakil timâr Avret Öldüğü mezra'a dahî âhar timârdur. Mesâfe-i ba'idedür" deyü, Bali Bey ibnu Nasuh Bey ve Mehmed Çelebi ibnu Hızır Bali ve Dervîş b. Kasım nâm kimesneler dahî zımmî-i mezkûr muvâcehesinde edâ-i şehâdet itdükleri ecilden, şâhidân-ı mezbûrânın şehâdetleri ba'de't-ta'dîlî's-şer'î hayyiz-ı kabûlde vâkı' olüb, mezra'a-i mezbûr elinde olan berât-ı 'âlî mücebince ve tasarrıf itmesine mezbûr Süleyman Bey'e izin virüldüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Safer
Senete 991

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Bekir Kasab b. Yusuf
ve Mehmed b. Mustafa
ve Bekir b. Durak
ve gayruhum

1088

Muhallefât

Terenos veled-i Şone fi Karye-i Balıklu ve tereke binten vâhiden ve isnâ 'asebeh.

Veka'a't-tahrîr fi evâil-i Cumâde'l-âhır
Senete 989

İki kara sığır inekler	500
Bir şarabhâne	200
Bir araba	300
Bir boş fuçı	40
Bir mîkdâr hamr ⁴⁴⁹ ile bir fuçı (silik)	200
Büyük küb	30
Küçük küb	10
Köhne bakrâc	10
Bir mengâne	100
Bir bile	15
Bir kazma	15
Bir bıçak	10
Tahminen onbeş buğdây	3000
Tahminen on araba 'alef	300
Tahminen dört araba arpa	200
Tahminen beş kile arpa	15
Onbeş kilelik nadas	100
İki âlet-i çift	100
Bir harman dögeni	200
Yekûn	5345
Deyni sâbit ilâ Dursun	100

⁴⁴⁹ Daha önce okunamayan bu kelime "şarap" anlamına gelmektedir.

Deyni sâbit ilâ Kara Yusuf	150
El-bakiyye beyne'l-verese	5095
Hisset-i bint nısf	
El-bakiyye li'l-'asebe	

1089

Merhûm-ı mezkûrun Harsafine kızı Meclis-i şer'e gelüb, mezkûr Terenos'un 'asebe⁴⁵⁰ tarıkıyla vârisleri olan Yani ve İngülüs veled-i Terendefiloz mukâbelesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr babamız Terenos, hâl-i sıhhatinde karye-i mezbûrede vâkı' kableten Todori mülkü ve şarkan Lağter mülkü ve garben vâdî ve şimâlen Londa mülkü ile mahdûd olan bir yer ev ve bir samânlık ve iki anbar ve bir firını ile bana üçbin akçeye ve üç kıt'a ma'lûmü'l-hudûd bağlarını ve bir kıt'a harman yerini içinde olan eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle ikibin akçeye, cem'an beşbin akçeye bu vechile emlakini bana bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı mezkûri bî-kusûr alüb, kabz idüb, yedine hüccet-i şer'iyye dahi virüb, iki yıl vardur tasarruf iderüm. Hâlen mezkûr babamız Terenos mürd olmak üzere zikr olunan emlakden hisse taleb iderler. Tasarrufuma mâni' olurlar. Şer'le görölmesin taleb iderüm" deyüb, yedinde olan hüccet-i şer'iyyesin ibraz idüb göröldükde, takrîr-i kelâmına mutâbık bulunub, mezbûrân Yani ve İngülüs'den su'âl olundukda, inkâr ile cevâb virüb, gibbe'l-inkâr mezbûre Harsafine yedinde hüccet-i şer'iyyesinün mazmûn zeylinde mastûr olan şahidlerden Hamza Bey ibnu Abdullah ve İbrahim Bey ibnu Abdullah ve Papa Terendefilos şehâdetleri ile sâbit oldukdan sonra, ma'mûl bihâ olüb, zikr olunan emlak mezbûr 'avret'in mülk-i müşterâsı idüğü zâhir olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Cumâde'l-âhır
Senete 989

Şuhûdü'l-hâl :

Ferhad Bey ibnu Abdullah
ve haydar Bey ibnu Abdullah
ve demür Bey ibnu Muharrem
ve Süleyman Bey b. Sinan
ve vasıl veled-i Silahdar
ve Akçalı veled-i Duka
ve Evrenos veled-i Yani
ve gayruhum

1090

Karye-i Demürçiler'den Murad b. Mahmud nâm kimesne, "İşbu sâhibu's-sicill Nasuh Halife'ye yediyüz akçe vâcibü'l-edâ deynim vardur" deyü ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 991

Şuhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

1091

Hazret-i Emir câbisi Hüseyin Çelebi elinden yazılan yava Rus oğlanınun sicillidür.

İşbu senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin Rebî'î'l-evvel'inün üçüncü gün merhûm u mağfûrun leh Sultan Seyyid El-Buhari -'aleyhi'r-rahmeti'l-bâri-Evkâfi'ndan Kaza-i Kite'ye tâbi' Eşkel-i Kebir'de ahz olunan sarüşın, orta boylu, sarı

⁴⁵⁰ Daha önce okunamayan bu kelime "baba tarafından akraba olanlar" anlamına gelmektedir.

alagözlü, köse sakallı, sağ elinin serçe barmağı ve sağ ayağının serçe barmağının üstü mecrûh, üstünde köhne beyâz ‘aba ve bir dahî ‘aba-i zibûn, beyâz ve bir بيابنورك ve beyâz Urus kalpağı, Yavan b. Abdullah Ruûsi’l-asl gulâmı evkâf-ı mezbûre câbîsi Hüseyn Çelebi ibnu Nasrullah Meclîs-i şer‘e getürdükde mezbûrdan su‘âl olunub, min ba‘di sükût idüb, ancak “Türkce bilmem” didükde, mezbûr câbî Hüseyn’e teslim idüb, târih-i mezbûrdan yevmî iki akçe nafaka ta‘yîn olunub, mâ-veka‘a bi’t-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi’l-mezbûr (Atıf 1090)

Suhûdü’l-hâl :

Bostan Çelebi ibnu Nasrullah
İbrahim b. mümin
Mehmed Çelebi El-Vekîl-i Bi’l-Harac
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

*Tâbi-i Kasaba-i Mihaliç, Yusuf b. Yakub ve İsmail b. Yakub ba‘dehû (?)
‘abd-ı mezkûr mevsûfi Mustafa b. Veli (silik)

1092,

Hasanağa’da mahbûslardur.

İşbu senete semân ve semânine ve tis‘i-mi’etin mâh-ı Safer’inün ondokuzuncı Nefs-i Kite’ye tâbi’ Karye-i Hasanağa’da ahz olunan iki Rus oğlanları - ki birisi orta boylu, kızıl benizli, arkasında bir eski ‘abâ ve başında bir kara şabka belinde bir ip⁴⁵¹ kuşak ve birisi dahî sarışın ala gözli, arkasında bir kara ‘abâ ve başında bir gök pâr parçası⁴⁵², belinde bir çûka, kenârı kuşak ile, mezbûrân oğlanları karye-i mezbûre mütevellileri Süleyman Çelebi ve Eyyub Çelebi nâm kimesne Meclîs-i şer‘e getürdüklerinde, mezbûrânlardan su‘âl olunub, min ba‘di sükût itdüklerinde, mezbûrân mütevellilere teslim idüb, târih-i mezbûrdan beher birine yevmî ikişer akçe nafaka ta‘yîn ve takdîr olunub, mâ-veka‘a bi’t-taleb kayd olundu.

Hurrire fi târihi’l-mezbûr (Atıf 1091)

Suhûdü’l-hâl :

Cafer b. (silik)
Mustafa b. Veli
Sefer b. Veli
Ahmed Halife b. Nebi
ve gayruhum

1093

Oldur ki, işbu mezbûrân, mezkûrân-ı mevsûfândan Murad b. Abdullah târih-i merkûmdan senete 988 mâh-ı Recebi’l-Mürecceb’inün guresine gelince habs olunub, kimesne tâlib ve müstahik çıkmayub, müddet-i örfiyyesi dahî yirmibir gün te‘hîr olundukdan sonra, zâbit olan Eyyub ve Süleyman Çelebi nâm mütevellilere bey‘ ve istihdâmına izin virülüb, yedlerine temessûk virüldi.

Tahrîren fi gurre-i şehri Recebi’l-Mürecceb
Senete 988

Suhûdü’l-hâl :

Mehmed b. Abdullah ‘an Mahalle-i Alaca Hırka⁴⁵³
Cafer Bey ibnu Abdullah
Mahmud b. Mustafa

⁴⁵¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁵² Daha önce okunamayan bu kelime grubu “sepilenmiş deri parçası” anlamına gelmektedir.

⁴⁵³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

1094

İşbu senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin mâh-ı Cumâde'l-ülâ'sının yirmiüçüncü günü havvâs-ı humâyûn karyelerinden Gøbelye nâm karyede ahz olunan ala gözli, sarı sakallu ve sarışın, çatık kaşlı, orta boylu, arkasında bir âk kuzı derisi kürk ve bir âk gömlek ve bir âk don ve bir çûka yeşil yancık ve başında bir kırmızı kabak külâh Macari'l-asl Kasım b. Abdullah nâm 'abd-ı âbıkı karye-i mezbûreden Dergâh-ı 'âli yeniçerilerinden Receb Bey ibnu Abdullah Meclis-i şer'e getürdükde, mezbûr 'abddan "Kandan gelürsün, efendin kimdürler?" deyü su'âl olundukda, min ba'di sükût itdükde, beher yevmî ikişer akçe nafaka ta'yîn olunub, havvâs-ı humâyûn kâtibi Ömer Bey'e muhızır-ı müsliminde teslim olundu.

Hurrîre fi 23 şehr-i Cumâde'l-ülâ
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Sefer b. Karagöz
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

1095

Oldur ki, işbu senete 988 Cumâde'l-âhır'ınun sekizinci günü Seyyid El-Buhari -'aleyhi'r-rahmeti'l-bâri- Evkâfi'ndan bir sarı sakallu, uzun boylu, gök ala gözlü, arkasında köhne âk 'abâ zibûn ve baldırında zımmî don giyer Urus oğlanı Treşkuk, evkâf-ı mezbûre anbarcısı Abdülkerim b. Hüseyin Meclis-i şer'e getürüb, 'abd-ı âbıkın keyfiyet-i hâli su'âl olunub, min ba'di sükût itmeğin mezbûr anbarcı talebiyle ketb olunub, beher yevmî ikişer akçe nafaka ta'yîn olunub, mezbûr anbarcıya teslim olundu.

Hurrîre fi târihi'l-mezbûr
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Fahru'l-ekârim Abdurrahman Efendi
Mevlana Yahya Çelebi
Mümin Reis ibnu Hamid
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

1096

Ba'dehû mezkûr-ı mevsûf 'abd-ı 'âbıkı, İnegöl Kazası'ndan, Karye-i Zindancık'dan Ahmed b. Feti nâm kimesne ve Mehmed b. Feti ve Karye-i İşbalı'dan Veli b. Hamza şehâdetleriyle mezkûr anbarcı Abdülkerim muvâcehesinde kendü mülkü idüğünü isbât idüb, Azaboğlı Mahallesi'nden Derviş b. (silik) kefil olunub, mezbûr Ahmed'e teslim olundu.

Hurrîre fi 17 şehr-i Cumâde'l-âhır
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 1095)

1097

Oldur ki, işbu senete mâh-ı Cumâde'l-âhır'ınun yirmibeşinci gün Sultan Mehmed Han -'aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân- Evkâfi'na câbi olan Süleyman Çelebi ibnu Molla Celal makâm-ı kazaya getürdüğü 'abd-ı âbık -ki sol belinde cerâhat, orta boylu, arkasında köhne kebe ve eski beyâz gömlek ve don ve başında kalpak- Rus oğlanı Ahmed'i deftere kayd idüb, târih-i kitâbdan beher yevmî ikişer akçe nafaka ta'yîn idüb, min ba'di câbiye teslim olundu.

Hurrîre fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1096)

Şuhûdü'l-hâl :

Mümin Reis ibnu Hamid
Abdurrezzak b.

1098

Ba'dehû mezkûr-ı mevsûf oğlanı Kaza-i Manavgat'dan⁴⁵⁴ Hüseyin b. El-Hacc Hasan nâm kimesne, Şakir b. El-Hacc Yusuf ve Ali b. Mustafa şehâdetleriyle mezbûr Süleyman Çelebi muvâcehesinde isbât idüb, hükmolunub ve teslim olunub, kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
Mümin Reis ibnu Hamid
Mahmud b. Mustafa
Ali b. Hamza
Himmet b. Mehmed
ve gayruhum

1099

Oldur ki, mezkûr Süleyman Çelebi elinden bir gök öküz, boynuzları (silik) sağ kulağı küçük⁴⁵⁵, kuyruğı siyâh ve iki dişleri düşmüş mâh-ı Cumâde'l-ülâ'nun yirmiyedinci günü yava kayd olunub, mezbûr Süleyman Çelebi'ye teslim olundu.

Fî't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 1096)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 1098)

1100

Ba'dehû mezbûr-ı mevsûf öküzün bey'ine ve istihdâmına senete 988 mâh-ı Recebi'l-Mürecceb'inün dördüncü günü izin virülüb, kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 1098)

1101

İşbu senete 988 mâh-ı Cumâde'l-âhır'ınun onbeşinci gün Hüdâvendigâr Evkâfi'ndan Sufi Veli elinden bir sarı sakallu, uzun boylu, arkasında siyâh kalpak ve içinde âk zibûn ve bileğinde kayış kuşak, Keyvan nâm gulâm Meclis-i şer'de yava kayd olunub, târih-i kitâbdan beher yevmi ikişer akçe nafaka ta'yîn olunub, evkâf-ı mezbûre subâşısı Hüdaverdi'ye teslim olundu.

Hurrire fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1096)

Şuhûdü'l-hâl :

Mevlana Yahya Çelebi
Dürzi Mehmed b. Mustafa
Bezzâz Mahmud b. El-Hacc Ali
İsa Andon İshak
ve gayruhum

1102

Ba'dehû mezkûr-ı mevsûf gulâmı, Atranos'a tâbi' Karye-i Sarı sipâhilerden Ahmed b. Şehsuvar nâm kimesne karye-i mezbûreden Bali b. Şehsuvar ve Oruc b. Emir şehâdetleriyle mezkûr Hüdaverdi muvâcehesinde mülkü idüğü isbât idüb, Mahmud b. El-Hacc Ali kefil olüb, kayd olundu.

Fî't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 1096)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 1101)

1103

⁴⁵⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁵⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Oldur ki, işbu senete 988 mâh-ı şehr-i Recebi'l-Müreccebi'nün yedinci günü merhûm u mağfûrun leh Sultan Mehmed Han -'aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufrân-Evkâfi'ndan Kite Kazası'na tâbi' Görükle nâm karyede ahz olunan kara yağız, orta boylu, köse sakallı, sarı ala gözlü, sol bileğinde cerâhat var, arkasında bir kır 'abâ, Rum ili ج٤٦ ve içinde dahî bir kır 'abâ ve bir kır 'abâ ب٤٥٧ ve bir kır diz⁴⁵⁶ çağşiri ve bir köhne beyâz gömlek ve başında bir âk kalbak ve belinde bir ip⁴⁵⁷ kuşak Keyvan b. Abdullah Bosnavi'l-asl gulâmı evkâf-ı mezbûre câbisi Süleyman Çelebi ibnu Molla Celal'e teslim olunub, târîh-i kitâbdan yevmî iki akçe nafaka ta'yîn olunub kayd olundu.

Hurrîre fi târîhi'l-mezbûr (Atf 1096)

Suhûdü'l-hâl :

Mûmin Reis ibnu Hamid

Mehmed b. İsa

Abdurrezzak b. İbrahim

*Mezkûr-ı mevsûf 'abdın müddeti temâm olub, bey'ine izin virildi.

1104

Mezbûr Süleyman Çelebi elinden evkâf-ı mezbûreden bir gök tosun, arkası siyâh ve karnı altı siyâh ve ayakları siyâh ve kuyruğı siyâh Kayapa'da ahz olunan mezbûr tosunı yava kayd idüb, mezbûr Hacı Süleyman Çelebi'ye teslim olundu.

Hurrîre fi 7 şehr-i Recebi'l-Müreccebe
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mûmin Reis ibnu Hamid

Mehmed b. İsa

Abdurrezzak b. İbrahim

*Mezkûr-ı mevsûf tosunun bey'ine ve istihdâmına senete 988 Şaban'ınun yirminci günü izin virülüb, kayd olundu.

1105 /

Oldur ki, işbu senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin Recebi'l-Müreccebi'nün onyedinci günü, merhûm Hasanağa Evkâfi'ndan Karye-i Hasan Ağa'da ahz olunan sarışın, orta boylu gök ala gözlü, sağ elinün baş barmağı kör ve başınun sağ yanı mecrûh, üstünde köhne siyâh 'abâ ve bir âk bez gömlek ve başında bir âk Rus kalbağı Ferhad b. Abdullah Er-Ruûsi'l-asl gulâmı evlâdiyet ile evâf-ı mezbûrede mutasarrıf olan Eyyub Çelebi ibnu Davud Çelebi Meclis-i şer'e getürdükde, mezbûrdan su'âl olunub, "Altmış gündür firâr ideriz. Beş nefer kimesne Karaman'dan" didükde, yava kayd olunub, mezbûr Eyyub Çelebi'ye teslim olunub, beher ikişer akçe nafaka ta'yîn olundu.

Tahrîren fi 11 şehr-i Recebi'l-Müreccebe
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

(silik)

1106

Oldur ki, senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin Receb'inün onuncu günü sarı tüylü, üstünde bir semer⁴⁵⁸ ve başında Türkmâni yular⁴⁵⁹ ile Hüseyin Çavuş'un timârı olan Katırlı nâm mevzi'de ahz olunub, âdemi olan Balaban'un ikrâr eyledüğü kayd olunub, kendüye teslim olundu.

19 şehr-i Receb
Senete 988

⁴⁵⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁵⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁵⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁵⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Suhûdü'l-hâl :

Yok

*Mezkûr-ı mevsûf bârgir Mehmed b. Süleyman'un mülkü idüğü, Osman b. Ali ve Abdi b. Ahmed şehâdet-i mezbûrân şahid-i kefil oldu (silik).

1107

İşbu senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin Receb'inün yirmibirinci gün Hızır b. İlyas yedinden orta boylu, çatuk kaşlı ve sarı ala gözlü ve sol kulağı ardında benü ve kara sakallı ve başında kâhküli olan Rıdvân nâm Kıbrusî'l-asl arkasına bir köhne gök kaftan ve keçe⁴⁶⁰ külâh ve köhne kuşak ve gömlek ve ayağında çarık ile Hüdâvendigâr Evkâfi'ndan Kuzbudak nâm karyede ahz olunub, hâlen kalıçe subâşı Hasan Bey âdemi olan Yahşi b. Yunus mahzarında kayd olunub, zindâna teslim olundu.

Nafaka iki akçe.

1108,

Oldur ki, işbu senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin Receb'in yirmibirinci gün Çekirce nâm mevzi'de orta boylu, kumral sakallu ve koyu ala gözli, sol bileğinde eser-i cerâhat ve ve elinde eser-i cerâhat olub ve arkasında âk köhne kaba ve başında keçe külâh Macari'l-asl Yavan nâm gulâm ahz olunub, Hüseyin Çavuş'un âdemi olan Balaban'a teslim olundu.

Nafaka iki akçe takdîr olundu.

1109,

İşbu senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin Receb'inün on dördüncü günü uzun boylu, saruşın, saru sakallu, açık kaşlı ve çini ala gözlü, Ruûsî'l-asl, arkasında kır 'abâ köhne ve başında köhne gök kuşak⁴⁶¹ ve gömlek ve don ile Kasım nâm kul Cem Sultan Evkâfi'ndan Savcıbüki nâm mevzi'de ahz olunub, evkâf-ı mezbûre mütevellisi olan Mehmed b. Seydi Ali ma'rifetiyle kayd olunub, iki akçe nafaka takdîr olundu.

1110

Mezkûr-ı mevsûf gulâmı, Mudurnı Kazası'na tâbi' Belid uzunı nâm karyeden Osman b. Hacı Yahşi, yine karye-i mezbûreden Mehmed b. Hüseyin Âsiyâbı ve Mehmed b. Şaban şehâdetleri ile mezbûr mütevellî Mehmed'in vekî-i şer'isi olan Zıncancı El-Hacc Ali muvâcehesinde mülkü idüğü sâbit idüb, Molla Çelebi odasında sâkin Ekinci, yine Mudurnı'dan İbrahim b. Ahmed ve mezbûr Mehmed b. Şaban kefil olub, bi't-taleb kayd olundu. Mezbûr Osman'a teslim olub, kayd olundu.

Tahrîren fi 21 Şa'ban
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Osman b. Ahmed

ve Mustafa b. Abdullah

1111

İşbu senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin Receb'inün yirmiüçüncü günü uzun boylu, çatuk kaşlı ve kaz gözli, köse sakallu, sağ elinin şehâdet bir barmağı bükülmüş içine Macari'l-asl arkasında bir âk 'abâ ve kır 'abâ نيمتق ve âk بنورك ve don gömlek ve başında âk kalbak, İskender nâm 'abd-ı âbık Selcık Hâtûn Vakfı'nda Atlash nâm mevzi'de ahz olunub, evkâf-ı mezbûre mütevellisi Bostan Bey kâim-mekâmı Mehmed b. Piri ma'rifetiyle kayd olunub, bir günlü iki akçe nafaka takdîr olundu.

Senete 988

1112

⁴⁶⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁶¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

İşbu semân ve semânine ve tis'i-mi'etin Şa'ban'un yirmidokuzuncı günü Emir Sultan Vakfı'ndan olub, Karye-i Toba kurbunda Mezra'a-i Hâtûn dimekle ma'rûf mevzi'de bir âk bârgir cebelik Selim ibnu El-Hacc Hasan yedinden ahz olunub, vakf-ı mezbûr câbisi İbrahim b. Ali'ye teslim olundu. Ve yava kayd olundu. Bir günde üç akçe nafaka takdir olundu.

1113

İşbu semân ve semânine ve tis'i-mi'etin Ramazân'ınun ikinci günü -ki yevm isnetâdur- uzun boylu, açuk kaşlu, sol kolunda dağ eseri var, Ruûsi'l-asl, arkasında kır 'abâ نيمتق ve siyâh 'abâ çakşır ve başında çatma ve don ve gömlek ile Hasan nâm 'abd-ı âbık Katırlı nâm karyede ahz olunub, karye-i mezbûreye serbest olmağ üzere za'îmül-vakt olan Fahru'l-akrân Hüseyin Çavuş ma'rifetiyle kayd olunub, iki akçe nafaka takdir olundu.

1114

Ba'dehû mezkûr-ı mevsûf 'abd-ı âbıkı, Karacaşehir Kadılığı'ndan Ali Bali b. Nurullah Ali b. Mümin ve Süleyman b. Benar Han şehâdetleri ile 'abd-ı memlûk idüğünü Hüseyin Çavuş vek-i şer'isi Sinan Abdullah muvâcehesinde isbât idüb, mâ-hüve'l-vâkı' kayd olundu.

Tahrîren fi 6 Zi'l-ka'de
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
Bali b. Kasım
Ömer Çelebi b. Bali
ve gayruhum

1115

İşbu senete 988 Ramazân-ı Şerifinün 26 altıncı gün orta boylu, sarışın, sol bileğinde iki yerde eser-i cerâhat ve arkasında iki köhne kebelere ve baldırında bir beyâz 'abâ بخورك ve bir köhne beyâz gömlek ve başında dülbend ile Sultan Mehmed Han Evkâfı'nda mezkûr-ı mevsûf emred Ruûsi'l-asl Keyvan nâm oğlanı ahz olunub, evkâf-ı mezbûre câbisi Süleyman Çelebi ibnu Molla Celal ma'rifetiyle yava kayd olunub, yevmî iki akçe nafaka takdir olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Mustafa Çelebi ibnu El-Mütevellî Abdullah
Rüstem b. Abdullah
Ali Bey ibnu Halil
Mehmed b. Murad
ve gayruhum

1116

Ba'dehû mezkûr-ı mevsûf gulâm Ali b. El-Hacc Mehmed ve Musa b. Mehmed şehâdetleriyle mezbûr Süleyman Çelebi muvâcehesinde Ümmet b. Ramazan nâm kimesne mülkü idüğü isbât idüb, teslim olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1115)

Suhûdü'l-hâl :

Bostan Çelebi
Mehmed b. Hızır
Hüseyin b. Yusuf
ve gayruhum

1117

İşbu senete 988 Zi'l-ka'de'sinün guresinde uzun boylu, sarışın, köse sakallı, gök ala gözlü, sol bileğinde döğne var ve sol inciğinde⁴⁶² mecrûh ve

⁴⁶² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.0

arkasında bir âk uzun yünlü kebe ve bir beyâz köhne gömlek ve bir beyâz don ve bir eski dülbend Bosnavî'l-asl 'abd-1 âbıkı Medine-i Münevvere Evkâfi'ndan Karye-i İnesi'de evkâf-ı mezbûr câbisi Hürmüz b. Abdullah ahz idüb, Meclis-i şer'e ihzâr itdükde, yava kayd olunub, târih-i kitabdân yevmî ikişer akçe nafaka takdir olunub, mezbûr câbiye teslim olundu.

Tahrîren fi gurre-i şehri Zi'l-ka'dei's-şerife
Senete 988

Suhûdü'l-hâl :

Sinan Efendi b. Mahmud El-İmam
Budak b. Durak
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

1118

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki,

Orta boylu, dudağında çizik ve sol yüzünde yara yeri var ve boynu üstünde dahî çulı var, arkasında köhne mâl-ı zibûn, başında âk astar sarınur Habeşi'l-asl 'âbık-ı 'arabî olan elinde⁴⁶³ bir kayış bileği, iki kısırakları ile ve kayış kuşak ile ve bir haham kesesi ve bir âk çenber ve gök köhne dest-mâl ve bir beyâz köhne pâre bez ve bir kupa ve kırmızı kemha saçağı ve bir çakmak ve beyâz bez ki, mezbûr âbıkı Kite nâm karyede tutulmuş⁷ deyû merkûm Sultan Mehmed Evkâfi câbisi olan Süleyman Meclis-i şer'e ihzâr itdükde, nafakası için târih-i kitabdân yevmî iki akçe takdir olunub, zâbitü'l-akrân mezbûr Süleyman'a hıfz için teslim olundu.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâni 'aşere mâh-1 Zi'l-hiccei's-şerif
Senete seb'in ve semânine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Mehmed
ve Bahram b. Abdullah
ve Mehmed b. Mustafa
ve Hüseyin b. Abdullah

1119

Bundan sâbık Cebel Nâhiyesi'nde ahz olunub, nâhiye-i mezbûre bād-ı hevâsına ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Hasan b. Hüseyin nâm kimesneye teslim olunan orta boylu, sarûşın, saru sakallu, gök gözli, açık kaşlı, Ruûsi'l-asl 'abd-1 âbık, asaba-i Kütahya'dan Kurşunlu Mescidi Mahallesi'nde sâkin olan Mustafa b. Mehmed nâm kimesnenün mülkü olüb, mülkünden ayak eyledüğüne kasaba-i mezbûrdan Hisar'da sâkin olan Abdi b. Maden ve yine kasaba-i mezbûrdan olan Hisar muhâfazası hudmetinde olan Mehmed b. Bali şehâdetleri ile mübâşir-i merkûmun vekîli olan Mustafa b. Abdullah muvâcehesinde sâbit olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Cumâde'l-âhır
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

İlyas Bey ibnu Abdullah
Mehmed b. Hacı
ve Abdulkadir b. Mustafa
ve Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

1120

Bundan sâbık merhûm Yıldırım Han Evkâfi toprağında ahz olunub, Çekirce nâm karye sâkinlerinden Ali b. Abdullah yedinden, evkâf-ı mezbûre kurrâsından, Balabancık cibâyeti bād-ı hevâsına ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Mehmed b. Hüseyin nâm kimesneye yedinde olan orta boylu, sol bileği çâlık ve sol elinin orta

⁴⁶³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

barmâğı mecrûh, Bosnavî'1-asl Keyvan nâm 'abd-1 âbık sâhibü's-sicill Himmet b. Ramazan nâm kimesnenün mülkü idüğü, Musa b. Mehmed ve El-Hacc Mehmed b. Mustafa şehâdetleriyle mültezim-i mezkûr muvâcehesinde sâbit olüb, sâhibine teslim-i izin virüldüğü bi't-taleb sicille kayd olundu.

Tahrîren fi (silik) Recebi'1-Mürecceb
Senete 989

Suhûdü'1-hâl :

Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. İsa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

1121

Senete 989 Recebi'nün sekizinci gününde, Karye-i Toba kurbunda, mîrî çayırında, tarîk-i 'âm üzerinde ahz olunan uzun boylu, kara sakallu, çatuk kaşlu, elâ gözli, Frengi'1-asl 'abd-1 âbık, Nasuh Bey ibnu Abdulkadir nâm kimesne yedinden yava zâbıtı olan Mehmed b. Perveli'ye teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târîh-i sicillden yevmi iki akçe takdîr olunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'1-mezbûr (Atıf 1120)

Suhûdü'1-hâl :

Mehmed Çelebi Emîn-i Mahkeme
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve Cafer El-Muhzır
ve gayruhum

1122

Senete 989 Recebi'nün sekizinci gününde, sicill-i evvelde zikr olunan tarîk-i 'âmda ahz olunan uzun boylu, sarûşın, sağ kulâğı kesik 'abd-1 âbık, Nasuh Bey ibnu Abdullah yedinden yava zâbıtı olan Mehmed b. Perveli'ye teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târîh-i sicillden yevmi iki akçe takdîr olunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'1-mezbûr (Atıf 1120)

Suhûdü'1-hâl :

Bi-esbak (Atıf 1121)

1123

Mahrûsa-i Burusa'dan Mehmed Çelebi ibnu Ahmed Meclîs-i şer'e gelüb, Karye-i Gencellü'den Mustafa b. Ahmed muvâcehesinde takrîr-i davâ idüb, "Bundan sâbık karye-i mezbûrede fevt olan Zikir Bani'nün karye-i mezbûre arâzisinde vâkı' olan 'inde'1-ahâli ma'lûmü'1-hudûd bir kıt'a bağını, vârislerinden bin beşyüz akçeye iştirâ idüb, meblağ-ı mezkûr virüb, kabz-ı mebi' idüb, iki yıldan ziyâdedür tasarruf iderken, hâlen mezkûr Mustafa tasarrufuma mâni' olur. Men' olunmasın taleb iderüm" diyücek, mezkûr Mustafa b. Ahmed'den su'âl olundukda, nizâ' olunan baği müteveffâ-i mezkûr zikr-i bâninün oğlu Mustafa, "Bana zikr olunan baği mezkûr Mehmed Çelebi'ye bey' eylemedüm. Rehin virdüm, didi. Ba'dehû bana bey' eyledi. Ben dahî ana binâen aldum" deyü cevâb virdüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Receb (Atıf 1120)

Suhûdü'1-hâl :

Nasuh b. Ali
ve Hacı Yusuf b. Ayvaz⁴⁶⁴
ve Hüseyin b. Musa
ve Hacı Hamza b. Karaali
ve gayruhum

1124

⁴⁶⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Senete 989 Şa'bân'ınun yirmibeşinci gününde Karye-i Hasanağa'da ahz olunan siyâh kuyrûğı, ucı ve ayâğı yanında damğalu yava su sığır ineği karye-i mezbûreye ber-vech-i tîmâr mutasarrıf olan Süleyman Çelebi'ye teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târîh-i mezkûrden yevmî bir akçe takdîr olunub, vech-i meşrûh üzre sicille kayd olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 1123)

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed Fakîh İmâm-ı Karye-i'l-mezbûre
ve Mehmed b. İsa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid

1125'

Senete 989 Ramazân'ınun onıncı gününde Cebel Nâhiyesi'ne tâbî' Kızıl nâm karyede ahz olunan sarûşın, açık kaşlu, gök elâ gözli, tahmînen onsekiz ve yirmi yaşında olan Ruûsi'l-asl oğlân karye-i mezbûre sâkinlerinden Kalender b. Mehmed Bey yedinden nâhiye-i mezbûre bâd-ı hevâsına mübâşir olan Hüdâverdi Subâşî'ya teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târîh-i sicilden yevmî iki akçe takdîr olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 1123)

Suhûdü'l-hâl :

Mûmin Reis ibnu Hamid
ve Mehmed Çelebi Emin-i Mahkeme
ve Mehmed b. İsa
ve gayruhum

1126

Zikr olunan 'abd-ı âbık, Keyvan b. Abdullah nâm kimesnenün mülkü idüğü Hâce Nebi ve Mehmed b. Abdullah şehâdetleri ile mezkûr Hüdâverdi mukâbelesinde sâbit olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa
ve Ali Bey ibnu Abdullah
ve gayruhumâ

1127

Senete 989 Şa'bân'ınun on dördüncü gününde havvâs-ı pâdişâhiden Yaylacık nâm karye kurbunda havvâs-ı mezbûre toprağında ahz olunan orta boylu, sarûşın, açık kaşlu, köse sakallu, gök elâ gözli, Ruûsi'l-asl 'abd-ı âbık, karye-i mezbûre sâkinlerinden Hasan nâm kimesne yedinden havvâs-ı mezbûreye emîn olan Mehmed Çelebi'nün oğlları Ömer Çelebi'ye teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târîh-i sicilden yevmî üç akçe takdîr olunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 1126)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve Ahmed Çelebi
ve Mehmed b. Hasan
ve gayruhum

1128

Ba'dehû mezbûrun hâlen müddeti temâm olub, bey' olumasıçün mûmâileyh Ömer Çelebi yedine temessük virüldüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Zi'l-hicce
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mahmud b. Mustafa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid

ve Mehmed b. Ferruḥşad
ve Muharriru'l-Hurûf Halil
ve gayruhum

1129 ✓

Senete 989 Ramazân'ınun onıncı gününde merhûm Yıldırım Han Evâfî'na mûte'allık Kanlı Çukuru nâm karye toprağında ahz olunan orta boylu, sarûşın, kumrâl sakallu, Macari'l-asl 'abd-ı âbık, karye-i mezbûre sâkinlerinden Süleyman oğlı yedinden karye-i mezbûre bâd-ı hevâsına ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Hamza'ya teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târîh-i sicilden yevmî iki akçe takdîr olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 1128)

Suhûdü'l-hâl :

Çakılcı Arab
ve Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
ve gayruhum

1130 ✓

Târîh-i mezbûrda, karye-i mezbûre toprağında ahz olunan orta boylu, kara yağız, elinin bâş barmağı kısa, Macari'l-asl sakallu 'abd-ı âbık, Süleyman oğlı yedinden karye-i mezbûre bâd-ı hevâsına ber-vech-i iltizâm mübâşir olan Hamza'ya teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târîh-i sicilden yevmî iki akçe takdîr olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi 10 Ramazâni'l-Mübârek

Suhûdü'l-hâl :

Bî-esbak (Atıf 1129)

1131 ✓

Senete 989 Ramazân'ınun yirmi dördüncü gününde, Badırğa nâm karye kurbunda ahz olunan uzun boylu, yüzü ve çenesi çizik, Mısıri'l-asl Mercani nâm 'arab-ı âbık-ı câriye merhûm Emîr Sultan re'âyâlarından Şakir nâm kimesne yedinden evkâf-ı mezbûreye câbi⁴⁶⁵ olan Fâhru'l-akrân Abdullatif Çelebi'ye teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târîh-i sicilden yevmî iki akçe takdîr olunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 1130)

Suhûdü'l-hâl :

Fâhru'l-akrân Abdurrahman Çelebi
ve Mehmed b. İsa
ve Mahmud b. Mustafa
ve diğêr Mehmed b. İsa
ve gayruhum

1132

Zikr olunan câriye matbâha⁴⁶⁶ tabaklar ahçısı olan işbu Ali b. Piri nâm kimesnenün mülkü idüğü, Hüseyin b. Mehmed ve Mehmed b. Ali şehâdetleri ile müşârünileyh Abdullatif Çelebi muvâcehesinde sâbit olub, teslim-i izin virüldüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Ramazâni'l-Mübârek
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Sebkan (Atıf 1131)

1133

Merhûm Yıldırım Evkâfi'ndan Eşkel-i Sağır karye toprağında ahz olunan alnı sığar yava su sığır ineği senete 989 Zi'l-ka'de'sinün ikinci gününde ahz olunub,

⁴⁶⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁶⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

karye-i mezbûrede Kamer nâm zımmî yedinden karye-i merkûme bâd-ı hevâsına mübâşir olan Rıdvan Bey'e yevmî bir akçe nafakası ve hıfzı için takdir olunub, teslim olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr Atıf 1132)

Suhûdü'l-hâl :

Yusuf b. Hasan
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve Mustafa b. Mahmud
ve gayruhum

1134

Evsâfi zıkr olunan ineğın hâlen müddeti temâm olub, bey' olunmasına izin virüldüğü, karye-i mezbûre bâd-ı hevâsına bi'l-fi'l mübâşir olan Hamza talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi 17 mâh-ı Zi'l-hicce
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Ferruḫşad
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

1135

Senete 989 Zi'l-ka'de'sinün ikinci gününde merhûm Yıdırım Han Evkâfi'ndan Eşkel-i Sağır nâm karye toprağında ahz olunan sağ uyluğı kurd yarasıyla mecrûh ve kuyruğı ucu ak yava sığır ineğı, Kamer nâm zımmî yedinden karye-i mezbûre bâd-ı hevâsına mübâşir olan Rıdvan Bey'e teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târih-i mezkûrdan yevmî bir akçe takdir olunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 1134)

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 1134)

1136

Zıkr olunan ineğni hâlen müddeti temâm olub, bey' olunmasına izin virüldüğü, karye-i mezbûre bâd-ı hevâsına mübâşir olan Hamza talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi 17 Zi'l-hicce
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Ferruḫşad
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

1137

Senete 989 Zi'l-ka'de'sinün ikinci gününde, merhûm Yıdırım Han Evkâfi'na Eşkel-i Sağır nâm karye toprağında ahz olunan iki kulâğı nişanlı⁴⁶⁷ ve kuyruğı ucu ak, boz tüylü, yava su sığır danası, Kamer nâm zımmî yedinden karye-i mezbûre bâd-ı hevâsına mübâşir olan Rıdvan Bey'e teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târih-i sicillden yevmî bir akçe takdir olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 1136)

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 1136)

1138

⁴⁶⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Zikr olunan ineğin hâlen müddeti temâm olub, bey' olunmasıçün izin virüldüğü, karye-i mezbûre bâd-ı hevâsına mübâşir olan Hamza talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi 17 Zi'l-hicce
Senete 989

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Ferruḫşad
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum mine'l-hâzırın

1139

Senete 989 Zi'l-hicce'sinûn yirmibirinci gününde, merhûm Alaeddin Bey Evkâfi'ndan Badırğa nâm karye toprağında ahz olunan saru kara sığırı ineği yanında yava âdemi ki, Bali nâm kimesne yedinden karye-i mezbûre câbîsi Ahmed'e teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târih-i kitâbdan yevmî bir akçe takdir olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr (Atıf 1138)

Suhûdü'l-hâl :

Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve Mûmin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

1140

Senete 990 Cumâde'l-âhır'ınun altıncı gününde, merhûm Sultan Mehmed Han Evkâfi'na tâbi' Görükle nâm karyede ahz olunan orta boylu, saruşın, gök gözli, açık kaşlı, saru sakallu, Ruûsi'l-asl 'abd-ı âbık, evkâf-ı mezbûre re'âyâlarından Arslan nâm zimmi yedinden câbî Süleyman Çelebi'ye teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târih-i sicilden yevmî iki akçe nafaka takdir olunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr
Senete-i minhû (Atıf 1138)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi b. Hasan
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

1141

Mezkûr-i mevsûf 'abd-ı âbıkın hâlen müddeti temâm olub, bey' olunmasıçün izin virüldüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Ramazâni'l Mübârek
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Halil b. İsa
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve gayruhum

1142

Senete 990 Cumâde'l-âhır'ınun onyedinci gününde Badırğa nâm karye kurbunda müfû'l-emâsıl ve'l-akrân za'ım Ali Çelebi toprağında ahz olunan kır كرتج katır Malkoç Bey nâm kimesne yedinden za'ım-i mezkûr âdemi olan Hacı'ya teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târih-i mezkûrden yevmî bir akçe takdir olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr (Atıf 1141)

Suhûdü'l-hâl :

T.C. YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Fahru'l-akrân Abdurrahman Çelebi
ve Mehmed Çelebi ibnu Hüseyin
ve Mahmud b. Mustafa
ve Mehmed b. Ferruḥşad
ve gayruhum

1143

Hâlen müddet-i 'örfiyyesi temâm olub, bey' olumasıçün temessük virüldüğü,
bu mahalle kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Receb
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Alican b. Mustafa
ve Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

1144,

Senete 990 Receb'inün onbirinci gününde, merhûm Sultan Mehmed Bey
Evkâfı'ndan Kite Kazası'na tâbi' Dansara nâm karyede ahz olunan uzun boylu, açık
kaşlı, gök gözli, ak sakallu, Ruûsi'l-asl 'abd-ı âbık, karye-i mezbûre câbisi olan
Süleyman Çelebi'ye teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târih-i sicillden yevmî iki
akçe nafaka takdir olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr (Atıf 1143)

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve Rasul b. Ahmed
ve Halil b. İsa

1145 /

Zikr olunan 'abd-ı âbık, Kirmastı Kazası'na tâbi', Uyucek nâm karyeden
Hasan b. Hacı Demür nâm kimesnenün mülkü idüğü, karye-i mezbûreden Evhad b.
Ali ve Hüseyin b. Nasuh şehâdetleriyle mezkûr Süleyman Çelebi muvâcehesinde
sâbit olub, sâhibine teslim olunduğı, bu mahalle kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Şa'bân
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Seyfi Çelebi ibnu Şaban
ve Ali b. Şaban
ve Mustafa Fakih ibnu Ali
ve Ali Bey Emîn-i Mahkeme
ve gayruhum

1146

Senete 990 Şevvâl'inün onbeşinci gününde Hasanağa nâm karye toprağında
ahz olunan kuyruğı ucı ak almacığında ve belinde⁴⁶⁸ yaralu ve boynuzları boynu
üzerine basık, iki baş su sığırı boğazı yara olmağın, karye-i mezbûreye ber-vech-i
timâr mutasarıf olan Süleyman Çelebi'ye teslim olunub, nafakası ve hıfzı için
târih-i sicillden yevmî bir akçe takdir olunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târihi'l-mezbûr (Atıf 1145)

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed Fakih
Mustafa b. Musa
ve Mehmed b. Bali
ve Halil b. İsa

⁴⁶⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve Mehmed b. Ferruḥşad
ve gayruhum

1147

İşbu 990 Şa'bân'ınun onaltıncı gününde, Kite Kazası'na tâbî' Yörük tâifesinden Mahmudlar Yurdu dimekle ma'rûf mevzi'de ahz olunan orta boylu, saruşın, açık kaşlı, gök gözlü, köse sakallu, Ruûsi'l-asl 'abd-ı âbık, merhûm Hazret-i Emir Sultan re'âyâlarından İsa Bali b. Arslan nâm kimesne yedinden evkâf-ı mezbûra câbî' olan Mehmed b. Hüseyin nâm kimesneye teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târîh-i mezkûrdan yevmî iki akçe takdîr olunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atf 1145)

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Ferruḥşad
ve Rasul b. Ali Çelebi
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

1148

Müddet-i 'örfiyyesi temâm olub, câbî-i mezkûrun oğlu talebiyle bey'ine izin virüldüğü, bu mahalle kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Zi'l-ka'de
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Rasul b. Ahmed
Ve Halil b. İsa
ve gayruhum

1149

Merhûm Sultan Mehmed Han Evkâfi'ndan Dansara nâm karyede ahz olunan orta boylu, saruşın, gök gözlü, açık kaşlı, Ruûsi'l-asl 'abd-ı âbık, evkâf-ı mezbûra câbî olan Süleyman Çelebi'ye teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târîh-i sicillden yevmî iki akçe takdîr olunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi Ramazâni'l Mübârek
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed Muhzır
ve Halil b. İsa
ve Mehmed b. Ferruḥşad
ve gayruhum

1150

Senete 990 Ramazân'ınun ikinci gününde Hasanağa nâm karyede ahz olunan Ruûsi'l-asl 'abd-ı âbık, Yörük tâifesinden Torbalı nâm kimesne yedinden karye-i mezbûreye ber-vech-i timâr mutasarrıf olan Süleyman Çelebi ibnu Davud Bey âdemi ve vekîli olan Cafer Bey nâm sipâhiye teslim olunub, nafakası ve hıfzı için târîh-i sicillden yevmî iki akçe takdîr olunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atf 1149)

Suhûdü'l-hâl :

Fahru'l-akrân Sünbül Ağa
ve Hüseyin b. Sinan
ve Sinan b. Abdullah
ve Mehmed b. Bali
ve gayruhum

Akyazı Kazası'ndan Ali nâm gelüb, şer'le isbât idüb, alüb gitdükleri, sicill-i sâbıkda mukayyeddür.

1151

Senete 990 Ramazân'ınun on dördüncü gününde Hasanağa nâm karye toprağında ahz olunan uzun boylu, saruşın, gök elâ gözlü, köse sakallu, Ruûsi'l-asl 'abd-ı âbık, karye-i mezbûreye ber-vech-i timâr mutasarrıf olan Süleyman Çelebi'ye teslim olunub, nafakası ve hıfzı içün târîh-i kitâbdan yevmi iki akçe takdîr olunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi't-târîhi'l-mezbûr (Atıf 1149)

Suhûdü'l-hâl :

Mevlâna Ahmed Fakih İmam-ı Karye-i Mezbûre
ve Ali b. Hüseyin
ve Mustafa b. Musa
ve Durmuş b. İbrahim
ve gayruhum

1152

Ali b. Ramazan Meclis-i şer'-i şerîfe gelüb, Karye-i Çepni'den Ahmed b. Hacı Ayvaz muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre arâzisinde vâkı' olan 'inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd Murad nâm kimesneye rehîn tarafıyla virdüğüm çiftliği mezkûr Ahmed tasarruf ider. Hâlen taleb iderüm" diyücek, mezkûr Ahmed'den su'âl olundukda, "Mezkûr Ali'nün nizâ' eyledüğü çiftliği ben dahî rehîn tarafıyla aldum" deyü ikrâr-ı tav'î itdüğü, mezkûr Ali talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Mahmud b. Mustafa
ve Hüseyin b. Abdullah
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Bali
ve gayruhum

1153

Ali b. Ramazan Meclis-i şer'-i şerîfe gelüb, Çepni dimekle ma'rûf karye sâkinlerinden Murad b. Hasan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre arâzisinde vâkı' olan 'inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd çiftliğimi mezkûr Murad'a rehîn tarafıyla virmüş idim. Hâlen taleb iderüm" diyücek, mezkûr Murad'dan su'âl olundukda, "Zikr olunan çiftliği mezkûr Ali'den rehîn tarafıyla aldum idi" deyü ikrâr-ı tav'î eyledüğü, mezkûr Ali talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 1152)

1154

Hâlen Kite Kazası'na sancak za'îmi olan Ayvaz, Karye-i Toba'dan Abdi b. Budak nâm kimesneyi Meclis-i şer'-i şerîfe ihzârdan sonra muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i Demürciler'den Mehmed nâm kimesnenün dâmında gice ile ahz olunan kara sığır danasınınun âti-i mezkûr Abdi'nün zabt ve tasarruf eyledüğü samân dâmında bulunmuş, su'âl olunmasın taleb iderüm" diyücek, mâ-cerâ mezkûr Abdi'den su'âl olundukda, "Gice ile nısfu'l-leylde odamda yaturken, karye-i mezbûreden Karamanlu Hasan ve Satı veled-i Arnavud ve Ferruh köle gelüb, aç kapuyı deyüb, ben dahî açmadum, varub gitdiler. Ertesi 'ale's-sabâh danası ahz olunan Mehmed cemâ'at ile gelüb, ben zabt ve tasarruf eyledüğüm samân dâmında çuval ile et buldılar" deyü ikrâr-ı tav'î eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

1155

Merhûm u mağfûrun leh Hazret-i Emir Sultân Evkâfına vekil-harc ve bâd-ı hevâsma ve yavasına ber-vech-i iltizâm mübâsir olan Mehmed b. Hüseyn işbu bâ'isü's-sicill diğeri Mehmed Çelebi ibnu Mahmud nâm kimesneyi vekil-i mutlak eyledüğü, evkâf-ı mezbûreye mütevellî olan Fahru'l-emâsîl ve'l-akrân Mehmed Bey muvâcehesinde Pir Ahmed b. Seydi Ali ve Hacı İbrahim b. Yusuf şehâdetleri ile sâbit olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Ahmed Halife ibnu Mahmud
ve Mehmed b. Ferruḫşad
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

1156

Mahrûsa-i Burusa'da vâkı' merhûm Sultan Mehmed Han Evkâfına hâlen mütevellî olan İsmail Bey cânibinden Seydi Ali b. Hacı Durak Meclis-i şer'-i şerife gelüb, Karye-i Dansara'dan Ahmed b. Abdullah muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Dokuzyüz seksenyedi ve sekiz ve dokuz senelerinde mezkûr Ahmed'in zimmetinde üç yıllık kesim⁴⁶⁹ bâki vardır. Beher senede onaltı kile buğday ve onaltı kile arpadur. Beher senede lâzım olan buğdayın ve arpanun kıymeti yûzaltmış akçe hesabı üzre dörtyüz seksen akçe olur, taleb iderüm" diyücek, mezkûr Ahmed'den su'âl olundukda, husûs-ı mezbûr vech-i meşrûh üzerine idüğü makarr ve mutasarrıf olüb, meblağ-ı mezkûrın edâsına mutasarrıf oldukdan sonra, mezkûr Seydi Ali meblağ-ı mezkûrı, muhzır Yörük Mehmed'e havâle itdüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Kasım Halife El-İmâm
ve Mehmed b. Piri
Üveys Halife ibnu Ramazan
Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

1157

Aişe bt. Hasan Karye-i Kumla-i Kebîr arâzisinde kafirler makbereleri kurbunda vâkı' babasından intikâl iden büyük Yusuf oğlu yedinde olan 'inde'l-ahâli ma'lûmü'l-hudûd bağı davâ ve taleb itmek için, işbu Osman Bey ibnu Abdullah nâm kimesneyi vekil eyledüğü, Mehmed b. Nebi Halife ve Hasan Reis ibnu Abdullah şehâdetleri ile sâbit olduğı, kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i Muharrem
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Halil b. İsa
ve Mümin Reis ibnu Hamid

⁴⁶⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

ve gayruhum

1158

Mehmed Çelebi ibnu Eyyub Çelebi Meclis-i şer'î şerife gelüb, Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Ahmed Çelebi ibnu Mahmud muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i Hasanağa'da vâkı' bir haddi Bektaş yeri ve bir haddi vâdi ve bir haddi tarîk-i 'âm ve bir haddi yine Bektaş yeri ile mahdûd olan tahminen otuz kile tohum olur ebûn 'an ceddün ırs şer'iyle intikâl iden yeri, müşârünileyh Ahmed Çelebi'ye beher senede kırk akçe mukâta'a takdîr idüb, bey'-i bâtt-ı bey' idüb, meblağ-ı mezkûrı bi't-temâm alüb, kabz idüb, teslim-i mebi' eyledüm" didükde, mukırr-ı mezkûrı mûmâileyh Ahmed Çelebi dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdîk itdükden sonra, sıhhat-i ikrâra ve cevâz-ı tasdîka hükmolunub, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâil-i Muharrem
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Mustafa an Mahalle-i Hâce Mehmed Karamani
ve Hasan Çelebi ibnu Hacı
ve Haydar b. Abdullah
ve Ahmed Çelebi ibnu Nebi
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve Musa Halife
ve Mehmed b. Piri
ve Haydar b. Hamza
ve gayruhum

1159

Emine bt. Bektaş, Ömer b. İbrahim nâm kimesneyi vekil eyledüğü, Piri b. Nebi ve Mehmed b. Halil şehâdetleri ile sâbit olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharremi'l-Harâm
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Yusuf b. Mustafa
ve Ahmed Halife ibnu Mahmud
ve Hasan b. Şehzade
ve Mehmed b. Bali
ve ve gayruhum mine'l-hâzırın

1160

Emine bt. Bektaş tarafından husûs-ı âtiye vekî-i şer'isi olan Ömer b. İbrahim Meclis-i şer'î şerife gelüb, merhûm Gazi Hüdâvendigâr Evkâfi'ndan Cebel Nâhiyesi'ne câbî olan Ali b. Bali ve mu'temed evkâf olan Mustafa b. Hacı Yusuf muvâceheleründe takrîr-i kelâm idüb, "Müvekkilem mezbûre Emine'nün zevci olan كندرولى fevt olüb, mezbûre Emine'den gayri vâris olmamak ile emlâk ve esâbı vakfa 'âid oldukda, bundan sâbık müteveffâ-i mezkûrun Karye-i Tuzaklu'da vâkı' olan 'inde'l-ahâli ma'lûmû'l-hudûd çiftliği ve evi ve anbarı ve dâmu ve bağçe ve bi'l-cümle mutasarrıf olduğı emlâke bundan sâbık ikibin akçeye bey' olunmuş imiş. Hâlen müvekkilem olan mezbûre Emine müteveffâ-i mezkûrun ikibin akçeye bey' olunan emlâkini ve çiftliğini biniki yüz akçe ziyâde idüb, üçbin ikiyüz akçeye kabûl eyledi" didükde, mukırr-ı mezkûrı mezbûrân Ali ve Mustafa dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdîk idüb, "Biz dahî mezkûrun bundan sâbık ikibin akçeye bey' olunan emlâkini ve çiftliğini mezbûre Emine'ye üçbin ikiyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, virdük. Meblağ-ı mezkûrı vekil-i merkûm Ömer yedinden alüb, kabz eyledük" didüklerinden sonra, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Hacı Mehmed b. Veli
ve Osman b. İbrahim
ve Mehmed b. Bali
ve Hasan b. Himmet
ve Mehmed b. Halil
ve ve gayruhum mine'l-hâzırın

1161

Emine bt. Bektaş tarafından husûs-ı âtiye vekî-i şer'isi olan Ömer b. İbrahim Meclis-i şer'-i şerife gelüb, merhûm Gazi Hüdâvendigâr Evkâfi'na hâlen mütevellî olan Fahru'l-akrân Cafer Bey câniblerinden husûs-ı mezbûra vekil olan Hacı Ali b. Bali ve mu'temed evkâf olan muvâceheleründe takrîr-i kelâm idüb, "Müvekkilem mezbûre Emine'nün zevci olan كندرولى fevt olüb, mezbûre Emine'den gayri vârisi olmamak ile metrukâtı vakfa 'âid olüb, mütevellî-i mezkûr Cafer Bey kabz itmüşdür. Mezbûre Emine'nün müteveffâ-i mezkûr zimmetinde mehr-i müeccelden bin hakkı vardır. Hâlen taleb iderüm" diyücek, gıbbe'l-inkâr vekil-i merkûmdan beyyine taleb olundukda, Pir Ali b. Nebi ve Yusuf b. Mustafa nâm kimesneler şehâdet için hâzırân olüb didiler ki, "Mezbûre Emine'nün müteveffâ zevci كندرولى zimmetinde mehr-i müeccelden bin akçe hakkı vardır. Husûs-ı mezbûra şahidlerüz, şehâdet dahî iderüz" didüklerinde, şahidân-ı mezbûrânın şehâdetleri ba'de't-ta'dîli's-şer'î hayyız-ı kabûlde vâkı' olüb, meblağ-ı mezkûrın edâsına hükümlüdüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Hacı Mehmed b. Veli
ve Osman b. İbrahim
ve Mehmed b. Bali
ve Hasan b. Himmet
ve Mehmed b. Halil
ve gayruhum

1162

Emine bt. Bektaş tarafından husûs-ı âtiye vekî-i şer'isi olan Ömer b. İbrahim Meclis-i şer'-i şerife gelüb, Mahrûsa-i Burusa'da vâkı' merhûm Gazi Hüdâvendigâr Evkâfi'na mütevellî olan Fahru'l-akrân Cafer Bey câniblerinden husûs-ı mezbûra vekil olan Ali b. Bali ve mu'temed evkâf olan Mustafa muvâceheleründe takrîr-i kelâm idüb, "Müvekkilem mezbûre Emine'nün zevci olan كندرولى fevt olüb, metrukâtı vakfa 'âid olüb, mütevellî-i mezkûr kabz itmüş idi. Mezbûre Emine'nün bi-hasbi's-şer' sâbit olan bin akçe mehr-i müeccelin da'vâ husûsı için mezbûrân yedlerinden bin ikiyüz akçe alüb, kabz itdi. Mezbûre Emine'nün mütevellî-i mûmâileyh ile ba'de't-ta'dîl vicâhen mine'l-vucûh nizâ'ı kalmadı" deyû (silik) ikrâr itdükde, mezbûrân dahî bilâ muvâcehe tasdik itdükden sonra, mâ-cerâ 'alâ vukû'a bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharremi'l-Harâm
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 1161)

1163

Oldur ki, Karye-i Fodra'dan Ahmed b. Mustafa nâm kimesne Meclis-i şer'de bi'l-muvâcehe tav'an İbrahim Çelebi ibnu Mustafa için yüzelli akçe deyn i'tirâf itdüğü, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Muharremi'l-Harâm
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey b. Mustafa
Rasul Ahmed
Mehmed Selim
ve gayruhum

1164

Mahrûsa-i Burusa'da vâkı'merhûm Gazi Hüdâvendigâr Evkâfî'na mütevellî olan Fahru'l-akrân Cafer Bey cânibinden husûs-ı âtiye vekî-i şer'isi olan Mustafa b. Hacı Yusuf Meclîs-i şer'-î şerife gelüb, evkâf-ı mezbûreye tâbî' Tuzaklu nâm karye toprağında fevt olan كندرولى nâm kimesnenün hâtûnı Emine tarafından tasdik-i âtiye vekî-i şer'isi olan Ömer b. İbrahim muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müteveffâ-i mezkûr, mezbûre Emine'den gayrî vârisi olmamağın, karye-i mezbûrede olan evi ve anbarları ve dâmları ve bağçesi ve çiftliği ve menkûlâtından olan esbâbı vakfa 'âid olüb, mütevellî-i müşârünileyh bundan evvel Şakir nâm kimesneye ikibin akçeye bey' itmüş iken, mezkûr Ömer Bey ikiyüz akçe dahî ziyâde idüb, üçbin akçeye kabûl idüb, ba'dehü mezkûr Şakir sekizyüz akçe dahî ziyâde idüb, dörtbin akçeye kabûl itdükden sonra, hâlen mezkûr Ömer ikiyüz akçe dahî ziyâde idüb, dörtbin iki yüz akçeye kabûl eylediği ecilden, zikr olunan emlak ve esbâbı mezbûre Emine'ye bey'-i bâtt-ı virüb, meblağ-ı mezkûr alüb, kabz eyledi" didüğü, gıbbe't-tasdik bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharremi'l-Harâm
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Hacı Durmuş b. İsa
ve Mehmed b. Halil
ve Rasul b. Ahmed
ve Ali Bey ibnu Mustafa
ve gayruhum

1165

Kıdvatü'l-kuzâtü'l-islâm, zidet-i vülâti'l-en'âm, ma'denü'l-fazl ve'l-keâm, Burusa mukâta'ası müfettişi Kite Kadısı Mevlânâ Muhyiddin -zide fazluhû- tevki-î refi-î humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki,

Vilâyet-i Anadolu'da vâkı' bekâyâyı tahkîk ve cedîd ve kıst-el-yevm üzre nuzzâr ve ümenâ ve 'ummâl zimmetlerinde olan mâlûmın tahsîli Düstûr-ı mükerrem ve müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem nâzım-ı menâzîmü'l-ümem, müdebbir-i umûri'l-cumhûr bi'r-re'yi's-sâ'ib, mütemmim-i mehâmi'l-enâm, bi'l-fikri's-sâkıb, müehhid-i bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyid-i erkâni's-seâdeti ve'l-iclâl, el-mahfûfu bi-sunuf-i avâtîfî'l-melik vezirim Mesîh Paşa -edâmallâhû iclâluhû- tefvîz olunmağın, emîn ve âmil ve nuzzâr zimmetlerinde olan bekâyâ ve kıst-el-yevm üzre lâzım gelen mâlûm defter olunub, iftihârül-ümerâ ve'l-ekâbir hazâne-i âmirem defterdârları -dâmet me'âlihum- nişânları ile nişânlayub, müşârünileyh cânibinden Dergâh-ı âli müteferrikalarından Yusuf nâm kulum havâle ta'yîn olunub, irsâl olundu. İmdi buyurdum ki, hükm-i şerifim vardukda bir ân ve bir sâ'at te'hîr ve tevakkuf itmeyüb, tahvîli temâm olmayan ümenâ ve 'ummâl ve nuzzârın kıst-el-yevm derse'adetimden virülen nişânlu tevzi' defteri mücebince zimmetlerinden ta'yîn olunan mâlûmı kast'an virmeyüb, bi-kusûr velâ kusûr tazmîn idesüz. Tevzi' defteri mücebince mâlûmdan kimesne zimmetinde bir habbe bâkî kodurmayub, hazâne-i âmireme gönderesüz. Şöyle ki, tevzi' defterinden noksân üzre gönderesüz ve yâhûd defter ile gönderüb, dâhil hazine olmayub te'hîre kılasın kim, müfettişsin ihmâlınden gadr olunub, sonra bir vechile özrün makbul olmayub, üzerine havâle götürülüb, envâ'-i 'itâb ve 'ikâb olmak makarrdur. Ana göre basîret ve intibâh üzre olüb tevzi' defteri mücebince tahsîl olunan akçeyi havâle-i mezbûre muvâcehesinde 'aded-i vezn ve noksanı var ise tazmîn itdürdükden sonra hâsıl olan akçeyi der kîse idüb ve mühürleyüb tuz akçesin nevrozdan ve akçesin ağustosdan mukaddem havâle kulum âdemi ile ve yarâr âdemlerinüz ile gönderüb, hazâne-i âmireme teslim

itdüresiz. Nişanlı bekâyâ defterinde kayd olunan ümenâ ve ‘ummâl ve nuzzâr tâ’ifesin her kande ise buldurub ve hînet idenleri şer’le buldurması lâzım olanları buldurub, getürüb, zimmetlerinde olan mâlımı kendüden ve emlâk ve esbâblarından vefâ itmeyenleri kefil-i bi’l-mâllarından kezâlik eşyâların dahi emlâk ve esbâblarından ve bi’l-cümle şer’le ve kânûn ile mesûbe⁴⁷⁰ olanlardan talep ve mezbûr kuluma tahsîl itdürüb, elimden kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî kovirmesün ve gıybet ile gâib ve fevt olanları vârislerin ve muhalledâtların her kande ise buldurub, getürüb, kalan esbâb ve emlâklerin şer’le mesûbe olan yerlerden zuhûra getürüb, sûk-i sultânide mezdâlık karârı ile furûht idüb ve hâsıl olan akçeyi ve dünyâlarına ihâta almaz ise bâkîsin kefil-i bi’l-mâllarından kezâlik onların dahi emlâk ve esbâblarından bi-kusûr talep tahsîl itdüresün ve tahvîli temâm olan ümanâ ve ‘ummâl ve nuzzâr ve küfelâdan zimmetlerinde olan mâlımın edâ ve tesliminde tav’an ihmâl ve muhâlefet idüb inâd iderler ise ve yâhud emlâk ve esbâbları ve küfelâdan tahsîl olunan akçe dînârını ihâta itmeyüb, bâkî kalan mâlımın edâsında izhâr iderler ise, kayd u bend ile derseâdetime gönderesün. Sâirlerine müceb-i ücret için kimi zindânda habs olunub ve kimi küreğe koşulub, envâ’-ı hesâb ile mu’âtıb olalar ve ba’zı ümenâ ve ‘ummâl ve nuzzâr mukâta’aya dâhil olüb veyâ çıkdukdan sonra mukâta’a mahsûlünden mukaddemâ olan deyniçün virüb ve ba’zısı dahi âhır mukâta’adan ayırır ki⁴⁷¹ deyni ‘uhdesinde olduğı mukâta’adan edâ idüb ve ba’zı dahi kızın çıkarub ve oğlın urub ve ba’zı ümenâ ve ‘ummâl ve nuzzâr tahvîlinden temâm olmağla âharına kaldukda, mukâta’ayı bir müflis kimesneye ziyâde itdürüb anın üzerine sicill olmağla, tahvîl-i âharında iden eline virüb, ta’allül eyledüğü istimâ’ olunub, emri bi-hasbi’s-şer’ ve’l-kânûn mâlım her kimde zuhûr iderse kat’an mahâl virmeyüb, bi-kusûr talep ve tahsîl idesün ve ba’zı ümenâ ve ‘ummâl ve nuzzâr tâ’ifesi mukâta’aya dâhil oldukda ve yâhud çıkdukdan sonra, ba’zısı mirî akçe ile emlâk ve esbâb alüb miriden kaçırub zevce ve akrâba ve müte’allukâtların te’hîr ve gayr-ı temlik idüb ve kul ve câriyelerin azâd idüb ve hisse ellerine tahakkuknâme⁴⁷² ve hüccet virüb, mâlîma zarar virdükleri istimâ’ olundu. İmdi mukâta’aya dâhil olüb ve yâhud çıkdukdan sonra emlâk ve esbâbların kaçırub, zevce ve akraba ve te’allukâtlarına hîbe rehin temlik ve kabul ve câriyelerin âzâd idüb, ellerine virdükleri hüccet ve tahakkuknâme muvâza’a⁴⁷³ olduğı bi-hasbi’s-şer’ sâbit ve zâhir oldukdan sonra, ol-makûle hüccet ve tahakkuknâme ellerinden alüb, şer’le zuhûra gelen emlâk ve esbâb ve kul ve câriyelerün furûht idüb, malların mirî için mezbûr kuluma zabt itdüresün ve bi’l-cümle hîle ve hud’a⁴⁷⁴ ile mâlîma hazer gelmekden ve hilâf-ı şer’ ve kânûn kimesneye zulm ve te’addî olmaktan bigâyet hazer idüb, hakk-ı sarîha tâbî’ olasin ve ba’zı küfelâ يذعبا yabana yazılduk ve yâhud sâbit yazmuşdur deyû, ta’allül itdükleri istimâ’ olundu. İmdi tahvîli temâm oldukda, ol vechile ta’allül ü nizâ’ câ’iz değüldür. Nişanlı defter mücebince mâl-ı kefâleti bi-kusûr velâ kûsûr tahsîl idesün ve hâlen ol cânibde olan beylerbeyi ve sancakbeyi ve zu’emâ ve erbâb-ı timâr re’âyâdan vaktiyle bi’t-temâm alüb, kabz idüb, benüm mâlım tahsîl olunmayub, ümenâ ve ‘ummâl ve nuzzâr zimmetlerinde kalduğuna müfettiş (silik) ihmâllerinden ve adem-i imâmlarından ve biri birine sened olüb, ‘inâyet itdükleri makarrdur. İmdi bu zemân dahi sâ’ir zemâna kıyâs itmeyüb, emr-i şerîfim varduğı gündün irsâl olunan nişanlı defter mücebince eğer cedid ve eğer tahkîkdür kat’an himâyet ve ruhsat virmeyüb, lâzım gelen mâlımı bi-kusûr talep ve tahsîl olunub,

⁴⁷⁰ Daha önce okunamayan bu kelime “iyiliğe karşı Allah tarafından verilen mükâfat” anlamına gelmektedir.

⁴⁷¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁷² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁷³ Daha önce okunamayan bu kelime “ taraflar hiçbir işlem yapmadıkları halde üçüncü kişilere karşı işlem yapmış gibi görünmeleri” anlamına gelmektedir.

⁴⁷⁴ Daha önce okunamayan bu kelime “aldatma, dalavere” anlamlarına gelmektedir.

şöyle ki, bu defa dahî fermân-ı şerîfîm üzere mâlîmîn tahsîlînde iğmâz⁴⁷⁵ olunub, her zemân bu makûle ahkâm-ı şerîfe vârid olmamuşdur deyû mâlîmîn tahsîl olunub, gelüb, dâhil-i hazîne olmaya. Bir vechile beyân idücek özrin makbûl olmayub, 'itâb ve 'ikâbîma müstahîk olursun ve sen ki havâlesin dirliğin alınmak ile koyulmayub, envâ'-i hakâret ile 'itâb ve 'ikâbîma makarrdur. Ana göre basîret ve itinâ üzere olüb, mâlîmîn cemî' ve tahsîlînde ve vaktiyle irsâl idüb hazâne-i âmireye teslim olunmasında وارثوتى yazuya getürüb, ikdâm ve ihtimâmda dakîka fevt eyelemeyesin ve ba'zî ümenâ ve nuzzârün tahvîli temâm olüb, şartû'l-iltizâm üzere mâlîm taleb olundukda, makbûzum değüldür ümenâ ve 'ummâl zimmetlerinde ve zimem-i re'âyâdadur deyû özr-i bahâne itdürürler imüş. İmdi ol makûle zimmetlerinde mâl-i mîrî olan kimesnelerin mezkûrun nuzzâr ve ümenâya buldurub, getürdüb, üzerlerinde olan mâl-ı mîrîyi taleb idüb, virmekde izhâr-ı 'acz iderler ise emlak-i esbâblarından ve kefil-i bi'l-mâllarından tahsîl idüb, dünyâlarına vefâ itmez ise fûrûht iden nuzzâr ve ümenâdan bi-kusûr ve lâ-kusûr taleb ve tahsîl itdüresün ve hâsıl olan akçeyi der kise idüb ve mühürleyüb, her kimden almursa isimleri ile defter-i zeyline akçelerin kayd itdükden sonra hâsıl olan akçeyi der-kise idüb ve mühürleyüb yarar-ı âdemlerinüz ve kifâyet kadarı hisâr âdemleri ile gönderüb, hazâne-i âmireye teslim itdürüb ve yazub bildiresün ve siz ki sancakbeyi ve toprak kadılarısız müfettiş ve havâlem her kangı taht-ı livâ ve kazânuzda dâhil oldukda ve yâhûd mürâsele ve mektûb havâle ve âdemleri varub mîrîye medyûn olanları taleb eyledüklerinde her kande ise buldurub, getürdüb ve gıybet idenleri bulduması lâzım olunan buldurdub, getürdüb, varan havâle ve âdemleri ve yarar-ı âdemlerinüz ile götürüb, müfettiş ve havâleme teslim itdüresüz. Zimmetlerinde olan mâlîm tahsîl oluna ve siz ki kal'a dizdârlarısız⁴⁷⁶, mâlîmîn tahsîlînde istihdâm olunmasıçün müfettiş ve havâle cânibinden mühürlü mektub ve mürâsele ile âdemleri varub hisâr erenleri taleb olundukda, kifâyet mikdârı yerler ve mu'temedun aleyh mâlîmîn tahsîline istihdâm olunmağa kâbil hisâr erleri tâ'yîn idüb kendüsiyle istihdâm olunusun. Bu bâbda müfettiş ve havâlemin şikâyeti makbûlümdür. İhmâl idüb mâlîma zararınız arz ideler, kadılıklarınız ve sancaklarınız varlığınız alınmak ile konulmayub, 'itâb ve 'ikâbîma müstahîkk olursuz. Ana göre basîret ve intibâh üzere olüb, bâb-ı ikdâm ve ihtimâmda dakîka fevt eylemeyesüz ve bâ'de'n-nazâr bu hükm-i şerîfîmi sicill-i mahfuza kayd idüb, havâlenün eline ibkâ idesün ki, lâzım olduğu zemânda fermân-ı hümâyûnum mücebince 'âmel oluna ve her on yük akçe tahsîl olundukda akçe-i havâlenün âdemi ve yarar âdemlerinüz ve kifâyet kadarı hisâr erenleri ile götürüb, hazâne-i âmireye teslim itdürüb ve havâle kulum kendüsi bu cânibe gelmeyüb elinde olan mâlîmîn tahsîli üzere ola gerek havâle-i merkûm derse'âdetime gele deyû emr-i şerîfîm vârid ola ve ba'zî nuzzâr ve ümenâ ve küfelâdan ba'zısı gıybet idüb ve yâhûd kaçub, derse'âdetime gele, ol makûleleri arz idesiz ki tekrar kayd ve bend olüb ve yine ol cânibe irsâl oluna. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Tahrîren fi'l yevmi's-sânî 'âşer şehri Muharremi'l-Harâm
Senete tis'ine ve tis'i-mi'etin

Be makâm-ı Kostantiniyye

1166

Cenâb-ı 'izzet-meâb, şerî'at-nisâb, fazîlet-kitâb Hazret-i Efendi kâmbîn ü kâmyâb

والحوال Refi'ullâhu kadruhû te'âlâ devletehû ve rıfatehû ilâ yevmill-va'd

Dürer-i da'vât-ı müstecâb ve gurer-i teslimât-ı vâfiyât ki muhassu dâd ve feratu't-timârdan sâdır olur kavâid-i ta'zîm ve revâcil-i tekrîm birle müstahîkk ve mühtedî kılındıktan sonra zamîr-i münîrlere hurşîd-i nûrlarına hitâben budur ki,

⁴⁷⁵ Daha önce okunamayan bu kelime "göz yumma, görmezlikten gelme" anlamlarına gelmektedir.

⁴⁷⁶ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "kale muhafızı" anlamına gelmektedir.

Hâliyâ taht-ı 'adâlet-şîârımızda vâkı' olan bād-ı hevâ ve cürm-i cinâyet ve kıtta'ü't-tarikiye bi-hasbi's-şer' ve'l kanûn cürümleri üzerine sâbit ve zâhir olduktan sonra, istihkaklarına göre haklarından geldürmek için âdemlerimizden Fahru'l-akrân ve'l-emâsîl Kurd - zîde kadruhû- Subaşı tâ'yîn olunub, irsâl olundu. 'İzz-ı huzur-ı şerîflerime yüz sūrüb vardukda, üzerinde nâzar-ı şerîfenüzdür deri' buyurmayub, kadîmden ne vechîle zabt ve kabz itdürmesine lütûflar ve merdûnlar oluna. Ol bâbda 'adâlet-i padişâhîde reâyâ ve berâyâ asûde hâl olüb, bi vech-i bir ferd dahî zulüm ve hayf ve te'âddî olduğuna rızâmuz yokdur ve ol vilâyetin re'âyâları üzerlerine subaşı bulub subaşılığından olan umûrda mürâca'atı buna idüb, sözine muhâlefet itmeyeler. Şöyle ma'lûm hazret oluna. Bâkî hemîşe ömr-i devlet der-seccâde-i şerîfet müstedâm bād bi-rabbi'l-'ibâd.

Tahrifen fi gurre-i Recebi'l-Mürecceb
Senete 990

El-Fakîrû'l-Hakîr Mustafa
Mîr livâ-i Hüdâvendigâr

1167

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-ke'lâm, Burusa mukâta'asına müfettiş olan Mevlâna Muhyiddin -zîde fazluhû- tevki-'î refi-'î humâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki,

'Umûmen bekâyânı 'atîka ve cedîde ve kıst-el-yevm üzre ümenâ ve 'ummâln zimmetlerinde malın tahsîli Düstûr-ı mükerrrem ve müşîr-i mufahham, nâzım-ı menâzîmü'l-ümem, müdebbir-i umûri'l-cumhûr, bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmim-i mehâmi'l-enâm, bi'r-re'yi's-sâ'ib, müşeyyid-i bünyânî'd-devleti ve'l-ikbâl, müehhid-i erkânî's-seâdeti ve'l-iclâl, el-mahfûfu bi-sunûf-i avâtîfî'l-meliki'l-'alâ vezîrim Mesîh Paşa - edâmallahu te'âlâ iclâlehû- tefvîz olunmağın, imdi livâ-i mezbûrede ba'zı nuzzâr ve ümenâ tâifesi tahvîl âharına değîn haklaşmak üzre bâzı mukâta'a tevârih-i muhtelifi ile iltizâm eyledüklerinde, mukâbelesinde kimisine ze'âmet ve kimisine timâr ve kimisine dahî çavuşluk ve terakkî virülüb, tahvîl âharında muhâsebeleri görölüb, şart-ı iltizâmı üzre zimmetlerine lâzım gelen mâl-ı mirî taleb olundukda, zikr olunan bekâyâ mukâta'a fûrûht eyledüğüm ümenâ ve 'ummâl zimmetlerinde deryü, ba'zı müflis ve medyûn küfelâsı müşevveş bir vechîle mâl-ı tahsîl olmayan kimesneleri gösterüb ve ba'zısı dahî zimmetlerinde olan mâln edâsına kâdir iken ihzâr-ı acz itmekle himâyet olunub, beher sene ber vech-i taksîd birer mikdâr akçe virmek üzre ellerine emr-i şerîf virülüb, bu sebeble mâlının edâsına ta'allül eyledükleri istimâ' olunmağın buyurdum ki, ماراله cânibinden dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından Yusuf -zîde kadruhû- vardukda göresün. Fi'l-vâkı' livâ-i mezbûrede olan ümenâ ve nuzzârın vech-i meşrûh üzre şartları virülüb, tahvilleri âharında muhâsebeleri ve şart-ı iltizâmı üzre zimmetlerine lâzım gelen mâln taleb olundukda nuzzâr ve ümenâ zimmetlerinde ve ümenâ ve 'ummâl zimmetlerinde deryü o makûle müflis ve medyûn kimesneleri gösterdikleri vâkı' ola gösterdikleri âbık-ı âmillerinden emlâk-i esbâblarından ve kefil-i bi'l-mâllarından gerekenleri dahî emlâk esbâblarından taleb ve tahsîl itdürüb, dünyâlarına vefâ itmeyeni mukâta'ayı fûrûht eyleyen nuzzâr ve ümenâdan bi kusûr velâ kesûr tahsîl itdürüb, derse'âdetime gönderesün ve ümenâ dahî zimmetlerinde olan mâlının tahsîli mümkün ve edâsına kâdirler iken her sene bir mikdâr akçe virmek üzre ellerine birer tarîk ile taksîd emri almağla ol vechîle ta'allül ü nizâ' eyledükleri vâkı' ise, zâhir ola. O makûleler dahî kat'an mecâl virmeyüb, şart-ı iltizâmı üzre zimmetlerine lâzım gelen mâlını kendülerinden ve emlâk ve esbâb ve küfelâlarından ve bi'l cümle şer'îyle ve kanûnla müteveccih olanlar bi kusûr velâ kesûr taleb tahsîl idesüz ve ba'zı nuzzâr ve ümenâ zimmetlerinde ba'zı ümenâ dahî âbık-ı âmillerinin zimmetlerinde olan mâl-ı miriyi bi kusûr alüb, kabz idüb, bir akçe bâkî komamış iken hâlen kendilerinden taleb olundukda, mücerred mâlını virmemek ecîl için henüz tahsîl olunmadı deryü ta'allül ü bahâne iderler imüş. İmdi göresiz makarr ise ol makûlelere kat'an mecâl

virneyüb, zimmetlerinde olan mâlını kendilerinden ve emlâk ve esbâbından ve küfelâlarından bî kusûr taleb tahsîl idüb hîle ve hud'a⁴⁷⁷ ile mâbeyninde mâlın zâyî' ve talan olmakdan hâzer idesüz ve hâsıl olan akçeyi havâle ma'rifetiyle der-kîse idüb ve mûhürleyüb, yarâr-ı ademlerünüz ve kifâyet mikdârı hisâr erenleriniz ile gönderüb, hazâne-i âmireme teslim itdürüb ve muhtâc-ı arz olanı kapuma yazub, kapuma arz idesin. Bi'l-cümle nuzzâr ve ümenâ ve mülteziminün mâlım yanında olan özr-i bahânelerin makbûlüm değıldür. Her ne vechîle mûmkün olursa bi'l-mâl cemî' tahsîlinde وارتوتى yazuya getürüb, bâb-ı ikdâm ve ihtimâmda ve dakika fevt eylemeyesün deyû, hükm-i şerîfimi sicill-i mahfûza kayd itdükden sonra, havâle elinde ibkâ itdürüb, dâim mazmûn-ı hümâyûn ile 'amel idesin. Şöyle bilesin, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın.

Tecdîden fî evâsıt-ı şehri Muharremi'l-Harâm min şuhûr
Senete tis'ine ve tis'i-mi'etin

Be-makâm-ı Kostantınıyye

1168

Kıdvetu'l-ümerâi'l-kirâm, 'umdetü'l-küberâi'l-fihâm, zü'l-kadr ve'l-mecid ve'l-ihtirâm, el-muhtass 'inâyeti'l-meliki'l-'allâm, Hüdâvendigâr Sancağıbeyi -dâme 'izzuhû- ve Müfîü'l-kuzât ve'l-hükkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keâm, Mevlânâ Kite Kadısı ve mukaddeman Ahmed Kadısı olan Akzâ kuzâtü'l-müslimîn Mevânâ Hüseyin -zîde fezâiluhû- dan mülâzım olan Mevlânâ -zîde fazluhumâ- tevki-'i refi-'i humâyûn vâsıl

Yarım Bırakılmıştır.

1169

اخبیه Tâ'ifesi'nden Cafer b. Balı Meclîs-i şer'de Mehmed b. Hızır muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Diğer Cafer nâm kimesnenün kızı Şemse'yi oğlum Mehmed'e mezkûr Mehmed b. Hızır'dan (silik) nikâh itdürdüm 'abd-ı اصحیه دن bir üç (silik) ağırlıgım vardı" deyû ikrâr eyledüğü, mezkûr Mehmed b. Hızır talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fî evâil-i Muharrem
Senete 991

Şuhûdü'l-hâl :

Musa b. İsa
ve Hüdayi b. Durmuş
ve Mehmed b. Bali
ve Ali b. Mustafa
ve gayruhum

1170

Mehmed b. Hızır nâm kimesnenün anası olan (silik) nâm hâtûn, Meclîs-i şer'-i şerîfde "اخبیه Tâ'ifesi'nden Cafer b. Mustafa'nun kızı Şemse'yi oğlu Mehmed'e nikâh iden yabândan bir kimesne idi" deyû cevâb virdüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâhır-ı Muharrem
Senete 991

Şuhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 1169)

1171

Yörük Tâ'ifesi'nden Mehmed b. Hızır Meclîs-i şer'de, Cafer b. Bali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Tâ'ife-i mezbûreden Şemse bt. Mustafa'yi nikâhlandığım zemânda mezbûre Şemse, dayısı olan Ahmed'i vekîl eyledi. Mezkûr Ahmed dahî Karye-i Dirikle'den Ferhad Bey nâm yeniçeri'yi vekîl eyledi. Mezkûr Ferhad Bey vekâleti ile nikâh olundu" deyû cevâb virdüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fî evâil-i Muharrem

⁴⁷⁷ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "hîle ve aldatma" anlamlarına gelmektedir.

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atf 1169)

1172

Oldur ki, Karye-i İnesi'den Kosta veled-i Kiryazi nâm zımmî muvâcehesinde Burusalı Rıdvan b. Abdullah nâm i'tirâf idüb, "Sinan Paşa şark seferine gitdükde, zahire ihrâc olunub, mezbûr zımmî karye halkı için benden bin akçe karz alüb, hâlen beşyüz akçesini kabz itdüm. Beşyüz akçe dahî zimmetinde bâkî kaldı" diyücek, mezbûr zımmî Kosta tasdîk ve kabûl ve i'tirâf idüb, mâ-veka'a bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharremi'l-Harâm
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :
Hacı Sinan Halife
Mehmed Çelebi Durmuş
Mehmed Ali
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

1173

Ali b. Ramazan Meclis-i şer'î şerife gelüb, Karye-i Çepni'den Ahmed b. Hacı Ayvaz muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre toprağında vâkı' bir haddî Mustafa yeri ve bir haddî Ali yeri ve bir haddî Ramazan yeri ve bir haddî Mümin yeri ve bundan gayrî bir haddî tarîk-i 'âm ve bir haddî Mümin yeri ve bir haddî yine mezkûr Ahmed yeri ile mahdûd olan dört kıt'a yerler husûsunda mezkûr Ahmed ile aramızda münâza'at-ı kesire vâkı' olmuş idi. Hâliyâ muslihûn araya girüb, ıslâh idüb, bedel-i sulh için beşyüz akçe alüb, kabz idüb, husûs-ı mezbûra müte'allik da'vâmdan mezkûr Ahmed'in zimmetini ibrâ'-i 'âm ile ibrâ' ve iskât eyledüm. Hâliyâ ve min ba'di vicâhen mine'l-vucûh nizâ'im yokdur. Zikr olunan yerleri sâ'ir emlâki gibi tasarruf eylesün" diyücek, mukırr-ı mezkûrî merkûm Ahmed dahî bi'l-muvâcehe vech-i meşrûh üzerine tasdîk idüb, "Benüm dahî bedel-i sulh için virdüğüm beşyüz akçe husûsunda mezkûr Ali ile nizâ'im yokdur" didükden sonra, tarafeynden sâdir olan ikrâr ve tasdîk makbûl olüb, sıhhat-i sulha ve ibrâya hükmolunduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharremi'l-Harâm
Senete ihdâ ve tis'ine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :
Şahkulı Fakih ibnu İlyas
ve Mahmud b. Ayvaz⁴⁷⁸
ve Hüseyin b. Abdullah
ve Hacı Yusuf b. Receb
ve Mehmed b. Bali
ve Rasul b. Ahmed
ve Mehmed b. Ferruşad
ve gayruhum

1174

Oldur ki, Muhzır Mehmed, Karye-i Akça'dan Mahmud b. Ali muvâcehesinde i'tirâf idüb, "Cebel Nâhiyesi'ne müte'allik ihzâriyeyi mezbûr Mehmed'e yılda yûzaltmış akçeye virdüm. Her üç ayda yevmül-kıst kırk akçe virmek üzre virdüm" diyücek mezbûr Mehmed tasdîk ve iltizâm itdükden sonra, bi't-taleb sicill olundu. Nurullah kefil şid.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharremi'l-Harâm
Senete 991

⁴⁷⁸ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi Derviş
Mümin Reis ibnu Hamid
Rasul Ahmed

1175

Oldur ki, Karye-i Barak'dan Papas Aleksî muvâcehesinde Mehmed b. Abdullah nâm ikrâr idüb, "Yarbüki demekle ma'rûf değirmenin nısf-ı hissesini mezbûr zimmiye altıbin akçeye bey' itdüm. Teslîm-i mebi' ve kabz-ı semen itdüm" diyücek, mezbûr dahî tasdik ve kabûl idüb, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı Muharrem
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Hasan Bey Solak⁴⁷⁹
Rüstem Ali
Mansur Hüseyin
Hacı Sinan Halife Urbac Hoca
Seydi Hızır
Bostan Aslan⁴⁸⁰
Hızır Bey Abdullah
Mahmud Ahmed
Receb Abdullah
ve gayruhum

1176

Oldur ki, Yenişehir Hâslarına tâbi' Kaza-i Kite'de vâkı' havvâs-ı hümâyûn karyeleri, berât-ı pâdişâhiyle yevmi iki akçe vazîfe ve her sene Burusa müdü ile iki müd buğdây ve iki müd arpa cerr ile korucu olan Rüstem b. Abdullah nâm kimesnenün oğlu Mustafa ve Durmuş b. Nasuh nâm kimesneler Meclîs-i şer'-î şerife <gelüb>, mezbûr Mustafa takrîr-i merâm idüb, "Babam mezbûr Rüstem beni vekil itdüğü yer nâ-tüvân⁴⁸¹ oldum. Zikr olunan koruculuk hizmetinden hüsn-i ihtiyârım ile ferâğ itdüm. Mezbûr Durmuş'a arz oluna deyû, beni vekil itdi. Şâhidüm vardur istimâ' olunsun" diyücek, takrîrine mutâbık 'udûlden Karaman nâm karyeden Hüdaverdi b. Mehmed ve İsa b. Ahmed nâm kimesneler vech-i meşrûh üzre vekâlet-i şehâdet idücek, şehâdetleri ba'de't'-ta'dil ve't-tezkiye mugâyir görölüb, mücebiyle 'amel olunub, mâ-veka'a bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Muharremi'l-Harâm
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed Halife Selim
Mehmed Ali
Rasul Ahmed
Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhum

1177

Oldur ki, Karye-i Siği'de mürd olan Engelü nâm zimmiyenün veresesinde kız karındâşı Havasta nâm zimmiye irs şer'iyle intikâl-i metrûkâtudur ki, zikr olunur.

Fi evâhır-ı şehri-i Şa'bâni's-şerif
Senete 989

Dörd 'aded tebsi	80
Üç 'aded yasduk	600
Yorgan	100

⁴⁷⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁸⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁸¹ Daha önce okunamayan bu kelime "zayıf, kuvvetsiz" anlamlarına gelmektedir.

Döşek	100
Çârşef	50
Yüzük	60
Küpe	50
Makrame	30
Dülbend	100
Üç 'aded börki	90
Çûka zibûn	30
İki 'aded gümüşlü bıçak	200
İki çift çuvâl	150
İki 'aded çapa	30
Bir bel	20
Küp ⁴⁸² me'a hırdevât	100
Hamr 'aded-i hımâr 26 ⁴⁸³	2100
Nısf bâğ-ı ma'rûf	2000
İki 'aded fuçı ⁴⁸⁴	100
Kiraste-i beyt	1000
Çûka	100
Yekûn	6700

1178

Vech-i hurûf budur ki,

Kızkarındâşı mezbûre Havasta'ya vekil olan esbâbı vâris-i âhar Yani veled-i Yorgi nâm zımmiler Meclis-i şer'-i şerîfde münâza'at-ı kesire itdüklerinden sonra, muslihûn tevassut idüb, alüb, kabûl u kabz mâ-beynlerinde kat'-ı nizâ ve hasâr-ı⁴⁸⁵ husûmet olüb, "ba'de'l-yevm vicâhen mine'l-vucûh ve lâ sebeben min ilâ sebeb da'vâ ve nizâ'muz yokdur. Eğer bizden ve yâhud vekilimüzden bi'z-zât ve bi'l-vâsita da'vâ sâdir olursa, lede'l-hukkâm mesmû' olmaya" didükleri, bi't-taleb kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Bey ibnu Abdullah
Mümin Reis ibnu Hamid
Mehmed Çelebi Emîn
Harustalo veled-i Duka
Yani veled-i Terzi
Pander veled-i Yani

1179

Merdûd-ı mezkûrun ceddi Yani nâm zımmiye, bi-tariki's-sulh intikâl iden metrûkâtıdır.

Fî evâhır-ı Şa'bâni'l-Müşerref
Senete 989

Beyt ma'rûfu'l-hudûd	3000
Bağ bağçesiyle	500
Bağ diğér	300
Bağ diğér	500
Bağ diğér	200
Nısf-ı bağ ma'rûf	3000

⁴⁸² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁸³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁸⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁸⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Şerâbhâne	300
Ark kazanı ⁴⁸⁶	300
Ark	300
İki koçu	100
Bârgîr	200
Çûkâ	200
Yekûn	9000

1180

Kezâlik mezbûre-i merdûde Havasta ile mezkûr Yani ile vekîl olunan esbâb ve emlâkiyle sulh olûb, min ba'di da'vâ⁴⁸⁷ ve nizâ' ve fasl-ı husûmet idûb, mâ-hüve'l-vâkı' 'alâ vukû'a sicille bi't-taleb kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atf 1179)

1181

Oldur ki, Karye-i Göbelye'den Habib b. Nebi, İsmail b. Emrullah üzerine da'vâ idûb didi kim, "Dörtüüz altmış akçeye bir dorı bârgîr hakkum akçesini bi't-temâm alûb, haklaşdum. Emmâ ikiyüz akçe dahî karz virdüm, taleb iderüm" diyücek, mezkûr İsmail i'tirâf idûb, "Târîh-i sicillden bir hafta mehîl ile virim" didüğü ikrârı, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi 22 Zi'l-hicce
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Bali
İsmail Emrullah
Rasul Ahmed
Yusuf Abdullah
ve gayruhum

1182

Oldur ki, Karye-i Fodra'dan Piri b. Mustafa'nun nefsine ve üzerine hâlen sâbit olan altıyüz akçeye İbrahim b. Mustafa târîh-i sicillden onbeş gün mehîl ile kefil olduğı, havâle olan muhzır Mehmed talebiyle sicill olundu.

Tahrîren fi 15 Muharremi'l-Harâm
Senete 990

Suhûdü'l-hâl :

Babası Mustafa
Rasul Ahmed
Mümin Reis Hamid
ve gayruhum

1183

Muhâsebe-i mahsûlât (silik) evkâf (silik) Hacı Abdullah Efendi ed-defteri der vâkı' Kasaba-i Mudanya'ya tâbi' Kaza-i Kite Durgud b. Mehmed b. Hüsâm el-mütevelli ber-müceb-i defter Mehmed el-kâtib bi-masrafêhü Mevânâ Muhyiddin Halife en-nâzır.

İnhâ-i Muharremi'l-Harâm senete 988 ilâ nihâye Zi'l-ka'de

(silik)

1184

Sebeb-i tahrîr-i tevkî-i refi'-i hümâyûn,
(silik) Sancağı'nda Kite Nâhiyesi'ne işbu bin beşyüz akçe getüricek tîmârı edâ-i hizmet-i 'inâyetde Ali tahvîlinden mahlûl olmağın, Himmetoğlı dârende-i

⁴⁸⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁸⁷ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

fermân vâcib-i mülâza'at Hasan'a tevcih olunub, kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân şâhinciler başı nâm İbrahim -zide mecduhû- terekesi muktezâsını görüb, virdüm. Zıkr olunur Göynük tâbi' mim ve buyurdum ki, ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olub, tasarruf kılub, hisse 1952 / 15.000 şöyle ki vezâif-i hıdemât-ı şahâne bî-kusûr mü'eddi kılalar. Ol-bâbda Şeyh Ahmed mâni' olmaya ve hâne-i 'avârizdan emr vire. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerife i'timâd kılalar .

Tahrîren fi'l-yevm el-hâdî 'ışrın şehri-i Saferi'l-Muzaffer
Senete tis'in ve tis'in
Fî 20 Safer senete 989

Be-Makâm-ı Kostantınıyye
İbrahim

1185

Cenâb-ı fazilet-meâb, şerî'at-nisâb, Hazret-i Efendi kâmbîn ü kâmyâb

El-Hakimü'l-'adl bi-Kaza-i Kite -zide fazluhû- ilâ yevmi'l-va'di والحوال

Şerâif-i tehiyyât-ı sâfiyât, muhabbet-füzûn ve letâif-i teslimât-ı vâfiyât-ı meveddet-nümûn ki muhassı muhâlisat ve muhibb-i musâdıkından sâdır u mütebâdir olur kavâid-i ta'zîm ve revâcil-i tekrîm birle müstahkk ve mühtedi kılındukdan sonra inhâ-i muhibb-i muhlisâne budur ki,

Hâliyâ taht-ı kaza-i 'adâlet-şi'ârnuza tâbi' Mudanya Emîni yanunda yasakçı lâzım ve mühimm olmağın, Dergâh-ı 'âlî yeniçerilerinden kırk dördüncü bölükden işbu vâkı' mektûb-i münif Mustafa nâm yoldaş yasakçı nasb ve ta'yîn olunub, huzûr-ı şerifenüz savbına revâne ve müteveccih⁴⁸⁸ kılındı. 'inde'l-vusûl lutfunuzdan me'mûldur ki, üzerinden nazar-ı şerifenüz derî' buyurmayub, ola gelen 'âdet ve kânûn üzre ber-vech-i 'adâlet yasakçılık hıdmet itdürdüb ve lâkin hilâf-ı şer'i şerif itdürülmemesi bâbında envâ'-i mesâ'î cemilenüz makbûl ve bî-derî' buyurula. Bu bâbda ziyâde ne dimek muhtâcdur. Hemîşe der-fazilet ü şerîfet müstedâm ve müstahkem bâd bi-abbi'l-'ibâd.

El-Fakîr Hüseyin Kethûda
Alây-ı Yeniçeriyân Dergâhı

1186

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm, ma'denü'l-fazl ve'l-keâm, müşîrû's-şerâyi' ve'l-ahkâm, Mevânâ Kite Kadısı -zide fazluhû- tevki-i refi-i humâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki,

Hâliyâ iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Şahincibaşı -zide mecduhû- mühürlü tezkire götürüb, taht-ı kazada vâkı' olan Göynük dimekle ma'rûf nâm karyede mâ-tekaddümden Doğancı tîmarı olub ve hâlen defter-i hâkânide mukayyed olmağın eline sûret-i defter virülüb, hilâf-ı kânûn hâricden ba'zı ümenâ ve 'ummâl ve gayriler dahl eyledüklerin i'lâm eylemeğın buyurdum ki, hükm-i şerîfim vardukda bu bâbda olan sûreti deftere nazar idüb göresüz. Mâ-tekaddümden zıkr olunan karye Doğancı tîmarı olub, ümenâ ve 'ummâl tâ'ifesini ve gayrileri bî-vech-i dahl eyledükleri vâkı' ise men' ve def idüb, vilâyet defterine muhâlif kimesneyi dahl itdürmeyesiz. Eslemeyenleri sekdürüb, 'inâd ve muhâlefet idenleri esâmileri ve resimleri ile vukû'u üzre mufassal ve meşrûh yazub, Derse'âdetime 'arz eylesesiz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerife i'timâd kılarsız.

Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' ve'l-'ışrın şehri-i Cumâde'l-âhır
Senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin

Be-Makâm-ı Kostantınıyye

1187

(silik) bt. Şone zevci olan Mihâl veled-i Yani'yi vekil eyledüğü, Avrana veled-i Kosta ve Yorgi veled-i Yani şehâdetleri ile sâbit olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

⁴⁸⁸ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "giden ve bir cihete yönelen" anlamlarına gelmektedir.

Suhûdü'l-hâl :
Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mümin Reis ibnu Hamid
ve gayruhumâ

1188

(silik) bt. Şone zevci olan Estefan'ı vekil eylediği, Kosta oğlu Avrana ve Yorgi veled-i Yani nâm kimesneler şehâdetleri ile sâbit olduğu, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 1187)

1189

Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Mehmed b. Mustafa Meclis-i şer'e gelüb, Karye-i Umurbey'den Mustafa b. Müstecâb muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Nefs-i Gemlik'de sâkin olan Mehmed Bey ibnu Abdullah nâm kimesneden iştirâ eylediğim üçbin yüz akçe kıymetlü orta boylı, saruşın, açuk kaşlu, hafifü'l-lihye⁴⁸⁹, Ruûsi'l-asl kulun zararına mezkûr Mustafa b. Müstecab kefil-i bi'l-mâl olmuş idi. "Mezkûr-ı mevsûf kula Yenişehir Kazası'nda vâkı' Rüstem Paşa Çiftliği Kethüdâsı Ahmed Çelebi şer'le isbât idüb, aldı. Hâlen ben dahî mezbûrdan hâkkım taleb iderüm" diyücek, mezkûr Mustafa'dan su'âl olundukda, vech-i meşrûh üzre alduğuna makarr oldukdan sonra, mâ-cerâ 'alâ vukû'a bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı şehr-i Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :
İbrahim Çelebi ibnu Mehmed
ve Ahmed b. Mehmed
ve Mustafa b. Ali
ve Kabil b. Abdullah
ve gayruhum

1190

Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Mehmed b. Mustafa, Kite Kazası'na tâbi' Umurbey'den Mustafa b. Müstecâb nâm kimesneyi Meclis-i şer'e ihzârdan sonra muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûr-ı sâbık Gemlik'de sâkin olan Mehmed Bey ibnu Abdullah nâm kimesneden üçbin yüz akçeye iltizâm eylediğim orta boylı, saruşın, açuk kaşlu, hafifü'l-lihye⁴⁹⁰ Ruûsi'l-asl kulun cemî'-i zararına mezkûr Mustafa kefil olmuş idi. Ba'dehû mezkûr kula ben dahî Mirza ibnu⁴⁹¹ Ahmed nâm kimesneye bey' idüb, mezkûr yedinden Yenişehir Kazası'na tâbi' Rüstem Paşa Çiftliği Kethüdâsı Ahmed Çelebi şer'le isbât idüb, aldı. Mahrûsa-i Burusa mahkemesinde hüccet-i şer'e ibrâz idüb görüldükde, takrîrine muvâfık bulunub, mazmûn 'alâ-vechi'l-hasım sâbit oldukdan sonra, ma'mûl bihâ olüb, taleb olunan meblağın edâsına hükmolunduğu, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :
Bi-esbak (Atıf 1189)

1191

Mahrûsa-i Burusa sâkinlerinden Esirci Meclis-i şer'e gelüb, Karye-i Umurbey'den Mustafa b. Müstecâb muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Gemlik sâkinlerinden Mehmed nâm solakdan iştirâ eylediğim Keyvan nâm kulun cemî'-i

⁴⁸⁹ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "hafif sakallı" anlamına gelmektedir.

⁴⁹⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁹¹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

zararına mezkûr Mustafa kefil olub, ba'dehû mezkûr kulı Ahmed Çelebi nâm kimesne müstahıkk çıkub, şer'le elimden aldıktan sonra, ben dahî hâlen zıkr olunan kulun kıymeti üçbin yüz akçeyi mezkûr Mustafa yedinden kefâleti mücebiyle bi't-temâm alub, kabz eyledüm" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Bi-esbak (Atıf 1189)

1192

Yörük İli nâm karyeden Bekir b. Durak Meclis-i şer'e gelüb, karındâşı Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Bundan sâbık fevt olan babamız Durak'dan intikâl iden metrûkât husûsunda aramızda münâza'at-ı kesire vâkı' olmuş idi. Hâlen muslihûn araya girüb, ıslâh idüb, bedel-i sulh mezkûr Mehmed yedinden üçyüz akçe alub, kabz idüb, husûs-ı mezbûrden zimmetini ibrâ'-i 'âm ile ibrâ' ve iskât eyledüm. Hâlen ve min ba'di vicâhen mine'l-vucûh da'vâm ve nizâ'ım kalmadı. Eğer ba'de'l-yevm da'vâ idersem, inde's-şer'î makbûl olmasun" diyücek, mukırr-ı mezkûrı merkûm Mehmed dahî vicâhen vech-i meşrûh üzre tasdik idüb, "Benüm dahî bedel-i sulh için virdüğüm üçyüz akçe husûsunda mezkûr Bekir ile da'vâm yokdur" didüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Çıkmamış

ve Pir Ali b. Yusuf
ve Mehmed b. Bali
ve Rasul b. Ahmed
ve gayruhum

1193

Kite Kazası'na tâbi' Polad nâm karye civârında vâkı' Terkeslü nâm mezra'aya berât-ı pâdişâhî ile sipâhî olan Fahu'l-akrân Selman Bey Meclis-i şer'e gelüb, kendüleri câniblerinden asaleten ve sâ'ir ahâlî-i karye-i mezbûre taraflarından husûs-ı âtiye vekil-i şer'ileri olan Bekir Kasab b. Yusuf ve Kara Mustafa ve Hasan nâm kimesneler muvâcehelerinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezra'a-i mezbûre toprağında zirâ'ata kâbil olmayan yerlerin otlagını mezbûruna beher senede yüzelli akçe mukâta'aya virüb ve beş filori resm-i tapûların aldum. Ba'de'l-yevm mutasarrıf olub, tasarruflarına kimesne mâni' olmasun" didükde, mukırr-ı mezkûrı, mezbûrun kimesneler dahî vicâhen vech-i meşrûh üzerine tasdik itdüklerinden sonra, mâ-cerâ 'alâ-vukû'a bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Bali
ve Rasul b. Ahmed
ve Mehmed b. Ferruhsad
ve gayruhum

1194

Karye-i Yörük İli İmâmı Muhyiddin Halife ve karındâşı Mustafa ibnu Durak Meclis-i şer'de, büyük karındâşları Bekir b. Durak muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Müteveffâ babamız Durak'dan intikâl iden mâl-i murûsımızdan bir çift su sığır öküzü almış idik. Tekrâr ol çifti mezbûr Bekir'e virdük. Tâki bize kıymetinden 'âid olan hisse-i şer'iyyemizi virse gerek idi. Hâlen bir akçe ve bir habbe virmedi. Zıkr olunan çiftin behâsı benüm zimmetimdedür" deyü ikrâr idücek, mâ-cerâ bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Hacı Mümin
ve Kasım b. Mustafa
ve Derviş ibnu Ali
ve Mehmed Bey ibnu Abdullah
ve gayruhum

1195

Yörük İli nâm karyeden Muhyiddin b. Durak, Meclis-i şer' de karındası Bekir muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Su sıgır nizâ'ı husûsunda mezkûr Bekir yedinden beşyüz on akçe aldum" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Rasul b. Ahmed
ve Mehmed b. Bali
ve diğ er Mehmed b. Ferruḫşad
ve gayruhum

1196

Karye-i Gencellü'den Süleyman Halife b. Mahmud, Meclis-i şer' de Hüseyin b. Hasan muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Mezkûr Hüseyin'e bin yetmişbeş akçe kefâletden ve ikiyüz akçe karz-ı hasenden cem'an bin ikiyüz yetmişbeş akçe vâcibü'l-edâ deynim vardır" deyû ikrâr eyledüğü, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Rasul b. Ahmed
ve Mehmed Ferruḫşad
ve Halil b. İsa
ve gayruhum

1197

Karye-i Kayapa'dan Mustafa b. Kayser, karye-i mezbûreden Mehmed b. Hamza muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Karye-i mezbûre sınırun da bir haddî Mehmed mülkü ve bir haddî Mustafa yeri ve bir haddî Ali yeri ve bir haddî tarîk-i 'âm ile mahdûd olan yirmi yıldan ziyâde tasarruf eyledüğüm yerimin tasarrufuna mezkûr Mustafa mâni' olur. Men' olunmasın taleb iderüm" diyücek, mezkûr Mahmud'dan su'âl olunduk da, "İsmail Ali b. (silik) dimekle ma'rûf olan kimesneden mahlûl olüb, tapûsıyla aldüğüm yerdendür ve lâkin evvel zemândan berü dahî tasarruf eylemedüm. Mezkûr Mustafa'nun yedindedür" deyû cevâb virdükden sonra, yedinde olan temessüğünde dahî on yıl ziyâde mürûr eyledüğü zâhir olmağın, hudûdî zikr olunan yer mezkûr Mustafa yedinde makarr olduğı, bi't-taleb sicill olundu.

Tahrîren fi evâhır-ı Safer
Senete 991

Suhûdü'l-hâl :

Ali Bey ibnu Mustafa
ve Mehmed b. Bali
ve Rasul b. Ahmed
ve Mehmed Ferruḫşad
ve gayruhum

1198

Kefelû Ali b. İlyas ve diğeri İsa b. (silik) bi-şarti enne yahzer metâ taleb kefâleten sahihan şer'iyyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1197)

Şuhûdü'l-hâl :

El-mezbûrun (Atıf 1197)

1199

Kefelû Ali b. Mehmed ve Hasan b. Veli bi-nefsi Mehmed b. Hüseyin bi-talebi Ali b. Hızır bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer'-î şerif metâ tûliban kefâleten sahihan şer'iyyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1197)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 1197)

1200

Kefelû Seydi Ali b. Demirşâh ve Ali b. Mehmed bi-nefsi Nurullah b. Abdullah Osman bi-talebi Ali b. Hızır bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer' metâ tûliban kefâleten sahihan şer'iyyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1197)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 1197)

1201

Kad kefela Yusuf b. Abdullah es-sâbikûn-sâkin fi Hân Mahmud Paşa ve Ramazan Halife ibnu Hüseyin el-müezzîn bi-nefsi Osman b. Muslihuddin min Karye-i Baraklı bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer'-î şerif bi-talebi Ali b. Hızır metâ taleb kefâleten sahihan şer'iyyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1197)

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. Mahmud

Hasan b. Uzun

Hamza b. Abdullah

Rasul b. اوطول

ve gayruhum

1202

Kad kefelû Muslihuddin Halife ibnu Ali ve Ramazan Halife ibnu Hüseyin ve Ferhad b. Nebi ve Musa b. İdris ve Hüseyin b. Emir ve Karaca b. İmirza bi-nefsi Osman b. Mustafa min Karye-i Keles bi-talebi El-Hacc İdris b. El-Hacc Hasan ve Ali b. Hızır bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer'-î şerif metâ tûliban kefâleten sahihan şer'iyyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1197)

Şuhûdü'l-hâl :

Sinan Efendi ibnu Mahmud Halife El-İmam

Mahmud b. Mustafa

Mehmed b. İsa

Mümin Reis ibnu Hamid

ve gayruhum

1203

Kefela Osman Halife ibnu Mustafa ve Ahmed b. Mehmed ve Mehmed b. Musa bi-nefsi Evhad b. Mehmed bi-talebi Ali b. Hızır bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer' metâ taleb kefâleten sahihan şer'iyyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1197)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 1197)

1204

Oldur ki, hâlen Mahrûsa-i Burusa beytû'l-mâl emîni olan Seydi Ali Bey ibnu İbrahim, Kaza-i Alaiye'den Mehmed b. Mümin nâm oğlanı Meclîs-i şer'e ihzâr idüb, muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb, "Alaiye'den, Bucak Köy'den, Süleyman nâm kimesneyi bıçağıyla urub katl itmüş. Mezbûr Süleyman'ın vârisi olmadığı sebebden beytû'l-mâl cânibinden demm ü diyetin taleb iderüm" diyücek, mezbûr Mehmed'den suâl olundukda, bi'l-muvâcehe 'alâ vechi'l-ikrâr cevâb virüb didi ki, "Mezkûr Süleyman ile bir odada olur iken dâimâ bana fi'l-i şeni kast itmeğin, tahammül idemeyüb, bir kaç defa bıçağıyla urdum. Kendümden def'a mecâl olmadı bilâhara şâh damarından⁴⁹² bıçağıyla urub, katl itdüm" deyü itdüğü i'tirâfı, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1197)

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Hâce Sinan
Fahru'l-akrân Mustafa Bey ibnu Mehmed Ağa
Cafer Bey ibnu Abdullah
Ali b. Ahmed
Mehmed b. Hamza
Ali b. El-Hacc Ömer
Mustafa b. Sefer
Ali b. Mümin

1205

Oldur ki, Nefs-i Gemlik Yeniçerileri'nden Rüstem Bey ibnu Abdullah Meclîs-i şer'de Panayut veled-i Kiryakuz muvâcehesinde ikrâr idüb, "Çukur Bağı dimekle ma'rûf bir kıt'a Çaryaşki bağıyla ve bir tarafı Urumi bağıyla ve bir tarafı Papas Manol bağıyla ve bir tarafı Papas İngülüs bağıyla mahdûd mülk-i bağımı, mezkûr Panayut'a onüçbin beşyüz akçeye bey'-i bâtt-ı bey' idüb, teslim-i mebi' ve kabz-ı semen itdüm" didükde, mukırr-ı mezbûr Rüstem Bey'i, mukarrun lehû'l-mesfûr Panayut bi'l-vicâhen tasdîk ve kabûl itdükden sonra, merkûm Panayut mezkûr Rüstem Bey'den zikr olunan bağın zararına kefil taleb idüb, Mahrûsa-i Burusa Mahallâtı'ndan Filboz⁴⁹³ Mahallesi'nde bi'l-fi'l imâm olan Fahru'l-emâsîl Süleyman Halife ibnu Hanefi makâm-ı kazada merkûm Panayut muvâcehesinde ikrâr idüb, "Zikr olunan bağın zararına kefil-i bi'l-mâl oldum" didüğü, merkûm Panayut talebiyle kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Rebî'î'l-âhir
Senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

Mustafa Bey ibnu Abdullah
Ali Bey ibnu Abdullah
Mehmed b. İlyas
Mehmed b. İsa
Mahmud b. Mustafa
İbrahim Bey ibnu Abdullah
Hüseyn Bey ibnu Abdullah er-Racil
Mümin Reis ibnu Hamid
ve ve gayruhum mine'l-hâzırın

1206

Karye-i Kite Kazası'na tâbi' Ortaköy nâm timâra işbu senete 988 senesinde mutasarrıf olan Fahru'z-zu'amâ Bali Bey ibnu Nasuh Bey tarafından vekîl-i şer'î olan Mehmed b. İsa Meclîs-i şer'e hazır olüb, Korkut Cemâ'ati'nden Torbalı ve Bekir ve Ahmed evlâdı Mustafa ve (silik) b. Mehmed ve Halil b. Ramazan ve Yusuf b. Ramazan ve Kalender b. Ali ve Musa ve (silik) bin İsa muvâcehelerinde ikrâr idüb, "Timâr-ı mezbûrun mezra'ından hâric zirâ'at ve hurâsete kâbil olmayan yerlerini

⁴⁹² Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁹³ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

çayırlarından gayri otlak ve kışlak -ki tarik-i 'âm ve Şahinoğlu Değirmenli Yolu ve Kuzgun Kayası ve Çataldepe ve Aydın ve Siği Köyü'nün meşhedi ile mahdûddur-mezkûrun ve Torbalı ve gayrilerine resm-i tapu beşyüz yetmiş akçelerin alûb, beher senede elli akçe mukâta'aya kesüb virdüm mezkûr,i mahdûd-ı mezkûrî yeri mer'a ve kışlak idineler, emmâ⁴⁹⁴ zırâ'at olunan yerlerine dahl ve ta'arruz itmeyeler. Heman mer'aların tasarruf ideler" didükde, mezkûrun dahî mukırr-ı mezbûrî ikrâr-ı meşrûhunda vicâhen tasdik eyleyüb, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi evâsıt-ı şehri Rebi'îl-âhir min şuhûr
Senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin

Şuhûdü'l-hâl :

Sefer b. Karagöz

Mahmud b. Hızır

Cafer b. Bali

Hızır b. Ahmed

Mümin Reis ibnu Hamid

1207

Oldur ki, Nâhiye-i Gemlik'den Karye-i Engürücük'de sâkin olan Mehmed b. Bekir كور Cemâ'ati'nden Ali b. Abdülgani ve Ahmed b. Hızır mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb, "Mezbûrân Ali ve Ahmed'ün ve cemâ'atden dahî gayri kimesnelerün onbir kısrâğların Kavacık⁴⁹⁵ Oluk nâm mevzi'de terk⁴⁹⁶ içinde bulub, Kaplıca Subaşısına teslim eyledüm" didüğü, bi't-taleb kayd-ı sicill olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1206)

Şuhûdü'l-hâl :

Mehmed b. İsa

Mahmud b. Mustafa

Osman

Mehmed Ağa

ve gayruhum

1208

Ba'dehü mezbûr kısrakları Kaplıca Subaşısı olan Mehmed, "Mezbûrân Ali ve Ahmed'e on kısrak teslim itdüm" didüğü, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1206)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 1207)

1209

Vech-i kadıyye oldurki, Hâlen sancak cânibinden Kite Subaşısı olan Korkut Subaşı, Kite ahâlîsinden Doğan nâm karyeden Behram b. Abdullah kimesneyi Meclis-i şer'e ihzâr idüb, "Bundan akdem karye-i mezbûrede sâkin olüb, mezbûr Behram'ın Mehmed nâm ırgadı gayb olmuş. İstifsâr olunmasın taleb iderüm" diyücek, gibbe's-su'âl mezbûr Behram cevâb virüb, "Mezbûr Mehmed kırk gün mikdârı vardır bende olan hakkından doksan akçe alüb, gitdi. Bâkî zimmetimde olan yüzon akçe hakkını harmanda gelüb alam, didi" deyü itdüğü itirâfi, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1206)

Şuhûdü'l-hâl :

Hüseyin Çavuş b. Bezirgân Ali

Sefer Bey ibnu Abdullah

Mustafa b. Mehmed

Hüseyin b. Mehmed

⁴⁹⁴ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁹⁵ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

⁴⁹⁶ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Yusuf b. Abdullah
Hüseyin b. Abdullah

1210

Ba'dehû mezbûr subâşı, mezkûr Mehmed'in hayâtı ve memâtı bildüğüne ve öldürmedüğüne kelâm-ı kadîme yemîn virülüb, kayd olundu.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1206)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 1209)

1211

Kad kefelû Mustafa b. Mehmed ve Hasan b. Mehmed ve Yusuf b. Abdullah ve Hasan b. Abdullah ve Hasan b. Kasım ve Osman b. Abdullah ve Hasan b. Abdullah fi Karye-i Doğanbey bi-talebi Korkut Subaşı es-sancak bi-şarti enne yahzer Meclîs-i şer' metâ tûliban kefâleten sahîhan şer'iyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1206)

Şuhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 1209)

1212

Oldur ki, Kite ahâlîsinden Polad nâm karyeden Nasuh b. El-Hacc Yusuf, Ahmed Bey ibnu Mehmed Bey nâm kimesneyi Meclîs-i şer'-î şerîfe ihzâr ve mahzarında takrîr-i da'vâ idüb, "Mezbûr Ahmed Bey hilâf-ı şer'-i şerîfe bi-gayri hakk beni döğüb, let itdükden mâ'adâ, değnek ile urub, iki yerde beni mecrûh itdi. Bi-hasbi's-şer' taleb iderüm" diyücek, gıbbe's-su'âl mezbûr Ahmed Bey cevâb virüb, "Mezkûr Nasuh terki ât bağlayub, külli zarar itdüğü sebebeden bir kaç sille⁴⁹⁷ urdum ve lâkin değnek ile urub, mecrûh itmedüm" didükde, müdde'î merkûmdan sıdk-ı da'vâsına beyyine taleb olunub, 'âciz olıcak, mezbûr Ahmed Bey değnek ile urub mecrûh itmedüğüne kelâm-ı kadîme yemîn teklîf olunub, nükûl itdüğü, mezbûr Nasuh talebiyle kayd olundu.

Şuhûdü'l-hâl :

Hasan b. Abdullah

Hüseyin b. Ali

Mustafa b. Sefer H

Hanefî b. Ahmed

Hüseyin b. Sarı Mustafa

ve gayruhum

1213

Kad a'takka ve harrara el-mahdümu'l-ekrem es-sicillü'en-nesib mükerrem 'umdetü'l-kuzât kıdvetü'l-vülât Şemseddin Mehmed Efendi a'lemü'l-ulemâi'l-a'lâm sadru'l-fudelâi'l-kirâm yenbü'ü'l-fazl ve'l-yakîn vâris-i 'ulûmi'l-enbiyâ ve'l-mürselin huccetü'l-hakkı 'ale'l-halkı ecma'ın el-mevâli Mehmed Çelebi Efendi ibnu El-Müştehir Molla Efendi -zide fazlühü- asâleten 'an nefsi ve vekâleten 'an kibli zevcetihî ve celiletihî zeyyede'ül-hademât esveti'l-muakkarât Hayrunnisâ Hâtûn ibneti'l-mevlâ el-âlimrabbânî ve tahriri'l-kâmil es-samedâni'l-merhûm el-mecnûn Atâullah Efendi es-sâbit vekâleten bi'l-i'tâk el-âti zikrahû 'ale't-tafsîl bi-şehâdeti Fahru'l-muhâdim Mehmed Çelebi ibnu Ahmed Efendi el-müştehir bi-mu'allim-zâde ve Rıdvan Bey ibnu Abdulmenan es-sipâhi 'abduhümâ ve memlûkühümâ el-müşterek beynehümâ 'alâ hâmil-i hâzâ'l-kitâb Mehmed Ağa ibnu Abdullah el-evsatu'l-efraku en-nevbi't-tavâsî ve fi hâcibihi'l-yemîn eser-i cerâhata itâk ve tahrîren sahîhin şer'iyin hasbetullâhi te'âlâ ve taleben li-merdâti rabbihuma'l-a'lâ ve 'amela bi-kavli'n-nebiyyi'l-muhtâr 'aleyhi selâmullah mâdâre'l-fikru ed-devlete

⁴⁹⁷ Daha önce okunamayan bu kelime "tokat" anlamına gelmektedir.

men a'takka rakabeti mü'mine a'takallahû te'âlâ bi-küllî 'azvin minhâ 'azven minhû mine'n-nâr fesâra hurren kesâyiru'l-ahrâr el-asliyyin lehû mâlehûm ve 'aleyhi mâ 'aleyhûm ve lem yebka lehû 'aleyhi sivâ'l-velâ'i's-sâbit şer'an li'l-mevâlî 'ale'l-fâtihâ cerâ zâlik.

Tahrîren fi evâil-i şehr-i Rebî'îl-âhir
Li seneteti semân ve semânine ve tis'î-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

Mevlânâ Ahmed Çelebi ibnu Halil El-Müderriş
Hüseyn Bey ibnu Sinan Es-siâhî
İbrahim b. Behram
Davud b. Hüseyn
Abdulkadir b. Mustafa
El-Hacc Mehmed Üstâd
Hüseyn Çelebi ibnu Abdullah
Abdurrahman Efendi ibnu Yusuf
Mevlânâ Hamza b. Mehmed El-İmam Bi-Mahalle-i İsa Bey El-Fenârî
Bostan b. Mehmed El-Müezzin
İlyas b. Mehmed
Mustafa Çelebi ibnu Ali El-Mütevelli
Esseyyid Zeynelabidin b. Ahmed El-Mütevelli
Mehmed Ali b. Mehmed
Muharriru'l-Hurûf Hacı El-Muhzır
ve ve gayruhum mine'l-hâzırin

1214

Kefela Seydi Ali b. Emirşah 'an karye-i ma'rûfe ve Ali b. Mehmed 'an karye-i'l-mezbûre bi-nefsi Hasan b. Mehmed 'an karye-i'l-mezbûre bi-haysi metâ tûlibâ lehû lede'l-hısım bi-talebi El-Hacc Ahmed b. El-Hacc Hasan kefâleten sahihan şer'iyen.

Suhûdü'l-hâl :

Kamer Çelebi El-müştehir
Mehmed Bey ibnu Abdullah
Muhiddin Efendi El-müştehir Beyan Efendi

1215

Kefela İbrahim b. Yusuf ve Ali b. Mehmed bi-nefsi Mustafa b. Bekir fi-Karye-i'l-Mürsel-i Kebîr metâ tûliben ihzâren lede'l-hısım bi-talebi Mahmud Bey ibnu Mehmed kefâleten sahihan şer'iyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1213)

Suhûdü'l-hâl :

Cafer b. Mehmed
Veli b. Torbacı
Mümin Reis ibnu Hamid
Muslihuddin Halife ibnu Ali
El-Hacc Yunus b. Hasan
Mehmed b. Bekir

1216

Kefela Seydi Ali b. Emirşah ve Veli b. Turhal fi Karye-i Mürsel-i Sağır bi-nefsi Hasan b. Turhal fi karye-i'l-mezbûre tahte metâ tûliban ihzâren lede'l-hısım bi-talebi Mahmud Bey ibnu Mehmed kefâleten sahihan şer'iyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1213)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 1215)

1217

b. Hızır bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer' metâ tûliben kefâleten sahîhan şer'iyen.
Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1213)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 1215)

1220

Kefelû Ali b. İlyas ve diğeri Ali b. Mehmed ve Mustafa b. El-Hacc Bayram fi Karye-i Mürsel-i Kebir bi-nefsi Bostan b. Mehmed fi karye-i'l-mezbûre bi-talebi El-Hacc İdris b. El-Hacc Hasan ve Ali b. Hızır ve Cafer b. El-Hacc İsmail bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer'-i şerif kefâleten sahîhan şer'iyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1213)

Suhûdü'l-hâl :

El-mezbûrûn (Atıf 1215)

1221

Kefela Mehmed b. Bekir ve Ali b. İlyas fi Karye-i Mürsel-i Kebir bi-nefsi Beyti b. Turgud bi-şarti enne yahzer Meclis-i şer' bi-talebi Ali b. Hızır kefâleten sahîhan şer'iyen.

Tahrîren fi târihi'l-mezbûr (Atıf 1213)

Suhûdü'l-hâl :

Es-sâbikûn (Atıf 1215)

1222

Vech-i kadıyye oldur ki,

Ali b. Kara ve Bayramlı b. Musa şehâdetleriyle Hamza ve Mustafa ve Osman evlâd (silik) taraflarından ikrâr-ı âtiye vekâleti sâbit olan Mehmed b. Dede-balı, el-mezbûr ve mezbûrân Ali b. Kara ve Bayramlı b. Musa şehâdetleriyle ikrâr-ı âtiye babası Budak b. Halil tarafından velâleti sâbit olan Ahmed b. Budak el-mezbûr Meclis-i şer'e hâzırân olub ve yine mezbûrân Ali ve Bayramlı şehâdetleriyle Evhad b. Musa tarafından husûs-ı âtiye vekâleti sâbit olan Kalgâl b. Musa el-mezkûr mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm idüb, "Kite Kazası'na tâbi' Kanlı Çukuru nâm karye kurbunda Dursun ve Yunus ve Yunusoğlı nâm piyâdeler çiftliklerinden mevkûf-ı kadim hudûdı ehl-i karye katında ma'lûm olan çiftliklerin zirâat ve hürâsete kâbil olan yerlerden mâ'adâ bir kaç yerler ki, miriyesi senede otuz akçe mukâta'a ile eburn 'an ceddün⁴⁹⁸ tasarrufumuzda olan idi ve yine karye-i mezbûre kurbunda Kara Pınar ve İt Öldüren Belde⁴⁹⁹ ve Zeytûn Burunu ve Mısırlık Deresi ile mahdûd Hüseyin Çeribaşı ve Mustafa çiftliğinden yılda yirmi akçe mukâta'a ile tasarrufumuzda olan yerler ve karye-i mezbûre kurbunda Soğanlık ve Bakkal

⁴⁹⁸ Daha önce okunamayan bu kelime grubu "atadan babaya" anlamına gelmektedir.

⁴⁹⁹ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

Hasan yeri demekle ma'rûf -hudûdî 'inde'l-ahâli ma'lûmdur- yılda yirmi akçe mukâta'a ile ebûn 'an ceddün tasarrufumuzdadur. Bu zikr olunan otlak yerlerini, mezkûr Mehmed Dedebali kendü tarafından asâleten ve mezkûrun karındâşları tarafından vekâleten ve mezbûr Ahmed b. Budak babası Budak'dan vekâlet-i mezbûrân Kalgâl ve Ahmed'den bedel-i tefvîz tasarruf bin üçyüz akçe alûb, zikr olunan otlak yerlerün tasarrufuna bizüm ile ve müvekkillerimiz ile bile berâber müşterek ve ortak eyledük. Tasarrufunda ve edâ-i mukâta'ada cümlemüz 'ala't-tevbe olduk" didüklerinde, bi'l-muvâcehe mezbûr Kalgâl mukırrân-ı mezbûrânı vech-i meşrûh üzre ikrârlarında kendü tarafından bi'l-asâle ve karındâşı Ahmed tarafından bi'l-vekâle tasdik eyleyüb, mâ-hüve'l-vâkı' bi't-taleb kayd olundu.

Suhûdü'l-hâl :

Ahmed b. Hasan
ve Mehmed b. Tokmak
Mehmed b. Oruç Gazi⁵⁰⁰
Süleyman b. Savcı
Ahmed b. Karamanlu
Nasuh b. Tokmak
ve gayruhum

1223

Oldur ki, merhûm u mağfürun leh Piri Paşa'nun Mahrûsa-i Burusa'da Mudanya'da vâkı' olan Evkâfı'na bi'l-fi'l câbî olan Mehmed Çelebi ibnu Süleyman Meclis-i şer'de, "Mahrûsa-i Burusa'da Mizanoğlu Mahallesi'nde sâkin olan Mustafa b. Mehmed mahzarında ikrâr ve itirâf idüb, "İşbu evkâf-ı mezbûrede Kasaba-i Mudanya'da mezbûr kârbânsarayını cemî'i tevâbî' ve levâhıkıyla ve üçbin akçe sermâyesiyle senete 988 Rebî'î'l-âhir'inün guresinden üç yıl temâmına varınca sekiz bin akçe icâreye her üç ayda bir kıst-ı şehriyesini edâ itmek şartıyla mezbûr Mustafa'ya virdüm" deyû, mezbûr Mustafa dahî bi'l-muvâcehe mukırr-ı mezbûr vech-i meşrûh üzre ikrârında tasdik ve kabul eyleyüb ve zikr olunan sekiz bin akçe icâre ve üç bin akçe sermâyenün zararına yine Mahrûsa-i Burusa'da Kazzâzoğlu Mahallesi'nde sâkin Hamza b. Ali ve Yusuf b. İbrahim ve Enbiyaoğlu Mahallesi'nde sâkin Veli b. Ali ve Ahmed Paşa Mahallesi'nden Ali b. Ahmed mezbûr Mustafa'nun emri ile kafil olüb, bi't-taleb kayd olundu.

Tahrîren fi evâil-i şehri-i Rebî'î'l-âhir
Senete semân ve semânine ve tis'i-mi'etin

Suhûdü'l-hâl :

Mehmed Çelebi ibnu Muhlis
Bayram Çelebi ibnu Şahkul
Mustafa Çelebi ibnu Mehmed
El-Hacc Durmuş ibnu Ahmed
İbrahim Çelebi ibnu Mehmed
El-Hacc Budak b. Musa
El-Hacc Durmuş b. Hüseyin
Mustafa Çelebi ibnu Nureddin
Abdi Çelebi ibnu Caferi
Veli b. Murad
Sinan b. Sinan
Mümin Reis ibnu Hamid
ve ve gayruhum mine'l-hâzirîn

⁵⁰⁰ Düzeltme: Daha önce okunamamıştı.

SONUÇ

Sicil kayıtları arasından seçtiğimiz A-119 numaralı defter ile, Osmanlı Devleti'nin belli bir bölge ve zaman kesiti üzerine eğilmeye çalıştık. Bu durumda, çıkardığımız sonuçları şöyle ifade edebiliriz:

1580-1583 yıllarında Hüdavendigâr Sancağı, Anadolu Eyaleti'ne bağlı, merkezî sisteme tabi bir teşkilatlanma ile yönetilmektedir. Sancağın içtimâî ve iktisadî açıdan en hareketli bölgeleri, padişah hassları arasında yer alan Bursa ve Kite kazalarıdır.

Sancak ve kazaların idaresinde, kolluk hizmetlerinin yürütülmesinde, şer'î ve örfî vergilerin toplanmasında, ilgili bölümlerde ayrıntılarıyla anlatıldığı gibi, sancakbeyi, subaşılar, kapıkulları, yeniçeriler, yasakçılar, tımarlı sipahiler, eminler, kadılar ve yardımcı asker ve memurlar görev almaktadır.

Kazalarda bulunan kadılar, "yargı" görevini kullanarak adaletin yerine getirilmesine çalışmaktadırlar.

Halk, genellikle bahçe içinde bulunan bir ya da iki katlı evlerde, veya içinde fırın, ahır, su kuyusu vb. bulunan mülk-i menzillerde yaşamaktadır. Mülkiyeti devlete ait toprakları işleyerek, sorumlu olduğu vergilerin yanı sıra, sefer zamanlarında ordu ihtiyaçlarının temini için, olağanüstü vergiler sınıfına giren avâriz-ı divâniye vergilerini vermekle yükümlüdür.

Sosyal yaşamda şehirli ile köylüleri ayıran en bariz özellik, şehirlilerin ticaret, köylülerin ziraat ile geçimlerini sağlamalarıdır. Köylü de, şehirli de, herhangi bir olayda, komşusunun lehinde ya da aleyhinde şahitlik yapabilmektedir.

Göçebeler, yaylak ve kışlaklar arasında hayatlarını idame ettirmektedirler. Hukuki sorunlarını ise, kaza veya şehirdeki mahkemelerde çözmektedirler.

Osmanlı Devleti gayr-ı müslimleri bir yandan egemenlik altına almış, diğer yandan ise himayelerini üstlenmiştir. İctimaî hayattaki hukuki statüleri, islam hukukunda özel olarak belirlenen şerfi hükümlere göre düzenlenmiştir. Nadir vakalar hariç, geniş yetki ve ayrıcalıklar içinde saygı görerek yaşamaktadırlar.

Toplum içinde kadınlar, haklarını özgürce arayabilmektedirler. Ayrıca mal ve mülk edinmede serbest oldukları gözlemlenmektedir.

Köleler sahiplerince azat edildikleri halde, özellikle Kite'de sahibinden kaçan pek çok köleye rastlanmaktadır. Bu gibi durumlarda köle, ya yava eminine ya da onu yakalayan kişiye teslim edilmekte, sahibi gelinceye kadar belli bir süre için günlük bağlanmaktadır. Sahibi gelmez ise, esir pazarında satışa çıkarılmaktadır.

Nişanlanma, evlilik ve boşanmalar imam ya da kadı huzurunda gerçekleşmekte ve mutlaka sicile kaydedilmektedir. Kimi zaman aile hukukunda serbest olan gayr-ı müslimlerin de bu uygulamaya katıldıkları vakidir. Erkek evlenirken eşine, islami bir gelenek olan "mehr" adı verilen para ya da hediye vermektedir. Kadın evlilik süresince alamadığı mehrini, boşandıktan sonra da talep edebilmektedir.

Ölen kişinin yetimine, onu koruyup gözetmesi için vasi tayin edilmektedir. Bir çok konuda olduğu gibi, miras konusunda da şerfi esaslardan yararlanılmaktadır.

Vakıf kurumları, halkın sosyal yaşantısında yer almış, önemli kurumlardan biridir. Vakfın idaresi ve işletimi, mütevelliyeye aittir. Onun izni olmadan, vakıf arazisindeki hiçbir mülkün devri veya satışı meşruluk kazanamamaktadır.

Bursa ve Kite kazaları, saray için saman, odun, çıra, üzüm, yumurta ve buğday sağlamakta, masrafları Bursa Hâssa Harcı Emîni karşılamaktadır.

Osmanlı topraklarına girdikten sonra, coğrafi konumu sayesinde tekstil ticaretinin önemli bir pazarı olarak gelişen Bursa'nın ipek ticareti, İran ile olan savaş nedeniyle zarar görmüştür. Hazineye nakit gelir sağlayan mukataalar da, bu dönemde pek kâr getirememiştir.

İktisadî bunalım, merkezi hükümetin yeni akçe kestirerek, akçenin içindeki gümüşü azaltmasına neden olmuştur.

Yine bu dönemde, devletin içinde bulunduğu iktisadî kriz ve nüfus artışı, gençlerden oluşan işsiz bir sınıf oluşturmuştur. Bunlar, "ehl-i fesad" olarak nitelendirilen eşkıya olaylarına karışarak azımsanmayacak boyutlarda halkı tehdit ve rahatsız etmişlerdir.

Bütün bunlar şer'îye sicillerinin, iktisadî ve içtimaî tarihi açıklamada ne kadar aydınlatıcı kaynaklar olduklarını gözler önüne sermektedir. Yine çıkarabileceğimiz bir diğer sonuç ise, Osmanlı Devleti'nin idari ve sosyal yapısındaki bozulmaların, XVI. yy. sonlarından itibaren başladığını göstermektedir.

BİBLİYOGRAFYA

- Ahışhalı, Recep: “Divan-ı Humâyûn Teşkilâtı”, **Osmanlı: Teşkilât**, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, C. VI, 1999, s.24-33.
- Akdağ, Mustafa: **Celâli İsyanları (1550-1603)**, Ankara, Ankara Üniversitesi yay., 1963.
- Akdağ, Mustafa: **Türkiye’nin İktisadî ve İçtimai Tarihi (1453-1559)**, 2.c., 2.bsk., İstanbul, Tekin Yayınevi, 1979.
- Akgündüz, Ahmet : **Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri**, 8 c., İstanbul, Fey Vakfı Yayınları, 1990-1994.
- Akgündüz, Ahmet: **Şer’iyye Sicilleri**, 2 c., İstanbul, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, 1988.
- Aydın, Mehmet Akif: **İslâm-Osmanlı Aile Hukuku**, İstanbul, Marmara Üniv., İlahiyat Fak, Yay., 1985.
- Aydın, Mehmet Âkif: “Osmanlıda Hukuk”, **Osmanlı Devleti Tarihi**, Ed., Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, Feza Gazetecilik A.Ş., C.VI, 1999, s.375-438.
- Barkan Ömer Lütfi: “Edirne Askerî Kassamı’na ait Tereke Defterleri (1545-1659)”, **Türk Tarih Belgeleri Dergisi**, C.III, No:5-6, 1966, s.1-480.
- Barkan, Ömer Lütfi: **Hüdavendigâr Livası Tahrir Defterleri I**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yay., 1988.
- Barkan, Ömer Lütfi: “Türk- İslam Toprak Hukuku Tatbikatının Osmanlı İmparatorluğu’nda Aldığı Şekiller: I., Mâlikâne-divânî Sistemi” **Osmanlı Devleti’nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi**, Haz., Hüseyin Özdeğer, İstanbul, İ.Ü. Rektörlük Yay., C.II, 2000, s. 1174-1242.

- Barkan, Ömer Lütfi: **Türkiye’de Toprak Meselesi**, İstanbul, Gözlem yay., 1980, s. 305.
- Barkey, Karen: **Eşkiyalar ve Devlet: Osmanlı Tarzı Devlet Merkezileşmesi**, Çev. Zeynep Altok, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999.
- Başar, Fehameddin: **Osmanlı Eyâlet Tevcihâtı (1717-1730)**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yay., 1997.
- Bayındır, Abdülaziz: **İslâm Muhâkeme Usulü**, İstanbul, İslami İlimler Araştırma Vakfı Yay., 1986.
- Baykal, Kazım: **Bursa ve Anıtları**, Bursa, Bursa Eski Eserleri Sevenler Kurumu Yay., 1950.
- Bayrakçı, Halil: **Osmanlı Toprak Sistemi Miri Hukuk**, İstanbul, Marifet Yay., 1990.
- Beldiceanu, Nicoară: **XIV. Yüzyıldan XVI. Yüzyıla Osmanlı Devleti’nde Tımar**, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, Ankara, Teori Yay., 1985.
- Berki, Ali Himmet: **İslam Hukukunda Feraiz ve İntikal**, Ankara, Diyanet Yay., 1986.
- Beydilli, Kemal: “Avusturya : Tarih”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C.IV, 1991, s.174-177.
- Cin, Halil: **Miri Arazi ve Bunun Mülk Haline Dönüşümü**, Konya, Selçuk Üniversitesi yay.,1988.
- Çağatay, Neşet: "Osmanlı İmparatorluğu'nda Ribâ-Faiz Konusu, Para Vakıfları ve Bankacılık" **Makaleler ve İncelemeler**, Konya, Selçuk Üniversitesi yay., 1983, s.145-173.

- Dağlı, Yücel,
Cumhure Üçer: **Tarih Çevirme Klavuzu, 01 M. 901-29 Z. 1200 (21 Eylül 1495-23 Ekim 1786)**, 5.c., Ankara, TTK. Yay., 1997.
- Danişmend, İsmail
Hami: **İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi**, 4 c., İstanbul, Türkiye Yayınevi, 1971-1972.
- Darkot, Besim: "Bursa", **İslam Ansiklopedisi**, MEB. yay., C.II, 1970, s.806-808.
- Dursun, Davut: **Yönetim-Din İlişkileri Açısından Osmanlı Devletinde Siyaset ve Din**, İstanbul, İşaret Yay., 1989.
- Düzdağ, M. Ertuğrul; **Şeyhülislâm Ebussuûd Efendi Fetvaları Işığında 16. Asır Türk Hayatı**, 2. bsk., İstanbul, Enderun Kitabevi, 1983.
- El-Ümeri, Celâlüddin: **Emr-i Ma'ruf, Nehy-i Münker**, İstanbul, İnsan Yayınları, 1997.
- Emecen, Feridun "Osmanlı Siyasi Tarihi: Kuruluştan Küçük Kaynarca'ya", **Osmanlı Devleti Tarihi**, Ed., Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, Feza Gazetecilik A.Ş., C.I, 1999, s.5-61.
- Ergenç, Özer: "XVI. yy'ın Sonlarında Bursa: Yerleşimi, Yönetimi, Ekonomik ve Sosyal Durumu Üzerine Bir Araştırma", **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Ankara, Basılmamış Doktora Tezi, 1988.
- Eryılmaz, Bilal: **Osmanlı Devletinde Gayr-ı müslim Teb'anın Yönetimi**, İstanbul, Risale Yay., 1990.
- Faroqhi, Suraiya: "İktisat Tarihi (1500-1600)", **Türkiye Tarihi** Yay. yön. Sina Akşin, 4. bsk., İstanbul, Cem Yay., C.II, 1995, s. 145-197.

- Faroqhi, Suraiya: **Osmanlı'da Kentler ve Kentliler: Kent Mekânında Ticaret Zanaat ve Gıda Üretimi 1550-1650**, Çev. Neyyir Kalaycıoğlu, 3. bsk., İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2000.
- Gallotta, Aldo: "Ceneviz", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C.VII, 1993, s. 365.
- Gowan, Bruce Mc: "Osmanlı Avarız-Nüzul Teşekkülü (1600-1830)", **Türk Tarih Belgeleri Dergisi**, No:II, 1981, Ayrı Basım, s.1327-1331.
- Gökbilgin, M.Tayyib: **Osmanlı İmparatorluğu Medeniyeti Tarihi Çerçevesinde Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlimi**, 2. bsk., İstanbul, Enderun Kitabevi, 1992.
- Göyünç, Nejat: "Osmanlı Devleti'nde Taşra Teşkilâtı: Tanzimat'a Kadar" **Osmanlı: Teşkilât**, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, C.VI, 1999, s.77-88.
- Halaçoğlu, Yusuf: **XVI.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı**, Ankara, TTK. yay., 1991.
- İlgürel, Mücteba: "Celâli İsyancıları", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C.VII, 1993, s. 252-257.
- İnalçık, Halil: "Bursa I: XV. Asır Sanayi ve Ticaret Tarihine Dair Vesikalar" **Osmanlı İmparatorluğu: Toplum ve Ekonomi**, 2.bsk., İstanbul, Eren Yayınları, 1996, s. 203-258.
- İnalçık, Halil: "Çiftliklerin Doğuşu, Devlet, Toprak Sahipleri ve Kiracılar", **Osmanlı'da Toprak Mülkiyeti ve Tarım**, Ed. Çağlar Keyder-Faruk Tabak, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998, s.17-35.

- İnalcık, Halil: "Devlet Toprak ve Köylü", **Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi**, 3.bsk., İstanbul, Eren Yayınları, 2000, s.145-153.
- İnalcık, Halil: "Eyalet", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C.XI, 1995, s. 548-550.
- İnalcık, Halil: "Köy, Köylü ve İmparatorluk" **Osmanlı İmparatorluğu: Toplum ve Ekonomi**, 2.bsk., İstanbul, Eren Yayınları, 1996, s.1-14.
- İnalcık, Halil: "Türkiye'nin İktisadi Vaziyeti Üzerine bir Tetkik Münasebetiyle" **Osmanlı İmparatorluğu: Toplum ve Ekonomi**, 2.bsk., İstanbul, Eren Yayınları, 1996, s. 139-186.
- İpşirli, Mehmet: "Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilâtı" **Osmanlı Devleti Tarihi**, Ed., Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, Feza Gazetecilik A.Ş., C.I, 1999, s.139-277.
- İpşirli, Mehmet: "Osmanlı İlmiye Mesleği Hakkında Gözlemler (XVI:-XVII.Asırlar)" **Osmanlı Araştırmaları**, C.VII-VIII, 1988, Ayrı Basım, s.274-285.
- İpşirli, Mehmet: "Osmanlı Ulemâsı" **Osmanlı**, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, C.VIII, 1999, s.75-81.
- Kaplanoğlu, Raif: **Bursa Yer Adları Ansiklopedisi**, İstanbul, Bursa Ticaret Borsası Kültür Yayınları, 1996.
- Karabulut, Osman: **İslamda Evlilik ve Mahremiyetleri**, Ankara, Uysal Kitabevi, 1989.
- Kazıcı, Ziya: **İslamî ve Sosyal Açından Vakıflar**, İstanbul, Marifet yay., 1985.

- Kepecioğlu, Kamil: **Bursa Kütüğü I**, Bursa Yazma ve Eski Basma Eserler Kütüphanesi, y.y., No: 4519, t.y.
- Kırkılıç, H. Ahmet: **Sultan III. Murad**, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 1988.
- Kocabaş, Süleyman: **Kuzeyden Gelen Tehdit: Tarihte Türk-Rus Mücadelesi**, İstanbul, Vatan Yayınları, 1989.
- Kocabaş, Süleyman: **Tarihte Türkler ve Fransızlar**, İstanbul, Vatan Yayınları, 1990.
- Kocabaş, Süleyman: **Türkiye ve İngiltere**, İstanbul, Vatan Yayınları, 1985.
- Koçu, Reşat Ekrem: **Osmanlı Muahedeleri ve Kapitülasyonlar 1300-1920 ve Lozan Muahedesi 24 Temmuz 1923**, İstanbul, Türkiye Matbaası, 1934.
- Koyunluoğlu, A. Memduh Turgut: **İznik ve Bursa Tarihi: Anadolu'da Türkler, Eti, Frik, Lidya, Bitinya, İran, Roma, Bizans, Büyük Selçuk, Anadolu Selçuk ve Osmanoğulları zamanında Bursa**, Bursa, Vilayet Matbaası, 1937.
- Köseoğlu, Neşet: **Tarihte Bursa Mahalleleri, XV. ve XVI. Yüzyıllarda Bursa**, Bursa, Bursa Halkevi Yayınları, 1946.
- Kunt, Metin: "Siyasal Tarih (1300-1600)", **Türkiye Tarihi** Yay. yön. Sina Akşin, İstanbul, Cem yay., 1995, C.II, s. 1-144.
- Kurat, Akdes Nimet: **Türkiye ve Rusya**, Ankara, Kültür Bakanlığı Yay., 1990.
- Kurdakul, Necdet: **Osmanlı Devleti'nde Ticaret Antlaşmaları ve Kapitülasyonlar**, İstanbul, Döler Neşriyat, 1981.

- Kütükoğlu, Bekir: **Osmanlı-İran Siyâsi Münasebetleri (1578-1612)**, İstanbul, İstanbul Fetih Cemiyeti Yay., 1993.
- Kütükoğlu, Mübahat S.: **Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)**, İstanbul, Kubbealtı Neşriyatı, 1994.
- Kütükoğlu, Mübahat S.: “Osmanlı İktisadî Yapısı”, **Osmanlı Devleti Tarihi**, Ed., Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, Feza Gazetecilik A.Ş., C.II, 1999, s.513-650.
- Lybyer, Albert Howe: **Kanuni Sultan Süleyman Devrinde Osmanlı İmparatorluğu'nun Yönetimi**, Çev. Seçkin Cılızoğlu, İstanbul, Sarmal Yayınevi, 2000.
- Meram, Ali Kemal: **Türk-Rus İlişkileri Tarihi**, İstanbul, Kitap yay. 1969.
- Meriçli, Enver, Ömer Lütfi Barkan: **Hüdavendigâr Livası Tahrir Defterleri I**, Ankara, TTK, 1988.
- Mughul, Yakup: “Portekiz Tehlikesi Karşısında Osmanlı-Hind Münâsebetleri (1517-38)”, **İslam Tetkikleri Enstitüsü Dergisi**, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., C.VI, No:1-2, 1975, Ayrı Basım, s. 37-46.
- Mumcu, Ahmet: **Divan-ı Humayun**, 2.bsk., Ankara, Birey ve Toplum Yayınları, 1986.
- Oğuzoğlu, Yusuf: “Bursa'nın Yanı Başında Yükselen Bir Yönetim Merkezi: Kite (Ürünlü)” **Bursa Defteri**, Yay. yön. Yılmaz Akkılıç, No:8, Eylül 2000, s.70-75.
- Oğuzoğlu, Yusuf: **Osmanlı Devlet Anlayışı**, İstanbul, Eren Yayınları, 2000.
- Öcalan, Hasan Basri: **Bursa'da Tasavvuf Kültürü**, Bursa, Gaye Kitabevi, 2000.

- Özbaran, Salih "Osmanlı İmparatorluğu ve Hindistan Yolu: XVI. yy.'da Ticaret Yolları Üzerinde Türk-Portekiz Rekabet ve İlişkileri", **Tarih Dergisi**, No:XXXI, Mart 1977, Ayrı Basım, s. 66-143.
- Özdeğer, Hüseyin: **1463-1640 Yılları Bursa Şehri Tereke Defterleri**, İstanbul, İ.Ü. Rektörlük Yayınları, 1988.
- Pakalın, M. Zeki: "Bölükbaşı", **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, 3.c., 3. bsk., İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, C.I, 1983, s. 242.
- Pakalın, M. Zeki: "Câbi", **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, 3 c., 3. bsk., İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, C.I, 1983, s.253.
- Pakalın, M. Zeki: "İddet", **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, 3 c., 3. bsk., İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, C.II, 1983, s. 36.
- Pakalın, M. Zeki: "Şer'î Mahkeme Sicilleri", **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, 3 c., 3. bsk., İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, C.II, 1983, s.343.
- Pakalın, M. Zeki: "Talâk", **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, 3 c., 3. bsk., İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, C.III, 1983, s.389-391.
- Pakalın, M. Zeki: "Temessük", **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, 3 c., 3. bsk., İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, C.III, 1983, s.453.
- Pamuk, Şevket: **Osmanlı İmparatorluğu'nda Paranın Tarihi**, İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999.
- Pamuk, Şevket: **100 Soruda Osmanlı-Türkiye İktisadî Tarihi 1500-1914**, 2. bsk., İstanbul, Gerçek Yayınevi, 1990.
- Sami, Şemsettin: **Kâmûs-ı Türkî**, İstanbul, Enderun Yayınları, 1989.

- Sertoğlu, Mithat: "Arpalık", **Osmanlı Tarih Lûgatı**, 2. bsk., İstanbul, Enderun Yayınları, 1986, s. 18-19.
- Sertoğlu, Mithat: "Kadı", **Osmanlı Tarih Lûgatı**, 2. bsk., İstanbul, Enderun Yayınları, 1986, s. 18-19.
- Sertoğlu, Mithat: "Kürekçi Bedeliyesi", **Osmanlı Tarih Lûgatı**, 2. bsk., İstanbul, Enderun Yayınları, 1986, s. 196.
- Sertoğlu, Mithat: "Şer'î Mahkeme Sicilleri", **Osmanlı Tarih Lûgatı**, 2. bsk., İstanbul, Enderun Yayınları, 1986, s.166.
- Sertoğlu, Mithat: "Zeamet", **Osmanlı Tarih Lûgatı**, 2. bsk., İstanbul, Enderun Yayınları, 1986, s. 372-373.
- Sevinç, Necdet: **Osmanlı Sosyal ve Ekonomik Düzeni**, İstanbul, Erenler Matbaası, 1985.
- Seyitdanlıoğlu, Mehmet V.: "Divan-ı Humâyûn'dan Meclis-i Meb'usan'a Osmanlı İmparatorluğu'nda Yasama"
Osmanlı: Teşkilât, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, C.VI, 1999, s.17-23.
- Shaw, Stanford: **Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye**, 2.c., İstanbul, E yay., 1982.
- Soykan, T. Tankut: **Osmanlı İmparatorluğu'nda Gayrimüslimler**, İstanbul, Ütoya Kitabevi Yayınları, 1999.
- Soysal, İsmail: "Fransa : Türk-Fransız İlişkileri", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C.XIII, 1996, s. 181-184.
- Şeker, Mehmet: **İslâm'da Sosyal Dayanışma Müesseseleri**, Ankara, Diyanet Yay., 1987.
- Tabakoğlu, Ahmet: **Türk İktisat Tarihi**, İstanbul, Dergah Yay., 1986.

- Tansel, Selahattin: **Osmanlı Kaynaklarına Göre Fatih Sultan Mehmed'in Siyasî ve Askerî Faaliyeti**, Ankara, TTK. yay., 1999.
- Tansel, Selahattin: **Yavuz Sultan Selim**, Ankara, Milli Eğitim Yayınları, 1969.
- Turan, Şerafettin: **Türkiye-İtalya İlişkileri I: Selçuklular'dan Bizans'ın Sona Erişine**, İstanbul, Metis Yayınları, 1990.
- Uludağ, Süleyman: **İslamda Faiz Meselesine Yeni Bir Bakış**, İstanbul, Dergah Yay., 1988.
- Unat, Faik Reşit: **Hicrî Tarihleri Milâdî Tarihe Çevirme Kılavuzu**, 7.bsk., Ankara, Türk Tarih Kurumu Yay., 1994.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı: **Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilâtı**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1984.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı: **Osmanlı Tarihi**, 4 c., 2. bsk., Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1973-1977.
- Üçer, Cumhure, Yücel Dağlı: **Tarih Çevirme Klavuzu, 01 M. 901-29 Z. 1200 (21 Eylül 1495-23 Ekim 1786)**, 4 c., Ankara, TTK. Yay., 1997.
- Ünal, Mehmet Ali: "Osmanlı Devleti'nde Merkezî Otorite ve Taşra Teşkilâtı" **Osmanlı: Teşkilât**, Ankara, Yeni Türkiye Yayınları, C.VI, 1999, s.111-129.
- Yediyıldız, Bahaeddin: "Osmanlı Toplumunu", **Osmanlı Devleti Tarihi**, Ed., Ekmeleddin İhsanoğlu, İstanbul, Feza Gazetecilik A.Ş., C.II, 1999, s.441-510.

Yediyıldız, Bahaeddin:

“Vakıf”, **İslam Ansiklopedisi**, İstanbul, MEB. yay., C.XIII, 1986, s. 153-172.

Yücel, Yaşar:

Osmanlı Devlet Teşkilâtına Dair Kaynaklar: Kitâb-i Müstetâb, Kitabı Mesâlihi'l-Müslimîn ve Menâfi'i'l-Mü'minîn, Hırzû'l-Mülûk, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1998.

Yücel, Yaşar:

“Osmanlı İmparatorluğu'nda Desantralizasyona (Adem-i Merkeziyet) Dair Gözlemler” **Bellekten**, C.XXXVIII, No:152, 1974, s.657-701.

Yücel, Yaşar:

“XVI.-XVII. Yüzyıllarda Osmanlı İdarî Yapısında Taşra Ümerasının Yerine Dair Düşünceler”, **Bellekten**, C.XLI., No: 163, 1977, s.495-506.

166 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530), Haz. Ahmet Özkılınç, Ali Coşkun, v.d., Ankara, Başbakanlık Osmanlı Arşivi Yay., 1995.